

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sanctuarium

Paoletti, Agostino

Coloniae Agrippinae, 1677

Nutzungsbedingungen

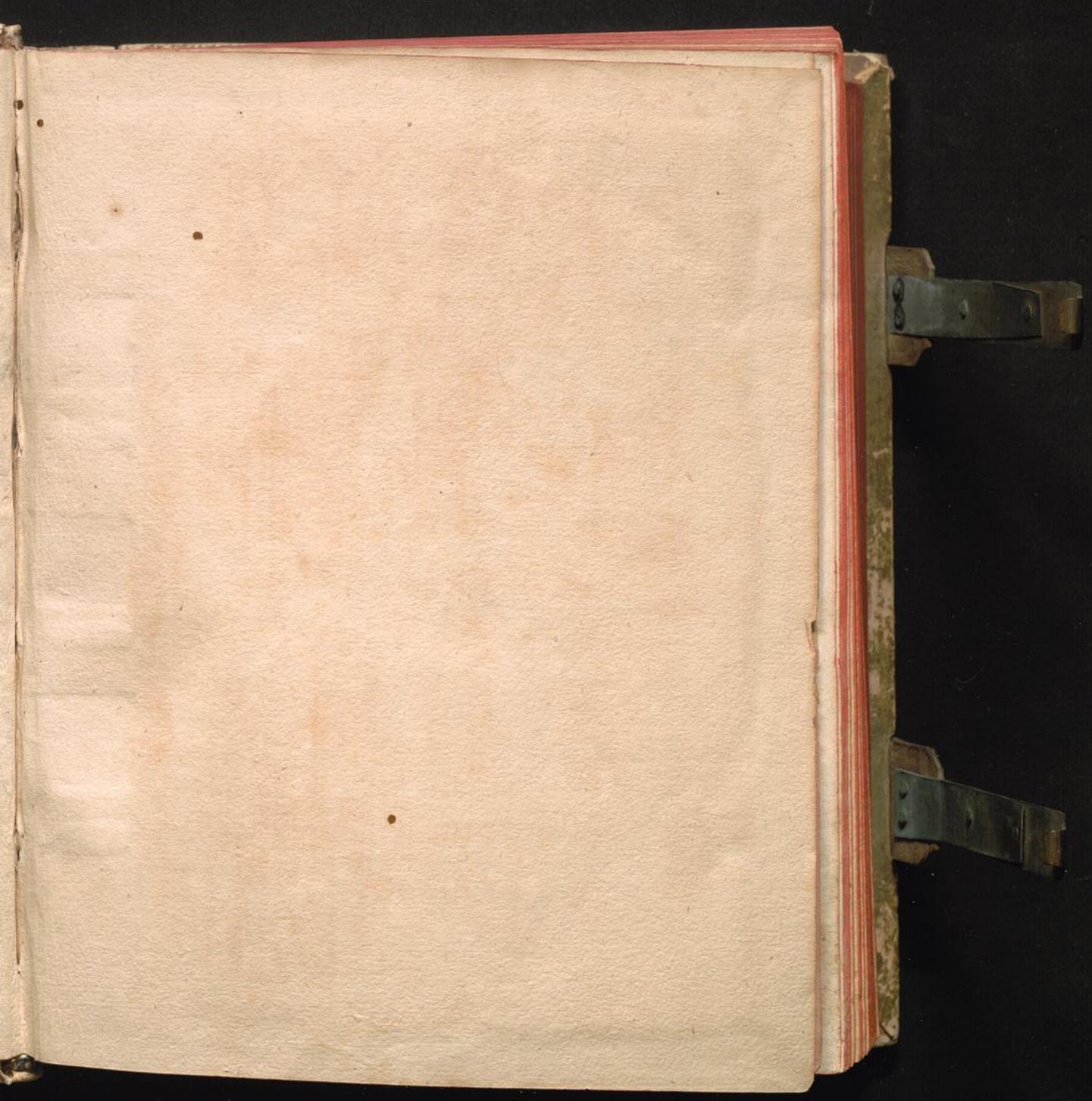
[urn:nbn:de:hbz:466:1-55680](http://urn.nbn.de/hbz:466:1-55680)

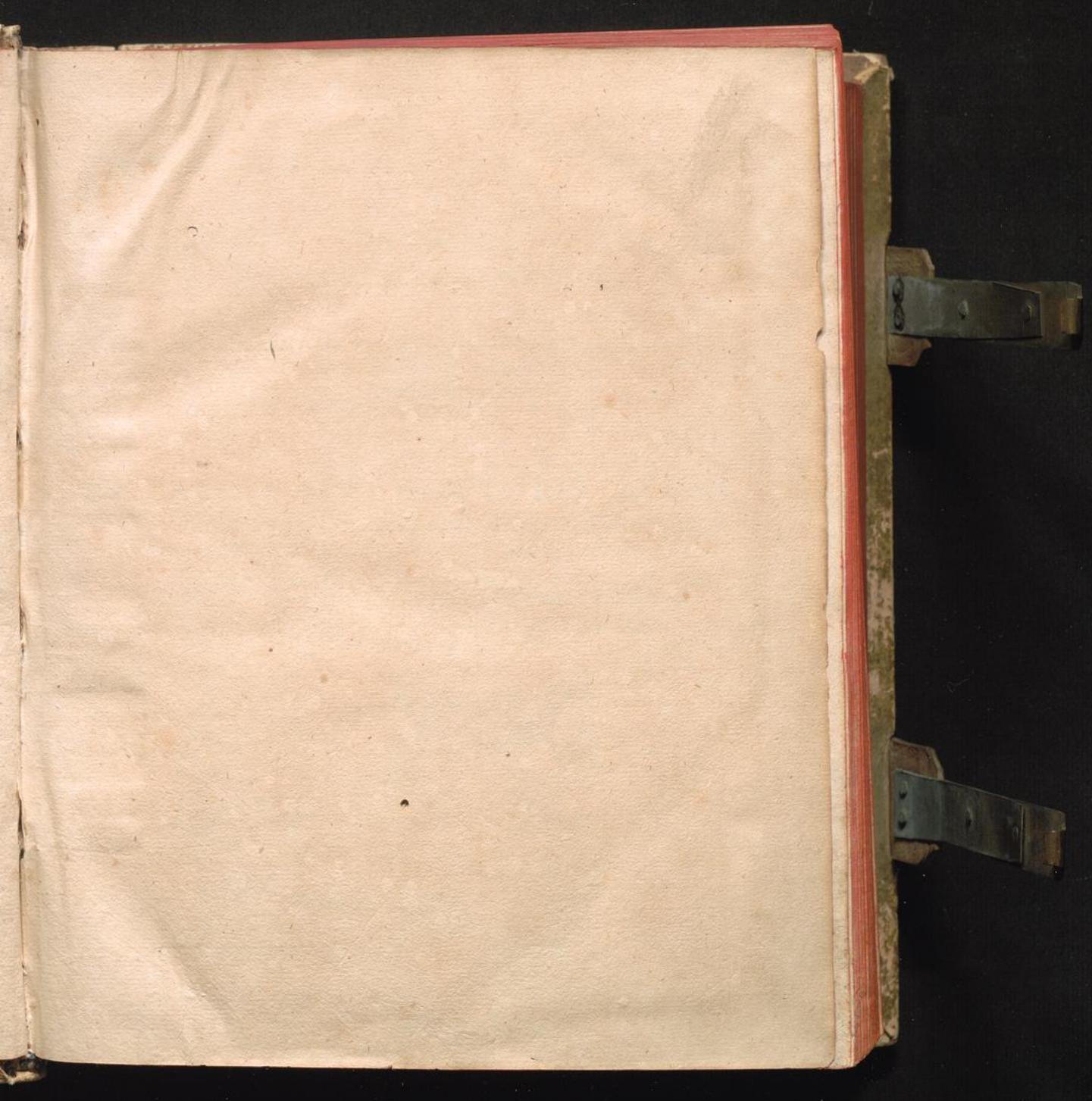
Pl. 3288.

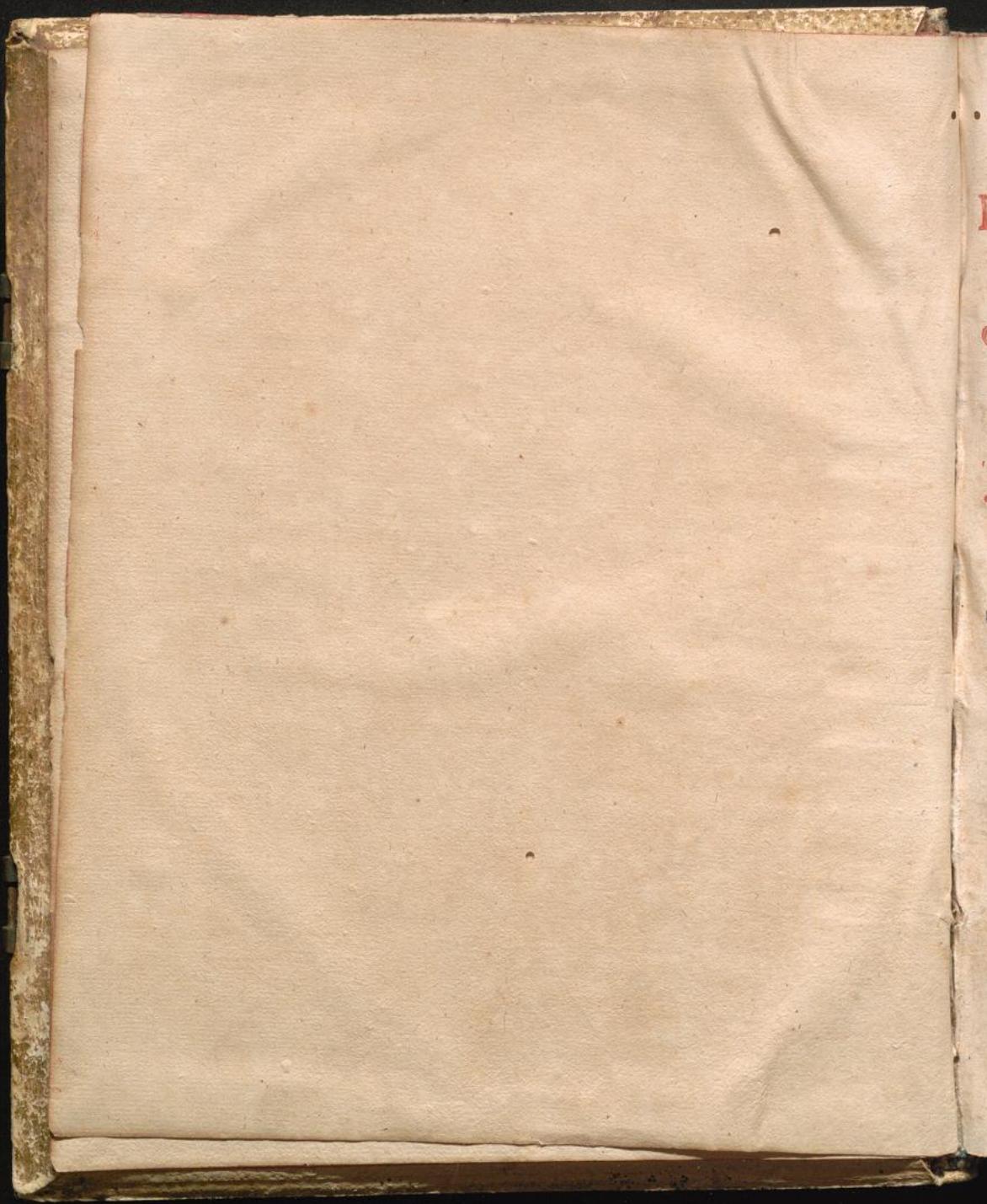
HV
24

Pl. 219

H

SANCTUARIUM; HOC EST SERMONES UTILISSIMI,

& omni conceptum genere refertissimi,
PANEGYRICI SANCTORUM OMNIUM,
QUORUM MEMORIAM SIVE SOLEMNITATEM PER TOTIUS
anni decursum celebrat Sancta Mater Nostra

ECCLESIA ORTHODOXA ROMANO-CATHOLICA;
OMNIBUS ANIMARUM PASTORIBUS, DIVINI VERBI PRÆCONIBUS,
& vita spiritualis & Asceticae studiosis utilles & apprime necessarii :

EDITI OPERA ET STUDIO ADM. R. P. M.

AUGUSTINI PAOLETTI,
SS. THEOLOGIÆ DOCTORIS EXIMII,
Ordinis Eremitarum S. Augustini, Provinciæ Senensis Prioris
Provincialis, Viri communis boni promovendi studiosissimi.

Cum quinque Indicibus; I. Sanctorum, qui laudantur II. MATERIARUM, sive ARGUMENTORUM, quæ tractantur.
III. AUTHORUM, qui citantur, IV. RERUM & VERBOTUM memorabilium. V. Denique
locorum Sacra Scripturae.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
Apud HERMANNUM DEMEN, Anno M.DC.LXXVII.
Cum Gratia & Privilegio Sacra Cesarea Majestatis.

卷之三

卷之三

卷之三

Nos Magister Fr. Petrus Lanfranconius Ordinis Eremit. S. Augustini Vicarius Generalis licet indignus.

E Laboratum ac per R.P. AUGUSTINUM PAOLETTUM Montis Ilcini sacrae
Theologiae Magistrum elucubratum opus, cui extat titulus (Santuarii) per no-
strorum Examinateos deputatos mature discussum & perpensum, eorum nobis ita sua-
dente relatione ut ad Concionatorum levamen, ad posterorum utilitatem, ad Dei
Sanctorumque laudem typis mandetur dignum adjudicantes, facultatem necessariam,
quoad nos spectat benignè concedimus, ac in Domino elarginur. Datum Romæ die
4 Januarii 1659.

Fr. Petrus Lanfranconius Anconitanus
Vicarius Generalis.

Pla, doctæ, & eruditæ Conciones Sanctorum per annum occurentium R.P. Ma-
gisti Augustini Paoletti Ord. Eremit. S. Augustini, ex commissione Reverendiss.
P. Magistri Petri Lanfranconii Anconitani Procuratoris Generalis, & Vicarii ejusdem
Ord. diligenter fuerunt perfectæ atque adeò sacrarum Literarum SS. Patrum, Histori-
atum, & orthodoxa eruditione plenæ repertæ ut piis Lectoribus, & verbi divini de-
clamatoribus, non tantum utiles, verum etiam necessariae fuerint judicatae à me.

Fr. Ioanne Paulo Stuppa Magistro Augustiniano.

D E mandato Reverendiss. P. Magistri Petri Lanfranconii Aconit. nostræ Augu-
stinianæ Religionis Vicarii & Procuratoris Generalis; nec non Reverendiss. P.
Magistri Francassini Inquisitoris Generalis Venetiarum, Opus, cui titulus (Santuarii)
elaboratum à P. Magistro Augustino Paoletto Ilcimensi, diligenter & accuratè perle-
gi. Et cum in eo non solum nihil fidei orthodoxæ, nec morum integritati dissonum
repererim; verum plurima ejusdem authoris doctrinam attestantia, junctusque sacris
& eruditis Lectoribus profutura cognoverim, dignum & peregregium opus, quod in
lucem edi possit, censeo

Ego Magister Fr. Antonius Gagliardus Bergomensis Regens in Con-
ventu D. Stephani, & revisor librorum pro Reverendiss. Pa-
tre Inquisitore Generali Venetiarum.

* 2

INDEX

INDEX CONCIONUM IN HOC OPERE
CONTENTARUM.

1. In Festo Circumcisionis.
2. In Festo Epiphaniae.
3. In Festo Purificationis.
4. In Festo S. Matthiae Apost.
5. In Festo S. Thomae de Aquino.
6. In Festo S. Josephi.
7. In Festo S. Benedicti.
8. In Festo Annunciationis B.
M. V.
9. In Festo dolorum B.M.V.
10. In Festo Francisci de Paula.
11. In Festo S. Marci Evangel.
12. In Festo SS. Apostolorum Phi-
lippi & Jacobi.
13. In Festo Inventionis S. ♫
14. In Festo S. Matris Monice.
15. In Festo S. Antonii de Padua.
16. In Festo S. Joan. Bapt.
17. In Festo S. Petri Apostoli.
18. In Festo Visitationis V. M.
19. In Festo S. Elie Prophetae.
20. In Festo S. Jacobi Apostoli.
21. In Festo S. Annae Matris B.
Virginis Marie.
22. In Festo S. Dominici.
23. In Festo S. Laurentii.
24. In Festo S. Philippi Benizzi.
25. In Festo Assumptionis B.V.
M.
26. In Festo S. Bartholomai Apo-
stoli.
27. In Festo S. P. Augustini.
28. In Festo Nativit. B.V.M.
29. In Festo S. Patris Nicolai
Tolentino.
30. In Festo S. Matth. Apost. &
Evangel.
31. In Festo S. Michaelis Archan-
geli.
32. In Festo S. Francisci Assun-
tis.
33. In Festo SS. Apostolorum Si-
monis & Jude.
34. In Festo omnium Sanctorum.
35. In Festo presentationis B.V.
M.
36. In Festo B.M. Magdalene de
Pazzi sermo Encomisticus.
37. De eadem sermo Panegyr.
cus.

INDEX

INDEX ARGUMENTORUM

Quæ in quolibet discursu tractantur.

IN FESTO CIRCUMCISIONIS.

Nomini quo sumus insigniti, per facta correspondere debemus; prout Christus fecit, mox ut ei nomen IESVS in die Circumcisionis fuit impositum.

IN FESTO EPIPHANIAE.

Monentur fideles, ut se Magis Dominum ac Redemptorem nostrum visitantibus socios adjungant, illisque aurum, ihu, & myrrham offerentes, ipsi corda sua ei donent.

IN FESTO PURIFICATIONIS.

Celebratur humilitas B. Virginis, qua cum non sibi legi Purificationis subiecta, nihilominus per aliam humilitatem inter alias mulieres comparevere voluit in templo purificanda.

IN FESTO S. MATTHIAE APOSTOLI.

Ostenditur illum felicem sortem asecutum esse, quando ad Collegium Apostolicum post Iude lapsum assumptus fuit.

IN FESTO S. THOMÆ DE AQUINO.

Merito hic sanctus vocatur Doctor Angelicus, quia in omnibus operationibus suis Angelum se esse probavit; & quidem specialiter in doctrina & scientia plusquam Angelus fuit.

IN FESTO S. JOSEPHI.

Eius excellentia & dignitas in duobus hincunctionis precipue elucet, scilicet quod sit pater legis vel putatius Christi, & quod sit Iponsus Mariae Virginis.

IN FESTO S. BENEDICTI.

Magnus hic servus Dei fuit quoddam virtutum Cardinalium & Theologicarum ararium, prout in quovis casu obvio ex ejus operibus elicetur.

IN FESTO ANNUNTIATIONIS B. V. M.

Maria virgo per annuntiationem Gabrieli Archangeli declarata fuit mater Dei, qua post divinitatem maxima dignitas est, qua potest uspiam reperiri.

IN FESTO DOLORUM B. V. M.

Ostenditur quanti fuerint dolores quos beatissima virgo tempore passionis D.N.IESV Christi sentit, & quanta fuerit ejus in illis perferendis constans.

IN FESTO S. FRANCISCI DE PAULA.

Ostenditur hunc sanctum eximum fuisse in humilitate, quia se & ordinem minimum vocari voluit: In charitate quia hanc religioni sue value symbolum assignauit: denique in abstinentia, quia hanc rigide observationis, & ad illam religiosos suos quarto voto adstrinxit.

IN FESTO S. MARCI EVANGELISTÆ.

Fuit hic Leo quidam mysticus, id est, vigilans in suo officio fortis & constans in tyrannicis persecutoribus tolerandis, & gratus erga Deum, & magistrum suum S. Petrum.

IN

I N D E X

IN FESTO SS. PHILIPPI
& JACOBI.

fuerit in utero materno, manifissum si De-
param gratiarum divinarum ista dicensur-
cem.

Hæc due rosa purpurea fuerunt per charitatem,
quarum folia viruerunt per spem, cunctaque fue-
runt spinis pungentibus, vel tormentis que justi-
auerunt in martyrio.

IN FESTO S. CRUCIS.

S. Crux est armatura nostra defensiva & of-
fensiva, per quam omnes inimicos nostros vincere
poterimus; id est, homines demones, & mortem.

IN FESTO S. MATRIS
MONICÆ.

Hæc sancta mulier ter martyr extitit, scilicet
primo per patientiam in toleranda ferocitate Patri-
tis mariti sui. Secundo per desiderium conversio-
nis Augustini filii sui. Tertio per Christum Domi-
num in morte.

IN FESTO S. ANTONII
DE PADUA.

Celebrantur laudes lignæa hujus sancti, nuptie
qua prodigiosa fuit, & immortalis, & divina po-
tius quam humana extitit.

IN NATIVITATE S. JOANNIS
BAPTISTÆ.

Iudicantur hujus sancti Precursum perfectio-
nes, qua in eo consistunt, quod similis fuerit filio Dei
vascens & moriens.

IN FESTO APOSTOLORUM
PETRI & PAULI.
DE S. PETRO.

Ex defectibus & imperfectionibus suis orte sunt
eius progressus, ex ignominia gloria, ex iacturis lu-
cra & excellens.

IN FESTO VISITATIONIS
B. V. M.

Cum Elizabeth per salutationem Maria re-
pleta sit Spiritu sancto, & Ioannes sanctificatus

IN FESTO PROPHETÆ
& PATRIARCHÆ,
S. ELIE.

Agitur de ardenti zelo honoris divini, quem al-
terius idololatris exhibuit, quas intrepide ad-
didi & profugavit.

IN FESTO S. JACOBI
APOSTOLI.

Hic sanctus Apostolus alter Cæsar voca-
retur, quia & virtute gladii tanquam belli inci-
mavit, & per librum docuit tanquam magis-
ac preinde merito de ipso dicti potest in uirgini-
bus.

IN FESTO S. ANNÆ.

Excellentias suas hereditavæ & accepit à Cri-
sto redemptore, & à Maria virginis: Ab illa quo-
dem, quia nepos eius fuit, ab hac autem, quia eis
eius filia.

IN FESTO S. PATRIARCHÆ
DOMINICI.

Verum quoddam fidei prodigium fuit, quia
omnes suas actiones miraculosæ, magis pla-
uite, quam vivens & moriens habuit, quia
eius fuit.

IN FESTO S. LAURENTII.

In igne & craticula incendiis penas uolu-
sed videbantur ei esse refrigeria, quia divinitus
ignem in suo pectori ardorem habuit.

IN FESTO B. PHILIPPI
BENIZZI.

In operibus & cogitationibus suis magis
similem esse probavit, quia non versus tam
sunt.

ARGUMENTORUM.

sed versus polarem cœli stellam semper conversus
& directus fuit.

IN FESTO ASSUMPTIONIS B. V. M.

Beata Virgo Maria tanta maiestate & elegantia
visitata ingressa est cœli regiam, ut omnes Angelici
spiritus admirati sint incomparabilem ejus pulchri-
tudinem.

IN FESTO S. BARTHOLOMÆI APOSTOLI.

Excoriari, & detraciam pellem in brachio
vulneris suis deferre voluit, in attestacionem
quod inter Apostolos nullum unquam primatum
quaesiverit, prout nonnulli perperam attribu-
unt.

IN FESTO MAGNI PATRIS ET PATERARCHÆ S. AUGUSTINI.

Est sol mysticus S. Ecclesia, luminosum hunc
planitam imitando in oriente per radios doctrinae:
meridie per charitatis fervorem; in occasu per
humilitatis demissionem.

IN FESTO NATIVITATIS B. V. M.

Cum B. Virgo verè liber quidam sit in lucem
hodie editus, solum consideratur frontispicci libri hu-
ju titulus, qui est Maria, nomen videlicet, di-
gnum, utile, & delectabile.

IN FESTO S. NICOLAI TOLENTINATIS.

Magnus hic sanctus, verus fuit Dei pleni-
potentiarius, utpote cui à Deo datum est, ut
possibile reddat, quicquid impossibile esse vide-
tur.

IN FESTO S. MATTHÆI APOSTOLI ET EVANGELISTÆ.

Merito lapidi chrysolito comparatur, cuius pro-
prietas expressæ refert, qua multæ sunt & valde
admirandæ.

IN FESTO S. MICHAELIS ARCHANGELI.

Michael est Archimandrita Christianissimi, sicut
olim synagoga Hebraeorum Praeses extitit, ab omni-
bus nos inimicorum corporalium & spiritualium
insultibus in quibusvis casibus occurrentibus nos
tuetur & defendit.

IN FESTO S. FRANCISCI ASSISINATIS.

Franciscus mysticus Abel est lucis Evangelicus,
et tanquam talis figura quedam Christi est, in-
nocentis nimurum & martyris, candidi & rubi-
cundi.

IN FESTO SS. APOSTOLORUM SIMONIS & JUDÆ.

In omnibus actionibus suis hi sancti Apostoli di-
ligentes exhibuerunt observatores hujus de amore
& charitate eis impositi precepti: hæc mando vo-
bis, ut diligatis invicem.

IN FESTO OMNIUM SAN- TORUM.

Ostenditur paradysi gloriam tam excellentem
esse, ut oculis intellectus illum nequeat comprehen-
dere; auris illam non possit percipere, ne lingua ex-
primere, denique cor humanum satis capax non
sit, ut illam valeat capere.

IN FESTO PRÆSENTATIONIS B. V. M.

S. Marcella utero B. Virginis Maria firmum
beatiudinis acclamavit, quia fuit fons
omnium gratiarum plenissimus. Denique exhibi-
etur in hoc discursu computus imperceptibilis
graduum gratia DEI quos in anima sua ha-
buit.

INDEX

INDEX AVTHORVM QVIBVS AVTHOR HVIVS LIBRI usus est.

A

Bdias Babylonicus.
Abraham Aben Ezra.
Abraham Bzovius.
Achilles Tacius.
Adrichomius.
Ægidius Romanus Columna.
Ægidius Lusitanus.
Ælianuſ.
Æmilius.
Æneas Sylvius.
Agellius.
Ailgrinus Cardinalis.
Albertus Magnus.
Albinus Flaccus.
Alexander ab Alexandro.
Alexander Mündicis.
Alexander de Ales.
Alexander Pelegrinus.
Alexander Monachus.
Aloysius Lipomanus.
Aloysius Novatius.
Aloysius Torelli.
Alphonſus Toſtatus Abulensis.
Alphonſus Cardinalis Palaxot-
eus.
Alphonſus Salmeron.
S. Ambroſius Ecclefia Do-
ctor.
Ambroſius Calepius.
Ambroſius Marianiſ.
Ambroſius Straibanus.
Ambroſius Ansbertus.
Ambroſius Epifopus
Lamocensis.
Ambroſius Perez.
Ammianus Marcellinus.
Anastasius Antiochenus.
Anaxagoras.
Andreas Hierosolymitanus.
Andreas Eborenſis.

Andreas de Arcones.
Andreas Cretenis.
Andreas Gelsominus.
Andreas Cherneus.
Andreas Pintus Ramirez.
Andreas Clichrovæus.
Andreas Duchesne.
Andreas Alciatus.
Angelomus.
Angelus Poffenti.
Aonorus Seneca.
Anfelmus Boetius.
S. Anfelmus.
S. Antoninus Epifopus Flor.
Antonius Possevinus.
Antonius d'itus Discipulus.
Antonius Pizzamanus.
Antonius Pigafetta.
Antonius Ricciardi.
Antonius Elcobar.
Antonius Panormitanus.
Antoerius Scainus.
Antonius Glielmus.
Aratus.
Arias Montanus.
Aristocles.
Arnobius.
Arnoldus Carnotensis.
Arnoldus de Saxonie.
S. Athanasius.
Athenaeus.
S. Augustinus.
Avicenna.
Aulus Gellius.

Bartholomæus de Pisis.
Bartholomæus Gavani.
Bartholomæus Chaffanaz.
S. Basilius Selencus.
Beda Venerabilis.
Beierlincx.
Benedictus Fernandius.
Benedictus Mendina.
Benedictus Pereus.
S. Bernardus.
S. Bernardinus Senensis.
Bernardinus de Bussi.
Blandus Flavius.
S. Bonaventura.
Breviarium Gallicanum.
Breviarium Romanum.
S. B. igita.
S. Bruno Carthusianus.
Budæus.

C

Alixius Papa.
Camerarius.
Canifius.
Carolus Sigonius.
Carolus Giangolius.
Cassidorus.
Catechismus.
Caſtrenius Brunus.
Caſtrenius Rhodiginius.
Caſtar Baroniſ.
Caſtar Noſtrada.
Caſtar Campana.
Cherubimus Maria Odile.
Christophorus de Arendaga.
Christophorus à Colz.
Claudius de la Valle.
Claudius Paradiuſ.
S. Clemens Alexandria.
Clemens Romanus.
Collegeum Conimbricensis.
Conitiatuſ.

B

Balthazar Pacz.
Balthazar Arias.
Balthazar Farinacius.
Baptista Ramusius.
Baptista Fulgoſius.

I N D E X

Floridius de Notariis.
Florus à Lapide.
Florus Janenius.
Florus Polonus.
Florus Ord. P.P. Minorum.
Floridius.
Florus Alexandrinus.

D.

Demosthenes.
Dionysius Díez.
Dionysius de Avedagno.

Dionysius Bacza.
Dionysius de la Vega.
Dionysius Nyfleous.
Dionysius Asterius.
Dionysius Siculus.
Dionysius.
Dionysius Areopagita.
Dionysius Carduchianus.
Dionysius.

Dionysius.

Dionysius Naunus.

Dionysius Calvus.

Dionysius Tytius.

E.

Diodorus.
Dioctrius.
Dionysius.
Dionysius Nicomedensis.
Dionysius Naxeta.
Dionysius.
Dionysius Syrus.
Dionysius Patavinus.
Dionysius Lugdunensis.
Dionysius.

Dionysius Cefariensis.

Dionysius Gallicanus.

Dionysius Zigbonus.

F.

Dianianus Strada.
Diana Atulphus.
Dianodus Quintini.
Dianus Vopilicus.
Dionogius.
Diononatus Seachus.
Franciscus Picus Mirandulanus.
Franciscus Labaca.
Franciscus Petarcha.
Fractelli Sanziale.

Franciscus Toletus.
Franciscus è Puteo.
Franciscus Mendoza.
Franciscus Valleius.
Franciscus Booinsegnius.
Franciscus Turianus.
Franciscus Bene.
Franciscus Suarius.
Franciscus Mayreus.
Franciscus Quarelmus.
S. Fulgentius Episcopus.

G.

G Abriel Vasquez.
Gabriel Flamina.
Galenus.
Galpar Sanctius.
Georgius Venetus.
S. Germanus.
Gilbertus Abbas.
Glycas.
Glossa Interlinearis.
Glossa Ordinaria.
S. Gregorius Papa.
S. Gregorius Nazianzenus.
S. Gregorius Thaumaturgus.
S. Gregorius Nyffenus.
Gregorius Papa X.
Gregorius Nicomedensis.
Gregorius Mastrillus.
Gregorius Sayrus.
Gricherius Bialeensis.
Guerricus Abbas.
Guido Biruriensis.
Guilielmus Durandus.
Guilielmus Parisiensis.

H.

Haymon Haberstadensis.
Haymon Corii.
Henticus Spondaeus.
Hernande de S. Jacobo.
Herodotus Halicarnassaeus.
S. Helychius.
Hector Pintus.
Hieremias Drexelius.
S. Hieronymus.
Hieronymus ab Oleastro.
Hieronymus Lauredanus.
Hieronymus Cardinalis de Lapeide. ** Joanne

Hieronymus Platus.
S. Hilarius Arclatenis.
Historia Scholastica.
Homerus.
Honophrius Manscal.
Horatius.
Horatius Turfellius.
Hugo à S. Victore.

L.

Iacobus de Valencia.
Jacobus Tyrinus.
Jacobus de Voragine.
Jacobus Aconensis.
Jansenius.
Idiota.
S. Ignatius Martyr.
S. Ildephonsus.
Ildephonsus Niciensis.
Incognitus.
Innocentius Papa III.
Innocentius Papa. VI.
S. Joannes Chrysostomus.
S. Joannes Damascenus.
Joannes de S. Geminiano.
Joannes de Cartagena.
Joannes Lotinus.
Joannes Ravifus.
Joannes Zomaraca.
Joannes della Haye.
Joannes Boccacius.
Joannes Antonius Velázquez.
Joannes Papa XXII.
Joannes Getson.
Joannes Folengius.
Joannes Ferus.
Joannes Trithemius.
Joannes Baptista Wenus.
Joannes Baptista Poza.
Joannes Baptista Mantuanus.
Joannes Lopez, Episcopus Manopolit.

Joannes Hierosolomytanus.
Joannes Aubanus Teutonicus.
Joannes Maldonatus.
Joannes Pineda.
Joannes Arboreus.
Joannes Marquez.
Joannes Nebur.
Joannes Baconius.

177
Liacab

15.

A U T H O R U M.

Joannes Lansbergius.
 Joannes de Pigna.
 Joachim Abbas.
 Jordanus de Saxonie.
 Joseph Hebreus.
 Josephus dictus Hmilius.
 Joseph de la Zerda.
 Irenaeus Episcop. Lugdun.
 S. Isidorus Episcopus Hispalensis.
 Isidorus Pelusiota.
 Isidorus Isolaens.
 Isidorus Clarus.
 Judocus Clichrovæus.
 Julius Solinus.
 Julius Clarus.
 Julius Frontinus.
 S. Justinus Martyr.
 Justus Lipsius.
 Juvenalis.

Marianus Scotus.
 Martinus del Rio.
 Matthæus Bredembachius.
 S. Maximus.
 Meander.
 S. Methodius.
 Michaël Solon.
 Michel Ricius.
 Michaël de Palatio.
 Michaël Ghislérius.
 Michael de Agyuanis.
 s. Milition Martyr.
 Minucius Capellæ.
 Moyse Barcepha.
 N.
Natalis Conti.
 Nicephor. Callist.
 Nicolaus de Lyra.
 Nicolaus Riccius

L.

Lætarius.
 Lanceillottus.
 Laetantius Firmianus.
 S. Laurentius Justinianus.
 Laurentius Chrysologus.
 Laurentius Surius.
 Laurentius Zamoria.
 Lælius Ptolomæi.
 Leonardus de Udine.
 S. Leo Papa.
 Leo Castrus.
 Leo Ostiensis.
 Lucanus.
 Ludolphus Carthusianus.
 Ludovicus Vives.
 Ludovicus Bartema.
 Ludovicus Alcazar.

M.

Magister Historia Scholast.
 Maphæus Vegius.
 Malvenda.
 Marcus Antonius Coccius.
 M. Antonius Zimara.
 Marcus Tullius.
 Marcus Marulus.
 Marcus Polus.
 M. Antonius Muretus.
 Marcellinus de Pise.

O.
 Odobius.
 Odericus Rainaldus.
 Oppianus.
 Origenes Adamantius.
 Oretelius.
 Otto Petruvius.
 Ovetanus.
 Ovidius.

P.
S. Anthaleon Diaconus.
 S. Paschafius.
 S. Paulinus Episcopus Nolanus.
 Paulus Palenterius.
 Paulus Manutio.
 Paulus Orofius.
 Paulus Arcfinus.
 Paulus Jovius.
 Pausanias.
 Delbarus.
 Persius.

S. Petrus Chrysologus.
 Petrus Comefor.
 Petrus Besiæus.
 Petrus de Natali.
 Petrus Blensen sis.
 Petrus Aloyfius.
 Petrus Matthaï.
 S. Petrus Damiani.
 Petrus Lombardus.
 Petrus Berchorius.

Petrus Hispanus.
 Petrus Canibus.
 Petrus Bungus.
 Petrus Galatius.
 Petrus Julianus.
 Petrus Crinitus.
 Petrus de Alca Astorga.
 Petrus de Valderama.
 Plato.
 Platina.
 Plinius.
 Plosius.
 Pluratus.
 Polianthea.
 Polybius.
 Polydorus.
 Pontanus.
 S. Primatus Episcop. Alc.
 Procopius Gazzæ.
 S. Possidonus.

Q.

Quintus Curua.
 R.
 Rabanus Maurus.
 S. Remigius.
 S. Remigius Antiochenus.
 Richardus de Fazio Vinc.
 Richardus à Sancto Lamb.
 Robertus Holkob.
 Robertus de Licio.
 Robertus Bellaminus.
 Rudolphus Agiæ.
 Rupertus Abbas.

S.
 Abellicus.
 Salignacus.
 Salmeron.
 Salustius.
 Salvianus.
 Sanchez.
 Seaphæus.
 Scipio Bargaplios.
 Scipio Glareanus.
 Sebastianus Burada.
 Seneca.
 Septuaginta Interpret.
 Sidonius Apollinaris.
 B. Simon de Cella.
 Simon Metaphysica.

I N D E X

en Majolus.
olum Apostolorum.
natus.
enensis.
nes.
os.
epanus Eduensis.
ntanus Mendez.
nibus Faldensis.
erius Tranquillus.
nas.

T.

Holens Perusinus.
ntron vitæ humanæ.
nneros Cyrenensis.
nchylactus.
mphylos Antiochenus.

V.

Aletius Maximus.
Valerius Zimenes.
Uberinus de Casale.
Vegetius.
Villalpandus,

Theodulphus Episcopus. Tau-
rin.
S. Thomas de Aquino.
S. Thomas de Villa Nova.
Thomas de Vio Cajetanus.
Thomas Anglicus.
Thomas Garzoni.
Thomas de Trusillo.
Thomas Bracchius.
Thomas Porcacchus.
Titus Livius
Titelmannus.

X.

X Enophon.
Xiphilinus.
Xiphilus.

Z.

Zacharias Constantinopolita-
nus.
S. Zeno Veronensis.

INDEX

** 2

TT
Uicab

INDEX

RERUM ET VERBORUM MEMORA bilium, quæ in hoc Opere Sanctoralis continentur.

*Primus numerus significat Sermonem, secundus
Paragraphum.*

- A** Litera quid significet, 28. 17. A. & R. literæ quid significent, ferm. 19. n. 17.
Abagatus Rex à S. Juda Thadæo curatus fuit, ferm. 33. n. 6.
Abel fuit innocens, 31. 9.
Abel non timuit Cain, & cur? 33. 8.
Abites in Indiis Orientalibus aves producunt, vide 7. 1.
Abraham primus circumcisus est, 10. 5.
Cur Abraham non sacrificari Isaac? 22. 22.
Abraham & ejus denominatio, 9. 1.
Abraham vicit quinque Reges, 13. 4. & 22. 12.
Abraham etiam in altera vita vult esse charitativus, 27. 17.
Abraham ante aliud nomen habuit, 28. 3.
Abraham desiderat filium, 14. 13.
Abraham in sacrificio à S. Michaële impeditur, vide ferm. 31. n. 3.
Abraham ejusque gloriae & maximæ divitiae quales, ferm. 21. n. 8.
Cur Abraham domiserit Agar & Ismael, vide ferm. 33. n. 14.
Abglas & ejus erga patrem perfidia, 33. 15.
Abstinentia, vide Parimonia.
Achab infirmus ad Eliam misit, 19. 10.
Achates lapis qui in Sicilia nascitur, 30. 1.
Achilles opera ab Homero descripta, 27. 1.
Achilles & hæta ejus vulnerabat & sanabat, 7. 13.
Achilles sepultus in promontorio Trojano, 3. 4.
Achilles à Paride occiditur, 3. 4.
Achilles unde nomen sumperit, 3. 8.
Achilles Leonum medullis educans, 3. 8.
Achiropæl promittere occidere David, 33. 15.
Accurtius ejusque significatum, 28. 4.
Adamas non habet maculam, 23. 23.
Adamas ferro & igni resistit, 23. 1.
Adamas Carol. Dux Burgundie, 2. 16.
- Adamas magneti suam virtutem tollit, 24. 1.
Adamas & virtus ejus, 30. 1.
Adam qualiter factus sit à Deo, 26. 6.
Adam pomum comedere gratiam Eze, 14. 1.
Adam è quatuor terce generibus formatus, 19. 8.
Adami nomen formatur litteris stellarum, 19. 9.
Adami erga conjugem suam amos, 11. 7.
Adamus Ève nomen impofuit, 12. 6.
Adam & Eva comedentes legumina, 15. 14.
Adam mentitus est Deo, 7. 9.
Cur Adam Deo similis esse voluerit, 7. 9.
Adam à Deomone vinctus, 7. 15.
Adam ejusque denominatio, 19. 1.
Adam cur bellibus vestitus? 26. 6.
Adam à S. Michaële defensus, 31. 11.
Adam in ademptione costæ sua non fecit, 10. 32. 10.
Adonibezech amputata fuerunt extremitates digerum, 20. 7.
Adoratio latræ Crucis desertor, non MARIE, 19.
Adra melech & Sarafat occiderunt patrem, 14. 4.
Adrianus VI. & sepulchræ ejus Epitaphium, 8. 1.
Adrianus Episcopus Lindesfarnensis, 11. 18.
Adrianus Imperator euidam servò colubrum dant, fit, 16. 4.
Adrianus ad grarias concedendas promissus, 18. 1.
Ægina, Arifodemus & filii ipsorum, 16. 1.
Ægeus Rex Atheniensis, ejusque ega Thessalonice, 1. 4.
Ægidius Minorita, ejusque pro virginibus MARE factum miraculum, 8. 3.
Ægyptii & corum hieroglyphicum proprium, 19. 11. 2.
Ægyptii Diu suis Persicum sacrificabunt, 19. 16.
Ægyptii leonem censabant figuram vigilantiam, 11. 1.
Ægyptus culicibus vexata, 14. 6.
Ægyptus Rex à Danao fratre regno pulseret, 15. 3.

R E R U M E T V E R B O R U M .

- Es Sanius magnus luctator, 8.1.
 Es Verus Imperator magni faciebat librum Ovidii
 & amorem, 24.18
 Es Neapolitana in marem degeneravit, 6.1
 Es fortunò consorte suam occidit, 33.6
 Es dictus est pius, 7.7
 Esignata diversa circa cor facta, 2.10 & 2.8
 Esennoo à Timante depictus, & quomodo, 9.8
 Esenmonis ex leone emblema, 11.12
 Esclus Apelli iustissimo munera misit, 18.1
 Esclus craterem optimo amico propinavit, 20.3
 Esclus & ejus dictum, 1.12
 Esclus Lacedemonis datum, 16.3
 Esclus dictio est abbreviatio nominis Augusti,
 15.7.13
 Espla Clementi simili, 16.1
 Espla & ejus ambitio, 16.3
 Espla & ejus felicitas, 6.1
 Espla Catonicianus, 19.16
 Espla Tullius, & membrorum ejus dispositio, 3.5
 Espla & Terentiana conjux ejus, 6.5
 Esplenes, ejusque parsimonia, 7.10
 Esplites, & amor ejus versus Admetem Thraciae Re-
 gem, 31.7
 Esplender Fereus occisus à muliere, 14.2
 Esplender Papa & ejus ex Filo Carphatio vestitus,
 23.10
 Esplender Severus facilis ad gratias concedendas, 18.1
 Esplender III. Venetus in S. Marco Missam dixit, 9.1
 & c. 1. Idem Duci Veneto rosam donavit, 2.1
 Esplender Magnus cum fulmine depictus, 20.9. &
 10.1
 Esplender cur Magnus dictus sit, 18.1
 Esplender processit ad bellum contra Thas filium Re-
 gem Indiatum, 18.1
 Esplender flatuam Orphei sudare vidit, 16.20
 Esplender heros Macedonie, 20.1
 Esplender incitem militem reprehendit, 1.3
 Esplender duos fontes scaturire vidit, 1.17
 Esplender prostravit incensum Thubarum, 1.28
 Esplender ipsorum Dario datum, 2.17
 Esplender Alexander plus à Cratero, quam ab Ephesio.
 exarmatus fuit, 4.6
 Esplender responsum Philippo datum, 5.3
 Esplender Eupinemem remuoveravit, 6.1
 Esplender Corinthi factus est civis, 6.15
 Esplender ejusque thronus, 8.5
 Esplender dictum S. Sigambi matri Darii datum, 10.6
 Esplender vigilans, 11. & 11.3
 Esplender depictus cum pelle leonis, 11.12
 Esplender milibus omnia sua erogavit, spe sola fibi
 referata, 11.14
- Alexander maritus Theophanizæ, 6.5
 Alexandria civitas in medio Ægypti, 11.12
 Alexandria Leopolis dicta, 11.12
 Alexandria unde nomen habeat, 11.9
 Alexandria ejusque principia, 11.13
 Alexander Severus Verruvium fumo interfecit, 34.4.
 Alestorius lapis & virtus ejus, 30.1
 Alfredus Rex Angliae & charitas ejus, 34.14
 Alna & Halma in quo differtant, 8.8
 Alfonsus Cantaber dictus Catholicus, 1.1
 Alfonsus Rex Aragoniae libros permagni æstimava-
 rit, 24.18
 Alfonsus Rex Neapolis stragam passus est à Philip-
 po Visconti, 19.1
 Altitudine corporis indecora, 3.20
 Amaritudines myrrhae sponsæ videbantur esse dulce-
 dines, 23.9
 Amaritudinem & dulcedinem inter quænam sit dif-
 ferentia, 23.8
 Amaritudines passionis Christo dulces esse videban-
 tur, 23.22
 Amalthea Sybilla & libri ejus à Tiberto venditi, 28.3
 Ambitio titulorum, 6.4
 Ambitio eorum qui superioritatem prætendunt, 26.3
 Ambitio Juliani Cæsaris, 26.3
 Ambitio Eva marito præferre volentis, 16.3
 Ambitiorum in conquitendis honoribus proprie-
 tas, 26.16
 S. Ambrosius simul Mediolani & Turonie præsens
 adfuit, 8.1
 Amerithus lapis & ejus proprietas, 4.1
 Amici quales esse debent, 4.6
 Amicitia Daemonis & Pythizæ, 6.1
 Anulus & Siegfriedus ambitiosi, 26.3
 Amor Jacob erga Rachaelem, 27.21
 Amor Davidis erga Michol, 27.21
 Amor Moylis erga fuos, 27.21
 Amor Argulini erga Deum & proximum, 17.14
 Amor per munera demonstratur, 2.1. & 2
 Amor Attaxerxis erga filium, 2.4
 Amor Ægei erga Theseum & Demetrium, 2.4
 Amor Soloonis erga filium, 2.4
 Amor est mensura doloris, 9.3
 Amor est beneficium, 12.3. & 4
 Amor Alcestis erga Admetum Regem Thessalizæ,
 33.6
 Amor Reginæ conjugis Henrici, 33.6
 Amor Evadnis erga Capaneum marium suum, 33.6
 Amor equitis ejusdame erga Henricum Caroli IX.
 Germanum, 33.18
 Amurathes ab Joanne Huniade victus, 13.1
 Anacreon linguam sibi dentibus præscidit, 26.13

INDEX

- Anagramma pro S. Marco & Venetia, 11. 3
 Anagramma pro S. Nicolao Tolentinate, 29. 2
 Anaxagoras paupertatis amicus, 9. 16. & 29. 17
 Anaxarchus ejusque constantia, 30. 18
 S. Andreas Corsinius Carmelitanus, 19. 16
 Androcidius claudus militiam adire voluit, 12. 8
 Androdus ejusque cum leone historia, 11. 18
 Angeli hominem formarunt, solo corde excepto, 2. 13
 Angeli formam humanam affuncti, 5. 1
 Angelus non indidit nomen Regi Davidi, 6. 23
 Angeli ambulauit in obscuru noctis & in claritate diei,
 5. 4
 Angelus tenuit à S. Joanne adorari, 5. 8
 Angeli boni sunt veraces, 5. 15
 Angeli Dñ vocantur, non Patres, 6. 14
 Angeli canunt introitum Missæ de S. Alberto Carme-
 lano, 16. 19
 S. Angelus Martyr Carmelitanus, 19. 16
 Angeli superiores inferiores illuminant, 5. 17
 Angeli habent species sibi connaturales, 5. 18
 Angelus officii nomen est, non naturæ, 5. 19
 Angeli sunt infelixiles & humiles, 5. 20
 Angeli plura objecta simul intelligent, 5. 12
 Angeli sunt hominibus praesidio, 3. 1.
 Angeli depinguntur juvenes, 5. 23
 Angeli nil præter Deum volunt, 5. 24
 Angeli solum sunt corpora aerea, 5. 25
 Angeli sunt resplendentes & agiles, 5. 26
 Angeli depinguntur alati, 5. 26
 Angeli intra sphæram suam activitatem habent, 5. 28
 Angeli sub Missa B. Philippi Benizzi cecinerunt san-
 ctus, 24. 9
 Angelus in quodam templo Indorum Crucem fecit,
 13. 15
 Angelus luctatus est cum Jacob, 25. 9
 Angelus Gabriel describitur, 25. 10
 Angeli Gabrielis Mariæ delata salutatio, 18. 9
 Quomodo Angelus non poterit superare Jacob,
 23. 14
 Angelus ejusque potentia, 23. 14
 Angeli corumque gratia, 35. 14
 Angelorum numerus, 35. 14
 Angeli infimi chori pauciores sunt quam chori supe-
 rioris, 35. 14
 Quantus magis Angeli multiplicantur, tanto plus
 crescent in gratia & numero, 35. 14
 Angeli infimi chori in tanto sunt numero, ut Deus ex
 iis cuilibet homini qui fuis, est, & eris, decem ad
 minus ultimum potuerit, 35. 15
 Angelus detulit cor S. Augustini Sigisberto Episcopo
 Lugdunensi, 27. 10
 Angeli sunt digni nominare Mariam, 18. 10
 Angelus consolatus est Virginem nomine Maria,
 28. 21
 Angeli S. Nicolao Tolentinati modulos mulier pa-
 ciant, 29. 16
 Angeli nomine Maria nominari audientes gaudet, 10
 Anna Romana secundas nuptias abuens, 6. 1
 Antonius à S. Marco curatus, 11. 6
 Antonius calcum S. Marci reficiens magnum illi per-
 forat, 11. 9
 Annæ creationis mundi usque ad Christum, 133. 8
 secula 52. vide, 35. 14
 Annæ mundus durabit ex multorum secenti
 id est seculi 60. vide 35. 14
 Anonymus claudus ejusque responsio, 12. 8
 De S. Anna sermone 21. per totum
 S. Anna ejusque gloria ex Moysi dedicatur, 21. 11
 Prærogativa S. Annæ nascitur ex copia facie-
 ter Mariae, & avia Christi, 21. 4
 Annæ excellētia comparata Davidi, quando omni-
 batur arcā Dei, 21. 6
 Annæ major dignitas fuit, esse matrem Mariam
 Reginam fuiller, 21. 7
 Anna gloriosior, quam Abraham dives, 11
 Anna comparatur Regi Ezechiae, 21. 9
 Anna à Christo & Maria dignitatem lucem accedit, 21. 10
 Anna Jeticho, rosa vero Mariæ familiis etiæ
 Anna filios comparatur, 21. 11
 Annæ nobilitas à Christo & Maria defumitur
 nobilitas scientie ab objecto, 21. 12
 Annæ dignitas à Maria defumitur, 21. 13
 Annæ dignitas sacerdotium superat, & quoniam
 21. 13
 Cur Anna ab Evangelistis non nominetur, 21. 14
 Maxima Annæ excellētia est quod sit mater Mariae,
 21. 15
 Anna gloriam suam Christo & Marie in accepta-
 menti, 21. 15. & 16
 Anna fuit ager, in quo inventus est theloma, 15. 17
 Anna statua Luculli similes, 21. 17
 Anna similia margarita, 21. 17
 Anna idem quod Pyrrhus dicere potuit, 21. 11
 Annæ uxoris Helcanæ gaudium ob filium malum,
 34. 17
 Annulus Pyrrhi cum septem musis, 30. 1
 Antianira Regia virum claudum duxit, 11. 8
 Antigonus non doluit ob mortem filii, 19. 17
 Antigonus quantum à Demetrio amatus, 18. 4
 Antigonus gratiarum suarum avarissimus, 18. 4

R E R U M E T V E R B O R U M .

- apogodi dictum ad filium, 1. 4. 11
 apophy Regis de Elephantibus inventio, 20. 8
 apochus Seleuci filius mortuus est amore Stratoni-
 12. 3. 10
 apendi pictura ingeniosa, 21. 14
 apenni Spata Neapolitani coniux in marem con-
 fusa est, 6. 1
 Antonius Paduanus quid avato dixerit, 2. 15
 Antonii Paduani lingua, 15. 1. & 3. & seqq.
 Antonius Paduanus describitur, 15. per totum.
 Antonii Pad. lingua miraculosa, 25. 3. & seq.
 Lingua S. Antonii pena quædam fuit, 15. 4
 Antonius Pad. benignus & severus se exhibuit, 15. 4
 Antonii Pad. lingua pro armis habuit.
 Antonii Pad. lingua divina fuit, 5. 6
 Antonius Pad. semper Deum benedicebat, 15. 7
 Antonius Pad. multos peccatores convertit, 15. 8
 Antonius Pad. cuiusdam Norario martyrium prædi-
 15. 14. 10
 Antonius Pad. uno eodemque tempore in pluribus
 locis fuit, 15. 1
 Antonius Pad. dicitur arca Testamenti, 15. 12
 Lingua S. Antonii Pad. 13. 8. & seq.
 Antonii Pad. piscibus prædicans describitur, 15. 13
 Antonii Pad. lingua clavis est carli, 15. 14
 Antonii Pad. humilitas, 15. 15
 Antonii Pad. lingua inalterabilis, 15. 16
 Antonii Pad. lingua innocens, 15. 16
 Lingua S. Antonii similis est manu S. Osvaldi Re-
 ges Britannie, 15. 18
 Antonii lingua calo similis est, 15. 19
 Lingua S. Antonii Paduani gloria fuit, 15. 19
 Marcula S. Antonii Pad. 15. 20
 Antonius Paduanus uno die Padua Ulyssiponem
 profectus est, 15. 20
 Antonius Padua moriente, Ulyssipone campanæ ul-
 tis sonerunt, 15. 20
 Antonius Triumvir duos sibi similes juvenes eruit,
 16. 2
 Apes inventio ad venustandas picturas, 17. 7
 Apes dictum ad suum discipulum, 3. 4. 3
 Apes Appellis, 19. 3
 Apes quod Aegesilam favorem habuit, 18. 1
 Apes quædam una ala integrum triremem contexit,
 18. 2
 Apes visæ sunt in ore S. Ambrosii & vindati, 5. 2
 Apes denominatio, 9. 1
 Apes amica Forum, 16. 10
 Apollonii Thianæ temperantia, 3. 7
 Apostoli martyris sui instrumenta deferunt, 26. 2
 Apostoli sunt carli, 4. 8
 Apostoli vocantur amici Christi, & cur, 4. 6
- Apostoli sunt operarii in vinea Dei, 4. 7
 Apostoli elegerunt septem viros, qui fidelibus assi-
 rent, 5. 11
 Apostolorum denominatio, 9. 1
 Apostoli à Christo misi sunt, ut metant ubi non se-
 minarunt & cur, 14. 11
 Significatio nominis Apostolus, 20. 1
 Apostoli gloriosi sunt veluti milites sancti Jacobi,
 20. 2
 Apostoli similes Elephantibus, 10. 8
 Apostolorum ad symbolum adjecti articuli, 20. 20
 Apostolica dignitas quanta, 15. 9
 Apostoli à Christo lux vocantur, 16. 12
 Apostema Jafonis Thessali, 7. 13
 Apponia ejusque admirabilis fons, 2. 19
 Aqua Regi Cyro oblata, 2. 3
 Deus Moysi aquam & panem promittit, 7. 11
 Aqua à Tullia in cribro allata, 8. 1
 Aqua matris quomodo inducet, 8. 13
 Aqua in nuptiis Canæ in vinum mutata, 24. 16
 Aqua S. Nicolao Tolent. in vinum mutata, 29. 10
 Aqua S. Nicolao Tolent. obedit, 29. 10
 Aquila ejusque lapis Ethites, 30. 1
 Emblema ab aquila conceptum, 11. 1
 Aquila ex amore se in ignem coniicit, 23. 12
 Aquila Rhodope calcum in Memphis detulit, 2. 14
 Aratus ejusque milites in obsidione Pollenæ, 2. 7
 Arbogastus, Eugenius, & Flavianus à Theodosio vi-
 eti, 13. 13
 Arbor quædam oratione mediante à S. Francisco de
 Paula divisa fuit, 10. 8
 Arbores sunt in Indis Orientalibus è quibus ave-
 nafcuntur, 7. 1
 Arbor Cicera unicum duntaxat fructum producit, 7. 1
 Arbor à secundia nominatus in Predifatania, 7. 1
 Arbores exultant & cur, 4. 16
 Arbores farina plena, 7. 1
 Arbores Insulae Grecæ earumque proprietates, 7. 1
 Arbores earumque folia in Britannia, 7. 1
 Arbores variis ratis proprietatibus prædictæ, 7. 1
 Arbores Insulae Hispanida fructus venenosas produ-
 cunt, 7. 1
 Umbra ejusdem arboris ejusque effectus, 7. 1
 Arbor Basiana radices habet venenosas, fructus autem
 antidotum adversus illas producunt, 7. 1
 Arbor Ombræ aquam effudit, 7. 1
 Arbor Oco mel faciat, 7. 1
 Arbor Perfil in Hermonpoli Thebaidis, 7. 1
 Arca figura est Matæ, 21. 6
 Arca in templo Dagon, 19. 22
 Arca in domo Obededom, 6. 9
 Arche laus craterem Euripi donavit, 18. 1

Arche-

INDEX

- Archelaus praefectus Mithridatis, 23. 2
 Atchidamus Rex Lacedaemoniorum turpem duxit
 uxorem, 25. 2
 Aristippus à tempestatibus conquassatus, & spes ejus.
 12. 14
 Aristides Atheniensis ejusque paupertas, 6. 12
 Aristodemus Ægina, & cornu filii, 16. 1
 Aulogiton claudum se cōfēcē finxit, 12. 9
 Arnea uxor Ulyssis in mare conjecta, 1. 1
 Aaton Rex Saracenum pulchrum Christi Carolo
 Magno donavit, 2. 1
 Aaron Rex Persarum Carolo Imperatori Horologium
 quoddam donavit, 2. 1
 Aaron & Moyses culices producunt, 14. 6
 Arhabani & Xerxis historia, 26. 14
 Attamon matritus Regina Laodice, 16. 1
 Attamenes similis Regi Antiocho, 16. 1
 Artaxerxes dexteram sinistram longiorem habebat, 1. 1
 Artaxerxes 113. filios habuit, 2. 5
 Asteriae avis proprietates, 5. 4
 Asbesti lapidis proprietates, 35. 11
 Asta Balla à Roberto Egemberg vicitus, 13. 1
 Attages Rex martyrio affecit S. Bartholomaeum,
 26. 18
 Astrion lapidis proprietates, 4. 13
 Astromo illoquam non habent, 25. 2
 Athenienses grati sunt erga filios Aristidis, 10. 1
 Atis filius Cræsi mutus loquitur, 8. 1
 Atrebati in Francia tres dies lana pluit, 25. 1
 Attali munus, quod ei Senatus Romanus dedit, 7. 7
 Avis Paradyfi ejusque natura, 24. 7
 Avis Asteriae proprietates, 5. 4
 Avium quæ sunt in India Orientali natura, 15. 19
 Aves S. Franciscus Athesinatu obediunt, 32. 9
 Auguria diversa, 1. 1
 Auguria infantibus accepta, 5. 2
 S. Augustinus matrem suam Monicam martyrio affe-
 cit, 14. 14
 S. Augustinus Carthagine discedit, 14. 15
 S. Augustino tituli, 27. 1
 S. Augustino à Christo acclamatum fuit, 2. 7. 1
 S. Augustinus est sol mysticus, 27. 3
 S. Augustinus hæresum tenebras dissipat, 27. 4
 S. Augustinus confundit hæreticos, 27. 5. & seqq.
 S. Augustinus eodem cum Pelagio tempore nascitur,
 27. 5
 S. Augustinus malless est hæreticorum, 27. 7
 S. Augustinus dicitur vir, & cur, 27. 8
 S. Augustinus Theologorum & Doctorum Magister
 est, 27. 6
 S. Augustinus Theologolumen dedit, 27. 7. & 8
 S. Augustinus David in doctrina similis, 27. 7
- S. Augustinus in visione Ezechielis, representatio
 27. 8
 S. Augustinus est Ecclesia firmamentum, 17. 1
 S. Augustinus est candelabrum à Zacharias, 27. 9
 S. Augustinus doctrinam suam Doctoribus percepit,
 27. 9
 S. Augustini libri sunt in magno numero, 17. 1
 S. Augustini cor valde est mirabile, 27. 10
 Religio S. Augustini in fine mundi cum Ambro-
 dum ducit, 27. 11
 Doctrina S. Augustini similis est soli, 17. 11
 S. Augustinus scriptoræ sensus explicavit, 21. 11
 S. Augustinus est agnus Apocalypticus, 27. 11
 S. Augustinus plus scripsit, quam aliquis couer-
 cursu agere posset, 27. 12
 S. Augustini dixit alzivatur in civitate Moni-
 ni in Tuscia, 27. 4
 S. Augustinus magnum erga Deum & puerum
 charitatem habuit, 27. 13
 S. Augustinus plus proximum quam sapientem
 27. 15
 S. Augustinus magis charitatus fuit quam doce-
 27. 6
 S. Augustinus felicitas suorum validè equa sit, 27.
 17
 S. Augustino. magis fuit charitatus quam Natura,
 27. 17
 Quid S. Augustinus facturus fuisset si fuisse Den-
 27. 21
 S. Augustinus sicut Petrus à Christo interrogatus
 27. 22
 Excelsum amoris S. Augustini, 27. 22
 S. Augustini humilitas, 27. 3. & seqq.
 S. Augustinus compoluit libros testimationum, 27.
 13. & 24
 S. Augustinus in templo Hierosolymitanus vel id
 depictus, 27. 26
 S. Augustinus pagem verbi Dei & aquam felicitatis
 eterna adfecit, 27. 26
 S. Augustinus in pectori solis enigma dedit, 27.
 in fine
 Augultinus Imperator Romanus nobilissimus, 17. 1
 Augusti Cæsaris felicitas, 6. 1
 Augustus Imp. juveni similis, secundum o
 Aurelianum Imperatoris benignitas, & munificen-
 tia, 19. 1
 Aurelius idem est quod sol
 Aureli nomen datum Augustino, 17. 1
 Aurum ejusque enigma, 11. 1. & 30. 1. & seq
 Aurum est symbolum charitatis, 10. 13. & 14
 Aut proprietas ibid.

R E R U M E T V E R B O R U M .

B

- lum pactum cum demone habuit, 31.12.
in consilium Regi Balac datum, 5.12.
in Midasitis infidias prædicit, 15.4.
in a S. Michaële Archangelo in suo itinere im-
matur, 12.2
a ker legatos ad Balaam mittit, 5.12.
a mountogati Balaam ut Israelitis maledicat, 31.
Gutius Gotifredus victoriosus ante Calissam,
Philippi Benizzi, 24.19
pogat cum Sifata, 13.7
sepultus est cum Evangelio S. Matthæi,
Vita cum Evangelio S. Matthæi operatur mi-
tis, 10.19
huius non fuerit electus Apostolus, 4.18
Bartholomæus est quidam Ecclesie Hercules,
Bartholomæus ricit seipsum, 26.1
Bartholomæus non fuit ambitiosus, nec præten-
ditum inter Apostolos, 26.2. & seq.
S. Bartholomæo detracta fuerit pellis, 26.6. &
Bartholomæus renuntiavit omnem majoratus præ-
vobrem, 16.11. & 12
Bartholomæus renuit crucifigi ut Christus, 26.
Bartholomæum nonnulli Indum & nobilem esse vo-
luerunt, 16.16
Bartholomæus pelle exutus fuerit, 26.17. &
Significet Bartholomæus, 26.17
Bartholomæus fuit crucifixus, 26.17
Bartholomæus fecit opera supererogationis, 26.
Bartholomæus fuit decollatus, 26.18.
Bartholomæus pelle exutus fuit, ut facilius cœlum,
negre posset, 26.19.
Bartholomæus pelle suam fidelibus reliquit, 26.
Bartholomæus pepulit Dæmones, 26.20.
Bartholomæus pelle sua Dæmones fugavit, 26.20.
Generalis Turcam munera, 2.1.
Bartholomæus superatus à Friderico Tieffenbach, 31.1.
Alia superatus à Roberto Eghembergh, 13.1.
Imperatoris dolor ob Gethea fratrem suum,
- Beati in patria peregrini sunt, non cives, 34.8.
Beatorum cognitio qualis sit, 34.8.
Beati gloria excellentiam explicare non possunt, 34.
Qua ratione intelligatur quod Beati gloriam bibant,
34.32.
Beati similes sunt homini benti depicto, 34.12.
Beati gloriam semper sicutiunt, 34.12.
Beatitudo cœlestis, vide v. Gloria.
Beati in Paradyso totum Deum vident, 18.15.
Bech Medinus in factione quadam Christianorum
occiditur, 13.1.
Belsarius, ejusque actiones, 4.1.
Beluphus Godolenam sponsam suam occidit, 5.1.
Benedictus, ejusque laudes, 7.1. & seqq.
S. Benedictus fructiferæ arbori similis, 7.1.
Ordinis S. Benedicti congregations, 7.2.
Prælati & magnates qui prodierunt ex ordine S. Be-
nedicti, 7.2.
S. Benedictus laudatur ex quatuor virtutibus Cardi-
nibus & tribus Theologicis, 7.3.
Benedictus in utero materno cecinit, 7.4.
S. Benedictus Roma difedit, & studia deserit, 7.5.
S. Benedictus amicus iustitiae, 7.7.
S. Benedictus Totozæ deceptionem cognovit, 7.8.
S. Benedictus per impactum colaphum Dæmonem
pellit, 7.9.
S. Benedicti parsimonia, 7.10.
S. Benedictus vixit 90 annis, 7.11.
S. Benedicti temperantia, 7.11.
S. Benedicto signo crucis poculum veneno imbutum
confregit, 7.12.
S. Benedictus exosus fuit Florentio, 7.12.
S. Benedictus in forma merelæ à Dæmonе tentatus
7.13.
S. Benedictus in spinas se conjicit, 7.13.
S. Benedictus Mauro precipit, ut Placidum in flumi-
ne periclitantem adjuvet, 7.15.
S. Benedicti fides, spes, & charitas, 7.16.
S. Benedictus sedet super Cherubim, 7.16.
S. Benedictus in lpe Moylen antecelluit, 7.17.
Magna S. Benedicti fides 7.18.
S. Benedicti opera per fidem facta, 7.18.
Benedictus Papa VII. Henrico II. Crucem dedit, 13.9.
Benedictus Papa IX. fuit Carmelitanus, 19.16.
Benedictio à Jacobo Jude filio suo data, 20.5.
Benedictio à Jacob data Issachar, 23.5.
Benevolentia laudatur, 19.1.
Benignitas Pittaci, Theodosii, Aurlianii & Philippi
Vilconti, 19.1.
Benignitas laudatur, 19.1.
Benivillushæreticus, 5.8.

Berenga-

INDEX

- Betengarius Rex Italiz, 8. 5.
 S. Bernardini Seuenensis desiderium, 28. 19.
 Berilli lapidis proprietas, 11. 15.
 Berossi statua Athenis, 15. 16.
 Bersabea cur in Genealogia Salvatoris non sit proprio nomine expressa, 5. 3.
 Biantis ejusque dictum de spe, 12. 14.
 Biantis dictum de virtute, 10. 1.
 Birbitta similis Dorimaco, 16. 1.
 Blasphemi puniti fulmine, 24. 19.
 Blemi in humeris oculos portant, 24. 3.
 Bohemia integrō septenario à fœminis gubernata fuit, 14. 1.
 Bonifacius ejusque significatum, 28. 4.
 Bonitas & pulchritudo unum & idem sunt, 25. 2.
 Bononia ejusque denominatio, 9. 1.
 Boni triplex genus, sanctitatis pulchritudinis & divitiarum, 25. 2.
 Bos quidam ad Vespasiā pedes se prostravit, ejusque prognosticum, 1. 7.
 Bos in curtu Ezechieli factus est Cherubim, 5. 14.
 Bovinæ linguae proprietas, 15. 5.
 Botrus uvæ signum fertilitatis, 26. 1.
 Bruta capita in terram prona habent, 24. 3. & 4.
- C
- Cabestanus à Soliano ex zelotypia occisus, 2. 10.
 Cain iratus, 12. 7.
 Cain cor sibi in sacrificio suo retinuit, 2. 22.
 Caja Ennia uxor Publii Rubii, 5. 29.
 Caju loco Jovis adorari voluit, 6. 4.
 Calcaneus mulieris Dæmoni insidiosus, 3. 4.
 Calcaneus quid significet, 3. 4.
 Calceus S. Marci ab Aniano refectus fuit, 11. 9.
 Calcei iter impediunt, 11. 5.
 Calcei Iudith rapuerunt cor Holofernis, 2. 14.
 Calceus Rhodopesab Aquila raptus fuit, 2. 14.
 Caleb in prælio Josue salvatus fuit, 1. 8.
 Calista à Balduino Goffredo vicit, 2. 3. 7.
 Callionymus Piscis in capitib[us] vertice oculum portat, 24. 3.
 Calix quid significet, 14. 5.
 Calixto Papæ II. quæ acciderint, 20. 15.
 Camaleon magnum nomen & modicū corporisculum habet, 1. 6.
 Cambyses contra Samnitē crudelitas, 9. 8. & 9. 16.
 Camelus quid in Scriptura significet, 26. 19. & 1. 10.
 Cananeæ dolores ob filiam infirmam, 9. 5.
 Candidati quoam apud Romanos fuerint, 26. 19.
- Canduaria mors per propriam conjugem prouocata fuit, 14. 2.
 Canum Regoi Goto proprietates, 1. 1.
 Canis à matre S. Dominicis somnio vīta, 2. 1.
 Canes cur à Græcis educati, 22. 4.
 Canes symbolum sūnt fidelitatis, 22. 7.
 Candaces Reginæ, 21. 1.
 Cantabria ejusque mons Mageticus, 8. 4.
 Canutus Rex Angliz coronam depositus, 10. 4.
 Capilli capris similes, 3. 7.
 Capilli Magdalene quid significent, 17. 19.
 Capilli quomodo in ista lagitate cor transfiguntur, 17. 7.
 Capilli quid significet, 3. 6.
 Caprea Insula Pazos in monte Ægo, Cethiaca, & Galaad, 3. 7.
 Caprarium sive litorium proprietates, 1. 7.
 Carbunculus Regis Portugallie, 10. 10 & 19.
 Carolus Dux Burgundiz, quantum annus fuit, 2. 4.
 Caroli Dux Burgundiz Adamas, 2. 16.
 Carolus Dux Burgundiz Bellacum obitum, 1.
 Carolus Magnus ejusque victoria, 13. 1.
 Carolus Magnus sepulchrum Chadi docebat, 2. 1.
 Carolus Magnus solem firmiter stare fecit, vid. 19. 1.
 Carolus V. Imperator horologio donans, 1. 1.
 Carolus V. fortunatus in numero, 24. 15.
 Carolus VIII. Rex Franciæ ex Gallia in Italiæ regni, 25. 1.
 Carolus filius Ludovicus Regis Franciæ dictus dicitur, 1. 1.
 Cardinales, Pontifices, & alii Prelati praecipue Ecclesia ex ordine S. Benedicti, 7. 1.
 Cardinalis Palavæ tympana audiens horæ, 1. 1.
 Cardinalis 34. 7.
 Carduanus ejusque altissimi montes, 8. 4.
 Carmel mons est fertilissimus, 8. 4.
 Carmelite coniuncte praacons, 19. 16.
 Carmelitana Religio dedit duos summus Pontifices, 19. 16.
 Carmelitanus habitus validè est miraculosus, 16. 24.
 Carmelitanæ Religionis Martyres & Didici, 16. 24.
 Carnem pluvi in Liguria, 23. 1.
 Carthaginenses stragem passi sunt à Timoleonti Corintho, 13. 1.
 Castitas Nicæ & Aniani Episcopat, 3. 5.
 Castor ejusque felicitas, 6. 3.
 Catca civitas pulchriorem semper elegit, 1. 8.
 Catonis planctus, 9. 8.
 Catonis temperantia, 3. 1.

R E R U M E T V E R B O R U M .

- prosperus nomen fulminatum quæ prodigia fecerunt, 24. 3.
- Agulli felicitas, 6. 1.
- cur omnia, quâ ratione intelligendum, 11. 10.
- agolceretur, chlamydem suam exuit, 16.
- didicunt Dicator perpetuus, 20. 1.
- cur hoc nomine vocatus fuerit, 11.
- Dux Venetus posuit cornu Ducale super caput crucifixi, 21. 16.
- legati, cunctumque Alexandro data responsio, 1. 7.
- cur celebratur à Christo, 1. 24.
- anquid significet, 1. 12.
- cum propria, 20. 6.
- adversorum Emblemata, 11. 1.
- adversarii lapidis proprietates, 20. 17.
- adversarii in Roia, 12. 3.
- Carthaginici III. Imperatoris, 38. 18.
- Cui simili est fructui arboris Malaboreum, 1. 6.
- Sancti Francisci de Paula, 10. 8.
- Ulpia Trajani erga milites, 12. 13.
- Hæc versus Evans, 12. 7.
- postulatum Philippi & Jacobi, 12. 8.
- Deversus Cain, 12. 6.
- christus virtutibus vitam ministrat, 10. 8.
- Vide Amor.
- S. Laurentii, 23. 2. & seq.
- Phocionis, 12. 13.
- Louis Papæ IX. vestus suos, 27. 16.
- Augustini, 27. 15. & seqq.
- Alphonsi Regis Angliae, 27. 15. & seq.
- debitum est, quod nunquam complevit solus, 8. 10.
- sunt Thronus Dei, 7. 16.
- Pettum cruce honorare voluit, 17. 6.
- mortis cur caput suum in latus dextrum invenit, 18. 13.
- crucis descendere noluit, & cur? 18. 10.
- ad hæc confortatus fuit, 10. 14.
- omni suo operibus respondit, 12.
- cut circumcisus, 1. 3.
- Iehu nomen nonquam mutavit, 1. 8.
- paralyticus non requisitus juravit, 1. 18.
- in celis gaudium, 4. 17.
- turbatur & iterum lætitieatur, 4. 16.
- quid Sadducæi responderit, 5. 10.
- vatis variis confignavit, 5. 29.
- corpus suum sacramentatum S. Thomæ de Aquino recommendavit, 5. 29.
- Christus paternitatem non concessit, nisi soli Iosepho, 6. 15.
- Christus nequit dici Filius Spiritus Sancti, 6. 16.
- Christus per acceprum colaphum satisfecit pro mendacio, cuius Deum arguere voluit, 7. 7.
- Cur Christus Eucharistiam sub specie panis instituerit, 32. 13.
- Christus ubique fuit, semper sui memoriam reliquit, 32. 13.
- Christo passionis amaritudines dulces esse videbantur, 23. 9.
- Christus passionem suam gloriam esse existimavit, 23. 12.
- Christi responsum de gloria interroganti datum, 34. 9.
- Christus compatiebatur abstinencia S. Benedicti, 7. 11.
- Christothocos inter & Theotocos quænam sit differentia, 8. 7.
- Christus lapis seu petra dicitur, 8. 18.
- Cur Christus in horo sanguinem sudavit, 11. 7.
- Christus plus nostros quam suos dolores persensit, 11. 8.
- Christus plus passus est per clavos manuum, quam pedum, 11. 9.
- Christus erga Petrum gratus, 11. 24.
- Cur Christus matrem suam Joanni potius quam Jacobo recommendavit, 12. 15.
- Cur Christus modum panem comparandi à Philippo interrogavit, 12. 16.
- Christus cum SS. Philippo & Jacobo spolia divisit, 11. 20.
- Christus per crucem dæmonem vicit, 13. 15.
- Christus in cruce non nominavit Mariam, 28. 11.
- Cui Christus non biberit vinum myrratum, 28. 22.
- Christi responsum Mariæ in nuptiis datum, 29. 9.
- Christus subiecto paradyfum latroni dedit, 14. 11.
- Christus iubet Discipulis, ut metant quæ non seminârunt, 14. 12.
- Christus Monicam moribundam amplectitur, 14. 19.
- Christus animas in peccato originali mortuas è lympno non liberauit, 29. 14.
- Christus qui descendit ipse idem est, & qui ascendit, quomodo intelligatur, 30. 5.
- Christus vult Lazarum manibus pedibusque ligatis resurgere, 30. 11.
- Christus non vult Samaritanos igne punire, 19. 10.
- Christus à dæmons in deserto ad tempus relictus, 16. 11.
- Christus à Joanne ereditus est fuisse Joann. Bapt.
- Christus Discipulos suos lucem vocavit, 16. 12.
- Christus S. Petrum ad majorem ejus gloriam reprehendit, 17. 6.

INDEX

- Christiani amorem pro lege habere debent, 33.2.
 Chrysolitus est lapis durus, 30.20.
 Chrysolitus in die aureus, in nocte igneus esse vide-
 tur, 30.20.
 Chrysolitus colorē marīnum teſt̄, 30.21.
 Chrysolitus virtus teſt̄ S. Matthæum, 30.1. & seq.
 Chrysolitus est coloris aurei, 30.2.
 Chrysolichi natura, 30.3.
 Chrysolitus emittit ſcintillas, 30.16.
 Chrysolitus eſt septimus lapis palatii cœlestis, 30.16.
 Chrysolitus valet contra multas infirmitates, 30.19.
 Chrysolytus ei qui illum geſtat animoſitatē ſub-
 minifrat, 30.9.
 Chrysolitus fugat timorem, 30.19.
 Cibi Adæ & Èva post creationem legumina erant,
 10.34.
 Ciborea & Ruben fuerunt genitores Judæ Iſcarioth,
 4.10.
 Cithara Davidis fugat dæmonem, 3.18.
 Cithara Eunomii repræſentat collegium Apoſtoli-
 cum, 4.13.
 Circumcisio cur iuſtituta fuerit, 1.2.
 Cyrillus Alexandrinus fuit Præſes, 19.6.
 Cyrus ſe Solem amplexatam eſt lominavit, 20.3.
 Cyri egreſia remuneratio, 2.4.
 Cyri exercitus à Thonitrida Schytatum Regina diſ-
 patus, 3.1.
 Cyrus ad gratiam præſtandam promptus, 18.1.
 Cyrus eodem die quo Nabuch nascitur, 27.5.
 Cyprianus librum Tertulliani permagni fecit, 24.18.
 Claudia Vestalis cingulo navem traxit, 8.1.
 Clavis aurea donata eſt S. Gregorio Recharedo Hi-
 spaniātū Regi, 2.
 Claudi in bello vel pugnare vel mori debent, 12.9.
 Claudi reſpoſum, 12.9.
 Claudius erat ſeverus Imperator, 12.9.
 Cleantis dictum, 16.16.
 Clemens ſe Agrippam eſte fingebat, 16.1.
 Cleomenus Rex Lacedæmoniorum ejusque aftitia,
 3.1.
 Cleomenes in templo Jovis ſacrificare voluit, 14.5.
 Cleopatra in loquendo gratia, 3.3.
 Cleopatra à Marco Antonio amata, 17.20.
 Clericalis corona quomodo inventa fuerit, & quid
 ſignificet, 10.4.
 Clericus S. Benedicto cibum deſt̄, 7.11.
 Clericus memoriam amisiſ, & qua ratione eandem
 recuperavit, 8.1.
 Clericus pulchritudinem B. Virginis conſpexit, &
 quomodo, 25.15.
 Clodius ejusque divitiæ, 21.1.
 Clodoveus Rex Franciæ vicit Alemannos, 7.19.
 Cognati in idonei ad officia eligi non debent, 4.10.
 Cognitio Beatorum in Patria, 34.8.
 Cognitio matutina & vespertina quiescit, 14.8.
 Colaphis à S. Benedicte dæmoni datur, 3.
 Collegium Apoſtolorum, 4.14.
 Collyidianum hæretis, 18.5.
 Collum Ecclesiæ eſt MARIA, 18.3.
 Columbus mundum novum inventus, 34.1.
 Colloſſus Rhodius à Lydio Lyſſi Diſcipulo datur,
 27.1.
 Columba olivam ferens pacis ſignum eſt, 11.1.
 Columna ducens Moysi exercitum levigata, 1.
 nebroſa erat, 31.5.
 Comit vermis & ſui ſanguinis virtus, 1.5.
 Congregations S. Benedicti, 7.2.
 Conimbrica civitas à Saracenis obſtaſ, 10.11.
 Conſalvus pugnauit cum Duce Neozengi, 1.
 Continentia & virginitas quomodo diffin-
 dit, 1.
 Convivium & modus in iſ bibendi, 3.11.
 Cor Germanici, 15.16.
 Cor S. Auguſtini ejusque effectus, 17.11.
 Cor S. Auguſtini ſcutum & fornix ſtūda, 1.
 27.10.
 Cor S. Auguſtini quād admirabile, 15.10.
 Cor Leonis bonum eſt pro febre quanta, 11.1.
 Cor matrum à corde parentum valde ſtūda, 9.4.
 Cor à capillis veluti ſagittatum, 3.6.
 Cor Cabefani à Salano ex Zelotipuſ datur, 1.
 mandandum, 2.10.
 Corda infantum ſacrificatur in Mexico, 1.
 Cor dii falſis valde gratum, 2.8.
 Cor in pectore victimæ non ieretur, 18.9.
 Cordis iniſtici, 2.8. & 11.
 Corpoſa ſigillo Dei obligatum, 1.7.
 Cor eſt in medio pectoris, 2.6.
 Cor eſt primogenitum noſtrum, 1.4. & 3.
 Cor ſimile eſt fonti Aponi, 2.19.
 Cor ſimile eſt ſypho ex haereta facti, 1.19.
 Cor ſtulte dæmoni datur, 2.14.
 Cor amantis ubi reſidiſ, 1.15.
 Cor avati, 2.13.
 Cor & homo à quo formentur, 2.11.
 Cor Caſi ſibi refeſavit, 2.11.
 Cor Deo ſacrificari debet, 1.3.
 Corallus quomodo formetur, 4.13.
 Ex corallo deſumptum Emblema, 11. & 17.11.
 Corduba civitas per S. Nicolaum a congo libera-
 ta, 29.15.
 Coriolanus mari ſuæ Vettuviae obdefecit, 14.
 Corpus S. Marci ejusque odor, 11.11.
 Corpus S. Marci quomodo Venetus invenerit, 11.
 23.

RERUM ET VERBORUM.

- prosiliquod in duobus locis esse potest, 8. 1
 ipsi S. Vincentii a corvis custoditum, 4. 14
 corpore Moysi inter Michaelem Archangelum &
 Iammonem pugnatum fuit, 31. 14
 ipsi S. Matthiae quiesceri honorifice Salerni, 30. 25
 ipsi S. Francisci in pedes stat erectum, 31. 14
 corpora gloriofa, corumque dotes, 24. 2. & seq.
 sanctum Alexandrum suum convicem fecerunt, 6. 15
 Anna ipsa S. Francisco Assisiensi data non fuit,
 31. 15
 Coenac tresymbolum Hentici III. fuerunt, 10. 4
 Anna à Prete Joaone Regi Lusitaniae data, 21. 1
 Anna militis cuiusdam Romanii, 10. 4
 Anna Canuti Regis Angliae, 10. 4
 Anna à Tito Vespasiano reculata, 10. 4
 Anna dabant culibet patri ob natum sibi filium
 nasculum, 10. 4
 Anna ferre non debent servi & mancipia, 10. 4
 Anna à Mithridate & Tigrane abjecta, 13. 1
 Anna ingens & tenax memoria, 8. 1
 Constantinus Imperator obsedit Wensperch, 6. 4
 Anna golofus, & corvi ablinentes, 4. 14
 Anna custodierunt corpus S. Vincentii, 4. 14
 Anna Regis Perfatum thronus, 8. 5
 Constantinus Imperator vidit crucem in aere, 13. 14
 Constantini Magni felicitas, 6. 1
 Constantini Magni ensis, 2. 1
 Constantinus S. Nicolao Barrensi Episcopo librum
 Evangeliorum donavit, 2. 1
 Constantini Imperator. Labarum, 13. 12
 Constantini en his custodiebat per unum ex clavis
 Domini, 2. 1
 Constantius IV. Imperator ambitiosus erat, 26. 3
 Constantini Porphyrogeniti thronus, 8. 5
 Constantinopolis & Roma sunt ambae civitates pri-
 me, 26. 11
 Constantia Maria in passione Christi, 9. 16
 Constantia Maria fuit exemplum constantiae Joan-
 ne, 9. 13
 Constantia Joannis ante crucem Christi, 9. 15
 Constantia Rex Thracie duo vase bellicaque rupit, 7. 12
 Constantius filius loquitur, 15. 3
 Constantius aqua plenum à Tullia Vestali defertur, 8. 1
 Constantius invidebat glorie Pompei, 19. 9
 Constantius Hadriani proprietates, 2. 19
 Constantius veneno imbatus a S. Benedicto per signum cra-
 cis rumpitur, 7. 12
 Constantius epotatum Nero rumpebat, 20. 3
 Constantius ab Aegislao exhibitus, 20. 3
 Constantius ab Achelao Eunipedi donatus, 18. 1
 Constantius in facie Benjamin in ventus, 31. 24
 Crucifixus erat B. Philippi Benizzi liber, 24. 17
- Crucifixus est Liber architectonicus, 24. 18
 Crux clavis est & porta caeli, 12. 19
 Crux virtus, 31. 15
 Crux vicitoriarum nostrorum causa, 13. 2
 Crux palma dicitur, 13. 2
 Et cruce desumptum emblemata, 13. 2
 Crux emblemata à Theodoro Trivulcio formatum,
 13. 3
 Crux emblemata à Duce Guisio factum, 13. 3
 Crux à Benedicto VIII. Hentico II. data, 9. 10
 Crux & ejus quatuor partes quid significant, 13. 3
 Crux figura efficit ut Abraham vinceret, 13. 4
 Crux à Joela formata dum Silaram occideret, 13. 7
 Crux brachii Davidis efformata, 13. 8
 Crux brachii Moysis facta, 13. 9
 Crux à tribus pueris in fornoce formata, 13. 10
 Crux Jonam ecce & mari liberavit, 13. 11
 Crux in Labato constantini Imperatoris, 13. 14
 Crux bajulum suum in prælio defendit, 13. 11
 Crux Theodosio vicitoriam attulit, 13. 13
 Crux à Constantino in aere visa, 13. 14
 Crux debet portari in fronte, 13. 14
 Crux triumphat contra Daemonem, 13. 15
 Crux ab Angelo in templo quadam Indiæ facta, 13. 15
 Crux mortificavit Daemonem, 12. 17
 Crux figuratur in circata David, 13. 18
 Crux est antidotum contra mortem, 13. 19
 Crux ab Helena Constantini matre inventa, 13. 19
 Crux figurata in feretro Naimitico, 13. 19
 Crux in quatuor stellis representata, 14. 19
 Crux ab Elia & Eliseo formata, 13. 20
 Crux mortuos resurgere facit, 13. 20
 Crux ab Asino in humeris defertur, 13. 21
 Crux Christi vis est esse gloriofa, & cur? 13. 22
 Crudelitas Cambyses contra Samnitum, 9. 8
 Crudelitas Sultani Ormuz, 19. 2
 Crudelitas Arpagi, 19. 2
 Crudelitas Mezentii, 19. 2
 Crudelitas Ducus Albinii, 19. 1
 Culicum proprietates, 4. 23
 Culices Ægypti magnuus intulere tormentum, 14. 6
 Curiositas matris Papyri Prætextati, 3. 1
 Currus à formica quadam protractus, 10. 2
 Currus mysticus ab Ezechiele viuis, 5. 14
 Currus igneus Eliæ, 19. 19
 Curab equis protractus, 19. 20
 Curtius in flamas sele conjecit, 13. 1
 Curtius Sicinius cur Dentatus appelleretur, 1. 1
 S. Cunibertus Episcopus Alfredo Angliae Regi appa-
 ret, 34. 14

*** 3

D. Da-

INDEX

D

- D**Agon coram arca in terram decidit, 19.22
Damon & Pithias magni amici, 6.1
Dan quomodo filius Rachelis, 16.9
Daniel in speluncam latronum positus fuit, 31.7
Darius Danieli inter leones ponji jussit, 31.6
Darii pactum cum Alessandro, 2.13
Cur David Psalm. Venite exultemus composuerit,
 1.6
David quomodo Goliath gigantem occiderit, 1.16
David Michol in uxorem poposicit, 5.9
David 200. Philistæos occidit, ut Michol habere
 posset, 5.9
Davidis divitiae, 6.1
David quando Rex dicitur sic, & quando non, 6.2.3
David non fuit ab Angelo Rex vocatus, 6.2.3
David cur solum se Deum offendisse dicat, 10.10
David qualiter à Nathan reprehensus fuit, 10.11
David brachiis suis crucem efformabat, 15.8
David cur gygantem in fronte vulneravit, 13.14
David regiam abiciens vestem à Michol repræhensus
 fuit, 26.8
Davidis amor erga Michol, 26.8
Davidis sacrificium patientia, 14.5
Davidis magna divitiae, 6.1. & 21.1
Davidis sepulchrum, 21.1
David lætatus est ob mortem filii quem ex Bersabea
 habuit, & luxit mortem Absalonis, 29.17
David prostravit Goliath gigantem, 30.2.4
David saltat ante arcam Dei, 21.6
Davidis tanquam proavi Christi & Marie excellen-
 tia, 21.7
David filius Roberti III. Regis Scotie, 19.2
Dæmon cum Michaële pugnavit propter corpus
 Moysis, 3.4
Dæmon Christum reliquit usque ad tempus, 16.11
Dæmon comparuit in forma Æthiopis, 16.20
Dæmon à cruce mortificatus, 13.17
Dæmonis dolus quo Simeonem Stylistam est aggref-
 fus, 1.21
Dæmon Christi crucifixionem impedire conatus suis,
 13.16
Dæmon in forma Draconis damnosus est suis, 12.5
Dæmon per impactum colaphum à S. Benedicto ex-
 pulsus, 7.9
Dæmon in videbat sancto Machario, 3.4
Dæmon insidiatur calcaneo mulieris, 3.4
Dæmon vicit Adamum, 7.15
Dæmon Deo mendacium affingere voluit, 7.9
Dæmon horitur Judam ad penitentiam, 13.16
- Dæmon sonum cytharae Davidice fugi, 13.11
Demetrius verus Mithridatis amicus, 4.4
Demetrii amor erga filium, 1.4
Demetrius in insulam Rhodenensem obedit, 3.1
Deus apri ejusque magiorudo, 2.1
Dentium Zenobia candor, 3.5
Descriptio quatuor sensuum corporis, 15.1
Descriptio hominis, 15.1
Descriptio Narcissi, 14.19
Descriptio B. M. V. in Paradisum assumptæ, 15.11
Descriptio Gabrielis Archangeli, 6.10
Descriptio Jacobi cum Angelo luctantis, 15.9
Descriptio sancti Thomæ de Aquino, 5.6
Descriptio sancti Antonii predicatoris plicibus, 13.
 14
Descriptio uibili, 3.19
Descriptio sancti Iosephi monibundi, 6.10
Descriptio menis Maii, 12.1
Descriptio Eunomii & Aristodemii, 4.11
Desiderium populi Molætici causa fuit idolatria,
 14
Desiderium quo mulier filios à se natos identi-
 rat, 14.13
Deucalion ejusque fabula, 5.1
Deus & Dominus quomodo differant, 1.6
Deus in corde nostro folus esse precepsit, 17.12
Deus in medio stare vult, & cur 2.6
Deus cor sibi in sacrificium à nobis exigit, 1.5
Deus cor sponsæ sigillavit, & cur 2.7
Deus zelotypus est respectu nostri cordis, 2.7
Deus unus, dicit præceptum ut adoretur, & secul-
 trinus, quamobrem? 2.22
Deus honorat humiles, 3.3
Deus non potest dici Dei Deus, 3.14
Deus à Maria excellentiam quandam accepit, 1.11
Deus MARIE dexteram in calo dedit, 3.4
Deus respectu hominis Dominum se vocat, 6.1
Deus à Moyle prius describatur operas quin-
 stens, 7.5
Deus nequit esse otiosus, 7.5
Deus sedet super Cherubim, 7.16
Deus stabat supra pertam à Moyse percussam, 7.17
Deus cum Maria se habet ut Deus, & ut Domus,
 8.10
Deus zelotypus est respectu maternitatis MARIE,
 8.12
Deus ex Maria plus factus est, 8.13
Deus similis est aquæ nubis ab Elia vixit, 8.14
Deus est ignis in rubro non uercis, 8.20
Deus soli similis est, 8.21
Deus Eliezer Moyis filio mortem miserat, 9.4
Deus erga Cain charitatius, 12.7
Deus cur quievit die septimo, 12.11

R E R U M E T V E R B O R U M .

et ruit ut Gedeon cum paucis militibus pugnet,
 et compediavit in Maria omnem pulchritudinem, 25. 5
 Adamo vestem pellitam adfert, 26. 13
 nomen Iehovah ineffabile, 28. 10
 ceteram in hoc mundo praemiat, & cur? 25. 6
 in lingue curam habet, 25. 6
 non & os ejus quis sit? 25. 8
 angel in omni loco, 25. 11
 et filium vidua mori fecit ad mitigandum zelum
 illius, 25. 8
 Dodescitur per negationem, 26. 28
 Et libenter praefat gratiam, 28. 1
 Cenaculo Maria gratias dispensat, 28. 2. & seqq.
 Et dulce amato millet, 36. 23
 Exsultatur tenebris, & cur? 34. 5
 Et Moysis & populi sui incredibilitati indignatur,
 34.
 Et Maria debitor, 28. 5
 Aspergunt in griam Mariæ, 28. 5
 ambo cum eis significatum, 9. 5
 Reges & ejus filii, 34. 14
 omnia illi de ejusque fabula, 17. 17
 Dolos uno die in carcere incanuit, 8. 1
 Descalia die terra differt, 35. 11
 Et iulus, nox peccatoris significat, 30. 10
 Difficilis ab Elida proposita, 35. 3
 Difficile est adire Paradisum terrenum, 34. 2
 Difficitur in operibus arduis, 34. 1
 Difficile est loqui de gloria cœlesti, 34. 2
 Doloris inter Christothocos & Theotocos, 8. 7
 Doloris inter Deus & Dominus, 8. 10
 Augus Pollex manus Adonibezech amputatus fuit,
 20. 7
 genus pollex manus dexteræ S. Augustini in magna
 morte et allervatur in Hetturia civitate Montis
 Iuni, 27. 14
 Dignitas & excellentia S. Josephi, 6. per totum.
 Dignitas humilitate patitur, 3. 17
 Dignus MARIAE est quod sit mater & virgo,
 4. 10
 dignitate positi sunt invidiae meta & signum,
 4. 7
 Diderianus Imperator viles habuit natales, 3. 17
 Diderianus Zœ uxorem Nicostrati Martyris fumo
 interfici curavit, 34. 4
 Diogenis pauperiorum, 7. 10
 Dionysii Tyranni Syracusani rumor, 35. 10
 Dionyius Papa Carmelitanus, 16. 16
 Diomedes ab Augustino defensus, 3. 1
 Divitiae Zenone Philosopho amillæ, 34. 18

Divitiae Seneca, Madonæ, Ægyptii cuiusdam, Clodii,
 Pallantii, & Regis Indiarum aliorumque, 21. 3
 Divitiae Pirih Celeni & donorum ejus, 22. 1
 Divitiae Josephi ab Atimathæ, 6. 21
 Divitiae Regis Scotie, 4. 9
 Divitiae Candacis Reginæ Äthiopum, 21. 1
 Divitiae Soldani Babylonie, 21. 1
 Divitiae magna Regis Davidis, 21. 1
 Divitiae Salomonis incredibilis, 21. 1 & 6. 1
 Divitiae Plinii junioris, 21. 1
 Divitiae vera id virtutibus consistunt, 21. 1
 Dux Venetiarum rosam auream ab Alexandro II.
 Pont. Max. in sancto Marco accipit, 2. 1
 Dux Venetiarum Celsus cornu sive mitram ducalem
 Christo crucifixo imponit, 32. 16
 Doctrina sancti Augustini malloë similis, 27. 4. &
 seq.
 Doctrina sancti Thomæ cur Angelica dicatur, 5. 12
 Dolores Cananeæ, 9. 5
 Dolores Patrii propter filios, 9. 8
 Dolores MARIAE cur ab Evangelistis non fuere
 scripti, 9. 8
 Dolor MARIAE ejus amoris adæquatatur, 9. 3
 Dolores Filii, MARIAE dolores erant, 9. 5. & seq.
 Dolores filiorum in Genitores redundant, 9. 6. & 7
 Dolor efficit quod Maria in passione Filiu non fievit,
 9. 8
 Dolores Christi in Maria reflexum quandam habue-
 runt, Serm. 9. 8. & 9
 Dolores Christi in corde Mariæ epilogati, Ibid.
 Dolores Mariæ quo sensu majores fuerint quam do-
 lores Christi, 9. 9
 Dolores Mariæ omnibus doloribus majores fuere,
 9. 10
 Dolores quem lancea Mariæ attulit, 9. 11
 Dolor Mariæ, 9. 1
 Dolus Cleomenis Regis Lacedæmoniorum, 3. 1
 Domitianus ambitio, 6. 4
 S. Dominicus, Serm. 21. per totum.
 S. Dominicus comparatur lilio, iridi, phœnici, lauro,
 stilla, calo, 22. 1 & seq.
 S. Dominicus prodigium fidei fuit, 22. 1. & seq.
 S. Dominicus quando, a quibus, & ubi natus fuerit,
 22. 3
 S. Dominicus in specie canis à matre in somnio visus
 fuit, 22. 1
 S. Dominici fides cani & faci accensæ similis fuit, 22. 1
 S. Dominicus digitationes sibi oblatis recusavit, 22. 2
 S. Dominicus multas provincias per fidem suam Deo
 obedientes reddit, 22. 3
 S. Dominicus per fidem disnicavit cum Albigenibus,
 22. 3

S. Do-

I N D E X

- S. Dominicus per fidem actiones justitiae operatus est, 22.4
 S. Dominicus similis canibus Daulizæ, 22.4
 S. Dominicus libros vendebat, ut auxillaretur pauperibus, 22.4
 S. Dominicus se venum obrulit, ad liberandum est servitute mancipium, 22.4
 S. Dominicus monerat aliquam subito in terra comparetur fecit, ne nauta nauio suo defraudaretur, 22.4
 S. Dominicus omni nocte tristes se disciplinabat, 22.5
 S. Dominicus debita propria & aliorum Deo per sanguinem suum exsolvebat, 22.5
 S. Dominico dum infans Miſlam auscultaret, à sacerdote acclamatum fuit hisce verbis: Ecce mundi reparator, 22.6
 S. Dominicus mundum à divinis suppliciis libertavit, 22.7
 S. Dominicus ab Innocentio III. visitus fuit sustentare Ecclesiam Lateranensem, 22.7
 S. Dominicus reparavit damna Collegii Apostolici, 22.7
 S. Dominicus quidquid perire impetravit, 22.7
 S. Dominicus perfidem daemonia vicit, 22.8
 S. Dominicus Novitium quendam, & alium quendam religiosum à tentatione Religionem deservidi liberavit, 22.9
 S. Dominicus Daemonem quendam obmutescere fecit, 22.9
 S. Dominicus ut novem faminas nobiles converteret, integra quadragesima in pane & aqua jejunit, 22.9
 S. Dominicus daemons per signum crucis factum expulit, 22.9
 S. Dominici libri non comburuntur in igne, 22.10
 S. Dominicus suscitavit quinqueginta Anglos in mati submersos, 22.11
 Liber quidam S. Dominici in flumen Aregiam cecidit, ibique hæsit triduo, nec tamen fuit inde madefactus, 22.11
 S. Dominicus à SS. Petro & Paulo monitus est, ut fidem prædicaret, 22.13
 S. Dominicus fecit ut vata inania vino plena inventetur, 22.16
 S. Dominicus cum Simone Monfortio & hæreticis præliatur, 23.13
 S. Dominicus infirmum sanitati restituit, 22.14
 S. Dominicus per fidem mortuos suscitavit, 22.15
 S. Dominicus in vita & post mortem miracula fecit, 22.16
- S. Dominicus portis clavis monasterium ingredit, 22.6
 S. Dominici manus odoriferæ à juvente quatenus culatae eundem ex laetivo castum fecerunt, 22.11
 S. Dominicus efficit ut Angeli pavam copia il conventum deferent, 22.16
 S. Dominicus quendam ab igne liberat, 22.16
 S. Dominici loricati ferunt quo cinctus, vellitis qualiter
 ex ejus contractu corpori, 23.28
 Domitiani mores per prodigium insinuata fuit, 22.16
 Domus Heli per gulam exterminata fuit, 22.11
 Dona à diversis principibus facta, 2.1
 Donum Tambutho Regi Fezio datum, 2.1
 Donum penæ cujusdam avis Ruchi, & dono
 cujusdam, 2.1
 Donum à Prete Joanne Regi Lusitanis datum,
 Donum à Bassa quodam Regi Zifie datum, 2.1
 Donatum est Carolo Imperatori à Rge Petri
 horologium quoddam, 2.1
 Donum clavis aureæ ab Recaredo Regi Hisp. Co-
 gorio datum, 2.1
 Donum Rosæ aureæ ab Alexandro III. anno 1
 Donum Corone ex plumis pavonis trahi libato
 III. Henrico II. Anglia Regi datum, 2.1
 Donum ensis Constantini Imperatoris in Hispania
 Rege Franciæ Henrico Regi Saxonum, 2.1
 Donum Constantini Imperatoris quod dedit N.
 colao de Baro, 2.1
 Donum à Regino Saba Salomonii datum, 2.1
 Dona à Magis Christo data, 2.1
 Dona à Polimio Rege S. Bartholomæi mali-
 46.8
 Dona Plini Junioris, 21.1
 Donum Pithei Celeni, 21.1
 Dormivit Epimenides Annis 50. & aliis quin-
 de, 9.1
 Dorcas resuscitata à S. Petro, 14.20
 Dorimachus & Babirra similes, 6.1
 Dotes corporis glorioi sunt quartos, 14.1
 Duces in Israël ex tribu Juda erant, 20.5
 Duces victoriosi, 13.1.
- E
- E briaristemedium à Platone inventum, 6.12
 Ebor & ejus significatum, 8.5
 Ecclesia est corpus quoddam mysticum, 18.3
 Ecclesia est hortus, 35.1. & 2
 An Ecclesia in qua saugui martyris aliquo di-
 rur polluta censeatur, 32.26
 Ecclesia Alexandrina, 11.21
 Eddarus Rex Britannæ, 4.9

RERUM ET VERBORUM.

- Rex Anglie ejusque mancipium, 10.4
 Regis Angliae vas, 29.19
 Episcopo Cantuariensi Christus ap-
 11.45
 dicitur, 11.44
 Elias aperius, 3.5.
 Elias ait Alexander, 10.6
 Elias lapidis propriae, 4.13
 Elias qualitates, 30.3
 libebat duas uxores, ibid.
 max vitiosus, quomodo intelligatur, ibid.
 Lusitania proprietates, 2.16
 natus nascitur, 29.3
 natura, 10.8
 natum quomodo animalitur, 20.8
 naturam transformatio, 5.1
 natum lapis, 30.1
 natus valde grata Deo, 32.16
 natum mare, 19.13
 comparatur alii sanctis, 29.13
 & Eliseus quomodo mortui resurgent, 13.21
 cur vellem Eliseo dimiserit, 26.10
 natal honorem Dei, 19.3
 & Moyles recedunt a monte Thabor, 32.3
 Eliseus ad eum leviter fuerit, 19.2
 Dei iuramento adstrinxit, ut non plueret, 19.4
 pluviam, 19.4
 nisi oras adversa pati dummodo non sit bene
 idololatria, 19.6
 quinque significatum, 19.18
 non respexit ad bonum proprium, sed ad hono-
 rum Dei, quod non feci Samson, 19.7
 cur a Deo mitigatus, 19.8
 cur auras & dubius habebat, 19.8
 cur zelo honoris divini tenax est, 19.8
 cur validi dolebat, quod Deus in bonum Idolola-
 tum pluere vellat, 19.9
 oculos cludebat, ne pluviam wideret, 19.9
 gen e celo evocavit, 19.10
 Ochotie obediens noluit, 19.11
 genem e celo impetravit non ver Jacobus
 & Iacobus, 19.11
 pro libitu celum claudit & aperit, 19.11
 Leviathan dicitur & cur? 19.12
 cur zelo honoris divini Religionem Carmeli-
 tanam instituit, 19.12
 Religionem Carmelitanam instituit, ut Iesum
 De honorem refacit, 19.12
 Eliseus fecit Religiosos suos Prophetas, 19.13
 Elias Religionem suam instituit, ut semper laudaret
 & glorificaret Deum, 19.13
 Elias habuit duo monasteria in monte Thabor aedi-
 ficia ad instantiam S. Petri, 19.14
 Zelot Sarcofale.
- S. Elias Dei honorem magis zelavit quam Phinees &
 S. Petrus, 19.15
 S. Elias fecit sacrificium, 19.15
 S. Elias occidit Prophetas dolorum, 19.15
 S. Elias remuneratus est a Deo per tot celebres Reli-
 gionis sua Doctores & Prædicatores, 19.16
 S. Elias & religionis sua Carmelitanæ gloria, 19.16
 S. Elias raptus in curru igneo, 19.17
 S. Elias similis soli, 19.18
 S. Elias pallium suum Eliseo reliquit, & cur? 19.24
 S. Elias a curru suo ignea Iesus nos est, 19.19
 S. Elias virgo fuit, & ideo in curru igneo illæsus per-
 manuit, 19.19
 S. Elias Angelus ob virginitatem fuit, 19.19
 S. Angelus ob virginitatem fuit, 19.19
 Cur curru S. Eli ab equis trahitus sit, 19.20
 Quomodo S. Elias in curru igneo in cælum deductus
 sit, 19.20
 S. Elias tortum mundum ex zelo Dei devastasset, 19.20
 S. Elias zelans erat honoris divini quam vita pro-
 pria, 19.20
 S. Elias & pallium ejus Idolis & Idololatria formidabi-
 le fuit, 19.24
 Eliezer filius Moysis incircumcisus, 9.6
 Eliezer tulit munera Rebeccæ, 35.9
 S. Elisabetha Ungara amica Pauperum, 6.12
 S. Elisabetha Principissa Hassia, 19.2
 S. Elisabetha Principissa Thuringia patientia, 3.1
 S. Elisabetha à Maria visitata, 33.12
 Eliseus fecit natre ferrum & liguum demergi, 8.1
 Eliseus quidam ab Elia petierit, 30.9
 Eliseus cur ab Elia vestem repperit, 26.10
 Eliseus duplum spiritum petierit, 29.13
 Eliseus territorium Jericho siccundavit, 21.4
 Eliseus Naaman ad Jordanem misit, ut felavaret, 30.9

Emblematæ.

- Circa ferrum, 24.10
 Circa corallum, ibid.
 Circa laurum, 22.11
 Circa margaritam, 21.18
 Circa aurum, 21.17
 Circa mitram ducalem Ducis Venetiarum, 32.16
 Theodori Trivulii circa crucem, 13.3
 Ducus Guifisi circa galem & ensim Ducus, 13.3
 Circa ornamenta Galeæ per multas nullas, 13.3
 Circa solem, 27.1
 Circa palmam, 13.2
 Circa pyramidem & scopulum, 5.5
 Circa adamantem, 5.5
 Ci. ca rolam & spinas, 17.4
 * * *

Circa

INDEX

- Circa aquam, 10. 38
 Circa rosam, 29. 7
 Circa laticen, 5. 6
 Circa hyacinthum, 10. 38
 Circa scopulum, 9. 13
 Circa lunam, 10. 3
 Circa solem, 27. 12
 Circa humilitatem, 10. 7
 Circa lunam, 10. 38
 Circa solem, 10. 38
 Circa carbunculum, 10. 38
 Circa rtes coronas, 10. 4
 Circa solem, 10. 4
 Circa soneem, flumen, mare, corallum, scopulum, na-
 vym, amaranthum, rosam, vitem, palnam, pinum,
 ceyrum, aquilam, petram, flammam, olympum, au-
 rum, solem, 11. 1
 Circa flammam, 23. 16
 Circa mappam mundi, 23. 23
 Circa malleum, 27. 6
 Circa horologium, 27. 3
 Circa carbunculum, 10. 19
 Enigma circa cor, 2. 8
 Enigma secundum circa idem, 2. 10
 Enigma tertium circa idipsum, 2. 10
 Enos filius Seth fuit primus qui nomen Domini in-
 vocavit, 1. 10
 Enos appellatus est Deus, & cur 21. 20
 Ensis Witembergæ in sole visus, 25. 1
 Ensis Constantini Imperatoris custodiebat pro sui
 custodi clavum Domini nostri, 1. 1
 Ensis Constantini Imperatoris donarus Hentico Re-
 gi Anglia ab Hugo Rege Francia, 1. 1
 Ensis Philotheophilus à S. Thoma Aquinat inventus
 qui incudem quandam per medium scindebat,
 15. 14
 Epammondas vigilans, 12. 10
 Epicurei Deum otiosum esse dicebant, 12. 11
 S. Epiphanius vinum in aquam transmutat, 5. 1
 Epimen ab Alexandro remuneratus, 6. 1
 Epimenides dominivit 30. annis, 8. 1
 Episcopus vigilans eccl. debet, instar Chamaleratis vi-
 de, 1. 24
 Epitaphium in sepulchro Adriani VI. 8. 2
 Equites in aere prælium ageantes viu sunt Mediolani,
 25. 1
 Equites S. Jacobi generosi, 10. 14
 Erosstratus medicus Antiochi infirmitatem agnovit,
 23. 20
 Error Petri in locione pedum, 2. 22
 Eschii fabula cit. a Dianam, 17. 17
 Escentibus lapis sexaginta colores referens, 33. 11
- Esdræ ab Angelo proposita difficultas, 15. 1
 Ethytes lapis mirabilis, 30. 1
 Eva ambitiosa, quia marito preferiri voluit, 14. 4
 Eva adjutorium matris, 14. 3
 Eva quid significet, 11. 6
 Eva cur formata ex cocta Adam, 14. 3
 Eva omnium malorum nostrotum causa, 11. 9
 Evadæ erga Capaceum maritum suum sine, 13. 1
 Evangelista Maræ miraculan serbant, 1. 1
 Evangelista de dolotibus virginis natali, 9. 8
 Cur Evangelistæ nullam S. Aonæ mentionem
 21. 14
 Evangelii secundum Matthæum virtus, 10. 1
 Eucharistia totum Deum in quolibet minis-
 mento continet, 1. 10
 In Eucharistia nobis totus Deus datur, annulla-
 totum eorū nostrum Deo datus, 1. 10
 Eucharistia hominem in Deum trahit, 1. 10
 Cur S. Thomas pingatur. Euchariatum la-
 tens, 5. 29
 Eucharistia origo martyri dicitur & cur 4. 7
 Eudoxia ob humilitatem suam Impræficiata, 10
 Eugenius, Arbogastes & Flavianus per occidem, 13. 13
 Euripiæ & Themistocles abeunt in Persicam, 11
 Euripiæ Archelai craterem dono libi datur ac-
 pit, 18. 1
 Eustathæs & Proclus fratres similes, 1. 1
 Exercitus Sennacherib à S. Michaeli Antiochæ de-
 letus, 31. 4
 Exercitus Pompei ab Ægypto quodam disper-
 21. 1
 Exercitus hinc duce quid sit? 10. 2
 Exercitus Cyri à Thomiside Regina in confusio-
 nate, 3. 2
 Exodus ejusque significatum, 9. 1
 Expectatio magnum desideranti rotemet, 14. 7
 Ezechias Rex cur morteni suam delleret, 15. 9
 Ezechias ex podagra infirmus, 11. 4
 Ezechias Messiam se esse credet, 1. 4
 Ezechias perebat ut horologium utroqueatur,
 24. 14
 Ezechiel cur dicitur homo, 1. 6. 12
 Ezzelinus mittit in S. Antonium de Padua scissio,
 15. 3
- F.
- Abius Annibalis stratagemata fugit, 21.
 Fabula Heculae, Achillius, & l'andus, 1. 4
 Fabula

R E R U M E T V E R B O R U M .

- Denicalonis, Midæ, Narcissi, Periclis, Nym-
 phigenæ, Agamemnonis, & aliorum, 5.1
 Pandoræ, 5.8
 Vulcani, 2.7.7
 Narissi describitur, 14.19
 Sibylli & Diana, 17.17
 Deuteronomi gloriam significat, 34.6
 Nomina correspondere debent, 1.1. & 2
 quoniam deformitatem adducit, si facta nomini non
 correspondant, 2.21, & seq.
 aquila Turcis oblesia, 14.1
 noster inveniatur, 6.1
 Q. Morelli & Agrippinæ, 6.1
 Constantini Magni, Nicolai Papæ & alio-
 rum, 6.4
 utili, 5.1
 Rex Neapolitanus à S. Francisco de Pau-
 zchenfus, 19.11
 Nauimiculum crucis figura fuit, 13.19
 antiquæ denominatio, 9.1
 defunctum emblemæ, 13.2.7
 S. Dominici Lorici mollefactum est, 23.2.8
 pro Canifex sanctum Vercellensem septies
 usque quam era factum est molle, 23.2.8
 contra iugom, 22.10
 effensus ad yellendum Dæmonem, 12.9
 Apolotis prædicta in multis locis defecit.
 S. Dominici prodigiosa, 22.1. & seq.
 S. Petri luctus & operativa, 7.1.8
 Phulocritis erga Dominum, 3.1
 representata in cane, 22.1
 Cæsi mutu loquitur, 15.3
 Harpago datum est Aitagi ad comedendū, 19.2
 subiectum patetum dolore mortui, 29.17
 Dardis, 29.17
 Anthonidi & Eginæ similes, 16.1
 Tropioni oculum convenienti, 5.2.1
 Eboræ coronati, 4.2
 ad Patrem, 5.14
 matus similes, 8.13
 leonatis à Cambyses malè tractati, 9.8
 Polycarpit tormentis afflitus, 9.9
 Tuedis crucifixus, 19.9
 Similes sunt patentibus, 21.7
 patetum lapidæ S. Nicolao liberatur, 29.15
 S. Nicola ab igne ereptus, 9.15
 Elouma eloumptum Emblemæ, 24.2
 Elouma super caput Servii Tullii apparuit, 2.4
 progofticum, 24.19
 Vespianus erga Vitellium benignus, 8.1
 ostentis odio, S. Benedictum proiequebat, 7.12
- Florentius S. Benedicto venenum propinavit, 7.12
 A Flumine desumptum emblemæ, 11.1
 Fluminis denomiñatio, 9.1
 Flumen Hermus producit metalla, 35.5
 Flumen Arimalpus arenas aureas habet, 35.5
 Flumen Hydæpes gemmas producit, 35.5
 Flumea Paadys tertiarius, 35.5
 Flumen Odesa in Pomerania, 35.5
 Fluminis labiatii proprietates, 35.5
 Flumen Nartia in Lithuania, 35.5
 Folia arborei cujusdam in Britania ejusque proprieta-
 tes, 7.2
 Fontes aquarum miræ virtutis, 1.17
 Fons Debi in Garamantho, 1.17
 Fons Meandri, 1.17
 Fons Iilitæ & Heminæ, 1.17
 Fons Aphrodisi, 1.17
 Fons Arcadiæ, 1.17
 Fons Insulae Dandi Baccho dedicatus, 1.17
 Fons Apollinis in Calophone, 1.17
 Fontes qui scaturire coepiunt in praesentia Alexandri
 Magni, 1.17
 Fontes in monte Tilaro, 8.4
 Fons Apponiæ admirabilis, 2.19
 Fons Olei Roma manans, 2.5.1
 Fontes qui sanguinem manant, quales sunt in Lotha-
 tingia, Genuz, in Britannia, Toleti, 35.1
 Fons qui in Baja mirabiliter apparuit, 35.1
 Fons Insulae Islandæ ejusque proprietates, 35.1
 Fons Carranensis in Hispania, 35.1
 Fons in Garamanto ejusque proprietates, 35.1
 Fons S. Petronillæ in litore Tyrrheno, 35.1
 Fons in civitate Novo comenti, 35.1
 Fons Cambjae in Indis Orientalibus, 35.1
 Fontes juxta mare Timauum admirabiles, 35.1
 Fons in Basilicata amica silentii, 35.2
 Formica currum post se trahit, 10.2
 Formicæ denominatio, 9.1
 Fortunæ proprietates, 2.1.1
 Franciscus Assisiis multis Patriarchis & Prophetis si-
 milis fuit, 32.1
 Franciscanæ religionis Prælati & Pontifices, 32.1
 S. Franciscus Assisi fuit mysticus. Abel legis Evan-
 gelica, 32.1
 S. Francisci Assisi significatum ex literis nomen ejus
 componeribus exponitur, 32.1
 S. Franciscus Assisi Christo similis est, 32.3
 Cur S. Francisci Assisi corpus non videatur, 32.3
 Actiones S. Francisci Assisi similes sunt actionibus
 Christi, 32.6
 S. Franciscus visus est ense S. Pauli armatus occidere
 Principem quendam Hibernæ, & cuti, 32.8
- *** 2
- S. Fran-

I N D E X

- S. Francisci Assisi innocentia, 32. 9
 S. Franciscum Assisium aves amore & obedientia prosecuta sunt, 32. 9
 S. Franciscus Assisi sorminæ cujusdam tentationes vincit, 32. 10
 S. Franciscus Assisi in ignem se conjicit, 32. 10
 S. Franciscus Assisi contumelis affectus racter, 32. 11
 S. Franciscus Assisi habitavit in horridis Alvernæ Sylvis, 32. 13
 S. Franciscus Assisi Christi stigmata recipit, 32. 13
 Cato S. Francisci innocens, 32. 15
 S. Franciscus non habuit coronam spineam, 32. 15
 S. Franciscus crucem in corde portabat, 32. 15
 S. Franciscus se spinea corona indignum aestimavit, 32. 16
 Cur corpus S. Francisci in pedes erectum subsistat, 32. 18
 S. Franciscus fuit martyr in desiderio, 32. 19
 S. Franciscus ad prædicandam fidem in Syriam navigavit, 32. 21
 S. Franciscus Saracenis obviam ivit ut martyr fieret, 32. 21
 S. Franciscus fuit Christi dilectus, & ab eo mare regum Aethiopias tractatus, 32. 23
 S. Franciscus vera passionis Christi esfigies fuit, 23. 24
 S. Francisci stigmata signa fuerunt amoris non odii, 32. 26
 S. Francisci de Paula virtutes, 10. 1. & seq.
 S. Franciscus de Paula multa futura prædicit, 10. 1
 S. Franciscus de Paula fornacem ardentem ingressus, illas egreditur, 10. 35
 S. Franciscus de Paula solis leguminibus pascitur, 10. 34
 S. Franciscus de Paula charitas, 10. 8
 S. Franciscus oratione sua arborem per medium dividit, 10. 8
 S. Franciscus navigat in Franciam & Marsiliæ appellit, 10. 9
 S. Franciscus de Paula Ferdinandum Regem Neapolis reprehendit, 10. 11
 S. Franciscus de Paula monetam argenteam strangit, inde sanguinem elicit, 10. 11
 S. Franciscus de Paula vadit Assisium, 10. 1
 S. Franciscus de Paula se subducit in desertum, 10. 1
 S. Franciscus de Paula vigilat & contemplatur Crucifixum, 10. 1
 S. Franciscus de Paula amicus virginitatis, 10. 1
 S. Franciscus de Paula fuit obediens & adificavit Ecclesiæ, 10. 1
 S. Franciscus de Paula fuit humilis, 10. 2. & seqq.
 S. Franciscus de Paula nobilis fuit, licet humilibus Parentibus natus, 10. 3
- S. Franciscus de Paula id capite coronam nocturnam deserere noluit, 10. 4
 S. Franciscus de Paula similis grane hospitiorum, 10. 5
 S. Franciscus de Paula, utpote minimus dominus, in celo in se habuit, 10. 6
 Franciscus Bandivus fortunatus in numero non in causa celestis, 10. 7
 Fratres similes, 16. 1
 Fraxinus odio est serpentiibus, 13. 18
 Fructus maximus alicuius arboris in Maliboz, 14. 1
 Non quilibet fructus bonas in se qualitatibus, 30. 23
 Fructus in saxa murantur, 15. 1
 Fuga Jonæ in Tharsis, 19. 5
 Flumen ejusque affectus, 10. 9
 Fulmen Saraceos in monte Garsano occidit, 10. 10
 Fulmen in Norcia dissipavit omnes serpentes, 10. 11
 Fulmen Mariam tangit & non offendit, 10. 12
 Ali fulminis effectus, 20. 9
 Fumum in Paradylo eile quomodo indulgit, 14. 1
- G.
- Gabriel qualiter salutaverit B. Virginem, 10. 1
 Gad repræhendit Jeroboam ad Ammon, 10. 1
 Galatæ lapidis proprietates, 4. 13. & 34
 Galli proprietates, 2. 17. & 24. 5
 Galidiani lapidis medie qualitates, 3. 11
 Gedeon cum paucis milribus multis vicit, 10. 1
 Genitores significatum, 9. 1
 Generositas S. Petri unde nascitur, 13. 4
 Geatulus anima à S. Nicolao ab Iacobio liberata, 19. 14
 Germanici cor, 15. 16
 Ghildimius prætor tanquam macipum dirutus, 16
 Giezi avide accepit munera Naaman, 16. 7
 Goliath a Davide prostratus, 14. 9
 Goliath cut in fronte vulneratus, 13. 14
 Gigliolus Rex Maluccianum s. o. filios habens, 10. 1
 Gloria Paradyli quam ingens, 24. 1. & seqq.
 Gloriam Paradyli copiolam esse quocasod in lugtur, 34. 2
 Gloria Paradyli omnia in se bona continet, 14. 6
 Gloria Paradyli similis est peregrinationis, 14. 9
 Gloria Thabor monstrata discipulis, 14. 7
 Gloria cur Tabernaculum dicatur, 14. 8
 Gloria in explicable, 14. 9
 Gloria ex cœlestis ab homine capi non posset, 14. 11
 Gloria cœlestis à beatis inexplicable est, 14. 12
 Gloria cœlestis parvi sit ab hominibus, 14. 12
 Gloria cœlestis acquirendæ capta cinqquendum se malum, & bonum amplectendum, 14. 12
 Gloria ab Ezechiele, 18. 1
 Gloria oblinior, 10. 8
 Gloria obsecunda, 10. 9
 Gloria primæ, 10. 6. & 7.
 Gloria quædam, 10. 11
 Gloria quædam, 10. 12
 Gloria quædam, 10. 13
 Gloria quædam, 10. 14
 Gloria quædam, 10. 15
 Gloria quædam, 10. 16
 Gloria quædam, 10. 17
 Gloria quædam, 10. 18
 Gloria quædam, 10. 19
 Gloria quædam, 10. 20
 Gloria quædam, 10. 21
 Gloria quædam, 10. 22
 Gloria quædam, 10. 23
 Gloria quædam, 10. 24
 Gloria quædam, 10. 25
 Gloria quædam, 10. 26
 Gloria quædam, 10. 27
 Gloria quædam, 10. 28
 Gloria quædam, 10. 29
 Gloria quædam, 10. 30
 Gloria quædam, 10. 31
 Gloria quædam, 10. 32
 Gloria quædam, 10. 33
 Gloria quædam, 10. 34
 Gloria quædam, 10. 35
 Gloria quædam, 10. 36
 Gloria quædam, 10. 37
 Gloria quædam, 10. 38
 Gloria quædam, 10. 39
 Gloria quædam, 10. 40
 Gloria quædam, 10. 41
 Gloria quædam, 10. 42
 Gloria quædam, 10. 43
 Gloria quædam, 10. 44
 Gloria quædam, 10. 45
 Gloria quædam, 10. 46
 Gloria quædam, 10. 47
 Gloria quædam, 10. 48
 Gloria quædam, 10. 49
 Gloria quædam, 10. 50
 Gloria quædam, 10. 51
 Gloria quædam, 10. 52
 Gloria quædam, 10. 53
 Gloria quædam, 10. 54
 Gloria quædam, 10. 55
 Gloria quædam, 10. 56
 Gloria quædam, 10. 57
 Gloria quædam, 10. 58
 Gloria quædam, 10. 59
 Gloria quædam, 10. 60
 Gloria quædam, 10. 61
 Gloria quædam, 10. 62
 Gloria quædam, 10. 63
 Gloria quædam, 10. 64
 Gloria quædam, 10. 65
 Gloria quædam, 10. 66
 Gloria quædam, 10. 67
 Gloria quædam, 10. 68
 Gloria quædam, 10. 69
 Gloria quædam, 10. 70
 Gloria quædam, 10. 71
 Gloria quædam, 10. 72
 Gloria quædam, 10. 73
 Gloria quædam, 10. 74
 Gloria quædam, 10. 75
 Gloria quædam, 10. 76
 Gloria quædam, 10. 77
 Gloria quædam, 10. 78
 Gloria quædam, 10. 79
 Gloria quædam, 10. 80
 Gloria quædam, 10. 81
 Gloria quædam, 10. 82
 Gloria quædam, 10. 83
 Gloria quædam, 10. 84
 Gloria quædam, 10. 85
 Gloria quædam, 10. 86
 Gloria quædam, 10. 87
 Gloria quædam, 10. 88
 Gloria quædam, 10. 89
 Gloria quædam, 10. 90
 Gloria quædam, 10. 91
 Gloria quædam, 10. 92
 Gloria quædam, 10. 93
 Gloria quædam, 10. 94
 Gloria quædam, 10. 95
 Gloria quædam, 10. 96
 Gloria quædam, 10. 97
 Gloria quædam, 10. 98
 Gloria quædam, 10. 99
 Gloria quædam, 10. 100
 Gloria quædam, 10. 101
 Gloria quædam, 10. 102
 Gloria quædam, 10. 103
 Gloria quædam, 10. 104
 Gloria quædam, 10. 105
 Gloria quædam, 10. 106
 Gloria quædam, 10. 107
 Gloria quædam, 10. 108
 Gloria quædam, 10. 109
 Gloria quædam, 10. 110
 Gloria quædam, 10. 111
 Gloria quædam, 10. 112
 Gloria quædam, 10. 113
 Gloria quædam, 10. 114
 Gloria quædam, 10. 115
 Gloria quædam, 10. 116
 Gloria quædam, 10. 117
 Gloria quædam, 10. 118
 Gloria quædam, 10. 119
 Gloria quædam, 10. 120
 Gloria quædam, 10. 121
 Gloria quædam, 10. 122
 Gloria quædam, 10. 123
 Gloria quædam, 10. 124
 Gloria quædam, 10. 125
 Gloria quædam, 10. 126
 Gloria quædam, 10. 127
 Gloria quædam, 10. 128
 Gloria quædam, 10. 129
 Gloria quædam, 10. 130
 Gloria quædam, 10. 131
 Gloria quædam, 10. 132
 Gloria quædam, 10. 133
 Gloria quædam, 10. 134
 Gloria quædam, 10. 135
 Gloria quædam, 10. 136
 Gloria quædam, 10. 137
 Gloria quædam, 10. 138
 Gloria quædam, 10. 139
 Gloria quædam, 10. 140
 Gloria quædam, 10. 141
 Gloria quædam, 10. 142
 Gloria quædam, 10. 143
 Gloria quædam, 10. 144
 Gloria quædam, 10. 145
 Gloria quædam, 10. 146
 Gloria quædam, 10. 147
 Gloria quædam, 10. 148
 Gloria quædam, 10. 149
 Gloria quædam, 10. 150
 Gloria quædam, 10. 151
 Gloria quædam, 10. 152
 Gloria quædam, 10. 153
 Gloria quædam, 10. 154
 Gloria quædam, 10. 155
 Gloria quædam, 10. 156
 Gloria quædam, 10. 157
 Gloria quædam, 10. 158
 Gloria quædam, 10. 159
 Gloria quædam, 10. 160
 Gloria quædam, 10. 161
 Gloria quædam, 10. 162
 Gloria quædam, 10. 163
 Gloria quædam, 10. 164
 Gloria quædam, 10. 165
 Gloria quædam, 10. 166
 Gloria quædam, 10. 167
 Gloria quædam, 10. 168
 Gloria quædam, 10. 169
 Gloria quædam, 10. 170
 Gloria quædam, 10. 171
 Gloria quædam, 10. 172
 Gloria quædam, 10. 173
 Gloria quædam, 10. 174
 Gloria quædam, 10. 175
 Gloria quædam, 10. 176
 Gloria quædam, 10. 177
 Gloria quædam, 10. 178
 Gloria quædam, 10. 179
 Gloria quædam, 10. 180
 Gloria quædam, 10. 181
 Gloria quædam, 10. 182
 Gloria quædam, 10. 183
 Gloria quædam, 10. 184
 Gloria quædam, 10. 185
 Gloria quædam, 10. 186
 Gloria quædam, 10. 187
 Gloria quædam, 10. 188
 Gloria quædam, 10. 189
 Gloria quædam, 10. 190
 Gloria quædam, 10. 191
 Gloria quædam, 10. 192
 Gloria quædam, 10. 193
 Gloria quædam, 10. 194
 Gloria quædam, 10. 195
 Gloria quædam, 10. 196
 Gloria quædam, 10. 197
 Gloria quædam, 10. 198
 Gloria quædam, 10. 199
 Gloria quædam, 10. 200
 Gloria quædam, 10. 201
 Gloria quædam, 10. 202
 Gloria quædam, 10. 203
 Gloria quædam, 10. 204
 Gloria quædam, 10. 205
 Gloria quædam, 10. 206
 Gloria quædam, 10. 207
 Gloria quædam, 10. 208
 Gloria quædam, 10. 209
 Gloria quædam, 10. 210
 Gloria quædam, 10. 211
 Gloria quædam, 10. 212
 Gloria quædam, 10. 213
 Gloria quædam, 10. 214
 Gloria quædam, 10. 215
 Gloria quædam, 10. 216
 Gloria quædam, 10. 217
 Gloria quædam, 10. 218
 Gloria quædam, 10. 219
 Gloria quædam, 10. 220
 Gloria quædam, 10. 221
 Gloria quædam, 10. 222
 Gloria quædam, 10. 223
 Gloria quædam, 10. 224
 Gloria quædam, 10. 225
 Gloria quædam, 10. 226
 Gloria quædam, 10. 227
 Gloria quædam, 10. 228
 Gloria quædam, 10. 229
 Gloria quædam, 10. 230
 Gloria quædam, 10. 231
 Gloria quædam, 10. 232
 Gloria quædam, 10. 233
 Gloria quædam, 10. 234
 Gloria quædam, 10. 235
 Gloria quædam, 10. 236
 Gloria quædam, 10. 237
 Gloria quædam, 10. 238
 Gloria quædam, 10. 239
 Gloria quædam, 10. 240
 Gloria quædam, 10. 241
 Gloria quædam, 10. 242
 Gloria quædam, 10. 243
 Gloria quædam, 10. 244
 Gloria quædam, 10. 245
 Gloria quædam, 10. 246
 Gloria quædam, 10. 247
 Gloria quædam, 10. 248
 Gloria quædam, 10. 249
 Gloria quædam, 10. 250
 Gloria quædam, 10. 251
 Gloria quædam, 10. 252
 Gloria quædam, 10. 253
 Gloria quædam, 10. 254
 Gloria quædam, 10. 255
 Gloria quædam, 10. 256
 Gloria quædam, 10. 257
 Gloria quædam, 10. 258
 Gloria quædam, 10. 259
 Gloria quædam, 10. 260
 Gloria quædam, 10. 261
 Gloria quædam, 10. 262
 Gloria quædam, 10. 263
 Gloria quædam, 10. 264
 Gloria quædam, 10. 265
 Gloria quædam, 10. 266
 Gloria quædam, 10. 267
 Gloria quædam, 10. 268
 Gloria quædam, 10. 269
 Gloria quædam, 10. 270
 Gloria quædam, 10. 271
 Gloria quædam, 10. 272
 Gloria quædam, 10. 273
 Gloria quædam, 10. 274
 Gloria quædam, 10. 275
 Gloria quædam, 10. 276
 Gloria quædam, 10. 277
 Gloria quædam, 10. 278
 Gloria quædam, 10. 279
 Gloria quædam, 10. 280
 Gloria quædam, 10. 281
 Gloria quædam, 10. 282
 Gloria quædam, 10. 283
 Gloria quædam, 10. 284
 Gloria quædam, 10. 285
 Gloria quædam, 10. 286
 Gloria quædam, 10. 287
 Gloria quædam, 10. 288
 Gloria quædam, 10. 289
 Gloria quædam, 10. 290
 Gloria quædam, 10. 291
 Gloria quædam, 10. 292
 Gloria quædam, 10. 293
 Gloria quædam, 10. 294
 Gloria quædam, 10. 295
 Gloria quædam, 10. 296
 Gloria quædam, 10. 297
 Gloria quædam, 10. 298
 Gloria quædam, 10. 299
 Gloria quædam, 10. 300
 Gloria quædam, 10. 301
 Gloria quædam, 10. 302
 Gloria quædam, 10. 303
 Gloria quædam, 10. 304
 Gloria quædam, 10. 305
 Gloria quædam, 10. 306
 Gloria quædam, 10. 307
 Gloria quædam, 10. 308
 Gloria quædam, 10. 309
 Gloria quædam, 10. 310
 Gloria quædam, 10. 311
 Gloria quædam, 10. 312
 Gloria quædam, 10. 313
 Gloria quædam, 10. 314
 Gloria quædam, 10. 315
 Gloria quædam, 10. 316
 Gloria quædam, 10. 317
 Gloria quædam, 10. 318
 Gloria quædam, 10. 319
 Gloria quædam, 10. 320
 Gloria quædam, 10. 321
 Gloria quædam, 10. 322
 Gloria quædam, 10. 323
 Gloria quædam, 10. 324
 Gloria quædam, 10. 325
 Gloria quædam, 10. 326
 Gloria quædam, 10. 327
 Gloria quædam, 10. 328
 Gloria quædam, 10. 329
 Gloria quædam, 10. 330
 Gloria quædam, 10. 331
 Gloria quædam, 10. 332
 Gloria quædam, 10. 333
 Gloria quædam, 10. 334
 Gloria quædam, 10. 335
 Gloria quædam, 10. 336
 Gloria quædam, 10. 337
 Gloria quædam, 10. 338
 Gloria quædam, 10. 339
 Gloria quædam, 10. 340
 Gloria quædam, 10. 341
 Gloria quædam, 10. 342
 Gloria quædam, 10. 343
 Gloria quædam, 10. 344
 Gloria quædam, 10. 345
 Gloria quædam, 10. 346
 Gloria quædam, 10. 347
 Gloria quædam, 10. 348
 Gloria quædam, 10. 349
 Gloria quædam, 10. 350
 Gloria quædam, 10. 351
 Gloria quædam, 10. 352
 Gloria quædam, 10. 353
 Gloria quædam, 10. 354
 Gloria quædam, 10. 355
 Gloria quædam, 10. 356
 Gloria quædam, 10. 357
 Gloria quædam, 10. 358
 Gloria quædam, 10. 359
 Gloria quædam, 10. 360
 Gloria quædam, 10. 361
 Gloria quædam, 10. 362
 Gloria quædam, 10. 363
 Gloria quædam, 10. 364
 Gloria quædam, 10. 365
 Gloria quædam, 10. 366
 Gloria quædam, 10. 367
 Gloria quædam, 10. 368
 Gloria quædam, 10. 369
 Gloria quædam, 10. 370
 Gloria quædam, 10. 371
 Gloria quædam, 10. 372
 Gloria quædam, 10. 373
 Gloria quædam, 10. 374
 Gloria quædam, 10. 375
 Gloria quædam, 10. 376
 Gloria quædam, 10. 377
 Gloria quædam, 10. 378
 Gloria quædam, 10. 379
 Gloria quædam, 10. 380
 Gloria quædam, 10. 381
 Gloria quædam, 10. 382
 Gloria quædam, 10. 383
 Gloria quædam, 10. 384
 Gloria quædam, 10. 385
 Gloria quædam, 10. 386
 Gloria quædam, 10. 387
 Gloria quædam, 10. 388
 Gloria quædam, 10. 389
 Gloria quædam, 10. 390
 Gloria quædam, 10. 391
 Gloria quædam, 10. 392
 Gloria quædam, 10. 393
 Gloria quædam, 10. 394
 Gloria quædam, 10. 395
 Gloria quædam, 10. 396
 Gloria quædam, 10. 397
 Gloria quædam, 10. 398
 Gloria quædam, 10. 399
 Gloria quædam, 10. 400
 Gloria quædam, 10. 401
 Gloria quædam, 10. 402
 Gloria quædam, 10. 403
 Gloria quædam, 10. 404
 Gloria quædam, 10. 405
 Gloria quædam, 10. 406
 Gloria quædam, 10. 407
 Gloria quædam, 10. 408
 Gloria quædam, 10. 409
 Gloria quædam, 10. 410
 Gloria quædam, 10. 411
 Gloria quædam, 10. 412
 Gloria quædam, 10. 413
 Gloria quædam, 10. 414
 Gloria quædam, 10. 415
 Gloria quædam, 10. 416
 Gloria quædam, 10. 417
 Gloria quædam, 10. 418
 Gloria quædam, 10. 419
 Gloria quædam, 10. 420
 Gloria quædam, 10. 421
 Gloria quædam, 10. 422
 Gloria quædam, 10. 423
 Gloria quædam, 10. 424
 Gloria quædam, 10. 425
 Gloria quædam, 10. 426
 Gloria quædam, 10. 427
 Gloria quædam, 10. 428
 Gloria quædam, 10. 429
 Gloria quædam, 10. 430
 Gloria quædam, 10. 431
 Gloria quædam, 10. 432
 Gloria quædam, 10. 433
 Gloria quædam, 10. 434
 Gloria quædam, 10. 435
 Gloria quædam, 10. 436
 Gloria quædam, 10. 437
 Gloria quædam, 10. 438
 Gloria quædam, 10. 439
 Gloria quædam, 10. 440
 Gloria quædam, 10. 441
 Gloria quædam, 10. 442
 Gloria quædam, 10. 443
 Gloria quædam, 10. 444
 Gloria quædam, 10. 445
 Gloria quædam, 10. 446
 Gloria quædam, 10. 447
 Gloria quædam, 10. 448
 Gloria quædam, 10. 449
 Gloria quædam, 10. 450
 Gloria quædam, 10. 451
 Gloria quædam, 10. 452
 Gloria quædam, 10. 453
 Gloria quædam, 10. 454
 Gloria quædam, 10. 455
 Gloria quædam, 10. 456
 Gloria quædam, 10. 457
 Gloria quædam, 10. 458
 Gloria quædam, 10. 459
 Gloria quædam, 10. 460
 Gloria quædam, 10. 461
 Gloria quædam, 10. 462
 Gloria quædam, 10. 463
 Gloria quædam, 10. 464
 Gloria quædam, 10. 465
 Gloria quædam, 10. 466
 Gloria quædam, 10. 467
 Gloria quædam, 10. 468
 Gloria quædam, 10. 469
 Gloria quædam, 10. 470
 Gloria quædam, 10. 471
 Gloria quædam, 10. 472
 Gloria quædam, 10. 473
 Gloria quædam, 10. 474
 Gloria quædam, 10. 475
 Gloria quædam, 10. 476
 Gloria quædam, 10. 477
 Gloria quædam, 10. 478
 Gloria quædam, 10. 479
 Gloria quædam, 10. 480
 Gloria quædam, 10. 481
 Gloria quædam, 10. 482
 Gloria quædam, 10. 483
 Gloria quædam, 10. 484
 Gloria quædam, 10. 485
 Gloria quædam, 10. 486
 Gloria quædam, 10. 487
 Gloria quædam, 10. 488
 Gloria quædam, 10. 489
 Gloria quædam, 10. 490
 Gloria quædam, 10. 491
 Gloria quædam, 10. 492
 Gloria quædam, 10. 493
 Gloria quædam, 10. 494
 Gloria quædam, 10. 495
 Gloria quædam, 10. 496
 Gloria quædam, 10. 497
 Gloria quædam, 10. 498
 Gloria quædam, 10. 499
 Gloria quædam, 10. 500
 Gloria quædam, 10. 501
 Gloria quædam, 10. 502
 Gloria quædam, 10. 503
 Gloria quædam, 10. 504
 Gloria quædam, 10. 505
 Gloria quædam, 10. 506
 Gloria quædam, 10. 507
 Gloria quædam, 10. 508
 Gloria quædam, 10. 509
 Gloria quædam, 10. 510
 Gloria quædam, 10. 511
 Gloria quædam, 10. 512
 Gloria quædam, 10. 513
 Gloria quædam, 10. 514
 Gloria quædam, 10. 515
 Gloria quædam, 10. 516
 Gloria quædam, 10. 517
 Gloria quædam, 10. 518
 Gloria quædam, 10. 519
 Gloria quædam, 10. 520
 Gloria quædam, 10. 521
 Gloria quædam, 10. 522
 Gloria quædam, 10. 523
 Gloria quædam, 10. 524
 Gloria quædam, 10. 525
 Gloria quædam, 10. 526
 Gloria quædam, 10. 527
 Gloria quædam, 10. 528
 Gloria quædam, 10. 529
 Gloria quædam, 10. 530
 Gloria quædam, 10. 531
 Gloria quædam, 10. 532
 Gloria quædam, 10. 533
 Gloria quædam, 10. 534
 Gloria quædam, 10. 535
 Gloria quædam, 10. 536
 Gloria quædam, 10. 537
 Gloria quædam, 10. 538
 Gloria quædam, 10. 539
 Gloria quædam, 10. 540
 Gloria quædam, 10. 541
 Gloria quædam, 10. 542
 Gloria quædam, 10. 543
 Gloria quædam, 10. 544
 Gloria quædam, 10. 545
 Gloria quædam, 10. 546
 Gloria quædam, 10. 547
 Gloria quædam, 10. 548
 Gloria quædam, 10. 549
 Gloria quædam, 10. 550
 Gloria quædam, 10. 551
 Gloria quædam, 10. 552
 Gloria quædam, 10. 553
 Gloria quædam, 10. 554
 Gloria quædam, 10. 555
 Gloria quædam, 10. 556
 Gloria quædam, 10. 557
 Gloria quædam, 10. 558
 Gloria quædam, 10. 559
 Gloria quædam, 10. 560
 Gloria quædam, 10. 561
 Gloria quædam, 10. 562
 Gloria quædam, 10. 563
 Gloria quædam, 10. 564
 Gloria quædam, 10. 565
 Gloria quædam, 10. 566
 Gloria quædam, 10. 567
 Gloria quædam, 10. 568
 Gloria quædam, 10. 569
 Gloria quædam, 10. 570
 Gloria quædam, 10. 571
 Gloria quædam, 10. 572
 Gloria quædam, 10. 573
 Gloria quædam, 10. 574
 Gloria quædam, 10. 575
 Gloria quædam, 10. 576
 Gloria quædam, 10. 577
 Gloria quædam, 10. 578
 Gloria quædam, 10. 579
 Gloria quædam, 10. 580
 Gloria quædam, 10. 581
 Gloria quædam, 10. 582
 Gloria quædam, 10. 583
 Gloria quædam, 10. 584
 Gloria quædam, 10. 585
 Gloria quædam, 10. 586
 Gloria quædam, 10. 587
 Gloria quædam, 10. 588
 Gloria quædam, 10. 589
 Gloria quædam, 10. 590
 Gloria quædam, 10. 591

RERUM ET VERBORUM.

Gratias à Maria obtinet qui justus est, 18. 16.
 Gratia ab Adamo perperita à Maria inventa est, 18. 17.
 Gratitudo Leonis versus Andromedam, 11. 18.
 Gratitudo Josephi versus Dominum, 7. 7.
 Gratitudo Athenieum versus Aritistidem, 7. 7.
 Gratitudo Gruis quandam gemmam benefactori ad-
 ferentis, 7. 7.
 Gratitudo Regis Attali versus Senatum Romanū, 7. 7.
 Gratitudo S. Marci versus S. Petrum, 10. 21.
 Gratitudo Christi versus S. Petrum, 11. 24.
 Gratitudo S. Benedicti, 7. 7.
 Gæci à Cleomene Rege Lacedæmoniorum decepti, 1.
 Gregorius IX. vocavit S. Antonium de Padua Arcam
 Telfamenti, 1. 15. n. 12.
 S. Gregorii Thaumaturgi prodigia, 8. n. 1.
 Gregorius XI. fortunatus fuit in numero septimo,
 13. n. 6.
 S. Gregorius Recharedo Hisp. Regi clavem auream
 donavit, 2. n. 1.
 Grimoldus Rex Longobardorum ejusque mors, 4.
 n. 1.
 Grus grata versus mulierem quandam Tarentinam,
 7. n. 7.

H.

Hannibilis à Fabio recessus, 34. n. 1.
 Hastilidium in Britannia habitum, 11. n. 10.
 Hædera propria, 2. n. 19.
 Hædera Jonæ siccata est, 14. n. 6.
 Hæretici S. Augustino convicti, 27. n. 4.
 Hæretici segendi sunt, 22. n. 8.
 Hæretis Albigensem à S. Dominico extirpata fuit,
 22. n. 10.
 Hæretis Collytidianorum qualis fuerit, & cur necessaria, 18. n. 5.
 Hecuba uxor Priami mater Hectoris & Troili, 3. n. 4.
 Helena ab Apelli discipulo quodam opulenter sed
 non pulchre depicta, 34. n. 8.
 Helena à Zeuxi depicta, 32. n. 1.
 Helena & Flora à B. Philippo Benizzi conversæ, 34.
 D. 16.
 Heli infortunati casus, 10. n. 33.
 Heliogabalii timor, 35. n. 10.
 Heliogabalius dispensabat gratias juxta petitionem
 auicorum, 19. n. 1.
 Henricus II. ab Urbano IV. munere seu dono hono-
 ratus, 2. n. 1.
 Henricus Rex Saxoniz donum accepit ab Hugone
 Rege Franciæ, 2. n. 1.
 Henrici III. Emblema de tribus Coronis, 10. n. 4.
 Henricus II. accepit Crucem à Benedicto VIII. 13. n. 3

 Hen-

INDEX

- Henricus Germanus Caroli IX. obsecrit Rupullam, 33. n. 18.
 Henricus III. Imperator contagione afflatus, 33. n. 18.
 Herostratus medicus cognovit Antiochi infirmitatem, 23. n. 10.
 Heraclitus cur flevet, 9. n. 8.
 Herba nascitur in loco, ubi Marcus martyrio fuit affectus, & ejus proprietates, 11. n. 16.
 Herba illa succisa sanguinem fundit, 11. n. 16.
 Herba Cabuia in silium reducta ferrum praescindit, 23. n. 27.
 Hermaeus Thamar, 6. n. 16.
 Hercules leonem superavit, illiusque exuvias portat, 26. n. 2.
 Hercules representat S. Bartholomæum, 26. n. 2.
 Heroulis facinora, 20. n. 1.
 Herculem Pygæi intimidarunt.
 Hermes cur Trisnigilus vocetur, 3. n. 8.
 Hieroglyphicum Ägyptiorum ad indicandam vigiliatiam, 11. n. 2.
 Hippopotamus pisces Nili, ejusque proprietates, 7. n. 13.
 Hircaus Pontifex ejusque Antiocho facta oblatio, 6. n. 1.
 Hispania non admittit infideles, 20. n. 11.
 Historia alicuius bovis, se projicientis ad pedes Vespasiani, 1. n. 7.
 Historia Marcelli Cervini, id est Julii Tertii, 1. n. 13.
 Historia Xerxis est Artabani, 4. n. 21.
 Historia Polycratis, 4. n. 2.
 Historia Rhodope, 2. n. 14.
 Historia militum Arati in obsidione Pollenæ, 2. n. 7.
 Historia alicuius Elephantis in Portugalia, 1. n. 91.
 Historia Eudoxia Imperatricis, 3. n. 20.
 Historia Romani & Valeriani Imperatorum, 4. n. 1.
 Historia Cleomenis Regis Lacedæmoniorum, 3. n. 1.
 Historia Cambylis & Sannitidis, 3. n. 8.
 Historia unius gruis & mulieris Tarentinæ, 7. n. 7.
 Historia Justiniani Imperatoris, 7. n. 12.
 Historia uxoris Phocionis, 6. n. 4.
 Historia Domitiani, 10. n. 3.
 Historia Androti & Leonis, 11. n. 18.
 Historia Sempronii Gracchi cum mancipliis, 12. n. 14.
 Historia duorum militum ad bellum euntium, 11. n. 20.
 Historia Vincentii Samotoli, 17. n. 15.
 Historia Roberti III. Regis Scotiæ, 19. n. 2.
 Historia Solimani, qui obledit Rhodum, 26. n. 15.
 Historia Phidæ, & statuæ Jovis, 27. n. 25.
 Historia Tarquinii & Dei Temibi, 10. n. 11.
 Historia Lycurgi, 16. n. 17.
 Historia Timanchis. & Agomenonis, 3. n. 1.
 Historia Polycarpi, 9. n. 9.
 Historia Themistoclis & Euripidis, 3. n. 11.
 Historia Eddari Regis Britannæ, 4. n. 9.
 Historia Jasonis Thessali & sui apostematis, 1. n. 1.
 Historia Alexandri, qui in prælio videlicet emperore duos fones, 1. n. 17.
 Historia de donis factis a diversis Præcipibus, 1. n. 1.
 Historia Pauli æmili & Legati Macedoniz, 2. n. 1.
 Historia Ludovici XII. Regis Franciæ, 17. n. 6.
 Historia statuæ Servi Tuli, 17. n. 8.
 Historia Riccardi Regis Britannæ, 16. n. 1.
 Historia Mexicanorum sacrificiorum, 1. n. 8.
 Historia Phocæ Imperatoris, ejusque insinuacione, 4. n. 1.
 Historia Totila Regis Longobardorum, 7. n. 1.
 Historia belli Granonis, 1. n. 16.
 Historia cuiusdam fontis in Aponia, 2. n. 13.
 Historia Phocionis cum Alexando, 1. n. 1.
 Historia populi Megarensis, 13. n. 15.
 Historia diversar, 8. n. 1.
 Historia Pompei, suarumque actionum, 4. n. 1.
 Historie Agesilai Regis Lacedæmoniorum, 3. n. 1.
 Historia Ptolomai Regis Ägypti, 6. n. 1. & 2.
 Historia Alexandri facti civis Corinthi, 3. n. 1.
 Historia Cotis Regis Thracie, 7. n. 11.
 Historia Sisgamis matris Varti, 15. n. 6.
 Historia Xerxis & Artabani, 16. n. 4.
 Historia Sybilla Amaltheæ, 28. n. 1.
 Historia Samnitæ sacrificantis, 2. n. 4.
 Historia Epaminondæ animantis militis, 31. n. 1.
 Historia Luculli repenteatus statuum continenter, 21. n. 17.
 Historia Uttae, Guifmanæ & Isabellæ Ubedæ, 8. n. 11.
 Historia Regis Démetrii obsecione Rhodæ, 1. n. 7.
 Historia Cabestoni & Saltani, 2. n. 10.
 Holofernes rapi sibi permisit cor & oculis Iudez sandalium, 2. n. 14.
 Homo proximum juvare & amare debet, 11. n. 3.
 Homo iuratus in vindictam pronos est, 13. n. 11.
 Homo defecitur, 15. n. 1.
 An homo a Deo creatus Ab Angelis formatus est, 1. n. 13.
 Deus homini de intellectu, voluntate, lingue & manu providit, 31. n. 1.
 Homines multitudine filiorum à Deo donati, 1. n. 1.
 Homo

R E R U M E T V E R B O R U M .

imes opera virtuosa exercentes, 1.0.1.
mo qui nunquam manducavit, 8. n.1.
mo ejusque denominatio, 9. n.1.
mo capite versus cælum erectus est, 1.4.0.2.
mes capite carentes oculos verò ferentes in p-
dere, 4.0.3.
mo armatus Mediolani in aëre visus est, 1.5. n.1.
mes a monte Vesuvio occisi, 2.5. n.1.
mes superioritatem ambientes, 2.6. n.3.
mo describitur ejusque vultus, 1.5. n.1.
mes in morte filiorum constantes, 1.9. n.17.
mo quomodo Deo similes esse poslit, 1.6. n.15.
1.4. n.3.
mo erat armis ad se defendendum, 3.1. n.1.
mos intra 100. annos nascentes ascendunt ad
100 miliones hominum, 3.5. n.14.
mo in diebus successivè nuptas, 6. n.1.
mo Pulvillus non turbatur ex morte filii, 9.
mo Coles ejusque generositas, 3. n.1.
mo logium admirabile ab Aarone Periarum Rege
donatum, 1. n.1.
mo logium & ab illo desumprum Emblema, 2.7.
mo humilias Mariæ, 3. per totum.
mo humilias capillo similis est, 1. n. 7.
mo humilias Mariæ Juæ similis, 3. n.8.
mo humilias Nardo similis, 3. n.18.
mo humilias in medium incarnationis, Ibid.
mo humilias facit ut Maria Josepho se postponat, 3.
n.12.
mo humilias Mariæ negativè est infinita, 3. n.19.
mo humilias Mariæ Deo magnificentiam addit, 3. n. 2.4.
mo humilias Mariæ fecit quod Deus dici possit Deus de
Deo, Ibid.
mo humilias Mariæ magnificavit Deum, 3. n.2.5.
mo humilias Mariæ in visitatione Elisabeth resplenduit,
mo humilias sancti Augustini, 5. 2.7. n.2.3. & seq.
mo humilias sancti Petri, 1.0. n.7.
mo humilias sanctum Petrum ad Papatum extulit,
Ibid.
mo humilias sancti Pauli, 3. n. 11.
mo humilias sancti Francisci de Paula, 5. 10. num. 3. &
seq.
mo humilias sancti Antonii de Padua, 15. n.15.
mo humilias sancti Macchiani da moni exosa fuit, 3. n.4.
mo humilias cauauit ut Eudoxia Imperatrix fieret, 3.
n.20.
Hugo Rex Francie dono affectit Henricum Regem
Saxonie, 2. D. 1.
Hugo Rex Francie ejusque vox admirabilis, 3.0. n.1.

1.

Jacobus & Philippus sunt duæ irosæ Majales, 1.2.
D. 2.
SS. Jacobus & Philippus eorumque charitas, Ibid.
D. & seq.
Sanctus jacobus minor ejusque in Hierusalem facta
predicatio, 1.2. n.5.
Sanctus Jacobus minor ejusque in pellendis dæmoni-
bus beneficium, Ibid.
Sanctus Jacobus ejusque interpretatio, 1.2. n. 8.
Sanctus Jacobus ex pulpite dejectus claudas reman-
dit, Ibid.
Sancti Jacobi vigilantia, serm. 1.2. n. 10.
Sanctus Jacobus minor habebat callum in genibus,
Ibid.
Sanctus Jacobus camelo similis, Ibid.
Sanctus Jacobus dictus est iustus atque ab utero ma-
tris sanctus fuit, 1.2. n. 12.
Sanctus Jacobus solus sancta sanctorum ingredieba-
tur, Ibid.
Sanctus Jacobus à sancto Paulo Hierosolymis est vi-
sus, Ibid.
Sanctus Jacobus fuit similis Christo. Ibid.
Sanctus Jacobus fuit virgo, Ibid.
Sancti Jacobi martyrium, 1.2. n. 13.
Sanctus Jacobus majori charitate exarsit quam san-
ctus Stephanus, Ibid.
Sanctus Jacobus vovit se non manducaturum nisi
videret resurgentem Magistrum suum Cælestem,
1.2. n.17.
Spes sancti Jacobi de Resurrectione Christi, Ibid.
n. 8.
SS. Jacobus & Philippus duobus militibus similes,
1.2. n. 20.
Sanctum Jacobum adimplesse ea quæ desunt passioni
Christi quomodo intellegatur, 1.2. n. 22.
Sanctus Jacobus de Monte precipitatus est, crura ejus
fracta fuerunt, lapidatus est & sustinuit ignominio-
am, Ibid.
Sanctus Jacobus topazo similis, Ibid.
Sanctus Jacobus major, Dux fuit & Magister, 2.0. n.1.
& n. 10.
Sanctus Jacobus major, Dux fuit militiae Apostolicae,
Ibid n.2.
Sanctus Jacobus in Hispania septem Christi militiae
ascrispist, Ibid.
SS. Jacobus & Joannes prætenderunt esse milites
Christi, Ibid. n. 3.
SS. Jacobus & Joannes voluerunt ambo esse primi
Ibid. n. 5.

S. Ja-

I N D E X

- S. Jacobus ebibit Calicem atque idē Dux est, 30.
n. 4.
- S. Jacobus primus transivit mare rubrum martyrii, 20. n. 5.
- S. Jacobus ab Herode martyrio affectus, Ibid. n. 6.
- S. Jacobus fuit velut pollex manus, 20. n. 7.
- S. Jacobus animavit alios Apostolos, 20. n. 8.
- S. Jacobus similis fuit Machabaeis, Ibid.
- S. Jacobus dicitur est Boanerges, & cur? 10. 9.
- S. Jacobus optatus tonitru effectus, Ibid.
- S. Jacobus profugavit Saraceos Conimbriam obfidentes, Ibid.
- S. Jacobus in fugam egit Mauros Ramirum oppugnantes, Ibid.
- Sanctus Jacobus fulmini similis, Ibid.
- Sanctus Jacobus corpus suum in Compostellam de-tulit, 20. 10.
- Sanctus Jacobus cur in Gallitia sepultus? 10. 10.
- Sanctus Jacobus est fortalitium Hispaniarum, Ibid
- Sanctus Jacobus in Hispania Deo termino similis est 20. num. 11.
- De protectione Sancti Jacobi, Ibidem & n. 22.
- Sanctus Jacobus defendit Hermagoram à Dæmonibus, 20. 13.
- Equito Sancti Jacobi sunt generosi, Ibid. n. 14.
- Sanctus Jacobus fuit Magister doctrinæ Evangelicæ, 20. n. 16.
- Sanctus Jacobus conservavit Calixti Papæ librum, 20. n. 15.
- Sanctus Jacobus apparuit Calixto Papæ adhuc juveni, Ibid.
- Sanctus Jacobus apparuit Episcopo cuidam Græco incredalo, 20. n. 16.
- Sanctus Jacobus fuit Magister & docuit, 20. num.
- Sanctus Jacobus veluti Magister habuit rationem libri Calixti secundi, ibidem n. 15.
- Sanctus Jacobus similis fuit Calcedonio, 20. 17.
- Sanctus Jacobus docuit sanctum Paulum, 20. 18.
- Sanctus Jacobus similis fuit Carbunculo, 20. 19.
- Sanctus Jacobus paracitum snavit, Ibid.
- Sanctus Jacobus quartum symboli Apostolici Mysterium prædicavit, 20. 20.
- Sanctus Jacobus similis Cæsari: In utroque Jacobus, Ibid.
- Sanctus Jacobus luctatur cum Archangelo Michaële, & cur? 31. n. 8.
- Jacob adoravit virginem Joseph, 2. n. 15.
- Jacob in Ægypto sepeliti noluit, Ibid. & 20. n. 10.
- Jacob in figura nomen Iesu veneratur, 1. n. 15.
- Jacob se veste Esau induit, ferm. 26. n. 15.
- Jacobi amor erga Rachelem, ferm. 27. n. 21.
- Jacob filii suis futura prædictis, ferm. 20. n. 5.
- Labores Jacob pro Rachele habenda, 23. n. 3.
- Jacob sustulit lapidem à puto pro Rachele, 17. 2.
- Jacobus & Joannes solebant ignem & oxidavant, 19. n. 11.
- Joël in virtute Christi Silaram occidit, 15. 2.
- Jason & Thesiala ejusque Apoltema, 7. 2.
- Jaspidis proprietas, ferm. 17. n. 16.
- Iberius Milesius Orator seruo similes, 16. n. 1.
- Ivonis & Petries Arteam in mare projecti, 1. n. 1.
- Iehu præcepit occidi Jazabalem, ferm. 7. 2.
- Jeroboamo manus exaruit, 19. 6. 2.
- Jeroboam non vidit altare in terram collipsum solum dexteram sibi arescam præfensit, Ibid.
- Iesus à Magis inventus mediante Mathe, 18. 2.
- Iesus quid significet, ferm. 1. n. 1. & ferm. 1. 2.
- Iesus Sancto Eadmundo apparuit, ferm. 1. n. 4.
- Iezabel præcipitatu & fenestrâ a Rege Ieho, 7. 2.
- Iezabel eur vocetur maledicta, Ibid.
- Impatientia causavit Idolatriam in Isra, 11. 2.
- Imperatores & Reges villimè natu, 1. n. 1.
- Imperator Romanus Phocas & Valentinianus 4. n. 1.
- Imperator Theodosius Eudoxie amicorum est, 3. n. 20.
- Indie Orientalis volutes, 15. n. 19.
- Infinitum negativum & positivum definitio, 1. n. 19.
- Innocentia Abels, 32. n. 9.
- Innocentia S. Francisci Assisiensis, Ibid.
- Insula Rhodenæs à Solimanno obseissa est 18. 2.
- Invidia Magnates afficit, 4. n. 7.
- Invidia Crassi contra Pompejum, 15. n. 9.
- Infantes fornacis Babylonica, 10. num. 17. & ferm. 32. n. 7.
- Idem infantes formabant Crucem, 11. n. 10.
- Infantes à Pharaone mortis condonati, 1. n. 1.
- S. Joannes Evangelista quomodo ibidem Calixtus Christi, 22. n. 12.
- Quomodo S. Joannes Evangelista cum Christo crucifixus fuerit, Ibidem.
- S. Joanni Damasceno manus præcisa fuit, 14. 2.
- S. Joannes Evangelista constantiam à Mundat, 9. n. 15.
- S. Joannes Evangelista Angelum adoratur, 5. n. 8.
- Joannes 21. quid de S. Thoma Aquinac, 21. 1. n. 30.
- Joannis Buliologi Regis Scotie dictum, 10. 2.
- Mors familiæ Joannis Hunniadis.
- Joannes Austriacus in pugna naval Schmideti, 1. n. 1.
- Joannes Hunniades Amurarem vicit, ferm. 1. n. 1.

RERUM ET VERBORUM.

卷之三

Josue

I N D E X

- Josue stravit Cananæos, 1. n. 8
 Josue cum cultris circumcisio[n]is sepultus fuit, 4. n. 14
 Josue solem per jejuniu[m] stare fecit, 10. n. 36
 Josue Jericho obf[er]det, 2. 8. n. 13
 Josue cur in Tammassat sepultus, serm. 20. n. 10
 De statua Josue ei per mortem erecta, 20. n. 20
 Iphigenia historia, 9. n. 8
 Irene Augusta filio suo oculos erui jussit, 32. n. 11
 Isabellæ Ubcdiz obedientia erga Vrascum Husman-
 nam, 23. n. 11
 Cur Isaac ab Abraham non fuerit sacrificatus, 2.
 n. 21
 Isaia[us] Paradisum apertum vidit, serm. 34. n. 4
 Israélite Cytharædi pollicem sibi amputarunt ne Cy-
 tharas tangere cogerentur, 6. n. 13
 Ischiar afinus fortis dictus est, serm. 23. n. 5
 Isicreate à socia Mithridatis in conflictibus, 33. n. 6
 Ita in Græco tantundem valer quantum octo, 13.
 n. 6
 Judas à Dæmone exagitatus est ad pœnitentiam, 13.
 n. 16
 Judas in quadam fisella mari expositus fuit, 4.
 n. 10
 Judas occidit filium Principis & Patrem, & Matrem
 propriam in conjugium duxit, serm. 4. n. 10
 Judas Corvo similis, 4. n. 14
 Julius Cæsar recusavit titulum Imperatoris, 10. n. 1
 Julii Cæsaris ambition, 26. n. 3
 Dictum Juli III. 1. n. 13
 Julius II. adamantem sibi comparavit, 2. n. 16
 Jumentum Crucem in humeris habet, 13. n. 21
 Junius Brutus, 13. n. 21
 Juramenta contra proximum irrita sunt, 30. n. 22
 Justi repræsentantur per diem, reprobri per noctem, 30.
 n. 22
 Justinianus Benevolus erga Regem Gothorum, 3.
 n. 1
 Justinianus Imperator vindicativus, 7. n. 12
 Juvencula virgo superba, 3. n. 27
 Juvenis amore oculorum virginis cuiusdam captus,
 3. n. 6
- L**
- Labora Constantini Imperatoris, 13. n. 12
 Labores sunt felicitates, 23. n. 5
 Labores quam boni, 23. n. 5
 Labores quomodo manducentur, Ibid.
 Labores sunt quædam beatitudinis species, Ibidem.
 Labores Jacobi ob Rachælem suaves, Ibidem. n. 6
 Lacena filium suum Claudum ad bellum misit, 12.
 n. 8
- Lachrymæ doloris indicium, 9. n. 8
 Lachymæ beari Philippi Beruzzi, serm. 14. n. 9
 Lactius virtutis amans, 10. n. 1
 Lætitia Christi in celo qualis fuerit, 4. n. 17
 Lætitia repræsentatur in vino, Ibid.
 Lætitia & exultatio arborum, serm. 4. n. 16
 Lætitia prudenter signum est, serm. 7. n. 3
 Lamius electus Rex Longobardorum, 3. n. 9
 Lanam in Francia pluit, serm. 25. n. 1
 Lancea latus Christi aperte, non vulcanis, 1. n. 1
 Lancea plus Mariam quam Christum volvend
 ibid.
 Laodice Arthemonem in maritum elegit, Ibid.
 Lapis magneticus ejusque mirabilis virtus, 5.
 n. 1
 Lapis melavar ejusque virtus, Ibid.
 Lapis qui fuit in anulo Pyri novem mafia lib
 ferens à lapide desumptum emblem, Ibid.
 Lapis vel petra figura Christi.
 Lapis à Davide in giganteum Goliah dictus, 1. n. 16
 Lapidum diversorum virtutes, serm. 20. n. 1
 Lapis Astryon Ephesites & alii eorumque proprie-
 tes, 4. n. 13
 Lapis Galatidis proprietates, Ibid.
 Lapidæ cur in passione Christi scissi fuerint, Ibid.
 Lapidæ seu petrae honorem ex negatione penitenti-
 ditum recuperarunt, Ibid.
 Lapidæ in homines mutati, serm. 5. n. 1
 Lapis Asbestus, 35. n. 11
 Lapis Sittites, Gasidanes, Essecontahus, Ibid.
 Latitia qua adoratur crux & non Maria, 8. n. 11
 Latro cur & quomodo salvatus fit, 16. n. 15. 21.
 n. 19
 Latronis boni tormentum in expeccando, 14. n. 9
 Latronum spoliandi modus, serm. 10. n. 1
 Latus Christi non vulneratum sed apertum, 4. n. 13
 Cur latus Christi apertus sit, Ibid.
 Laudes PP. Minimorum sancti Francisci de Paula
 10. n. 38
 S. Laurentius flammam ardore nos fecit, 10.
 n. 1
 S. Laurentii charitas erga Deum, 13. per tre-
 ranni, Ibid. n. 3
 S. Laurentius non timuit quia Deum amat, Ibid.
 n. 4
 S. Laurentii constantia unde nata fuerit, Ibid.
 S. Laurentius adamanti similis, Ibid. n. 25
 S. Laurentius expertus est benedictionem Iacobæ,
 Ibid. n. 5
 S. Laurentius in laboribus Jacob similis fuit, Ibid.
 n. 6

S. Lau-

R E R U M E T V E R B O R U M .

- Laurensius similis est Cordi Germanici Imperator, ibid. n.7
 Laurentius in tormentis gaudebat consolationibus, ibid. n.9
 Laurentius amaritudines veluti dulcedines apprehendebat, ibid.
 Laurentius in igne quasi in flore stetit, ibid. n.10
 Laurentius magno suo erga Deum amore quemvis domum superavit, ibid. n.12
 Laurentius in igne & craticula existens in Paradiso ede credebat, ibid. n.10
 Laurentius pati volebat, & ideo poterat resistere, ibid. n.14
 Laurentius corpus gaudebat quatuor doloribus gloriosis, ibid. n.16
 Laurentius corpus velut si gloriosum fuisset in duobus locis erat, ibid.
 Laurentius loquitur cum Tyranno Decio, ibid. & n.17
 Laurentius Servio Tullio similis, ibid. n.19
 Laurentius similis lauro, ibid. n.21
 significatum nominis S. Laurentii ex ejus literis elicitor, ibid. n.19
 Laurentius similis est Alexandro, 23. n.21
 Laurentius in igne velut in sublimatorio à Deo diligebatur, ibid. n.23
 Laurentius fali similis, ibid. n.25
 Laurentius velut adamas omnis maculae expers erat, ibid.
 Laurentius similis grano sinapis, ibid.
 Laurentius in craticula similis fuit tribus pueris in formae Babylonica constitutis, ibid.
 Laurentius similis fuit avi paradisiacæ, ibid. n.16
 Laurentius similis usfo, ibid.
 Laurentius amore superavit Seraphinos, ibid.
 Laurentius fuit iacens velut in igne positum, ibid.
 Laurentius similis fuit Samsoni occidenti leonem, ibid. n.28
 Laurentius refusatus ob gratiam Mariæ, 8. n.10
 Laurentius cut pedibus & manibus ligatis resurrexit, 30. n.11
 Lecca qui quis parit, & quomodo? 11. n.2
 Legati Celibitorum quid' Alexandro responderint, 34. n.7
 Legatio Polomozio convivio excepti, 33. n.1
- Leguminibus vescebantur Adam & Eva. 10. n.34
 Leonis noni charitas erga suos, 27. n.16
 Leo Phocas Imperator ejusque infelicitas, 4. n.1
 Leo in Græco Rex dicitur, 11. n.2
 Leonis cor bonum est pro febri quartana, 11. n.2
 Leonini felis utilitas, 11. n.2
 Leo apertis oculis dormit, ibidem.
 Leo ambulans cauda vestigia delet, ibidem.
 Leo mox ut natus est tridus dormit, 11. num. 9
 Leonis oculi nocte splendent, 4. num. 23
 Leonis proprietates, 11. num. 2
 Leo navium securitati consulit, & quomodo, ibid.
 Leo ab Hercule superatus ejusque pellis, 26. n.1
 Leo est animal gratum ut videri est in Androdo, 11. n. 18
 Leo à Lisimacho per pallium superatus, 3. n. 12
 Leo ad portas templi in Micena, serm. 11. n. 6
 Leo symbolum vigilantiae, ibid.
 Leo rugitus suis terret, ibid.
 Leo parum dormit, ibid.
 Leonis cibus, ibid.
 Leonis anhelitus suavis, ibid.
 Leones tricolores inventiuntur, ibid.
 Leo dedicatus erat soli, ibid.
 Leonis ossa instar lapidis dura sunt, ibid.
 Leo emblema Agamemonis, serm. 11. n. 12
 Leo S. Marci duos pedes habet in mari & duos in terra, 11. n.3
 Leonides Dux Graecorum ejusque dictum ad milites, 34. n.18
 Leonicus filius Theusidis crucifixus, 9. n.9
 Lepra supplicium fuit Matræ sororis Moysis & Aaronis, 11. n.5
 Leprosi abstinere debebant à conversatione hominum, ibid.
 Leviathan quid significet, 19. n.12
 Leviticus ejusque significatum, 9. n.2
 Lex Solonis data maritris, 14. n.2
 Lex Solonis, 2. n.17
 Lex quarundam rerum publicarum, 33. n.1
 Lex Partorum, 1. n.3
 Lex Christianorum est amor, 33. n.2
 Lex Persarum, 2. n.3
 Lex Pharaonis contra Hebreos, serm. 18. n.10
 Lex Aegyptiorum circa patres filiorum occisores, 9. n.7
 Lex Hebreorum circa mulieres, serm. 6. n.16
 Lex Moysis cur igne dicta sit, serm. 5. n.13
 Lie latitia in partu Zelphæ, 6. n.1
 Lia secunda sed turpis, 30. n.25
 Libanus mons fructiferus, 8. n.4
 Liber Evangeliorum sancto Nicolao Barrensi à Constantino donatus, serm. 1. n.1

***** 2

Liber

I N D E X

- Liber beati Philippi Bennizzi erat crucifixus, 24.
 n. 18
 Liber sancti Bonaventurae erat crucifixus, Ibid.
 Liber retractationum sancti Augustini ejus humilitatem demonstrat, serm. 27. n. 23
 Libri Sybilla Amalthea, 18. n. 3
 Libri & Libraria Ptolomaei Regis Ægypti, Ibid.
 Liber est expressivus Beatae Virginis Mariæ, serm. 18.
 per totum.
 Libraria Sereni Sammonicæ Philosophi, 28. n. 3
 Liber Tertulliani valde estimatus à sancto Cypriano,
 24. n. 28
 Liber Ovidii magni habitus ab Älio Imperatore,
 Ibid.
 Libri Alfonso Aragoniae Regi auro cariores fuere,
 Ibid.
 Libri à Martino Siliceo Tolentano comparati, Ibid.
 Liber Calixti Papæ secundi à sancto Jacobo conservatus, 20. n. 15
 Libros sancti Dominici nec ignis consumpsit, nec aqua madefecit, 22. n. 1
 Libri Albigensi ab igne consumpti, serm. 22. n. 10
 Licurgus Rex esse teculat ejusque digna actio, 16.
 n. 17
 Lidius Lissippe discipulus solis Colossum fecit, 27. n. 1
 Libia virginitatis symbolum, serm. 8. n. 3. & serm. 5.
 n. 8
 Lilia ab Noidio Minorita baculo terram percutiente producta, 8. n. 8
 Liliolus Rex Maluccarum sexcentos filios habuit, 2.
 n. 5
 Lingua bovis ejusque proprietas, serm. 15. n. 5
 Lingua quis sit privatus, Ibid. n. 2
 Lingua quam sit necessaria, Ibid.
 Lingua officium, Ibid.
 Lingua sancti Antonii de Padua, Ibid. per totum.
 Lingua ejusdem est incognita, & quomodo, Ibid. n. 3
 De lingua sancti Antonii nescitur an viva sit, vel mortua, Ibid. n. 3
 Effectus linguae ejusdem sancti, Ibid. per multos numeros.
 Lingua ejusdem similis est haftæ Achillis, 15. n. 3
 Lingua ejusdem sancti penna quedam fuit, Ibid.
 n. 4
 Lingua ejusdem sancti divina, serm. 15. n. 6. & seq.
 Lingua ejusdem sancti semper benedicebat Deum, Ibid. n. 7 & 8
 Lingua ejusdem sancti lingua Dei fuit, Ibid. n. 8
 Lingua ejusdem prædicta futura, Ibid. n. 8. 9. 8. 10
 Lingua ejusdem virga, lex & manna fuit, 15. n. 12
 Lingua ejusdem fuit clavis cœli, 15. n. 14
 Lingua ejusdem conservatur intacta, Ibid. n. 16
- M.S.Ms.
- Lingua ejusdem est invariabilis, Ibid.
 Lingua ejusdem innocens est, Ibid.
 Lingua ejusdem similis est manus Offidil Regis
 tannæ, 15. n. 18
 Lingua ejusdem similis est cælo, estque gloriosa, 15.
 n. 19
 Lingua Jobi intacta, Ibid. n. 17
 Lingua quam efficax, Ibid. n. 3
 Linum Carpatum vel ex Amiano contentum
 que virtus, 23. n. 20
 Lisander ejusque inventio ad fogendum nimis
 n. 1
 Lisander parsimonia, 17. n. 10
 Lismachus pallio Leonem vincit, 3. n. 2
 Lismachus ab Atheniensibus locupletatus, 7. n.
 Longobardi Lamusium in Regem elegerunt, 15.
 Locus mediis honorificus est, 6. n. 4
 S. Lucas cum effigie B. Mariae sepultus fuit, 42.
 Lucerna Ameriti inextingubilis, 4. n. 10
 Lucifer carens vincutus est in inferno per malum
 & quomodo intelligatur, 31. n. 13
 Lucilius filius Brutus verus amicus fuit, 42.
 Ludovicus Rex Francie cur balbus dicitur, 12.
 Ludovicus frater Caroli Magni dictus fuit, 12.
 Ludovicus Regis Francie erga filium familius, 2.
 n. 4
 Ludovicus Salernitanus filia in mares degenerat,
 n. 1
 Ludovicus XI. desiderabat videre S. Franciscum de
 Paula, 10. n. 9
 Ludovicus Bavarus & Fridericus Austriae ambi
 fuere, 6. n. 3
 Ludovicus XII. Rex Francie filius Caroli Octavi,
 n. 6
 Lucullus vicit Mitridatem & Tyrannen, 11. n. 1
 Luitbrandus Episcopus Cremonensis legatus fuit,
 n. 5
 Lumen obfuscat visum, 21. n. 1
 Lumen quid significet, Ibid.
 Luna tres visæ sunt in celo, 23. num.
 Luna proprietates, 3. n. 8
 Luna symbolum B. V. Mariae, Ibid.
 Luna virginitatem & maternitatem Mariæ docet,
 8. n. 2
 Luna respicitur à sole, & quinam indeponuntur, ef-
 fectus, 8. n. 2
 Lunæ denominatio, 10. n. 3
 Luna quanto remotior est à sole, tanto splendor et-
 ficitur, Ibid.
 Luna in infinito celo humiliatis symbolum, 15. n. 3
 Lux mundi dicuntur Apostoli, 16. n. 11

R E R U M E T V E R B O R U M .

M

- Acum humiliata dæmoni invisa, 3. n. 4.
Machaborum inventio circa Elephantes,
ibid. 8.
amborum inscriptio in vexillis, 37. n. 10.
Maria Magdalena cur vocata sit mulier, & alias
lata, 3. n. 9.
Maria Magdalena capilli, 27. n. 19.
Maria de Pazzi Carmelitana, 19. n. 16.
superstellam ad Jesum adducti, 18. n. 18.
agnum dona Christo oblata, 2. n. 2.
admirabilis virtus, 30. n. 1.
mirabilis in Cantabria, 3. n. 4.
mirabilis auro, 2. 4. n. 1.
ne qui ferum a se repellit, 2. 4. n. 1.
cur ita appellatus, Ibid.
quomodo inventus, Ibid.
exempli Scapulis, Ibid.
communicat suam virtutem ferro, Ibid.
quomodo virtutem suam amittat, Ibid.
semper verius stellam polarem vertitur, Ibid.
Mugate desumptum emblemata, 2. 4. n. 10.
genito describitur, 11. n. 1.
in Francia, 25. n. 1.
propterier, 2. 7. n. 12.
cum cuid milii a S. Marco restituitur, 12. n. 9.
Ostwaldi Regis Britannæ, 15. n. 18.
Aniani perforata a S. Marco sanatur, 11. n. 9.
Lappa mundi desumptum emblemata, 2. 4. n. 5.
Lenna urbem Covinensem descendit, 14.
Cervinus ejusque dictum, 5. 7. num. 13.
celli interpretatio, Ibid.
Antonii intrepidus animus, 9. n. 2.
Antonius Cleopatra nomen audiens fit redi-
ctus, 17. n. 20.
filius Leoni, 11. per totum.
vigilans similis est Angelo Apocaliptico, 11.
ab Alexandria Venetias translatus fuit. Ibid.
Alexandriæ vigilans fuit, 11. n. 5.
Marci calice non relinquit itineribus, 11. n. 5.
Marcus plenum inter Evangelistas locum haberet, 11.
de humanitate & divinitate Christi scripsit.
Ibid.
Marcus majorem dolorem sentit de malo alieno
quam de proprio Ibid. n. 7.
Marcus pollicem sibi amputavit, 11. n. 9.
- S. Marcus Aniani manum curat, Ibid.
S. Marcus manum cuiusdam militi sanam efficit. Ibid.
S. Marcus curat manus aliorum, non vero suam. Ibid.
S. Marci miracula, 11. n. 11.
S. Marcus Ecclesiaz Alexandrinæ ministros multiplicat. Ibid.
S. Marcus ædificat in Aegypto monasteria, Ibidem.
S. Marcus Convertit Hermagoram, Ibid.
S. Marcus fuit fortis & consans, 11. n. 12.
S. Marcus similis est Berillo, 11. n. 15.
Sanguinis S. Marci effectus, 11. n. 18.
S. Marcus tretet per minas Evangelii, 5. 11. n. 17.
S. Marci gratitudo erga S. Petrum, 5. 11. n. 20.
S. Marcus primam Ecclesiam in honorem S. Petri ædi-
ficavit, Ibid.
S. Marci Ecclesia Alexandrina prima est post Roma-
nam, serm. 11. n. 21.
S. Marcus domum suam Christo ad cœnam instituen-
dam mutuo dedit, Ibid.
S. Marcus fuit ille, de quo dicitur lagenam aqua bala-
lans, Ibid.
S. Marci corpus Alexandriam optimo odore imple-
vit, 11. n. 22.
S. Marcus protector est Veneriarum in bello, 11. n. 23.
S. Marcus scriptis defectus & imperfectiones S. Petri,
17. n. 1.
Marcus consul in senatu Romano, 2. n. 14.
Marcus lepidus tanquam tutor in Aegyptum missus,
6. n. 2.
Marcus Julius Licinius, 3. n. 17.
Mare fugit & Jordanis convertitur retrosum, 2. 3. n. 8.
A Mari desumptum emblemata, 11. n. 1.
Maris denominatio, 9. n. 1.
Mare rubrum & mare Phrigicæ, 9. n. 14.
Mare Curlandia, Ibid.
Margarita quomodo formetur, 5. n. 1.
A Margarita desumptum emblemata, 2. 1. n. 18.
Margaritæ à Bassa quodam Regi Ziphis donataæ, 2.
n. 1.
Maria foror Moysis lepta punta, 11. n. 5.
Maria nunquam mutavit nomes, 1. n. 11.
Maria cur Deum Dominum vocat, 3. n. 15.
Maria similis lunæ, 3. n. 8.
Maria idem significat quod gutta matis Ibid.
Maria gressus laudari, 3. n. 5.
Maria virgo & mater, 8. n. 2.
Maria Deum magnificavit, 3. n. 24.
Maria similis est multis moncibus, serm. 8. n. 4.
Maria virginitas & maternitas se habent sicut Wia &
triticum, 8. n. 3.
Maria est Christophorus & Theotocos, 8. n. 7.
Maria qualiter à Gabriele salutata fuerit, 8. n. 10.

***** 3.

Maria

I N D E X

- Maria similis nubi ab Elia visæ, serm. 8. n. 14.
 Maria similis throno Salomonis, 8. n. 5.
 Maria diei debet mater misericordia, non divinitatis,
 serm. 8. n. 19.
 Maria visitat Elizabeth, & quænam inde profectæ
 sint gratia, 6. n. 10.
 Maria conterit caput serpentis, serm. 3. n. 4.
 Maria ex humilitate se Josepho postponit, 3. n. 12.
 Maria in circumfisione Christi flevit, 1. n. 17.
 Maria repræsentatur per rubum Moyſi, 8. n. 20.
 Maria similis est Zodiaco, 8. n. 2.
 Maria dolores 9. per totum
 Maria non flevit in passione & morte Christi, 9. n. 8.
 Maria constans fuit in passione filii, serm. 9. n. 13. &
 seqq.
 Maria lensit dolores lanceæ, 9. n. 10. & 11.
 Significata nominis Maria, 9. n. 2.
 Maria stella maris, 9. n. 14.
 Maria 6. Philippus Bonnizi ad suum currum invitat,
 24. n. 5.
 Mariæ pulchritudo. Vide Pulchritudo Mariæ.
 Maria dicitur proxima Dei, & cut? 15. num. 6.
 Maria quid significet, 1. n. 13.
 Maria idem est quod humilitas, 3. n. 9.
 Mariæ humilitas, 3. per totum.
 Maria nomen & omen habuit, serm. 1. n. 13.
 Maria se gravidam esse Josepho non revelavit, 3. n. 11.
 Maria cur mulier dicta, 3. n. 14.
 Maria ab Angelo salutata turbata est, 9. n. 10.
 Maria in purificatione duas columbas attulit, serm. 3.
 n. 16.
 Maria humilitate sua Deo magnificientiam addidit, 3.
 n. 12.
 Maria fecit ut dici possit Dei Deus, 3. n. 24.
 Mariæ uterus lilia & rosæ sunt, serm. 8. n. 3.
 Maria trium montium proprietates habet scilicet Libani, Carmeli & Saron, 8. n. 4.
 Maria an vivens miracula fecit, serm. 8. n. 6.
 Maria opus Dei perfectum, serm. 8. n. 9.
 Maria non adoratur lactis veluti crux, 8. n. 12.
 Maria Deum benignum reddidit, 8. n. 13. & seqq.
 Maria incarnatione cordis sui sanguinem Deo dedit,
 8. n. 17.
 Maria quomodo ab æterno creata intelligatur, 25. n. 7.
 Maria assumpta ad cælum describitur, 25. n. 11.
 Maria in die assumptionis purgatorium spoliavit, 25.
 n. 13.
 Maria quando nata fuit in mundum, 25. n. 7.
 Maria eodem die nascitur, quo Eva formata fuit, 27.
 n. 5.
 Maria est liber quidam, serm. 2. 8. per totum.
 Significata nominis Maria, 28. n. 4.
- Litteræ nominis Maria exponuntur, 18. n. 1.
 Mariæ nomen à Deo uso & trino compulsum
 28. n. 7.
 Maria semper hoc nomen retinuit, 18. n. 8.
 Maria & Mara quomodo differant, 18. n. 9. &
 10.
 Mariam nominare non mercentur Angli, 18. n.
 11.
 Mariæ nomen quam utile, 28. n. 12.
 Mariæ nomen consolacionem & gaudium patet,
 28. n. 21.
 Mariæ nomen oleo simile, 18. n. 15.
 Mariæ nomen efficax pro peccatoribus, 18. n. 20.
 Maria virginitatem semper est conjuncta, 18. n.
 18.
 Mariæ numen S. Josepho consolationem amittit
 n. 10.
 Maria turbata est in sermone Angeli, 18. n. 21.
 Maria visitavit S. Nicolaum Toleatinatum
 29. n. 12.
 Maria similis rosa Jericho, 1. n. 4.
 Maria tribus mensibus in domo Zacharias penitit,
 16. n. 9.
 Maria nativitatim Joannis Baptiztæ patet adhuc,
 Ibid.
 Maria gratia & merito omnes sanctificantur, 18.
 n. 15.
 Mariæ gratia in communione & aliis officiis es-
 quilita, 15. n. 13.
 Maria in charitate & gratia semper cœrit, 18. n. 1.
 & seq.
 Maria actiones, Ibid.
 Maria in primo instanti conceptionis suæ plus ex-
 dus habuit quam supremi Seraphim, Ibid. &
 Maria etiam dormiens gradus gratie adiuva, 18.
 n. 15.
 Maria virgo & Mater Simeoni demonstrata fuit,
 18. n. 8.
 Maria est fons gratiae gratia plenum, 35. num. 8.
 & seq.
 Maria plenitudinem gracie habuit, Ibid.
 Maria non rivos sed fluminagratie emoratur, 18. n. 8.
 Maria majorem plenitudinem gracie habet quam
 Elisabetha, Stephanus, Apolophilus, & alij, 18. n. 2.
 Maria fuit mons in vertice montium, 18. n. 7.
 Maria dies cœli, non vero terra dicitur, 18. n. 21.
 Maria est collum Ecclesie, Christus caput, 18. n. 3.
 Maria similis est viti, 18. n. 4.
 Maria Deum debitorem habuit, serm. 18. n. 1.
 Maria efficit ut peccatum hominis effundat filios, 18.
 n. 17.
 Mariæ salutatio ab Angelo allata, serm. 18. n. 1.
 Maria origo omnium gratiarum, Ibid.

R E R U M E T V E R B O R U M .

- Christo in cruce dispensatrix gratiarum con-
sum, 18. n. 12.
fatuosa cur latro salvaretur, 18. n. 13.
ducit Deum, Ibid.
inclusus in officio advocatae peccatorum,
15.
venit gratiam ab Adamo amissam, 18. n. 1.
inveniendi Deum, 18. n. 18.
finitas. Vide sanctas Mariæ.
nemuler & non mare appellatur, 16. n. 5.
nematur. S. Joannis Baptista per adoptionem,
15.
sanctis patribus ei attributi, serm. 18.
mediatix inter Deum & hominem, Ibid.
ea conservata est fides tempore passionis
12. n. 1.
scuela Armigera, 14. n. 1.
monasteri cur hoc nomine appellatus, 1. n. 1.
andiania, 30. n. 23.
cum exoribus suis pacifici, serm. 6. num. 1.
cum qui virginis uxores habuit, serm. 6. n. 1.
cello deluprum emblema, serm. 27. n. 6.
multum percussa læsa non fuit, 8. n. 1.
venerabilis Archiepiscopus Tolitanus, 24. n. 18.
magis effusus in Ecclesia sanguis, faciat pollui
sacerdotum, 31. n. 26.
vix esse potest sine morte, 32. n. 21. & 5. 14.
vixum S. Joannis Baptista in utero materno, 14.
7.
vixum S. Monicæ, serm. 14. n. 3. & seqq.
vixum S. Francisci, serm. 32. n. 19. & seqq.
vixum duplex generis, serm. 32. n. 19.
vixum SS. Philippi & Jacobi simile passioni
sancti, 12. n. 20.
vixum S. Joannis Baptista cur posita in Genealogia, 16.
vixum Machaborum septem martyrum, 9. n. 7.
vixum propriæ Prætextati curiositas, 9. n. 1.
vixum Machaborum mulier confians, 9. n. 2.
vixim amant filios quam partes, 6. n. 3.
vixum cor dissimile est à corde patris, 9. n. 4.
vixim Maria & virginitas per lunam exprimitur,
1. n. 2.
vixim representatur in tritico, serm. 8. n. 3.
vixim Maria ingens dignitas, serm. 21. n. 14.
Mauritus simili Chrysolito, serm. 30. per totum.
Mauritus simili est auro, serm. 30. n. 2.
Mauritus simili est Elcanæ, sponsæ, & Christo,
serm. 30. n. 34. & 5.
- S. Matthæus omnia Deo attribuebat, serm. 30. n. 8.
& 9.
S. Matthæus ex telonio ad Apostolatum sublimatus
fuit, 30. n. 12.
S. Matthæus est velut aurum liquefactum ab igne
amoris, 30. n. 13.
S. Matthæi charitas, 30. n. 14.
S. Matthæus fugavit duos dracones æternum intoxican-
tes, Ibid.
S. Matthæus respici munera argenti & auri, Ibidem.
S. Matthæus Ippigeniam ab Hittaco tyranno defendit,
Ibidem.
S. Matthæus præstantissimus est inter Evangelistas,
30. n. 15.
S. Matthæus similis est fluminis Phison, Ibid.
S. Matthæus fuit Apostolus Evangelista & martyris.
Ibidem.
S. Matthæus resplendet sicut Chrysolitus, 30. n. 17.
S. Matthæus alios Evangelistas ad scribendum excita-
vit, 30. n. 18.
Convertit Aethiopiam, Ibid.
Fuit velut alter Moyses, 30. n. 19.
Notificavit verbum incarnatum, Ibid.
Velut Chrysolitus Ippigeniam & locias ejus anima-
vit, 30. n. 20.
Curavit multos infirmos, 30. n. 21.
S. Matthæus meritus amor erga bonos, & meritus erga
malos futor fuit, Ibid. n. 22.
Martyrizaratus fuit per lanceam, dum in altari celebra-
ret, Ibid. n. 23.
Velut Chrysolitus mari similis fuit, Ibid. n. 24.
Multas habuit à Deo prærogativas, Ibid.
S. Matthæus multas in le gratias recollectas habuit,
Ibid. n. 25.
S. Matthæi corpus quiescit Salerni, 30. n. 27.
S. Matthæus fuit velut manna, 4. n. 5.
Fuit similis soli, 4. n. 1. 2.
Fuit similis moto, 4. n. 2. 1.
S. Matthias cum duobus lapidibus sepultus fuit, 4.
n. 24.
Fuit contradictorium Judæ, 4. n. 10.
Fuit similis Eddaro Regi Britannæ, 4. n. 9.
Habuit omnes perfectiones Judæ debitas, 4. n. 12.
Relarcivit honorem collegii Apostolici 4. n. 12. & seqq.
Admissus fuit ad secreta Christi, 4. n. 6.
Licer ultimus ordine, primus tamen fuit dignitate, 4.
n. 7.
Dignior fuit aliis discipulis, 4. n. 20. & seqq.
S. Matthias similis Ameristo, Ibid.
S. Maurus Placido in flumen lapso succurrerit, 7. n. 15.
Mauritanorum usus & consuetudo, 2. n. 7.

Mauritius

I N D E X

- Mauritii Imperatoris patientia, 3. n. 1.
 Mediator quod officium habeat, 18. n. 12.
 Medium est locus honoris, 16. n. 4.
 Medium est locus Deo debitus, 2. n. 6.
 Medium participat de extremitate, 16. n. 4.
 Megarenium historia de arbore quadam, 13. n. 15.
 Melania ob peccati mariti mortem turbata non fuit,
 9. n. 2.
 Melchisedech sine patre, sine matre, & sine Genealogia
 exitus, 16. n. 13.
 Memoria perdita & per apertio nem venæ recuperata,
 8. n. 1.
 Memoria ingens hominis alicujus Corsici, Ibid.
 Memnonis statua artificiosa, 27. n. 2.
 Menecratius Medici ambitio, 6. n. 4.
 Mensis Majus describitur, 12. n. 1.
 Mercatoris Lusitani inventio ad vendendum Smaragdos, 4. n. 13.
 Merula avis tentavit S. Benedictum, 7. n. 13.
 Mervi Centurionis Augusti constantia, 30. n. 23.
 Mercenarii crudelitas in eo emicuit, quod Christianos
 occiderit colligendo eos vivos cum mortuis, 14.
 n. 3.
 Mexicanii filios occidebant, ut eorum corda Idolis sacrficare posseint, 2. n. 8.
 Michael Imperator dictus est Balbus, & cur? 1. n. 1.
 S. Michael Archangelus est noster Archimandrita, 31.
 n. 1.
 In omnibus casibus nobis assistit, Ibid.
 Ejus Festum, omnium pariter Angelorum festum est,
 31. n. 2.
 Cur hastam & scutum teneat, Ibid.
 Recinuit Abraham dexteram, 31. n. 3.
 Deltrixit exercitum Sennacherib, Ibid. n. 4.
 Exercitum in promissionis terram deduxit, Ibid. n. 5.
 Danielem à leonibus defendit, Ibid. n. 6.
 Tres pueros e fornace liberavit, Ibid. n. 7.
 Luctatus est cum Jacob, & cur, Ibid. n. 8.
 Effecit ut David contra Goliath triumpharet, 31.
 n. 9.
 Apparuit Moysi in rubo, Ibid. n. 10.
 Facinora ab eo patrata, Ibid.
 Capitanus fuit Machabæorum, eorumque descriptio,
 Ibid.
 Adamum post peccatum à Dæmoni liberavit, Ibid.
 n. 11.
 Jumentum Balaam in itinere impedivit, Ibid. n. 12.
 A Dæmoni nos defendit, Ibid.
 Dæmonem vinxit in inferno quoadusque præsens
 durabit mundus, Ibid. n. 13.
 Michael cum Dæmoni pugnavit propter Moysis cor-
 pus, Ibid. n. 14.
- Michael Christum in horto confortavit, Ibid. n. 15.
 Nos defendit in puncto mortis, Ibid. n. 16.
 Michael Davidem proper depositum chalybeum
 giam septa hendi, 16. n. 8.
 Midæ fabula, 5. n. 1.
 Midæ timor, 31. n. 13.
 Miles quidam Romanus coronam in capitulo
 detrectavit, 10. n. 5.
 Miles traditor ab Alexandro remuneratus, 6. n. 1.
 Milites generosilicet pauci, exercitum Tuccum
 patunt, 13. n. 1.
 Militis Atheniensis generositas, 10. n. 14.
 S. Militio Episcopus Sardinie, ferm. n. 14.
 Militiades in campus Maratonis vicit erit,
 13. n. 1.
 Minimi S. Francisci de Paula laudari, 10. n. 1.
 Miracula à S. Benedicto per fidem prius, 11.
 n. 18.
 Miracula facta à S. Marco, 41. n. 11.
 Miracula S. Francisci de Paula, 10. n. 12.
 Miracula B. Philippi Benizzi, 24. n. 19.
 Miracula S. Nicolai Tolentinoatis, 19. n. 1.
 Miracula S. Antonii de Padua, 15. n. 10.
 An. B. Virgo miracula patavii, ferm. n. 1.
 Quomodo & quo sine facta fuerit miracula, sicut
 dem.
 Myrrha ejusque virtus, 28. n. 12.
 Myrrha sponsæ dulcis esse videtur, 18. n. 9.
 Mænia Thebana à Phryne redicatur, 1. n. 6.
- S. MONICA MATER DIVI
AUGUSTINI.
- S. Monica, ferm. 14. pertorun.
 S. Monica facta est Martyr, 14. n. 1. & 2.
 S. Monica ob maritum suum martyris patientia, 16.
 n. 2.
 S. Monica à marito suo martyrio affecta fuit, Ibid.
 Convertit Patricium maritum suum, Ibid. n. 7.
 Ab Augustino filio suo martyriu[m] patet, Ibid.
 n. 7. & seqq.
 Martyrium patet est expectando diem conversionis S.
 Augustini, Ibid. n. 7 & seq.
 Quantum conversionem D. Augustini desiderat,
 Ibid. n. 9.
 Fuit bis mater S. Augustini, n. 13.
 Nihil æquum desideravit ac conversionem S. Augustini,
 Ibid.
 Magis desiderabat conversionem Augusti quam
 Abraham filium habere desideravist, 14. n. 14.
 Ob discessum Augustini Romanum versus valde mafia
 fuit, 14. n. 15.

RERUM ET VERBORUM.

existens non potuit obstante catharro recipere. Cuius lex ignea dicitur, 5.n.13.
 Sacramentum, 14.n.17.
 Memento Martyrium passa est, Ibid.
 quanto ejus intolerabilius fuit martyriis aliorum,
 quando Christus est amplexatus, Ibid. n.19.
 homines & religiones valde obligati S.
 sicut saronia ex improviso abortus, 25.n.1.
 Peraceni admirabiles, 35.n.7.
 anno proloquitur vitam usque ad 150. annos vi-
 a. Ibid.
 intra quem navis quædam inventa est, quæ
 cadavera humana continet vide, Ibid.
 Polonia varia generat vasa, Ibid.
 Fuisse in Perfide, valda mirabilia, Ibid.
 Volini civitas Tuscæ digitum pollicem dextera
 D. Augustini in magna veneratione con-
 tra, 17.n.14.
 angua est Matæ Virginis, ser.35. n.7.
 representant Sanctos, Ibid.
 velles contra Prophatos qui ad beneficia seu hono-
 res digni sunt digniores, 4.n.18.
 velles contra ambitiosos.
 velles contra mulieres malæ vitæ, quæ Mariæ no-
 natae indigantur, 16.n.16.
 velles adversus illos qui non habent zelum honoris
 Dei, nec respiciunt aliud quam proprium interesse,
 9.n.21.
 velles inveniua contra quorundam Religiosorum
 mortales, 16.n.14.
 velles in eos qui non curant coelestem gloriam
 4.n.12.
 nequicunq; ad martyrium, 32.n.19.
 vel non debet deseri, sed malorum tan-
 29.n.17. & 18.
 Mortalis Joannis Hunniadis, Ibid. n.17.
 mortis virtute Crucis resuscitati, 13.n.19.
 ex fumo, 34.n.4.

M O Y S E S.
 humili, serm. 24.n.12.
 eum commissionem loquendi ad lapidem vide,
 30.n.10.
 splendore vultus sui, 25.n.14.
 suis cruceon formavit, 13.n.9.
 condemnationis suis origo, 1.n.1.
 absones ignitos comedit, 5.n.13.
 scilicet terrena bituminata mati impositus fuit, 28.
 Paediatrica Sanctorale.

Cur ejus lex ignea dicitur, 5.n.13.
 Cui fuerit balbutiens, Ibid.
 Ejus amper erga suos, 27.n.21.
 Facies ejus resplendunt, 21.n.5.
 Desiderabat videre faciem Dei, 34.n.6.
 Promissio eia Deo facta, 22.n.2. & 6.
 Nec ipse nec populus ejus firmam fidem habuit quan-
 do percutiit perram, Ibid. n. 6.
 Osce nomen Iosue imposuit, 1.n.8.
 Coronam Pharaonis è capite sublatam in terram pro-
 jecit, 5. n.13.
 Deum primo operantem, postea existentem descrip-
 fit, 7.n.5.
 Non sperabat aquam à petra elicere, serm. 7.n.17.
 Fertilitatem ex botro uvas conjectit, serm. 26.n.1.
 Non tenebatur providere aquam populo suo, 29.
 n. 10.
 Mora & tardatio ejus in monte causa fuit Idololatriæ,
 14. n.14.
 Cur declarat sit Deus Pharaonis, serm.15. n.15.
 Cur Moyse & Elias in monte Thabor disparuerint,
 mox ut Patris vocem audierint, 32. n.3.
 Historia mulieris cuiusdam Tarentinæ è civitate He-
 tracleæ, 7.n.7.
 Mulieres non receperantur in Genealogia, 16.n.13.
 Tormentum mulierum quod patiebantur expectan-
 do nativitatem filiorum, 24. n.9.
 Mulier & ejus significatum, 28. n. 22.
 Mulieres variæ earumque virtutes, 25. n.4.
 Mulieres variæ earumque pulchritudo, Ibid.
 Mulieres Lennii maritos suos una nocte occiderunt,
 14. n. 1.
 Mulier veneno pasta & cibata, 8.n.1.
 Mulieres fortes in obfiscione Famagusta, 14. n.1.
 Mulieres Bohemæ septem annis regnauit, Ibidem.
 Mulieres defenderunt civitatem Bellovacensem, Ibid.
 Mulieres Teutonicæ profectæ sunt ad bellum Hiero-
 folymitanum, Ibid.
 Mulier quid significet, serm.1.n.26. vide Femina.
 Mulier à Joanne in Sole visa figura fuit Mariæ, 3.
 n.14.
 Mulier quæ viginti duobus maritis nupsit, vide, 6.n.1.
 Seprem mulieres unicum tantum habuere maritum,
 Ibid.
 Mulieres in masculinum sexum degenerantes, vide,
 Ibid.
 Mulieres magno erga maritos amore ardentes, 6.n.5.
 Mulieres generosæ & fortes, 14. n.1.
 Mulieres Archivæ, Hiberiæ, Gothice, & alia valde
 generosa, Ibid.
 Mulieres Periacenæ & Lacenæ, Ibid.
 Mulierum Scythicarum mores in nuptiis, Ibid.

Mun.

INDEX

- Mundus est quoddam à Deo patratum miraculum, 28. n. 1.
 Musica tempore Cæsaris in aure auditæ, 25. n. 1.
 Mutii Scævolæ actiones, 30. n. 23.
 Mutus nomine Athis Cræsi filius, 8. n. 1.

N.

- N**aaman Syrus.
 Ejus fides in Eliseum, serm. 12. n. 14.
 Obrulit munera Eliseo, 26. n. 7.
 Ab Eliseo ad Jordanem lavandusmittitur, 30. n. 11.
 Nabuchodonosor tres pueros in fontanæ mittit, 31. n. 7.
 Naburh nascitur eodem die quo Cyrus, 27. n. 5.
 Naimiticus quomodo resuscitatus, 13. n. 19.
 Neapolitanæ urbis denominatio, 9. n. 1.
 Narcisi fabula, serm. 5. n. 1.
 Narcissus ad fontem describitur, 14. n. 19.
 Nardus symbolum humilitatis, 3. n. 18.
 Nativitas Mariæ quando acciderit? 25. n. 7.
 Nativitas Joan. Baptista similis Nativitati Christi, 16. n. 4. vide Joan. Baptista.
 Nativitas Joan. Baptista quomodo supernaturalis fuerit, 16. n. 8.
 Nasci sub ascendenti signo Solis felicitatem connorat, 16. n. 7.
 Nathan quomodo Davidem reprehenderit, 10. n. 10.
 Navis Claudiæ cingulo sursum tracta, 8. n. 1.
 A navi desumptum emblemata, 11. n. 1.
 Nazarenus Nazarens & florem significat, 16. n. 10.
 Negotiationes S. Petri ejusque imperfectiones laudabiles, 17. n. 1.
 Nero opus admirabile & opulentum, 25. n. 7.
 Nero scyphum postquam eum ebiberat, stragebat, 20. n. 3.
 Nero sub planeta Solis nascitur, 16. n. 7.
 Neronis timor, 35. n. 10.
 Nicanor insidiator Philippi Macedonij Regis, 3. n. 1.
 Niceta castitas, Ibid.
 Nicóteon Tyrannus Cyprî, 30. n. 23.
 S. Nicolaus Bareensis a Constantino donum recepit, 2. n. 2.
 Nicolai Papæ V. felicitas, 6. n. 1.

S. NICOLAUS DE TOLENTINO.

- I**U quod impossibile erat, possibile reddidit, 29. n. 4.
 Panis ejus mutatus in rotas, 29. n. 7.
 Contemplatur crucifixum, 29. n. 8.
 Quasi consolatione corpus suum restauraverit, Ibid.

- Mirabilis fuit in Nativitate, vita, & morte, 19. n. 2.
 & seq.
 Nativitas ejus, Ibid.
 Fuit compendium perfectionum quæ statim omnibus Sanctis, Ibid.
 Fuit alter Joannes Baptista, Ibid.
 Cur tardaverit nascendo, cum ejus Nativitas sicut
fuerit a parentibus suis experta? 19. n. 2.
 Nativitas ejus similis nativitati Elephanter, Ibid.
 Charitativus fuit erga pauperes, 19. n. 4.
 Panis ejus cur in rotas mutatus, 29. n. 7.
 Ab incubabilis tribus diebus qualibet festinjunabat, & cur? 29. n. 4.
 In Missa Christum sub specie infantis inibi
29. n. 5.
 Ejus opera virtuosa, 29. n. 1.
 Aquam in vinum convertit, 29. n. 9.
 Duos perdices reviviscente fecit, serm. 3. n.
 Aquam inter saxa è terra securitate feci, serm. 3. n.
 num. 10.
 Ejus abstinentia, Ibid. n. 8.
 Infirmus à B. Virg. est visitatus, serm. 1. n. 1.
 Ejus panis benedictus, Ibid.
 In celo, terra, & inferno miraculosa, 19. n. 14.
 Stella quædam est eum infecuta, 25. n. 14.
 Angeli musica quadam eum reverenter ibid.
 multas ex purgatorio animas, item eum ex limbo
& alium ex inferno liberavit, Ibid. 24.
 Lampadæ à Dæmonে confactæ colliguntur, 19.
n. 5.
 Dæmonis insultus vicit, Ibid.
 Ejus miracula, Ibid.
 mutus ejus præcepto obediens, Ibid.
 mortis condemnatos ab eadem liberat, Ibid.
 Brachiorum sanguine Ecclesiæ adventum pra-
givit, Ibid.
 Liberat puerum in puteum collapsum, Ibid.
 Liberat à veneno, Ibid.
 Fluminis inundantia cœteret, nec nocte, Ibid.
 miraculum ejus Cordubæ factum, Ibid.
 Angelica musica est honoratus, Ibid.
 A Christo ad cælum elevatus, Ibid.
 Statua ejus sanguinem sudavit, Ibid.
 Transmutat aquam in vinum, ubi sufficit.
 Nichardus frater S. Bernardi, 3. n. 2.
 Nobilitas in Sole representatur, 10. n. 3.
 Noë Chamaan filio Cham maledictus, 10. n. 3.
 Noëmi vult Mara appellari, 1. num. 1.
 Nomen factis, & facta nomini teleaderebit
serm. 1. per totum.
 Nomen Iesu quid significet, 1. n. 2.
 Nomina Ioseph duo fuerunt, Ibid. n. 1.

RERUM ET VERBORUM.

mutatis officiis quoque mutantur, ibid.
 Iose idem est quod Iesu, ibid.
 Oste à Moyse in Iosue commutatum, ibid.
 Iesu à Christo nonquam mutatum, ibid.
 mortuus sunt Abraham & Jacobo, ibid.
 Maria. Virginis nonquam mutatum, ibid.
 inquit & cū imponantur, t.n.1.
 in Nomi in Maria mutatum, t.n.11.
 Permutatum, t.n.12.
 Iesu a Jacobo moribundo adoratum, ibid.
 Ante christi quid significet, t.n.20.
 Iesu fortis est adversus Dæmonem armatura,
 Magorum qualia fuerint, & quæ sint eorum
 Achillis significatum, 3.n.8.
 Marie significata, 9.n.1.
 Maria & littere illud componentes, 18.n.5.
 Deo uno & trino compositum, ibid n.6.
 Marie exthesauo divinitatis extractum,
 Jehovah significatum, ibid.
 Abraha & Simonis mutatum, ibid.n.8.
 non uenit nonquam mutatum fuit, ibid.
 Memutatum fuit in Maria, ibid.n.9.
 non Angeli non merentur nominare, ibid.
 Dei Jehovah ineffabile, 18.n.10.
 Maria quam utile, ib. n.12. & seq.
 Marie Virginis consolationem attulit, 28.
 mulieris quid significet, ibid. n.22.
 Maria Magdalene consolationem peperit,
 Maria oleo simile, ib.n.15.
 Maria quam sit peccatoribus efficax, ib.n.16.
 Maria cum virginitate conjugitur, ibid.
 Maria quam sit delectabile, ibid.n.19.
 Maria Iosepho consolatorium fuit, ibid.

O.

Bededon felicitas propter arcam, 6. n.9.
 Octavianus Imperator noluit vocari Dominus,
 serm. 6. n. 23.
 Oculi Leonis nocte lucent, 4. n.23.
 Oculos in capite habere quid significet, serm. 24. n.3.
 & 4.
 Quinam oculos in pectore & humeris habeant, Ibid.
 n.3.
 Oculi nostri ad videndam gloriam coelestem sunt o-
 culi talpæ, 34. n.5.
 Oculi nostri improportionati sunt gloria beatæ, 34.
 n.6. & seq.
 Ocius arbor mel scaturit, 7. n.1.
 Oleum ab Eliseo multiplicatum quid significet, 34. n.6.
 Oleum exprimit nomen Matæ, 18. n.15.
 Oleum Elisei & quinque stultarum virginum quo-
 modo differat, 34. n.16.
 Oleifons Romæ manavit, 15. n.1.
 Cur oliva noluerit esse Rex arborum, 10. n.34.
 Olivæ Megarenis prognosticum, 13. n.15.
 Oliva signum pacis, 31. n.12.
 Ab Olympo defumptum Emblema, 11. n.1.
 Onychinus lapis in annulo Hugonis Regis Franciæ,
 30. n.1.
 Opera gratiæ digniora sunt naturæ operibus, 5. n.27.
 Opera admiranda, 8. n.1.
 Opera mirabilia gratiæ, 8. n.1.
 Opera prodigiosa S. Gregorii Thaumaturgi, 8. n.1.
 Opilius Macrinus Imperator antea servus fuit 3. n.17.
 Oraculum Apollonis ejusque responsum, ser. 3. n.21.
 Orpheus ejusque statua ludavit coram Alexandre, 16
 n. 20.
 Ornamenta mulierum maritatarum, & virorum u-
 xoratorum quæ sint, 6. n.5.
 Osvaldi Regis Britanniæ manus post mortem in-
 tacta inventa fuit, 15. n.18.
 Ostia Leonum eorumque proprietates, 11. D.1.
 Otium argumentum est imprudentiæ, 7. n.5.

P.

Palanthis magna dvitæ, serm. 21. n.1.
 Palarium admirabile Magni Cham in Cohalu,
 34. n.21.
 Palarium Regis Chinensis, Ibid.
 Palarium potentissimi Domini Zipangu in Ori-
 ente, Ibid.
 Ex Palma defumptum Emblema, serm. 13. n.4. &c
 serm. 11. n.1. serm. 11. D.15.
 *** * * * 2
 Pal-

Palmæ Indicæ proprietates, 13. n. 2.
 Pallidis Statua, 17. n. 3.
 Pallio ejusque mons quinque in se civitates comprehendens, 8. n. 4.
 Palvæus Cardinalis tertitus est ex sono tympani, 34. n. 7.
 Pandore fabula, 25. n. 8.

Panis S. Nicolai Tolentinatis mutatus in rosas, 29. n. 7.

Panis Flotentio D. Benedicti discipulo intoxicatus 7. n. 12.

Panem & aquam Deus Moysi promittit, 7. n. 1.

Panis Sancti Nicolai Tolentinatis miraculosus, 29. n. 12.

Papa Alexander III. Duci Veneto rosam auream donavit, 29. n. 8.

Papa Joannes XXII. doctrinam S. Thomæ laudavit, 5. n. 30.

Papa Nicolai V. Felicitas, 6. n. 1.

Papyri Prætextati ingeum, 3. n. 1.
 Paradisum fumo plenum esse quomodo intelligatur, 34. n. 4.

Paradisus terrestris inaccessible, 34. n. 1. & 2.
 Paradisi qualitates, 34. n. 3.

P A T I E N T I A

Davidis eximia, 14. n. 5
 Jobi suæ sacrificium Deo, ibid.
 Elisabethæ Thuringiæ, ibid.
 Philippi II. Regis Hispaniarum, ibid.
 Mauritii Imperatoris & aliorum, ibid.
 Patientia ut, specie quædam Matyi, 14. n. 1.
 Patriotus maritus S. Monice ferox fuit, 14. n. 1.

S. PAULUS APOSTOLUS

Contulit suas difficultates cum S. Jacobo, 2. n. 1.
 Omnia erat, quomodo intelligatur, 1. n. 10.
 Pugnatur ad dexteram S. Petri, &c. 1. n. 1.
 Una cum Timotheo in Phrygiam & Galatas prohibitus fuit, 12. n. 8.
 Locutus est cum S. Francisco, 2. n. 1.

Eius humilitas, 3. n. 11.
 Didicit ab Angelis, 5. n. 16.
 Accedit ad scholam S. Thomæ Aquinatis,
 Sanctæ Paulæ dolor ob mortem filiorum, 14. n. 6.
 Pauli Efigiliæ visio circa S. Thomam de Aquino, 14. n. 6.

Paulus Aemilius ex morte filii non est natus, 5. n. 16.
 Paulus Aemilius mortuus delatus est à Marcobr.

1. O. n. 12.
 Paupertas Epaminonde, Anfibios, & aliorum, 2. n. 10.
 Paupertas medium est ad acquirendam gloriam, 1. n. 18.

Pax est filia charitatis, 33. n. 12.
 Peccatores significantur per noctem, i. j. v. v. diem, 30. n. 22.

Peccata iustorum sunt ornamenta, & quonodo, 5. n. 3.
 Peccata iustorum non deprimitur, sed eriguntur.

Peccatum Demonis cur intermissio, 18. n. 5.
 Pelles sancti Bartholomæ quid tigoficer, 1. n. 1.

Pelles inimicorum à belli doxicis nescientibus in qui inter ceteros chiontes sunt, telusquam, 14. n. 10.

Pelliti quinam fuerint, & cur sic appellari, 16. n. 3.
 Penelope cur sic appellata, 1. n. 1.

Penna lapsa è pavonibus Jovis, 1. n. 4.
 Penna avis Ruchi permixta, 2. n. 1.

Pteriles Atheniensis industris, 34. n. 1.

P A R R A L E L I

Inter Moysen & S. Matthæum, 30. n. 19.

Inter Euchristam & martyrium, ferm. 14. n. 17.

Inter Rosam & Mariam, 12. n. 3.

Inter linguam & pennam, 15. n. 4.

Inter nativitatem S. Joannis Baptista & Christi, 16. n. 3.

Inter Sanctum Franciscum & Christum, 32. n. 6.
 Paralyticus a Christo sanatus est, fanitate ab eo minime postulata, 1. n. 18.

Pater quomodo Achillem occidet, 3. n. 4.

Parentes seu cognati inepti non sunt ad officia eligendi, ferm. 4. n. 8.

Parsimonia vitam longævam facit, ferm. 7. n. 11.
 Pars Marie in celo qualis sit, 18. n. 15.

Parsimonia quorundam mira, 8. n. 1.

Partibi & eorum leges, 2. n. 3.

Passio a Christo gloriosa & sumpta, ferm. 23. n. 12.

Pater æternus omnia quæ habuit, Filio dedit, 12. n. 4.

Pater æternus non est in Cruce Filium consolatus, 9. n. 4.

Pater æternus sibi complacuit in Filio, ibid.

Pater misericordia S. Francisci de Paula laudari, 10. n. 8.

Patrum corda à materno corde multum differunt, 9. n. 4.

Patri filium occidentis supplicium, ferm. 9. n. 6.

R E R U M E T V E R B O R U M .

tolerantia; 3 n. 1
Icarus Arcam Ulyssis conjugem in mare
proiecens; 10. 1
eius a sancto Nicolao Tolentinate resuscitata;
19. 11
exsufflavit mortem Parali filii sui; 9. n. 8
reducere similes sunt apibus; 23. n. 9
affectiones sunt medium ad comparandam glo-
rem; 4 n. 18
sedum mos in bello; 23. n. 17
rebus arbor ab Aegyptiis sacrificatur Deo; 15. n. 19
Bellabor Hermopolis in Thebaide; 7. n. 1
bellabor se inclinavit coram Christo & Maria,
quando fugiebant in Aegyptum; ibid.
Infernarum divinatum authoritas; 2 n. 26
in Castilia crudelitas in Utracam Gusmanam; 23.
10. 11
Notus Thomae Carmelita fundavit Collegium
Theologorum Bononiæ; 19. n. 16

S. PETRUS A P O S T O L U S .

Genosus fuit in horto quia amabat; 13. n. 4
Timidus fuit in actio qua non amabat; ibid.
Orauit in monte Thabor extruetur tria mona-
chis religiosis Carmelitanæ; 19. n. 14
Eius semper eratio ob amputatam Malcho auriculam;
19. 15
Malchum bonum suum respiciebat; serm. 27. n. 16
Suum nomen est nomen; 1. n. 12
Appellans est satanas & cur? ibid.
Exsultavit in locione pedum & quomodo; 2. n. 11
Eius modesta in locione pedum; ibid.
Auctor ad finitam sancti Pauli; & cur; 4. n. 21
In humilitate; 10. n. 7
In humiliatem factus est Papa; 10. n. 7
In primis qui portavit coronam clericalem & quo-
modo; 10. n. 4
Est constans erat; nunc tremebundus; 13. n. 21
Imperfectiones laudabiles & dignæ; 17. n. 1
Agonies illius causa fuerunt sua exaltationis; ibid.
2. & 3
Eximperfectiones fuerunt sicut spinæ in rosa; 17.
num. 4
Ob modicam fidem quam semel habuit factus est in
fide humior; 17. n. 5
Ex timido factus est animosus; ibid.
Fuit reprehensus à Christo; ibid. n. 6
Confusus illum reprehensibus & cruce honoravit,
ibid.
Fuit appellatus satanas; id est; contrarius; idque cessit
ad eum gloriam; ibid.

Christum præ ceteris Discipulis amat; ibid. n. 7.
De quinque imperfectionibus veniam obtinuit; ibid.
Christus illum præ ceteris Apostolis dilexit; ibid. n. 11
7. & 8.
Fuit similis Servio Tullio; ibid. n. 8.
Cur ipse & non aliis Apostolus factus sit Papa; ibid.
n. 9.
Eius authoritas; ibid.
Per tres negationes suas ad Papatum se sustulit; ibid.
n. 9.
Christus illum post resurrectionem visitando hono-
ravit; ibid. n. 14.
Fuit petra firma; ibid. n. 15.
Similis fuit Vincentio Samotolo; ibid.
Similis fuit Corallo & Hidaspi; ibid.
In fide stabilis fuit; ibid. n. 16. & 17.
Eius fides prædicta Romæ semper stabilis manuit;
ibid. n. 17.
Confessus est Christum verum esse Dei Filium; ibid.
n. 17.
Post peccatum factus est Joanne major; 17. n. 11.
Quando accepit claves potestatis; 17. n. 12.
Cur speciatim ab Angelo Mariis sit nominatus; ibid.
n. 13.
Petronilla fons miraculosus in maritimis Sebarum;
35. D. 1.
Phaltis filius Lai cur dicitus Phaltiel; 5. n. 9.
Phaltis continens erga Michol; ibid.
Pharaonis Lex adversus Hebreos; serm. 28. n. 12.
Phœnicis denominatio; 9. n. 1.
Phœnicis proprietas; 24. n. 10.
Phidias & Protogenes quomodo nomen suum pictu-
ris a se factis inscripserint; 8. n. 9.
A Phidia facta Jovis statua; 27. n. 25.

B. PHILIPPUS BENIZZI.

Eius lachrimæ; 24. n. 19.
Dicitur Theologia; ibid.
Eius miracula; ibid.
Magnum miraculum fecit convertingo duas mulie-
tes; 24. n. 16.
Convertit Helenam & Floram Thodienesis; ibidem.
Thodum veniens prædicti suam mortem; ibid. n. 15.
Similis est magneti; 24. n. 1.
Semper in celum conversus fuit; ibid.
A pueri Eleemosynariis extitit; serm. 24. n. 4.
A B. Virgine ad celum suum est invitatus serm. 24.
n. 5.
Instar magnetis omnia terrena dimisit; 24. n. 10. & n. 5
Curius ejus cultui Elie comparatur; ibid. n. 5.
Habitu servorum vestitur; ibid. n. 6.

Noluit

***** 3

I N D E X

- Noluit esse superior, *ibid.* n. 8
 Sacerdotium detrectavit accipere, *ibid.* n. 9
 Obediens fuit superioribus, *ibid.*
 Dum primam missam cantaret, Angeli intonarunt
 sanctus, *ibid.*
 Trina vice ē caelo celebratus est tanquam sanctus, *ibid.*
 num. 9
 Omnibus mundi bonis renunciavit, *serm.* 14. n. 10
 Post monitionem cœlestem generalatum acceptavit,
ibid.
 Renunciat Papatu & fugit ex urbe Romana, *ibid.*
 num. 11
 Comparatur 70. senioribus cæli, *ibid.* n. 13
 Relpudo Papatum magnum fecit miraculum, *ibid.*
 num. 14
 Moriens libum suum postulat, *ibid.* n. 17
 Baculum suum in terra plantavit, deque aquam ema-
 nare facit, *ibid.* n. 19
 Hiberno tempore uvas ex vite legit, *ibid.*
 Sagittam ē caelo venire fecit, *ibid.*
 Confirmationem religionis suæ à Papa obtinuit, ibi-
 dem.
 Leprosos veste sanavit, *ibid.*
- S. PHILIPPUS APOSTOLUS.
- Ejus charitas, 12. per totum.
 Ejus denominatio, 12. n. 13
 Baptizavit Euouchum, *ibid.*
 Ejus prædicatio & martyrum, *ibid.* n. 15
 Anno ætatis sua 87. martyrium intrepidus subit, *ibid.*
 num. 15
 Spes ejus in Christum, *ibid.* n. 14
 Non diffidit Christo quando dixit: *Ducentorum de-*
nariorum panes non sufficient, *ibid.* n. 16
 Fuit rosa obsepta spinis martyrii, *ibid.*
 Fuit cubicularius Christi, *ibid.* n. 19
 Philippus & Jacobus similes duobus militibus, *ibid.*
 num. 20
 Fuit constantior Petro in cruce, *ibid.* n. 21
 Erutus in pedes sepultus fuit, *ibid.*
 Philippus Rex Franciæ præliatus est contra Ottomem
 Imperatorem.
 Philippus Franciæ cur dictus sit pulcher, 10. n. 3
 Philippi Regis Hispaniarum patientia, 3. n. 1
 Philippi Visconti benignitas, 19. n. 1
 Philippus Rex Macedoniae ædificavit Alexandriam,
 11. n. 13
 Cur dictam urbem Alexandriam vocaverit, 11. n. 9
 Ejusdem somnium, 11. n. 12
 Idem tria nova felicia habuit, 4. n. 2
 Ejusdem actiones generosæ, 3. n. 1
- Philocrates Domino suo fidelis, 3. n. 1
 Philo ex herba calvia ferrum præcidiit, 11. n. 17
 Phince honorum divinum celavit, 19. n. 15
 Idem Zumbri & mulierem Moabitidem occidit, *ibid.*
 num. 16
 Idem ob hanc occisionem à Deo remunetur, *ibid.*
 dem.
 Phifon fluminis proprietas, 30. n. 15
 Phoca Imperatoris infelicitas, 4. n. 1
 Phocionis caritas, 12. n. 13
 Phocion virtutis amicus, 10. n. 1
 Phocionis de uxore sua responso, 6. n. 4
 Phrigia, e quaque mare, 9. n. 14
 Phritius manna Thebarum reædificavit, 1. n. 8
 Pictor S. Ursulam cum sordibus in minimo quo-
 spacio depinxit, 6. n. 24
 Pictura Andordi, 21. n. 14
 à Pino defumprum emblemata, 11. n. 1
 Pirauita vivit in igne, 1. n. 1
 Pirthi iss qui eum celebrant datum responso
 Pirthi annulus lapidem continebat cui nazarene
 novem musæ insidebant, 30. n. 1
 Piscis Peleopis Penelope à naufragio liberatus, 1.
 num. 1
 Piscis Callionimus supra caput oculum habeat, 24.
 num. 3
 Piscis in diluvio manserunt illasi, *serm.* 18. n. 13
 Pitacus mortem filii vindicante poluit, 19. n. 1
 Pithagoræ opinio circa transmigrationem animarum,
 16. n. 11
 Pithia & Amon amici charissimi, *serm.* 6. n. 1
 Pithii Celeni divitiae & munera, *serm.* 21. n. 1
 Placido in flumen collapso Maurus succumbebat, 7. n. 1
 Platonis opinio circa transmigrationem animarum,
 16. n. 11
 Platonis contra ebrietatem inventio, 7. n. 10
 Plato nautes apes in ore habuit, 5. n. 2
 Plinius Junioris divitiae, 21. n. 1
 Pluvia sanguinis in Germania accedit, 15. n. 1
 Pluviae admirabiles in terram lapidem, *ibid.*
 Polycarpi crucifixus ejusque ad Judicem responso,
 num. 9
 Policles fortunatus, 4. n. 2
 Polimius Rex magna munera S. Bartholomæi,
 26. n. 8
 Polixena filia Hecobæ, 3. n. 4
 Pollices manus à Donibise præcisi fuerunt, 20. n. 7
 Pollices manus dextræ S. Augustini magna cum ve-
 neratio confervat urbs moenia Ilini in Tello,
 27. n. 14
 Pollio per sententiam Augusti abfolitus, 1. n. 1
 Pompei actiones, 4. n. 1

Pom.

R E R U M E T V E R B O R U M .

- impræst recusavit titulum Imperatoris, 20. n. 1
imperii exercitus à quodam Ægyptio gubernatus, 21.
n. 1
marij & Praelati Ordinis S. Benedicti, 7. n. 2
Iopolis Romanus Octaviano titulum Domini date
volebat, 6. n. 2
populi non habentes caput, oculos autem in pectore
vulnus humeris habentes, 2. 4. n. 3
Præcedentia, 3. n. 12
Præcedentia Buripidis & Themistoclis, ibid.
Præteritaria ejusque arbor verecundia, 7. n. 1
Præstat ad officia eligere debent idoneos, 4. n. 18
Præstigiis religiosis Carmelitanæ ejusque Pontifices, 19.
num. 16
Præstigis dictum datum Cambisi ob mortem filii, 9.
num. 16
Præstigiis Lusitanæ Regem muneribus affecerunt,
n. 1
Præstiges Rex 12. 0 filios habuit, serm. 2. n. 5
Præstigiis Homero honoratus, 16. n. 4
Præstigis quando Rex acclamatus fuit, super vomere
feste manducabat, 2. 3. n. 24
Præstigenitus quid sit, 2. n. 5
Præstiges faciunt quod volunt, non quod debent, 10.
num. 10
Præstiges quid significer, 1. n. 16
Præstiges subditos gabellis vexare non debent, 10.
num. 11
Præstiges debet esse vigilans, 21. n. 3
Probos juvenis vir dicitur, 1. n. 1
Probos caput suum in manu portat, 8. n. 1
Proculos & Butifibines fratres simillimi fuerunt, 16.
num. 1
Præcede verbum ex cognitione objecti primarii &
sociudarii quid significet, 19. n. 2
Prodigia ignis, 23. n. 20. 21. 22
Prodigia naturæ & gratiæ, 8. n. 1
Prodigia in terra, aere & cælo apparentia, 11. n. 13
Prodigia in Scriptura idem est, quod Cantor, 19.
num. 13
Prodigia Oldz, 1. n. 6
Prodigisticum flammæ apparentis, 22. n. 23
Prodigisticum Primislai, 23. n. 24
Prodigisticum, vide Prodigium.
Protagoras & Phidias picturis suis nomina sua sub-
jecerunt, 8. n. 9
Protagoras pictura in Insula Rodensi, 18. n. 7
Proverbium natum ab Aristogitones, 12. n. 9
Prudentia per hilaritatem manifestatur, 7. n. 4
Prudentia & Justitia sunt sodales, 7. n. 7
Publico Scipioni consignata fuit statua Cibilis, 6.
num. 3
- Publii Rubri uxor Caja Ennia, 6. n. 5
Publius Ennius Consul à Teuca Argonis conjugé oe-
cissus est, 14. n. 1
Pulchritudo, serm 25. per totum.
Pulchritudo Mariae, ibid.
Pulchritudo à quibusdam vituperatur, ibid. n. 2
Pulchritudo & bonitas sunt unum & idem, ibid.
Digna est corona, ibid.
Conseruatum cum sanctitate, ibid. n. 4
Pulchritudo Mariae tanta fuit, quanta illius sanctitas
ibid.
Pulchritudo mulierum variarum, ibid.
Omnes pulchritudines à Deo in Maria compendiosæ
collectæ fuerunt, ibid. n. 5
Pulchritudo Mariae admirabilis, ibid.
Pulchritudo Mariae ab æterno facta quomodo intelli-
gatur, ibid. n. 7
Pulchritudo Mariæ mensuratur æternitate, ibid. n. 7
Pulchritudo Mariæ Deum in opem fecit, ibid. n. 7
Pulchritudo Mariæ vim in se continet omnipotentiae
divinae, ibid. n. 9
Pulchritudo Mariæ major quam Angelorum, ibid. 1
Eadem similius est auroræ, ibid.
Eadem obstupefecere fecit Angelos, ibid. n. 11
Eadem objectum est gloriæ accidentalis, ibid. n. 12
Eadem desideratur ab Angelis, ibid.
Eadem conjectura assentus est Moyses, ibid. n. 14
Eadem à Clerico quadam visa est, ibid. n. 15
Eadem visa est à quadam juvente, ibid. n. 16
Pulchritudinis Mariæ depictæ effectus, ibid. n. 7
Pulchritudo Mariæ depicta à Gonzalo delata est ad
Regem Indiarum, ibid.
Purgatorium in die Assumptionis à B. Virgine eva-
cuatum est, ibid. n. 13

Q.

- Quantitas est causa divisibilitatis, 18. n. 15
Quæstiones S. Thomæ circa Eucharistiam, 5.
num. 29
Quinquagenarii ab Elia igne consumpti, serm. 19.
num. 10
Quintus Metellus fuit felix, 6. n. 1
Quintus Metellus cur dictus sit Macedonicus, 1. n. 3

R.

- Litera quid significet, 18. n. 17
Raab domus in bello Jerichontino illæ perman-
fit, 18. n. 13
Rachel quomodo dicatur fuisse mater Dan, serm. 30.
num. 23

Rachael

INDEX

- Rachel pulehra, sed sterilis, ibid.
 Rebecca vestivit Jacob vestem Esau & cur? 26.n.5
 Recaredus Rex Hispaniarum à S. Gregorio clavem
 auream dono accepit, 2.n.1
 Rolf publicæ & earum leges, 33.n.1
 Regis Chinæ ingens palatium, 34.0.11
 Regis Æthiopie ceremoniæ, 32.n.23
 Regis Indiarum dicitur, 21.n.1
 Regis Antiochi inventio quad Elephantes, 20.n.8
 Rex Josias solis statuas et templo iustulit, 27.n.26
 Rex Polimius S. Bartholomæo camelos mittit munere
 tibus onufkes, 26.n.8
 Reges cur oleo ungantur, 8.n.15
 Rex Cambajæ nutritus est veneno, 8.n.7
 Rex Jehu Jezaelem occidit, 7.n.16
 Rex Persicis Sapor ejusque tituli, 6.n.4
 Rex Balac mittit Legatos ad Balaam, 5.n.12
 Rex Scotiæ Rinandus, 4.n.9
 Rex Britannia Eddarus, ibid.
 Rex Tambutti munera misit Reges Fez, 21.n.1
 Rex Lusitanie affectus est munericibus à Prætannis,
 ibid.
 Rex Ziphit à quodam Turcarum Bassa Generali Ma-
 cheranuru reicam dono accepit, ibid.
 Rex Saracenorum Carolo Magno sepulchrum Chri-
 sti donavit, ibid.
 Rex Hispaniarum Recaredus à S. Gregorio clavem
 auream accepit, ibid.
 Reginæ Saba munera Salomonis allata, ibid.
 Rex Sanneicus captus est amore Sandalie Rhodo-
 pez, 2..n.24
 Regis Cyri gratitudo & remuneratio, 2..n.3
 Rex Athenarum Ægeus ejusque amor erga filios, ib.
 num.4
 Regis Franciæ amor erga Carolum filium suum, ibid.
 Rex Ziambe habuit 315. filios, ibid.n.5
 Rex Priamus habuit 110. filios, ibid.
 Rex Moluccarum habuit 600. filios, ibid.
 Regis Macedonie Philippi actio generosa, 3..n.1
 Regis Lacedæmonum Cleomenis illusio quam Græ-
 cis intulit, ibid.
 Regis Hispaniarum Philippi II. patientia, ibid.
 Regum Orientis, id est, Magorum, eorumque nomi-
 na apud Graecos, 2..n.2
 Rex Longobardorum Grimoaldus, 4..n.1
 Regis Bisnagæ tituli, 6..n.4
 Regis Chinæ thronus, 3..n.1
 Rex Persarum vigilans, 11..n.2
 Reginæ Sabæ inventio ad centandam experientiam
 sapientiæ Salomonis, 16..n.10
 Regnum Prolomæus filio suo renuntiavit, 2..n.4
 Regnum cœlorum à Christo subito promissum est, &
 cui? 14..n.11
 Religio imitari debent S. Joannem Baptizil, 14..
 n. 14.
 Religiones Augustinianæ validæ obligantur Monachos
 14..n.16.
 Religio Carmelitana instituta est ab Eliâ ad iude-
 dum Dei honorem, 19..n.12.
 Religiosi sancti Eliæ omnes sunt Prophetae, ibid.
 n. 13.
 Religio Carmelitana habet duo monasteria in no-
 men Thabor in gratiam S. Petri, ibid. n.14.
 Religionis Christianæ Leges que sunt, 33..n.2.
 Responsio Alexandri Dario data, 2..n.17.
 Responsio Papitii Prætextati data curiozaria
 3..n.1.
 Responsum Androcdi Claudi, 12..n.8.
 Responsum Annonni Claudi, ibid.
 Resurrectio Lazari facta in gratiam M. Magdalene
 non vero Martha, 18..n.10.
 Rhodus insula à Soliniano obllata, 16..n.7.
 Rodii incarcera: i pes, 12..n.14.
 Rhodopis historia, 2..n.14.
 Richardi Regis Britannie inventio, 9..n.1.
 Robertus Egenbertus vicit Alfa Balli, ibid.
 Robertus III. Rex Scotie & filius ejus, ibid.
 Roma & Constantinopolis amba pinnaculata di-
 cuntur, 26..n.1.
 Roma obsella à Cosiolano, 8..n.16.
 Roma nobilitata ab Augusto & Sixto Quarto, 4..n.1.
 Roma nunquam adiuncta duos patentes, ibid.
 nos, 2..n.17.
 Romani non ædificarunt templum Deo, ibid.
 Romani honorabant virginis, 5..n.4.
 Romani Imperii infortunia, 4..n.1.
 Romulus rapta in aëre nec amplius visus, 1..n.1.
 Juxta Runcis vallem habitum est prærium à Carlo
 Magno Imperatore, 29..n.13.
 A rosa desumptum emblemæ, 11..n.1. & 19..n.8.
 Rosa representat Marianam Virginem, 12..n.1.
 Rosa venenæ est Scarabeo, ibid.
 Rosa symbolum est eloquentia, 19..n.1.
 Rosa data ab Alexandro III. Duci Venetiæ, 14..
 n. 8.
 Rosa aurea est benedicatur à Pape Dominus IV.
 Quadragesima, ibid.
 Rosa effectus, 12..n.3.
 Rosa symbolum charitatis, ibid.
 Rosa Jericho quales fuerint, 21..n.1.
 Rosa ex Latone fodore nata, ibid.
 Rosa sine spinis, ibid.
 Rosa Chinensis in nocte Natalis Domini floverunt,
 ibid. n. 4.
 Rosa fuerunt SS. Apostoli Philippus & Jacobus, 12..
 n.3.

R E R U M E T V E R B O R U M .

- illim, 16 & Siborea fuerunt genitores Judæ Isaeiotis,
1.10 sibio fandalis Judithæ quomodo cor & oculos
1.10 chisterni raperint & iorum significatum, 2.
1.14 d refutatio
1.14 figura est Mariæ, 8. n. 20
1.14 maxima, 2. n. 1
1.14 oblii Imperatoris inscriptio in vexillis & signis
1.14 adum præliaetur contra Turcam, 2. n. 3
1.14 ex morte Cottæ filii sui minimè turbata est,
1.14 dicem filio à patria in exilium migravit, 14. n. 15
- S
- Reginae inventio ad pervestigandam sapientiam Salomonis, 16. n. 10
adum quantam dicat dignitatem, 2. n. 12
Eucharistia est in custodia S. Thomæ Aquino, 5. n. 19
adum cordis nostræ debetur Deo, 2. n. 3
Adam Cain cur Deo ingratum fuerit, 2. n. 11
Adam Abrahæ cur à Deo fuit impeditum, 2.
adum Deo debet primogenitum & quodnam il-
lud sit, 2. n. 4
adum cœlulationes, 5. n. 10
adum viri in igne, 2. n. 1
Adama lech occiderunt patrem, 14. n. 4
adum confervatur corpus S. Matthiæ, eademque ci-
tus laudatur, 30. n. 27
adum occidit Cabestanum ex zelotypia erga con-
sum, 2. n. 10
adum thonus, 8. n. 5 & 11. n. 2
adum monachus affectus à Regina Saba, 2. n. 1
adum divitiae, 6. n. 1. & 21. n. 1
adum prudeatia in decidendis differentiis, 3.
Angeli turbavit Mariam & cur? 3. n. 10
adum tratos sibi oculos vindictam sumpfit cu-
ndam templi, 19. n. 7
adum Rex captus est viso calceo Rodopis, 2.
adum sacrificantis historia, 7. n. 4
adum qualibus tormentis à Cambise affectus fuit,
adum Mariæ quanta, 2. 5. n. 4
adum coepit pulchritudinem vultus, 2. 5. n. 4
adum Mariæ gratia correspondit, 35. num. 15
adum Mariæ tanta fuit ut viatrix simul & com-
plexor fuit, Ibid.
adum Mariæ celebratur à Spiritu S. Ibid. n. 17
- Pauli Sanctorale,
- Sanctitas Mariæ tanta fuit, ut Spiritui S. se illam suffi-
cienter explicare non posse videretur, Ibid.
Sanguis Godolena à Beltolpho sponso suo occisa, 5.
n. 1
Sanguis martyrum an polluat Ecclesiam, 32. n. 26
Sanguis brachiorum S. Nicolai Tolentinati, 29.
n. 15
Sanguis vermis Comite ejusque virtus, serm. 1. n. 5
Sanguis cordis humani dulcior alio, serm. 8. n. 17
Sanguis cordis à Maria in incarnatione datus est ver-
bo, Ibid.
Sanguinem sudavit Christus in horto, 11. n. 7
Sanguis martyrii S. Martci ejusque effectus, 11. n. 16
Sanguis cur à Christo in circumcisione fusus fuerit, 1.
n. 5
Sanguis Jesu Christi virtus, Ibid.
Sanguinem pluit Genuz, 25. n. 1
Sanguinea pluvia Romæ duobus diebus cecidit, I-
bid.
Saporis Regis Persarum tisuli, 6. n. 4
Sara mulier pulcherrima, 25. n. 4
Saracenorum ulus, 2. n. 7
Sarcophagi lapidis virtus & proprietas, 30. n. 1
Saron mons copiosus fructuum, 8. n. 4
Satan quid significet, 1. n. 12
Satan idem est quod contrarius, 17. n. 6
Satisfactio quid sit & in quo consistat, 22. n. 5
Saul prophetavit, 26. n. 19
Saul à dæmonie obsessus fuit, 28. n. 14
Saxa pluit in monte Albano, 25. n. 1
Saxum vel petra figura Christi, 8. n. 18
Sciphus vide crater.
Scipio dictus Africanus, serm. 1. n. 1. 20. n. 1
Scipio Africanus, 1. n. 1
Ejus futor in patriam, 10. n. 10
Scythæ corunque pellicæ vestes, 26. n. 3
Scriptura similis Mannæ, 27. n. 11
A scopulo desumptum emblemata, 11. n. 2
Scutiger Jonathæ animosus, 33. n. 7
Scutum magno æstimatum à militibus Thebanis, 20.
n. 15
Sæcula mundi præterita usque ad Christi adventum
sunt numero 52. à Christo usque in præsens tempus
fluxerunt secula 16. & medium, sed usque ad diem
Judicii ventura creduntur 600. secula, serm. 35.
n. 14
Sedere quid significet, 33. n. 5
Seminate & messem diu expectare tormentum est,
14. n. 11
Semiramis viliter nata, 4. n. 2
Sempronius Gracchus ejusque quæd mancipia in-
ventio, 12. n. 14
- *****
- Senat-

I N D E X

- Senatus Romani munera Attala Regi oblata, 7. n. 7.
 Seneca per fortunam locupletatus, serm. 21. n. 1.
 Senecæ responsum Neroni datum, serm. 25. n. 7.
 Seniores coronas in terram demisunt, 24. n. 13.
 Sennacherib à filii occisus fuit, 14. n. 4.
 Senus corporales describuntur, serm. 73. n. 1.
 Sensus hominis est equus indomitus, serm. 19. n. 20.
- S E N T E N T I A E.
- Cleantis, 16. n. 16. Anteliani Imperatoris, serm. 19. n. 1.
 Apellis: serm. Ibid. Theodosii Imperatoris, Ibid.
 Agefilai ad Lacedæmones, serm. 3. n. 12. Senecæ ad Neronem, serm. 25. n. 7. Thaletis, 12. 14. Severi Imperat 12. 9. Marcelli Cervini ser. 1. n. 13. Leonidis ad milites, serm. 34. n. 18. Agefilai: serm. 3. n. 12. Læcena ad filium claudum, 11. n. 9.
 Sepulchrum Christi donatum Carolo Magno, 2 n. 1.
 Sepulchrum Davidis opulentissimum, serm. 21. n. 1.
 Seraphini sunt thronus cui Deus insider, 7. n. 16.
 Seraphini eorumque gradus quos habent in gratia, 35. n. 14.
 Serapidis templum, 24. n. 1.
 Serenus Sammonicus ejusque libraria, 28. n. 3.
 Serpens fugit umbram Fraxini, 13. n. 18.
 Serpens infidit aurum calcaneo mulieris, 3. num. 4.
 Serpentes dissipati à quadam fulmine in Norcia, 20. n. 9.
 Servorum Dei peccata illos ornant, 17. n. 2.
 Servii Tullii historia, serm. 17. n. 8.
 Señores Rex Ægypti ejusque filii obedientes, 23. n. 12.
 Severitas derestanda in Magnatibus serm. 59. n. 1.
 Severitas Mezentii, ibid. n. 2.
 Severus imperator claudus, ejusque dictum, 12. n. 9.
 Sibillæ Amaltheæ libri suor igne consumpti & venditi, serm. 28. n. 3.
 Sicarii ab Ezelio contra S. Antonium de Padua emisi, vide v. Anton. de Padua.
 Sicinii dentat reportatae victoriae eatumque coronæ, 13. n. 1.
 Sigefridus & Amilus ambitionis, 26. n. 3.
 Sigebertus Episcop. Lugdun. habuit cor S. Augustini, 27. n. 10.
 Signum quid sit, 26. n. 1.
 Signum Crucis à S. Simeone stylita factum, 1. n. 21.
 Sylla curium quandam ligneam allumine obductam comburete non potuit, 31. n. 20.
 S. Simeon Stylita signo Crucis Dæmonis illusiones superavit, 1. n. 1.
 Simeon expunxit ex Biblii aspirationem dictionis Halma, & quidinde acciderit, 8. n. 8.
- Similitudo, vide V. Partalei.
 Similitudo hominis cum Deo, 16. n. 15.
 Item an talis similitudo inventatur, 16. n. 15.
 Similitudo quid sit, Ibid.
 Similitudo inter multos repeata, Ibid.
 Similitudo inter Christum & S. Joannem apollinare, 16. n. 3.
 Simon Moussette præliatur cum hæretici, 14. n. 1.
- SS. SIMON ET JUDAS.
- Amoris legem à Magistro suo conditam obseruantur, 32. n. 2.
 Nati sunt Canæ in Galilea, Ibid. n. 4.
 Quoniam prædicandi causa ierent, Ibid.
 Peregrinabantur ex motivo charitatis egipciorum, Ibid. n. 5.
 Charitate mortuus curavit Abagarum, Ibid. n. 6.
 Jude Thadæi charitas erga multos, Ibid. n. 7.
 Intrepidi per charitatem, Ibid. n. 7.
 Generosiores fuere armigeri Ioseph. Ibid.
 Non timuerunt tyrannos Ibid. n. 9.
 Eorum charitas erga Euphrasium 12. ales, Ibid. n. 10.
 Infanteum recens natum loqui fecerunt, Ibid. n. 11.
 Xerxi Regi Babylonæ pacem prædictam, Ibid. n. 12.
 Non permisérunt ut sacerdotes Idolorum cœlegantur, Ibid. n. 13.
 Liberarunt oppressos à Dæmonis, Ibid.
 SS. Simon & Judas eos qui à serpentibus mordaci læsi sunt, liberarunt, Ibid.
 Permisérunt magos per triduum anachoriticis dolibus torqueri, Ibid.
 Feras noxias cicurantur, Ibid.
 Convertentur supra septuaginta milia homines, Ibid.
 Convertentur Regem Xerxes, Regiam Simeon filium Eutropium, Ibid.
 Dæmones ab Idolis pepulentes, Ibid.
 Magos per triduum omni cibo carere fecerunt, Ibid. n. 14.
 Fuerunt charitativi erga Magos, Ibid.
 A Magis passi sunt persecutionem, Ibid. n. 15.
 Majori quam David, charitate prædicti fecerunt, Ibid.
 Ipsorum charitas quanvis alium excidebat, Ibid. n. 16.
 Charitas eorum Moyris chantarent ecclie, Ibid. n. 19.
 S. Symphorosa non fuit curta ex more floren-
 tia, Ibid. n. 16.
 Sinistra apud aliquos nobilior est dentis, Ibid. n. 21.
 Syracusanj à Calippo offensi, eorumque violencia, 12. n. 21.

RERUM ET VERBORUM.

lapis ejusque qualitas, 35. n. 10.
qualiter à Jæle occisus, 13. n. 7.
mater Darii Regis, 10. n. 6.
IV. præcepit S. Franciscus de Paula ut iter in
aram, 10. n. 9.
IV nobilitavit Romam, serm. 4. n. 15.
agulus lapis, 4. n. 15.
paspaetus, 6. n. 11.
um Babylonici dixit, 21. n. 1.
atus Patri Servo Domini titulum dabit, 16.

S O L.

clara indifferens, 8. n. 21.
climonatio, 9. n. 1.
clodus quoad lunam, 5. g. n. 2.
clues ad serenos felicitatem, 16. n. 7.
climoputus emblemata, 27. b. 1. & n. 4. serm. 11.
& ferm. 19. n. 2.
cognitio Iosue, 10. n. 36.
cognitum, 4. n. 22. & 10. 36.
cognitus fuit representatus ab Egyptiis, 27. n. 26.
ca ratus, fer. 5. n. 1.
tempore Augusti visus est sine lumine, 25. n. 1.
ca vultus est coronata cinctus, 10. n. 3.
crescibus sunt Wittenbergæ, 15. n. 1.
cubulum ei nobilitatis, 10. n. 3.
ca statu in Templo Jerosolymitano, serm. 37.
c. 16.
cumanus tradidit insulæ Rhodiensis decoriari
fons, 16. n. 15.
cumanii itali, 6. n. 4.
cumanus lex, 2. n. 17.
cumanus pro maricis, 14. 2.
cumanus amor erga filium, 2. n. 4.
cumanus Philippi Regis Macedoniz ser. 11. n. 12.
cumanus Pincerorū & Magistri Pistorum Regis Pha-
rensis, 18. n. 4.
cunatum Matri Judæ, 4. n. 10.
cunatum matris S. Dominici, 22. n. 1.
cuna Cythare Davidis Daemonem pepulit, 28. n. 14.
cypria mulier constans, 9. n. 6.
cups duplicit generis, 4. n. 1.
cups favorabilis fuit S. Matthei, serm. 4. per totum.
cups erat & humiliat, ibid. n. 2.
cups quid sit, 12. n. 13.
cups Rhodii, 12. n. 14.
cups est refrigerium malorum, ibid.
cups S. Jacobi de resurrectione Christi, 33. n. 12.
cypria alba proprietates, 7. n. 13.
cypria in qua se S. Benedictus congegit, Ib.

Spinæ quid significant, 12. n. 19.
Spinæ per peccatum productæ sunt, 32. n. 17.

SPIRITUS SANCTUS.

An habeat autoritatem Originis, 3. n. 26.
Non potest dici pater Christi, 6. n. 16.
Est sponsus Maræ, ibid.
In Jordane similis Api, 16. n. 10.
Splendor virtus Moysæ, 16. n. 14.
Sponsæ amaritudo myrhæ dulcis est, 23. n. 9.
Sponsa non constitutatur ob adveritates, 30. n. 4.
Cui sponsus virginibus fatuis non aperuerit, 18. n. 12.
Stat temporis Paschalis quod significet, 34. n. 18.

S T A T U A.

Nabuchodonosor, 31. n. 7.
Quæ ponebantur in templo fortunæ, 17. n. 8.
Orpheus dudavit coram Alexandro, 16. n. 20.
Titi Livii, 15. n. 2.
Dea Palladis, 31. n. 2.
Servii Tullii, 17. n. 8.
Berottii in Athenis, 15. n. 19.
Erecta in honorem Iosue, 20. n. 20.
S Nicolai Tolent. sudavit sanguinem & ejus proges-
sticum, 29. n. 19.
Inventa à Lucullo thesauro onusta, 21. n. u. 17.
Solis in templo Jerosolymitano, 27. n. 26.
Jovis facta à Phidias, 27. n. 25.
Memnonis artificio, 27. n. 2.
Templi Serapidis, 24. n. 1.
Cibele configurata Publico, 6. n. 1.
S. Stephanus visus est in vultu Angelico, 5. n. 11.
Stephanus Græcus Episcopus non credebat S. Iaco-
bum protegere Hispanias, 20. n. 16.
Stella quæ duxit Magos, 18. n. 18.
Stella Veneris proprietates, 6. n. 8.
Stella ejusque denominatio, 9. n. 14.
Stella velut Comete vix vivente Augusto, 25. n. 1.
Stellæ fixæ figurant crucem, 9. n. 15.
Stigmata S. Francisci Assissinatis, 32. n. 14.
Stigmata glorioſi Christi & S. Francisci. Ibid. n. 25.
Stigmata S. Francisci mecum amorem referunt sine
ullo odio, Ibid. n. 26.
Stoici virtutum amici, 10. n. 7.
Struthionis proprietas, 1. n. 5.
Stupor naturæ & gratiæ, 8. n. 1.
Sultani thesaurus in monte Arabiæ, 3. n. 4.
Superbia cuiusdam juvenculæ virginis, 3. n. 27.
Superfluitas expressa in capillis, 27. n. 19.

***** 3

SUPE-

INDEX

SUPERIOR.

S. THOMAS DE AQUINO.

- Debet esse parcus in victu, 10. n. 34
 Debet esse vigilans instar leonis, 11. n. 2
 Debet bene vestire, 26. n. 8
 Sunt sicut Philisthæ erga Deum suum Dagon. 19.
 n. 22
 Sunt similes Regi Jeroboam, Ibid. n. 23
 Supplicium Patris occidentis filium, 9. n. 6. & 7

T

- T. Litera in Graeco 300. numerum significat, 13.
 n. 6
 Tabitha resuscitata est à S. Petro, 14. n. 20
 Tacere an expedit, an vero loqui, 16. n. 16
 Tardatio Moysis causavit Idololatriam, 14. n. 14
 Tarquinius & filius ejus, 3. n. 21
 Tarquinii historia cum Deo Termino, 20. n. 11
 Thaletis dictum de spe, 2. n. 14
 Thamar uxor Her, 6. n. 16
 Thassilus Alexandro Magno se opposuit, 18. n. 1
 Thæbanorum cura de scuto, 20. n. 15
 Themistocles & Euripides procedunt contra Persi-
 dem, 3. n. 12
 Theodoricus caput pisces cuiusdam caput Symmachii
 esse putavit, 16. n. 12
 Theorici Trivultii Emblema, 13. n. 3
 Theodosii benignitas ejusque dictum, 19. n. 1
 Theodosius Imp. dilexit Eudoxiam, 3. n. 20
 Theophania uxor Alexandri, 6. n. 5
 Theophrasti dictum de amicitia, 4. n. 6
 Theologi sunt discipuli sancti Augustini, serm. 27.
 n. 6
 Theresiæ Carmelitanæ actiones, 19. n. 16
 Thesauti Magni Sultani in monte Arabia, 1. 8. n. 4
 Theucides ejusque filius crucifixus, 5. 9. n. 9
 Theseus quantum ab Ægeo Rege patre suo fuerit a-
 matus, 2. n. 4
 Theuca uxor Regis Agronis armavit se contra Ro-
 manos, serm. 14. n. 1
 Thimantes depinxit sacrificium Iphigeniæ, serm. 9.
 n. 8
 Thimoleon Corinthus Carthaginensibus magnam
 stragem intulit, 13. n. 1
 Thyrrenus traditorie occisus, serm. 19. n. 1
 Tholomæus regnum filio cessit, 2. n. 4
 Idem Romanis tutorem petiit, 6. n. 2
 Ejusdem libraria, 28. n. 3
 Multos legatos ad convivium invitavit, 33. n. 1

- Fuit Angelus, serm. 5. per totum.
 Cur Religionem S. Domini elegit, Ibid. n. 4
 Cum adhuc infans eset, delectabatur libro, Ibid. n. 1
 Similis est avi Asteria, Ibid. n. 4
 Similis est Angelis qui Abraham & Lot corre-
 bant, Ibidem.
 Impugnatus à suis, Ibid. n. 5
 S. Thomas de Aquino in tentationibus resiste-
 stans fuit, Ibid.
 Doctrina ejus cur Angelica dicatur, Ibid. n. 12
 seq.
 Chartulam cui inscriptum erat Ave Maria, or-
 medit, Ibidem.
 Ex bove factus est Cherub, idem. n. 14
 Semper verum dixit, Ibid. n. 15
 Panem in rosas convertit, Ibidem.
 Angelorum proprietates pre se vult, Ibid. n. 10 &
 seqq.
 Cur corquem auream in pectore habet, Ibid. n. 11
 Pluribus uno eodemque tempore dictum, Ibidem.
 n. 18
 Custodiad SS. Sacramentum manu sumus, Ibidem.
 n. 29
 Hæmorrhiam quandam curavit, Ibid. n. 30
 Mortem suam prædixit, Ibid.
 Moritur in Conventu Fossæ novæ, Ibid. n. 11
 Ejus enī philosophicus, 15. num. 14
 Suam doctrinam per doctrinam S. Augustini con-
 mavit, 27. n. 6
 Thomæ Sarzani felicitas, 6. n. 1
 Thomyris Scythatum Regio Cyti exercitus dif-
 pavit, 3. n. 1
 Therni multorum regum præstantissimi, 1. 8. 1
 Tiberius recusat titulum Imperatoris, 1. 0. 1
 Tiberi Cæsaris humilitas, 3. n. 15
 Tiberus nocte æquè ac de die sine lumine vadit,
 n. 1
 Tiberius libros Sybillæ Amaltheæ sibi compun-
 t. 18. n. 3
 Timortyanni Dionysii & aliorum, 1. 1. 10
 Timor S. Petri unde natus, 23. n. 4
 Titus Imp. facilis ad gratias concedebat, 1. 0. 1
 Titus Vespasianus coronam acceptare voluit, 10. n. 11
 Titi Livii statua, 15. n. 2
 Tituli à multis magistris usurpati, 6. n. 4
 Tituli recusat à multis, 2. 0. n. 1
 Tituli dati, Ibid.
 Tituli dati Mariæ, 18. n. 1
 Tolerantia Petilis, & unius Ephæborum Alexandi-
 3. n. 1
 Tosi-

R E R U M E T V E R B O R U M .

- IN. *intra* quomodo generetur, 2. o. n. 9
intra Saracenos in monte Gargano occidit, ibid.
intra cuique effectus, ibid.
intra Rex Longobardorum, 7. n. 8
intra philum Macedonem in latere vulnerant, 12. o. 9
intra multarum rerum, 5. n. 1
intra Cynicus pro Antigono gratias poposet, 18.
intra integrum una apis ala contextit, 10. n. 2
intra quis significet, 3. n. 8
intra lingua carent, 15. n. 2
intra Vefalis aquam in cibro portavit.
intra filius Onisa electus est Rex Romanorum, 3.
intra duos juvenes sibi in vicem suinillimos vendit,
intra contempibilis, 16. n. 2
- V
- Martinianus Imperator funicis alicujus filius
intra fuit, 3. n. 17
intra Imperatoris fortuna adversa, 4. n. 1
intra cum Senonibus prælatum prognosticum, 1.
intra confusa à Cotis Thracæ Rege, 7. n. 11
intra virgo Urnacæ Cusmana obediens, 23. n. 11
intra Rex Poloniae veniam dedit Vincentio Sa-
intra mpolo, 17. n. 15
intra Rex Bohemiæ ejusque vindicta, 32. n. 12
intra Germanico propinatum cor ejus ab igne
intra perferavit, 23. n. 7
intra a Florentio S. Benedicto propinatum, 7.
intra effectus in Rege Cambajæ, 8. n. 1
intra cuiusdam mulier factum est naturalis ejus
intra, ibid.
intra denominatio, 9. n. 1
intra proteguntur à S. Marce in bello, 11. n. 15
intra moneret devotionis concipiendæ erga S.
intra Marcum, Ibid.
intra æram corde Mariæ sanguinem suum
intra accepit, 8. o. 17
intra diuinum procedit ex cognitione objecti pri-
intra & fecundati, 29. o. 2
intra Comit ejusque virtus, 1. n. 5
intra Alexandri Papa facta ex lino Carpathio, 23.
intra regis à Xere Arhabano datæ, 26. n. 15
intra significat dignitatem, 26. n. 5
intra famina viris portata non debet, ibid. n. 5
- Vestes Scytharum pelliceæ erant, ibid.
intra Veltrem pelliceam Deus Adæ attulit, ibid. n. 6
intra Vestes sunt hieroglyphicum superioritatis, 26. nu. 8
intra Vespasianus debebat liberare Romam à jugo Vitellii,
intra 1. o. 7
intra Veronius mortuus est fumo, 34. o. 4
intra Vetruria mater Coriolani, 8. o. 16
intra Vettuvius liber architectæ Regis Alphonsi, 24.
intra 18
intra Victoriae à Machabæis virtute S. Michaelis obtentæ,
intra 31. 10
intra Victoriae à Ducibus reportatae, 13. n. 1

V I G I L A N T I A .

- Philippi Macedonis, 12. 10
intra S. Marci & Leonis, 11. 2. & 3. & 6
intra Regis Periarum & Alexandri, ibid. n. 2
intra S. Jacobi Minoris, 12. 11
intra S. Vincentij Matryris corpus custoditum fuit à corvis,
intra 4. 14
intra Vincentii Samati histria, 17. 15
intra Vini mirrati proprietas, 28. 22
intra Vinum & aqua in scypho hæderaceo eorumque effe-
intra ctus, 2. 19
intra Vinum symbolum lætitiae, 4. 17
intra Virginitas reprezentata in lilio, 8. 3
intra Virtus est pulcherrimum ornamentum animæ, 10.
intra 1. 1
intra Virtus sine charitate non valet, ferm. 10. num. 8
intra Virtus pretiosi sanguinis Christi, 1. n. 5
intra Virtus S. Antonii de Padua, 15. n. 1
intra Virtus Pauli Equilini circa S. Thomam de Aquino, 5.
intra n. 16
intra Vita Judæ ejusque sceleræ, 4. n. 10
intra Vita longa desideratur à Magnatibus, 6. 1
intra Vita longa S. Severi & aliorum, ibid.
intra Vita longa ex parsimonia nascitur, 7. n. 12
intra Vitellius Romam sub jugo tenebat, 1. o. 7
intra Vitellius viliter natus, 4. n. 1
intra Vitis ejusque emblemæ, 11. n. 1
intra Vitis figura Mariæ, 18. n. 4
intra Virtus Marcellus ejusque passio mutavit situm, 25.
intra n. 1
intra Vittiges Rex Gothorum à Justiniano bene habitus, 3.
intra n. 1
intra Ulysses stetit in insula Ogyge Nymphæ Calissi, 33.
intra n. 4
intra Ulpianus Trajanus charitativus erga milites, 12.
intra n. 13
intra Umbra arboris Hispanidæ valde noxia, 7. n. 1
intra Umbrius arbor aquam manat, ibid.

***** 3 Uni-

INDEX

- Unicorns proprietas, 27. n. 7
 Voluntas potest quod vult, 23. n. 14
 Velle idem est quod posse, ibid.
 Vranoctopus plicis, unum oculum supra caput habet,
 14. n. 3
 Urbanus III. dedit coronam Henrico Regi Angliae,
 2. n. 1
 Utraca Gusmana igni tradita est à Petro de Castilia,
 23. n. 11
 Ursula cum undecim millibus virginum in patro
 quodam spatio depicta, serm. 6. n. 14
 Usus Mauritanorum, 2. n. 7
 Vide leges.
 Usus militum Arati in obsidione Pollenæ, ibid.
 Usus Mexicanorum occidendo filios, ibidem
 n. 8
 Uterus Mariae lilia & roseæ, 8. n. 3
 Vulcanus ejusque professo, 27. n. 7

W
 Wenceslaus, vide Venceslaus.

X
 Xenophon non turbatur ob mortem filii, 9.
 n. m. 16

INDEX LOCORUM SACRAE SCRIPTURÆ.

GENESIS CAP. I.

- N principio creavit Deus caelum
 & terram, l. 7. n. 5. & l. 8.
 n. 10
 Factus est homo ad imaginem
 & similitudinem Dei, l. 7. n. 15.
 Luminare minus, l. 10. n. 3.
 Faciamus hominem, ad imaginem
 &c. l. 20. n. 34
 Et praefit pisibus maris, &c. ibid.
 Ecce dedi vobis omnem herbam afferentem semen super
 terram, ibid.
 Vocavit Dominus Adam, & dixit ei ubi es? serm. 26.
 n. 26
 Crescite & multiplicamini.
 Dominamini pisibus maris, l. 23. n. 13
 Congregationes aquarum appellavit maria, ibid.
- Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram, l. 2. n. 2
 Et factum est vestire & manu dies unus, l. 31. n. 11
 II. Formavit igitur Dominus Deus hominem de terra, l. 6. n. 13
 In quocunque die comederis mortem noviri, l. 7. n. 9
 De ligno scientia, boni & mali ne comedas, &c. l. 12.
 n. 6
 Requievit ab omni opere quod patratus, l. 11. n. 8
 Faciamus ei adjutorium simile sibi, l. 14. n. 1
 Erant duo in carne una, ibid.
 De ligno scientia boni & mali, l. 12. n. 4
 Eritis sicut Di scientes bonum & malum, l. 13. n. 6
 In dolore partus filios tuos, l. 31. n. 10
 III. Sub viri potestate eris, l. 3. n. 11
 Collocavit ante Paradisum Cherubim ad septuaginta
 A. 6. n. 19
 Nequaquam moriemini, l. 7. n. 9

X

Et

LOCORUM S. SCRIPTURÆ.

- Et scut Di, l. 7. n. 15
dignus mulier quod esset bonum lignum, &c. l. 12.
l. 6
- vocavit Adam nomen uxoris sue Eva, ibid.
 ea quod mater esset cunctorum viventium, ibid.
 fuit fuit Di, l. 26. n. 3
 dilexabo armas tuas & conceptus tuos, serm. 14.
 l. 10
 tuorem reverteris, l. 15. n. 10
 Si vocabis Sarai sed Sara, l. 28. n. 9
 filius dicit viro suo qui comedit, l. 26. n. 6
 tunc quod nudus essem, & abi condi me, ibid.
 Et Dominus Deus Ad & uxori ejus tunicas pelli-
 aus, ibid.
 Hic cepit invocare nomen Domini, l. 12. n. 17. & l.
 14. n. 10
 ad diu pastor ovium, l. 32. n. 1
 Nam et autem post multis dies, ut offerret Cain, &c.
 l. 12. n. 12
 palmar foras, l. 33. n. 8
 impulerit in agro, consurrexerat Cain adversus, &c.
 ibid.
 Videntes filii Dei filias hominum quod essent pul-
 cheras, l. 14. n. 11
 dico hominem quem creavi a facie terre, &c. l. 28.
 n. 13
 Penu me fecisse eos, ibid.
 VIII. Duxit corvum qui egrediebatur & non rever-
 tur, l. 14. n. 14
 dimi columbam ex arcæ.
 IX. Quod cum vidisset Cham pater Chanaan verenda-
 paret patris sui esse nudata, &c. l. 9. n. 5
 Melchis Chanaan servus servorum erit, &c. ibid.
 XII. Defendit Abraham in Egyptum, &c. l. 25. n. 4
 Ut quod pulchra sis mulier, eo quod cum viderint te
 Egyptum, &c. ibid.
 Ergo observe, quod soror mea sis, ibid.
 III. Bene mihi est propter te, l. 35. n. 3
 Ne que si iugium inter me & te, recede a me
 aero, &c. l. 13. n. 4
 Reg Rex Sodomorum & Rex Gomorrha terga verte-
 rent, cederent ibi & qui remanserent fugerunt ad
 montem, ibid.
 Quod cum audisset Abraham, captum videlicet Lotis,
 innumaraverunt expeditos vernaculaos suos 300. decem &
 illi irruerunt super eos nocte, &c. ibid.
 Iustitiam omnia in iustitiam ipsius, mulieres quoque, &c.
 ibid.
 XV. Noluitime Abraham, ego protector tuus sum, l. 14.
 n. 13
 Domine Deus quid das mihi, ibid.
 Ego vadam ab aliis liberis quia mihi non dedisti semen. Ibid.
- XVII. Masculus enjus præputii caro præcisæ non fuerit
 debilitur anima illa de populo, l. 9. n. 5
 Serviam tibi tro Rachel filia tua septem annos, l. 23. n. 6
 Multiplicabo te vehementius nimis, l. 28. n. 8
 Dixit quoque Deus ab Abraham, Sara uxorem tuam
 non vocabis Sarai, sed Sarah, l. 28. n. 9
 Nec ultra vocaberis nomen tuum, l. 1. n. 10
 XVIII. Peccatum eorum aggravatum est nimis.
 Habet filium Sara uxor tua, l. 5. n. 4
 XIX. Versa est in statuam salis, l. 5. n. 1
 Salvia animam tuam in monte saluum te fac, l. 7. n. 6
 XL Alter Pincornis præterat, alter pistoribus, l. 18. n. 4
 Somnium vidimus & non est qui interpreteatur nobis,
 ibid.
- Post tres dies recordabitur Pharaon ministerii tui & resi-
 tute te in gradum pristinum, ibid.
- Tria Canis tria adhuc dies sunt, post quos auferet Pha-
 raon caput tuum & suscipiter te in cruce, ibid.
- In uno Canis tria quod erat excelsius portare me putabam
 omnes cibos qui sunt arte pistoria, aveisque comedere
 ex eis, ibid.
- XXIX. Nam ergem ipsa pascebat, l. 23. n. 6
 Quam cum vidisset Jacob amovit lapidem, &c. ibid.
- XXX. Ejice ancillam hanc, &c. l. 33. n. 14
 Cum vidisset Sarav filium Agar, &c. ibid.
- Vestibus Esau valde bonis quos apud se habebat domi in-
 diuit eum, l. 26. n. 5
- XXXI. Tolle filium tuum quem diligis Ioseph, &c.
 l. 31. n. 3
 Abraham Abraham ne extendas manum tuam, &c.
 ibid.
- Tulit quoque ligna holocausti, l. 2. n. 21
- Vidit post tergum arietem inter vespes, &c. ibid.
- XXXII. Abraham tolle filium tuum quem diligis, l. 2.
 n. 21
- XXXIV. Puella de circa nimis Helena, l. 8. n. 8
 Abiit ex omnibus bonis portans secum, l. 21. n. 8
- XXXV. Frumento & vino stabilivi eum, l. 11. n. 13
- XXXVIII. Si fuerit Dominus meum & custodierit me
 in via, per quam ego ambulo, &c. l. 7. n. 11
- XXX. Damhi liberos aliquin moriar, l. 14. n. 10
- XXXII. Et ecce vir lucubabatur cum eo, l. 7. n. 14
 Dimitte me jam enim ascendit aurora.
- Si contra Deum fortis fuisti, quantu magis, &c. l. 16. n. 6
 Placabo illum munieribus, que, &c. l. 31. n. 8
 Si contra Deum fortis fuisti, l. 13. n. 8
 Vocaberis Israel, l. 1. n. 10
- Qui cum videret quod cum superare non posset:
- XXXVIII. Insuper me est, l. 16. n. 7
 Ad susciandum semen fratris tui, l. 6. n. 16
- XLI. Collo ejus torquem auram posuit, &c. serm. 5.
 n. 27

I N D E X

XLI. Tu eris super dominum meam & ad tuorū imperiū cunctus populus obediens, Eccl. 1.6. n.9

CAP. VI.

Educius est de carcere Ioseph, ibid.

XLII. Commota fuerant viscera ejus super fratre suo,

Eccl. 1.4. n.9

XLIV. Invenit scyphum in sacco Benjamin, serm. 2.3.

n.24

XLVII. Facias mihi misericordiam, Eccl. serm. 20.

n.10

Non sepelias me in Aegypto, sed dormians cum patribus meis, l.1. n.15

Adoravitis Israhel Dominum conversus, Eccl. Ibid.

XLIX. Congregamini ut annuntiem quae ventura sint vobis in diebus novissimis, l.10. n.2

CAP. VIII.

Loquere ad Pharaonem Regem Aegypti, l.13. n.11

In circuncisio labii ego sum, Eccl. Ibid.

tempore vacante

XLIX. n.15

XLIX. n.16

XLIX. n.17

XLIX. n.19

XLIX. n.20

XLIX. n.21

XLIX. n.22

XLIX. n.23

XLIX. n.24

XLIX. n.25

XLIX. n.26

XLIX. n.27

XLIX. n.28

XLIX. n.29

XLIX. n.30

XLIX. n.31

XLIX. n.32

XLIX. n.33

XLIX. n.34

XLIX. n.35

XLIX. n.36

XLIX. n.37

XLIX. n.38

XLIX. n.39

XLIX. n.40

XLIX. n.41

XLIX. n.42

XLIX. n.43

XLIX. n.44

XLIX. n.45

XLIX. n.46

XLIX. n.47

XLIX. n.48

XLIX. n.49

XLIX. n.50

XLIX. n.51

XLIX. n.52

XLIX. n.53

XLIX. n.54

XLIX. n.55

XLIX. n.56

XLIX. n.57

XLIX. n.58

XLIX. n.59

XLIX. n.60

XLIX. n.61

XLIX. n.62

XLIX. n.63

XLIX. n.64

XLIX. n.65

XLIX. n.66

XLIX. n.67

XLIX. n.68

XLIX. n.69

XLIX. n.70

XLIX. n.71

XLIX. n.72

XLIX. n.73

XLIX. n.74

XLIX. n.75

XLIX. n.76

XLIX. n.77

XLIX. n.78

XLIX. n.79

XLIX. n.80

XLIX. n.81

XLIX. n.82

XLIX. n.83

XLIX. n.84

XLIX. n.85

XLIX. n.86

XLIX. n.87

XLIX. n.88

XLIX. n.89

XLIX. n.90

XLIX. n.91

XLIX. n.92

XLIX. n.93

XLIX. n.94

XLIX. n.95

XLIX. n.96

XLIX. n.97

XLIX. n.98

XLIX. n.99

XLIX. n.100

XLIX. n.101

XLIX. n.102

XLIX. n.103

XLIX. n.104

XLIX. n.105

XLIX. n.106

XLIX. n.107

XLIX. n.108

XLIX. n.109

XLIX. n.110

XLIX. n.111

XLIX. n.112

XLIX. n.113

XLIX. n.114

XLIX. n.115

XLIX. n.116

XLIX. n.117

XLIX. n.118

XLIX. n.119

XLIX. n.120

XLIX. n.121

XLIX. n.122

XLIX. n.123

XLIX. n.124

XLIX. n.125

XLIX. n.126

XLIX. n.127

XLIX. n.128

XLIX. n.129

XLIX. n.130

XLIX. n.131

XLIX. n.132

XLIX. n.133

XLIX. n.134

XLIX. n.135

XLIX. n.136

XLIX. n.137

XLIX. n.138

XLIX. n.139

XLIX. n.140

XLIX. n.141

XLIX. n.142

XLIX. n.143

XLIX. n.144

XLIX. n.145

XLIX. n.146

XLIX. n.147

XLIX. n.148

XLIX. n.149

XLIX. n.150

XLIX. n.151

XLIX. n.152

XLIX. n.153

XLIX. n.154

XLIX. n.155

XLIX. n.156

XLIX. n.157

XLIX. n.158

XLIX. n.159

XLIX. n.160

XLIX. n.161

XLIX. n.162

XLIX. n.163

XLIX. n.164

XLIX. n.165

XLIX. n.166

XLIX. n.167

XLIX. n.168

XLIX. n.169

XLIX. n.170

XLIX. n.171

XLIX. n.172

XLIX. n.173

XLIX. n.174

XLIX. n.175

XLIX. n.176

XLIX. n.177

XLIX. n.178

XLIX. n.179

XLIX. n.180

XLIX. n.181

XLIX. n.182

XLIX. n.183

XLIX. n.184

XLIX. n.185

XLIX. n.186

XLIX. n.187

XLIX. n.188

XLIX. n.189

XLIX. n.190

XLIX. n.191

XLIX. n.192

XLIX. n.193

XLIX. n.194

XLIX. n.195

XLIX. n.196

XLIX. n.197

XLIX. n.198

XLIX. n.199

XLIX. n.200

XLIX. n.201

XLIX. n.202

XLIX. n.203

XLIX. n.204

XLIX. n.205

XLIX. n.206

XLIX. n.207

XLIX. n.208

XLIX. n.209

XLIX. n.210

XLIX. n.211

XLIX. n.212

XLIX. n.213

XLIX. n.214

XLIX. n.215

XLIX. n.216

XLIX. n.217

XLIX. n.218

XLIX. n.219

XLIX. n.220

XLIX. n.221

XLIX. n.222

XLIX. n.223

XLIX. n.224

XLIX. n.225

XLIX. n.226

XLIX. n.227

XLIX. n.228

XLIX. n.229

XLIX. n.230

XLIX. n.231

XLIX. n.232

XLIX. n.233

XLIX. n.234

XLIX. n.235

XLIX. n.236

XLIX. n.237

XLIX. n.238

XLIX. n.239

XLIX. n.240

XLIX. n.241

XLIX. n.242

XLIX. n.243

XLIX. n.244

XLIX. n.245

XLIX. n.246

XLIX. n.247

XLIX. n.248

XLIX. n.249

XLIX. n.250

XLIX. n.251

XLIX. n.252

XLIX. n.253

XLIX. n.254

XLIX. n.255

XLIX. n.256</

LOCORUM S. SCRIPTURÆ.

LEVITICI.

CAP. XIII.

niemper quo leprosus & immundus solus habitabit
in atra, l. 11. n. 5

NUMERI.

CAP. II.

domini et ignis Domini de voravit, &c. serm. 30.
l. 10. & serm. 8. n. 20

CAP. XII.

maria ad Aaron contra Moyse, &c. serm. 11.
l. 11. apparet candens lepra, &c. ibid.

CAP. XIII.

ad Moyse & Os. filium, &c. lern. n. 1. n. 8

CAP. XIV.

qui vix mortui sunt aitque percussi in conspectu Do-
minii, serm. l. 11. n. 8

CAP. XX.

conducet vos populos in terram quam dabo eis,
l. 11. n. 6. 7

CAP. XXI.

quoniam illa dabit aquam, ibid.

CAP. XXII.

et quodcumque tu & Aaron, serm. 30. n. 10

CAP. XXIII.

et mandauit venire ad me, paratus sum, &c. serm. 31.

CAP. XXIV.

et dederat Balac plenam domum suam argenti &
auri, non patre immatore verbum Domini, &c. ibid.

CAP. XXV.

et dederat Balac manu & strata asina sua, &c. ibid.

CAP. XXVI.

et dederat semini tuis & quicquid volueris dabo tibi,
l. 11. n. 12

CAP. XXVII.

et dederat semini tuis populo huic faciat,
l. 11. n. 12

CAP. XXVIII.

terram est populus cum filiabus Moab, serm. 19. n. 15

CAP. XXIX.

et regnante Iosephus ingressus est post virum, &c. serm. 19.

CAP. XXX.

et dederat semini tuis paucum sacerdotii semp-
tanim, ibid.

CAP. XXXI.

et regnante Iosephus ingressus est post virum, &c. serm. 19.

DEUTERONOMIUM.

CAP. II.

omnis locus quem calcaverit pes vester, vester erit,

Exodus Sanctorale.

CAP. XV.

Audite cali que loquer, audiat terra verba oris mei, ser.
8. n. 18

Hecine popule stulte & insipienti, ibid.
Constituit eum super excelsum terram, &c. ibid.

CAP. XXII.

Non inducatur mulier ueste virili, nec vir uestitur ueste
faminea &c. lerm. 26. n. 5

CAP. XXV.

Accipiet eam frater ejus uxorem ut suscitet semen fratri
suo, lerm. 5. n. 10

CAP. XXXV.

In manu ejus ignea lex, lerm. 5. n. 13

JOSUE.

CAP. XXVI.

Interfecerunt omnia qua erant in ea à viro usque ad
mulierem ab infante usque ad finem.

Rahab vero meretricem & domum patris ejus & om-
nium qua habebat fecit Iosue vivere, ibid.

CAP. X.

Stetit sola in medio cali &c.

Sol contra Gabao ne movearis stetit.

CAP. XXIV.

Et lapis iste erit vobis in testimonium.
Sepelieruntque eum in finibus possessionis sue in Thamo-
rathare que est in monte Ephraim.

JUDICUM.

CAP. V.

Qui sponte absulisti de Israël animas vestras ad pericu-
lum benedicte Domino, lerm. 2. 7. n. 3

CAP. VII.

Quem persecuti comprehendenterunt, lerm. 20. n. 7

Cessit summum tribus manus eum & pedum, ibid.

Adhuc potulus mutus est, lerm. 13. n. 5

Qui lingua lambuerint aquas, solent sicut canes lambe-
re, ibid.

Fuit itaque numerus eorum, qui lambuerant aquas tre-
centi viri, ibid.

Reliqua multitudo revertatur in locum suum, ibid.

Ipsa cum trecentis viris dedit se certamini, ibid.

CAP. IV.

Præcepit tibi Dominus Deus Isaac, vade & duc exerci-
tum, & sisaram Principem exercitus labin & cur-
rus eius tradam, &c. 13. n. 7

In tantum ut Sarai de curru desiliens fugeret, ibid.

Taliter itaque Iacob uxor Hagar clavum tabernacula, afflu-
mens pariter & malleum, & ingressa, &c. ibid.

CAP.

I N D E X

CAP. IX

Impera nobis nunquid possum deferre &c. 10. n. 34
CAP. XVI.
Eruerunt oculos ejus, & duxerunt Gazam vinculum catenarum, & clausum in carcere molere fecerunt, 19. n. 7
Domine Deus memento mei, & redde nunc mihi fortitudinem pristinam, ibid.

R U T H.

CAP. I.

Nolite me vocare Noemi, sed vocato me Mara, 28. n. 9
Quia amaritudine validè replevit me omnipotens, 1. n. 11

I. R E G U M.

CAP. I.

Exagisabat eum spiritus nequam, scim. 28. n. 14
Inbeat Dominus noster ut servitius, qui coram te sunt
quarant hominem scientem psallere cithara, &c.
ibid.
David psallebat citharam & percussebat manu sua, &c.
ibid.
Hic habuit duas uxores nomen uni Anna, & nomen se-
cunda Phenenna, 30. n. 7
Fuit vir unus de Ramathaim Sophim de monte Ephraim
& nomen ejus Eliana, scim. 30. n. 7

CAP. II.

Dominus concluserat vulvam ejus, scim. 34. n. 17
Flebat & non capiebas cibum, ibid.

CAP. IV.

Postula quod vis ut faciam ibi antequam tollar a te, 29.
num. 13
Obsecro ut fiat in me duplex spiritus tuus, ibid.

Duo filii Heli Ophni, & Phinees mortui sunt, 10. n. 33
Arruerunt enim in eam dolores, ibid.

Intervenerunt Dagon jacente super faciem suam in ter-
ra coram area Domini, caput autem Dagon & dna
palma manus ejus abscissa erant super limen, 5

CAP. XIII.

Percussit stationem Philistinorum qua erat in Gabaa,
30. n. 26

CAP. XIV.

Et ecce multitudo prostrata, & huius illucque diffugiens,
30. n. 26
Dixit Ionathas ad adolescentem armigerum suum ve-
ni, & transeat ad stationem Philistinorum, scim.
33. num. 7
Erant inter ascensum per quos nibeatur Ionathas tran-
sire ad stationem Philistinorum, ibid.

CAP. XVI.

Ad hoc reliquias est parvulus, & passus evanescit, 10. n. 19
Surge & unge eum ipse cum ibid.
David psallebat cithara, & percutiebat manu sua
ferm. 1. n. 18

CAP. XVII.

Percussit Philistinum in fronte ejus & cuicida
13. d. 1. 4
Tulit unum lapidem, & funda iuui, & percussit
philistinum, ferm. 31. n. 9
Nunquid ego canis sum quid tu veni ad me cani-
lo, scim. 1. n. 16

CAP. XVIII.

Sic loquimini ad David non habet Rex filios suos
nisi centum propria Philistinorum; placuit
oculis David ut foret gener Regum, 10. n. 1
Dedit itaque Saul ei Mt. hol. filium suum uxori
CAP. XX.

Iuxta lapidem, cui nomen erit Ezel, scim. 42. n. 1
CAP. XXIV.

Instior tu es quam ego, scim. 6. n. 3
CAP. XXV.

Saul autem dedit Michel filium suum, scim. 1. n. 9
CAP. XXVI.

Audiens autem Saul, & omnes Israelites, 10.
lithai stuperbant & mirabantur eum, scim. 30. n. 11
CAP. XXVII.

IL. R E G U M.

CAP. III.

Redde uxorem meam Michel, quam degenerauit
tum praputius, scim. 5. n. 9
Misit ergo Iobeth & ruit eam a vice suo puerilio
Lais, ibid.

CAP. IX.

Et habitavit Area Domini in domo Obediae Geth-
ribus mensibus, & benedixit Dominus Obedia &
omnem domum ejus, scim. 6. n. 9
Quam gloriose fuit hodie Rex Israel, dignissime
te ancillae servorum suorum, & natus, pos-
nudetur unus de scuria.
David, & omnis domus Israel duxit ex ista
menti Domini in jubilo, & clangore, scim. 11.
num. 6

CAP. XI

Vidit mulierem se lavantem, et cum palma veste,
scim. 1. n. 7
Misit itaque David nuntium, tulit eam quid.
Ponite Vriam ex adverso bello, ut percussis inueni-
dem.
Et moriens est Vrias Bethanus, ibid.

CA?

LOCORUM S. SCRIPTURÆ.

CAP. XII.

scit Dominus Deus Israel, ego unxi te in Regem
israel, & eruite de manu Saul, & dedi tibi do-
cumentum, &c. serm. 21. n. 7

caro fuit ifsa, adijiciam tibi multo majora, ibid.

et. 21. n. 15

autem ut moretur infans, serm. 29. n. 17

et sicut surrexitque David de terra, ibid.

Psal. XVIII.

Adiaphel ad Absalon, eligam mihi, & serm. 33.

et. 33. n. 15

CAP. XVIII.

remibipurum Absalon, ibid.

multus cum pueri & flevit filii mi Absalon, ser-

20. n. 18

III. REGUM.

CAP. III.

dui infans virum in duas partes, & date dimi-

partem uni, & dimidiati partem alteri, serm. 5.

et. 5. n. 1

pro Domine & rectum iudicium tuum, ibid.

CAP. X.

Re Salomon thronum de ebore grandem, ser. 8. n. 5

et quodam tale opus in univeris regnis, ibid.

multus fuit super sex gradus hinc atque inde, serm.

6. n. 2

tuus tentor, eum in enigmatibus, serm. 16. n. 10

ut tanta esset abundantia argenti in Ierusalem,

potius est lapidum, serm. 21. n. 1

CAP. XIII.

cordis manum suam de altari dicens, &c. ser. 11. n. 4

Psal. XVII.

et desiderabat ei panem, & carnes manu, similiter pa-

ram & carnem vespere, serm. 4. n. 14

multa fuit, atque manus suas super puerum, serm. 13.

et. 13. n. 10

providens Israelin cuius conspicuus flos, si erit annis

dilectio & pluvia, nisi iuxta verba oru mei, serm. 19.

et. 19. n. 4

providens Deum meum etiamne viduum, apud quam ego

arriuque iubenter, afflixisti, ut interficeres filium

meum, ibid. n. 8

Psal. XVIII.

providens Deus Abraham & Iaac, & Israel, ostende quia

tu es Deus Israel: exaudi me Domine, exaudi me, ut

defens populus ipse quia tu es Deus, serm. 19. n. 15

et autem famis vehemens in Samaria, & fuit ea

plana grande, serm. 8. n. 14

et nubecula parva, &c. ibid.

IV. REGUM.

CAP. I.

Descendat ignis de calo, & devore te, &c. serm. 19.

num. 20

CAP. II.

Cumque pergerent & incidentes sermonarentur, ecce

currus igneus, & equignei, &c. serm. 19. n. 17

Sanavi aquas has, & non erit ultra sterilitas, ser. 21. n. 4

Postula quod vis, ut faciam tibi antequam tollar a te,

serm. 21. n. 4

Objero ut fiat in me duplex spiritus tuus, ibid.

Rem difficultem postulasti, ibid.

Attamen si videris me, quando tollar a te; erit tibi quod

perisisti; si autem non videris, non erit, ibid.

Elijah clamabat & videbat, ibid.

Et levavit pallium Elijah quod ceciderat ei, ibid.

CAP. IV.

Incubuit super puerum, posuit os eius, & oculos super

oculos eius, serm. 3. n. 20

Addam diebus tuis 15 annos, serm. 24. n. 14

Et hoc erit signum a Domino, ibid.

Quid vis ut faciam tibi, serm. 24. n. 16

Vade pete mutuo ab omnibus vicinis tuis vasorum

non paucia, ibid.

Cumque plena fuissent vasorum, ibid.

CAP. V.

Recepit Dominus meus misericordia dicens: da ei talen-

tum, &c. serm. 16. n. 7

Ligauit duo talentia argenti in duobus sacris, &c. ibid.

Nunc igitur accepisti argentum, ut emas &c. ibid.

Vade, & lava septies in lordanu, & recipiet sanitatem

carnis, serm. 24. n. 9

CAP. VI.

Misit Elijah lignum in aquam, &c. serm. 8. n. 1

CAP. IX.

Ite & videte maledictam illam, & sepelite eam, serm. 7.

num. 16

CAP. XIV.

Quod cum reigisset ossa Elijah, revixit, &c. serm. 13.

num. 20

CAP. XIX.

Cumque adoraret in templum Nestoch, Deum suum

Adramelech, & Sallassar filii eius percusserunt cum

gladio, serm. 14. n. 4

Quamobrem huc dixit: Dominus de Rego Assiriorum non

ingredietur urbem hanc, nee mittet, &c. serm. 13. n. 4

Factum est igitur nocte illa venit Angelus Domini &

percussit in castri Assiriorum, &c. ibid.

Et recessens abiit, & reversus Senacherib Rex Assirio-

rum, & mansit in Nimiue, ibid.

***** 2

II. PA.

LOCORUM & SCRIPTURÆ.

- Psal. XXIX.
Exultasti plantam meum in gaudium spiki serm. 14.
- Psal. XXXI.
Confusus sum in armina mea dum, &c. serm. 7. n. 13.
- Psal. XXXVI.
Incederit justus non colluletur, quia Dominus suscepit, &c. serm. 17. n. 3.
- Psal. XXXV.
Dicit dominus de abyssis multas, serm. 22. n. 1.
- Psal. XXXIX.
Bast quis filius sit tibi, serm. 31. n. 2.
- Psal. XLIX.
Quoniam calamus scribae, velociter scribenis, serm. 15.
- Implacito tuo exaltabitur cornu nostrum, serm. 21.
- Psal. XLVII.
In plena est dexter tua, serm. 18. n. 6.
- Psal. XLVI.
In gaudio super Cherubim super solium excelsum & locutum, serm. 33. n. 5.
- Psal. L.
Inclusus sacrificium dedidimus utique, holocaustis non dilectabimus, serm. 2. n. 3.
- Psal. LV.
In die peccavi, serm. 10. n. 10.
- Psal. LX.
Dies iugiter dies Regis adiici, serm. 4. n. 15.
- Psal. LXVIII.
Super te sufficiens opprobrium, operuit confusio faciem tuam, serm. 11. n. 22.
- Psal. LXXXIII.
Inveni salutem in medio terra, serm. 13. n. 3.
- Psal. LXXIX.
Qui sedes super Cherubim, ser. 7. n. 16.
- Psal. LXXXIII.
In die virtute in virtutem, ser. 5. n. 4.
- Psal. LXXXIV.
Ammissi Domino terram tuam, ser. 8. n. 13.
- Psal. LXXXVIII.
Tunc eius sicut dies caeli, ser. 35. n. 11.
- Psal. XCIV.
Vinit exaltatio Domini, serm. 1. n. 6.
- Psal. LCV.
Exultabant omnia ligna silvarum, serm. 4. n. 16.
- Psal. CIII.
Hic mare magnum & statosum manibus, ser. 9. n. 14.
- Psal. CV.
Intrauerunt eum ad aquas contradictionis, & vexatus est Moyse, qui exacerbaverunt spiritum ipsius, serm. 19. n. 10.
- Psal. CVIII.
Fiant dies ejus pauci, & Episcopatum ejus accipiet alter, serm. 4. n. 11.
- Psal. CIX.
Dixit Dominus Domino meo, fide à dexteris meis, serm. 33. n. 5.
- Tecum principium in die virtutis tuae, in splendoribus sanctorum, ex utero ante Luciferum genui te, serm. 29. n. 2.
- Psal. CX.
Influria ejus manet in seculum facili, serm. 18. n. 6.
- Psal. CXII.
Mare vidit & fugit, Iordanis conversus est retrorsum, serm. 23. n. 8.
- Psal. CXV.
Quid retribuam Domino, pro omnibus qua retribuit mihi, serm. 14. n. 5.
- Calicem salutaris accipiam & nomen Domini invocabo, Ibid.
- Psal. CXVII.
Circumdederunt sicut apes, serm. 23. n. 9.
- Psal. CXV.
Qui seminat in lacrymis, in exultatione metent, serm. 14. n. 10.
- Psal. CXXXVIII.
Magna & mirabilia sunt opera tua Domine, serm. 28.
- Du. I.
Si ascendero in celum tu illic es, &c. serm. 15. n. 11.
- Psal. CXLII.
Expandim manus meas ad te, serm. 13. n. 8.
- Non justificabitur in conspectu tuo, ser. 6. n. 8.
-
- PROV. SALOMONIS.
- CAP. III.
Honora Deum de tua substantia & de primis frugum &c. serm. 7. n. 7.
- CAP. VI.
Zelus, & furor viri, non parcat in die vindicta, nec acquiescat, serm. 32. n. 11.
- CAP. XIII.
Spes qua differtur affligit animam, serm. 23. n. 6.
- CAP. XVI.
Hominis est animans preparare, & Domini gubernare linguam, serm. 15. n. 5.
- CAP. XXIII.
Filiprabe milie cor tuum, serm. 2. n. 9.
- CAP. XXV.
Fortitudo & decor indumentum ejus, serm. 11. n. 1.
- CAP. XXXIX.
Erudi filium tuum, & refrigerabit te, & dabit delicias tuas, serm. 21. n. 11.
- CAP. *

I N D E X

CAP. XXXI.

Mulierem fortem quis inventiet; scil. 140.1.

Vana est pulchritudo, scil. 25.0.2.

Multa & filia congregaverunt divicias, tu vero supergressus es universas, scil. 21.0.2.

CAP. XXIV.

Septies in die cadit justus, 32.0.18.

CANT. CANTIC.

CAP. I.

Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra es, 35.0.17.

Collum tuum sicut monilia, scil. 18.0.3.

Dum esset Rex in aerebito suo, nardus meas dabit, &c. scil. 3.0.18.

CAP. II.

Fasciculus myrrha dilectus meus inter ubera mea commorabitur, scil. 3.0.18.

Dilectus meus mibi, & ego illi qui poscitur inter lilia, scil. 6.0.22.

Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore languo, scil. 23.0.10.

CAP. III.

Collum tuum sicut turris David, scil. 18.0.3.

Dilectus meus candidus & rubicundus, scil. 29.0.7.

CAP. IV.

Fons hortorum pectus aquarum, scil. 35.0.2.

Veni de Libano spontea mea, veni coronaberis, scil. 25.0.12.

Vulnerasti cor meum in uno crine colli tui, scil. 3.0.6.

Vulnerasti cor meum in uno oculorum tuorum, ibid.

Capilli tui sunt greges caprarum, quia ascendunt de monte Galaad, ibid.0.7.

CAP. V.

Inebriamini charissimi, scil. 34.0.12.

Quaramus eum tecum, scil. 18.0.18.

CAP. VI.

Quae est ista qua ascendit; quasi aurora consurgens, scil. 2.0.9.

Quae est ista qua ascendit de deserto delictis affluens, scil. 28.0.1.

Pulchra es amica mea suavis & decora, scil. 3.0.25.

Averte oculos tuos a me, quia ipsi me a volare fecerunt, ibid.

Pulchra ut luna, scil. 3.0.8.

CAP. VII.

Quam pulchri sunt gressus ruis filia Principis, scil. 3.0.5.

Ascendam in palmam, scil. 13.0.2.

Collum tuum sicut turris erubacea, scil. 18.0.3.

CAP. VIII.

Pone me ut signaculum super cornuum, scil. 2.0.7. serm.

28.0.2. scil. 24.0.19.

LIB. SAPIENTIE.

CAP. III.

Iustorum anima in manu Dei sunt, scil. 6.0.8.

Tanquam aurum in fornace probauit deum, scil. 21.0.22.

CAP. VIII.

Dominus possedit me in initio viarum suarum, scil. 14.0.11.

Quando preparabat calos aderam, &c. scil. 6.0.9.

ECCLESIASTICUS.

CAP. V.

De propitiato peccato nobis esse sine metu, nequum peccatum super peccatum, scil. 4.0.5.

CAP. XXI.

Non est homo justus in terra, scil. 6.0.8.

CAP. XXIV.

Quasi plantatio rosea in Iericho, scil. 14.0.1.

CAP. XXVI.

Mulier bona beatus vir, scil. 6.0.5.

CAP. XXVII.

Stultus ut luna mutatur, scil. 1.0.4.

CAP. XXXL.

Quis est hic & laudabilis tuus, scil. 7.0.15.

CAP. XLIV.

Non est inventus similis illi, scil. 10.0.4.

CAP. XV.

Qui unius Reges ad paenitentiam, & prophetans, re, scil. 19.0.13.

CAP. XLVI.

Qui fuit magnus secundum nomen suum, emisit salutem electorum Dei, 1.0.8.

ISAIÆ PROPHETA.

CAP. I.

V& Assur virga furoris mei, & baculus iugis eorum, scil. 0.14.

CAP. II.

Ereditetur virga de radice lessi, &c. scil. 18.0.1.

Et erit preparatus intus domus Domini in ventum, scil. 35.0.7.

CAP. III.

Apprehendet vir fratrem suum dominicum, scil. 26.0.7.

Vestimentum tibi est, Princeps esto noster, ibid.

CAP.

LOCORUM S. SCRIPTURÆ.

CAP. IV.

namolo in vocetur nomen tuum super nos, serm. 6.

CAP. V.

annuntiata que ventura sunt in futurum, ser. 15. n. 10.
sanctus, sanctus, sanctus, ser. 34. n. 4.

CAP. VI.

domini sedentem super solium excelsum, ser. 33.

CAP. VII.

virgo concipit & pariet filium, ser. 8. n. 8. & serm.

CAP. VIII.

deundit nomen ejus Emanuel, ser. 11. n. 5.

CAP. X.

profectus Domini in monte sancto isto, ser. 11.

CAP. XIV.

iam descendam supra astra exaltabo solium meum, sedebi in monte testamenti, ser. 24. n. 7.

quoniam cecidisti de celo Lucifer qui mane oriebaris, ib.

CAP. XIX.

a villa erit altare Domini in medio terra Egypti

ser. 11. n. 4.

CAP. XXXV.

gloria libani data est ei, decor Carmeli, & ser. 8. n. 4.

CAP. XXXVIII.

proferat Ezechias usque ad mortem, ser. 11. n. 4.

domini domini tua, quia morieris, & non viri, serm.

11. n. 9.

proferat Ezechias fleu magno, Ibid.

longo adiacet super dies tuos quindecim annos, serm.

11. n. 4.

aliquam super dies tuos quindecim annos, ser. 4. n. 5.

CAP. LV.

caecali desuper & nubes pluant justum, f. 8. n. 14.

CAP. XLIV.

tunc manibus meis descripsite, ser. 11. n. 9.

CAP. LIII.

qui est quia ipse voluit, ser. 11. n. 7.

CAP. LV.

in die cum ducem, ac Praeceptorem gentibus, ser. 10.

11.

CAP. LX.

leprosculos tuos, & vide omnis isti, & ser. 14. n. 10.

qui sumus qui ut nubes volant, ser. 11. n. 3.

CAP. LXI.

spiritu Domini evangelizare misere, serm. 3. num.

26,

JEREMIAE.

CAP. I.

Antequam exires de ventre sanctificavite, ser. 6. n. 3.

Virgam vigilantem ego video, ser. 11. n. 2.

Aa ab aquilone pandetur omne malum, ser. 30. n. 6.

CAP. XII.

Iustus quidem es tu Domine, ser. 81. n. 6.

CAP. XV.

Si separaveris pretiosum à vili quasi os meum eris, ser.

15. n. 8.

CAP. LXIX.

Et succendam ignem in muro Damasci, & devorabis

matri Benadad, ser. 23. n. 17.

EZECHIELIS.

CAP. I.

Similitudo vultus eorum facies hominis & facies leonis

à dextris ipsorum quatuor, facies autem bovis, &c.

ser. 5. n. 14.

Et facies leonis à dextris ipsorum quatuor, ser. 11. n. 1.

CAP. II.

Fili hominis super pedes tuos, & loquar tecum, ser. 6. n. 7.

CAP. X.

Facies una facies Cherub, & facies secunda facies homi-

nis, &c. ser. 5. n. 14.

CAP. XIX.

Filius non portabit iniquitatem patris, ser. 9. n. 5.

DANIELIS.

CAP. I.

Dentur nobis legumina ad descendendum, & aqua ad bi-

bendum, ser. 19. n. 37.

Tollebat cibaria, & vinum, & potus eorum, & datus

legumina, Ibid.

CAP. III.

Eadem hora mittetur in fornacem ignis ardantis, 11. n. 7.

Statuam auream quam erexit non adoramus, Ibid.

Praecipit ut succenderetur fornax sepiusplum quam suc-

cendi conuerterat, Ibid.

Missi sunt in medium fornacis ignis ardantis, & ambu-

labant in medio flamma ludentes Deum, 1. 31. n. 7.

Ecce video quatuor viros solutos, & ambulantes in me-

do ignis, & nihil corruptionis in eis est, Ibid.

Ambulabant in medio flammæ laudantes Deum, serm.

10. n. 37.

CAP.

INDEX

CAP. VI.

Tunc Rex primo diluculo conjurgen: fessinus ad lacum
leonum perrexit, serm. 13. n. 6.
Deus meus conclusit ora leonum, & non nocuerunt mihi, Ibid. n. 7.

CAP. VII.

Millia milium ministrabant ei, & decies centena milia
assisabant ei, serm. 6. n. 14.

CAP. XIII.

In perpetuas aternitates, serm. 22. n. 1.

CAP. XIII.

Angustia mibi sunt undique, ser. 31. n. 1.

MALACHIE.

CAP. III.

Et purgabit filios Levi, & colabti eti quae ann. in
II. n. I.

CAP. IV.

Orietur vobis timentibus nomen meum Sol Iudea,
II. n. I.

I. MACHABÆORUM.

CAP. VI.

Et Elephanti ostenderunt sanguinem uir. & non
accedentes in prælium, ser. 10. n. 8.

II. MACHAB.

Bono animo cerebat, & singulus erat locutus
ser. 9. n. 2.

S. MATTHÆUS.

CAP. I.

Voluit occulere dimittere eam, serm. 35. n. 1. & facili
n. 20.

Noli timere accipere Mariam conjugiam, loc. 35.

D. II.

Joseph autem vir ejus, ser. 6. n. 7.

Quod enim ex Maria natum est, de spiritu sanctificati
ser. 6. n. 16.

Liber Generationis Iesu Christi Filii David, loc. 6. n. 2.

De qua natus est Iesus, ser. 8. n. 6.

David autem genuit Salomonem eum, qui fuit fra
ser. 23. n. 3.

CAP. II.

Et ecce stella quam vidarant in Oriente intercidit en
ser. 18. n. 18.

Et tu Bethlehem terra Iuda, nequagata nesciens

Principibus Iuda, ex te enim exiit Dux purgatio
pulum meum Israel, ser. 10. n. 3.

Et apertis thesauris suis obstulerunt ei mons corru
stus, & myrrham, ser. 2. n. 2.

CAP. IV.

Dulcis est Iesus in deserto à spiritu, ser. 11. n. 6.

Cum jejunasset quadraginta diebus, loc. 11. n. 6.

CAP. V.

Gaudete & exultate, quoniam meru uictoria ipsa

est in calis, loc. 14. n. 2.

B. Pauli

JONAS.

CAP. I.

Cecidit fors super Ionam, tulerunt eum, & miserunt in
mare, ser. 4. n. 3.

CAP. II.

Surge uade in Ninive civitatem magnam, & predi
ca in ea adhuc, loc. 19. n. 5.

CAP. III.

Aduic quadragesita dies, & Ninive subvertetur, ser.
14. n. 6.

CAP. IV.

Petivit anima sua, ut moreretur dicens, melius est mi
hi mori quam vivere, ser. 14. n. 6.

NAHUM.

CAP. III.

Facies ejus sicut nigredo olla, ser. 30. n. 18.

ZACHARIAE.

In sanguine testamenti tui eduxisti vinculos tuos. C. I. n. 5.

LOCORUM S. SCRIPTURÆ.

spiritus spiritu, quoniam ipse regnum calo-
rum, lerm. 34. n. 18
ca uult regnum in iudicio contendere, & tunicam
in tollere, dimitte ei & pallium, lerm. 26. n. 18
filiu mundi, lerm. 4. n. 22 & l. 16. n. 12
scire his qui oderunt vos, lerm. 11. n. 1

CAP. VI.

et tu qui videt te in abscondito redder tibi, &c. ser.
18.6.7

coruorum quotidianum da nobis, &c. ser. 29. n. 10
michi. Pater noster, &c. lerm. 11. n. 6

in sui elemosynam nesciat sinistrata, quid faciat
tua tua, lerm. 5. n. 15

coruorum quotidianum da nobis hodie, ser. 8. n. 3
omnium tuus, ibi est & cor tuum, lerm. 15. n. 10

CAP. VIII.

renuntiantam fidem in Israël, lerm. 1. n. 26

adignus, ut iustus sub tecum tuum, lerm. 6. n. 8

CAP. IX.

quidem multa, operarii autem pauci, l. 14. n. 12

CAP. X.

predentes, sicut serpentes, lerm. 16. n. 18

CAP. XI.

in perfectionem patiuntur propter iustitiam, quo-
rum, &c. lerm. 34. n. 18

genus calorum vim patitur, &c. Ibid.

CAP. XII.

in regno Angelum meum, lerm. 5. n. 27

Matrues, & Fratres qui foris stant querentes te,
de. lerm. 6. n. 15

CAP. XIII.

hunc est filius eius ex, &c. lerm. 32. n. 6

aduenient in terram bonam, lerm. 19. n. 6

in regnum calorum thesauro abscondito in agro, l.

n. 17

in regnum calorum homini negotiatori, Ibid.

in regnum calorum sagena, &c. n. 7

CAP. XIV.

Huius Baptista ipse surrexit à mortuis, ser. 16.

in medio mari iactabatur, &c. ser. 11. n. 15

in ore clamaverunt, Ibid.

adduciam ego sum, Ibid.

CAP. XV.

terrum longe est à me, lerm. 1. n. 3

tu mi filii David filia mea male à Demonio ve-
tatur, lerm. 9. n. 5

terre enim exercit mala cogitationes, &c. ser. 8. n. 17

agat filii tua, fiat tibi sicut vis, lerm. 7. n. 8

CAP. XVI.

Christus filius Dei vivi, lerm. 13. n. 4

Paulus Sancte orale.

Quem dicunt homines esse Filium hominis: Ahi Ioannem
Baptistam, alii autem Elam, lerm. 15. n. 9
Abiit unus de duodecim qui dicebatur Iudas, ser. 4. n. 13
Beatus es Simon Bariona, lerm. 12. n. 11
Et oportet eum ire Ierosolymam. Ibid.
Vade post me Satana, scandalum es mihi, Ibid.
Oportet eum ire Ierosolymam, & multa pati à senioribus
& scribis, lerm. 1. n. 12

Abfir à te Domine, Ibid.
Nolite possidere aurum neque pecuniam, lerm. 32. n. 1

CAP. XVII.

Bonum est nos hic esse, si viu faciamus, &c. ser. 17. n. 16
Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene complacui,
lerm. 32. n. 3

Et ecce vox de nube dicens, ser. 6. n. 14

Hoc genus Daemoniorum non ejicitur nisi per orationem
& jejunium, lerm. 7. n. 9

Paterna vox audita est, filius meus dilectus in quo mihi
bene complacui, lerm. 9. n. 4

Et ecce apparuerunt illis Moyses, & Elias loquentes cum
eo, lerm. 19. n. 14

Assumpit Petrum, Iacobum & Ioannem fratrem eius &
duxit in montem, &c. ser. 34. n. 7

Timuerunt timore magno, & ceciderunt in faciem suam,
lerm. 34. n. 7

Hic est filius meus dilectus, &c. Ibid.

CAP. XVIII.

Nisi conversi fueritis & efficaciamini sicut parvuli, &c.

ser. 24. a. 7

CAP. XIX.

Facilius est Camelum per foramen acus transire, quam
divitem intrare in regnum calorum, lerm. 26. n. 19

Et ecce offerebant et paralyticum jacentem in lecto, ser. 1.

n. 3

Confido fili, remittuntur tibi peccata tua, Ibid.

Tolle lectum tuum, & vade in domum tuam, Ibid.

Exi à me Domine quia homo peccator sum, ser. 6. n. 8

CAP. XX.

Dic ut sedeant hi duo filii mei uniu ad dexteram & unus
ad sinistram, lerm. 1. n. 3. & 5. 26. n. 11

Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum, ser. 20.

n. 3. & ser. 32. n. 22

Exi primo mane conducere operarios in vineam suam,
ser. 4. n. 7

Circa unde imam vero exiit, & inuenit alios stantes &
dixit illis, &c. Ibid.

Accipit & ipse singulos denarios, Ibid.

Volo huic novissimo dare, sicut & vobis, Ibid.

Murmurauerunt adversus patrem familias dicentes, si
novissimi, &c. ser. 1. Ibid.

CAP.

INDEX

CAP. XXII.

Diliges proximum tuum sicut te ipsum, ser. 27. n. 15
Vtus vestrum me traditurus es, ser. 17. n. 10
In tenebras exteriores, ser. 31. n. 12
CAP. XXIII.
Alligant enim onera gravia, & importabilia, & impo-
nunt in humeros hominum, ser. 10. n. 24

CAP. XXIV.

Mittet Angelos suos cum tuba, & voce magna, ser. 5. n. 19
CAP. XXV.

Date nobis de olio, utero quia lampades nostra exting-
untur, ser. 34. n. 16

Ne forte non sufficiat nobis & vobis, &c. ser. 34. n. 16

CAP. XXVI.

Et reliquo eo omnes fegerint, ser. 17. n. 7 & ser. 20. n. 8

Ne cito quid dicis non novi hominem, ser. 23. n. 4

Et tu de illis es, nam & loqua tua, &c. ser. 17. n. 16

Petra scissa sunt, ser. 4. n. 13

Et contristati valde, ibid. n. 16

Dico autem vobis, non bibam amodo de hoc genimine vi-
tis, &c. ibid. n. 17

Hic est sanguis meus qui pro vobis, &c. ser. 5. n. 19

Et exemit gladium, & percussit servum, &c. serm. 9.
n. 15

Tunc discipuli omnes reliquo eo fugerunt, ibid.

Transfuerat a me calix iste, ser. 1. n. 7

Veruntamen non sicut ego volo sed sicut tu, ibid. n. 8

Vbi via parvus tibi comedere Paucha, &c. ser. 11. n. 23

Effudit super caput ipsius recumbentis, ser. 3. n. 9

CAP. XXVII.

Facta est tranquillitas magna, ser. 15. n. 13

Nihil tibi, & justo illi, multa enim passa sum hodie per vi-
sum, ser. 13. n. 16

Si filius Dei es descendere de Cruce, ibid.

Non audie quanta aduersum te dicunt testimonia, ser. 3.
n. 11

Et non respondit ei ullum verbum, &c. ibid.

Ioseph involvit illum in sydone, &c. ibid. n. 14

Cum autem seru factum esset, venit, &c. ser. 6. n. 12

Et accepto corpore Ioseph involvit, ibid.

Præ timore autem ejus exterriti sunt custodes, & facti
sunt velut mortui, &c. ser. 33. n. 9

Respondens autem Angelus dixit mulieribus, ibid.

SANTUS MARCUS.

CAP. I.

Vox facta est inde Calix, ser. 6. n. 14

Ecce ego mitto Angelum meum, ser. 5. n. 19

CAP. II.

Et dedit potestatem curandi infirmitates, & ejiciendi da-
monia, ser. 28. n. 8

CAP. III.

Simon qui & Zelotes, serm. 1. n. 1
Evanherges, id est, filius Tonitrus, ibid. n. 9
CAP. IV.

Quod minimum est omnibus seminibus, ser. 10. n. 15
In quacunque mensura mensa faciat, &c. faciat
CAP. V.

Cogitaverunt phantasmata, ser. 27. n. 16
Venit ad eos ambulans super mare, ser. 15. n. 15
CAP. VI.

Qui maledixit Patri vel Matre, merita mortis, ser.
n. 17

Adhuc cacatum habetis cur uerum & non audie
11. n. 17

CAP. IX.

Bonum est nos hic esse; ne sciat quid dicimus, ser. 1. n. 11
Non enim scirebat quid diceret, ser. 27. n. 16

Surdos fecit audire & muos loqui, lam. 11. n. 16
CAP. X.

Facilius est Camelum per foramen acutum oculi,
11. n. 17

Qui voluerit fieri major, erit uester minor, lid.
Multi uenient in nomine Dei dicentes, quoniam sum,
& multis seducunt, ibid.

CAP. XIV.

Capit anathematizare & jurare, qui uero bonum
scilicet quem dicit, serm. 4. n. 13

Vnus quidam de circumstantibus, serm. 17. n. 1

Negavit, dicens, neque scio, neque uero quid dicitur.
At illi manus iniecerunt in eum, & tenuebant eum, ser.
20. n. 10

CAP. XV.

Et accusabant eum summi sacerdotes, serm. 1. n. 11
Non respondebat quidquam i video in quaue in accusa-
tione ibid.

Dabant ei libere myrratum vinum, serm. 2. n. 11
Deus, Deus meus, ut quid dereliquisti me, serm. 5. n. 4
CAP. XVI.

Qui non crediderit, condemnabitur, ser. 11. n. 17
Sedet a destra Dei, ser. 33. n. 5

SANTUS LUCA.

CAP. I.

Turbata est in sermone eius, ser. 3. n. 10
Beata quæ crudelissima quoniam perficiuntur, quæ dicta
sunt tibi a Domino, ibid. n. 15

Magnifica anima mea Dominus, ibid.
Quia respexit humiliatem ancilla sua, ser. 3. n. 19

Erit magnus coram Domino, ser. 3. n. 25
Benedictus fructus ventrini, ser. 4. n. 16

LOCORUM S. SCRIPTURÆ.

Angelus Gabriel ad Mariam Virginem despon-
tan Ioseph, serm. 6. n. 7. & serm. 32. n. 6
agni Maria abiit in Montanam cum festinatione, &c.
et 6. n. 10. & serm. 18. n. 1

no fides est vox aluationis tua in, &c. ser. 6. n. 10
spiritus est Spiritus Sancto Elisabeth, ser. 6. n. 10
spiritus plena Dominus tecum, ser. 23. n. 10
Iacob dicitur Angelus ab ea, ibid.

non & non poteris loqui, serm. 16. n. 8. & n. 1. &
n. 7.

non Sanctus superveniet in te, ser. 28. n. 2
cora altissimi obumbrabit tibi, ibid.

spiritus plena, &c. ser. 28. n. 10. & 21
non audirest turbata eph in sermone ejus, serm. 28.

serm. ejus IESVM, serm. 16. n. 3. & serm. 1.

non est nomen ejus Iesus, serm. 1. n. 10
non Virgo Maria, ibid. n. 17

non gratiam apud Dominum, ser. 18. n. 17
in domina Domini, ser. 25. n. 13

spiritus anima mea Dominum, ser. ibid. n. 16
procurat & justitia coram ipso omnibus diebus nostris,

serm. 18. n. 18
magnus, & filius Altissimi vocabitur, serm. 16.

n. 7
non modo istud quoniam virum non cognosco, ser. 16.

non in nativitate ejus gaudebunt, ibid. n. 3
natus impletum est tempus pariendi, ibid.

Angelus Gabriel, ibid.
non datus locutus est Zacharia, dicens, ibid.

spiritus puer iste erit, ser. 16. n. 2
serm. ejus Zacharia & prophetavit, dicens, ib. n. 1
spiritus paginare scriptem, dicens, &c. ser. 15. n. 7

CAP. II.

spiritus vobis gaudium magnum, ser. 16. n. 3
non huius dies ut pararet, ibid.

Eamus MARIA abiit in montanam cum festinatione
n. 5

non nubis ut veniat mater Domini mei, ibid.
procurant eum inter, &c. ser. 3. n. 12

non omnes qui eum audiebant, ibid.
apud festinobus sic, pater tuus, & ego dolentes quare-
famatis, ibid.

non ejus animam pertransibit, &c. ser. 9. n. 2
CAP. III.

voce nube dicens, hic est filius, &c. ser. 6. n. 14
procuratur filius Ioseph, ibid. n. 16

defendit spiritus Sanctus corporali specie, ser. 6. n. 20

CAP. IV.

Et consummata omni tentatione Diabolus recessit ab illo
usque ad tempus, ser. 16. n. 11

CAP. V.

Ve audirent verbum Dei, ser. 11. n. 24

Et docebat de navicula turbas, ibid.

Duc in altum & laxate vestia vestra, &c. ibid.

Et concluserunt pescium multitudinem copiosam, ibid.

Erat per noctem in oratione, ser. 26. n. 19

CAP. VI.

Propheta magnus surrexit in nobis, &c. ser. 29. n. 6

Et ecce mulier qua erat in civitate, &c. ser. 18. n. 18

CAP. VII.

Hic si esset Propheta scribet utique qua & qualis est mulier
qua tangit eum, ser. 17. n. 7

Vnus debebat denarios &c. ibid.

Non habentibus illis unde redderent, donavit utrisque,
ibid.

Quis ergo eum plus diligit? ibid.

A&sumo quia is, cui pius donavit, ibid.

Recl&e judicasti, ibid.

Cui minus dimittitur, minus diligit, ibid.

Noli flere Adolecens, tibi dico, surge, ser. 13. n. 19

Et reseduit qui erat mortuus, & dedit illum, ibid.

CAP. IX.

Nesciens quid diceret, ser. 27. n. 16

Et non receperunt eum, ser. 19. n. 11

Cum vidissent Discipuli ejus dixerunt Domine, &c. ibid.

Et conuarius increpabat illos, dicens: nescitis cujus spiri-
tus es, ibid.

CAP. X.

Martha satagebat circa frequens ministerium, serm. 18.

n. 15

Maria sedens secus pedes Domini, ibid.

Homo quidam descendebat de Ierusalem, &c. serm. 28.

n. 15

Appropians ligavit vulnera ejus, ibid.

Deus propitius esto mihi pectori, ibid. n. 6

CAP. XII.

Nolite timere pusillus grex, ser. 24. n. 6

CAP. XV.

Non veni vocare justos, sed peccatores, ser. 32. n. 6

CAP. XX.

Filiu resurrectionis aequales sunt Angeli in celo, l. 5. n. 2

Non reliquerunt selenem, & mortui sunt, ser. 5. n. 10

In resurrectione ergo cuius erit uxor, ibid.

Neque nubunt, neq; ducunt uxores aequales, &c. ibid.

CAP. XXII.

Mulier non novi illum, ser. 20. n. 20

Tecum paratus sum in carcerem & in mortem ire, 23. n. 4

Ecce satanas expetivit vos ut traharet, &c. ser. 32. n. 7

Pater in manus tuas commendo spiritum meum, 5. n. 29

Hodie

***** 2

I N D E X

- Hodie mecum eris in paradyso, ibid.
 Et factus est sudor ejus sicut gutta sanguinis, Eccl. 11. n. 7
 Ego rogavi pro te ut non deficiat fides tua, Iesua, 22. n. 9
 CAP. XXIII.
- Hic est Rex Iudeorum, Ierm. 12. n. 12
 Memento mei Domine, dum veneris in regnum tuum,
 Ierm. 14. n. 13 & Ierm. 15. n. 19
 Hodie mecum eris in Paradyso, Ierm. 1. n. 19
 In manu tua commendo spiritum meum, Ier. 24. n. 18
 CAP. XXIV.
- Surrexit Dominus vere, & apparuit Simon, I. 17. n. 14
 Stetit in medio, & dixit eis, Pax vobis: Ierm. 32. n. 6
 Misce manum tuam in latus meum, Ierm. 32. n. 6
-
- S A N C T U S J O A N N E S.
- C A P. I.
- In principio erat verbum, & verbum erat apud Deum,
 & Deus erat verbum, Ierm. 16. n. 4
 Fuit homo missus a DEO cui nomen erat Ioannes, ibid.
 Et verbum caro factum est, ibid. & Ierm. 3. n. 24. & Ier. 28. n. 2
 Ego vox clamantis in deserto, Ierm. 16. n. 8
 Non sum ego Christus, non Elias, non sum Propheta, Ier. 16. n. 18
 Ecce Agnus Dei, ecce, qui tollit peccata mundi, 16. n. 17
 In testimonium, ut testimonium perhiberet de lumine, ib.
 Fuit homo missus a Deo, ibid. n. 13
 Non erat ille lux, Ierm. 16. n. 12
 Invenimus Messiam, quod est interpretatum Christus &
 adduxit fratrem suum Simonem ad Iesum, Ierm. 20. n. 20
 Misericordia ab Ierosolymis Sacerdotes, & Levitas ad Ioannem ut interrogarent eum: Tu quis es? Ierm. 2. n. 6
 Mediis autem vestrum fecit, quem vos nesciitis; ipse est.
 Eccl. ibid.
- C A P. II.
- Initium signorum fecit IESVS in Cana Galilea, & manifestavit gloriam suam, Ierm. 14. n. 16
 Deficiente vino dixit Mater IESV ad eum, vinum non
 habent: Quid mihi, Eccl. Ierm. 2. 9
 Accipit panem, & distribuit discubentibus, Ier. 32. n. 6
- C A P. III.
- Misit Deus filium suum in mundum, Ierm. 3. n. 16
- C A P. V.
- Nisi manducaveritis carnem meam, & bibereis meum
 sanguinem, non habebitis vitam in vobis, I. 11. n. 14
 Alius est quod testimonium perhibebat de me, Ier. 16. n. 16
- Ego testimonium non perhibeo de meipso, ita testimonium
 perhibebit de meipso, testimonium meum unde
 rum, ibid.
- C A P. VI.
- Durus est hic ihermo, & quis posset cum ambo levare?
 n. 1. 4
 Dicit ad Philippum, unde ememus panem, unde
 hi, I. 12. n. 16
 Ipse enim stiebat quid esset satanas, ibid.
 Ducentorum denariorum panes non sufficiunt, unde
 quique modicum quid accipiat, ibid.
 Et responderunt ei Discipuli sui, unde illa? & ipse
 Est puer unus hic qui habet quinque panes, & quin
 ces, sed haec, quid sunt inter tantos, ibid.
- C A P. VIII.
- Tulerunt lapides ut jacerent in eum, I. 12. n. 11
 Ego sum lux mundi, I. 6. n. 12
 Ego gloriam meam non querio, I. 12. n. 6
 Demonium habes, tulerunt ergo lapides, & ibid.
 Pater noster Abraham est, I. 1. n. 11
 Si filii Abraha estis, opera Abraha faciatis.
- C A P. X.
- Ioannes nullum signum fecit, I. 16. n. 21
- C A P. XI.
- Nonne duodecim hora sunt dies, I. 4. n. 27
 Lazarus, veni foras, Eccl. I. 30. n. 11
- C A P. XII.
- Maria ergo ascepit libram unguentum Nodipissimum
 I. 3. n. 9
 Et unxit pedes ejus, ibid.
 Nunc princeps huius mundi ejicietur Iesu, I. 13. n. 15
- C A P. XIII.
- Turbatus est spiritu, I. 4. n. 16
 Non lavabis nisi pedes aternum, Ierm. 17. n. 17
 Cum diabolus iam misserit in cor, ut tradent cum fe
 13. n. 16
- C A P. XV.
- Nunc clarificatus est filius homini, Ierm. 4. n. 16
 Capit lavare pedes Discipulorum suorum, Ierm. 22. n. 1
 Domine, tu milius lavas pede, ibid.
 Non lavabis nisi pedes aternum, ibidem.
 Si non la vero tibi pedes, non habes partem meum dicit
 Non solum pedes, sed etiam manus & caput, ibid.
- C A P. XV.
- Pater meus usque modo operatur, Eccl. 12. n. 13
 Hac mando vobis ut diligatis invicem, Ierm. 11. n. 10. n. 2
 Mittam vobis Spiritum Sanctum, Ierm. 3. n. 18
 Iam non dicam vobis vos, Ierm. 4. n. 6
 Quia servus ne cit quid faciat Dominus ejus, ibid.
- C A P. XVI.
- Multa habeo vobis dicere, Ierm. 3. 4. n. 10
 Non possetis portare modo, ibid.

LOCORUM S. SCRIPTURÆ.

CAP. XVIII.

Argo Perus habens gladium, eduxit eum, & per
eum evanescerunt. f. 23. n. 4.

CAP. XIX.

Procedens Pilatus IESVM & flagellavit. f. 2. n. 15.
in gulabat noslum bibere, f. 28. n. 22.
dece filius tuus, f. 16. n. 5. & f. 28. n. 22.
in omnibus lancea latus ejus aperuit, f. 20. n. 15.
ad patrem Crucem mater ejus, f. 9. n. 8.
dicit, ecce filius tuus, deinde dicit Discipulo, ecce ma-
ter tua, f. 3. n. 12.
discipulus, f. 6. n. 12.
infigerant eum crura, f. 12. n. 22.
incomitatum est, ibid.
capitulo novo, in quo nondum quisquam positus fue-
rit, f. 31. n. 14.

CAP. XX.

in omni monumentum fore plorans, f. 28. n. 25.
Iniquum ludorum, f. 20. n. 8.
miseris pueris ad Discipulos, f. 23. n. 15.

CAP. XXI.

in domine diligis me plus hunc etiam Domine, tunc
qua amate, f. 10. n. 7.
invenit Petrus unde illum Discipulum quem diligerat
huius genitorem, f. 17. n. 11.
in agros meos, ibid. n. 12.

ACTA APOSTOLORUM.

CAP. I.

Hoc erant perseverantes in oratione cum mulieri
huius & Maria Mater IESV, f. 3. n. 12.
in ignis crepus medius, & diffusa sunt omnia viscera
eius, f. 4. n. 10.
Domine, quinuscum corda omnium, ostende quem ele-
ges, f. 4. n. 4.
in foris super Matthiam, ibid.
qui cognominatus est Iustus, ibid. n. 5.

CAP. VI.

invenit in eum omnes qui sedebant in consilio vide-
runt faciem ejus tanquam, &c. f. 1. n. 11.
debet post omnes Spiritu Sancto, f. 35. n. 6.

CAP. VII.

Domine, ne statuas illa hoc peccatum, f. 12. n. 13.
Domine Iesu, uicipe spiritum meum, f. 12. n. 13.

CAP. IX.

Was electionis es mihi, f. 20. n. 1.
Circumfusus eum lux de Calo, aperiisque oculis nihil vi-
debat, f. 22. n. 1.
Offendentes ritum, & vestes, quas faciebat illis Dor-
cas, f. 14. n. 20.

CAP. XII.

Lumen resulgit in habitaculo, f. 4. n. 26.

CAP. XVI.

Transiunt Phrygiam, & Galatia regionem, vetati sunt
a Spiritu Sancto loquuntur verbis Dei in Asia, f. 22. n. 8.
Exiit a veritate persecutionem in eos, & ejecerunt eos de
finibus, &c. ibid.

D. PAULI APOSTOLI.

AD ROMANOS.

CAP. III.

Contra spem, in spem credit, f. 12. n. 16.

CAP. VII.

Reddite omnibus debita, cui tributum, tributum, &c.
f. 7. n. 8.

CAP. VIII.

Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, f. 17.
n. 1.

Si Deus pro nobis, quis contra nos, f. 11. n. 1.

Charitas nunquam excidit, ibid.

CAP. IX.

Optabam ego anatheria esse a Christo, &c. f. 31. n. 19.

CAP. XIII.

Qui diligit proximum suum, legem implevit, ibidem.

n. 16.

CAP. XIV.

Bonorum est non manducare carnem, f. 10. n. 32.

AD CORINTHIOS I.

CAP. II.

Quae sunt hominis nemo novis nisi spiritus dominis, que
in ipso est; ita, & que sunt Dei, &c. f. 18. n. 5.

***** p. Oportet

I N D E X

Sportet heres esse, serm. 18. n. 3.
Alii quidem datur sermo sapientia, alii scientia, &c. l. 30.

B. 24.

CAP. VIII.

Scientia inflat, serm. 3. n. 13.

CAP. X.

Qui se existimat stare, videat, ne cadat, serm. 32. n. 18.

Petra autem erat Christus, l. 8. n. 18.

CAP. XIII.

Charitas non querit que sua sunt, l. 12. n. 10.

Major horum est charitas, l. 6. n. 15.

Si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas,

si tradidero corpus meum ita ut ardeam, charitatem autem, &c. l. 10. n. 8.

Major autem horum est charitas. l. 30. n. 14.

CAP. XVI.

Viriliter agite, & confortamini Domino, l. 7. n. 14.

A D E P H E S I O S

CAP. IV.

Qui descendit, ipse est, qui ascendit, scim. 30. n. 11.

CAP. V.

Eratis enim aliquando tenebrae, nunc autem lux in domino, serm. 30. n. 12.

CAP. VI.

Penetrabilis est verbum Dei omni gladio accipit, in 29. n. 2.

A D P H I L I P P E N S E S

CAP. I.

Cupio dissolvi & esse cum Christo, serm. 11. 1.

CAP. II.

Non que sua sunt singuli considerant, qui dum dum, serm. 33. n. 7.

Formam servi accipiens, serm. 14. n. 6.

CAP. III.

Quorum Deus venter est, serm. 16. n. 14.

CAP. XIII.

Vocabitur nomen ejus Iesus, serm. 10. n. 4.

Nomen super omne nomen. Ibid.

A D C O L O S S E N S E S

CAP. I.

Adimpleo ea qua de sunt passionum Christi in carnem pro corpore ejus, serm. 12. n. 11.

CAP. III.

Super omnia autem hec, charitatem habet, quae culum perfectionis, & pax Christi exultat in uestris, serm. 10. n. 8.

A D G A L A T H A S.

CAP. I.

Allum Apostolum vidi neminem nisi Iacobum fratrem Domini, l. 12. n. 12.

A A T H E S S A L O N I C E N S E S

CAP. V.

Omnis uos filii lucis estis, & filii dei, non sumu uos neque tenebrarum, serm. 30. n. 11.

AD

X

LOCORUM S. SCRIPTURÆ.

AD TIMOTHEUM. I.

CAP. I.

*De honor, & gloria, serm. 24. n. 5. & serm. 30.
n. 11.*

AD TIMOTHEUM II.

Habemus mibi corona Inſtitia, serm. 10. n. 4.

AD HEBRAEOS.

CAP. I.

*Qui sunt administratores spiritus in ministerium misericordie eos qui hereditatem capiunt salutis, serm.
11. n. 1.*

CAP. VII.

*Spiritus patris, sine matre, sine Genealogia affi-
natum, &c. serm. 16. n. 13.*

CAP. IX.

*ne sanguinis effusione non fit remissio, serm. 1. n. 5. &
serm. 11. n. 5.*

CAP. XI.

*Ubi erit saeculum virga eius, serm. 1. n. 15.
Iniqui accipi gladii, fortes facti sunt in bello, castra
veniunt, &c. serm. 22. n. 12.*

Qui per fidem vicerunt, &c. serm. 22. n. 1.

CAP. XII.

In ipsius siti gaudio iugulauit crucem, serm. 11. n. 7.

D. PETRI.

EPIST. I.

CAP. V.

Claritas operis multitudinem peccatorum, ser. 33. n. 10.

PETRI II.

CAP. I.

*Alludatur operatio virtutum, ali prophetia: Hec omnia
operantur unus acque idem spiritus, serm. 19. n. 13.*

Habita divina coniuncta natura, serm. 15. n. 7.

D. JOANNIS.

EPIST. I.

CAP. I.

Tenebra in eo non sunt ulce, serm. 34. n. 5.

CAP. II.

*Omne quod est in mundo concupiscentia carnis est, &
concupiscentia oculorum & superbia vita, l. 24. n. 11.*

CAP. III.

Cum apparuerit similes ei erimus, serm. 16. n. 1. & ser. 31.

n. 2.

Filioli diligite alterutrum, serm. 33. n. 16.

CAP. IV.

Deus Charitas est, serm. 10. n. 9.

*Timor non est in charitate, sed perfecta charitas forna-
mit timorem, serm. 11. n. 1.*

CAP. V.

Tres sunt qui testimonium dant in calo Pater, Verbum,

& Spiritus sanctus, serm. 16. n. 7.

Spiritus est qui testificatur, quoniam Christus est veritas,

Ibid.

JUDÆ APOST.

EPIST.

CAP. I.

*Cum Michael Archangelus alienaretur de corpore Moy-
si, serm. 31. n. 14.*

APOCALYPSIS.

CAP. II.

*Apprehendit Draconem serpentem antiquum, qui est
Diabolus, & Satanás & ligavit eum per annos mille,
serm. 31. n. 31.*

CAP. III.

Suadeo tibi emere aurum ignitum probatum, serm. 30.

n. 21.

*Angelo Ecclesia Sardis scribe, scio opera tua, quinomen
habes quod vivas, & mortuus es, serm. 1. n. 25.*

CAP. IV.

INDEX LOCORUM SACRAE SCRIPTURE.

CAP. IV.

Procidebant viginti quatuor seniores ante sedentem in Throno & adoraverunt viventem in secula seculorum, lerm. 24. n. 13.
Et in capitibus eorum corona aurea, l. 6. n. 23.
Mittebant coronas sicas ante Thronum, Ibid.
Et animal primum simile leoni, secundum animal simile,
&c. l. 21. n. 6.
Quatuor animalia plena oculis ante ego retro. Ibid.

CAP. V.

Et accipit de dextera sedentis in Throno librum, l. 6.
n. 1.

CAP. X.

Et vidi alium Angelum, & habebat in manu sua libellum apertum, l. 5. n. 2.
Accipit librum apertum de manu Angeli, Ibid.
Et ab eo ad Angelum dicens ei, ut daret mibi libellum,
Ibid.

CAP. XII.

Mulier amicta sole, luna sub pedibus eius, & in capite eius corona stellarum duodecim, l. 3. n. 14.

CAP. III.

Et numerus ejus sexcenti sexaginta sex, l. 1. n. 10.

CAP. XIV.

Vidi Angelum Dei fortem volantem per medium celum
voce magna clamantem, l. 5. n. 1.

CAP. XIX.

Vide ne feceris, conservatus tuus sum, l. 5. n. 1.

CAP. XX.

Vidi Angelum descendente de celo habentes cum
abyssi. Catenam magnam, &c. l. 13. n. 17.

CAP. XXI.

Et murus civitatis habens fundamenta doctum, &
ipsius duodecim nomina duodecim, & Aspergili
Agni, l. 4. n. 10.

Et adeptus est reprobationes, lerm. 21. n. 7.

**

SERMO

S E R M O P R I M U S.
I N F E S T O C I R C V M C I S I O N I S
D. N. J E S U C H R I S T I.

Postquam consummati sunt dies octo, ut circumcidetur puer, vocatum est nomen ejus JESUS. S. Lucas cap. 2.

1. **N**omina hominibus nequaquam casualiter, aut fortuidim imponuntur, prout cuius bene regulato iudicio manifestum est. *Nomina non temere ac fortuidim non eas i. nec pro cuiusque hominis arbitrio induta fuerint*, inquit Possevius. Sunt enim diversa motiva, a quibus nominum argumenta ducentur. *Nomina sumuntur a diversis causis*, veluti a naturali proprietate. Sic Aratrices, quia dexteram sinistra longioram habuit, dictus est *Longimanus*. Curius dicimus, quia nascentes habuit, *Dentatus* est appellatus. Famosissimus ille Mundi Imperator, eo quod comam ex matris utero secum artulerit, que Latinè *Cæsarius* dicitur, aut quia *cæsus* fuit ex utero matris, *Cæsarius* nomine est insignitus. Sic quoque Michael Romanorum Imperator, & Ludovicus Rex Franciæ ob lingua impedimentum *Balbi cognominati* sunt. Philippus quoque Rex Franciæ, quod mira vultus elegancia a celo decoratus esset, *Pulcher* per auctoritatem est vocatus. Alii a singulari aliquo & proprio accidenti sua sunt nomina sortiti. Unde quia Valetium cum leonibus dimicantem ad Solis ortum corvus quidam circumvolvitabat, hioc sumpta est mox occasio eundem *Corvinum* appellandi. Quod Carolo, Ludovici Francorum Regis filio capilli ad nudum usque capitis verticem elapsi essent, *Calvi* cognomentum accepit. Arnea uxor Ulliſſis à Pericle, & Icaro in mare precipitata, ab avibus autem nonnullis qua *Penepole* vocabantur, praeservata fuit, ideoque eam *Penelopem* diademam volunt. Apud Ægyptios *Ly Moy*, idem est, quod *aqua*, et vero idem quod *Salvatus*, dicitur, unde puerulo qui populi Italiæltici generalis *Dux polita* fuit, eo quod ab aquis salvatus esset. *Paoletti Sanctorale.*

A

fionis

Meyssis nomen inditum fuit. Multi quoque ab lib. 2. c. 15. aliqua particulari actione cognomen suum sive asecunt, quorum euamnum viva fama in mundi memoria conservatur. Sic Marius Coriolani nomen fortitius est, in memoriam Coriolanum viris à se expugnare. Q. Metellus à domina Macedonia dictus est Macedonius: è duabus Scipionibus unus post subjugatam Africam *Africanus* cognomen tulit: Alter vero post Ataham devictam *Abaricus* dictus est. Antoninus, & Ludovicus germani Caroli Magni fratres ob insignem quam erga subditos exercerant pietatem, Pii nomen acceperunt. Alphonus Petri Cantabrigiæ Ducus filius ob extirpatam Atrii hæresim, *Catholicus* est cognominatus. Hoc quoque sensu Cassiodorus subdit: *Suscipisti nomen ex merito, custodi, ut semper lateris veritate vocabuli*. Ad cum prope modum quo de Probo legitur: *Erat Adolescens sui nominis Vopiscum.*

*Idem ib.**Mich.**Rit. Neap.**lib. 1. de**Reg.**Franc.**Cass. 8.**Epist. 10.**Felix apud**Vopiscum.*

2. Hodie die Filio Dei in sua Circumcisione nomen JESU imponitur: *Nomen super omnes nomen*. Nomen quod revelatum Maria ab Ipp. c. 2. Angelo fuit: *Vocabitur nomen ejus JESUS*. Quia vetere juxta doctrinam S. Hieron. *JESUS in Cat. Hebreo sermone Salvator dicitur*, unde Angelus D Th. in Etymologiam nominis significat dicens: *Ipsenim c. 1. Matt. salvum facit populum suum à peccatis eorum*; Id. fol. 7. eo huic nomini Filius Dei in ipsomet Circumci- col. 4. A.

sionis actu egregie respondit, dum eximium salutis nostræ opus per sanguinis sui effusionem exordiri voluit: *Merito sanè dum circumciditur puer, qui natus est nobis, inquit Bernardus, Salvator vocatur, quod videlicet ex hoc jam caperit operari salutem nostram, immaculatum illum pro nobis sanguinem fundens.* Ad nostram igitur doctrinam hinc difendendum nobis erit, unumquemque nostrum obligari, ut nominis, quo insignitus est, dignitati bonitate vitæ, morumque integritate exactè respondeat. Vos interim, ò Auditores, qui hoc nomen homo humanitatis ac benevolentias expressivum obtinetis, curate, ut vos ejusdem in ipsomet effectu imitatores exhibeatis, illius proprietatem dum ex hoc loco vobissem loquor exprimendo in corde, hujus verò characteres demonstrando in facie. Exordiamur.

3. Primus, qui sacrum hunc Circumcisio-nis ritum executioni mandavit, Abraham fuit; prout ex multis Scripturæ locis aparet, & ab Haymone Episcopo Halberstadiensi expresse confirmatur, dum inquit: *Ritus, id est, Circumcisio-nis conueniunt. Et religio à B. Abraham sumptus exordium.* Quod cum Trypho adu. iud. p. 12. D. *Circumcisio carnis ab Abraham initium habuit.* Causarum autem finalium, ob quas hujus sanctæ Cæremoniæ ritus institutus est, sanctus Irenæus unam fuisse dicit, ut videat Hebreus populus Deo tantopere char-tus, à quavis alia ratione posset discrimi-nari. *Imposita fuit Circumcisio, et in signum eam dedit Deus, ut cognoscibile perseveret genus Abrahe.* Sanctus Thomas autem una cum aliis scriptoribus Scholasticis docet, quod Circumcisio fuerit remedium contra originale peccatum. Unde Doctores omnes suspensi oblituērunt, quod filius Dei, qui ut Bernardus assert, nec in peccato genitus, nec in peccato circumcisus fuit, huic se legi subiec-tuerit, cum certò sciamus quod cessante fine, cessant ea, que sunt ad finem. Unde Haymon subiungit: *Quid opus fuerit Domino circumcidere, cum nullum peccatum omnino haberet, quod per ejus circumcisionem tolleretur?* Et S. Zeno se nullam videtur necessitatem assert, quæ illum ad hujuscemodi ritus observantiam permoveare potuerit: *Cur signaculum carnis accipit, si ei necessarium non fuit?*

Serm de
Circ. pag.
90. col. 1.
D.
Haym.
ubi sup.

In Bibl.
vet. PP.
seculo 3.
pag. 111.
col. 2. G.

4. Verum enim vero non defunduntur Patribus in hanc rem allatae responsiones; *Ita illi* quos Theophylactus Bulgatorum Episcopus *Ita illi* ideo Dei filium circumcidere voluisse dicit, ut ¹⁴⁴ *Manichæorum omnes concideret, qui copia* ¹⁴⁵ *Christi non verum, sed fictum, & apparen-soribus fuisse asterebat: Reverentur qui dicunt,* quod Christus incarnatus sit apparenter factum. B. Laurentius Justinianus ideo Christum circumcidere exsistimat, ut cum Iudeorum confundat calumnias; tum Daemoni Incarna-tionis sue celare mysterium. *Cum circumcidet* ¹⁴⁶ *passest, columniam ludus confundat, & audi-ciam Diabolo, ne incarnationis mysterium agniretur, velamen imposuit.* Beatus autem Simo-nis Cæsaria id factum esse autem, ut quisque hanc sanguinis effusionem videt, Christum non ac-reum aut Phantasticum corpus sibi an-sompsisse firmiter perfuaderet: *Testimonium accepta carnis pervalidum fuit, quod in sanguine die circumcisus est, fuisseque sanguis, quod verum humanum corpus non phantasticum te-buit.*

5. At vero de vestra, ò Auditores, humi-nitate confido, quod non displicebit, si omni-bus hisce, multique aliis, que in hanc rem ab-duci possent, responsonibus, aliam quandam subiungero. Reseat Magister Historie Schola-sticae Salomonem sapientum omnium Regem prohibuisse, ne in Templi fabrica ad fiducia-dos, expoliendos, elabotandolique lapidis cuiusvis ferri usus adhiberetur, quin ponitis certi cuiusdam animalis, vel vermis, Zamii, vel comit appellati sanguine invenientur, utque cuius naturalis virtus lapidum duretam invenire arque dissidere valet. Id quod Salomon non ex sola sciebat herbarum, lapidum, & co-jusvis animalis proprietatum cognitione, re-tum insuper ex ipsamer modo leguntur di-recti experientia. Nam quandam Struthio-camelum paulò ante natum, & vitro, satyri capaci vas, velutario inclusum, in loco quan-dam collocavit, ubi à matre sua commode ri-deri, & visitari poterat, que cum ex Natura suæ indole in vehementia affectus erga pullos suos neminem ex avibus parenti sibi haberi-pullum sicutum huic carceri inclusum cœcerit ad desideratam illi libertatem procurandum nullo non medio uia quidem est, verum om-nem suum conatum iritum fuisse aduentus, & supradicti comit sanguinis singularem vita-

tem

Dicitur
X

tem instictu quodara naturali cognoscens, animali illud diu sollicitè quæsivit, ac tandem feliciter repertum, supra vas illud vitreum allisit, & occidit. Unde carcer ille vitreus hujus animalculi sanguine vix imbotus, subito constactus & contusus, chato viscerum suorum pignori libertatem restituit. O admirabilem sanguinis hujus virtutem! vertuntam si quis animalculi hujus sanguinem, cum sanguine Redemptoris nostri conferte contendat, idem faciet, ac si puerum aliquod mathematicum vasto universi globo comparet. Universum genus humanum, velut mancipium quoddam, peccati catenis in abyssi carcere, sub Sathanæ tyrannide constitutum jacebat, unde libertatem suspirans, per Prophetas exclamabat: *Educ vinculum de domo carceris, sedentem in tenebris & umbra mortis:* Iesus autem Dei filius, sanguinem suum, ad comparandam nobis ubertatem, oportunitum valdeque efficax sciens esse remedium, quippe sine sanguinis effusione non fit remissio, eundem hodie in Circumcisione effundere incipit, ut nos non à carcere vitreo, sed peccato, & à crudelibus Sathanæ manibus liberaret, dicente Zacharia Propheta: *In sanguine Testamenti sui eduxisti vincitos tuos;* opus vere eximium, nominique JESU apertissime respondens: *Convenienter vocatum est nomen ejus JESUS* (inquit Angelicus Doctor) id est Salvator, ut per ipsum omnia salvarentur. Pulchritudo se nomini JESU respondisse facta ipso probavit.

6. Refert Theodoretus Episcopus Cyrenensis Oldam Prophetiam, & Davideum multas populo Hebreo pariter & gentili imminentes longe ante prævidisse adversitates atque augustinus: *Olda Propheta graviora & difficultiora toti populo prædicta.* Et quidem sanctus pieatissimus que Rex David, tentatus si possibile esset miseras illas Deum placando evadere, Psalmum nonageimum quartum compofuit: *Hac igitur cum B. David propheticis oculis à longe prævidisset,* hunc Psalmum in illorum & omnium hominum doctrinam & utilitatem conscripsit, omnesque creaturas ad laudandum Deum invitas dicit: *Venite. Sed quomodo veniemus? Non passibus corporis sed mentis, & affectu cordis, ac imitatione virtutum,* exponit Carthagitanus inco-gitius. Venite, inquit Hugo Carenensis, passibus fidelis, quia per fidem appropinquatur Christo.

Quid autem facti veniemus? *Exultemus Dominus.* q. d. Jubilee Hebreus, plaudat gentilis, eique in hymnis, & canticis obviā cuncti procedant, *Quoniam Deus magnus Dominus, & Rex magnus super omnes Deos,* id est, supremum in omnes Reges dominium obtinet; quare nil penitus timentes alacriter venire, nos enim velut dilectos suos recipiet liberter: *Manibus suis totum universum sustentat, montiumque altitudines procul ipse conspicit.* Maris quoque Dominus est, & omnipotenter suæ dexter prima jecit terræ totius fundamenta. *Venite, exultemus Dominino.* Libenter equidem, ô David, veniam, ut uentamen quisnam Dominus illi sit, sci-re prius velim. Cajetanus legit: *Exultemus Cajet. ib. petra salutis nostra.* Hugo Carenensis: *Exulte pag. 157. mus Domino Christo.* S. Hieronymus & san. col. 2. Etus Isidorus ita exponunt: *Iubilemus Deo,* S. Isid. & id est, *Iesu petra, nempe Christo salutari nostro.* Hier. Itane! Ergo JESUS est ille Dominus, ad quem apud. L. Onos David invitavit? At vero dic nobis, ô m. ibid. Propheta, qua ratione illum tractare debemus, pag. 184. cum quoniam ceremoniarum apparatus nobis col. 2. cum ipso agendum erit? Non est coram illo Iean. La-alis ceremonia opus, inquit David, quam riu. 1. 2. ut in ejus conspectu uenientes, ad ejus nos ibid. pag. pedes prostraneris: *Venite adoremus, & pro- 989. col. cidiamus ante Deum.* Alii legunt: *proferna 2. D. mus & incurvemur nos,* aut eum S. Athanasio: *Procidamus ipse Christi Regi nostro.* Quibus in verbis diligenter notanda est actio illa, ad quam, ut calamitates nostras subrefugiantur, Propheta nos exhortatur *Procidamus, profer-namur ante Iesum.* O quam est haec pulchra inventio!

7. Refert Pierius Valerianus, quod coenante Vespasiano Imperatore, bos quidam Palatum eius ingessus, rectaque ad ejus mensam contendens, capite ad pedes ejus prostrato, coram ipso prone corpore in terram prolapsus fuerit: *Decusso iugo triclinium,* P. Val. 5. in quo coenabat Vespasianus, irruptus, ac fugatis pag. 28. E. ministris, quasi derupte defessus, procidit ad ipsos accumbentes pedes, cervicemque submissit. Improvisus hic eventus multa multis cogitandi causam præbuit, tandem vario casu hoc mature, multaque cum prudentia ponderato, prognosticum quoddam significare concluerunt, nimium futurum esse, ut Vespas. Romani A. 2. Im-

Idem.
ibid.

Imperii subditos, à diræ tyrannidis, quā Vitellius exercebat, intolerabili jugo liberaret. Quod portendere visus est bas iste, nisi terrarum orbem amarissimo vitelliana dominationis jugo oppressum opem à gente Flaviana deposcere, que jam verum esset potitura? Ecce igitur cauam, cur Sacer Psalmista nos inviceret, atque ut ad hujus incarnati Verbi, Iesu scilicet pedes prosternantur, exhortetur, Procidamus, prosternantur, invurvenimus. Perrs Iesu noster, ut tantarum miseriatur, quas ipse, & Olde Prophetissa longe ante predixerant, à nobis affectat intolerabile jugum; Jugum, quod neque nos, neque Patres nostri portare potuimus; nobisque ab angustiis, quas per peccatum contraximus, liberatis per sanguinis sui virtutem salutem deuou testiuat diu desideratam, ut eos qui sub lege positi, legis onera portare nequierant, sua compunctione juvaret, inquit

Beda in
Cat. D.
Tho. c. 2.
Luc. pag.
141. col.
4. F.
E Simon
de Cassia
de Miss.
verbis in
carnati
c. 10 p. 8.
col. 3.
Io Lorin.
ib. p. 184.
col. 1. E.

Num. 13.

econtra verò Iosue nomen, in actionibus ad mortem tendentibus felicissimorum eventuum certum esse prognosticum? Neququam, quipotius pro intelligentia advertendum est, nomen Iosue idem esse quod Iesu, sic enim à Septuaginta interpres transuersus Iosue, id est, Iesu. Hoc autem nomen ei datum est, quando adest ^{in N.} Ios Chananæos, & Amalechitas eligebatur militia ducem, ut affirmant Ongenes, S. Augustinus, Theodoretus, Oleaster, & alii; ^{in R.} quia Iesu idem significat quod Salvator, ut in mirum in actuali cum inimicis suis conflictu, ^{D.} præcipue actionibus intenderet, quæ nominis suæ propriissime convenient, salvando milites suos, adverarios vero suos glorijs detinendo. Et hoc præcipue consilium nominis Oseas, in gloriosam JESU nomine communiuit. Unde Ecclesiasticus de eo loquens dicit: Qui fuis magnus, secundum nomen tuum, maximus in salutem electorum Dei, infeste volas, ^{in C.} quod nominis sui significatum generosis fiduci & operibus suis proprie adimpleret. Vena enimvero nescio, qua ratione celebre, & gloriosum istud encomium Iosue ab Ecclesiastico veridice dari poterit, siquidem in lib. Nomenrum ipsi omnino conterrani accidisse deprehendo. Totus enim ejus exercitus dissipatus & destructus fuit, occisi quoque omnes milites illius, adeo ut prius Josue, & Caleb, qui malum Moysi nuncium referent, nulli ali manserint de exercitu superstites: Omnes vero mortui sunt, atque percussi in confusione Domini. Quod si igitur gentem suam salvare min. ^{in N.} 14. me prævaluere, non video quomodo ipsum Iosue aut Iesu nominis, quod Salvatorem significat, integrè respondisse dici ab Ecclesiastico portentum. Solum Iesum Nave (inquit fundis) Ambrosius) nomen is sacri similitudo servavit: ^{in R.} Certe si se solum non verò alios ibi à Moysi 13. II. 4. commissi exercitus milites salvando, nomi ^{in C.} 76. nis sui significatum executioni mandavit, quod attinebat ut Moyles cum ex Osea in Iosue commutaret, & Ecclesiasticus illum anno celebraret dicendo: Tuit magnus secundum nomen suum, maximus in salutem electorum Dei?

9. Scriptor quidam modernus, paucis qui Emerit. de dem verbis, sed valde sententious, egegiam Nave ^{in R.} hanc difficultatem resolvendi rationem fringit. ^{in C.} 4. dicens: Mutationem hanc divino afflantibus præcepit ritu fecit Moyles, ut Iosue Iesum nominem Sal. ^{in R.} 5. sub latitudine vatem

uarem expressius adumbraret. Moyses enim pravidit, verum Messiam IESV nomine appellandum esse, ideoque per Josue actiones, ejus proprietates exprimere voluit. Cum hac tamen differentia, quod Ioseph nomini suo correspondent, semetipsum duxerat in propria persona ab inimicorum suorum manibus salvando: Christus Iesus autem nullo habito vite proprie aut proprii sanguinis respectu, universalem omnium filium stabilivit, siisque nominis significatio incomparabiliter melius quam Iosue pleae respondet: *Vocatum est nomen eius IESVS* (inquit Chrysostomus) quod interpretatur *Salvator*, editus enim est ad totius orbis salutem, quam suā Circumcisio præfiguravit.

10. At vero paulatim ad magis peregrinas speculationes altius nos erigamus. Primum Verbum æternum incarnaretur, Angelus Mariae filium ejus Iesum appellandus esse revelavit: *Vocabitur nomen eius IESVS*. Item, dum circumciditur, Iesu quoque nomen mox obtinet, *Vocatum est nomen eius IESVS*. Nequaquam Dei filium nomen suum aliquando mutasse, quin potius id ipsum ad mortem usque in variatum conservasse reperios tametsi eum in Crucifixione diversis fuerit linguis exaratum; alteratum tamen, aut mutatum nunquam fuit. I. N. R. I. cum tamen eo tempore, quo Rex Hebreorum esse in Crucis titulo declarabatur, aliquantulum mutari debuisse meritò videri possit. Quando enim Deus Abrahamum sublimare voluit, eligendo ipsum in multarum gentium patrem, ejus quoquenomena nonnulla variavit: *Ne ultra vocabitur nomen tuum Abram*, sed appellaberis Abraham, quia Patrem multarum gentium constitui te. Angelus quoque generoso colluctatori suo nomen Jacob (quod suppluator significat) in Israhel nomen commutavit, *vocaberis Israhel*, quod significat *videns Deum*.

11. Similiter mulier illa, cuius latitia in matrem, & amaritudines transmutata fuit, Noema, id est, pulchra, deinceps appellari noluit, quia potius Mara, id est, mulierem ab amaritudinibus conturbatam se vocandam esse, aperte fatis insinuavit, *Quia amaritudine valde replevit me Omnipotens*. Cur igitur Dei filius tam in Nativitate quam in vita & morte; idem semper Iesu nomen sibi reservavit? Eadem quoque difficultas circa Beatissimam Virginis Deiparae nomen moveri potest, quæ cum a tribus personis Divinis ad supremam Matris Dei dignitatem electa

esset, idem tamen Matris nomen semel sibi indutum definiter retinuit. *Et nomen Virginis Maria*. *Luc. c. 2.*

Et tamen excellentia Virginis ex hoc quod Mater Dei esset, longe Abbatæ dignitatem superabat. Cur igitur hujus, non vero illius nomen mutatur? Jacob Deum non tamdiu vidit, nec tanta illi cum eo familiaritas intercessit, quanta Mariæ, & tamen hoc non obstante illius, non vero hujus nomen mutatum fuit? Affectiones Mariæ illis Noëmi angustis incomparabiliter extitèr majores, & tamen Mariæ nomen invariatum semper permanescit: Maria ante partum, Maria post partum: Maria priusquam Deum videtur, siisque brachis sustinet, & portaret, Maria quoque postquam millies mille vicibus eundem contemplata fuit: Maria priusquam per filii sui dolores & afflictiones amicaretur, idemque Mariæ nomen etiam post dolores invariatum semper & immutabile conservavit.

12. Ecce enim spero, quod difficulatis hujus punctum, persequentis scripturæ ponderatione feliciter attingemus, & in ea reconditum aperiemus mysterium. Notum siquidem est ex Scripturæ variis locis, incarnatus Christus Patris Sapientiam variis Apostolorum Principem appellasse nominibus, caque sicut distincta significata connorant, ita quoque in diversis eventuum occurrentis fuī sī imposita, nunc enim Simon, alias Bar-Iona, deinde Cepha, mox Simon Ioannis, denique Petrus appellatus fuit. Tandem vero cū in particuli discipulis suis, se brevi psaltrum, & mortuorum esse, manifeste dicet: *Oportet eum ire Ierusalem multa pati à Senioribus, & Sribis, & Principibus Sacerdotum, & occidi*, mox S. Petrus amore, quo erga ipsum cerebatur commotus, pieatus affectu, inquit Hieronymus, contrarium ei persuadere Th. ibid. contendit: *Absit à te Domine*; at vero quo ipsum fol. 61. col. runc nomine Redemptor appellari, audite! *2. B.*

Vade post me, Satana. Ehem, quodnam est diabolicum nomen illud, quo Apostolum tuum afficias? Paulus autem eum veluti beatum canonizasti: *Beatus es Simon Bar-Iona*, nunc vero eum oculis tuis adeo abominabilem esse perhibes, ut illum ē conspectu tuo abegas, & Dæmonem voces? Attamen. Auditores definite admirari, siquidem inter nomen, ipsunquæ consequentia opera bona semper esse debet correspondentia. Petrus dicendo: *Absit à te Domine le voluntati Christi ostendebat esse contrarium*: Petrus autem idem est quod fitabilitas, & firmitudo, *Si-*

S E R M O P R I M U S

enon idem quod obediens, Cephas constantiam significat, unde cum Petrus actionibus neutri predictorum nominum debite correspondet, agendum, inquit Christus, cum tu actionibus tuis mihi semper contrarietis, ideoque nomine insignioris operibus tuis minus proportionato, oportuniori te nomine compellate nequeo, quam si te Sathanam, id est, contrarium appellavero. Ideo quia contraria loqueris voluntati mea, debes adversarius appellari; Sathan enim interpretatur adversarius, siue contrarius, inquit S. Hieronymus.

D. Hier.
ubi sup.

Ioan. 8.

Theatr.
vit. Hu-
man. pag.
1376. col.
1.

D. Amb.
lib. 1. c. 5.
de Insti-
virg. pag.
120.

Orat. de
Nat. Chri-
sti apud
Grem;

Nysienus ut per hoc ipsam Deimattrem futurum hunc esse extinxitur: ut per nomen impositum ducimus, minus significare sur.

14. Idem similiter de sanctissimo Iesu nomine, ne concludendum est, scilicet verbum incaneatum id ipsum semper, usque in & post mortem ipsius, invanitatem retinuisse, sed quod nulla ueritas illud variandum necessitas, sed quod illi semper omni cum solitudine & indulta, ipsa opere veritate responderit, omnes suas actiones, in nomine, & vitam ipsam pro nostra salute adhibeo. Exinde, idem quod dicere potuerit, Iesu filii, Iesu Christi. Siquidem Recens naens vocabuli bonorum induit, in ipso quod vita serie & gestis fideliissimum prout Et S. Zenon concludit Verus omnium Salvator est ergo cognovitur, & factis & nomine.

Jacob Patriarcha ultimum vite sua dicens: Ministratus erat, cum ecce a dilectissimo filio suo. Josepho & Egypti Vice regi visitatus, gratum & placidum populus, dimisit ut sub iure regni ipsius, olla sua permissione suâ in Egypto nequamque sepeleenda esset, promittere: Ne spolas meos. Egypto, sed dormiam cum Patribus meis, respondebat, que mein sepulchro majorum meorum; cuius petitione Joseph liberum illicem coadveniens pellit. Hunc prius Senecio consolatione plenis, adserens: Tunc Dominum conversus ad lectuli caput. Circa quo illius verba Scriptores Sacri, quemnam Domum Patriarcha adoravit, curiosè investigant: Theodorete per Dominum hunc Josephum intelligunt: Somnum Ioseph complevit est, vidit enim eum, & Lunam, & stellas undecim adorantes eum. Idem quoque Chrysostomus confirmans dominum: Vide sonum decrepum Patriarcham adorantes colligunt, honorum Ioseph declarare, & re ipsa completere vobis. Ad hanc eventum. Veruntur in quod haec opinione pericula attiner, minime convenire videbatur, ut tanto tamen Pater filium suum honoraret, eidemque se se humiliaret, cum potius accidere contra non. Apud T. debuisset, ac proinde legit Ambrosius: Adoramus Terram Israel summamat virga eius. Septuaginta: In ore istius pretes legunt: Adoramus fatigum virga eius. Id est, de quoque S. Paulus Apostolus in Epistola ad Hebreos, explices dicit: Et adoramus fatigum a filio. Virga eius. Sicut hic non nihil Theodoretus, & uero. E. causam investigat cur Israël, id est, Jacob summatorem aut fatigum eius quam Joseph, tunc Theodorus, quam Vicere Egypti, in manu sua descrevit, ut ipsa virga adoraretur? Quid est hoc adoravit Israël summamat virga? Cui difficultati multi cum Glosa. Glolla pag. 151.

Glossa respondent, dicendo, quod adoravit sep-
trum Ioseph non in se, et ab oluti, sed in quantum
erat signum & figura potestatis Christi. Remigius
Episcopus & Primarius, ambo velut una eadem:
quelingua hisce formalibus verbis respondent:
Iacob cognitus designari per illam virginem Ioseph,
regnum Christi per fastigium verbi eius, summa-
tem virginis, potentiam & honorem regni Christi.
Et S. Thomas de Aquino eandem opinionem
adferens, dicit: Adoravit Christum significatum
per virginem illam sicut & nos adoramus Crucifi-
xum & Crucem ratione Christi passum ipsa. Verum
quidem est, hisce responsioribus nihil in contra-
rium opponi posse, verantamen nequamquam a
veto alienum fore credo si quis affirmaret. Jaco-
bum illo tempore oculo prophetiae vidisse, qui-
quid in persona Christi eventurum erat, quasi in
hec verba virtus lax terminasset periodum: virga
illa quam in signum authoritatis sue in manu
tua deferens (d. Ioseph) Crucem illam mihi repræ-
sentat, in qua Messias ab ipsius Hebreis nostris
est crucifigendus, atque ideo hisce oculis meis vi-
deo & corde adoro summitem seu fastigium
illius, in quo ignominiosis characteribus vetum
Messie nonen descriptum prævideo, scilicet Je-
sus Nazarenus, quod idem est quod Salvator. Et
quidem certus sum, quod factis & operibus ab
hoc nomine suo minimè discordabit, siquidem
vita sua propria comparabit Hebreos, & saugui-
nis sui pretio redimet Gentiles. O sanctissimum
nomen! Ego te hic reverenter adoro, devotum
que hoc adoratiois obsequium in hoc ultimo
vita mea termino venerandus offero. Illa vir-
gas significat Crucem Christi: illius summitem
adoravit Iacob, quin cum in inscriptione Crucis
Christi contineatur Iesu nomen, dum adoravit sum-
mitatem virge illius, visus est adorasse sanctissi-
mum Iesu nomen. Unde S. Zeno optimus arguit:
Quod Christus versus omnium Salvator esse cognos-
tetur fadu & nomine.

15. Non erit abs re si veritatem istam per a-
lum quendam scripturae locum confirmaverim-
us. Norum etenim est ex primo Regum libro,
quam insopportabilis fuerit Goliath gigantis ar-
rogantia: Terior enim quem solo sui alpestru in-
curiebat, generosissimorum eriam militum ani-
mos dejiciebat: solus David pectorulus ne quic-
quam cum extimuit, quin potius animo intrepido
ad singulariter cum eo certamen ineundum ge-
nerosè se obtulit: Non illum perterrificerunt
gravia armorum pondera quibus erat accinctus,
ne formidabile hastæ ferrum, quo erat muni-

tus, ideoque heroico a solo baculo, fundo, &
lapidibus instrutus obviam illi processit, adeò ut

Gigas adolescenti temeritatem demiratus, eum

deridendo dixerit: Nunquid ego canis sum, quid tu 1. Reg. 17.

venis ad me cum baculo. David interim lapidem

inducti libi felicem, funda eundem inseruit,

tantoque cum impetu fronti gigantis impedit,

ut is in pedibus confiserere non valens, in terram

prolapsus paulè post mortem expiravit. Ita com-

muniter accidere iis solet, qui alios contemne-

tes, nimis de se præsumunt. Porro ea est non-

nullorum opinio, quod David tribus singulatim

cum industria conquisitus lapidibus, trinitas caput

illius petivit, equibus tamen solus tertius eum

morescum in terram proflaverit. Inter ceteros

Hugo Carcensis dicit: Revere David tres lapides i.e. Hugo

cit, quibus percussit Goliam, sed uno prostravit. Ve-

Card. ibi.

tum, inquit, quanam igitur inter hosce lapides pag. 232.

fuit differentia: Num forte tertius hic lapis cetero

col. 2. F.

ris fuit ponderosior? aut vero manu Davidis in

Gigantis frontem validius impactus? vel fronti

directius infixus? Idem Hugo in virtute nominis

Hugo ibi.

Domini id accidisse respondet, ubi notanter obser-

vandum, quod non dicat: In virtute Domini, sed

in nomine Domini. Etenim quale stud Domini

nomen fuisse existimat: unque non aliud, quam

sancctissimum Iesu nomen lapidis Davide inscri-

ptum: In medi lapidis, quo David prostravit & in-

teremit gigantem, inventum fuit sanctissimum il-

lud nomen Iesu. Verum enim vero attentos vos hic

esse desidero Auditores. Supradiximus, quod Ie-

sus idem significet, quod Salvator, ac proinde cum

lapis hinc a Davide in gigantis frontem valide in-

fixus Iesu nomine fuerit insignitus, evidens est,

lapidem hunc conformiter inscripto sibi nomini

fuisse operatum, dum giganti vitam eripuit, Da-

videm lospitem servavit. Isaælitis quoque salu-

tem attulit, & opratam in prælio victoriam: Et

hoc quidem in figura accidit. Ceterum revera-

petra seu lapis iste Christum Dominum nostrum

significat: Petra autem erat Christus. Et S. Gre-

gorius: Lapis in sacro eloquio Dominum & Re-

demptorem nostrum significat. Myticus autem la-

pis iste sanctissimo Iesu nomine fuit insignitus: col. 1. 6.

Vocatum est nomen ejus Iesu, idemque cum infer-

nali gigante dimicavit, cum que fortiter prostra-

vit, & vicit: Subvertit potentias Diaboli, nobisque

ab ejus tyrannide feliciter liberatis nominis sui Ser. 179.

significat apertissime respondit: In illo quidem de temp-

tunc figuratum est, quod in Domino Iesu Christo se 2. pag.

completum est (inquit S. P. N. Augustinus) venit 225. coll.

enim versus David Christus, qui contra spiritua- 4. L.

lem

Ioan. de

Carthag.

de SS. Tr.

arcana.

lib. 1. hora.

9. pag. 51.

lem Goliath, id est, contra Diabolum pugnaturus, crucem suam portavit, sicut enim baculus, crucis typum habuit, ita etiam lapis ille, quo percussus est, Christum Dominum figurabat.

16. At vero pro maiori evidentiā duos in Circumcisōis actū cauſatos effectus singulariter obſervemus, quorum unus in Christo, alter in Maria;

Corn. à Lap. in c. 2. Luc. v. 22. pag. 55. col. 1.

namque temporis momento quando Sacerdos, vel alter quispiam ad ſacratissimā humanitatis inciſionē cultrum applicuit, quidam ſanguinis rīsus ex inſucto vulnere dimanare viſus fuit: Virgo autem Mater dolori dilecti filii ſui reaetimē compatiens quia ex oculorum veniſ copioſum lachrymarum rivulum ſecutaret, contineſe minimē poruit. Quod tametsi Scriptura ſ. expreſſe non aſſerat, ex effectu tamē materni vehementia valde redditur credibile, prout etiam nonnulli ſcripторes tanquam veriſimile recenſent;

Did. de la. Vega in Festo Cir- cumcis. pag. 194.

Inl. Solin. c. 42. pag. 85. n. 1.

Io. Text: t. 2. de Nat. mir. aquar. 415.

Ca. Pli- mus lib. 1. cap. 106.

temporit, inquit Textor. Nec ita noxiū prout Fons Aphroditii erat, cuius aqua à mulieribus potata, ſterilitatem poſt se relinquit: steriles reddit mulieres. Nec adeo malignus, ut fuit Fons illius Atacidae, cuius aqua ut Plinius affirmat, prope Nonactiam & Styx ſecutriens, bibetibus illam mortem ſubitam accedit. Verum incomparabiliter admirabiliores ſunt Fonte illo Ilinici, cuius aqua (tamē ea frigidissimā ſint) ſi deluper pannos expandas, flammæ erumpunt, pannosque accendunt. Prodigiosiores etiam ſunt Fonte Neminiae, qui locum per ſep̄mutat, cāque mutatione anni ominatur ſterilitatem, vel abundantiam: Rariores quoque ſont Fonte, qui in Insula Dandri in quodam Bacchi templo ſecutrit, qui quovis reducto anno, Kalendis Januarii in viuum traſmutatur: Admirabilior quoque eſt

Apollinis fonte, qui in Calophene manat, & hinc praeſtit eius virtute perhibetur, quod qui ejus aquam potaverit, futura certa predicit, ut quidem ſi admirabiles horum ſacratissimorum fontium qui hiſce Kalendis, hoc eſt, in ipſo toruſe ameroſio ſecutiōre, virtutes intelligere defideantur, revoquandū vobis in memoriam ent, quod magno illi Macedonum Monachus accidit. Hic per diuinum dum unā cum exercitu ſuo in aperto campo Valerius confulerat, jamque exercitus ſui, quā pedum, quā equitum acie in optimū ordinem depoſitā, atque ad hostilia calitra impetendo, prompta, expedita, tympana quaqueveriſum ronitate procul coepidit, mox duo limpidissimi fontes ex improvifo coram Alexando viſi ſunt ſtatim.

Quo improvifo miro que eventu conſpecto magnus luc heros ſubſtitit, ſignificatumque iocuſeptatū huius eveniū cognoscendi percupit, Philofophos coram ſe accedens juſſit, inter quos unus, cuī nomen Arifarchus, progeothicum uniuersique fontis hunc in modum expoſit, ſcille, unum illorum fontium ſignificare, quod rōbor & generofitatem ſuā viram ſalutemque exercit ſui eſſet aſſecuraturus alterum vero certitudinem elegerintis victoria indicem quā de fabrilibus glorię reportatus eſſet. Etenim ſubtiliſſime fontibus, ad illos, qui hodierno dielectuſe coepiunt, fontes digredi velimus quorum unus ſanguinem manabitur a Christi ſacratiſſima humilitate erumpentem, alter vero lachrymas ab oculis Virginis Matris copioſe ſtillantes efficit, quidnam haliudi inveneri voluerunt, quā quod hic circumciſiſus infatuolus, ut ſanctissimi nominiſ ſui Iesu ſigilificaro perfecte responderet, de inimicis noſtriſ velut Salvator noſtri glorię triumphans fideliū ſuorum totoque genere humani exercitū proprio ſanguine ſuo ſalutis ſecutatem inſallibilem effet procurauit: Hodie duo hi myſtici fontes Angelorum redempcionem, hominumque ſalutem certo nobis preſagiunt. Idem quippe eſt Angeli Salvator & hunc Seminarii (inquit Berwardus) ſed hominis ab Incarnatione Cruci, Angeli ab initio creature. Hodie in Circumciſione ad horum lacrymas & ſanguinem naſcentium fontium ſecutriginem, Paſſiois ſuariet exordiens, nobis inuit, quod urachines ſuas cum ſominiſ ſui ſignificato conformat mundi torius Redemptor patet & Salvator de-claratur. Cum primū nomen Iesu accipit, ſan-ctum Timotheum Circumciſione emittere voluit: quiaſ dicit: dixi, ret, ut cognoscat mundus; me non inane ac vacuum huiusmodi, nomen Salvatoris habere velle.

17. Matthaus

DE CIRCUMCISIONE DOMINI.

9

17. Matthæus Evangelista refert quod mox ut Filius Dei in civitate sua appulit, multi pietate moti in firmum paralysi graviter vexatum in corpore, in anima vero gravius infestatum peccato, eorum eo adduxerint. Et ecce offerabant ei paralyticum, facientem in lecto. Mox autem ut verbum incarnatum eundem conspergit, absque eo quod infirmus vel minimum signum ederet, desiderii recuperanda sanitatis expressivum aut coelesti hunc Medico supplicaret, spontaneè & motu proprio dignatus est eundem primævo integræ, opimæque sanitatis statui restituere. Dixit paralyticus: Confide fili, remittuntur tibi peccata tua. Ecce enim, quod anima sanitatem attrinet, perfide deintegratum: Surge tolle lectum, & vade in domum tuam. Ecce itidem eundem membra: tum suorum pristino vigori perfecte restitutum. Circa hunc locum modernus quidam scriptor meditationes suas psalmum scripsit, & Stupefactus considerat: Si paralyticus hic veniam & remissio minime poscit, cur eam illi sic concedit Christus? Ubinae sunt ejus lachrymæ, quæ linguae officium supplent: ubi sunt illius suspiria, quæ interna cordis desideria exprimit? Ergo dona sua adeo faciliter egenitus tribuit, tametsi eadem non dignentur petere? Legitur quod cum Alexander Magnus Thebanæ civitatis incœnia ab ipsiis fundamentis totaliter diruisset, mulier quædam locupletissima, cui Phrynes nomen erat, civitas miserata eam denuo redificare, pristinæque statui restituere fuerit aggressa, idque ab ea ultra citroque absque ulla sollicitatione prævia præstitum fuit, hoc solum desiderans, ut omnibus incœniis Thebanorum restauraticem fuisse innotesceret, quo sine hac Epigraphen monib[us] inscribucuravit: Alexander Magnus haec mœnia diruit, Phrynes vero reparavit. Pari quoque ratione, cum infirmus hic à paralysi in terram dejectus esset, & in anima sua magnopere damnificatus. Christus utrumque spontaneè & motu proprio restaurat, arque in anteriorem gratia statutum redificat, quæ à culparum & iniuriorum infernalium exercitibus diruta & desolata erat, volens nimitem nominis Iesu, quod Redemptorem significat, per omnia perfectissime satisfacere & respondere, ut vel sic unusquisque dicat, quod id, Quod peccatum diruit, Iesu reparavit. Unde eruditus author præstans inquit: Advenit Christus, ut quod evertant regionis tartarea principes, reficeret ipse, quod ille illi strinxerat ut inde se in nomen voluerit imponi. Et ideo Paletti Sanctorale.
- vocatum est nomen ejus Iesus, & ad propositum de præfato paralytico, ulterius scribit: Sic Christus facile veniam non petenti concessit, ut hinc consenseret, quam vere Salvator ipse sit. Corporis nimirum & animæ Reclauacator.
18. Solent à sacris scriptoribus multæ piaz meditationes super illa petitione, quam Crucifixus latro Redemptori nostro proposuit instinctu scilicet. Memento mei dum veneris in regnum tuum. Nam circa hæc verba dua considerantur. *u. 4.2.*
col. 2.
- Nam præcipue mihi suggestuntur. Prima est, cur, & ex quo motivo latro hic inductus fuerit, ad dicendum: Memento. Secunda est, cur Christus adeo prompte latroni responderit, dicendo: Hodie mecum eris in paradyso. Quantum attinet ad verbum Memento, ita discurto; videlicet Titulum illum Crucis summarii inscriptum & Salvatoris vertici imminentem. J. N. R. J. & cogitat copit, Jesus idem est quod Salvator, Quare O Domine memento mei, cura salvando animam meam, ut gloriose nomini tuo, quo es insignitus, perfecte apteque respondeas. Imo vero, inquit Dominus, iuste id à me poscis, ideoque petitam gratiam tibi abnovere haud quaquam possim: Hodie mecum eris in paradyso. Verum inquires, nunquid latro iste vir impius est, qui propter graviascelera sua infernū sapientis est promeritus, de quo proinde S. Gregorius scribit: Non legitur quod inquam fecerit aliquod D. Greg. bonum, semper fui malus & viximus, quomodo apud B. igitur idem hunc in mortis agone constitutus Vincent. cum Dæmonc confligens vincet infernum, & Fer. ferm. triumphabundus ingredietur Paradysum? O. de Nat. currit hoc loco, quod cum Clodovæus Franco- B V. 1. e. rum Rex, etiamnum gentilis, cum Alemannis col. 3. dimicaret, à quibus ob dissipatum ab illis exercitum cum victoriæ desperaret, ut ab inimicorum siorum manibus liberati, victoræque Baron. 6. An. palmam securam sibi reddere posset: Elevatis Ch. 4.9. oculis in colum, compunctus corde, commotus in la- fol. 4.6.4. chrymas ait: Iesu Christe quem Clokhilas (quæ Regina cordis sua, atque Catholica erat) praedicit filium Dei; qui dare auxilium laborantibus, victoriam in te sperantibus tribuere diceris, tuis opis gloriam devotus efflagito, ut si mihi victoriæ super hos hostes indulseris, credam tibi & in nomine tuo baptizer. Quid sit: Cum autem hæc diceret, Alemanni terga vertentes in fugam labi caperunt. Dei Filium sub sanctissimo Iesu titulo invocavit, & quia nomen istud Salvatorem, & Redemptorem significat, ideo redemptus & sal- ratus;

B

varus; imo victoriosus permanet, omniaque carceris aut mortis pericula evasit: Simili modo cum latro in temporalis & æternæ mortis confitibus versaretur, & victoræ palmarum sibi securam reddere, suamque animam è manibus Dæmonum & inferni fauibus salvare posset, ex viso in Crucis vertice sanctissimo Iesu nomine animatus fuit, ut se Christo enixere recomendaret, ut velut Iesus id est Salvator, in periculo mortis agone sibi impetraret salutem. Unde piissimus Redemptor noster, ut glorioli nominis sui significato responderet, ipsum ab æternis Inferni incendiis, & satanæ tyrannie clementissime liberavit, eique Paradisum liberaliter donando plenam quoque salutem indulsi: *Hodie mecum eris in Paradyso.*

19. Conformater ad ea, quæ haec tenus diximus disparitatem, quæ inter nomen Iesu & Antichristi intercedit, velim observemus. S. Joannes Evangelista in sua Apocalypsi pessimas Antichristi qualitates describens, in particulari de Nomine ejus referit, quod si litera Nominiis sui per viam numeri Arithmetice numerentur, ascendant ad conficiendam summam 666. Et numerus ejus sexcenti sexaginta sex. Ubi modulus quidam author bene adverxit, quod *Antichristi nomen ex senariis conficiatur*: Gloriosum vero Iesu Nomen juxta Grecorum calculis factum computum alcendit ad summam 888. idque sequenti modo ostendunt: Nam litera I. 10. significat: H. 8. Σ. 200. O. 70. l. 400. Σ. 200. Qui omnes numeri simul juncti faciunt 888. Nomen igitur ex octonariis constat. Etenim nunc observebo, obsecro, mysterium. Quandoquidem numerus septenarius requiem, & salutem significet: Senarius econtra, quia ad septenarium non attingit, innuit omnino contrarium, inquietudinem videlicet & perditionem. Unde Antichristus quoque vitæ suæ gestis, & factis nomini suo perfecte respondebit. Numerus autem per sanctissimum Iesu nomen expressus contrarium omnino infert, siquidem octonarius æternam nobis beatitudinem indicat, ac proinde octo quoque sunt beatitudines, prout ex Evang. dicere possumus. *Quia senarius non pervenit ad septenarium, qui in numerus requiem significans, octonarius verè est gloria symbolum.* Ut igitur Christus sanctissimo Nomini suo apte respondeat, obligatus quodammodo esse videtur, ad conficiendam nobis celorum quietem, æternamque Paradyso gloriam, prout replete in latrone certiuit, cui dixit: *Hodie mecum eris in Paradyso.*

*Apoc. 13.
v. 18.*

*Honor. Menes de Circum. Christi.
col. 148.
fol. 2.*

20. Quapropter licet exurgat contra nos natum exercitum Princeps satanas, surgo militiæ nequissima arma contra nos quantumque potentissime levem, nihil est tame quod nos conturbare possit, siquidem Archistrategus nostrus Iesus vires ejus dissipabit, consilia infatuabit, nosque à dolosis stratagemis illius poterit salvabit. Estne qui haec dubitate possit? Et quomodo id potest, si ad dulcissimum Jesum, id est Salvatoris nomen respicie velit? unicunq; ducatax validissimi praefidii adducam exemplum, quod pro millenis aliis que in hac tem declaratandam in medium adduci possent, abunde servire poterit. In vita namque S. Simeonis Stylii legitur, quod barbarus humana genitrix hosti, sanctitatis amictu induitus, atque in Angelum lucis transformatus, eximii illius servi Dei Simeonis Stylii bonitatem & simplicitatem per astutas, fraudesque suas subfannaturus acceperit, eidemque lætu vultu significavit, Deum reus orationibus, jejunis, sanctitate &c. mirabili complacentiam & satisfactionem, ac proprie cum eum ob vitæ integratatem, variisque abstinentias, velut alterum quandam Eliam efficeret, decretum Deo esse, ipsum haud dissimilabiliter honorum premiis, hocque fine sed et expeditum esse, ut in adducto secum de cœlo igneo curru ad cœlum ipsum transferre. Quapropter ingredere, inquit, igneum, flammamque currum istum, nec recules favores, quos Divina benignitas, acque clemencia tibi digneat et impetrari? Neque ullam tui lectionem ab hinc flammis timeas, cum corpus tuum per rot abstinencias & macesteries feret in glorificandum, Deusque ab hisque ignis flammis conculcum suum suspendenter, ne activitate sua zelare, aut offendere te aliquâ ratione possiat. Dub. Attas forsan ne semina æterna in calom diabolis rigentes, difficulter admodum inventi possint eundem. Omnem pone metum, ego namque divinorum præceptorum executor, milles iterumq; aereo eundo & redeundo confici, tibique vita dax, & eumq; curru istius auriga ero. Ad non vides equus apud Rofhosce ignes moræ ulterioris impatiens, etiam tuam diutius tardationem sustinere nequaquam posse? Simeon igitur ex falsis hisce persuasioibus, & fallaci invitatione, ad credendum valde dispositus, & inclinatus, currum ingressurus dexterum pedem expendit, simul tamen eodem tempore invocato sanctissimo JESU Nomine, quasi dicere voluerat: Quod si sub hoc curru aliqua later Diaboli illatio, atque

atque deceptio, ab insidiis inimici, si quæ sublunt, me liberato, ut Nominis tuo, quo Salvator dicens, respondisse censearis. Hoc autem Nomen pronuntiatio, in unico momento, & cunctus dispatuit, & evanuit dolosus ejus autigas: *Sicut non jam ascensus pedem alterum in fallacissimo curru posuit, sed Dominum Iesum inclamans, max curru, & anxia evanuerunt.* Eccœ qualiter magnus hic Dei servus sola Nominis JESU invocatione ab illis omnibus Diabolis subiit fuit liberatus. Cum enim Nomen istud in semetipso significatur contineat salutis, dictus hic Dei servus salutem hanc in propria persona respœta vere fuit expertus, mox enim ut Nomen istud labiis suis devote expressit, destrui coepit facta haec machina, extinctæ sunt flammæ ignis, disparere equi ignei, omneque mendacium evanuit, adeoque fraudulentus ille Averni tentator confusus fugere debuit. Unde sicut apparente sole, tenebra in unico instanti subito in nihilum resolvuntur, ita quoque omnibus Diaboli consilio & dolis dissipatis, Sanguis Simeon ab eo salvus remansit. Quod Simeoni hac in re accidit, servire mihi hoc loco poterit ad assumpsi hujus corroboracionem, vobis autem velut vivum quoddam exemplum ad imitandum vobis propositum, ut scilicet in quovis casu obvio, quo hostis vester infernalis infidiosas animas vestras strueret infidias, Jesus semper sit in vestro corde, Jesus vestra infidus maneat memorie, Jesum linguæ vestræ prouident in quavis obvia necessitate, sic enim infallibiliter, iuxta Nomini sui significationem, ejus quoque feliciter potiemini effectibus.

Verum dicet fortasse nonnemo, ex antecedenti aliquo particulari minime inferti posse conclusioem aliquam universalem. Nequecumq[ue] id ipsum diffiteor. Verum nec vos mihi negare poteritis quod non tantum huic Dei servo, verum etiam omnibus aliis sanctissimum Jesu nomen devote invocantibus, Redemptor nos fuerit promptus semper atulerit auxilium, cunctoque sancto Nomini sui correspondentes, semper sit exhibitus salutis effectus. Ut proinde Viocentius Bellovacensis, & alii, de S. Edmundo Caeniacensi Archiepiscopo non immixtè scribant, quod eidem dum adhuc puer parvulus esset, orationi dedito Christus Iesus in specie parvi pueri apparebat, ipsius hisce verbis salutaverit: *Salve charissime,* Ex qua visione Edmundus ploratum territus,

mox ramen à parvulo Jesu, his verbis animatus fuit, *Ne timeas,* rufice vultum meum, & frontem meam observa, quod dum Sanctus Edmundus faceret, vidit, & legi fronte ejus literis aureis inscripta duo haec preuosa nomina: *Iesus Nazarenus.* Cui proinde Iesulæ subiunxit. Huic Nomi fœtem esto devotus, illudque menti tuae impressum, in corde semper portato arque in cunctis obviis eventibus, tam nocte quam die, pollice manus tuae fronti tuae inscribito, promitto enim tibi sumiter, quod per me ab omnibus tibi imminentibus corporis, & animæ periculis, sinistrisque casibus sis liberandus: *Scribe fronti tua noctibus singulis nomen hoc: i quo factò non est quod subita morte, aut altero periculo timens preveniri.* Salvator Did. Ven. enim noster (subdit alias quidam Scriptor gas serm. modernus) ad hoc se obligatum esse censem, de Circ. ut nominis sui Etymologiaz sumiteri respondeat pag. 197: *Vt beneficio Etymologie Nomini sui, quod salus sonat, perfectam anima obtinere mereatur salutem.* Quapropter, Auditores, ad imitationem Christi curapud nobis quoque erit, utilissimum, quo insigniti sumus Christiani nomini perfectè respondeamus opera exercendo charitatis. Hoc mane enim multe pauperes vestram Eleemosynarum subsidia præstolantes, insignem charitatis exercenda occasionem subministrabunt. Estote igitur benigni & charitativi erga inopes; In secunda namque parte de iis, qui contrarium omnino faciunt, sermo institutus. Interea nonnulli quiescamus.

P A R S S E C U N D A.

2. Quis non horret, si librum aliquem, hac pia inscriptione (*Opera Divi Augustini vel Moralia S. Gregorii*) notatum videns, postea apertum per volvendo librum, illum præter Arii & Calvini haereses aliud nihil continente deprehenderet? Similiter quanta futura esset deformitas & dissonantia, si qui defensoris gloriose titulo insignitur, omnem ab aliis inferenda mala adhiberet industriam, aut si qui Protector appellatus, opere ipso destructorem potius se esset probavit; aut si quis charitable nomen usurpans, externis operibus rabidum potius canem exprimeret; vel si quis Secretarii munere fungens, Principis sui secreta revelaret; aut si qui Magistri nomine gloriatur, ipsa esset ignorantia & stupiditate iugantior: Denique

si, qui Pastor est, lupum se vita moribus ostenderet? aut, si is qui pius, impius, qui illuminatus passim appellatur, vere cœcus esse deprehendetur! O quanta haec futura essent exorbitantia!

Matt. c. 6. Statuerat conversus dixit: *Non invenit tantam fidem in I^rael, nescio, inquam, ac per hoc Verbum incarnatum Centurionem hunc dignis voluerit laudibus celebrare, an verò non potius omnes voluerit Israelitas reprehendere. Verum etenim est quod Dominus Centurionem tanquam fidelem à fide sua commendet, attamen ipsu[m] uno eodemque tempore Israelitas tanquam Infideles reprehendere, quis non viderit? verè enim propter obstinationem & malitiam suam reprehendi meabantur, & ideo mitum non est, si illos promerito suo reprehenderit, sed potius miror quod d[omi]n[u]s ad veritatem ipsos lamentatur, illos Israelitarum nomine appellat: *Non inveni tantam fidem in I^rael.* Cur non dicit: *In Capharnaum?* *In Ierusalem?* *In H[ab]reis.**

23. Hujus Scriptura intelligentiam facile ac
quiremus, si quod S. Joannes Evangelista in my-
stica sua Apocalypsi scripsit, debita cum attentio-
ne observaverimus. Præcipit Deus Secretarium su-
um literam quandam duriusculam ad Sardinia
Episcopum dirigendam exaret. *Angela Ecclesiæ*
Sardis scribe: *Quidnam est quod scribere debo?*
Scio opera tua, quia nomen habes quos vivas, &
mortuus es. Hunc Episcopum nonnulli S. Meli-
thonem fuisse volunt, qui postea Marry pro
Christi fide necatus est: Lyranus autem supposi-
ta, qua Episcopus hic fuit, vita integritate &
sancimonio, in contrariam opinionem declinat.
Verum uter sit, littere tenorem observandum esse

D. P. Ang.
cb. hom. 3.
pag. 142.
col. 3.
H.
Ambr.
Ansh. in
Bibl. vet.
SS. P. p.
2. fes. 9.
pag. 343.
fol. 2. H.

existimor Scio opera tua. Nomen habes quod vivas,
& mortuus es. Quae verba S. Augustinus expo-
nens dicit: Multi in corporibus vivis animas mor-
tuas portare noscentur. Ambrosius Ansbertus in-
quit: Huic Angelorum nomen habere dicit, quod viv-
at, operibus vero mortuum designat. Quod idem
est ac si diceret: Magna est deformitas, quando
opera non correspondent nominis. Pater Alcazar
scripturam hanc mari exprimens dicit: Respic-
tur ad ipsum Episcopi nomen quod grecè significat
in postorem sive specularem id est vigilantem.

Unde ideo ipsum reprehendit, quod, cum tan-
quam Episcopus vigilans nomen obtineat, iste
tamen mortis somno obdormisceat, quasi ad-
indecens valde est, & proflus absurdum in Pia-
lato, & quovis alio homino, viram ducere, mori-
bus praeditum esse, vel operationes exercere, à
nomina quod obtinet, proflus differentes. Na-
satis est arborem vivere, & vivere, fructus tamen
debitos non habere, inquit Primatus.

24. Hoc etenim est punctum illud, quod supra in easu Centurionis tangitur. Deus de Hebreis, utpote veris Israhelitum lamentatur: *Nomini vestri tanquam fidem in Irael.* Ponderandum enim est hoc nomen Irael, quod videnter Deum significat: *Irael, tu es, videntis Deum,* quasi Salvator. Dicitur: *Dicere vos, o Hebrei, nomen Irael,* quod videtis Deum, significat, teneatis, cum tam aduenientes vestris opera sint cœcitatibus, vivitis enim tamquam cœci, qui nec videte, nec cognoscete quidam desideratis. Unde Basilius Seleucus codem Israëli loquens dicit. *Nomen quo tu es, o Irael,* *Dei cogniti argumentum est ut noster facias increditatem tuam patefacias.* Cur appellatur *ius iugis virtute cares contumeliam triges*? *Iugis* cognomen, quod persona probro sit factum, *autem impugnans, & calumnia nomine tuum afficias.* Multi, qui vitam à domine suo plenaria iscrepantem agunt Chamæleontes similes erunt, qui nomen magnorum, & corpus minorum alde habent ut notat Tertullianus. Magnates apellamus *Principes*, quia tanquam pedes principales subditorum suorum corpus sustentare debent, verum nomine suo minime respiciunt, qui potius volunt, ut subdit, veluti pedes eorum ipsos sustentent, hoc namque fine reditus eorum levant, Datias & gabellas imponunt & consimilibus extorsionibus & iniquitatibus subitos bonis suis paulatim exunt, & spoliant, unde non Principes, sed Tyranni sunt appellati. Molti Pralati, qui Pastores esse, suumque regnum gubernare deberent, eundem intra lupi densis relinquent, oves suas ad sanguinem usque vulgariter lanam detondere, imo pellem ornamentari decorant. Eheu! quorū sunt qui nobilitatis gloriabantur, cum rameo nihil in se nobilitatis, præter solium nudum nomen obtinente, si enim committentes non dubitarent, quæ genitrix vilissima absque verecundia facere posset. Quid, obfeto, hoc nomen Sacerdotum importat & urique personam sacram pro-significat, cum rameo multi illorum va-

nam prophanamque prorsus vitam ducant, imo pejorem, quam faciles agere soleant, omnem dissolutionem sibi licetam esse arbitrantes, loquendo, & vestiendo, incendendo, conversando sacerdotii sui gradum & dignitatem deturpant. Duriis, qui caput familiæ est moritur, mox è cognatis proximus, declaratur esse tutor. Quia autem ratione, ut huic nominis faciat, sibi commissos tuerit; veluti sponsa quædam totam sibi substantiam exsugit, pupillis & orphannis fame, & nuditate pereuntibus. Quot sunt mulieres; quæ cum Mariæ nomine sunt insignitæ, pe-

jus vivunt quam vixerit Magdalena, quando erat in Civitate peccatrix? Volunt audire Domina, cum vera sint dæmonis mancipia. Nos omnes Christiani libenter dicimus, cum Turcicè, Iero. 10. imo bestialiter vivamus, nihil de Christianismo, Carb. 10. præter solum nomen, circumferentes. Christia. D Ambro. nus vocatus es, parce huic nomini, propter te bla- d spir. c. fphemetur Dominus noster Iesus Christus, sed luce- 18. lib. 3. ant bona opera tua. Demum vero diuersum hunc pag. 163. cum insigni quadam S. Ambrosii exaggeratione concludam, qui dicit: Nomen Christi prætentit, & substantiam denegat.

SERMO SECUNDUS. IN FESTO EPIPHANIAE.

Et apertis Thesauris suis obtulerunt ei munera, aurum, thus, & myrrham. Matt. c. 2.

Quemadmodum in Lapis Lydio autem perfectionem experti solemus, ita amoris integritas in donorum exhibitione exhiberi confeuit: Amor sentitur in donis, inquit Magno ille Pontifex S. Gregorius, & modernus quidam subiungit: Dilectio non tam comprobatur affectibus, quam muneribus. Unde Rex Tambutius in Africa ingens quoddam Regi Fez- zio misit donarium, scilicet quinquaginta mancipia nigra, totidemque puellas, Decem Eunuchos, duodecim Camelos, struthiones decem, sedecim animalia, à quibus muscus sive zibetum provenit, ac denique sexcentas pelles Al- cium. Ex Insula Magatariensi Magno Chamo penna quædam Ruck allata fuit, quæ adeo magna avis est, ut Elephantem apprehendens in æta subleveret, ejus quoque penna nonaginta palmos longitudinis, duos vero palmos latitudinis, seu crassitudo in se continet; cui quidam densa papa adjunctus erat, quatuordecim in pondere libras obtinens. Presbyter quoque Joannes ad magis stabilendam cum Lustaniæ Rege contractam benevolentiam, eidem per Abdenago Ephborum suorum prefectum, legatum suum locupletissima dona transmisit, speciatim vero idemmet, quod in vertice suo deferre solebat capitis sui diadema, simul declarans se hac co-

rona nihil in sua potestate pretiosius haberet; insuper egregia illi offerebat tum in victualibus subsidia, tum in militibus, & auro necessaria subventiones, tum ad munimentorum suorum praesidia & conservations, tum etiam ad augendam ejus adversus Mauros congregatum exercitum. Rex Zizit magni Balæ, qui magno Tutez exercitum maritimum, seu clas. p. 2. fol. sem bellicam per mare ducebat, Machæam 308. fac. 2. quandam, seu ensim falcatum, multis monili- in fine bus, lapidibusque pretiosis epulentissime di- vita ad stinctum, doni loco obtulit, cui adiunxit longam quandam margaritarum lineam, quarum singula sex scrupulos continebant; & prætereat aliam lineam, sive torquem ex metis quoque margaritis confectam, quarum singula octo- decim scrupulos in pondere suo habebant. An- no Domini 807. Aaron Perfatum Rex per quendam Legatum suum, cui nomen Adella erat, Catolom Imperatore horologio quo- Vinc. dam donavit, quod ænis pilis horas resonans, Belluac. quandam cymbali harmoniam referebat, horis 1. 2. 4. c. 10. vero indicatis, successivè tunc equites prodibant, fol. 310. quot horæ insonuerant, quorum quilibet suam col. 3. portam sapienter, redeundo candem, denuo Majolus post se cludebat Ita resert Majolus Episcopus col. 23. & Vincentius Belluacensis. Verum quid pro fol. 1034

S E R M O S E C U N D U S

phana reeensemus , quando sacra in magna satis

Spec. copia oculos se nobis obiciunt ? Maximus ille

Hist. Bar. Doctor & Pontifex S. Gregorius Recaredo Hi-

s. 8. fol. spaniarum Regi dono traxi nisi Clavem quan-

100. n. danciam auream, illatum catenarum feto artificiosè

38. B. segmentatam, quibus S. Petrus Neronis tempo-

Idem t. Romæ viñetus crudeliter fuerat. Alexander

III. Venetis subsistens, argue in S. Marci Basilica

12. fol. Missam solemiter celebrans, Serenissime Ve-

457. A.B. netorum Principi Rosam obtulit auream. Hen-

Ibid. fol. rieus II. Angliae Rex ab Urbano III. Corona

496. e. quadam donatus est aurea, admirabilis cum pro-

digio præparata, id est, ex Pavonum plurimis, ill-

demque plurimis rubinis , carbunculis , ada-

mantibus, hyacinthis pretiosissime distinctis,

Hugo Rex Franciæ alia sui erga Henricum Re-

gem Othonis Saxonæ Ducis filium magni affec-

tus expressiva signa adinvenire minimè poterat,

quām donatiovem enīs Constantini Imperato-

ris, cuius custodia ex ferro unitis elavorum, qui-

Bar. tom. bus totius universi Redemptor Crucifixus fuit,

fol. 361. facta affabre erat. Aton Rex Sacracordum ad

7. 31. E. suam exprimendam benevolentiam Carolo

Cornel. à Magno Imperatori ipsissimum Jesu Christi se-

pulchrum liberè donavit. Constantinus Mag-

lap. t. 1. in nus Sancto Prælato Nicolao magno Myren-

Propri. fol. Episcopo librum Evangeliorum transmi-

2. col. 1. sit, gemmis , & monilibus preciōsissime adorna-

3. Reg. c. tum, de quo dono sacer quidam scriptor loquens

10. dixit : Mirus amor, mira veneratio . Sabaeorum

Zachar. Regina Salomonis doni loco attulit certum vi-

2. Hujus quoque Politicæ (quod scilicet a-

Chriſto- mor sentiatur in donis) tres Orientis hodierni Re-

ges, strenui fuit profectores; quorum primus in

Bibl. vet. Hebreo appellabatur Apellius, id est, fidelis : se-

PP. t. 12. cundus Amerus, id est humilis: tertius vero Da-

lib. 1. c. 8. mascus id est, pius Græce dicebatur primus Ma-

fol. 26. galath, id est, nuntius; secundus Galgalath id

sol. 1. B. est, devotus, Tertius Saracén, quod gratiam sig-

nificant : Nobis vero primus Balthazar, secundus

Melchior Tertius Galpar dicitur: Hi inquam in

contestationem amoris quo erga tecos natum

Judææ Regem cerebantur, opulentissima,

Matth. c. quæ in thesauris suis conservabant, obtulerunt ei

2. munera, aurum, ihus, & myrram. Porro Beatus Laurentius Justinianus hoc mane nos invi-

tar, ut Regum istorum imitatores esse coentes. Aug.
damus, ad recessum natum Regem debite adorare, I. L.
dum teneri amoris passibus poperando; Carrus fol. de
affilius, non corpore, votu, non pedibus, ut Regum I. L.
vestrum in p[re]cepto in venatio Cerijum, myrram &c. I. L.
vero munera species deferre volucum. Et S. P. 40
Augusti Offeramus & nos dilecti sumi fratres I. L.
cera & sancta munera Deo nostro. Non autem I. L.
non incensum, non myrram; sed corda nostra.
Hæc illi offere debemus, quia grata proflus illi
erunt vaideque accepta.

3. Dedit olim Deus Moysi, & Aaron viii
præcepta bonum Itaélitum populi regnum &
gubernationem concerten[t], quorum usua-
fuit: Non apparet in conspectu meo vacuus Quæ Exis-
t[er]t I. yranus expones ait: Coram me, id est in loco sacris-
tice, vacuus, id est, sine sacrificio, & alle lu-
tione. Et Abulais: In loco sanctuarium nullus illa I. L.
vacuus apparet, sed offere munera Domine, quod in-
dum differentiam tuam. Verum enim velo p[re]cep-
tum illud inde magnam in se diffinient[ur]
continet, adeo ut vix sit aliquis illius exequi
modus possibilis. Primo enim certum est, quod p[re]l. 14.
Deus totius universi sit Dominus, qui unde
opus non habet ut aliquid à substantia, ut
mendicet subfidiū, quo honorum nostrorum
iudicet. Piæterea qua ratione possibile erit quod
pauperes variis necessariis preſsi, hoc possit
adimplete p[re]ceptum? Siquid Magnaude
modicū non satisfacit, nisi donum ordinatio-
rum munētum si karum longe transcendat: paup-
eres autem perpetuum fecerunt cum auto di-
vortiū; aut vero rameth copia illius mire ab-
undarent, nec tauri, ut que rata ar-
menta, verum tamē leio omnia quod dulce
oblationibus minime oblectent: Hoc auctiū non
delectaberis. Unde Remigius Altmudorensis: I. L.
voluisse Sacrificium, si exurus adiungem over, & op[er]a in
boves, & victimas multas. Et cuius Doctrina scilicet p[re]l. 10.
argueret licet, quod Deus a nobis non eximes, Bell. Pe-
nitentia interetas victimas offerit desiderat. Quam p[re]l. 11.
nam autem è victimis internis Deo acceptorem, p[re]l. 12.
quam cor nostrum offere poterimus? Sane in c[ap]it. 10.

te habes quod offeras, inquit S.P. August. Noli ex-
tra, tristitia tua comparare, sed dic: in me sunt Deus
et iustitia que reddam laudationes tibi? Noli extrin-
seculi Iesus, quod malum, inquirere, habes in te quod
occidit. Propterea spernit taum, hircum, arietem,
tam non est tempus ut haec offerantur, cum solum
gaudeat, & oblectetur cordis nostri oblatione:
Cor contritum & humiliatum, Deus non spernit.
Cum igitur Deus sacrificia extrema, & supradic-
tas victimas parvi & sterner, consequens est, ut
in illo Exodi præcepto: Non apparebis in con-
spectu meo vacuus, dicere quasi voluerit; volo
ut quotiescumque ingrediendo sanctuarium in
meam prodibis præcestatiam acceptissimum mihi
offeras cordis tui donarium. Unde Theodo-
terus ait: Tu enim dixisti forarum sacrificia non
placere tibi, ideo sacrificium tibi gratum offeram.
Propterea cum cor meum valde depresso sit, &
voluvi contrivserim, & valde ipsum attenuaverim,
acceptum sacrificium tibi offeram. Eheu.
quos sunt, qui sanctuarium ingrediuntur, id est,
in Ecclesia coram sacro altari altant, in conspe-
ctu Dei comparentes, sed manibus omnino va-
cuis, quia Divino præcepto obliquantes cor
suum Deo dare tenuerunt! Cor eorum longè est à
me. Parthis olim haec lex posita erat, ne quis in
conspicuum Regis, eundem salutatus, aut ve-
deratus, prodiret, nisi pro possibiliteris sua
ratione gratum aliquod ei donum exhibeter:
Reges Parthos nemo potest salutare sine munere,
inquit Seneca. Simile quid de Persarum Regi-
bus affirmat Cœlius Rhodiginus, dum ait: le-
gem inviolabilem frisse, ut quando Persarum
Regis sua Regna visitabant, subditi variis mune-
ribus eis obviam irent. Unde pauper quidam
Rufius nil, quod Cyro Regis sue offerte pos-
set, inveniens, Aquam manibus colligens Regi il-
lam obtulit, quam ipse tanzi fecit, ut jussit fla-
tim pro munere illo aureum poculum, ac mille
nummos aureos illi reddi. Hanc eandem legem
Deum in Exodo Hebreis, & universo per con-
sequens Christianismo præcepit reperio. Et
quidem ut id verum esse perspiciat, omni fu-
gatio mentis fastidio, diligenter velim me auscul-
tare.

4. Optimus Deus, qui est ipsissima in abstra-
cto bonitas, quique se nobis maximos largi-
tati benitatis effectus gloriatur, Hebreis,
quos tantopere prius amarat, se postea exces-
sive rigorosum exhibuisse videtur, dum intol-
erabilem, & hominis naturæ valde adver-
sat.

santem legem hanc illis præcepit, ut scilicet
omne primogenitum ei sacrificarent: Sacri- Exodi cap.
ficia miki primogenitum, quod aperit fulvum in 13.

filiis Israel. Hoc est, inquit Tostatus: Applica
ad cultum meum omnia primogenita, omne enim
quod ad Dei cultum applicatur, sanctificatur.
Quantum lex ita Patri, & matris generate fasti-
dium debuit, quando filium suum primoge-
nitum, oculorum suorum pupillam, à se ab-
dicare, & vi legis istius religioni & cultui Di-
vino consecrare debebant; Per ferrum, per flam- In Theat.
mas itar intrepidè (inquit crudius quidam vit. hum.
scriptor) si filiorum charitatis pestiles, nullius lib. 17. fol.
incolumitas homini sauvior, nullum funus acer- 1110. col. 1.
bius aut luctuosius. Araxerxes ingenti, quo ibid.
filium suum prosequebatur, amote inductus
est ut contra morem Persarum Coronam Regi
capiti suo subtrahebat, & vertici filii sui impo-
necet, ut se vivente toruus Regni absolutum
teneat Imperium, atque Dominium. Deme-
trius Asia & Medorum Rex. Seleuci manci- Plutar. in
pium fieri potius elegit, quam Antigonum
filii suum à successione Regi exclusum vi- Regum.
dide: Pater sui negligens volebat parci filio, fili- Apoph. in
que regno, inquit Plutarchus. Ptolomæus Rex Demet. c.
Ægypti, ut de illo scribit Fulgosius, nimia er- 340. A.
ga filium benevolentia peritus, sceptrum
regni ultro illi resignavit. Majori affectus gau- Bapt. Ful-
lio, quod Regis pater, quam quod Rex ipse esset, gof. lib. 1. c.
Ægeus Atheniensium Rex navis Theteti filii 7. fol. 140.
sui Creta redeuntem insigni lugubri adventum col. 2. Sa-
explicato iactuatum cerneas, exindeque si bell. lib. 3.
lum suum mortuum fuisse existimans: Ex al- c. 4.
ta specula in subjectum se se pelagus precipitavit.
Solon ille, ob datas Atheniensibus leges, in
Gracia & Asia adeo celebris, cum una cum
Thalere, uno ex septem Sapientibus, Miletii
subsisteret, eique per iocum duntaxat mors
filii sui nuntiatur, mox in terram collapsum,
veltes suas scidit, capillos è capite evellere co-
cipit, dolorque nimius ad alias plutes actiones gra-
vitati & prudentiae minus decoras & confor-
mes impulit: Conternatus animo, repente se se Idem ib.
humo affixit, capillum & barbam utraque ma-
nu evellicans, fordanque injectu pulvris ora,
palliumque capit laniare. Ludovicus quoque
Rex Francie cum filium suum primogenitum
Carolum Burgundia Ducem, in venatione ami-
sisset, adeo ex hoc affligi & conturbati cœpit,
ut se nec cibum nec somnum capturum esse,
juramento affirmavit, donec, quem amiserat,
filium

filium reinventum videre, & paternis ulnis am-
 peditos fuisse legatos, ut speciam quinam el-
 set ab eo exquirerent: Misserat ab Ieronimis sa-
 credotes & levitas ad Ioannem, ut interrogari
 eum: Tu quiesce? quibus ille aperit, & roendo,
 ut dicitur, ore declaravit, se nec Christum, nec
 Eliam, nec aliquem ex Prophetis esse, sed vo-
 cem esse Domini praedicantem in deserto, vi-
 que qua ad Dominum Salvatorem nostrum
 eatur, clare insinuantem. Ipsius autem replican-
 bus, qua auctoritate igitur baptizet, si non et
 Christus, nec Elias, aut Propheta aliquis, mor-
 le subiuxxit: Medius autem nostrum flet, quan-
 vos nescius: Et quidem verba illa de Clinto
 Dei filio intelligenda esse, præterquam certum
 sit, insuper ex verbis sequentibus manifeste mi-
 mis arguitur, quibus Joannes dicit: Ipsi qui
 post me venientur est, qui ante me factus est, ego
 ego non sum dignus, &c. Quod enim locu-
 dius ut pote dextra, & sinistra longe dignior, Deo
 præ carceris vel maximè conveniat, scito et qui
 dubitet; Neque enim apud solos Numidum po-
 pulos Locus dignior est in medio; verum etiam
 tanquam honorabilior, ab omnibus palliationib-
 us aspergatur: Dicitur honorari quo est in
 quo est in medio duorum vesperrum, inquit Cae-
 lanus. Unde locus medium personis semper no-
 bilioribus solitus est exhiberi. Jam vero in pa-
 cepti observandus est modus loquendi Joannis
 præcursoris, qui non loquitur de medio ut si
 absolute, sed dicit Medius vestrum determinat
 Quænam autem est pars illa, quæ in toto cor
 pore humano medium obtinet? Ceterum alia
 quam cor humanum. Cor est in medio, quia in
 est locus Regis, ad hoc ut sit regimen huius propr.
 rationatum omnibus membris & circumferentias &
 etiam ut melius custodiatur, inquit Philospho-
 rum nonnemo. Et Angelicus Doctor S. Tho-
 mas ait: In medio hominis est cor. Quod idem est
 dicere, ac si dicas, Deus in corde nostro vult ha-
 bitare, & per eius calēm possessionem abolu-
 tus ejus fieri & esse l'atus ac Dominus, no-
 de Origenes Adamantius inquit: In medio ne-
 strum existit, ex eo quod principale, id est, cor in
 medio totius corporis iustum est.
 6. Non est adeo facile investigare, quidam in
 sponsus celestis populerit, quando cum dilect. D. Thom.
 Et sponsa sua loquens eidem dicebat: Desidero D. Thom.
 bilius nihil evenire mihi posse, quam si me re-
 lati signum cordis tuo imprimeres, & quidem 4. G.
 in hanc petitionem meam condescendentes,
 gratiarum mearum preciosum sciam tuum ultra
 tibi appetitem, indeque non minus promptum,
 quam

Marcus
 Polus lib.
 3. cap. 6.
 Anton.
 Pigafet.

Pet. Beff.
 Dom. 12.
 post Penth.
 fol. 298.
 Primogenitus, & quicunque est, valdeque ambi-
 guus, nisi bene distinguamus; de omnibus nam-
 31. c. 40.
 que rebus illis, quæ generatione aut nativitate
 Aris. l. de prima sunt, intelligi facile poterit. Primogenitus
 generat.
 Anim. c.
 4. & Zi-
 mara
 fol. 31. col.
 4.

Marce. de mogenitum in creaturis membris: Nolo cor illud
 Pise. t. 1. in creaturam obsequio mancipari. Cor tuum mi-
 die Penth. hi soli debetur, & ideo a te pater hoc nihil
 jet. 1. fol. aliud exposco, hoc solum mihi sufficit, & omni-
 143. no facit.

col. 1.

5. Refeat S. Joannes Evangelista, ab Hiero-
 ionu. c. 1. solymis ad Joannem præcursum Domini ex-

quam liberalem me in omni petitione tua utique experireis: *Pone me ut signaculum super cor tuum.* Ecquis enim hic non dicat, Ardua res illa & Domine, mihi esse videtur quam a sponsa tua expolci; quis enim Dei alicujus immensitatem intra humani cordis limitate angustias pollet, Neque enim cor sponse proportionatum est ad capiendam immensam Dei vastitatem, quæ totacolorum amplitudine comprehendendi plane nequit. Deinde quam obrem super cor sponsæ velut signum quoddam collocari desideras. signum enim proprium est uti constarem aliquam in particulari significare aut demonstrare: signum res est quia ad significandum aliquid adducatur, inquit S. Augustinus. Quid enim signum illud cordi sponsæ impressum significat? Responderi forsitan poterit, sponsum desiderare, ut sponsa certarum quarundam nationum, specimen vero Mauritanorum, & Saracenorum coniugioiū sese conformet, qui pectori suo, & præcipue immediate super regionem cordis eam personarum, erga quas per affectum minime ordinarium inclinabantur, signa, & chartæ impressos habent. Mos erat quarundam gentium, quæ eorum, quos diligebant nos, & signa quadam igne fibri imprimebant. Deus enim noster a dilecta sponsa sua amata desiderans, desiderabat se ejus cordi insculpere, seu impressum esse, ut signaculum illud velut quoddam vicero- fismus, quæ erga illum flagraret, charitatis ius solubile signum esset: A sponsa expolci ejus diligenter, sed ita ipsum unum diligat, desideret, cogitat, ac mediteratur, ac si ejus impressam imaginem haberes super cor, inquit doctus quidam interpres Philo Charpathius loco signum legit sigillum: *Pone me ut signaculum super cor tuum.* Sed quo sine Dei signum sponsa cordi imprimetur? In signis arma seu insignia familiæ communiter imprimuntur, atque ideo dám in cor sponsæ Dei signum imprimi desiderat, Dei arma seu insignia sibi impressa esse cupit, sed quo sine id requiri? Causa ex sequenti exemplo facile intellegitur. Postquam nobilis alius elegans aliquod exiit palatum, vel villam, omnibus, quæ imaginari sibi quis potest, delitiis instructam, tandem in porta frontispicio arma familiæ sua lapidi euidam insculpta curat suspendi, quo sine id facit; Ad demostrandum quod nobilis ille loci illius habeat dominium, vel possessionem, sicut vere dicitus illius & absolutus Dominus. Dicit itaque Deus, Magnopere desidero, & spoliam mea, coidis tui esse Dominus, ideoque Paleti Sanctorale.

sigillum sive insignia Divinitatis meæ, in eo imprimi aut erigi cupio, ut hac ratione omnibus me solum illus absolutum Dominum esse constet; *Pone me ut signaculum super cor tuum.* Verum enim vero absq; eo quod ab expositione procul recedam, quaudam vobis à Plutarcho relata recessabo historiam. Postquam Atati milites in Peloponeso appulerant, urbem mox Pellenæ obsidione cinxerunt, quæ tandem post longa multaque certamina, & varios illatos insultus inimici potestati cederet debuit. Quotquot erant in exercitu nobiliores milites, penes quos summa erat retum potestas, ad depopulandum incolas civitatem ingredientes, alias non fecerunt prædas, quam quod tam maritas mulieres, quam puellas, quæ paressib; in pulchritudine nullas habebant, abducerent. Vix miles aliquis erat, qui non earundem sive mulierum, sive puellarum aliquam genio suo respondentem elegisset. Si autem quam femel elegerant, ne ab aliis fortasse raperetur, aut in alterum distorqueretur affectus, galeas propriis capitibus ademptas, mulierum puellarumque capitibus inferebant. Unde tamē si nonnulli milites essent, quibus nulla mulierum illarum in prædam adhuc esserat, hinc ramen illam, vel illas, quarum capita galeis insignita erant, rapere mox audiebant: *Duces & Cen- Plut. in turiones circumeuntes, Pellenorum conuges & vita A- filios diripiebant.* inquit Plutarhus; *Et exuentes ratifol. galeam illarum capitibus imponebant, ne quis al- 363.B. ter cognitus abduceret, sed ex ipso galeis, cui que- que cessisset Domino appareret.* Et quis fecit, au non ex eadem fuerint divini sponsi cogitationes, quando sponsam suam instanter ut cum super cor suum signaculi loco poneret, rogabat? *Pone me ut signaculum super cor tuum.* quasi dicaret: Ego ipsem et cordi tuo imprimi volo ut omnibus creaturis signi loco serviam, quo cor tuum meum esse insinuerit, nemoque te mihi rapere præsumat, cujus ego possessionem te neo pariter & Dominum. O quam egregiam amoris signum Deus cordibus nostris superimponit, in cuius virtute illud adeo suum esse prætendit, ut una, eademque cum Deo res evadat, & inseparabilitate Deo, non vero aliis adhaereat. Per signaculum cordis debemus intelligere impresum dilectionem, per quam una fiat arna cum Columna Deo ei inseparabiliter adhaerendo. inquit. *Egidii in c.s. us Columna?* idque ut cuiuslibet cor nostrum Dei can. leet. esse innotescat, nec quicquam aliud desiderat. 19 fol. 17. Quare cum tribus Magis nos hodie introrite, illisque aurum, thus, & myrram Christo of-

*Robert.
Holcot.
in Provo.
Salom.
fol. 12.*

ferentibus nos corda nostra offerre debemus.

7. Lepidum quoddam ingenuum, amicum
eximio dono quodam honorare volens, cor su-
um in charta calamo delineatum, subiunctis his-
ce verbis transmisit: *Mitto tibi cornua luna, rosun-
ditatem solis, & quartam partem rotæ, per cornua
luna, Literam C. per rotunditatem solis Li-
teram O. per quartam partem rotæ. R. Litte-
ram intelligens, quæ grammata simul juncta hanc
dictionem Cor apertissime efforant. Et profecto
corde nihil gratius aut acceptius dari potest aut
recipi. Unde ut refer Valerius Max. cum geni-
tibus suis sacrificare volentes, post divulum,
seū apertum victimæ pectus, nullum in eo cor
deprehendunt, ad sacerdotes suos, ut cauam hu-
juice omnis intelligenter, subito se receptorunt.*

*Qui idipsum felicis augurii portentum esse res-
ponderunt, eò quod Dii, sacrificium istud*

*eis gratissimum esse, neque invictissimis ali-
quid, quod corde acceptius esset, offerri posse,*

*per cor illud victimæ divinitus eruptum, signi-
ficare voluerint. Eadem quoque de causa, Cæ-
sare Jovi sacrificante. Non fuit inventum cor.*

*Plut. in
c. Ca.
fol. 586.*

*Pier. Val-
ler. fol.
242. B.
V. vita
Ioan. Za-
maraga.
B. de la
Nuzap.
Drexel.
1.3. fol. 321
§. 12. coh. 1*

*Multi quoque scriptores tradunt, quod in uni-
ca dunata civitate Mexico, incola ejus, qui gé-
tiles erant, & idolis dediti, ut Deorum suorum*

*desiderio responderent, quovis anno ex qua-
da. nimis crudeli ac barbara pietate, viginti*

*pavulorum innocentium millia trucidant, cor-
daque eorumdem è pectoribz evulsa, pru-
nis injecta idolis suis sacrificarent: singula quin-
busque anno plusquam viginti millia puerorum,*

& puellarum Diabolo fuisse jugulata in victimas,

*ut potissimum corda tot innoxiorum iuxtan illi of-
fererentur.*

8. O quanta erat hæc genitorum erga pro-
prios filios impietas, atque barbaries; & tamen
hæc omnia promptissimus animis, vulnere ri-
dente, & sceno præstiterunt gratius se Dñs suis
dignum offerre non posse credentes: & Christia-
nus, ad offerendum Deo cor suum, ab eo tanto-
pere desideratum, invitus erit & oblectabitur? &
quod peius est, idemmet cor posita in folido

veneris prostibulo, Idolo sacrificabit inhonestati-

*& impudicitia? mirum non est, si postea o-
culos serius aperiens, scortum, quod oculorum*

*suorum esse credebat paradisum, esse deprehen-
dat loculorum suorum purgatorium, animæque*

horrendum infernum. O quanto melius saperet,

*si illud Deo donaret, ejusdemque manibus con-
fignatur. Nihil penitus à te aliud exposcit. De-*

ns ergo ab homine donum exposci, sed quod; Atten-

*Cornel. &
Lap.
Commen-
in cap. 23*

de breve responsum: Cor, prout nos inquit Pro, fit
monet & exhortatur Sapientia, dum inquit, H. 14. ut.
præbe mihi cor tuum. D. Pro.

9. Et quidem, quod si te ad donum istud, si-
faciendum resolvens, minime dubito, quia longe
aurum, thus, & myrram a tribus Orientis Re-
gibus oblata, gratum ei futurum sit, longeque
magis acceptum. Narbonæ insignis quidam va-
de que spectabilis vir, Sallianus nomine, re-
menti quadam suspicione agitatus, quasi in-
conjugem suam, & alium quendam nobilis a-
micium suum, nomine Cabestani, secreta qua-
dam, malaque intercederet intelligentia, hoc
& famæ suæ valde prejudicio, ex zelozie
furoribus pravisque suspicionibus adactus, Cal-
bestanum ad se evocatum, in secretis gaudium
Palatii sui conclavi clam occidit, exindeque
cor ejus in multis partes dissecuit, & cibam
menstru accumbens, conjugi sue manducandum
poterit, quæ ejus funelli facinus necra, por-
rectam sibi cordis particularam, ut pote canes
humanam, ab alio cibo, nec per viam, nec
gustum discerneret, valens, mox macerata.

A Salliano autem postea quomodo cu[m] illa
sapuisset? & num placuerit? ioteregratum
respondisset. Ita Jane: nunquam latroni quin-
lara sum. Itane respondit matru. Agedum-
tur, veni mecum, & videbis unde hanc, quan-
ta tanto cum gusto, & aviditate manducari, ce-
dem deponerim. Cum conclave illud ingredi-
erent, in quo homicidium fuerat perpetratum,
caput ei demonstravit a Cabestani bullo detinu-
catum, dicens: Ecce hominem, cuius cor amne-
stia grans antea deversata, satiare adiuv caput, pop-
tu appetitus. In mensa Deo nolto ex bonorum
operum nostrorum feculam preparata, leonis
Deoque gratius ferulam exhibere minime pos-
sumus. Unde Religiolus quidam, Eremita quid-
nam Deo gratius offerret, forte deliderat, po-
nigma sequens responsum suum accepit:

Dimidium luna, lunam cum Princeps Romæ
Postulat à nobis Divinus conditoris.
Dimid. luna.
Postulat à nobis Divinus conditoris.
Cornel. &
Lap.
Commen-
in cap. 23

10. Medietas Lunæ sit, quando formata
medius circulus, quo Litera C. effingitur. Luna
quintadecima quæ perfectus est circulus, Litera
O formator Princeps Romæ est prima Litera
hujus dictoris Roma, scilicet R. H. Et litera famul
unam syllabam redactæ Cor efficiunt. Unde di-
cere volebat, Deum aliud, quam cor nostrum,
à nobis non posse. Aut verò ualii simili-

pro-

prosperitate enigmate eodemque modo interpretato dixerunt:

Tolle caput Corvi, caput oris, viscera Cervi
Offer ista Deo inde beatus eris.

11. Denique nemo est, qui non exclamat, & moneat, Cor nostrum Deo offerendum esse, immo ipse Deus se a nobis praeter Cor nostrum inhibuit expofcere, satis declarat, cum dicit: *Fili pro te mihi cor tuum, quia pro ejus gemitu maiores incauti delitio aut gratiores penitus nequeant: Parum quidem est omnia nostra illi offerre, nisi cor tiam illi offeramus.*

Id quod ex eo, quod S. Joanne Evangelista referente, inter Christum Dominum & S. Petrum Apostolum contigit, exprefse deducitur. Nam ut Christus Dominus ingentem, quo discipulos suos prolequebat, amorem demonstraret, eoque feliciter virtutis humilitatis actibus exercere docet, lavare pedes eorum voluit, quando candido linteo praecinctus, post aquam in vas quoddam effulsum, in ipso forum praesentia genuflexus *capit lavare pedes discipulorum suorum.* Petrus autem Magistrum suum actioni aede vili deditum certe nequaquam potuit, quin omnino invitum & obliquantem se ostendens, quasi extat, se positus diceret. *Dominu mihi lavas pedes.* Creator, Creaturæ, Sanctus peccatori? Nequaque tam citius illud: *Non lavabis mihi pedes in eternum;* Non quidem id eo fine dicebat, quasi se Christi actionibus veller opposere, quin potius ideo ut dicit S.P. Augustinus: *tunc Petrus expavit, scilicet admiratione.* At vero Filius Dei illi respondit: *Si non lavero tibi pedes, non habebis partem mecum,* quasi diceret: Considera bene id, quod facis, nam periculis admodum sunt ista tua protelationes, resolutiones tuae velut infasti planetæ erunt, quae tibi irreparabiles comminabuntur ruinast. O Domine (replicat Petrus) inconsideratos meos condona sermones, affectu potius meum quo in te feceris considerans, neque enim voluntatis tuae beneplacito contradicere, quin potius ei quam tibi reverenter minime deesse erat animus; Cum igitur clare nunc videam, me arcana tua nequaquam penetrasse, ex nunc totum me tuo configno arbitrio, de me quod voles statu to, neque enim iam pedes tantum, sed & manus, & caput lavandum lubens offero. Non solum pedes sed & manus, & caput. Dionyius Carthusianus hac Apostoli verba magna cum advertentia considerans dicit. *Nimius fervor amoris in Christum*

fuit erroris occasio. At vero dicat aliquis, quem nam potuit Apofolus errorē committere, cum Origines ipsum reverentia motum hæc dixisse affirmet? Solus Petrus nullam aliam consideratio- *Origen.***
nem conferens tanquam Iesum reverens, non pra- *Cat ubi*
bebat pedes suos ad lavandum. Et S.P. Augustinus *supr. D.*
subdit: quod usque ad suos pedes humilem Chri- *Pat. An-*
tum videre non potuit, fufinere. Cum igitur vo- *gustin.*
luntas ejus bona, & finis rectus fuerit, qua ratione
dicendus erit: *Fuit erroris occasio.*

12. Ad hunc errorē Apofolii investigandum, nequaquam me erratum existimo, si ad errores Caini, quos Genefes liber recenset, confugio. Hic igitur, num debitos Deo hono-
res redditurus, au verò fratrem ad certamen provocaturus, nescio, Deo sacrificare constituit. Quapropter multis secum comportatis fructibus, foras in agrum se recepit, fructusque illos ibidem totius universi Creatori in altari quo-
dum à se erecto obtulit: *Factum est autem post* *Gen.c.4.*
multos dies, ut offerret Cain de fructibus terra munera Domino. Ad verò Deum non vidit,
neque oblationes ejus aequac Abel fratris sui
acceptæ fuerunt: *Non respexit Dominus ad munera Cain.* Etenim Deus calulantur non operatur, atque ideo causam aliquam utique habuit,
cum juvenis istius sacrificium, eo, quo diximus,
modo recusaverit. Ecquædam autem illa fuit?
num forte in hoc defectus ejus sterit, quod ter-
ræ fructus Deo offerte voluerit? Nequaquam;
nam in hoc multum excusabilis fuisse videatur;
Quia nemo dat quod non haberet, unde qui id,
quod haberet, donat, ad plura non obligatur,
imo scio quod si nihil præstet esset ad donan-
dum, Deus aequi bonique habeat bonam vo-
luntatem. Quidam igitur mali in hoc sacrificio latuit, unde ingratus adeo, & coram Dei oculis abominabile factum fuit. Stephanus Episcopus Eduensis notabilissimum errorē à Caino commissum fuisse responderet, nam est Stephanus.
recte obtulit, tamen recte non divisit, neque Episcopus.
cain bonam, inter ea quæ Deo offerebat, Eduen.
aliaque, quæ sibi reservabat, divisionem in lib. de Sa-
cram. c. 13. statuit. Fructus namque terrenos Deo obtulit, crasm. al.
sibi vero Cor reservavit: atque ideo non bene cap. 13.
divisit, quia sibi cor resiuit. Error profecto ex
omnibus, qui committi possunt, longè maximus
fuit, semper enim erat, quisquis Deo, recte
corde, quævis alia sacrificat, aut præsentat. Ma-
le ille divisit, qui id quod Deo magis placet, si-
licet Cor ei non tribuit, inquit scriptor ille fu-
tra nominatus. Quod cum ita se habeat, quis

Sanctum Petrum defendere audebit, qui erravit, quando in pedum lotione Christo Deifilio dixit: Non solum pedes sed etiam manus & caput? Optimè id ipsum Dionysius Carthagenus novavit dicens: Ni mius servor amoris in Christum fuit erroris occasio. Cur ita? Quia non bene divisit, sibi enim ipse reservato corde Salvatoris pedes, manus, & caput obtulit. O quam bene dixisset, immo quanto melius divisi sunt, si ita locus fuisse: Non solum pedes sed etiam or. Hoc enim Deus solum desiderat, non vero pedes, nec manus, nec caput: Male igitur Petrus divisit, quia id quod Deo magis placet, scilicet Cor, ei non tribuit.

13. Hac occasione curiosa quedam mentis incidit quaestio, scilicet, à quodam homo, qui opus quoddam est adeo spectabile, & eximium, in primæva creatione sua formatus fuit? Scio quod animosè, incunctanter, & sine multa deliberatione responsu sitis Moysi referente certum esse, quod à Deo formatus sit homo: Fecit Deus: Formavit Deus: Creavit Deus hominem, verum quid si vobis responderely fecit, formavit, creavit, imperative: non vero executive intelligendum esse? Quo sensu in actis Apostolorum dicitur: Misit Herodes Rex Manus, ut affligeret quosdam de Ecclesia, occidit autem Iacobum fratrem iohannis gladio. Quæro enim an Herodes Jacobum manibus propriis occidit? utique dicitis, minime id Herodem, sed Carnificem potius fecisse: Herodes quidem præcepit: Carnifex autem præceptum istud est executus. Simili modo dicit S. Joannes Evangelista, quod Apprehendit Pilatus Iesum, & flagellavit. Itanc? Ergone Pilatus se in adeo ingerit officium, ut proptis manibus flagellari Salvatorem? Scio quod responsu sitis, executive Christum flagellasse Pilati ministros, Pilatum verò imperativè. Agedum igitur, codem prorsus sensu intellegendi sunt supra citati termini: Fecit, Formavit, Creavit. Sed quærendum ulterius, quinam igitur hominem executive formaverit? Est nonnullorum opinio, Angelos colligisse pulvorem, compiegisse materiam, eamque in speciem & similitudinem humani corporis conformatissime aigue figurasse: Bujdem quoque sententia Philo Hebreus fuit, dum inquit: Deum habuimus Angelos cooperatores. & ad eos locum fuisse eum dixit: Faciamus hominem ego. In eandem quoque opinionem Abuleonis inclinata viderunt, cum ait: Angelos formaverunt lucum illed. Et conformiter ad præceptum illis à Deo

hominis formandi Idæam, admirabilis cum sit qualificatio omnes disponuerunt exteras humani corporis partes. Porro completa hac membrorum exteriorum plasmatione, in procœdu quod est, dem erant, ut partes quoque interiores formatae: at vero Deus illos ultenus progredivit, quasi dixisset. Sistire, operatum sensu, hic oportet quiescere. Cor primum vivens est, id est, ego solus id ipsum formare decrevi, omnino feliciter operi temere ingera. Quapropter ipsem apprehendit terram, & cor inde formavit. Hoc Davidem in finiture voluisse credo, quando dixit: Qui finxit singulatum cordarium. Cajetanus ex Hebreo transcripsit: Creavit simul cor eorum. Dionysius Carthaginus: Domini natus creavit singulariter, id est, seipsum. Et Secundus Apollinaris: Qui mortale cor manus bricit ait solus. Verum sicutam non habet in loco. Ergone Angeli, qui juxta opinionem predictam reliquum corpus formare noverint & præsertim oculos tot tunicae cartilaginosæ, & humoribus aqueis instruxerint, in loto secundum mandato corde majorem habuisse difficultatem existimat: Dicitissimus P. Agellius id est, deo factum esse opinatur, quia nimis Deus agilis, & nemo aliud cordis humani esse videt, absolutus Dominus. Et namque a quo annis accepimus, eadem quoque reddere, & relinqueremus. Quod si ab Angelis cor nobis datum datum datumque fuisse, obligari quoque est, semus illis idem cor restituere. Unde ergo Deus? Nequam ex ictu, ego spleneticus, vel, ut dicunt, hominisque peccatori nescire volo, ut nihil debemus. Unde Angelus. Seorsim eformavit corda eorum, id est, nullo adiumento, aut submissione, aut adjuvantum Angelorum. Et modernus quidam postquam interrogavit: Cur in eisdem tantum eformatione Angelorum manifestus Deus tuus non sit, cum in aliis partibus confundit Angelos in adiutores & instrumenta adiutoria? Tandem ideiunus iesu, respondet: Ratione universitatis ex Dei zelotypia petendam existimo, eamque cordis & amoris nostri tenuerit Deus. His profecto res est, tantum Angeli clarissimi amant illius sibi, sustinere tamen nequam potest, ut cor nostrum tangant, nequaque potest, ut homo adeo est ingratus & impius, ut illud Deo denegatum, Daemoni praetenderet & tentassent Idolo offerat.

14. Omnes Salvatoris nostri actiones, pietatis verò, quæ amarisimum ejus Passionem

A. A.
post. c. xi.

D. lo. c. 19.

Bened.
Pever. l. 4
decre.
homin. c.
2. v. 7. q.
2. n. 9. 3.
fol. 130.
col. 1. q.
Piat. He-
br. l. de
opific.
mundi

contingunt profundiissimis mysteriis referatas esse
sat is leto, è ceteris autem quinque sacratissimæ
humanitatis suæ vulnera palmam, & coronam
omnibus præcipiunt. Circa quorum nume-
rum solum considerandum hic paulisper mora-
bor. Quid enim, si unicum tantum vulnus ha-
buisset, nunquid illud millenii mundi redi-
mendis non sufficiens solum, verum etiam su-
perabundans fuisset. S. Thomas inquit: *In his,*
qua Christus sunt, nihil fuit superfluum, unde si
maiornus ejus dolor sufficit ad finem salutis hu-
manæ, quæcumq; magis unicum tantum crudelè
vulnus? quo igitur sine huic quatuor alia super-
adjicere voluit? Fortè id fecit, quia cura illi fuit,
ut figuratum figuris suis perfectè corresponde-
ret: Et enim Templum Salomonis Christi figu-
rata erat, unde ipse dixit: *Solvite templum*
hoc; hoc enim intelligebat de templo corporis sui.
In hoc autem Templo quinque porticus erant,
arque idem in Christi corpore quinque etiam
vulnera ipsimi debebant. Portò me quod ar-
tinet præsentí difficultati sacra quadam adhibi-
ta historiæ respondere decrevi. Legitur itaque
Judith cap. 16, quod Aslynorum Dux genera-
lissimus Holophernes, obsidione civitatem Be-
thulia ad fortiter cinxerit, ut non minus sum-
ma qua prenebantur necessitate, quæcumq; mili-
tum copioso exercitu cincti essent, qui tandem
post intercisos & alio deductos aquæductus
impeditosque, per quos annona aut militia
subsidium perire debuissent viarum transitus,
ad eis usque fuerant calamitates redacti, ut ci-
vitatem suam dedere, seque in inimicorum
manni ultra citio que tradere Bethulenses co-
acti facint. Audiens autem idipsum Judith, sa-
piens illa & sanctissima vidua, opus quoddam
generosum aggredi, suamque patriam à tota
calamitate libetare decrevit. Hocque fine se
et quæ potest exactissima cura, & diligenter,
quovis se mundi mulieribus ornata, atque ele-
ganza exornata, & expoliti curavit, junctaque
fibi alia quadam annis & consilio matura fe-
mina, in iniuncti exercitus conspectum proce-
dens ad Holophernes tentoria introduci, seu
admitti postulavit, simulque obtinuit; demum
sacro texu id affirmante Holophernes hoc pul-
chritudinis prodigio conspecto *captus est in oce-
la ejus* (quod tantu no facio, cum mulieribus
eleganza & pulchritudo magnes temper esse
conceatur oculorum) quod autem in maximam
me admirationem rapit, est, quod sacer textus
dicit, nimirum: *Sandalia ejus rapuerunt oculos*

eius: Cur non potius comæ, aut vulnus pulchri-
tudo, quæ in Juditha eximie emicuit, eum ra-
puisse dicitur? Ergone possibile est, calcii seu
sandaliæ unius pulchritudinem, vultus miram e-
gantiam superalit? Aut verò adhibita est à
Juditha major in concinna adaptando calceo,
quæ in vultu curiosè venustando sollicitudo
& diligentia? Imò verò quod maximè miran-
dum est, septuaginta Interpretes legunt: rapue-
runt cor Holophernis. Quis enim non miretur, Septuag.
quod sicut magnes ferrum, succinum paleas, ita *Interpr.*
sandalia corda rapiant? Scio equidem illius
temporis foeminas omnes in sandaliorum or-
namentis procurandas operam adhibuisse, Plini-
o, Clemente Alexandrinio, pluribusque aliis
idipsum attestantibus. Olim foemina nobiles cal-
ceos & cothurnos ornabant margaritis, gemmis &c. 35. fol.
auro. Unde nonnemo ex hujus historia exposi-
toribus dicit: *Putò preiuxa & elegantia sumpsit* Clemens
Judith sandalia, *ut pote foemina elegantissima, &* Alex in
locupletissima, *& que sumptuosis se ornavit ad pedag.* 12.
alliciendo Holopherni osulos. Veruntamen ta-
mè hæc omnia vera sint, & bene dicantur, pa-
radoxorum tamen non mediocre censendum vi-
detur, vultus autem quæque cuius comæ pulchri-
tudinem negligere, ut curiosius lignum aliquod
corio obducendum exornetur sandalium, de Ro-
dope adolescentula Ægyptiæ Elianus refert, fol. 379.
quod cum in suo viridario æstivo tempore sub
viridianum arborum ramis, juxta fontem se-
dens sepe, relictis in loco ubi se discinxerat ve-
stibus, lavaret. Aquila quædam deorsum devo-
lans unum venustissimum hujus pueræ sanda-
lum ungibus prehensu in Memphis Ægyptiæ
metropolis, in qua Rex Sannericus ut pluri-
mum residebat, depositari, ubi in dicti Regis
Palatium advolans, eo tempore quo Rex in lo-
lio suo regio sedens, omnibus liberam dabit
audientiam, sandalium istud in soli regii gradus
labi permisit. Unde Rex obstupefactus, iubilato
proprietate manibus sandalo, latus ordinavit, ut
per totum Regnum quaquaversum, cujusdam
calceus illi foret investigaretur, dumque sanda-
lium istud ad Rhodopen spectare post multas
adhibitas disquisitiones, certo fuisse depre-
hensum, eandem in Conjugem suam, adopta-
tam, Reginam regni sui confortem magnificis
adhibitis ceremoniis declararam, siue voluit.
Ecce qualiter unus calceus, sive cothurnus Re-
gis hujus oculos paritet, & cot rapuerit, qui si e-
legantem Rhodopis couperisset faciem, cal-
ceum ejus utique neglexisset: at velò Holo-
phernis

phetes pulcherrimum Judithæ viderat faciem
comamque ejus aurcam, & tamen tantam tam-
que raram vultus pulchritudinem, calcei cuius-
dam elegantia posthabere non dubitar ; quis
hanc dementiam non obstupecat? Unde Poeta
quidam cecinat:

Petr. A-
loy. in
Centur.
2. Epigr.
fo. 112.

Inlyta bellatrix, Solymæ gloria gentis
Impavidos subiit barbara castragradu
Primo hostem fixisse Syrum pede dicitur aureo,
Dehinc ferre Syrum dissecuisse caput.
Par laus & manibus, par pulchris debita platis,
Summa dedere manus, vulnera prima pedes.

15. Verum enimvero ne animos vestros su-
spensos diutius reueam, ad nostras difficultatis
puoctum revertamur, cujus apud Isidorum Clau-
trium pulchram & ingeniosam reperiemus resolu-
tionem. Refert namque ciratus jam scriptor,
Juditham raro quodam artificio sandalia sua,
quinque rubinis admodum pretiosis locupleta
Isid. Cl. in ta, mirè adornasse. Posuit in sandaliis suis quinq;
Indit. c. Rubinos Pape: quam aptè rubini isti hisce san-
daliis quadrabant, in quibus leuitillantes rutilan-
Avendag. tesque ridebant, ac una cum oculis ipsam quoq;
in conc. cor rapiebant Holophernis? Rapuerunt oculos,
S. Franc. sive cum septuaginta: Cor Holophernis. Ecce tibi
fol. 196. hic vult in piano propriam quæstionis nostræ re-
solutionem, eut nimis Christus in Cruce su-
spensus quinq; in sacratissima sua humanitate
aceperit vulnera; nec plura nec pauciora Vi-
dens enim Pater æternus, quinq; illos in Judi-
thæ sandaliis rutilantes rubinos cor Holopher-
nis rapieodi virtutem habere, idèc cum præter
corda nostra aliud nihil desideret, Unigenitum
sum in terras misit, ut non jam in calcis, sive
sandaliis, sed in pedibus, manibus, & latere, per
clavos & lanceam ab Hebreis quinque forma-
rentur rutilentia vulnera, upore ad rapienda
hominum corda oportuissima media. Posuit
in sandaliis suis quinq; rubinos, qui quinq; Christi
plagas representabunt inquit Isid. Ac proinde si
eut Judith per quinque rubinos cor Holopher-
nis tapuit; ita Christus per sacra vulnera sua a-
liud nihil desiderat, quam ut per illa corda no-
stra rapere sibi possit. Nam si Matius Consul Ro-
manus nudato in publico senatu peccore, mon-
stratisq; cicatricibus, senatorum sibi benevo-
leutiam concilivit; id quod alius quoque mil-
les coram Augusto Imperatore faciens, pro vo-
tis omnia obtinet, quid mitum est, si Salvator
noster in Cruce suspensus, suorum quoque vul-
nerum exhibeat cicatrices? cum id nullo pro-

sus alio fine facit, quam ut tu inde permotus,
cor tuum illi liberaliter doas. Omnia nam-
que vulnera in todem ora transformata hec
auribus nostris verba inflonare videntur: Ni
præbe mihi cor tuum. Quaigut fronde adeò in-
urbanus esse poteris ut spiritu contradictionis
afflatus, pertinaciter quod ipse tanopei deside-
rat, denegare audeas? Muta confitum, teque
trium horum Magorum jungas societas atque
ad pedes Salvatoris proflatus, omni cum urba-
nitate cordis cui illi exhibe donatiq;

36. Et enim cum de facto in conspectu Chi-
sti Crucifixi constituti sumus, absit ut ab eo re-
cedendo pedem nostrum alio referamus, quia
prius unacum S. Bonaventura circa vulnera, per
Longini lanceam Christi Salvatoris nostri Li-
teri infictam, devotam quandam instituimus
meditationem. Vnas militum Lancea lanceam D. Iulij
aperuit. Lanceæ proprium est vulnerare, ad ci-
vem autem aperire pertinet; quomodo ignat
Lancea, qua vulnerat, aperire dicitur vulnera,
& perit, ac proinde vulnera pariter, & aperi-
tam fecit. Respectu Lanceæ vulnera fuit, tele-
cta autem Christi aperture, dum enim Lancea
vulnerare, Christus Crucifixus aperuit.
Unde congru Lancea clavis dicitur, quælin-
gium, sive æxarium Filii Dei reseravit, ut
cordis sui gemmam valoris infiniti doceando
posset. Audire Seraphicum Bonaventuram id
ipsum expresse affirmantem. Pronimio, inquit D. Iulij
amoris sui fervore velut Lancea suum Latus finit
aperiri, ut demonstraret, quod tiebra tradidit
suum. Maximus profecto hic est liberalitas
& benevolentia actus. Quod si enim Job ad-
miratus est cor Dei erga hominem adeò pro-
num esse aquæ propensum, ac proinde ex na-
vitate victus occasione quæsivit Deum mag-
na cum instantia interrogandi, dico: Quod ibidem
est homo quia magnificas eum, aut quia apponit
erga eum cor tuum quidam in prefecti factu-
rus esles si videres, quod Dei Filius voluit lan-
cea suum Latus aperiri, ut demonstraret quod ho-
mini tradidit cor? Evidenter veram iustitiamque
Job habuit admirandi causam, quodquidem
hæc divini cordis erga hominem proprio proprio
tantæ Dei Majestati, tanta que homini vilitati
repugnet proisus, & contradicet: idque tanto
magis quando homo favores sibi de cælo propri
stistos minime recognoscit, & veluti ingarus
benefactori suo tanta cum inurbanitate repon-
det, ac proinde homo potius à Deo flagellis ca-
stigandus quam diuinissimi cordis sui propriolo
ma-

D Bon.
m. 107.

munere honorandus meritò esset. Hunc porrò in modum utique discurrere & ratiocinari posset cur Dei in nos propensissima indoles nota & perspecta non esset, at verò, cum de illa nec quicquam dubitate valeam, potius credo, Deum cor suum donare nobis, ut nos justitiam comunitavimus, vel compensativam *Do ut des*, obfertantes, cor nostrum Deo vicissim promissum restituamus, quasi diceret, cor meum ultra citro quecibi cedo, ut tu sine replica aut quavis exceptione tuum mihi vicissim praesentes. Agedum igitur Longinus lancea suā in hoc sanctiss. Christi latere portam quandam aperiat, sic enim meum tibi cor commodius dare potero, tu vero illud ipsum cum minori incommodeitate valebis recipere. *Pro nimio sui amoris forvore voluit lanca suam latus aperriri.* Quamobrem; ut demenstraret quod tibi tradidit cor suum. Et quo sine illud mihi donavit; ut ipse tuum cor ipsi praebet, juxta illud: *Fili præbe mibi cor tuum*, inquit S. Bonav. Verum, quanta est, cheu! hominis ingratitudine atque protervia! qui Salvatoris sui defiderium nequaquam apprehendentes, cuilibet alii præterquam Deo cor suum consignat, & possidentem relinquit? Nunc enim illud dedicatum esse facit sensuum delitius animæ vehementer ad præjudicantibus; mox illud negotiis consuetus & inquis usurparum lucris, extorsionibusq; ilicitis alia auro quod in scriptis suis ad sollicitate conservat, & veluti Deum reveretur & adorat, turpiter subjicit, prout magus ille Dei famulus S. Antonius Paduanus in corde defuncti cuiusdam usurpari experientiam communovit, quod non insolito pectoris loco, ubi residere consuevit, sed in armario quodam auro & argento permixtum, ipso id prædicente, jacere compertum est, titulum illud venificando proverbium. *Cor magis est ubi amat, quam ubi animas.* Alii similiter absque ulla ad probrum & contumeliam, quam Christo Crucifixu irrogant, reflectione in absolutum Dominum suum ipsummet Dæmonem inquisimè elegant, voluntque ut hic sui velut arcis eujudam postlesionem libere capiat ibidemque funesta æternæ damnationis insignia explicet. Et tamen quam est ingens inter utrumque hunc Dominum, Deum sciret inter & Dæmonem, differentia! Dæmon hominem sibi vendicat, ut torqueat, & aeterno igni subiectat: punitissimus autem Deus noster eandem hominem defiderat, ut ipsum sanctificet, & gloriosum in calix efficiat, & nihilominus tanta est cheu nostra

soliditas, ut Dæmoni nos libenter subjiciamus, Deum vero velut hostem nostrum subterfugimus, unde peccator hodie cum tribus illis Orientis Regibus contendere, illisq; in faciem contradicere eosq; hunc ferè in modum alloqui vel le videtur: *Ite vos; o Reges, ad Christum vestrum*, eiq; autem, thus & myrram vestram quantò cum affectu potestis offerte, non vos morabor: ego autem ex adverso simul cum cordis mei domino obsequia minima debita tenebatum principi præstabo, unde animatus Dæmon (ita enim mihi persuadeo) hæc Deo improperia in faciem impudenter exprobare non dubitat dicendo: *Tibi, o Deus, compatiendum est valde; neque enim ego cor hominis ab eo postulo, & tanzen is cor suum sponte offerte.* Nullo mihi pretio homo constat, & tamen quiete illum possideo. Tu vero illum inæstimabili fanguinis tui pretio comparasti, illumque consequi, aut in potestatem tuam redigere minime vales. Ego hominem aggredior ut illum digno officiam supplicio, & tamen in potestatem meam libenter cedit; tu illum expolcis, ut eum beatificies, & tamen pedibus manibusque te acceperat reuictus.

17. Idq; exinde provenire existimat, quod videlicet tu o homo neficias aut ex affectata ignorantia nescire velis, quanti valoris, quantoq; estimationis sit inæstimabile illud cordis tui pretiosum monile, sicut evenire solet hominibus simplicibus qui gemmam pretiosam ob pretiū nescientiam, pro fructu panis, ut dicitur divulgare solet. Helveti civitatem Granson hostiliter aggressi, eandem armorum vi fortiter ingressi præda expoluerunt, adeo ut supra tresaurum milliones in spolis facile sint consecuti. In certis spolis speciatim adamam quidam fuit quondam Carolo Burgundia Duci fortissimo sublatus, hic a prædatore Helveto pro uno duntaxat floreno divinditus, ab empro autem postea pro tribus francis revenditus fuit. Accidit autem quod tandem à Mercatore quodam Genuensi, qui ejus cognoscet valorem atque præstantiam undecies mille floreni fuerint numerati, qui demum Julio II. Pontifici maximo oblatius ab eodem vigiles mille florenis comparatus fuit. Quis hic non admirabitur vehementer Adamantem tantæ excellentiæ, & pretiositatis ab Helvetis præstantiæ hujus ignorans unico dantaxat fuisse floreno divinditum? Credem mibi, o Homo, quisquis es, cor tuum apud Deum qui justus, & æquus es, et rerum omnia æstimator & judex, pluris valeret quam

Petrus
Math. im
bist. Lu
dovici
Reg.
Francia
Volum. 2.
lib. 7. fol.

637.

quām omnes totius mundi adamantes, & tamē tu illud tam parvi aestimas, ut illud, velut si vilissima res esset, non jām dico pro vilissimo voluptratule cuiusdam pretio dæmoni, mundo, carni vendas, qui potius pro nihilo dones, & abste projicias, O miseria sanguinis lacrymis deploranda! Cur enim Deo cor tuum tanta cum instantia à te postulante: *Fili præbe mihi cor tuum.* In ejus traditione adē te invitum exhibes atque protervum? Pro magna tui confusione sequentem attentis auribus ausulta historiam, in qua terminabo discursum. Habebat in Lusitanias mercator aliquis Elephantem, per quem mercimonia sua ad mare navigio infrena deportari faciebat. Contigit autem die quodam beltiam illam ob finem prædictum merebus variis graviter onussum adē firmiter subsistere, ut nulla portuerit quantumvis magna adhibita vi & violencia à loco dimoveri aut ad ambulandum induci, verba adhibebantur bona, deliniebatur delitios, multus ei præter morem dabatur cibis, sed irrito protulusefectu. Novæ iterum adhibebantur benevolentiae artes excoxitæ, nec tamen quicquam efficiebatur. Mercator igitur blanditis in sevitiam commutatis pessime Elephantem tractavit, qui æquem mansit pertinax, & immobiles. videns autem jam dictus mercator se haec miram beltiam obstinationem & perfidiam, quoconque etiam verberum rigore adhibito, non posse vincere, ridendo beltiam preceps est ut saltem in gratiam Lusitanæ Regis loco se moveans ulterius procederet. Miratus! & summè admirandus hujus beltiae instinctus, nam haud fecus, ac si intellectu prædicta fuisset, in hæc voce clamando prorupit *Hoo Hoo*, quæ in Lusitanæ Lingua idem significant quod *volo, volo*, quasi in gratiam Regis illius procedere rogata diutius reluctari non posset, ideoque ultro citroque libens obediret. Ad hanc beltiam illius partitio nem erubescat, & confundatur pertinax & stolidia humana malitia, & dicat: Beltia, quæ Regem aliquem esse, ejusque autoritatem prouisus ignorat, promptè parer, scilicet loco mover, & ambulet, & tamen ego, qui creatura sum ratione, & intellecetu prædicta, qui certo scio Deum illum, qui cor meum à me exposcit, Dominum & Creatorem esse totius universi, ejus preces respuan, & contemnam? Deus est qui præcipit, & ego non obediam? Audio non illum hisce me vocibus rogantein: *Fili præbe mihi cor tuum,* & ego permanebo obstinate invitus, meque ad

Christ. à
Coffia
Caro
Clusius.
Hierem.
Drexel.
2-1 fol. 495
col. 2.

offerendum ei toties à me postulatum codi mei donum immobilitate manebat, & ne uno quidem passu progrediar? Certe quavis belta de terior esse, si id facrem. Atque id ex no[n] illud super altare pectoris tui, o Deus in sanctum devotissime offero, supererstantum ut illud recipere & ratum gratumque habere clementissime dignitas. Magi quidem tibi donarunt de thesauri suis aurum, ibus & myrram, ego autem aurum purum, vel thesaurum opulentiorum hoc corde meo non habeo, & si plena facultati meæ suppeterent, labens libensquodam.

*Tanto dar vi posso che poveri sono
Ma donando voi cour, tutto vi dono*

Id est.

*Tantum tibi dare hoc possum qui pauperi sun
Sed cor tibi donans dono tibi totum.*

Hic nonnihil subsistamus.

PARS. SECUNDA.

1. Valde miror quod cū munera à Magis Christo oblata adē fuerint opulenta, *thesauri suis* illorum nullam prouis partem Hodi præsentarint, tametsi ab illo veluti Magi nates summa cum urbanitate & magnificencia fuesint recepti. Veruntamen existim Regis holce à Spiritu Sancto illuminatos optimè lauissile, quod minimè conveniat, aut decet, quod Deo debetur, cum alii partiri, & dividere. Cor nostrum totum, non verò divisione Deo donari debet: *Ipsæ solus sine conforto vult polo* Ludolphus Carthagenensis, inquit Ludolphus Carthagenensis. Sapientissimus Solon Athenis sequepsit promulgati edictum, quo vetabatur ne ali. per quis Republicæ sua civis cor suum dividens, *partiale* le exhibendo aut favorabilem ambo partibus factionum Rempublicam subvertentem. Sic quoque Deus noster prohibuit ut Gallus domesticus ulla ratione Deo offereret, in victimam, eō quod hic uno oculo tenet, al. cœtero cœlum respiciat. *Vnum oculum inferum de primit, alterum in area dirigit*, inquit Joannes S. Geminiano. Quibus prohibitoribus Deus nobis inuenire voluit, se valde exercet illos, qui cor suum dividentes unam illius parentem donant, alteram verò cœlo offierunt. *Vel illis in-* quæ

1. Au. quod P.S. Augustinus, *V&e duplici corde, qui de suo partem faciunt Deo, & partem Diabolo.* Roma-
nus urbis Imperium inter duos etiam fratres di-
visam esse non potuit: *Roma duos fratres simul habere Reges non potuit,* inquit S. Hieronymus.
Societas quoad regendas civitates, vel regni
nunquam cum fidelitate capit, aut sine sanguine
finis habuit, scribit S. Cyprianus: *Quando unquam Regni societas, aut cum fide cœpit, aut si- ne crux destrit?* Datio unam Regni sui partem
Alexandro offerenti, hic respondit: *Ne duo So-
les calo, nec in uno Regno duo Domini sub-
filtere possunt.* Ceterum Darius regni partem Ale-
xandro offerret, respondit: *Nec fert unus mundus
duos Soles nec fert unum regnum duos Reges.* Mul-
toque minus unum cor duos potest admittere
Dominos illius dominium possidentis, *Nec u-
num cor duos Dominos.* Cor igitur nostrum to-
torum, integrum, & divisum Deo dari oportet.
2. S. P. noster Augustinus egregie observa-
vit Romanos Diis, quos adorabant, multa qui-
dam tempora sacrificasse, nullum verò Deo vivo
& vero: *Deostamen israel nullum templum fa-
civunt, idque quia Deum Israel simul cum
aliis Diis adorari nolle sciebant:* *Scientes adeò
Zelotem esse, ut nullum alium Deum secum ado-
rari pateretur.* Unde si Deo vivo, & vero tem-
plorum pluriusquod exsistent, necesse illis fuisset
omnia alia tempora funditus everttere. Atque i-
deo si in eius honorem templum erigendum esset,
necessarium foret, omnia aliis Deus dicata Fana
solo aquari, ac penitus everti. Quia igitur ratione
possibile erit, quod in cordis nostri metropoli
duobus Dominis dare possimus hospitium. Vel
igitur solas Deus illius debet esse Dominus; vel
illud simul, cum aliis divisum possidere con-
temnit. *Vnicum Regnum est in corde nostro, unum
suummodo Dominum habent, unum Monar-
cham Deum.*
3. Fons quidam, sive balneum reperitur in
Aponia, cuius aquæ valde sunt prodigiæ, in-
quit Cassiodorus, qui illas jucundissimas & fa-
luteras, illatumque gentium recreatione fer-
entes esse affirmat. Hanc tamen valde miram
habet in se proprietatem, quod videlicet viros
& feminas uno, eodemque tempore minime
admitat. Et quidem si forte contrarium ali-
quando accidat, non parum inde turbantur, & ve-
lur ad indignationem provocata præter mo-
rem vehementer commoventur, nam incalce-
scere, & bullire incipiunt, atq; inter hosce bul-
lentis aquæ strepitus, eadem aquæ, quæ antea
Paoletti Sanctuale.

recreabant, paulo post offendunt & vehemen-
ter cum magna corporis lesionе adiutunt; unde
hoc si evadere volunt lesionis periculum, opus
est ut vel vir, vel mulier exiens dilecedat, & una
dumtaxat persona in balneo remaneat. Verè, &
propriè historia hæc cum casu nostro concordat,
nam cor nostrum duobus se Dominis in
eodem simul, & semel residentibus consecrate
nequaquam potest, unde si se Diæmoni, aut
mundo, vel libidinibus consecret, Deus inde in-
dubitate recedit, ac proinde si Deo illud dedi-
care voluerit, quidvis aliud abunde licentian-
dum, aut dimittendum erit. Nemo vel mini-
mam ejus partem habere potest, ideoque to-
tum solius Dei sit necessarium est. Rerum profectio
mitam una cum Plinio referunt alii bene multi
Scriptores, scilicet eam esse hedera virtutem,
ut si in craterem ex hedera ligno factum vi-
num simul cum aqua infundatur, subito vinum
inde se recipiat, sola aqua manente superficie:
Si enim vas ex hedera fiat, nihil vini servari Plin.l.16.
cap. 25.
ea poterit, cum vatum effluat, se vino forsan aqua
permixta fuerit: Quali vinum ex naturali qua-
dam repugnantia simul cum aqua in eodem
cratere subfustere abhorret. Similis profructus
indolis & propictatis Deus noster est; neque
enim in corde nostro in societate aliorum Deo-
rum habitare sultinet, sed soli sibi idipsum ven-
ditat, illudque ab alio occupari, aut possideri
nequaquam permitit. Quare illud in partes a-
lii erogandas minimè dividere, sed fauum in-
tegrum & indivisum Deo offerre debemus.

4. Tota hæc doctrina nobis in sanctissimo
Eucharistia Sacramento representata videtur:
Catholica enim veritas est, quod sub speciebus
sacramentalibus totus Christus cum corpore,
carne, sanguine, humanitate, & Divinitate con-
tinetur, idque non tantum sub qualibet hostia,
verum etiam sub qualibet minima hostia par-
ticula; adeò ut licet species à sacerdote dividan-
tur, ipsum tamen Christi corpus indivisum sem-
per permaneat. In uno eodemque instanti est
totus Christus in tota hostia, & totus in quali-
bet consecrata hostia parte. Qui aliquod hostia
consecrata fragmentum recipit, non minus to-
tum Christum recipit, quam qui integrum ho-
stiam acceperebat sibi porrectam. Unde S. & Au-
gustinus Doctor divinè profructus cecinit:

D. Th. 46
Caro cibus, Sanguis potus.
Manet tamen Christus totus,
Sub utraque specie.

D A se

sequene.
Missa.

*A sumente non concisus
Non confatus, non divisus,
Integer accipitur.*

O Magne Deus! O mysteria profundissima sub hac vetitate latentia! quibus pro nunc speculations theologicas omittens, ad piam quan-
dam, & moralem sancti Bonaventurae specula-
tionem me converto, qui Deum Sacramen-
tum Eucharistie sub hac ratione ideo instituisse dicit, ut nos tantum arctius ad integrum ei grata-
mente respondendum obliget, cor nostrum ne-
quaquam dividendo, sed integrum, & indivisum
dando: *Dominus individuum & integrum cor-
pus obiit mihi, male ergo divisor. & vel minima
mei parte illum defraudo.*

D. Bon.

Gen. 23.

Gen. 23.

Gen. 23.

D. P. Au-

gust. t.

10. ferm.

37. de.

Abrah.

& Isaac. f.

163. col. 3.

Id.

sacrificando, omnem sibi dividendi cordis
occasione adimeret: Serva Domine illum, tu
me crucies adeo cor servi tui; immo qui diligit te labo,
vehementer, peccato sacrificet eum mibi. Nolas. 14. &
nun cordis amorem in alium collocari, filii illa non di-
bet sit. Porro efficacem hanc rationem exibi ppi.
matem, si Deus seipse permisisset, ut mores &
sacrificium Isaici filii Abraham effective subse-
cuta fuisset; & tunc enim omnis filius Abraham
adempta occasio, quo minus partem cordis ha-
dere filio iam mortuo potuisse, cessasseque
cor Abraham hoc pacto totum Deo: Nunciu-
tem quia mortem, & sacrificium Isaac admissa
noluit, aliud inveigilare motivum cogit. Unde
suppono certissimum esse quod omnia Passio-
nis Christi mysteria in veteri Testamento figura-
ris fuerunt reprezentata: Et quidem hanciam
sacrificium quo Christus semper in monte Calvariae, super Ligno Crucis efficeretur, volu-
per sacrificium Isaici, quod in monte Mori lo-
per lignis quae propriae Isaici humeris co-
fabant deportata: Talius quoque ligna holocausti
offerri debebat, figuratum fuit. Unde Deus
ipsum considerans veluti dicere volueret:
Isaac sacrificatus figura eum holocausti-
lus, quod pro redemptione generis huma-
nus ferri debet: Christus autem postea in Crucis
lignum oblatum, eum ejus figuratum. Facilius
proinde fieri posset, quod homo secum figura-
quam figurato obligatum esse consenseret et
suum divisum inter utrumque dispergit: &
que ideo siste, inquit, Abraham: Ne extim
das manum tuam super puerum, iussique utlo. id
eo Isaac arietem, qui subito vicinus compate-
bat in victimam sacrificari: Vndeque post
gum arietem inter vesperas harenem comitum,
quem assument oblitus holocaustum per filii Hac-
queratione Deus Abraham promptam obedie-
tam ratam, gratiamque habens, secutum se cer-
dis Abraham omniumque hominum populo-
rem eo ipso constituit, quo Isaac a sacrificio ex-
clusus, cordis humani partem sibi vindicante D. Ag-
nus Deum. Scio equidem quod fides Catholica &
sacra Theslogi doceant, Deum non tam
etiam adducit. *Affidua tuum inquisivi, non
etiam exegi.*

6. Multoies intra membra seruatu-
sum causam, cui supremos legislatores ordinamus
& modum, quo ab hominibus adorari, & colviri
prescribens, atque stabilens, tanquam so-
lum Deum adorari volentes dicens: *Veniente
le Deum. Scio equidem quod fides Catholica &
sacra Theslogi doceant, Deum non tam*

10

in essentia unum, verum etiam trium esse in personis, & ex his Patrem pariter & Filium & Spiritum Sanctum adoratione Latraria colere debet. Unde non solum praecipi nobis debebat; Vnum cole Deum, verum insuper adjungendum erat: Tres cole personas. Siquidem aliqua inter essentiam & personas intercedere videatur ad minus rationis distinctio, cum haec relationes importent, illa vero absolutam quid significent. Respondebitis forsitan quod dicendo: unum cole Deum, consequenter dicatur Tres cole personas; siquidem Deus tam est trinus in personis, quam in essentia unus. Nos quoque S. Thomas ap. et al. studiaris dicens: In Deo non est aliud esse Relationis & esse essentia, sed unum & idem. Veruntamen ego hoc quidem minimè nego, hoc tamen reperio, quod si dicere unum cole Deum, idem est ac si dicere Tres cole personas, cur hoc postremo modo praeceptum istud non enunciavit, dicendo: Tres cole personas, sic enim idem dixisse ac Vnum cole Deum? S. Ambrosius respondet Deum hisce verbis, Namquid quoad simplices & idiotas obviare volsuisse humani cordis divisioni, quasi dixisset: Quod si ego illi tria realiter distingua objecta ad adorandum proposuero, Parentem nimirum, Filium, & Spiritum Sanctum, homo unius ut veneratione sua tribus correspondere posset personas divinis, cor suum in tres quoque partes dissipabit. Quia in te tametsi nihil nisi facturus esset, attamen haec cordis divisione Hebreorum populo ad Idololatriam proximissimo magnam suggerit potiusque suum quoque cor circa objecta creata & terrena distinctionem di occasionem: Cognoscet enim Dominus populum illum ad Idololatriam maximè propinquam, ne cor illius dividetur in partes, & simul personas pars tribueretur, ait, Vnum

D. Amb.
vixit
miser.

cole Deum. Cum itaque Deus cor hominis ne quidem in tres personas Divinas dividendi nolit, quantopere ei si medietatem cordis Daemonio denus, displaceat, conjicere facile quisque poterit.

7. Et tamen homo sicuti Deum offendere cavit, ita quoque studet ne daemoni adverteretur, ultraque mandibula manducare praetendit; cuiusvis vento palliolum suum obtredit, sic inclinatur ad unum, ut alter minimè contradicat. Deum quidem sibi conservare procurat propitium, ita tamen ut nullum sibi daemonis adsciscat odium. Cor suum Deo quidem donare intendit, aliquam tamen illius partem creature cedere non intermitit. Denique daabus contrariis sibiique adversantibus partibus complacere presumit. O summam hominis stultitiam! Ergo possibile est quod Deum offendere non dubites, ut demonis tibi gratiam conciliare valeas? Mihinc igitur peruidere debo tibi decorum esse potius in impi & crudelis Tyranni, quam in pii, benigni, & amantissimi Patris manus cor tuum confignare velle? Potius Sanctorum Magorum confessans vestigia, tuique pectoris scriinium reserans illud sanum, integrum, & indivisum, Deo tanquam totali Patrooo & absoluto Domino sacrificato: donum istud, crede mihi super omnia à Magis ei oblatum aurum, thus, & myrram gratum illi erit, atque acceptum, maxime si id ipsum cum ea, quam poteris maxima affectus promptitudine, & saceritatem praestiteris. Sic quoque & Dei desiderio, tuoque debito satisfaciens, ab ipso viciissimum quicquid pro tua salute tam hic in terris, quam post hanc vitam in celis petere, & sperare poteris facilissimo negotio impetrabis.

Amen.

SERMO TERTIUS
IN FESTO
PURIFICATIONIS B. MARIAE
VIRGINIS.

Postquam impleti sunt dies Purgationis MARIE secundum legem Moysi, tulerunt Iesum in Jerusalem, ut sisserent eum Domino. Luc. 2.

Homo inter omnes divitias suas nihil opulentius possideret, nec ornamenti aliquod habere eleganter potest, quam ipsas animi sui virtutes &

D. P. Au- excellenter. *Virtus est homini interioris pulchritudo,* inquit S.P. Augustinus. Fama homini balsami loco inseruit, unde immarcessibile & æternum reddatur nomen eorum, qui se per actiones heroicas illius veros probant esse postfessores. Sic gloria in posterorum mente indelebiliter vivit Philippus Macedonius Regis erga Nic

Bapt. *canorem (Qui omnibus in locis quantum poterat*

Fulg. l.5. *Philippo insidiabatur) exhibita clementia. Au-*

Anthr. *gusti pro Diomedis terra sui defensione, vitam*

Ebor. de *suam extremis mortis periculis exponentis in-*

humanit. *credibilis affectus paterni propenso: Pollio nis-*

& clem. *quoque reum à rigorissimi supplicii sententia*

fol. 280. *liberantis ingens misericordia. Denique illa Ju-*

Fulg. l.5. *stinius Imperator, qui Vitigem infelissimum inimicum suum, Belisario infelici præ-*

Ebor. de *lio factum captivum ad se configurarem tan-*

humanit. *quam verus amicus Constantiopolis affectu-*

& clem. *fillissime excepti, & ab omni periculo securum redi-*

fol. 280. *dit in ligis mansuetudo, & Christiano Prin-*

Fulg. l.5. *cipice dignissima charitas æterna post se relin-*

Ebor. de *quos gloriose memoræ vestigia. Sic quoque*

humanit. *mundus hactenus obliviscimus potius Ma-*

& clem. *gnanimitatis virilisque roboris à Thomyride*

fol. 280. *Seytarum Regina exerciti, quando cum Cyro-*

Fulg. l.5. *totius Asiae terrore intrepidè dimicans,rupto &*

Ebor. de *fugato Cyri exercitu, gloriosam ab eo resulit*

humanit. *in ignis victoria palmarum. Generositati Ly-*

& clem. *curgi universæ acclamant historias, eo quod*

fol. 280. *cum ferocissimo quadam Leone prælatu-*

Fulg. l.5. *ratus, licet omnino solus & inertis in arena*

Ebor. de *consisteret, animo tamen non despontis, sed*

humanit. *pallio in faciem Leonis conjecto, & circa*

& clem. *collum obvoluto, eundem consecit, & omni-*

fol. 280. *nō exanguem coram pedibus suis proficit*

Fulg. l.5. *victoriosus reliquit. Etiamnum Roma*

Ebor. de *tiati de Horatio Coelite minime deficit, que*

humanit. *animi fuerit intrepido, ut solus in ponte quo*

& clem. *dam inimici exercitus futorem sustineat*

fol. 280. *minime dubitarit. Nec temporis longiuscula*

Fulg. l.5. *æra, fæta, & marmora, alias facile atterunt*

Ebor. de *Papirii pueri, qui Prætextus alias dicit,*

humanit. *eximiam prudentiam sub obliuione lapidem*

& clem. *sepelire potuit, ed quod à matre sua curiosus*

fol. 280. *interrogatus. Quid eo die in Senate a Nam*

Fulg. l.5. *ne iurandum de non relevando secreto no-*

Ebor. de *laret, seque ab importunitate matrem comen-*

humanit. *ter, sapienti hac & ingeniosa responso*

& clem. *matrem dimiserit, dicendo: Deliberatum ei*

fol. 280. *utrum è duobus pro majori Reipublica onus*

Fulg. l.5. *eligi poset, an, ut una mulier deinceps*

Ebor. de *duos maritos, an vero unus maritus duas ubi*

humanit. *uxores copularet. Porro qui sub Maris vesti-*

& clem. *lo militant à Lacedæmoniæ Regi Cleomenes*

fol. 280. *prudentiam docentur, qui post pacta cum Gu-*

Fulg. l.5. *racis septem dierum inducas tertia tandem nocte*

Ebor. de *quando sine illa cuiusvis adversi suspitione,*

humanit. *cuncti animis quietis profundo jacenti somno*

& clem. *sepulti, eisdem aggreditus ex improviso nul-*

fol. 280. *minus cogitantes, quosdam captivos abduxerat, a-*

Fulg. l.5. *liis omnibus interrecioni traditis. Tandem re-*

Ebor. de *versus aduersus Græcos de fidei violatione ruppi-*

humanit. *pac & lamentantes, se prudentius turatus et di-*

& clem. *cendo non de noctibus, sed de diebus tantum*

fol. 280. *se ne pigi: Septem dierum se inducas deinde po-*

Fulg. l.5. *gisse, de noctibus nullam prorsus festis mentientem, Ego di-*

Ebor. de *Prodigiis etiam stuporis dicti metetus summe spes*

humanit. *admiraanda illa Salomonis sapientia, qua in illius*

& clem. *opus sit. Sed illa Salomonis sapientia, qua in illius*

decisione litis emicuit, qua duæ matres contendebant utrius, tanquam verae matris, filius esset ab utraque prætenus, dum item hanc determinavit jubendo ut filius gladio in duas partes dissecetur, inter utramque prætentam matrem dividetur: *Dividite infundem vivum in duas partes, & date dimidiæ partem unu, & dimidiæ partem alteri, cui Salomonis sententia una mulierum illatum minime acquisiens, se veteri pueri illius matrem esse evidenti argumento comprobavit.* Præteritorum seculorum prius extinguetur memoria, quam atramenta, & chartæ admirabilem Elizabetham Thuringæ Landgraviam, eunatrate cœlent æquanimitatem, & tolerantiam, quæ Princeps Ludovico marito suo mortuo, non solum à Principatu omnibusque illius Dominiis extirpata, sed & cunctis facultatibus suis exuta extrema mendicitaria misericordia invicto protus corde superavit, omnes adversæ fortunæ impetus intrepidæ fortitudinis scuto generose repellens. Philippus II. Hispaniarum Rex potentissimus felicitatem, & Coronæ suæ amplissimam Majestarem, quam cœlo ita disponente in cunis inventis, vix gustavit, qui potius à numeroso variorum mortuorum, gravimumque infirmatum ipsum contionio infestantium exercitu in lectulo suo obfessus, malis hisce omnibus peccatore tolerante armato fortiter resilibat. Conspirationum variarum stellarum conjuratio Maustrum Imperatorem Constantinopolitanum io varia deturbavit ærumnarum precipita, adeo ut Imperio exatus, à Phoca incarcera-tus, filii suis in ejus conspectu unâ cum conjuge sua crudeliter occisis, veluti scopus ad calamitatum eum imperceptum sagittas facetus, tandem ignominiose morti per sententiam fuit adjudicatus; cum tamen inter hec omnia calamitatibus genera ipse sub humana fragilitate peccore chalybea, æneaque præcordie se habere demonstrans, oculis in calum sublati incessanter clamavit. *Instus a Domine, & rectum judicium tuum.* Denique fure haec tenus celebrata & deinceps semper in immortalitatis templo ob temperantiam suam per omnia secula declamabantur & conservabatur nomina Apollonii, Litanæ & Caetoni superioris nomina Aniani Epiloci Alexandri, & Nicetæ Martyris, qui perpetue causatis conservandæ amici fure confederati, in æterna semper vigebunt memoria. Per-

clis quoque Atheniensis, quia Ephebus Alexander Magi fuit, nomenob ejus invictam parentiam immortali fama florebit. Propter di- & Sabell. vitiarum mundi hujus contemptum Nivardus & idem junior S. Bernardi frater, & Paulus Aemilius sempiternam sibi laudem comparavere. Denique Philocratias, qui servus Caii Gracchi extitit, & Diogenis Cynici ob insignem erga ma-Eborem. jores suos fidelitatem exhibitam comparata fol. 657. encomia, sicut & Carneadis, atque Demofthe-nis partas per facundam in perorando eloquen- 184. tiam egregias laudes nulla unquam oblitterabit oblivio. Atque ideo quis unquam inficiari potest, quin animi virtutes donorumque prærogativa hominis sint maximus opulentusque divitiarum thesaurus? *Virtus est hominis interior pulchritudo.*

2. Verum enimvero quid de Beatissima Maria Virgine dicemus, cujus virtutes eximiæ, & heroicæ prærogativæ tantopere à Sanctis Patribus declamantur, celebrantur à Doctoribus, prædicantur à Prophetis, à sancta Dei Ecclesia solemnizantur, totum denique mundum in stuporem, & extasim, Angelos vero in devotissimam reverentiam rapiunt? Ipsa profectò non unam duntaxat, sed infinitas animi virtutes, gratiasque felicissime possidet, quæ fortunatam ejus animam omnes obsequiosissime affectantur, & elegantissime adornant. *Nihil est virtutis, quod in tenore* D. Bern. *resplendeat* (inquit devotissimus Bernardus) *Et in Salve* quidquid singulù habuere sancti, tu sola possedisti. Regin. Et quatum virtutum numero illam hodie in serm. 4. facto templo unica humilitas superbissime adorat. Unde Guericus Abbas ait: *Quis non miretur quam in die Purificationis Marie often-taverit humilitatem, dum que Angelis purior erat, quasi à sordibus emundari indigeret, purifi-cationis remedium ad eas abstergendas assunget?* O pretiosissima Humilitas! O Eximia Deipatæ virtus! O Humilitatis Theatrum Ma-

riæ.
Gueric.
Abb. l. 1.
de Sacer.
Regul.
Marie
cap. 15.

3. Quo fine homo Christianus magnis cum sudoribus, & laboribus universum in semetipso congregavit virtutum collegium, si hæ postea minimè sine soliditate in basi, & fundamento humilitatis, quæ à sancto Bernardo vocatur *Fundamentum virtutum*? Cui consolat S. Gregorius dicens: *Origo virtutis humi de confi-litas est, illam nobis virtus veraciter pullulat, lib. 5.* que in radice propria, id est, in humilitate per-durat. Verè namque humilitas vena quædantur D. 3. miac-

mineralis est omnium virtutum. Arque ideo
Sanctus Pate Augustinus optime adverxit,
nosque monet humilitatem *Eius quoddam*
transcendentale esse, eo quod in cunctis ip-
sas. Chry-
sof. 10. ho.
33. sa reperitur virtutibus, quae nisi humilitas
safe condiantur, insipidae evadunt: *Humilia-
te omnia facta nostra condiantur. Sanctus Chry-*

D.Greg. te omnia facta nostra condantur. **Sanctus Chrysostomus** egredio illam encomio adornat, dum illam **Principium beatitudinis** appellat. Cui **Sanctus Gregorius** ulcerius addit quod sine humilitatis medio, finem suum ultimus, id est, visionem beatificam nemo hominum adspicietur, dum inquit: **DEVM non nisi humiles contemplari possint**. Qui insuper subdit, virtutem Humilitatis hac esse prærogativa prædictam, ut vilissimum terat vermiculum ipsius Deo similiem reddere posse: **Humiles, dum seducunt, ad Dei similitudinem abundant**. Idem

cunt, ad Dei iurum suum afferunt; Id quoque Doctor ulterius affirmit humilem ad eam usque excellentiam pertinere, ut supra Dei Majestas ad ejus se pedes prosterne videatur, veluti eundem reverenter adoratura. Humilis inquit virtus magna, cui

Idem ser. *tutur: humeris, inquit, onus magna, in
etiam Deitatis Majestas se inclinat. Enimvero
quid si ejusmodi effectus in vulgarem quan-
dam creaturam redundant per humiliatem
talem, quæ omnes perfectionis titulos, quibus
in gradu heroicō reddi posset celebratissima,
secum minime adferat, quid de Beatissima
Semperque Virgine MARIA dicemus, cuius
humilitas ab omnibus gradui sanctitatis he-
roico & supremo debitis prærogativis signifi-
cata fuit, quæque in omni perfectionis genere
perfectissima exiit, quam proinde inter omnes
cali terraque creaturas sanctus Hieronymus
omnium dignissimam patiter & perfectissi-
mam esse deprædicavit? In comparatione Ma-
nus Domini nulla Creatura invenitur perfecta,
quamvis eximia virtutibus comprobetur. Imo*

D. Hiero.
in serm.

Idem in
ser. de
Assumpt.

nas Domini nulla Creatura inventur perfecta,
quamvis eximia virtutibus comprobetur. Ino-
si omnia humani corporis membra veteren-
tur in lingas, impatia nihilominus foreat ad
adumbrandum duxat minimum quemvis
incompatibilis humilitatis suæ actum : Si
nostrum omnium membra veterentur in lingas,
eam laudare sufficeret nullus, inquit Sanctus
Hieronymus : Quapropter aliqua tantum
Scriptura loca in medium hoc discursu addu-
cere decrevi, quibus, veluti lumine, uti
possim ad investiganda Marianæ humilitatis
vestigia.

4. Quandoquidem justo Dei judicio *Nat-*

*Idem in
ser.de
Assumpt.*

**Idem in
ser.de
Assumpt.** incomparabilis humilitatis iuxta actu[m] : si
nostrum omnium membrorum vertentur in linguas,
eam laudare sufficeret nullus, inquit Sanctos
Hieronymus : Quapropter aliqua tantum
Scriptura loca in medium hoc discursu adda-
cere decrevi, quibus, veluti lumine, uic
possum ad investiganda Marianæ humilitatis
vestigia.

*lum malum impunitum remaneat, Deus sa-
peri infernali, utpote qui Evans in Paradi-
so terrestri ad Divini Precepti transgesio-
nen instigaverat, hoc multis nouis
juste promerit inultu supplicium: Ma-
lier ipsa conteret caput tuum, Et vice vidi
tu continuas calcaneo ejus stives infidias:
Et tu infidaberis calcaneo equi. Ubi specia-
lier advertendum est, quod Deus verba illa
non de Eva, sed de MARIA intellige-
bit, prout Sanctus Hieronymus exposuit,
dicens: Non intelligitur de Eva, sed de MARIA.
Arque ideo non dixit: Inimicorum ipsa
peno de presenti, sed panem de futuro: No-
n enim ad Evans pertinere videbatur, sed ad illam au-
to que mulierem, que Salvatorem erat parua-
ra: Quasi dicet, MARIA caput tuum co-
fringeret, tu vero calcaneo ejus infidiam solu-
res. Calcaneo: *Cum non potius dicit, Quod
vultini, peccatori, ordini, corpori, vita, capi-*
*Multa a sacris expositionibus in medium ac-
ducuntur expositiones, è quibus Dionysius
Carthulianus dicit: *Infidibiles calcaneo id est,* mordere eam canibalis in inferno pro-
pedis ipsius. Glosso interlineatis, inquit: *Iam*
*parvam anima qua gaudet carnalitate. Lyman
ait: Quia non potest elevarse se ad mordacem
in superiori parte, Abulensis vero exiitum
quod cum calcaneus sit ultima pars corporis,
per illum intelligatur ultimum vitæ notitiae
momentum, calcaneo, id est, finis infidiae,
quodque in illo articulo Damnum hominum
atrocies, quam quovis alio tempore stutus
infidias, sperans feluum tunc superaturum, la-
MARIA autem simile quid attenat non
præsumpsit, aut certe itiro tempore contumeliam
fecit, si fecit: Sic etiam fore tenendam est,
quod Beatum Virginem tentaverit, nihil preva-
lens. Alii autem opinantur, quod ficut caput
nobis superbiam representat: *Io capite crux*
est elatio. Ita pariter (quia oppositum est ad
eadem disciplina) per calcaneum humilitatem
significetur. Per calcaneum extreman corporis
partem, humiliatum. Quid ali conser-
mant, dicentes: *Calcaneus ultima corporis pars*
humilitatem significat. Unde cum Deus demonum
communiat, ipsa conteret caput tuum, id est, *ipsa*
a scilicet dixisset: *Maria erit qua tuum supplantari
potest elationem;* & superbiam tuam repudiet: *Sed ipso
pens autem contra Marianam humiliati, qui
excitare potent, molierunt infidias, upone*
*que****

quæ sicut & Mariæ valde familiariis est & prædilecta, ita Dæmoni summe est exosa. Hæc torquet serpentem, Mariam verò magnificat. Quantum Dæmon illam abhorret, tanto illam MARIA majori semper in precio habet. Quantum enī ille superbe se erigit, tantum ista se humiliter, & profunde inclinat, & deicit. Unde Fulbertus Episcopus inquit: Si interrogetur in quo serpentis caput contrivit, nimurum in eo, quod humilitatem Dio sacrificavit. Non equidem ignoro Achillem Theris & Pelei filium utpote qui a matre sua in Stygiane paludis aquas immersus fuerat, in nulla corporis parte vulnerati potuisse. At verò, quia Calcaneus, ex quo mater Achillem aquis immergens, cum apprehendens tenebat, ab aquis prædictis humectari, materna manu impedita, non poterat, ideo tametsi ex omnibus corporis partibus aliis impenetrabilis lœdi, aut vulnerati non potuerat, folius rame Achilles calcaneus ea virtute prædictus nequaquam fuit. Unde Hecuba Conjurata prius ob occisos ab Achille duos filios Hecubam, & Troilum, adversus eam indignata, aqua in vindictam parata, ad prævalendum contra illum hoc sibi stratagemate viam paravit. Advertens enim Achillem Polixenæ filia sue amorem captum esse, ei indicari fecit hanc ei in conjugem dandaum esse, dummodo prædictis deinceps distinctori omniq[ue] belli motu nuntium remittere vellit; ut autem stragema conceptum felicem oportunum fortiretur effectum, illad secretum, occultumque servare omni studio contendebat. Unde ei, ut nocte sequenti Apollini Timbrei templum iuxta moenia Trojana situatum adiret perlungat, et quod eo in loco rotum negotiorum resolvendum, & terminandum foret, id quod Achilles promptissimo animo fecit, promisit, & res ipsa exequendo complevit. Paris autem Hecuba filius retrò altare quoddam clam latens, oportunum ictus dandi & exequendi stratagematis tempus nactus veluti arcus tractandi expertissimus erat, Achilles jam genuflexum sagitta quadam in calcaneo graviter vulneravit, occidit, at tandem in Sigmo Trojæ promontorio sepelitur. Veruntamen fabulosæ hæc umbras, Catholicæ veritaris lumen cedant & vertantur: Beatisima Virgo Maria Divina gratia mediante, de qua Chrysostomus: Gratia Dei invidos facit; vel, Gratia Dei est murus inexpug-

nabilis, se à Diabolicarum insidiarum sagittis praetuli Achille incomparabiliter magis impenertrabilem reddidit. Novellus equidem Paris astutiam suam arcum dedita opera ad illam in humilitatis calcaneo vulnerandam expedire poterat, verum sagittæ ejus in vanum, utique & effectu protinus irito ejaculatae fuissent. Quia Maria tota se infudit plenitudo gratia, inquit Hieronymus. Aptè hoc loco mihi occurrit quod de S. Machario Abbatे scriptum repetitur. Hic enim cum tam ad sporas contexerat, quam etiam ad fugiendum, quod statui religiose permotissimum est, otium, aliquos palmarum manipulos à palude quadam exportasset, accidit quod inimicus hominis eidem appartenens falce quadam eum invadere, gravissime lœdere comminatus fuit, verum irritus protinus, vanoque conatus. Hisce etenim verbis eum adorabatur. O Machari, magnam mihi suscitans bellorum, certaminumque inquietudinem, & quod in ea me quam maximè torqueret, & affligit, hoc est, quod scilicet viribus carream, atque talentis quibus te vincere, tibique prævalere aliqua ratione valeam. Scito etenim nihil esse eorum, in quibus temeritatem ad Dei gloriam exercete soles, ad quod ego menon majori com rigore, & punctualitate adhibeam. Quod si enim tu jejunas, ego à primo creationis meæ momento cibum minime gustavi. Tu integras noctes insomnes ducas, nec ego unquam vel minimo momento sonno indulgeo. Tu castitatem semper oblevias, ego autem nullam unquam huic vel modicum præjudicantem actionem committo. Tu mundi hujus bona contemno, quibus ego quoque nullum unquam affectum applicui. Tu corporis membra disciplinis maceras, & abstinentiis attenuas, ego verò gehennæ flammis aeternam crucior, & torqueor. In hoc solo mesuperas, in quod ego quoque ubi effectivè ultro cedo, nimurum quod humili sis, & parvus in oculis tuis, in hac enim virtute nullum ad dimicandum tecum campum reperio, in quo aliquam contia te prævalendi spem præsumere ausim. Verum enimvero Machari humilitas comparative ad humilitatem Matiae considerata, est velut umbra compara ta ad solem. Atque ideo serpens infernalis id quod Deus prædictit: Tu insidiaberis calcaneo ejus, executioni audacter mandet, certe namque fulmina sua obtusa ac inservata esse

*Andr.
Gelom.
in Thes.
calef.
18 fol. 103*

Cant. c. 7.

esse deprehendit. O ingentem virtutem! O heroicam magnæ Dei matris humilitatem!

5. Etenim quandoquidem de calcaneo nobis haec tenus sermo fuit, nunc quoque totius pedis delineationem, & symmetriam observemus. Hic enim adeo venustus, est & elegans, ut sponsus celestis se illum pro meritis sufficienter celebrare non posse putet: unde dicit: *Quād pulchri sunt egressus tui in calceamentis filia Principis!* Quis hic non obstupefactum sponsum in acclamanda passuum pedis elegantia semetipsum totum se adhibere videt? Ergo ne in Maria nulla erat pars spectabilior, aut majori laude dignior? Pulchritudo utique non in gressibus aut pedibus, sed in vultu & reliqua corporis statuta resideret. Unde celebris Apafisa fuit, quæ aurea coma, capillisque crispis exornata erat: Augustus quoque ab oculis extolitur, qui stellarum instar scintillare solebant. In Sabino quoque Maximini filio oris suavissima labia mire placebant. Laudem quoque singularem Zenobia à dentibus obrinuit adeo candidis, ut videns conchyle quadam candidis margaritis refertum, referatur videatur. Cleopatra sermo adeo omnibus gratiosus esse videbatur, ut Cæsaris pariter & Pompei corda vulneratae visus fuerit. Ephesitionis quoque vultus magni aestimabarur, ut pote qui præ ipsa Alexandri effigi majorem in se Majestatem præferebat, ut prouide hoc vultus decore Darii mater ad eum humiliter venerandum hanc immiterit fuerit permota. In pretio denique erat in Albo Tibullo membrorum, corporisque dispositio, coquenon minori, quam quo Athlanta Japonis filie elegancia aestimari solebat, de quadici solet: *Symmetria omnium membrorum reliquias mulieres vincet.* Cum igitur omnes haec pulchritudines, & elegantia in Maria veluti brevi quodam compendio coadunatae, simulque collectæ fuerint, quanam causa hic subesse poterit, quod sponsus omnibus hisce venustatis neglectis aut posthabitis, ad solam pedum gressuumque pulchritudinem explicandam sele applicuit? *Quād pulchri sunt egressus tui,* &c. A proposito nostro neutquam aberrabimus, si per pedem tanquam extremam corporis partem humilitatem intellexerimus, quæ utique dignissima erat, ut ab infinita ipsiusmet Dei facundia super quaslibet virtutes alias ce-

lebraretur. Licer pulcherrima esset Beata Virgo, ut ergo à planta pedis usque ad verticem caput, quæ tamē humilitas, quæ Marianæ pedes, hinc iij. q. efft, ejus affectus calceati erant, ardentes in cal. divino pōstōre sui amorem excitavit. Et qui Cædem tametsi non nesciam, Chaldaeum loco apud Ly gressus, Ly legere pedes, attamen Lectionem tñ nostram vulgarem præterirenequam volo, cum qua legit: *Quād pulchri sunt egressus tui.* Por. d'Or. seire hoc loco percepitem de quibus grec. fons. fib. sibis hoc in loco loquatur sponsus celestis talij forte de illis, quos in primo immaduaz d'Or. conceptionis suæ instanti fecit? aut de his quos ex utero materno prodicis formavi? Aut verò de operum meritorum gressibus, quibus per viam perfectionis inamblando in gratia divina continuo profici? Quod me attinet sponsum de iis gressibus locutum fuisse existimo, quibus Edomo sua discedeos Elizabetham Zacharia comprehendit visitatura in Iudeam summa cum acceleratione progreſſa fui: Exergens Maria abit in montana cum festinatione, & p. l. luauis Elizabeth. Hi eam gressus addegaanter, atque concionii erant, ut rati magnetes omnium rapuerint oculos, r. tumque cælum in stuporem, caelestesque lades adegerint: *Quād pulchri sunt egressus tui.* Eteam tametsi haec tenus dicta remissa sunt, sub iis tamen latens mysterium needum sufficierent penetrare vales, nisi prius Beatissimam Virginem allocutus fuisset. Bia igitur, O Maria, quid agis? Quid vadis? Quoniam te tu risponsum affectus igitone proficisceris ut forenam quandam longè inferiorem vistis? An te Deimatum esse ignoras? Multum profecto per omnem modum aestimationem tuæ personæ imminentis, r. uæque maiestati multum prejudicas. Non convenit, ut is, qui major est, visitando incommodet; inquit contrarium omnino fieri oportet. Hæc utique politica, quæ inter mundi hujus magnates quotidie accurate observatur. Idque verum esse Elizabetha cognata tuæ admiratio probat dicunt: Unde hoc mihi ut venias mater Domini mei dicit ad me? Certe non modicus ex parte tua, O Virgo sacratissima, favor fuisse, si pol. quam illa tibi prius Visitationis honorem, & reverentiam detulisset, tu illam eadem pro- sus

Æl.lib. 12.

Var. Hisp.

Guid.

Biturish.

Zipbil.

Dionys.

Micani

abbrev.

in Ces.

Theat.

Vit. Hu.

fol. 1190.

Æl.lib.

13. Var.

Hisp.

sus visitationis honore fuisset, dignata. Absit, inquit Beataissima virgo, nolo respectus nosse mundanos, ne illas rugas attendam mea me obligat humilitas. Cum igitur Beata Virgo quo gressus fecit, tot profundæ humiliatis actus expellerit, mihi non est quod illi Deo cui ob sapientiam, & scientiam infinitam, nihil mirum esse videatur, hi tamen gressus sumمام admiratione stuporemque attulerunt, ut proinde obstupescens dicat: *Quām pulchritudine est, quām humiles sunt gressus tui.* Id quod S. Ambrosius annonavit dicens: *Contuendum est, quia venit fūs prior ad inferiorem, Maria ad Elyzabeth: Decet enim, ut quandū casior virgo, tantū sit humilior.*

Et quidem an non tibi profundæ humiliatis gressus esse videntur, quos hodie instituit, dum ad templum velut purificanda properat, quæ pulcherrima, & sanctissima erat? Teste S. Thoma Aquinate Doctore Angelico, dum ait: *Nostris in purificatione, cū mea non indigeret.* 6. Eoim vero ab uno extremo ad aliud, id est, à pedum elegantiæ, ad comæ capillorumque pulchritudinem transgredianut. *Vulnerasti cor meum in uno crine colitui,* dicebat quondam sponsus, vel uti alii legunt: *Abstulisti mihi cor.* Cita quæ verba merito inquirat aliquis, quæ ratione fieri possit, quod eritis, vel capillus aliquis cor Dei vulnerare, aut penetrare possit, cum ad hosce effectus unicus capillus minime sit proportionatus? Neque eom sagitta vinciri, aut ligari, nec vulnerati capillo potest. Non quidem adeo vehementer admiror, quod oculi quoque vulnerati dicantur: *Vulnerasti cor meum in uno oculorum tuorum,* neutiquam admiror, quia id tam non est, lati enim oculum est oculorum obtutus valde esse penetratius. Nam de oculis basiliæ inquit Latina: *Quaque visus inficiunt, i. lute IV. m̄ etiam solo visu animantia interimunt;* quin & sibi quoque visu proprio basiliæ interimit. Sic quoque adolescentis quidam Virginis, cuiusdam Christo despousata amore captus ad oculorum ejus venustate in corde suo vulneratum se esse dicebat; quæ proinde oculos sibi eruebat, ne aliquod ei in anima danum cociliaret: *Cum sanctimonialis quadam à peritanti quadam adolescenti nimis procaciter sollicitaretur ob oculorum pulchritudinem coram ipso ad se accito eos fibi eruit.* At vero quod capilli quoque eadem, qua oculi sagittandi, fulgandise virtute pollent, nequam capio. Neque sponsus ad ilium generosarum mulierum heroicæ actiones alludere posse videtur, quæ Maximiano Paletti Sanctuatu.

Imperatore Aquiliensem urbem obserente, matritos suos omnes arcuſi chordas attivisile videntes, sibi ipsiſi capillos præviderunt, & ex ipſis funes Philip. arcum fecerunt. Cum quo igitur fundamento Bergoni, dicere sponsus potest: *In uno crine collu iui in suppl. vulnerasti cor meum?* Et enim pro difficultatis Chronicæ, hujus faciliti intelligentia, aliquale nobis *A. lib. 8.*

gidius Columna lumen subministrat, dum inquit: *jugata amoris vulnerasti cor meum* *Egid.* in una affectionum tuarum. Placet enim *Column.* mihi ista paraphrasis; capilli enim affectus *leſt. 8 fol.* humanos, & à voluntate hominis dependentes *10. A. in* actus significant; sic namque idemmet *Egidius* *Cant.*

illud sponsa encomium interpretatur: *Coma capitis tui, id est, actus, & affectiones tuas, qua radicantur in voluntate, cui competit nomen capitum.* *Veruntamen quisnam in specie sit ille affectus, c. 2. C.*

aut voluntaris actus, qui sponsi cor austert, & vulnerat, scire aveo. Rupertus Abbas per affectum illum Matris humiliatem intelligentiam esse dicit, utpote quæ maximam habet cum

capillo similitudinem: *In uno crine collu tui, id est, in nimia humiliatitudine cordis tui, quem videlicet ibi &*

crinem semper unum vidi quam humiliatim semper uniformem, & indeſicientem eff. confexi; *Ec. de S. Laur.*

merito quidem: *Quid enim uno crine gracilis, quid humiliata subtilius? Quid crine flexibilis? quid humiliata contrarius?* Hic igitur Marianæ humiliatis capillus Deo adeo est gratus, ut cor eius involer, & vulneret, neque oculus ejus aliquam distractionem, nec alterationem cogitationibus permittat. Quicquid enim vident, quicquid cogitant, aut meditantur oculi Divini, Marianæ humiliatis capillus est.

7. Veruntamen cùm capilli sponsæ aurei sint, illos obsecro de novo æqua luce ponderemus, idque illi eisdem à Spiritu laetato attributa prærogativa, dum inquit: *Capilli tui sicut grege caprarum, que ascenderunt de monte Galaad.* Itane?

Ergone capilli capreis similes esse perhibentur? Ceterè similitudo hæc à quali proportione adaptatur, quæ cancer luæ comparatur forte per capreas, quibus sponsæ capillos assimilat, capreas Cretenses intelligis, quæ à venatore vulneratæ ad Dictamni herbam suum accipiunt

Arist. lib. configum: *Eiusque esculenti auxilio sagittam de adm. ejiciunt, ut scribit Aristoteles. Aut forte de ca. cap. &*

prelo loquitur sylvestribus, quæ herbam vena Hisp. anim. nosam à salutari discernere docet, prius sanctus lib. 9. c. 6.

ille Anachoreta expertus fuit, cui quæ virulentæ in vita erant ore discutiens, quæ innoxia noverat, eligebat? vel intelligitur de illis capreis, quæ in 3. c. 9. pontis.

*Plin. l. 8.
c. 50.*

*Meraph.
n. vii. S.
Theocritus
Lesbia. ap.
Sur. t. 6.
Novemb.*

*Aelian. t. 3.
c. 31. & Alex.
Mindius. ap. Ael.
l. s. c. 27.*

*Albert. M.
anim. li.
22. in Ori-
gen.*

*Plin. l. 10.
c. 73.*

*Martinus
Delvio in
Cant. fol.
176. &
179.*

*Pelb. l. 5.
SteB. p. 2.
M. L.*

*Cant. 6.
Plin. l. 2.*

pontis alicujus angustia sibi mutuo obviantes à naturali atque congeitata sive sagacitate sive instigata educta à lapilli ita se præstavate notunt, ut una in pontem pro quo corpore prosterente alia super illa saliendo transeat: Altera procubuit, atque ita altera proculeans supergressaque transit? Foit etiam de illis capreis fermo est, quæ in mariis Aegaei Phatos insula generatae cervis quidem in colore sunt similes, iisdem tamen quoad magnitudinem incomparabiliter majores existunt: Cervis colore persimiles, maiores autem magnitudine; vel illas intelligit capreas, quæ in Insula Cephaloniae communorantes hoc sibi proprium habent, quod ad sciam extingua etiam ventus illis aquæ loco deserviat, Ore aperto exalte vertos recipientes sciam suam sedantur vel denique de illis, quæ in mammillis aquam quandam conservant, qua longam sedat hominis sciam, non modò præfens, verum etiam diu in futurum, quamvis modicè sumpta, quæ in Africa in Getulia provincia conorari perhibentur. Verum enim vero de nullo recentarum caprearum genere Spiritum sanctum locutum esse existimo, quia potius deis, quæ ascendunt de monte Galaad. Haec enim præ omnibus aliis magis sunt admiranda, utpote quæ progredientes motus duos sibi mutuo profilos contrarios faciunt: Ascenderunt, ergo progrediuntur in altum, de monte Galaad, ergo deorsum descendunt; Potius dicte debusse: Ascenderunt ad montem, vel descendunt de monte. O quam pulchra hic nobis insinuantur propotione! Capilli uno endemque tempore ascendunt & descendunt; quando è capite succrescentes in aera sursum se erigunt, quando vero postea longius excraverunt ex parte pilorum supra deorsum deueniunt, sive descendunt. Tales erant Mariae effectus, & cogitationes: quando enim ascendebat ad dignitatem matris Dei, descendebat de monte sancta celsitudinis ad ima humilitatis ancilla. Unde Pelbartus concordum hunc ad præcessus propotissimum egredi concludit dicens: Postquam Beata Virgo in tantum crevit, statim per humilitatem decesserat, quia non matrem Dei, non Dominam mundi, non Reginam coeli, sed ancillam Dei se appellavit.

8. Inter alias præclaras metaphoras, quibus sancti Patres qualitates, & perfectiones Mariae repræsentant una eis, quæ à candida luna defumitur: *Pulchra ut Luna.* Verum dices fortasse videri tibi quod Marianæ prærogativa hæc copiarione obumbratur potius, quam illu-

stretrur. Luna enim instabilitatis symbolum est, nuquam in eadem magnitudine diu perdurans, sed quæ nunquam crevit, mox decrescit. Beata Virgo autem in fide, charitate, & gratia semper stabilis & constans permanuit. Luna quoque stabilitatem refert: *Stilus ut Luna mutatur.* Deinde huius Virgo autem in omnibus suis actionibus sub dentissima fuit, unde à sancta Dei Ecclesia sub hoc titulo, *Virgo prudentissima invocari* conseruit. Luna nonnunquam eclipscat casorem suum amittit: Maria vero nonnunquam ne quidem per maximum temporis momentum divina gracia destituta fuit: In Luna nonnunquam se maculae quædam produnt: Io. Maria autem de umbra quidem culpa alicuius unquam adest fuit. Quia igitur ratione splendoris lunæ velut natus & perfectiorum. Serenissima Imperatricis nostra expressissimæ esse potuerit? Responde in primis Egidius Columna: Propter filium, quia quæ fide cognoscimus videmus quæ in Lunæ lumine, quia ea non clare apprehendimus. Sed tu autem Laurentius Justinianus dicit: *Pulchra est ut Luna quando ex respectu deinceps latitudo illustrata, à generationibus universi hinc cari meruit.* Innocentius Papa Terrus inquit: *Qui jacet in nocte culpa respicit Lunam, depe- cetur Mariam, ut ipsa per Elium cor ejus ad eum punctum illuminet.* S. Basilus vero Beatum agnoscit Virginem Lunæ assimilari astinas, quoniam omnes rationes, magisque eximiaæ quæ de Lunâ firmantur, prærogativæ, longe dignis Matre convenient, & adaptantur: *Luna est deus noster, mater voris, ministra humoris, dominatrix maris, mensura temporis, assimilatrix aeris.* Potius alii Patres alias non minus graves, & frumentaria pondere prægnantes rationes hujus comparationis in medium adducunt, quas in praefacti breviratis causa petrasse, attraheatque aures ad distinctæ caudiendo harmonicos Davidis cantus, & tharædi concentus libens porrigit. Dicunt regius Psaltes: *Thronus eius sicut Sol in conspectu meo, & sicut Luna perfecta in eternum, & iusta in celo fidelis.* Sapientissimus hic Rex præclara eximia bujus Virginis ex illo sua nascitur qualitates in spiritu prævidens, illam Lunæ similem esse describit, sed Lunæ perfectam: *sicut plena Luna perfecta & plena.* Videamus igitur quantum planetæ hic, dum ad suam perfectionem, & plenitudinem pervenit, proprietatem præferat. Planeta hic, inquit Plinius, domus pleius est subiectus diminuit, & quasi anhilari incipit. *Inmensa orbe pleno ac reponente nulla, humilis &*

excella. Verè Luna plena, atque perfecta fuit Virgo Maria, gratia, meritis, omnibusque Spiritus Sancti donis fertilissima, nam instar Lunæ perfectæ dum ultima fuit perfectione imbuta, id est, quando Incarnationis Verbi plenitudinem in se conceperit Majestatem suam deferens mox diminuta decrevit: *Orbe pleno, quia Spiritus sanctus superveniet in te: Repente nulla, quia refixus habilitatem anima sua.* *Excella quia Mater Dei, Ecce concipes, & paries filium: Humilis Ecclesia ancilla Domini. Luna mystica, quæ in culmine perfectionem, & in prærogativarum plenitudine constituta, mox tuam excellentiam quasi amittit, & quæ Mater Dei es usque in abyssum, ferè dixit, in nihilum usque te humilias. Unde merito quis cum Richardo à S. Laurentio dicere poterit: *Maria Luna inferior Planetarum, id est, humillima omnium Sanctorum.* Vivacus autem id exprimit Cardinalis Hailgrinus dicens: *Pulchra ut Luna. Hic verborum ordo exprimit B Virginem, nam cum ipsa cum audisset sibi promissam tantam magnitudinem, quod foret mater Dei, secessit usque ad ancillam, & in hac minutione concepit,* & facta est Luna plena. Verè tanquam Luna quædam olim in facio templo, hodie verò in mystico Sanctæ Ecclesiæ cælo appetet & manifestatur. Perfectionibus etiam, & puritate plena est, & tamen decelat, dum velut alia puerpera per consuetas legi Cæmonias in templum le purificatione concessit. *Virgo sanctissima quæ legis præcepto de purificatione non fuit adstrita, quia iuscepto nomine non concepit, nec peperit, legi præcepto obtemperavit, ut præberet perfecta brioilitatu exemplum,* inquit Dionysius Carthusianus.*

9. Certissimum est apud omnes quod nominata in hominibus imponatur, ut sit proprietatum corundem expressiva. *Nomina sunt tanquam rerum nota,* inquit Tullius. Et Ariosteles libidit, quod nomen dicitur à notificando. Re fert Lactantius Teis & Pellei filium Achillem appellatum fuisse, sumpta notione nominis ab aliis, quod Greci idem quod sine significat, & Lat. Chiles, quod cibus interpretatur, quasi sine cibo fuerit nutritus. Nam à matre sua Chiloni cœnato datus ad nutrientum, ut magnum ei robur corporis conciliaret Leonum, aliarumque ferocium feratum ab ipso captarum medullis & ossibus eundem nutritiv, & aluit. Hermes quoque dictus est Trimegistus, id est, termatimus, quia fuit maximus Philosophus, maximus sacerdos, maximus Rex, Lauctantius etiam hoc

nomine insignitus fuit, desumpta nomenclatura à laetio Tulliane eloquentia flumine, prout S. Hieronymus scribit. *Verum enimvero quod si nullum haecenus nomeo hunc finem in sui impositione spectavit, fecit id perfectissimè cælitus à Deo inditum Sanctissimum Mariæ nomen;* nam si illud iuxta Hebraicam radicem consideremus. *Mar,* idem ells quod gutta vel silla. *Iam vero Mare interpretari compiceremus. Quidam autem gutta vel silla maris significat?* Id ipsum ab Ecclesiastico ediscamus, qui virtus humanæ brevitetatem demonstrare volens dixit: *Numerus Eccles. 8. dierum hominis quasi gutta aqua maris,* & sicut n. 8. calculus arenae. Hoc igitur supposito nunc si placet unam aquæ stillam, & unicum arenæ granum cum integra maris vastitate & amplitudine comparare, sic enim necessariò fatendum erit stillam aquæ & arenæ calculum veluti nihilum quoddam esse, idem igitur Ecclesiasticus vitam nostram esse aelerit respectu æternitatis: *Quasi dicatur, vitam hominis respectu æternitatis esse plane nihil.* Unde dum Beata Virgo hoc uomen Maria, id est, stilla maris, obtinuit, quasi ei dictum fuit. Tu in profundo humilitatis sensu adeo in temeripa inminuens, & profunde adeo submissa eris, ut quasi in nihilum quo minus nihil excoigitati nequit, redacta esse videris. O Ludovic. de Alca- sar. in A- pos. c. 12. adno. 2. fol. 458. col. 2. D.

10. Hoc loco pescicu se se prodit intelligentia disparitatis in modo loquendi, quo duo sacri Evangelisti Matthæus, & Joannes de Magdalena loquentes utuntur. Illa enim refert quod dum Christus in Bethania in domo Simonis leprosi inter cœreros convivas mensæ accumbet, Magdalena habitu penitentiali amicta domum suam egrediens ad eandem Simonis domum se receperit sumptuque in manus vale quodam alabastro unguento pretioso referito ad Christum proprius accedens caput illius effuso super illud oles inuixerit, & comam pretioso ejus odore profumaverit: *Matth. 6. Effudit super caput ipsius recumbentis: Al-* 22. *E* 2 *ter*

ter verò Evangelista recenset quod dum Christus ante sex dies Paschæ in Bethania pariter esset, à Martha & Magdalena ad cœnandum in domo sua una cum fratre eum Lazaro humaniter invitatus fuit? Dumque Martha mensa apparenda præparandisque delicate cibis intenta esset, sutor ejus Magdalena accepta libra unguenti pretiosi unxit pedes ejus. Observamus, obsecro, hoc loco differentiam in modo de eadem Magdalena loquendi utriusque Evangelista: quod attinet hanc Salvatorem unguenti actionem Sanctus Marthæus illam communione mulierem vocat dicens: *Accessit ad eum mulier: S. Joannes autem illam Matræ nomine compellat, inquiens: Maria ergo accepit libram unguentipistici pretiosi.* Quod si mulier illa de qua Marthæus loquitur eademq; Magdalena est, quam Joannes Mariam vocat, cur illi eandem Magdalenam mulierem, hic verò Mariam appellat. Num fortè Marthæus mulieris hujus nomen ignoravit, aut oblatione tradidit? Nolite id credere, siquidem id scribens assistentia gaudebat Spiritus sancti. Sanctus Pater Augustinus hanc diversæ appellationis hujus causam esse assertit, quod scilicet eadem mulier in domo Simonis caput, in propria verò domo pedes Redemptoris nostri unxit? *Matthæus nomen lacet, quia caput unxit; Joannes nominat Mariam, quia pedes.* quasi dicere voluisset: Quando Magdalena superiori, sublimiorique corporis Christi membro, id est, capitì inungendo dedita est, aliud ei nomen non deberit, quam ut appelletur mulier: at verò quandò in terram prostrata jacet, & ad pedes infirmam nimisrum humani corporis partem humiliatur, jure nomen MARIA meretur, MARIAM nominat, humilitatem indicat, neque enim Maria sine humilitate stare potest, cum virtus humilitatis à Maria profusa sit inseparabilis. Atque ideo Joannes Evangelista dicit: *MARIA unxit pedes IESV, quia in Maria humiliatorem in honore habet* inquit Damascenus. Cui igitur Sanctissimum hoc MARIAE nomen melius, quam Beata Virgini convenire poterat, quæ hodierna die ad Sancti sacerdotis pedes in Templo adeò profunde humiliatur, & cùm inter cunctas creaturas puras omnium purissima esset, ac propinde nullam se purificandi necessitatem haberet, sacros tamen purificationis ritus humiliissime profusa, ac reverenter obseruavit.

¶. Nequeo hic ulterius progredi, quin

D.P. Au-
gust. &
Toler.
in Ioan-
num.

Damas.
Oras de
dormit.
Maria
ap Metaph.

prius exactant duorum Scripturæ locorum punctionationem præmissem, quorum unum Sanctus Lucas, alterum verò Sanctus Joannes refert. Primus enim videlicet Sanctus Lucas recenset, quod Gabriel Archangelus à Deo in Nazareth ad MARIAM Virginem, ut cum illa Incarnationis Verbi negotio extimum concluderet, ablegatus, & mox ut in ejus conspectum venit, cum civilitate verè Angelicum illa tractaret, illam summa cum reverentia filantando, verique Dei matrem aperte declarando. Quod cùmaudiffit subito turbata graviter fecerit: *Turbata est in sermone ejus.* Verum O Maria, dic obsecro, cur turbaris? Nunquid hic Gabriel nuntius est ab ipso me Deo ad te ablegatus, cuius pulchritudo omnem eternam pulchritudinem corporalem longe excedit? Quod si maximus, qui sub stellarum sphera vivit, peccator, qualis ego sum, saluator, iustum haberes ob talem tibi representatam deformitatem, turbationis animi tui causam, & occasiōnem; at verò car'lekm videndo Angelum, audiendo à Deo ad te missum Ambasorum te tanta cum reverentia salutantem, intelligendo te futuram Dei matrem, quoniam tu turbaris? Quodammodo potuisse feliciter illo accipere puntum? Cor tuum potius præ animo gaudio jubilate, & exultare debuisset. At verò maiorem vobis, O Auditores, suggestam admiri tamen materiam, vobisque Marianæ hujus turbationis intelligentiam arduum magis magisque difficultem efficiam, si id quod dilectus Christi Evangelista ea, quæ tempore Crucifixi Redemptoris nostri in monte Calvario acciderunt, decubato, morto, afflito? Minime gentium. Et tamen ob hunc Christi sermonem maiorem habebat turbationis sui occasione in Monte Calvario, quam audiendo dominus loquenter à Deo ad te ablegatum Angelum. Hic enim quæ virgo tantum erat, in Dei matrem electa fuit. In Monte Calvario autem ea, quæ Dei matrem erat, mater facta est pueri hominis. Et tamen quæ ibi turbatur, hic ne vel minimum moretur. Cut ita? *Turbatus ad Angelis verba Miserere*

conf.
victor, in
maka
op. 4
o. E.
d'Ex
p. 151.
147

P. 3.
Ind.

Calv.
Corin.
12. Sa.
11. 10.

*l. 4. illius tuis, non legimus hic turbatam Virginem, nec in nos filii verba expediſſe. Turbatum cum Mater Dei eligitur, non turbatur cum ex Dei matre hominis mater efficitur. Jam igitur disparitatis explicatio- nem & rationem, si placet, aufultate: *Luis humi- d. Ex. la Virgo quod celsitudinem sonat, quale est audie- se exaltatam, & in Dei matrem electam esse, ex- horret quod humilitem continet & demissionem,* quale est ex Dei matre hominis matrem effici- am. Et sine illa discussione aut trepidatione & li- bens audit, & secum amplectitur. En causam eut ad seminum salutantis Angeli maria turbetur.*

*l. 5. 11. Hæc sancta virtus fabulam illam in men- tem mibi adducit, quam Poëta de ramo aureo finixerunt, de quo Virgilius dicit: *Vno avul/o non deficit alter;* dum enim discursum hunc terminante decresserit, novos menti meæ subministrari, & suggesti conceptus deprehendo. Matthæi cap. 1. Legi, quod dum S. Joseph intumescentem, prægnantemque Mariæ sponsa suae uterum at- tendere, saque nullum illius habere participium certo sciret; cælestia autem penetrare mysteria nō posset tametsi quidem ne vel minimæ hac de rementem ejus sinistra pulsaret cogitatio, contine- re se tamen non poterat quin atritonus supra omniemphantiam in extasim raperetur, ideoque cā clam deferere decreverat: *Volut occule dimittere tam.* Verum, cheu, O Maria, quid facis? an spon- sum tuum, quem diligis mente suspensus esse, & cogitationibus variis agitari non vides? unico dū- taxit verbo illum lætitare iterum haud dubie poteris. Si enim illum divinitus hujus mysteriū con- fessus feceris, & ipsum plumbum consolari, simulque te a tecedat, neque deferat, impeditre facilime poteris: Cur igitur obmutescis & taces? An spon- sum omnium cogitationum consiliorumq; spon- se lux conscientiæ esse debere ignoras? Recepiterat olim sanctus Paulus à D E O favorem quendam omnino eximium, quando ad secreta- fia tertii cæli arcana, & ternamque Paradisi bea- titudinem, contemplandam cominusque videtur ad Deo raptus fuit. Veruotamen obsei vo San- ctum Apostolum hanc à Deo acceptam pia- gativam nulli hominum unquam revelasse, nisi dum post quatuordecim annos ad Corinthios scriberet, tunc enim idipsum revelavit de se inter- tia persona tal, cum dexteritate loquens, ut vix abquis eum de semetipso ibi loqui, an inadven- te posset, dum ait: *cio hominem in Christo ante an- nos quatuordecim raptum usque ad tertium cælum.* Neque tunc vel minimam gratiæ hujus mens-*

tionem fecisset, nisi aliqua ad id fuisset necessita- apud E-
te coactus? Coactus est ne sibi non veros Apostolos boren. de
preferrent prava opinione decepti. Optarem equi- contemp-
dem scire, cur Sanctus Apostolus eximium hunc tu glo fol
à Deo sibi præstatum favorem tanta cum indu- 551.

stria, sub silentio tegete, nullique hominum re-
vele voluerit? Nunquid in gloriana Principis nota-
biliter cedit, si quas subditus de manu ejus grati-
as acceperit, palam recenscat & manifester? Quis
non dicet subditum Principis Magnanimitati
ideo intra silentii tenebras occultare, & absconde-
re voluisse, ne seculicet à subditis post revelatos
favors receptos pasim deprædicaretur, evchere-
turque in celum? Cui igitur Sanctus Paulus tan-
cum indultria, & cura rem hanc tanto tempo-
re absconditam esse voluit? Respondeo, ex humili-
tate idipsum fecit, nolens ut ē suo ore quispiam,
quoniam tam eximiis à Deo favoribus, & gratiis
fuisset sublimatus, intelligere posset. Et hic qui-
dem iphissimus punctus est super insinuatorum. Nā
revelando Josepho uterum suum Spiritus sancti
opera ingratitudinem effecit, quodq; Verbum incar-
natum hujus futurus esset partus, idenmet feci-
ser, ac si excellentias suas, præcipue verð, quam er-
ga Deum habitura erat, maternitatem mani-
festasset, ideoque ea omnia per humilitatis actum
silenter præterire voluit sp̄sno suo gravedinem
uteri protus celando, sperandoque decæterio
quod Deus de cœnibus suaviter benigneque pro-
visus es, prout etiam fecit, dum ad Josephū
Angelum quendam veluti Legatum suum misit,
qui ei diceret: *Noli timere accipere MARIA*

Matt. I.
Franc.
Lab. t. 2.
prop. 13.
fol. 456.
col. 1. de
humil.
Maria.

Conjugem tuam quod enim in ea natum est, de Spi-
ritu sancto est. Hoc divina providentia reliquit, quā-
vis suspicionibus locutus est, maluit enim id humili-
ter occultare, quād vel apparenter humilitati de-
rogare. Verum O cœlestis Regina, tecum uno al-
tero verbo loqui seu diffondere gestio, attamer-
cum omni possibili reverentia. Dic igitur, te ob-
seero, quam obī hodie expletio puerperii, tunc tē-
pore, in templum te recipis. Lex enim te nequa-
quam obligat, utpote quæ ipsa sanctitate, & puri-
tate purior es, & sanctior. Conditio tuam ei,
qui Templi antistites es in hisus te Dei Matrem
esse, & Spiritus sancti opera concepisse, tuumq;
filium vere incarnatum Dei æternum. Verbum
audacter dico, & libete confitor, neque enim
ullus erit, qui replicare audebit, quia potius Sacer-
dos te utpote puram, & mundam ab omni lege
exemptam esse declarabit. Veruntamen consilium
istud ei minime placuit, quin potius se, tametū

sto dicens: *Pater tuus & ego dolentes, &c.* Erat humiliata, nec se marito nec in ordine nominis praefebat, ut diceret. Ego & Pater tuus, sed Pater tuus, inquit, & ego, non attendit jui uteri dignitatem, sed ordinem conjugalem.

14. Et quidem nihil in se eximium habet, si is qui dum nascitur in fasci utilitatem & paupertatem invenit, & ad humilis fortunæ pedes prostratus calamitibus & misericordiis semper, & ubique expositus jacet, nec habet aliquid, unde superbatum cogitationum, & elati animi supercilium enasci posset fundaneatum, si inquam talis humilitatis se amarorem exhibeat, qui in se praeter vilitatem & abjectionem nihil videt: *Non est magnum esse humilem in abjectione.* At vero quod persona aliqua nobili sanguine nata, virtutibus eximis, mentisque valde sublimata non efferaatur in semetipsa, nec veluti novellus quidam Narcissus subiecti tranquam pulcher complacat, sed cogitationes humilitati concederatas semper foveat, miraculo non absimile esse existimo, nam iuxta doctrinam Apostoli Scientia inflat, & prout Seneca obseruavit: *In his, qua sapimus, gloriamur & superbumus.* Et tamen Beatissima Virgo cum tegia stirpe progenita esset, & in sublimissima, quam Deus tribuere posset Matris Dei nimis raro dignitate constituta, cum inquam esse meritorum ditissima, præclara virtutum omniorum residentia, metropolis gratiarum, sanctitatis theatrum, nullos tamen sine in mente, sine in lingua sine in quibusunque aliis actionibus alios, quam incomparabilis & incredibilis eu-judicata humilitatis affectus habuit. *Quis enim satu adnotetur Virginem ad eminentissimam Divinam Maternitatem dignitatem elevatam, eam terque, atque totius universi Dominam ac Reginam adeo se demississe, & abiecisse, ut ancillam Domini jube appellaret, & quae inter puras creaturas facta erat omnium prima, fieret omnium novissima?*

15. Fidelissimus Christi Secretarius Joannes Evangelista magnam Dei Matrem mentis suæ oculis conspicxit, vidirique quod Luna magnificum ei ex luminoso argento thronum erigeret, Sol ex aureis filis ditissimam contexeret vestem Atalicanam, flavâ capillorum suorum coma pulcherrimum circa caput ejus rutilantium stellarum circumlum instar ditissimi cuiusdam diadematis conficeret. Hancque egregiam ac mylticam visionem narraturus ita scribit: *Mulier amicta Sole, Luna sub pedibus ejus, & in capite ejus corona stellarum duodecim. O præclar-*

*ra ornamenta! Veruntamen, O Joannes, video quidem quod cum singulari diligentia extream corporis fastum & pompam describas, ast vero longe præclariores dignitatis, & anima suæ dotes silenti velo adumbrare videbis. Nunquid enim mulier ista, de qua loqueris, Regina est, Imperatrix est, Virgo & Mater Dei est? Quis dubitat? Cur igitur illam vulgati nomine mulierem vocas? Merito illam titulo aliquo sua Majestatis consentaneo, id est Regiam, Imperatricem, &c. nominare debuisses, hæc enim nomina dignitatē, & perfectionem quandam exprimit: cū econtra mulieris nomen, imperfectionem, instabilitatē diamnum insinuet. Veruntamen frustra hæc omnia dicuntur, nā S. Evangelista optimè sciebat, quanta esset, & quam insignis Beatae Virginis humilitas, ac propinde verebatur, nā si illam aliquo majestatis titulo compellasset, vehementer eam offenderet, int igitur humili suo correspondet genio, vile illi & humili simplicis mulieris nomine imposuit: *Non matrem, cujus humilitatem maxime cognoscet, sed mulierem vocat, quod est nomen dū.* Glossa communis cuilibet mulieri. Non autem matrem ibi quod maximam dignitatem includit.*

16. Porro M ARIA, magnifica illa beatitudinis encomia, quibus ab Elisabetha cognata sua salutabatur, scilicet *Beata, qua credidisti, quoniam perficiuntur ea, qua dicta sunt tibi à Domino,* hæc inquam inaudiens, ipsa quasi sermonem interrumpere volens subito subiunxit: *Magnificat anima mea Dominum: quasi diceret, haec gratia, & favores, prærogativa illæ, quas in me, O chara cognata Elisabeth, recognofcis, multum sunt à meo merito alienæ, sola Dei manus omnium bonitatis istorum liberalis dispensatrix extitit. Bene quidem hæc omnia disci, O MARIA, veruntamen dic, sodes, cur Deo nostro communem illum Domini titulum, qui ab omnibus ei creaturis debetur, attribuis? Cur non potius in hisce terminis tibi solæ magis appropriatis, ita que non vero alioi lin-gua maxime consentaneis eloqueris dicendos? Magnificat anima mea Patrem meum, sponsum meum, Filium meum? Nequaquam (ita video mihi respondentem audire Mariam) id mihi facere convenerit: Hi enim tituli Patris, sponsi, & filii à me prœnuntiati multas mihi excellētias, & dignitates cōciliant. Eo ipso enim, quo Dū nō mino Patrem, gloria mea erit me ejus esse filiā, si sponsum vocavero, me quoq; sponsam adeoque in sublimi nimis gradu constitutam esse simul in sanguine. Si Filius titulus eum appellavero, nimis arroganter loqui censem, ut pote quæ nescio quam autoritatem super*

super ipsum mihi vendicem. Videtis igitur O Auditores, quod nullo alio, quam Domini titulo Deum suum Maria compeliat velit, et quod hic titulus dicat relationem ad servum, cumque le jure meritissimo appellare posset & filiam, & sponsam, & Matrem, attamen, ne dilecta sibi praetulerit virtutis, & profunda humilitatis, Deum appellando Dominum, se humilem Domini fui protegatur, & proliferetur esse ancillam & famulam.

D. Ant.
tit. p. 41.
c. 28. §. 5.

Est haec observatio sancti Antonini Archiepiscopi Florentini, dicentis: Non dicit Ieronimus non Patrem, non Filium, quamvis quolibet eorum dicere posuerit verè sed tantum dicu Dominum, ut omni via proprias landes fringat. Si dixisset Sponsum, Patrem, vel Filium, in midum se laudaret, sed dicit Dominum, quod est relativum ad servum & ancillam.

Quapropter licet celebrent alii Cassandrae illum, qui numquam Regium sibi usurparunt nomen. Vel ob eximios humilitatis actus

Tiberium Cæsarem, eo quod cum Senatoribus erecto corpore stante semper locutus, eosque in plateis obvios sibi profundè reveritus fuerit, locumque digniore, iisdem celerit: Ita gradus humilitatis. Aut Ludovicum XI. Francie Regem Caroli septimi filium, et quod ex humilitate vili & abjecto se habitu vestre consueverit: ut viliori ueste amictus consiperetur, operam dabant. Hos

idem. l. 4. c. 11. Bapt. ecce tamen omnes in humilitate in immensum an Fulg. li. 3. c. 6:

recelluit Beatisima Virgo Maria, adeo ut illorum

humilitatis, arrogantia potius & superbia censer

posset, si cum Deipara Virginis profunda humi

litate compararet.

17. Tandem obsecro vos, Auditores, dicate mihi, cum Lex Mosis præcepit ut mulieres di Thib. fol. 156. col. 2.

vites in templo purificande Agnelli ad off

rendum adducerent, pauperes vero, quae ob pecu

nia defectum illum sibi comparare non pote

rant, par tuttum, vel columbarum præsenta

rent, quanam ex hinc oblationibus B. Virginem

usam fuisse existimat? Num forte Agnellum?

D. Aug. Minime, quid igitur? **Duos pullas columbarum.**

Remig. Verum interrogo: ulterius, nunquid ipsa ad com

parandum sibi agnillum sufficientibus instructa

Ludolph. Carthusi facultatibus era? Scio, equidem. Tres Orientis

ibide ap Reges aurum è thesauris suis acceptum ei obtu

par t. Dom iste; Et quidem si Donatorum respiciamus qua

fol. 25. col. 1. litates, nec non & ejus, cui aurum illud donauit,

I. N. ca. 11. consideremus conditionem, dicendum profecto

erat, aurum donatum illis omnibus profecto re

spondisse, adeoque in magna copia fuisse obla

rum. Unde cum tantam auri oblati copiam ha

buerit, cur in templo non comparavit in qualita

te personæ divitis agnillum offerens, sed du

tantum columbas obtulit? Ad hoc duas tantum adferam responsiones, & unam quidem proposi

to nostro accommodatam, que est Diocylilli

Carthusiani dicentis, Mariam id ex humilitatis

motivo fecisse, utpote quæ pauper omniq[ue] fi

cultate carens videri voluerit. **Virgo sanctissima**, Digna

qua Legis præcepto de Purificatione non fuit adfiri. **Canticum** é qua recepto femme non conceput, nee peperit. **Legis præcepto obtem perarit, ut prabere perfetta in-sufficiens exemplum.** Alii vero dicunt, quod totum aurum istud erogaverint in subsidium pangerum, nihil prouersus sibi inde reservando, ideoque na

quam paupercula & humilis mulier duos tam

tum pullos columbarum obtulerit. Curate igit

ur, ut B. V. Mariae Protectricis, & Advocata nostræ vetos vos imitatores esse probeatis cum per

actus profundæ humilitatis, tum per opera ch

eritatis erga pauperes illis largas elargendo ele

mosynas. **Sistatus non nihil.**

PARS SECUNDA.

18. **A Ristoroles**, qui in investigandis Natura

operibus sibi patem habentes non habent, dicit, omnia quæ esse aliquid habent, à communis producta & generata esse. Omne quod fit, à in contraria fit. Sic dulce ab amaro nascitur, calidum ex frigido, sanitas ex infirmitate, lux a tenebris, pax a bello, etc. à privatione, sive non esse. Hoc autem Philosophiam terminativè non causulas intelligendam esse existimo. Id est, à contraria tanquam à termino à quo, sed non tanquam à causa efficiente. Excellentissima Mariæ suam ab humilitate tanquam causâ efficiente habuere originem. Sic quoque plures alios à vilissimo & abjetissimo statu ad summas quas mundus venturæ & adorare consuevit, dignitates evectos esse resperio. Lamius à parentibus mendicis natus est, utpote cuius mater publice questum faciat, & tamen in Longobardorum Regem Angelundi successorem electus fuit. Servius Tullius filius Ocrisia serva, electus est in sextum Romanorum Regem, immediatè post Lucium Taquinium Priscum. Marcus Iulius Licius in Dacia patrem admodum insipem in cultu agnorim, & tamen ad augustale culmen ascendi. Valentinianus, qui patrem habuit funes surgerentem, ad Dacianas coronas & scapulae exequum fecit. Opilius Marcius ante vilissimis servituis exercitus deditus, ex humili fortuna ad Imperium conseruata. Valerius Diocletianus cognominatus Jovis pars

patre Notario aut liberto Imperator factus est. Et enim cum similium eveniū plenē sīt historiæ, hæc pro pluribus aliis quæ adduci hoc loco posse sufficiant. Beatissima autem Virgo Maria supra Regorum Imperiorumq; Coronas & Scapus solius profundissimæ suæ humilitatis virtute sublimata & exæcta fuit. Ecclæm pædiorum Principum dignitatem, & excelleutam ne quidem cum minima Mariæ excelleat illatenus comparâda venit. Imo scipio quo de illa dicitur quod ejus humilitas ad immensam Maternitatem Dei gloriam eam sublimaverit, nihil quod insuper suscipi possit exogitari posse viderur.

19. Verba illa à Salomon in Canticis Spōsæ nomine expressa, nimirum: *Dum esset Rex in accubitu suo nardus mea dedit odorem suavitatis.* à S. Bernardo B. Virginis Matris adscribuntur. Et quidem Rex de quo ibi sic lermō. *Verbum est, in accubitu suo sed, in sinu Patriæ in quo quiescit, ut Ægyptius Columna exponit. Nardus mea in cœlum usque odorem suavissimum exhalavit.* Quænam autem hæc Nardus, & mita ejus fragrâria significat? *Nardus mea, id est humilitas mea; Nardus enim est herbarum, & odoriferæ.* & significat humilitatem: Hoc uero; omnia bene dicuntur, sed quod difficulter videatur, est quod sequitur, nimirum: *Fasciculus myrræ dilectus meus inter ubera mea comorabitur.* Quomodo haec inter se convenient? Pius in accubitu postea autem sequitur: *Inter ubera mea.* Scio equidem quod Deus sit infinitus & immensus, qui prouide potest in quovis loco faciliter reperiatur, ut vero coelestis Sponsa Maria de esse quodam particuliæ & per unionem Hypostaticam originato loqui velle videretur quasi dicere: Cum Verbum æternum in sinu Patris esset, & nardus humilitatis meæ, dum me coram Gabriele Archangelo vilissimam Domini ancillam proficeret dicens: *Ecco Ancilla Domini, suavissimum in cœlum usq; odorem sumerat, Deus Opt. Max in sinu meo habitatus & incarnandos subiit advenit, qui inter ubera mea commorabitur, quando Verbum caro factum est.* Uode Bernardus: *Quid est aliud Nardus mea dedit odorem suum quam placuit mea humiliatio?* ad eo ut cum esset Rex in accubitu suo, illue quæ, humiliatio odor ascendit. Postea vero pro polita difficultate respondet dicens: *Modo inter sponsa ubera. Magna humiliatio virtus & odor, cui etiam Deitatem Majestas se inclinet.* Cum igitur Verbum ex virtute humiliatis sit incarnatum, dñe jure merito possimus, humiliatem caulam esse cur Maria Mater Dei effecta sit. O dignitatè protius sublimem, quæ omnes Regorum Imper-

Poletti Sandale.

riorumque coronas incomparabiliter excedit?

20. Ad hanc autem veritatem efficacius persuadendam velim mihi eam à pietate vestra dati libertati, quam scio à Scholastico rigore negari. In eam namque opinionem meus inclinat animus, ut affirmare auctio humilitatem Mariæ infinitam fuisse, eo tamen modo, cujus se capacem reddere posit pura aliqua creatura, Sciendum igitur duo assignari possunt infinitorum genera, quorum unum ad positivum, quod omnem imaginabilem amplectitur perfectionem, hocq; infinitum in Deo reperitur, immo Deus ipse est, & extra Deum nequaquam datur aut reperiatur. Alterum est privativum, vel negativum, quod excludit omne ens, & non est ens, id est, nihil est, quo nihil potest minus inveniri. Infinitum positivum adeo est perfectum, ut nulla illi positio perfectio superadditi juxta quod dicitur: *In infinito nulla potest fieri additione, secus enim infinitum non est.* E contra vero nihilum: adeo nihil est, ut nihil illi admiri possit, si enim à nihilo quippiam tolli posset, nihil certè non est. Unde quia post nihilum nihil est, ipsoq; nihil nihil potest admirari, sequitur consequenter quod nihilum adeo nihil est, ut nihil quod nihil minus sit dati possit. Ad eoq; sic ut infinitum positivum est infinitum, quia omne mentis perfectionem excludit, ita ut nulla ipsi perfectionis entitas superadditi possit excludat que omnem entis privationem quantumvis minimam: ita quoque infinitum privativum vel negativum ad minus per similitudinem vel analogiam infinitum quoq; dici poterit, quia excludit omnem in agnibilem, positivam entitatem, ejusdemque directe, & formaliter excludit negationem, ideo ut si aliqua quantumvis minima positiva entitas ab eo tolli posset, eo ipso non est nihil, sed vera entitas. Porro certissimum est Beatissimam Virginem positivè infinitam esse nequaquam potuisse, & quod hæc infinita solidi Dei conveniat, interea ramen negativè infinitam se facere voluit & mini positiua entitate se privando, sibiq; nullam, quantuvis miniman, reservando seq. ipsissimum nihil esse profiendo, idq; fecit quandò Elisabetha cognate sue ipsam tanquam præcunctis mulieribus benedictam sanctamq; deputante, respondit:

Quia reflexit humiliatem, vel ut Vatablus legit: Lnc. cap. 2.

Nihilatem ancilla sua. Unde per profundissimæ Vatabl.

humilitatis actum, omnipotente positivam entitatem, excludendo, facta est privativè infinita. Atq; ideo agendum est mulier, dicit Deus: *Prævideo quod ulque ad infinitum privativum te sis humiliatura, id est, ad ipsum usq; nihilum, ideoq; ad participationem infiniti cuiusdam posiciyi, te sublimare de-*

F crevi,

crevi, ut vera mea sis futura mater. Mater Dei. Tu ad infinitam usq; humilitatem demittis, atq; ideo ad infinitam quandam dignitatem ego exaltebo. Unde bene S. Thomas de Aquino Doctor Angelicus. B. Virgo, inquit, in quantum est Mater Dei recipit quandam infinitatem ex infinito; cui comparatur. Et Dionysius Carthusianus ait: Certè in quantum est mater veri Dei est dignitatem quoddammodo infinitam. Unde, sicut infinitum est cui nihil addi potest entitatis vel per se. Non nisi quoque Alexander Alensis Virginis nihil superaddi dignius potuisse affirmat: Non potuit B. Virgo fieri mulier, scienter, quantum ad esse gratis, quod in ea conceperetur Christus. Et quod etiam ipsa est mater Christi.

21. Hæc autem altitudine suam à demissione originem, siuosq; ab humilitate receperisse natales, libenter recognoscit. Statuta proceritas præhortum tempore in militibus valde est ingrata, juxta prædens Vegeti placiens dicentes: Proceritatem non magnopere desideres. Eliab à Regno exclusus fuit.

Deo idipsum suum uicem monente dum ait: Ne respicias altitudinem statuta ejus, quoniam abiici eum: E

contraria vero David, quia statuta pusillus & conditione humili erat; ad regnum fuit elevatus: Adhuc reliquias est parvulus, & pacies oves, surge & ruge eis, ipse est enim. Unde sit tantum corporis proceritas a homini præjudicium adserit, quid non afficiet fastus & elationem? Similiter si statuta humili adde est proficia, multo magis in meritum hincum a: q; augmentum rediundabit humili & submissus de semetipsa sensus de Eudoxia Imperatrice legitur, quod post mortem Patris sui ab Urbe Atheniensi patria sua recedens Constantiniopolis concesserit, quo in loco Imperator velut in Imperio sui metropoli residere consueverat. Hic ergo cum hospes, peregrina, & profus inops, & egena confisteret, Theodosius Secundus Imperator ejus singulari modestia & reverentia permotus, ejusq; profundâ humilitate alleatus mox ipsum ad Palatiū ad vocem, sibi despontavit, & Imperio sui confortans & imperante publica Praconis voce declaravit. Veruntamen hoc somniam humili fuisse mirum, nequam fuit, ipsa namq; vili patre nata, omnq; humana ope diffusa, velut advena, degebat in patria aliena: at vero Beatissima Virgo regio sauginea progenita, in cognitorum suorum audibus morari trahens Elisabetha & Zasharia, qui eam cum omni lætitiae, & jubili demonstratione gaudentes in domum suam suscepserant, gratissima erat, & tamen coram illis adeo se humilem exhibuit, ut se nihilum quoddam esse coram ipsis demonstraret dicendo: Respxit humili-

litatem, Nihil tam ancilla fui, ideoque nequam mirandum est, quid Pater ipsum in consilio, terraque Imperatricem, Spiritus Sanchius Spouluus, Verbum denique in veram, naturali- que matrem suam elegit & adoptauit,

22. Valerius Maximus refert Tarquinium filios suos ad templum Oraculi Apollinis Istrij co-azlegasse, ut numen illud adorarent, ac ingenti illeis aliis datam aurum copiam eidem dono offerrent. Hisce se Junius Brutus comite adiunxit, qui & eorundem functionibus precessos continuo adiunxit. Post oblatum vero auro, terminaruntque Patri impositas religionis actiones juveni quæda- cuitate morti supplicarunt Oraculo, ut te velates dignaretur: Quis am ex ipsis Roma regnatur? Vnde datur, id est, quisnam illorum alludendum est ad summum Imperii fastigium. Post oblatum, perpetuale dignitatem, Ubiq; Romanus supremus & summa Dominum in eum transferendu' esse telponum dicitur. Qui ante omne marius oculum dedidit Brutus ignis audito hoc Apollinius affato, per matrem tenet fuisse intelligens, industris se in terram labi fixus, quod proflatus terram est oculatus: Tunc Brutus inde ac casu prolapso de industria se abducens, que communem omnium matrem existimat, latuus est. Etenim ex universo mulierum sonoro Deus unam in eocliet etrasq; Imperatricem sive matrem suam eligere decreverat, inter ceteras vero omnes sola est electa Maria; et quod ad terram usque se humiliasset, dicendo: Ecce Anna Domini, Nullam virtutem virginis magis Deum refutare possit, quam humilitatem inquit S. Ildephonsus.

23. Verum enim vero sub duce Spiritus Sancti, & suaviter afflante divinae gratia favorionibus conuenit investigare ab humilitate Maternitatis & originales excellentias. David Prophetæ regius originis primatus, seu præcedens in Paradi solem solitum prophetæ oculo occurserat, in lacu magnam Deim matrem ad coram Regis dextram habentem, & aureo gloria amictu levigata vestitam observavit: Adspicit Regiam à dextera suis pectoribus deaurato circumdata varicata. Post Davidem Prophetam per Reginam illam Beatis. S. Athanasium Virginem Mariam intellexisse. Anthanasius, s. Ildephonsus, Petrus Damiani, Gregorius D. Nicomedensis & alii planè affirmant: Adspicit Regiam à dextera suis pectoribus deaurato circumdata varicata. Maria Virgo. Verum dicat nobis hic alius: Jam quis, cur Maria à dextera, Deus vero à sinistra? & deus visus fuerit? Forte similia dignior erat, quam dicitur. Ita tempore Cyri in Perside in more politum perduisse videtur. De quo Rego Xenophon disserens, manifestum dum amicum quandam honorare flatus est. Alius dicitur:

nistri illi latus semper cedere solitum fuisse dicit. Apud Turcas quoq; teste Justo Lipsio sinistra honorificiora extimabatur quam dextra. Verus tamen dexteram semper ipsa sinistra digniora extimata fuisse certissimum est. Unde Gentiles in sacrificio suis cultum suum religiosum ab illis Dii primò exordiebantur qui ad dexteram quam speculatoribus excellentioresq; politi erant. Similiter quando in epulis quas antiqui adaptare coauerat, ad hoc ut omnes biberent crater per gyrum obambulabat, omnibus praesertim solebat iū, qui bus ad dexteram locus positus erat. Ac proinde videtur quod Deus Mariæ dexterā cedes illi dignitatem quandam suam longe majorē impernitus fuerit, sed cur id Dei facere placuit. Auscultate rationem ab ipsam Reginam nobis allatam: Quia respexit humilitatem ancille sue. Cur non dicit: Proper humilitatem; vel in gratiam humilitatis sed Quia respexit? Quid sibi vult, quia respexit: intereat quidam moderor. & subiungit: R spexit honorabilem eū. R spicere enim aliquem, idem est, quod alium deferre respectū, & reverentiam auctoritate aliquem. Deus igitur respexit, id est, veneratus est humilitatem Mariæ, ut ac prouide pro dignitate sua fatis honoris extrahatur, dexterā ei cederet volunt: Aspicit Regina à dextris suis. Cur à dextris sponsi semper aucti Personas enim honore dignas solati sumus ad dexteram collocare. Sic Virgo ad sponsi dexteram humilitate coronata collocatur.

24. Antoninus Archiepiscopus in oratione mēte & spiritu in celum elevatus, visus est ubi vide re quod Verbum incarnatum summa cum reverentia adoraret Mariam: Quod cum Dei filii minus decete videtur, auditus est dicere: Deus meus non dicit Deum formine inclinari: Cui Dei Filius respondit: Tam in istud decens est matris filium subdi. Et S. Bernardinus de Senis affirmat, quod Reverentia filii in matrem dignissimam, dicitur eam in celo adorasse. Itane ergo Creator creaturam suam adorat: Idemmet vehementer quoq; S. Bernardinus admirabatur, dicens: O bone Iesu Omnipotens Semperne Deus, quid est quod mulierem adorat? quasi diceret: Coram tuis pedibus infernum cum celo pariter & terra prosteruntur, & euad mulierem aliquam adorandam te humiliare videberis? quis hocaudire poterit non attonitus aut stupefactus? Veruntamen ceteri omnis admiratio; ipsa namq; ejus humilitas eam etiam ab ipso meo admirabilem reddidit. Volo eam merito adorare, quia adorandam efficit meritum humilitatis, nam in ea fuit humilitas incomparabilis.

15. Etenim inficiari non possum, quod devotio quâ erga Mariæ humilitatem fecerit, cantâ sic ut es-

tiam in quosdam loquendi excessus me abripiat, industrie tamē cavendo ne veritatis aut sacrae Theologiae terminos transcedam. Ecquid igitur dicitur effleris, si me coram vobis affirmare non dubitarem, tantam esse humilitatis Marianæ excellentiam, ut ipsis quoq; tribus Sanctissimæ Trinitatis personis Majestatem aliquam contulisse dicam possum? Hoc saltem omnibus notum est Patri æternum valde in hoc nomine gloriatum esse quod Deus hominū scilicet Abraham, Isaac & Jacob vocatur: ut: Deus Abraham, Deus Isaac & Deus Jacob. Verum dicat aliquis, nūquid patet æternus Dei Deus convenientius appellari potuisse? Minime genitum; Neque enim Pater Verbo suo dicere potest. Tu es Deus meus; certissimum namque est, quod ex ipso, quo nos Deo Domino nostro dicimus, Tu es Deus noster, simul quoq; inferre volumus, quod Deus nobis maior sit, at quo superior, quodq; tanquam creaturæ ejus omnimodam ab ipso dependenti habemus. Etenim tres personæ divinæ, cō quod inter se æquales, & unus Deus sum, cōsequenter una alterius deus esse, aut dici nequaquam potest. Sicut Rex Francie nequit se appellare Regem Hispaniarum, eo quod in coronis æquales sunt, unus altero nec minor, nec inferior est, nec ullum ab altero dependenter habet. Quæ ratio inter ipsis quoq; personas divisionis efficaciter concludit. Verum non rem audite proposita obfuscendam, à Maria factam. Quid igitur fecit? per unum profundissima humilitatis actum hisce verbis expressum: Ecce Ancilla Domini, secundam in Trinitate personam è Paterno sum in virginalem uterum suum efficacissime traxit, quod mox Verbum caro factum est; tandemque personam hac ratione quoad assumptam humanitatem Patri minorem effecit, adeo ut Christus Patri dicere possit: Tu es Deus meus, idque quia Maria mater mea per humilitatem & humanitatem suam me te inferiorem, & è contraria me superiori constituit, adeoque tu, o Pater æterne, verè es Deus meus. Id quod David optimè notavit, quando dixit: De ventre matris mea Deus meus es tu. Et S. Augustinus ait: Nam ante facula Pater meus, ab umeribus matris mea Deus meus. Non de te Deus meus, nam de te Pater meus, sed de ventre matris mea Deus meus. Unde pulcher hic titulus hanc ictu majestatem continens ut Deus Pater deinceps dicere, & gloriari possit, quod jam Dei sit Deus, id est, Deus Christi, Dei & hominis, hic inquam præstans Dei Patris titulus, à tunc nascitur Marianæ humilitatis.

Ioan. c. 2.

Psal. 21.

D.P. Aug
ib. Expos
tis. 2 fol.
24. col. 2.
D.

26. Ad idem quoque propositum optimè serviet, quām Gabriel Archangelus ad Mariam Virginem de qualitatibus & conditionibus Filii Dei ex ipsa nasciturū differuit, copiosa narratio. Inter cetera nāq; dizi: *Hic erit magnus; Erit de futuro.* Quid audio? Erit? Igitur ante Incarnationem nō fuit magnus? Imo vero. Cur igitur dicit: *Erit, & non effutus;* respondebitis id quoad humanitatē, secundum quam magnus futurus prædictus, intelligendū esse. S. Ambros, acutè observat Angelū idemmet Zachariae Patri Joannis Baptista dixisse: *Erit magnus corā Domino, cum hac tamen dif- ferenzia, quod Joannes magnus futurus sit ut ho-*

D. Ambr. Filius vero Mariæ ut Deus: Dicitum est quidē apud D.

etiam de Ioanne quod erit magnus, sed ille quās ho-

Tio in mo magnus, hōc quās magnus Deus. Verum iterum

Cat in c. 1. repeteo quaestionem præcedentem: Ergo Filius

Luc sol.

Dei quantum ad eū; Dei major futurus erit? Mi-

153. col. 4. rum profecto id mihi esse videtur, nam si id verū

est, certè nescio unde id alías provenire possit quā

ab unione hypostatica, de qua Angelus cum Ma-

ria colloquium miscerat, hāc autem esse suū ex-

ecutivum à Virginis humilitate potissimum ob-

tinet. Et quidē in hūjuscē veritatis confirmationē

id velim observetis quod Sponsus Sponsam suam

id est Maria. Mariam alloquens in Canticis dicit:

Pulchra es anima mea uaria & decora. Averte

oculos tuos à me, quia ipsi me a volare fecerunt. Ubi

ali legunt ipsi me superbire fecerunt. Quid hic di-

cemus? Ergo Deus quoq; superbit potest? Ne-

quaquam, est enim Deus ipsissima sanctitas in

abstracto; Divina tamen Scriptura ad nostram le-

fe capacitatē & loquendi modum adaptat, qua-

si dixisset. Quando ego, ô Sponsa, ô Maria me re-

flecto, & quod tu mater mea sis, ego vero verus

sum filius, attentus considero, mox me tan-

ta à tua humilitate excellentiam recepisse, cō-

fidero, ut si aliquis in me superbiam cadere posset, de

hoc solo sancte & piē superbirem, dū in hoc quod

filius tuus sum nescio quam præcellentiam & ex-

cellentiam in me recognosco, licet sine tua humi-

late eam non sum asecutus. Neque carnis assump-

tionis Deitatis derogat colitudinom, imo potius humi-

nitas humilitas sublimatur.

27. S. Bernardinus de celorum Regina loquē

doctrinam quandam adferit satis difficultem dum

ai: *Beata Virgo plus potest facere de Deo, quam De-*

us de seipso. Verba sunt omnino profundissima,

qua proinde lumine aliquo opus habeant, cum

se fucus intelligi nequaquam possint. Ac proinde est

certa quadam Theologia circa personas divinas

adhiberi solita, inquit, quod tam si omnes per-

sonæ ex quales sunt, personæ tamen producentes

certam quandam originis autoritatem superper-
sonas productas obtineant: *Respectu divina pro-
pria non potest haberi auctoritas nisi in undum origi-
nem, inquit Angelicus Doctor. Unde quia Pater
generat Filium, & spirat Spiritum sanctum, ideo
quoq; quod utramque personam originis au-
thoritatem habet, scit & ob candē causam Ve-
rum habet super Spiritum sanctum. Spiritus ve-
sanctus, eo quod nec generat, nec spirat, hanc au-
thoritatem originis nullatenus possidet. Neve-
let consequentia haec: Ergo Spiritus sanctus mi-
nor, aut inferior est personis spirantibus qui au-
thoritas illa nullam importat superioritatem, aut
dignitatem, sed tantum consistit in potestate me-
reendi in mundum personam productam. Unde
Pater, quia habet auctoritatem originis in celo
sum, mittit Filium: *Misit Deus Filium in meandam* D. 101
*Verbum quoque misit Spiritum sanctum: Mi-
sum vobis Spiritum sanctum; ut vero Spiritus in-
clusus, quia non habet auctoritatem originis, qui non
generat neq; spirat, ideo etiam non miscit. Veru-
tamen hanc auctoritatem Spiritus S. in operi la-
carnationis per Mariam humilitatem accepit, qua-
dicti potest quod Verbum homo factum a Spiritu
tu S. missus sit ut incarnationem in utero Marie
Virginis, quia conceptus est de Spiritu S. vel, prout in ipsius
ipfem Christus inquit: *Spiritus Domini uag-
hazare misit me: vel us ut S. Thomas: Filii Dei
missus à Spiritu S. quod referendum est adhuc
nam Naturam.* Unde facile arguer possunt
Tertiam personam hanc originis auctoritatem,
quam secundam Divinitatem habere non potest
super Verbi incarnationi personam libri acquifit. Et hoc est, quod S. Bernardinus in sua proposi-
tione inferte solebat: *Unam nostram habemus gen-
eratim in peccato nostri, quam veri facti ha-
buerunt in viribus suis. In nobis virtus (li. t. 1. a. 1. p. 1. B.
aliquam habemamus. Nec vit pro fomento superbie. Int.*
Sic puella quedam adeo de luto extollebat vi-
ginitate, ut cum arroganti quadam dicere cepe-
toleret. Se nolle esse Magdalenam in celo; & nolle
autem quod Deus ad illam mortificandam, & humili-
zandam**

D.Th in
Cat. ubi
upra.

D. Ber-
nardinus.

andam in impuros erga juvenem quendam amores labi eam permisit : Et mereris famam in prestitibili ceno. Nos qui devotissimi sumus Beatae Mariae Virginis clientes eam in hac virtute imitari studeamus. Pedibus nostris fastum & somorem proculem, & proterius

elationis & superbiae. Deseramus in frontibus nostris scriptos humilitatis characteres. Amlamini hanc virtutem (inquit Bernardus) si Mariam diligitis, si contenditis ei placere. Superbia enim in profundissimâ Inferni abyssum precipitat, humilitas vero in celum usque exaltat.

SERMO QUARTUS.

IN FESTO

S. MATTHIÆ APOTOLI.

Cecidit fors super Matthiam, & annumeratus est cum undecim Apostolis.
Act. cap. 1.

Duxplex est genus fortium, aduersan-
nitum & prospera, ac profinde abanti-
quis depingi solebat duplice vultu
praedita, quorum uno inimicatur æ-
summas, altero vero pollicebatur felicitates &
prospera. Cum ita nemo sibi compromittere
ventos ad navigandum secundos, neque se ad
portum sine naufragione in periculo deducen-
dum esse sperare posset. Nonnunquam etiam
ad eos est maligia, fallax, & dolosa, ut rametis se
tibi veluti faventem exhibeat, mox tamen fugi-
tiva velo tibi doso funesta adducat. Inter eos
qui hoc experti sunt jure numerari potest Pom-
pejus, vir inter eos, qui Romæ florida ueban-
tur fortuna, prorsus eximus ; Hic enim cum ad
mille navium gubernationem suiller electus,
janque M. Iridatus triumphator & veluti novus
quidam urbis septicollis Agamemnon passim ab
omnibus acclamatus esset, mox in iuctu oculi a
Caesare casus, arque in Ægypto in fugam actus,
tandem per insulas obruncatus est. Sic quoque
eodem protius die, quo Aurelianus sibi Domini-
iani Imperatori filiam despolveraverat, dum in
ludis pectorioris exerceretur, subito extinctus
fuit. Longobardorum Rex Grimoaldus, dum
legitus in columbae cuiusdam signum evibrans
dus esset intentus, mox quædam in brachio vena
erupta, & aperta est. Et tantum effusus sanguis
ut cum sanguine vitam quoque ageret. Belisa-
rium Julianum Imperatori adeo charum & gra-
tum, maximique meriti virum, eo quod Persas,
Wandalosque de triumphasse, Gothisque ab Ita-

lia fugatis Romam pristinæ libertati restituisset, hunc inquam fors adversa direcione per
sequi coepit, ut primò eritis sibi oculis in Sophia
templo panem manducare quoque coactus sit. Ro-
manus secundus Imperator Constantinopolita-
nus primo in manibus Belsch Perse Regis fa-
ctus est mancipium, & captivus, deinde ingenti
auri copia liberatus, atque ad suum exercitum
reversus, propriis milibus luce pariter & Im-
perio destitutus fuit. Valerianus Romanorum
Imperator poterat in sua senectute vilius, quæ
mancipium aliquod tractati, quando manibus,
pedibusque per terram reptans Perfidis Regi e-
quum ascensu dorsum scabelli loco exhibete
coactus fuit. Nam ipse senex acerbus humi, Regem
equum ascensurum, non manus sed dorso semper at-
tollebat. Leo Phocas Imperator Constantinopo-
litanus, post habitum insignem illam adversus
Bulgaros victoriam, postquam, ut nonnulli ab
alii se leontum fecerent quiete sella membra re-
staurarer ex equo descendisset, nec esset, qui ap-
plicata ad eum, manu evadem coiceret, e-
quis soluto & excuslo frano, ad Imperatoris ten-
toria rapidissimo motu cucurrit. Unde cum mi-
litares equum sine insidente Imperatore curvantur
tem vidissent, Imperatorem occidum esse credi-
derunt, ideoque pertemiti, ingentique metu per-
culsi in fugam turpiter se receperunt ; Inimici
vero econtra hanc inopinatam fugam adverteentes
eos pertinaciter sunt persecuti, sicque exercitus
Imperialis vicit, qui gloriofus alias vicitur fuis-
set. Nem fore ictus sinistra fortis magis fatales
unquam vidiisti ?

Pont. I. 2.
cap. 8. de
fort do-
meft.
Fulg. I. 6.
cap. 2.

Guid. Eb.
exempl.

Paul.
Ares. de
Tribut.
lett. 21. fol.
346. col. 2.

2. Etenim contrarium prorsus accidit, quando sors hominem vultu blando, & favorabilis respicere incipit; tuncenam in clarigenda prosperitate sapientia multum excedit; Sic enim de Policerate legitur, quod tametsi modos tentando quibus curiosus experiri posset, quantum pretiosissimi alicujus monili amissio sive jactura hominem affligeret, opulentam gemmam quādam sponte, & de industria in mare projecterit, acciderit tamen quod sorte bona ita disponente gemma illa in pīcīs visceribus conservaretur, qui fortē fortuitō à pīcatore captus, dictoque Policerati dono oblati, dum in mensa appositus dividetur, inventa est in eodem pīce pīctissima gemma perdita. Sic quoque tria rata, & insolita uno eodemque tempore sors Philip

3290.c.1.
Bapt.
Fulg l.7.

po Macedonum Regi atrulit, scilicet primo, quod Equus cuiuslibet in Iudis Olympiacis obtinuisset palmarum, secundō, quod Parmenus, qui ejus Bellidux erat, de Dardanis reportascat triumphum. Denique tertio, quod Olympia uxor ejus filium ei masculum peperisset. Similiter Scriptores de Vitellio affirmant, quod ex humili

fortuna ab exercitu in Germania creatus fuerit Imperator, quodque Romanum redux factus a Senatu populoque Rom. Augusti titulo salutatus, & gloriōse donatus fuerit. Diagoras quoque non unum sed tres filios suos vidit à sorte bona in Iudis Olympiacis tanquam vītores fuisse coronatos. Semiramis idem in humili fortuna natam, & servum fuisse Historiae exprīscē referunt, verūnam sors pulchritudini sibi congenitae ad eam felicitandam eousque prævaluīt, ut veluti Assyriorum Regio in capite suo diademata redemita fuerit. O quam egregiē hæ fortis proprietate! Juvenali pīspē.

Et tu, quando iis benē penitatis ac pondēratis lepidissimē dixit:

Fulg. l.1.
cap. 2.

Ælian. l.7
de var.
hist.

Inven.
Sat. 7.

Si fortuna voler fies de Rhetore consul.
Si voler hac eadem fies de consule Rhetor.
Servis regna dabunt, capitivis faciat arrumphos.

Jon. c.1.

3. Sors adversa olim pacto cum ventis, mārisque undis, & tempestatibus in pauperis Jonæ perniciem strīctissimo frēdere, eundem persequi, & procellis infestare, qua vehebatur, nāvem non defūit, donec in mare esset præcipitatus: Cedit sors super Jonam, tulerunt eum & misérunt in mare. Hodie autem sors prospera Matthiae ad blanditum, & demulceret, susque favoriis eouīs

extollit, ut deficiente Juda, in ejus vacante locum ceteris connumeretur Apostolis: Cetera sors super Mathiam, & annumeratus est cum unus sanctus Apostoli. Unde S. Gregorius magnus ille missus, forte Matthias Apostolus electus Quare ibi, o Matthia, totū cotidie, de adepta felici sorte congratulor. Nam ad quam portuiles majorum præminentiam sublimari? qua ponentes sublimitati dignitate exaltati, quam ea, qua hodierna die felicissime es insignitus? Augeatur hīc aliū divitias. Sceptra, Coronas, Mathias contra utpote felicissimam sortem hodie affectus, in Magnatum cælestium, hoc est, discipulorum & Apostologum Christi collegium admitti meruit. O excellentiam, qua patrem ignorat! O dignitatem, qua nemini ecclie?

4. Etenim Matthiæ electionem à sola sorte que oculis ad meritum, vel demeritum recipiētibus proīsunt carēt, nequānam dependit, quia potius æternæ illius electionis, qua Deus ad Apololatum Matthiam elegit, verū quodam signum expressivum fuisse extīmo, ejus quoque opiniois B. Laurentius Justiniianus. D. Chrysostomus dicit cum dixit: Elegerat Deus profeta Mattheus et sors hunc gradum dignitatis, antequam darentur fratres, & prius quam fieret mundus! Declaratū autem in visibili sors Dei electionem invisibilem: & quam elegit pre destinatio, perfici sors. Deus quidem ad subiectum eligibilium meritum refertur habet; Matthias autem gradum illius heroicum assequens magis illius Apololice dignitatis capacem se reddit: Cecidit sors super Matthiam, & annumeratus est cum undicam Apostoli. In cuius confirmationem observandum qualiter facti electores, qui ad numerum centum virginti circiter ascēdēbant, conjunctim celo supplicaverunt, ut mentes suas eatus illuminare dignaretur, ut eum eligere valeant, qui inter omnes merito esse præcelerentur iudicaretur, ac proinde dixerunt: Tu Domine, qui nos corda domum, ostende quem elegēris. Unde factum est quod tam a terra, quam a celo, mediantē sorte (quam sacri Doctores radium quendam celestem fuisse volunt). S. Matthæus tanquam dignior ad dignitatem Apololicam electus approbatus, & declaratus fuit.

5. Notandum quoque in super est, quod Ioseph, sive Barbas, qui una cum Matthia ad hanc electionem concurrebat, per anthonomasiam Iosephus vocatus fuit: Ioseph, qui cognominatus est iustus, alter vero simplici nomine fuit Mat-

Matthias appellatus. Cur ita? Num ergo hic quoque justus non erat? Non erat humilis, prout nomen ejus insinuabat? Nec castus, prout Breviarium asserit Gallicanum? Quis dubitat? inquit Archiepiscopus Florentinus dicens: *Matthias fuit in lege eruditissimus*. Numquid Matthias gracilissimus ex omnigenis virtutum floribus adornatus deliciarum hortus fuit? prout Dionysius Carthusianus hisce verbis asserit: *Fuit B. Matthias omni virtute ornatus*? Cur igitur ipse quoque non est appellatus humilis, iulius, castus, virtuosus? aut quovis alio eximo titulo insignitus? Non habebat nomen quodipsum autorizaret. Scio equidem quod populus Istaclitus singulari Moylis cura a Deo recommendatus & consignatus nomen aliquod.

Manna imponet, quod omnes ejus qualitates, gustus, & sapores, quos in se continebat, ac praeferebat, perfecte exprimeret minime poterat, ut, ac proinde obstupesfacti dixerint: *Manhu quod significat: Quid est hoc? ignorabant enim quid esset, id quod exinde procedebat, quod omnes in se omnia terum lapidaria, aut gubernabilium sapores, & gustus exprimeret, adeo, ut qui Mannam comedebat, is libi nunc panem, nunc fructus, nunc carnem, eamque nuoc feriam, nunc domesciam, & ex his nunc quadrupedum, nunc volatilium, mox denique piscium manducare videtur, prout Hebreis mandantibus ipsorum phantasia representabatur, e tantoque omnes sapores in aliis cibis dispersi, in solo Manna veluti in epitome quadam compendiatis; unde nullum usquam inventire nossem possem, quod eis Manna qualitates arque sapores, ad quae respectantur posset. Unde A-*

bilens dicit: Manhu! Iste est modus admirantis, idque dicebant quia nullus eorum tale unquam viderat. Matthias etenim Mannam simili erat, quod enim in illo sapores gustabantur, totidem in hoc residebant virtutes. Unde non sufficiebat illum vocare constantem petram, prout Petrus appellabatur, quia insuper velut alter Andreas charitativus erat. Parum etat si veluti Philippus prius diceretur, & benignus, quia zelosus quoque erat velut Jacobus. Qui illum veluti Joannem puritatis nomine sūiset reveritus, patrum effecisset, quia non minus, quam Bartholomaeus, erat in oratione assiduus: Non fatus eum dilucidasset, qui illum sortem sūisse dixisset, velut alterum quandam Jacobum minorum, quia insuper tanquam verus Simon etat vocis Dei obedientissimus; Qui cum Thadæo

*proprio gratitudinis encomio celebrasset, nimis sūisset in exprimendis ejus prærogativis modicus & parvus, quia insuper eum sicut Thomam quandam dicere debuisset Dominus suum fidem, & sicut Martham prædicare spiritu pauperem. Quæ ipissima causa est cur nullus ei titulus speciatim fuerit determinatus, quia nimis omnes æquiter virtutum laudes ei apertissime conveniebant, dicique de coproinde potuerit: *Manhu! quid est hoc? quia nullus talis virum vidit.* Atque ideo sors cœlestis super ipsum delata tantopere eidem fuit: *Et connumeratus est cum undecim Apostolis, id est, secundum undecim virtutes, qua flourerunt in ipsis*, inquit Franciscus Maryonis, Serm. de S. Matth.*

*6. Enimvero sortem hanc, quæ super Mattheum cecidit, omnino favorabilem, atque benignam sūisse facile ex illa declaratione conjectare possumus, qua Dei Filius quarti gradum Apostolatus, in quem discipulos suos statuerat, fecerit & estimarit, manifestè innuit, quando *Ivan. c. 15.* iis dixit: *Iam non dicam vos servos, sed amicos meos.* Multe etenim & magna servum inter & amicum inveniuntur differentiae: Ille enim propter interesse unicum suum Domino ministrat, hic vero ex sincero amore. Unde Alexander rogatus uerum ipsum magis deligeret, an Ephesio, an vero Craterus respondit: *Ephesio plus in amat Alexandrum, Craterus Regem*, quasi dicetur: *Craterus diligebat fortunam, Ephesio personam Alexandri.* Dic quaque posset Christum Apostolos amicos appellasse, quia haec est vera amicorum conditio, quod omnia tentare media debent, ut periclitante alterutris vita, illum servare & salvare possit, prout fecit Lucifer dum se Brutum esse sicut, ut Brutum & manibus Antoniani adversarii sui eriperet; quo modo se quoque Demetrius erga Mithridatem exhibuit, ut Regis Antigoni furorem declinans vitam suam sibi salvam faceret: Aut vero id est illos amicos vocavit, quia eos in eodem tempore pretio, quo propriam suam personam habebat, vulgari illo adagio correspondendo, quo dicitur: *Amicus est alter ego.* Unde cum Theophrastus Philosopher duos, quorum unus pauper, alter dives erat, simul vidisset obambulantes, discipulos, quinam, & quales essent, interrogavit, quibus, duos familiares amicos esse, respondentibus, Theophrastus admirabundus subiunxit: *Quomodo ergo alter illorum dives, alter vero pauper? quis enim amicorum**

Plus in Alex. fol. 557. col. 20.

Alex. ab Alex. l. 2. c. 26.

Fulg. l. 4.

Ambr. Marf. in Theatr.

Polit. c. 22. f. 234.

rum omnia communia esset nescit? ut proinde de Aethiopibus amicitiam veram mutuam coalentibus, illos inter se tam adversa, quam prospera communia habere poterit. Turpe enim existimabat amico claudo, non omnes amicos eius claudos esse. & quidem absurdum videbatur, cum vera sit amicitia ex rebus adversis amicorum dolore, letari in secundis, non etiam corporis doloris amicos participes esse, inquit Diòdorus Siculus. Hæc utique erat Salvatoris discipulos suos amicos appellantis intentio. Nunquid enim id ipsum clarè fatis auditus? Iam non dicamus vos servos? Quamobrem? Quia servus nescit, quid faciat Dominus eus, vos autem dixi amicos, quia quicquid acceperit a Patrem eum, vobis quoque communicare, decrevi. Quia quecumque audiui a Patre meo, mafaci vobis, quasi juxta expositionem Theophilii dixisset: Servus non novit consilia sui Domini. Vos autem cum amicos reputem secreta mea vobis communicavi. Ex his itaque considerate, & videot an non fuerit sors illa, quæ Matthiæ hodiæ obtigit, longè felicissima, utpote quæ dum super ipsum cecidit, ipsum quoque amicum Filii Dei, omniumque divinorum secretorum partcipem eum declaravit.

7. Idque fortasse cum majore plenitudine, & modo quadam magis speciali p̄e omnibus aliis Apostolis. Pro cuius meliori intelligentia observanda est Parabola illa, quam Salvator noster de illo Partes familiis proposita, qui summo manere exieos, ut pro vineæ sua cultura operarios conduceret: Exit primo manere conducere operarios in vineam suam. Nam per hunc Patrem familias S. Gregor. Deum, per vineam autem Ecclesiam intelligit: Paterfamilias id est, Conditor noster habet vineam universam scilicet Ecclesiam, quæ quod sanctos protulit, quasi tot palmites misit. Per operarios autem vineam excolentes Apostolos intelligendos esse dicit: Ad excolandam vineam suam, nullo tempore destituti operarios, id est, Apostolos mittere, quorum alii Christo vocati sunt hora tercia, alii hora sexta, alii hora nona, id est aliqui vocati sunt citius, alii tardius. Matthias autem ultima hora, id est, undecima vocatus fuīse censetur, cum quia ex nonnullorum opinione eadem quoque hora sors super eundem cecidisse perhibetur: undecimam horam, quia Apostoli à Christo appellati sunt horæ diei: Nonne duodecim e. 102. fol. hora sunt diei? Unde S. P. Augustinus: Intelligit: dominum significare se esse diem, duodecim autem Apostolos esse delectos velut duodecim horas diei:

Diodor.
Sic. l. 4. c.
1. de reb.
antiq.

Io. 15. n. 15.
In Cat.
D. Th. ibid.
fo. 296.

Matt. 20.

In Cat. D.
Th. ibid.
77. col.

Io. c. II.

Ap. Ioan.
7. cap. 4.

e. 102. fol.

4. col. 2. 8.

Cum ergo harum horarum undecim tantam essent, Matthias ut duodecimus inter illos esset ad vineæ Ecclesiasticas culturam electus fuit. In apud Lorinum sentiunt Leo Castrinus & S. Acta. In unius: Circa undecimam horam veniens Deus, Cognitum Matthiam qui cum reliquo undecim Apostoli connumeratus est, intelligi volunt vacatum. Et ceteri Evangeliti in numero plurali loquuntur: Circa undecimam horam exiit, irvenit alios fratres, & dixit illis, Ecce id tamecum iam dictis misericordiæ præjudicat, quia S. Chrysostomus dicit in hom. Non oportet ea, quæ in parabolâ sunt, secundum G. L. totum quod dicitur investigare, sed intentionem proper quam compoñit, intelligere, & nihil ultrascrutari. Non adūni igitur, quod amēti Matthias quoad ordinem ultimus fuit, nullatenus aliorum dignitate, & merito inferot ceteris: Accipit etiam ipse singulos denarii, id est gratias divinas, Chirurgi revelationes & dona Spiritus sancti; expresti namque Salvator se non minus Matthias daturum esse declaravit, quod dederit alii Apostolis, licet ille ceteri ceteros Apostolos ultimus fuit: Volo hinc novissimo dare sicut & vobis. In d. S. Joan. Chrysost. magno cum pondere obseruat, quod operarii Murmurabant adversus Petrem familiæ dicentes: Hu novissimi, &c. quis diceret: Non poterat quidem in operariis Apostolicis ullum locum habere inuidia, utpote, qui pleni erant charitatis; quod si tamecum vel minima inuidia scintilla in eos cadere potuisse, felicissimum unice Matthiæ sortem illi invidiissent: Non ergo inducit Chrysost. hoc ut ostendat aliquos esse inuidia morosi, sed ut supradictum offendas hos sanctos esse inuidia morosi, quod & inuidia alia poterat generare. Nam in dignitate & qualitate esse nunquam fomentum soleret esse inuidia: haud ulla fuisse in terris hominum inuidia, si equaliter fuisse hominum conditio, inquit Menander, unde videmus quod inuidia locum habet in minoribus erga maiores: Qui rudes minor est, dicebat Plinius, & S. Gregorius subiungit: inuidia est in meliores; nullus enim laus infirmo inuidet, nullus dives pauperi, nullus doctus ignorantis, nullus nobilis plebejo. Quocunq; Apostoli charitatem pleni fuissent, scirem, quæ hodie. Matthiæ obtigit, sortem eidem invicem oddi manifestam occasionem habuissent, utpote quæ ei super omnes alios Apostolos extime faverit. Ac proinde Murmurabant, id est, inter se conquerebantur, ut ostendat Dominus Matthias tamq; officium esse honore, quod & in uidiam alii poterat illud generare.

g. Hac

8. Hæc præclara S. Matthiæ fors diu ante
per regnum Prophetae Davideum prævisa fuit,
quando dixit: *Funes ceciderunt mibi in præclaris,*
et eum hereditas mea pleclara est mibi. Illus fuisse
verbis in persona S. Matthiæ locutus fuisse
videtur, forte per funes metaphorice intelligendo,
vult Bellatimus, O fortè felicissimam,
quæ amplam illam hereditatem Matthiæ
attulit, qua per sceleris & flagitia sua traditor
apostola fœlo in sūgum proflus redditum: *Funes*
ceciderunt mibi in præclaris, id est, opisram hereditatem
forte felicissima consecutus sum, ut expoit
Cardin. Bellatimus. Notandum est a tempore
Apostolicam hanc hereditatem, quæ dinav
voluntatis sorte mediante super Matthiam ceci
dit, eidem tanquam viro inter quosvis aliis ibi
de præsentes eximio, & dignissimo obtigit;

Dei, universas mundi provincias laboriosissime
percurrat: *Coligitur Apolloli sunt, & ceteris eius-
dem propositi viri. Sc̄a quid exarant calisti felici-
simi? Gloriam profecto Dei. Volum hanc gloriam,
qui exarare, quae predicare, quia extollere potes-
t̄ nisi calisti fortissimi? O verē benigna sois,
equanam majora signa pro Matthiā clientis
tui misericordia exprimere poteras?*

9. Verum enim vero cum veritas libertē enun-
ciata debeat ignoscere mihi, dōs fortunata, si tecum
velut cum re animata prosopopēja stile libe-
rius loquar, viderit enim quod nimis te erga
Matthiam clientem ruum affectuosum & par-
tialem exhibueris. An enim ad gloriam Creato-
ris celebrandam viros magos requiri ignoras.
Non utique sine causa cali corpora nimium
maxima, valitissima & propemodum imbrusa,
non verō mare, vel terra, tametsi & hac vasta
sunt elementa ad Creatoris excellentiam enarran-
da veluti proportionari, & idonei encomiastæ
esse censentur. Quaigitur ratione Matthias tanto
operi adhuc poterit, cuius nomen idem quod
parvulus significat. Certe si nominis parvitatia fa-
cta quoque eadem quantitas proportione re-
spondet, tanto molimini incepit prorsus &
idoneus erit. Quapropter prætermisso Matthiā,
aliud merito subiectum designate deberas,
quod operis magnitudinē, sat quoque magnitu-
dine respondet *secundum quantitatem virtutis*.
Etenim ut difficultati huic sortis nomine respon-
deamus, notanda est pulcherrima, quæ de Eg-
dario Britanniz Rege recentetur historia. Hic enim
cum statua valde pulillus esset, atque in sole-
nitate quadam omnes regni sui Reges minores
Proceres & subditos nobiles opiparo exceperat
convivio, contigit ut Rege Britanniz in capite
mensæ condente, ceteri quoque conformiter
status, & conditioni sua ritè legitimèque per
mensiles dispositos, Reginandus Scotia Rex cum
assidentibus sibi impatiens victus murmurabat,
indecens prorsus esse ratus quod tot Reges &
proceres statuta alta, arque perfecta, praeclara,
pygmæi cali, qualis Egdarius erat, subditus esse,
patereque debeat. Egdarus, tametsi murmur
istud audivisset & nonasset, attamen dissimu-
lando tacuit. Convivio autem finito eidam
epheborum suorum iussit, ut acceptis duobus
gladiis in hortum concedens ibi suum præflo-
laretur adventum: Interea apprehensa omni-
cum urbanitate Reginandus Regis manu eum in
ejusdem hortum perduxit, ubi c' præsentatis sibi
ab ephebo duobus illis episibus uacum quidem

Abdias
Babylon.

G fibi

sibi ipsi setinuit, alterum verò Reginando Regis
hinc verbis consignavit: Verum est quidem
Barth. quod tu magnus sis, ego in pusilla statura py-
Cassan p. gmaeus esse videar, in mensa querelis, & missita-
12. confid.
97 f. 325.
Bapt.
Fulg. in tionebus tuis debitè respondere distuli, nunc ve-
collect. de rò hic coram te præsens alto, magoitudinis, &
dic. mem. proceritatis tua facturus experientiam, liberam
1.3 cap de tibi quoque facultatem indulgens, ut pusillita-
ipsiusmet
confiden-ris, & parvitas mea virtus experiri possis, si
tia.
enim videbimus num generositas tua mea sit sim-
ilis statura, aut animi mei magnitudo corporis
tui proceritatem adæquet: *Dixi quo fortitudi-
nis ejus periculum facere velle, ut seiret an verbis
in eo facta respondeat.* Reapie autem probavit,
quod tametsi statura pusilla, animo tamen ge-
nerosus quidam gygas exierit. Quà Historiæ
Supposita dico, Matthiam quidem eodem modo
parvum quoque nominis sui significatione fuisse,
magnum autem quoad virtutes, & merita.
Optime igitur fors super Matthiam cecidit, ad
declarandum illum Apostolatus esse aptissimum
idoneumque qui velut cælum quoddam glo-
riam & magnificientiam Creatoris sui celebraret.
Paul. Pa- Uade si verum est, quod Cali recipiantur pro
fani. Apostolis, Matthias certe se unum ex il-
lis esse probavit, propter meritorum suorum
excellentiam idoneum. Ad predicandum Reg-
num & excellentiam Christi, & opera manuum
eius, id est, magnitatis Christi, ut ejus opera mira-
stolosa, qua manum suarum opera sunt, id est,
Virtutes Divine & humanae. Hæc profectè est
optima illa hæreditas, de qua David loquebatur
dicens: *Etenim hæreditas mea præclaræ est mihi.*
Et hac quidem hæreditate fors illum dignum
fecit: *Optimam hæreditatem fors felicissima con-
cessus est.*

10. Ratiocinati portò hucusque sumus de glo-
riosi hujus Apostoli sorte in ordine ad sepjam,
nunc caput prosequamur discubum per com-
parationem ad Judam, in cuius locum illum fors
favorabiliter subrogare dignata est. Optime sane
Ecccl. 33. Ecclesiasticus inquit: *Contra malum bonum est,*
Franc. *contra mortem vita est, ac proinde Matthias, qui*
Mayr. *in Judæ locum succellerat, Judæ è diametro de-
bebat esse oppositus: Oportuit ut esset Matthias*
Jerm. de S. *oppositum Iude, in ejus locum successit, inquit*
Matt. *Mayronis. Unde si de Juda dicitur: Nihil scelissius*
*Juda; de Matthia quoque dici debet: Nihil san-
ctius Matthia. Etenim si impi Traditoris actio-
nes, vitam, & conversationem nosse desideratis,*
*audite quænam haec de te Scriptores referant. Di-
citur itaque Jerosolymis natus patti cui nomen*

Ruben erat, matre de Tribu Dan, vocata Cib-
rea. Hæc cum gravida esset, partuque viciosi, scel-
lerissimum filium, qui ingens torus domus fax
ruina pernitieisque futurus esset, se parturiam esse
somniauit. Fidem itaque somnio adhibens, vi-
mala, & ærumnas, quas ex eo certò secuturasel-
se credebat, declinare posset, filium suum mox et
in lucem editus fuerat, canistro cuidam impos-
tum mari commisit, ut Deus aut fortuna de eo,
propter melius factu foret, disponerent. Quapropter
terab ipsi maris undis ad insulam quandam eis
Iscarioth nomen erat mirabiliter eis deportatus.
Cujus quidem loci Regina cum animi causa ad
maris littus obambulans, cistellam hanc in eaque
positum pusionem appellantem vidit, cundem per
pedisstegias suas sibi adductum, urpore prole
carens in filium sibi adoptavit, atque hand se-
cuscac suum enutriti & educari curavit. Puerus autem
nutririri fecit, & se gravidam simulavit, filium tangere
tandem penerisse mentitur. Contigit autem, ut Cœd
paulo post Cœlo ita disponente verum que Mat-
thiam naturalemque filium enixa fuerit, qui si
quanto magis suscrebatur, tanto minor re-
debat Regina erga Judam affectus. Quid
Judas advertens, invidia motuque, rabidique
furore percitus cum crudeliter occidit, & ne
ex hoc vitæ propriæ pateretur naufragium, Je-
rosolymam aufugit, ubi in Pilati familiæ
recipiens, in ejus se humorem, aque bener-
volentiam instouare, ejusque gratiam capare plu-
rimum studuit. Dum autem Pilatus è Palatio
in horrum suum prospiciens in eo arborum
quandam pulcherrimis fructibus onustam vi-
diderit, ingens cum fructus illius degustandi de-
siderium incelsit; quod Judas advertens ut Do-
mini sui genio per omni satisficeret, hor-
tum ingressus desideratos à Pilato fructus col-
legit, dumque ob deceptos fructus Judam
inter & hortulanum ingens quadam contro-
versia gliscere cepisset, Judas levatum è
terra faxum in hortulanum caput forciter im-
pegit, eumque dire nimis occidit. Pilatus ig-
tur, cui Judæ obsequia placere coperant, urde-
lictum ejus, quoad fieri poterat oculatae, sce-
lerisque consequentia, suavius accommodaret
effectit ut Judas hortulanii sui reliktam viduam
conjugio sibi despontaret, eamque hoc quietam
reddeter, quod tamen pro voto usqueque
non obtinuit, vidua namque hoc noviter Judæ
nupta continuum in corde suo ob mortem mor-
tem dolorum vivaciter sentiens sepe seipsum in-
gemiscerat & suspirabat, cuius causam à ne-
mante

manto interrogata, ipsa respondit, quod quoties mortis Ruben mariti sui, nec non amissionis filii (quem in mari jam dudum perisse credebat) recordaretur, animam sibi, visceraque transfigi existimaret. E quibus, altisque ejusdem generis sermonibus tandem Judas evidenter se participantem, & incestuosum matris sue maritum esse cognovit ac proinde matris suauu in Christi sequalam amplectendam se tandem resolvit, à quo impetrata gravissimorum scelerum suorum venia in discipulum est adoptatus. Quanam autem dum in Christi schola versaretur vita & confessio ejus, quique mores fuerint, nemo est qui negat. Hoc uicium dixisse sufficiat, quod suum avaritiam suadente tradiderit magistrum, actandem desperabundus violentis sibi ipsi manus illatis miseram efflarit animam. Et *suspensus crepus medius* ē *diffusa sunt omnia viscera eius*. Dicte soles an unquam inventus sit in mundo homo scelerioris, ut proinde arduum valde futurum sit opus hominem aliquem tantave bonitate, tanisque virtutibus praeditum invente, qui perditis moribus, gravibusque impij hujusque traditionis flagitis a diametro opponi possit. Unde si nec ipsa fors cœlestis alium invente virum potuit, qui sua bonitate Judæ flagitia, & perditam vitam compensaret, facile est unicuique coojicere qualis, quantaque fuerit Matthiæ sanctitas, quantaque virtutes, *Nihil celestius Iuda, nihil sanctius Matthia.*

11. Veritatem istam egregio quadam Davidis Prophetæ regio vaticinio corroboramus, hic enim propheticò spiritu futuros Judæ eventus elongè propiciens, edixit: *Fiant dies ejus pauci, Et Episcopatum ejus accipiat alter.* Omnes etenim exploratores locum istum de persona Judæ intelligunt: *Videmus impletum fuisse hoc vaticinium de Iuda perfectissime*, inquit Card. Bellarminus. Per dies autem quos devivere non meruit, S. P. Augustini dies, quos in Apostolata, Hieronymus verò, quos in tota vita traduxit, intelligunt. Et *Episcopatum ejus, id est, Apostolatum accipiat alter.* Porro in illis Davidis verbis præcipue observandum est nomen illud ad verbavimus *alter*, hoc enim non solum individualiter, sed etiam moraliter intelligitur, quasi dicere David: Is qui in Judæ locum succederet, erit *alter*, id est, alter in vita, & moribus, eximis dotatus virtutibus, ingenti merito locutus, &, ut unico verbo multa eloquar, speculum erit certissimum sanctitatis; *alter*, qui ne minimo quidem coquinatus esse de-

Cardin.
delicit, qui omnibus modis erat alter, id est, non Bellar.
consanguineus, non familiaris, non amicus, non sa- ubi supr.
milis vita ac morum.

12. Etenim quantum Judas Apostolicæ repartitionis præjudicij attulit, tantum Matthias eidem honoris gloria adscivit: *Peroportune hoc loco mihi in memoriam venit pulchrum, & iucundum illud, quod duos illos peritissimos Cytharædos Aristodemum, & Eunomium intercessit, harmonicum musicæ artis certamen; quilibet enim illorum tanquam majorem sibi artis sua præsumens peritiam, præminentiam comparare prætendebat pariter & palmarum. Eunomius, qui primus artis sua specimen edere volebat, chordas cytharae sua artissime dispositas suavissime tangens, harmonia sua dulcedine artisque præstantia auscultatorum tranquillate aures, vultus serenare, cordaque lætiticare videbatur. Jam Nymphæ jucundantes exsiliabant, saltabantque ad cytharæ modulum pastores, denique si non auscultandi causa accurrite è vicis & plateis lapides, atamen homines præ cytharae dulci fono, attroniti lapidum instar immobiles perfistebant. Verum, o forem pessimam! o prorsus insperatum eventum! cum jam artis sua apicē fermè plectro suo artiglier, populi que circumstantis applausu jamjam esset recepturus, cytharae subtilior chorda, quæ in certaminis illius scena superiore vel discantum representabat, ex improvviso rumpitur: at verò videte quam felix fuerit hac infelicitas; nam mox parva quedam cicada, quæ in arbore ramo quiete consistens, cum attente singulari aufculabat, Eunomii infortunio compatis, subito ex arbore volando descendens ad eum se cytharae locum firmavit, quem cytharædus plectro vel manus sua digitis tangere solebat, subtiliisque voce sua dulcissime cantillando chordæ illius supplevit defectum. Sicque inchoatus ab Eunomio Cytharae sonus, non dissonus, sed delectabiliter, artificioseque sonorus reddebat, suâque admirabili harmoniâ autes*

C 2

stantium

astantium suavissimè demulcebar. In hoc jam enarrato eventu praesiguitam videlicet puram simplicissimamque veritatem. Sanctissimum enim Iesu Christi Collegium persimile erat Eunomii cythara, cuius duodecim chordæ duodecim fuisse Apostoli. O quam suavem hac cythara sonum edebat! qui ab Oriente in Occidentem usqueaudiri perfacile poterat: *In omnem terram exiuit sonus eorum, & in fines orbis terra verba eorum.* O quam concinne adaptata, quam harmonice disposita erat cythara ista! Verum enim verò ex improviso cythara illius unica chorda rupta fuit, quæ Judam referebat: *Suspensus crepus medius, & diffusa sunt omnia visera ejus.*

*Act. Ap.
c. 1.*

*D. Ioani.
Chrys.*

Matt. 26.

*Ibid. lib. 16.
c. 13.*

*Idem lib.
16. c. 14.*

*Orrellius
ap. Mayo
lumcello
18. fol.
778.*

seu lapide Ceraunio, quem Indicis praefuerunt, & aduersus vim fuligineum creditur opitulan. Galatia lapis instar Adamantis durus est, in quaemque pars projectus non solum illi resilit ne leatur, aut 3720 inde pari quid possit, verum etiam frigitatione suam semper conservat, nec unquam incalcat. Alii insuper non minus admirandis proprietatis bus imbuti lapides reperiuntur alibi in diversis locis. Verum quod lapides inventantur, qui levando emundantur, aut scilicet si sensu prædicti essent, præ dolore rumpantur, aut se dividunt, naturaliter impossibiliter aliquam sibi adjunctionem habere videatur. Et quæ plures igitur ratione verum esse, quod petra scissa sunt. Cur arbores non dissecantur, non rompuntur. M. gna, ferræ cur non dissecantur, non colliqueantur, & metalla? Cur Evangelista lapides seu petras scillas esse perhibet? Quid petra seu lapides cum Passione Christi communè habent? Evidem incedit hoc loco nihil de lapidibus non illipida historia, quæ propositarum questionum resolutioni viam commodam hanc dubie sterinet. Mercator quidam non infame magazinieriorum lapidum quantitatem ex Lusitania in Lusitaniam attulit, quos, ut empes ad comparandas laccerer publicè venumdavit, habuitque confertim emptores penultimos, à quibus ferè omnes fuere coempti, exceptis solis Smaragdis, qui emporibus minime ridebant, id quod in magnum redundabat gemmarii præjudicium pariter & detrimentum. Verum, pulchram aufculante inventiōnem, quam ad Smaragdos suos venditandos, majorisque ad emporibus deinceps astimandos adhibebat. Nonnullos & Smaragdis florū cordan ex auro affabre concocto inferi fecit, illosque Smaragdis pulchritudinem distinctum florem Isabella Regina liberaliter donavit, hoc solam ab eadem supplicando, ut illud sequenti diluculo pro capitis sui decore & ornamento florem illum defendo publicè honorare dignaretur: id quod subito promissum factumque sunt. Totum autem Gymnæcum, omnesque nobiles Smaragdos hinc in Reginae vertice conspicientes mirè costatum dilaudatricē dicentes: O quanta est lapidum istorum elegancia! quam suaviter artitient! quam mirè singulorum oculos ad se rapiant! Unde haec gemmæ adductæ sunt? Num in hac urbe venduntur? ubi? A quo? &c. Eratque Smaragdi illi singulis tanto in pretio, ut illos repetita vice publicè expositos paulò minus quam unius diei spatio cunctos vendiderit, adeo Smaragdi Reginae donati, reliquorum Smaragdorum par-

sancum illud corpus custodire coepit. Mita profecto apud Li-
res, quæ quomodo fieri possit, ignoro. Dici ete- Rom. 1.7.
nim communiter solet, Lupus pilum quidem
immuat, naturam non item; at vero corvus,
neurum variare assolet; Et tamen in duobus
his eis casibus, sicut, & in ejusdem generis obse-
quio duebus magnis Dei servis Antonio mag-
no, & paulo primoitem p̄frito, naturam
illos immutat, diversisque à semetipsis factos
fuisse conspicio. Veruntamen facili negotio ab-
que ullo ad miraculum aliquod patrandum, vel
patratum confugio, causa illius sciendi & cognoscendi
poterit, dicendos; Deum ita voluisse ut fieret.
Pro cuius intelligentia observandum est id,
quod diluvii tempore accidit. Nō enim, ut in
Genesi legitur experiri volens si jam cessassent
aqua, fenestram arcā aperuit, corvum quæ avo-
lare permisit. Quem Scriptura ad arcā nequa-
*quam reversum esse dicit: *Dimisit corvum, qui Gen. 8.*

Majol.

egrediebatur, & non revertebatur; nam ut Scrip-

collaq. 6.

tores existimant, in montibus cadaverum morti-
cina invenit, in quibus manducando substituit,
neque ad arcā federe curavit: oblitus non redit
id est cadaveribus. Quia turpi aviditate totam Majol.
corvorum speciem infamasse corvus iste vide-

fol. 294.

colloq. 6.

ita ut per uoū defecūtum guloso passim au-
dire omnes debeant. Unde ad famam jam perdi-
tam integrē recuperandam prædicti corvi dum
impasti, & esurientes Eliae, Pauli, & Antonio
annonam suam statim temporibus attulerunt, aut
S. Martyris cadaver præter morem custodive-
reunt, abstinentias sc̄e esse probarunt, dum appeti-
turent suum refrænantes non manducarunt, quæ
appetere solebant, hacque ratione infamia ex
unius gulositate toti corvorum speciei causata
oportunum valde attulere remedium. A corvis D. P. Aug.
ministrari Propheta præcipitur, ut sc̄ilicet culpam lib. 1. de
quam in diluvio commiserat in terra, purgare a uis mirabil-
illa videretur, dum ut fidelis minister officiatur Eliae, S. Scorpis.
qui negligens & fallax erat ante Noe, inquit S. P. c. 25. fl.
Augustinus. Portò ict̄ e consideranti verum esse 157 col. 4.

E.

14. Quando apud memetipsum corvi, qui na-

turā suā vorax & carnivorus esset, abstinen-

tias considero, quid cogitare debeam proflus igno-

to; Dubitate enim quis meritō posset, num

Congenitam sibi naturaliter indolem communia-

tur? Corvos enim inuenio à Deo ad susten-
 dum Eliam Prophetam adhibitos esse, qui ore
 suo quotidianum ei viēcum derulere, ne vel mi-

nima ex allatis carnibus ad sui sustentationem

particula decerpta: *Corvi deferabant ei panem, &*
carnes, mane, similius panem, & carnes vesperi.
Iude, quod majori est admiratione dignum.
Corvi queque adhibiti sunt ad corporis S. Vincen-
tii Martyris custodiā. Unde Metaphrastes
apud Lypomanum prodigiū loco recenset: Cūm
*Beati Martiris reliquis projecte fuissent, corvus**

sanctius, & melius invenire nequirit, quod vita bonitate, integritate morum, operum sanctitate, jejuniis, abstinentiis, aliisque operibus dignis & meritorius mali corvi defectum supplice, famamque, qua per nebulae istius dissolutiones gravissime laesa fuerat, restaurare posset. Ad quod obtinendum omnino conveniebat, ut Matthias noster vitâ, operibus, moribus, doctrina, & conversatione perverso illi proditione contradiceret:

Franc. Oportuit ut esset Matthias oppositum Iude in cuius locum successit. Unde si de hoc dicitur: *Nihil Iuda sceleratus*, de Matthia affirmare debet: *Nihil Matthiæ sanctius*.

Mayron. *Reg. 12. 8.* *Psal. 60. 5.* *Ecccl. 5. 5.* *Iai. 38. 5.*

15. Pulcherrima est S. Ambrosii circa Abel Ad secundo geniti, Caino verò posterioris filii nativitatem obseratio: Dicit enim Sacer Tex-
tus: & adject parere Abel. Ubi verbum illud adjecte, terminus est arithmeticus, quo numerum numero adjungit significatur, prout ex multis Scripturae locis manifeste colligitur. Sic enim Nathan David dixit: Si parva sunt ista, adiiciam tibi multò majora. Ecclesiasticus quoque: De propria, inquit, peccato noli esse sine me tu neque adiicias peccatum super peccatum. Propheta similiter ex parte Dei Ezechie dicit: Adiiciam super dies tuos quindecim annos. Salvator similiter ait: Quis vestrum potest adiicare ad fractam suam cubitum unum. Et sic in multis aliis Scripturae locis idem invenitur. Unde in bona Arithmeticâ advertendum, quod numerus sequens in se totam praecedentium numerorum summam complectatur, & adhuc aliquid amplius. Unde si numero binario ternarius addatur, histogram illius contentum tollit, & in se complectitur, & aliquid amplius. Insinuat id ipsum S. Ambrosius, cum ait: Cum adiicitur aliquid, de Cain. & quod prius erat, tollitur. Id est colligitur ex Arithmetica proportionibus, addito enim numero sit aliis lib. 1. c. 1. fol. 115.

D. Ambr. Abel afferetur Cain. Porro in Collegio Apostolico Judas, novellus Cain, seu pótius Caino decerior duodecimus erat, hic autem Christum tradidit, & denum apostavir, atque in ejus locum Matthias adjunctus fuit, cui conformiter Arithmeticorum & predictorum Scripturarum locorum Regula omnes pariter gratiae, prærogative, merita, virtutes, que à Spiritu sancto Iude, si in bono perseverasset, elargitur fuisse, attributæ fuere. Unde mentio eredere possumus Mattheiam habuisse super alios discipulos dignitates duplicas, id est, & alias, quæ Iude, si beriffe, debitæ fuisse, & insuper proprias. Et nunquid id ipsum extimum à coelesti sorte ipsi præsticum favorem satis eximiat? Censis super Matthiam. O quanto major pars gloriosus noster Apollonus his dictum illud Augusti Imperatoris, nec non illud quod Platinus de admittandis operibus felicis reconnectionis Seco in IV. Rome patratus, scripti replicare possule: *Augustus enim Imperator inter alia, de quibus in de gloriari solebat, opera, unum è principiis est, quæ quod vim Romanæ Imperii & consequenter totius mundi imperium adorans, Romani iudeo- set lucem vel laceriam, ipse, usque ingeni nobili, & generoso animo predictus, Romanum continuus fabricis, & ædificiis eoque restau- tri, & exornavit, ut verè alia quædam Romæ videatur, ac proinde dicere solebat: Inveni or- tam hanc lateritiam, & reliquo marmitam, Platinæ quoque omnes fabricas, ædificias, cellæ, plena rationes, Fontes, Ecclesiæ, Palatia, Hospitalia, & alias a supradicto Pontifice eteas fabricas, videlicet de eodem dicit: Inveni Romanum humum, & reliqui lateritiam. Simili namque moe Sanctus Matthias inclytum illud Collegio Apostolici ædificium ex limo & luto fabricatum, id est, ob pessimos Jude mores & defectus valde defectuosum, & imperfectum in se Apollonius in initio invenit, ut verò mox ut ipse per suam eidem anumeratus fuit, duodenarii numeri perfectionem ei superadjectit. Nam mentis suis illud expolivit, sanctitate sua exornavit, martyris sui petris restauravit, illustravit copioso suo proposito de confirmanda effuso sanguine, ac demum suæ morte idem non solum mundo, verum etiam cœlo, & Deo spectabile valdeque conspicuum reddidit. Unde jure merito ipse quoque dicit poterat: Inveni numerum Apostolorum lateritium, sive imperfectum, & reliquo lapideum, id est, perfectum; quia ceci illi fors super ipsum, & numeratus est cum undecim Apostolis.*

16. Vetus enim virð fatus superique in mediis detestabilium Jude operum tenebris, hasimus, nunc quoque vultum nostrum serena Redemptoris nostri luce, illustremus & serenemus. Fidelis Christi Domini Secretarius S. Joannes Apostolus refert, Filium Dei in cena fuisse turbaram: Turbatus est spiritu, id est, magno cor suum angore occupari perfecit. Mœltitia ad obsecram mentem ejus integrum dolorum congregavit exercitum, angote cordis in pectore ejus relicto inibi magno afflictionum agnumatum que

que agmine castra metatus est. Paulus autem post ex improvviso totus jucundus & laetus seruum deinde vultum exhibuit, evanescerant ex ejus pectorcangores, ab ipsis corde fugari cernerentur, qui illud obcederant afflictionum exercitus, denique mœstia in hilaritatem, amaritudines in dulcedines latra metamorphosi subito vertebantur, unde dixit: *Nunc clarificatus es filius hominis. Quis corpus ex natura divina consolatione gloriam mutnaret,* inquit S. Hilarius.

Uinam hoc loco penetrare possem unde nata fuerit Redemptoris nostri mœstia, & quamdam habuerit originem improvvisa illa Claritas, quæ vultus ejus referenatus cerneratur? Cui adeo subitanè vicissitudine Turbatio in consolacionem, atque lætitiam transmutatur? Fortè ut vult Chrysostomus, persuadere Discipulis suis voluit tempori & occasione servieadum esse nunc turbationibus & mœstia cedendum, nunc locum dando lætitiae, & mentis hilatitiae; suadet non solum letari, sed etiam tristari? Regius Prophetæ David propheticò oculo longè ante futurum esse prævidit, ut omnes totius terræ arbores univertalem quandam excitarent lætitiam:

Exultabunt omnia ligna sylvarum. Quodnam, obsecro, est latum illud sautumq; nuntium, ob quod tantus inter omnes sylvarum arbores plausus exciteatur? Fortasse, quod æstati anni illius nulla sit successura hyems, cuius injuriis foliis spoliati possint? Aut vero, quod deinceps ab imperiosis sævi Aquilonis insulibus minimè sint infestandæ? Vel quia coma earum futuro vere adornanda sit floribus & in autumno promis auricis loeupletanda? Euthymius respondebat, quod sicut ab una terrestris paradysi arbore nata sunt omnes totius mundi ærumna, afflictiones, & miseriae, ideoque omnes arbores ob unicum illud infelix arbustum lugent & dolent: *Omnis in primo ligno languerunt arbores,* inquit Euthymius, ita quoque ab uno ligno live arbore in monte Calvaria planata, in qua divinus ille fructus peperit, de quo Gabriel Maris dixit: *Benedictus fructus ventris tui Iesus,* derivata sunt omnia bona, sicutque omnes mundi lætitiae habent originem. *Quis nunc in uno eorum scilicet crucis ligno exaltari meruerunt,* unde sequitur quod Exultaverint omnia ligna sylvarum. Judas quoque arbor verè infortunata fuit, quæ alios fructus non produxit quam angorem Apostolis:

Et confracti valde Christo verò mœstiam: Turbatus est spiritus. Quia verò Filius Dei aliam quandam arborum futuram prævidebat, quæ

bonarum sanctorum quæ operationum dulces, & suaves produceret fructus, id est, S. Matthiam Apostolum, qui Apostolis per suam electionem causa jubili, ibi verò causa gloria, & lætitiae futurus esset, ideo resumpto sereno, ac hilari vultu totus latra atque jucundus dixit: *Nunc q. d. ex quo jara de facto Matthiam in locum Judeæ felicitate subingredientem video, me refocillari, ac consolari plane persentisco: Nunc clarificatus es D. Aug. a filium hominis.* Unde S.P. Augustinus turbationis pud D. Tr. Christi rationem reddens dicit: *Iam turbatus est in Cat. ibi spiritu quia ipse traditor jam fuerat exiturus, ut Iudeos, quibus Dominus ab eo iraderetur, adduceret.*

S. Ambrosius autem resumptæ à Christo lætitiae D. Ambr. rationem assignans inquit: *Quia necesse habebat, in Ps. 40. perire filium perditionis oportebat in locum ipsius subrogare filium salutis,* id est, S. Matthiam Apostolum.

17. Punctum istud per alium quendam Scripturæ locum obsecro confirmemus. Legitur itaq; in Evangelio quoddum incarnatum Dei Patris Verbum in cena mensæ accubem's calicem in manus suas accepit, Discipulos suos hunc in modum fuit allocutus: *Dico autem vobis: non Matt. 26. bibam amodo de hoc genimine viuis, uisque in diem Marc. 24. illum cum illud bibam volvimus novum in regno Luc. 22. Patris mei.* S. Remigius per hoc æternum Patris reg. D. Remigium, coelestis gloria regnum intelligit: *In regno in Cat. D. Patris constitutus id est, in gloria eterna immortali Tho. ab fol. tatis sublimatus vobis cum illud bibam novum. Ve- 102. col. 3. rum sicut hic patrum, & S. Remigi, nam Sacer Textus hoc sensu explicatus maximam mihi pati videtur difficultatem, certum enim est quod in celo non bibatur liquor viuis, tametsi enim Prophetæ dixerit: *Torrente voluptatis tua potabis eos,* hoc tamen intelligendum est metaphorice & non realiter, nam animæ beatorum non sunt capaces vini & portus, neque etiam beatorum corpora illæ indigebunt, quia glorioſa erunt, neque opus habebunt ut vino suffitentur, multò minus id ipsum apparet; nam in ipsa divina essentia visione omni imaginabili consolacione, & gustu felicissime perfuerunt. Dubii hujus refectionem attente velim auscultetis, quia totum hic latens mysterium ad honorem & gloriam S. Matthiae explicabimus. Certum itaque ioprimum est, quod vinum symbolum sit, & causæ lætitiae. Unde Doctor Anglicus dicit: *Vinum lexitat cor hominis.* Est igitur superiorum verborum sensus iste, quasi diceret Sapientia incarnata, scitore, & dilectissimi Apostoli mei, quod ex nunc dum memetipsum vobis sub specie panis in cibum,*

sub

sub accidentibus verò vini in potum dispenso, tantam in corde meo percipiam lètitiam, tantoque gaudio exultem, ut cor meum gestire, Spiritusque meus jubilare præ gaudii venementa videatur; Neque tale gaudium deinceps aliquando sum habiturus, donec relicto hoc mundo in cœlos, in regnum scilicet Patris mei advenero. Verum nova hic mihi suboritur difficultas, unde scilicet tanta lètitia derivetur, de qua S. Remigius scribens dicit. *Quasi novus gaudio letabor.* Vultis scire unde illa nascatur? Inde suam habebit originem, quando in Consistorio Apostolico deficiente Iuda, Matthias electus fuerit; Tunc enim. *Quasi novo gaudio letabor.* Unde S. Hilarius inquit: *Videtur autem ex hoc, quod Iudas cum ei non biberit, quia non erat bibiturus in regno; Cum universos tunc bibentes ex virtute ihsu fructu bibituros secum postea polliceretur.* Ab exclusione nimis Iuda, sequitur Matthias inclusus, ejus electio filio Dei maiorem adferat gloriam & jubilum, quando in Paradisi regno confidebit. O felicem Apostolum! O fortunam Matthei amicam faultam & fortunatam, quæ eum elegisti ut Collegii Apostolici fieret supplementum, indeque damna refaciendo cœlo jubilum adfece, ipsique Deo lètitiā.

18. Verum enim verò dicat hic alius, nec immixti, nunquid omnia, quæ hactenus diximus, de Barabba iusto quoque verificari potuerint, si sors illa fortunatissima super illum cecidisset? De hoc minimè dubito. Cur igitur eorum unus Deus plus placuit, quam alter? Hic fatendum est iudicia Dei prius occulta esse atque se-condita. Veruntamen Dionysius Carthulianus causam hujus fuisse dicit, quod Barabbas Christi fuerit cognatus: *Barabbas fuit consanguineus Christi, siue per hoc docuit, quod ex consanguinitate, aut carnali affectu non sunt homines ad Ecclesiastica beneficia, aut officia promovendi. Eheu, quam sunt a similibus electionibus alieni, qui dignos optimè meritos prætereunte eos ad maximas dignitates eligunt, qui aliud quam parentelæ, sanguinis meritum non habent.* Quot sunt qui pro emolumento, aut honore Ecclesie, ne unum quidem verbum dixerint, aut pedem suum vel manus dumquam moverint, qui tamen plurimis aliis, qui in laboribus, & obsequiis pro utilitate Ecclesie Dei præstis, & adhibitis conseuerunt, nec tamen alio, quam bona spei pane paucuntur. Ut quis ad magnam aliquam dignitatem evenerit, hoc solùm sufficit si fuerit cognatus, jam enim omnia requisita, magnisque vel ex hoc

D. Remigius
ibi. in c.
26. Mat.

Dionys.
Carth.
in cap. 2.
Act. Apost.
Ep. in fer.
de S. Mat.

meritis abundabit, si nepos fuerit elegitus. Mattheus autem ad Christi parentelam minime spectabat, atque ideo cecidit sors super Matthiam.

19. Ad hanc obseruandum Christum elegit virtos idiotas, abjectos, & viles (propter doctes), Antonius Archiepiscopus Florentinus retinac mundi conversionis induxitque aut sapientie humanae attribueretur. Elegit autem Matthiam, qui fuit omni virtute ornatus, ut vel sine Praelatis eis Cœli ad dignitates, beneficia, animarumque caram eligere dicant, qui de Ecclesia optimè menu, qui bonam & exemplarem virtutum agentes, in rebus divinis optimè sunt qualificati: *Ab Apostoli via quod Matthiam dictum eligi voluit, ad injunctum locum posteru rectoribus Ecclesiarum, quod perit eis, non idonei sunt ad Clerum & regem animarum assumendi.* Quod si beneficium aliquid vacante sit contigerit, non habeatur ratio privatae affectus, nullus detur amicorum, vel Patronorum recommendationibus locutus, non moveatur doctis & munieribus, sed ad solam idoneitatem & mentis dirigatur eligentis Praelati oculus. Sic Achelous vas aureum nequamquam nisi dabit, qui idonei meritis ab eodem poscebant, sed soli dediti pidi, quem ob virtutes, aliaque optimis calligates optimè id meritum esse sciebat. Fuit Deus, placitum ut deinceps caveatur ab omnibus ne obpanice applicate quoddam interesse aut respectum humorum electis, malis boni excludantur; menino enim qui hoc faciunt, Deum qui supernus est videre omnia, qui tandem suo tempore, quando rationes singulorum revidebuntur, de eorum temeritate terribiliter sumit supplicium.

PARS SECUNDA.

19. Cecidit sors super Matthiam, & annuntiatus est cum undecim Apostolis. Verum quidem est S. Matthiam, totius Collegii Apostolici, quantum ad ordinem, ultimum fuisse, veruntamen quoad dignitatem, & excellentiam nullus est postponendus: nam sic enim cedit, ut hac tatione verificetur axioma illud Philosophicum: *Quod est primum in intentione, est ultimum in executione.* S. Joannes Evangelista in sua adeo mystica Apocalypsi Civitatem cœlestem à partibus enumeratione nutritioret descripsit, per illam autem Civitatem Sacri Doctores Ecclesiam communiter intelligunt. Duodecim autem lapides pretiosi, supra quos Civitas illa est aedificata, duodecim referunt Apostolos: *Et murus ecentum ap. 21. habens fundamenta duodecim, & in ipsis duodecim 9. 12.*

nomina duodecim Apostolorum Agni. Equeales autem sunt hi lapides, aut quoniam nomine vocantur? Primus est Iaspis qui S. Petrum representat, Zapphyrus Andream, & sic de Calcedonio, Smaragdo, Sardonico, Sardio, Chrysolitho, Berillo, Topazio, Chrysopraso, Hiacyntho loquendum, qui singuli singulos Apostolos significant, ultimus autem scilicet Amethystus, S. Matthiam exprimit. Verum iisque cur lapis iste Matthiam, & non aliud Apostolum indicat? Quenam est illa Amethysti proprietas, in qua S. Matthiam representatur? aut quenam est Sancti hujus prærogativa, in quo Amethysto respondeat possit? S. Bonaventura dicit humilitatem eius esse huic lapidi pretiose persimilem: *Humi-*
litas comparatur amethysto, qui proinde Matthis optimè convenit, cuius nomen interpretatur *parvulus*, id est, unde *Ametystum Matthiae affigant proper humilitatem*, quam in nomine *parvi* forebat. Berchorius de Amethysto dicit, quod hic lapis semel accensus nunquam extinguitur. Si semel igne succensus fuerit extingui perpetuo non valebit. Cui confonat, quod Isidorus scribit, scilicet ex Amethysto factum esse aliquid lucernam, eamque accensam in templo ex opposito cuiusdam Idoli fuisse suspensum: *Et nulla tempestate, vel imbrepoterat destrui & extingui.* Animatus Amethystus noster in Dei amore adeò vehementer ardebat, ut ad illum in ejus corde extingendum prævalere nequaquam puerint sive tyranicatum persecutionum venti, sive tormentorum tempestates, sive lapidum grandines, immo nec mors ipsa id facere potuit. Verum et alia quadam hujus lapidis proprietas, enique inter cæteras specialissima, valde que eximia, de ea namque Berchorius scribit: *Est gemma rubens, quasi rosa virens, inter cunctos lapides rubeos obtinet principatum.* Optimè igitur Spiritus Sanctus Matthiam in Amethysto representat, quia tametsi ultimus sit in ordine, nemini tamen postponitur in meritis & dignitate. *Inter cunctos obtinet principatum.*

20. Cettissima veritas est, quam ab Aristotele edocemur, quod scilicet *Posteriora generatio-*
ne, sunt priora perfectione. Homo in æate virili perfectior est, quam in pueritia, & tamen pueritia virilem æatem multo tempore præcedit. Inter omnes potestias, aut sensus corporeos vi-
sus in actionum suarum exercitio omnium ultimus est, & tamen simul est omnium nobilissimus: Partes præcedunt compositum sive totum, & tamen hoc longe perfectius & dignius est illis.
Praeleti sanitatis.

Quod si doctrinalis hæc Regula vera est, cur non quoque in Matthia Apostolo suam exercet energiam? *Posterior electione, prior perfectione.* Solebant antiqui Morum veluti perfectum prude-
tæ symbolum depingere; prout testatur Valen-
*tianus idque quia fructus tardè producens eosdem in omnimodam securitatem & extra omne periculum constituit, ne scilicet à frigore, aut gelu, aut alia quavis veroi temporis intemperie, quibus alia arbores præmaturi ante Morum floreseceres ut plurimum conficiuntur, dannum aut nocumentum aliquod patiantur. Idem ferè accedit Apostolis, qui ante Matthiam florefere cœperunt; cum enim in media asperima Passionis Christi hieme constituti essent Arbores Apostolice, maximum à frigore & gelu as-
cumentum passiæ foerte, nam Judas Dominum & Magistrum tradit, & pro vilissimo prelio di-
vendit. Petrus eum negat, Thomas vélut incredulus eum resurrexisse non credit, reliqui *reliquo eo omnes fugerunt.* Matthias autem, qui tardius florere cepit, ab hisce tempestatibus omnibus securus exitit, quia Christum non tradidit, nec negavit, nec fuit incredulus, nec fugit aut eum dereliquit. *Posterior electione, prior perfectione.* In multis spectabilibus Urbis Romana locis, & speci-
tim in Bullis, quas Romani Pontifices edunt, ob-
*servavi S. Paulum ad dexteram S. Petri ferè semper collocari, id quod miliuaria cogitandi, & speculandi causam præbuit. Cum enim S. Petrus Apostolorum supremum caput, & vertex sit, sit item totius gregis Domini Pâstor & Papa, utique non solum sanctum Paulum, sed & quovis alios præcedere Apostolos, & ad omnium dexteras collocari debet. Quis enim unquam vidit quod Cardinalis Summum Pontificem præcedat, ad ejusque dexteram sele collocet? Et tamen id non casualiter, aut fortuito, sed ex delibera ratione & bono cum fundamento fieri omnino existimo. Videamus an forte per fe-
In Theatr.
quentem historiam aliquod pro hujuscemodi difficultatis intelligentia lumen haurire possumus.
vita hu-
man. lib.
De Dario legitur, quod duos habuerit filios, 2542. col.
cabatur, inter hosque postquam adolescissent nata 1.
est ingens controversia, uter illorum post patris
mortem ad Regni Sceptrum, & Coronam suc-
cessurum esset. Arrabanus id sibi sine ulla contradic-
tione constanter affirmabat, eò quod 2.
primogenitus esset: Xerxes contra replicabat, fol. 225.
quod licet ipse esse secundo genitus, hoc tamen col. 2.
nullum sibi præjudicium, aut impedimentum
*adferre***

adferre posse, sicut nec prius genitura militare posse in fratris favorem, siquidem frater suus Arhabanus Patri suo Dario eo tempore natus fuisset, quo nondum erat coronatus, sed vitam agebat privatam. Se vero, non obstante quod secundo genitus sit, tanquam eo tempore Patri suo natum, quando tanquam Rex coronatum habebat verticem plenum jus possidere, ut in sceptrum, & imperium Regni succedat. Fueruntque haec à Xerxe adductae rationes ad eos fortis, & efficaces, ut in ejus favorem Pater sententiam dixerit, eumque post mortem suam Regi & Sceptri successorem declararit. Facilis est hujus Historie ad presens nostrum propositum applicatio. S. Petrus & omnes alii Apostoli à Christo in filios, & discipulos suos eo tempore electi, & adoptati fuere, quo in hoc mundo vitam in carne passibili, & mortali agebat, crataque ab omnibus contemptus, & nihil habitus, imò non alio loco, quam quo filius fabri habetur, testimoniis & agnitis. S. Paulus autem ab eodem Salvatore eo fuit tempore electus, quando in celo gloria erat coronatus, quando adorabatur ab Angelis, quando impossibilis erat, & immortalis, ac proinde ipsi p̄ S. Petro quantumvis is summus sit Pontifex, praecedentia, & dextera adjudicanda quoque erit. Ita in favorem S. Pauli hanc sententiam Angelicus Doctor S. Thomas de Aquino decidit, dum ait: *Petrus, qui vocatus fuit à Christo subiace in carne mortali posito, penitit in Bulla Papa in sinistra parte: Paulus vero, qui vocatus fuit à Christo glorificato, penitit in dextera.* Profecto quod hæc ratio p̄ S. Paulo quidquam evincat, cur non quoque eadem p̄ S. Matthia militare censetur, utpote qui etiam à Christo glorificato ad Apostolatum electus fuit? Imò si dextera veluti locus dignior, S. Paulus assignetur, Matthia p̄t omnibus aliis discipulis adjudicanda est praecedentia & locus sublimior, O benignam Matthiae sortem, quæ ipsum veluti clientem suum ad eminentissimam dignitatem ac locum sublimissimum excolit!

¶. O quam exacte, & punctualiter executus est, ad quod per sommum fuerat electus Apostolatus Christi officium, & ministerium. Scitis utique, quod Christus Apostolos suos solis iure honorat, dicens: *Vos estis Lux mundi.* Num forte ea de causa fecit, quod illos eo fine elegit. Tamen, ut mundum doctrinam suam illuminarent: ab ibi fol. 20. eoque ignorantiae tenebras dispergenter. Ita equidem S. Hilarius responder, dicens: *Natura enim*

D. Tho. in Epist. ad Gal. c. 1. l. 1.

Matth. 5. D. Hilar. in Cat. D. Thom. col. 4.

luminis est, ut lucem quoquecircumspicitatur & tenebras intermetat: Mandat exhortationem Dei positus obcurus tenebratur ignoratio tenebris, cui per Apostolos scientia lumen subicitur, at cognitione Dei clarecat. Sanctus quo longe Remigius eos lucem à Christo appellatos esse dicit: *Quia scimus Sol digne radios suos, ut Dominus qui est Sol iustitiae dixerit Apostolus unum effugandas humani generis senectem, MATTHIAS doctrinæ sua lucem in Æthiopiam, Palæstinam, & Judæam Provinciam fiduciam introduxit, Cum magno animarum latro cito profectus, siquidem pollebat doctrina, & viam exemplari, atque miraculis splendebat. Videlicet à Christo lucem appellatos esse dicere possumus, ut illis hoc nomine sonueret, ex non valde conditionem illorum dedecere si præsumtorum aucti mortis timor se aliquando subducere, aut abscondere: Ne Apostoli condantur ob metum, sed tota libertate sefradat, docet eos fiduciam praedicandi, inquit S. Hieron. 2. nymus. Dum ei à lumine Hebreorum si in ceterum Pontifice indicatur, alterutrum ibi eligendum esse, scilicet, vel renunciandum esse fidem Christi, vel mortem subducere, mox aperte & palam est protestans: *Si Christianum esse & pro Christo patratur mori.* Sol horum nomine non sine mysterio appellatur, quodam sub tribus illis litteris dictiōnum Sol componentibus lateri mysterium Richardus à S. Laurentio in huic modum manifestat, dicendo quod S. sua, Omnia, L. largior significat. Verè id Patet quidem & accurate, nam sol non semetipsum debet, sed alios illuminat, splendorumque suorum admodum roti mundo largitur & dispensis. Cumam Miserere speciosus hic Solis titulus majori cum iure debetur, quam glorio nostro Apostolo: utpote qui semetipsum totaliter in beneficium, & obsequium proximi impedit, omnesque facultates dispensando pauperibus & famis, siti, labores, & fatigaciones, prolixa nocte, calorem astus, frigoris rigores nihil faciens, peregrine profectus est in Æthiopiam, Palæstinam, aliaque Regna diversas mundi patres fidem Christi praedicando, nullisque pro animarum salute, conversioneque fidicium, nec non Ecclesiæ propagatione pepereit laboribus. Totum quoque sepsum Deo dedit corpus nimitem, sanguinem, vitam, & animam, lapidati item & capite pro Christi gloria truncari letus & libens elegit, ut E. Lat. Domino suo se totum totaliter donaret, ac pro Ind. inde. Matthias idem sonat ac denotat Dominus de. Eocuid*

Ecquid demum in beneficium proximi, & gloriam Dei non fecit? Predicavit in Aethiopia, magnos labores pertulit peregrinando ex una regione in aliam per varia deserta immansissimis terris plena, & tandem ibi martyrio coronatus est.

12. Filius quidem Dei in sui sequelam homines quod elegit viles, idiotas, omnisque humana literatura expertes. Rudes ac illiteratos eligere voluit, inquit S. Antoninus Archiepiscopus, & tamen hi vii postius ignari eruditissimos confundebant sapientiae praefides, ferocissimos prosterrebant, & superabant tyrannos, qui contra Christianismum veluti immanes leones horribiles rugabant. De Leone erenim Pierius Valerianus scribit, quod oculos habeat in obscura nocte adeo resplendentes ut duas in capite accensas faces esse diceres, unde excitati, & attracti culices oculos ejus inviolatoe, eum aculeis suis adeo pungunt & ferunt, ut Leo illis resistere, punctuataque sustinere non valens se in terram volvat, & revolvat, ungueque suo comam, & ceterum in omnem partem scalpendo discutiat, tandem vero cum nullum aliud hunc culicis aculeum evadendi, remedium invenire valeat, in aquam se coniucere cogitur, ut ab hujus animalculi importuna infestatione se se expedit. Per Leonem in Iesu mystico tyraunos intelligo, quotum per doctrinam reluentes oculi sunt Idolorum militi & Philosophi. Parvuli & valde minuti Culices sicut discipuli Christi, qui ut falsa doctrinæ vanum lumen extinguant, & Philosophos veræ prædicationis & Verbi Dei aculeis pungere valent per totum concurretere mundum adeo ut Leones, id est Imperatores & Tyranni confusi fuerint, viderintque non sine ingenti stupore ferociam & potentiam suam à duodecim viris affectis prostrus & illiteratis vietam & supereratam, ut proinde coacti fuerint in pertinacia & confusione sua aquis se immergere, seu potius intra Baptismi se ad veram fidem gratia Dei versos sepelire: Apostoli Spiritu Sancto accincti & gladio Verbi Dei inferorum monstra trucidarunt, serro gigantes & principes Dynastas, humana rum rerum affluentia & gloria claros, ac turgidos, evangelica fides ingo subiecserunt. Plus valuit apud sancti potentatus, rusticitas, & paupertas dicens, quam regalis potentia imperantis. Matthias inter alios fidem in Iudea prædicabat: Princeps sacerdotum furebat, & velut Leo quidam ferociter rugiebat. Matthias Rabinorum suorum, qui falsa doctrinæ luce in infidelitatibus re-

nebris splendescere videbantur, rationes confundebat, Apostolus illos Catholice veritatis rationibus pungebat, & stimulabat. Princeps Sacerdotum, velut Leo impatiens, indignatus tulit in *In vita* cum sententiam quod lapidetur Matthias, & post eius modum eius caput amputetur. Matthias autem officium Apostolicum, ad quod favorabili fortia electus fuerat, gloriose exercens vitæ cursum terminavit.

3. Voluit autem, ut Abdius Babylonicus scribit, ut discipuli sui simul cum corpore duos illos lapides, quibuscum lapidatus fuerat, sepelirent. Recepta namque temporis illius consuetudo era, utres illæ, que in vita in delitiis, & veneratione habebantur simul cum homine cuius erant sepelitentur. Sic enim Iosephus sepultus fuit una cum duobus cultris circumcisionis; Barnabas simul cum S. Mattheo Evangelio; S. Lucas cum vera Beata virginis effigie propria manu sua dilectata. Sanctus Matthias duos lapides illos quibuscum lapidatus fuerat majoris astimabat, quam gemmas & monilia quævis pretiosissima. 1. Reg. 17. arque ideo cum iisse sepeliri mandavit. Potro in uno illorum lapidum petram illam videre mihi video quæ de monte cuiusdam sublimitate decidens etiam si parva esset, magnam tamen Nabuchodonosoris statuam percussi in terram prostravit: alter vero ob oculos mihi statuit petram illam, quam David ex funda in caput superbi Goliath excutiens, tumorem, & elationem mentis simul cum presumptuoso gigante prostravit. Altaria olim in primitiva Ecclesia, in quibus offerebantur sacrificia, lapidea erant: atque ideo Matthias duos secum lapides sub quibus occubuit sepeliti voluit, ut altare quoddam in S. Maria Majori sibi erigeret suumque corpus in eo Beatissimæ Virgini sacrificaret. Iosephus populo suo petram quandam post se reliquit in testimonium monitorum bonorum quæ ipsis dederat: En lapis Iosue 24. iſe erit vobis in testimonium. Matthias quoque duos lapides secum in sepulchrum suum intulit ut testium loco apud Deum illos haberet, qui se infidelibus Evangelium prædicasse refutarentur. Israelis exercitus iuxta lapides adjutorii securitati sua consuluit: Matthias quoque duos lapides sepulchro suo secum intulit, eo quod hi ipsum de victoria adversus Principem Sacerdotum Synagogæ Hebreæ obtenta securum reddiderint. Ut David in iustitia Saulis Regis erga 1. Reg. 20. se conceptum furorem declinaret à Jonatha iuxta lapide cui nomen est Ezel, iussus est considerare:

Ecce tibi nunc Matthiam in medio duorum lapidum in sepulchro suo jaceantem, ut inde evidenter cognoscatur, quod inimicorum Christiani dominis crudelitatem, non timuerit, sed potius generosè patitur, & gloriocè supererat. Tandem quia elegantissimum sanctæ Ecclesie ædificium felici jam exordio cœptum fuerat. Matthias ad illud perficiendum duos quoque lapides ad vexit, dicens cum Ilaia : Ecce ergo mittam in fundamen-

tis Sion lapides. Denique cum duo hi lapides basi securis ac duæ Herculis columnæ sancto Mattheo Apóstolo, tanquam laborum, peregrinatioꝝ & functionum suarum Apóstolicarum termini & limites, ego quoque iis utar tanquam duas columnas, in quibus præfensi discurſus mei pulsus terminam & limitem, dicendo : Non plus ultra.

S E R M O Q U I N T U S.

I N F E S T O

S. THOMÆ DE A Q V I N O.

*Vidi Angelum Dei fortem volantem per medium celum, voce magna clamav-
tcm.. Apoc. cap. 14..*

Cuncta, quæ in hoc volubili mundo continentur faciem, & conditionem suam persæp̄e transmutant, nonnulla quidem ex bonis mala alia ex mali bona, alia denique ex bonis meliora evadunt. *Eurip. in
Hippol.* *Ovid. in
Metra.* Omnia mortalia propter necessitatem nature mutationibus voluntur, dum anè meliora in de- teriorem statum transiunt, aut contraria, inquit Euripides. Unde Poëtae solita utuntur licentia per fabulosas inventiones sibi repræsentandi vel Deucalioum quandam, & Pyrrham, qui post universale mundi diluvium lectos humi lapides (eos enim matris, hoc est, terræ ossa interpretabantur) post terga jacabant, qui protinus naturali posita duritia, in utriusque sexus homines hoc commutati, ii quidem qui à Deucaliōne jaciebantur, in matres, qui vero à Pyrrha, in fœminas. Vel Midam, qui specialem à Diis obtinuit gratiam in aurum commutandi, quicquid rangebat. Vel Narcissum puerum, qui dum aliquando æstu fatigatus ad limpidissimum fontem bibendi gratia se contulisset, imagine sua in fonte conspecta, sui amore captus esset, cumque ulla potius amoris spes esset, nimio desiderio contabuit, & in florem sui nominis est commutatus. De Periclymeno Nelei filio itidem fabulantur ei à Neptuno aovo concepsum fuisse, ut in quas ei visum esset formas se posset transformare.

Sic quoque Thetiis Nymphae in variis iomis figuræque abibant. Sic Thraciæ mulieris retebantur in arbores, Iphigenia Agamemnonis filia in Cervam, Diomedis sodales in avicula, Tyrrheni maris navarchæ in Delphinos, Daphne Ladonis fluvi; filia in laurum arborem, Axarete puella Cypræa in saxum. In quoque ipsas que quas formabant, Deitatis similibus transmutationibus subjectas esse volebant, ac protege Jovem jam in Taurum, mox in artem, deinceps in serpentem postea in Satyrum, deinde in cygnum, mox in aquilam, demum vero in arietem pluviam transmutatum esse dicere non erubescunt. Verum ne claritati veritatis perdiætae fictionum umbrias lumen aliquod subministrare velle videar, pluribus ejusmodi figuraeot Poëticis recensendis supercedo. Ceteram an non videmus quod ipsa foliis virtus teste viscer penetrando humores illius in plumbeas, ferrum chalybem, argenteum & aurum commutet? Nunquid in cellissimum montibus, ubi gelidus *Nic. 10.* Aquilo dominum obtiner ex glacie, fivebris, lucido ditissimi adamantes efformantur? In Go. 140. thiaz regno canum quædam species inventi di- citor, qui cum aurei coloris pellē habeant, con- sensentes mate ingrediuntur, in quo ocreatum pellis in squamas, & canes in pisces mina metamorphosi convertuntur. Nunquid sciimus quod

quod in alti maris sinu herba in Corallum mutesur? Ros quoque qui sub auroram in fœcundæ conchæ suum habitur, nunc quid in margaritam gemmarum nobilissimam transformatu? Nunc quid Godolena a Belcluso sponlo suo. Quia virginatatem colere deliberabat, occisæ teria quæ es fulm ejus excepte fango inem in pretiosissimas tui gemmas convelet; Hierus in conditos lapilli ror/aes. Multi quoque ingeniosioris artis adhibendo inductias facere norunt ex æternum, ex Mercurio vero aurum, Imo Solinacem, & igne negabat calorem, quisquis huic Aristote lisiam contradixit: Elementa sunt ex alteratu, cum certum sit quod inter Elementa symbola facilior sit transitus. Ita quoque colores pauper mutantur, nam ut Avicenna scribit: Albus mutatur in nigrum, Senni mutatur in virgultum, spicas grauum, flos in fructum, Bombix in Papylionem. Utade bene Poëta cecinit:

Ex aliis alias reponat natura figuræ.

In Indiis corpora humana a pulvere contexta, & suffocata, mutantur in petras. Virga Moysis accepta prius serpentinæ specie, postea in primitivam virga formam reddit: *Projeicit virgam, & converget in columbum.* S. Franciscus in eremo Urbani iustitium quendam refocillatus unico Crucis signo adhibito ex aqua vinum fecit: *Vinum factum est optimum quod aqua pura fuerat.* Magnus quoque Dei servus Nicolaus de Tolentino, dum aquam ex cratera quodam bibiturus vix labia admovisset, aqua protinus in viam conversa fuit, nec non pauis in tolas, quo paupes alebarat. E contrario verò cum B. Epiphanius in maximo canicula fervore, in viatores quodam incidisset, qui propterea aquæ defectum una cum amentis suis pte nimia sitis ariditate languebat, manum extensis ad uirum ubi erat vinam, & uires aqua pleni inventi sunt. Referunt quoque Historici quod cum magna quadam navis victus annona bene onusta appulisset in litore, pauper quidam mendicus à navarchis pro famis suæ tenetio stipem aliquam, sive subduum è rebus ad viatum pertinebibus, quatum navis referrissima era, postulasset, accidens quod nautæ petitam eleemosynam abnuerint, dicens: *Ab hinc nihil est in nave prater lapides;* quibus pauper mox subiunxit: *Fasit Deus ut ita appareat;* & ecce iugulo Dei judicio, quicquid in navis rerum comestibilium erat, versum est in lapidem: *Dactylizatur, oliva, atque alia lignis-*

modi omnia, genuina retenta forma lapides erant. Paulo quoque charitas tanto fervore astuavit, ut illum in suum Redemptorem quasi transformarit, ut proinde dicere non dubaret: *Vivio ego jam non ego, vivi vero in me Christus.* Ad hæc quisquis à vera Theologia dogmatibus non procul abest, sciet utique, quod ratione unienis Hypostatica Deus factus sit homo & homo Deus. Præterea quisquis sanctissimum Eucharistum Sacramentum digne recipit, per participacionem, ut ait S. Augustinus in alium quasi Deus evadit: *Nec tu me mutabis in te, sicut cibum carnis tuae, sed tu mutaberis in me.* De spiritu quoque maligno Apostolus ait, quod *Transfigurari se in Angelum lucis.* Denique Angeli beatuimus quidam *Cor. 11.* applicando ad uerum passiu[m] speciem, & apparentiam humanam & pulsim indouit. In tali namque si militia dei eis sunt Abraham, Agar, Balaam, Jacobo, Tobie, Daniell, Tribus pueris in fortunæ Babylonica constitutis, Prophetis quoque Abacuc, & Zacharias, Virginis Deipara, Pastori bus, tribus Marii in sepulchro, Petri & Johanni, Philippi & Cornelio militebatque aliis, de quibus passim in Scriptura mentio occurrat. Verum enimvero licet mihi obsecro, post tot tatarumque transmutationum hic recensitaturum numerum, aliam quandam eximiam transformationem adjungere, scilicet, hominis aliæ cuius transmutati in Angelum, cuius hodierna die festivitas solemnissime hoc in loco celebratur. Estque is Thomas de Aquino, quialias per anthonomastiam Angelicus nominatur, cui proinde præmissi Thematibus verba aptissime conveniunt, scilicet: *Vidi Angelum Dei fortem volantem per medium calum voca magna clamantem, &c.* O Doctor vere Angelice! O Angele humanam carnem iudice! vere tu Angelus es, & diceris: taliter enim te actiones Angelicæ, quas in totius vita tua decus operatus es solemniter canonizant, vere instar Angeli vixisti, tanquam Angelus doceisti, deinde tanquam Angelus operatus es, & tanquam verum magnumque Dei Angelum in praesenti discursu vivis te colotibus de pingam & venerabor.

2. Nemo inconveniens, aut impossibile esse judicet, quod homo divina gratia adjutus, ad Idierachiatum Angelicatum Ordines, & ad gradus gloriae coelestis ascendere possit; Nam, ut Tertullianus ait: *Si Angeli factam tanguant homines in easam substantiam spiritus carnalem tra- Resurre- tationem suscepissent, cur non & homines facti carnis, tanguant Angelis in eadem substantia carnis spiri-*

Apoc. 24.
Mk. 3.
Iulianus.

Iualem subeant dispositionem? Unde Filius Dei
pessimi Saducætorum cavillationibus promptè
respondens dixit: *Fili resurrectionis erunt aqua-
les Angelis in celo.* Aliis verò ad assentendum
Lue. 20.

D.Th. I.
p.9.108.
art.8.in
corp.f.
1006.
col. 2.

quando mater ejus in myriahis densi & spaciis
cum reposuit, examen apum in os ejus inspi-
ciat, Platonis eloquentis augurium. Idem quo-
que S. Paulius Nolaus Episcopus & am-
sancti Ambrofio adhuc infantulo, pollo Medi-
diolanensem Episcopo evenisse scribunt: Ex-
amen apum circa os apparuit magni vni, nali-
flui sermonis præfatum. Quia igitur factus
Thomas in tenera infans annis libros ma-
nus suis semper deferre, pervalere, argu-
tristare, in ilisque delitias suas potuisse vultu
fuerit, quale inde aliud formari prognosticum
poterat, quam quod sanctus Thomas magno
laetitia Ecclesia Dei Doctor futurus esset in
libris enim omnis doctrina continet; sive
que hi propriissima virorum Doctorum arca,
gratissimaque suppellex. Doctores autem et
officio, quod obseruent, veri Angeli esse vol-
cuntur? Doctores Ecclesia Angelicam, que
Dei mentis sunt, inquit Catholicanorum la-
tissimus Patriarcha Bruno. Imò ex his que suos
etiam Joannes in sua Apocalypsi scribit, hinc Con-
latem Angelorum hanc esse conjicio, quod si Cor-
licet libros manu sua contrectent, & evoluantur.
Et vidi alium Angelum, & habebat in manu sua ap-
libellum apertum. Quando Deus librum apergavit
alicui consignare decrevit, illum in Angelum, &
deponere conveuit: Et accepta deuota
sedentia in throno librum. Liber quem Joanni
consignare statuerat, prius per Angelum manus
transire debet: Accipie librum apertum de manu pro-
Angeli. Quilibet de cœlo habere desiderat, il-
los ut ab Angelis impetraret necesse est: Et sic iacit
ad Angelum, dicens ei, ut darit mihi librum. Cum igitur in S. Thomae manib[us] adhuc
puer esset nihil aliud videatur quam libri, cum
que in nulla re tantam animi consolationem,
quietem, & gaudium possum habeunt, quam
in libris, certe eum Angelum, non hominem,
aut vero Angelum carne induitum credere debe-
bitus. Obiectatus effectu librorum, & personam
suum velvendis.

3. Vida etenim à parentibus ingentis pueri hu-
jus inclinatione, & propensione ad literas, eu-
dem religiosis Ordinis sancti Benedicti in Mon-
te Cassino Dei servitio, & obsequio perpetuo de-
dicatis educandum tradidissent, ut hi in illa qua-
quenni pueri tenerima aetate eum in virtutibus
exercitare, eaque eruditio, que ad bene Chri-
stianeque vivendum necessaria esse disponeret,
studiosè imbuere inciperent. In hac autem actione
duo inventio magnæ admirationis motu.

Primum

Petr. de
Natal.l.
34.181.
f.65.col.1.

Tho. de
Tras. in
vita S.
Th. A-
guin.t.1.
f. 673.
col. 1.
Panjan.
in Basoti-
tis.

Primum est, quod Parentes hujus pueri in ejus aduentu nulla ex parte omnis se erga ipsum paterni, maternique amoris expertes de laraverint, ut potest quia illum a domo paterna avulsum, atque ab oculis sois sublatum, in monastici claustris solitudinem transferre potuerunt. Secundum est, quod solus Thomas & reliquorum filiorum nullus alius, sub religiosorum custodia educandus traditus fuit. Quis hic non agnoscat specialem Dei circa puerum istam providentiam; Sanctus enim Bernardus non dubitat dicere, quod Religio Dei obsequiis perpetuo mancipati vitam exercant Angelicam, Angelorum funguntur officio, ac prouide Angelis paucim debeat nominari, quia verè, & effectivè nihil sunt aliud, quam Angeli: *Altissima est professio vestra, par Angelus est. Angelica simili puritati.* Arque ideo cum sanctus Thomas sub puerilis curia sua amictu spirituum fovebat Angelicum, quo fratres sui minime fortasse praediti erant, necesse erat ut sub pueribus annis ad consortium admittentur Angelorum. Corpore tenuis in Monasterio quidem degebit, attamen, velut Angelus meatus, & contemplatione in celo morabatur, nullumque praeter Deum intellectus sui oculis propositum objectum habebat: *Quamvis parvulus esset, nihilominus tamquam paulo altiores, & celestes semper inquirebat a Magistro suo.* Magnus equidem Philipus Macedonum Rex habitus fuisset gaudium, si Alexandrum filium suum inter ceteros cotiam facie sua exercitu causa certantes & ludentes juvenes colludentem, & dimicantem vidisset, cumque ad hoc ipsum eum conatus fuisset inducere, Alexander inquit perlibenter me hisce ludendo certantibus adjungarem, si cum æqualibus mihi certandum esset: *Si Reges habiturus essent æquales.* Eodem prorsus modo, Thomas paternam domum deferit, domesticam fratum suorum consuetudinem, & familiaritatem saltidit, religiosisque Benedictini Montis Cassini se jungit, ut se a Deo benedictum esse demonstret: Angelorum se collegio ingerit, ut se per Angelicas cogitationes, vitamque Angelo dignam se illis similem reddenter & aqualem.

4. Postquam autem ab hisce Monasticis Angelis sub gloriosis sancti Benedicti vexillis militantibus imbutus fuisset virtutum solidis documentis, ut in virtutum studio magis, magisque indies proficeret, ad sancti Patris, & Patriarchae Dominicani transitum institutus, de eorum servitu eo declarans, de quibus David dicit:

ibunt de virtute in virtutem. Verum dic mihi sodes: ô Thomas, cur sacrum Ordinis sancti Benedicti habitum tibi non afflumis, qui tibi primos suggesisti, inseruit habitus virtutum? Cur inter omnes alias religiones sola sancti Dominici religio maxime tibi attrideret; Cur te non in quavis alia Religione Dei victimam offert, & consecras? Certe non est credibile id a te in actione quadam tanti ponderis, & momenti casualiter factum esse, id namque subiecto tantis virtutibus qualificato, atque a prudentia dictamine tan beneregulato non est verisimile. Hoc lo
Cambr.
Embl. 63.
apud Pe-
Mercurio stellæ mire dedita, si fortuitò, dum in nido suo pullis suis custodiendis dat operam, Valder.
amicam sibi stellam comparentem in celo vi- jer. 5. de
dident, nido pariter, & pullis derelictis ad il- D Nic.
lam non minus desideri, quam alatum praefidio protinus evolat, & ardenter conjectatur:
de Too-
Simili namque modo Thomas stellam suam 192. col. 2.
in magni Patriarchæ Dominici fronte resplendentem conspicens, paternum nidum deserit, fol.
parentes, fratres, nec noui & religiosos Cassineenses derelinquit, sive deliderit alii ad stellam Dominicam protinus evolat. Adhuc ex quo sanctus Thomas Angelus quidam erat, nullum sibi aptiorem & convenientiorem religionem inventare poterat, quam illam. Quod sequenti pondératione magis liquide apparebit. Cum Abraham ad declinandum Solis æstum, calorisque excelsivum fervorem antevertendum, sub arboris cuiusdam umbra in valle Mambræ nonnihil respirando curam imparet, tres coram illo comparuere peregrini viatores in ætate juvenili consistentes, & pulcherrimo vultus aspectu decori. Cumque ibi calorem prosequendo illorum itineri nimis importunum futurum esse vereretur, in dominum suum ut requiesceret, sequi reficerent perbenignè illos invitavit, ubi illos adeo urbanè suscepit, quantum ex facultatibus suis, & optimo charitatis affectu ipsi possibile erat. Mensamque suam lacte, butyro, carnis, optimisque quæ peniarium ejus subministrare poterat, viuis instruxit, & oneravit. Ab illis itaque liberaliter manducatur, & bibitur, & ut pro accepto beneficio gratos se exhibeant Abraham hospiti hæredem nasciturum promittunt *Habebit filium Gen. 12.*

Sara uxor sua. Tamen accepta ab Abraham licentia iter suum Pentapolim verius prosequuntur. Porto tres illos peregrinos millos à Deo

Angelos

Angelos fuisse nemo est, qui dubitet, nam id omnes sacri Expositores unanimiter, & constanter affirmant. Postquam vero in uno praedictæ Provinciæ civitatem appulissent, in domum Loth direxerunt se recipiunt. Hucusque habemus recentissimam historiam in cuius narratione accuratè observanda est temporis, quo in utroque loco Angelii appulerunt, magna differentia, nam in Abahæ domum venerunt in meridiæ, quando dies clarius erat, arque serenus. Domum vero Loti ingressi sunt duo Angeli vespere, cum jam appropinquante nocte teobratum obscuritas seque quaqueversum diffuderet. Unde clare videtur hocce Angelos ab aliis semel induitos vestimenta obscuritatis nocturnæ, de qua Poëta ait:

Solaque migrantes laxabant astra tenebras;

Stat. 12.

Mox vero mutata veste, cum in meridianæ lucis claritate in domum Abrabæ se receperent; veste candida fuere inducti, ita namque dici vellem desribit Ovidius, dum ait:

Eafit.

Candida te niveo posuit Lux proxima tem-
plo.

Merito igitur Thomas utpote Angelus tam sibi eligere Religionem debuit, quæ in habitu sive veste sua, partim referret vesperum nocturnæ obscuritatis, quod sit in pallio nigro, quod in religiosis corporis mortificationem significat, partim vero meridiæ candorem representaret, qui in tunica, alisque vestibus albis extinximus, quæ spiritus putatatem, conscientiaeque candorem insinuant. Unde tanquam Angelus quandam aliam Religionem quam S. Dominici eligere non debuit, utpote quæ veste & habitu utitur Angelis plurimum accommoda, utpote qui & noctis obscuritatem, & diuturnæ lucis candorem aptè representat. Notandum est insuper ad domum Loth duos accessisse Angelos, quorum unus ad subversionem civitatis Sodomæ, alter vero à Deo missus fuerat pro Loti liberatione: *Vnus venit ad subvertendas civitates, & alius ad liberationem Loti,* inquit Abulensis. Noster autem Angelus utriusque munitioni adimplendo abunde sufficit, scilicet ad convincendos hereticos, & ad liberandam Ecclesiæ Catholicae, eandemque ab hereticis contagione conservando libertam, & intactam: *Tenebras errorum exterminavit, lucemque veritatis Catholica manifestavit.* Quapropter evo-

cat licet impium hoc Orii monstrosum temeratis suæ sumos, dicendo: *Tu de Toscana, & de fibabo Ecclesiam,* attamen quantumvis invicem fati recenter, quod Dachus, & Angelicus dux doctrina, baculus sit, & insuperabilis armatur, qua sancta Dei Ecclesia ab hereticis insulsa in expugnabilis redditur acque fecuta:

5. Verum enim vero lingui meam discoloris sui gressibus extra proprii mei obum procul ab inviso conspicio. Ad ipsius itaque patitiam denuo teverantur oportet, quando animatum in ætate tredecim annorum facto magis Patriarchæ Dominicæ habita indutus, voluntatem suam tribus votis essentibus Catholice niancum, paupertatis, & obedientia, scienter obstrinxit. O quanto cum imperi plenimi contradictionum venti, illum sicut agnoscat, ut a firmo suo proposito cum avellerent: Quot procellofus unæ in matris, fratrum, sororum, & cognitorum cordibus intumecebant, ut os constantiam conquassarent, ipse autem, sed fortis Pyramis, quæ immortale manet, aut tanquam immota rupes, dicebat: *Nec frangor, ne fido.* Quæ non inferunt, confanguinei coniugi, &c. cura à sanctis suis propolis detraherentur stagnib' p' lachrymarum copi' occulat, illis supplicabat: Fratres cum nunc ministerio, nunc demulcere blanditiis conabantur, facies quoque eorum eo in genia provocavæ, ut habitu deponeret per omnia lacra illom adjuvabant, imo sacrum Religionis habitum, dum turri quadam captivus federet, & corpore pulsularum dilacerabant, com tamen ipse tranquillus venus. & servens Dei amator, in adamantem quasi coarctatus, nec frater in rigoris ferocia pebatur, nec flammis cedebat ita, arquefusus. *Nec forro, nec igne.* Neque id minime, cum ipse sit Angelus ille, cuius in adducto invenit facta est mentio: *Vidi Angelum Dafonum,* id est, constantem, & inflexibilem. Meito autem S. Thomas Angelus fortis appellatus: Quia hujus humani Angelis, seu ponens homines Angelici fortitudinem nondim' accutio proficit que oblitus fuit considerare poteris. Verum quidem est Dæmonem abundare in inventionibus, quibus sanctos Dei servos infester, atque conflanti ipsorum proposito dimovet; ad quis inventiones etiam notabiliter pellima illa mulier spectat, qua ad inferendum S. Thomæ avissimum patet & levissimum, quo proteretur, istum introducta fuit, quem certè veram quandam ipissimæ pulchritudinis Ideam fuisse dixiles,

Abulensi.
ibid. 107.
col. 4.

Franz.
Lab. 3.

dixisses, nisi ipsam per infetalem quandam fatum malitiosum finem suum detexisset: Neque vero adhuc fratum malitia, & indignatio defuerat, sed potius in eius cubiculum famam quandam non minus procacem, quam formam induxerant, ut possent sanctum virum a suo instituto defletere, & revocare. Quapropter, o Thoma, si unquam tempus fuit ut Angeli fortis specimina edas, illud certe nunc velimaxime præ fortibus imminere videatur. Quid enim nunc facies, ut à Circes istius Lenocinus evadere poshis? Tibine securè promittere poteris quod virginitatis tuae Lilium, à sumo flammarum litarum, quas pessimam hæc mulier in corde tuum stuppa accendere molitur, minimè sit obscenandum: Cave sis, o Thoma, ne, quæ tibi primo iortu Dea quædam pulchritudinis esse videatur, tandem verborum lenociniis adhibitis in crudeliter maturer Syrenem: atque ideo quoad poteris Lænam hanc fugie, nam Basiliscus hic vel solis obturibus veneno reinficit. Fortitudo Samsonis, quæ in expugnabilis erat, ab his Dailæ admotis illecebris labefactata fuit. David, qui ab Ursis, Leonibus, serpentiisque gyptariis victoriam gloriæ reuult, ab unico Bersabeo conspectu turpiter postea vicitus fuit. Verum, o lingua mea, si pionibus nimium anxia & merculosa file, & formidare desine, omnemque quoad Thomam metum depone, qui de victoria proflus securus jam de facto palnam manus circumfert. Videbis enim, & admiraberis qualiter virginitas ejus sensuæ affectus pede suo conculcatura & in gloriose constanciæ curu triumphatura sit. Thomas, qui in carne Angelus est sine carne, actions et proflus Angelicas.

6. Castus sicutur hic juvenis impudicæ hujus Lænae infusis animadvertis nigrum fumigantemque titionem manu apprehendit, & sic armatam dexteram suam in impudicæ faciem impegit, quæ deum ab Angeli nostri constantia confusa, in fugam se turpiter recepit: Qui statim illam expulit à suo conspectu, & ardente titione arrepto à toto cubculo effugavit. Similis Larici, quæ illæ servata, ab igne sensuilitate ledì minime potuit. Ab igitur nunc & procul fugias ab oculis Thomæ superata & viæta impudica Cerasles. Aridus hic truncus ab igne partim consumptum, in præmium turpiter tentata Angelice cælitatis accipere debes, quæ

Padoleti Sandorale.

I natus,

7. Inter omnes invicti Juvenis nostri actiones, nulla est, quæ illum versus sanctum esse adeo perspicue canonizet, sicut ista. Corpus enim ejus utroque humanum, fragile erat, spiritus autem ejus tanquam Angelicus, fortis erat, & confans. Carne quidem videbatur amictus, in illa tamen extinctæ passiones sensus, tametsi adhuc vivæ essent, attarunt per Thomæ castitatem cerebant mortificatae hujus Angelicæ vitæ functiones ipsum, perspicuis veritatis characteribus Angelum esse prædicabant: Virginitas Angelos facit, inquit Hieronymus. Propheta regius Psalmum quendam concin-

T
166

navit, elque hunc titulum præfixit: *psalmus David in finem*, cundemque postea ad eorum, qui transformabuntur, honorem in cythara sua de-

Psal. 44.

cantavit: *Pro his, qui commutabuntur?* At vero quinam erant hi commutandi? Hebræus legit:

Pro Sosanim, ist est, ut S. Hieronymus exponit;

Pro Liliis, quæ congenito sibi candore excellen-

tiat referunt virginitatis. Virginitas assimilatur

Liliis, inquit Ioan à S. Geminiano. Dicere igi-

de regius Cytharædus volebat, quod Psalmum

istum pro iis, qui commutabuntur, id est, pro

virginibus componeret: verum in quid ha-

commutantur? Quæ sunt illæ, in qua virgines

commutantur? Quæt Hieronymus. Et respon-

det: Virgines quæ transformantur in Angelos.

Quapropter cum haec sit genuina virginum

proprietas, noferque virginum purissimum

Thomas virginitatem aduersus tot seuos sibi

intentatos insultus tam fortiter tutatus fuerit,

jure merito Angelus fortis appellari poterit:

Vidi Angelum Detortem critique de illorum nu-

mero, de quibus illa sancti Ambrosii sententia

verificata poterit: Angelus sine carne virvunt: Vir-

gines verò in carne triumphant.

D. Amb.

de viduis.

8. In Apocalypsi Angelus quidam à Deo

in terram missus Ioanni, dum in Insula Path-

mos exul degeberat, apparuisse legitur, Ioan-

nes autem cum

Dei præcepti ad Angelum clা-

rę audivisset priusquam illa attingendo cala-

rum, & scribend exequetur, surrexit,

seque ut illum adorationis honore afficeret, in

terram coram illo pro travit: Angelus au-

tem Joannem ab hoc adorationis actu, urpote

sibi minime debito, prohibuit dicendo, Vide

ne feceris? conjurua tuus sum. Apoc 29. quæ

si diceret: Nulla est inter me & te superiorita-

ta præminentia, quia potius in servitio &

obsequio æquales sumus. Æquales ergo

nulla est hominem inter & Angelum quendam

differencia? Nunquid Psalmita ait: Minuisti

sum, id est, hominem paulo minus ab Angelis.

Psal 8 Imo nulla erat inter utrumque differen-

tia? & ratio est, quia Joannes virgo erat? Vir-

ginitas autem Angelos facit. Unde alius qui-

dam ait: Existimo eam fuisse rationem, quod

eum Joannes virgo esset, non paravit Angelus il-

lum sibi esse inferiorem, sed aqualem & conser-

vum, & ideo adorationem ejus respuit: Angelus

se à virgine adorati nequaquam permittit, quia

semper est Angelus cognata virginitus, inquit san-

catus Bernardus. Sed quid de virginum castilli-

mo Thoma nostro dicemus, non solum is An-
gelis reputandus est æqualis, sed & illis super-
ior fuisse censendus est? Thoma enim Angeli
inferiuntur: quando lumbos ejus quadam in
cælis manibus Angelicis contexta, fascia co-
ixerunt: *Renes cingit manus Angelica.*

9. In primo Libro Regum David ad Sul-

lem Regem aliquem missus legit, ut filiam

ejus Michol sibi postulareret in exercitu. Qui

illam mox ei promisit: *Dabo eam illi, nec alii*

pro ea à Davide poposcerit, quam ut ducentos

Philistæs in exercitu traduceret: Sic sequuntur

ad David, Non habet Rex Sionis neque,

nisi tantum centum preputia Philistinorum.

Reg. 18. David in hoc postulato Regi compli-

cere, & satisfacere studuit: Placuit seruo in

oculis David, ut fieret genitor Regi. Unde post

non multos dies: Percussit ex Philistim duo am-

viros. Unde Saul regium verbum suum revoca-

re non valens, plenam promissione suæ filiem

fecit, filiamque suam Michol in exercitu con-

signans, ipsam generum suum esse publice do-

claravat. Dedit itaque Saul et Michol filiam suam in uxorem.

Quid sit? Saul conjugum Iosephus,

ininde contractæ parentelæ penitus. Matrimonium illud inter David & Michol

contractum dissolvere decrevit, eoque finis

absoluta sua auctoritate misit, qui sublatam

creptam Davidis conjugem Michol Phala filio

Ioseph in uxorem copularet: Saul autem dedit Mi-

cholam, iam suam uxorem David, Phala filio Lat,

qui erat de Gallia. Misit David dum hoc in-

juriam patraretur, ne protervo, & cerebrio Re-

gi se se opponeret, contracis humeris obtinet.

Interea vero res omnes Davidi ex animi sen-

tientia fluebant? Saulis autem Regis nego-

tiæ omnia infasto tempore omiae procede-

bant. Unde David generofiori relatio spiri-

tui per Isboreth sibi Michol conjugem suam

restituti postulavit: Redde uxorem meam Michol,

quam depondi mihi centum preputia Philistym.

Isboreth igitur misis ad domum Phali vi-

ris Michol intercipi, & Davidi remitti stre-

nue cutavit: Misit ergo Isboreth & ruit cum

a viro suo Phaltiel filio Lat. Hic est histori-

cus hujus eventus, prout is in Scriptura facit refe-

retur. Circa quem Cajetanus ingeniosam qua-

dam speculationem instituit. Observat enim quod

secundus Michol maritus filius Lat, quando

filius Saulis est desponsatus Phalti fuerit appella-

tus: Idem vero postea quando eadem filia

Davidi restitueretur, ei sublata & erepta

suit, Phaltiel fuerit vocatus; unde Cajetanus causam curiosè inquirit, cur dum hujus filii La-
is secunda vice sit mentio, eius nomini hæc
syllaba El adjuncta fuerit? Cui questioni
tandem idem interpres ideo id factum esse
responderet, quia Phaltiel idem significat, quod
homo, simpliciter, & sine addito: Phaltiel au-
tem interpretatur Homo Angelicus; Et eum
rem Angelicam significat undein hæc nomi-
num Angelicorum semper adjungitur, dicendo:
Michael, Gabriel, Raphael, Phaltiel enim cum
est vir timoratus, scit et que Davidi à Rege
Saule gravem fuisse per Michol erexitonem fa-
ctam injuriam, procul ab ea sequestratus sem-
per remansit, illamque tanquam conjugem su-
am nunquam cognoscere voluit, sed iusta con-
tinencia terminos, quos nunquam transgredie-
s erat, sese continuavit. Unde mortus est Spir-
itus sanctus ut illum Phaltiel appellando, velut
Angulum Domini solemoiter canonizari. No-
tant Hebrei quod iste appellatus est Phaltiel pri-
mo libro, quoniam Saul dedit ei Michol in uxo-
rem; Modo autem appellatur Phaltiel, ita quod ad-
iunctum est ejus nomine El caratione, quia nun-
quam cognovit Michol, o quod sciebat esse uxo-
rem Davidum, nec reputabat. Advertendum au-
tem est hic, quod virginitas maiorem prærogati-
vam dicat, quam importet continencia, quia
continencia non includit necessarium virginita-
tem, potest enim aliquis continens esse, qui non
est virgo, cum tamen econtra virginitas conti-
nentiam infasiliter includit, adeo ut nemo
est virgo posse, qui non sit simul continens.
Atque ideo cum Thomas vivacissi-
mo annorum suorum florit, virginitatem quoque
florem adjuvaret, eandemque per he-
roes continentia actus constantissime con-
servavit, dum illam, veluti securum ad se ab im-
pidicez retractivez infestationibus, turandum
adhibuit, quando ictione arrepto eam expulit à
suo conspectu, & a toto cubitculo effugavit, me-
ridi Angelus, non vero homo appellandus cen-
setur, utpote cuius vita actiones non humanae,
sed Angelicae extinerint. Vivere in carne, sine
carne angelicum est.

10. Sadducæi, qui mortuorum resurrec-
tionem negabant, Filium Dei convenerunt,
ut indissoluble quoddam argumebatur ei pro-
ponentes eum obmutescere facerent? Dice-
bant igitur: Magister eo sine te accessimus,
ut difficultatis eujusdam, quæ mortem no-
stram non patrum, torquet, à te resolutionem

acciperemus, estque hæc: Supponimus et-
enim verum esse mortuos suo tempore resus-
citandos esse: Similiter scimus quod Lex Moy-
sis statuat, quod si uxoratus quispiam sine libe-
ris mortuis fuerit, frater mortui relictam vidu-
am ducere debeat, eoque etiama sine relicta
prole ex hac vita discendeat, idem successi-
ve omnes alii fratres similiiter facete debeant:
*Accipies eam frater ejus uxorem, & susciperis feminam
fratri suo.* Deuteronomi 23. Accidit igitur quod
circa hanc partem septem fratres fuerint, quo-
rum primus accepit uxorem, & mortuus est
sine heredibus. Et sequens accepit illam, &
ipse mortuus est sine filio, id quod alii omni-
bus pari modo evenit, ulque ad ultimum, qui
septimus erat. *Luc. cap. 20.* Tandem quo-
nam nullus in hoc mundo æternaliter vi-
vit, ipsa quoque mulier diem suum obiit:
Novissima omnium mortua est mulier. Hic jam *Ib. n. 23.*
nascitur difficultas, quisnam post resurrectio-
nem ex omnibus hisce septem maritis ad vitam
una cum muliere resurgentibus futurus sit ta-
lis mulieris maritus: Certum est in primis, quod
non omnes simul illius mariti esse possint, cum
idipsum *Lex Mosaica* graviter vetet: neque di-
ci potest quod ex omnibus unus solus illam sit
habitatus conjugem, cum non major ratio
pro uno, quam pro altero militet: *In resur-
rectione ergo cuius erum erit uxoris?* quidnam ad
hanc nostram difficultatem respondebis? audi-
te, ô Auditores, resolutionem ab increata Sa-
pientia Saducæi datam. Post resurrectionem
tam viti, quam mulieres à vinculo conju-
gali liberi erunt, omniaque matrimonia cel-
fabant, ut nec de maritis, nec de uxoriis ullus
deinceps futurus sit sermo. *Negare nubunt,* ne-
que ducunt uxores, *æquales enim Angelis
sunt.* Verum, ô Dominus, fatior equidem Sadu-
cæos nec datâ response confusos obmutu-
se. Veruntamen hæc tua resolutione mihi nequa-
quam per omnia satisfacit. Nam dic mihi so-
des, quâ ratione omnes prædicti viti, & mulieres
Angelis similes esse poterunt? Undenam hæc
similitudo exurgat? Nunquid audis undenam
hoc futurum sit? Non nubunt, neque ducunt
uxores. Ecce tibi causam. Et quisnam inde ef-
fectus sequitur? *Æquales Angelis sunt.* Cal-
tas igitur homines Angelis æquales efficit. Un-
de Cyprianus ait: *Cum easdem vixerint virgines,
Angelis Dei essent æquales.* Quanto igitur majori
jure tibi, ô Thoma, Angelis prærogativa debe-
tum? Quod enim post resurrectionem viti, &
mulie-

Ibid. n. 36.

mulieres castè vivant, nihil mirum in se habet, quia tunc subsidebunt omnes carnis, & languis bullitus, omniaque carnis incentive extinxeruntur, pulchritudo corporis neminem commovebit, nec carnis illecebrae deinceps seducere quempiam poterunt: at vero quod hic noster adolescentes castissimus qui pallium suum velut alter Josephi, post se non deserit, sed atreprotectione tentatricem aggreditur, qui non sicut Joseph fugit, sed Venarem quandam in fugam convertit, cum tamen adhuc vivat, cum non sit lapidatus, sed carne & sanguine mortali couleret, cum sensualitas in ipso vigeat, cum oculos habeat ad hanc pulchritudinem viendam satis perficaces, nihilominus in vicem concupisibilis irascibilem eo ipso adhibeat, quo ritione arrepto eam expulsa suo conspectu, & à toto cubiculo effugavit, id certe longe magis mirandam est. Unde si vera est à Christo Dominio Saducæs circa refutatio, quod qui non nubunt Aequales Angelii sint, Ceteræ Thomas aequalis Angelis est, sed Angelus fortis & constans: Vidi Angelum Dei fortem:

11. Utique cùm aliqua reflectione sèpius mirâ illam auditis historiam, quam S. Lucas in Actibus Apostolicis de S. Stephano loquens adducit, scilicet, quod eo tempore, quo S. hic Prothomartyr cum Libertinis, Cyrenensis, & Alexandrinis, aliisque, qui è Cilicia, & Asia erant dispergabat, observatus fuerit in Sancto Prothomartyre vultus Angelicus: Et intuentes eum, non unus tantum, vel duo quasi aliquo particulari erga Stephanum affectu moti, sed omnes, qui sedebant in Consilio viderunt faciem ejus, tanquam faciem Angeli. Quis unquam vidit novitatem similem? quod si enim Stephanus homo est, quomodo Angelius vultus, præ se ferre potuit? Cum corpori humano non similiter humana responderet facies, Unde hæc faciei humanæ in Angelum facta transmutatio p. occidit: Num forte à Spiritu Sancto, qui per quandam gratiæ plenitudinem in ejus pectori residebat? aut quia maximam indisputando sapientiam demonstrando Angelus potius esse credebatur, quam homo? aut vero quia imposturas quibus illum falsi resiles calumniabantur cum patientia plusquam humana sustinebat: variis hojus immitationis causas Scriptores adserunt. Lyranus dicit: Ex quadam pulchritudine & claritate, sibi divinitus data, ad declarationem ipsius sanctitatis & innocentie. Hugo Cardinalis: Praesul agrebatur terribili.

Act. Apost.
c. 6.

Lyranus.
Gloss. fol.
1046.
Hugo.

vel pulchritudine candor, & vere Angelus erat, namvis voluntatis Dei, Bisebii, Eusebii, & Hilarius Acclatensis: Abundans corus transiit in deus corporis in exteriori gloriam eundem interioris exundat, & abscindit pectora mentis sperulum frontis irradiat; habent intra se spiritum Sanctorum, & pro parte gestat Angelum. Alii vero dicunt, quod ad hoc ut cuncte filii numero Apostoli in divina sua vocacione prædicandi Evangelium persistere posset, item septem alios viros sanctos, & iustos elegint, eosdemque fidelium custodie praefidetur, gerint, qui cui libet partem suam diffundent, inter hos autem unus fuerit Sanctus Stephanus. Elegerunt Stephanum virum plenum fidei & spiritus sancti, cui prouida viduarum cura incumbebat, & quod despiceretur in ministerio quando vidua eorum: inter quas sanctus hic Dicognitus tanta cum puritate conversatus, ac si Angelus quidam fuisset. Atque hinc est, quod sive merissimo facies ejus illustre fecit sanctus Angelus & Angelis ei nomen apertissime tribuitur. Et Sanctus Pater Augustinus ait: In amico Angelorum angelica similitudo apparuit. Verum enim velut metu Stephani caliginosus fuerit, ipsa tanto Stephanus puritas, quæ inter viduas git, a suo contrario infestata, aut impugnata minime fuit. Thomæ autem castitas ab impetuolis impudicæ illius mulieris sollicitationibus magnopere tentata fuisse sevit, ac per consequens Angelus nomen major ei jure debetur, Et Angelus nomen apertissime tribuitur.

12. Postò ad laba factandam Thomæ constantiam fratres ejus ingeniosorem, magisque vigorosam hac muliere inventionem extogitare inimicem potuerunt: Quod ut ostendam, sequentem Scripturæ locum velut hydram lapident adhibeo. In Numerorum Libro scribitur, quod Prophetæ Balaam populo Israel, prout a Regi Balac regatus fuerat, maleficem nequam voluerit, ut veto, quia ex altera parte considerabit, quod nisi Regis Balac voluntati condescenderet, jacturam facere omnium donorum & ditissimorum in uenerum, quæ dicitur Rex ei promiserat, dicens Parauit sum tu, non re te, & quidquid volueris dabo tibi. Nam et timor Dei ipsum retraheret, delicta tame regi munera, atque favoris ipsum ad satisfaciendum Regi instigabat. Unde ne gratia Regis totaliter amitteret, consilium ei suggestit, timenter promittens, quod si illud exequatur fidem,

futurum esse, ut semper maneret victoriosus: Do tibi consilium quid populis tuus populo hisce faciat extremo tempore. Quidnam autem Balaam per hoc consilium Regi suos erit. Scriptura non exprimit. Illud tameu Rabanus Archiepiscopus Moguntinus non obscurè insinuat, dum in Balaam pérsonā loquens dicit: *Populus hic non proprius viribus, sed Deum colendo vicit & pudicium conservando, q. d. Punitas illos fortes & impugnabiles reddidit, unde si de ipsis reportare cupis victoriā, hanc perdendi & labefactandi illis suggerere occasionem: Si vis eum vincere, primo eorum pudicitiam déjice: Non virtute militum, sed malerum de ore pugnandum, nec armorum rigorem, sed molleitatem faeminarum. Procul ergo hinc proculam ova armorum manum, & electam congrega speciem puerularum. Forma vincit armato, ferrum pulchritudo capivat, vincentur à spacie, qui non vincuntur ad pratum. Illud fuit consilium à Balaam Regi suggestum: Hac fuerunt consilia Balaam. Quia cum proposito suo videatur esse apicissima, eadem subito execu-
tio mandavit: Quibus acceptis Balaac Rex parat continuo exercitum non armis, non viribus, sed fere in eo niture compositum, non furore belllico sed libidinis flamma succensum. Coginati Thomas nostri feminam quandam pulchritudine & impudicitis illecebris armatam ad eum expugnandam disserunt: Ipse vero non aliis armis, quām a cesso quodam titione intrepide cum illa dimicans, puritas sue inimicam verit in fugam abegit & heroičē vicit, ac tandem de illa in gloriosa virginitatis quadriga positus triumphat. Quia ita se Angelum illum fortē esse, cuius in themate facta est mentio declaravit: *Videt Angelum Dei fortē.* Fatendum est quidem magnum ad hoc generosumque animum postulātiū, ut quis ingentis cuiusdam armati exercitus potenter & viribus resūfcat: ar verō mulierem quandam Veneream, libidinosam, pulchritudine corporis armatam in fugam vertere specimen fortitudinis est inaudītum, ad hoc namque heroicum faciūs. Angelica fortitudo requiritur: *Bella gentium legimus* (inquit Chrysologus) *seperasse quamplurimos*, quos rāmen pugnas carnis legimus: non viceſſe, audivimus eos dedisse delicta petra, qui dorſa hostibus non dederunt: ſeriffe inter/evientes gladios. & inter enerata lenocinia corrufiſſe. Id quo d'efficacissime ex antiquorum Romanorum historiis comprobatur, è quibus Hieronymus scribit, quod si forte e tempore Ro-*

manam celebrant triumphos, contigilat ipsos è Virginibus. Vestalibus aliquam habere obviā, soliti fuerint cum toto suo triumphali appa-
ratu ſiftire, eiſque tranſitum cedendo honorem maximum exhibere; nimis hæc per sensuali-
tatis incentiva, quæ aduersus puritatem savifl-
mē pugnant, cum illis protinus ceſtabat, & faci-
lem reportabat de illis triumphum. Cū igitur Thoma noster equotimoris Dēi iuſdicas, virginitatis enfe accinctus, & titione loco hæc munitus formidabilis impudicitia, & libidinis exercitus glorioſe vicerit, juſtum eft ut illi glo-
riam hanc cedant omnes Athletæ Paradisi, ut ni-
mitum æquifimo juve Angeli fortis nomen per antonomiasam obtineat: *vide Angelum Dei
fortē.*

13 Verū enim verō tametsi ob virginitatis meritum eximiū fuerit: non minū tamē Do-
ctrina titulo celebris, atque famosus exiit, propter quam Doctoris Angelici nomen paſſim apud omnes obtinuit. Neque vobis mirum vi-
deri debet, quod Doctrina ejus Angelica appelletur, nam si urbs illa quæ mundi caput eſt, eō quod à Romulo fuerit aſdicata Romæ no-
men accepit, Constantinopolis à Constantino, Saragoza à Caſare Auguſto, Iſula Icaria ab Icaro, per optimam consequentiam infertur; quod cū Magni Aquinatis doctrina paſſim ab omnibus velut Angelica recipiatur, ſuam quoque ab Angelo quodam habuerit originem. Porro de hoc faneto Doctore legitur quod dum adhuc haſtenus ſub nutrīcio cuſtodia degeret, conterit, quod chartulam ſive ſeedulam, quan-
dam forte coſtituit ipſi datam, atque à Maria miſſam in ſanctis manibus ſuis habuerit, in qua Salutatio Angelica pulcherrimis characteribus ſcripta legebatur: *Nutrix invenit chartam in ma-
nu ſua Angelicam falutationem ſolem continen-
tem. Nutrix quidem perſepit omnem adhibuit
diligentiam, ut hanc ab eius manibus eximeret,*
Infantulus autem, ut de illius poſſeſſione ſecun-
dior eſſet, ſeedulam illam oti protinus immiſſe,
& deglutiuit. O quām pulchrum hic latet my-
ſterium, Nostis equidem, quod omne id, quod manducatur, in ſubſtantiam altius convertatur,
cū igitur hic Infantulus cibo fuerit paſtus An-
gelico, quid mitū ſi in Angelū evaſerit Veruntamen ad ſpeculationes ſublimiores non nihil eri-
gamur. Dicite ſodes, ſi nō ſtis, quam obcauam
Lex Moſaica denominated ſuam ab igne ac-
cepit? *In manu ejus ignea lex, ſive: In dexte- Deut. 33.
ra eius ignea lex. Quid p̄cepta cum igne com- m.*

D. Vinc.
Ferrer. fer.
de D. Th.
fol. 46.

mune.

mune habent? Pro hujus igitur questionis intelligentia sciendum est, quod eo tempore quo Moyses adhuc infantulus existens Pharaonis brachiis insedit, manum suam in caput Regis extendens regium diadema à vertice sublatum in terram projecterit, quam pueri temeritatem Pharaonis admiratus, & instrumentum inde eventum secutum ominatus, puerum hanc remitteratem virtute jactuā luere voluit. Quod Sacrapæ intelligentes, illum nihil timere adverterunt, sed fortissimo esse suaserunt, cùm enim infans nullo adhuc polleat iudicio, nihil certius esse, quād quoddam actio illa pueri casualiter omnino accidit: Addebat autem quoddam majoris securitatis & certitudinis causa adduci possent coram puero carbones accensi bene multis, tunc eum si ad illos contingendos puer manus extenderet, certissimum feliciter proderet puerilis simplicitatis indicium.

Allates igitur in medium carbones Moyses cùm confixisset, mox dexteram suam extendit non solum et illos tangeret, verum etiam eosdem apprehensos ori immisit, indeque os & linguam suam vehementer adurendo lahit, ut proinde Deo, qui cùm dum ad maturam ætatem venisset, ad Pharaonem tanquam Oratorem, & Legatum suum ablegate voluit, juicemētō dixerit: *impeditors tardioris linguis sum*. Dicunt igitur nonnulli Scriptores, quod cùm Moyses acceptam à Deo Legem eodem ore promulgarit, quo cùm ignitos & accensos carbones manducavit, idē Lex illa, *ignea Lex*, appellata fuerit. Tota hæc historia refutatur ab Josepho Hebreo Magistro Historiarum, & S. Vincentio Ferretio: *Aliqui dicunt factum esse ex ignorantia & pueritia, sed ad hoc probandum & experendum posuerunt in manu sua prunam de igne, id est, carbonem ignitum, quem immediatè misit in os*. Et subiungunt ulterius: *Quod ex illo carbone ignito, vel pruna, quam apposuit ori, non fuit eloquens*: Tandem vero ad nostrum propositionum concludunt: *Pruna ignis significabat Legem Dei, quam Deus in forma ignis sibi tradidit, & Moyses ore suo exposuit populo, & publicavit*. Unde infero quod cum S. Thomae doctrina pañim appelletur Angelica, signum manifestum sit, quod eadem ab intellectu, ore calamo alicuius Angeli fuerit derivata, & scripta: *Angelicum enim intellectum habebat, unde merito Angelus humanus, vel homo Angelus dici posse*. Verè igitur Angelus fuit, qui doctrina sua vocem tonitruī edidit, quæ per totum mundum mirabiliter resonat, vocem, quæ Hæ-

*Exod. c. 4.
n. 10.*

Vinc. Ferretio de
D. Th. fol.
46. col. 3.

*Vinc. Ferretio de
D. Th. fol.
46. col. 3.*

*Joseph.
Hebr. &
Magis.
Historiar.*

*Franc.
Lab. t. 5.
prop. de
D. Thom.
Aquina.*

reticos perterrificat, doctrinam, quæ infelix & sanctæ DEI Ecclesiæ inimicos usurparunt adegit. Vidi Angelum Dei volantem per medium celum, & clamantem voce magna.

14. Quadriga illa, quam Ezechiel Prophetæ conspergit, theatrum quoddam fuit profundus mysteriorum referunt. In qua ad prelepsos nostrum propostum quartuor illa animata duxit ac considero quadrigam illam post se transire, hominem nimitem, Leonem, bovem, & aquilonem.

Similitudo vultus eorum facies hominis, & facies leonis à dextris ipsorum quatuor: facies autem bovis à sinistris ipsorum quatuor, & facies aquila de super ipsorum quatuor. Certissimum est quod per hæc animalia non tantum Sacri Evangelista, verum etiam Doctores Ecclesiæ intelligentius ideoque ad hoc comprobandum Patrum autoritatem adducere superfluum omnino existimat. Enim veto Prophetæ hæc animalia semper videlicet non videtur sufficere, ideoque ad eadem ratio conspicienda redire voluit, & tuncquidem cum singulari attentioni animalium illorum faciem considerans, dicit: *Facies una proponit Cherub: & facies secunda facies hominis, quarto facies leonis, & in quarto facies aquile*. Iob, secunda visione bos non videtur, sed loco bos Cherubibus quidam conspicuntur: *Facies una facies Cherub*. Quodnam est hoc prodigium? Ergone bos paulatim in Cherubinum convertitur? Juraret utique Deum visionem istam per modum cuiusdam Prophetæ aliquajus revelasse, quo suo tempore in persona magistri Doctoris sanctæ Ecclesiæ Thomæ de Aquino amplectanda & verificanda esset. Audite expostionem, si libet. Bos iste S. Thomam haud dubie representat, qui in schola Parisiensi ab Alberno Maggi discipulis, *Bos mutus appellari solet*, eo quod magnus esset amator silentii. Hic autem bos ob eminentem scientiam suam in Cherubinum quidam est transformatus: *Facies una facies Cherub*, quod idem est, ac *Plenus scientia*. Quam veitatem scriptor quidam modernus præclare authenticam reddit, dum ait: *Bos in deo Cherub, qui plenitudo scientie interpretatur, non nullus postmodum apparuit quasi à cherubō plenitudo scientie in scientia plenitudine rei dicitur*. Vides quomodo omnibus pretaliis bos fuerit, quasi regnandi artis omnino garnitus, & a Cœlesti plenitudinem adeptus. Id autem quod Albertus Magnus dixit, nimitem, boven em, & id daturum esse aliquando magnum, ad cuius somnum totus mundus in admirationem sit rapitus;

dos: Bos iste mutus talem mox edet mugitum; ut sonum eius totus admiraturus sit myndus, id inquam magoam indicat cum assumpto themate nostro consonantiam: Vidi Angelum Dei voce magna clamantem.

15. Vera Angelorum Dei proprietas est, quod sunt veraces: In Angeli cognitione non posse esse deceptio & falsitas: E contra vero Angelorum apostataantium, & rebellium accidens est insuperabile, quod sunt fallaces. Vere igitur Thomas noster Angelus fuit, quando enim unquam sive est lingua, sive est penna verbum aliquod emanavit, quod cum veritate confonsum non fuit? sanctus Thomas in pectori suo Sole conspicitur insignitus, idque non solum idem, ut per hoc demonstretur ab ipsis mente, lingua, & calamo non solum ignorantiae umbras, sed & falsitatis tenebras procul exulare, ad eum ut quid quid uspiā dixit, aut scripsit, verū, inquit ipsissima veritas fuerit. Unde de ipso vere affirmari potuit: In Thome cognitione non potuit esse deceptio & falsitas. Inquit vel minimum quid à sancto Thoma dictum, aut calamo exaratum fuisset, quod à veritate fuisset alienum, Deum obligatum fuisse existimo, ut faceret id ipsum revera veritati consonare. Revocate, obsecro, in memoriam id, quod Crucifixus illi quondam edidit: Benè scripsisti de me Thome, hoc est, quicquid a te in tua Theologia scriptum est, veritas est. Inquit eti Thomas fortasse aliquid à veritate dissonum docuisset, obligatus fuisse Deus id ipsum in veritatem convertere, ad hoc ut ita perspicuum fieret quid in Thome velut in Angelo non potest esse deceptio & falsitas. In qua opinione magis confirmor per id, quod in vita religiosa primordio ei evenisse legitur. Conigit enim quod dum pro sustentatione pauperum Christi alias panis reliquias sub sacra vestie portaret absconditas, Dominus superiorens sibi obvium habuerit, à quo quid sub veste sua abscondisset, rogatus, neactum illum charitatis in pauperes manifestaret, dicente Salvatore:

Cum facias Eleemosynam, nesciat sinistratura, quid facias dexteratura. Panem verum sub rotarum foliis & specie manifestavit, dicendo: sunt Rosae. Pronuntiabant Thomas fragmenta panis esse Rosas. Quid hic DEUS faceret? Ne vel minima obortu suspicio posset Thomam, id quod verum non erat, affimasse, cum Sanctus Thomas vix haec verba sunt Rosae, dicendo finivisset, subito Deus operatus est miraculum & panem

in rubicundas, fragrantesque rosas convertit. Nec mirum, quia Thomas Angelus erat. Et in Angelo non potest esse deceptio, & falsitas. Eo ipso igitur, quo De Filis Sancto Doctori dixit: Bene scripsisti de Thome, satis evidenter testatus est, quod in Thologia sua, & in cunctis, quae scripsit, ne vel una sit syllaba, vel comma, quod omnino modum in se veritatem non contineat.

Doctrina Thome omnem veritatem admittit. Innocentius Papa VI. authentice pronuntiavit. Ex sermone Angelus manifeste cognoscitur: Invictus ille patiens Jobus quondam dixit: quod Deus in Angelis suis reperit pravitatem. Nequam vero tale quid in Sancto Thome depræ-

*P. Innoc.
Sextus.*

lob. 64.

hendi potuit, cum ipsem Dei Filiu declaraverit quod in cunctis libris, & in omni eo, quod de ipso scripsit, ne umbra quidem pravitatis reperi possit, sed, quicquid in iis continetur, merita sit bonitas, & veritas. Bene scripsisti de me, quantum ad Divinitatem, & quod omne illud, quod ad veritatem essentia, & Personarum Trinitatem pertinet. Bonè scripsisti de me, quod spectat perfectiones meas, Bonitatem scilicet, Influentiam, Immutabilitatem, Aeternitatem, Cognitionem, Scientiam, Visionem, Veritatem, Potentiam, Voluntatem, Potestatem, aliqua attributa. Bene scripsisti de me quoad Processiones, Personas, Relationes, Proprietates, & actus nationales, item quoad generationem & spirationem, denique quoad omnes operationes ad intra: Eendè scripsisti de me quantum ad Beatitudinem, & operationes ad extra, quales sunt creatio pertinentes ad creaturas spirituales & Angelicas, corporales, animatas, inanimatas, viventes, non viventes, rationales, & irrationales. Benè scripsisti de me tum quatenus homo, tum quatenus Deus sum, quoad ad substantiam modum, & ordinem Incarnationis, Conceptionis, Nativitatis, vitae, actionum, miraculorum, Sacramentorum, itemque respectu matre, formae, ministrorum, suscipientium, usus, titum &c. Benè scripsisti de me, id est, de Passionis meae circumstantia causis, affectibus, de satisfactione, morte, Redemptione, Resurrectione, Ascensione & Glorificatione.

16. Reficit Surius quondam Dei servum, cui nomen erat Paulus Esquilinus, vidisse in Spiritu Sanctum Thomam in Schola Neapolitana publice legeatrem, ejusque lectiōnibus affiteatē & diligenter eas auscultantem Sanctum Paulum Apostolum: In Canōbio

Laur. Sur. bio Neapolitano in visione imaginaria videt Thomam in frequenti auditorio legentem, & Apostolum Paulum ingredientem in Scholas. Quid hic audio? Ergone Paulus Thomae lectionibus doceretur? Doctor gentium sit Divi Thomae discipulus; Apostolus, mundi Magister eorum scholas tenebat ut in Divi Thomas schola erudiendus admitti possit? Nolite mirari, Auditores, nam Sanctus Apostolus quando in tertium usque celum raptus fuit, ab Angelis Theologiam edocetus fuit, id enim significant illa verba,

2. Cor. 12.

D. Vine. **Ferrer.** in festo com. **S. Pauli** **S. Max. ho.** **1. in Natal.** **SS. Petri & Pauli.** **D. Dio.** **Areop. 15.** **a. 4. sol.** **D. Th. 1.** **p. 9. 105.** **989. col. 1.** **D. Th. 1. p.** **q. 5. a. 2. in** **corp. 5. 68.** **ol. 2.**

Potest dici in calo Empyriali in Schola Angelorum tribus diebus studuit. Et sanctus Maximus subiungit: Tertiuum raptus ad celum, & Ecclesiarum futurus Doctor inter Angelos diceret, quod hominibus praedicaret. Verum tres tantum dies sancto Apostolo non videbantur sufficere ad hoc ut eam sibi sapientiam compararet, quae ad divina sapientia tantum Magistrum, infinitarumque gentium Doctorem merito requiritur: ac proinde scholam S. Thomae frequenter, ut quod studii suis debeat, sub tali Doctore proficiendo completere valeat. Verum siste hic paulisper, dicit fortasse aliquis, cur non quas sive docent in schola Magistri sententiarum, vel magni Dionysii Areopagita, vel Augusti literarum Parisi Augustini, aut aliorum similium? Haud dubie ideo non horum scholas, sed sancti Thomae Archigymnasium adice voluit, quia cum in celis Angelos habuerit magistros, a quibus doctrinam Angelicam fuerat imbutus, eandem doctrinam Angelicam prosequi voluit sub S. Thomae, qui pariter Angelus erat, eximio magisterio.

17. Angeli superiorum Hierarchiarum eos, qui in inferioribus Hierarchiis continentur, illuminare dicuntur: Vnaque cælestis essentia intelligentia sibi a superiori datum in inferiori communicaatur, inquit Dionysius Areopagita. Ita quoque Sanctus Thomas velut Angelus superior, universæ Theologie omnibusque aliis scientiis, vel professionibus speculativis, cunctisque Doctoribus Scholasticis, excellentissimum Lumen communicavit, & ut S. Vincentius Ferrerius scribit: Sua vita sancta, & scientia clara totum

18. Angeli objecta sua non intelligunt per species acceptas a rebus, quia habent species intelligibilis connaturales, a Deo sibi iudicas:

Angeli statim perfectionem intelligibilem confeatur per intelligibilem effluxum, quo a Deo ipsius rerum cognitorum accepereunt simul cum natura etiati natura, ut nos docet Doctor nobis Angelicus, qui sodali suo revelavit, quod scientiam suam, scilicet pro majori sui patre, potius Deo sibi infusam, quam industria, & studio suo comparatam esse agnosceret: Dicit ideo suo servitu quod plus habuit scientiam suam a Deo infusa do, quam ab ingenio proprio fluenda.

19. Angeli pulcherrimum hoc nomen non ex parte naturæ, sed ratione officii obtinent. **Ecclesia** vocabulum non enim, est officii non causa, inquit Gregorius, ac proinde Michael lignificat, Quis ut Deus? Gabriel fortitudine Dei: Raphael, Medicina Dei. Item Angelis, id est, angelis appellantur, quia a Deo missi sunt: Mittit angelos suos cum tuba & vace magna. Unde sanctus Joannes Baptista, tanquam a Deo missi, etiam appellantur Angelus: Ecce regnum Regnum meum. Unde Hugo Cardinals dicit: Angelus, id est Nuntius voluntatis Dei. Nam igitur Thomas Angelus dicitur, quia Chindia teris Vicario Gregorio X ad Concilium generalis missus fuit.

20. Angeli in bono firmi sunt & constantes, & planè ab eodem inamovibiles. Ita quoque sanctus Thomas Angelum se in bono continet, & immobile esse probavit. Impossibile enim fuit, ut sine per matris lachrymas, preeces, five per sororum persuasions, five per patres fratrum minas, five per inferorum tentaciones, a firmo te Deo in religione Dominicane dicando proposito, dimiserit posse. In studio scholastico, in oratione ad Crucifixum Imaginem per eum fieri solita, in Dei servizio & obsequio continuando indefessus fuit, nec seb in unquam distorqueri & ad alia averti est padus: Orate Te de machinas & insidias nimbo deinceps: quia Tu in bus posso virum sanctum, è tuo laudabilis glorio, instituto desistere. Verum intio proposito effectu quia eum a suo proposito dimovere non potuerunt, ec quod Angelus esset: Semper in proposito firmus, in tentacionibus invictus.

21. Angeli bout humilitatis virtutem, veluti proprietatem ab his inseparabilem semper ostendunt. In quo Laudatio diametro oppositi, qui à superbia veato tumulos magnitudinem ipso Domino solo majestuosa similius dixerunt: Super Solium Dei exaltata Solium meum, & similis ero Altissimo, S. Thomas autem bonis Angelis mitum est diffinitus in-

solum meum, & similis ero alissimo, s. Thomas autem bonis Angelis maius dissimilis humilitatem omnia actionum suorum comitem inseparabilem esse voluit, unde & adeo humiliis fuit: Ut nescias quid in eo prius mireris, sapientia aliudinam aut humiliam profunditatem.

12. Angeli uno eodemque tempore plura objecta simul & sensu confundunt & intelligere possunt, ac proinde s. Pater noster Augustinus dixit: Potentia spiritualis mentis Angelicæ cuncta que voluerit faciliter simul comprehendit. In qua prærogativa s. Thomas Angelis minimè relit, utpote quod plura objecta simul intellexit & de pluribus dispositis scientius simul & sensu discutere novit, nam uno eodemque temporis momento plurimum diversarumque facultatum doctrinas multis scribeatibus dictavit: Quatuor scribentibus distabat materias eadem tempore distinctas.

13. Angeli tametsi plurima andorum milia devinxerint, utpote qui in principio mundi creatuæ, tecoræ tamen pueritæ specimen semper & ubique referunt, eo quod primi vam semper puritatem & innocentiam conservant, prout ex ipsam Isidori Ethimologia colligitur: Puer à pueritate vocatur, quia angelus parus est. De sancto Thoma unus autem ex intrinsecis familiaribus suis sequens veritatis testimonium perhibuit, dicens. Ego sancti Doctor huius conscientiam, & vitam op timem nevi: teborque Dominum Iesum, me eam tenuer in illo puritatem compertissimam, in qua solent eti quaque annorum pueri.

14. Angeli cuncta terrena bona respuerunt, aqua in solo Deo, tanquam desideriorum suorum centro, quiescunt. Unde cum Tobias beneficiorum pondus quo ab Angelo affectus fuerat gratia mente recognoscere volens: Rogare coepit, ut digeriret dimidiad partem omnium, quæ adulcerat, accepit habere: Angelus dipluni nihil faciens subiunxit: Benedicite Deum eum, & eorum omnibus viventibus confortamini ei, quia se ut nobiscum misericordiam suam. Eodem quo que modo sanctus Thoma digitatus terrenas hoc est, Archiepiscopatum Neapolitanum a Clemente IV. ei oblatum respuit: Opera s. Joannis Chrysostomi toti Parisiorum urbis polhabuit: Et Crucifixo ipsum sequentibus verbis alloquens: Bene servisti de me Thoma, quam ego mercede acceperis: Veluti verus Angelus pieniūne respondi: Non aliam Domine, nisi te ipsum. Proletarii Sanctorale.

25. Angeli corpora quidem aërea assumunt, operationes tamen virtutes in iisdem exercere d. Th. possunt: nimirum potest habere opus vite, quod non p. 9. fol. ar. habet vitam, quæ est potentiale principium talis 4. fol. 527. actions. Corpora enim, quæ ab ipsis affluntur, nequaquam propria existunt, cum sint ex ipsis sua natura & essentia incorporei. Absit equidem ut sanctum Thomam nullum habuisse corpus aseverem, corpustamen suum, quo anima & mens ejus induita fuit aereum & assumptum, non vero solum fuisse affirmare, nou dubito, utpote qui febrium ardores, fuis aridates, easque quo Chirurgus acuto ferro faciebat corporis incisiones haud secus, ac si in æno corpore haec omnia passus fuisset, minimè perturbante.

Dicitur: Dolores corporis & febris ira patitur, ut non propriis membris languores, sed alienis infestanter, itaque anima ipsius tandemmodo vita fruebatur, corpore tanquam alieno & supervacuo circumdatu erat. Imò cum die quadam studio incumbens candelam accensam manu susteneret, eaque insque ad digitorum suorum articulos absumpsit penitus esset, manumque aduteret, dolorem haud secus ac si lapis quidam fuisse minimè percipiebat. Unde manifeste ipsum vere Angelum fuisse arguere possumus. Vix sensi ardorom candele incensa, Th. de Truqua manum ejus comburebat. Verum enim vestito merito vereor ne justo in dicendo prolixior videat. Ac proinde cum sanctus Thoma in 675. fol. 50 scribendo brevis fuerit, & compendiosus, nolo discursum hunc ulterius continuando videris suscitarque prolixus. Hactenus igitur dicta sufficiunt; nos paulum quiescamus.

Anton. Pizana.

P A R S S E C U N D A.

26. Quicquid hactenus dixi, nihil est si comparetur cum aliis plurius, quæ de ipso adduci in medium possent, veritatemque quia lingua nostra ad ea declaranda inhabilis est & impotens, unicum duxit superaddam, quod ad presentem discursum terminandum sufficeret. Scendum itaque est, quod quando Angeli habitu corpore amicti appareant, duas potissimum qualitates in iisdem exprimi potissimum soleant, scilicet splendor & agilitas. Et quidem quod splendorem attinet, pater de Angelo, qui sanctum Petrum à vinculis liberavit, a quo carcere obscuritas protinus illuminata fuit. Lumen resulsa in habitaculo; De alio quoque Angelo qui candido vestimento indutus c. 12. Chri-

K

Chri-

Matt. c. 28
D. Th. in
addit. ad 3.
p. 9. 84.
ar. 2. n.
364. &
85. a. 1.
n. 367.

Christi sepulchro assisterat expressè legitur, quod Resplenduit facies eius sicut fulgur. Quod agilitatem verò, ut illos à quavis gravedine corporeæ exemplis esse demonstremus, sufficit si ipsos spirituales esse substantias omnis corporeæ molis expertes esse dixerimus, qui proinde communiter depinguntur alati. Verum enim vero num duas hancæ proprietates in S. Thoma quoque invenire poterimus? Nullum est dubium. Et quidem quod primam attinet, de ipso perhabetur vita ejus scriptores, quod dum in ætate juvenili die quadam cum omnium circumstantium admiratione subtilissime disputaret, Religiosus quidam fidelis DEI servus, qui præsens aderat. (Si sancto Vincentio Ferterio creditum, attestatus est se vultum ejus prorsus luminosum, & radii resplendentem conspexit: Cum semel disputatione multum acutæ, & quidam deuteris Religiosus ipsum audiret, contemplando eum, & admirans de tanta sapientia in pectore suo, subito vidit radios splendoris ab ejus facie procedere. Quid portò de ejus agilitate dicimus? Certum est quod haud secus ac si purus quidam Spiritus ab omni mortali corporis gravedine solitus fuisset, saepius in exaltis raptes & in æta sublevatus a pluribus visus fuerit, præcipue quando orabat, in illo namque devotissimum tantum Spiritus favorem adhibebat, ut multi Religiosi cum in Ecclesia a terra sublevatum conficerent, adeò ut cum corporis sui moles Spiritum inter orandum in terra continere debuisse, contrarium acciderit, scilicet, quod Spiritus corpus suum in æta sustulerit, & agilitatem quandam eidem corpori communicari. Quando orabat in Ecclesia Fratres aliquot obvabant eum, & videbant ipsum à terra elevatum, vel ut alii scribunt: Deditus erat tam vehementer orationi & meditationi, tantaque cum attensione, ut super eum corpus simul cum Spiritu à terra eleveretur. Quid igitur dicitis, O Auditores? num forte duæ illæ conditions quibus Angelus esse declarandus erat, ipsi deservantur? Vidi Angelum Dei &c.

D. Vinc.
Fer.
ser.
de D. Th.
F. 47. co. 3

defectus compenseret: At naturam perficit. Si quis mihi pomum quoddam aereum abeat affabre elaboratum donaret, gratius utique domum mihi foret, quam si aliud mihi dediceret natura vel ab arbore producendum. Quando Christus præcursori suo Angeli tuncum imponit, dicendo: Ecce ego mitto Angelum meum, discipulum tuum, majorem ipsi gloriam conciliavit, quam lucifer, & naturalis Angelus fuisset. Opera genitè longè digniora sunt cunctis operibus naturæ, quantum feliciter natura in perfectione suæ per ipsam rem gratiam superatur. Vos autem, O beati Spiritus esse velutum Angelicum à Naturæ habetis, Thomas vero à gratia, ac proinde facilis est consequentia illatio. Potius Pharo Egypti Rex ut Josephum aula luce primaria declararet: In collo ejus torquam auream poset, sed ut omnes coram eo genitissimè, & propria sum levior in terra. Egypti Potentissimum Regalis gloria ad collum S. Thomæ præstans, & gemmam quoddam ex margaritis, & gemmis contextum monile ab Ecclesia militante spendi voluit, ut eum inter omnes caelestes beatos Spiritus primatem declararet. Rerum tantum nihil hoc loco sine solidi rationis fundamento de Angelico nostro Doctor dicendum esse volo, ac proinde ut sancti Thomæ major præ Angelis supereminentia clare videatur, quandam inter sanctum nostrum, & Angelos comparationem instituamus. Sic enim quem super Angelos verò & merito jure obtinet, primatum clarè conspiciemus. Quod ergo ex vobis, O magi Dei auctori, an praedictando à cognitione supernaturali & beatitudini, qualis est illa quam in verbo habetis, fidei & gratiae mysteria naturaliter cognoscere possitis, utique negativè nulli respondebitur. Unde B. Valentinus Archiepiscopus Thomas de Villanova dicit: Inquisitus Angelus an sub illi fuerit, & illibus Christus lateat, nisi gratia ipsum docet, respondet ignorat. Nam hæc mysteria aperte & directe Dei voluntate dependent. Unde si cuius Angelus cogitationes, quæ ab alterius voluntate dependeant, non valent cognoscere, nihil minus illa penetrare poterit, quæ à Dei voluntate immediate poteveniant. Ac proinde optimè arguit Apostolus dicens: Quia sicut homines, nemo novit, nisi spiritus hominis, qui in ipsis est, ut & ap. que concludendum est, quod cognitione naturali mysteria gratiae non possint Angelis cognoscere. E contra vero siad S. Thomam vos conser-

D. Vinc.
Fer.
ser.
Tho. de.
Trus.

17. Planè mihi persuadeo Angelis nequam ingratus furorum, si Sanctum Thomam ipsis majoris fuisse dixeris, scio etenim ipsos de servorum Dei excellentiis & prærogatiis mirè gaudere, utpote quæ in maiorem Creaturæ sui gloriam magnopere redundant. Solent communiter opera artificialia præstantiora & digniora esse, præ alias quæ à natura sibi derivantur, cum certissimum sit, quod as naturæ

entes ex eodem idem quæsieritis, mox respon-
debit, quod illa non solum cognoverit, quin &
docuerit, nemo autem docere potest, quod nef-
erit. Legitote ejus de Incarnatione, Sacra-
mentis, & præcipue de Saera Eucharistia, de vita
Passione, morte, & Resurrectione Christi Tra-
ctatus, & invenietis ipsum eosdem cum tanta
libertate, facilitate, claritudinis, perspicuitate,
& veritate conscripsisse, ut ipsum hæc omnia
proprii oculis conspexisse credores. Unde mi-
hilcebit arguere ipsum Angelum quendam
fuisse alius Angelis longè maiorem.

28. Docent nos Sacri Theologi Angelos li-
mitata quædam activitas suæ spharæ ha-
bentes, ibique existere, ubi operationum suarum
virtutem applicant. Unde quia uno eodemque
tempore virtutem suam, in pluribus locis ope-
rando, applicare non possunt, sed ad unum lo-
cum constringantur, sequitur eosdem quoque
non in pluribus locis, sed in uno duxatæ posse
subsistere. Cum Angelus sit in loco per applicatio-
nem virtutis sue ad locum, sequitur quod non sit
in pluribus locis, sed in uno loco tantum. Noster au-
tem Doctor Angelicus simili limitatione mini-
mæ fuisse contrictus, quia potius uno eodemque
tempore per voluntatem, & intellectum suum
in pluribus locis operabatur, nam in uno, co-
demque instanti, quatuor scriptoribus quatuor
diversas materias scribentibus dictabat, in qui-
busin eodem puncto per intellectum operan-
do, & speculando erat velut in Logica, Philoso-
phia, Metaphysica, & Theologia. Vigebat in-
super S. Thomas memoria singulari, adeò quatuor
scribentibus distinctas materias eodem tempore di-
cenda. Unde eidem saltem in hoc particulari
puncto, infigatis super omnes alios Angelos
præsumuntur negari nequaquam potest.

29. Quomodo cunque Salvatorem nostrum
confidemus si ve ut hominem, sive ut Deum,
semper illum erga nos valde benignum, mun-
ificum, & liberalem fuisse deprehendimus. Pe-
tro enim recommendavir Ecclesiam dicens : Tu et Petrus, & super hanc Petram adificabo Ec-
clesiam meam. Angelis animas nostras : Ange-
lis suis mandavi de te, ut eußodianter te in omni-
bus virtutibus. Sanguinem suum in propria specie
peccatoribus reliquit : Hic est sanguis meu, qui pro vobis, & pro multis effunditur in remis-
sionem peccatorum. Joannem Matrem suæ recom-
mendavit : Mulier ecce filius tuus. Mariam Vir-
ginem Joanni : Deinde dicit discipulo : Ecce ma-
ter tua. Morti proximus Spiritum Patri suo ex-

tero consignavit: Pater, in manus tuas comendo
spiritum meum. Donavit regnum caelorum la-
troni : Hodie mecum eris in Paradiso. Corpus in
propria specie cruci reliquit : Ibi eum crucifice-
rant. Vultus vero suas militibus : Accepimus ve-
simenta sua, & fecerunt quatuor partes, unicuique
militi partem, & tunica. At vero tamet
li quaquaversum per universam Dei Ecclesiam
circumspiciam, neminem tamen iovenio, cui
corpus suum & sanguinem sub speciebus Sa-
cramentalibus Panis, & vini constitutum com-
miniserit, curita ? Num forte id ipsum ad eum
non pertinebat ? aut vero de eo disponere ni-
hil curabar ? aut vero nemo ad manu erat, cui
illa recommendare posset ? Propterea existimo
Christum haec sibi reservasse in pectore, ut suo
tempore illa S. Thomas posset recommendare,
nemo enim meliorem illorum habere curat, aut
diligentius illa custodire poterat, quam ip-
se. Ac proinde unicus Thomas est ille, qui do-
ctrina sua scito Sanctissimum Eucharistie Sa-
cramentum ab adversariis Catholicæ fidei, qui
hincibus suis eidem contradicunt, illudque
infestant, tuerunt, & defendit, formans in sum-
ma sua specialiter circa hoc mysterium, unde-
cim Questiones, & octuaginta quatuor Articu-
los. Imò, cum in tanto majori devotionis
cultu glorificaretur, jussu Urbani Papæ IV. de-
votissimum de hoc Sacrosancto mysterio com-
positum officium. Et hæc propriæ causa est cur
S. Thomas ab Ecclesia sancta depogi soleat
dextera sua tenens Sanctissimum Sacra-
mentum, per hoc insinuans, Sacramentum istud
custodiz, & curamini Sancti Thomæ à Deo
committim esse. Esto igitur animæ rationales
à Deo commissæ fuerint, custodiæ Angelorum,
veritatem quantum hinc superior, &
dignior est Christus Sacramentatus, tantum
S. Thomas alii Angelis superior extitit.

30. Angeli ad miracula patrandam nullam ha-
bent virtutem aut poteſtatem : Quia miraculum
sit preter ordinem totius naturæ creata. Cùm ta-
men omne id, quod Angelus operatur ut Ange-
lus sit secundum ordinem naturæ creata. Et a-
metis S. Gregorius dicat, quod Virtutes vocan-
tur illi Spiritus, per quos signa, & mirabilia fre-
quentius sunt. Id tamen hoc sensu intelligendum
est. Quod ad sorum desiderium Deus miracula fa-
ciat, vel quia aliquid ministerium exhibet in mi-
raculis, que sunt. At vero S. Thomas miracula
patrate non solum potuit, verum etiam effecti-
vè fecit, & patravit. Neque enim hoc loco ex-
pli-
ca-

plicabo quod Romæ mulier quedam infirma Hæmorrhœissa vestem S. Thomæ devoutè tangendo sanata fuerit: Cum aliquando Romæ praedicaret, tergit mulier quedam hæmorrhœissa, & confessim sanata est ab infirmitate sua. Nec refutam, quod Joannes Ferentinus Monachus Monasterii Fossæ nova cæcus existens cum ejus faciem esset deosculatus, subito lucem receperit, unde præ gaudio exsultens, Deoque gratas agens dixit: Benedic Deus, ecce Sancti Thomas meritis clarissimè video. Sed his alius pluri misab eo patratis miraculosis prætermisisti, hoc solum moneo, ut opera S. Thomæ, præcipue vero summam ejus Theologicam magnam cum attentione per volvatis, certus enim sum, quod cum Joanne Papa XXII. affirmare cogemini, quod quilibet summa Theologica articulus, particulae quoddam, verumque sit miraculum: Quot articulis, tot miracula fecit. Angelus igitur S. Thomæ jure mentissimo palmam cedere debet.

31. Verum enim vero gloriæ nostri sancti Doctoris terminum non habent, sed in finitæ existunt; ac proinde cum verus sit Dei Angelus, ad ejus gloriam dignè explicandam aliud quidam Angelus requiretur, qui eas pro merito, & dignitate explicare posset; ac proinde cum ego nec nomine, nec facto tenuis Angelus existam, me quoque vel ad illas dunataxat adambrandas imparem, & inhabilem esse libenter agnosco. Quapropter hunc nostrum discursum hac ultima, & Theologica similitudine, vel comparatione terminabo. De cælestibus itaque Spiritibus certum est, quod eventus futurus nequaquam cognoscant, non jam loquor ex causis, sive ex

conjecturis, sed in seipsis, vel suo esse. Et tamen cum S. Thomas illa viridice prædicaret, facile hoc arguere licet, quod eadem magna cum certitudine coguovent. Et quidem cum ex iussione summi Pontificis Gregorii X. Anno 1274 ad Concilium Generale Lugdunense mitteretur, accedit, quod cum in optimis corporis valetudine constitutus in Monasterio Monachorum Cisterciensium, quod Fossa nova vocatur, ut Neapolim rededererit, appulserit, dum in porta Monasterii fuit, ad socium suum Reginaldum conversus eradem mortis sua horam proximam esse, & modicum vitæ sua reliquias sibi esse. Futuremque Monasterium istud omissum suorum sepulchrum, revelavit dicens: Hac requies mea in seculum eternum, hic habitabo quantum elegi eam quod poterat eventus ipse effectivè verum esse docuit. Unde ad imitationem Redemptoris nobis, qui in lepuichro uovo fuit tumularis, Thomas quoque in Fossa nova sepulchorum suum accepit. O Agnus Dei, non te jam deinceps tenemus, sed cœlestem, imò cœlestis Angelis gloriosorum de depraedicabo. Vbi Angelum Dei fortis, valens per medium celum, vece magna clamans: In eum cunctis suis actionibus servum, & magnum Dei gloriam spectantibus, intrepidus, generosus, & confans fuit. Resonaria doctissima julante fama ab Oriente usque ad occasum delata fuit. Tibi humillime supplico, ut granum nobis impetreras, ut qui Angeli tibi in doctrina & sapientia similes esse non possumus, ad nos veniam quandam Angelicam ducere valeamus, ut morientes sicut Angeli, Deum in celis societate Angelorum glorificate possimus. Amen.

SERMO SEXTUS.

IN FESTO S. JOSEPHI

SPONSI B. MARIAE VIRGINIS.

Cum esset sponsata Mater Iesu Maria Joseph, antequam convenienter, &c.

Matth. cap. I.

Beatius dici meretur, qui mate hujus mundi felicibus ventis pernavigat; hic enim omnem regionem sibi patriam esse astamat, teste Socrate, qui dicit: Fortunato quavis terra patria est. Et quidem

tametsi magous ille Ecclesiæ Doctor Hieron. D. Hieronymus dicat: Quod omnis felicitas cum temporibus remittitur, certum est, quod qui vel temel felicitate positus, non semper laborasse ceferatur. Potius si Aristotelii credimus, certissimum est, quod

securitas.

quod felicitas activitatis sua sphæram non in uno loco determinato teneat, sed ad fortunatum amicos & clientes suos varia sepe media adhibeat: Felicitas est vel forma secunda cum virtute, vel per se sufficientia vita, vel vita tua & iucundissima, vel possessionum facultas, & corporis vires conservativa, conservativa, amplificativa horum virtutum. Anna nobilis & pariter formosissima mulier Romana, marito suo mortuo vitam celi bim felicissimam esse censebat, unde ad secundas nuptias invitata respondit: Nullo modo hoc factura sum: si enim bono viro nupero, nolo post hac timere ne amittam: sin verò malo, que me caperet dementia, ut post optimum calorem admittam. Alii verò ipsam ex parte incita persuasi omnino contrarium affirmabant. Unde tempore Damasi Papa Romae vir quidam erat, qui viginti uxores habuerat. Item mulier quadam ibidem degebat, quæ viginti duobus maritis successive nupserat, cum vero ambo a matrimonii iugo liberarentur, novo se conjugi sedete copulavere. Duo uero matrimonio juxerant. Hinc etiam septem illæ mulieres, quantum illas meminit, quantum se ex eo, quod maritis orbaræ essent, infelices esse existimatæ, tantum se judicabant esse felices, si vel una illarum marito cuidam nupseret: Tantummodo in vocetur nomen tuum super nos, suffer opprobrium nostrum. Denique si Rachel eò quod steriles esset mortua erat, & quasi desperata mortem, tamquam minus malum, sibi oprabat dicens: Da mihi liberos, alioquin moriar, iustam utique Lia causam habuit, quod Zelpham famulam suam parentem videntes præ latititia exclamarunt: Felicitas! Filioque ab ea genito Gad non men, quod Felix interpretatur, in posuerit, per hoc simul insuouando unam e majoribus fortunis esse secundam plenum liberorum matrem esse. Felices se estimarunt. Amilia Neapolitana conjux Antonii Spalz, & dux Ludovici Salernitanus filia, quæ cum in ætate quindecim annorum maritata fuissent, taedium mares effecti sunt, è quibus unus Franciscus; alter verò Carolus appellatus fuit: Et publicè pro maribus habi-
nunt. Damon, & Pittia prosperitatem suæ floræ in amicitia collocatum habebant, quam adeo strictam inter se devinxerant, ut cum unus eorum à Dionysio Syracusinorum Tyranno mortis condemnatus esset, alter pro eo se in carcere ultro conjici permisit, donec amicus eius priusquam moreretur, de rebus suis plenè disposturus in patriam suam fuisset profectus,

Quando Epimenes miles qui Macedonum monachæ mortem per insidias struxerat, rigidam sceleris sui præstolatus vindictam, vidit se loco supplicii justum stimulare promeriti ab eodem Monarcha regius muneribus honorari (Epimenem Curt. fol. 130, quinque talentis pretiosus donat) iustum fuisse, ut deinceps non Epimenes, sed Felix vocaretur, ut hac ratione nomen suum eventui apertissime respondisset. Adhæc, quorū sunt, qui se in veræ felicitatis throno confidere existimarent, si vita sua annos, ad annos Ada, Seth, Enos, Malaleel, Enoch, & Mathusalem usque extendere possent? Utique Magnates hujus mundi auri & sanguinis pretio, & pondere compararent facilitatem recentis annis vivendi, ut S Severus vixit, & sicuti temporibus Lucii Papæ II. Anno 1146 in Francia quidam Joannes Carolus Mag- lib. 24. c. ni armiger trecentis quoq; annis vixisse dicitur. 16. Valer. Q. Metellus ab ipso nativitatē primordio ad Max. l. 7. mortem usque benignum semper habuit stellæ felicitatis aspectum, ad eò ut vultus sui jucunditas nullis unquam fuerit maestitiae umbbris obscurata. Incompatibilis quoq; fuit Agrip- pinæ felicitas, utpote quæ Germanici filia, uxor Claudi Augusti, Caligula's toro, denique Neronis Imperatoris mater fuit, Augustus Cæsar existimatus suo tempore fui maximus totius mundi Monarcha, gavisus est tranquillissima quadam pace, de nulla alia re, quâ de vita brevitate dolendi causa, habuit, nam quid fortuna adversitas esset penitus ignoravit, ut ptoinde Eruditus quidam Author merito de eo scriperit: Quis hunc felicissimum negaverit: Con- Frant. stantinus Magnus ob raras virtutes suas, ahaf- Petrar. que incomparabiles qualitates à gentilibus ve- defelic. lutti Deus celebratus, & honoratus ab isdem, in dial. 108. Deorum numerum iclus fuit, demum verò in Christianismo tanquam sanctus Canonizatio- nis honor es accepit. Duarum inter se plarum Fulg. l. 8. adverstantium religiosum populi, atque Ecclesiæ & Ebor. ipsum ad tantum, ad quoq; rarum honori culmen fol. 423. esperunt. Praetera vix credo quod aliquis ad tantum felicitatis apicem maximè in tam brevi tempore evectus fuerit ac Thomas conditius Sazanus, qui in uno eodemque anno factus est Episcopus, Cardinalis & Papa, nomen referens Plarina Nicolai V. Eodem anno Episcopus Cardinalis, ac in vita Pontifex creatus fuit. Alii insuper terminum Nic. V. felicitatis, non plus ultra, in divinatum abu- Fulg. l. 8. dantia statuerant, inter quos Davidi, & Salomonis iure palma debetur. Hi enim tantam posse derunt aucti copiam, ut David Salomon; Hieron.

Drexel.
Aurifod.
p. 5. 6. 1.
fol. 77. 1.
col. 1.
Villalp.
2. 2. in
Ezech.
l. s. dist. 3.
fol. 504.
Pined. da
reb. Salom.
l. 4. c. 1. §. 9.
fol. 160.
col. 1.
filio suo pro templi ædificatione reliquiae di-
catur bis mille quadringentos millions &, ut
Moderus quidam Author ait: *Fuit hac aurum*
summa incredibilis, qui vix tota Europa re-
periatur. Salomon quoque ad majorem funeralium
paternorum pompam, sepulcrorum Patri-
sui locupletari fecit mille millionibus
quos in iliam immisit; ex quibus Hircaeus
Pontifex quadraginta quatuor millions, &
quingenta quinquaginta millia Autiocho filio
Demetri obtulit, dummodo civitatem ab ob-
sidione liberaret. Ac proinde hosce duos om-
nium, qui sub sole unquam hactenus nisi
ruunt felicissimos fuisse censentur, nisi certò mihi
constaret, quod in quovis felicitatis genere

B Simon de Cass. lib. 1. de Virg. c. 1. **Christoph. Archiep. à capite fontium lib. de Virg. M.** *Quos nomen agnoscunt. Nam agnoscunt
Nomen augmentat virginis sponsi, inquit B. Simon de Cassia, ut per hoc inuenetur quod Deus in ipso super omnes Creaturas veluti in compendio quadam omnium felicitatum, & prosperitatum augmenta coaduaverit. Unde Archiepiscopus ille exclamavit: O te felicem Bi Joseph, cui datum est, quod nulli unquam hominum aut Angelorum concessum est. Elle sponsum Maris! Elle Patrem Christi! Eequid amplius de illo dici, aut concepi potuit. Quemam uspiam in terraute in calo major felicitas invenerit potest? Cum esset desponsata Mater Iesu Maria Joseph.*

Valer. Max. I. 6. c. 9. de fide pū blica apud Valder-in Con. 4. Joseph p. 1. fol. 504. col. 1. 2. Ptolomeus Rex Ægypti, precatus est te- datum Romanum, ut Filii lui, qui ejus in Regno successor fucurus erat, tutelam in ledigatur et suscipere. Senatus jam dicta petitione annuens, uolum è præstantioribus viris totius Romæ, amirum Marcum Lepidum Pontificem Maxi- mum secundum Consalem Alexandriam Æ- gypci solitam Ptolomei residentiam ablegavit: Ad pueritatem agendam Alexandriam misit Marcum Lepidum, ne fides civitatis frustrâ pecta exsistimaretur. Unde urbs Alexandria ad ho- norem Lepidi, monetas cum hac inscriptione cu- di fecit: M. Lepidus P. M. Tutor Regis: ab altera verò patre mulierem quandam effigiatam dex- tera sua turri innitentem, cum hac Epigraphe: Alexandria. Joseph Patriarcha noster tutor est Filii Dei, ad hoc officium à celo ea potis- tum ratione electus, quia punitum vir erat o- mniū totius mundi. Sauctissimus pariter & dig- nissimus, ad suam suiq; sponsalitii gloriā cuditur moneta, quæ hæc est: Cū esset deponens a Mater

*Iesu Maria. In cuius una parte hæc ponunt in-
scriptio: Ioseph Pater putatius, & nutritius
fili. Ab altero vero latere Virgo quæ cibigia
erat Tauri Davidis innixa cum hac subiuxta
epigraphæ: Sponsa Iosephi. Ab his etiam duobus
præstantissimis encomiis fortunam, & gloriis
Patriarchæ nostræ maxima felicitates, & ex-
tentia dependent.*

mentiu utique erat; ut cum virgo in ipso etatis
flare confitua esset commendaretur virginis, qua-
si fuit B. Ioseph. Unde eandem ob causam Joseph
moreo, Beatam Virginem Joannem recommen-
davit: Quia virgo erat, virginē virginī commen-
davit. Ac proinde S. Joannes Chrysostomus id
ideo factum esse dicit, ut Joseph super omnes
las creaturas honoraretur sicutque felicior.
Qui deponens fuerit offensio subāns, Ioseph,
ideo fabro ignario Mariae deponens erat
quoniam Christus Ecclesia sponsus olim salutem,
bonum operatus erat per lignum Crucis. Ob
eundem quoque respectum quia nimis in
sponsu Maris a calo eligendus erat, opinatur
Iohannes Gerson: Fuisse sanctificatum in
matris utero, sicut Ieremiam, & Ioannem Bapti-
stam. Et quod per gratiam divinam ex mente
S.P. Augustini ab omnī mortalī peccati mā-
culā fuerit præservatus. Nunquam in mortale scelus
lapsus est. O maxima Iosephi felicitas! O dig-
nitas Patriarchæ nostri incomparabilis?

4. Causam penetrate nequeo, cur Evangelista Matthæus in hujus hodierni Evangelii extōdo, de hoc magno sancto loquens, eundem non aliquo illustri titulo ei bene convenienti
honovaretur, prout alias in scriptura sacra circa
personas valde eminentes sicut confuevit. Ob-
servo præterea Virgi Mariæ titulum Matri
Dei expedit attributum. Cum est deponens Ma-
tris Iesu Maria, qui maximus & gloriissimus ti-
tulos est, qui unquam alieni attribui posse. Ac
proinde nunquid simile quid Iosephi attribui
potuisse? Nunquid dici potuisse quod ex pro-
genie eius Abrahæ oriundus, quod ex stirpe re-
gæ descenderet, quod omnibus illis dotibus
præfulgeret, quæ in subjecto digno desiderari
possent, id namque pariter in majorem Mariæ
gloriam utique redundasset audiens sponsum
lumen, virtutibus, honoribus & meritis excel-
lent shme esse adornatum. Verum quidem est
quod nullo protinus ambiverit titulos, ut
alias Magistri & homines stolidi communiter
mendicare solent. Sic enim de Solibiano legitur
quod patrem, qui conditione sua servus erat,
Dominii titulo honorarit. Menecrates Medicus,
ab iis quos fabulariam adhibere industria
mercede non postulabat quam ut se ejus seruos
elec̄t̄ protestantur. Domitianus voluit ut Sena-
tus Romanus sibi tanquam Deo acclamaret, &
applauderet. Causa sibi statuam quandam statui
aut eriḡ, in eaque tanquam Iupiter adorari, vo-

luit. Sapientiarum Rex Constantino Impera-
tori scribens hos sibi titulos vindicare arrogan-
ter præsumpsit: Rex Regum, Stellarum socias,
Frater solis & Luna, Bona fortunæ sponsus,
Maximatum Provinciarum Deus, Rex omni-
num Potentatum, Universi Equitatus Domi-
nus, Trium Imperatorum Imperator, Omnium
quaæ videt acquisitor & viator, viator univer-
sorum, Dominus Orientis, Austri, Septen-
trionis, Occidentis, ac totius maris. Salma-
ndrus intitulabatur Omnipotens Carthaginensis,
Paradisi Dominus, inferni praefectus, Sic-
ei faceti moderator: id est, Christiansorum,
Turcarum, & Judæorum. Solimannus Ca-
rolo V. scribens, hunc sibi titulum arrogabat:
Imperator Turcarum, Rex Regum, Domi-
nus Dominorum, Imperator Tripontiorum, &
Constantinopolis, ac Dominus mundi. San-
ctus autem noster hinc titulus onerare se mi-
nimè prætendit, quia humilis erat; Verum
tamen Sanctus Matthæus salem conformi-
ter meritis suis illum honorifico aliquo no-
mine insigniæ debuisse videatur. Scio equi-
dem quod tandem paulo inferiori se nominabil
exteadat, ipsumque hoc fatis honorato titulo,
Julius, exornet, dicens: Ioseph cum esset Iesu,
huc tamen inter omnia ipsi convenientia Epitheta,
minoris excellentiæ fuit. Nolite cre-
dere, Auditores, id ipsum per aliquam sive ne-
gligentiam, sive facili Scriptoris oblivionem,
& incuriam accidisse, quid potius in hoc suum
prodere voluit ingenium, atque prudentiam
Id quod vos ipsi mecum pariter affirmabitis,
ubi sequentem histriam attenta aure
excipere fueritis dignati. Celebrabatur olim
in Græcia excellens quedam festivitas, ad
quam omnes totius urbis nobiles faminae
cō-
parebant, sed omni pretiosissimo mundo mu-
liebri, & vestimentis ad ornatum, & elegan-
tiam exquisissime comp̄ta, & expolita, ni-
hil poterat sive in annulis aureis, sive in gem-
mis, & lapidibus pretiosis, sive in monili-
bus ad stuporem efformatis excogitari, quo fortius
ipsorum corpora, & vestes exornatae non mulier
essent: Ex toro autem gynæcæ civitatis illius apud.
folia Philonis, sive Phocionis Conjuræ vul-
gariter, & simpliciter vestita, nec ullis oramen-
tis, à quibus mulieres superbæ suam emen-
dice pulchritudinem solent, instructa conc. de &
Quam proinde cunctæ aliae sumptuopere ad- Ioseph. S.
miratae fuere, è quibus una majori curiositate 4 fol. 34.
mota

Ammian.
Marcellin.
bis. lib. 17.

Menoch.
t. 146, 35.
fol. 353.

Anton.
Monach.
seru. de
seru. de
Zamor.
p. 7 lib. 1.

col. 1. &
Per de
vara in
fer. 1. de S.
Barthol.
fol. 387.
col. 1.

mota; hujus sui corporis neglectus causam ab ea sciscitari non dubitavit, cui ipsa prudentissime respondit. Ornamenta de quibus ego gloriior fuisti laudabilis, atque compicuit matrem mei qualitates, atque virtutes. *Saxa uxori magnus ornatus viri sui virtus.* Profecto si hodie aliquis sanctus Josephum interrogaret cauimus, cur in praetexta sancti Evangelii hodierni aula, in qua eius celebrantur sponsalia, immo in qua ipse tanquam sponsus in publicum procedit, adeo simplicitet absque ullo eximiorum titulorum, qui eius, ut potest regia stirpe, & nobilissimo sanguine oriundi meritis & nobilitati correspondant, ornamento vestitus incedat, respondebit utique, maxima sua ornamenta, & gloriam in eo prae cipue consistere, quo Mariam sibi accepit in sponsam. Hac enim est quæ nobilissimo caput ejus diademate exornata, ventus tantum elle videtur respectu hujus quavis alia gloriatio. Sponsum esse Mariæ cumulum dicit omnium felicitatum, titulorum, excellentiarum, quæ a quovis possent ingento exigitari. Sapientissime igitur Matthæus a ium et titulum non attribuit, quam quod versus sic Mariae sponsus, *Cù effet despota mater Iesu Maria Ioseph: atque Iosephus sponso magnum ornatus sus sponsa Maria virtus.* Quis igitur le Patriarcha noster fortunatorem aut feliciorem gloriari poterit.

Eccles. 16.
Nicol.
Degliani.
p. 3 fol. 325.

Theatr.
vit. hum.
l. 7. de a
mor. Ma
rit. erga
uxor. fol.
1117.

5. Beatum, & felicem appellandum esse matrem illum, cui de cœlo bona, & sancta mulier inconjuge & data fuit, perspicue assimilat Ecclesiasticus cum dicit: *Mulier bona beatissima vir.* Anno 1338. Conradus Imperator superata per obsidiosem civitatem Weinsburgensem, ita ruit ut sola, quæ in ea urbe essent, mulieres libertate donarentur, ita ut secū efficerent illis licet, quicquid vellent, & possent: unde qualibet mulier, cætera omnia quæ domi habebat nihil faciens maritum suum in humeris suis à civitate portavit. Felices profecto sunt viti illi, qui adeo sibi per amorem deditas conjuges habent. Albitius felicem se esse censuit, quod cum Tarentiana conjuges sua virginis quinque annis sine contversia & sine ullo iugio vixerit. Publius Rubius quadragesinta tribus annis cum Caja Ennia conthorale sua sine ullo querela, matrimonii jugum continuavit. O quæra est hac matitati alie cuius felicitas? Alexander Bassili; Peristatum, ac Romanum Imperatoris filius fortunatum se appellare consuevit, quod Theophaniam sibi à Deo in uxorem datum accepisset, quæ ob nominis sui reverentiam

ut illud immortale conservaretur, templum quoddam sumptuosissime dedicari fecit. Verbiuntamen nulli horum, nec quorunque mensa ritoru majori cum iure felicitatis statulos debent p. quam Iosepho felicissimo Maria sponso. Ut beatum te dicere potes, ô Ioseph, quis felicitas forte Mariæ de celo accepisti tibi conforta. Nam si Conjugis bonitas mensura est felicitas similitudini, ita ut quantum illi crederit, tanto modis haec quoque incremento accipiat, sequitur maiestate, quod cum haec tenus in mundo nulla fuit inventa mulier Maria, nullus queque in euenio fuerit maritus le felicitas. *Mulier bona, id est benigna, & casta, & modesta, beatissima vir.* id est, fol. exponit Cardinalis Hugo. Et modernus quidam: *Qui honesta merita uxoris agnoscit, & felix est.* Hic igitur fiat argumentum a non nobis ad majus, & a positivo ad comparativum, & bene concluderis reuelatum, & beatitudinem sponsi Mariæ, quamvis ab aliis longe excedeat, bonitati Mariæ nulla enquam reperi potest æqualis, ergo felicitati Iosephi nulla uero invenire potest similis.

6. Variz a Sanctis Patribus excofessionibus hinc ad hunc sapientissimi Salomonis locum quod in suis Proverbis ita loquitur: *Nisi in portis vir eius, quando sedet cum fratrum terra.* Hoc loco de nobilitate agitur, quæ una est eorum sicutorum quæ felicitatem de maximè confundat. A vero quiam est ille, qui ob felicitatem felix nominatur, quique in Majestatis throno in maiorum senatorum terra collegio confunduntur. *Vir eius.* Sed opitare lete ad quemnam referuntur, *Ly vir, & Ly ejus?* vel ut Syracus legunt: *Marius ejus celebro, illustri, conspicuus.* Prætereo hoc loco omnium aliam decisioinem, quæ à sacris scripturis huc loco adducitur, & ad illam S. Gregorii Magi Papa compositionem sollemmodo me refendo, qui per *Ly vir. S. Iosephum.* Mariæ sponsum, & per *Ly ejus.* Mariam sponsam quæ intelliguntur, formiter ad illa Evangelii verba: *Ioseph autem vir ejus?* quasi dicat, *vir ejusq; ejus.* Sponsus Mariæ, nobilisseli, conspicuus, illustris, & celebris, omnis autem ejus nobilitas, & felicitas ex hac unicione configuratur, quia *le felicitas sponsus est Virginitas, uite, quiete, vir ejus, id est, summa magnæ hujus Dominae sponsus.* Id quod est patrum presulium demonstratur per id quod in Hispanorum Historiis scribitur. Philippus. Iad regum Hispanorum dignitatem per Ibeliam Regiam conjugem fuit.

quam sublimatus fuit: Beneficio uxori sua in apicem Regis Hispaniarum ezecectus est: Mortua autem labellā Joannā filia ejus hereditario iure in eorum Regno succedit / cum lex Salica mulieres hereditate prohibens, huic nequaquam contrariatur ideoque ipsa Regni possessionem aggressa est, maritus autem ejus Princeps Africicus in Regni coronam eo ipso etsi subingressus; ac proinde ejus Sponsus Philippus eodem regio titulo nuncupatus est. Unde facile concidere possumus, quod eum inter Joseph & Mariam constitutum fuerit felicissimum illud matrimoniū, omnes pariter prærogativis, dignitatibus & excellentiis Virginis in honorem Josephi sponsi sui redondant, ac proinde regio diatema caput ejus redimiri mereatur. Ac proinde sedebit cum Senatoribus terra, id est, primum inter Senatores celestes locum obtinebit, id est, inter Patriarchas, Prophetas, Apostolos, Angelos, &c. quos omnes, utpote primatum illi cedentes, multo tituli longè præcedit: Beata Virginis quaque sponsus, puta S. Ioseph, erit in hoc confessus nobilis, quia post B. Virginem censetur inter primos sanctos. Quare inter Prophetas, & Apostolos confidebit, immo inter primos Angelorum ordines ilustris, & conspicuus apparetur.

7. Porro, cum jam de S. Josepho sub hoc nomine, Vir, loqui ceperimus, majori cum dilectione novam quandam ponderationem instituamus, idque tanto magis, quod S. Matthæus quoque ejus in hodierno Evangelio mentionem faciens, eudem quoque viri titulum ei tribuat, dicens: Ioseph autem vir ejus. Ergo possibile est quod S. Matthæus adeo sit angustus, in suis cogitationibus & S. Joseph ita modicus, & pauper in prærogativis, utile ad hunc representandum, inventus non potuerit aliud nomen, nec hic aliam in se continet proprietatem, à qua in mundo celebrari possit, quam hoc nomen, Vir? Hæcque difficultas apud me tantò magis augeretur, dum audio S. Lucam quoque, dum Gabrieles Archangelus ad Mariam calitus institutam legationem describit, hoc eodem nomine utitur, datus ait: Vir erat in terra Hur, nomine Iob, tam vero. Ac proinde pro hujuscem difficultatis intelligentia observandus est ille loquendi modus, quo Spiritus S. de invicto paciente Jobo loquens uritur, datus ait: Vir erat in terra Hur, nomine Iob.

Ex quo enim Spiritus S. invictum hunc patientem proprio lui Job nomine appellat, quid opus erat insuper adjungere Ly. Vir? Certum enim de facto erat, neque alius erat declarationibus Paleari Sanctorale.

opus, ut intelligeretur Jobum virum, non verò lapidem, aut lignum fuisse, ac proinde superflue mihi additum viderit, quod Erat vir. Chrysostomus responderet Jobum fuisse personam quandom tam eximus prærogativis exornatam, ut ne homines simplices illum veluti Deum venerarentur, opus fuerit specificare, quod esset vir: Vir erat in terra Hur, nomine Iob. En ipso amet D. Chrys. verba Chri. solitomi: Ne quis agnos sublimitatem t. 1. de Pa. respiciens non humanam, sed peregrinam esse natu- Iob hom- ram putaret. Ad hæc locum quendam scriptura 2. f. 137. locum huius perfidem invenio. Deus vanque col. 1. E. cum Ezechiel Propheta loquens, hisce illum vocibus compellat. Filiū hominis sibi faver pedes Ezechi- tuos, & loguar tecum. Cui illum nō proprio c. 2. 1. nomine appellat, sed hominem vocat? Respon- deret Theodore: Nō simplices illum Deo adeo Theod. in gratum esse videntes, illum esse quoddam super- c. 2. Eze. humaum, humanæque naturæ limites super- fol. 2. 49. excedens habere crederent: Filium hominis appelli, ne nature obliviscari ea contemplatione digna- tis, que cum superari Naturam. Porro ratio ist- hæc S. Josepho multo magis militat, quanto scilicet is præ Jobo & Ezechiele in quovis per- fectionis, & sanctitatis genere excellentior erat. Quare dicendum quod Sanctus hic Patriarcha appellatus fuerit vir, eo quod vir denotet virtutem, similique hoc tacite innaturat, magnum laude Dei servum quandam fuisse omnium vir- turum Epitomen, & quintam essentiam. Unde si verum est, quod conjugia inter pares, & æqua- les initii debeant: Nube pari, cum ipse cuidam, ut ita dicam, Deæ deponsatus fuerit, nisi Evan- gelista Matthæus, & Lucas expiæ ipsum hominem esse declarassent, homines simplices ipsi sum forsan veluti Deum quendam venerati fuissent, & adorassent. Virum nominat Evan- gelista Iosephum, non quia maritus, inquit Ber- nardus: sed quod homo virtutis erat. Et Albertus hom. 2. Magnus: Quid hic adiutor vir, non fuit ad deno- sup mis- tandam fecit discretionem, sed ad tangentem Ioseph, & sus eis, & Beatissima Virginis commendationem. Et Ioseph etiam à Iosepho honorificationem. Vir ergo non no- col. 2. tet hic sexum, vel etatem, sed virtutem. Ergo fuit Albert. iste Ioseph vir per constantiam fidelitatis, per virtu- Mag. in sem castitatis.

8. Aliam quandam circumstantiam circa præsens Evangelium ad majorem magni nostri Patriarchæ gloriā, velim consideremus: Ioseph autem vir ejus cum esset justus. Quia justus Matth. c. 5. fuerit, nequaquam dubito, hæc enim præro- gativa qualitatis sua sphæram minimè excedit.

Etiā Thamar à Iuda Jacobi filio iusta appellata fuit iustior me est. David etiam à Saul Rege justus dictus fuit: *Iustior tu es quam ego.* Job quoque iustum se reputavit: *Iustus sum, & Deus subvertit iudicium meum.* Insuper plures alii iusti vocati fuerunt, de quibus nimirum dictum fuit *In iustorum anima in manus Dei sunt.* Verum enim vero hi rigorosè non sunt dicendi iusti, sed *lato vocabulo*, dicitur enim in Scriptura: *Nōn est homo iustus in terra.* At vero quod Joseph rigorose & per anthonomiasam iustus esse dicatur, cum tamen Maria vicinus, & ejusdem cum illa dominus iniquilinus existat: *Joseph autem vir ejus id est, Maris, cum esset iustus, hoc est, quod obstipescere me fecit.* Imo capere non possum ratione iustus dicatur, qui ipsumer Vebo incantato, quod est ipsissimum in abstracto Justitia, vicinissime est proximus. Apparente sole omnes stellæ dispergit, suumque splendorem amittunt. Porro Christo in domum Centurionis ingredi volunt hic respondit: *Non sum dignus ut intres sub teclum meum.* S. Petrus quoque ait: *Exi à me Domine, quia homo peccator sum.* Et S. P. Augustinus dicit: *Cuius participatione iusti sunt, ejus comparatione nec iusti sunt.* Quibus adiicit S. Gregorius, quod humana iustitia divina comparata iustitia est. Ecquisnam idipsum Davide clavis Psal. 142: *Non iustificabitur in conspectu tuo omnis vivens.* Qua iugitate in medio magna Dei Matri, & ipsiusmet Dei Incarnati constitutus appellari poterit iustus? *Cum esset iustus.* Etenim Matianus refert solam Veneris stellam hac prærogativa gaudere, quod etiam in ipsiusmet solis præsentia constituta splendorum suorum non amittat. Stella Veneris sola fulgoris sola emergentis conspectui non cedit. Stella nostra mystica in conspectu Mariæ & Iesu veri Dei, qui Sol est iustitiae: *Sol iustitiae Christus in iustitia fulget, & tanquam sponsus Beatissimæ Virginis, super omnes sanctos;* & Dei servos hoc privilegio fruatur; ut eorum ipsomet Deo nominetur iustus: *Joseph autem vir ejus cum esset iustus, quasi Evangelista dicere vellit: Joseph quia vir ejus, id est, Maria, ideo iustus.* O sponse felicissime, quantum sanctitatis tuæ radii, in conspectu duplicitis illius solis Mariæ scilicet matris, & filii ejus Iesu, exterior refulgent!

9. Quandiu Arca Dei in domo Obededom consistebat, gracie, & favores celestes domum ejus mirum in modum inundabant, videbaturque Deus ob copiosas, quas toti domui communicabat, benedictiones rectum domus illius

vultu semper sereno respicere. Tribus membris Arca Dei in eadom substituit, eoque tempore nullus unquam benedictionum immittendrum fuit his. Et habens ut Arca Domini in domo Obededom Gerbi tribus mensibus, & brachio Dominus Obededom, & omnium domum eius. Es figurati, nunc figuratum quoque retrahimus. Ludolphus Cartthusianus per Arcam MA. Ord. ap. RIAVM intelligendam esse exstimator, Maria est quae per arcum Testamētū prefigurata. Quisnam sit felicissimus ille Obededom, qui Arcam Domini domi sua commorantem sustinet, pater quam Josephus? Quamnam. O auditores inter arcum, & Mariam, esse patratus differentur! Illa lignum, hæc mater Dei era. Quantigunt majores & quoad qualitates, & quodammetum, esse debebant ea benedictiones, quibus Deus cumulabat & fortunabat Josephum? Si perpendiculariter quantum gratiam Domini in diligeretur Obededom Gerba, eo ipso quod arcum tradidit in domum suam congrua honore, & reverentia admisisset, quanto eum dignatur in Deo favore Scriptura manifestat dicens: *Benedictus Deo minus Obededom.* At vero dispiciamus non fiducias, gratias, privilegia, & beneficia, sed & re-2. G. quibus Deus non domum duxerat, sed & regnans Josephi ob domi sua non tribus solis mensibus, sed annis, & annis arcari mysticam Mariam Matrem suam custodiram cumib[us]: *Quo cum favore, qua benedictione, quibusque legi compensavit, qui arcam illam divinam prothesaurorum custodivit, qua non legis tabula, sed ipso Legislator continebatur.* Etenim argumentum istud per alia quæ in novo Testamento accidisse scimus, corroboratur.

9. Postquam Maria Elisabetham cognitam suam uterum gelare cognovit, relicta ad tempus domo sua uia cum Josepho fidelissimo fidelis, & sponso, Montaa Judea transcedens magna cum sollicitudine in Zachariæ domo se contulit, de cojus propinquio advenit Elisabeth certior facta præ latititia gestiens, obviam ei processit, & in mutuo ruentis dulcissimos amplius salutem sibi mutuam sunt impetravit. Exagetus Maria abit in montana cum festinatione in domum Zachariae, & salutavit Elisabeth. Quiam autem ex hac Marie visitatione & salutatione in Elisabetham redundarunt effectus: ipsam, O sancta mulier, quæ eosdem intenti cepisti, illos hic nobis edicas. Nemquid auditis: *Ex quo facta est vox salutationis tua in annib[us] meis.* Quid cum demum cognoscere?

ultavit infans in utero meo. Joannes infantulus in utero materno sanctificatus fuit, ac proinde a cultu originali gravi pondere exoneratus, præ gaudio jubilans: *Exultavit in utero.* Et quid præterea? Mater repleta est gratia Spiritus sancti. Et repleta est spiritu sancto Elizabeth. O te fortunata! O Elizabeth, qua per unicam salutationem, & visitationem a MARIA Virgine & Christo filio ejus in utero Virginali etiam inchoato gratis locupletata & repleta favonibus fuisti. Dicite sodes: Nunquid omnino certum esse existimatis incomparabiliter maiores collatos esse Josepho præ Elizabetha favores, & gratias? Quis dubitat? In tot annis, quibus simul sub uno, eodemque recto vixerunt quot millies milles, millesque vicibus MARIAM à Josepho, Josephum a MARIA visitatum & salutatum esse creditis? Atque ideo lingua me deficit, fateor, quo minus gratium, favorumque numerum repræsentare vobis possum, velitis illum cogitationibus dimicendum, & computandum proinde relinquo: Elizabeth repleta est spiritu sancto. Quod si ex unica visitatione & salutatione Mariae tanta uita accrescit Elizabeth, quantam existimas acreuisse Joseph longa illa conuersatione cum Maria & Christo domino; & ex multis salutationibus, quas per totum illud tempore intercessisse non est dubium.

Etenim si ex eo, quod Joseph Maria sponsus fuit, talis ac tanta ei excellenter, & felicitas accessit, quanta postea prærogativa ex eo in eundem redundare debuerint, quod Iesu Christi Fili Dei Pater fuerit putatus? Proloemæus Rex Corona & Regno cedere, utrumque vero filio renunciare voluerat. Quod consilium cum multis non probatur, eo quod unde indecens esse videretur, Patrem in senio suo tali se majestate excire, suoque loco filium sibi superioriter facere prudenter respondit: Majori affior gaudiu quod Regis Pater, quam quod ipse Rex sim. Unde conjiceret licet quanta fuerit Josephi felicitas, qui Pater fuit non Regis cuiusdam terreni, sed Regis Regum & Domini Dominae autem, imo Dei incatoaci.

11. Sanctus Matthæus de laudabilibus Josephi ab Arimatæa actionibus loquens, præcipue vero de amore quem Christo tempore Crucifixionis & Mortis lux exhibuit, dicit, ipsum animo generoso accessisse Pilatum, ab eoque Christum e Cruce deponendi, & sepeliendi facultatem audacter postulasse: *Cum autem jero*

factum est, *venit quidam homo dives ab Arimatæa nomine Joseph, &c.* Quia in re particulatiter nota, quod inter alias Josephi hujus qualitates sanctus Matthæus hanc que receperat quod dives fuerit: *Venit quidam homo dives.* Et tamen *Ivan. c. 19.* ex altera parte certum est, quod discipulus fuerit Christi, qui paupertatem tantopere amabat, & prædicabat: *Beat pauperes, &c.* Iusque discipulos pauperes esse volebat, divitiatumque contempnentes, quia divitem esse apud Deum in paupertate consistit. Aristides Atheniensis summa gloria loco habebat paupertatem, illiusque studiolum esse: *Multa justius se paupertate g'riari posse Sabell. l. 3.* credidit, quam Callianus Atheniensis diuissimum. Epaminondas Thebanus in fine vita lux major gaudiam non habuit, quam dum semendicu mori videbat: *Cum è suo nihil haberet unde funus duceretur, publica impensis tumulatus est.* Socates magnus ille Philosophus semper se divitiatum hostem, paupertatis vero summum amicum, & amatoriem exhibuit: *Pauper semper fuit pedibus nudis incedens, sordido pallio contentus.* A naxagoras Claiomenius iiii, qui Philosophia studabant, persuadet paupertatem solitus erat, dicens: *Nemo simul & virtutes & divitias posside re potest.* Sancta Elisabetha Audreæ Pannonie Regis filia, conjux autem Ludovici Thuriaz Landgravii, & Principis, divitiis dorsum semper obvertit, paupertatis autem sequacem, & amaticem se exhibuit: *Spreuis omnibus que à Patre, aliisque propinquis ei offerebantur pauper fæta est.* Quomodo igitur Joseph ab Arimatæa simul dives & Christi Discipulus esse poterat: *Idem ib. Exempl. fol. 375.* Cumque apud Christum Dei Filium, divitem esse probrosum aestimatur, sicut & apud præominatos Gentiles, cur Evangelista Josephum hunc à divitiis tantopere celebrat: *Venit homo quidam dives.* Quænam, aut quales erant hæ divitiae? aut in quibus illa consistebant? dum forte in auro, & argento, vel in bonis mobilibus, & stabilibus! Sanctus Epiphanius dicit, quod divitiae ejus in eo consistebant, quod scilicet Corpus Iesu Christi haberet & possideget linteum in involutum thesauros quendam portabat qui omnes totius mundi excedebat divitias: *Et accepto Mat. c. 27.* corpore Joseph involvit illud in sindone munda. Verissimæ & præstantissimæ hæ sunt divitiae quas possidere poterat: *Vere dives Joseph, si D. Epiph. quidem margaritam illam, qua omnem pretiu Orat. de estimationem excedit, secum habere, ac porta- Domini re promoverat.* Vere dives, Sacculum enim Sept. plenum

plenum portabat, nemp*ipsummet* Divinitatis thesaurum. Sed eheu, quanto in prærogativis ac felicitate ditor, & locupletior censendus est Joseph Virginis sponsus? Ille Joseph Christum in sua potestate habebat, dum mortuus esset: hic autem eum dum vivus est, sub suo dominio possidet: Ille per breve temporis spatium Christum in sua proprietate possebat: hic plusquam virginianus: Ille ad eum sepelendum: hic vero ad sustentandum: Ille aliud in Jesum Ius non habebat, quam quod à Pilato accepserat, sic tanquam Pater, patriam in eam jurisdictionem habebat: *Quomodo Ioseph vere deus non erat qui illum dono accepserat, qui omnes nutrit, omnium absolutio imperio dominatur?* inquit S. Epiphanius.

12. Pulcherrima est illa sancti Patris Augustini ponderatio, quam quoad opus creationis mundi circa Deum nostrum instituit: Ingeniose namque obseruat Authorum totius universi semper appellatum tuisse simpliciter Deum: *Eccit Deus: Dixit Deus: creavit Deus: formavit Deus: produxit Deus: vidit Deus, &c.* Septimo autem de postquam univera opera creando absolta fuisse, Nomini DEI adjunctum fuit nomen Dominus, & speciatione subito postquam creatus esset homo: *Formavit igitur Dominus Deus hominem de limo terre.* Cum Deus non vocatur Dominus in creatione cali, Solis, Lunæ, Stellarum, Angelorum, terræ, florum, arborum maris, piscium, volatilium, quadrupedum, sed tantum in solius hominis formatione: Audite qualiter dubium istud à Magno Patre meo moveatur: *Ab ipso divini Libri hujus exordio, in quo ita captus est. In principio fecit Deus celum et terram, usque ad hunc locum (id est, de formatione hominis,) nunquam postquam est Dominus Deus, sed tantummodo Deus: Nunc verò, ubi ad id ventum est, ut hominem in paradyso constitueret, eumque per præceptum operaretur, & custodiret, in Scriptura locuta est: Et siempsit Dominus DEVS hominem, quem fecit. Quid est quod, cum tanquam Dominus absolutus, & supremus totius universi dominium obtineat, solius tamen hominis Dominus declaretur? Nunquid major excellētia est esse totius cuiusdam civitatis Domini, quam Dominum esse unius partis, vel potius civis talis civitatis? Num forte Deus solius hominis, non vero reliquorum Dominus erat? Non quod supradictarum Creaturarum Deus non esset Dominus, sed quia hoc nec propter Angelos, nec propter hac, quae creata sunt, sed propter hominem*

Gen. 14.

D.P. Au-
gust. in
Gen. ad
lt. lib. 8.
c. 11. fol.
131.

D. P.
Aug. ib.

scribatur. Propter solum itaque hominem Dei titulus Dominus attributus. Et ecce in promulgata causam, inquit S. Augustinus: *Ad eum amandum, quantum ei expediat habere Dominum Deum.* O quam pulchra est hac copulatio obedientia humana, & dominii divini. Quis docere voluissest magnus hic Doctor: Tunc deus magnum Dominiū estimat, quando hominem sibi obedientem esse conspicit. Ac quoniam hinc facile concidere nobis licet, quanta sit Josephi excellētia & dignitas, qui ipsius Deo præcipiebat, ab eoque promptam sibi pietatem videbat obedientiam. Unde Isidorus Deum laudans hunc in modum loquentem iurabat: *Ego conversatus cum Ioseph in omnibus, scio quod si esset filius eius, & eram per omnia sicut ipse ille obediebam ei in omnibus, nec unquam transpropositum verbum illius. Et eram subditus illi, sicut per se parentibus, & diligebam Ioseph validum suum populum oculi mei.* Deus itaque hominem habet sibi subobedientem, Joseph autem habet Deum ab omnipotente & obsequente. E quo velut modo argumento concludere possemus, plane diesq*e* flos: quod quanto Deus homine maiore est, tanto est maior videatur excellētia, & felicitas filiorum, eminens supra dominum, quod Deus in hominem obtineret. Idque Deo si ordinare compascit, ad maiorem Josephi Patri sui gloriam & felicitatis augmentum. Ac proinde cum antiqui et filiorum bonitate soliti fuerint. Parum excellētias, & felicitates argueret; quia causa est ea Homerus affirmet Cretenses exultinasse Callarem veram tuuisse Deitatem alceum, eo quod filios haberet ex moribus qualitate valde habiles, eximiosque in virtutibus & vita integritate: *Castor Aylacides, qui quondam à Crete-Hibernis ut Deus celebatur in suis hominibus. Subiectus ab Indenus quidam: Tantum vindicta vim habebit.* Nec mina singulariisque praesentia filiorum ad augustinum Parentum commendationem. Quales igitur filii a divinis Iesu Christi filii sui putativi qualitatibus, & prompta ejus obedientia prognosticata fuisse debent, si Themistocli gloria lieuit in hoc, quod filium haberet Diophanem, qui tamen Gracia imperabat.

13. Deus olim in antiqua lege Prophetis & Patriarchis voluntatis suæ beneplacitum revere, aut aliquod illis præceptum ad execendum dare volens, illos non in propria persona conveniebat, sed ad illos calauulicos, Anglos, Annos, mittere solebat: *Angelus in Testamento vocat et. Emper.*

49. semper apparebat & non Deus, inquit Abulensis
hoc rame illis libenter indulgebat ut Divinitatis
titulum arrogare sibi possent, se veluti
ipissimum Deum eram illis, ad quos ablegati
erant, representando dicentes? Ego sum Deus
sicut & Moysi ad Pharaonem ex divina com-
missione dimisso commisi, ut se Deum esse co-
ram Rego declararet: Ecce constitui te Deum
Pharaonis; Et hujus equeidem opinione sancti
Parres fuerunt Augustinus & Anselmus, Hie-
ronymus, Gregorius, Dionysius Areopagita &
Julianus Marcius: Angeli omnes qui Dei locum ob-
tinebantur sunt, & ho[n]i[n]ibus locutus sunt, Dei,
etiam appellati sunt nomine, ut is, qui cum Iacob
& Moysi locutus est, inquit Justinus Martyr. Et
S. Thomas nos quoque docet, quod Angelorum
ministeria vocantur, & propter hoc
dicuntur in ministerium mitti. In duobus tan-
tummodo casibus Deus non mittit Angelos,
sed in propria persona, quo eundem est; vadit;
sic enim primo Pater aeternus in lumine Jordani
accedit, quando Christus a Precursore suo
Joanne Baptizari permisit, tunc enim
vox facta est de celo. Verum ejus obsecro ista
voce est! S. P. Augustinus vocem Patris aeterni
fuisse dicit: Vox Patris insonuit. Et S. Ambrosius:
Vidimus spiritum sed in specie corporali, & Patrem
quem videre non possumus, audiamus. Secunda
autem vice idem Pater aeternus avenit quando
in monte Thabor Dei Filius Christus Iesus
presentibus discipulis suis Petro, Jacobo, &
Iac. 1. Iohanne transfiguratus fuit, tunc enim etiam vox
Cui D. quaedam de celo delapsa audita est: Et ecce vox
filii, de nube dicens: Fuitque similiter vox Patris aeterni,
inquit S. Hieronymus: vox Patris de celo
loquens auditur. Verum enim vero scire hoc lo-
co petumperem, cur Deus in hisce duobus locis
seficit in Jordane, & in monte Thabor usus
non fuerit Angelis, tanquam diligentibus &
delibus suarum? Forte nulli erant Angelorum,
qui ab opere vacarent, sed omnes alii ab ipso
quoque Deo impositis officiis dediti, & occu-
pati erant? Nequaquam quia sunt plusquam
milliones millionum Angelorum, qui prompti
fuerant ei, & decies millies centena assiduebant ei.
Ergo id non est factum ob defectum ministratum
Angelorum. Unde ergo? Etenim quod si
mysterium hoc penetrare velimus, observanda
sunt in utroque loco verba ab aeterno Patre pro-
nuntiata: Hic est filius meus dilectus. Non dicit:

dilectus, sed filius dilectus: Filius autem dicit rela-
tionem ad Patrem. Certe si ad utrumque hunc
locum Angelus fuisset missus, idemque haec
verba pronuntiasset: Hic est Filius meus dilectus,
haec per bonam consequentiam relationis aequi-
pollentem sensum redidissent, & si Angelus
dixisset: Ego sum Pater hujus mei dilecti filii
Atque ideo nequaquam, inquit Deus, hunc
Paternitatis titulum Angelis indulgeri permet-
tam facile quidem illis indulgebo ut Divinitatis
nomem sibi attribuere possint; Paternitatis vero
titulum non item. In divinis, milii soli Primorum
Trinitatis Personarum competit hujus Filii Patrem
esse: In humanis autem foolishitas, & prærogati-
va ista filii Josephus debetur. Quo nomine, id est, D. Ba[stille].
Paternitatis (inquit Sanctus Basilius) neque hom[inis] de
Angelus, licet brevi temporis spatio, potuit nunci-
pari hoc unus Iosephus insignitur.

4. Quando Dei Filius turbis in templo præ-
dicabat, auditorum nonnemo eidem vicinior
factus dicebat: Ecce Mater tua, & fratres tui foris Matt. 12.
stant, quareste te. Quibus ille se aliam Matrem,
nec alios fratres aut sorores recognoscere respon-
dit, quam illos, qui coram eo præsentes astabant,
& qui Patris sui coelitis voluntatem per omnia
adimplebant. Idem 16. Quicunque fecerit voluntatem Pa-
tris mei qui in celo est, ipse meus frater, soror, &
mater est. Verum dicet hic fortasse Logicus al-
quis: Sermo tuus, O Domine, non viderit fuisse
compleatus. Non enim est in eo sufficiens divisio,
cum deisti ei aliquid, sed nescio quid, sequens
tamea discursus facile elicet. Existimas igitur
quod non tantum Matrem habeas, id est,
MARIAM, & fratres & sorores, omnes filios
unius, ejusdem Synagogæ, verum etiam habeas
Patrem, ut proinde dilectissima Mater tua,
quando te per triduum amissum moesta quæ-
bat, bene dixerit: Fili quid fecisti nobis sic? Pater
tuus & ego dolentes quarebamus te. Cum igitur
non minus Patrem falem putavimus, quam
Matrem habeamus, cur non æque Patris, quam
Matri tuae mentionem facis, sed haud secus ac si
Patrem non haberemus eundem omnino subtices?
Dicere igitur hoc modo debebas: Quicunque
fecerit, Ecce ipse meus Pater, Mater, Frater & So-
ror est. Aut certe causa nobis investiganda erit,
cureum, qui Dei voluntatem facturus recognos-
cas Matrem, fratrem, & sororem, non vero Pa-
trem? De Macedonum Monarcha Alexandro Benevol.
legitur, quod cum die quodam haud procul à apud F.
Corinthio abesset, omnes ei cives urbis illius ob-
via processerunt, ei significavit, se illum in suum Labat. 3. fol. 123.
elegisse.

elegisse, & adoptasse concivem, & ut hunc honorem tanto majoris faiceret, subdebet, honorem hunc duobus diu taxat delatum fuisse, Herculi nimis, & ipsi, ac proinde rogabant ut hanc benevolentiam, & affectum ipsorum non spernere, sed gratum habere clementissime dignare. Idem, quoque Salvator noster inferte voluſe videtur: Nam Pater natus duobus tantummodo conceditur, nimis Patri aeterno respectu generationis aeternae, & ratione nativitatis temporalis Iosepho. Unde Sanctus Cypritanus ait:

D. Cypr.
I. de Bap.

Non est qui sibi hoc verbum (id est, Pater) audeat arrogare, soli Ioseph nomen Patris cooceditur. Hac honorifica nomen clara noster Sanctus Patriarcha tantum afficiendus est, & nemo aliud, Vnius Ioseph insignitur.

I. Patres Theologii duas quæstiones movere solent huic proposito non parum servientes. Prima est, an Christus dici possit filius Spiritus sancti: nam videtur quod sic, siquidem scriptura dicit: *Quod in Maria natum est, de Spiritu sancto est.* Similiter Spiritus Sanctus Pater Christi appellari possit. Secunda est, an Mariæ dati possit titulus sponsus Spiritus sancti? Et in conuerso. Sanctus Thomas ad primam difficultatem negative responderet: *Nullo modo debet dici Christus filius spiritus sancti.* Unde & pro altera correlative quæstione per consequentiam deduco, quod nullo modo debet dici *Spiritus sanctus Pater Christi.* Cum sanctus Pater Augustinus dicat: *Natus est Christus de Spiritu sancto, non fecit filium.* Postea vero in quaeramus, an Spiritus Sanctus sponsus Mariæ vocari, & ipsa sponsa Spiritus sancti dici possit, concludunt affirmativa, quod scilicet sine illa erroris suspicione Spiritus Sanctus Poteſt dici sponsus Mariæ, & Maria sponsa Spiritus sancti. At vero circa hasce doctrinas Theologicos profundius nonnulli difueruntur. Quod si Spiritus Sanctus sponsus est Beata Virginis, & per virtutem ejusdem Spiritus sancti conceptus est Christus, cur, obsecro, non similiter dici debebat Pater Christi? Deinde si Joseph in generatione Chilii partem nullam habeat, nec quicquam in eadem lese ingenerat, quomodo dignissimo hoc titulum sibi poterit, ut sit Pater Christi, cum hic titulus potius Spiritus sancto conuenire videatur? Existimo omnino quod tertia in Trinitate Persona Divina hinc erga Josephum benevolentia, & civilitatis actum exercere voluerit, concedendo Iosepho, ut Pater Christi appelletur: ipse vero contentus fuerit alio titulo, quod scilicet Mariæ dicatu i sponsus. Verutamen nolo ut hic ulterius progredi amarum, nisi prius hoc puncto per aliquos Scripturæ eventus

S. Tho. q.
32. a. 3. fo.
345. col. 2.
in fine.

D. Aug.
in Ezech.
2. 3. c. 28.

Tur filius Ioseph qui sibi Heli id est, Ioseph filius Heli. Etenim si Ioseph unus horum filios fuit, quomodo esse potius filius alterius? utique enim tantum habere Patrem debuit: Religioles S. Hieron. Jacob & Heli utriusque suis fratribus, Heli autem sine liberis mortuo Jacob ei etiam videtur ibi conjugem accepisse, hac coniunctio Iosephus id est natum appellatum fuisse filium legatum Heli, & naturalem Jacobi: Ex deverso Parvum genitum ciuntur Jacob & Heli utriusque fratribus quorum alter id est, Jacob fravis Heli sine liberis defuncti uxoris mandato legi accipiens genuit Ioseph, natura quasi generis suum filii proper quod scribuntur Jacob avisi genuit Ioseph secundum legem vero prescriptum Heli, fuit filius Iacob, ut proinde S. Luc. dicit: Ioseph filius Heli. Per haec igitur adducta scriptura loca, ante memoratas difficultates facilis intelligemus. Joseph enim maritus erat Mariæ, verum, quisippe quoad matrimonium propter amissum perpetuam virginitatem votū civiliter mortuus erat sine liberis (merito enim mortuus hoc sensu divi potest, quia quis perpetua virginitate ex toto observar. Unde Lyrā, de filia Jephite dicit: Non fuit sacrificata Domino per mortiem corporale, sed posita per civilem, spirituale per obseruantiam perpetua virginatus. Ideo Spiritus Lubinus greditur in eius locum, nisi virginis spousus, cuius opera concepsit et Chritus, Quod enim in ea natum est, de Spiritu sancto. Non tamen ideo dici debet filius Spiritus sanctus quia iusta legem

corroborationem. Lex itaque Hebreis emittit quis uxorem habens si e libens moeteum, hanc ejus a se propinquior cognatus relatiā illam adiunxit ipsam ducet obligaretur, & prius, qui ex tali coniugio nascitur filius, dicitur debet filius manu jam mortui. Erat autem illa, quod mortuo aliquo sine liberis frater ejus, qui est filius iugens in ordine successus accepit uxorem, tunc ad iugendum sibi fratru sui. Ecce tribulum illud, istum in Genesim realiter subsecutum. Nam Hes. 47 primogenitus Juda moritur sine liberis maddabili 131. ut fuit Onan frater suo ut Thamar relata fratris viduum sibi diceretur Her moritur, non vero Onas, idque siebat ad iugendum sibi fratru mortui. Id quod Scriptura latu clare expellit. *Gloria* Dicitur: *Dixi Iudas ad Onan filium suum, ingredi ad uxorem fratris tuu & sociare illi ut filius meus fratri tuo.* Similitem proulus calum videtur hec persona sanctissimi Patriarche nostri Iosephi, quem S. Matthæus scribit: *ille filius Jacob, eob autem genuit Ioseph virum Mariam cum tame Luca eum filium Heli fuisse dicit: Iesus publicatur filius Ioseph qui sibi Heli id est, Ioseph filius Heli.* Etenim si Ioseph unus horum filios fuit, quomodo esse potius filius alterius? utique enim tantum habere Patrem debuit: Religioles S. Hieron. Jacob & Heli utriusque suis fratribus, Heli autem sine liberis mortuo Jacob ei etiam videtur ibi conjugem accepisse, hac coniunctio Iosephus id est natum appellatum fuisse filium legatum Heli, & naturalem Jacobi: Ex deverso Parvum genitum ciuntur Jacob & Heli utriusque fratribus quorum alter id est, Jacob fravis Heli sine liberis defuncti uxoris mandato legi accipiens genuit Ioseph, natura quasi generis suum filii proper quod scribuntur Jacob avisi genuit Ioseph secundum legem vero prescriptum Heli, fuit filius Iacob, ut proinde S. Luc. dicit: Ioseph filius Heli. Per haec igitur adducta scriptura loca, ante memoratas difficultates facilis intelligemus. Joseph enim maritus erat Mariæ, verum, quisippe quoad matrimonium propter amissum perpetuam virginitatem votū civiliter mortuus erat sine liberis (merito enim mortuus hoc sensu divi potest, quia quis perpetua virginitate ex toto observar. Unde Lyrā, de filia Jephite dicit: Non fuit sacrificata Domino per mortiem corporale, sed posita per civilem, spirituale per obseruantiam perpetua virginatus. Ideo Spiritus Lubinus greditur in eius locum, nisi virginis spousus, cuius opera concepsit et Chritus, Quod enim in ea natum est, de Spiritu sancto. Non tamen ideo dici debet filius Spiritus sanctus quia iusta legem

gem vocabitur filius mortui, nec Spiritus S. appellandus est Pater Christi, sed hanc Patris dignitatem Josepho cedit, ipse autem nec contumus est si una cum Josepho ex protogratia perficitur, ut sit Mater V. sponsus: *Hoc igitur patet factus est Iesus à lege Filius Joseph, defunctus erat ille carne, qui votio virginitatis e' a fratribus erat.* & sic sine filio decedebat sed non ei semel & nomine defecit in Israhel. Etenim Spiritus S. qualsi frater eius povi tam illius filii despiciavit, cuius opera Christi conceptus est, qui Spiritus S. Filius non dicitur, sed Joseph, concepit illis non generavit. Ecce tibi Sanctum Patriarcham nostrum a tribus sanctissima Trinitatis Divinis Personis, Parre, Filio, & Spiritu S. Patri dignitate mirè evectum.

16. Dicite fides, & Auditores, quod si pictor aliquis in pariete domus vestrae pulchri aliquid de pingere imaginem, cuiusvis pictura illa propria dicenda esset? Lex illa vestram esse determinat, eo quod dominus dominum & proprietatem possideat. Videatur picturā cedere tabula. In domo Mariae, id est, in eius castissimo utero, Spiritus S. veluti pictor et lefis & divisus rubicūdū sanguinis Mariani coloribus, imaginē quādā depinxerit, id est, verbū sc̄enti Patris incarnatum. At vero hæc domus, id est Maria, cuius erat utique Josephi, quis conjus pertinet ad maritum: Igitur Spiritus S. pictura ad Josephum quoq; proprietari spectabit. Addūt Legistat, quod si quis alienā plantā in solo suo posuerit, ipsius erit. Et ex diverso, si quis suā plantā in alię ius solo posuerit, plantā erit illius cuius est solū. In deliciissimo Mariae pomario, quod ad Josephi jurisdictionē spectabat, Spiritus sanctus virtute, & opera sua pulcherrimū Salvatoris nostri virgulū, ut ita dicā, inseruit: Conceptus est de Spiritu Sancto. Ergo virgulum illud, id est, Dei filius non ad Spiritum Sanctum, sed ad Josephum veluti Matrem Sponsam pertinere jure dignoscitur.

17. Tres illi discipuli supra modū celefabantur fortunati esse arque felices, eo quod faciem filii Dei in monte Thabor unica tantum vice, idque brevi temporis, in gloria transfigurata vidissent. Quid igitur de Josepho dicemus, qui non semel tantū, sed milles millies cum contemplatus est, blanditus eum dilinivit, millena & millena oscula eiſu avillime infixit, brachis suis illum tenerime strinxerit. Utique majori jure quam Petrus dicere poterat: *Bonum est, quia videndo hunc vultū cælestem, immo animatū, patadysum, vere beatus erat.* O sanctissime Joseph, si Petrus semel tantum videns gloriam, & pulchritudinem Iesu transfigurati, dixit: *Domine bonū est nos hic esse: quid tu dicere debebas,* cu non semel, sed sapienter pie creditur, se benedictus Iesu transfiguratus in corpore gloriose ostendit.

18. Pro terrestris Paradysi custodia Deus Cherubinum quendam determinavit: *Collocavit ante Paradysum Cherubim ad custodiendam viam ligni vita.* Pro custodia Marie Deus Josephum depavit, forte ad demonstrandum, quod, quanto Maria dignior est terrestri Paradiso, tanto Joseph præstator, & excellentior sit quovis Cherubino: *Reminisceremus quoque virginem matrem Paradysi* *po signatam & Christianum lignum esse viam Porro si* *isthac explorare creduntur veritatis, cur non Joseph Cherubim afferendus est, qui & Virginis sanctissima, & Christi custos à Deo immortaliter positus fuit?* inquit Isidorus Infulanus.

19. Pharaon Josephum vicegerem suum lingua Ægyptiaca appellavit Salvatorem mundi, eo quod fuit prudenter cum a fame liberaverit, dum pro maxima annoꝝ charitate, oportuno sat tempore magnā frugum copiā congregavit: *Vocavit eum Iahua Ægyptiaca Salvatorem mundi.* Titulus iste haud dubie posterior iure Josephus beatissimae Virginis sponsus debetur, cū hic coriū mundi Salvatorem à tyranicis impīi Herodis manibus salvārit Aloys. Mundi Salvator dictus primus ille Joseph, eo quod Nov. in. verbē terra à famis excidat liberasset: *Ied justus hunc umb. virg.* titulum meretur Joseph, qui hujus mundi Salvatorem §. 1108. salvavit ab Herodis manibus. Joseph Vice-Rex à Pharaone totius Regni constitutus est Dominus, Genes. voluitque ut ei subditī omnes promptissimā redirent obediētiam: *Ad tuū oris imperium cunctus populus obedit:* At vero semetipsum ab hac obediētia voluit esse exemptum: simili quoq; ratione Deus non solū voluit ut omnes creature debitu p̄starent obediētiam homagium, sed & semetipsum ab eodem nullatenus voluit esse exemptū, immo in præstantia ei obediētia omnū primus & promptissimus exiit: *Ere erat subditus illis;* id est, Matri Mariae, & Josepho Patri: *Nō est mirū si Christus* Gerfon. *sus voluit, quod omnes Creatura & obediēt Josepho;* cū ferm. de & ipse ipſi obediēt exiret, & subjectus, inquit Ger. Nativ. son. Unde aliter meritū suavitet hac dñe cecinit:

Cuncta Deo parent i. Joseph tua gloria crescit,
Crescit honor, parent num Deus ipse tibi.

20. Pro excellentiarum, & prærogativarum Josephinarum compendio, dicere sufficiat, quod Gregorius Nazianzenus de Gorgonæ Sponsi quondam dixit: *Vir illius est? Nec enim scio quid amplius dicere necesse sit. O quam egregiā quondam Orator ille Philippi Macedoniam Regis laudes hisce verbis celebravit, dum inquit Hoc unum dixisse sufficiat, te filium habuisse Alexan- drum.* Dicendo enim quod Joseph verum Dei vivi Filiū, in suum quoq; filium, in sponsam vero Mariam

Mariam accepit, nihil restat, quod ulterius ad maius laudum suarum incrementum dici possit.

PARS SECUNDA.

21. Spiritus Sanctus in Canticis verba quædam valde mystica, praetenti discursui non admodum incongrua enunciavit, dicens: *Dilectus meus mihi & ego illi qui pascitur inter lilia.*

Cant. 2.

Corn. à
Lap. in c.

2. Cant.

Ubi querendum in primis est: Quisnam, aut quænam est, quæ hoc in loco loquitur? sponsa cælestis Maria. Cum quo loquitur? cum sponso suo Josepho. De quo loquitur? Testimonium quoddam editum reciprocí amoris, tum uniformis voluntatis inter ipsos vigentis, ac si dixisset: Quod ipse vult hoc & ego volo; ipsius enim velle & nolle, meum velle, & nolle est. Vel iuxta explicationem Cornelii à Lapide: Ego tota sum sponsi, sicut sponsus totus est meus; adeoque ipse est id, quod ego sum, ut non tam dico, quam uero id que esse videamur. Verum ad quemnam referuntur verba sequentia: Qui pascitur inter lilia? Ad sponsum Josephum, qui inter virginitatis lilia sponsa MARIAE, & Filii Iesu dulciter commotatur: Inter mundas mentes tibi famulantes, exponit Aegidius Columna. Quid autem intendit insertere, dicendo: Qui pascitur Sanctus Hieronymus intelligit ad hunc, & sanctus Gregorius, Justus Orgelitanus, Cassiodorus, Apollonius, & Anselmus passim, sed quomodo uni erdemque verbo adaptari possunt duo sensus contrarii, pascit, & pascitur optime plane, nam dum suis laboribus nutrit, sustentat, & pascit ipsorum, & filium Iesum: Hi vicissim felicitatibus, consolacionibus, & gaudis sustentant, nutriti & paucum euendem quoque sponsum, & Patrem. Et pascit, & pascitur inter lilia. Id quod Rupertus Abbas Tauriensis bene notavit, dum inquit: Qui pascitur inter lilia. Quenam sunt lilia, nisi amicus dilectus Ioseph, & Maria dulcis mater, cui dicitur sicut lumen inter spinas, sic amica mea inter filias? Vore ambo lilia pro virginibus nuptiis & cohabitatione charifima, inter hujusmodi lilia pascitur dilectus.

22. Inter hæc Lilia candidissima felicitate pascitur & excellentis. Nescio etenim num aliquando ad stylo illum, & loquendi modum vos reflexeritis, quem Evangelista Matth. genealogiam describens Salvatoris observat. In principio Genealogie illius, dum primam Davidis mentionem facit, non nominat illum Regem, sed dicit: *Liber generationis Iesu Christi filii David.* Ecce vero paulò infra diabulus visibus ipsum gloriose Regis titulo honorat, &

veluti diadema regum capiti ejus immittit: *Iefid se autem genuit David Regem.* Et paulo postea: *David autem Rex genuit Salomon.* Item videatur multi hoc loco, quod, quantum Evige latiflora hinc duobus ultimis locis honorat, & tollit, tantundem illi in principio genealogia præjudicet, illumque dejectat. Si diabulus omnis vicebus ipsum minime Regem appellaret, nihil esset quod in contrarium dici posset. S. Joann. in sui Apocal. ante Thronum cui Dennisus debat, viginti quatuor senioris se vidisse referat, qui veluti Reges atri in capite suo diademas redimiri erat. *Et in castibibus eorum coronas uare.* Qui tamen idem postea coram illo in genit prolapso, depositis è capitibus coronas demittant in terram. *Mittebant coronas suas ante Thronum.* Corona soli Regi convenit, & ab eo in capite portari debet: unde coroam in terram demittere est, quam repræsentat, regiam dignitatem spemnet vel contemnere. Devotissimo Regi Carolo Provincia Principi trinam sufficiens, quod factissimo corpore S. Maria Magdalena Tellus dignum in pretiosissimum Hierothea labecula invenit habitaculum in Capella altari majori, imque & aliis eminenti collocatum suis duxit atque claverentur foliis, sed insuper ad ejus maiorem honorem, majorisque reverentiae evidenter signum super lacrum illius caput regium die domini ex anno germinisque pretiosissimi contextum immitti, ut vel hac ratione contellaretur, quod torum illi cedet Dominum, & regum, seque reputaret regiam, qui in ejus praesencia comparet regiam coronam redimitus. Quia historia nobis lumen loco servire poterit ad facilis intelligendum quam de viginti quatuor senioribus & Regi David movimus difficultatem. Demittuntur coronæ è capitibus ante thronum Dei, ut per hoc innatur quod coronas suas Regi omnium Regum ultra, libenterque cedant, cum non conveniat diademate in alterius majoris Regis praesencia conspicuum esse: *Hoc est, ut quin Pueri conspectu agni sunt, interdum subimponat corona.* & sedent: interdum deponant & precedant ut hoc ex hoc servire se Deo, ex illo vero uita florarent, & beratia regia nobilitatis immunit, vel auferri significant, si Dei servi sint, inquit Puelo. Ita David, quando in societate Iudei Patri sui, ut Salomonis filii sui conflitutus erat, uerpe iis omnibus potior & major, coronam in vertice gestat, & Regis iustar comparat: *esse autem sa- nui David Regem, David autem Rex genuit Sa- lomonem:* at quando simul est cum filio Dei glo-

tia ejus nequicquam resplendere videtur, sed cō-
tione & omni splendor ejus, velut sub terra se-
pultus, ab oculis evanescit: Liber generationis Ie-
su Christi filii David? Unde Rabanus Maurus:
Iehu in eo exprimit dignitatem, nam Iesu qui no-
minus hujus praesagium prædictum primus post Moyse
in populo Israel ducatum tenuit. Huic conforme-
cet, quod de Octaviano Imperatore legitur,
nimitem populum Romanum, eo die, quo na-
tus est Christus in mundum, O Octaviano titu-
lum Domini totius mundi voluisse imponere,
quem tamen omni conatu adhibito renuit ac-
ceptare. Res isthac vere summe est admiranda,
quod nimium vir aliquis honorum & titulorum
studiofississimus tactam postea sibi ultra oblatam
reularit excellentiam. Id singulare Dei provi-
dencia calix factum esse exultimo, qua nimium
haz dicto Monarchæ suggestiones fuere
fugax, nimium minime convenire talem si-
bico die arrogare dignitatem, quo totius uni-
versi, imo cœli terraqæ Imperator hunc in
mundum natus erat quasi dixisset: Huic, qui
hodie natus est, hanc dignitatem cedo. O glo-
riosa Patriarchæ nostri Josephi excellentia p̄-
eminentia, & felicitas incomparabilis! Quando
de caeli prægnantis sponsa sua mysterio cœ-
litus nondum eductus, quod hoc num deser-
ta, & relinqua essem, vel non, perplexus ha-
tebat, ei dormienti apparuit Angelus, qui illum
ab omni, qua ei in mentem cadere posset formi-
dans umbra securum reddens, ei dixit: *Ioseph fili
David noli timere.* Verum dicite mihi si nos, qui
qua de causa Evangelista non dedit Davidi justè
ei debitum regis dignitatis titulum? videtur
enim Angelum convenienter hoc loco locutum
esse: *Ioseph fili David Regis.* Imo vero ne-
ququam ita Evangelistam loqui convenienter,
quia regia Davidis dignitas in coopectu dupli-
cata Jolephiæ dignitatis, qua & sponsus Ma-
ria, & Pater Iesu Christi esse cognoscitur, dis-
parete, & evanescere debuit. Ac proinde O Da-
vid, quando de Excellentissimi Josephi sermo est,
coronam tuam regiam in angulorum protinus ab-
jice: *Absolue dicendo Ioseph fili David, abique
stulus ostendit arte pedes Ioseph Reges diademata
deponere ut non jam Reges sed subdit ipsius.*

23. Vir quidam præclara nobilitate insignis,
& Joviali ingenio prædius excellentem quen-
dam pictorem requirens, ab eodem invento pi-
cturam quidam sibi fieri postulavit, promis-
tens, quod si juxta animi sententiam tandem

Paoletti Sanctorale.

M

quod

omnibus numeris absolveret, non fore difficul-
tatem quin cum pro ratione præstantis pictura
debito aurif preio remunaret. Pictor operam
suam promptissime obtulit, & quid pingi sibi
desideraret, rogavit. Mox Nobilis ille valde
exiguam Lamellam ænam protulit, in magni-
tudine unguis pollicis alicuius, gratum sibi fore
significans, si in modico hoc spatio Sanctam Ur-
sulam cum undecies mille virginibus distincte
depingeret. Quod tamen si pictor intitio quidem
velut rem impossibilem ratus facere abnusset,
inx tamen resumptra animo, si temporis mo-
ram operi faciendo sufficientem indulgeret, ad
vocum se complecturum promisit prout & fecit.
Post multum verò temporis Pictor factus no-
bili obvius, eidem chartulam quandam cuiula-
mella predicta inserta erat in manus porrexit,
dicens, ut fidem tibi datam non fallerem artis
meæ extreum adhibui? Eni gitur datam mihi
à te Lamellam ænam, & in ea effigiatam, quam
petietas picturam, scilicet S. Ursulam cum un-
decim suis virginum sodalium millibus? experie-
si desiderio tuo satisficerem. Nobilis ille pictor
haec in omnem partem cum exacta reflectione
coconsiderat subiunxit: Quantum video, pe-
necillum non rotum expressi, quod tua mihi
lingua promisisti nisi enim me oculi fallant, nil
hic præter unam urbem, & duas virgines con-
spicio, magnum autem inter duas Virginem
& undena virginum millia discrimen est. Mox
pictor respondit: Rem explicatam distinctius,
ut video, melius intelliges: Prima igitur virgo
qua ad supremam urbem portam cum explicato
in manibus vexillo videatur, S. Ursula est: alia
autem, quam in inferiori parte urbis intueris,
inter undecim mille virginem est omnium po-
strema: Denique alia primam sequuntur pro-
cessioniter per urbis plateas ambulantes, ut si
caute omnia videris, neminem ex tota Societate
descire experieris, ne unam quidem. Ad cuius
rei faciendum periculum civitatem ut ingredia-
ris licet, ingredere igitur & numero singulas si
placeat coram te transeuntes. In modico horæ
unius spatio, & in minuta adeo discursus mei
Lamella excellentiam, & felicitatem Gloriosi
Patriarchæ nostri vivis verborum coloribus, &
rudi linguae meæ penicillo delineare rem cen-
sebam ab initio impossibilem, Pictorem itaque
prædictum sum imitatus, duas duntaxat præro-
gativas, veluti duas virgines juvenculas, ob ocu-
los vobis representando, quarum prima est,
quod sponsus fuerit Mariz Virginis, secunda est,

quod Iesu Christi pater fieri putatus. Mihi itaque sufficit me duas hasce singularissimas excellentias, in quibus omnes aliae prerogativa continentur, non jam delineasse, sed adumbrasse tantum. *Vir Maria est, & filium habet Dominum Iesum Christum.*

*Thom.
de Tras.
in vita
eius fol.
732.n.10.*

24. Postò cum Redemptor noster jam 29. annorum ætatem attigerat, sanctus autem Senecio noster ad Annos usque sexaginta novem perveniisse, grave decrepitæ senectutis pondus humeris suis sufficiere diutius non poterat, adeo ut cadentibus & lassis membris ligneum fulcrum oculisque suis à Chrystallo arnicum lumen procurare opus ei fuerit. Venerabilis erat in argentea capillorum suorum canitie, candidaque, quem mentum ejus vestebarunt pilorum plumæ, cor abscondebant simplicissimæ columbae. Sub senectutis nive tremulum quidem erat ejus corpusculum, veruntamen generosus, & intrepidus præparabatur ad mortis confitum. Quando insolito quadam languore correptus, corpusculum suum super mendico atque pauperculo lectulo extendebat, qui aspera cujusdam pœnitentia rigoribus potius proportionatus erat, quam ad laquentium membrorum requiem. Sic igitur inter pauperculos pannos ab amica sibi paupertate, seu mendicitate potius, in qua vivebat, restitus, & obvolutus, advocatis summa cum reverentia & pictate ad unum quidem latus benedicta sua consorte, ad alterum verò obedientissimo filio suo, hisce languidis vocibus utrumque est allocutus. En. ô mihi dilectissimum pignus, ego deficio. Ego morior, & Veneranda sponsa mea. In extremitate labiorum meorum moribundus vita mea reliquias perserisco, quæ licentiam sollicitant ab huius mundi fragilitate abeundi ad æternitatem gloriarum. Ah, ponite nunc fixum lachrymam, dum animamea vincula rumpit quibus neccebat hisce mortalibus exuvias. Trahebas ille, quem ex hoc mundo nunc ordior, minime coronari mererur pretiosis lachrymarum vestiarum margaritis. Recipite interea ultimam dispositionem meam in vos pronæ voluntatis, nam calamo lingue meæ, harumque volum characteribus, lachrymarum illarum à moribundis genis meis dimanantium encausto siue atramento, modicum, & pauperculum testamentum meum in virginæ cordium vestrorum charta coram descendentiis de celo Angelis tanquam veracissimis testibus registrare, aut condere statui. Non alias vobis relinquo divitias, præterquam voluntariam paupertatem.

Thesaurus, quem tibi & Matia, configno, cedula dilecti cui erit. Divitiae quas in tua, ô dæcissime filii, manus depono, sit observantia matris tuae. Supellex cuius te, ô amantissime Jésu, hæredem constituo, sunt ligna, clavi, marcelli, arundines, spongæ, & chordæ, quæ tobco imbutar colore rectissimam in tabulis five alienis regulam five linearum designant. Hæc fuerint exercitii mei domestici quotidiana instrumenta, quæ atten, & inclinationem mem me docerunt. At verò oculo propheticæ prævideo, tibi que vaticinor hanc suppellectilem ad instrumenta passionis tuæ adhibendam esse, inter quæ amarissimum mortis tuæ calicem gustatus erit. Ligna Crucis tibi formabunt. Ex ferro reliquiæ illud mihi clavos, aliud martellos & malleos, aliud lanceam præfigurat. Arundines, quæ justam lignorum membrorum ministrant, illam mihi træforant iniquissimam mensuram, quæ apertitia tua velut stultitia, stoliditas, & vanitas explodetur. Spongæ, quam tibi relinquo illam mihi repræsentant, quæ amaritudini scilicet, & accionem tanta labia tua dire amarabit. Hæ paviles chordæ, & vestes quid mihi aliud demonstrant, quā funes, & catenas, quibus strigiliæ ligberis, & crudelissimæ vapulabis. Coloris, quo chordæ imbuntur ad imprimentis alienis, five tabulis rectas linearum regulas, fanguinem tuum mihi indicat, quem pro humanitate redempcio effundens in Cruce. Et haec ratione ultimam suam voluntatem expedit, moris subiunxit: En. hoc torum id est, quod possidebam, quantum dare potui tantum dedi. Dumque anima ejus extremis labiis mox abiuta insideret. Ego hinc abeo, dicebat. Ex hoc mundo ad aliud seculum me recipio, hoc solo contentus, quod hinc oculis te filium meum delitium cordis mei viderim, hisce brachiis meis univèrsi Redemptorem sustentari. Oculi mei, quid nunc amplius videre supereris? Ah, in placidissimo somno claudimini, videbatutque hisce verbis suavissime abire in pace. Abi, abi, igitur, ô anima, benedicta, ut æterna fuaris tranquillitate, & velet candidissima columba innocencie tua alas quatiens pacis olivarii sancti illi Pauli, qui in arca lymbi susplicant, acque ad excellētē lenitatem aspirant, velociter defero. Post tot, tantosque labores tantisper requiesce, tandemque post tot superata certamina gloriæ triumpha. Fruere, & perfruere superne gloriam plissimis mercibus, quas hic in terris per voluntate paupertatis divitias abunde tibi compansum.

Cœu-

Certatim stellæ seculi innectere satagunt, ut ad coronandum verticem, & frontem tuam gloriosem tibi diadema efforment. Currunt Angelorum integri, copiosique exercitus, ut laudes tuas conclebrent. Ego interea cum vocem meam ex continuata dictione vacillare experiar, gloriam tuam, tuosque triumphos cum silentio, omnique possibili devotione venerabor.

SERMO SEPTIMUS IN FESTO S. BENEDICTI

Et erit tanquam Lignum, quod plantatum est secus decursus Aquarum.
Psalm. I.

Prophetæ regius Dei servos Arbori comparat juxta fluminis decursum plantatæ: *Erit tanquam Lignum? More Hebreo Lignum pro arbore posuit, ut scriptores exponunt. Nec in qua esse videatur hæc comparatio, cum etiam antiquitus hominem definiunt, dicendo eum *Essē arborem in versam?* in qua etiam specie à cœciliis illuminati oculis homo visus fuisse in Evangelio perhibetur, dum ait: *video homines veluti arbores ambulantes.* Er quidem verissimum est diversissima & quasi infinita reperitur arborum genera, ego tamen hoc loco duntaxat de nonnullis illarum referam, que meo iudicio extraordinariis sunt prædictæ propitiatoribus, non minus incredibilibus, quam etatis. Etenim in quadam Insula Iudiarum, quæ Hispania vocatur, arbor quædam repetiri dicuntur, cuius fructus odorem suavissimum spirant, tamque gratum extinsecus colorem referunt, ut intuentum ad se oculos quasi rapiant, & alligant. Sed quovis sunt toxicò venenosiores, magisque mortiferi, unde illarum partium accolæ, & incole fructus illos sagittis suis intoxicanis, & veneno imbuedendis adhibent? Quisquis sub ramis ejus dormit, capite, totoque corpore, velut hydroponicis, intumescit, deformatur in vulvo, visum amittit, ac tandem ignis è lignis ramorum ejus exercitus corporibus humanis maximè est perniciens. In Regno Delos arbor quædam nascitur, quæ Baxana dicuntur, cuius radices sunt venenosissimæ, adeo ut illas manducare, & subito mori quasi unico temporis momento accidat? Alii vero ejusdem Regni fructus, Nirabixi cognominati, potentissimum*

adversus radices illas ministrant electuarium. In Insulis fortunatis, præcipue in una, quam Ombrios vocant, non inventur aqua, nec fontes, nec flumina, nec unquam in ea pluit, sed loco horum omnium terra Insula illius arbores quoddam producit, quæ semel in die circa diluculum matutinum è stipite, ramis, & foliis, a quam ad sufficientiam fundunt, haud secus, ac si nubes quædam esset in aquam resoluta. In Hitcania Arbor Octo ad ortum auroræ duabus horis continuus mel scaturire pergit? & alia ibidem reperiuntur, quorum rami si incidentur rivos lati subito fundunt. In Hermopoli Thebaidis oppido alia quædam arbor Persica reperiuntur, cuius fructus, cortex, & folia valde sunt adversus quæcumque infirmitatem salutaria. Atque hæc est illa arbor, quæ Josepho & Maria ad puerum Jesum ab impii Herodis crudeli tyrannde salvandum, in Ægyptum fugientibus, ad terram usque reverentiae causa se incurvavit & demisit, quando illam transiverunt. Alia quædam arbor in Provincia Prodifetaniæ productum, quæ à gentibus regionis illius arbor verecundæ dominatur, que homine ad illam propriis accidente frondes attingit, ramofque in semetiplos retrahit, & subducit, homine autem ab illa denud procul recedente iterum extenditur, & dilatatur. Et & alia quædam arbor in Provincia Malobiæ, quæ Cicara dicuntur, & quolibet anno p. 1 fol. unum duntaxat fructum non ex ramis, sed ex stipite producit, qui tantæ est magnitudinis, ut unus homo, quantumvis robustus, illum portare difficulter queat, contibetque fructus ille in sinu tricentra ut plurimum poma. Præterea à mul-

Ravig.
fol. 303.
fac. 2. E.
Ovet.
Hist. l. 2.
c. 9.
Plin. l. 11.
c. 8.
Zozom.
15. c. 20.
Ramus.
p. 1 f. 344.
B.
Ramus.
p. 1 fol.
342 fac.
Vinc.
Bellucci.
.16.c.

40. f. 197.
col. 4.
*Jacob
Card.
Aeon. in
Hist. Ori-
entis.
Marcus
Petrus l. 3.
16. &
Ramus p.
fol. 344.
ac. 2. F.*
tis refertur, quod in Indiis Orientalibus ab arbo-
ribus juxta mare situatis aves nascantur, quas
Barneche vocant, id est, arbores liquorem quen-
dam foras emittunt qui paulatim, & seclusi in
aves transmutatur, quae ubi plumas accepierint
protinus avolant. Quercus Reni Fanfuit, intra
corticem fauina plena sunt, ex qua facti panes om-
nibus ad nutrimentum serviant. Intra arbores,
qua in majoris Giaceæ insula crescunt, virga
quædam ferri nascitur, tali virtute praedita, ut
qui virginam talem penes se defert, aut coronam
fuum ea virga contingit, a nullo alio ferro vul-
nerari possit: unde multi pellem suam aperiti,
& ferrum illud intra cutem inseri procurant.
Denique alia est arbor in Britania cujus folia
si in Eupipum sibi vicinorum incidere contigerit,
subito in aves transmutata ad volandum sele
committunt.

Pier. Va-
ler. l. 26.
de Eph-
mer. fol.
191. f. 2.
F.

Matth.
Bredenb.
ibid. v. 3.
f. 10. col. 2.

Didacus
de Cel. in
Iud. c. 8.
§. n. 9.
Guarri-
cii Abb.
serm. 2.
de S. Be-
ned. D.
Bern. ser.
de S. Be-
ned. fol.
49. col. 3.

z. Veruntamen servi Dei cum nulla præfata
rum arborum adeo proprie convenient, sicuti
cum illa, de qua regius Israëlis Propheta loquens
dicebat: *Erexit tanquam lignum, quod plantatum*
est secus decursus aquarum? nam decursus ille
aqua rum, nihil aliud devorat, quam gratias
Spiritus Sancti, à quibus continuo fertiles redi-
duntur valdeque facundæ: *Rivus aquarum dona*
sunt gratiae Spiritus Sancti, quibus vir iustus perpe-
tuo irrigatur. Quinimo jam dicta Davidis me-
taphora, cum nullo aliorum Sanctorum tauram
habet proportionem, quantam cum Sancto
Patriarcha nostro Benedicto. Ipse enim est, qui
in bonitate eximus, & benedictionibus quasi
rore caelesti copiose locupletatus. *Non abit in*
coetilio impiorum: Non stetit in via peccatorum:
Non sedit in cathedra peccantibus, id est, in obsec-
natis magisterio. *Unde meritò hoc nomine,*
Beatus vir, ipsi appropriat: nam ex mente
Guarrici Abbatis: *Ipsæ profecto sunt vir Benedictus.*
Fuit etiam arbor juxta aquas gratiarum plantata:
Arbor fuit B. Benedictus, inquit Bernardus: *gran-*
dis, atque fructifera, tanquam lignum, quod plan-
tatum est secus decursus aquarum. Ibi planta ubi
decursus aquarum, quia ibi copiæ gratie spiritalis.
O quam pulchra est haec arbor! quæ bene est ra-
dicata per humilitatem cuius vertex adeo altus
est, ut ad ipsas quoque cæli stellas se extendat
per eminentiam meritorum: *Cujus rami se dilata-*
tant ab Oriente ad occasum, per ramos intelligi-
endo Religiones, & Congregationes à S. Be-
nedicto derivatas, quales sunt Cassineus, Ca-
malduleus, vallis Umbrosana, Silvettensis,
Eumiliatorum, Calestinorum, Cluniacensium,

Grandimontenium, Olivetanorum, & termini
millium monasteriorum, in quibus Virgines
Sanctimoniales sponsa Christi sub S. Benedicto
vixillo militare dignoscuntur, de quibus omnibus
optime dici potest: *sicut radix sancte* ^{et rami} *alii*
Fructus autem, quos produxit in tempore suorum ^{11.1.}
sunt Religiosorum milliones, qui faciunt ^{11.2.}
Ecclesiam, auxentur & propagant fidem, ^{11.3.}
Christianamque religionem minus modis doctrina- ^{11.4.}
ma, & sanctitate illustrant, tales sunt ex hoc ^{11.5.}
ordine progressi quindecies mille septingenta ^{11.6.}
Ducentos centum, & duodecim Imperatores ^{11.7.}
otidemque Reges, octocedim summi Pontifices, ^{11.8.}
*ducenti Cardinales, plutes quam mille sex-
centi Archiepiscopi, plures item quam quarti* ^{11.9.}
mille Episcopi. Integer milio quinque mille ^{11.10.}
excenti Sancti canonizati. Hæc est arbor illa, ^{11.11.}
ex qua Salvator dicebat: Non potest arbor bona ^{11.12.}
malos fructus facere. Proprii autem & naturales ^{11.13.}
arboris fructus sunt rarissima ejus virtus ^{11.14.}
quas per totius vitæ decursum possedit, quæ ^{11.15.}
*brevitati consulendo, cætera omnia præ-
sumam) ad duas præcæstissimum reducuntur summa* ^{11.16.}
categorias, id est, ad virtutes Cardinales, &
theologicas, ut hac ratione vos quoque in-
nam testes veritatis affirmare possitis, quod
predicatus vere sit vir illa singularis, & bonus,
quo Propheta cecinat dicens: Beatus vir qui
dix fructum in tempore suo.

3. Inter fructus magis exquisitos ab hac arte productos, eximis tuerunt, qui ad virtutes extremerae Cardinales, adeo ut gratiosa quadam translatione et adscribere possimus, id quod predicta in Timotho suo notavit: *Temperantia subrum erat, Prudentis sedes, Fortitius ars, fiducia iustitia metropolis.* Super quamlibet hanc artem discurreramus, sic enim quantum habet in se resplenduerunt, clare videbimus. Teneret has prima omnia oculis se meis obiecta prudentia, qua juxta Aristotelem est restitutum. De qua etiam Chrysostomus ait: *Prudentia Lucernam anima preservat, regina est continentum, magistra eorum, qua bona sunt, & benevolentia.* Prudentia in hac arborie. Benedicta germinat, priusquam ex terra uteri materi nata paruisse. Res valde mira de hoc autolepida, nimurum, quod priusquam as utero genitrix sua natus fuisse, dulciter cantare audies. Quis unquam dealio sancto simile promulgauit? Quis illum verba canthus prodidit? Nescit loqui, & tameo Cactus primus, qui magister evasit, leco chori matris uectus usquepauper!

nsurgens! Prudentia est ingenio, & industria id
aliqui, quod natura viribus suis attingere non
valeat. Cum Princeps Regis, & pistorum praefec-
tus Pharaonis Regis iussu carceri mancipati es-
sent, Joseph videns quod mœstitia characteres
vultu inscriptos deferrent, eosdem voluti impru-
dentes reprehendit, utpote qui se carceri inclusos,
& libertate privatos patienter sustinere non
possent, dixitque: *Car tristior est solito facies ve-
stra.* Benedictus in ventre matris velut in carcere
vincitus, & sui ipsius libertate delittus est, lu-
cem serenatricem cordium nondum aspergit, &
tamen nulla corrigit mœstitia, imo vero can-
tus, quem in utero matris sua format, facialis
est & nuntius ejus quæ in ejus pectore trium-
phat, lexitur; videbaturque quod usum rationis
intellectus lumine præveniebat, velut insignis
prudentia magister artem doceret per cantus
harmoniam, fastidiosam pellendi mœstiam.
Cygnus cantat quando moritur, nosc autem
infantulus quando nascitur, inquit quando mori-
tur, quia mundo moriturus nascetur. Veluti
abor tenella futilis suos non cœpit dare in
tempore suo, sed propter octo tempus serendo-
rum fructuum præveniendo nam priusquam
Benedicti nomis insignitus esset, jam Domi-
num suum cantando benedicebat, forte per idem
invitorium, quod cecinere filii Abinoem,
Debora, & Barich: *Qui sponte oblinxit de Israël
annas vestras ad periculum, benedicite Domino.*
Prima actio, quam homo, mox ut natus est ex-
erceat, lugubris est cantus. Unde Seneca: *Nonne
vides qualiter vitam nobis natura promiserat, que
primum nascitum omnium futurum esse voluit?*
Idque fortasse quia nascens scopus fit ad sagittas
penarum, laborum, miseriarum, quæ in eum
pacientur: Benedictus autem cantando jubila-
bat, quia labores quos pro Dei sui gloria tolera-
turus erat, futuri erant ejus suavissima solatia,
et unum gratissima delicia, fatigaciones deni-
que cœseadæ erant ejus jucundissimæ recreatio-
nes, affirmante S. Gregorio quod si mens fortis
inventione in Deum dirigitur, quiquid in hac vita
sibi amarum sit, dulce estimat, omne quod affligit,
quietum putat.

4. S. P. N. Augustinus maximum miracu-
lum suisse censuit, quod etiam infantes parvuli,
qui nondum ad loquendum os suum aperue-
runt, ad cantandum simul cum adultis linguas
suas solverint, benedicentes Deum pro ingenti
beneficio, quod siccis pedibus mare rubrum per-
transfundo, Pharaonis autem exercitus sub-

mersum videndo, de manu Dei munifica acce-
perant: *satis admiratione accidit dignum miracu-
lum, ut cuncti pariter jenes cum pueris,* & omnes
atates eodem inspirati flamme, uno quasi ex ore,
nulla præmonitione edocili eisdem continentis lite-
ras decantarent in unum: *Cantemus Domino.*

S. Aug.
lib. 1. de
mirab.
Sac.
script.
cap. 21.

Majus autem est, quod in S. Benedicto accidit
miraculum, qui canoras in matris utero voces
formavit, priusquam nasceretur: & cum iam
pridem inchoaturus esset cum satanæ exerci-
tibus instituendum prælium, quasi securus de
Victoria, trophya sua decantat. *Quia crescente
pugna gloriosorem sibi non ambigit manere vi-
tiam;* inquit magnus ille Pontifex S. Gregorius.
Multi sunt, qui inter adversitatum tenebras,
prudentia anchoram amittere in scopulos de-
sperationis impinguunt, non obstante auro illo
Iudori monito: *in adversitatibus tuis non contri-
beris.* Ab horum numero omnino excluditur
Benedictus puerulus, qui utpote Magnus pru-
dentia amator, intra matrem sinus angustias,
& obscuritates consuetus, sciens prudentis esse
*Omnia aduersa quo animo tolerare vultu non-
dum a sole illustrato, sed a letitia cordis sereno
jubilat & cantat.*

5. Refert Solinus in Æthesia nonnullæ quod
fœminæ unica duntur vice partiant, partus au-
tem illatum subito postquam nati sunt cane-
scant. *Apid Æthesiam quasdam fœminas semel
parere, natisque canos illico fieri.* Quicquid hac
de re veritatis subsit, saltum de Benedicto ve-
rum est, quod nascens secum ab utero genitricis
sue canitatem atulerit, non quidem in capillis,
sed in prudezia, & sano mentis judicio: *Ab ipso
pueritate tempore cor gerens senile, etatem moribus
transfusat,* ut refert Gregorius magnus. In pue-
ritia ipsiusne oribus plus exhibuit, quam ego
vobis indicare lingua possum, verificando de se
idipsum quod Persius monuit:

Ibid L. 3.
de sum-
mo bono.

Idem l. r.
Soliloq.

Solinus
cap. 52.

D. Greg.
l. 2. c. 1.
Dialog.

Sunt quibus ingenio & rerum prudentia ve-
loz. Persius
Satyrus 4.

Ante pilos venit, &c.

Primus, qui unquam de Deo in scriptura sa-
cral locutus est, Moyses fuit, quando creationis
opera describens dixit: *In principio creavit Deus
celum, & terram.* Observeat, quæso, sacri hujus
Chronistæ stylum. Priusquam aliquid de esse
Dei referat, jam suas incipit notificate operatio-
nes, ipsumque prius operantem demonstrat,
quam existentem. Cum tamen, si verum est,
M. 3 quod

Gen. 1.

quod Pius esse quam operari, esse præponere debuerit ipsi operari, & natura, seu verius, doctrina ordinem observare. Responderet Modernus quidam, Moysen intendisse facere ut prius deo Deo conceperemus ejus operari, quam esse, quia in illo instanti ordinis, quo Deus conceperus fuisse à nobis existens non vero operatus, humana ignorantia, qua prudentiam ex bene operando arguit, credete potuisse Deum, dum non operabatur, etiam non fuisse prudentem: Noluit Moyses ut prius mente conceperemus Deum, quam audiremus eum operantem.

Didacus de Cel. in Iud. c. 7. v. 18. & 21. n. 83. fol. 220.

Atque ideo prius nobis manifestat Deum operantem, quam existentem vel saltem non prius existente, quam operantem. Ne ab hominibus idiotis, aut ab Ethniciis, devenerastaret ut stupidi. Ac proinde Epicurus & Philosophi gentiles, prout scribit Tertullian.

Dicebant Deum suum esse otiosum, & erdebant stuporis esse Divinitatis. Unde Moyses ingeniosè Pius proponit mundo Deum operantem, quam probet esse Deum; quia operando vindicatur Deus ab hac humani stuporis calunnia. Ut igitur ad sanctum nostrum Patriarcham Benedictum revertamus, de eo dicere quoque ceperit, quod in eo prius ceperit operari, quam esse, non solum quia in utero materno cecinerit, priusquam natus fuit, verum etiam quia prius fuit prudenter operatus, quam haberet annos, vel esse prudentia. Etenim in aetate juvenili acquirendis virtutibus apostolica constituta erat, quando Romæ studiis dedicatus, se in quadam viitorum sentina possum esse advertere cepit Sodales, & contubernali ejus, qui in dissolutiones admodum erant proclives, saepe & quoque juvenem isdem involvere, ignemque concupiscentia in eca cordis sui accendere quidem moliebantur; Id quod sanctus animadvertis egrem prudenter aetate exercuit, studia deserere potius eligendo, quam animam suam perdere. Unde relata à Roma in solitariam quandam speluncam quadriginta milibus à Roma distante reverti. In hoc autem itinere quot, quamque vehementes temptationes, dissuasiones, terribilamenta, aliaque phantasmatata vana non occurserunt: Quodam recipis, O Benedicte? (ita cum Dæmon alloquebarat interclusus) quoniam te à male consultis resolutionibus tuis transferri permittis? Austeritas vita tuae minime conformis est juveni: Defecta mortalibus tuis non suar proportionata: A Roma procul abiit, idem est, quod fortunæ favoribus terga vertere. Quare, O Benedicte muta propositum, ad urbem, quæ ut te exalte-

mago cum desiderio te expectat, gressus revoca? retinuam. Benedictus haec omnia suada animi aure excipiens, nec sum confusissime citi prosecutus. Verom enim vero primum ulterius progrediatur videre vos volui, quam perfectus in hac arbore fuerit prudens fructus.

6. Angeli olim Loth, sicut & Coniugi ejus, totique ejus familiæ reliqua similes perirebant, ut velocissime Sodomam desolentes, civitatem Segor se reciperent, ibidem salvandæ Salvæ animam tuam, in monte Iacobum te fac. Coenix autem ejus ab impalibas desideri revertendi in civitatem violentan se leniens, corpore quidem tenus in capto vefis Segor inde progediebatur, volvatur tamen prælibis retrogradiebatur continuo. Et caput quidem primo in Sodomam vertit, ut eo quoque postea postea revocaret, quo eam affectus intentabebant. Quid fit? versa est in statuam scilicet Birgone Deo ad hanc mulierem estigandam a media decurrit. Cur istam non in statuam reteam, lapideam, ligneam, aut quavis aliud rete in? Origenes respondet: Quod autem seipsum erga infipientem ejus indicium videretur expiari. Ceterum nam enim prudentia loco ponitur, que ei diffusa. Sed Dilectus prudenter symbolum est, hec ei defuit, eo quod de illa iungiudentia aetatum communis est, dum in civitate etiam semel relictam tanto cum periculo suo in severti voluit, ac proprie versa est in statuam scilicet Ad indicandum mulieris imprudentiam. Etenim quantum haec mulier in civitatem divino auxilio adjudicata reverti volens, contemptibus & imprudens fuit, tantundem S. Benedictus ob suam diaboliticæ persuasib[us] rebaldo exhibitam prudenter magis est laudabilis, dum Romanam iniuste reverti, sed proprie sue securitate locum refugii querens nec suum ceptum ad finem usque profecti voluit, haud fecus ac si ab Angelo ei dictum fusisset. Salvæ animam tuam, in speluncâ salvum te fac. Et noli respicere post tergum. Veta prudentia haec est deserere Romanam, civitas, studia, mundanus delicias, ut Dominio servire possis, regnum scilicet Tua est, longe præstabilis sibi esse, se totum virum, & Terram a Dei servitio consecrare, reliqui luerantur fratres, vero in laculi voluptates preverit, divitias contempsit, & foliis se solum Dei objegno mancipavit. Servia hoc cito a se omnibus utriusque sexus Oid. S. Benedicti Religionis speculi & ven exemplaris loco, quod invenientur, ut cum mundum prudenter reliquerint, persuaderi sibi minime peccavisse, ut relati-

uxor Lothi retro respiciant, aut redicunt in hujus mundi vincitum, & duram servitatem animo meditentur.

7. Verum eam vero, quid prodebet huic Arbor fructus prouulsi prudentiae, nisi pariter produxisset justitiae fructus? Hæ enim duas virtutes ejus sunt indolis, ut à se invicem dissociari, aut divelli minimè possint. *Iustitia sine prudentia parum prodebet* (inquit Tullius) *sine iustitia nihil valeret prudentia.* Porro S. juvenis noster Benedictus optimè cognovit aquum non esse illas à se invidere, summan vero prudentiam esse easdem conseruare. Inter alia præclara monstra, quæ sapientum Rex inclitus post se reliquit, hoc quoque insigne fuit: *Honora Dominum de tua sobstantia, & de primiū frugum tuarum da ei.* Quæ ultima verba S. Hieronymus ita exponit: *Da si de fructibus iustitiae tuae, id est, Da Deo fructos iustitiae, seu, si quod iustum est, unde servi Dei tanti iustitiam aspiciunt, ut potius vitam perdere, quam aliquem iustitiae actum committere eligerent.* Joseph Patriarcha gratiosissima, fidelitate, suaque in exhibendis obsequiis indulxit, & diligenter, genio Domini sui conjugis Putipharis ea ratione obviare fatigat, ut hæc vehementissimo affectu eum prosequi ceterit, non satiabatur celebrando ipsum tanquam optimum, & fideliissimum totius domus suæ servum. Interim vero, quasi filix insipiti amoris, levillas in fina suo abconditas habens, futurum credidit, ut iisdem in escis cordis sui similes quoque flammæ ascenderet, unde tandem apertis verbis ei dixit: *Dormi mecum:* Juvenis autem inique huic sollicitationi resiliens modestè respondit: *Quomodo ergo possum hoc malum facere?* Quidam significat hoc Ergo? Quām energiam habet? Quidam vult inferre? nimis per hoc voluit quasi clarioribus verbis sequentia insinuare: Matrius tuus, & Dominus meus in dominum suum me clementer suscepit, milles mihi favores liberalissime præstavit, omnium, præterquam tui, me Dominum, atque præfatum esse voluit. Ergo contra omnem æquitatem esset, si hæc omnia per ingratitudinem male adeo compensarem? Nunquam id facturus sum, gratum me exhibere illi decrevi, à quo tantæ beneficia recepi, ita enim æquitas, & debitum postulat, & præcepit Justitia: nade Oleaster: *Mirum validè est considerare, quantum potest iustum in bonis, quam parum in malis!* licet justi optimè sicut bona facere, mala vero facere se noscere

faentur. Nam malum facere injustum est, iusta autem est facere bonum. Dum juvenis nostet peregrinus in itinere constitucus relictâ Româ in desertam concederer, prima nocte apud mulierem quandam pauperculam hospitio exceptus fuit, ut referunt Sancti Gregorius, & Vincentius Ferrerius: *Cum fugeret de studio, & iret D. Vinc. ad desertum, hospitatus fuit in domo cuiusdam mulieris pauperculi.*

Ferrerius ferm de S. tium, quod mulier ad granum purificandum ap. prehendet, & manibus ejus infeliciter in terram 51. col. 4. lapsum in duas rumpetur partes. Paupercula autem hæc fœmia ob restitucionem ejus, quam facere obligabatur, valde dolente, Benedictus juvenis mulieri huic compatis, genuflexus

Deum instanti togavit, ut dignaretur efficere ut capisterum illud fractum restanteretur, iterumque restitueretur in statum suum pristinum,

ut hac ratione illud restituere posset ei, à quo il-

lud mutuo accepérat. Preces adolescentis co-

lum penetrarunt: Et sic redintegratum capite. D. Vinc.

riam reddidit mulieri. Qua in re Benedictus mi-

hi in primis actionem iustitiae compensativae exer-

cuisse videtur, quasi dixisset. Hac paupercula

mulier me sibi ignotum in sua domo sumissa

cum charitate hospitio exceptit: æquitas postu-

lat ut charitatem hanc non per ingratitudinem,

sed capisterum suum integrum, atque illesum

cum Dei adjutorio ei restituendo, cum debita

gratiarum actione id ipsum recompensem. Istam

iustitiam habuit Beatus Benedictus, inquit Ferre-

rius. Deditque simul hac ratione mulieri oc-

casionem, edocendi alium æquitatis, & Justitiae a-

ctum; instrumentum illud Dominae sui resti-

tuendo, nam: Est actus iustitiae? reddere unicuique

quod suum est. Et Ferterius subiungit: In quo o-

ffenditur virtus iustitiae? oratio enim pro integra-

tione, ut illa mulier posset restituere, quod mutuo

recepisset. Sepatus Romanus Regi Attalo-

rotani Asiam donasse legitur, qui postea morti

vicius: Testamento æquitas condemnata Asiam po-

pula Romano legavit. Athenienses generolta Val.

ris ab Attide exercitæ memores quando pa-

triam ab invasionibus Regis Persorum fortiter cap. 2.

estutatus, æquitatis iura expofecere judicarunt,

ejus heredes propter acceptum beneficium mu-

nifice compensare dorando & maitando ejus

filios, arque ut Lysimachum ejus locupletarent,

centum minas argenti una cum campis, & pos-

sessiōnibus ei assignarunt. Et quadraginta drach-

mas in singulos dies, unde urverat, consulerunt. Ebor. 4.

Veron.

Gratit.
fol. 462.

Aelianus
Hist. A-
nim. l. 8.
cap. 22.

Verutamen hæc parum admittit, siquidem hi omnes ratione naturali moti & equitatis desitum cognoscere poterant: at verò id quod *Aelianus* refert non obstupescere non possum: Dicit enim quod dum mulier quadam Tarantina in urbe Heraclea subsisteret, integer quidam gruum super præfata urbe volitarit exercitus, quarum una que nudum paulo ante viri reliquerat cum alias utpote implures adhuc prosequi pari volari non posset, reliquo gruum magno grege in terram lapsa pedis tibiam frigide: quam terra levata mulier magna cum industria curavit, libetamque decinde avolare permisit. Post dies aliquot elapsos, grus illa ad eisdem partes, ubi haec mulier erat, volando revertit, superque mulierem sui curatrice volitans monile quoddam pretiosissimum, magnique valoris ex ungnibus suis in ejus finum dimisit, videbaturque quasi rationis usi prædicta fuisse, agnoscere justum, & ex quo ut liberatricem suam debito pæmio, & mercede pro cura adhibita remuneraret. Quibus S. Benedictus nequaquam dissimilis extitit, utpote qui mulierem hospitam & altricem suam, actione quadam miraculosa, ut supradictum est, liberaliter remuneraverat.

8. Sicutamus hic non nihil, certus enim sum, quod Arborem hanc perito acius contemplantes novos in ea fructus à Justitia productos invenimus. Utique justitiae debitum valde offendere, quisquis id, quod alii debent, sibi arrogare potest. Unde Apollonius nobis p̄cepit: Reddite omnibus debita, cui tributum, tributum: cui vestigal, vestigal: cui timorem, timorem: cui honorem, honorem: acptioinde Justitia p̄cepit, ut reddatur unicuique quod suum est. Legitur quod Totila Longobardorum Rex, cum fama de sanctitate hujus magnis servii Dei ad se multorum relationibus delata non crederet, ut ea de re certior fieret, in propria persona cum convenerit, reique periculum hoc conceperit, vel fraude facere cogitavit, vestes enim suas, palliumque regium depositum, insque quendam e servis suis inuit, sceptrum quoque & coronam suam regiam manus & capiti ejus adjectit: ipseque vestimentis servi sui indutus una cum personato hoc Rege Benedictum adire, eique sub hac ridicula inventione imponeat cogitavit, ut hac ratione mundus opera Benedicti famam suæ minimè respondere clare cognoscet. Personatum igitur hunc Regem, postquam cum toto suo regio comitatu ad Benedictum venisset (Totila interea fictam hanc

Ad Rom.
7. 13. 7.

Petr. de
Natali-

scenam, quam à viro sancto nequaquam pertinat esse credebat, effusus tenebatur). Sanctus Iunius Vir Dei dolorem auidadvertisens hisce eum videtur et affatus: Noli fingere, quod non es: Redde Te: Tunc te resolutum hisjusmodi, atque ornatum, & in Indi contentus ego condition tua, atque sorte. Quid tamen si auditores factum istud matutino oculo circumspecteritis, utique Benedictum defelator, alia & advocateum justitiae fuisse inventeris, qui vult ut Detur unicuique quod suum est: cum enim paludamentum, sceptrum, & corona regia nequaquam ad servum pertinenter, eodem Regi restitucionem fieri p̄cepit, sicut & velut in eum, quod Tonila getebat, devotissimum tueri esse voluit. Jactur igitur veteris instrumenti pagina Solomonis in cœcendis controversiis judicium, p̄solutum quo diabolus miles de vivo Infante cuiusdam esset inter scilicetes prudentissime compeluit, veramque matrem manifestavit dicendo: Dividit infatatem vivum in duas partes, & date dividuntur pars una, & dividuntur pars alteri, nam a statum Benedicti judicium quo Tonila regi vestimenta, persolato quoque regi suscitari restitui p̄cipiebantur, nihil illo inferre nec minimum abonar, veraque justitiae lumibus alieam.

9. Verum enim vero in alio quodam episodi hujusce arborei ramo alios quoque Justitiae fratres, qui intuentum ad se oculis rapient, padulosus habere video. In ejusnamque vita legitur, quod cum Damon corpus miserabilis aliquo pauperculi, usurpata possessione temere occupasset, & diu continuo tractassit, Benedictus charitate plenus, cum sustinere penitus non posset quod aliqua Creatura Dei ab hoc malo spiritu domino aliquo officiatur, elata in alium dexteram alapam ei fortiter impinguo impinguo ipsum in fugam egit, hominemque ab ejus veritate liberavit. Homo ad Dei proprietatem posse, & possessionem pertinet, eo ipso, quo Dei creatura est. Ideoque per fidus Damon corpus illud tyrannum auctoritudo, erat possessor male fidei. Benedictus igitur egreditur justitiae actum exercuit, quando Damon expulso, acque ab usurpata possessione sua ejecto effectit, ut creatura qua Dei est, Deo qui illius abs solitus est Dominus denovo constitutur. Hac enim ratione adimplita fuit justitia distractiva, quæ vult, Quod deserit non inquit quod sumus. Verum enim vero Oglorioso Pater Benedictus, licet mihi devota quadam curiositate stimulato, te ea, qua decet, reverentia interrogare, Quisnam

Quisnam sit novus hic Dæmonem impatit ala-
pā expellendi modus? Per adjurations quidem,
& exorcismos, per verbata sacra, & venerabiles
sanctorum reliquias, haec bestia expelli solent,
vel etiam adhibitis oratione & jejuniis, prout
Salvator discipulis suis revelavit dicens: *Hoc*
genus Demoniorum non ejicitur, nisi per oratio-
nem & jejuniū: Tu autem omnia hæc media
omittens, & per inflictam ei alapam eum ejicis,
& ad infernum remittis? Et quidem si actionis
hujus ratione examinaverimus, inveni-
mus illius nullam aliam fuisse causam, quam
ut se zelantem Justitiae promotorem esse de-
monstraret. Dicite mihi, quales, quodnam sus-
citotivum est Filius Dei in tempore Passionis
sux alapam quandam acciperet voluerit? *Vnus*
affidens ministrorum dedit alapam Iesu Postea
ideo, ut scilicet propheta de eo facta adimple-
tus, *Dedit percussiis se maxilla?* Recur-
ramus ad Genesim, si ita libet. Deus Adæ expre-
se veruit ne de fructibus arboris scientia boni
& mali illa ratione comedereret, fecus enim si fa-
ciet, mortis supplicium evalutus non esset?
In quocunque die comederis morte morieris. Ser-
pens autem inernalis, qui homini felicitati per
omnia inuidet, Paradisum terrestrem ingressus,
Adæ ut audacter, & sine ulla mali formidine
manducaret, significavit, eò quod nullum fru-
ctum hunc manducantibus immixeret mortis
periculum: *Nequaquam moriemini.* Manduca-
vit igitur tam Adam, quam Eva, sicutque hoc il-
lorum manducare, divinumque præceptum transgredi, idem ac quoddam credere se super-
viduros prout Dæmon dixerat, non vero mori-
toratos, prout Deus communatus fuerat, serpen-
tis tanquam veraci verbum amplectendo, Dei
aurem minus tanquam mendacis contemnen-
do? ita ut ambo Dæmoni, nimirum, & Adamum
ad Deum mendaci argendum conspi-
tarunt: Serpens quidem dicendo: *Nequaquam*
moriemini: Adam velò operando, & mandu-
cando: *Et comedit.* Quid igitur nunc factu
opus est, ut aliquid huic malo adfertur reme-
diū, & gravissima Deo illata iuria, & offendicula-
ria? Meadacum alapa diluitur: *Ala-*

pa ad plurimum pro vindicandis offendicibus
verborum foliis driti, inquit Ludolphus Carthu-
ianus. Atque propter mendacum quod ho-
mo Deo imputavit, Christus iustitia dictante
alapam à Malchocepit: *Arbitror prævarica-*
tions nostræ dedecus (inquit Cyrilus Alexan-
drinus) *alapa Christo inficta deletum fuisse.*
Paoletti Sanctorale.

Veruntamen videri non immerito poterat Deo
suxque divina justitia male satisfactum fuis. *Alexand.*
se, eò quod Dæmon mendacum ex sua par ibi l. 12. c.
te Deo irrogatum, non æquè Christus per 46. fol.
impactam sibi alapam expiarit, ideoque op 579. col. 2.
portuna Benedicto nostro occasio data fuit, ut E.
Dæmoni diram quoque humanum corpus ob-
sidentialapam impingeret, quasi dicere voluist-
set: *Accipe, O temerarie & superbe Spiritu-*
s, hanc alapam, tibi summo jure debitam
propriet mendacium, quod Deo irrogare vo-
luisti, quando dixisti: Nequaquam moriemini.
Tolle, inquam, colaphum istum, O infamis ne-
quam, domusque tecum portato, testumque
loquendi modum, & reverentiam Creatori tuo
debitam deinceps per hoc tibi irrogatum infa-
me supplicium melius disciro. Percussit ita-
que illum in macillam, unica ei inficta alapa
eum generose ejicit, ut hac ratione actum quen-
dam justitiae vindicativæ exequatur. *Istam* D. Vinc.
justitiam habet beatus Benedictus, inquit Ferre-
rius. Verum enimvero quia justitia, qua ju-
xta omnem rigorem exacta est, admixtam ha-
bet nefcio quam iniquitatem, juxta illud: Sum-
num jus, summa iniquitas? ideò justitia virtus
pro sui correctivo admixtam semper habere
debet temperantiam. Cui quidem virtuti B.
Benedictus nostro summam amoris vinculo con-
federatus semper fuit, per quam omnes opera-
tiones corporales temperabat optime sciens,
quod Temperantia est mediocritas (ut dicit Atri-
stoteles) circa voluptates corporis. Hanc in mo-
derandis appetitus sensus, veluti primam regu-
lam adhibebat, eo quod S.P. Augustinus
scriptum reliquit, quod Temperantia est affe- Arist. lib. 3
tio coercens & cohibens appetitum ab his, que sur Eth.
piter appetuntur. Cujus officium consistit in
coercendis sedandiisque cupiditatibus, qua nos à
bona, & recto avertunt. Ejus officium est con- D. Aug. de
temnere omnes corporeis illecebras. Scio equi- lib. arbitr.
dem quod Plato ad reprimendum discipulos idem de
suos, necesse rationis regulam in bibendo ex- morib.
cedereat, eos à nituiti vini poti alteratos ad se Eccl.
in speculo contemplando abire jussit, ut in
eo suam in vultu ex nimio vino sumpto obor-
tam deformitatem conspicentes, dein Bapt. Fulg.
ceps in bibendo moderatis se haberent: ut l. 7. c. 2.
impostur ab ebrietatis vito abhorrent. Scio Sabell. lib.
autem quod Diogenes Synensis magnum 2. c. 3.
observare solitus fuerit in viatu parsimoniam,
in corporis sui uestitu abjectus fuerit, & humili-
cubaverit, Oleribus & pane contentus. Scio et
iam

iam quod cum Lysandro Spartiata Joniam versus iter facienti, panis quidam praefatureretur lacte & melle conditus, preparatus, illum recipere renuerit dicendo cibum hunc ori suo nimis laurum esse videri *illis date, qui id non novarent, non enim hic est ingenui homini cibus.*

Eliam. l.3

Cal. Rho.

L.19. c. 10.

*Plut. in
Lacon.*

*D. Amb.
de offic.
D. Greg.
bom. 1. in
Ezech.*

*D. Vinc.
Ferrer.*

*D. Vinc.
Ferrer.*

temperatia fræno assidue utebatur Deus, Moy-
si & omnibus, qui fideliter ipsi intervierunt, pro-
misit firmiter, scilicet panis & aqua annoe
perpetua remuneraturum esse: *Servus Domini Em.*

Deo vestro, ut benedicam panibus & aqua. Dicitur.

hic meritò aliquis: Ergo Deus, qui libata cum punctualitate ministrati desiderat, alia pre-
ter panem & aqua non habet munera, quibus il-
lorum qui venerabundus obsequio, a iis pre-
cepit, & iussis dependent fidelia obsequio re-
compensate possit? Imò vero respondet Proco-
pius. Talem Deum habemus, qui omnia nobis
donat, quæcunque nostra popolcent necessitas,
non vero id, quod in nostrarum redudare super-
fluitatem videtur, ut hinc appetitus nostros in-
temperatia limites contineat: *Possit
cetur alimenta interim dum mentionem faci-
lummodo verum necessarium obtemperantem
parvum nobis commendat.* Quan du Benedictus in antro illo subterraneo Domino com-
plaetia rigoritate servivit, & cum ingenti pa-
& aqua parsimonia vivit (quam novu quoque
ei providebat Romanus: *Nennullus dubitab-
vit panis frustula largiebatur, factus est, ut
Procopio loquat, notus in decanda tempera-
tia magister. In Genesi cap. 18. ver. 21. talis Je-
acob Patriarcha cocepit resolutionem, quod v-
delicit Altissimum tanquam Deum, ac Domi-
num suum deinceps perpetuo efflagitauit,
dummodo se Deus illi in capiti versus Melopo-
tamiam itineris abitu, & redditu sicutum panem
& custodem exhiberer, ac denum de vita, &
vestitu necessario paterna provideret: *Sicut
Dominus mecum, & custodiret me in via, ipso
quam ego ambulo, & dederit mihi panem ad
vivendum: & vestimentum ad induendum, et
ibi Dominus in Deum. Ergone, o Jacob mihi
Deo aliud delideras, quam ejus locaretur, vi-
ctum quoque & amictum? Promulgo, quam
facias ipsum tanquam Dominum Deum tuum. Jam
recognoscendi & adorandi Es res propria & similitudinis
tua, & tu tibi per tuam exiguum tributum
satisfactum esse censebis? Te modico conte-
natum illi video, quia in perendo à Deo qui om-
nia potest, nimis es modestus, & parcus. Hoc si
satisfactio & stimata est à nonnullis, velut quidam
temperantia sua est: *Et docent quanta
cum sobrietate vitam ducere debeamus. Dicemus
profecitō Beatus Benedictum fuisse Jacobi Pa-
triarchæ in addiscenda temperantis discipulum,
nisi eum experiri ipso Jacobo longe temperan-
tiorem magisque sobrium siquidem Benedictus
cum***

*10. Unde ipsemet obtemperantia sua ri-
gores ad pietatem, & commiserationem com-
moris, Clerico cuidam in die Paschatis præce-
pit, ut ad restauranda sanctæ Patris membra, cor-
pusque ejus ex longis, rigidisque abstinentiis,
quas in subterranea quadam & solitaria spelunca
faciebat, extenuatum, nonnulli refocillandum,
liberaliore nonnulli virtus annorum eidem
adferret. *Tu tibi deletias præparas* (sic Dominus
Clericum alloquebatur) *& servus mens in illo
loco cruciatur fame.* Nimirum magnum Dei ser-
vus optimè faciebat fenthalitatem equum esse
ferociam, ac indomitum, qui sine ullo retinaculo
in præcipitia rapitur, ideoque ad hunc indomi-
tum equum correcendam rigorissimum*

cum Deo nō vult pacisci, sed alibi absolute & sine
pacio, fideliterque servire, plenissimè conaturus
futurus, si Romano nonnunquam modicum a-
liquod adseretur panis fragmentorum, & patum
aque, quantum nimitem inter utrumque
sufficeret ad contestandum se non fuisse jeju-
num. Aded ut Benedictus longè perfectione
temperantia fructus attulerit, quam Jacob
Patriarcha. Et quod unicūm maximē admī-
tor, est, quod scilicet negando corpori susten-
tationem vita conservandæ necessariam, atque
insuper illud rigidis disciplinis, & maceratio-
nibus affligendo (quæ nata sunt mortales homi-
ni accelerare) ipse nihilominus vitam suam us-
que ad nonagesimum ætatis sue annum produ-
xit (prout scribunt Marianus Scotus & Joa-
nes Thremius) quæ ætas non solum in præ-
sentibus læcitis nostris, verum etiam in præ-
teritis, velut excellere longæva in admiratione
semper fuit, cum determinatum vitæ nostræ
tempus ad septuaginta tantum annos ut plu-
rinum se extendat: *Dies annorum nostrorum
septuaginta anni.* Qua igitur ratione vita
rigores, & austertates, quæ vitæ longæva
adversantur, vitam huic sancto prolongare
potuerunt? Inquirunt sacri Scriptores causam
cur vita humana longa fuerit ante diluvium,
post illud vero eadem sit brevis? Cujus Pe-
terius septem adducit rationes, nimis me-
lius corporum temperamentum, quod cum il-
lo tempore vigorosius fuerit, melius quoque
testister poterat, vitæ & sanitatis conatierati-
bus, & plures alias rationes adferri, quas pro-
nunc prætereo: Præcipuum vero longæva vi-
tae causam, temperantiam illius temporis in vi-
tae obseruatam fuisse existimat: *Cau-
sa in c. saepe fobrietas & continentia in viatu, & po-
ena in. & vita moderatio.* Illis namque tempo-
ribus Erat naturalia & simplex virtus & potus,
varietas autem, & mixtura, & condimenta
ciborum, vitam debitum, atque minuunt. Cum
igitur vita longævitatis virtus temperantiam
arguat, certè Sanctum Benedictum in hoc ge-
nere temperantissimum fuisse per optimam
consequentiam deduci poterit ex nonaginta an-
nis, quibus in hoc mundo vixit, ætate nimitem
admodum grandæva, quam non tautum hisce nostris
non facile exprimer, verum etiam in iis, qui
bus S. Benedictus vixisse noscitur: *Causa fuit
fobrietas, & temperantia in viatu, & potu & vita
moderationis.*

11. Porro temperantia non solum in virtus

sobrietate consistit, verum etiam in continen-
tia irascibilis & concupisibilis. Valde ma-
gna temperantia in eo sit opotest, cui spiritus
& animus suppetit hafce duas ad effrenes
harpyas reprimendi, & coercendi. Utique
autem habens impotuisse perhibetur S. Be-
nedictus. De ipso namque scribitur, quod cum *Isid. Cla-*
nons nulli Religiosi magis secundum canis sen-
sualitatem, quam secundum spiritum vivete in 100 *de S.*
clinati, S. Patris admonitiones sustinerent nollent, Bened. fo..
urecum è vivis tollerent, in craterem quodam, 201 *fac. 2.*
unde bibere solitus erat, venenum ei portexer-
unt, sed crucis signo à viro Dei despicer facta,
patera in plures rupia est partes. Miratus: Re-
ligiosi errorem committunt, & solus crater seu
poculum posnam luit. Unde videmus nimis
quam verum esse quod justi peccæpæ & inno-
centes loco peccatorum puniantur. Sed cur *Cal.*
non punivit delinquentes? *Sicut calix ipse dif- Rhod. l. 23.*
rupus & contractus, & universum venenum c. 20. *et*
effusum est. Sequens historia causam fugge Franc.
rat, Cotis Thracum Rex duo vase fictilia dono *Lab. t. 2.*
data accepit, tenuia quidem & simplicia qua-
rum ad materiam, sed celaturis quibusdam & *prop. 1.*
sculpturis politæ, eleganterque elaborata, quo fol. 715.
rum proinde datorem gratitudinis ergo magnis
muneribus affectit. Quod tamem maximē mi-
randum fuit, est, quod licet vase mirè Regipla-
cerent, data tamea opera simul omnia in terram
projecta confegerit. Hæc enim actio atro-
nitos reddidit circumstantes, & præcipè dona-
tores, quibus proinde prudenter admodum se
idid fecisse respondit, ne scilicet qui natura
erat iracundior, & asper, eorum qui in mi-
nisteriis deliquerint, castigator, in eos qui
illa manibus contrectando fregisset, asperius
animadverteret: *Ne saviam in eos, qui ex*
vasa essent fracturi. Simili quoque modo
sanctus Benedictus calcem signo Crucis for-
matu confregit, & disruptu, ut hæc ratione ira-
cundiam temperaret, si que refrænata per tem-
perantia virtutem irascibili, & abdicata a se
omni superioritate ab illis recessit, dicendo: *Thom. d.*
Abie, & inventore vobis Prelatum, qui vo- Truſſ.
bis quadret: Ego enim talis munus rectu, pe-
nituque illud desero, argue ita abiit, & eos
dimis: Ad hæc refectus, quod certus quidam Florentius meritis, & famæ Sancti no-
stræ invides, quavis via possibili procurauit
& hanc obscurata, & contaminata illa, id-
que permendacionum exegogatas imposturas

N 2 & boni

& boni nominis sui dissammones, hoc solum intendens ut fidem & opinionem, quaupid omnes plurimum valebat, ubique & in omnibus minauererat. Unde iis qui illius sanctitate permoti de longinquis etiam ad eum videndum, & visitandum veniebant, obviam occurrens dicens solebar: O miseri & nimium simplices homines, quoniam vos vestra rapiunt desideria? Ah quantum melius facturi es sis, figura, quos facitis, in alium finem adhiberetis? Forte vobis imaginamini, & persuaderet futurum esse, ut Machatium quendam, vel Hilationem, vel Paulum primum Eremitam videatis? Plurimum profecto erratis, in modo visuri es (horreto dicere) hominem quovis pessimum longe pujorem, ac proinde, nisi hunc hominem videntem scandalizari velitis, vestras domos iterum repetite revertentes. In ipso namque nihil aliud visuri es, quam verum Hypocritam, qui sancta sanctitate sua cunctos decepit, qui ut suæ privatæ utilitatib; consulat, suumq; interesse promoveat, malitia sua venenum sub bonitatis pelle caute, & dolos abscondere novit. Fandem vero cum Florentius videret, quod mendacis, & derractionibus suis, quibus famam virtutis Dei passim apud omnes dilacerabat, intentum suum obtinere non posset, alii sibi favoribus mediis utendum esse decrevit: Quare exstensis cujusdam rabiei impulsibus agitatus, statuit per potrectum viro sancto toxicum vitam ei eripere, ac proois panem veneno fortiter permixtum manducaturo apposuit. Sanctus autem vir Dei Florentius iniquitatem praesagiens, panem hunc corvo cuidam quem habebat in solitudine locum, porrexit, jussitque ut is eum ad locum longe distans, in quo a nemine inveniri posset, deportaret: Accepit corvus panem, & ad remotissimum locum transiit. Sed, O Benedictus, quid facis? Ergone files etiam quando tempus loquendi te urget, Florentius per insidias te circumvenit, & tunc vel minimum moveris? nisi alia ei signa ostenderis, quibus te malitia sua noritiam habere demonstras, latiorete ei campum aperies, maligioratatem suam alii mediis, & viis extendi, nunc præcipue, quando se per portum tibi venenum nihil obtinere potuisse conspiciet. Nil aliud molitur, quam ut per quævis violentia media morti te tradat, & vitam eripiat, & forte, nisi temerarium attrahet, iniquitas ejus suum fortietur effectum. Sunt hi excessus ejus natura, ut ferio rigoris eis medendum sit, non

verò per adhibitum benevolentiz uagantur. Experciscere tandem, & mentis oculos si hujus viri nequam malitiam considerandam, homo es, si vita & sensu aliquo prædictus es. Et sequens imitare exemplum? Referunt enim Historiographi Julianorum secundum imperatorem adversus Leontium, scilicet quod adhuc inveterates, qui mortem ei machinabantur, implacabilis vindicta successum fuisse, cumque multos ex his in carcere vinctos, quotiescumque cicatricem quæ ex vulnere ab illis illato in vultu ejus relqua manerat, tangebat, tortes alicuius ex facies caput truncaui jubebat: Quoniam namque emungeret, hostium suorum unum capite mactabat, quorum in vinculis magnum numerus habebat. At vero ab isti ut similem vindictam haret Benedictus, qui sibi semper & incollus simili manens, mansueritatem petentem continuabat, bullientesque irascibilis ardore, temperantiae aqua adhibita mitigare sudebat.

22. Verum sentio me ad facinora præstatoria, quæ generosa hæc virtus in cœniis aduersis concupiscentiam habitis, rectis avocati. De illa autem concupiscentia quæ castitatem fibridaveriarum habet, de qua Isidorus scribit: Concupiscentia carnis est minus anima in affectu fordida cogitationis. De illa inquam, quæ in Dahlia fini fortitudinem, Saloni, prudentiam Davidi, Salomonis iudicium admittit, quamque Benedictus hinc, aliisque omnibus longe cauтор, & circumspectius dormit & superavit. Cujus ut aliquod specimen edamus, narrandum nobis est quod in hoc bello genere nobile edidit certamen. Contingit quod dum velut Etremita in campo solitarius mente ramen & corde in Laudibus Creatoris sui occupato incederet, Tentator infernalis in forma cujusdam arboris tam primum insidentis mox vero inde aulsa, & circa sanctam circumvolitantis & quasi ludens meniles improviso eidem appareret. Qui subito advertens volitarem hanc, seque distrahentem avieulum aliud esse non posse, quam diabolum cum quoddam stratagem, eadem ligio Circis facta repente fugavit? verum subito reveritus tentator, in intencionibus viscum Beati Petri, ignem quandam concupiscentiaz adeddentem suscitavit, ut nisi speciali divine gratia subfusio, nec non firmo castis animi sui cogitationes nunquam contaminatae proposito adiutori, & communitus fuisset, adiungendum

desertum facile potuerit induci: In tantum tentatio augebat, quod volebat dimittere eorum & redire in mundum: inquit S. Vincentius Ferterius. Ut autem se ab hoc Demonis astu eximeret, quoniam eum consilio usum fuisse existimat: Nudum se in vippetum, & utriceum quoddam protinus conjectit: Nudum se projectit in spinas & urticulas, ita quod fuit totus cruentatus & sanguinolentus. id que eo facit, ut ex membrorum suorum scissuris, quasi ex roties multo plicato ore peccans illius, qui in suo pectori ut vere peregrinus se in sinuaverat concupiscentiae humor, liberè egredi posset: Per vulnera cutis eductus vulnus mentis, inquit Gregorius. Hisce spinos frondibus velut cilicio quodam utebatur: sensualitatis fure mortificatio. Benedictus hanc spinas non adhibuit velut calcaria ad effanem proutiens carnis equum sollicitandum, sed porius ad sustentandum, quem instigante Demone meditari poterat, in libidinem præcipitem cufsum: ad eum ferre modum, quo pungentes tribuli ab inimico exercitu super terram dispersi & velut feminati, efficiunt ut equi partis contraria super illis spinis & tribulis ambularent: fastum suum in pedibus vulne ati perdant & immobiles hincant. Non sunt ha spinae velut illæ, quæ in Insula Cœcis nascuntur, quæ punctoris suis mortem inferunt, sed sicut illæ, quæ juxta Nilum flumen crescunt, in quibus le volvens & revolvens Hypogotamus sanguinem spinarum punctoris elicent, sanitati repente refluitur: unde emblemata formari solet cum hac Epigrapha, vel Symbolo. *In vulnera salus. Spinæ Benedicti innocuum ejus corpus vulnerarunt, ut humor sanguinis calorem temperaret sensualitatem, modificateque ardores concupiscentia carnis.* S. in alba, inquit Avicenna, si vulneri, quod Scorpio mordendo intulit, applicetur, venenum attrahit. Spinæ Benedicti simul cum sanguine attrahunt quoque, & expellunt venenum Veneris. A postrema illud, quod Iaso Tesselus ab inimico suo ex improviso accepit in pectori, estimatum fuit incurabile nisi incidetur, unde idem serum, quod hunc Apostematis tumorem intulit, patiter illius medicina, extitit: quia mox ut cuspidis illius tumorem tergit, aperit, & dividit caput, adeo que egrediente mox furore iubil congregato omniq[ue] patredine, ab omni doloris male liber mox esse cœpit. Et quem nescire voluerat, incolument redidit. Fuitque proinde fætum illud paucimile hasta Achillis, quæ uno eodem q[ui]

tempore vulnerabat, & sanabat, de qua proinde dicitur: *Dum latit tunc medetur, Verum quidem est spinas hæc sanctum Patrem nostrum vulnerasse; modo certius est non vulnerasse illum,* quia sensualitatis putredini vias aperuerunt, per quas egredere cur, illa que expulsa, cum acuto dolore infrebantur ad cutanda concupiscentiae vulnera, antitoda mentis. Spinae veluti seps quædam erat, que viam Benedicto obseptit, & clausit, ne relicta solitudine in mundum redire tentaret. Unde cum Davide dicere posset: *Conversus sum in arnum mea dum configitur spina, id est ut exponit Iosephus. Ego dum sic spina infigere tur mihi, dum sic me pungeres ad veritatem stimula per misericordiam meam,* quam Iosephus immisisti conversus sum ad te. Et revera ita est, ibidem fol. nam ad mortificandos, & temperandos furores sensualitatis spinis nihil est oportunius. Unde mulier illi hoc veneno intoxicate, quæ dicebat *Vadam post amatores meos, mox spinæ istæ Osee. 8.* suæ applicata: *sepiam vias tuas spinis.*

Psal. 31.

Cornel.

Ianseni.

41.n.4.

41.n.4.

Osee. 8.

Hebr.

D.Thom.

in cap. II.

Epiph.

Hebr.

quod ad majorem Dei gloriam redundat, celebre vult tanquam constarem, & fortē. Et merito? nungā enim magnae fortitudinis actus fuit, quādō confenso monte Cassino Dæmonem, qui sub specie idoli Apollinis ab accusis adorabatur, in multas partes contractum, & destrutum in terram projectum. *Contrivit idolum sub vertice aras, succidit locum.* A religiosis in Superiorē, & Pralatum electus non ideo vanē gloriatus est, aut superbiendo iotumuit: econtra verō, quando postea illos valde defecūtos, iūdō incortigibiles esse cognovit, pralaturam potius deserere, & recedere. (*Abiit & eos dimisit*) quam ob id amaram induere mentem, & turbare voluit. Unde iuxta S. Hieronymi doctrinam aliud conjicere, aut arguere nos possumus, quām magnam generosi, & constantis animi fortitudinem: *in fibi & foris viri est, nec adversari frangi, nec prosperis sublevari, sed in uruque effi moderatum.* Patriarcha noster lapidi quadrato perfimilis fuit, qui nunquam cadit, sed firmus & stabilis semper persistit: *Lapis quadratus equaliter stat in quocumque fuerit latere versus,* inquit G. egorius: Cumulen- tur licet integrī tentationum diabolatum exercitus, adducantur venena, aliaque morti conciliandæ excogitata machioamenta, Benedictus lapis quadratus semper manet, semper stat, semper fortis, semper constans. Accedat Florentinus ille juratus Sancti Patris hostis, & gladium acutum maledicā lingua sua ad offendendam famam sanctitatis suæ pro lubitu exerat, nam in eodem proflus tempore, si vera est Augustini sententia: *Virum fortem injuria probavit* cum tanquam vere fortem, licet invi- tatus canonizabit.

14. Ad servos Dei superando, & detrium- phandos Dæmon subtiliori arte, aut potentioribus armis uti non potest, quām si illos opinione & præsumptione, meritis propriis longe superiori imbueret incipiat: Procul dubio enim a Dæmonē superabatur, tanquam miles negligens, debilis, & imbellis, quisquis de propria virtute præsumptuosus fuerit. Unde Augustinus. Ideo non vici nisi quia de tuo præsumpsisti: quippe summis de viribus suis antequam pugnet, ipse proferetur: Econtra verò coitios, magnanimos, & generosus dici merebitur & dimicando hostem suum infallibiliter perfundabit, quisquis semetipsum, propriasque virtutes nihil aestimaverit. Verum dic mihi, quis est, qui ad intentatos ejusmodi fortē insultus non ce-

dar, aut cadat, *Quis est hic, & laudabilis e. Iuliu-*
um? Serpens quondam progenitoris co-
stris dixit: Si de hoc fructu comedens: E. Gas-
tritis sicut Di. Quibus in veris notate figura-
ter, quod illis manducantibus de fructu venis,
Dei similitudinem promittat, cū tamē pri-
usquam Dæmon hanc illis promissione feci-
ser, jam diu aere. Deo similes fuissent, nō
Scripturā Sacrā, quæ dicit: *Fatigat eis heros* ^{Gen.}
ad imaginem & similitudinem Di. Quo ergo
si ne opus erat illis promittere, quod seūdo
habebant? *Quis unquam possidit desideriū*
quod de facta haberet? *Quis habere procerū*
quod possidet? Dicere haud immerto Adam
poruisse, super etenam lemen suum dispegs
nisi alta præmia promiseris. Verum sicut
si placet, quoniam altera serpente val-
rando collinaverit. Hæc nimis erat dol-
sa nimis Dæmonis cogitatio: Adamo unige-
se Deo similem esse minime sufficiens, qui po-
tius ipsem Deum esse præsumat, eoque uterū
contendat, ut nimis efficiat; quod omnes
alii ab ipso per narritatis originem deca-
tes similes ei effecti, recognoscant hanc, quā
cum Deo seu Divinitate habent similitudinem,
non à Deo, sed ab ipso velut a protopatere, &
à meritis suis in eos dirittis. *Suus pectora* ^{Dæmon}
ponit Scriptor quidam modernus ^{Gen.} *hunc*
ambitissime similem esse Deo sed præsumit esse eum ^{hunc}, *cui ali similes forent.* Ambitius exemplu-
fici atque ut sui heretices se divinitatem imagi-
nem ab ipso velut exemplari accepisse recog-
noscet. O quām durus est hic Dæmonis impe-
tus! o quām mortalīs, & letiferius! Erramen-
licet ab hoc Dæmonis insulto innocentia origi-
nalis jaceret prostrata. Adamus rupes de-
sis, & virtus esset. Inimicus autem se victorem
& gloriose triumphantem jactaret, solus noster
Benedictus eam habebat Spiritus fortitudine,
ut hunc eundem sibi intentatum insultum lo-
petaret, eamque pectoris constantiam, et doloris
Dæmonis conatus eluderet, enique relisteret,
prouti in unico sequenti exemplo ad oculum
parcebat: Accidit enim quod cum Placidus Pat-
ris discipulus in flumen lapsus, jam non iactum
cum undis, sed & cum iplamet morte, lactare-
tur, Sanctus Patriarcha Maorum suum quoque
in signem discipulum hincē verbis inclamat:
Maure, Maure, ubi es? Fessina te movere, cun-
curre volociter, nam quem diligis, Sodalis, &
collega tuus submergi ut, adjuva eum. Maonius
tum ab obedientia Patris, tum charitate erga

D. Hier.
in Ioh.

D. Greg.
in Ezech.
Hom. 21.

D. Aug.
lib. 5. de
Civ. c. 13.

fratrem suum extinutatus maxima cum p̄cipitudo animi ad mare eucorrit: pedibus siccis super aquam ambulavit, ac tādem Placidum perniciantem affecrūs, cūdēm per vēlēm apprehensum tam à naufragio, quām à morte liberatum in terram eduxit. Itane! Maurus siccis pedibus aquis inambulat? Certum est quod ad tamē actionem vites naturae attingere nequaquam posuit: ideoque hic miraculum verum accidisse aecessum est. Sed quisquam miraculus hujus auctor: videbis hic generosum Maurum inter & Benedictum, velut in aperto campo iustitiam virtutis certamen. Heus igitur Maure, bucadas, quidnam faciendo siccis pedibus super liquido aquarū elementa ambulare posuisti? Nescio profectō, Magistrum meum super hac te ut interrogēt: sōpōrter, cuius sanctitati prodigium ibid ego adscribo. Bene igitur, & sancte Patriarche, auditi discipulū loquentem, quid tibi videtur? Quodnam adhibuisti medium, ut undā liquidæ solidi instar lapidis subsistet, seque à Mau i plantis cūcandas præberent? Miraculū istud, responderet Benedictus, Mau discipuli mei bonitati attribuo. Mira profectō res! Ergone possibilē est effectū aliquem evidenter videri, cuius tamen intelligari causa non posuit? Quilibet illorum hunc effectū miraculosum alterius meritis adscribit. Tunc contentio quādam orta est, cui possūimus illud miraculum adscribendum esse post ipsū Deum, Benedictus enim dicebat, propter meritum obedientia. Mauri factum esse: Mau rū contrā Magistri sui sanctitatis tribuebat. Agendum igitur, quoddī præsumptio Adæ, quod se obtinere credebat ut posteri ab eo descendentes donum, & prærogativam divinæ imaginis ab ipso velut origine derivari recognoscerent, causavit totalis transgressionis; quodq; post amissiōes debilitatis, proflatus, & turpiter vetus, ac delusus remaneret? contrarium utique de Benedicto dicendum erit, nimirum, quod cum miraculum istud fibi a suis meritis attribui nequaquam voluerit, sed potius bñitai & obedientia Mauri, & vice versa, hic factum sit, quod spiritus sui vigore in ambo robustus, & fortē conservantur. Dā mon autem vel spēm omnem illos vincendi perdidit, aut vero, si certam ē aliquod cum iis iniuste præsumferit, certum sit illum ab amborum servitorū Dei robe, & vigore derribundam, & superandū esse. O arbor verē fructifera! O Benedicte plenus, iuste, temperans & fortis! Et fuit tan-

quam lignum, quod fructum suum dedit in tempore suo.
PARS SECUNDA.

15. NOvellos in hac mystica arbore fructus video, fructus virtutum Theologicarum Fidei, Spei, & Charitatis. At verō quoniam Apostolus inter hasce Charitati primatum tribuit: *Major autem horum est charitas, priusquam quoque locum ei in hoc disensu meo assignabo.* Et in primis ex ipso Patriarche nostri nomine facile cōjicere possum, quam ingens & magna ejus charitas fuerit, si ramen sequentem historiam claritatis gratia præmiserō Iehu. igitur, ut scriptura refeat facturus quoddam totius domus Regis Achab exterminium in Jezabel ingrediens, levatis ad palarium regium oculis, Reginam Jezabalem fenestrae cūdām astantem video, militib; suis præcepit, ut illam per fenestram deorsum in plateas præcipitem agerent. Tandem verō præcepto hoc ab iisdem militibus per omnia expleto, dixit eis: *Ite, & videite maledictam illam, & sepelite eam.* 4. Reg. 9. Quibus in verbis hoc tantum scire cuperem, 34. cur mulieri huic maledicta nomen imponuerit, cur non dicebat, *Reginam illam, mulierem illam?* Ideo nimicrum, quia mulier erat iniqua, impia, crudelis, cui vix erat in impietate alia similis, Propheta & servos Dei persequebatur, omnemque à corde suo excluderat charitatem. Itane! igitur aliud ei nomen non debeatur, quām ut vocetur maledicta. Maledictio enim secum infert omnia mala, & privatio charitatis omnia bona excludit. Oppositum est eadem disciplina. Atque ideo dum econtra Patriarcha noster Benedicti nomine insigabitur, per hoc satis clare insinuat, quod omnes in se perfectiones, omniaque bona, præcipue vero charitatem erga Deum, & proximum, verē incladat. Unde Iodocus Clichrovæns air. Per Serm. de S.P. Bon.

stius appareo, omnes ejus operationes in bilancem, seu stateram reponite, videbitisque ipsum primi mobilis loco habuisse charitatem. In charitate enim ipsiusmet Dei imitator esse voluit. David Rex Deum supra Cherubinos sedere dixit: *Qui sedet super Cherubim.* Ubi observandum est quod non dicat: *in Cherubim,* sed *super Cherubim.* Supra hos autem Seraphini consistunt? atque ideo Propheta inferre voluisse viderit, quod Deus Seraphinis insidet, qui sunt super Cherubim. Sed quænam est causa cur non immediate super Cherubinos sedere, aut firmari dicatur? Nimirum, quia Cherubinis attribuitur scientia, seu scire. *Cherubim dicitur plenitudo scientie.* Seraphini autem charitas appropriatur: *Seraphim interpretatur ardor, scilicet in charitate.* Ita Hugo Cardinalis exponit; dicens: *Quis edes super Cherubim, quia non in Cherubim, id est, ultra in Seraphim, nempe in ardore charitatis: ibi Dominus sedet, et requiescit: unde laborandum est magis ad habendum charitatem, quam scientiam.* Benedictus in Cherubinis sedere noluit, id est, studia urbis Romanæ deteliquit, ut foderetur in Seraphinis, sequere totum charitati Dei & proximi dedicaret. Operam suam potius acquirende charitari, quam scientiis comparandis adhibere voluit. Nullam unquam cogitationem concepit, nullum verbum protulit, nullum gressum movit, aut actionem instituit, nisi duce & moderatrice charitate. Confitebuntur idipsum quoque antea Apollini veneratores existentes ab Idololatria fuere ad fidem Catholicam conversi. *Ecce charitatem, quam habuit erga proximes inquit Ftercius.*

D. Vinc. Ferrer.

In Ps. 79. fol. 191.
col. 2.C.

16. Etenim si de virtute charitatis ad speci virtutem transitum fecerimus, invenimus utique quam ingens fuerit viri sancti in Deum fiducia, cui explicandas sequens Scriptura locus viam sternere poterit. Populus Israel ob innocentem sicut, quam in deserto patiebatur, Moysi duci suo per molestus erat, ut ipse qui ob fauum arditatem ad summam impatiens redactus, gravissime contra Moysen murmurare coepit: *Murmuraverunt contra Moysen dicentes: Cur fecisti nos exire de Agypto, ut occideres nos, & liberos nostros, & jumenta sūta.* Cumque Moysi murmur illud populi non usque quoque injustum esse, aut ratione carere videretur, precibus suis ad Deum protinus confugit rogans ut pro sitis remedio, tollendisque, quæ inde sequi poterant, gravioribus incom-

Exod. 17. n. 6.

modis, aquæ subSIDium praestare clementissime dignaretur. Deus igitur populi calamitem videns, dixit ad Moysen: *Sume virgam quæ percussisti fluvium: Ego stabo ibi coram illa, super petram Horæ, percussioque petram, & cibis ex ea aqua.* Procopius duas circa hunc Scripturæ passum movere difficultas. Prima, si quid opus erat. Deo facete mentionem huminis virga à Moyle percussa. Secunda: Quo sine Deus le præsentem hunc actioni Moysi affectu velle promiserit, stando omnium super petram, quam ad aquam elicidam Moysa percussurus erat? Nunquid sufficeret dicens: *Tolle virgam: Cur igitur adiungis: quæ percussisti fluvium?* Præterea non video nec illatum, quia Deus constringatur, ut percussio petrae deluper præsens assisteret: quid si enim fortasse absens fuisset, idonee subsecutum non fuisset hoc miraculum? Num fortassis ille in subministranda aqua fuisset reluctus? Respondebat tandem ideo Procopius Deum & primam, & secundam particulam adiungere voluisse, eò quod prævidet Moysen de qua ex petra elicenda quodammodo determinata fuisset, cum ex petra portus ignis levante, quam aqua, erumpente soleant. Unde ut ipsam ad spem bonam fiduciamque concipendum animaret, dixit Moysi: *Sume virgam, & cedare hanc eam prodigiola virgam illa, quæ Aegypti flumen percussus in tenuissimum convertit;* Spera igitur, & nunc, quod illa mea fecutus, virga petram percusseris, aqua inde infallibiliter sis elicitus. Ino, si cum hoc ad te in spe animos confirmandum possumus, noli ob hoc dubitare, & apercere illam ego ero tecum, & stabo super petram Horam, & si illam, vocis tuae patituram diffidas, ego ipsomet imperabo illi ut aquas fundat. *Capi frangit virgam, quæ percussisti fluvium, quasi dicit, id, virgæ quæ tantum flumen in sanguinem transformat virtute divina, non poteris cetera quam ex hac petra;* Propterea alii eius solum ad meliorem spem, dum inquit: *Eeci igo stabo coram te, non solus, & destitutus eris.* Quid si igitur Moyses adeo modicam spem habuerit aquam elicendi ex petra, ut dubius habeat, num ipsiusmet Dei promissionibus fides adhibenda esset, merito in calum usque exolle dus eris, tu, & gloriose Patriarcha Benedictus tu enim de potentia Dei nostræ non quæ dubitasti, quando Monasterio aquæ inopiam patienti, de aqua sufficiente provisuris, magna com- fiducia

fiducia Monachis tuis, ut aquam ex aida rupe, in qua aquæ ante non fuerant, haurire, seu promere præcepisti, unde nec Deus spem, & fiduciam tuam irrata, & vanam esse voluit, quia, Statim sons aqua dulissima prospicit, qui adhuc durat inquit Ferreius. Mira res? Deus aquam Moysi promittit, & tamen ille diffidit. Et tamen Benedictus illam se infallibiliter imperaturum sperat, licet id ei Deus non promiserit. Unde si verum est, quod Spes est appetitus boni cum fiducia obtemperanti, ut nos docet Angelicus Doctor, sequitur manifeste, quod quia Moyses hanc fiduciam non habuit, ideo consequenter non speravit. At vero Benedictus, qui infallibiliter futurum credebat ut Monachi sui aquæ penitentiam patientes, eandem in ipsa quoque rupe, es- sunt inventuri, spem utique non minus vivam habuit, quam si illam defacto inventisset. Specie hujus argumentum non minus evidens alia quoque vice edidit, quando Dæmon procurata muri alicujus ruina sub illius macerie, & rudibus correptum puerum miserè occidit, adeo ut nulla esset in illo pars celiqua, quam non misericordia differerat enim vultus ejus horribiliter deformatus, membra conqualata, ossa prostrata, &c Sanctus igitur Patriarcha puerum sub ruinis ereptum ad cellam suam deportatis jussit, indeque manu sua eductum sanum, & in columnam omnibus exhibuit: Puer ab ipso ex celo eductus est manu ejus apprehensa. En vivæ specie. Benedicto vivacissimum specimen. Nunc quid enim forte putaris quod vir Dei sanctus contractum, & communatum cadaver istud in suam cellam deportari justus, nisi intentionem simili & vivam in Dei gratiam spem habuisset eundem ad vitam revocandi? Qui gaudet in spe, tenet in rem; qui autem spem non habet, ad rem non poterit per venire, inquit Augustinus.

17. Denique spes fidem pro fundamento habet, nam Spes sine fide esse non potest? Quisquis enim fidem non habet, spesque careat ne cellam est. Fuitque hic fructus inter omnes, qui ab hac Benedictina arbore dependebant, omnium perfectissimus. Recordor hoc loco respondonis illius quam Dei Filius mulier Chananea pro sanitate filia sua supplicantem reddidit dicens: Magna est Fides tua q.d. Verè, ô mulier, magna est Fides tua, magnaque sunt, que ex ea tibi concilias metita tua, quæ proinde insigniter recompensari meretur. Fiat tibi scilicet vis. Quæ verba à S. Chrysostomo hunc in modum fuisse ponderata: Fides quidem tua ma-

jora, quam petis, posset imperare. Veruntamen fiat, Idem ibi, ut vix. O quanta est hæc Salvatoris nostri liberalitas? Fiat ut vis In hoc verbo Fiat, tota Dei omnipotencia constituit. Hæc vox (subdit Chrysostomus) illi affinis est, qua dictum est: Fiat calum, & factum est calum. Id oportet peropportunè magnæ fidei, cujusmodi fides mulieris hujus erat, conveniebat. Etenim fiat Divina omnipotencia hujus mulieri indulxit, ut illud ubique placuerit, applicet, & operetur quicquid vult, quod si autem Fides ejus tanta non fuisset, Fiat illud efficacissimum minime obtinuisse. Quis igitur dubitare poterit, quin sanctus Benedictus ob generosam fidei suæ magnitudinem, & excellentiam, qua mulier Chananea fidem longè superexcedit, potentissimum illud Divinæ omnipotentiae verbum Fiat in sua colloca: cum libuissent absoluta potestate? Respiciantur facta ejus prodigiosa, & fateri id ipsum cogemini: Quicquid enim a deo, & per Deum fieri voluit, subito imperavit. Si Capitiorii fracti partes denuo simul unire, illudque pristine integratitudine statu restituente desiderat, facillime id obtinet, videreturque quod Deum audiam illi dicendum: Fiat tibi scilicet vis. Si petat ut Romanus in spelunca solitaria ipsum viset, & ad campanellæ sonitum vietus annonam ipsi adferat, ne dubiteris quin Dominus ipsi dixerit: Fiat tibi scilicet vis. Si tribus annis continuis in spelunca quadam subterranea solo pastus, pane rigide jejunantium, stare, viamque suam & incolumentem illæsan conservare cupiat, Deus hanc illi non denegat gratiam: Fiat tibi scilicet vis. Si gaum ei fuerit ut Deus à gravi quadam tentatione Diabolica ipsum liberet, Deus ei non contradicet: Fiat tibi scilicet vis. Si ut sensuallitatem impetu se se eximat, in apertis spianis nudum corpus suum projiciendi licentiam exoptat, Deus illam non abnuet: Fiat tibi scilicet vis. Si velit ut vasecum veneno imbutum per formatum desuper Crucis signum in milles partes disstumpatur, protinus exauditur: Fiat tibi scilicet vis. Si Dæmonem per unicam ei impâctam alapam è corpore obfesso eliminatum esse jubeat, Ecce dictum, factum: Fiat tibi scilicet vis. Si ad ædificandum pro divini nominis gloria promovend, duodecim monasteria omnem suam contendit adhibere operam, unus opus conceptum benedictione sua mediante feliciter, & brevi tempore absolvit, & terminatus concedit: Fiat tibi scilicet vis. Si peccat ne inimicus infernalis juvenem quendam

Paoletit Sanctorale.

O

Reli-

*Isidorus
clarinus
orat. 100.
col. 201.*

Fac. 2.

Religiosum à benē operando impedit: *Fiat tibi sicut vi.* Sicor vo p̄æceptis, ut intoxiciatum à Florentio panem in remotis ab hominum consilio locis abscondat, ne nocere valeat. Corvus apprehenso unguibus pane protinus avolabit: *Fiat tibi sicut vi.* Si in montem Cassinum perveniens, ad hoc ut Idololatriam extirpare positis, sanctam fidem ferventer p̄ædicate contendit, ecce tibi subito Apollinis statuam Dei virtute, & auspiciois in terram prostratam, & in mille partes soñfractam, & dimidiatam: *Fiat tibi sicut vi.* Si se accingere vult ad erigendum in monte Cassino altare quoddam in honorem sanctorum Pæcutoris Domini, & Turonensis Episcopi Martini, nemo est, qui impideatur: *Fiat tibi sicut vi.* Si habueit aliquam mortuos suscitandi occasionem, ut opus illud mortificum exerceat, hoc solum requiritur, ut mortuos surgere ipse jubeat: *Fiat tibi sicut vi.* Si cupiat ut Maurus aquis inambulet Aquaz autem Mauro obediunt: *Fiat tibi sicut vi.* Si servus quidam regius vestibus induitus se Toti lamelle floxerit, ipse astum subito detergere poterit: *Fiat tibi sicut vi.* Quod si unum ex Ephesis monerit, ne doloso & insidioso cratere vinum bibat, ne latens in eo serpens ipsi noceat, monitio effecta non carabit: *Fiat tibi sicut vi.* Si Monasterii necessitas aquam requirat, ecce subito ex petra aquam perenniter scaturientem: *Fiat tibi sicut vi.* Si ad impedientiam capram à Religiosis tuis fabricatam Dæmon ingentem lapidem tanto pondere aggravaverit, ut loco ne lacrum quidem unguem moveri non posit. Benedic autem lapidi, ne opus cæpium impedit, p̄æcepit, ipse quoque lapis, quantumvis durus, promissum viro Dei exhibebit obediens: *Fiat tibi sicut vi.* Si Dæmon Monasteriorum incitare volens, illud in aliqua ejus patre igni succenderit, Sanctus Patriarcha Crucis fugo in gloriam illum confitim extinguit: *Fiat tibi sicut vi.* Quod si vas olei exinanita fuerit, ipse astum atria supplicavente, vas illa olei tam largissime oleo ab impleta videbit, ut exuberans oleum per conchilij clava manare sic conspicueris: *Fiat tibi sicut vi.* Ex hac tenus igitur dicas, quodcumque facias. Et Patriarcha fuerit fidei perfectio, & euangelium lenta, per bonam & validam consequentiam evincere poteritis, concludentes cum Salvatore: O Benedictus, magna est Fides tua.

SERMO OCTAVUS.

IN FESTO

ANNUNCIATIONIS B. MARIAE

VIRGINIS.

Ecce concipies in utero, & paries filium. Luc. cap. 1.

Eventus, qui pasim in mundo accidentunt, quādū sunt ratiōes, arque ab humana possibiliitate magis remoti, tanto majori admiratioe afficiunt illos considerantes, & quasi incredibiles suos. *Et m̄ p̄. 30.* *jocem hominum superem affiruat, inquit fanus.* *Etius Pater Augustinus.* Per exempla magis effectius reddetur quod dico: *Iugens quidam a tempore*

navis olim in Tiberi hærebat, quæ pondere suo & gravitate expertissimorum fortissimorumque vitrum viribus adeo resistebat, ut licet eandem quibusunque adhibitis machinis & artificiose excoegeratis instrumentis loco moree collaborarent, frustane tam & irriti fuerint eorum omnium contus. Superventens autem Claudia virgo Vestalis, sola adhibito cingulo suo tanta cum facilitate loco mouit, & quo voluit traxit, ut universa id ipsum videns Roma obstupuerit: *Cingulo navem pertraxit.* Tullia virgo pariter Vestalis Cribum aqua pleum à Tiberi usque ad Deæ Vestæ templum, cui dedicata erat, deportavit, ita ut ne gutta desidereret. Quis unquam audivit aut legit eventum magis extravagantem illo quem de Maria nobili muliere Romana referunt Historiæ: Hæc enim cum prægnans esset, & a fulmine percurueretur, accidit quod infantulus quem utero suo ferrebat subito fuit mortuus, ipsa protinus manente illæsa. *Partu fulmine exanimato supervixit.* Rex Cambajæ, ab ipsis cunabulis veneno sis nutritum assuefactus, natum adeo malignam sibi comparavit, ut vel solatæpiratione, taliva, obtutus denique solatum vescuum suatum contactu non solum homines, sed & animalia bruta occideret. Idem quoque ex relatione Alberti Magii & Aristotelis, de quadam muliere scriptum inventio, quæ cum nullo alio nutrimento se sealeret, præterquam veneno, adeo pestilenti sanguine suis opplesia, ut salvia esterisque ejus humores quemcumq; interficerent. Hyperbolæ esse existimat, nisi Olympiodorus aff. ceter, & Aristoteles oculatus tellus confirmaret inventum fusile hominem, qui in totius vita sua accicu nunquam manducavit, nec unquam dormivit, qui que ad instar Chamaleontis solo aere & solis calore vitam suam constanter nutrit. *Donec vixit, neque manducavit unquam, neque dormivit; ceterum in sole manendo alimentum accepit.* Tempore Friderici II. Imperatoris, quidam in Germania Clericus, post diminutum ex incisione venæ sanguinem, memoriam suam taliter deperdit, ut omnis peritia legendi atque scribendi totaliter oblitus fuerit: *Nec plus aut legere aut scribere norat, quam si nigrum quo nunquam dicitur.* Post elapsum verò anni spatium, ex eadem vena saequarem emanare procutans, amissum legendi, atque scribendi memoriæ perfectissime recuperavit. Iterum hau-
sto sanguine, ad eandem legendi & scribendi sci-

entiam restitutus est. Refert Antonius Muretus se virum quandam ē Corsica oriundum Paduæ familiariter sibi notum vidisse, qui adeo felici & fecunda memoria à Deo præditus erat, ut ordinata serie triginta tria milia nomina, vel vocabulorum recitatæ potuerit à primo ad ultimum, & vice versa ab ultimo redeundo ad primum. Qui triginta tria vocabulorum milia ordine quocunque sive recto, sive retrogradò recitabat. Cum ex iulii Regis Catholici Didacus Osotius Hispaniæ unica tautum nocte incarceratus fuisset, ubi nimiam inde concepcionis mortuiciam, mane invictus est capite omnino canus. Totus in canutus, velut senis confessus. *De Tiburtio* Cæstare legitur, quod de nomine aliorum hominum me unquam audivisse memini, quod scilicet is inter obscurissimas noctis tenebras, ex quæ perspicuè videre potuerit, quam si in meridiana luce stetisset: *Haud alio modo, quam luce clara* *Io. Ravis.* continebatur omnia. Egles Samius remedium sibi in officio in lucta patrem habebat, cumque illi debitum f. 219. ex lucta denegaretur, aut impeditetur præmium; adeo id ipsum offendit, ut tamerisi mutus esset, linguan suam tamen laxaverit, suaque rationes distinctæ, & intelligibiliter edixerit: *Indignatione accentus vocalis evanescit.* Athis Crassi filius, dum adhuc in fasciis constitutus esset, neque prima sermonis rudimenta proferre deditisset, videns traditorem quendam post tergum Patris sui constitutum, ferrum in paternum verticem infigidum stringere, acque ad ictum daudum expeditem esse, naturæ vim intulit, & possibiliter limites transuersos liberè pro patris sui defensione locutus fuit: *Locutus est in crepidinis, dum videlicet hostiles gladium paterno imminere jugulo.* Incredibile quidem mihi videtur, & tamen veluti rem certam referunt Historiographi, quod Epimenides Cretensis a Partead gregem custodiendum missus, postquam se quisvis captandæ causa in speluncam quandam recepisset, continuo obdormiens manus in quinquaginta annis. *Plin. l. 7.* nos solidos, adeo ut nunquam interea fuerit 6. 52. expergefactus. *Dormivit in spelunca annos quinquaginta.* Credem in eum illi eorum, qui scribunt, quæ lubet, figuramentum, nisi Plinius id ex multorum relatione corroboraret, quod similiter juvenis quidam continuo sine interrupcione intercedentium vigiliatum dicitur. *D. Th.* miretur, quinquaginta septem annos. *Credidisse opus. 17.* Ethnici dormisse annos quinquaginta septem. Verum enim vero quod si adeo mirabiles esse

Videntur effectus naturæ, qualem secum stupore afferant opera gratiarum, præcipue cum Doctor Angelicus dicat: *Majorem esse gratiam, quam naturam.* Quid de virga, quam manu sua Moyses tenet, diceretis, si illam primò in serpente, ac demum ex serpente in virgam transmutari cerneretis? *Verba est in colubrum: veraque est in virginem.* Natura atronita hæret, & confunditur, dum videret quod ad minimum Elisei nutrum, parvum aliquod lignum insta plumbi in Jordanis aluminis fundum præcepit mergatur & descendat, ferrum autem non obstante pondere, & gravitate sua in undarum superficie leviter supernet.

Exod. 4.

4. Reg. 6.

In vita eius.

Carolus Sigon. apud Suriu. c. 3.

Smor. Majol. col. 4. f. 158.

Conimbr. in Phys. L. 4. c. 5.

Q. 5. A. 2. fol. 35. col. 2. B.

In Brev. 16. Nov. leit. 12. Not.

Misit Eliseus lignum in aquam, & nata videtur. Quid de Atheniensi Martyre Magno illo Areopagita dicitur, si illum pro fide Christi decapitatum, per duo millia passuum caput suum propria manibus portantem videretis? *Abeccissum sum caput sicut lissum proditum est, & progressum ad duo millia passuum in manibus gestasse.* Idem S. Proculus fecit, qui postquam ei a armis amputatum fuisset caput, id ipsum à terra levatum à loco supplicii Bononiæ usque detulit Anno Domini 500. *Sine capite progressus est in ipsam usque urbem Bononiæ.* & ab eis sum caput detulit. Similiter natura quidem manifeste lè impotens esse fatetur, ut efficiat, quod unum corpus in uno eodemque instanti in duobus distantibus locis consistat. At vero in virtute gratiae Magnus ille Mediolaneum Pastor in uno eodemque temporis momento, quo Mediolanum Missam celebrabat, Turonibus quoque Martini funeralibus per tres horas continuas praesens interfuit: *Bearissimus hic Antistes super Altare obdormivit, & fratri funeri obsequium præbuit.* Creaturae præadmiratione suspicentur, & stupescant obmutescunt, dum audiunt quod Gregorius Thaumaturgus rapidorum fluminum cursum staret, paludes omnino exsiccati, montes denique ex uno loco in alium transluxerit. Montem alio transtulit, paludem exsiccavit, Lycum fluvium baculo coecauit. Inaudita sunt hæc prodigia, viderenturque omnino incredibilia esse, nisi gratiam illorum operaticem esse sciremus. Veramen invero quis unquam tarius aut singularius, magisque admirandum, imo obstopescendum audivit, quam si illud, quod sacerulis dadum præteritis 25. Martinus in Nazareth civitate Galilææ accidit? Ibi namque Maria eligitur ut sit virgo pariter & mater. Et quidem, quod plus est, Ma-

ter Dei vivi, & veri. *Ecco enigmas in utroq. filium.* Natura rara ista hac mysteria nequam penetrat, imo super hisce mysteriis ipsam gratia atronita remanet. Homines, Tenui Calum, imo Angeli obstupescunt: *Quia omnia multa magna facta sunt in Creaturæ mundi, dum hilt tam tam excellens, tam magnificum fuit opus inter omnia opera digitorum Dei, quam vix ginem Dei genitricem, inquit B. Petrus Damasus;* ut profinde merito dicere & replicare posse. *Nec similis visa est, nec habere possit.* Discutatur igitur de excellencia, & dignitate hujus miraculosi prodigiij est, de Maternitate simul, & virginitate Mariae patiens filium, qui simul homo est & Deus. *Eccen cypies in utero, & paries filium.* O quam pulchra est virginitatis & Maternitatis in uniusdebet nexus? *Mater & virgo.* O quam admirabilis fractus homo & Deus, Deus & homo. Hic unus est in toto mundo, una es amica nostra. Unde Gregorius Nyctenus exclamat: *O miraculum ingens, virgo Mater tu, & virginem nostram alia feminis, quam diu virga, aliquando Mater non est, cum autem Mater facta jam genitatem non habet.*

z. Inter alios eximios, & gloriosos titulos qui huic Regina attributuntur, unus est magibus mysteriis referitus, ac profunde dignus, qui ab ipsorum sponsis illi impositus fuerit, quando illam vocat pulchritum ut Lunam. *Pulchritudo Luna.* Quidnam Luna cum Maria negoti intercedit? In illa multa suæ maiestate, in hoc tempore vel una. Una ipsius Luna est instabilitatis symbolum, altera autem stabilitas semper, & constans permanet: Luna jam ceterum, mox autem decrevit: Virgo autem gratia, & maternorum majora semper incrementa sibi peperit, absque ullius decrementi accessu. In quantum igitur hæc luna pulchritudo confluit, que alias in Maria adeo præclare resplendet. Fortissim, ut exponit fundatissimus Egidius: *Est pulchra ut luna propter fidem, quia quæ sit Luna cognoscimus, vidamus quæ in lumine Luna, quæ in quæ non clare apprehendamus.* Vetus hoc sensu prærogativa ista in ejus laudem minime illud redundaret, aut verò esti redundaret, non tamen illi soli propria foret, si quidem omnes viatores vident quæ sit lumen filii, & quæ sit lumen Luna. Aut vero Pulchritudo Luna, dicitur, ut scribit Joannes à S. Geminiano, id est quod hæc antiquitus celebatur a virginibus, & servantibus castitatem. Me quod attinet, in repon-

respondendum esse judico: scilicet Lunam duobus modis considerari posse prout ipsa quoque experientia nobis clarè demonstrat, vel quando est diminuta; & accepta semicirculi forma, duo puncta inter se distanta hoc modo efformat, C. vel quando plena est, & figuram exhibet sphæricam atque perfectam in hac forma. O si illam primo modo consideremus, duas extremitates procul à te invicem distant, neque est possibile illas alio modo, quam solius Solis interveniunt: Quid si autem Sol illam ē diametro asperget, duo illa extrema simul uniuantur, & si Luna plena atque perfecta. Nunc igitur mentem sponsi, si liber, auscultare. Prūsq[ue]am Sol Justinas Mariam Lunam mysticam ē diametro asperget, impossibile erat duas illas partes extreimas simul unire, id est, virginitatem, & maternitatem. Verum postquam Sol, id est, Verbum caro factum est. Ecce tibi Lunam perfectè plenam: Ecce concipies in utero, & paries filium. Et quid tandem inde sequitur? Nimirum quod in hac Luna mystica simul due extrema uniuantur, virginitatis scilicet, & maternitatis, & illam veneramur tanquam virginem, & adoramus tanquam marrem. Merito igitur illam Sponsus caelestis per Lunam pulchrae metaphoram celebrat: Pulchra ut Luna. Quia, ut inquit Gregorius Nykleous: Virginitas neq[ue] partus prohibuit, neque partus virginitatem solvit. Ecce duo extrema incompromissib[ile]a, virginitas nimirum, & maternitas in uno subiecto conjuncta. Pulchra Luna. Unde alius quidam cecinit:

Parus & integritas discordes tempore longo
Virginis in gremio fædera pacu habent:

³ Quid autem existimatis divinum sponsum infente voluisse, quando hujus Lunæ pulchritudinem celebrans, castissimum hujus magnæ Virginis uterum tanta cum facundia, tantisque cum laudum praeconio depræcavit, dicens: Veneratus acervus tritici vallatus liliis: quasi dicere: Tuus, ô Virgo Maria, castissimus venter quidam ex tritico coagmentatus monticulus liliis circumdatus, & coronatus esse videatur. Lilia flores sunt, tritici autem grana sunt fructus. Illa valent gustui, seu odoratu pro irritamento: haec autem corporis nutrimento inserviant. Respondei equidem posler per tritum panem intelligi, per panem autem intelligi, gomme necessarium ad quotidianum victum, fructibus, sive potus, sive vestitus, sive domus;

sive sumptus, sive corporis valetudo² ac proinde Filius Dei discipulos suos modum docuit, quomodo hæc omnia à Patre æterno petere debent, dicens eisdem: Sic orabitis. Panem nostram quotidianum da nobis hodie. Ac proinde qui triticum habet, panem habet, qui autem hunc habet, omnia bona possideret; sic quoque qui à Principe officium, seu censum aliquem, unde sibi omnia necessaria comparare possit, accepit, dicere solet: Panem meum quoque hodie accepi. Unde dum sponsus Beatam Virginem triticum, vel panem appellat, per hoc demonstrare intendit, quod Beatæ Virginis sublidio haud secus, ac pane, indigeamus, quodque illi, qui sub ejus protectione vivunt, suum quoque perpetuum panem accepiterit, hoc est, quidquid illis ad vitam tum spiritualiem, tum corporalem est necessarium. Porro expositio isthac optima valdeque: huic scriptura loco accommoda esset, nisi de Liliis quoque specialis mentio fieret: Vallatae Liliæ. Atque ideo operæ p[re]mium erit, ad aliam magis opportunam hujus leci expeditionem recurrere. Lilia itaque candoris sui pulchrum virginitatis candorem aptè repræsentant, prout notum est omnibus Ideo quoque servi Dei, qui virginitatis florem intactum temper custodiunt, pro victoria tropæ Lilia in manibus suis Hipp. p. 5. portant. Granum autem tritici fecundiratisest c. 27. hieroglyphicum, unde in Indiis, & Africa bis in Majolus: anno metunt, & tritcum ibidem in tanta quantitate fructificat, ut quadringenta grana pro uno col. 20. communiter reddat. Imò in Italia tametru tritici censu ad hunc usque gradum non ascendat, magna nibiliorius in tritico fecunditas obser- varatur, cum unum granum plures ut plurimum spicas progerminet, quælibet autem spica illam producat granorum multitudinem, quam quotidiana nobis experientia commonistrat. His itaque suppositis facilis nobis erit, omnig[ra]d[ua] diffi- cultate carebit hujus Scripturæ loci intelligentia: Venter tuus acervus tritici vallatus liliis, id est, Tuu utero, ô Maria, ha duæ prærogativæ, sive duæ extremitates debentur, quæ in eo simul unitæ conspiciuntur, scilicet Lilia virginitatis, & triticium fecunditaris, ita ut de te verè affutari possit, quod de nulla unquam muliere verificatum fuit, quod scilicet simul virgo sis, & mater. Unde Theophylactus, & sanctus Bernardus dixerunt: sola haec est beata Deipara, in qua virginitas, & maternitas obvia verum fibi. In ea semel factum est, quod factum non fuerat, nec fuit in eternum:

4. Isaiæ Propheta qualitates, & conditions
Matræ spiritu Prophetico prospiciens nibus il-
lam montibus comparavit, quorum illi glori-
am, & elegantiam attribuit: *Gloria Libani data
est ei, decor Carmeli, & Saron.* Et quidem valde
sece aeo, ut B. V. Maria hisce ab Isaiæ monti-
bus sit assimilata. An forte nulli alii reperiun-
tur montes similes, vel etiam tribas prædictis
majores & pulchritiores? Cur non dicitur sumi-
lis esse monte Thabor, in quo sicut Filius Dei
est transfiguratus, ita in utero Mariae idem est
incarnatus? Cur non montibus Magocieis in
Cantabria, nec non in mari Indico situatis, qui
sicut ferrum & quo navis compinguntur attrahen-
tes, eisdem navestis faciunt, ita quoque
Maria humilitatis suæ magnetæ Deum in uer-
sum suum attraxit? Cur non moati Tilato, e cuius
sinu sicut plus quam centum fontes suum
habeant scaturiginem, ita quoque Maria in suis
visceribus continet opus sapientie, & gratiæ uer-
berimum fontem? Cur non Indiarum Orientali-
um montibus, qui sicut adeo sunt sublimes &
alti, ut vix in quatuor dierum spatio à valle in
verticem usque hieri possit ascensus: ita vix fieri
potest, ut quis ascendere possit meritiorum Ma-
rianorum sublimitatem passibus considerationis? Cur
nō monte Pallenæ in regno Balanæ, qui sic
uti in summitate sua adeo est spacioſus, & amplius,
ut quinque in ea civitates situatae esse dicantur?
ita in Maria ille Deus est incarnatus, qui ab im-
mensa cælorum vastitate nequit esse comprehen-
sus? Cur non monti felicis Arabiæ, quia si-
cūt in ejus sinu magni Sultani conservati dicti-
tur thesaurus, aut adeo abundans, & copiosus,
ut centum Carmeli illud portare nequaquam suffi-
cienter: ita in visceribus Mariæ latuit infinitus
thesaurus, omnium, qui in mundo sunt, thesauro-
rum maximus & locupletissimus? Cur inquam
Propheta hofce aliquaque montes omnes tacit
præteriens, solam gloriam Libani decorem
Carmeli & Saron Beatæ Virginis similes esse
censet? Existimo sanctum Prophetam per ho-
rū moatium similitudines repræsentare voluisse
Mariæ proprietates? Id quod me jam expo-
nentem diligenter auscultare. Dico igitur quod
Propheta attribuendo Mariæ gloriam Libani, il-
lam tanquam intactam, & illibatam, perpetu-
amque virginem præconizet: *Gloria Libani quo-
ad virginem candorem?* Libanus enim interpre-
tatur candidatio, inquit Hugo Cardinalis. Post
ea vero libro junxit: *Decor Carmeli & Saron,* quia
hi montes loca sunt inter omnia alia loca ferti-

Iaia 35.

Matt. 17.
Luc. 9.
Marc. 9.
Plin. l. 23.
6. 14.Marcus
Polus l. 2.
c. 43.
Idem l. 1.
c. 25.Hugo
Cardin.
ibid.

lissima, maximeque fructifera. Unde idem
met Hugo de Carmelio loquens dicit: *Ephes. 2. 10.*
fertilissimus, conspicus arboribus pomeris. *& vi. 14. v.*
neis. Et de Saron subdit: *Eph. 2. 10.* *abundans.* *10. 14.*
gibus, quasi dicat, terra restringitur etiā ad. Dicit.
clerimina, & fertili arboribus, & vineis, & frugi. 10. 14.
bus. Per candorem itaque Libani illius prophetat virginitatem, & per seculitatem Ca-
meli, & Saron maternitatem Mariæ: volens hoc
verborum obliuio involucro expelit infar-
te, quod Deus illam simul & emelhororum
tus sit, per gloriam virginitatis: *Gloria Libani*
est data ei, & simul per dignitatem, & decorum
maternitatis: Decor Carmeli & Saron. Ut hie-
ri ficitur dictum illud: *Gaudia matris habent*
cum virginitati honore, & ut S. Bernardus au-
Coniuncta fuis ad invicem Deus & homo, Matr
& virgo.

5. Scriptura facta Throni Salomonis idem
materiali, & formam describens nihil aliud de
eo exprimit, præterquam, quod ex eborac-
tus, & magnus fuerit, ipseque Salomon tunc
factura auctor, & inventor exiret. *First Rec. 3. 12.*
Salomon thronum de ebore grandem: non aliud. *10. 14.*
te quod Spiritus S. dicit: *Non est sedam in*
in unitate regni. Certe dum thronum bene
& quin eo fideliter accusatus considero, non videtur
magis significatio Salomonis latius respondere,
ut potest qui Regum omnium, qui non quia
mundo fuere, maximus, opulentissimus, potes-
tissimus, & splendidissimus fuit. Non est mihi
dubium, quo plures ioventi fuerint Throni
longè sumptuiores, spectabiliores, meliorique
operae, & artis. Thronus Alexander Macedonis
ex alternis planatis, & viribus aureis fragmentis
tus erat: gradus illius ex Smaragdo, Carbunc-
lis, aliisque inestimabilis valoris gemmis etiā
ornati. Luitprandus, Cremonensis Episcopus,
cum amandus esset nomine Berengari Italæ
Regis ad Constantinum Porphyrogenitum Im-
peratorem Constantiopolitanum Legatus, ad
audientiam introductus vidit ante thronum
arborem quandam, ramis, foliis, & fructibus
aureis decoram, & ornata, supra quam ares
quoque aureæ volatabant, & per artificios ve-
ti via suaviter cantillabant. Solum in unico
momento jam demitterebatur, mox vero denudab-
eretur in sublimem, absque eo, quod discent
non posset, quoniam vel quali artificio id fer-
ret. Ex utroque latere multi circumstant
Leones, ex auto solidi fabricati, qui omnes
per viam aquarum rugitus edebant. Rex Chi-

Thronum habebat, ad quem priusquam adire quis posset, ne cessum erat per septuaginta quinque conclave elegantissima, & locupletissimo ornato, & luppellectile instructa transiret, quorum quatuor praeterea elegantiore erant: unum enim ex ære, alterum ex argento, tertium ex puro auro, quatuor vero ex meris gemmis, lapidibusque pretiosis preparata conspiciebantur? Thronus denique illius ex ebore factus erat adeo resplendens, ut dies semper esse videretur. Cofthoas Persarum Rex thronum habebat chrystillinum, cuius pars superior ad modum Cæli, Sole, Luna & stellis distincta erant. Unde nunc pluviae, nunc grandines, alias tunc, mox torrentes derivabantur, aitem formabant non unquam serenum, qualis esse solet in meridi, aliquando obscurum, velut est de nocte, quandoque nebulosum, videbatur quoque aliquando levitatem fulgura respireare tonitrua, vibrati fulminis sagitta: &c. Cofthoas autem in eo sedens veluti Deus adorari ambiebat. Quid igitur est Thronus Salomonis eboraceus, si cum sumptuosissimus, & elegantissimus prædictorum Regum thronis comparatur? Quasi nihil nisi manus videtur? Quia igitur ratione de throno Salomonis dictum: Non est factum tale opus in universo, regni? Quantum mihi judicare licet, exitum hoc encomium non tam thronum concernere representantem, quam thronum repræsentatum, qui est Maria. *Thronus* dicitur *virgo*, uti affirmat Hugo, & sanctus Bernardus. Et sanctus Petrus Damianus. *Fecit* Tironum, uerum videlicet intemerata virginis, in quo sedet illa Majestas, quam uirginis concuit orbem. *Felix* thronus, in quo sedet dominator Dominus? Etenim dicere quod Maria sit thronus Dei, idem est, quod affirmare Deum in ipsa esse incarnationem, & consequenter ipsam veram Deim patrem esse. Advertendum autem est, thronum hunc eburneum esse, de ebore quod purissimis virginalis symbolum est. Ebor exinium ubi virginis fatus appositi representari simulachrum. Ecce S. Petrus Damianus: Ebor mirabilis candore relacet, & quid candidissima virgine, qua singularis aspectus sui gratia super celestem curiam allicit ad uidentum. In throno igitur maternitas, in eborae virginitas exprimitur. Maria Virgo & mater. O thronus vere magnus. Fecit thronum de eborae grandem. Quid grandius uirgo Maria: i. quae magnitudinem summae Divinitatis infra se uenit comedit arcam.

6. Reuera magna consideratione dignum est,

Serm. de
Nat. B.V.
f. 341.
col. 1.

Matr. L.

piam

S Th. à ptum est in Themate, quia de illa natus est Iesus.
Villan. ibi Quid amplius queris? Quid ultra requiris in vir-
gine? sufficit tibi quod mater Dei est, complexus est
itaque Evangelista omnia excellentia argumenta,
dum de virginie ait: De qua natus est Iesus. In
hoc clauditur, quicquid dici de ea potest, si mille libri
scriberentur.

7. Ex hac resolutione apertam mihi video
difficultas cuiusdam intelligentiam, quæ alias
huc usque ingenium meum variis speculacioni-
bus multum contortis, nimirum quod Maria
toto tempore, quo in hoc mundo virxit, nulla
unquam legatur, vel inventari fecisse miracula.
Cum etenim omnes servi Dei miracula pa-
terint, cur illa non item? De S. Petro omnibus
notum est ipsum vel cum sola corporis sui um-
bra firmos curasse. Scio equidem quod mira-
cula non sicut ab hominibus *virtute propria*, sed
Divina. Sed nihilominus manet certatio, cur
gratiam illam, quam quasi omnibus sanctis con-
cessis soli matris nequaquam concedere voluerit?
Scio item quod miracula ad beneficium, & bo-
num proximi, nec non *Ad maiorem Dei gloriam*
fiantur; cur igitur gratia miraculorum Maria con-
cessa non fuit? num forte alii sancti, & servi Dei
per patrata miracula majorem attulerint Deo
gloriam, quam Deipara Virgo factura fuisset?
Postremus quidem respondere cum Damasceno,
ipsummet Beatam Virginem, maximum, rarissi-
mum, magisque stupendum miraculum fuisset,
quam hic mundus inquam viderit. *Miraculorum
omnium omnium novum.* Verum, quis dubitat, quin ipsa futura fuisset longè ma-
jus miraculum, majoremque sibi apud homi-
nes fidem conciliasset, si miracula aliqua in vita
sua operata fuisset? Verum enim vero vos rogo,
Auditores, sicutas non nihil. Quid igitur dicitis,
quid creditis? Forte Mariam nullum fecisse
miraculum? Fallimini, si id existimatist? tamen si
enim non fecerit multa miracula, attamen nega-
ri non potest, quin saltem unicum miraculum
pataverit, idque tanto ponderis, & momenti, ut
illud unicum pluris valeat, quam omnia, quæ à
Deo disponente facere potuissent, quorunque un-
quam fecerunt omnes Sancti totius Paradisi, id-
que patavit pariendo Dei Filium moniali carne
amictum, simul retinendo honorem virginis &
dignitatem matris. *Mariæ in solo partu quem edidit,*
omnium proculdubio sancto unum virtutes signa precepsit, inquit S. Petrus Damianus. Et S.
Beraardinus Senensis ait: *Quod famina conceperit Deum fuit miraculum miraculorum.* Mita-

cum inquam fuit adeo ratum, & eximiumque
simile nunquam haec tenus in mundo fuerit.
Etum, nec futurum aliquando deinceps, ut
proinde hæc dignitas Matris Dei virginem
quoque secum subinserens apud monitos, re-
metis à fide nostra alienos, tanta difficultas in-
fa fuerit, ut incredibilis esse videatur? neque
nim perfruadere sibi poterant. Creatum di-
quam tantæ excellentiæ esse portuisse capaces
affirmantes proinde illam Christotocas, id est, Me-
trem Christi, tanquam hominum tantum appelle-
lendam esse, non vero Theotocas, id est, Mater
Christi. Verum hi omnes à veritate lenita ni-
mis procul abiuerunt, cùm sacri Theologem
& constater determinarent, ipsammo-
tantum Christotocos, verum etiam Theotocos
verè appellandam esse. *Virgo versimile Tho-
sos, id est, Dei genitrix, & sanctus Thomas* *Villa nova Archiepisc. Valentia, quod inter illa
deles discrepato non modiceraat, an propter in gen-
ram, & indubitatum generationem temporum Sacra
Virgo Mater Christi, vel mater humanæ. St.
Christi ducenda esset? An audiendum quisquer
Matrem Dei nominare? Donec plane inde-
finitum est exemplum s (ut dicitur) lucis Tenuis,
id est, Matrem Dei ab omnibus fidelibus, &
sine scrupulo nominandam, atque ut vere Da
Matrem venerandam.*

8. Hanc unionem, & convenientiam pa-
dicatorum adeo distanciam, virginis car-
rum, & maternitatis reflecta eisdem corpori
de uno, eodemque subiecto, id est, Matre
veneranda esse, idemmet Deus eventibus videlicet
miraculis demonstrare voluit. Referuntur
Egeippus, Idephonius, Tetraclitus, & Nico-
phorus Callistus, quo cum sanctus Simeon Rob-
binus existens, scripturamque pererrimus &
Hebreis hunc Isaiae Prophete psalmum: *Ego
concepisti, & parvus sum Isaiæ 7. publicè in
Synagoga legeret, eum singulari attentione ob-
servavit, quod in suo texto *Ly* *Virgo cum aspirante* *Tene-
tione.* H. Scriptum est *Alma*, quod posso inno-
tiè idem, quod *Virgo* significat, cum aliis Alde-
sio alteratione *Alma* proprii malorum non non
virginem indicet, & ac proinde nullibi in Scrit-
ptura sacra inventur, quod hoc vocabulum
Alma cum aspiratione ulli mulierum appli-
cetur, præterquam semel Rhabericæ quando ad
batiendam aquam fontem accessit, ubi ser-
vum quoque Abraham offendit, cui his &
camelis ejus, potum ministrait? & tunc ei*

Orat. de
Nativit.

Petrus
Dam. in
vita S.
Rudolph.
cap. 11.

virgo, unde in Scriptura habemus, *Prella decora numis Halma*, id est, *Virgo, que pulcherrima, & incognita virgo*. Et alia quadam vice Mariæ sorori Moysis, & Aaron quando virgo erat quatuor annos ut juxta observationem Rabbi Salomonis. *Gen. 14*. Simeon igitur cum rem impossibilē eile censeret virginem aliquam intactam patere posse, ideo hanc aspirationem H. in principio dictio positam typi solius errorem esse arbitratus, delevit, ita ut hac ablata remanserit haec dictio *Alma*, quae idem importat quod mulier, quasi dixisset: *Ecce alma, Ecce mulier concepit, & pariet*. Die autem sequentia ad eundem Scripturæ textrum revidendum reversus eum denuo sicut prius cum aspiratione H. scriptum invenit, quam denuo penna, uti pridie fecerat, delevit, tandem vero tertia die aspirationem anteis literis scriptam esse deprehendit, legitur iterum *Halma*. Tunc igitur mysterium divinum non verò errorem humanaum esse creditur: cumque in oratione positus esset, Deus illi revelavit, puellam quandam salva virginitate sua paritaram, ita ut virgo simul & mater sit. Delevit aspirationem H. sed restitutum est. Iterum delevit, & iterum scriptum invenit *Halma*, quod juxta sancti Hieronymi doctrinam propriæ virgo *Halma* appellatur. O quam rara fuit haec prærogativa! *Maria Virgo & Mater!* Theologus quidam cum tota sua Theologia speculativa capere nequamquam poterat, qualiter haec duo extrema virgo & Mater in uno solo subjecto, & in eadem differentia temporis uiri possent. Ut igitur se hujus capacem rederet, consilii causa ad quendam Dei servum, nimis Egidium Minoritam se consultit, eique summa cum fiducia, quantum in hoc particulat puncto intermille fluctuationes vacillaret, aperuit, utpote quod illi non minus incredibile quam impossibile esse videatur. Tunc sanctus terram baculo suo percussit dicens: *Virgo ante partum? & ecce mox ē terra, quæ baculo ejus percussa fuerat, pulcherrimum enatum est Lilium.* Item secunda vice alibi terram pulsavit, dicens: *Virgo in partu, & statim ex eodem loco aliud progerminavit lilium prior longè elegantis.* Denique tertio levato baculo terram percussit dicendo: *Virgo post partum, & protinus ē cespite tertium lilium surrexit: Percussit terram baculo dicens: Virgo ante partum, & statim candidissimum lilium excrevit.* Iterum percussit dicens: *Virgo in partu,*

Paoletti Sanctorale.

& mox simile lilium prodūt. Tandem tertio terram percussiens. *Virgo post partum exclamans aliud non minus candidum lilium repente exorsum fuit.* Quo prodigo Deus Maternitati Virginitatem conjunctam esse in B. Virgine, demonstrare voluit.

9. Magnam invenio à Spiritu sancto observari differentiam, quando in Scriptura Sacra tractat de rebus creatis, & de rebus ad Mariam tanquam matrem Dei pertinentibus. Nam de omnibus aliis Creaturis loquitur in tempore imperfecto. Nam tametsi illæ perfectæ sint in suo genere, nihilominus non habet omnem perfectionem imaginabilem, quam illis date. *Sap. 6. 8.* posset absoluta Dei potentia: ac proinde legitur: *Quando preparabat celos aderam? quando rectâ Lege, & gyro vallaba abyssos? quando aethera firmabas sursum & librabas fontes aquarum? quando circumdabat mari terminum suum, & legem ponebat aquis ne transirent fines suos?* Quando appendebat fundamenta terra. *Etc.* Notate de creaturis loquendi modum, preparabat, vallabat, firmabat, librabat, *Etc.* Temporis imperfecti: At vero quando de opera circa Mariam tanquam matrem adhibita loquitur, verbis perfecti temporis utitur: *Creavit Dominus novum super terram. Mulier circumdabit virum. Creavit, dicit, & non creabit, in tempore perfecto non imperfecto.* Imò ipsam Virgo ad Elisabetham dixit: *Fecit potentiam in brachio suo. Fecit mihi magna qui potens est. Fecit, dicit, & non faciebat.* Solent pictores ad insinuandum picturam suam non aedē omnibus numeris absolutam esse, quia illi insuper alia quadam perfectio superadisci possit, solent, inquam, suum quadro depicto subscrivere nomen, cum addito hoc verbo imperfecto: *Talis faciebat, vel pingebat.* Phidias autem, qui in sculputra celeberrimus erat, aedē ut operibus suis ne plus quidem unquam addi potuerit, iis subscrivere solebat per verbum perfectum: *Phidias Carmida filius Atheniensis fecit.* Prothogenes similiter, quia famosissimus erat, nomen suum per verbum perfectionem significans subscrivere solebat: *Prothogenes fecit.* Quod si Maria mater, & non virgo fuisset, perfectione virginitatis deficiens fuisset, ideoque minime fuisset perfecta. Ad demonstrandum igitur Virginitatis perfectionem Maternitatem conjunctam esse, Spiritus sanctus in rebus ad maternitatem Mariæ spectantibus per verbum perfectum

P

fectum

fectum locutus fuit. *Creavit novum super terram.* Creavit, dicit, & non crebat. Maria igitur perfecta virgo & mater. Hoc S. Anselmum interferte voluisse credo, quando dixit: *De virginie Maria solum dicere quod Mater Dei est, excedit omnem perfectionem: qua sub Deo dici potest.*

16. Gabriel Paronymphus velut Dei altissimi Legatus e cœlo ad Mariam se recipit, atque cum maxima imaginabili velocitate terrenum, in quo Beata Virgo Regina sua commorabatur, Paradysum ingressus, eam cum maxima, quæ potuit veneratio & reverentia salutans dixit: *Ave gratia plena q. d. Mille tibi salutes, o potissima Imperatrix mea, ex parte altissimi Dei & cœlis defecit: Dominus tecum. Sile, o Archangеле, nisi enim fallar, sermo, quem pro legatione tua exequenda profers, divinis tibi impositis nequam responderet, quod ut tibi ostendam mihi difficile non erit. Nunquid a Deo in terram missus es? Procul dubio. Missus es Angelus Gabriel à Deo. Ergo Mariae dicere debebas, Deus tecum, & non Dominus tecum. Etenim Gabrielem instructionis sibi à principali suo pro hac legatione debite exequenda, communicata oblitum fuisse non credo. Illum etiam casualiter, & inconsideratè potius Dominus tecum, quam Deus tecum, dixisse, nequam admitto. Denique, quia Deus ut Deus cum Maria non esset, impossibile erat. Arque ideo potius mihi persuadeo Archangelum non fuisse hoc modo locutum sine magno mysterio. Tentemus num illud discutendo penetrare valcamus. Quamnam, o Auditores, differentiam esse existimatis inter duos huc terminos, Deus, & Dominus? Certum est terminos illos considerari potissimum posse duobus modis, vel quantum ad modum significandi, vel quantum ad rem significatam. Si in secundo sensu illos consideremus, termini sunt synonimi, & dicuntur ad convenientiam, sic enim idem est dicere Deus, quod Dominus? Deus est Dominus, & Dominus est Deus, nulla his utroque inventur disparitas. At verò si in primo sensu illis loquamur, inter se valde sunt differentes: Deus enim significat Deum sub ratione Creatoris? unde in Genesi habemus: *In principio creavit Deus, non dicit creavit Dominus.* In Symbolo quoque Apostolorum dicitur: *Credo in Deum Patrem Omnipotentem factorem, vel creatorem cœli, & terra: at vero Dominus propriè connotas Deum moderatorem**

Luc. I.

Gen. I.

omnium rerum secundum imperium sua divisa voluntatis. Hinc est quod tanquam Deus sollem creavit, ut continuò movearetur ab Orienti in Occiduum: at verò postea, ut Dominus voluit ut tempore Iosue quietus, & immobilem sublisteretur: *Sicut Sol in medio cœli, & non finxit oculum spatio unius diei.* Sic quoque habemus quod ut Deus ignem creaverat, aque fixam legem statuerit ut semper comburet patrit & splendeat. Nihilominus ut Dominus in hac lege dispensat, voluitque ut ignis in inferno urat, & non splendeat: Informacient Babylonica splendat, & tres illos pueros in eam conjectos minimi urat. Arqued hoc propositum loquitur David, cum ait: *Vix Dominus intercedit flammam ignis, vix Dominus, iugis, & non vox Dei.* Hoc igitur doctrinā premis faciliē intelligi poterit, qualis fuerit cœlestis Paronymphi intentio, quando dixit: *Dominus tecum, quasi inferte voluisse: Deus quidem mulieribus legem stinxerit, ut in eodem tempore Mater & Virgo esse non possit, ideoque certum est, quod mulier, si matres, virgo sit, aut si est virgo, non sit mater. Tecumnam Deus agit ut Dominus dispensando in lege secundum imperium sue divina voluntatis, ut fieri possit simul virgo & mater. Virgo quidem prout fuisti, & deinceps eris: Mater autem prout es fine à SS. Triade electa, id quod ego in praetexto Iacob ejusdem nomine tibi denuncio, atque declaro. Ecce concipies in utero, & paries filium. Unde hoc nomen quidam Scriptor, & Interpres concludit: *Tu quam Dominus cum Beata Virgine dispensaveris, ut Deus eam Ad filium creavit?* ut Dominus illam matrem tuam fecerit? Tanquam Deum ilam fecerat, quidnam Dominus illam matrem & virginem simul esse voluit. Ecce tibi infinita virginitate maternitatem, uirgas duas Luce extremitates, Triticum, & Lilium, Libanum, & Carmelum. Ecce Thronum Salomonis operis elegantissimo ex ebore elaboratum.*

11. Perspè intra memetipsum sollicitus fui investigando, quidnam Virgo gloriola dicere voluerit, quando in domum Zacharie veniens post exhibita Elizabetha solita civilitas, & urbanitas signa Deum in se magna operatu fuisse significavit. *Fecit milia magna, qui potuit esse.* q. d. Deus omnipotens in me fecit, quod a Iesu omnipotentia in me facere potuit. Loquitur hoc loco Maria in genere, ad specifica autem Domini non descendit. Et tamen certum est, prout S. Thomas de Aquino docet, quod Non sicut in genere, sed in

re, quod non est in aliqua eius specie. Sic si animal mibi dederis, quod est in genere, oportet ut idem quoque sit in aliqua determinata specie eiusdem generis animalis, id est, ut si vel equus, vel leo, vel aquila, vel homo, &c. Quando igitur Maria dicit: *Fecit mihi magna, loquitur genitrix mentis* igitur hic queri potest, cur ad magnis specificis rebus fenda non protumpat, explicet distinctorum quanam sint illa magna, quae Deus in ipsa per omnipotentia sua brachium patravit quod idem est, ac si cum Theophilatio ipsum interrogaremus: *Qua tibi magna fecit?* Forte manus omnes mundi divitias, atque thesauros consignavit? Fortasse in tua voluntate arbitrium omnipotentiam suam ressignavit, ut pro tuo beneplacito mundum annihilando, & alios de novo creando, facere quodlibet, & disperdere possis? *Qua tibi magna fecit?* Huic difficultati resolvenda multas Sancti Patres respondendi vias in medium adducunt, quae omnes velut totidem linea ad punctum materiarum & virginitatis Mariæ esse protendunt: *Fecit mihi magna,* inquit S. P. Augustinus, id est, simul facta est Mater & Virgo. Subiungit Jacobus de Valencia: *Magnificavit eam Christus, absque omni forde, & corruptione concepit Christum, servat virginali integritate.* Atque hæc doctrina quamvis aliarum loco, quæ in medium adduci possent, sufficiat.

12. Mirum mihi propositione esse videtur, quam adferit S. Egelippus, quando de magna Dei matre loquens dicit: *Dignitas Deipara zelotypiam Deo afferebat, id est, quandam, qua in recessu, suspitionem:* Quænam est in virgine perpetuam aliquid suspicandi occasio? Quidnam est, quod zelotypiam Deo parere possit? Qui gubernator est fortitudo alicujus, semper timore, & suspitione corruptitur, ne forte in improvisa aliqua accidat cui præfertur loco sive ab inimico, sive a traditore pecunia ad stratagemata intentanda coempto. In Deo autem similis zelotypia, aut metieulosa suspitiones locum habere non possunt, quia infinita sapientia suâ cuncta videt, omniaque aperte & sine ullo invictu cognoscit? neque illa est Mariæ indoles aut conditio, ut in tales possit infidias conjici. Quo igitur motivò Egelippus dicit: *Dignitas Deipara zelotypiam Deo afferebat?* Ad minus melius se declarare debuisset, non verò sanguinorum hæc legentium animos ambiguos perplexisque telenquere. Pro hujus difficultatis

intelligencia observandum, factos Theologos, & specialiter S. Thomam Doctorem Angeli-

D. Thomæ cum tria adorationum genera assignare, id est, 3 p. q. 25.

adorationem *Latria*, quæ Deo convenit, Hy. 4. 5.

per dulia, quæ Matrem Dei concernit, & *Dulia*,

quæ Sanctis debetur. Scire autem vellem an

honor adorationis *Latria*, quæ Deo est pro-

pria, nulli penitus alteri conveniat, aut con-

venire possit? Cum igitur verissima sit S. Tho-

ma Doctrina, quid Causa honoris sit id, ex art. 1.

quo ille, qui honoratur, habet aliquam excellen-

tiam. Nam honor est reverentia alicui exhibita

propter sui excellentiam, sequitur evidenter,

quid cu[m] nullus cum Deo quoad dignitatem,

& excellentiam concurrat, nemo quoque hac

specie adorationis, *Latria*, nimirum honorari.

Idem tamen Sanctus Doctor nos docet haec

adorationem quoque Sanctæ Crucis debeti:

Cruce Christi est adoranda adoratione Latria ob

tres rationes. Primò quia representat nobis figu-

ram Christi existentiam in ea. Secundò, ex contactu

ad membra Christi. Tertiò, ex hoc, quid eius san-

guine est perfusa. Ex hujus autem doctrinae occa-

sione alia quedam difficultas in mentem mihi

incidit, num scilicet Sacri Theologi, vel Eccle-

sia, aut Deus hunc Latria honorem, & adora-

tionem Beatæ Virginis concederint? Idem Do-

ctor Angelicus responderet negativè, Non debetur

Maria adoratio Latria, sed o[mn]i[u]m veneratio Hyper-

dulia. Verum enim verò sistamus h[ic] non nihil,

Auditores, & doctrinam istam non nihil accura-

tius examinemus? Dictis enim objici posset?

Quid si Latriæ cultus Crucis concedatur, quia

representat figuram Christi, haec certè Beata

Virgo potius & excellentius, quam Crux repræ-

sentat. Si honor ille Latriæ Crucis defertur ratio-

ne contactus ad membra Christi, certum est de-

nudò quid Crux in se brevi temporis spatio

Christi humanitatem affixam tenuerit, cum ta-

men B. V. Maria illum novem mensibus in sinu

portavit, & quoties insuper illam in suis bra-

chii strinxit, atque portavit? Si Crux adoratur

quia perfusa fuit eis sanguine, hæc ratio efficacius

concluderet pro B. Virgine? nam Arnoldus

Carnotensis dicit, quod *Caro Christi est Caro Carnoe.*

Maria? adçòque adoratio Latriæ ob omnes jam

adductas rationes porr̄ius Mariæ, quam Crucis

debetur. Et tamen Doctor Angelicus dicit: Non

debetur ei adoratio Latriæ. Cui Logicus statim

oppofiturus erit, quid Non sit major ratio de-

una, quam de alia. Imo adjungendum mihi vi-

detur:

P. 2

detur: *Est major ratio de Maria, quam de Cruce.*
Dicatur igitur cur honor Latriæ Crucis concedatur, & Mariane negetur? Cum huic hic honor tandem fortius debet videtur, quando certus est S.

Ibid. art. 4. sed contra 4. sed contra Thomam docere: *Quod diligimus exhibeamus Latriæ cultum, in quo ponimus spem salutis, sed in Crucifixione.*

Ibid. in Corp. Quis enim est, qui ignorare possit quod salutis nostra spem in Beata Virgine collocatam habemus. Ergo videtur quod debeatur adorari adoratione Latriæ. Hic S. Thomas paritatem negat, & ratio est, quia Honor seu reverentia non debetur nisi rationali natura. Creatura autem insensibili non debetur nisi ratione rationalis natura. Creatura insensibili, qualis est Cross secundum se non est capax adorationis, ac proinde illi conceditur ratione alterius, idque sine ullo adorantis peticulo. Nullus enim tantus idiota erit, qui lignum aliquod, maximè, quod perversi patibuli locoservit, credere possit esse Deum, & tanquam talem a dorate. At vero Beatisima Virgo quæ creatura rationalis est, tantis meritis, tantaque sanctitate conspicua, quaque hanc fibi adjunctam habet specialissimam prærogativam, nulli unquam mulieri concessam, quod scilicet Virgo simul & Mater Dei sit, hoc, inquam, ad minus à simplicibus eam adoratione Latriæ honorentibus, tanquam verus Deus, vel Dea habeti, & adorari potuisse. Atque hoc est, quod ut Eglesiuss ait, Deo aliquam zelotypiam adserere poterat: *Dignitas Deipara & zelotypiam afferebat.* Ne igitur veneretur adoratione Latriæ, ne simplices, intuiti virginitatis & Maternitatis quæ simul ambae in ea conjunctæ creduntur, aliquem forte errorem committant? Ne tamen etiam ob id honoretur tantum adoratione ordinaria Dulce omnibus Sanctis debitâ, sed particulari quâdam Hyperdulia adoratione. Unde Doctes Ex D. Th. Angelicus docet: *Mariam pra alius Sanctus Hyperdulia coli, quia suâ operatione fines Divinitatis propinquius attingit.* Virginitas igitur & Maternitas Mariam ferè ad ipsam usque Divinitatem sublimant; ac proinde ulterior ab illa fieri non possit progressus.

P A R S S E C U N D A.

13. Hactenus de qualitatibus matris tractavimus, nunc quenam sint Filii proprietates eidem à matre communicatae, exactius cognoscere satagamus. Certissimum est quod filii ab utero materno secum fecerunt inclinationes mattis. *Filiimatrariant, inquit lex. Et Guarr-*

*cas Abbas. Non degenerat à matre filii. Idem S. Thomas de Villa Nova confirmat, dicatur Filii imitantur parentes, & Parentes transducunt in filios passiones animorum, mores, ingenia & virtutes. Itenim Mariam benignam & misericordem fuisse, nomen suum, quod benignitatem reficit, sufficienter indicat. Unde si bona ventura: *Est uera misericordia, & soni pia-**

tus. Quam terribilis & formidabilis Dennisetur priuilegium incarnarietur ex Maria Virgo, mundus diluvio submersus, Civitates flammatum ardoribus in cineres redactæ, Extremi Seanacherib totaliter interacione deleta,

*strages item per pestem in Israëlis populo eratæ, testari sufficienter poterunt; & omnium testium loco ad hoc probandum dicere sufficit quod olim vocari se hisce nominibus temibilius permisit: *Deus exercitum, Deus ultimus.**

*At vero in Mariæ viscerebus omnis factus est, quod benignus. Unde dicens potius: *Ab initio crevit mecum misericordia, & de ventre matris mea egressa est mecum. Petrus Celleensis vocans Per-**

*ti Dei nostri pietatem appellat *Celleensem Cœlum sericordiam, id est, misericordiam telem, quæ de Fa-**

tuam à lacte matris habuit originem aqua marina, quæ ex sua natura salta, amara, & impida est, si per aliquos tercæ meas transiret, amissæ sal sedine dulcis, suavis, & sapidatissi-

matur, & ut scribit Plinius, eosdem quoque si in virginea cera conclusa fuerit, effectus habebit.

Deus olim aqua erat, non fluminis fontis, aut purei, sed mari amari, & salte, & ideo erga de-

linquentes rigidus erat, atque severus: mox ve-

*ro, ut per viscera tertra illustrans, cui dicitur: *Benedixisti Domini terram tuam, fallidem suam desperdidisti, & stando in utero Manu,**

quasi in vale cera virginis, dulcis factus est, sus-

vis, benignus, misericors, & pius. Idipsum S. Bernardus inferte voluisse videtur, quando dicit:

Dulcis Dominus, dulcis Domina! dicere enim solebat: Scitis cur adeo dulcis fuerit Dominus no-

str, non alia de causa, quam, quia dulcis fuit

mater ejus Domina nostra. Dulcis Dominus, est

causalis, quare dulcis sit Dominus.

14. Annis plures Achabii Regis tempore ef-

fluenter, à quibusne stilla quidem pluvia de

celo lapsa fuerat, adeo ut urbs Samaria ob

ariditatem tertæ, quæ nullos partem fructus po-

terat, magnam passa fuerit annoz caritatem,

imò propter famem in extremas fuerit necessi-

tates redactæ; Erat autem famæ vehementis in Sa-

maria. Sanctus Dei Propheta, & Carmeli Pa-

trarcha

tiarcha Elias pietate moris, ad preces confuge-
re statuit, supplicando ut Deus illum proprius
exaudire velleret. Quare in montem Carmeli
ascendens, ibidemque in terram prostratus dixi
discipulo: Prospice contra mare, & si quid vide-
ris diligenter observa, milisque annuntias. Tan-
dem post factam diversis vicibus diligentiam,
vidit nubeculam a mari in aera ascendentem:

Ecce nubecula parva, quasi vestigium hominis,
ascendebat de mari, & paulo post, Regi Achab
vix curum suum confundendi mora induxit;
secuta est pluvia grandis, & salutaris, qua totam
regionem ad aquam refocillavit: Est facta est
pluvia grandis. Heus! nunquid aqua qua ex
nubecula hujus sive in terram delapsa est, a ma-
ni desumpta fuit? Utique non. Ergo falsa fuisse de-
buit, adeoque damno potius terra, quam adju-
mento est debuit. Nequaquam. Nam recheta
in sive nobis falsedine ad restaurandum terram,
& arbores dulcis postea, & suavis in terram de-
scendit. Verum, inquires, quem est haec nu-
bis, & aqua marinae ceremonia? Cuiam sive
tot circumstantiae deseruntur? Nunquid Deus
unico tractu certa necessitatibus prospicere, sui-
que servi preces alia via, & ordine exaudire po-
terat? Poterat utique; sed Deus in suis actioni-
bus operatus mysticè. Joannes quadragesimus
quartus Patriarcha Hierosolymitanus opinio-
nem refert, secundum quam dubes hac B. Vir-
ginem Mariam figuravit: Deus sub figurata vi-
sione reuelavit tunc Elias quod quedam infantula
nascetur sebost Beata Maria, per illam nubecu-
lam significata. Aqua maritima, & amara, quam
Sancti Patres velut torem & pluviam desidera-
bant dicentes: Rorate calidasper, & nubes plu-
vani justum, erat Deus; autem quidem terribilis
Deus ultorius, qui ramen in sive hujus virginis
nubis factus est dulcis, misericors, & benignus.
Ac proinde, ut spero, ingratum vobis
non erit, audite id, quod ad hocce propositum
author quidam scripsit modernus: Porro, cum
tunc filius Christus Iesus, quia Deus est & quisquis
in iustitia rigoribus ad vindictam effervescat, oportet
bat ad ultricem sedandam in homines iracundiam
ut etiam à pia Matri indole, indolem etiam pietatis
bauriret, effectaque clementia moribus misissime
coactus.

15. Deus priusquam in utero Maria Virginis
incarnaretur, nunquam hoc pulcro nomine Chri-
stus appellatus fuit: De eo autem mox ut natus
est S. Matthæus Evangelista dicit: De qua natus
est Iesus, qui vocatur Christus. Porro nomen

actionibus personæ illius, cuius est nomen, cor-
respondere debet. Christus id est quod unctus,
quia oleo inungebantur, & unguotur Reges,
Oleum Olivæ liquor est, tam autem oleum,
quam Oliva misericordia sua symbolum:
Oliva præse fert Clementiam. Reges quoque co-
fie ungebantur oleo, ut pii, & clementes eva-
derent, rigoremque deponebentes exercerent pie-
tatem: Hinc Reges antiquitus ungebantur, ut hac
observatione discerneret quid leres, pii, ac clementes
essent futuri. Unde S. Evangelista Matthæus di-
cendo: De qua natus est Iesus, qui vocatur Chri-
stus, insinuate voluisse videtur, quod Deus prius
quam ex Maria Virgine nascetur, erat servus,
qui peccatores eum offendentes alperè punie-
bat: ac vero natus de Maria Christi nomen ac-
cepit, quod idem est, ac unicetus, id est, benignus,
misericors, & in Matrice visceribus iudicioratus.
Unde Sanctus Pater Augustinus hunc passum
exponens dicit: Quod per oleumunctionem praestabat
Deus his, qui in Reges ungebantur, hoc præstabit
Spiritus sanctus homini Christo additâ expiatione,
quia natus est Christus & appellatus. Et hoc est
quod dicitur: Qui vocatur Christus. Nimis
quando Christus natus est, illam ab utero ma-
terno traxit misericordiam, quam priusquam
incarnaretur non habebat secundum passionis af-
fectum.

Ambros.
Marl. c. 3.
fol. 28.

Idem ib.
fol. 27. in
fine.

D. Aug. de
Quest. N.
ap. V. Test.
ap. D. Th.
1. Matt.
fol. 6. D.
Th. 1. p. q.
21. a. 3. f.
268.

16. Ad præsens propositum optime servit,
quod de Coriolano recente Valerius Maximus.
Hic cura vir ester maximè illustris, valdeque
generosus, ob certas quasdam rationes Reipu-
suar offensus, præcipue vero ab urbe Roma, pa-
tria sua asperè aversus fuit, ideo cum Volscis fa-
dera pepigit, missioque in ordinem potentissi-
moque quodam exercitu monibus urbis appro-
pinquans eandem fortiter adeò cinxit, adeoque
constanter oppugnavit, ut de momento in mo-
mentum sui deditonem factura crederetur.
Senatores Populuque Rom. primores urbis
nobiles ad eum miserunt, supplicatum ut à pa-
tria sua devallatione coepita delisteret, siumque
ab urbe exercitum dimovet, quamvis ei ima-
ginabilem promittentes satisfaciendi rationem.
Verum surdis haec omnia arbitrus accepit.
Demùra vero Senatus in summis angustiis con-
stitutus, Sacerdotes ad eum defunivit, qui pro-
positū illi Diis illorum debitā reverentiā, à
coepiti illum conatus dimoverent, sed vano,
irritoque successu id quoque factum est; decre-
tum enim illi erat urbem, & incolatum p-
tones ad acceptatum injuriatum condidisset.

vindictam susque deoque evertere. Tandem irconciliabilem ejus experti pertinaciam, medium ad eum conciliaendum oportuni invente, aut excoigitare non poterunt, quam ut Venturiam Matrem suam ei in castra obviam alegarent. Quæ pietate commota, urbem egredens, mox ubi in filii sui conspectum venit, cæ benevolentia filium demulcere coepit, ut eum ad condonandum patria sua, removendumque exercitum, omaenaque vindictam deponendam facile permovevit, adeoque factum est, ut cujusira antea omnia erat implacabilis, ad genetricis sua instantiam factus sic omnino benignus & pius. Et matrem complexus: Expagnasti, inquit, & vici istam meam; Paetiam, precibus heijus admonitus, cuius utero conceptus sum, te, quam via merito mibi invisam, dono: Continuoque agrum Romanorum hostilibus armis liberavit: Vniusque Parentis affectus, bellum arios salutari pacem mutavit. Eheu, quoties Deus propter peccata nostra ad iram provocatus, suppliciis nos suis meritò obsedit, nosque flagellis suis acriter punivit aut punire constituit! ad quod decretum mutandum, aut avertendum supplicium ne quicquam proficerunt sive iusti Noë preces, sive fidelis Abrabæ inconclusa erga Deum fiducia, nec Davidis submissiones, neque enim his omnibus placati potuit, ut diluviorum, incendiorum, pestilentiae dira flagella à nobis averteret. Postquam autem Dei Filius Maria per novem mensium spatium invisceratus fuit, in mitem protinus, benignum & misericordem muratus fuit. Atea totus amaritus, nunc totus fatus est dulcedo. Dudum calum, & terra rufa sente, nisi Maria precibus sustentasset, inquit S. Fulgentius Rusensis.

D. Fulg.
Rusensis.

17. Quia Verbum incarnatum ad formandam humanitatem suam, purissimum assumperit Mariæ sanguinem, nemo est qui dubitet; Et quidem tametsi id ipsum in Scriptura sanctorum Evangelistarum expresse non afferatur, nihilominus, quia hoc in loco mihi cum Catholicis, jam dudum fidei lacte sollicitè enarratis sermo est, ad id prolixius probandum sanctum Partum doctrinas, vel sententias adducere superfluum esse judico; Difficultas tota in hoc tantum consistit, ut affligatur, & explicetur è qua virginice corporis parte illum assumperit, id est, an ex capite, vel collo, vel pectore, vel mammillis, aut denique ex latere? Tostatus proinde nonnullorum opiniosem adducit, qui haud irrationaliter sanguinem illum

ex corde afflumpiu fuisse assertor: Quidam Homo pie meditatur ex aliquibus sanguinis guttae in I. Tr. de Maria eritis, Spritus sancti misericordia Christi cui corpus fuisse coactus Idem quoque relatur in I. Tr. nullius. Cur autem ex corde languiens illum accipere voluit? Nunquid totus sanguis tuus, lenitus totus similiter est? Forte, quia sanguis ille praeter exteris generosior, nobilior, pluribusque magis. Inde que subtilibus spiritibus prædiis, & subibus alius erat? Venuntamen non obstante quod Cor Mariæ vas quoddam aureum fuisse omnibus virtutibus referentissimum, quia tamen cor humanum generaliter loquendo nihil est aliud, quin semina in mundu omnem viriōrum: Deinde enim exsunt cogitationes malæ, homicida, adulteria, fornicationis farta, falsa testimonio, blasphemia, &c. Ut proinde praे reliquis corporis partibus merito esse debuit invisam, & exanimaverit mihi quod (rameti cor Maris thonus quidam sic latitatus) sanguinem hunc de quacunque alia corporis parte porro eligere debuisse, quam de corde. Minime genuit id fieri debebat, inquit ex corde sanguis ille fuisse debebat, nam illæ cordis humani, secundum verò cordis Virgini gloriose, sunt pra quem alio totius corporis sanguine dulcisissimæ, & laevissimæ, & velut ex pietate compotissæ, idoneæ in pectori humano compassionem facile suscitare possunt, & aptæ. Arque ideo cum Filius Dei ex hoc sanguine suam formavemus manitarem, quomodo non poteret esse misericors, benignus & compassivus, quix compassionem & misericordiam Mariæ manus sua etat compotius? Quæ veritas quoque a Seraphici Doctoris S. Bonaventura pio calamo confirmatur, qui de Beata Virgine scribens, illam venam appellat misericordia: Quippe que stellari est cordis sanguis purissimus (anguinis guttae, ex quibus se inveniatur Christus ad misericordiam eximie propria).

18. Moyses Dei Propheta aliquando conto populo suo de arguento maximi momenti publicè peroratus prius eccliam & tecum invitat, ut sermocinante attente ausculpet. Audite celi quæ loquor, audiat terra verba mea. Veum o Moyses, cum tanto stylo sermonem tuum ordiatus, omnino te de rebus auctoribus locuturum esse existimo, quare existimulante me curiositate impellem quoque attente ante te auscultare decrevi. In progreo itaque sermonis Moyses populo suo omnia illi à Deo prædicta beneficia extrobat, colique gravata redarguit.

tedarguit, quod benefactori suo tanta cum ingratitudine respondere non erubuerit: *Hacce me redi Domino, populo stulto & insipiens? Numquid non ipse est pater tuus, qui possedit te, & fecit, & creavit te?* Et postea subdit: *Constituit eum super excellam terram, ut corde deret fructus agrorum.* Quae vero sequuntur verba maximam ponderatione sunt digna: *ut fugeret mel deperire, dumquaque de saxe durissimo.* In quibus verbis tres principales difficultates se metuunt maxime objicunt. Prima est, cum certum sit quod saxum, & petra unum, & idem sint: *Saxum enim nihil est aliud, quam petra, nec petra aliud quam saxum,* merito dubitatur cum unam candomque res duabus nominet terminis synonymis. Secundum, quodammodo est mel istud, quod de hac petra fecerit? mellificare apibus proprium est, & petris paradoxum, & peregrinum. Tertium, cui dicit saxum esse durissimum? Nunquam petra sive duritie inventitur, cur igitur illam durissimam esse adjicit? Unica duotaxat responsive. HUGO VICTORINUS omnibus tribus difficultatibus satisfacit. Et quidem per saxonem intra semicirculum oleum sapientiae continens, verbum intelligit tanquam artem Patris filium ante incarnationem, quod vere durissimum erat, id est, adversus transgressores alpinum. Per petram vero Christum intellegit Maria filium, iuxta illud: *Petra autem erat Christus.* Qualis autem est haec petra? tota mellea. Maria enim ex saxe durissimo petram fecit dulcissimam. Unde Hugo: *Petra, & saxum significant; sed saxonum significat Christum in dextera Dei Patris; Petra significat Christum in sinu matris.* Quasi Moses prophetizando diceret: *Ex virginie quadam Messias nescetur, qui ut Deus natura sua (saxum) est durissimum, postea vero saxonum istud in viscerebus matris, petra quedam mellea fieri, id est, quidam benignissimus, & mansuetissimus Christus.*

19. Post B. V. Mariam veram Dei matrem esse adeo certum est, ut pro hæc agnosceretur doctrina illa, qua contrarium assertum: *Hæreticum est negare B. Virginem esse matrem Dei,* inquit Doctor Angelicus. Veruntamen quoniam est causa, cur Maria sicut potest, & debet appellari *Mater Dei in concreto*, ita quoque non licet illam vocare *Matrem Divinitatis & Deitatis in abstracto*: Inter multas, qua huc adduci possunt rationes una haec est, quia illam propositionem admittere, idem esset, ac dicere illam dedisse Deum vel Divinitatem. *Quod est falsum.*

Responsonem istam tanquam bonam & solidam admitto, veruntamen dicite mihi, si potestis, cur igitur B. Virgo in abstracto dicatur mater misericordie, potius dici deberet in concreto: *Mater misericordia*, sicut dicitur *Mater Dei.* Imvero ex response ad predictam difficultatem, altius elicio argumentum. *Ab opposito:* Quod si Maria ideo non potest dici *Mater Deitatis*, quia Filio Deitatem non dedit. Sequitur inde ab opposito facilius evidenter, quod cum nobis licet illam invocare sub hoc titulo: *Mater misericordia*, signum hoc sit manifestum, quod communicando Filio putissimum suum sanguinem, simul quoque cum illo communicari misericordiam. Ecce tibi hanc petram divinam, quæ à Maria tota facta est mellea, meraque suavitatis. Ac proinde S. Antoninus dixit: *Deus cui D. Antonius resisteremus potest, mitis effectus est requiescens in nobis.* Tit. *Virgo Maria.*

51.c.18.

20. Olim Deus à Moysi visus fuit sub similitudine delitescens in rubro ignis, qui tamen rubrum illum nec urebat, nec comburebat, quod valde mirandum est; nam si Deus sub specie ignis exhibetur, necessum igitur, ut consequenter instat ignis ardor, & comburatur. Scio equidem, quod di illo in Deuteronomio dictum fuit: *Dominus Deus tuus ignis consumens est.* Et in *Deuter. Numeri: Accensus in eos ignis Domini devoravit extremam castrorum partem;* at vero si ita est, quomodo ergo postea in rubro omnem suam activitatem amittere? In hac visione Deus utique Moysi Incarnationis mysterium declarare voluit; ac proinde sancta Ecclesia oportune canit: *Rubrum, quem viderat Moses incombustum,* &c. In igne autem illo præfiguratur Deus ardentissime amans. Denique per rubrum Theodoreus Marium intelligit, dum ait: *Nonne in rubro virginem animadverteris?* Atque ideo quid mirum si quis ille in rubro delitescens rubi qualitates induit, id est, pietatem & mansuetudinem Mariæ, misericordiam matris. Unde S. Antonius concludit dicens: *Deus intrans in utero virginis, totus factus est benignus, suavis, & humanus.*

Theod.
hom.1. de
Nativit.

D. Anto.
nijus.

21. Denique quia mysterium Incarnationis inter omnia facile maximum est, discursum hunc nostrum quoque per Analogiam solis, qui inter planetas omnes praestantissimus, concludemus. Dicunt igitur Astrologi Solem secundum se indistinctem esse, apergitum tamen suum mutare secundum dominos, & signa Zodiaci, in

in quibus invenitur. Unde experitur quod tempore ardentis caniculae, seu in diebus canicularibus, quando Sol in domo Leonis subfit, Sol ferox sit & terribilis, ardet, comburit. Postea vero immediatè ad virginis signum transiens, deposita ferocitate sua mitis evadit. Deus noster Sol quidam est: *Orietur vobis timentibus nomine meum Sol iustitia.* Ideo ante locutionem ferox erat, & terribilis; *Deus exsiccatum, Deus ultionum.* Postea vero per unionem hypostaticam in virginis signum, id est, in Mariae Virginis uterum transiens, relicta certibilitate sua placidus factus est, atque mansuetus. Id quod S. An-

Mal. 4.

D. Ant.
in Pj. 4.

tonius Archi-episcopus Florentinus optimo-
tavit, dicens: *Sal per Zodiacum discurrens in figura Leonis est ardentissimus. & animalium corpora in figura eius calore languida reddit; sed ingrediens figuram eius mitigatur.* Quod autem hi eventus in Deo quoque reperiuntur, idemnam Archi-
scopus sequentibus verbis affirmat: *Ita Sol iusta-
tus Deus noster, in veteri Testamento traxit
ruggine, Deus ultiorum, peccatorum terribilipar-
iens, sed ferventissimo amoris calore in suam
virginis intrans, factus est totus benignus, suavis,
& iumanus.* Pro tanto favore debitas Benz
Mariae Virginis reddamus gratias.

S E R M O N O N U S.

I N F E S T O

C O M P A S S I O N I S S I V E D O L O R V M

B. M A R I A E V I R G I N I S.

Q U O S H A B U I T T E M P O R E P A S S I O N I S
D. N. J E S U C H R I S T I.

*Ne voceris me Noemi, id est, pulchram, sed vocate me Mara, id est amaram,
quia amaritudine valde replevit me omnipotens.*

Ruth. cap. 1.

Mareus.
Tullius.Isid. l. 3.
c. 4.

Amor Ca-

Quod magna Dei Matri beatissimae Virginis nomen Maria impositum, non sine mysterio id factum est, nam ut famosus ille Romanorum Orator ait: *Nomina sunt tanquam rerum nota.* Et ut Philosophorum maximus Aristoteles scribit: *Nomen dicitur à notificando.* Sic vasta illa sphaerarum caelstium machina (ut exemplis rem comprobemus) juxta Ethymologiam Isidori Episcopi Hispalensis: *Celum vocatur, eo quod tanquam celatum vas impressa lumina habeat stellarum.* Planetarum omnium luminosissimus, Sol dicitur, quasi solis, cum sit unicum alrum, quod diurno tempore splendet; aut vero Sol dicitur, quia à tribus quibus nomen suum constat interis facile conjectur, quod *super omnia lucet.* Alterum calidum, quod a Moyse ap-

pellatur lumine minus, quodque inter nocturnas tenebras sereno vultu suo celum adornat. Luna dicitur; *Quia noctu lucet una.* Mate hoc nomine exprimitur, quia aquæ, quas in luna fluctuantes confervat, amara sunt: *Dicitur ab amaritudine Aquarum.* Rami sui, qui velut venæ per terræ vilcerâ se�unt, fluminis dicuntur, quia fluent. Urbs septicolis, que caput mundi, hoc nomen Roma fortissima est a Romulo & Remo, qui eam aedificarunt. Sic quoque urbem illam, quæ ex Italâ portis unact, Genuam appellamus, id est, *Ianum, Bononia, quæ bona omnia, Ferrariam, quæ Ferre aures, Neapolim quæ delitiarum est metropolis, Parthenope olim vocata fuit à nomine Sireni ibi secula. Urbs illa, quæ verum est mundi miraculum,*

Ind.
Ind.
Ind.Greg. Naz.
Car. 3.
d. Virg.

in mari Adriatici sicut aedificata, Venetia nuncupata fuit, eo quod situs pulchritudine, augusta Republice Majestate, divitiam, delitiamque affluentia, nationum ibi concurrentium varietate, mercatorum, metuumque adveniatum hominem ita capiat, ut qui illam ferme viderit, iterum iterum que illam videre desideret, unde Venetia, quasi *veni etiam scilicet*, altera vice. Numquid etiam videamus, Auditores, quod libris est typus prodeuntibus in frontespicio Titulus adtributus, in quo breviter argumentum rei contentae insinuantur, quique proinde similis est materia contentae, quod in exemplo variorum librorum sacra omnia à Moyle conscripta opera *Pentateuchum* vocantur, quod idem est, quod volumen quinque libitorum, à Pente, quod est quinque, & Teuchon, quod volumen significat, quasi quintuplex volumen, seu liber prius liber Genesii intitulatur: eo quod exordium mundi, & generatio seculi in eo continetur. Secundus inscribitur: *Exodus quia exiit ab Aegypto dirigit*, & ex ea causa nomen accepit. Tertius *Leviticus* denominatur, eo quod Leviticus ministeria exquiruntur, sive in eo ordo Leviticus adnotantur. Quarto Numerorum nomen indidit, eo quod in egresso de Aegypto tribus dinumerantur. Quintus dictus est *Deuteronomium*, quia vox à Graeca elocutione extracta fuisse videatur, valetq; apud Latios pro eodem ac si dicatur *secunda Lex*: id est, repetitio legi, & Evangelicae legi præfiguratio. Quod si ad Creaturas corporreas, & sensibiles transire velimus, candens in omnibus methodum inventius. Unica avis, quia ut cum Magno Nazianzeno plures alii, scribunt, in flammis se comburens renovator, Phoenicis nomen accepit, à Phoenico per narum colore. Apis mellis ingeniosa formatrix hoc nomine dicitur, quia sine pedibus nascitur, ac quo est sine, & pis quasi pos. Unde Apis idem est, quod *animal sine pedibus*. Aliud animalculum, non minus prudens, quam minutum, formice nomen habet, ab eo *quia fortis micas*. Quid plura? In ipsomet etiam homine veritas illa ratificata fuisse reputatur, qui ideo dicitur *homo*, quia ex humero formatus est. Et, qui virtutibus optimè imbutus esse noscitur, à *virtute dicitur vir*. Protopatens noster, ex eo, quod non de vulgari, sed ex tuba terra formatus, & compitus fuerit, *Adam* nomen accepit, quod interpetatur *Rufus*. Abra, cuius stirps ex pro-

Paoleti Sanctorale.

missione Dei sicut stella cœli, & arena qua est in litore maris, multiplicanda erat, nomen suum Abram in Abraham transmutatum fuit, quod *Pater multitudinis*, vel *muliorum gentium* significat. Christi discipuli eximio A. postolorum nomine honorati fuere, quod *Nuntius* significat, quia Evangelium annuntiatur eant uerbo mundo. Parique ratione, ut tandem ad propositum venianus, Marie nomine multa significata, omnia tamen mystica continentur Maria enim secundum opinionem sancti Ambrosii, idem significat, quod Deus ex D. Ambro. genre meo. In lectione Syriaca maria, dicitur: *littera ista*; Alii interpretantur. *Stella maria*, illustrata illuminata, illuminatrix Exaltata. Sanctus Hieronymus autem ly Maria, tale nomen esse affat de Nom. mac, quod sicut fortitur a mati derivationem, Hebr. proper aquatum amaritudinem. *Maria amarum mare*: vel cum aliis: *Maria totius afferitatis*, & amaritudinis epilogatio est. Et nomen illius apposita omnia signa amara. Et quidem tempore Pas. Anton. sionis unigeniti Filii sui, verum quoddam fuita maritudo, ist est, arumnatum, tormentorum, in Exodus miseritum mare. *Quia ex filii compassione re*. l. 2. c. v. 1. pleta fuit. Unde longe major ratione, quam Ruth 14. dicere potuit: *No vocetis me Noemi, id est pulchram, sed vocate me Mara, id est, amaram, quia a maritudine valde replevit me Omnipotens*. Quales autem, & quiam in genere fuerint: Maria amaritudines in praesenti discursu videbimus. Erit igitur maternitatem huius discursus subiecta plus lachrymantibus oculis, quam eloquentia & facundia lingua exprimenda. Unde ne ob sermonis mei inelegiantiam, & stylu ruditatem, discursus hic præsens totaliter desipiat, atque displiceat, vestrum erit ut eundem attentionis velitra benignitate suavem, & acceptum reddere satagatis. Ego interea progredior.

Vocate me Mara id est, amaram, quia amaritudine valde replevit me Omnipotens

2. Inter multos sectarios & Novatores præcul omni dubio somniorunt, qui virginem tempore patientis Salvatoris noctu minime doluisse, sed alacrem posuisse, ac letam existisse credidissent, & veluti rem indubitatam scriptis tradidissent, idque ob duas præcipue rationes. Prima est, quia cum voluntate Patris æterni perfectissime concordabat, gaudebatque videndo

Q

eam

eam adimpleri. Secunda est, quia ex doloribus & morte Filii totius mundi redemtionem ab universo mundo ardentissime desideratam subsequi videbat. Nunquid mulier illa, quæ septem fratrum Machabæorum mater erat, masculo pectori, & corde proflus æquo filiorum suorum martyrum jubilans spectabat, & sufficerbat, imo nunquid ad sustinenda n latè vultu carnificum crudelitatem eos exhortabatur.

z. Mach. Bon animo ferebat, & singulos eorum habebatur. Melania quoque Marcelli consuliis filia ex morte mariti sui, quem sicut animam suam diligebat, nequicquam perturbata fuit, tha itidem Hassia Landgravia propter mariti sui, quem velut pupillam oculorum suorum obserbat, inexpectataam mortem ne vel unicum edidit suspirauit, vel minimum doloris signum ostendit, imo, urse divinæ voluntati ita de marito suo disponenti per omnia conformatus, imperturbato vultu, & animo mariti sui dilectissimi mortem accepit. Cum igitur MARIA anima incomparabiliter generotori præ cunctis hisce mulieribus praedita fuerit, siisque voluntatem cum Divina dispositionis arbitrio perfectius semper conformaverit, dicunt prefati Novatores Hæretici (estis stolte) & Speciatim Bullingerius, dolores, & passionem Christi MARIAE potius motivum artulisse ingentis letitiae, & gaudii, quam tristitia, & mœroris. Verum procul, procul absit à mente cuiuslibet orthodoxi hæretica ista opinio. Quod si enim Creaturae insensibiles se in doloribus & morte CHRISTI participare restare sunt, nam velut templi scissum est, petra in multis partes divisæ, & ruptæ fuerunt, monumenta aperta sunt, obtenebratus est Sol, totus quoque aer caligine quasi nocturna obductus fuit, quis credat cor MARIAE adeo tenerum, delicatum, & filii sui amantisimum, ipsiusmet petris durius, aut insensibilis fuisse Creaturis omnis sensus expertibus? Verum quidem est quod MARIA Virgo quoad portionem animæ superiorem Divinæ fuerit voluntari perfectè contentiens, nec minus de mundi redemptione gavisa, non tamen inde sequitur ipsam non sensibile dolores gravissimos in portione inferiori. Sic enim & ego necessitate suadente libens, & libens accipio Medicinam quantu[m] via fastidiosam, & molestam, sponte quoque propria

venam mihi aperi permitto, & tamen obstante medicinæ amatitudinem, & tem incidentis puncturam cum viracissimo dolore sensu persentisco. Adhæc, quandoam obiero, illa Simeonis propheticæ adimplebitur, qui dixit: Tuam ipsius animam pertransiſſe. Iu[er]di, si in tempore passionis Filii sui non adimplatur? Unde S. Ephrem afflictæ virginem h[ab]ilementabilibus verbis loquentem introduci. O Simeon admirande, en nunc gladius, qui miserebis, prædixisti cor meum trahendum, esse gladius diuinae ecce vulnus filii. Tua no[n]s (vbi) meus u[er]o cor subiit, viscera mea sunt disrupta, meus visus per transfixionem gladius. Repletus meus gurgitus dicit: Credibile est quod materna internum vulnerata fuisse doloris affectu. Quod si io. D[omi]n[u]s super terrum tellem desiderans, en vobis puratum Hieronymum quia: Tuam ipsius animam pertransiſſe gladius, quia puru[m]t[er]a eius passus est gladio Passione Christi, plusquam martyris fuit.

3. Ut etiam satis erit si rationibus contra fidem hostes dimicemus. Ceterum eligimus amorem doloris non solum caudam, sed ejusdem esse mensuram: Nunquam enim aliqua amissa dolorem; aut tormentum aliquod esset allatura, nisi eadem verè fuisse amata; id enim quod amat, cum gauio possidetur, & quanto plus amat, tanto majorum secum dolorem affert, dum amicitur; veniatur enim tunc illud Philosophi a[ct]io[n]em: Secut se habet propositum in proposicio, ut oppositum in oppositio. Quid si possidere bonum aliquod amatum delit subinfelix & gaudiu[m] si nequit quin illius amatio majorum sit illustrata dolorem. Unde sanctus Pater Augustinus optimè dicit amorem, & dolorem cordis humani æqualiter possidere dominum: Dolor est fecis amor. Et Albertus Magnus inquit, Omnis dolor ex amore preventi. Quod si summus & improportionabilis amor, illi summus & improportionabilis dolor. Unde sic ut op[er]guo: Quanto maior est latitudo & gaudium, quod ex objecto amato, & pollicio celatur, tanto major est afflictio sidem objectum adiuvatur, & ut amicitur; sed amor MARIAE erga suum dilectum filium maximus amor fuit, quem imaginari nobis possumus, id est, reminos nefici, & qualidam. Facilius igitur nunc est conclusio, si à proportione argumentati volumus: Prope

suum MARIAE Virginis erat amare Filium maximo amore, qui in pura creatura dabilis est, aut invenibilis. Si igitur verum est quod ita habet oppositum in opposito. Quantus igitur, & quam excessivus MARIAE dolor esse debuit, quando charissimum, & dulcissimum Filium suum, qui unica ipsius vita erat, tormentis transfixum, & vulnibus tam dirum in modum fauciatur conflexit. Dicar id, qui novit, ego enim dolorem illum pro dignitate, & meritis suis exprime non possum. Hoc solum dicam, quod sanctus Augustinus dicebat: *Dolor est sicut amor.* Ad idem quoque proposum Pelbartum loquentem fuisse credo, quando

alit: *Abe matres sicut parvales germanitas dilectione diligunt natussta unicostantum & parvales dolere dolent de eorum amissione.*

Vnde ipsa Virgo sanctissima MARIA totali dilectione filium suum dixit, & per consequens totali doloretenebatur, cum filium pricipalem amissit in Posse.

4. Quotidiana non docet experientia. & Aristoteles idipsum confirmat. Matres filios sues teneri, & deliciari amare, quam patres; unde lequitur, quod hi ob filiorum suorum felicitatem pre matribus magis latenterat: Cum tamen econtra haec propter parturum suorum misericordias, & arietum ordinariem magis affligantur quam patres, id quod teste Aristotele (lib. 8. de Anim.) vel inde nascitur: *Quia cor virile est expansum magis, muliebre vero magis compresum;* ac proinde cor virile ut potest magis dilatatum, & amplum, ad recipiendum laetitiam aptius est, cum haec in dilatatione cordis constitutum est. *Lettitia est dilatatio affectus,* iuxta doctrinam sancti Thomae in 4. sent. dist. 4. q. quæst. 1. artic. 1. E contra vero cor famineum, tanquam magis comprehendens, & ieluctum, magis quoque ad recipiendam tristitiam, & dolorem est proportionatum: *Ad tristitiam, que illud fringit, aptius est.* Hujus autem doctrina veritatem comprobati videmus in ipsis quoque CHRISTI progenitoribus, id est in Patri eterno, & in MARIA Virgine Mater: Nam ex sacris litteris contestatum habemus, quod Pater eternus in prosperitatibus Filii sui semper praesens fuerit, insque peculiaria jubilis ergo edendo aplausevit, ut scilicet est in monte Thabor, quando CHRISTUS Filius ejus in gloria maiestate apparuit: *Paterna vox audita est:* *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacuit.* Mattib. 17. Hæc autem circa Filium

concepta complacentia nihil est aliud, quam quadam de Filio concepta delectatio, & gaudium: ut vero in tempore amarissimæ sua Passio- nis, quando in Cruce transfixus, inter tormenta, copio sanguinis sui mari immersus jam jam expiratus & mortuus, languebat, æternus Pater nequam apparuit, nec ullum inde videbatur accepisse fastidium; imo vero haud fecus ac si illum vere reliquistet, Filium suum de se hisce verbis lamentati permisit: *Deus, Deus meus, ut quid dereliquisti me?* Pater igitur consolationibus filii adstitit quidem, in æternis autem, & adversitatibus ejus non comparebat, sed se subducit: *Nec mirum,* quia hæc solam matrem manebant. Dolores non dividuntur ex medietate, sed totaliter soli MARIAE reservantur. Ipsa enim & eos dolores passa est, quos sustinere debebat, velut filii sui amantissima mater, & similliter aliam dolorum partem, qui Patri debebantur, si eorum capax fuisset: Ecce ergo quomodo Pater, qui in prosperis Christi eventibus ei congaudebat, in adversis illis non compatitur, quia tota hac compas- so solum pertinet ad Matrem, ad quam spectabat supplicare marorem, & tristitiam, quae in alternum eius Patrem cedere non posset. Ut refert Ioan. de Carthag. Tom 3. lib. 12. Homil. fol. 41s. col. 1. Adeoque liberè dici potest, quod nulla unquam fuit inventa mater, quæ tantum sentire ob filii dolores tormentum, quantum MARIA.

5. Idipsum majori cum evidentia ex Scriptura locis eruere & arguere poterimus. Mulier illa, quæ ab Evangelista Chananæ appellatur, cum Filium Deum patrandis miraculis summe admirabilem esse percepisset, eundem humiliter suppliciterque accessit rogans ut filiam suam, quæ dire torquebatura Daemon, ab hoc gravimale dignaretur liberare. *Miserere mei.* Matt. 15. *Fili David, filia mea male à demonе vexatur.* Optarem hoc loco scire ultra durum harum famiarum à spiritu maligno cruciata fuerit, an scilicet mater, ut vero filia? Si hæc, cur igitur Mater dicit: *Miserere mei!* Unde Chrysostomus D. Chrys. ait: Non dicit: *Miserere filia mea,* sed *miserere mei hom.* 17. in *pectore mei dolorem.* Dicere debebat: *Miserere fi- lia mea.* Compassio in illud subjectum dirigendi debet, in quo reperitur miseria. Unde cum miseria filiam affectum, potius videbatur petere debuisse ut Christus pietatem, & potentiam suam filię impenderet, quam ut hanc ipsi exhiberet. Satis

Q. 2. itidem

Hiidem peregrina, & rigorosa mihi lex illa videatur, quam Deus Abraham promulgavit, quamque ab omnibus Iudeis observari voluit, lex videlicet Circumcisiois, quam cum tanto rigore praecepit, ut gravissimam statuerit panam eandem negligenteribus aut transgredientibus. Masculis cuius preputium vero circumcisio non fuerit, delebitur anima illa de populo suo. Id est (prout exponit Rabbi Abraham Aben Ezra)

*Gen. 17.
v. 14.*

*Abraham
Aben Ezra apud
Abul ib.*

Deus occidet illum, qui non fuerit circumcisus. Verum enim vero quam culpam pauper infans in eo habet, quod non sit circumcisus? Puniantur patentes, qui divinam legem sicut transgressi. Quomodo ergo parvulus ille pactum Domini irritum facit, qui adhuc nihil fecit, cum nondie habeat usum liberiarium? Pro majori claritate, ecco tibi easum presentem, de quo loquimur, in Exodo realiter subsecutum, Deus enim Moysi inquit, quod filium suum Eliezer nondum circumcidisset, adeoque vehementer se contra illum indignatum fuisse ostendit, ut sacer textus dicat. Volebat occidere eum. Hic ergo queritur ad propositionem, quoniam id Eum sic referendum, an ad Moysem Patrem, an vero ad Eliezer filium. Lyratus adiungit opinionem aliquorum, qui ly eum de Eliezer intelligendum esse volunt: Dicunt aliqui quod referatur ad Eliezer quem volebat occidere, ex quod erat circumcisus. Deus utique justus est, & tamen filius, qui culpam non habet, peccata mulctatur, quis hoc capiat, quis intelligat. Prater haec duo Scripturar loca, alium insuper non minoribus difficultatibus involutum non nihil pondemus. Noe fructibus laborum suorum quos in vineam plantandam adhibuerat, frui volens, sive quod sitis vehementer illum nimis torqueatis, sive quod liquoris illius virtutem nondum expertus fueris, plus aquo bibens, oeu is paucum dormientibus, in profundum lapsus somnum, in terram proculbuit. Bibensque vinum inebriatus est. Verum notate modum quo dormiens jacuit, Nudatus, nulla ueste circa inferiora corporis membra conctetus, effectus nimis erat incertus per calorem suum operantis vini. Filius eius Cham visa nuditate paterna alias fratres suos, Sem, & Japhet advocavit, ut Patis negligentiam, & auditatem patriter videant: Quod cum vidisset Cham Pater Cham, et recusat, scilicet Pater sui esse nudata, muniavisse duobus fratribus suis. Interterat Noe Pater a somno expersus factus, cum temeritatem & nequi-

tiatem Cham filii sui, aliis eandem refutabat penetrasser, dextera sua eidem graviter comminatus est, & vulnus ex indignatione excandescens eundem per Chanaan filii sui maleficiorum castigare coepit dicens: Maledictus Chanaan, qui unus ex vorum erit fratribus suis. Sed quia omnes fratres iustitia (dicit fortasse non nemo) puniri innocentem, & ille sum relinqueret, scilicet dimittere transgreditorem eum, oblecto, culpam militare Chanaan commisit, qui propter Patis lui eminem maledicitur. Nunquid Propheta expedit dicit: quod Filius non portabit iniquitatem Patris, & tamen hic experimus penitus contumaciam Eu-

4. Chrysostomus, & Procopius hic nostram difficultatem doceat resolvant, dicentes quod Non prudenter fecerit, dum filium Chanaan, & non Patrem Cham maledictioni subiecitur, scilicet quod Cham maiorem esset percepturus dolorem ex punitione intercutae personae filii, quam si proprie persona intenta fuisset: Gravius est Patribus videtur filius supplicatio afficit, quam si ipse ea fuerint obnoxii, inquit Chrysostomus, Factum est igitur hoc, ut illum ob naturalis misericordia amorem, maioremque impetraret dolorem. Et Procopius: Cham punxitur filio qui maledictionis expertus est aculeos, & maior dolor cruciabat Patri, cum videtur filium maledictione draxari gravius omnium affligimus calamitas liberorum, quam si nobis aliqua miseria obijceretur. Sic quoque certum est non fuisset compam in Eliezer infantulo, quod is circumcisus non esset, utpote qui falsius adhuc tenebatur, & cunis, nec pro eate sollicitus esse poterat. Etiam men Deus volebat occidere eum, id est, filiolum & non Patrem, eo quod morte hujus cor & animam Moysis uoverat in infallibiliter esse manifestandam. Idemque erat filium in conspectu patris occidere, immo longe plus erat, quam impunita Patri violenta manu vitam emperire, eo quod dolorosus futurum esset vulnera in corde tuo, quam quod insigendum erat in Eliezer. Spectore: Tantundem erat filium in conspectu patris occidere, immo longe plus erat, quam impunita Patri violenta manu vitam emperire, eo quod dolorosus futurum esset vulnera in corde tuo, quam quod insigendum erat in Eliezer. Atque hoc est ipsissima causa, cur Deus ad haec legem condendas iudicium fuerit, scilicet: Omnis anima, qua non circumcisus fuerit, exterminabitur a populo suo, ut patitur, obligatio, ut uel entinus castigetur in persona filii. Sequitur, ut inquit Iudocus Pelusota parentes accessibus est supplicium, cum queas caro dasur. Eiac

Hinc etiam mulier illa Chananea, Domino se recommendans, optimè dicebat: *Miserere mei Fili David, & non filia, quia magis erat tormentum, quod ipsa sentiebat, quam quod Dæmonis impietate patiebatur filia.* Angores filiæ, angustiae matris erant filiam suam supra modum ex excellente diligentis: *Quia mater qua videbat filium vexari, quo danno plus ipsa patiente vestigio, xabatur.* Etenim quod si hæc doctrina igitur confonat veritati, facile nobis imaginari possimus, quam vehementes, & intensi fæctint Matris matus dolores, cum enim ipsa supra quemvis patrem & matrem incomparabiliter ardenter Iesum Filium suum dilexerit, consequens est, quod tormenta ejus, omnia qua in hoc mundo unquam probata fuere tormenta longè excellerint. *Idem in Virgine cogita, sed perfectiori modo: nam patiebatur filius, sed Maria visceris torquebantur.* Glorietur igitur nunc saeculus Hictonymus in sapientia illa muliere, quæ Paula dicebatur, quæ tanto erga filio suos affiebatur amore, ut quoties aliquem illorum ex hac vita migrasse percepit, toties in extremas redacta videbatur fusile mortis angustias: *Suerunt morte frangebatur fibrorum, nam in fibrorum dormitione semper periclitata est.* Celler inquam de hac gloriaris sanctus Hieronymus, nam sancto Angelino teste dolores quos ex compassionē erga filium suum Beatisima Virgo suffinebat, addid fuere vehementes, & acutæ, in unico instantiū momento, nisi Deus illam in vivis conservasset, absoluē mori debuisset: *Per singula momenta dolor vitam ejus extingue sufficiens erat, nisi ex speciali miraculo divinitus conservaretur.*

7. Sanctus Pater Augustinus ingeniosè reflecti super Martyrio illo quod nullier illa generosa, quæ septem filiorum Martyrum Machabaeorum Mater erat, invictissimo animo sustinuit. Dicit enim magnus hic Doctor mulierem hanc septies martyrem extivisse: *Machabaeorum mater fuit septies Martyr.* Scire enim desidero qua ratione fieri potuerit, ut hæc mulier septies Martyr fieret. Quod si enim vera est doctrina Doctoris Angelici, quod *mors sit de ratione martyri.* Ipsa autem semel tantum, & non semper mortua fuit, sequitur propositum, quod semel quoque facta sic Martyr. Pro intelligentia facilius adverenda est lex quædam ab Ægyptis omnibus firmiter observata, nimis, quod si continget Patrem aliquem, sive ex iracundia, sive per casuale infortium, sive ex quovis alio accidente, propinquum suum occidere filium, huic

per justitiam alia pœna non infligeretur, quam hæc duntaxat, nimis ut tres dies continuos in conspectu cadaveris adfisteret; exilimabant enim Ægyptii, magis aliquod Patri supplicium inferni non posse, quam si cogatur filium suum coram oculis suis videre extinctum: *Patribus 10. Aubaq. si filios occiderent, non erat pœna mortis indicta, nus Teutos* sed tribus diebus noctibusque continuis editum, sic l. 1. de ut circa disjuncti corpus affisterent, & continuo Africa sol, dolore affligerentur. Mulier igitur hæc generosissima, occasione cujus liber filii, quem crudelissimi caniculis manibus videbat adhibito immanni ferro occidi, majorem passa est dolorem in corde, quam singuli filii in corpore. Benè igitur Sanctus Pater Augustinus dicit, quod mulier hæc septem filios mori videns: *Septies facta fuit Martyr: illa videndo in omnibus passa est septies Martyrium.* Optima resolutio. Veruntamen hujus occasione nova difficultas menti meæ objicitur, nimisnum ipso quoque mater in propria persona Martyrium sustinuerit, proprium suum sanguinem effundendo? *Quia tibi videatur? Afirmo, vel nego. Proculdubio. Novissime post filios mater consumpta est.* Quid igitur Augustinus illam septies martyrizatam esse dicit? In dōctōres, oī res martyrizata fuit, septies respectu filiorum, & semel in persona propria. Minime, inquit Sanctus Doctor, sed septies tantum passa est, quia proprium martyrium non fuit martyrium, saltem comparative, hoc est septies illa martyris, quæ passa est, quando trucidationis fibrorum suorum fuit spectatrix, tam afflictiva & dolorosa fæcunt, ut proprium martyrium illis comparatum, nimis leve & suave esse videbatur, quam ut mereretur verum dei martyrium. Verum enim vero quis unoquam gloriosa Virgine gravius afflictus & dilaniatus fuit? Quis, vel qua maiores martyrii dolores sustinuit, quam Maria? Hæc nam que filium suum videbatio probrolo & ignominioso Crucis patibulo inter latrones infames suffensem, ex omnibus visceribus sui pretiosum suum effundentem sanguinem, manus & pedes clavis transfixos, acutissimis spinis coronatum verticem, toto corpore immanissime flagellatum, illumsum à turbis, ab Hebreis contemptum, blasphematum à latronibus, præ doloribus nimis exhaustum, morte correptum, ex nimia sitiagonizantem, nec ramen quicquam illi adferre posset auxiliū, solatii vel praesidii: e quodnam martyrium putas, hoc ut posse truculentius, immensus, atrocius? Merito igitur Noëmi vo-

cati renuit, sed mawult Mara, vel etiam MARIA vocari id est, amara, quia amaritudine valde replevit eam Omnipotens.

8. Verum quidem est, quod multi sibi persuadent, Virginem non tanto fuisse dolore ebnoxiam, quantus dicitur, siquidem quando ad Crucis pedem subsistebat, dictum filium suum mortuum contemplans, ipsa (ut sanctus Ambrosius scribit) ne vel unicam lachrymulam ex compassionē vel dolore, ex oculis suis illa fuisse in terram, ac proinde praeformatus Doctor dicit: *stantem lego, flentem non lego.* Lachrymae doloris magni cor valde afficiunt veritatem effectus.

D. Amb.
epiſt. 28. &
l. de inſtit. &
Virgin. c. 7.
D. Th. 2. 2.
q. 82. ar. 4.
Lacert. l. 5.
cap. 1. Ma-
nui in A-
dag.

*Plut. in
eius vita
Idem in
Pericle.*

Plut. in
eius vita
Idem in
Pericle.

Plut. de
Repub.
dial. 3. M.
Aut. Nat.
ta de im-
mortali.
Samim. l. 1.

Herodot.
ib. 3.

animi sensum & commotionem permovet, Samnitis primogenitur in simili publico speſtaculo compateſte juſſit, verum in ſpecie mancipii cuiusdam amictum: Prodiſ igitur habens ad nudam cariem habitum lazarum, ſloque mutuo partibus vix coherentem, catenam quoque ſatis ponderofam ex collo ſuſpiciam, doc non & frānum in ore brevi inſtit turpiter ferat, atque hoc ſchemate inducere totam palliū et perambulare civitatem, & coram Patris ſuſo niumq; captivorum Ἀgyptiorum confeda petrare. Mirabilis hujus regi adolescentis species Ἀgyptiorum animos denuo mollivit, ut suas ob ſuam in Principeſ ſuum nativum pītare continere. Lachrymas minime poferat, Samnitis autem ex oculi ne unica quidem lachrymula manavit, quod tantū majori cum ſapore ab omnibus exceptum est, quanto idelicatius. Rex Samnitis poſſea quendam amicorum ſuam, qui una cum ipſo in prælio contra bolivi dimicaverat, in humilem, misericordiamq; mancipi fortunam redactum videns, coercere ſenatores tuit, quin in amarissimum planum erompere. Unde Perſarum Rex communis, casum à humile Rege popoſcit, cur potius ob amicū, qui ob propria & naturali ſili ſui calamitates, & miseras, in tantam fuſiſt lachrymam compiam resolutus, qui proinde ad propinquum noſtrum aptiflēm reſpondit: *Filia aperita plani Tu- non potuit, ant in lachrymas prorūpere quia ſtare mihi conſecrum eſſet, jam ex hoc pana noli levior fuſſet,* ut ſcribit Herodotus. Negram dubitandum eſt, quia Beataſſima Vaga unigenitum ſilum ſuum in ſtatu quodam incomparabiliter miserabiliori, & calamitofori viderit, quam fuerit ſtatua filia, & filii Regis Samnitis; quia videbat eum ſanguine, & flagellis vetricum & contextum, impotia in manu eius ſceptri loco atundit, & in capite corona ſpinæ pro diademate, ad instauſtū aliquid delufum clavis in manibus, & pedibus trāſfixum, in patibulo Crucis extenſum, intolerabili ſuci afflīctum, doloribus circumdatum, ab agonia mortis ad extrema redactum, hocque ſuſtento objecto coram oculis ſuis publice expoſito: *Stabat juxta Crucem Mater ei- ius;* Verum oculis adeo ſiccis hac omnia intubatur, ut non vel minimam ex viro hoc ſpectaculo effuderit lachrymam. *Flentem non lego.* Ignis enim doloris, & amoris, adeo vehementer erat, ut pectus eius omnino exſucidum & aridum reddiderit: aut verò cerebrum ejus

in virgineo pectore durius, an forte in pectore cor getebat lapideum? aut Tygridis crudelitatem in corde ſuo ſovebat? vel forte ideo non flevit, quia ex mente Platonis, lachrymas profundere ob mortuum indecorum eſt? Aut, quia, non nemo dixit, lachrymae nibil remedii afferant ma- li? Pro hujusſe difficultatis intelligentia, ſequentem libebit aſcultare hitoriam: Cūm Cambyses Samitem Ἀgypti Regem in pīlō devictum in ſuum Perſis Regnum cum universa familiā ſua captivum abduxifit, ut hic ſuam experiretur immanem crudelitatem, & diri- uſ aſſigretur, coram ſe, & in conſpectu pī- ciuorum primatum totius Ἀgypti adduci juſfir, abjecta veſte in dantam, & vilibus ſervitiis inſtar feruſ addictam Samnitis Regis captivi filiam: quam omnes Ἀgyptii videntes, pīa nimia compatiōne a lachrymis ſe contineſt non valebant: cūm tameo Samnitis Rex econtra tam in filia reprætentatam ſcoam non ſine adſtantium ingenti admiratione ſiccis oculis ſpectaret; Cambyses igitur, ut eius animū ex adveſta fortuna obſtupefactū, ad vivacem aliquā

eius tanta lachrymarum copia opplebat, ut ad
eum una alterius profluente e-
gressum. *Fletem non lego.* Idque dicitur Virgi-
nis tormenta tam interioribus, quam extero-
bus maximum addebat incrementum. Dolor
enim mentis & corporis hoc sibi proprium ha-
bet, quod per effusas lachrymatum aquas emol-
hiatur, mitescat, atque tolerabilior fiat, dolor
autem reculit, & in corde velut obturatus,
qui nullum habet ad se diffundendum per lachry-
mas exicum, aut respirandi locum, qualis Ma-
rie dolorerat, nimis atrocis est, atque intoler-
abilis redditur; ac proinde *Fletem non lego*,
ut hoc ratione major doloris atrocitas de-
monstretur.

Inquit: Supressus dolor altius inversus radicatu-
m, ed acerbior pectus, quo non est exire per-
missum.

9. Mitem semper mihi visum est, quod Sa-
ci Evangelistæ, qui alias adeò sunt accurati in
recepientibus, quæ circa Passionem Iesu Christi
contingunt, ut ne minimum quidem punculum,
vel accio, que circa patientem Dominum, vel
Matrem contigit, inventi possit, quam in fa-
cis suis Evangelii non enarrasset; quod, in-
quam hi nullam prorsus mentionem fecerint
dolorum, quos sanctissima Salvatricis nostri
Mater sustinuit. Solus etenim Joannes, (licet
verbis brevissimis) dicit: *Stabat juxta Crucem*
Mater Iesu, nullam proflus reiecit ulteriorem
compatientis Virginis circumstantiam, cur ob-
fecto apud Evangelistastanta est de re verbo-
rum pareitas? Curres illorum compassionem
Beatae Virginis sub totali silentio pertransiunt,
alter autem tribus duntaxat verbis aliud non di-
cit, nisi *stabat juxta Crucem Mater Iesu?* Num
facios Evangelistæ negligenter alijcujus argue-
mus? Abist: Neque enim ex hac parte culpan-
di sum facies Evangelistæ, quia potius hoc il-
lorum silentium mysterium, & celesti instruc-
tionis plenissimum est. Pro eius intelligen-
tia in memoriam vobis revocate ingeniosam
illam famosi Timantispicturam, qui Iphige-
nia Agamemnonis Regis filia sacrificium in
telagadamus ad vivam depingere molitus, cum
Patis praesentis angustiam cordis, & vultus
moestitiam depingendo assequi non posset, de-
ante sua veluti desperans faciem ejus velo con-
sternat oculis obicit: *Patis ipsius*
vultum velavit, quem digne non poterat offen-
dere, inquit Plinius: Eodem modo facit Evan-
geliste videentes, quod calami sui ad represe-
nati

tandam Virginem dolorosam, ejusque amaram
compassionem insufficientes essent, nec verba
invocentia exprimendas cordis mitis angustias,
& dolores idonea, totam hanc materiam silentii
velo contererunt: solisque Joannes unicam
duntaxat lineam ducere incipens, cum materia
difficultatem percepisset, solummodo dixit, *Sta-*
bat juxta Crucem Mater ejus. Alterius autem
prosequi minimè potuit: *Sacri Evangelista om-*
nem sermonem insufficientem esse ad ex rimendos
Virginis dolores in morte dilectissimi filii sui, silen-
ti velamine illos cooperuerunt.

18. Beatus Laurentius Julianianus cor Ma-
ris tempore Passionis Christi speculum quad-
am laudissimum fuisse dicit: *Cor MARIE Laur. Iust.*
clarissimum Passione spectans. Porro speculum
multas habet propnetas, speculare autem,
prout ipsa nos docet experientia, omnia, qua
ipso proponuntur objecta cum omnibus corun-
dem circumstantis perfectissime refert. Atque cap. 12.
idem, quando Maria stabat juxta Crucem, suiq;
cordis speculo Christus observatur Crucifixus,
simil & semel in eo videbantur flagella, sanguis,
spinae clavi, vulnera, Crux, omnesque filii dol-
ores in eo veluti epilogari erant. Audire id D. Hier.
dicentem sanctum Hieronymum: *Quot lesiones*
in corpore Christi, tot vulnera in corde Matris.

Quot clavis perforantes, quot ictus persecutientes, tot
sagitta per oculum intrantes, & totum cor, & a-
gnatum Virginis vulnerantes. Verè etenim o-
mnia Christi tormenta dolorosissima quadam
fulminis sagittas in corde Matris fuisse, se-
quens aperte manifestabit historia: Refert enim Pharnaci-
us dicebatur, ob certum quoddam delictum
carceri fuisse mancipatum, qui tamet deli-
cti illius verè reus esset, animo tamen intre-
pidi omnia sustinuit tortura tormenta, nec
tamen ad dependentiam veritatem capi illa ra-
tione potuit. Quid hic saceret, judex ut veri-
tatem eliceret? Audire inventionem admira-
bilem. Judex filium quoque rei capi, & in
conspicuo Patris in equuleo etiam dirè torque-
ti præcepit, quo viso reus mox alta voce *fer-
rassa* exclamavit, seque delictum verè patuisse
ultra coosceri cœpit. Judex igitur eum in-
terrogavit: *Quaratione fieri potuerit?* quod
qui supplicia dira in proprio corpore constan-
ter sustinuerat, eadem in persona filii tolerare
aut spectare non potuerit, arcus in semicirclo
plus senserit torturas filii quam proprias? Cui
ipse respondit: *Cui me torquebas, cor patris*
mei

*Ioan. de
Carth. t.
3. lib. 12.
ho. 6. f. 437*

mei torquebas, dum autem filio meo infertes
stroplicia, me potius, quam ipsum cruciabas; fi-
liorum hancque auctoritatem, quae patrum quan-
dam sunt parentum cor, & animam transfigen-
tia. Id quod Phalaris quoque Tyrannus de-
monstravit, Leontium Teucidis filium ad cru-
cis supplicium condemnato; interrogatus enim,
cur non simul cum filio Patrem quoque
eius eodem affectet supplicio, utpore qui ejus-
dem fuisset delicti confos, & complexi respon-
dit: Vterque crucis supplicium subiit, Filius corpo-
re, Pater in corde. Cum igitur cor Virginis lym-
pidissimum fuerit passionis Christi pectus, ne-
sequitur evidenter, quod, cum stabat iuxta Cru-
cem, omnes Passionum Christi acerbitate in eo
fuerint representata. Quodcumque torquebat
Vbertin. de filium, matrem cruciabatur: Qui clavis transfigebat
Casal. ex cunctum, Mariam affligebat, nam dolor filiorum
Bart. 10. vulnus est parentum, unde Maria sustinuit intus,
fis p. 10. quod filius tulit foris. Et sicut Omnia flumina in-
fer. 1. de tractant in mare, ita omnes Christi dolores, & a-
comp. B.V. fol. 328. matitudines in corde recipiebantur Mariae.
col. 1.

Vbertin. de
Casal. ex
Bart. 10.
fis p. 10.
fer. 1. de
comp. B.V.
fol. 328.
col. 1.

11. Tandem discyphum hunc per illam a-
ctionem, quæ veluti quoddam Non plus ul-
tra Hebraicæ impietatis extitit, terminare de-
crevi. Sanctus Bonaventura propositionem
quædam refert, que superficieous con-
siderata non minor em in se continer repugniatiam,
quam difficultatem; nam de Mariæ doloribus
cum tormentis Christi comparatis loquens di-
cit, Maria majorem dolorem habet, quam Sal-
vator, quod tot sustinuit. Profectò quisquis hunc
loquendi modum considerat, illum sacræ The-
ologizæ terminos multum excedere fateri debe-
bit, cum S. Th. explesè doceat, quod multas ob-
causas, dolor Passionis Christi fuerit major omnibus
doloribus, imò dicit, quod fuerit maximus.
Superlativo autem superior gradus minime da-
tus. Quomodo igitur verum esse poterit Mariæ
majorem dolorem fuisse, quam sit Christi
dolor: Majorem dolorem habet quam Salvator?
dicere fortassis poterimus S. Bonaventuram in-
telligentem esse de dolore, quantum ad dura-
tionem, quia passa est à feria quarta usque ad Sab-
bathum, vel majorem fuisse extensivè, & quod
effectus: Quia dolorem suum manifestabat sin-
gulis cordis abundantia lacrymarum, & vocis
clamore. Aut cum Aristotele responderi posset,
quod Christus cruciatus fuerit in corpore, Ma-
ria autem per apprehensionem in anima, ideoque
eius dolorem illo longè majorem fuisse, quia
Dolor in animum agens longè superat illum, quo

Arist. 2.
Ethic.

corpus afficitur. Denique idem Philosophus
et quod potentiae nobiliores
objecit tuorum apprehensione. Nobis
potentia sunt magis apprehensiva objectorum. Sic filii
qui oculus nobilior, & delicior est manus
consequenter etiam magis est sensitivus, & pe-
cussio, qua æqualiter percitur oculus, & manus,
plus in oculo, quam in manu dolebit. Do-
lores Christi corporis lationes erant MARIE
autem dolores cor & animam ejus afficerunt,
nos igitur nunc consequentiam inferre, cum
sanctis Bonaventura, & Bernardo condon-
endo, quod Maria majorem dolorem habet,
quam Salvator.

12. Verum enim verò licet hoc non possit re-
pendi non sunt contemendi, aranea cuius
edicam quando haec propositio verificetur: No-
mirum in illa crudelis, & immantacione, op-
post mortem Christi lancea latus ejus vulnera-
tum. Nam verè (uti paulò ante dixi) haec ha-
bit quoddam Nonplus ultra Passio Christi impo-
tatis. Vnde militum lancea latus ejus aperit, &
continuo exivit sanguis & aqua. Dicte iesi,
quemnam lancea illa terigit? quis illa vulnera-
tus fuit? quis sensit dolorem? Non Christus
quia hic iam erat mortuus: Cùm videscatur in illi
jam mortuum; Sed Maria per lanceam illam
corde & anima sua vulnerata remansit. Proje-
ctus evidenti probatione observata est doctrina
illa, quam Metaphysici tradidit, dum auct. 10.
Predicata, que conveniunt subiectis partibus
sunt magis propria, quam ea, quæ conveniunt
ex parte materiae. Sic verbi gratia homini ratione
mater: & convenit prædicatum hoc esse corpo-
rum, ratione forme autem, quod fit rationale.
Neque dubium est quin prædicatum rationale
tacis homini magis sit proprium, quam corpo-
ritatis, quia hoc ad multis pertinet, illud vero
soli homini. Vulnus per Lanceam inflictum san-
prædicarum ex parte materiae, sive corporis, & non
non ex parte forme, & quod jam mortuus fuit
Christus, quando vulnera illud in scutum tunc
Inclinato capite emisit spiritum: tunc postea autem
ad Mariam, fuit prædicatum ex parte forma, quia
viva erat, & que in anima illum recipiebat. Ita dicit
hoc sensu supradictam propositionem intelige-
re possumus: Maria majorem dolorem habet, tam
quam Salvator. Unde Bernardus ait: Postquam ipso
emisit spiritum tuus illa Iesus apud planè novum am-
git animam crudelis Lancea, que ipsius nec mor-
tuoparcens, cui nocere non posset, aperit Iam,
sed tuam usque animam pertransit;

Math.
27.24.4

*ludib.
carib. p.
1554. M.*
mirum anima jam ibi non erat, sed tua planè inde
nequivat avelli. Tuam ergò pertransiit anima
mvis doloris. Et Ludolphus Carthusianus
subiungit: *Licet iſud uia rias Lateris non ferferit
Christus quia mortuus: Beata tamen Virgo ma-
ter eius benè fensit, cuius felicissimam animam
crudelis illa lancea tunc confixit. Nonigitur
vocetur Noemi, id est, pulchra, quia majori
cum proprietate ipsi conuenit nomen Matræ &
Maria, quia in tempore Passionis mare quodam
fuit amaritudine plenum.*

Agendum igitur, & Auditores, & fideles, ac
Marie devotæ animæ, versus montem Calva-
riæ nos recipiamus, appropinquemus Crucis, &
ad compatiendum filii matrisque doloribus mo-
veamur. Considerantes quod hoc totum ob cul-
pas nostras, & ex amore, quo afflictissimus Je-
sus ejusque mæstissima, omnisque solain ex-
petis mater Maria nos prosequuntur, procedat.
Unicajutaxat ab uniusque nostrum corde procedens, atque ab oculis nostris dimanans
lachrymula sufficiens erit ad temperandam tor-
mentorum utriusque atrocitatem: aut vero
corda nostra compungendo ad pedem Crucis
contritionis actum eliciamus detestando pecca-
ta commissa, firmumque illa deinceps nunquam
repentendi propositum faciendo hoc enim ad rotamque acerbos dolores leniendos mirè deser-
tum.

PARS SECUNDA.

27.2.45. **C**or MARIAE in tantum amaritudinum
procelloso mari velut rupes quædam à
tot adversatum procellosis undis collisa, sem-
per sterit, nunquam tamen eversa, adeò ut glo-
riose sancteque gloriari potuerit dicendo: *Nec
fleat nec frangar, Maria firma stabilis, & con-
stans semper permaneat. Unde natum est em-
blema, in quo Tauris quædam pingebatur lumen
intus inclusum habens, quod neque per pluvias,
neque per ventos quantumcum impetuofos,
extingui poterat, cum hac subnexa epigraphie:
undique frustra, id est, *Nec per pluvias, nec per
ventos.* Per quod significatur Virginem in fide,
& amore adeò fuisse intrepidam, ut nec sanguini-
nis copiose pluviae, nec perfectionum, aut
perfidae pharisaice venti illam unquam potue-
rint extinguere. Undique frustra. Nec abs refu-
tum esse cederem, si hæc subnecteretur
inscriptio: *Non extinguitur in nocte; id est, in
tempore noctis, quando Tenebra facta sunt super
Pasletti. Sanctorale,**

universam terram. Non enim extinguitur spiri-
tus Maris, sed vivax semper conservatur; inter-
que tot dolores virginea illa anima, nec cedit,
nec cadit, quod tanto magis admiror, ex quo
Sanctus Bernardus de senis dicat dolores ejus
tales, tantosque fuisse, ut si in omnes creature
passibiles distribuerentur, quævis illius particu-
la adeò unicuique gravis furura esset, & insup-
portabilis, ut qualibet inde emoritura esset.
Tantus fuit dolor Virginis in Passione Christi, quod D. Bern.
si in omnes creature que pati possunt, dividere. Senens. ser.
tur, omnes salutem interirent. Ertamen cor illius 61. art. 3.
ab omnibus simul concussum, stabile atque im-
motum conservabatur, & vivebat. O constan-
tria impugnabilis!

14. Inter alias, quæ nomine Mariæ in He-
breæ lingua expeditæ adhibentur interpretatio-
nes una est, quam refert Philo, secundum quam *Philo de
Mariæ idem est, ac stellæ maris;* quam etiam ad *MARÆ*
ducunt Beda, & S. Bonaventura. Imò ipsamet nomine
Ecclesia ipsam titulo stellæ maris adorat, dum *Beda in c.*
canit: *Ave maria stella, & alibi Stella maris suc-*
1. Luc. Ep. curre cadent. Potiùs opinione mea adeò perc-
grinum videtur quod stella ea lefis suam à mati in *spec. B.*
denominationem accipiat, ac si stella maris fu-
M. V. D. *um fortiretur à celo praedicatum;* *Quodnam Th. Opus. 8.*
stellis, quæ cæli ornamentum sunt, cum mari
commune intercedit? Fortasse est stella illius
maris, quod ex altera Insula Corlandia parte
repetitur, quod redditur inavigabile, prouti *Simon.*
frequenti experientia comprobatum est ab Aral-
Majolus
do Normannorum Principe? vel forte si stella col. 16. fol.
mati subtili, in quo, ut Plinius scribit, non fo-
l. 539 *Plin.*
luni herba nesciunt & fractus, hand fecus, ac *L. 13. c. 2. 5.*
in terra, verum etiam densa conspicuntur di-
versarum arborum, abietum, videlicet, quercu-
um, laurorum, & olivarum sylva, unde ab ex-
pertissimis quoque oceanum solcantibus navar-
chis tularpi minimè porret. Aut mari Frisiæ,
quod suos nonnunquam limites egrediens ter-
ram inuadat, prouti factum est Anno 1218. Quo
supra centen. hominum millia ab aquis fuere
submersa? S. Bonaventura cum Davide per ma-
te istud huic mundum intelligit: *Hoc mare ma-*
Faminan.
Strada l. 7.
fol. 350.
P. 103.
v. 25.
gnum & spatium. Quisquis autem hoc ma-
re navigans apocellis conquaillatur, & ne in
profundum ulque iosefini naufragetur periclitatur;
stellam Mariam respiciat, quippe quæ illum
ad salutis portum cum securitate conduceret: *Ma-*
D. Bona in
ria gerit officium stellæ Marina, que navigantes spec. B. M.
per mare mundi in navim noxie, vel paeniten-
V.
tamer.

tamen si expositionem istam spernere nossem, atmen à veritatis tramite me procul abiturum minime existimo, si per mare istud, cūjus Maria Stella dicitur, mare rubrum intellexero passionis Christi, mare sanguine purpuratum, in quo non Phataonis, sed eulparum nostrorum exercitus submerguntur. Unde S. S. P. Augustino interroganti: Quid se mare rubrum? Respondeo quod Passio Christi sit mare rubrum sanguine Domini consecratum. Hujus amari, & purpurei mari Virgo Mater stella dicitur. Sed dices fo: sitas potius Lunam, quam stellam vocari debet, siquidem instar mari prædominatur. Respondeo, nequaquam; nam in hoc passionis mari ipsa se nequaquam Lunam exhibuit, quæ mutabilitatem & inconstitiam invenit, sed vetam stellam, qua dicitur à studio, quod stare stella videntur, ac proinde S. Joannes Evangelista dicit, quod Stabat juxta Crucem, stabili nimurum, immobilis & constans, ad modum stellæ. Unde alius quidam dicit. Beata Virginem apudstellam nominari ex naturalibus stellæ proprietatibus, hanc difficultate erit comprehendere. Si stella à studio dicitur propter eius stabilitatem, & immobilitatem stella fuit certè Maria, cuius tanta noscitur in bono stabilitas & firmitas. Et S. Ambrosius, Stabat ante Crucem Mater, & fugientibus viris stabat intraprida Stabat, inquit Anselmus, Maria in fide Iesu constantissima, & patientissima, nam discipulis fugientibus, cunctisque viris recedentibus, in gloriam totius famae Iesu, inter tot pressuras filii sui constanter ipsa sola stabat. Non se lanabat in tanta amaritudine, nam male dicebat, non murmurabat: nec vindictam hostium à Deo petebat, sed stabat patientissima doloribus immersa.

D. Aug. in
Pj. 80. fol.
195. col. 4.
M.

Ambr.
Calep. V.
Stella. Io.
Carth. t. 1.
L. 2. hom. 7.
fo. 156.
col. 2.

D. Ambr.
de Inst.
Virg. D.
Anselmus
de Comp.
Virg.

Joan. 19.
v. 26.

tum illum ingredientibus & veluti lupi in ipsum tanquam innocentem ovicalem, crudelis manus suas immiteribus Petrus quidem iugis ob excusivam facinoris indigotarem somnatus aliquod dederit generosi animi specimen, nam exemit gladium suum, & permissi formam principis sacerdotum. Postea vero omnes metu culosis facti sunt, & pusillanimes, & velut mudi leprosi perterriti facti in fugam fuerint conveniunt. Tunc discipuli omnes relicto fugerunt. Optantem equidem scire, an Joannes quoque uas ficerit ex discipulis illis, præ nimio meo infagam adactis? Respondendum quidem menino esset negare, siquidem hic tanto cum servore Magistrum suum amaverit, & ab eodem quoque incessanter, valde impensè deletus fuerit, de quo prouide fuga haec turpis peccatum ea poterit, cùm amor virtus sit unita, per quoniam prouide Joannes à Christo diligenter nequaquam debuisset. Veruntamen, cum sacerdos expresse dicat: Relicto eo omnes fugerunt, hoc numero, Omnes Joannes quoque carnis connumeratus. Et Sanctus Marcus dicit: *Hoc illi* lessens autem quidam sequeruntur illum, *ambo* a *lindone super nudu*, & tenuerunt eum *at lindam* a *lindone nudus profugit ab eo*. *Ubi*, tandemque ille nudus adolescentis fuerit non dominus, & tamen ex multis conjectus Joannes fullo cognoscere possumus, id quod multi quoque patres confirmant videlicet Beda, Chrysostomus, Ambrosius, Gregorius, & alii. *Hoc de loco* dicitur qui territus fuit. Quantum igitur leniter Beda in ipsum vacuum in monte Calvaria exhibet, *hunc* qui in horo Gethsemini fuerat? Quando Christus capiebatur, fugit, quando autem Crucifixus est, firmiter & constante steitur: *Vnde Iesus* *et* *discipulum* *stantem*, *In horo timidus, & pusilla* *Dicitur* *in* *Calvario* *monte autem constans, & intrepidus* *permanxit*. Cum tamen e coru*maris* *in monte Calvaria* fugere potius debuisset, ut pote in loco reis crucifigendus, aliisque suppliciis afficiendis destinato, ac prouide horrore plenissimo, in quo carnifices immanitatem suam peraspere exercebant. Et tamen è Calvario morte nequaquam fugit, sed ad pedes Crucis intrepidus stetit. Idque qui Mariam, qui stabat juxta Crucem, firmam, atque constante videt. Unde colligetur constanciam Virginis adeo fulse constancem & heroicam, ut Joannes illi tanquam firmitatis, & intrepidae constancie exempli plani obliuia fuerit. *Stabas juxta Crucem* *Cristum*, *hunc* *est*, *Ioannes*, *abique nullo pavore, tenuis mortua dñe*.

in horto, cur non sic per Crucem? Quia seilicet vi-
debat ibi Mariam plusquam humana quadam
affitudine, ac constantia ibi adstantem, & tanto
exemplo roboratus, pariter & ipse fuit abque ju-
dicum & ministrorum eorum timore.

16. Quænam igitur constantia cum con-
 stantia Marianæ comparari poterit, quam illa in
 tot, tamque funestis casibus Filii sui generosissi-
 me exhibuit! Scio quidem quod Praesarte vi-
 dens filium suum a Cambyle sagitta transfigi &
 occidi, nequaquam turbatus fuerit, qui potius
 de Cambyle laudavit. *Ut peritum artis sagittarie.*
 Antigonus quoque Rex mortuo Alcione filio
 suo non doluit, sed se, eo quod opinione sua di-
 uitius vixisset, valde mitari dixit: *Conflanter tu-*
bi, ut dicere illum serius aliquando, quam putas
est, occubuisse. Marcus Antonius adeò fuit an-
 mo intrepidus, ut à nullis unquam sinistris for-
 tunæ eventibus vinci, aut superari potuerit: *Tan-*
ta fuit anima constantia, ut nullo unquam affectu,
nulla verum fortunæ vultum immutasset. Post
 quam Paulò Æmilio quatuor diebus antequam
 ob acquitatum Romanorum Recipublicæ Mace-
 doniam triumpharet, mortuus esset filius, & ali-
 iustribus diebus post habitum triumphum mor-
 te quoque sublatus fuisset, nequicquam inde vi-
 fus est concubari, sed jacturam illam agno ani-
 motulit. *Cum Horatio Pulvillo filium suum*
oculum esse nuntiaretur, aliud nuntius respon-
suum boui rerulit, quām hoc si mortuus est fe-
piatur; vos cadaver, ubi vultu efferte. Xenophon
 certior factus primogenitum suum in prælio
 fortiter, & generosè dimicando occubuisse: *gra-*
tias celestibus rerulit, simulque protestatus se
 majorem in corde suo sentire de generositate
 sua testitam, quām ex morte ejus turbationem:
Nomina testatus se majorem ex filii virtute lati-
tiat, quām ex morte mortarem sentire. Anaxa-
 goras filii sui mortem annuntianti respondit:
jan dudum notum fuisse, eum esse mortalem,
 & mortis legibus obnoxium: *Nihil novum me-*
jer de pass. moris; sciebam enim illum esse mortalem. Sed quid
 Christi, fol. de formis dicemus, quæ moliores, & magis com-
 103. col. 1. *passiva sunt quām viri?* Rutilia, quæ coram fi-
 lium suum tanto amoris affectu prosequebatur,
 ut ne quidem illum in exilium abactum dese-
 tere potuerit, audita ejusdem filii morte, ne ul-

lum quidem suspitum edidit, aut vel unicam
 lacrymulam effudit: *Lacrymas nemo vidit.*
 Symphorosa Getulii conjux, septem filios pro
 Christi fide trucidati videns, patientissimè tristè
 quin etiam ad martyrium animarvit. Venique de
 Sophia referunt historiæ, quo tres filios, quos
 sicut oculorum suorum pupillas diligebat, sub
 Hadriani tyrannidè in conspectu suo occidi vi-
 des, lato vultu morem illorum ficerit intui-
 ta: *Eos jugulare vidit cum gaudio.* Negari
 piofectò nequici exhibuisse intrepidi animi constantiam, veruntamen nullus
 illorum aut illarum cum Maria comparandus
 venit. Constantia enim, quam Virgo in Filii sui
 passionæ offendit, cuiuslibet alterius creaturæ
 constantiam tantum excedit, quamvis Sol
 quamlibet stellam, vel universum in magnitu-
 dinē quenvis atomum excedere noscitur. Un-
 lib. 4. de
 De Canisius scriptis: *Stabat gratulabunda Ma-*
ria, quod Filium iam gloriæ certantem, hostesque
omnes brevi viaturum intelligeret. Stabat sua vir-
tutus, atque constantia, que rebus adversis pro-
banda erat, memorandum exemplum posteris pra-
bitura: quandoquidem nec tribulatio, nec angu-
stia, nec periculum, nec persecutio, nec gladius, nec
mors, nec vita, neque alia creatura illam separare
posset à charitate Christi, cuimodo penitus coha-
rebat. Quæ nobis quoque in sufferendis gene-
roso forti, & intrepido animo omnibus hujus
mundi miteris & adversitatibus, constantie
præclarum exemplum esse poterit. Hanc specu-
*li loco usurpa, & ob oculos pone, utaris illa ve-
 luti pharmaco quodam leuitivo ad temperandas*
omnes tuas afflictiones, tuatumque arumna-
rum amaritudines indulcendas, certò tibi per-
suadendo, quod maxima afflictionum tuarum,
solum stilla quædam sit, si comparetur cum af-
fectionibus, & doloribus Virginis. Hac enim
ratione ex passionibus Virginis indicibilem re-
cipes consolationem. Quam tibi concedat
omnipotens Deus. Qui vivit, & re-
gar in sæcula sæculorum.
 Amen.

Petr. Canis.
lb. 4. de
Deipara.

R. 2

SER-

S E R M O D E C I M U S.

I N F E S T O

S. FRANCISCI DE PAULA.

Non est inventus similis illi, qui conservaret legem excelsi. Eccles. 44.

Sicut stellæ sunt veluti gemmæ, & lapi-des pretiosi, qui venustum cœli pallium insigniter illustrant, & adornant: Flores quoque & poma aurea, aliisque qui è terra nascuntur, fructos, divinitæ sunt, quæ in terra hinc in nostrum commodum conver-santur, ita quinque virtutes morales ornatum ex-mum ministrant quo anima mitum in modum exornant, adeò ut super omnes mundi crea-turas anima per virtutes sublimetur. Unde, qui verus est virtutum possessor, gloriari merito potest se quintam habere omnium bonorum essentiam: *Virtus fert omnia tecum, scribit Etuditus ille.* Cum haec sola Laertius cum-Man. 1.6. &c. sua desideria abunde explexis, aperte declarans: *Virtutem sibi sufficere ad felicitatem, nec nulla re opus habere.* Apud Stoicos per om-nium ora hoc resonabat axioma: *Nihil ex-pendendum prater virtutem.* Phocion Athenen-sis nihil virtutem in pietio habebat, affirmare solitus, quod unica virtus sit potens, reliqua au-tem cuncta nuga. nulla in mundo dominatur felicitas, quæ illam tanquam vasalla, & subdi-ta Reginam suam non recognoscet, eideni velut tributarum omnem cedens gloriam & hono-rem: *connexopæ (inquit Plato) omnium rerum copiam virtuti concederet.* Verum quidem est quod raro, & difficulter omnes, vel multa virtutes simul, & unitæ in unoquoque reperi-antur, veruntamen in solo magno Dei servo Francisco de Paula veluti in propria metropoli, sine numero letæ, & tranquilla simul collectæ resederunt: *Non est inventus similis illi.* Dicite enim sodes, fax illa ardens, & vehementer lu-cens, quæ in die nativitatis sua super domo in qua nasciebatur compatuuit, quid aliud fuit, quam verum ardoris, & vivacis fidei sua indi-cium, quam suo tempore etat habiturus? Quan-

*Cam. in
li Symb.
Laert. l. 6.
Man. 1.6.
Apoph.*

*Stobæus
serm de
Prud-*

*Plato in
Manezim.*

*Ecclesiast.
44-*

dó parentes suos, ut cum Assūsum aliquo-ducerent, enixè rogavit, quid indicare volu-quant, quam debitat erga S. Franciscum gratia-nem, utpote per cuius intercessionem patens illum impetraverant? Nunquid, quando ge-tuordecim annos natus, velut novellissi-dam Joannes Baptista, in solitum quoddam deseruum se subducit, seque radicibus, & age-stibus, seu sylvestribus herbis suscep-tat, hanc alperrim paucientem rigoribus suis praedi-ctis? Quando integras noctes in vigiliis transi-^{per}coram Crucifixo genuflexus crucifixam ro-bora-orum, tormentorumque acerbitatem le-gem spiritis, & flexibus prosequebatur, quidquid illum affectus pictatis sua expressivos insu-^{per}bat? Quando temerarium Hæreticorum ra-sum detestabatur, quo candidum virginitas florem conculcabant, nunquid tunc clausu-^{per}stabatur, quād simo vinculo virginale puntat deinceps esset confederandus? Quando in ex-tasi rapta, mentem suam in Deo colligatam habebat, nunquid tunc quam fervens in oratione futurus esset expresse praesagivit? Si petere, ac sollicitante Ludovico XI. à Sexto IX. va-catu, & iussus promississime in Galliarum re-gnum se conculit, nunquid in eo exultimè obediencie actum exercuit? Nunquid feri-dum se Catholicæ Religionis ostendit, quando diversas Paterni, Spezzani, Co-regiani, in Sicilia, Turonibus in Francia Eccle-sias adscrivit? Quis illum non dicerit mani-um voluntatis paupertatis amicum, qui omni-tem in solo Deo spem collocaram habens, tu-dum audiit illam ex ingenti auti copia, quād sum & Confessus sibi donatum acceptra, horacum tri-acceptare voluisse, quo ad extrema necessitatis opus habebat? Nunquid prudentem, ac si à providum se esse opere ostendit, quando pro pau-^{per}bo?

hono, ac felici Religionis suæ regimine Patrem Bernardinum de Otronto, cum duobus sociis Correctorem, & Coadjutorem constituit? Ex quo pacem in Tuscia, irruptiones Turcarum in Christianissimum, Otronti amissionem, ejusdemque recuperationem, Francisci I. Galliarum Regis Nativitatem, Julii II. Pontificatum aliosq; filiales evētus, prout ex ejus litteris ad Simonem de Limena scriptis videri potest, certissima subsecuta veritate vaticinando prædixit, nunquid illum prophetæ dono clariusq; verē affirmare poterimus? Profecto, si quis Lycaon, sive Areopagum virtutum ipsum fuisse asseverat, a veritate non procul abibit. Veruntamen hec ita se habeant, tates tamen virtutes particularetur in hoc magno Dei servo p̄r ceteris gloriosè resplenduisse videntur, ob quas proinde iuste de ipso dici possit: *Non est inventus similis illi,* sunt autem haec, nimirum, Humilitas, Chalitas, & Abſtinentia. Etenim Minimus appellari voluit, veluti ab Humilitate profus exinanitus. Sanctissimæ Religionis suæ primordia fundavit, ex ardentissima Charitate, q;na fuit succensus. Denique tanquam Abſtinentie obſeruantissimus Filios suos quarto abſtinentię quadraginalis voto adstrinxit. Unde in omnibus, in his autem particulariter obſervarit legem excellens. Quocirca quo tempore ego tres prenominales Francisci virtutes, veluti si tres fragrantissimi flores essent, tanquam apis quedam intellectus mealis eas circum volitando delibabo, vos, ut benigna attentionis, & silentii aura mihi favatis, eoīcē requiro.

2. *Non est inventus similis illi.* Franciscus de Paula in submissa humilitate adeō profundus fuit, ut oculi mei insufficientes se fateri cogantur, ad eam visus mei brevitatem penetrandum. Imo adeo reverā Minimus fuit, ut oculorū mecum lumen vix illum à nihilo discernere valeat. Et tamen Religionis suæ curius cum universis rotis, & machinis ad pertinetibus, cō quid minimus esset ab hac parva Formica moverit, & trahit dirigi potuit. Referunt etenim Historia Triremen quandam universa necessaria sua suppellicile opimè instructam ab ingentia quodam manu factam fuisse in quantitate adeo minuta, ut unica apicula alis suis expansis contegepoterit. Humilitas potiù Francisci quanto magis ipsum minimum reddit, tantò majorem Orationibus ad dignę de eo discurrendum adficit difficultatē. Unde sicut valvae machinæ ad hoc, ut tractabiliores reddantur, in minorē quantita-

tem redigi & paululum diminui debent; ita e contrario hujus magni Patriarchæ humilitas, ut discerni, & videri possit, non nihil debet extollī, & magnificari. Atque idē sicut ex Satyri cuiusdam parvitate nonnemo excedentem gigantis cuiusdam statuam demonstrare novit, ita quoque dum ego sancti hujus adeō celebris, & famosi Patriarchæ excellentias adduxero, vobis liberum campum cedam coniiciendi profundam ejus sanctissimi viri humilitatem, qui è minimo factus est maximus, cum illa sit Dei Op̄ Max. inolita consuetudo, quod illos exaltet, qui se humiliant, quodque nobilitatis coloribus illos illustret, qui intra natalium obſeruitatem ferentam secum semper deserunt conscientiam.

3. Qui verē nobilitatis non habet notitiam, facile induci posset ad credendum Franciscum ignobilē esse natum, tum quantum ad patrīam, tum etiam quoad parentes, quos tamen honoratos, Deumque verē timentes habuit: E contra verō ego ex humilibus hisce principiis, & vīlis natalium antecedentibus, efficacem verē nobilitatis, & excellentiæ deduco consequentiā. Etenim Astrologi docent, quod quando Sola Luna remotius absit, tanto Luna oculis nostris splendorior, majorque esse videatur: *Quo longior à Sole recedit Luna, eo clarior est.* Unde derivatum est emblemata Solis, & Lunæ procul à se invicem remota, cum haec epigraphe: *Clariss. Andr. lucet longè.* Porro sole nobilitatis symbolum *Chioceus* esse multæ rationes efficaciter persuadent, unde *apud Ioann.* Sol apud antiquos dignitatis Imperialis, & Re. Ferum p. 2 græ symbolum erat. Cyri temnum, in quo sibi in theatro sole se amplexat, videbatur, Astrologi expo. symb.

suerunt, dicentes: *Esse omen faustum, & propitium* & tres decades annorum adiiciendos vita Regis affirmarunt? cō quod Sol ultiore Rex planetarum, majestatem Regiam communiter indicet. Sic quoque quando universa solē corona cingi videtur, Apollonius Magnus famofus mox præfigivit, *Marcel. de Pise r. 1.* mihiem quandam qui Stephanus cognomina. fol. 569. batur, quod in Græco idem, quod *Crona*, significat, in eodem temporis momento occidere Vomitanum Imperatorem. Soligitur suis splendorebus illustratus majestatem imperialē denotat, seu famam illustrem, aut natalium nobilitatem? Luna vero demissoris, & humilitatis symbolum est, ut proinde bene nominata sit in Lauretus scriptura: *Luminare minus.* Estque in calo omnium infimo sitata: *Luna est planeta in infimo Alleg. V. calo.* Unde à partite deducere, & arguere possumus, quod sicut Sol remotior, majoris in Luna 563. fac. 2.

luminis, & magnitudinis causa est: Ita pariter quād Luna humiliatis Franciscus ab illis, & splendide natalium nobilitatis sole sive remor, tanq̄ facta sit apud Deum dignior, & excellentior. Ambigat igitur, qui quis voler, pro sapientia, patria, & sanguinis egregiam nobilitatem, non tamen id faciet sanctus Franciscus, quin potius natalium suorum humiliati minimi qualitatem adiungeos, quam quam maximē clarescere fecit nobilitatem & excellentiam.

Clariss luctus longe

4. Post Sanctitatis sua fama multos ad eum in servitio Dei conlectandum efficacissime attrahebat, quos in Chorum ad psallendum, summamque Altissimi Majestatem venerandam perducet? Quibus proinde regulam dedit, instituit religionem, in eaque prae ter tria vota solemnia ordinaria, quatuor insuper perpetuae abstinentiae a carnis, alisque ejusdem conditoris cibis adiuxit eosdemque patiter uniformi terrei coloris habitu, prout etiam adhuc videatur vestivit. Etenim in hac sui Ordinis institutione unicā duntaxat actionem, quam maximē admiror, scilicet, quod in capite suo confutram illam clericalem per modum coronæ caput cingente? ut in aliis Religiousibus sollemnē est, portare noluerit, illamque etiam à minimis suis deferri venterit. *Cur ita? Num forte credebat Religiōlo statui minimē convenientē, signum illud in vertice deferre, quod spinosum Crucifixi Redemptoris diadema representat?* *Tenjura capituli Sacerdotis & rotunda eius pilorum media sectio, vice corona est spinae, quam Christus gestavit,* inquit S. Germanus Archiepiscopus Constantiopolitanus.

D. Germ.
Constan-
tinop. t. 8.
Bibl. PP.
f. 54. col.
1. 6.

Inven.
Satyr. 9.

Andreas
Duchesne
in his.
Angl. ann.
1300.

5. Consuetudo erat apud Romanos, quod nascente masculo honoris causa ad fores domus corona quādam suspenderetur. Unde Juvenalis.

Foribus suspende coronas

Iam Pator es.

Arque ideo cum Franciscus tot filiorum Pater sit, quod Religiōlos in ordinaria suum admisit, cui coronam in capite suo deferre detrectat? Porro cum Eduardus I. Anglia Rex Joannem Ballum Scotorum Regem in p̄lio accepisset captivum, eidem, ut Regium diadema ē capite deponeter imperaverit, quippe qui servus factus amissā libertate, conditionem accepisset Regio diademati minimē convenientem. O Rex, hoe insignis dedecet hominem factū alieni juris, corona servitus impatiens, est tessera liber-

tatis. Merito igitur Franciscus quoque, utpote qui una cum omnibus Religiōlis suis se declareret servum Dei, ac proinde propria voluntatis arbitrium exuerat, seque quarum votorum vinculis colligaverat, coronam qua feni-
tutis impatiens, & tessera est liberatis, in capite suo portare abebarat: Henricus III Emblemati loco tres coronas pinguebat, quarum una Polonia, altera Francia regnum retebat, tertia autem, qua ambabus superminebat eam indicat, quae post praeferentem vi-
tam in celis obtinenda speratur, cum hic inscriptio: *Manet ultima celo, quod illi Apollon dicto pulcherrimē contornat: Regula est mo- 170 corona justitiae.* Franciscus quoque filios lo-
ci in terris corouam portantoluit, quo potius illis iussit, ut strenue pro illa in celis co-
quenda, ad Dei honorem, & obsequium dece-
tarent. Etenim verum quidem est consueta clericalē in modum coronā factam S. Petrus ab infidelibus ad majus ejus vilpendit, & contempnū interrogatam fuisse, hanc tam ea Dei Filius in speciale gloriam, & dignitatem trans-
mutavisse: *Uode fratres Germani; intragen D. Gen. referit venerandi capituli Apolloni Petri, qui iam in ip-
miffus esse ad prædictiōnē Domini & Magis-
ter tonja est ab his, eique Magister Celsus beni-
xit, & infamiam in honorem, illamque in gloriā convertit.* Unde Franciscus, qui Religiō-
los suis minimos esse volebat, noluit, ut in capite illam deferrent coronam, qua gloria, dignitatem, & excellentiam demonstrat. Ad imitationem Titi Veipasiani, qui factus vicit
urbis Hierosolymitanae, Regiam ejusdem ubi coronam acceptare renuit: *Cum captus Hierosolyma-
mis à finitimi genibus ob victoriam coronam atra ei offerretur, respuit, dicitam se ad honore magis-
tatum. Ideometer fecit Godefridus Bulloensis, Tho-
num Hierosolymorum Rex creatus à Latini, Re-
giam possestātem sine insigniis accepit, negante quā
in ea urbe coronam sumpturum, ab Damiano, & illi
Deus spineam gestasse.* Cantus, qui primus 1300
hujus nominis Anglia Rex fuit, cum Ecclesiam An-
tigrellus Crucifixio vicinus adfaret, se in eis 1300
præsentia indignum esse reputans, qui Regia Tho-
rona in capite redimitus esset, eandem per eum
humilitatis insigne actus ē capite suo pro-
p̄uis manus sublatam, Crucifixi Redem- 1300
ris nostrī capiti superimposuit. Eundem exiliū Dam-
mo fuisse S. Franciscus sensum, adeo enim homines & Con-
fessi fuisse, ut se omnesque suos indigos existimat, quae
diadema illud, quod coronam fela regis
Cuncti

Christi referunt, in capite suo deferunt. Fecitque ad exemplum militis illius Romani, de quo Tertullianus referit, quod, cum ab Imperatoreibus Severo, & Aurelio, in generositas sua dignorum praeium coronam accepisset ex Latino contextam, adeo humilis extiterit, quod ad illum in capite suo deferendum induci nunquam poterit, dicendo quod solum illum manibus suis deferre mereretur, donec Rex Regum Crucifixus Salvador noster est manibus super caput ejus reponeret. Veum cedat procul militis humus humilitati profundissima. S. Franciscus utpote qui non solum quoad se in capite proprio deferre noluit, sed etiam ab aliis Religiosis suis portari prohibuit. O ingens, & profunda humilitas! O Francise, merito tibi debetur gloriiosus ille minimi titulus. Non est inveni.

6. Olim apud Hebreos minimum esse per similes similitudinem exprimebatur, cuius granum ex omnium minimis unum est. Et ut Maldonatus scribit: Cum aliquid validum parvum esse significabatur, grano Sinapis simile esse dicebatur. Unde non existimo ineptam fore comparationem; si Franciscum grano sinapis, & qualcum esse ostendero, adque eo majori cum jure, quod ambo minimi nomine appellantur: Quod minimum est omnibus seminibus. Postea vero in tantam magnitudinem excrescit, ut fiat arbor, in cuius latere protensis ramis aves cali libenter habitant: Cum autem creverit, factum est majus omnibus oleribus, & sit arbor, ita ut velutres habitent in ramis ejus. Quia de sancto Pare Augustino lequeus dixit: Granum sinapis magnum est non specie, sed virtute: quod est idem, ac si dicarem, magnum est non secundum quantitatem molis, sed virtutis. Inter omnes creaturas rationales Franciscus de Paula se minimum reputavit, non solum, quia in regione quadam modica, & vili natus fuit, sicutque filius Jacobi Martorilæ, & Vienæ de Frisca domini conjugum quidem honoratum, sed humiliis conditionis: verum etiam, quia minimus, & abjectissimus de letem ipso sensit, scilicet inter minores estimando minimum, & profecto aperte ad eum indolem, & inclinationem locutus fuisset, qui ei dixisset: Minimus et omnibus hominibus. At verò deinceps Deus voluit, ut instar sinapis crescere, & fieret major omnibus, vel saltem in sanctitate, & meritis nequamquam inferior nullis aliis maxima sanctitatis viuis. Ipse namque velut arbor crevit, &

religionis suæ ramos in omnes Europæ partes extendit, imo ab Oriente ad occasum: Fadus est arbor, in qua non aves cali, sed tor, & tot milia servorum Dei, Prædicatorum celeberrimorum, Thelogorum insignium & Prælatorum habitant in ramis ejus, id est, exponit Syriaea.

Syriaca.

Scaphaus apud Eu. feb. l. 2. de arte vol. cap. 88.

Matth. 25.
v. 40.

7. Illis, quia in novissimo judicii die ad dexteram colloquuntur, & ad premia remittendi sunt ecclœstis paradisi, Dei Filius reperitur, & exponet charitatem, quam in hac mortali vita erga ipsum exercitauit dicendo: Quando me vidisti famelicum, & stibendum, nudum, & infirmum peregrinum, & incarceratedum, promtum necessitatibus meis atrullisti sublidium. Et quidem tametsi hosce charitatis actus in propria personam meam non exhibueris; verebuntamen Amen dico vobis, quamdiu fecisti uni ex his fratribus meis minimis, mihi fecisti. Equinam sunt hæ fratres Salvatoris? Non audiui? Minimi. Fratribus meis minimi? Verum enimvero, ex quo Christus magnus imo maximus est, Princeps omnium Principum, Dominus dominantum, Rex Regum, & Deus universi, magnus, excelsum, sublimis, quia ratione cum eo, qui minimus est, habere fraternitatem aliquam potest? Ecce Franciscum gloriosissime sublimatum, & magnificatum, siquidem ab eo quod est essa minimum, in tantam sunt altitudinem sublimatus, ut Dei Filius cum eodem loco, & gradu habuerit, quo haberet solet frater à fratre. Unde Chrysostomus:

Chrysost.
to. 2. in
Matth. c.
25. hom. 8.
fol. 140.
col. 1. B.

maiora

majora accipere favorum incrementa, adeo etiam, ut id ipsum credibilitati, excedere limites videatur: *Mibi scis quod minimis fecisti?* Ergo ne minimus & Deus una erit, & ipsissima entitas? adeo ut minimus cum divinitate in eodem sit ordine, id est, ut vel Deus sit minimus, aut vero minimus mutetur in Deum? sed verendum inquietus ne isthac exaggeratio jutus nimium terminos excedat. Scio equidem quod magnus Macedoniae Monarcha Ephastionem obitatas ejus qualitates alterum Alexandrum, dicere, atque censere designatus non fuerit, quando Silig Gambem Dattii Regis matrem Ephestinem loco Alexandri venerando etrasse se credentem Rex manu appræhensam in pedes levavit dicens: *Non errasti Mater, nam & hic Alexander es?* ut refert Quintus Curtius & veritatem quod inter aliquem minimum, qualis Franciscus erat, & ejusmodi magnatum, qualis Deus est, *excelsus Dominus, inquit Propheta,* talis intercedat correspondientia, ut ambo unius, & ejusdem sint identitatis, excelsus quidam est, qui duntaxat profundè cuidam humilitati attribui posset: *Habent hoc minimum, inquit Scriptor quidam solemnis, quod super gredianum ipsos terminos nature.* Speculatio quidam hæc est, veritatem super Evangelicam veritatem foundationem, quæ Dionysio Carthusianus attribuitur, qui dicit: (*id est minimi*) sunt corpus meum mylicum, & caro mea, & tam grata habeo bona eius facta, ac si mea persona essent exhibita. Quo etiam sensu sanctus Bernardus ad humilitatem nos exhortans, dicebat: *Per humilitatem ad sublimitatem ascenditur, quia hæc est via, non alia propter ipsam.* Christus enim cum per naturam divinitatis non haberet quo cresceret, vel ascenderet (quia ultra Deum nihil est) per descensum, quodam modo, ut cresceret inventus.

Q. Curt.
lib. 3. de
rebus A-
lex. Magni
fol. 46.

Didacus
de Baza
2. de
Christo.
fig. l. 3. c. 1.
§. 7.
Dionys.
Carth. in
cap. 2.
Matt.
a. 60 fol.
2. 11. C.
D. Bern.
2. 1. ser. 2.
de Ascens.
fol. 2. 52.

8. Etenim si verum est quod Deus honoret, & excellentias non dispenset ut alii luxus mundi homines, id est, respiciendo ad proprias passiones, sed juxta meritorum exigentiam, ad hanc veritatem in me confirmandam scire percepitem, quidnam in sancto Petro carteris Apóstolis excellentia fuit ut per illam se maxima, quæ in mundo est præminentia, qualis est summus Pontificatus, dignum reddiderit. Imò præ omnibus aliis illa dignitate indignissimus non immerito videri posset, ob gravissimos ab eo commissos errores, quando trinavice passionis tempore Filium Dei negavit. Tandem vero postquam causam hujus iusta memorem nonnulli profundi scrutatus fuisse, mens meæ obvenit terra illa manifestari, quam Christus post gloriosam suam Resurrectionem defecit, quando post habitum ex pao, & pisce restorationem Christus Petrum ad vocatum interrogavit dicens: *Joannes 21. versu 15. Simon Iohannes diligu me plus hi.* Cui ipse prompte quidem respondit: *Eissem Domini? Tu scis quia amo te.* Sed an æque sp̄t, valde dubito: Neque enim mihi videtur quod ad interrogations punctum propriè & accurate respondeat? non enim Dominus ipsam luminosum diligat, interrogat, sed amplius alii diligat? Non enim tantum dicit, diligere me; sed addit: *Diligu me plus hi?* Eisem quod diligat, jam Christus de facto sapposnam quod substantiam amoris, id est, quæ amare nequamquam dubitat, sed circumstantiam sollemmodo scire desiderat, id est, amplius hi? Petrus autem quod hanc attinet, in quod propositionem non intellexit, avito quia respondens turbatus, aut confusus fuit, plane lubricus. Ergo tanto intercede: *Eisam Domine, tu sis, quia amamus te?* Cum Petrus idemmet ille sic in lumina cena affectuissimum, & animofissimum se p̄ se omnibus aliis ostendit, dicendo: *Eis omnes scandala tibi sursum intine, ego nos scandalarabor, cum modò amorem suum enjulvis absit amori prævalere non declarat, dicendo: Diligote p̄ se his?* Utique? Ò Auditores, frat̄s scinculus cognoscet, quod ly plus in prælationem diceret, & superioritatem lupa alios, atque id rancquam is, qui delementib⁹ humiliter sentiebat, nemini se, quod amat bene voluntiam erga magistrum, superiorum demonstrare voluit, quin potius minores, & inferiores se omnibus fecerit, ac propria dicit: *Tu sis, quia amote nobis tamen addit plus hi.* Huc ergo Christus motus frustis videtur, ut dicens ita: Ò Petre? adeo humiliter nunc detemper ipsa sentire didicisti? Humilior hæc, quæ omnibus pollopos, metetur, ut adhuc extorris digerat, & præminentiam, quæ omnibus, qui in mundo sunt, anteponi possit, atque id est ex nunc Papam te esse. Ò Vicanus meus cuius, id est, alter ego, & quidam in terra Dei. *Pax agnos meos, pax coeves meos,* idque ut Cardinalis Toletus ingeniose animadvertis: *P̄ humilitatem ejus Dominus omnibus manifesta-*

ret, quod jam ceteris non se preferret. Demonstrate itaque Christus voluit, quod meritum humilitatis Petrus dignitatem contulerit Papatus, quodque ex eo, quia se quovis alio inferiorem agnoscit, Deus ipsum super omnes alios exercevit, unde hoc axioma deduci facile potest, quod *summa humilitati summa dignitas confinatur*. Verum enim vero atque hic observandum est, quod tametsi Petrus se non pretulerit alius, non tamen ideo se declarat Minorem, vel Minimum? Non enim in aliorum se jurisdictionem ingerere, sed humilitatem Fratris Minonis Franciso Alfonso, humilitatem vero Minimi Franciso de Paula relinquere voluit. Atque ideo, quod si Petrus eo solo, quia se alius non pretulerit a Christo tanta dignitate, quanta Pontificatus esse censemur, dignus judicari suus necculum est in Franciscus de Paula, qui se ad inferiorum humilitatis gradum demisit, qualis est Minimum esse, & estimari velle (imo qui in literis suis hunc in modum se subscriptis: *Frater Franciscus de Paula Minorum servorum Iesu Christi benedicti Minimus*) si humilitas celsitudinis mensura & estimanda sit, dignitate quadam tali, que Papatu Petro collato longe superior sit, remuneretur. Arque ideo Deus illum similem similem effecit, & quasi per gratiam, & participationem alium quandam Deum, si quidem Papatu nulla præter hanc reperiunt alia dignitas superior. *Quod uni ex Minimis meis fecisti mihi fecisti. Summa humilitati summa dignitas confinatur*. Ac proinde hujus tam eximiae Francisci humilitatis honorem emblema quodam erigatur depingendo in corpore Emblematis unam nullam scilicet. O cum hac sub juncta epigraphe: *Addito Minimo Maximum fiet*. Nam postquam Sanctus Franciscus, quin humilibus & quasi nihil estimatis naribus ostiundis, ac piodice nulæ similis etat, Minimi titulum ex humilitate syaceta mouito sibi adscivit, adeo factus est Maximus, ut dici possit: *Non est inventus similis illi*.

9. Potius magnus Dei servus probè sciens, quod, ut Sanctus Hieronymus inquit, virtutes sine charitate, non sunt censenda virtutes: *sine charitate virtutes cetera non putantur esse virtutes* (Uode motus Apostolus salutare hoc nobis monitum dedit, scilicet, ut *Omnia nostra in charitate sint*) In facta Religionis sue vexillis hoc symbolum Charitas, ex industria elegit, quasi subditis suis cum Sancto Paulo dicet: *Super omnia hac Charitatem habeo, qua est vinculum Paletti Sanctorale*.

perfectionis. Id est, sciendum vobis est, quod paupertas vestra, castitas, obedientia, jejunia, disciplina, & abstinentia vestra monetae quædam sint, quæ, nisi obligatae sint forma charitatis, nullius apud Deum habet valoris: *Si diffribuero in cibis pauperum omnes facultates meas*

*1. Cor. 10.
Ad Col.
l. off. 3. n.*

(dicebat Doctor Gentium) *Si tradidero corpus meum ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi profest. Hancigitur Franciscus*

coram oculis suis semper habebar. Nihil unquam loquebar, nisi in ore habendo charitatem: sive praecipetur, sive rogaret, sive ipsem operaretur, semper, & ubique charitatem in Opus. c. gerebat, discipulis suis cum Joanne dicendo: 4. Apope. filii, diligit alterutrum, & omnia vestra in charitate fiant. Nec mirum? nam quantum Charitas discordia adveitatur, tantum cum concordia, & pace confoederata esse noscitur? Quisquis enim veram charitatem haberet, eandem non nisi in concordia, obsequia, & favores valeret adhibere? quo sensu locutus est ad Collofenses

Sanctus Paulus Apostolus dum ait: Super omnia Ad Col. autem hec charitatem habete, que est vinculum iustificationis. Et Pax Christi exultet in cordibus vestris. Quibus verbis inferte velle videntur, quod

ubiquecharitas est, pax quoque floreat, & concordia & prout noravit Doctor Angelicus D. Th. ibidem, dicens: Ex charitate mox erit pax. Unde sicut Sanctus hic Patriarcha charitati plananda, forende, & propaganda fudebat, ita quoque pacis stabilienda erat studiofissimus.

Contigit quod suo tempore duo germani fratres propter morum arborem in graves incidentes rixas, & discordias, eo quod quilibet illorum illam suam esse pretendebat. Sanctus Patriarcha charitate motus, ne litigia in majora mala degenerarent, Optans lites tollere, ad orationem se recepit, eaque finita ad arborem conversus eidem ut teste per medium, dividiter præcepit: O Crea- In Colloq. tura Dei, ego Minimus servorum ejus, in nomine famili. c. 2. sanctissima Trinitatis impero tibi ut compones lumen inter ipsos duos Dominos temporales. Et subito arbor illa in duas divisæ est partes a quales si quisque dimidiat habuerit. Et ecce mox sopia sunt omnes discordia, præcisæ est via omni hostilitati? extinctus, & suffocatus fuit illico omnis ignis, è quo alias oboriturum erat magnum, & inextinguibile incendium. His sunt effectus à quibus, tanquam à posteriori, conjici potest, fervor charitatis Franciscum accendeatis, charitatis inquam, quæ in ejus sculpta erat corde, impressa autem in verbis & opere:

fol. 96.

Omnia vestra in charitate fiant. Non est inventus.

10. Alio quodam tempore accidit, quod sanctus Patriarcha summo Pontifici Sexto IV. ad nutum obtemperatus, Galliarumque Regi Ludovico XI. qui illius in Gallias adventum persæpe, & instanter valde sollicitaverat, gratificaturus navi se commiserit in Gallias trajicienti: ubi autem in portu Massiliensi appulissent, custodes, seu excubitores portus illius contagium, aut alium aliquem sionistrum eventum metuentes, onus in hoc operam adhibuerint, ne ullus eorum, qui in nave erant, exonerari, aut littori appropinquare præsumeret, ramersi id omnes velementissime cuperent, & instantissime ab excubitoribus sibi indulgeret postularent. Tandem FRANCISCUS in navis puppim contendens elata voce clamavit, & dixit: O M. illienses, quid est quod timetis?

6.1. f.142. Non est quod vel minimum malum a nobis

formidebit, nihil enim funest in civitatem inferemus, Deus enim nobiscum est, ac proinde exitum nostrum impide noscere. Illum in so-

cietate nostra DEUM habemus, qui nullius mali est bajulus, sed omnis boni dator, & col-

lato munificentissimus: Deus est nobiscum,

permittite nos intrare, quia nihil vobis affe-

remus. Quisnam ex vobis, O Auditores, holce-

veros fuissé charitatis suæ effectus, seu potius

excessus insciabitur? DEVS est nobiscum, Deus

charitas est, atque ideo, si Franciscus Deum se-

cum habet, cor suum charitate plenum possi-

det. Urbem Massiliensem fortiter animat, & à

eiusvis mali timore, & suspicione leuros esse

jubet: Permitte nos introire, quia nihil mali

vobis affremus. Ab animis Massiliensium om-

nem timorem pellit, quod charitati proprie-

tanquam effectus principialis, competit, affir-

mante id sancto Joanne i. Joann. 4. v. 18. Per-

fecta charitas foras mittit timorem. Narbonensis

est, naviisque, qua vehebatur, obvios habet eti-

pyras, Navarchus animo concidens dicebat,

Perditum sumus: Sanctus autem fortis nautis aliis-

que in nave constitutis viatoribus animos sug-

gerens, bono illos animo esse, nihilque peni-

tus timere jussit, eo quod nullum procul dam-

num, aut periculum passuri essent: In cap. 5.

Proph. fol. 166. Per charitatem, ne vos tam

ito examineremini? bono animo sumus omnes, ac

affirmat sibi in Domino confidamus, quia nullus ex

nobis peribit. Ergone tanta est Francisci Magna-

nitatis, ut nec ipsis Pyras in mari reformi-

In opus.

6. Fran.

Apoph.

6.1. f.142.

1. Ioan. 4.

v.8.

der? Quid si insultum intentare, & pavoniam aggredi præsumperint, nunquid avisent vitæ, vel etiam utriusque jacturam sonnabunt? sed quomodo (si cor Francisci insufflatum quoddam erat charitatis amanteatum) ab ulla timoris angustis invadì, aut compotuit? Perfecta Charitas foras mittit timorem. Unde omnibus alius pte timore trepidans solum Francisci genitosum peccatum timorem omnem excludebat, quia præ cunctis alius ardore illa charitate flagrabat, in qua non fuit inventus similis illi.

11. David erroris à se commissi enormiter recognoscens, coram DEO se in culpan deliper constituit, & egregios contritionis actus ciendo peccatus suum percusit, dicens: Tibi soli cavi. Tibi soli. Ergone tibi videatur quod ulla Deum offendieris? Nunquid per te mortua Urías innocens? Nunquid is tuo iusta tuus fuis-
sus est? Nunquid Jacob Exercitus tui Ducula-
ras scripsisti, quibus illum in prima acie remedium collocari jubebas? Nec tamquam
hujus boni militis, qui tibi in prælio adeo fideli-
ter servierat, te reum pronunciabis, sed tantu-
m dicere audebis: Tibi soli peccavi! Non dico fin-
juria ulla Vriam affectisse. Et alias subiungit:
Quid est, quod David DEO diceret an si sit. Tu
solus peccavi, cum etiam in homini eti pasciveris,
cum immeritum Vriam insidie trucidari infere-
re. Breveiter dicam quod res est: Tametsi David
Uriam in iuste occidi juscet, ipse tamen nullus
fui in personam Uria errorem commisus credo-
bat, eo, quod ejus Patronus, Dominus & Re-
sul esset, firmiter sibi persuasus, quod absolutionem
habeat dominium de subditis suis pro libertate
bitrio suo statuendi, eisdem etiam nulla die
causa interficiendi, idque absque ullo culpa re-
tu, vel minimo Conscientia scipulo, abque
eo quod subditus se iniuste oppresos, aut adge-
vatos esse lamentari auctor, vel possum. Et si
nim apud multos Principes axima certi-
tum, quod scilicet subditos suos vexare, op-
primere, angustis, & ærumnis affice possint,
prout eis bene visum fuerit, depredando co-
rum facultates, invadendo eorum honorem
& famam, imponendo tributa, telona, ghet-
tas, & datus ad suum beneplacitum, immo cum
occidendo illos, si ei, quem sibi proposuerit,
pessimo fioi resistere, aut impedimentum posse
præsumplerint. Imo insuper prætent, quod
subditi per ejusmodi illatas injuras, & gravis
oppressions se aggravatos, aut offensos esse
nequa-

nequaquam lamentari , aut conqueri possint , eo quod ipsorum absoluti , & supremi fin Domini : Qui autem Dominus est , de te quavis , prout placuerit , disponere possit , præsumentes , quod in ipsis sit pro ratione voluntas : sic volo si jubeo . Et , quod dederis , nemo eriam Confessorum , aut Patrum spiritualium contradicere , aut ex charitate movere se debeant ad aperiendum illis , in quo , & quanto errore verterunt , sed potius cuncti obligati sunt omni charitate , & conscientia postposita illis adhaerere , & in eorum iniquos procedendi modos consentire sive ex timore , sive ex motivo non amittendi gratiam sibi tanta cum servitute compatarat . Hinc ergo nascitur , quod Princeps sed faciendo non peccare existimet , sed potius licet se facere , quidquid libuerit : Hæc erat Davidis opinio , quando dicebat : *Tibi soli peccavi* , quasi diceret : Non existimo me utræ personam offendere , multo minus Berlabeam consentientiam , qui hi mei subditis sunt , ego autem absolutus Dominus , quia proinde de illis prout libuerit disponere possum , in mea est potestate vitam & honorem illis indulgere , aut vero eripe : quod si autem se hac in re gravatos esse sentiant , habent patientiam . nam Rex ego sum , & hoc sufficit . Ultra hoc nemo sit , qui milii contrarium dicat , aut se opponat ; ac proinde : *Tibi soli peccavi* ; quia nullus hominum enim incepavit , inquit Hesichius . Nullus erat , qui ex charitatis motivo , ipsi vel unum verbum dicere præsumet , adeo ut necessum fuerit , ut Deus super ipsum facinoribus commoveretur , & Nathan Prophetam ad illum mittat , qui per adhibitam ovis parabolam Iesum paulatim charitatis adhiberet officium cum admonendo , & corrigoendo : *Reliquis omnibus et tanquam Regi indulgentibus* , & peccatum silentio congeneribus , Deus misit Nathan . *& nefarium illud scelus reprehendit* ; Concludit Hesichius .

12. Non ita Ferdinando Regi Neapolitano accidit , à quo cum Vir Dei pro fabricando juxta palarium regium Monasterio sicutum commodum obtinuerit , post actas ei solemnies ob præstitum favorem gratias tandem subiunxit : Ego O Rex , tanquam subditus tuus , non possum , nec debo tacere in eo , quod concerteo Dei honorum , animæ tuae salutem , ac subditorum tuorum beneficium , & commodum : Te itaque multis debitis obstrictum esse pro-

bescio , curandum tibi est , ut ab omni ære alieno te expediias , nec deinceps solutionis dilatio ne creditores tuos opprimas , & divexes . Otto Perruccius senen . lib . opusc . Sancti Francisci in Prophetii fol . 164 . Et lib . 1 . cap . 8 . § . 7 . ibid . Notar . Procuras statim solvere quod debes , quia displicet Deo cum Principes destruunt bona sua . & credat mihi Altitudo tua , quod alterum semper clamat ad calum . Rex te nullo ære alieno obnoxium esse Franciso respondit , ac proinde se nulla quoque restitutione obligatum teneri . Non replicabat Franciscus ? Nunquid contributiones dari , gabellæ , aliaque similia onera , quæ Majestas vestra subditis suis imponit , sanguis sunt hominum pauperum ? Nunquid igitur in conscientia tua ad illas levandas , & ad eorum , quæ hactenus ex iis indebitè ribi usurpatæ restitutionem faciendam te obstrictum esse censebis . *Impositiones* , & gabellæ , quas quotidie exigi facis à tuis subditis , sanguis pauperum sunt ; ea restituere debes . Et quidem si id credere regiverteris , per ipsammet experientiam tibi id verum esse comprobabo . Date mihi monetam . Rex itaque illi scutum dedit argenteum ; Quod in manus accepitum sanctus facili negotio per medium confregit , sanguinemque ex ambabus scuti contracti partibus stillante manifestè ostendit ; *Sanguis undequaque stillante dixit Regis sanguis pauperum est hic , qui clamat in calum* . Nullus Davidem Regem reprehendere ausus fuit ; nullus hominum eum incutepavit propter occidum Uriam . Nullus Regem Neapolitanum de oppressione pauperum monetæ præsumpsit ; sedus Franciscus charitate instigatus sublata a vultu lata libere loquitur , & sine ullo respectu aut meo , quasi diceret , *Charitas Dei urget me* . Nathan cum dexteritate processit , & ne Regis defectum præproperè nimis ei aperteat , adhibuit parabolam , & prius cautè , in qua dispositione animus Regis constitutus esset , consideravit , timens ne forsitan Regis contra se irritaret futorem , aut iracundiam . Franciscus autem tot tantisque ceremoniis minimè est usus , cum omni synceritate ipsum Dei nomine est allocutus , verba non pondusat , neque Regem offendere formidat , porrectam sibi monetam coram facie regia frangit , pauperumque inde stillantem sanguinem cum perpicuè videre facit . Nec timuit aliquam ob id à Rege sustinente mortificationem , aut reprehensionem , nequaquam , quia *Charitas Dei*

171
C. 26

Charitas Francisci valens ad omnia, & omnibus prevalens.

Quis aquam quandam stagnanter, & puram, quæ malo factore suo æta contaminebat, & fabricæ monasterii non sioe præjudicio fastatis illud incolentium, impedimento era, quo divertire potuit? Charitas Francisci valens ad omnia, & omnibus prevalens.

Quis Melazzi in Sicilia in Conventu appulci ob maris viciniam destituto, puerum fodere, ex eoque aquam suavem, salutarem, multique infirmatibus miraculose proficiam, erubetere valuit? Charitas Francisci valens ad omnia, & omnibus prevalens.

Quis inlata Moylis petram quandam baculum suo percutiens efficerre potuit, ut Paula aqua limpidissimæ, & chrystillinæ scaturiret, & remedium ad flumina sua, unde manabant, teverentur? Charitas Francisci valens ad omnia, & omnibus prevalens.

Quis ad sedandas lites, que inter duos viros, ob aliquorum rivulorum decursum, quibus pollesiones damna facerentur, obora faciem pracepit ut alio cursum deflecenter, & remedium ad flumina sua, unde manabant, teverentur? Charitas Francisci valens ad omnia, & omnibus prevalens.

Quis vinum eousque in penuario detecte intelligens, ut pro toto Aprilis mense vix sufficeret, adeo copiosè idipsum multiplicavit, ut nec Religiosis deinceps, nec pauperibus, ut Monasterii operariis unquam defecerit? Charitas Francisci valens ad omnia, & omnibus prevalens.

Quis Salvatorem in panis multiplicatio imitatus, decem panibus magna cùdam panorum turba pro subsidio quotidiano ad Monasterii forenses concurrentibus abunde providit? Charitas Francisci valens ad omnia, & omnibus prevalens.

Quis maximam quandam vesparum multitudinem æta adimplenter, operarioque se in expoliendis pro ornamento Ecclesiæ lapidis progreedi possent notabiliter impedientem alio amandavit, & ab illo loco extulare precepit? Francisci charitas valens ad omnia, & omnibus prevalens.

Quis magram serpentum multitudinem manibus apprehendere, atque ad integrum millare in manicis suis deferre potuit, ut laboratores, qui illos viderant, offendere non valerent? Francisci charitas valens ad omnia, & omnibus prevalens.

Rich de S.
Vicere.

urgebat eum; & charitas foras mittit timorem. O insignis Francisci charitas erga Regem, erga pauperes, erga Deum. Non est inventus similis illi.

13. Verissimum igitur nunc esse experior id, quod de charitate affirmavit Richardus à sancto Victore, dicens: *Charitas valens ad omnia, & omnibus prevalens.* Nihil enim adeo arduum, aut difficile erat, quod Franciscus sola Charitate præstare facilime non poterat, prout in pauculis eventibus sequentibus videtur libebit.

Quis enim saxo cuidam immensæ magnitudinis, quod ab altissimo quodam monte cum evidenti periculo damnificandi, & loca, & gentes bene multas in valle habitantes præcepit rubeat, quis, inquam, huic ne damnum inferret, præcipere potuit? Potuit idipsum Francisci charitas *valens ad omnia, & omnibus prevalens.*

Quisnam sex nuces castanæ in terram plantando efficere potuit, ut eadem subito in totidem processis arbores excelerent, ut hac ratione viro de totidecim arboribus castaneis, in obsequium fabricæ ejusdam à sancto succisis saticeret? Id facete prævaluit charitas Francisci *valens ad omnia, & omnibus prevalens.*

Quisnam trahem aliquam curvam, & distortam ad hoc, ut pro sustentaculo Ecclesiæ quæ Paterni ædificabatur, apre quadraret, rectificeare, & prout opus erat extendere potuit? Fecit hoc Francisci charitas, *valens ad omnia, & omnibus prevalens.*

Quisnam necessitati, & egestati Monasterii in defectu lignorum ad ignem conservandum necessitiorum prospexit, lignaque adeo multiplicavit, ut in multum usque tempus sufficerent? Præstitit idipsum charitas Francisci *valens ad omnia, & omnibus prevalens.*

Quisnam ingens illud incendium, quo in campus vineæ, frumenta, blada, & arbores conflagrare cooperant, extinxit, & sedavit? Charitas Francisci hio fecit, *valens ad omnia, & omnibus prevalens.*

Quis ignem, & carbones accensos manibus contredacte, & veritate potuit hand securus ac si extinctus in eis ignis fuisset? Potuit hoc facere Francisci charitas, *valens ad omnia, & omnibus prevalens.*

Quis pallium suum ab Hæreticis ex contemptu igitur, & flamas projectum ne vel animum hæreticorum concinrare potuisse.

Qd

Quis trutam pisces à Viro Dei cicutatum, eique adeo perfamiliarem, ut illam ex nomine Antonellam vocaret, cum ē vivario ereta, cocta, sive affata viro sancto apponetur, eadem manu illi abbländiendo ad vitam revocare potuit? Potuit Francisci charitas valens ad omnia, & omnibus prevalens.

Quis Agnulum jam coctum, & manducatum, pelle quoque ejus in fornacem atdeum projecta & consumpta, illum hisce vebis advo-
cando Martinelle hue adsis, huc adsis Martinelle,
vivificare iterum potuit, & efficere ut ad os for-
nacis intactus iterum, & illæsus, vivusque com-
pareceret Francisci charitas id facere potuit, valens
ad omnia, in omnibus prevalens.

Quis efficere poterit, ut sanctus Vir fornacem quendam ardentissimam, in qua lapides in cal-
cem excoquebantur, ingrediens, ab ejus activitate,
nec in vestimentis, nec in pilo quidem, multo
minus alto membro lœdi potuerit? Efecit hoc
Francisci charitas, valens ad omnia, & omnibus
prevalebat.

Quis Virum Dei sanctum una cum sociis suis in palliolo super mare itato consistentem, per
mare prospero itineri, & majori cum securitate
quam in navicula quadam ad portum usque
Messanæ trajicere poterit? Poterit Francisci cha-
ritas valens ad omnia, & omnibus prevalens.

Quis mulieribus sterilibus spem partendi dare
poterit, prouti Simonis Limenæ conjungi, & aliis
accidit? Quis filio cuidam, qui monstrofus na-
tus fuerat, membrorum distinctionem, & per-
fectionem vultus date valebit? Quis reddere san-
tatem infirmis, mundare leprolos, hydropicos
curare, ab altitudine pious cuiusdam lapium il-
luminis conservare, cura fracta illius qui ab altitu-
dine quadam præcipitus in terra moribundus
iacet, pustulo statui restituere, multis loque-
lan teddere, Dæmones ab humanis corporibus
ejicere, multos denique mortuos resuscitate po-
tent? Quis, quis, inquam, tot, tantaque prodigia
operari prævaluere, præterquam sola Franeisci
novellæ Thaumaturgi nostri charitas? Charitas
Francisci valens ad omnia, & omnibus prevalens.
Non est inventus similis illi.

PARS SECUNDA.

I. Gloriosus hic sanctus in tribus præci-
pue virtutibus singularis & eximus fuit;
Nimirum in Humilitate, quia nullus alius Reli-
gionis alicujus fundator nomen Minimi sibi

vindicavit. In charitate, quia nullus illam veluti
solemne symbolum, & peculiare triphaenum
suum in signis, armis, & vexillis, expressam de-
tulit. In abstinentia denique, quia nullus alius
adeo rigorosam austericatem exhibuit, se &
subditos suos ad quartum perpetuæ Quadra-
gesimæ, & inviolabilis à carnibus abstinentiæ
votum arctissime obligando. De primis duabus
virtutibus haec tenus legimus, de tertia vero,
id est, de abstinentia à carnibus nonnullas par-
ticularitates in præsenti adjungemus, inqui-
rendo rationes, cur Vir DEI Sanctus se, suos
que Religiosos voto adeo rigido simul obliga-
re voluerit. Forte ideo, quia Apostolus ad
Romæ scripsit: *Borum est non manducare car-* Ad Rom.
nem, quia inde mortificatur sensualitas carnis, 14.
& major acquisitur vigor Spiritus? Vel ideo,
quia Clemens Romanus dicit, quod per absti-
nentiam à Deo omnis gratia impetratur? *Quæ à*
Deo petitis, jejunando petite. Ugo de torà Sancto Clemens.
Francisco leguntur patrata prodigia, ut meri-
tò de eo dici possit? *Non est inventus similis*
illi.

15. Verum enimvero mea quidem opinio-
ne Sanctus Vir Dei quartum votum abstinen-
tia à carnibus eo fine præcipue instituit, ut
Religionis suæ perpetuitatem tanto magis sta-
biliret, secutamque rededet. Pro cuius intel-
ligentia attendendum est sequens sacra Scriptu-
ra locus. In primo Regum libro legitur bellum
quoddam crudelè inter Istaëlias, & Phili-
stæos fuisse obortum, in cuius actuali prælio,
Istaëlis exercitus infelicissime pugnavit; nam
ab hoc prælio, tota domus Elii sacerdotis in præ-
cipitum, & ruinam sui totalem perverit. Duo enim
filii ejus in prælio occubuerunt. *Duo filii Heli, Ophni, & Phineos mortui sunt. 1. Reg. 4.*
Mox ut tristè hoc nocturnum Heli sacerdos accep-
pit, adeo turbatus est, ut cum esset annorum
nonaginta octo in throno sedens, terrorsum
cadens facta service mortuus fuerit. Hi de-
mum funefli casus ut ad aures nurus suæ per-
venirent, illa quoque tanto mortore inde cor-
repta fuit, ut paulò postquam enixa fuerat,
morte suam quoque vitam clauserit: *Irruerant 1. Reg. 4.*
enim in eam dolores subiti; in ipso autem momen- 19.
to mortis ejus, &c. Ecce totam domum adeo
illustrem peccatis extinctam! Ecce integrum
*quandam familiam in tam brevi tempore des-
cicatam, domum illam, que aeternitatis privile-
giis gaudete debebat, adeo subito terminavam,*
& suppressebam. Quis illis curia, quibus tam fir-
miter

mitem subsistere videbatur, succidit? Tertullianus ex facto textu ideo hoc factum esse deducit, quia carnis manducandis dediti fuerunt: *Dum Tertull. I. coquerentur carnes, & habebat fascinulam tridentem in manu sua, & mittebat eum in lebetem, adversus Physicos.* Et omne quod levabat fascinula, tollerbat sacerdos sibi. Ex manducatione carnis, data est ruina, & destrucción domus Heli, & filiorum suorum, imo totius familiæ: Filii Heli in acierunt, nurus exspirat in partu; hanc enim meruerat à Deo plaga domus impudens, sacrificiorum carnalium defraudatrix; Ac proinde dominus Heli, qui caribus inhibebat, ut epulas sibi copiosas pararet, non potuit stare, sed funditus fuit dissipata. Franciscus igitur qui Religionis, Domus, & familiæ suæ perpetuatem desiderabat, carnem a se suisque domibus sequestrat, illamque omnibus Religiosis suis prohibet, vulnus ut perpetua obligationis quarto solemissi vota ad abstinentiam a carnis sese adstringant. Quarto eos voto adstrinxit.

In Breu. Roman.

46. Sanctus etenim Vir Dei nequaquam de illorum Superiorum numero fuit, de quibus Salvator ait: *Alligant onera gravia, & importabilia, & imponant in humeros hominum digito autem suo nolunt ea mouere, ipse namque præ omnibus aliis filiis suis hujus quarti voti observantissimus fuit: (ibi abstinentia fuit admirabilis: semel in die post solis occasum reficebatur, & ad panem, & aqua potum vix aliquid ejusmodi obsonii adhibebat, quo reisci in quadragesima licet.* Et id quidem tanquam Superior, & caput Religionis facere omnino debebat, id quod quædam scriptura loca pulchre declarant. Jonathan ad Schematas peroratus Metaphora quadam, seu Apologeticus est ab arboribus defumpro, quæ de capite quodam eligendo, quod omnibus præcipue posset, sollicitæ erant; Et primo quidem visum est illis eligere Olivam arborem, quæ dignitatem per illa verba: *Impera nobis, sibi oblatam acceptare tecusavit, dicens. Nunquid possum defere pinguedinem meam?* Etenim scire percuperem, quamnam Superioritas cum pinguedine repugnarians habeat: potius enim apud nonnullos esse pinguen, & crassum præcipuum est meritum quo se ad assequendam superioritatem dignos efficiant, atque ideo non existimarem, quod ad hoc, ut aliquis caput fiat, alisque impetrat, macilenta necessaria sit, sed potius prudentia. Unde advertendum est, quod per pinguedinem mensa lauta intelligatur, cibis pinguis, iudic. 9. v. 9.

pretiosis, carnis diversi generis, non vero quadragesimalis edulis instructa. Sic legimus in Jobo: *Requies mente tua erit plena pinguedine, Accubans mensa laudissima, epulando præsidio splendide in incredibili bonorum emolum fluentia.* Unde Spiritus sanctus nobis induit, velle videtur, quod superior nequaquam levipsum per lauram mensam, & copiosam et quisitarumque carnium apparatum incruentem, impinguare debeat; ac promide oliva sapientissime respondit: *Nunquid possum defere pinguedinem meam?* quasi implice simili affectu, quod quisque velut superior, & caput alios gubernet, cum singulari virtus parsimonia, & cibis pinguis, & delicatis abstinentia lemodari, & vivere debeat. Etenim existimo quod Deus id ipsum quoque Prothopatenitus nobis persuadere voluerit, quando dixit: *Faci animam tuam ad imaginem meam.* Postea vero eni per prioritatem attribuit, eosque omnium Creaturarum capita, & rectores constituit: *Et præcepit cibis maris, & volatilibus cœli, & terra versusque terra, omnique reptili quod movere terra.* Ecce igitur hic illos à Deo superius constitutos esse vides; verumtamen videamus qualem illis Deus mensa apparatus apostoli, qualia illis ferula præparat, quibus cibis illorum nutrire velit. Num forte delicatis illis faxonari volatilium carnes ad manducandum affigunt? Nequaquam, sed meros cibos quadrangulares, herbas, scilicet, & leguminæ. Ecce deinde vobis omnem herbam afferentem sicut super terram, ut sint vobis in escam. Quia igitur Fratres caput, & institutor Minimum, omninoque Religiosorum suorum superior erat, quid fecerit! Reliquit pinguedinem suam. Substantiæ ciborum cibis renuntiavit, Deoq; le illas nunquam gustaturum promisit, nec aliam sibi deinceps curaturum se esse alimoniam, quam similem in cibis, quos Deus Adæ manducandos indulxit, herbas scilicet, leguminæ, quæ sunt tereti semina, haec inquam, suis prescriptis, ut sint quis in escam. Quemvis autem alium cibum, qui non sit quadragesimalis atque a chancris longior, suis Paupertate, & Abstinentia illi labitur, interclusus rigidissime prohibuit: *Ad panem & aquam potum vix aliquid ejusmodi obsonii adhibebat, quo reisci in Quadragesima licet.*

17. Satis vobis notum est, O Audaces, quales ignis potentia operetur effectus, quod scilicet ferrum consumat, etis diuini liquefacit.

faciat, durissimosque lapides in cineres resolvat, quæ virtus illi à Deo indita est, veluti ejus con- genita proprietas, & naturalis activitas, adeo ut quotiescumque materiam aliquam combustibili- lem sibi proximam haberet, & vicinam hanc con- georant sibi comburendi, liquefacieendi, incine- randi activitatem non exserere non posset. Ve- runtamen rem verè obstapescendam audire: Franciscus bis calcariam, sive fornacem, in qua (ut superioris in prima parte insinuavimus est) ignis ardor lapides in calcem excoquit, ingressus est, & tamet' fornacis illius incendium ob in- testissimum sui ardorem inferno similius esse vi- deri potuisse, ipse ramen ab hoc ardore, ne in uno quidem capillo læsus, aut in vestimentis ambulatus fuit. Quid hic tibi videtur? Ergone ignis functiones suas, & congenitam sibi activi- tatem non exserit? si in igne æra liquefiant, du- tissimique lapides in calcem convertantur & pul- veres, cur in eodem Franciscus intactus perma- neret, & illæsus? Quod si Deus ignis combu- tendi proprietatem indidit, cur circa Franciscum conformiter naturæ suæ operations suas exequi intermittit?

12. Oportet hoc loco in mentem mihi inci- dit, quod Iosue tempore accidisse scriptura re- ferit: Etenim verum quidem est quod Deus in hujs universi prima creatione omnes caulas fe- undas, quoad sunt activitates, & proprietates, perfectissime ordinaverit, præcepterit terra ut flores, & herbas germinaret, arbores fructus suos producerent, mare pisces subministraret, luna noctem, Sol vero diem splendore suo illu- minaret, hicque ordo semper, & invariabiliter ab omnibus creaturis perfecte fuerit observatus. Imo tamest' Soli specialissime præcepit, ut continuo, sine intermissione velocissime per cæli spatia curreret; nihilominus ex ejusdem facta Scriptura relatione habemus, quod Sol Iosue ut immobilia perfisteret jubenti confessum promp- tissime obedient, sicutque cursum intermili- nit, seque firmaverit: *Sol contra Gabaon ne mo- veatur, stetique Sol.* Num forte Sol ex stupore attonus immobilis factus est, eo quod homo adeo authoritative sibi imperare præsumeret? aut vero sol dubius, perplexus, & aniceps reman- fit, nesciens an Dei præceptum eum suum prosequendo exequendum ei esset, an vero nu- tibus Iosue, ejusque iussis sibi esset parendum, veloces passus suos silendo, atque firmando? Satis & proposito meo oportunius mihi vide- tur hanc Solis obedientiam abstinentiæ Iosue

attribuendam esse; nam, si Tertulliano credi- Tertull. l. mus, Iosue to die cibum nullum sumpsit: *Iosue ad. Phy- Nave bellantem Amorrhaos, non prandisse illa die fecos. cap. existimamus.*

10.

19. Quod si igitur unius duntaxat diei absti- nentia facere potuit, ut Sol naturalem motum suum sisteter, & ipermitteret, quanto magis perpetua à carnibus abstinentia, naturalem ignis activitatem sistere, & impedire potuit, ne Fran- ciscum intra fornacis ardores constitutum læde- ret, aut combureret; Abstinentia Iosue Solem obligavit, ut Natura ordinem transiliret: Absti- nentia Sancti Francisci de Paula coegerit ignem, ut propria naturæ instinctum, & activitatem non observaret: Er quidem si ignis respectum aliquem tribus illis pueris Misäel, Ananiz, & Azatia à Nabuchodonosore in fornacem Baby- lonicam conjectis derolit, ut hi *Ambularint in Dan. c. 3. me. io flammæ laudantes Deum*, idque, quia ab- stinebant à carnibus solis se leguminibus, & aqua reficientes: *Dentur nobis legumina ad vestendum. Dan. 1. v.* & aqua ad bibendum. Unde & custos ipsorum 12.

n. 22.

Malasat: *To libeat cibaria, & vinum potus eorum, Ibid n. 16.* & dabant eis legumina. Quae causa fui quod san- S. Esche- ctus Eucherius scripsit: *Extra fornacem sapiens rius Lug- gignis iracutus, & intus in fornace famulatur. In- dun. hom. gesta sibi pabula circumfusos allambit, nihilque 3. de Epi- sibi hære miratur, corpora Dei timore & facio je- phan.*

Non

Non est inventus similis illi qui conservaret legem excelsi, per humilitatem, & charitatem, & abstinentiam.

20. Felicissimi estis vos, & Patres Minimi, qui humiliatis basi, seu fundamento innisi per mercorum incrementa, supra stellas sublimatae vos poteritis. Vosquidem Minimi estis, veritatem non multum ab aqua differtis, quæ Descendendo ascendit, vel certè candida Lunæ eclipsi persimiles, quæ tametsi in infimo oماما situata exsistat, cunctis tameo aliis astris nobis major esse appetet, ut de illa & Minimo dici possit : *Majus quis humilior.* Fortunatissimi revera estis vos, & Fratres Minimi, qui iuster omnes Christi milites, sub vexillo militaris Chaitatis, quæ inter omnes virtutes primatus gloria maxime honoratur Flores quibus Monasteriorum Vestrorum viriditas, & horti efflorescere, & fragrare conspiciuntur, totum mundum in admirationem rapiunt, quia per quævis anni totius temporis in Monasteriis vestrīs Charitas semper purpurea viget, & floret, propter quam in oculis facilius haud fecundus, ac fulgens, & rutilans quidam Catunculus, splendetis, de quo proinde nec non & de vestra Religione dici potest : *Cunctis splendidior.* Denique ut majora toti mundo subdia affere possitis, in vivacissimo perfectæ Chaitatis Spiritu, in Doctrina Catholica, & Evangelii prædicatione Solis munia perfectissime ex- tatis lucis, nunc in fideles ad veram, & orthodoxam fidem generosè convertitis, ut proinde de vestra Chaitate dici possit, quodde Se deicitur : *Oblique & ubique.* Vos vos, & dignissima Magni Patriarchæ filii, glorioissima dicemini vera abstinentia tropha. Quæ dum a vulnibus veltris pallori suorum vexilla explicat, eo id fine facit, ut vos non tantum Demonicos horriblicos, Inferno autem formidabile reditus, verum etiam Dei oculis gratissimos, acceptissimosque efficiat, ut proinde vobis valeret. *Hyacinthus hic applicati inscriptio postulat : Placent, & placent.* Imo quasi generosa Aquila, per abstinentiam quarto voto summatam candens quandam nos solum in exteriori vultus specie, verum in interiori sing conscientie industrum mirabilem, offendendo quodq fronti velut pressum deferatis hoc Aquile Heteroglyphicam, inscriptione noratum : *Inclusa abeyamus.* Denique quia ardenti Charitate pleni estis, tandem Charitas vos permovere ad supplicationem pro me altissimo Domino, ut is mihi per instantiam suam spiritum concedere dignetur docens, ut illum deinceps quotidie ad majorem Dei gloriam, & animæ meæ salutem in officiis virtutum, præcipue vero Humilitatis, Chaitatis, & Abstinentiae exercere possim, ac valeam.

S E R M O U N D E C I M U S.

I N F E S T O

S. MARCI EVANGELISTÆ.

Et facies Leonis à dextris ipsorum quatuor. Ezechielis cap. I.

Egregia prærogativa, quibus servus Dei velut opulentissimo ornato decorus efficitur, à scriptoribus Ecclesiastis variis modis, diversisque sub metaphoris nobis representantur, nimirum, sub analogia Fontis, Fluminis, Maris, Catalli, Scopuli, Navis, Amanthi, Rose, Viris, Palme, Pini, Ceri, Aquilæ, Petæ, Fannæ, Olympi, Auri, Solis, & plurimi aliorum ejusdem generis. Et in primis quidem sub similitudine Fontis, quia servus

Dei, sive aquæ adversitatum augentur, kreditum velut liquidum argentum prosperitatis diminutum, inalterabilis semper & invanitas perseverat, ut de eo dici possit: *Nec audi meus huius, obseruant autem illud B. Laurentii Jutuanum, monitum: No extollaris in prosperis, neque infestis agaris adversis, nec securitatis tempestas, nec securitatem interreas. Alii sub flammis meaphora mundum expresserunt, quia per virtutem lenitus discutens, maiorem semper acquirit spiritus & anima.*

vigorem, donec ad illius perfectionis terminos pertingat, quam consequi desiderat, ut proinde de illo certificetur illud: *Vires acquirit eundo*, illud S. Bernardi axioma oculos semper habens quod. Non proficere est desiderare. Alii Dei servum sub mari symbolo proponunt, quia quantumcumque male fortunae ventis agitetur, nonquam tamen ob h^e divina gratia aquis destinetur: *Nunquam secabatur, iuxta illam Apostoli sententiam: Gracia Dei, & donum in gratia unius dominis Iesu Christi in plures abundavit.* Sub Coralli similitudine etiam nonnunquam describitur, qui ex medio mari sinu tractus ad celi aspectum in lapidis durietum degenerat, atque ex candido in purpureum commutatur. Servus enim Dei celum velut sudorum suorum premium considerando, sumunque exinde sanguinem fundendo ex Confessore virtutis in Martyrem, seque in fide velut lapidem constanter, solidum, & immutabilem per ipsammet experientiam comprobat. *Aethere aures cit*, veritaturque proinde de eo illud dictum Proverbiorum: *Fortitudo, & decor indumentum suis.* Nunc sub specie scopuli explicatur, quia a minarum ventis impeditus, aut tyrranicarum, persecutionum tempestatisibus conquaflatus non moverut, nec fluctuerunt, aut tumptur: *Nec flectar nec frangar*, dicendo cum Apolito: *Si Deus probabis, quis contra nos?* Alias quoque navis metaphora illum extinxit, quia ad instar navigialicuius liceat a ventis tentationum Aquilonis infernalis concutiat, vel istame anima sua ab auro Spiritus Sancti ingravatis, tempestuoso hujus fallacis mundi oceanum summa cum Spiritus felicite sulcat. *Adverso flante præmiis coronam interea patienter expectans* prout S. Ambrosius scribit: *Contra Diabolum dimitantur aeternitatis coronam.* Mox Amaranthus in eundem finem adhibetur, quia ad instar illius nonnunquam languet, sed charicatis effectibus cum fervore se semper explicat. *Nunquam languescit*, illam Pauli sententiam verificantur, quia dicitur: *Charitas nunquam excedit.* Similiter nec Rosa multū est absimilis, quia inter humuarum calamitatum spinas, vultu semper levito, atque sereno esse conspicitur, ut de eo dici mereatur: *Cum lenitate asperitas, & memor enim et sentientia Sancti Ambrofus: Beatus, qui rigorem, & mansuetudinem tenet, ut altero discipula feretur, altero innocentia non opprimatur.* Vitem quoque servus Dei convenienter representat, quia tractatis terrenarum commoditatum tamis, magis in sancta Ecclesia vincia frumentificat in operibus virtutibus: *Recita uberior vel cura Apostolo: Cum infirmor tunc potens sum.* Item Palmam, quia quantu[m] magis se humiliando demittitur, tanto plus à Deo ad gloriam magnificientiam exaltatur: *Inclinata resurgit, juxta Matt. 23. quod Salvator noster promisit dicens: Quis u. 18. humiliat exaltabitur.* Pino quoque similius esse servus Dei prohibetur, quia licet rudi horum terrenorum bonorum cortice exurus sit, torreati tamea divinae gratiae vicinus, vigorem suum conservat, semper virtus permanet: *Recito certico viret, de quo proinde illud Prophetæ Regii Psal. 1. duci potest: Et erit tanquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum.* Sunt etiam, qui servum Dei Cervi similem esse pronuntiant, quia tamis se nonnunquam Lassum experiantur, & defatigatum, debilitatum tamea spem suam super clementiam Redemptoris restitut. *Dant animos vires*, unde illud regii Cytharae di merito explicat: *Fatulus est mihi Dominus refugium.* Aquila symbolum etiam nonnunquam servit, quia justus calamitatum rigorem non timeret, & fortoris in Tyranni pectora accensi ardoribus generose resistit, illisque opponit: *Nec astas, nec hyems.* Illi S. Joannis axiomi subscriptens: *Timor non est in charitate, sed perfecta charitas forasmittit timorem.* Item Petri metaphora, nam justi duities, seu generositas à persecutrice manus ferro allisa, loco vindictæ scindillas emitit: *Duritie flammeicit*, illud Christi præceptum executioni mandans: *Beneficite his, qui odorus vos.* Olympus quoque justum exacte refert, quia meritorum suorum sublimitate ad celum usque pettingit, & quasi terra vilitatem fatigens, caput caelo intersecti stellis coronandum, sapientiam, aut à mundi tumultibus si subducatur, ad cælestium rerum contemplationem elevatur, quasi dicit: *In sublimitate securitas; optimè sciens quod Requiescit manus Domini in monte isto.* Plutes levum Dei auro assimilate, quia in igne adversitatis probatur, & purificatur, unde securitatis simboli hujus subscriptio. *Donec purum, Uti prævidit Malachias Prophetæ dicens: & purgabis filios Lazari, & calabri eos quasi aurum.* Alii flammæ eundem comparant, quæ cum in terra peregrina sit, ad sphæram suam velociter evolans dicere videbuntur: *Donec quiescam*, cuius S. Paulus imitator factus, anhelans dicebat: *Cupio dissolviri, & Ad Philippos cum Christo.* Denique quid mirum si illum quoque soli similem esse dicant, quia ab al-

Malach.
4. v. 2.

Ezech. 1.

Barb.
Cassan. p.
1. Concl.
78 f. 10.
de Animal.
terrestr.
Prov. 30. v
30. Simon.
Majol. col.
7.
Plin. l. 8. c.
16 f. 132.
m. 30.
Marcus
Polus lib.
6. 25. Plin.
ib. n. 40.
Constantin
De Notariis
l. 2. c. 13.
Vinc. Bel-
lor. l. 19. c.
66. uique
ad 76.

Leonis qualitates (si Scriptoribus cre-
denbū est) valde sunt admirabiles. Primo
enim formella ejus sive Leæna non nisi quin-
quies patit; Et primò quidem quinque catu-
los gigant, deinceps semper unum priori genera-
tione minus, adeò ut post quintam genera-
tionem sterilis remaneat. Triplicis quoque
generis dolores in Leonibus reperiuntur, scilicet
albus, aureus, ac tandem in Africa, & Regno
Cocilæ Aliæ Orientalis nigri quoque Leones
reperiuntur. Uno tantum die pascuntur, non
vero altero sequentijm sicut quirrantur, quod
Leones uno die comedant, altero vero bibant,
halicini habent suavissimum valdeque recreati-
vum. Est animal audax, fortis, vaustum, nobile, at-
que magnanimum. In ferocitate dulcior aliter feræ
col. 4. Vinc. Bel-
lor. &c.
66. uique
ad 76.

ris Orientis montibus nascentes, splendorum suo-
rum aurum omnibus dividit, Divus in omnes, prout de Justo Justorum Malachias est Vatici-
natus dicens: Orientur vobis timenibus nomen
meum sol Iustitia. Verum enim vero si præ-
rogativas S. Marci Evangelistæ particulariam adumbrare quis vellet, nescirem profectò an illum
aptius representare posset, quam si filium sub
specie Leonis depingeret: Et facies Leonis à de-
xtris ipsorum quatuor. Et quidem tametsi multa
Marcum inter & Leonem teperiantur con-
venientia, ex omnibus tamen pro discursu mei
subjecta materia tres duntataz eligere decrevi,
nimis tamen vigilantium, fortitudinem & gratitu-
dinem. De prima dicitur: Caput Leonis de-
notare potest vigilantiam, eo quia dormivit aper-
tis oculis. De secunda: Leo fortissimus ad nullus
pavebit occursum. De tertia denique: Egregi-
us quidem gratitudinis exemplum est. De his
itaque per ordinem ratiocinemur. Dum au-
tem vobiscum de vigilantia loquar, vos cum at-
tentione vigilantes esse desidero.

2. Leonis qualitates (si Scriptoribus cre-
denbū est) valde sunt admirabiles. Primo
enim formella ejus sive Leæna non nisi quin-
quies patit; Et primò quidem quinque catu-
los gigant, deinceps semper unum priori genera-
tione minus, adeò ut post quintam genera-
tionem sterilis remaneat. Triplicis quoque
generis dolores in Leonibus reperiuntur, scilicet
albus, aureus, ac tandem in Africa, & Regno
Cocilæ Aliæ Orientalis nigri quoque Leones
reperiuntur. Uno tantum die pascuntur, non
vero altero sequentijm sicut quirrantur, quod
Leones uno die comedant, altero vero bibant,
halicini habent suavissimum valdeque recreati-
vum. Est animal audax, fortis, vaustum, nobile, at-
que magnanimum. In ferocitate dulcior aliter feræ
col. 4. Vinc. Bel-
lor. &c.
66. uique
ad 76.

Est Leo, sed cūstos, oculus quia dormit aperte.
Templorum idcirco ponitur ante portas.

Egyptii quoque pro vigilantia symbolo,
Leonis caput erigebant. Per Leonis caput Egyp-
tii Sacerdotis vigilantiam, atque custodiam opti-
debant. Unde & Soli Leo dedicari etat. Quod
pè qui patenti, igneque oculo terram conficit
perpetuo, atque infatigabili intuetur. Puto Pat-
fatum ille Rex Leonis verus imitator fuit, qui
adeò vigilantia deditus erat, ut pro illo que
que somno tollendo, qui membris neclausus ibi de-
erat, cubiculario suo precepit, ut camere tempore
tempestivè ingressus se experegesceret. Surge Rex, ac negaria cura. De Alexandro quo-
que historiæ referunt, quod ad hoc utinus
dormiret, somnum capturus in manu foras ex-
tra lectum extenua pilas quandam argenteam,
vel aeneam clausam habuerit, sub his posito po-
lubro quodam similiter æneo, ut sleepit pilas
in polubrum labenis confectum experegesceret.
Sciebat namque vir egregius Principi proximum, &
præciuum munus esse vigilare. Idem quoque de
Epanino oda Thebanico legitur. Unde Homerius
scriptum reliquit:

Non decet integrum noctem dormire inge-
tem,
Imperio populos, & agentem peccato cari.

Rex quoque Salomon talem se esse voluisse demonstravit, quando circa thronum suum multos collocati aureo Leones voluit: *Duo Leones stabant juxta manus singulas, & duodecim Leunculi stabant super sex gradus, hinc atque inde. Ägyptii qualitates boni alicius superioris per leoprum cujus vertice oculus vigilans superimminebat, exprimere consueverant: In sceptro Imperium, per oculum verò vigiliam designatae voleant. Quo sensu Item Propheta fortissime locutus fuit, dicens: Virgam vigilantem ego video, id est, oculatam, velculos apertos, & vigiles habentem. Hanc quoque ob causam Dœum Moysi præcepisse credo, ut Aaroni fratri suo, qui Sacerdos erat, vestem quandam faceret, in ea forma, quam sequentibus verbis indicabar, dicens: *Hoc autem erunt vestimenta qua facient: Rationale & superhumare, tunica, & linea stridam, ubi paginus ex Hebreo transfert: Tunica oculis contextam, id est, quæ à capite ad calcem usque apertis undique oculis obsita, & distincta est: per hoc aliud nihil insinuare voleas, quam Superiorum oculatum esse debet & vigilantem. Unde Aristoteles somnolentiam Principem aliquem ad eundem dedecere censet, ut illam cum ipsa quoque divinitate judicaret esse incompromissibilem: Deus si aliquando dormiret, non esset Deus.**

3. Post gloriosum Evangelistam nostrum Leonem vigilantem fuisse, sanctus Joannes in Apocalypsi sub Angeli metaphora declarat, dum inquit: *Vidi alium Angelum. S. etenim Marcus Angelus ille erat ob virginitatis respectum. Unde B. Laurentius Julianus ait: Angelus dicitur S. Marcus, quia degens in carne, Angelicum ducet vitam. Fortem, id est, fortitudine armatum, proprietate nimirum, quæ Leonis præcunctis aliis animalibus tribuitur: Descendentem de celo, utpote celestis potius quam terrenus. Nube quoque circumdatus erat: Amictum nubes, liquidum in eorum reperiatur numero collocatus, de quibus Isaia Prophetæ dixit: Qui sunt isti, qui ut nubes volant? In capite præterea Iridem celestem, pacis certissimum signum, serebat: Iris in capite ejus. Et ecce Leo sancti Marci eandem pacem libro suo Evangeliorum inscriptam defecit, quæ etiam eisdem dum Alexandria in custodia carcere vincetus est, à Christo ad quaquaverum portandum data fuit hisce verbis: Pax tibi, Mare Evangelista meus. In manibus suis Angelus ille*

librum tenebat: *Habebat manus sua Libellum id est, eum, quem compositus, Evangeliorum h. Jacob de brum. Ut autem Angelum hunc sancti Marci Verog in Leonem per hunc Angelum representatum fu- vita ejus.*

ille manifestius constet, observandum, quod vox Angeli hujus Leonis rugitus similis fucrit. Et clamavit vox magna, quemadmodum Leo rugit. Pes Angelus hujus dexter super mare: sinister vero super terram collocatus erat: Posuit pedem suum dexterum super mare, sinistrum super terram. Unde si pedem suum aliquo in loco figere, idem est, quod possessionem capere, siquidem communiter dici solet: Possessio acquiritur per pedum acquisitionem, videamus oblectio quidnam Leo sancti Marci per pedes super terram, & mare collocatos, & firmatos nobis innuat: Nil aliud profecit, quam Dominum, quod inclita Venetiarum, Venetorumque Respublica super utrumque elementum obtinet. Vel etiam dici poterit, quod quia corpus ejus sanctissimum Alexandria translatum, suam sibi requiem deinceps in sinu mari Adriatici vendicavit, id est, ejus una cum Dominio protectionem quoque in se suscepit: adeoque pro hujus passus expositione applicari potest, quod modernus quidam Scriptor aptè ad propositionem præsens de sancto Marco scripit: Considerandus est Angelus hic Ludov. de validus à terra, id est, de Ägypto, ad mare proficeret, id est, ad mare Adriatici Sinum. Qui aequaliter terram, id est, Alexandriam, ingreditur mare, id est, Venetas, ubi in praesentiatum in veneratio habetur & requiecit. Fortené ipsum nunc tanquam Leonem vigilantem videre desiderat! An non auditis Scripturam dicentem:

Et facies ejus erat ut Sol. Sol etenim oculus cæ. Apud Ric. linuncupatur, quia semper & perenniter vigilat, Brixiens. nec unquam clauditur, neque nocte tenebro- Gom. fas novit: Sol oculus celi. Unde Persarum Symb. Reges Solem in luminitate sceptri constitentes solebant depingere ad insinuandam vigilantium in eo, qui alios gubernat, requisitam. Postea eadem mystici Leonis nostri sancti Marci Evangelistæ vigilantia, in prænomina sancti Joannis visione exrectissime describitur: In Feste. Ipsi enim est, id est, Marcus (ita exponit Bea- S. Marci. tulus Laurentius Julianus) quem Joannes mysterioriter prævidens, ait: Vidi alterum Angelum per medium cali v. lantem habentem E- vangelium eternum. Unde gratiosum coiudam viri docti ingeum, vigilantiam huius sancto proprio circa urbem Venetiarum propriam ex nomine sancti Marci inserte volens,

elegans, & ingeniosum hoc composuit Anagramma:

*Divus Marcus Evangelista
Sum vigil ad Venter curas.*

4. Deus quondam adversus Ezechiam Regem indignatus? eundemque castigare volens,
Iai. c. 38. ad eum gravem ei infirmitatem immisit, qua eum ad mortem usque rediebat: *Ego tunc uisus sum ad mortem usque ad mortem.*

Circa quem eveatum duæ inibi incident hoc loco curiosæ quæstiones, prima est: quemnam, aut qualem hic Rex errorum commiserit? Secunda vero, quamnam illis Dei supplicii loco infirmitatem immisit? Quod attinet coram illum ab eo errorem hic utique gravissimum fuit, nimirum enorme quadam superbia peccatum? Ipse etenim ad hanc usque temerariam presumptionem devenit, ut sibi ausus fuerit persuadere, se esse filium illum, quem Ilias de virginе nasciturum, & Emanuellem appellandum esse prædictum: *Ecco virgo conceperit, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emanuel.* Ha. cap. 7. id est, Mellias, caput Synagogæ, universorum Hebræorum Princeps. & Dominus torius Israëlis: *Quia Pater eius oraculum accepérat huiusmodi: Ecce virgo pragnans erit, & ipsius putarát Emanuelē esse;* ne presumitione eventum se in finem habiturum. Quapropter virginitatem colens nullo conjugi studio tenetatur. Ita opinatur Glycas. Hic ausus procul dubio valde temerarius erat, & magnum meriebat pœnae supplicium, ac proinde: *Ego tunc uisus sum ad mortem.* Nonnulli haec infirmitatem pedibus adhæsisse, ac podagrum veram fuisse censem, quodque hac impeditus se loco movere, aut ambulare minimè potuerit: *Quapropter à Domino ad frugem revocatur podo si afflito, ut iam patresceret.* An vero Deus Ezechiam per hanc infirmitatem mori voluerit, aut vero post illam adhuc in vivis superstitem manere, incertum est: sicut qui putant DEUM mortem ejus decreuisse, eò quod sacerdotes dicit: *Ego tunc uisus sum ad mortem.* Melius tamen alii censerunt, illum per hanc infirmitatem ex DEI decreto non defuisse moriturum, cum DEUS insuper vita ejus quindecim annos adjecerit: *Ecce ego adiiciam super dies tuos quindecim annos.* Iai. 38. vers. 6.

Porro, quod causam attineret, ob quam ei hæc infirmitas immisit fuit, ea utique hæc fuit, ut animatum illum ab hac gravi vanæ sue temerariam infirmitatem ad mortem usque ad mortem.

tatis indispositione curaret, ne scilicet fibi impigeret, quod non erat, scilicet se esse Mellum, qui venturus erat, ut Israëlem, & totum mundum diceret & gubernaret. Verum hinc, nova mihi suggeritur novæ difficultatis mœdæ occasio, nimirum. Si Ezechias commisit peccatum ambitionis, arrogantiæ, vel superbie, sequitur manifeste, quod malum ejus, quo libabat, in capite ejus steterit, non vero in pebis, adeoque caput ejus portius puniudebat, non vero pedes illius podagrator querit. Quod si ambulando, vel cuncto DEUM facilius, jam non miratur, si pedes ejus modo aliquo multatetur, nec habetur, quid opposet possem. Scio etenim quod quia Jerobom Prophetam se reprehendentem cum indignatione audiens, dexteram verius illum extensis, inueniendo ministris, ut in carcere illum conserceret: *Extende manum tuam de alariis;* *Aprehendite eum,* mox eadem quoque dextera punita sit, quia mox exaruit, & immobilitatem. Et exaruit manus ejus, quam excederat circa eum. *Reg. 13. n. 5.* Cur igitur dum in Ezechia caput per ambitionem graviter delingit pedes afficiuntur? *Vi affido placitum frugem redire.* Nonne redi et ad hanc frugem afflito capite?

5. Fortasse idipsum per quendam ex libro Numerorum adductum Scriptura locum melius intelligemus. Aaron itaque & Mana Moysis honores, & exultationem immunitatibus linguis suis graviter contaminavint: *Locuta est Maria, & Aaron contra Moysen.* Num. 11. n. 1. & 3. Quapropter DEUM quoque graviter offenderant: *Quod cum audiret Dominus iratus est.* Atque peccatum hoc iusto ultro supplicio polliquam illos ad se vocatus graviter reprehendit, voluit ut Mariam in manibus, vulnus, omnibusque corporis corporis partibus universalis quædam lepra contigeret: *Maria apparsuit candens lepra quasi nivea.* Ibid. n. 10. Sistamus hic, Auditores, & penam istam nonnulli examinemus. Nunquid ambo Moysis famam dilacerare immunitarunt? Non est dubium. Cur igitur sola Maria lepra patitur. Julius Deus tunc quis, & qualis pena afficeret debuisse videtur? hor enim justitia dicatur & postular. Abulensis, & ali respondent, Deum auctoritati tanquam Sacerdoti respectum aliquem de pribus. Ego donec Sacerdotes impune precebat. Nunquid justitia punitive illos queque tangenteret? Ceteri si id verum esset, anima orante

est in Sacerdotibus ad peccandum licentia. Ac proinde pro hujs intelligentia observandum est praeceptum illud, quod Deus noster in Levitico pro leprosis condidit, quando isdem quodique leprosa affecti essent, omnem cum aliis conversationem, & communionem negotiorum prohibuit: *Omnis tempore, qualem propositus est, & immundus, solum habitare extra castra.* Leviticus 13. n. 46. Circa quæ verba Ludolphus Catherinus scribit, quod leprosi ritu legis Moysæ immundi erant, ab urbibus, & opidis exclusi, nec poterant cum aliis commorari, & non debebant appropinquare hominibus, ne eos inficerent. Ecce igitur hic videmus causam cur Deus Aaronom lepra puniri noluerit. Hic enim Sacerdos erat, ac proinde animarum eucæ semper iævigilare, idque quaqueversum cœtere, cum omniibus conversari, & loqui, omnibusque mederi, debet. Quod si autem leprosum punitus fuisset, huc omnis exequi, suaque functiones ex officiis sui obligatione debita cum vigilauta exerceat minimè potuisset, quod magnum omnino inconveniens fuisset, siquidem inseparabilis superioris aliecius proprietas est vigilancia. Ac proinde Alexander cuidam in Cittate sua regia excellenti nobili, nec non & omnis exercitus sui militibus dixit: *Plus vigilare quam vos me certè scio, ut ipsi quietos somnos capere possint.* Etenim Ezechias in suis cogitationibus mitema quadaphantes, & temeraria ambitione correptus fuit, ut sibi se illi in elle filium cerro persuaderet, quem Isaías ex Virgine nasciturum & Imanueli vocationem esse claram prædicti. *Ecco virgo concepit, & pariet filium,* & vocabitur nomen ejus Emanuel; ac proinde le futurum totius Synagogæ caput, Israëlis totius Moderatorem, inde totius mundi Dominum. Unde Deus illum podagra afficiens dicere illi voluisse videretur. Is, quitalis est, qualen tu te esse tibi stulte persuades, debet vigilans esse, nunquam dormire, semper circuire, omnibusque ad subditos pertinentibus negotiis occurrere, corumque curam habere. Qui autem molesta est podagra affectus, hæc omnia praeflare, proque eorum executione circuire non posset, sed immobilis persistere cogitur, quonodo sicut vigilancia, quæ in superiore requiritur, hoc in eo esse potentia que idem molesto horum malo pedes tuos corrupti esse volui, ut vetex hoc impedimentum ad suum posse mereamur redire, certi que cognoscere, te nequam cum esse, quem te fote stulte tradidimus. *Vt afficto pede ad bonam frugem*

redire. Sanctus Marcus à sancto Petro Apostolorum Principe famosissimæ totius Ægypti utbis Alexandrina constitutus fuit Superior, & Praelatus. Ceterum autem est illum neclepta *Petr de* fuisse affectum, sed tanquam Sacerdos, Praelatus & Episcopus, agebat cum omnibus, in vigilantia officii sui erat acutissimus, in præcanda animarum salute prædicando, docendo, *Natal.* *Iacob de* fidem plantando, & propagando, baptizando *Vorag. in* *B. Petrus* Dam.

C. 26

Quod si autem leprosum punitus fuisset, huc omnis exequi, suaque functiones ex officiis sui obligatione debita cum vigilauta exerceat minimè potuisset, quod magnum omnino inconveniens fuisset, siquidem inseparabilis superioris aliecius proprietas est vigilancia. Ac proinde Alexander cuidam in Cittate sua regia excellenti nobili, nec non & omnis exercitus sui militibus dixit: Plus vigilare quam vos me certè scio, ut ipsi quietos somnos capere possint. Etenim Ezechias in suis cogitationibus mitema quadaphantes, & temeraria ambitione correptus fuit, ut sibi se illi in elle filium cerro persuaderet, quem Isaías ex Virgine nasciturum & Imanueli vocationem esse claram prædicti. Eccœ virgo concepit, & pariet filium, & vocabitur nomen ejus Emanuel; ac proinde le futurum totius Synagogæ caput, Israëlis totius Moderatorem, inde totius mundi Dominum. Unde Deus illum podagra afficiens dicere illi voluisse videretur. Is, quitalis est, qualen tu te esse tibi stulte persuades, debet vigilans esse, nunquam dormire, semper circuire, omnibusque ad subditos pertinentibus negotiis occurrere, corumque curam habere. Qui autem molesta est podagra affectus, hæc omnia praeflare, proque eorum executione circuire non posset, sed immobilis persistere cogitur, quonodo sicut vigilancia, quæ in superiore requiritur, hoc in eo esse potentia que idem molesto horum malo pedes tuos corrupti esse volui, ut vetex hoc impedimentum ad suum posse mereamur redire, certi que cognoscere, te nequam cum esse, quem te fote stulte tradidimus. Vt afficto pede ad bonam frugem

redire pressantes est, quam calceare? cum calcei *Ioan. 10.* plus im. edendo obliar; quam invando profin. *bans de vir.* *Proponendum enim dixeram, calceatum esse per-* *tate. jer. 1.* *inde esse, ac colligatum, & vocatum. Ceterum*

immunitas calceorum multum facilitatis, & agilitatis praber pedibus si exercitati fuerint. Ac proinde sublatio hoc impedimento S. Marcus majori cum sollicitudine in officiis vigilantiae sue commissis progredi valebit.

6. Visio illa, qua sanctus Ezechiel curvum
à quatuor animalibus, homine, leone, bove &
aquila ductum conspexit, ab omnibus sanctis
Patribus permagni estimata fuit. Verum au-
dite obsecro singularem depositionis illorum:
Similitudo vultus eorum facies homini, & facies
leonis à dextris iporum quatuor facies autem bo-
vis à sinistris iporum quatuor. & facies aquile
désuper iporum quatuor. Porro per quatuor
hæc animalia quatuor Evangelista intelliguntur
per hominem quidem Matthæus, per leo-
nem Marcus, per bovem Lucas, & Joannem per

Ezech. i.

Rupert.
ibid lib.
1. cap. 7.
Hugo
Card ib.
Apoc. 4.

Idem ib.
num. 7.

10. Ecc.
in General.
Deorum
lib. 4.
Th. Por-
chat. in
Advent.
super ac.
Sannazar.

que locum attribuet do. *Facies hominis prius*,
postea autem *facies leonis*. *Sanctus Joannes*
tamen primo loco leonem collocat: Animal
primum simile leoni, forte per hoc insinuare vo-
lens, quod in eo, quod est ornatus habere an-

tem, quod in eo, quod ei oculos habet apertos multos, & vigilantes facio Marto in omnes alios Evangelistas primus locus debatur, Rupertus Abbatu nimirum expresè afflante, quod oculos aperi significat mentem in ciuatis. Et Hugo similiter per oculos apertos circumspetionem qua idem est, quod vigilautia, intelligit: Oculis ante & retro, qui scriptura omnimodam docet circumspetum. At vero dictum aliquis, quodnam est illud, in quo Marcus p̄x Matthæo magis oculatus, & circumspactus esse dicitur: Legite principium Evangelii utriusque Evangelista, sic anim facile inveniens quod Matthæus solum generationis, & Nativitatis Christi temporalis mentionem faciat, dicens: L'ær generationis Iesu Christi, filii David. Vitud situm retro, id est, humanitatem, qua divinitate posterior est. Sanctus Marcus autem & divinitatem, & humanitatem simul confinxit: Oculis ante & retro levendo temporalem, & æternam generationem. An non id ipsum claret factis dentem auditis? Initium Evangelii Iesu Christi, ecce humanitatem, filii Dei! Ecce Divinitatem. O vigilissimum leonem! & insignem Evangelistam Maicum! ad videndum tam æternam quam temporalem generationem oculos apertos tenet. Quid ergo, quod Marcus dicit: Filius Dei, Sem. Matthæus filii David? Interrogat B. Petrus O. I. Damianus: Ut per alterum Filium Dei, per al. Mero terum ostendere se esse filium hominis! internati Verbi illa de vinam, iteg. generationem describit humanam.

7. Prælatorum oculi, qui vigilantes esse debent, non proprium commodum, sed proximi utilitatem debent respicere: Qui præfuit Re-publica, scribit Plato, utilitatem ceterum secundatur, ut, quicquid agunt, ad eam referant, oblitis commodorum suorum. Conformatur hinc politica mylticas Filii D E I actiones in memoriam vobis revocatae. Salvator creatus noster dolorissimæ passionis suæ amaritudini daratus principium in horro Gethsemani constitutus, ibidem ad Patrem aeternum orationem effundens, teste sancto Luca, tantas passus est cordis sui angustias, & mœstitudinibus habuit adeo excelsi-vam, ut inde sanguineus è sanctissimo corpore suo sudor elicitus fuerit: Et factus est sudor eius

sicut gutta sanguinis recurrentis in terram. *Lucas 22.* Orem profecto summe stupendam! Verum quidem est quod paucis omnino atrocissimas, & mortem acerbissimam simul & probruisimam pauperum erat, veruntamen maxime obstupescendum est, quod sola horum omnium consideratio similes in eo effectus causae potuerit, optimè id notavit Ludolphus Catherinus, dum ait: *Nunquam aliquis mortuum ob mortis horrorem auditur sudorem fuisse sanguineum.* Christo jam perspicue se pauperum, & moriturum notum erat? nota similiter erat passionis acerbitas, & mortis in Cruce opprobrium, ut quid igitur tantos inde angores concipere potuerit, qui cor & mentem ejus etiam usque ad sudorem sanguineum eliciendum transfigerent? Proverbiū est nemini ignotum, quod jacula & mala pravisa minus feriant, & dolcent. Veruntamen priusquam hanc vobis difficultatem resolvam, prius, ut aliam non minorem proposuam necessarium est, utpote quæ hujus occasione in mentem mihi venit. Scitis etenim quod Filius Dei in eadem in horto Gethsemani instituta oratione Patri æterno hisce vocibus supplicaverit: *Transfert à me calix iste.* *Matth. 26.* Hæc autem petitio confimate videtur illud, quod supra insinuavimus, scilicet, quod ob nimiam dolorem in passione sustinendorum gravitatem, acerbitatem, & excellsum, Patrem suum æternum, ut illos à se aveneret rogaverit dicendo: *Transfert à me calix iste.* Quod tamen esse nequamquam potuit, cum ultiro eisque, & propria sponte, & electio ne semetipsam in mortem tradidierit: *Oblia tua est, quia ipse voluit.* *Isai. 53.* Prixer quam quod hoc intendendo videti porquisiter rectata illa resolutione coram Parte æterno facta, quando proposito sibi gaudio sustinuit Crucem, confusione contempta. Ad *Hebr. 11. vers. 2.* Ac proinde sanctus Hilarius huic Salvatoris petitioni hunc sensum reddidit: *Transfert calix à me, id est, quoniam à me bibitur, ita ab his bibatur, sine specie differentia, sine sensu doloris, sine metu mortis.*

9. Alii in sensu logicali exponunt. Qui enim veritatem aliquam sustinens, propositio nem aliquam antecedentem audit, ex qua consequentia non necessariò deducitur, dicere solet communiter: *Transfert antecedens, quod id est, ac si diceret, perinde mihi est, sive antecedens negetur, sive concedatur; neutrum enim horum aliquid mihi praestabat incommodeum;*

Ita quoque calicem passionis bibere, vel non bibere, nullam Christo conciliabat molestiam? nam pro mundi redemptio libenter illum epotandum acceptabat; veruntamen, quia prævidebat, quod Hebrei ex odio, & iniquitate adversus ipsum moverentur, & salvandi neutram essent, dixit *Transfert ita tamen ut totum se, & suam in paternam voluntatem remitteret,* dicens: *Veruntamen non sicut ego volo, sed sicut tu.* *Matth. 16.* Unde Origenes: *Si possibile est sine passione mea omnia illa bona proveniant, qua per passionem meam sunt provenientia, transfert passio hac à me, ut & mundus salvetur.* Enī Iudei sup.

In c. 26.
Matth. 16.
Cat. D.
Th. ubi.
sup.

Rupertus ejus, &c. Luc. 12. vers. 44. Audite Rupertii Abbatis resolutionem? qui dicit, quod eo tempore, quo Christus fles in terram poplitibus videatur quod sola dolorum passionis sua apprehensio tantam ipsi animi ærumnam, & angustiam conciliaverit, ut sanguineum è corpore ejus sudorem elicuerit? *Factus est sudor Rupertus ejus, &c.* *Abb. de operibus Spir. S.* Patrem suum orabat, aliquos in terra jacentes viderit lapides, considerans autem quod Stephanus fervus suis lapidum illorum imbre martyrio afficiendus esset, tantam in se sensit animi angustiam & dolorem, ut illius vi sanguinem ludare debuerit. *Factus est sudor ejus, &c.* *Tuus, ô Stephane, Christus numerabat lapides, tuncque agonen meditabatur, hinc factus est sudor ejus, &c.* Cæterum vero quod passionis sua tormenta attinet, ex iis nullum concepierat fastidium, aut animi contradictionem, ut diceret: *Transfert.* Unde liquido fatus appetet, quod majorem illi cruciatus Stephanii, quam proprii pectoris martyri molestem, atque triflitudinem attulerit. Magnam profecto sanctus Marcus in observanda hac à Magistro suo tradita politica exhibuit vigilantium. Etenim Alexandria in Ægypto, quæ Episcopatus sui residentia fuit, propriè juxta expositionem B. Petri Damiani, idem est quod levans angustias tenebrarum, sicut Ægyptus idem est, quod tenebra. Jam vero non Alexandria dumtaxat, sed & tota Ægyptus inter Idololatriæ tenebras obdormiens sepulta jacebat, tytannicis Sathanæ mani-

L. 6. c. 4.

manibus miserè subjecta. Quid hic facies, ô Marce? si tanquam vigilans Pastor Alexandriam te contuleris, ut illam ab Idololatria & Dæmonis potestate liberes & criprias, non jam sanguinis dumtaxat stillas sudabis, sed integras sanguinis rivos profundere debebis, suspenso ex collo tuo suos reprobaberis, & velut his ad macellum traheris, ibidemque bestiæ instar excrucieris, videorque iuter omnes has tibi illatas injurias eos ira audire loquentes: *Trahamus Bubalum ad locum Bucculi.* Et quidem nunquid sola omnium hatum ærumnarum consideratio te pavidum reddet? nunquid mortuum, & afflatum efficiet? Nequaquam. *Transfæt à me calix isto?* Non enim me tormenta torquent, non terret martyrium, sanguinis effusionem non exhoresco, imò nec ipsam quoque mortem formido, aut expavisco. *Carnes ejus in terram fluebant, & sanguinis lapides rigabantur.* O Patriotem vigilantisimum! ô verum Divini Magistri sui discipulum! Pro gregis sibi comitissi utilitate propriam vitam nequicquam curat, eundemque ad Evangelii lucem contuendam educere inititur, tametsi securus sit ad mortis tenebras le infallibiliter fore iepandum. Recuperare gregem suum allaborat, tametsi in hanc rem eroganda esset propria languinis sui moneta, quia luctu mortis sua vitam illis procurare satagebat. Majus enim sibi tormentum esse videbatur Alexandriam Idololatriæ tyrannidi miserè subjectam cernere, quam in proprio corpore, sanguine, & vita martyrium sustinere, aut sacrifici barbaro ferro se expositum, & subjectum esse. Cui conforme est quod Petrus Damiani scriptis: *Sicut Alexander in Ægypto urb. m. construxit Alexandriam, sic Redemptor noster inter hujus mundi tenebras sanctam edificavit Ecclesiam, qui verè tenebrarum levavit angustias:* Hoc fecit in Ægypto per Mariam, hoc per ceteras celestis curia Senatoris in toto orbe terrarum.

9. Non minus mystica, quam pulchra est illa S. Hilarii ponderatio, quam circa Salvatoris manus duci ea ab Hebreis clavis in Crucem agerentur, p̄i instituit. Dicit enim quod Salvator noster palmas sibi perforati fentiens adeò vehem entia è peccato lamenta, & suspiria ediderit, ut ad cœlos usque pertingere potuerint: *Transverberante clavo palmam, gemitus ascendit.* Cur oblecto, non idem fecit quando pedes ejus Crucis suæ affixi? Num fortè dolores non fensit? aut pedes ejus fortalsè insensi-

biles erant? Nequaquam? Clavi enim non minorem pedibus, quam manibus dolorem inferebant? Imò dicere ausim vulnera pedum uaciorem doloris sensum secum adferre, quæ manibus infliguntur: *Dolor pedum interdum adde recrudecit, ut homines exanimat.* Per se uerum accidit, ut nervis, in quibus est sensus maximum, ferro perforatus spasmus accidat? inquit Cardinalis Alphonsus Paleoitus. Agendum rideamus nunc ad dissolvendum hujusc difficultatis nodum aliquam nobis ex Haïe Prophetæ relationibus emendatæ lucem possumus. Hic enim dum Divinum Meisium loquenter introducit, eundem totum humanum genio manibus suis descriptum circumfere declinat: *Ecce in manibus meis descripti te Advertendum est autem quod non dicatur pedibus, sed in manibus.* Dolor pedum nesciis erat, & tanquam suum eundem non sentiebat, quæ dicit: *Transfæt: at verò, quia in manibus ejus nos quæ clavis transfixieramus, idèo in his plausitrum, quam proprium dolorem sentiemus.* *Transverberante clavo palmam gemitus ascendit.* Simile quid in persona S. Marti Evangelis recordis videtur. Hic enim probe fices quæ, & quā sublimis sit Sacerdotum dignitas, quælemque sacerdotialis functio punctum reputari, idèo sicut se illo gradu indignum reputata quoque sé ad eundem facte decesserat inhabilem, sibimet ipsi dextera sua pollicem dant operâ amputando. Deinceps verò fieri dixit: *Hujus defectum seu, caretiam manus fave in domo operando magnum adsciscere impeditorem.* aut præjudicium experiretur, caretiam tantum istam libentissime sustinuit? ne de ea dolens, sibi aut lamentatus unquam fuit? idèo ut necessarium fuerit, ut digitus ille a S. Petro magistro suo nisi miraculose restitueretur, si que manum ejus de nudu redintegraret. Contigit autem quod Arianus in calceum quendam S. Marti relinquit & caput prostrare volens subula in calceum infingenda ab eo aberrans. Aiani præfati manum totaliter remperaverit, seu transfixerit? qui ob ingenium vulnus accepti dolorem inconsolabiliter dolens, auxilium implorat, & cœlum invocat: *Ecce Marcus subito accurrat, ejus dolori compatitur, cumque bono animo esse confortum consolatur, acne in Deum firmiter crederet, & sperare jubet?* mox verò modicum tempore accipiens, eamque salivâ suâ contempserat, vulneris loco adhibet? idemque prouios faciat. Similiter cum militi cuidam in actuali prælio,

Iacob. de Vorag. & Petr. de Natal. in vita ejus.

D. Petrus Damian. serm. 6. & 3. de S. Marco.

D. Hilar. Pizay. lib. 10. de Trinit.

seu duello manus detinuncta fuisset, isque se mox sancto Marco bona cum fiducia recom mendasset, illam sibi redintegratam, sanam que & salvam brachio suo & pristino statui restitutam esse sensit: *Invocavit Beati Marci suffragia, & manus suæ continuè sanitati pristina restituta.* Verum si te hic non nobilis, ô Beate Marce, & verbum, quod ad te eloquendum habeo, patienter, obsecro, sustine? Quod si tu vulnus palmæ seu manus Aniani curare vales, & similem sanationis gratiam militi clienti tuo præstare novisti, cur nulla tibi cura est de mutilata manu tua propria curanda, ut in illa amputatum tibi pollicem redintegres & restituas?

Num forte non aedes manus tuae unicum duntaxat digitum restituere, qui alius duas manus liberas restituisti, & sanas? Imò vero Marcus sibi metu quoque mederi poruisset, si voluisse, verum Marcus eodem sensu, que Christus movebatur, magis eum Marcus affligit ob mutilatam & laesam manum alienam, quam ob amputatum sibi digitum. Manus soe curationem etenim nihil curat, & idea illi etiam non medetur, bene tamen laesam Aniani manum, & aliam militis manum mutilatam majoris estimat, atque ideo mox illius manum sanat, alterius vero mutilatam manum redintegrat, & pristino statui perfectè restituit. *Cum que in humum defueret, luctum conficit, & ejus viri manum illispiens, in nomine, inquit, IESV effosanu, ac statim ejus viri manus sanata est.* Vigilantior fuit ad subveniendum proximi quam propriæ necessitati.

Pier. Va-
ler. lib. 1.
Cap. 23.
Pier. Va-
ler. lib. 1.
Cap. 23.

10. Leo, mox ut partu editus est, tribus diebus, & tribus noctibus dormit? Genitor autem ejus, upote vigilante amicus, somnolentiam ejus diutius sustinet non valens, vehementer, & valde terribiliter edit rugitum, adeò ut tertam tremere faciat, in qua Leonis catus dormitat, cumque hoc tremore à somno suscitatur? ut reserunt Pierius, & ali: *Tribus diebus, & tribus noctibus dormit, tum deinde Patri rugiu tanquam tremefacto, concussoque cubili loco catulum dormiens expergefacit.* Portò Alexandria civitas hoc nomine a Philippo Macedonum Rege in honorem Alexandri filii sui appellata fuit: ab Olympia autem matre ob somnium, quod in ea dum magnum Heroëm filium sum paritura erat, habuit, Leontopolis vocata est, quasi leæna. Filii autem urbis hujus, id est, incola ejus Iolatriæ somnoleptiæ obtusi infidelitatis tenebris profundo jacebant sopore sepulti, cum ecce

S. Marcus? Leo ille generosus, & vigilantissimus, prædicationis sua rugitu eosdem expergefacit, ipsosque intellectus sui oculos aperire faciens, in errorum suorum, in quibus sopiti jacebant, perfectam cognitionem inducit, mentemque eorum Evangelicæ doctrinæ luce illumina. D. Hier. de script. Ecclesiæ perduxit. Unde S. Hieronymus, & Petrus Damian dicunt: *Deus Omnipotens ius D. Petrus verbi virtutem contulit, tantam prædicationis Damian. gratiam prærogavit, ut omnes tunc ad fidei rudi-ferm. 2. de mera confluerent.* S. Mar.

11. Lucanus Julii Cæsaris vigilantiam celebret volens, quam eo tempore, quo tanquam *Lucanus Romanus exercitus Dux generalissimus bello de in Phar-* ditus & implicitus erat, ostendit, in hac verba *sal. lib. 2.* protupit? *Omnina Cæsar erat.* Quidnam autem per hoc encomium in laudem dicti Herois dicere volent, incertum est. Simile ferè encomium Theodoretus S. Paulu Apostolo attribuit, cum ait: *Ipse erat omnia.* Etenim modus hic loquendi valde succinctus est, atque ideo verus ejus sensus difficulter penetratur. Scio equidem S. Apostolum, tum gladio dimicando, tum doctrinâ suâ prædicando veluti alium quendam fuisse Cæarem, adeò ut de eo dici potuerit: *In utroque Cæsar.* Veruntamen elogium istud totum Pauli, & Cæsaris encomium adquare videtur dici: *Omnia erant?* Si quidem *ly omnia magnam in se continet ampliationem:* *Quia, qui dicit omne, nihil excludit.* Sed quâ ratione fieri poterit, quod in uno homine omnis caritas, omnisque perfecio imaginabilis reperiatur? Pro hujuscerei faciliori intelligentia revocandum est in memoriam famolum illud, quod à multis Britannia Principibus Baroniis, Nobilibus in eadem Insula celebratum est hastilidum? In hoc enim quilibet in scuto suo Emblema quoddam cum sua adjuncta sententiæ pulchra Epigraphe depicta habebat, hic enim Aquilam, ille Pavonem, ille Cervum, alius Pinum, Cedrum alter, ille Cedrum, alter Cyprum, alii alia in scutis suis depicta ferebant. Inter reliquos autem unus in hujus hastilidii arenam prodit, qui nullam scuto impressam Emblematis picturam referebat, sed hanc duntaxat inscriptionem Scuto ferebat impressam. *In me omnia,* id est, omnes virtutes, & prærogativa, quæ in cæteris hujus hastilidii collegis reperiuntur dispersæ, in me uno simul, & semel reperiuntur unitæ & collectæ; scilicet Aquilæ generositas, Pavonis nobilitas, velocitas Cervi, altitudo Pi-

Paoletti Sanctorale.

ni. Cedri immutabilitas, constantia Cypressi: uno verbo *In me omnia*. Ira de Cælare quoque dicere potemus, quod scilicet in ipso collecta simili sunt universa totius Romani exercitus virtus? Idemque de S. Paulo dicere licet, in ipso nimis reperibiles sunt omnes, que in aliis dispersae repetebantur, perfectiones.

12. Theodoretus autem aliam huic Symbolo adhibet expositionem? Dicit enim quod Apostolus in maritimo itinere constitutus, post vehementem quandam tempestatem in mari obortam, qua navis tum à ventis, tum à fimbribus undatum procellis agitata, & conquallata spem omnem evadendi periculum navarchus admitebat, omnia le perditos esse conclamantibus, solus ipse intrepidus manserit, & imperterritus navigii sibi vindicari gubernationem, adeò ut nunc succurrerit navarcho, mox adjuverit reges, paulo post velis manus suas applicando eadem nunc dilatarit, nunc, prout opus erat, eadem contrarerit, alias omnino dimiserit, nunc cucurrit ad puppim, mox se receperit ad proram, nunc dimiserit antennas, nunc animavit affictos, insque, qui in mare dilapsi fuerant, auxiliatrices mox porrexit dextras. *Omnia Paulus erat, Ad hos curribat, ad illos veniebat, ad hos transibat, ad illos resiliebat vento in vadens celerius, eos, qui submergebantur sursum attrahens, nautas adhortans, prorata circumspiciens, funes tendens, remos tractans, velum trahens, cœlum suspiciens; Ipse denique erat omnia, & nauta, & gubernator, & omnia patiens ut mala solvet aliorum.* Sic quoque Cæsar in prælio constitutus animabat milites, nunc pedites, mox equites, nunc excitabat capitaneos, mox Colonellos ordinabat, nunc exercitum impetum facere, mox eundem se subducere jubebat; nunc veluti Vexillifer signa versabat, nunc velut Decurio acies dirigebat, nonnunquam succurrebat vulneratis, lapsos denique alibi erigebat. Uno verbo. *Cæsar omnia erat.* Verum, eheu, cum quanto majori jure de Sancto Evangelista nostro dicere possimus, quod Alexandria & in Ægypto Marcus omnia erat. In animarum cura vigilantissimus, in prædicando indefessus, in instructione infidelium charitatus, in docendo Evangelio assiduus, in baptizando accusator, adversus idola austerus, erga pauperes autem benignus, consolator erat afflictorum mitifimus, erga pupilos misericors, & pius, in subventione pauperum sollicitus. Anianum manum suam subula transadigentem

Theod. apud Didac.
Nyssen. in Fer. 3. Dō.
Assumpt. 4.

Et gubernator, & omnia patiens ut mala solvet aliorum. Sic quoque Cæsar in prælio constitutus animabat milites, nunc pedites, mox equites, nunc excitabat capitaneos, mox Colonellos ordinabat, nunc exercitum impetum facere, mox eundem se subducere jubebat; nunc veluti Vexillifer signa versabat, nunc velut Decurio acies dirigebat, nonnunquam succurrebat vulneratis, lapsos denique alibi erigebat. Uno verbo. *Cæsar omnia erat.* Verum, eheu, cum quanto majori jure de Sancto Evangelista nostro dicere possimus, quod Alexandria & in Ægypto Marcus omnia erat. In animarum cura vigilantissimus, in prædicando indefessus, in instructione infidelium charitatus, in docendo Evangelio assiduus, in baptizando accusator, adversus idola austerus, erga pauperes autem benignus, consolator erat afflictorum mitifimus, erga pupilos misericors, & pius, in subventione pauperum sollicitus. Anianum manum suam subula transadigentem

mox sanat: In Aquileia Antaulphum Ulphilum lepræ opprimum purificat. Vito Maccio incacerato, dum eis recommends, liberaten protinus praefat. Si stridet Aquilo, si mare furete incipiat, si naves naufragia fabriegant, ipse cunctos ad portum feliciter adducit. Siue in mare præcipitato, è medis procella. Macci opem imploranti mox succurrit, eunque baptizat. Murarium Venetum, & Campani. Marci delapsum ab ornamento praeservat. Religiosum motibus odium ipsum fideliter invocat. Papiae visitat, & confortat. Apulam annona caritate flagellatam, ad terræ sterilitatem digendam, propulsandam que famem falunt pluviam totam regionem fructuosa facit. Latronibus mafioso aliqui viatori oculos cruele volentibus efficit ut serum obtutum omnem aciem amittat, si pedes truncare concitat, securam cerz insta loquescere facit, si dentes malleo ferco evelleri allaborent, omnem hic duritiam suam eo sedisponente amittit. Si Fideles urbis Alexandrinae ab ipso reformationem excolunt, ad communem paupertatem, vitamque Apostolicam mox illos reducit. Si Cathedralis Ecclesia sua functionibus necessarii ministri nos sufficiant. Aniano Episcopo, Meliunum, Savinum, & Cerdonum, nec non septem Diaconos, & duodecim Clericos mox adjungit. Si in eadem Civitate una tantum Ecclesia populi devotioni non sufficiat, aliam ibidem mox erige fatigat. Totam Ægyptum percurrit, omnia videt, omnia lustrat, multaque Monachorum monasteria adificat. Conversum Hermagorum Romanum secum conducit, utque hic à S. Petro Aquileensis creetur Episcopus, ab eodem sollicitè supplicat. Dæmones ex corporeis obfessis energumenorum eliminat; infirmos protinus sanatos mortuos ad vitam denud fulcitat. Uno verbo. *Omnia Marcus erat,* ut ha ratione venificius, quod doctus & pius Beati Laurentii Julianiani calamus de eo scribit: *Invocas illam opprimum, & levamen sentis:* Ejus implorat auxilium in fortitudine, & confortat recipit: in mari, in solitudine, in forniculis, inter latronum acies exoritur, & justitia & fidelium poscentium suffragatur vita.

13. Verum enimvero nollem tam temporis spatium explicare mystici Leonis nostri vigilantis attribuire, quin etiam sufficiens pars temporis ejusdem fortitudini superfluit, præcepit cum una alteri semper conjuncta, & connexa esse reperiatur. Nec est satis Leonem vigilantem esse, nisi & fortissimum sepe præbeat. Intelligamus

animalia, nullum est tantâ fortitudine prædictum, ut Leo. *Leo figuraliter nuncupatur ob roboris virtutem, inquit Laurentius Justianus.* Agamemnon, ut suam in præliis & terramini-bus fortitudinem declararet, scuto suo Leonem insculptum habebat, quod postea in Olympia fano per aliquot tempora pèperit. Et Callaneus Leonis qualitates delcribens ait: *Inter animalia Leo obtinet generositatem, principatum, fortitudinem, & administrationem, ut quod Princeps terrestrium animalium dicitur.* Ac proinde cùm Philippos Rex Macedonie somnialet Olympiam conjugem suam, quo tempore Alexandrum utero ferrebat, Leonem quandam paritum (ut paulò ante diximus) fieri sibi futurum esse persuadebat, ut filius eius in fortissimum Heroem evaderet, prout re ipsa eventus sequens postea demonstravit. Unde illum veluti Herculem quandam Leonis exuviam induitum depingere solebat; ac demum ubi Alexandrinæ, quam in nati filii honorem, & perpetuum monumentum ædificare coepit, Leontopolim appellavit, id est, Civitatem Leonis. Verè S. Marcus Leo quidam fuit, pronti sub his ius animalis metaphora inter quatuor Evangelistas repræsentatur, ideoque illi non minus quam Alexandro, & Herculì, in dō majori jure Leonis debentur exuviae, utpote qui prædicationis sua fortitudine Leontopolim, sive Civitatem Leonis superavit, & mansuetam reddidit, seu ciceratam, sub Evangelica fidei jugo humiliatam reddidit. Et quidem dum Leonem S. Marci duobus pedibus in terra, duobus verò aliis in mari consistenter video, planè intelligere videor mihi per hoc significari hunc mysticū Leonem nostrum prædicationis sua fortitudine subjugasse sibi Alexandriam in terra situatam, & ex fidélium erga ipsum devotione factum esse urbis Venetiarum in mari situatae Dominae & Protectorem.

14. Macedonum Rex Alexandrinæ urbis fabricam inchoatorus, ideoque idæam illius quoad circuitus amplitudinem Architectis confignans voluit, ut acceptam calcem, & gypsum per totum distictum effundarent, quaquarellum urbis illius mœnia fabricanda, aut protendenda erant, ac verò cum nec calcis, nec gypsi tanta ad manus quantitas præsto esset, Rex autem fabrica iniunctu accelerari desideraret, loco calcis, & gypsi farinæ usi sunt, & tritico, quod tamen per circumuum urbis dispersum ab avibus protinus devoratum, & consumptum fuit. Qua-

de re Rex certior factus, eandem cum Philosophis mox consultit, qui eventum illum bosum augurium protendere, & boni omnis nuntium esse responderunt, futurum enim esse ut civitas illa abundanti semper annonâ instructa esset, locus quoque esset mercimonis tractandis, & negotiationibus instituendis apertissimus, ad quam proinde omnes circumviciæ Provincie luum essent pro facienda quarumlibet occurrentium necessarium provisione, habiri refugium. Evidenter augurium istud exultimo fuisse eorum, quæ post eandem urbem a S. Marco Evangelista spiritualiter reædificatam in eadem urbe certò eventura erant, certum quoddam præfigium. Quamnam enī illi majorem Sacer Evangelista adducere abundantiam potuisset, quam farinæ, seu Panis Eucharistici, & vini pretiosi sanguinis Iesu Christi affluentiam interminabilem? Isaac domum filii sui Jacob aliunde stabilire, aut confortare nesciebat, quam relinquendo illi abundantiam panis & vini, ac proinde Etsu statu suo dixit: *Frumento & vino stabilitvi eum.* Bodem Gen. c. 27. quoque modo S. Marcus urbem Alexandrinam v. 38. pane & vino Eucharistico stabilivit; unde cum Propheta ei dicere poterat: *Frumento, & vino, id est, frumento corporis, & vino sanguinis Christi,* inquit Paschafius, *stabilivi te.* Et quidem si D. Pasch. nobilis hæc civitas hanc sibi à spirituali fundatore suo reliquit substantiam ea, qua par est, diligentia, & fidelitate conservasset, sub infidelium intolerabile jugum de novo nunquam redacta fuisset.

15. Deus olim per os Isaiae Prophetæ altare *Isai. 19. v.* suum in medio Ægypti erigendum esse prædictum: *In die illa erit altare Domini in medio terra Ægypti.* Medium sive umbilicum Ægypti Cosmographi servatā justā torus Ægypti geographiā, seu dimensione urbem Alexandrinam esse volunt. Operam hoc loco scire cui Deus in hac urbe sibi a S. Marco altare suum erigi, & in eodem sacrifici panis & vini, id est, corporis, & sanguinis Redemptoris nostri sibi offerri voluerit? Cur in Alexandria, quæ est cor, sive centrum, & umbilicus totius Ægypti? Observandum igitur hic est pro facilitori responsionis intelligentiâ, Hebraeos capere nullatenus, aut intelligere poruissé, gentem aliquam reperibilem esse, quæ eodem Deo cibetur, & paucatur, quem ipsa adorat; adeò ut Christo dicenti: *Nisi mandu. Ioan. c. 5. carveritis carnem meam, & bibetis sanguinem meum, non habebitis vitam in vobis,* difficulter fidem adhibete potuerint; at proinde dicebant

V 2 { est

(estque multorum opinio Marcum id dixisse) Durus est hic sermo, & quis poterit eum audire? Porro eadem durities in urbe Alexandrina vigebat. In cuius veritatis testimonium omnes Aegyptii detestantur pastores, et quod armenta, que veluti Deos suos adorabant, alimenti loco postea manducarent: Detestantur Aegyptii pastores ovium. Quid autem pro hac difficultate superanda faciendum restat? Profecto ad eandem evincendam neutrum est tribus illis animalibus sufficit, id est, nec homo, nec bos, nec Aquila, id est, nec Matthaeus, nec Lucas, nec Joannes, sed Leonis requiritur fortitudine; vadat igitur S. Marcus, & prædicationis sua fortitudine, Aegypti duratiem superare contendat, atque in meditatio illius Dei honore altare confestim erigat: Erit altare Domini in medio terra Aegypti; ut Aegyptii videntes quod in eodem altari Sacerdos, id est, Marcus, & fideles Sacramentum Deo suo cibentur non solum per prædicationis Apostolicæ vim, & energiam, verum etiam per illustre Marci exemplum victas dare manus cogantur.

D. Petr. Damianus sacrum Evan-Dam. ser. gelistam Berillo lapidi pretioso comparat: Hodie 1. de S. dilectissimi velut pretiosus, & conspicuus coram oculis nostris auro radiante Berillus imprimitur. Marco. Cur, obsecro, sacram Evangelistam alteri gemma non comparat præterquam Berillo? Sanctus Ambrosius de hac gemma loquens, illam lumen-sam, claram, & celestique colore imbutam esse dicit: Berillus eximia claritas est, caruleum colorum habens, significat pura vita homines, & a facili accessu per omnia alienos. Fortasse demonstrare volens, S. Marcus, eñ quod hunc mundum, & omnia terrena bona contempserit, prorsus fuisse celestem, suamque mentem versus cælum semper habuisse conversam, omnesque tum corporis sensus, tum animæ potentias ad cæli obsequia perenniter dedicasse. Verum enim vero quis est, qui nesciat cælum juxta Philosophorum opinionem extemperamento incorruptibili, & inalterabili compositum, & consequenter corpus forte, & solidum esse? Quia non habet annexum privationem; Etenim Marcus Berillo per omnia similis existit; utpote qui plus de coelesti quam de terreno participaret; quia non habebat annexam privationem gratia divina; Leonino pectore prædictus erat, id est, animo forte, insuperabilis, & invincibilis. Nam quod si illi minentur infideles, non curat: si mortem illi machinantur, non timet: si illi ad patibulum raptrando laqueum injici-

ant, non formidat. O Berillum celo simillimum! o Leonem invincibilem! o Marcum ob fortitudinem spiritus insuperabilem! Verte pulmæ illi comparandus venit, que quanto magis à pondere deprimitur, & aggravatur, tanto majorum ad se ergendam vigorem concepit, & fortitudinem. De qua proinde studitus, & ingenuos Author quidam scribit:

Quo magis premiatur, hoc magis tollit onus

Efto enim Marcus catenis aggreditur in carcere, minis, & flagellis lacertetur in corpore, mysticis tamen Leo noster veluti Palma quadam cum tanto majori vehementia sepe coelum contemplationem in sublime erigit, proprio Martini nomini perfectè correspondendo, quod sublimis interpretatur. Cum ingenti danno suo hijs nostri Leonis fortitudinem ipsi quoque Demones sunt experti, qui in lignis, lapidis ac asce idolis passim adorabantur, quorū virtus Verbi Divini, & prædicationi Sancti Martini non valentes resistere, una cum statuis laribus suis in terram vici, & prostrati corrueunt: Denunçam finis lacra, qua illæ celebantur, exterminavit, quæ in illis merant, solo ad aquarunt, inquit Proculus. Totus itaque Iosephus si se adversus hunc Leō nem armaverit, ejus tamen generositati præclare minimè valebat.

17. Inter alia, que de ipso leguntur prodigiunum est, quod stuporis terminos omnino cedidit. Etenim Martyrii coronā Alexandrinæ 25. die Aprilis Anno Domini 64. Neopis Imperatoris anno octavo coronatus fuit. Traditio autem est illius regionis perpetua, quod docente quovis anno martyris bujus anniversario dic herba, quæ in loco ubi Sacer Evangelista sanguinem suum pro Christi fide effudit, salutis, si conculeata, aut praecisa fuerit, copiosum sanguinem fundat. Quoddam nobis sanguis iste mysterium demonstrat! Bo tempore, quo in eadem Alexandrina urbe sancta Virgo & Martyr Catharina martyrio coronata fuit, veneræ viscera suorum non sanguinem, sed lac loco sanguinis abunde fuderunt: Lac non sanguis effluxit. Cur hæc lac, Evangelista videlicet sanguinem nobis propinavit? Lac tenellorum infantum cibis est; sanguinem autem fundere vnde proprium est: generosis, intrepidis, fortibus. Unde terra loci illius, in quo mysticus Leo noster sanguinem suum fudit, hoc sanguine portata herbas producit, quæ non lac, uti luce naturæ confutius facere debebat, sed sanguinem ministra-

In loco, per quem tractus fuit, si quis in die Passio-
nis sue herbas ibi nascetur laceras erit, sanguine-
rum vivum emittit. Hinc igitur facilis est conje-
citur, num latus S. Marci sanguis fuerit gene-
rotis, & fortis Leonis; liquidem ipsa quoque ter-
ra, que sanguinem ejus imbibet, & ex ea natae
herbae eundem sanguinem fondendi vigorem
participant, ita, ut herbae illae & angantur con-
tra naturalem inclinationem, non tanquam te-
nera herba lac, sed verum sanguinem copiose
fundant.

18. Tanta est Leonis fortitudo, ut solo suo

rugitu omnes alias feras in terrorem adigat;

Ad hunc Rupertum Abbatem idipsum affirmau-

tem: *Ad vocem sine rugitu Leonia omnia con-*

tremunt, & cuncta animalium natura ter-

retur, iuxta illud: Leo rugiens quis non timebit?

Talem se Leonem Marcus variis modis esse

probavit. Postquam enim S. Evangelista

M. r. i. ryum completem fuit, infideles, & paga-

ni sacrum ejus cadaver igne cremare & in cine-

res edigere decreverant, verum terra (haud se-

cus, ac si Leo quidam rugitum quandam edidis-

set) tota tremere, atque velut coerteritus obscura-

ri, terra quodam grandinis diluvio adimpleri

coepit, audita sunt horreuta intonari tonitrua,

vix sunt e coeli fulminis sagittae vibrati, adeo

ut infideles omnes huic prodigio praesentem fuga

sibi confundentes, facrificissimo corpore post se

relicto: *Cum gentiles vellent corpus suum com-*

buret, subito aer turbatur, grandis exoritur,

tonitrus intonans, fulgura coruscant, ita ut mul-

ti timore corpus dimitterent. O quam horrendos

rugitus ad pertterefaciendas hominum peccato-

rum feras fortis hic Leo edidit, prout in variis

Sacri sui Evangelii locis eriamnum auditu pos-

funt! An non vos, o crudeles, & impii, rugitus

ille confringat? In quaenque mensura mens

fueritis remejetur, & adjicietur vobis! Nunquid

vobis, o filii ingrati, qui genitores vestros ver-

bis & factis male tractatis, meum terribilis hic

rugitus incutit? Qui maledixerit Patri, vel matri

morte morietur? Nunquid rugitum hunc vos,

& blasphemati expavescitis? Qui blasphemaverit in

Spiritu Sanctum, non habet remissionem in aet-

num, sed reuerit delicti? Nunquid vos attonitos

reddit, quotquot cor in malo obstinatum ha-

bentes Verbum Dei attentare aure auscultare non

vulnus? Adhuc cecatum habetis cor vestrum, &

non auditis? Nunquid horretis, o superbi, hunc

gravem rugitum audire? Qui voluerit fieri maior

mihi uester minister, & qui voluerit inter vos pri-

mus esse, erit omnium servus? Nonne vos rugi-

tus ille, o Avati, concubat: Facilius est camelum Cap. 10. v.

per foramen acus transire, quam divisem intrare 15.

in regnum Dei. An nox vos hypocrita, rugitus

ille horrendus tremere facit. Multi venient in

nomine Dei dicentes, quia ego sum, & multos se

ducent? Denique nunquid rugitum hunc perti-

me scitis, quotquot operibus vestris pessimis vos

parum de sacro Dei Evangelio credere demou-

stratis: Qui non crediderit damnabitur; O rugi-

tus! o rugitua! o fulmina expavescenda. 16.

PARS SECUNDA.

19. Inter alias, quæ in Leone, ultra jam allatas,

reperiuntur proprietates, hæc est valde

quoque consideranda, quod scilicet Leo ad cor-

respondendum receptis beneficiis per condi-

gnam gratitudinem sit omnino promptissimus lib. 13. c. 30.

Aulus Gellius, & Athenæus scribunt, quod mi-

ser quidam in Dacia servus, nomine Androdus Et Aulus

crudelitatem Domini, quam tyrannicam manus

Gellius

Nec. Ar-

tic. lib. 5.

adversus ipsum exercitabat, diutius sustinete

non valens Dominum suum deserere, sibique

6. 14.

fuga consulete decreverit. Post elapsos à fuga

sua tres annos, aduersante sibi fortunā, ad quol-

dam divertit, qui ipsum mox agnitus, carce-

riqué mancipatum pristino Domino suo resti-

tuerunt, qui majori ob ceptam fugam crudeli-

tas accessus, ipsum à farsi vivum dilaniandum

ad Circum condemnavit. Quapropter die mor-

ti sua determinato Leo quidam ferocissimus in

Constant. de Nota-

apertum campum profligens, oculis fulminoare,

& rugibus ferociter coepit. Mox vero, ut

ne lib. 2.

Androdum videt, ferocitas in mansuetudinem

commutata fuit; nam ante illum toto corpore

prostratus, pedes ejus lingebat, multisque eum

circum eundo blanditiis demulxit, totumque se

illi amabilem, & placidum exhibuit. Cæsar ob-

stupescens causam hujus Androdum interrogav-

it, qui respondit: postquam ab Heremo fuga

Elian. hisp. nat. L.

reddit, quasi medelam doloris sui à me

postulatus, in quo acutissimam festucam de-

prehendi, multis illum acutisque doloribus ex-

cruciantem; hanc è pede ejus extraxi, & simul

omnem in eo mitigavi dolorem, qui statim

multis me blanditiis prosequens, qualem potuit

pro accepto beneficio mihi retulit gratitudinem;

V 3

Nunc

Nunc autem variis ex signis eundem hunc Leonem esse cognosco, qui me quoque mox ut agnoscit, multis cogitat, & benevolentia signis in signum gratitudinis mihi exhibitis, quod in illum contulit beneficium, compensare nuntiat.

20. Porro necessum est, ut homo ab ipsis fuisse dicitur qualiter benefactor suo, debita cum gratitudine obviare, & correspondere debeat; Id quod Seneca nos quoque edocet, cum ait:

Seneca ad Acceptum beneficium eterna memoria insigendum Lucillum est. Non tamen sanctus Marcus necepsum habet ut monitum istud a Seneca edificat, utpote qui suo Leoni similis, per veram gratitudinis exemplum, tanquam Magister, virtutem haec alios docere poterat, & porro docuit peregregie.

Brenum ex paulo ante dictis nostis, quod cum sanctus se sacerdotio indignum reputans, ne ad illud evehetur, & functiones sacerdoriales exercere adstringeretur, fudente humilitate dexteræ manus pollicem sibi meti ipsi amputavit. Sanctus autem Apostolus Petrus, amantissimus ejus Magister, discipuli sui proportionat, & sanctitate satis habens perspectam, pollicem illum dexteræ sacri Evangelistæ protinus restituì miraculose à Deo impetravit. Quid igitur hic Marcus in signum debitæ gratitudinis erga Magistrum suum faciat? Audite. Calamus mox apprehendit, & non solum restitutum sibi pollicem, verum etiam totam manum conscribendo Evangelio suo adhibuit, ut voluntatem Magistri sui secundaret, & beneplacito tanti sui benefactoris garantieret, satisfaceret. O gratas recepero beneficio vices relatas!

21. Ad hæc, confestim ut in Urbe Alexandrina appulisset, cogitationes suas in Ecclesiā quandam fabricandam divertit, quæ fidelibus oīibus pro sacrarum functionum celebrationē commoda esset: quod ita propositum Cælo ipsi per omnia impensè favente, intra breve temporis spatum luum est sortitum effectum, prout desiderarat: hancœ ita feliciter absolutam Ecclesiā gloriæ, & honori Magistri sui devotissime consecravit, eandem sancti Petri Ecclesiā cognominans, prout sanctus

Serm 2. de Damianus affirmat: *Hoc itaque modo Alexandrinam fundavit Ecclesiā, eamque non suo, sed magistri nomine titulavit, ut ad honorem Beati Petri Sedes Apostolica nuncupetur.* Scire hic percuperem quidam sacram Evangelistam ad hoc permoverit, ut fabricatam a se

Ecclesiā sancti hujus Apostoli honore dedicaret, & consecraret. Primum tamen Deobentur, atque ideo, cum illa prima esset inter omnes ab ipso erectas Ecclesiās, eadem beatissima Trinitatis, vel salem unius ē una personis Divinis, vel denique Beatissima Virginis, & Matris Dei titulo condecorare debat. Vetus nequaquam ita vilium est Leonis mystico, qui portuus erga Magistrum suum sanctum Perum gratuī se exhibere volat, quasi diceret: Apostolorum Princeps mihi uno solum nomen imposuit, verum etiam officium pariter, & autoritatem Episcopalem; unde quia me ad hanc dignitatem evexit, intemperie nequaquam debet, quin pro debita correspondientia inter me & benefactorem meum conservanda, me gratum illi pro viribus exhibeam, hanc ei gloriam, & honorem attribuam ut feliciter primus titulus sub S. Petri nominetur, & intrinsecus.

22. Jam saepius dominata Ecclesia Alexandria (ut idem Damianus scribit) post Eusebium Romanam præcipua est inter omnes, quæ in toto mundo illius temporis fuerint: Ecclesia Alexandria præcellit illam Antiochiam, Romam, Siciliam, Alexandria, & Siciliam. Etenim quod deinde Alexandria Ecclesia præcelerat fuit, non quām cunctæ totius Ægypti Ecclesiæ, non adeo minor, cum situta sit in ea civitate, quæ metropolis est totius Ægypti, quod autem etiam Antiochenæ præficeri debet, quæ Summi Pontificis sancti Petri Sedes, & sedis fuit, valde obstupescit. Veruntamen si hujusce difficultatis intelligentiam alesq; velim, adeamus sancti Matthæi Evangelium, ibi namque inveniemus quod Christo Pascha cum discipulis suis celebante volente, discipuli de loco, in quo illud celebrari solebat, fuerint iolliti, dicentes: *Vbi nunc paremus tibi comedere Pascha?* Quibus Domini respondebat: *Ieruntis ad vitam ad quendam,* & dicit eis: *Magister dicit, Tempus meum prope est, apud te facio Pascha cum discipulis meis.* Quisnam erat is, qui locum celebrandæ paschæ præparatus erat? Petrus: at vero quia discipuli nunquam soli ibant, Joannem ei viae comitem assignavit, prout sanctus Lucas refert: *Misi Petrum, & Ioannem, alterum ut diligenter, alterum ut dilectum;* Luc. 13. 22. inquit Theodoretus in Catena Discedunt: *igitur, dumque in via versus civitatem in proximam essent, obvium habuerent vitrum hydri aqua plena orulum;* quem Petrus convenit dicens:

Bone vir, obsequium aliquod a te exposco, à quo non modica quoque in te manabit utilitas. Perlibenter illud prestatabo, inquit vir ille, saltem dicte, in quoniam obsequiū generē servire possim. Cui Petrus: Magister meus pro Paschate celebrando domo tua opus habet, quam proinde nobis tu si per hoc sine accommodaram vellemus. Libentissime, subdit vir ille, vos domus meæ Dominos esse jubeo, ac proinde pro libitu vestro de ea disponite. Hic scire cuperem, quisnam sit vir ille, qui cum Petro loquitur, si anque Domum tanta cum promptitudine offert? Non nulli Marcum fuisse afferunt, qui valde gavissus est domum suam tam speciali honore, & favore condecorari: Sermo quidam à Patribus traditus ad nos pervenit, eum qui lagenam aqua portabat fuisse Marcum beatus illius Marie filium. Magnam favorem, inquit Marcus, mihi Petrus praestit, quando domum meam elegit, ut à Dei Filio, & Apostolis hodie tanto honore afficeretur; Quare erga illum ingratus videri nolo, sed pro tanto beneficio ipsi in urbe Alexandrina Templum erigere, & consecrare decrevi, quod post Romanum primum, & nobilissimum erit locus mundi Ipse dominum meam honoravit, ego autem in debita gratitudinis signum magnificabo Ecclesiam suam. Ecclesia Alexandria praelatu illam Antiochiae, sicut Romana Alexandrinam.

23. Porro factum Divi Marti corpus multis annis Alexandriæ requievit. Dumque Venetas transferendum, è loculo Alexandrino levaretur, suavissime odore universam illam civitatem adimplerit. Quia enim jam dicta urbs sacri Evangelista cineribus in sinu suo hospitium præbuit, in peculiare gratitudinis signum eandem urbem fragrantissimo odore perfudit. Cum tolleretur corpus ejus Venetas asportandum, odor totam Alexandriam perfudit.

24. Verum enimvero ut Urbs Veneta sacras haec reliquias, in securiore, quam possebat, custodian acciperet, easdem in sinu parietis cuiusdam collocaatur, ubi tam diu quieverunt, donec diuturnitas, & longitudi temporis locum illum per oblivionem extra omnem hominum memoriam reponeret, adeo ut ubi repofitæ essent, prorsus nesciret. Magnam quidem ad explorandum corpus adhibuerunt diligentiam, sed caslam prorsus & irritam. Tota Civitas ad orationes se recepit & jejunia, multis diebus instituta sunt supplications, & Processiones, rogando assidue ut S. Evangelista illos exaudire sumique corpus habeat locum, in quo beata ejus ossa afferarentur, manifestare dignaretur. Sacerdignitur Evangelista ad preces adeo ferventes, & universalem Venetorum devotionem intribuimus se exhibere noluit, sed potius erga illam populi insigni pietatem gratum se ostendit, quando ex improviso, Lapidès à columnā profili- *Jaob. de unt.*, & arcam ubi corpus ejus latebat, omnibus *Vorag.* evidenter offendit

25. Cum Dei Filius efficeret juxta stagnum Geneseth, ingessus ad eum confluxit hominum multitudi cupientium Verbum Dei ab eo audire. Ut audirent Verbum Dei. *Luc. 5.* Ut igitur deote eorum curiositati satisficeret, videns Petrum pescatum quidem esse, sed sine fructu, rogavit eum ut navem suam tantisper concederet, ut ea pulpiti loco utens, discursum quandam spiritualem, & salutarem ad turbas pronuntiaret; Quod Petrus libentissime præstiterit. *Doximus* igitur navis ingressus ad sedependum sic composuit: *Et docebat de navicula turbas* *Ibid. n. 3.* *Sermo* ne autem finito, ut le Petro ob mutuaram naviculam gratum exhiberet, jussit Petrum ad pescationem denouo redire, magnamque illi piscium prædam ex illa pescatione promisit: *Duc in alium, & laxare retia vestra in caputram.* *num. 4.* Quijollai Salvatoris obtemperatum; *Et ceperunt piscium multitudinem copiosam.* *num. 6.*

O quam est haec Dei nostri civilis, humanaque gratitudo! *Quia vero turbam de navicula Domini* *Theop. in nus instruxerat, non sine mercede navicula Domini* *cap. 5. Luc. num. 6.* *derequit, beneficans ipsum, quia dedit ei apud D. multitudinem piscium;* inquit *Theophylactus. Thom. in Urbs Venetiarum sancto Marco non naviculam, Cat.* in qua ad medianam horam concionaretur, sed urbis sua sinum, in quo semper, & perenniter requiesceret, liberter esset; atque ideo sanctus Evangelista, ut gratum se ostendar, urbi Veneta dicere videtur: *Duc in alium, O Venetia, id est, prepara lingua, naves, tritemes, imo integras navium classem,* in altum mare concede, non ut pilceris, sed ut præliensis, faciasque non jam piscium prædam, sed franges Turcarum. Et sicut discipuli *Concluserunt piscium multitudinem copiosam, ita tu, o Venetia, innumerabilem Turcarum, mancipiorum, navium, tritemium capies prædam;* ac proinde in omnibus præliis haecen pro Republica Veneta habitis, & deinceps habendis in signis militariis sive vexillis Leones S. Marti conspicuntur, qui pro exercitu Venetis salute, & bona custodia vigilias agunt; in imminentibus præliis animi fortitudinem, & generositatem suggestunt, atque in

ev. dens

S E R M O U N D E C I M U S

evidens gratitudinis signum favorabiliter tibi afflunt, ut in terra, marique adversus infestissimum Catholicæ fidei hostem, & formidabilissimam tocius mundi potentiam dimicando, è prælio palmam referas, & glorioissimè victrix, & triumphatrix evadas. Quapropter generofissime, & animosissimè certa, & præliare bella Domini, Leo enim glorioissimi Evangelistæ tui potens est, & abunde sufficiens, ut vel unico duntaxat rugitu crudelissimas, ferociissimasque tibi adversantes feras, sub infestis Mahometi vexillis militantes, & intra lignorum, id est, navi sylvas per mare, ut te infestent, divagantes, internectioni tradant, & in turpem fugam agant. Interim non tantum Republica Veneta,

verum etiam omnes Praetati, imo totus Christianus orbis ex hujus mystici Leonis salutari exemplu vigilantiam in Dei servitio exhibendum addicant. Ab eodem quoque capiant significationis documenta, ut cum Fidei Catholicæ mimicis, & universi Dæmonum infernalium phalange intrepide dimicare valeant. Et Respublica Veneta speciales huic sancto honores, a signum gratianum pro beneficio impendentes constanter prosequatur, & contrahat, ut hæc summa cum laude, & totius mundi applausu devotissime fecerunt, sic eam mysticus Leo noster pro ipsis terra marique vigilabit, illoque proteget. AMEN.

S E R M O D U O D E C I M U S.

I N F E S T O

S A N C T O R V M A P O S T O L O R V M
J A C O B I E T P H I L I P P I.

Non turbetur cor vestrum, neque formideret; Creditis in Deum, & in me credit. In domo Patris mei, &c. Joann. cap. 14.

Praesens hic mensis Majus, qui ab antiquis olim Deo Flora dedicatus erat, amoenus deliciosissimusque hortus quidam mihi esse videtur, in quo terrena vittigitorum suorum foecunda genitrix cum in lætissimo celi æteri campo frondes dilat, diversis coloribus variegata pomparum suarum extendere videretur vexilla. Nullus in viridario ramus, vel germen cernitur, cui surgens aurora tributi loco non det tot preciosas margaritas, & uniones, quot in illius finum maturino dulculo labuntur, aut ejus vultum respergunt toris stillæ. Nullum est in arbore quavis folium, quin natales suos à jucundissimo Mayo, tanquam verni temporis Duce profectos esse recognoscens, Calo tanquam benigno suo benefactori, odorifera fragrantia suæ incensa offerendo, non correspondat. Frondes se semuero dulciter amplexantes, odorifera Deo Flora tanquam jucundissimæ reris Præsidì, quot

foliis, totidem viridianibus Smaragdis confluentis thronum erigere contendunt. Quid si flores in molestissima meridiani caloris hora frontem inclinantes in matrem stylis brachis obdormiscant, mirum non est, nam canoræ volvunt harmonicos in purissimi guttis organo convenitus formantes, ad dormieundam illos qual invitant, dulcemque ac felicem somnum augurantur. Sol quidem flores temerarios esse existimat, quia illos secum quod pulchritudinem concertare velle presumit, ac proinde ardentiū radijorum suorum ferula coldem mortificare satagit, vita jucundos colores, in tristes mortis pallores commutando: verunnam Zephyrus suavibus suspiris suis per circulum ipsorum ludendo, colique veluti ad saltandum provocando, serenam in floribus vultus jucunditatem constanter conservat. Imo ipsummet celum pomposæ terre, & Maji eleganciam invidens, ab ornamentis ejus formam & ideam

lumit, cæruleam chlamydem suam stellis veluti floribus phrygio opere contexendi. O Majæ jucundissime gratiosissime, miræ pulchritudinis theatrum, tenellarum arborum tutior, Deæ Flora thesaurari munificentissimè verum eamvero longè opulentiora sunt ornamenta, longeque pulchrioræ, & fragrantiores sunt flores illi, qui in hoc jucundissimo mense Veris cuiusdam spiritualis, & mysticæ nobis exhibent, propter quos non minus, quam alii meos gloriæ resplendet. O quanti redolent virtutum flores, inquit Beatus Laurentius Justinianus, quam multæ fræcunda arbores? Sunt iusti quique & sancti Patres diversi generis spiritualius arbusta in illo eræta ad sydera semper virentia, foliis divinorum eloquorum amena, pietatis, & misericordia operibus secunda, qua neguquam inutiliter terram occupant. Retrogrediamini de novo, Auditores, & considerationis gressibus in mysticum hoc Maji viridatum concedeite, ac tandem non minus conositis, quam devouti oculis miram arborum, florumque Dei Ecclesiam adornantium, illamque ob sanctitatem fragrantiam adorabilem quasi reddeotum varietatem observare. Inter cetera autem mystici Veris ornamenta illam præcipue arboreto reverenter contemplemini, quæ Salvatoris nostri sanguine pretiosissime humectata jucundissimos humanæ ipsi, & fiducia flores, speratosque humanæ redempcionis fructus progerminavit, sub cujus gratissima umbra Eventius Theodulus, & Julianus gratiosè consistunt. Jucundissimi quoque in eodem tres flores Amaranthi, Athanasius omnium pro Ecclesia Alexandria, Gregorius pro Nazianzeno, & Ubaldus pro Eugubina Ecclesia efflorescent: qui non inter hybernos rigores, sed inter mortificationum amaritudines, mundanasturbulentias nunquam visi sunt pallescere, aut languere, sed pro Dei obsequio, subditorumque salutem vitam, & vigorem suam constantissime conservarunt. Mensis quoque oculos iterum revolviæ moxque non procul iude eximia sanctitatis vale fragrantem conspiciebit pallidulam violam, cuius vulcum Divinae gratiae aurora lachrymoso quodam rote conspergit, et que mulier illa plorans, & lachrymabunda, è qua postea elegantissimus ille flos, sanctæ Ecclesiæ Doctor præstantissimus Augustinus natus fuit. Haud procul à porta Ecclesiastici hujus vitidatii Laurus quædam perpetuò virens vernate conspicitur, de qua

X conspi-

Scriptores affirmant, quod sola inter arbores, ictum fulminis non incurrit, estque factus Joannes ante portam Latinam, hic enim, tanquam ele- ganterissima laurus, à fulmine tyrranicæ crudeli- tatis lædi nunquam potuit, sed ab illo vegetior, pulchriorque semper evasit. Adhæc non jam in throno quodam Smaragdino, sed in Apulia montis Gargani antro pulcherrimum quoddam Lilium ex improviso non jam è terra produc- tum, sed è cælo delaplum apparer, nam si de Lilio Vincentius Belluacensis scriptit: Dum candor in filii est, auri tamen species imitus efful- get. In sancto quoque Archangelo, mirus pu- ritatis candor, ferventis ejusdam charitatis au- to conjunctus videtur. In ejusdem quoque mystici Maji spirituali vitidatio superbite conspi- citus pulcherrima quædam arbor utilitibus Malogranati floribus benè onusta, suntque quatuor illi gloriofi Christi Martyres, Stanislaus, Gordianus, Epimachus, & Bonifacius, qui proprio sanguine tintæ gloria martyrii corona laureati esse noscuntur. In alio quo- dam vase argenteo Cælo nasci videntur variæ colores. Narcissi, Ligustra alba, Cariophylli, & Hyacinthi, id est, Nereus, Achilleus, Domi- tilla, aqæ Pancratius, qui Carnificis ferrum non sunt veriti, suamque pro fide Catholica vitam prodigere non dubitarunt. Nec minoris elegantiæ flores sunt duæ illæ sacrae virginæ Prudentia, & Petronilla, quæ se per intactæ virginitatis fragrantiam adeo Cælo gratas esse- cere, ut Creatoris sui manu in campos Cæli Elysi fuenteri transplantatae. Eheu, quantum sanctæ Romanæ Ecclesiæ majestatem adserunt illa quatuor summorum Pontificum heliotro- pia, qui tanquam veri Solis vicarii veluti gygan- tes super omnes alias floridas Christianismi ar- bores in proceritate exercuerunt, scilicet, Urbanus, Eleutherius, Joannes & Felix, quibus haud immerto in floridissime urbis Florentiaz vi- dario prognata duo candidissima Lilia, Beatos Philippum Nerium Congregationis Oratori Patriarcham, & Matiam Magdalenam de Paz- zi Carmelitanam supremus Ecclesiæ hortulanus Urbanus VIII. Pontifex Maximus haud ita pridem magno cum Ecclesiæ bono ad- junxit.

2. Vetus, quonam mea me abvexit oratio? quantum me jam dictorum florum venustas pariter, & fragrantia abripuit, ut ad ipsum vi- riditati primum introitum, ipsas inquam Maji Kalendas, minime reflexerim? Hic enim duas

Pauletii Sanctorale.

conspicio rutilantes Rosas, quæ oculos sibi attrahunt, & rapiunt aspicientium corda suaque purpurea folia dilatando, rotidem linguis hujus verni temporis jucunditatem, & amicitatem deprehendunt, & Paschalis hujus temporis laticiam adaugent, suntque duo Sanctissimi Christi Apostoli Philippus, & Jacobus: *Duo iſi Apostoli dua Rosæ, quibus floridi mensi Kalenda consecrantur.* Rosæ subi purpures ob charitatem ardentissimam, quam demonstrarunt, quæ inter spei vindicantes frondes & pungentes tormentorum & perpeſorum spiosas jucundissime rutilant. Quare loquuntur nobis hoc manchæ roſæ, vos autem, ut quod alius quodam ait, dicere possitis. *Audivimus rosas loquentes id quod dicent cum attentione, & silencio auscultate.*

3. Ut Christus Dei Filius Apostolorum peccatoribus charitatem inficeret, illamque utroque quæ teste S. Gregorio ad alterum tenet, intactam semper, & inviolabilem in beneficium proximi conservaret, eos præmonuit ne turbarentur, bono semper, & generoso animo essent, si quidem in domo æterni Patri sui pro omnibus ipsis, multisque aliis variæ habitationes præfato essent: *In domo Patris mei mansiones multæ sunt.* Quæ verba ex mente S. Augustini ex fervore charitatis Christi erga discipulos suos data censeantur: *Quoniam Deus caritas est, per charitatem fiat, ut, quod habent singuli, communis sit omnibus;* sic enim quisque etiam ipse habet cum amat in altero, quod ipse non habet? non enim erit ita aliqua in via imparis charitatis, quoniam regnabit in omnibus unitas charitatis. Proprium namque est omnibus, qui charitate sunt prædicti, omnibus bene esse desiderare, illudque deiderium per beatitudinem opera executioni mandare, in quantum se charitativæ humanæ possibilitatis vires extendunt: *In colore Rosæ designatur caritas,* inquit Durandus. Rosæ quoque, quæ amoris symbolum est, pulchritudine & venustate sua alicet, & odorum suorum fragrantia recreat nos, & delectat. *Cerebrumque & confortat.* In aquam quoque, & oleum convertitur ad corporum humanorum maximam utilitatem. Porro otiosa charitas talento in utili taliis est, quod subtilis terram jacer absconditum.

4. Ad propositum hoc loco mihi facere videatur ille Scripturæ locus in attestacionem illius amoris, quo Pater æternus unigenitum Filium suum diligit, ab Evangelista Joanne adductus, dum inquit: *Pater diligit filium, & om-*

nia dedit in manu ejus. q. d. Omnes divisa suas ei communicavit? *Omnia dedit in manu.* Textus Græcus copulativam (&) in causis, ideo, transmutat, quasi diceret: *Quia Pater diligit filium, ideo omnia dedit in manu ejus.* Punctus hic ad veram loci intelligentiam sum quidem foret accommodatus, nisi doctrinæ Theologij videtur repugnare, liquido secundum veram Theologiam potius videatur dicendum: *Quia Pater generat filium, in omnia dedit in manu ejus.* Cum apud flos Theologos certissimæ veritatis loci habeatur quod *in divinis in primo figura est generali, & in secundo amare.* Amor enim ad generationem sequitur, quam proinde sicut & personam generatam prius supponere debemus, quam & eum amoris respectu ejusdem personæ utimur: Neque enim quis amans potest illam, qui nondum est genitus. Unde Pater generando filium eidem torum illud communicaat, qui habet in esse absoluto, id est, essentiam, Divitatem, attributa, &c. adeoque si in primo signo, in quo est generatio Pater dedit emulso, quomodo sanctus Joannes dicit, quod amata dederit in secundo signo, in quo conatur amoris: *Quia Pater diligit, & non quagmari!* Quia ratione de novo recipi potest, quod un antecedenter possidebat. Quod si Pater Verbum generando eidem non communica omnia, tunc modus loquendi falso. Joannes quo dicit: *Pater dedit omnia filio, quia non diligit.* non haberet difficultatem, nunc autem cum contrarium verum sit, qua ratione hinc Theologia sancti Joannis distinet, & mœstas difficultas intelligi possit ignoto. Etiam vero Evangelista, qui amore, & charitatem plenus fuit, demonstrare verbis illis voluit, quales amorem erga proximum esse debent conditiones, & qualitates: id est, quoniam non amet esse ostendit, sed fecundus, & fructuosis: Item, quoniam amor veritatem dici nequeat, qui ad proximum utilitatem non inclinatur, nec vera charitas dici aut recognoscere mereatur, quoniam non beneficere proximo. Unde, ut sanctus Joannes hinc vere, sequitur quod non amet, quoniam non beneficat: *Non videtur sati amor, qui dicitur vacuus est;* ac proinde Pater æternus Memphis Aelia, & donis comprobavit sed diligere Filium, ut si dubius sufficierem comprobasset suum amorem. Credo

*Didacus
de Aven
dag. in
Pſal. 44.
in tab.
Conc. die
1. Maij.*

*D. Aug.
in c. 14.
Ioan.
apud D.
Thom. in
Cat.
Durand.
in Rat.
Div. off.
lib. 6. in
Dom. 4.
Quadr.
Vinc.
Belu L
10. c. 133.*

*Ioan. 5.
v. 35.*

non omnia Christo donasset. Unde evidenter inferatur quod Qui dat omnia quia diligit, benefacit motivo Dilectionis, & Charitatis.

5. Omnes in universum Apostoli, utpote Charitate pleni, maximo cum fervore dulci paucendo labore, imo propriissime negligendo vitam, utilitatibus corporum, & saluti animatum procuranda dediti fuere, praecepit vero duo hi discipuli. Quorum unus, scilicet sanctus Jacobus, Hierosolymis Magnus Episcopus triginta annis continuis in ipsis quoque Caiphas conspectu, & praefectia predicavit, unde & ex pulpite precipitatus fuit: Qui fracto crure ex die illo plurimum claudicavit? dummodo enim animas illas salute donare posset, vitam suam propriam periculo exponere minimè curavit: Sanctus Philippus autem Viginti anni per Scythiam instanter Christi Evangelium predicavit. Imo cum ante altare illud, in quo Matis statua à Scythis adorabatur, perductus esset, subbus illud delicens Draco quidam ex improviso egrediens, filium Pontificis ignem sacrificio subministrantem occidit. Duos quoque Tribunos petiuntis in terram mortuos prostravit, suoque pestifero hâlito omnes quotquot presentes aderant contaminavit: at vero ardens Philippi charitas tantum malum nequaquam permisit, quin potius post acceptam promissionem quod in loco in quo Matis simulachrum stabar, Crucem plantare posset, Diaconem protinus expulit, toxicum contaminatos liberavit, tribusque mortuis vita restituit: *Apostolus in nomine Iesu Christi Draconem fugavit, tres quoque predicatorum mortuos suscitavit, omnemque turbam flatu draconis morbida tam sanari restituit et inquit Belluacensis in spec. Hist. lib. 9. cap. 88.* Imo una cum corporum sanitate, singulis quoque animalium salutem est impetratus. Ita ut omnes qui prius persequerantur eum, penitentiam agentes, Deum hunc estimantes adorassent & baptizauissent. O purpuratas Rosas! O Apostolos in charitatem ferventissimos.

6. Postea Philippi charitas longe magis resucebit, si novam tan super turbas veneno contaminatas, quam super tres mortuos ab eodem Apostolo refutatos reflectionem inservierimus. Constat enim ex Genesi Deum protopatenti nostro Adamo serio prohibuisse ne manum suam in arborem scientiae boni & mali ad fructus illius decerpentes extendere austet, id que sub pena amissionis vitae & mortis sibi in-

fallibiliter adscendat: *De ligno scientia boni & mali ne comedas: in quounque enim die comederes morte morieris.* Gen. 3. Eva autem in transgrediendo hoc mandato Dei prima fuit: *Vidit igitur mulier quod bonum esset lignum advenustum, & pulchrum oculis, affectuque deletabile & culte de fructu illius & comedit.* Ibid c. 3. n. 6. Quarto igitur, an mulier haec prævaricatrix protinus mortis reatum contraxerit? Procul dubio, dicetis. Verum nunquid aliquod reperti medium poterit mortem hanc evitandi? Minime, siquidem ita est determinatum à Deo, cuius decreta infallibilis existunt: atque ideo sterarit, morti infallibiliter subjacebit, nec est in mundo locus ubi illam effigere aut evadere possit. Audite igitur nunc si placet, eam quam circa hoc habeo difficultatem: Certum est enim quod Adam post commissum à consoerte sua errorem, illam advocavit, eique hoc nomen Eva impo- suerit: *Et vocavit Adam nomen uxoris sua Eva.* Eva! Quale nomen est istud? Quid significat? Gen. 3. 6. Idem est quod *Chavath*, & à chav derivatur, ac 20. vitam habere significat. Quis hic non videt in contradictione laborantes Deum & Adamum. Ille namque dicit: Si comedetur ex arbore morietur & non vivet: Adam vero proculs contrarium afferit, nam postquam præceptum Dei transgressa fuisset, eidem vita nomen imponit: *Eva eo quod mater esset cunctorum viventium.* Quaestione inquam *De eodem subiecto, & respectu eiusdem temporis* duo prædicta contradictionia verificari poterunt: Quomodo una eademque mulier mortua esse poterit, & simul etiam in eodem instanti viva? Itane temerarius Adam esse audebit, ut iis quæ à Deo decteta fuere, verbis suis contradicere austet? Forte Divinam sententiam in Eva adimplendam esse minimè credit? Imo vero illam potius infallibilem esse censuit. Quomodo igitur Adam vocare illam potuit matrem & Dominam vitæ, quæ jam per Divinum decretum filia & mancipium facta est mortis?

7. Ne vobis dispiceat, vos ô Auditores obsecro, quod non expectata præcedentis difficultatis resolutione, aliam hoc loco difficultatem in medium adducam. Constat enim non minus ex eadem Genesi quod Cain ex eo quod sumum sacrificium Deo non æquæ ac fratris sui Abel oblatum sacrificium gratum esset, gravior est hoc indignatus & invidus stimulis agitatus facit, adeo etiam ut vehementia cholerae sua seductus nimis exorbitantem atque præcium facta est mortis?

pit in mente sua de occidendo fratrem suo concepit resolutionem. Dumque ex interiori viscera ejus ferociter remordente conscientia consilii inops menteque totus confusus esset, faciem suam in Cælum levare non presumpsit, sed prono & inclinato capite, firmatis in terram oculis totus modestus & desolatus incedebat. Deus igitur qui futuras & impias suas resolutions jam longe ante præviderat, eum convenit, non tantum ut illum reprehenderet, verum etiam ut scelera ejus pro meritis condigne cavigeret. Sed audite obsecro modum, quicum cum ipso procedit & loquitur. Huc adit Cain! Diem mihi: *Quare iratus es? Cur concidit facies tua?* Gen. 4. v. 6. Quis hic Deum non in hunc fere modum non alloquatur? O Domine haec tua verba quibus Cainum aliqueris, in stuporem me ferè inducent, nam dum illum pro sua malitia à te castigandum esse cederem, tu è contra mansuetè & benignè illum alloqueris? Nam haud secus ac si tibi pessimæ ejus qualitates notæ non essent, irregulatæ iracundia sua, nec non corrubrati vultus, & inclinati in terram capitisi causam quærunt? *Quare iratus es?* Haec effectuosa non rigorosa verba sunt, qualia ipse merebatur. Cum malis benignè & mansuetè procedere, est iisdem ne emendentur sed liberius peccent, occasionem subministrate, imo ut boni quoque mali evadant efficiunt, ut proinde appositè sanctus Bernardus moneat: *Pro delictorum modo increpatio exhiberi debet.* Verum enimvero sanctus Joannes Chrysostomus respondebat, quod ex quo Deus ipsissima Charitas est: *Deus Charitas est.*

Serm. 2.
Pasch.

Chrysost.
hom. 2. in
Epist. ad
Ephes.
6. 13.

Rupertus
Abul. 3.

nitusque confusam videret, ob infidiles filii à Deo mortis paenam marentis famina affluit in Cœlum erigere adorans est. & omnia erga illam Chan. in. tatis argumenta præfare, nullam mortis (quæ dypnum in ipso Adamo fuerat) suspicionem removet. Nolo hoc loco charitatem horum Apo. Gal. stolotum cum Dei charitate comparete: eam inter fioitum & infiitum nulla est compar. Causalio: bene tamen dicere non vereo. Chan. 13. tem Philippi & Jacobi, illam Adamilonge cedere. Hic enim creaturam aliquam consolabatur, quæ conjux sua, imo suumetripius pasquædam erat: Philippus autem gentes & libi & fidei Christianæ inimicas, Adamus unicam duntaxat feminam consolati studet. Philippus autem integrum Civitatem: Multa millia hominum ad Christi fidem convertit, & baptizavit. Adamus in hunc charitatis actione non nisi unicum verbum adhibuit *Habem, dñe vita.* Philippus autem per continuatam vigiliannis prædicationem, illos Scythia populos consolatos est, qui mortui erant non solum corpore, sed etiam anima teus per infidelitatem tres à serpente occisios revocavirat, nam alios vero qui hausto serpentis per aërem nudo mortuiri erant, à mortis periculo eripuit. Unde igitur est Adami Charitas, si cum Philippo & Jacobi charitate comparetur. Jacobus etiam crucis clauditionem, quam inter predicandum ex pulpite præcipitatus contraxit, nihil fecit, dummodo Idololatria infidelitate solita verum Deum adorante, nec nos per virtutem viam & semitas Evangelii ad veritatem cogitationem directè propeferant.

8. Verum enimvero cum apis ex thymate matitudine mellis dulcedinem liber, mihi mihi spero, licebit, à cruxi Apostolici impeditio ardentiissimæ charitatis sua perfectio nem non obscurè arguere. Iacobus item est. *Iam quod supplantor & sustinet. Charitas ergo non ut sit illum, ut ad supplicandam & supplicandum Idololatriam genetore cum eadem dimicaret: Impedicatum vero quod ex uno creare ei illatum fuit, effectus, ut suadente charitate offensam patienter & pro Dei amore sultineret.* Iacobus etiam interpretatur: *Properans, id est promptus & sollicetus.* At vero quomodo hoc nominis sui significatum exequi poterit, si ambulandi impotentia fit, num ipsi injicit, quo in actionibus in Die obsequium, & beneficium proximi redundatibus, tardus reddatur & plane impeditus? Qua-

tum enim illum charitatis stimuli sollicitant, tandem illum pedis impedimentum retardat. Verutamen nihil horum timendum est: Imo vero claudum esse, sanctum Apollolum in charitate magis redditum fervidum. Amazonum Regia Antianita culpabatur a nonnullis, quod claudum sibi maritam adscivisset? Quibus ipsa respondit, Imo vero majorum potius ex hoc laudem mereor, quia *Claudus optime virum agit.* Claudio Jacobum vitum, id est, virili & genere animo praeclitum esse declarat. Androcidus tametsi claudus esset, in militiam tamen adtribui, & praelitorum conflictibus interessi semper voluit: qui tametsi a nonnullis derideretur, tanquam ad praelandum prospersus ineptus, utpote qui inimici ad progrediendum expeditis, & promptis ad fugam longe iusserunt esset, ingeniosus hilomimus usdem respondit: Non fugientem sed manentem cum hostibus pugnare oportet? ac proinde virtutis loco militi tribuendum esse ostendit, quod alii calumniabantur. Idem quoque Anonymus iis respondit, qui illum claudicando ambulante deridebant. Non opus est fugientibus, inquit, sed qui subsistant, & iustus hostiles fortiter repellant. Vos quidem fugiendo vita periculum evadere potestis, ego autem ad fortiter dimicandum coactus ero, atque confictum cum hoste vel victoria vel morte necessario terminabo. Quale igitur signum esse putatis, Jacobum in habitu pro fidei confessione adveratum Idolatriam praelio claudum effectum esse: Et fracto crure ex die illo plurimum claudicavit? Sigillum est evidenter quod armis verbi Dei, & charitatis scuto, tanquam strenuus in militia Apostolica bellator, faciem non dorsum hosti obvertendo intrepide dimicaverit.

9. Lacena Amazonum generosissima in militia, cuidam est filii suis, qui claudus erat obvia facta dixit, quod similibus impedimentis obnoxius fuga ad salvandam vitam suffragari non posset, sed necesse illis sit, ut pro consecutione Victoriae, vel tanquam genetosi milites decentent, vel fortiter & iurisperie moriantur. Aut vincendum, aut moriendum. Bonum itaque est pro fide Christi augurium, si Jacobus praedicando claudus evadat: signum enim est, quod charitate acceperit Tyrannos dimicando superabit, ad Evangelii agitionem infideles convertet, aut si moriatur, vel Victoriae palmam, aut Martyrii gloriosam Coronam secum sit portatus. Philippus Macedonia Rex a Trebellis iectu lancea in uno latere graviter vulneratus fuit, quod vulnus

adeo integrè curati non potuit, quin aliquod inde in gradiendo senserit impedimentum, quod tanto ipso fastidio fuit, ut deinceps in publico compate reubuerit. Cui proinde Alexander Filius dixit: *No verearis in publicum prodire, sed gradum Plut. in movents virtutis tua potius memineris.* Nullam via Ale-claudicatio verecundiam Jacobo attulit, ita ege Celsus 1.8. quia sibi crux impedimentum ex eo conciliavit, cap. 5.

quia aliis vivendi perfectionem tradere voluit. Scio equidem, quod Aristogiton ne ad bellum proficisci cogebatur, sed ab illo perpetuo exercitus esset, die quadam dum milites lustrandi congregetur in unum, is quidem etiam inter alios comparuit, sed simulacrum claudus, & baculo ininxus, hac ratione se ad dimicandum inhabilem esse ostendere volens: *Ininxus baculo claudicantem se simulacrum, ne ad bellum vocaretur.* Unde Caius inter Athenies natum est Proverbium *Arist. Rhod. l. 3.*

higion claudicat: at vero non ita fecit sanctus c. 49. Jacobus Apostolus, qui etiam in ipsiusmet Caiaphæ presentia non est veritus ascendere pulpitum, indeque contra omnes Iesu Christi inimicos detonata, sed charitate animatus, se laeti, vulnerari, occidi nibil curavit, dummodo plebs infidelis a tyronide & illusione diabolica remaneret illæsa. Nec mirum. Quid enim refer Apostolum nostrum pedem habere male compositum, qui eorū habebat per charitatem erga Deum opimè rectificatum. Severus quoque Imperator impedito gressu laborans, postquam eum à quo ob id imperio ineptus proclamatus & contemptus fuerat, capitali sententia multasier, ac demum ab eodem ut sententiam latam revocatet rogatus fuisse, respondisse fuitur: *Non feci Dion. vobis injuriam latâ sententia, nunc enim sententis Nicæus.* non pedes, sed caput imperare. Hæc sunt encomia *& Zeph.* que majori jure sancto Jacobo Apostolo nostro *in vita* convenient, eo quod Rosa fuerit per charitatem *Severi* rubicunda.

10. O quanta cum sollicitudine hi gloriosi Apostoli executione mandarunt, præclarum illud S. Apostoli Coriothiis datum mositum, dictis: *Charitas non querit que sua sunt.* Neque i. Cor. 13. enim illa ratione propriis fuere commodis intenti, verum solam ob oculis positam habebant charitatem proximi. Unde licet alii extollant Epaminondam, quod dum cives sui delitiis dediti essent, ipse ab his omnibus abstinent, vigilante & urbis Thebanæ custodia Plus. in deditus fuitur: *Dum Thebani festis quibusdam libello diebus,*

adv. du-
cem im-
peritum.
diebus, solius computationibus indulgerent, uenientiisque voluptatibus fruerentur, ille solus vigilas soberias uirgas lustrabat, & urbis mentis per lustrabat. Referunt alii quod milites sub Philippo Macedonis signis mereantes, valde mutati fuerint dum Philippum in meridie in medio exercitus sui dormientem viderent, uode nonnulli quoque Graeci cum tanquam somnolentum arguentibus, Patmenis, respondit: *Nunz Philip pus dormit, nam quando vos dormiebatis ille vigi labat.* Unde videimus Heroes istos militum suorum amore somno & quiete ad humanam fluctuationem adeo utili & necessarii se privasse, eo quod libenter pateretur corporis sui incomoda, dummodo accelerare & conservare quietem & securitatem possent, utpote quam maioris quam propria aestimabant. Veruntamen inter horum auctoritarum generosos affectus, & charitatem S. Jacobi nulla admitti potest comparatio. Hierosolymitanis namque somno corporis & animarum pariter sepultis ipse rotas noctes insomnes ducebat & vigilabat: *Diei nullum ei erat disseriens, inquit Metaphratis, sed noctu quoque lucis exercebat opera.* At vero in quibus putas operibus le tunc S. Apollonus exercet? In orationibus noctes scilicet dieisque pre cando Alcissimum pro perseverantia fidelium, pro infidelium conversione, idque tanta cum affectu: *ut callos in genibus more camelorum vi deretur habere.* Sed cur Camelorum more? Calli Camelo non sunt naturales, sed artificiales, quia ut refert Vinc Bellovaeensis: *Quando oneratus brevior & humilis fuit accusatus Igitur Cameli ob nullam aliam causam callos in genibus accipiunt, quam quod dum sarcinam fuit oneriandi, ut breviores fiant, in genua provolvuntur, quod totum cum damno proprio, cum aliorum vero commodo faciat:* Et ob eisdem quoque causis Jacobus callos in genibus more Camelorum habebat. Unde ingens ejus quam ardebat caritas eum ut ad bonum alienum proximi, non verò ad malum iuipissim spiceret, permovebat. Tumque Apolloli se quiescere existimabant, quando quantumvis gravibus negotiis occupati, tempus suum in Dei servitio animatumque salute impendere poterant.

11. Postquam Author totius universi creationis opera terminasset, ita ut iam perfecti coeli essent, elementa disposita, terra secundata, mare suis circumscriptum esset limitibus, repleta sylvae feris, aeraque volucribus? Tunc, inquit Sacer Textus quod Reguivit ab omni opere

quod pairarat. Post opus aliquod absolutum resiecerat gravem indicat in opere faciendo labore, acque ideo cum Deus nulli sit laboris subjectus, quomodo requieceret dicitur? Paret qui us est qui nesciat, quod Deus nec laborat facit, nec cessando quietatur. Extrames à novis circa Cœlo et terris creandis cellet, Non autem cessavit à opere, cum actione conservativa, cum ratione gubernativa, ut dicit Cajetanus: quisquis cum Deum otiosum esse alibi ait, Deum verum esse Deum negat, quia Deus si non operari potest, sed existens Deus neccidit, ut tanquam Deus infallibiliter operatur. Negat Deum, qui otiosum illum facit. Ac proinde Epicurei Deum otiosam esse affirmantes, Divinitatem ei pariter adimebant, negantes Deum esse Deum, prout scribit Terull. unde plenius Salvator ait: *Pater meus uisque modo operatur, & ego operor.* Quonodo ergo Moyles nobis Deum dicitur ad quietem compoluisse enarrat? Requa diu septimo S. P. Aug. ait: *Requievit dicitur, cum creatura rationales requie prebeat.* Quoniam vis Deus semper operans, nunquam veteri gabilis sit attamen tunc Deus se quiete cerebrat, quando Adam & Evam tranquillâ quietum regnante gaudere conspicit. Eremi S. Apolloni et L. continuo in actu secundo in exercitu animorum post falorem spectantes feliciter defangabant, ut recte ad eadē ardore charitas ipsorum erat, ut se in rati & summa quiete vivere exiliarent, quando fideles ab ipsis conversis in pace cum Deo vivere, neque ab infidelibus aut Tyranno molestati conficiebant: *Requievit dicitur, cum creatura rationales requie feuerantur.* Et tanquam tales qui cor suum charitate plenum habebant. Non quererant que sua sunt. Principiū vero S. Jacobus utilitati proximi die predicando, nocte verò rotā genuflexus orando continuo letogum consecrabat. Unde Chrysost. Ita affectu Orationis, iugique ad pavimentum pristinum ante corporis frontem callo similiiter obducam, ut in canili genibus diligenter prepararet.

12. Per devotam quandam euiositatem incitigari sentio ut intelligam cur Dei filius in ultima vita sua periodo, dilectissimam Matrem suam Mariam non Jacobo potius quam Ioseph recommendaverit? Non forte non aqua ac Joannes dignus erat qui illam custodiret? Hoc dici dequit, cum Hegesippus affirmeret quod ex utero Matris sua sanctus fuit, ut prouide per Anthonomias dictus fuerit justus: Propter meritum excellentissima sanctitatis. S. Hierony-

mus illum in tanta veneratione fuisse testatur, ut simbriam vestimenti ejus certatum contingere cuperent. Tantus fuit abstinentia & continua amicus, ut vinum nunquam biberit, nec unquam manducaverit carnes, nec coma ejus unquam decondebat. Ipsi soli inter omnes Apostolos permittebatur liber introitus in Sancta Sanctorum. Ipse fuit S. Paulus Apostolus, postquam fuisse Hierosolymis declaravit gressus & labores in iter istud impensos melius collocari non posuisse, ex eo solum capite quod solum inter omnes Apostolos Jacobum videat: *Alium Apol-*
lorum vidi neminem, nisi Iacobum fratrem
Domini. In vulto quoque nec non in statuta &
geltibus reliquis corporis Christi similissimus
fuit: A facie & lineamentis corporis Christi si-
millimus fuit, adeo ut multi in alterius persona
etiam verius unum pro altero censeo? Et hinc
est, quod cum iudei ad espiandum Christum per-
gerent, ne forebant Iacobum in persona Christi cape-
rent a iudea, quie eos optime discernebat, signum of-
cuh acceperant. Ipse denique virgo etiam erat,
imo ut S. Epiphanius scribit: Fidus custos vir-
ginatus. Cum igitur S. Jacobus tot fuerit exi-
mis virtutibus & prærogativis adornatus, cur
B. Virgo non est in ejus custodiâ à Christo
configurata? Nec est quod mihi non nemo re-
spondeat S. Joannem ibidem p[ro]ximamente fuisse
non vero Jacobum, nam si Christus illam Jaco-
b[us] confignate volueret, modum quoque po-
tueret invenire, quo eo tempore à Cruce non
procul fuisset reinatus. S. Petrus Chrysologus
p[ro]ximae nodum difficultatis optimè asecu-
tus fuisse videtur, dicendo, non fuisse possibile,
ut Christus ejus custodia Matrem recommen-
daret. Et ratio est quia charitas illius tenebat
occupatum tum in Ecclesiæ tua Hierosolymita-
na custodia, tum in curando ut fideles non
dispergantur sed congregati renaneant, tum in
predicationum labore, tum in passionibus ad
fidelium & infidelium obsequium tolerandis:
Matri habere non potuit curam, qui inter primor-
dia, & in illo iudicio tunc furore Hierosolymita-
nam singulariter rexist Ecclesiæ.

13. Etenim Rosa haec ab initio candida fuit
 per virginitatem: at vero quando postea purpu-
 rea fiet coepit per martyrium & effusum sanguinem,
 magis percipi potuit mira charitatis suæ
 fragrantia, illius nimis quæ erga illos præcepit
 afficiebatur, qui ex supremo templi culmine
 ipsum precipitabant? Quando eum ingenti voce
 pronuntiavit, quod Christus in cœlo sedet ad dæ-

teram summa virtutis venturus judicare viros
 & mortuos. Sicut etiam in favorem aliorum qui
 ipsam lapidarunt, & per vulnus quedam enor-
 me capiti impactum mortem ei intulerunt,
 dum genitus & manibus conjunctis, leva-
 tis ad coram oculis charitatis sua effectus de-
 monstravit, Deus ut misericordia motus eisdem
 sacrificiis suis plenè ignoscere, suppliciter
 orabat di

Vincens.
 Belv. in
 Specul-
 cens: Rego te Domine Deus, remitte illis, quia ne
 scunt quid faciunt. Scio quidem quod etiam
 Hist. lib.
 Stephanus tanquam Rosa inter saxa, dum lapi-
 daretur, pro suis lapidatoribus Deum depreca-
 tur fuit, dicens: Domine ne statuas illis hor pec-
 catum, Verontame majorem hic erga semet-
 ipsum dilectionem habuit, siquidem prius spiri-
 tum suum Deo commendavit, dicens: *Dominus* *A. A. Apo-*
les suscipe spiritum meum: At vero S. Jacobus *c. 7.*

taoquam vera rosa alius commodum & utilita-
 tem, sibi nullam peperit: Charitas illius proprii
 spiritus & suipius obliuisci fecit & exemplo
 Magistri sui in Cruce suspensi, solum recorda-
 tus est suos Deo inimicos recommendare, ejus-
 que mox ubi conseruit ad Deum fuerunt, ve-
 niam delictorum suorum impetrare. Etenim

Horas.
 Turfet.
 lib. 4.
 Epit. Hist.
 in eius
 vita.

multis aeternâ memoriâ digna visa est actio illa
 Ulpiani Trajani, qui dum nihil sibi praesto esset,
 quocum militum sutorum vulnera alligaret, pro-
 priaria erogavit camisiam, ut ex eadem lacerata
 faretur pro militum vulneribus fierent. Non e-
 quidem in his hunc insignis cuiusdam charita-
 tis actum fuisse; veruntamen si eundem rectis
 oculis aspicias, invenies eundem de suo non nisi
 unicam dedisse camisiam, eamque non inimicis,
 sed ei obsequentibus militibus suis. Majoris fa-
 cio illam Phocionis charitatem, cui cum Ale-
 xander ex munificencia regia centum taleota ar-
 genti & quarton Civitates ad ejus libitum eli-
 donis dono dedisset, peractis pro tanta libera-
 litate gratis, haec omnia accipere protulit, tenuit,
 eidemque humiliter supplicavit, ut pro his omni-
 bus hanc sibi facere gratiam dignaretur, ut
 nimis quinque in arte Saidiæ vincitos capti-
 vos scilicet Echecratidem, Sophritam, Antenodo-
 rum, Hymenæum, & Democratum in liberta-
 tem præstari dignaretur asserente. Quam chari-
 tatem imitatus S. Jacobus pro se nihil postula-
 vit, hoc solo contentus, si veniam illis qui ip-
 sum necabant à Deo impetrare, eisdem è pec-
 cati infidelitatis carcere, manib[us]que Sathanæ
 eripere posset: Remitte illis, quia neficiunt quid
 faciunt. Superest nunc ut Philippum quoque

Alian.
 lib. 1. c. 25.

lippe ne quiequam times? Postea in civitate Hierapolitana appulit in qua Ebionitarum, veram Christi humanitatem negantur, eamque non nisi corpus quoddam phantasticum esse assertorum heresi depræhendens, omni conatu adhibito falsam hanc opinionem ab incolarum animis eximere satagit. Nectamini ò Philippe rabidos hosce homines vita tua in insidiarios esse formidas? Tandem decepitram oecologia septem annorum aetatem attingens, ab infidelibus caput lapidatur, ac deinceps morte Crucis supplicio per latam Judicis sententiam additur: Et ramen tu ò Philippe nihil inde tereris, acc mortem metuis? Ergone decepit seni tibi simili animus adhuc supererit sustineadi atrociter Crucis patibulum? Ominino suspererit. Sed quibus virtibus? Repetendum est memoria, Auditores, illud à Christo suggestum salutare monitum, quo dicit: Non turbetur cor vestrum, neque formideret: creditis in Deum, & in me credite. Sed quidaam Christus per hoc intendit inferre? Scitis quidem quod navicula illa, in qua discipuli erant, à validis ventorum, tempestatumque procellis fortiter agitata & conq. afflata fuerat: Navicula in mari jactabatur fluctibus, erat enim contrarius ventus. Jam noctis teorebat supervenierant, & tametsi discipuli in tristitia tempestate tempore velis, & navigio gubernando expertissimi essent, atamen ventorum impetuositate, undisque fluctus tantibus nullam facere poterant resistentiam, sed claris vocibus è celo sibi dari poposcerunt auxilium:

Tolet. in
cap. 6.
Ivan. in
comit.

15. Ex altera ripa maris Galileæ subsecuta est Filium Dei ingens quædam horum vinum multitudo, qua ad numerum quinques millium personarum & ultra facilè se excendebat: Jam vero erat, omnes famis molestiæ cruciabantur, nec ullus eorum sibi paraverat panonam, sed & ipsa Regio in qua erant, omnium erat viualium inanis? atque ideo Dei filius pietate commotus, eorumdem hominum necessitatibus subvenire cupiens, Philippum advocabit, cumque de modo tantum panem comparandi, quantus huic familiarice turbæ exsaturande sufficiens esset consuluit: Dicit ad Philippum: unde enim pars ut manducant hi? Scio equitem & id ipsum sanctus Evangelista ipsem aperiatur, scilicet Christum. Philippus consilio non indigebat, ut patre cui milia annorum procurande media facile susperere poterant: Ipse enim siebat, quid effet facturus? sed hanc interrogationem tantum intulit, Tintanum. Hugo Cardinalis exponit: Probaensem. Cardinalis Toletus: Periodicum faciens. Simon Cassianus: Probavit Philippi prudentiam. Eusebius Embleous: Audire volebat quid de eis omnipotencia sentiebat. Dionyssius Carchitaonus dicit, Christo rapie optime peripe etiam fuisse discipulorum pauperrimat, utpote qui auro pariter & argento catabant, cum tamen magna esset hujus famelici populi necessitas. Noviter Christus non adest pecuniam ad emendum tot panes sufficientes, quoniam pauper fuit, & parum vel nihil se in Evangelio detulit de argento & auro. Ac proinde Iohann. c.

Ivan. c. 6.

Ibid. v. 8.

Ibid. n. 6.
Hugo Car-
dinal. ibid.
Tolet. ibid.
Annot. 4.
Simon de
Cassiar.
Eusebius
Embleous.
apud Al-
bin. Plac.
in Dom.
4. Quad.
Dionysius
Carthib.
artie. 16.
Cyrill.
Alex. l. 3.
Philip-

Faustini Sanctorale,

Y Philip-

Philippum de modo providendi interrogavit, inquit. S. Cyillus Alexandrinus: Quia unde emerent non habebant. Philippus autem oculos in turbas conjiciens, cum adeo magnam vidisset multitudinem, omniumque paupertatem & inopiam exploratam haberet, ad Magistrum sumum conveitus, contractis humeris dixit: si nobis praestò essent ducenti denarii ad comparandum panem, huc tamen inde comparatus turbæ huic ne quidem pro servanda jejuniū collatione sufficeret: Ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis, ut unusquisque modicū quid accipiat, quasi iuxta Lyranum dixisset: Pauperes sumus, & tantam pecuniam habere non possumus, & si haberemus, non sufficeret pro sorum refæctione. Hugo Cardinalis: Nescio unde emanatur panes, vel unde resicianus plebes, qui si habemus rot panes, non sufficiunt, multo minus possumus, cum nihil habemamus. Existimans, inquit Glosa, impossibile esse quod panis ad sufficiētiam inveniri posset: Impossibile existimans tot panibus possere resi, quot scilicet Andreas præsentes celi dixerat, dum ait: Etsi puer unus hic qui habet quinque panes hordaceos, & duos pices, sed hanc quid sunt inter tantos? Et quidem tametsi omnium expoñentes velint, sanctum Philippum Divinæ omnipotētiae non plenè aut perfectè confidisse, dicendo: Ducentorum denariorum, &c. Nihilominus in contrarium est S. P. Augustini opinio qui econtra omnes alios discipulos Divinæ omnipotētiae noluisse confidere, inquit, solo excepto Philippo, qui de Dei omnipotētia nunquam dubitavit: ac proinde bene relationem sancti Marci obseruat, quia hiōs discipulos dixisse refert, ubinam tautus comparari panis poterit, ut tanta hominum multitudo exstatari possit: Et responderunt ei discipuli suis, unde illos quis poterit hic saturare de panibus in solitudine? Id quod Philippus inaudiens, locutus est postea nomine omnium: Quod autem Philippus hic apud Iohannem responderet, hoc Marcus discipulus respondit esse commemorat: volens intelligi hoc ex ore caterorum Philippum responderet. Quasi dixisset: Magister bone, alii consolades mei despontent animo, & impossibile esse reputant tantum inveniri panis posse, ut hi fatigentur: Veruntamen ego ne quicquam dubito, in tuis namque manibus omnem spem meam collocatae habeo, scio quidem quod naturaliter: Ducentorum denariorum panes non sufficiunt, ut &c. Veruntamen in Divinam tuam omnipotētiam prolixi confido, & scio te facere posse

Lyrān. in
Gloss. ib.

Hugo
Card. ib.

Wid. n. 9.

ibid. n. 4.
D. August.
in Caten.
D. Tho.

quod vis. Nunquid manus Domini vales? Nunquid poterit Dei est dominus? Deinceps proinde quisquis valeret, ego tamen in tenebris confido, quippe Divinæ rurē omnipotētiae nihil difficile esse scio. O rōlam! ô Philippus, Rosam inquam, sed viridianibus sumus. Dominum suum collocare spēi frondosam. Unde de Philippo merito dicitur, quod de Abraha Patriarcha scripta fuit. Paulus: Contra spēm credidit. Contumeliam aliorum firmiter ipse speravit, & credidit, ut Christus per omnipotētiam humanū ingenio faceret miraculum, prout respulit.

17. Venite nunc mecum ô Auditori nonnulli perlustrandas quoque spēi sancti Jacobi tanquam pulchritudine & rubicunda solitudinis cunctissimæ vilescentes frondes. Deinde namque refert, quod postquam Nicolaus & Joseph ab Arimathaea Crucifixum Redemptorem nostrum sepulcrum mandassent, factus Jacobus votum fecerit, Deoque se nullumponsum sibum accepturum promiserit, donec minimum à mortuis resurrexisse videat: iste Jacobus rafserve mortuo Domino: Jacobus votum suum non comesturum, donec uideret Dominum in mortuis resurrexisse. Quodam et uotum illud, quod emittit Jacobus: quomodo te hoc conservare posse presumere poteris? Quis letat resurrectio Magistri tui nouis ad aliquas habundadas diffendit? Erin tanto tempore haec aliqua cibi restaurante te subtilete pollegere: Deus quidem potens est ut faciat mirabilia de hoc non dubito: attamen naturaliter hoc est impossibile. Ergone sanctus Jacobus Deum cogere vult & necessitate, ut vel credulitatem Magistri suus, vel ut se sine virtus decellat, conseruet? Nihil tale Apostoli cognitio legitur, quia quoniam difficultatis resolutione, huc lumen aliquod monstrabat. Enos filius Seth, electus Moysè, primus fuit qui nomen Domini invocare coepit, pro receptis beneficiis illigatus genit. Iste (id est Enos) coepit invocare nomen Domini. Septuaginta Interpretes legunt: Iste genit. invocare nomen Domini. Eteam quibus in duo modi legendi conciliari possunt videat. Spes enim consistit in desiderio operari, quod actualiter non habetur, nisi possit, ita, ut si effectivè quis asegnatur quod dellet, regnabit, omnis illius spes penitus cellet, regnabit, inde bene docet Doctor Angelicus dicens: Spes est extensio appetitus in appetibili. Aque hec do-

quomodo verificari poterit, quod Eos habuerint spem invocandi si nomen Dei actualiter invocabat? Si de facto invocabat, quomodo se invocatum esse sperabat? Qui rem facere sperat, illam efficere non incipit? ut omnibus expri-
pet. Quomodo igitur ab hac difficultate nos expediemus?

18. Sanctus Apostolus Paulus, in Epistola quam ad Romanos scripsit multa nobis documenta suggerit, scilicet ut se absque aliqua simulatione deligerent, ut fugientes malum, bonum amplecterentur, ut fraternam conservarent dilectionem, ut se mutuo honoribus prævenirent, ut servitorum Dei assidui essent, ut tribulations patienter supportarent, & alia similia: In particulari autem dicit: Spes gaudient. Et quibus verbis nova exsurgente videtur difficul-
tas in uno enim codicemque instanti spes & gau-
dium simul stare non possunt nam sicut poten-
tia actum, ita spes gaudium præcedit. Gaudium
enim est affectus animi alienius praesens boni?
quamdiu enim spes durat alicuius boni futuri
non potest esse gaudium de eodem bono? sicut
contra mox ut quis assecutus est bonum præ-
fens, ecclitat spes, & sequitur lætitia. Philo He-
breus spem vocat gaudium ante gaudium: quasi
vellet dicere: Certum quidem est quod gau-
dium consistat in possessione illius, quod post-
quam speravimus tandem assequimur: at verdi-
li quis spem suam in Deum ponat, adeò certus
est se consecutum quod sperat, ut dum sperat,
absolutè gaudere polsit, quia adeò est de assecu-
tione securus, ac si de facto obtinueret, & æquè
gaudere potest, quando sperat bonum futurum,
ac si illud revera præsens actualiter haberet: Spes
gaudentes. En hic habes apertam intelligentiam,
secundum quam verum est, quod Eos simul
speravit, & cœpi invocare. Spes enim qua in
Deum ponitur nonquam fallit, sed potius qui
sperat in eadem est conditione, ac si cœpisset al-
lequi quod sperabat. Qui rem facere sperat, il-
lam efficere jam incipit. Est spes operi proxima. Si
bene sperasti, feliciter capisti. Porro S. Jacobus vo-
tum fecit non capiendo cibum, donec Magi-
strum suum à mortuis resurrexisse intelligeret.
Nonquam ipsis in mentem venit futurum ut
multis diebus sine cibo manaret, sed dum Re-
demptorem suum brevi resurrectum speraret,
de hoc ita securus erat, ut nequam eo usque
ab omni cibo abstineat se posse dubitarit. O vi-
tidantes hujus toto frondes! ô spem vivam glo-

riosi Apostoli nostri! Ad quid enim se voto ad-
stringeret, se de Christi resurrectione spem non ha-
beret? Vos intem, ô Auditores, à vivis hisce &
Apostolicis rosis discite charitatem erga proximi-
um sine fictione exercere, vestramque spem in
Dei manus summa cum animi resignatione pa-
riter & certitudine collocate.

P A R S S E C U N D A.

19. Rosæ nunquam sunt sine spinis: ita quoque
hi sancti Apostoli nequaquam fuerunt
sine mundanis contrarietatibus aut rebus adver-
sus, & tyrannicis persecutionibus. Nam uesper
significant oppressiones, aduersos casus, quibus cor-
da nostra ueluntur, lacerantur, & arumosa
sunt, ut scribit Pierius Valerianus. Et quidem
Pier. Va-
ler 1.55.
fol. 40.
quod S. Philippum Apostolum attrivit, nunquid
pangentes in ipso spine fuerit tot pro Dei glo-
ria in uitia laboriosissime peregrinationes, tot
patienter toleratae persecutions, carceres iqua-
lidi, lapidum imbris, in dama similes & probro-
sa mors, quam in Crucis patibulo in decrepito
octoginta septem annorum sustinuit senio. Et
huc quidem Crucis in qua quoad exemplum
coelestis Magister sui spiritum suum in celos
transmisit, optimè convenit nomen istud, quo
ipsum à nonnullis appellatum fuisse repono?
scilicet Ostiarium Christi, quasi nullus gentilium
ad videndum Dei Filium introduci poruerit sine
ipsius intervente suffragio. Hoc saltem ex
relatu sancti Joannis Evangelista habemus,
quod aliqui eorum qui ut felix Hebreorum
interessent, Hierosolymam venerant, ex stupen-
dorū operum ab ipso patratorum fama, inde-
que nata curiositate moti, Iesum videre concu-
piverint, id eoque præ ceteris Apostolis Philip-
pum convenierat ut ejus interventu ad eum
metterentur introduci. Erant autem quidam gen-
tiles ex his qui ascenderant, ut adorarent, in die
Ioan. 12.
suo ergo accesserunt ad Philippum, qui erat in
Betsaida Galilee, & rogabant eum dicentes: Domi-
ne volumus Iesum videre. Unde apparet Philippum
venerabilem ostiarii apud Christum functum
fuisse. Jam vero nostis quod Crux à nonnullis
Ianius dicitur, ab aliis vero clavis paradisi. Un-
dum cum Philippus Camerarius Christi fuerit, ad
ipsum consequenter spectabat Crucis Janus af-
fistere: aut vero Crucem veluti clavem ferre,
ad aperiendam omnibus cali conclave quo-
quot ipsum tum hic, tum in futuro seculo vide-
re cupiunt. Unde sicut Jacobo Apostolo com-
missa

missa erat custodia loci illius, qui dicitur *Sanctorum*: ita Philippus Ostiarius erat Christi, qui vere est sanctus Sanctorum, ideoque crucifigi debuit.

20. Duo milites præter militare sacramentum quo obnoxii erant, certò se pacto mutuo obstinerunt, de omnibus quæ quoxis modo ab alterutro parte fuissent, ex medietate inter se partiendis. Quotum unus insinuitate correptus est, quæ eum donec bellis finis ad esset, nunquam deserunt: alter vero miles generositate sua multum profecit, verum quidem est quod multas secum vulnerum attulerit cicatrices, veruntamen una cum his quoque insignem in auro & argento lucitus est substantia. Bello finito suum studiosè inquisivit amicum, cum quo modo præfato pactu fuerat, cumque post nuper recuperata sanitatem satis bene valenter inventit. Huic igitur ut pactus fidem saceret exactam prædictum & spoliorum quæ nactus fuerat rationem reddidit, & quantum locupletatus esset ostendit. Unde miles nuper convalescens ror exultabatur, in communionis sui amplexus & osculauit, de felicibus alterius progressibus valde congratulans, futurum tamen quoque sperans ut conformiter pactis mutuis servaretur promissum, ita ut ab eo, acquisitorum omnium acciperet medietatem? Cumque eum hoc fine pactorum fecisset memorem & alter se addandam verbis suis fidem promptissimum respondit, prout fas & aquitas postularet: *Faciam, inquit, illæ, sed alia etiam attuli, quæ communia esse oportet, ut omnia unigene exequatur.* Quibus auditis alter magis pro gaudio gestire coepit, & sperans se præter medietatem auti & argenti, insuper aliud quoddam opulentius spolium esse acceperatum, confessim subiunxit: *Fidelem te amicum esse superior, qui pactorum tam exactus es obseruator.* Ita certè decet, *ta fieri par est, verum die sodes.* quid præterea aliarum rerum acutleris? Mox alter pectus suum denudare coepit, dicens: *Bece tibi vulnera, satis atrocia, quorum sanguine cætera mihi comparavi, in his quoque mecum dividere debabis, si ad terrum exterarum medietatem admitti à me desideres: Vulnera & cicatrices vide, quarum similes atque aequalis etiam tibi infigi debebunt.* Apologi hujus five historiæ, ita dicere mavis sensus mythicus hic est: *Filius Dei in hunc mundum ex principiæ fine venit ut cum vitis, omnibusque fidei, iniurias Orientis decerpatur: Militia est vius horumq[ue] super terram:*

Hic quoque amicium cum debus generosis militibus Apostolicis in, cum illicque pactus est, ut quicquid generositate le merito suo ex alterutra parte acquisteret, ex quo inter se partirentur. *Sedebitis & vos ipsi des duodecim in domo Patri mei manjores made sunt.* Porro Christus Hierosolymis gladio Verbi Dei prædicando decerat: *Philippos autem non tangam iniles iuferimus, sed tanquam aliens generosus in Scythia à Hierapoli cum genibus & Ebionitis animo se dimicari.* Finio prædictum erat, ut prædas iacet se parcer & voluntas dividenter, proutri re ipsa factum est. Ad Civitatem tres milites spectabant, quos in monte Calvatio convertendo luctatus fuerat, scilicet Latro, Longinus, & Centurius. Ad Philippon autem dux ab eo conversa & baptizata virginis pertinebant, quæ una cum ipso postea fuit pulchra, una quidem ad ejus dextram altera vero ad sinistram: *A dextro & à sinistra ejus rursum resunt.* Verum inquietus divisio hac non videtur esse iusta, Christo enim tres viri dantur, Philipponem dux formam: *five virgines.* Respondeatur quodsi divisionem impexeris, iustissimum illam esse videbis: *Justum enim erat ut Christus plus quam Philippo cederet, non solum quia Christianæ militia dux Generalissimus, cum Philippus gregarii tantum miles esset, verum etiam quia Christus in receptum vulnorum numerum Philippum exceedebat, Christus com. Inquinque vulnera habuit, scilicet duo in manibus, duo in pedibus totidem, & in latere unum: Philippus autem quatuor tantum vulnera accepit, uno in manibus duo, & totidem in pedibus. *Ceterum Christus fuit flagellatus, Philippus plumbatis casus; Christus est crucifixus, codem quoque mortis genere mortuus est. Philippus decuit igitur ut pro ratione vulnerum, divisa quoque inter utrumque fieret spoliolum.**

21. Ex multorum relatione constat, quod quando Romani è prælio victoriosi redentes vexilla explicabant, floribus, liliis, & rosis illa adornare consueverint: Idem quoque factum est. Mater Ecclesie, nam post Christi triumphos ipsa quoque Crucis vexillum explicat, *Regia prodeunt, quod Crucis gloriosum vexillum pulcherrima rosa, quæ in ipsi Maji Calendis nascitur, id est Philippo crucifixio presentans, sicut & dorsum.* Quæ rosa tanto etiam joi in pietate habenda, quanto maiorem attentionem cum florido vigore conjunxit: *Misericordia*

Dom.
Manus in
Polyant.
V. Prus
denta

10b. c. 7.
v. 19

etenim est quatione ferri potuerit, quod de-
crepitus octoginta septem annorum seneculus
considerando quod inter tot crucis supplicia &
tormenta vitam suam terminatus esset, pra-
nimio horrore non defecerit priusquam tor-
menta sentiret, nisi forte summa cum probabi-
litate, ut existimo, dicatur Crucem illi novum
animi vigorom & fortitudinem subministra-
se. Christus Salvator noster Petrum beatum ap-
pellat, atque tanquam virum fortissimum &
generosissimum deprædicat, cui scilicet om-
nes infernales fuit, prævalete non possint. Bea-
tus es Simon Barionas. Tu es Petrus. Et super hanc
perram adfiscabo Ecclesiastiam meam, & porta inferi
non prævalebat adversus eam. Q. d. Quid soli-
dus, quid constantius Petrus? At vero paulo
potest, cum Christus discursus sui argumentum
mutaret & de iis que Jerosolymis passus
erat dissereret, quod scilicet operierat eum iro tero-
polymam, & multa pati a senioribus. Et Scribis,
& occisis Petrus in ea narrata condescendere
prostulit. Et proinde capitio reparare eum
decens. Absit a te Domine, non erit tibi hoc. Unde
Salvator ad eum indignatione convehus, aperie
cum est alloctonus dicendo: Vade post me
Sathanas, scandalum es mihi. Quid significat ly-
Sathanas? Adversarium, contrarium, contradic-
torium. Dicere igitur Dominus volebat, paulo ante
te adeo exhibuisti fortem & constarem, ve-
luti petram quandam firmam & stabilem, ad-
versus quem porta inferi non prævalebunt, nunc
vero omnia immutatum a te probas, hoc
est, infirmum & fragilem! Quid Petro infirmus?
Quid fragilis? Unde nata est haec debilitas?
Vnde tanta firmitas contraxit infirmitatem?
Germantus Patriarcha, in firmitatem hanc exco-
stram fuisse responderet, quod Petrus abhortue-
rit Crucem, sine horrore enim audire non pos-
set aliquem mortuorum in Cruce & atque id
esse factus est Sathanas, contrarius a semetip-
so, qui paulo ante erat, autem cum instar petrae
et iuglandam fortis erat, postea vero instar infirmar-
um undinis factus est fragilis: Quid Petro firmus,
tutus necaro, nec sanguis Filium Dei revelavit?
Nobilissimus enim Magistrum ad Crucis patibulam
festinante intelligeret, conatus quidem est
cursum illius & festinationem prohibere? sed con-
tra audiit: Vade post me Sathanas: Omraculum
ingen! Sathanas appellauerat magnus Petrus, quod
Crucem deceperat. Et ut gressu scandalo, & lapis
offensionis, retro adiecit infra latum illud Eccle-
si fundamentum, Philippus autem quia Crucem

non fugit, nec reculavit, sed potius etiam inde-
crepita octoginta septem annorum ætate eam
desideravit, ex opposito Petri, generosus, con-
stans & fortis factus, & in Cruci intrepide mor-
tuus est. Imò cùm omnes circumstantes illum
liberare vellet, Dominum est deprecatus, ut
similes cogitationes à mente circumstantis po-
puli abolere vellent, cum nihil adeo vehementer
desideret, quam ut mori libri in Cruce licet. I- Laur.
mò ut S. Isidorus refert crebro corpore in pedi-
bus consistens sepultus est. Reclito sepultus cada-
ubi sup-
vere. Ad significandum nobis, quod tot perse-
s. Ifid. in
cutionem spiritus non cedar, quod animo & vi-
vita &
ribus nunquam cadat aut succumbat, sed ad morte eius
mortem usque intrepidè decenter, unde & post c. 74.
mortem stat, qui in vita nunquam interadversa
cedidit.

22. Suas quoque S. Jacobus spinas habuit,
quibus toto viro suo tempore circumditus
fuit, unde de ipso verificatur quod Apostolus
Collofensis scribit: Adimpleo ea qua de junct. Ad Coll.
passionum Christi in carne mea pro corpore ejus. 1. v. 24.
De quibus verbis S. Thomas dicit, ea in foliis suis
D. Thom. perficer considerata bonum sensum facere non ibid. let. 6
posse? Hac verba secundum superficiem malum
possent habere intellectum, scilicet quod Christus
Passio non esset sufficiens ad redemptionem etiam
multorum mundorum. Ad quod tamen S. Bruno D. Bruno:
responde: Adimpleo se dicit, quia ad mortem ibid. fol.
vadit, in qua est consummatio passionum. Verum 370. ca. 4.
haec responso adhuc non satisfacie, nam Passio
Christi mortis non deficit? ut quidigitus necel-
sum erat ut Passio Christi morte adimpleretur?
Quod magis ex eo confirmatur quod S. Ansel-
mus dicit: In carne Christi quam Virgo percepit, nr.
ibid.
huius passionem deest, sed omnes in illa passione sunt
impta. Quomodo igitur verificari potest.
Adimpleo qua de junct. Idemmet S. Audeinus ita
explicat: Id est, ea qua Christus in carne sua mi-
nus ferulam, ego in carne mea perfero. Et S. Theo-
doretus: Dicit se adimpleo ea qua de junct. affi-
ctionum Christi, ut qui quod est in impletat, & pro Theod. ibid.
in passionem sustinet. Verum enim vero Passio fol. 134.
Christi perfectissima fuit, ac proinde Christus vol. 1.
dixit, Consummatio est. Fuit etiam infiniti va-
lotis, quia fuit Theandrica, Patrique aeterno in-
finiò gratia? ac proinde potius existimatam by Ioan. 19.
qua de junct. ita posse interpretari, ut sensus sit v. 30.
Quia non adfuerunt sa' tem materialiter. Et in
hoc sensu quatuor circumstantie dei poterunt
morti Christi defuisse. Prima est, quod Christus
encastra facta non fuerint, prout fieri solebat aliis

*Ioan. 19.**Luc. 4.
v.30.**Pet. Berch.
in Reduct.
l.11.c.125.**Ioan. 8.**Thren. 3.
v.30.
Ps.68.v.8.*

Crucifixis, & sicuti alii quoque duobus lato-
nibus factum fuit. Non fregerunt ejus crura. Ve-
rūm hujus circumstantia defectum S. Jacobus
adimplevit, quando ut supia dictum est ex pul-
pito præcipitatus. Fracto crure ex illo die pluri-
num cladicavit. Secunda quando usque ad su-
percilium montis ductus, ut inde præcepis deince-
retur, invisibilem se reddens & per medium il-
lotum transiens, ut nonnulli Scriptores volunt
periculum evasit. Hanc quoque circumstantiam
S. Jacobus supplevit, quando super pinnam af-
cenderunt & ipsum præcipita verunt: ac proinde
à S. Joanne visus est in cælestis Jerosolymæ fa-
brica Topazii officium præstare, qui ut scribit
doctus Petavieus: Formam habet specularem,
idolum enim in se recepimus in verum videtur sic
ut in speculo concavo, id quod perfæctè accidit,
quando de pinnâ templi præcipitatus pedes in
caelum exulit, capite terram versus pendulo. Ter-
tia circumstantia Passioni Christi defuit, quando
Hebrei Christum in templo præsentem lapida-
re volebant: Tulerunt lapides ut jacerent eum,
cum ecce Christus ad se salvandum Abiegit se
& exiit de templo. Jacobus autem defectum
exactissime supplevit, quando post præcipitatum
in oratione positus lapidatus fuit: Eum orantem
desuper lapidibus perurgebant. Quartus Passio-
num Christi defectus in hoc consistit, quod cum
Passionib[us] Christi dolores non solum plenos es-
se deberent, verum etiam proibiti: ut proinde
Propheta Jeremias prædictus: Saturabitur ope-
ribus: Et David: Propter te sustinui opprobrium,
operuit confusio faciem meam: a doloribus tamen
Christi omne opprobrium absuerit. In capite e-

nim spinatum quidem acutissimos dolores es-
sunt, sed sine opprobrio, imò vero singulam con-
gloria & honore, quia coronatus fuit tanquam
Rex: & salutatus tanquam Rex: Ave Rex Iude-
orum, & tanquam Rex publice in Crucifixione
marus fuit per titulum J. N. R. J. velut Lucrez
scribit: Hic est Rex Iudeorum: Ecce igitur op-
probrium quod Christi passionibus defuit. Ja-
cobus perfectè supplet, quando uti persona reli-
les & plebejæ tractari communiter soleant halo-
nes, fuisse live ingenti baculo percussus fungu-
si per contemptum: & sic in magno opprobrio
Dei reddidit spiritum: Graviter eus capti ful-
mine fuisse percuti animam Dei reddidi. Sicut igitur
non minus quam Apollonius dicit potest
Adimpleo que defuit passionis Christi in can-
mea. Haec igitur sunt spina illæ quibus colic
fuerunt duo illa Rosæ Apostolice Philippa
& Jacobus Rosæ adeò venusta & pulchra, ut
præcipuum sicut totius Maji ornamentum &
Iesus viridatæ Ecclesiastici excellētissimum. Rosæ
purpureæ per charitatem viridianis hæc
stræ frondibus & foliis, & oblongis lipois punge-
bus martyri sui fortiter perfessi. Ecce igitur
Auditories, pulchrum & elegans hoc viridatæ
seriae meditationis oculis perlungatæ Rosæ
Apostolicæ in hisce novæ Kalendis, cum de-
votione & reverentia frequente. Furum-
niam spero, ut sicut Rosæ alii flores Maji se-
cundissimum veram tempus in terra exhibe-
nta quoque haec mystica & Apostolice Rosæ
Dei gratiam vere æternæ gloriæ nos sibi faciat
in cælis. Amen.

SERMO DECIMUS TERTIUS.

IN FESTO

INVENTIONIS SANCTÆ CRUCIS.

Per signum Crucis de inimicis nostris libera nos, Deus noster.

Victoria de inimicis gloriose reportata
tantam sibi laudem & gloriam conju-
ctam habet in omnium hominum opi-
one quotquot sunt laudis & gloriæ cupidige-

netosi in militia atletix: dum victoriam in-
ercitus sui corore se oblinere posse desiderat,
per ingeniosâ dolis & fraudibus contexta illu-
gemata eandem sibi comparere sagacis, eli-

Herod
Inflam
Salviell
3.7.
Baga
1.3.1.
Egma
ta.
Toma
vii. b

que victoria tunc tantò gloriòsior, quando non obstante exercitus debilitate, modicoque militum numero nihilominus reportatur. Unde Vegetius : Boni Duxes non aperio prælio, in quo eß commune periculum, sed ex occulto semper attenuant, ut integris suis, quantum possint, hostes in terrimant. Sic Thimoleon Corinthius juxta Cremonam fluvium tria secum milium millia habens constituta, Carthaginensibus quorum numerus ad septuaginta milia virorum ascenderat, toralem stragem intulit. Sic quoque Lucullus omnium quos Romani armis suis trastandis haec tenus præficerunt athletarum, Heros generosissimus, dum sibi cum duobus Regibus Asiae, Mithridate & Tigrane armis congregandis esset, tametsi ambobus ob exercitum minus copiolum, quod vites militares longè effici inservi, eos tamen prostravit, in turpem fugam forter adegit, ambo autem Reges ne ab hoste agnosci possent, regia diademata sua suigendo abiecuerunt : Sed à Romanis multibus Regalias illas insignia ad Luculum vietorem delata sunt. Fabius etiam Æmilianus non procul a Rhodani fluvio, cum triginta dunrataxat militum m libib: Plus quam ducenta Gallerum militum in genere strage delevit, Siccinius Dentatus qui Tribunus Plebis Roma exitit, atque ob animi sui fortitudinem Achilles Romanus dictus fuit, nonquam adversus inimicos suos pugnavit, qui visor semper evaserit : Cuius bellorum successus semper fuisse felicissimi. Hic quadrangula quinque maximorum vulnerum cicatrices in suo pectori velut obcentrum victoriatura testimonia num erare potuit, multasque coronas è puro auro fabricatas, id est, unam oblationem, & tres murales, atque insuper quatuordeci famosas ciuitates obtinuit : Triumphavitque cum imperatoribus suis triumphos novem. Hic inquam in campis Marathonis cum decies militibus pugnatoribus Atheniensibus Miltiadem filium Cimonis cecidit cum universis exercitibus Attakerxis & Darii, qui ad ducenta Persarum millia ascendebant, affirmante Herodoto, quod Nulla certè victoria magis Athenienses gloriantur, quam Marathonia. Victoria Balduini scacris Godofredi Bullionensis, est fere incredibilis, siquidem cum duabus dunrataxat turmis, quantum una ducentis sexaginta equitibus, alata verò non gentis pedibus, omnibus Religioni addictis constabat, totum Califfæ exercitum novem milibus equorum, & viginti milibus Scopetatorum constantem in confu-

sionem & stragem totalem adduxit. Catolus illum qui ob heroica abs se patrata belli facina- 1.19.
Petr. Episc.
Equit.
Felix A.
Sulp. l.4.
hts. c.2.

lum inquam Coronarum Palnatumque multi-
dine opulentum præclarumque heros totus
mundus obstupefecit, urpore qui ad Albinum Sa-
xones debellavit, in Hungaria superavit Hun-
nos, Britonum quoque perfidiam sibi sub-
jecit, ac tandem in strage illa Rociavallensi
quinquaginta Saracenorū millia superavit &
interneconi tradidit. Quando Amatathes dita
obsidione Albam Regalem cinxii excitatus
contra eum Joannes Huniades, Matthiae Cor-
uini Pater, non solum Amurathis exercitum in
fugam egit, verum etiam totus quantus erat
dissipatus adeo est, ut paucissimi sibi vitam sal-
vare potuerint. Septuaginta milites Christianos
è prædio Comariensi egreditos Begh Medinus
cum toto equitatu Turco, & pedatu Jani-
zarorum aggreditus est, qui tamen non solum
strenue se defendentur, verum etiam ipsi summet
Beghum, cum majori parte suorum occide- Ianjen in-
runt. Fridericum à Tiefenbach lacra Ca- sa. suppl. 1.3.
re Majestatis generalem dum actualiter inse- Idem l.9.
riorem Hattuanam obliterer, maximus qui-
dam Turcarum exercitus doce Balla Budensi Campan.
gubernatus aggreditus est, qui proinde vela in
hostem facie, cum quinque pugnatorum milli- lib. 15.
bus generoso animo illi obviam processit, ac
tandem maxima hostium strage procurata vi-
ctor evasit. Robertus Eggembergh serenissimi
Archiducis Eustachi locum tenens generalis,
quatuor tantum Christianorum millia labile
habens, vim passus a viginti militum millibus,
ab Aaffan Balla in ipsum emulsi, adeo generose
cum inidem dimicavit, ut cæsis decem & octo
Turcarum millibus reliquisque in fugam ada-
ctis, gloriosam inde victoriā reportavit. Tan-
dem tui mundo nota est eximia illa invicti illi-
hus Athleta Joannis ab Austria animi fortu-
do, & pugnandi experientia, quam in pugna il-
la navalı famosissima exhibuit, quando om-
nen Turciae classis incredibilem potentiam de-
levit, Sultanum Selim cum suis trucidavit, toriq̄
Christianitati gloriosam victoriam attulit. Cum
igitur ò Auditores si unquam ab hostibus vio-
lentiam passi sumus, illam utique nunc vel maxi-
mè experiamur, quando nil nisi de præliis &
bellis, de inuidiis, & stratagematum dolis &
fraudibus de copioso hinc inde effuso Christiano
sanguine audimus, quando inimici nostri
ad præliandum accinēti residuum Christiano-

sum

rum sanguini sitibundi expectant. Et inter hoc quidem nonnulli nos in corpore offendere satagunt, quales sunt inimici nostri temporales: alii vero animæ nostræ irparabilia dama inferre moluntur, uti Dæmones faciunt infernales, alii vitæ infidias struant, ut sua cuique fatalis mors domi suæ facit. Et quod maxime lamentandum, ad horum hostium declinandum potentiam, aut reportandam adversus ipsos viatoriam non suffragatur ingenium, non juvant fraudes & stratagemata, fortuna denique adversus illos est fallacissima. Quid igitur faciendum nobis supererit? Ergone hisce hostibus nostris tamquam ignavi milites terga vertemus? aut vietas illis manus dabimus? Nequaquam. Unica Crux que postquam ducentis circa annis subebs terram sepulta fuit ab Helena Constantini Magi Imperatoris Matre hodie reperita & inventa est, adversus omnes inimicos nostros arma nobis offensiva & defensiva ad ministrabit, cum hac omnes mundi adversarios debellabimus, expugnabimus Infernum & cunctos inde prodeuentes hostes nostros infernales, contra mortem triumphabimus, eximiaque adversus cunctos inimicos nostros reportabimus victorias, non minus glorioas, quam illæ fuerint quas supramemorati astitero diversis in præliis feliciter sunt asterriti. Signum Crucis tuam & defensio nostra erit: Per signum Crucis de inimicis nostris liberanos Deus noster. Signo Crucis inimicos nostros fugabimus: Ecce Crucem Domini, fugite partes adversæ. In virtute Crucis victores evademus, hoc enim sine Ecclesia Dei sancta illam invocat, dicendo: O Crucis Victoria! & admirabile signum. Unde Chrysostomus: Crux Domini armæ sunt victoria, & trophaea representatio, que Regum armis vinci bello non possunt, hostium pugnatrices, salus fidem. Qua de te plenius discurrentem patienter velim auscultet.

2. Crucem incarnatae Dei Patris sapientia nobis sub palma metaphora repræsentat: Dixi Ascendamus Palmam, id est, in Crucem, quæ Palma dicitur, vel quia pars ejus fuit de palma: vel dicitur palma ratione victoria. Multa quidem repetiuntur palmatum genera, illa tamen quæ in Indis nascitur præ ceteris magis est admiranda, utpote quæ genti illi de omnibus abunde prospicit, quæ ad vitam illis sunt necessaria in victu, amictu, & aliis quibuscumque. Fruetus enim ejus illi nutrimenti loco defervunt? Lanam quoque producit, quæ filata ipsi vestimenta ministriat solis veluti charta unutral scribeadum, Cortex ejus succum quandam emitit, qui cum ad extinguidam scim ulet, cum etiam pro accidentibus corporis indispositionibus proficuum valde est medicamentum. Ex ligno naves, balistæ, arcus, & hasta formantur, ex cortice vero galeæ, clypeæ, alii que arma conficiuntur; ut profuse vir quidam literatus palmarum emblematis loco deparet, cum hac sub juncta Epigraphe: Ad amorem uirtutis. Nisi enim Indi has palmas præstoluerent, cogerentur haud dubie succumbere. Crux Salvatoris nostri huic palme est quamvis millima, utpote quæ Christiani Galeæ loco servit expiæ in fronte, thoraci ferre loco signata in pectori; scutum est si ligetur in dextrâ, halfe & enkis loco, si gestetur manu proinde hoc sola armatura manus nullum habet ab holte periculum: Si contingat plenum stare in acie scutum militis: vexillum victoris. Scutum hoc miles contra hostem debet accipere, inquit Ludolphus Cæthilius.

3. Theodosius Trivulcitus Rex Franciæ dicat volens, quod nullam sine exhibita Crucis armaturæ in prælio assequi speraret videtur palma, vitæ quaudam effigiari curvata arbori cuiusdam subinxam, cum hæc epigraphe: Ma tuis adhuc reverenzia. Per vitæ semetipsam intelligens, per arborum vero Crucem, de cuius auxilio velut in manu sua securè consistenter esse credebat victoriæ. Et reveræ omnia iherentia effont conamina nostra, si ea Crucem nimis foliis sustinueret, itaque est nobis sedulo laborandum Crucis adhuc rari. De Duce Ghez quoque legitur, quod ut Crucem validissima arma nostra esse significaret, quibus inimici vobis aguntur in exterminio, quæque militie Christianæ bellatores ab eundem insulibus patriter & infidiliis defendit, in vexillis suis depictam habeat galeam, eidemque super immunitatem strictum enem, cum hoc subtilissimo symbolo: Perimit & tuerit. Crux euangelio galæ, cum ensis officium praefat, dum adversarios nos infestantes dissipat & proficit. Quisquis autem hac insigni & spiculæ armaturæ est depudatus, ille proculdubio tam offenditionem, quam defensionem difficultiam sibi esse experietur. Strategi generali ad Corona Casare obsequium promulgatio invictoque animo proprium suum laudem fundunt, vitamque suam quibusvis dilectione

Chrysostomus de Cruce.

Cant. 7.
v 8.
Ægid.
Column.
ib. l. 3. 16.

minibus implicate minime reformidant, dummodo illis ab Imperatore commoda & congrua præstentur auxilia, secus enim vanam cœlent omniem suam virtutem, quaque vites reputant insufficietes, nisi a Cæsaris auxilio atque successu suffolciantur. Hancque mentem suam reddidere manifestam per depictam quandam galeam sive cassidem, meris Nullis, qua litera o. exprimitur, circumquaque notatae, eidem haec subiungentes Epipraphen : *Hoc nihil est, si minimum addideris, maximum erit.* Quasi dicere voluerint: Suam animi fortitudinem velut nullam quandam esse sine Cæsaris auxilio & ope. *Hoc nihil est :* at verò post acceptum subfidium Cæsareum ; *Maximum erit.* Animus quantuvris generosus militum, sine auxilio, non jam Cæsar, sed sanctæ Crucis, Nihil est: Est veluti nulla quædam ; sed idem animus Cætce obarmatus, Maximum erit. Haec enim maniti, generosa erent facinora, & deinimicis suis post rpotatam feliciter victoria palmar, gloriösē triumphabant. Benedictus quoque Papa VIII. Henrico II. Anno 103, globum quandam aureum mundum referentem & in summitate Crucis quadam gemmis lapidibusque ditissime distinctam & ornatam liberaliter donans, nihil aliud quam Crucis virtutem arque potentiam significare, ac proinde cum simul salubriter monitum esse voluit, ut nec mundo imperare, nec ad bella sine Crucis præante vexillo procederet : *Ut foret ei documentum, non alter debeat imperare vel militare in mundo, quam ut dignus haberetur vivificare Crucis tauri vexillo.* Unde Sanctus Methodius Martyr & Episcopus Patensis militaris Crucis hujus virtutem considerans: Nullam esse, inquit, in hoc mundo potentiam aut coronam, quæ adversus illam aliquia ratione prævalere possit. In medio terræ umbilico situata & plantata fuit, telle regio Propheta: *Operatus est salutem in medio terræ.* Cuius partes quatuor ad quatuor mundi extremitates seu plagas mundi seculi protendunt, videlicet pars inferior versus terræ ceatur, pars superior versus concavum cœli, pars dextra versus Orientem, & sinistra Occidentem versus ; ut per hoc innocentia, nullum esse in toto hoc universo' o'cum, ubi Crux non prævaleat, non defendat, aut omnes militia Christiana duces victoriosos & prælatis redire non faciat: *Non est gens atque regnum sub celo, quod prævalere posset aut superare Regnum Christi.* Pauletti Sanctorale.

viam processit, eosque viriliter & fortiter ag-
pressus, mox rupto exercitu dissipavit, porori-
busque occisis, reliquos captivos in potestatem
Gen. 14.
v. 14.

suam rededit: Quid cum audisset Abraham
capum videlicet Lot, numerus ut expeditos ver-
naculos suos trecentos decem & octo. Irruit super
eos nocte, percussitque eos, & persecutum est eos
usque Hoba & Phaniceam. Omneum Lotu[m] pre-
cipitam predam totaque ejus substantiam, una
cum Lotu[m], omnique gente sua pariter libertavit,

Ibid. n. 16. atque e manibus hostium eripuit: Reduxitque
omnem substantiam illius, mulieres quoque &
populum. Circa hoc ab Abraham institutum praes-
tium, & in illo ab eodem obtentam victoriam
dua mihi occurserunt difficultates. Primo enim
valde mihi paradoxum, quod hi quatuor Reges,
postquam quinque alios Reges superaserint, a
solo Abraham & pauculis veniulis suis quos
secum habebat, celi & superari fuerint. Se-
cunda est: Abraham non habebat secum nisi
duntaxat trecentos & octodecim viros pugna-
tores; alii vero cum quatuor Reges fuerint, cre-
dibile est, quod copiosissimum & instru-
ctissimum habuerint exercitum, si singuloru[m]
vires colligantur in unum. Et tamen Abra[m]
vincit illos. Nec est quod mihi re-
pondeat aliquis, Abram fuisse vitum ad praes-
tandum validi exercitatum, magnamque habu-
isse Martis experientiam, nam certum est illum
haec tu cum nemine unquam pugnasse, imo
manum suam eosi unquam applicuisse, upo-
te qui vir erat planè pacificus; ut videre est in
exetu, quando nimis inter ipsum &
Loth lite quadam suborta, Abraham litigia
declinate contendens, perdere, quam contendere & rixati maluit, dicens: Ne quo[m] sit juri-
Gen. 11.
v. 8.

gium inter me & te; recede a me obsecro, si ad finem
stram teris, ego dexteram tenebo. Unde igitur
Abraham obvenit tam praebras atque eximia
victoria?

5. Aliud quoque generosissimum facinus
bellicum in libro Ioseph descriptum invento:
Nam Amalecita, Madianita, & populi Oriente-
tales copiosissimum instaurauit exercitum, &
Jordanis flumen trajicentes in valle Jezahel
castra metabantur; cum ecce Gedeon ad gentes
illius tametsi numerosa & ferocius asum tem-
erarium comprimentum, ad auxiliates ab Aze-
zer, Manaile, Azer, Zabulon & Nephtali sub-
ministratas copias confugium suum habuie, qui
non solum copiosas ei militum copias, & com-

meatum in subdidum dedere, verum etiam in
propria persona accinctis armis ipsam suam sub-
secuti ad praelium usque ad fontem Arad; ut
Deus Gedeoni exercitum suum nimis numerou-
rum, ideoque ad longem minorem numerum
redigendum esse dixit; qui proinde vigintiduo
bus militari millibus a militari sacramento soluti-
soriis, decem duntaxat bellatorum sub milia
tereyavit. Deus autem iterato huic refidum
quoque militem in omnia etiam multitudine
consisteret ei significavit: Adhuc populis molli-
tus es; arque id illos tantum relevatis nulli,
quia ad praelia essent exercitati, eoque hoc
principi signo intercedendo esse significavit.
Postquam enim omnes ad flumen educti fu-
erint, attendendum ad modum quo aquas hu-
serint: si enim illam sumperier curvati gal-
bus, mortuus tamquam ad bellandum incepit & ini-
donei sunt dimicendi; Illi vero qui lingua lam-
buerint aquas sicut solent canes lambere, con-
censendi sunt velut praelio gerendo qualificati-
simi, & in generosos bellatores evident. Ho-
autem probacionis genere adhibito, ex doce-
millibus solum remansere trecenti: Fuit itaq[ue] s. t.
numerus eorum qui lambuerant aquas sicut
viri. Cum itaque inquit Deus, praeliu-
tum te adorari volo, taliquis omnibus suu[m]
locutus abiit iussis: Reliqua multudo resi-
statur in locum suum. Fuit profecto misericordia
militis Israelitici diminutio, quando iniqui
duo millia ad trecentos duntaxat milites reb-
gebantur. Quid nobis? O Auditores admirabili
hoc militis deligendi modo videtur.
Semper a terrum bellicarum peccis deradi-
vi, victoriam tuus & fecuris obueni per
multos, quam per paucos milites. Bigote? O
Deus Gedeoniam cum trecentis tantum viis
ad praesidianum procedere jubes? Hi procul
dubio erunt sicut pauca fragi in ore viri. Quo-
modo enim Gedeon vincere poterit, quia
suoque manifesto & evidenti moris petulante
exponit? Et tamen verum est, quod si cam ill. 2.
trecentis viris certaminis se debet, & toto hec
exercitu trucidato adeo gloriose victor exal-
tu e trecentis viris suis ne vel unus morti occu-
berit. Dicite sodes? O Auditores, unde vi-
ctoriam hanc natam fuisse existimat? For-
te per Gedeonis prudentiam? aut ab invicta
milicium fortitudine animisque robore? Res
profecto miranda? Victoria haec nulli praecia-
quam Deo in acceptis ferenda est, qui volunt
Gedeon

Gedenem determinatè cum trecentis tantum prælium illud committere, nec plures adhibendo milites, nec pauciores. Veruntamen nolite id animum mitari, frequens enim experientia testatur, in numeris saepè stupendos latere evenitus. Sic enim Franciscus Bandinus Florentinus in Curia Romana Abbas, 19. Decembri nascitur anno 1579. Carolus V. 24. Februario nascitur. 24. ejusdem mensis gloriam illam à Francisco I Galliarum Rege victorianam reportat, & eodem profus ejusdem mensis die in urbe Bononiensi à Romano Pontifice in Romanorum Imperatore coronatur. Observatum quoque fuit, quod Gregorius Papa XI. dom esse anno 4. annorum 17. factus facit Cardinalis. Anno 2. 103. tunc 37. electus Pontifex fuit, septimus quoque fuit etum Pontificum qui in Avenione sedetur, electus quoque fuit a 17. Cardinalibus. In Pontificatu septem annis vixerit, postquam facta electione coronatus fuit. Undecimus quoque fuit Pontifex, qui hoc nomine Gregorii finis signatus, undecies autem septem, vel septies undecim faciunt numerum 77.

6. Verum enim vero ad trecentorum militum numerum denuò reverterantur. O quam mysticus est hic numerus! Numerus 300, apud Graecos per Tau, vel T. scribitur. Tau autem sanctam Crucem repræsentat. Ita S. Aug. 1. Augustinus affirmat: *Trecentis Graecis T. similitudinem Crucis ostendunt. Et S. Gregorius Dam. Pass. Papa: Iste trecentenarius numerus in Tau littera continetur, que Crucis speciem tenet. Cui si super transversa linea adderetur, jam non Crucis species, sed ipsa Crux esset.* Unde hanc ratione d. Icamus, quod ad temporales inimicos nostros vindicando, obtinendamque gloriosam vitoriam Crucis quam maximè desideretur. Previdit mysterium S. Gedeon (inquit S.P. Augustinus) Elegit trecentos viros ad prælium, ut ostenderet, non in numero multitudinis, sed in Sacramento Crucis mundum ab incuria gravium hostium liberandum. Trecentenam in Graecis T. similitudinem Crucis ostendunt. Porro haec eadem doctrina summa memorata quoque difficultati de trecentis & octodecimi milibus quibuscum adventus quarum Reges eorumque numerorum exercitum pugnando, gloria etiam Victoria reportata sunt. Respondebat ex mente S. Pauli Magni Nolani Episcopi: Non multitudine, nec virtute Legionum, sed jam tunc in Sacramento Crucis

(cuius figura per literam Graecam T. numero trecentorum ex rimitur) aduersarios Principes debellarunt. Verum enimvero numerus trecentelimum excedens, id est, decem & octo, ad quid infernitur dicetur? Scribirur etiam hic numerus in Graeco duobus apicibus, sive litteris, quarum prima est *Iota*, quae idem significat quod decem. Secunda vero est *Tau*, quae octo significat. *Iota* autem & *Tau*, sunt duæ illæ primæ litteræ, quæ Apud in Graeco idiomate ad componendum Jesu nomine concurrunt. Quod si igitur numerum 300 Pert. Buni simil cum 18 coniungatur, idem quod Crux Iesu efficies; ut per hoc innatur quod Abraham ex numeris prævisa Crucis Jesu virtute, de quatuor Regibus, omibusq; illorum exercitibus reportavit victoriā. Id quod Eberius quoq; aperie confirmat, dicens: *Quod verdi tantum in trecentis decem & otio comitabitis aduersarios Principes debellarunt: jam tunc in sacra Crucis, que per Tau litteram graecam & Iesu nomen graecis littera scribitur, qui Salvator interpretatur, in numero trecentorum & decem & octo exprimitur.*

7. Ceterum quansolcum sanctæ Crucis efformatum signum valeat, ex alio quodam stupendo casu, quem Spiritus Sanctus in Iudicum libro recenseret, explice deducitur. Jacob enim Rex Chanaan in Asor gubernans, validum quendam in campis constitutum habebat exercitum, cuius Dux generalissimus Sisera erat: miles certe magnanimus acque cordatus; at vero gentis Israhelicæ juratus inimicus, utpote aduersus quam per viginti annos continuos arma semper movit, eandem molestare nunquam defuisse. Debora vero uxor Lapidoth, somnia virili animo praedita, cui in sapientia & prudehtia nulla poterat similis reperiit, Barach filium Abinoen die quadam adovacavit, eique ex nomine Magni Dei Israelis serio præcepit, ut atreptis armis fastu & arrogantiis Sisare inimici mortificare arq; compellere contendet, universumque Israhel tandem aliquando a tot hostilibus infestationibus vel semel liberaret: hocque fine ex tribibus Zabulon & Neptali decem millia bellatorum eligeret; hisq; stipatus impetrarit, & sine timore in campum procederer. Futurum enim ut & ipsa suis sit partibus facta sat, omni cum industria curando, ut Sisara in manus sua straudens esset. Præcepit tibi Dominus Deus Israhel. Iude. 4. vade, & duc exercitum tunc, Sisaram Principem 3. 67. exercitus labin, & currus ejus, & omnem mul-

D. Paulin.
Epif. Nola-
nus ep. 2. ad
Severum
in Bibl.
PP. t. 5.

Eucher.
in Gen. L
2 c. 22.

titudinem, tradam eum in manu tua. Barac igitur ex divino praecepto, & generoso hujusce mulieris sermone animatus, hinc se patrando facinori accinxit; utque inimicum suum allequi posset, strenuus est progressus. Sifara vero viro Israels exercitu, metu perculsus & penitus cōsternatus, ut vitam suam salvare posset, in turpem se fugam commisit: *In tantum ut Sifara de curru defiliens, pedibus fugeret.* Iael autem mulier magna oima, fugiuvum hunc dum conspiciens, eundem utin tabernaculum suum diverteret, & aliquantulum quietem captaret, rogavit, & obtinuit. Postquam vero propinatum sibi lac potaserit, somnoque sepultus erat, sapientissima mulier accepto clavo & malleo tempora ejus transadigens in terram

Ibid. n. 16.

Vid. v. 21.

Vid. 142.

Tertull. 3. adv.

Maye. c. 18.

demque opinionem concurrent; dicentes, hanc brachiorum extensionem Crucem Jesu Christi representare. Ita Hugo à S. Chao: *Formam C. atque significans.* S. Maximus: *Inof- fuscus hominis cum manu levaverit, Crucem pa- git.* S. Bruno Episcopus Herbipolensis: *Qui expansis manibus crat, Crucem Redemptoris im- tatur.* Incognitus Carmelitanus: *Quando ex- pandimus manus modum Crucis, tunc igne- camus nos imitatores Christi; passionis omnia ad- versus patienter tolerando.* Alii dicunt: *Dum B. dicit: Expandi manus meas ad te, formam Crucis significat, qua est Iesus. Qui enim expansi manus oras, illam Crucem Redemptoris una- tur.* Ecce igitur habetis hic facilitatem achi- enis à Iace exercitæ intelligentiam, quæ ante videbatur difficillima. Similiter extendit, & clavum super tempora Sifara dormieci applicat, dextera vero malleum in alium elevar, ut fortiori etiam imprimita: Hile hic ò sapiens mulier, & in eodem corporis habitu- ve positura, prout fas ad idem dandum parata, immobiliter persevera. Vos autem ò au- ditores ipsam considerate, numquid prout la- chis exenatis à vobis hic sic conspicitur, Cru- cem coram vobis efformare videret? Imò vero! Cur autem? nisi quia sciebat, quod sinefigo Crucis victoriam adversus Sifaram obtineat minime posset. Qui veritati etiam Rupertus Ab- bas Tuitiensis subscriptio dicens: *Sifaram manu- misit ad clavem & dexteram ad fabrū malleum.* *Talis habitus corporis profecto figurā crucis exprimit*

Hui quoque conforme est quod in Exodo legitur, scilicet quod dum populus Dei cum A- malecitis pugnaret, Moyses in cacumen montis eujuſdam alcederet. *Moyes & Aaron & Hur ascenderunt in versicolum.* Quod equidem prima facie consideranti mirum video possem. Quid enim Moyses, qui populi Israhelitici duxerat primarius eo tempore, quo commissus sibi populus cruentis prælia insulsa, in monibus circumvagatur? numquid ad populum suum magis magis animandum convenientius fu- set, si primus in acie steriles, sanguine vitam pro commissa sibi gente exponeret? videri non immenit posset homo ignorans, qui hostis sur- vultum subite vereatur, ac proinde multe epis- haud immenit de ejus ducatu conqueri pos- sent, sicut enim oculis Domini pascit equum, sed si quoque animos & vites militi suggestis, jam semper ducis. Nec valet, si respondet, telios statu constituuisse viceas suas & locura tenentes; hoc ag- niam.

enim ejus reputationi minimè conducit. Præterea quis est qui nesciat, generosorem esse cervorum gregem sub ducatu leonis, quam integrum leonum turbam duce cervo? Et quis non eligeret in bello Capitanus esse, si licitum & honestum esset, aut sine culpa & reatu inexcusabilis ignoravæ liceret ineunte prælio se subducere, & de loco securò sibi prospicere. Venturamen Auditors, si militia ducem præceteris dotibus prudentia decet, certe Moyses in hac actione prudenterissimum se esse probavit, siquidem ad superandos & prosternendos Amalecitas, obtinendamque de us victoriam, ingeniosissimum in monte inventionem excoxitavit. Ipse namque manus & brachia extendendo Crucis figuram formabat, & hac ratione efficacius quam personali assistentia exercitum suum triumphare faciebat: at vero quando paulisper manus demitterebat, suaque brachia Crucis formant referre desinebat, Amalecitas resumpto animo iterum prævalebant, Israelitas vero pericitabantur: Cumque levaret Moyses manus, vinclabat Israël, id est, quando formabat Crucem. Moyses manus elevatione mysterium Crucis ostendit. Sin autem paululum remisisset, superabat Amalec. Adeò ut victoria aut strages ex eosolum dependere videretur, quod Moyses corpore & brachiis formaret vel non formaret Crucem. Confirmat id ipsum sanctus Isidorus, dum ait: Moyses brachia in modum Crucis extendit, sicutus hosti signo Crucis Dominica superatur. Et S. Gregorius Nazianzenus: Moyses in monte manus extendens ut Cruz adumbrata, & ante indicata victoriam tulit.

10. Scribit Daniel quod tres pueri Hebrei Sidrach, Misach, & Abdenago, eo quod statuam Nabuchodonosoris Regis, timore Dei illos cohibente, adorare renuissent, in ardenterissimam quandam fornacem fuerint projecti. Cumque nemo non illis compatiens pulcherrimum juvenitus sua forem in cinctem redactum esse existimat, ignis econtra necquam illos offendierit: imo flammæ fornaci illius in auram suarem transformatæ, corpora eorum restaurant, & vegetiora effecerint: Medium fornacis quasi venitum roris stantem, & non ierigunt eos omnino ignis: neque contristabat, nec quicquam molestia multa. Verotamen qua ratione fieri potuit, ut ignis acte vitarem suam adeò subiopradidicent, & præsens combustibile non combusterit, utique respondebitis mihi, & bene quidam, ignem illam operari non posuisse, eo

quod Deus concursum suum suspenderit. Neque id ipsum ego inficior: verumtamen manet difficultas, undeñam Deus ad concursum suum suspendendum motus fuerit? Andreas Episcopus Cretensis responderet, tres pueros illos inflamnis istis steuisse brachis extensis & apertis, ideoque veram formam in flammis illis Crucem, ac proinde nil mirum fuisse, si flammam vice in activitatem, & victoriam à Tyranno reportarint: Intulerunt olim manus in alatum Episc. orat. Azarias & socii in Babylonia fornaci igne precan- 2. de exalt. tes, & elatam in alatum ipsius flammam extinxerunt manus extensio, Crucem exaltatam ad umbras. P.P. som. I.

Andr.
Cretensis
Episc. orat.
S. Crucis
in Bibl. Vet.
P.P. som. I.

11. Adhæc insigne prodigium haud dubium fuit, quod Jonas in medio mari, imo in ventre ceti cuiusdam grandis permanent tribus diebus atque noctibus, ibidemque toto tempore illo vivus conservatus fuerit & illæsus. Procul dubio resurreximus hic nobis est ad miraculum, & dicendum: singulati Dei virtute ibidem fuisse sic conservarum. Optimè quidem: verumtamen scire percuperem, quidnam Jonas fecerit, ut Deum ad se hoc modo conservandum disponeret? Idemmet Andreas Cretensis scribit: Propheta hunc tuto Spiritu Deo commendasse, eumque rogasse, ut se in gravissima avaritia & vita periculoso constitutum eripere & conservare dignaretur, idque non tantum voce sed & manibus cooperantibus factum fuisse, eo ipso enim dum vox sua ad Deum clamaret, manus quoque & brachia in Crucis modum extendebat, quasi tanquam Propheta verus dixisset. Per hoc Crucis signum, quo illa in qua venturus Messias crucifigendus erat representatur, te rogo, & supreme Creator, ut me ex extremis hisce angustiis liberare digneris. Moxque certus littori aptopinqua summo cum impetu in terram usque eundem evomuit: Elevavit Andr. aliquando Ieras vocem manus in Crucis formam sublatas, & statim virutem ex alto attraxit sup. fine noxa ex bellua ejectu. Constantinus Imperator labarum suum quoque in Crucem quandam transmutavit, eamque in bello exercitum suum semper præcedere voluit: Semper enim hoc signum proponebatur ante ordines universos, quod Casar. in semper maximè laborantibus aciebus in prælio hisp. adesse præcipiebat. Accidit autem quod dum milites quidam, qui Labarum istud feriebat, se vulnerandum aut interficiendum esse metuens, alteri illud ferendum committeret, eoque refugato in fugam sermox recipiet, eodem vicinio alter.

alcerum translato, dum fugæ initium caperet, sagitta tractus nec occubuit mortuus *jubito* percutitus interit; Alter vero contra qui illud velut gloriosum vexillum gubernabat, non obstante, quod in illum veluti tam salutaris signabulum omnes sagittæ velut in scopum dirigenteut, salvus remansit & illæsus. Ille vero qui sacrum suscepit trophaeum, multis ejaculatoribus permanebat illæsus. Et quod maximè obituperendum est, scribit Eusebius, quod mirabiliter Divina regente virtute sagittæ hostium fabantur in signo, à significe autem inter pericula protinus avolabant. Tandem vero concludit, neminem eorum qui factum hoc vexillum portabant, ab infidelibus unquam læsum fuisse, dictatur autem neque ullum unquam hujus signi nimis frumentum, ut solet in bello vulnera mortuum, aut cladem captivitatis perpeccum.

12. Idemmet Constantinus cum exercitu suo Romanum venit, & Maxentio tyrranno profligato, aliam urbem triumphans & ovans ingressus est. Cui Senatus in perpetuan rei memoriam statuam erexit, in cuius dextra vexillum collocavit, in quo Crux tutilare cernebatur, cum sequenti inscriptione: *Quia in hoc signo singulari, quod est vera virtutis insigne, urbem Romanam, Se- natumque & populum Romanum, iugotyrannica dominacionis reperit, pristine libertate nobilitati que restituit. Unde confitit, quod Romani timentes exortiles exorterint, Constantini Victoria, juxta relationem Eusebii Cæsariensis Crucis adscriptioret.*

13. Incredibilem feci historiam referunt Paulus Orosius S.P. Augustini discipulus, & Cardinals Baronius, nimurum quod Theodosius post diuturnum bellum cum Eugenio Arbogaste & Flaviano à se adversa semper fortuna continuum, tandem exiguum habuerit in item superstitum, qui etiam omnibus viribus exhaustus, armis rem ulterius tentare tantò minus audebat, quod exiguum hoc militiæ Theodosianæ residuum intra Alpium angustias reclusum & constrictum haberet. Imperatori quidem non decerat animus, ut illos omnibus quæ excigitare poterat, motivis ad pugnandum excitaret & animaret, nec tamen illis quicquam persuadere aut ad dimicandum permovece poterat. Quapropter ipse metu, ut erat invicto & intrepido animo praeditus, non obstante quod se a suis derelictum esse cerneret, Deo sese commendauit, à solo Bachirio, & pauculis aliis comitatus adversariorum aggetus est

Eusebius
Cap. I. 9.
c. 9.

aciem, Deo ipsi & sociis suis mirabiliter faveste, ejusque coatus prodigioso adjuvante & promovente, nam venus quidam protinus surrexit Theodosius coatus admodum fabrabilis, qui omnem excitatum pulvrem in hostilis exercitus faciens summa cum violencia propellebat. Quæ etiam in eum vibrabant sagittæ, in tam incredibili erant frequenter, ut ipsum nec solerat obscurare. Veroriam omnes mirabiliter non sine gravi vulnere plororumque strage retroquebant in hostem, quem proinde fugientem Theodosius strenue prosecutus, in extremum adegit exterrimam, omnibus fugaris & dissipatis. Ecce (thoroughly prodigium! o miraculum!) Theodosius viatorum & gloriouse triumphantem. Verum enimvero o Auditories, quamquam existimat hujusc Victoria fuisse originem. Supradicti Scriptores referunt, Imperatorem necnon & alios qui eum fuerant insecuri, signo Croci signatos fuisse in pectore, in Castellis seu gallo, ino & in cunctis alijs armis: *Sciens fratrem suum signo Crucis tunc munierit, signum tuum dedit, ac se in bellum, etiam si nemo sequatur, vultus fucurus emet: inquit Paulus Orosius.* Et Baronius: Erat totius virtutis exercitus Theodosii signum Crucis quam expaverescerent ab urbaria portabiles. Erat Crux illa munitione & ornamentum effulgens in armis atque militaria signis, qua & suum ipsius munire frontem, magis quam corona ac diadema curare copi ejusdem cura erat.

14. Ad Constantium Imperatorem reveratur. Hic ab exercitu Bizantino bis superatus fuit. Jamque tercia vice ad prælium repertum sese accinxerat, quoquaque tandem fine illud terminandum esset, dumque iam hoc die turris suis in aciem distribuendis & collocandis insisteret, in aere conspicuum Crucis signum videt, stellæ lucidissimæ distinctam & adoratrum, cum hac illud circumambicea descriptione; *In hoc signo omnes hostes vincuntur. Ut de factum est quod postea in omnibus præliis fuerit victoriosus, & particulariter aduersus Scythas, ut Nicophorus Callistus scribit: Constantium Magnum in bello contra Byzantinorum Clibanarij, ut illis virtus esset, irerum videlicet signum Crucis in calo bello effigiatum dicunt, bac infra ratione: in hoc signo hostes omnes vincuntur. O signum bellicosum! o Crucem genitricem victoriarum, & palmarum triumphorumque patentes,*

rentem. Hoc signo, & Christiane in quibusunque eventibus frontem & pectus tuum communias, nec quicquam tumeas; siquidem mox ut hoc signum se prodit: *Ecce Crucem Domini, fugium partes ad veram.* Omnes inimici nostri in fugam tele recipiunt. Quod si vero illo te non communieris superaberis & vixus eris. Quis si bi unquam persuadere potuerit, Gygantem illum qui exercitum Iraetorum terror erat, omib[us]que terribilis & formidabilis, illum inquam à vilis quodam juvete greges pascente jaeto in frontem ejus lapide in terram prosterendum esse? Erramus verità contigit, nam superbum hoc & inflatum monstrum, quod integras turmas & cohortes in singulare secum ineundum certamen provocabat, enecatum est ene proprio, idque ab inermi quodam juvete, qui vexilla unquam explicari vidit, nec impetuolum tympani muimur pulsari, aurad bella vocantes & excitate tubas infonari unquam audivit. Magna inquires hæc Davidis fortuna, contra vero infelix Gygantis fatum exxit: *Percussit Philisthem in fronte ejus, & cecidit in fiam super terram Imò vero, si locus in quo lapidis cunctum accepit, id est, frons ejus bene consideretur, satis perspicuum fieri, casum hunc nec ex parte unius fortunam, nec satum ex parte alterius dominandum esse.* Cut ita? Aude salutare venerabilis Bedæ monitum, quod cuilibet nostrum luggerit, dum ait: *Quis quis in fronte feriri timeri, signo salutiferi Crucis ipsam frontem armet.* Philistheus frontem ineritem habebat, id est, Crucem minimè munitam, arque id est is demon perdidit, quam David feliciter reportavit. Unde S.P. August. dicit: *Videte fratres, ubi David Goliath percussit, in fronte, ubi Crucis signum non habebat.*

15. Ponò quod inimicos corporales attinet, illi nobis insidiatur, ut vitam eripiant: hostes vero infernales nos aggrediuntur, ut animam perdant; vetunturam & pro his Crux nobis rancor quam armatura offensiva & defensiva deservit, per quam non minus quam aliis in fugam agentur & profigabuntur: *Ad primum signum Crucis Demonis evanescant, inquit sanctus Athanasius: Crucis est clavis & armatura, & trophæum contra Diabolum, signaculum ne tangat nos eversor.* Megarenos, ut Justus Lipsius refert, ut scire possent quantò tempore eorum Republica duratura esset, oracula consuluerunt, illique summa cum instantia, ut huic suæ curiositati respondere dignaretur, sospiccharunt. A quo gratus re-

Plin. I. 1.
c. 39. fol.

284. n. 20.

Ioan. 12.
v. 31.
Franc.
Tel ibid.
fol. 661.
Annal. 13.
col. 1.B.
Dionys.
Carthus.
ibi fac. 2.
Cf. 342.

20. 50

Hugo
Gard. ib. f.
329. col.

ac si diceret : Tunc quando arbor Crucis filium
Dei pariet, tyrannicus Sathanus principatus terminabitur. Sicut enim in illa Megarensi Oliva armatura illa, qua milites nocte robur & fortitudo erat, tenebatur abscondita : ita in Crucis Oliva (ita mihi illam appellate liceat, cum ex multorum opinione Crux aliqua ex parte fuerit ex Oliva constructa) abscondita tenebatur Crucifixi Redemptoris nostri potentia : Ibi abscondita est fortitudo eius. Per quam inimicus nostet & tytannus infernalis haec nus semper profligatus sumit & dissipabitur semper. Nunc Princeps hujus mundi ejicietur fras, quasi per passionem victoriam de Diabolo habeo, id est, in Cruce, inquit S. Thomas. Mofol. 71. col.

D.Tho.in
c.12. Ioan.
2. E.

Mofol. 71. col.

Cruce. Dæmon à Cruce provenire cognoscit eorum suum extermiū. Sicut eidem Crucis Christianus omnes suas sibi partas victorias referre debet acceptas : Per Christum jugulet. ib fol. 662. col.

Franc. To
Natal. vita S.
Barthol.
lib. 7.c.
103. fol.
176. col. 2.

& servitus & Dæmonia potest fracta & ablata sunt, quantum est ex parte Christi omnes liberati sunt & eripi à Dæmonis principatu. De S. Apololo Ba tholomæo legitur, quod dum fidem Christianam Indis prædicaret, templum quoddam idolorum ingressus, omnes idolorum in terram prostraverit statuas, Dæmonesque ex iisdem abigens, illis ne eo denuo regredi auctor, ferid precepere : Apofolus tempulum Deo dicavit, & Dæmonem in desertum abiit precepit. Bodem verò tempore Angelus quidam in eodem loco compaenüs dicitur, qui templum illud circumuersi in quatuor ejus parietibus digito suo Crucis formavit, populum commonefaciens, quod si deinceps a Diabolis insidiis securi esse vellent, in quovis casu obvio Crucis signo se communient : Et ecce Angelus Domini apparuit in templo circumvolans in quatuor angulis signum Crucis digito suo sentitus, admonens populum, ut idem signum de Bapt. in frontibus suis imprimenteret, & Dæmonem non cimerent.

D. Ignat.
Mart.
Epist. 8.
ad hilipp.
de Bapt.
Bibl. Vet.
PP. t. 1.f.
17. col. 2.
B.C.

16. S. Ignatius Martyr ad Philippienses scribens, quandam opinionum suarum apparet quidem valde arduum, revera autem certissimam refert. Afirmat enim, quod Dæmon Iudea postquam is Magistrum suum Principibus Sacerdotum vendictum tradidisset, pœnitentiam agere persuaserit : Tumultuatus est & pœnitentiam immisit eoditori. Id tamen de pœnitentia quadam desperata intelligendum esse credo. Ideo enim Sanctus hic Pater mox sub-

jungit: Et laquei in illi commenstravit, & subdium quo strangularet edocuit. Efficaciter volebat, ut Judas commissum erorem nosceret, ita tamen ut hæc agitio permisit usque ad contritionem exclusivæ, & doptionem inclusivæ: prouti realiter quoque accidit nam pœnitentia ductus laquei se suspendit. At verò quidnam dæmonis intentus at, simplici cognitione huic apostoli suggeste. Ceterum id eum ideo fecisse, ut Judas emonsum recognoscens ad manus Christi monstra omnibus modis impeditet. Sed quoniam dæmon intendere potuisse? Nunquid Dæmon ad mortem ulque Christum oderat? Nunquid cor Judæ ex sine intravit, ut eum mouriatur? Procul dubio: Cum Diabolus jam missus in cor, ut tradaret eum Iudas Simeonis Iscariota, inquit Evangelista Joannes. Cui genitatem ad ejus liberationem adhibet induitum est. Pro quam difficultatem istam resolvam, cum quodam eventu eandem corroborabo, ut patet postea ad utrumque subiectum referatio. Nostis itaque quod uxor Pilati mens suum rogauit, ne uero modo in Christus tenet contentuerit, & quod visiones galli illa ipsam valde conturbantes, ac propria nequam innocentem illum mori permisera: Nihil tibi & iusto illi, multa enim passa sum in die per visionem propter eum. Unde Pilatus conjugis consilio acquiescas, omni modo em liberare studuit, nunc dicendo: Non avebam causam in hoc homine. Mox replicando: haecce ego sum à sanguine iusti huius. Misericordius se pro Christo liberando ingredit, sibi hisce duabus personis Pilato & eis cognitis exceptis, qui tamen utpote gentiles, illi potius adversari debebant. Quales igitur aeneas visiones obvenierunt, ut iis ad suum cum marito pro Christo liberando studium exhibendum adde fortiter promoveretur? Idem met sanctus Ignatius Dæmonem hanc magistrinatum authorem fuisse dicit: Territus unus id est, Dæmon mulierculam turbans eadem Cœli in Ieronimis, ut à Crucifigendo cœssarent. Cœli tandem: Somnia hæc immissa fuerunt à Deserto, Lyranus: Diabolus apparuerat ei movere per terrribus ad liberationem Christi. Addens postea: quod ipsius etiam Hebrei, dum Christus in pœnitentia crucifixus erat, visus fuisse a se eis à morte liberationem condescendit, quæ pœnitentia dicebant: Si filius Dei, descendat de Cruci, & crederimus tibi. Ex quo in defensione magistris.

Christi adeo fuitunt obstinati, quomodo se nunc à summiplis diversos & discrepantes esse ostendunt? Etenim Sanctus Bernardus me ob-
Evang. stupefere facit, quando hæc verba Iudeis & a-
liis ab infernali spiritu suggesta esse affirmat:
*Hæc plane serpens astuta, hac adinventio ne-
quita spiritualis, malitiose nimis Linguis eru-
diens blasphemorum, suggerebat, ut dicarent, De-
scendat & credimus. Nunc igitur attendite, Di-
abolus trium præcipuū personarum scilicet Pa-
lati, uxoris sua, & Hebræorum interventu Chri-
sti mortem impedit quærit. Quo studio abiit
ut vobis cum Charitatis actum cœluisse imagi-
nemini; hæc enim virtus nullum in Dæmone
locum habet, sed potius consilia & suggestiones
ista fuit pessima sua iniquitatis effectus. At-
tentiausest id quod S. Joannes Evangelista
in sua nobis Apocalypsi refert.*

37. Dicit enim, le Angelum quandam vidisse, qui de caelo veniens in infernum descendit, ibidemque Sathanam catenâ ferreâ fortiter strinxerit: *Vidi Angelum descendenter de caelo habentem clavem abyssi & catenam magnam in manu sua. Et apprehendens draconem serpentinum antiquum, qui est Diabolus. & Sathanas, & ligauit eum. Hoc totum transeat, quia per hoc Angelus nimis præsumptuosam Sathanæ temeritatem deprimere satagit. At vero quod difficultatem ingerit, est id quod sequitur: scilicet quod Angelus Signavit super eum. Quo enim signo illum obsignavit? Cum qua re signum illud fecit? Qualem illi per hanc obsignationem charactem impressit? Albertus Magnus Signum Crucis fuisse respondebat: id est signum Crucis posuisse super illum. Itane? Ergo Sathanus quoque Crucis signum sibi im-
plicium defecit! Hoc signum Christiano tanquam ejus offensiva & defensiva armatura optime convenit, non vero Dæmoni, utpote qui per illud nec ad se defendendum, nec ad offendendum alios prævalere potest. Evangelista causam fatis evidenter exprimit, cum Crucem Dæmoni adhibuit, conatum adhibuit; Pro cuius majori certitudine doctrinam quæsto S. Bernar-
diaudite: *Timebat ergo iam tunc Diabolus, sed nunc maximè virtus Crucis enervari se sensi-
ens inimicus Quo insigavit ad Crucifigendum. fol. 62. col.
infestigat ad iudicandum, ut de de Cruce deuen-
dat. Hæc plane serpens astuta, hac adinventio nequita spiritualis, malitiose nimis linguis eru-
diens blasphemorum suggerebat ut dicarent: De-
scendat & credimus.**

ptimat, Crux denique in extremum exterminum illum precipiter. Unde mitum nō est, quod tantam adhibuerit industriam & diligentiam non ad ejus mortem simpliciter impedieandam, sed ad modum moriendi immutandum, qui debebat consummati in Cruce, damnâ nimis de longe prospiciens, quæ illi inde futura imminebant. Sciebat enim futurum esse, quod Christus in Crucem ascendens, omnes ad se gentes tracturus esset, ipse verè una cum amissō domino ab hujs mundi possessione esset pellendus. *Nunc princeps hujus mundi ejicetur foras, id est, cum exaltatus fuero à terra. Prævidebat, quod An-
gelus in infernum se recipiens, subjugatur & depresso illum esset; ac proinde tanta cum industria & sollicitudine Crucis mortem impe-
dire fatigebat, nunc per inspiratam Judæa po-
nitentiam: Cum autem paranda esset Crux, tu-
multuatus est, & penitentiam immisit proditioni;
non quod penitidine duceretur ob tantum ma-
lum, sed sentiebat sui ipsius perniciem. Crux enim
prima fuit ipsi condemnationis, mortis, & perdi-
tionis causa, inquit superdictus Martyr Sanctus Ignatius. Mox vero per apparitiones & illusio-
nes quibus uxori Pilati mendaciter imponebat:
*Terrebat mulierculam turbans eandem in som-
niis, ut à crucifigendo cesserent. Quod Rabanus
confirmat, dicens: Intelligens Diabolus se per
Christum spolia amissurum, rute per multorem
liberare. Denique quando jam in Cruce vita suæ
agonem agebat, ficta, & dolosa promissione si-
mulata fidei exhibitioni, ultimum per He-
breos, ad hoc ut descenderet de Cruce & in ea
non moreretur, conatum adhibuit; Pro cuius
majori certitudine doctrinam quæsto S. Bernar-**

*D. Bern.
Jer. 1. in die
Pascua.
fol. 62. col.
1. B.*

*Idem ib.
Rabanus.*

*diaudite: Timebat ergo iam tunc Diabolus, sed nunc maximè virtus Crucis enervari se sensi-
ens inimicus Quo insigavit ad Crucifigendum. fol. 62. col.
infestigat ad iudicandum, ut de de Cruce deuen-
dat. Hæc plane serpens astuta, hac adinventio nequita spiritualis, malitiose nimis linguis eru-
diens blasphemorum suggerebat ut dicarent: De-
scendat & credimus.*

18. Iveniuntur nonnunquam multi adeo ignavi milites, qui nocturno tempore ad caprandam requiem in vicinum se rugitiolum recipientes, mox ut surgeinte vento cannas live arundines se in vicem allidentes audiunt, meram hastarum hostilium collisionem esse suspi-
cantes, in turpem se fugam recipunt. Majorem autem Dæmon erga umbrā vel figuram Crucis ignaviam demonstrat. Neq; enim serpens adeo

Aa

Frazini

Fraxini umbram timet, quantum Dæmon serpens ille infernalis umbram Crucis reformat. Quod si credere detrectes, ecce tibi hujus te evidentem experientiam. Peccatum suum namque hic Spiritus miserum & desolatum Saulem Regem, in cuius peccatis vivum quasi infernum quendam ingesserat, mitis modis agitabat, cruciabat sensus, viscera contorquebat, adeoq; eos ejus infestabat, ut nec minimum ei concederet quietis momentum. Nam haud secus ac horro alius furis agitatus destribus tremebat, dilacerabat vestes, capitum sui capillos evellebat, peritusq; suum continuo percutiens, omnem regiam suam ejusq; conclavia tristissimis lamentis resonare faciebat, adeo ut miserabiles ejus calamitates, ipsammet quoque impietatem ad cōfessionem commovere potuerint. Cor ejus velut ab integro quodam anguttiarum exercitu obfessum & circumvallatum in proximo erat desperationis pericolo. In videbat illis qui constituti jam erant in agonia mortis. Denique ad illos erat arcamnum terminos redactus, quod libenti animo esse suum in non esse fuisse cōmuniturus, utpote qui non esse felicitate, esset arbitratur in comparatione ad esse illud, in quod illum redegerat spiritus infernalis. Tandem David pastoreculus Cytharædus peticissimus ad ipsum vocatus, chordas optimè dispositæ cytharae suæ manus sua plectro adeo cōcine moxit, ut sonori plectri sui concenit amaritudinem animi regii in suavitatem facilè commutat, adeo ut Rex cor suum primitæ suæ tranquilitati restitutum, sensum suorum procellas in serenitatem transmutatas esse, omnesque animi sui tempestates in placidū quodam subfusilis silentium experientur. A tactu seu mensura musicali tactus sive percussus fugiebat tentator averni, infernaliisque discordia, ad chordatum illarum concordiam confusa fugiebat: *David tollebat rytharam, & percutiebat manus sua, & resocillabatur Saul. & levius habebat; recedebat enim ab eo spiritus malus.* Itanc! Dæmon ad cytharae sonitum terrefactus fugit: *Quænam est hæc novitas? Is qui nulla ab armis exercitibus moveret formidine, cui fulgura & fulmina paleæ sunt, hastæ pluma, globi ferrei & plumbi umbras sunt, is inquam ad cytharae ejusdam sonitum perterritus fugam capit.* Mirares (inquit S. Thom. à Sanctus Archiepiscopus Valentinus) musicæ Villa novæ fugatur Diabolus, ad Cythara sonitum tremore factus recessit, & quem nulla via impetrat, super-

rat harmonia. Veruntamen Dæmon non tuto sono cythara, quam ab ipso cythara in meato totus consternabatur, non ab harmonia sed à cythara, neque tamen à cythara tanquam à Crucis Salvatoris nostri figura. Unde Beatus Neque enim putandum est, cytharam illam quamvis dulcisime resonantem, tantu potius virtutis existere, qua Spiritus pelvet immundos; sed figura Sanctæ Crucis, quæ commemoratione Passus Dominica, jam sine Disobedientie fringebat audaciam. Quod siigitur David de Dæmonio ipsum sola Crucis umbra fugido trium phavitis quanto magis Christianus Dæmonem terga vertere faciet; & solo Crucis signo victor evaderet, tunc igitur sic armatur nostræ Crux sit hasta nostra ad profligandum mundi & Inferni iniuricum. Crucem & Fideles & Christianæ militis milites pectori insculptam, in fronte formatam & cordi impressam ponat. Ad hoc Sanctus Ephrem nos exhortatur dicens: *Pingamus in Januæ ariæ in frontibus Dæmonis & in pectori, at quo in membris omnia vivificum signum. Armemur vitam in corporibus hæc Christianorum armatura, actum secundum securitate: Si confidant advenire nesciæ, non timabit cor meum.*

PARS SECUNDA.

19. Tertius inimicus volet mors est, qui in nostram destructionem semper collimat, contra quem Crucis quoque signum portatissime p̄sevalit; ac proinde dicitur: *At Crucem qui cu[m] contactum reiargent mortui; Mortuus in terra rumpens; Moris mortua nunc est, quando in ligno mortua vita fuit.* Et ut Sanctus Ephrem ait: *Cruz vicitrix est mortua.* Et S. Joannes Damascenus: *Posteaquam per Lignum mortuata est, oportebat Jane per Lingue etiam donari vitam & resurrectionem;* adeo que fecit illud quæ terret, is Paradisi Lignum mortem nobis extulit, ita Crucis arbor vitam nobis restituit. *Mortisque insultus nos minime timere facit.* Hoc facit ut jam mortem non timamus, inquit me Chrysostomus, id quod manifesti specimenum Crucis experientia comprobatum fuit, quando Helena Imperatrix in monte Calvarie Constantini Imperatoris iustitiae Cruces viginti passibus lubeus retiam inventit. Cui cum in Ecclesia neutra triu[m] illius Crucis aliquod ceterum vestigium, è quo quædam Christi Crucis suffit, evidenter cognosci potuerit, prima & secunda,

Judæus Hebreo, qui locum in quo Crux jacebat, ostendit, & conversus postea fuit, monente mortuo cuiusdam, qui iam sepelitus efferebatur, applicata fuit, sed cassio & irritu eventu: mox vero ut tercia applicaretur, defunctus protinus revixit: Cum circa horam nonam quidam morruisset in feretro portaretur, Iudas feretrum tenet, & primâ ac secundâ Cruce appositis, mortuus minime se morvit: appans tertiam, & prius in defuncturebit ad vitam. Sed reliquias istas, & ad Scripturâ loca revienda nos conferamus. Luca cap. 7. Legitur quod Sapientia Incarnata civitatem Nâim ingressâ præter obviam ingentem hominum multitudinem in ipsis urbis foribus quatuor offenderit homines, adolescentem mortuum in feretro ad sepulturam efferentes. Mater autem vidua ob filii amissionem mestis profus, & desolata filii sui jacketam amare deplorabat, ne quem meliorem domum suæ substantiam, pretiosissimum que omnium divitiarum suarum monile esse reputabat. Dominus igitur compassione erga illam commotus, eam consolabatur, dicens: Noli flere. Postea vero manum extendens feretrum tangit, ipsumque clara voce ad vitam revocat, dicens: Adolecens ibi dico: surge. Et ecce confessum Spiritus ad cadavem illud reanimandum ex improvviso revertitur, omnia membra revivificantur, pallores mortis in gratos vitæ colores commutantur, oculos aperit, erigit caput, & ad respicendum inficit, labia ad reddendam datoriae redditori vitæ suæ gratias movere, ac tandem è feretro descendens pedibus Christi advolvitur. Qui ipsum vivum factum Matthei sua refutavit: Et resedit qui erat mortuus, & dedit ilium matri sua. Sanctus Ambrosius circa hunc locum pulchram quandam speculacionem instituit, & dicit imprimis: Hic mortuus in loculo materialibus quatuor ad sepulcherum separatus elementis: Et p[ro]m[er]it resurgendi habebat. Merito hic alius querat, qua in rehæc eius spes fundata fuerit? Forte in eo quod alios defunctos à mortuis viderit suscitatos? Non est id credibile, quia naturaliter à privatione ad habatum non datur regressus. Imo dato & non concedo, quod non neminem aliorum hominum à mortuis resuscitari vidiisset, non tam ob id certam spem concipere aut consequentiam infallibilem elicere poterat, se quoque resuscitandus esse, cum certissimum sit, quod privilegia paucorum non faciunt legem communim. Sed audite solidam magni iuris San-

ctæ Ecclesiæ Doctoris respositionem, qui totam suam spem à morte in vitam resurgentem in colloquatum fusisse dicit, quia jacebat & serbaretur in ligno, id est, in feretro: Spem resurgendi *D. Amb.* ibid.

ante non prodicat, tamen postquam Christus id tergit, proficie causit ad vitam. Feretrum illud nullam aliam cum Cruce similitudinem habebat, quam quod lignum esset. Et tamen Spem resurgendi habebat, quia farebatur in ligno, quanto igitur a fatali mortis ita securior erit, qui vel fronti, vel pectori, vel cordi Crucem impellam deficiat; ac proinde Deus noster hominem de te a fixis ex quatuor mundi partibus in forma Crucis accepta; nomen quoque Adam, quod plasmati suo imposuit, ex quatuor primis Literis quatuor stellarum, quae in figura Crucis in celo fixæ conspiciuntur, desumptis, scilicet *D. Cypris-Anatho, Delphoi, Arete, Mezembria,* haec enim simili conjunctæ *Ade* nomen constituant, ut *monte Sinae & Syon.*

20. Paupereula quedam mulier Sunamitis Filiolum quendam primatio quidem a Deo per preces, deinde vero etiam ab Eliæo per Eleemosynas impetraverat, qui excessivo quodam capitisi dolore correptus, brevi post tempore inter maternam brachia mortuus erat. Quapropter tristis & afflita, ut filius suus vitæ pristinæ restituueretur, in montem Carmelum Eliæo supplicatura le contulit. Qui abiit in conclave quoddam, in quo exsangue cadavere jacebat, se subduxit, atque ut puerum mortuum vitæ restituueret (notare obsecro modum, & ceremonias quas observavit.) Incubuit super puerum, posuit oculos ejus super oculos ejus, & manus super manus ejus, & incubauit se super eum ex ales facta est europueri. Eundem fere modum Elias quoque filium mulieris Sareptana resuscitatur, observavit. Expansit e[st] arque mensus 3. Reg. 17, est super puerum; id est, manibus pedibusq; se 4. Reg. 14, super puerum extendit. Certe nisi has ab Elia & Eliæo observatas ceremonias mysticas esse scirem, illas superfluas esse utiq; dicerem; Nam in lib. 4. cap. 14. cum cadavere quoddam in S. Eliæi sepulchrum recondetur, vix in sepulturæ locum immisum fuerat, aut ossa S. Prophetæ Eliæi resigerat, cum ecce subito resuscitaretur: Quod cum resigerat elia Eliæs, revixit homo, 4. Reg. 14, & stetit super pedes suos. Unde per argumentum à fortiori arguete licet hoc modo:

Aa 2 Quod

Quod si ossa Eli'sei jam mortui virtutem haberunt resiliendi mortuis vitam, quanto magis per solum contactum vel unico duntur verbo prolatu uterque Propheta duos illos parvulos ad vitam resuscitare potuerunt, quando adhuc in vivis ambo erant: Cur igitur: Elias expandit se. Et Elisa: Posuit manus super manus eius? Quænam sunt ha' industria, aut cæremonia? Mea opinione existimarem dicendum, quod illa manum, brachiorum, & pedum extensio, sit quædam signi Crucis formatio, sicuti in prima quoque parte insinuatum fuit; unde per hanc cæremoniam significatae voluerunt, quod signo Crucis mors fugetur, & revocetur vita per mortem desperita. Unde Crux à Sancto Joanne Chrysoftomo appellatur: Mortuorum resurrecio, arbor resurrectio-nis, & lignum vita eterna.

Chrysoft.
& D.Ba-sil. super
illud Ps.
Signatum
est super
nos.
Exod. 13.
v. 13.

21. Quamnam existimatis causam esse, quod Deus in veteri Lege Asinum sacrificari prohibuerit, ejusque loco oven in Sacrificium offerri præcepit: Primo genitum Asini mutabili ove. Varia & multa hujus rei rationes adduci quidem possent, quas brevitatis causa intactas pertranseo, & solum dico, Deum idea de causa prohibuisse, ut scilicet Asinus quod fieri posset conservaretur in vita, nec violentæ morti sub-

jaceret. Ergone inquires, istud scilicet animal præ cæteris privilegiatum esse dicimus? Imo vero; Idque quia solum hoc inter omnia aliæ Crucem in humeris & dorso suo portat. Nullum enim animal comparia, quod Crucem super humeros habent, uno excepto Asino. Et Vincentius Belluacensis: Crucem habet in anteriori dorso parte super humeros. Quia in re Deus demonstrare volebat, nequam concurere, animal illud occideretur, à quo vita victoriamque nostrarum portabatur instrumentum: Non enim occidifecerat Animal, à quo vita & vittoria instrumentum tergo & humeros subbatur. Quid igitur de Christiano futurum dicimus, si es salutare Crucis signum in fronte, pectoro & corde gesuflaveris? Audi factum Benonem: Hunc O Christiane armaturam dibus singulis & noctibus, horis a que monitiū in r-mi loco circumserre non desinas, nihilqui ipsa perficias. Sed siue dormias, siue iter agas, siue vigiles, siue operi i ntes, siue manducas, siue labas, siue maris naviges, hac te lorica circumge, membraq; tua omnia salutari signo curva, & non accedent ad te mala. Hoc enim signum pectoro adversaria potestates contrarie inveniet & que recedent.

SERMO DECIMUS QUARTUS

IN FESTO

S. MATRIS MONICÆ.

Mulierem fortēm quis inveniet? Proverb. cap. 31.

Tamerisi Salomon in toto hoc mundo mulierem aliquam constantia & fortitudine præditam inveniri, impossibile judicaverit; ego tamen idipsum possibiliter terminos excedere, minime censeo. Et quidem si verum est, quod Fortis sit, qui animum habet in fractum, vel qui validis viribus præditus est: Quot olim feminæ invente fuere, quæ animo dotatae erant ferro, & sub foemineo pectore corde non tantum masculo, sed potius Leonino præditæ cetera cibantur. Mulieres Argivæ adeo animosæ fuisse leguntur, ut armata ma-

nū civitatem suam sub directione Thelællæ ab obnsidione Cleomenis Spartharum Regis, & berantur. Iberia & Sauromata mulieres non tantum viris in armis gerendis parcsunt, verum etiam viros, dum armigeræ sunt, longe prece-lunt, ut pote armis à juventute afflueret & quidem in arte sagittas in hostem jacendi, maxime dum se fugere fingunt, sibi parcs non habent. Mulieres Gothicae, eo tempore quo mariti ipsorum ad bella concesserant, ab ingenti quodam vicinorum populo in exercitu obnsidiquegredi- viter cinctæ, atrepctis armis in hoste eruperunt, & totum-

In Poly-anthea
v. Forti-
sudo.

Herod.
& Theat.

Ennas
Opilius
h. Bo

Polybius
& Iouan
Xavij.

totumque hostilem exercitum in fugam vertentes penitus dissiparunt: ipsa armis assumptis sole exercitum ad veriorum verterunt in fugam. In Provincia Noviorbiæ, que Pervacum dicitur, fœminæ inveniuntur, adeo armigeræ & bellicosæ, ut omnibus Coronis Regnisque circum vicinis mirum tetrorem incuriant: Armis plurimum valent, proximisq; regnis omnibus terrori extant, atque divitius potentiaque possunt. Mulieres Lacconæ una cum matribus suis in pælio contra Massenos constitutæ; virorum obibant munera. Hæc enim milites animabat, illa exercitum in bonam ordinatumque aciem distribuebat, alia fortiter in hostem urgebat, &c. Saffamerhi Scythæ populi in more politum habebant, quod nulla mulier nubere tentaret, nisi prius in bello tres milites trucidasset: Non prius nubunt, quam tres occident. Emanuels Comitem Imperatoris Orientalis tempore, mulieres Germanorum non minus in militiam conscribi volebant, ad recuperandam Jetosolymam, unde masculam vestem induitæ, lanceis suis, quibus ad latus accinctæ erant, milita edebant fortitudinis specimina. Carolus Dux Burgundie Bellovacum obſidione quidem cinxerat, in suam tamen poreſtatem candem, quavis etiam vi adhibita, redigere non poterat, idque quia mulieres animo probris virili se defendebant, & quidem in ultimo pælio tanta cum furia inimicum aggressæ sunt, ut fossa civitatis circumambientes meris fuerint cadaveribus repletæ. Mulieres Bohemæ integro septenario Regoum suum prudenter obſidione qua Turcæ Famagustam Anno Domini 1570. cinxerant, mulieres virili ueste induitæ, visæ sunt animo intrepido pæliati, cohortes inter se facientes, ad ejusque loci defensionem quam maxime accurrentes, ubi acriter erant Thracum insultus & impetus. Ac proinde existimo, quod si Salomon aliquam habuisse generosarum harum mulierum cognitionem, nequaquam dicturus fuisset: *Mulierem fortem quis inveniet?* Teuca Arpagonis Sclavoniae Regis Coujux marito in mortuo in viduitate perseverans, arma contra Romanos sumpsit, illoru[m]que exercitus dissipavit, Paulum quoque Eunium Consulem interemit una cum omnibus militibus, quorquot sub ejus impetio militarunt. Marcella Lennii filia Patrem suum

portam Covini defendantem à Turcis occisi videns, armis se se Partis sui induit, & cum incredibili magnanimitate pæliata impetu inimici saltuuit, illiusq; & sequacium suorum sodalium in Covinum ingrelum impediens ab utbe propulsavit, multisq; Turcarum deratis, ad naues usq; quibus profugiebat, profligavit: *Veluti muliebris abjecto exu, paterno cely per gladio, armata in primam aciem rodit, ubi acriter pugnando, hostes, qui jam jam se in oppidum irruptos sperabant, vera viri ueracilitat.* Fulg. 1. 3.
cap. 2.
Egnat. 1. 3.
c. 2. Theat.
vii. hum.
l. 4. fol.
4. 2. co. 2.
Sabell. &
Perrus.
Cesar
Campan.
l. 13.
Scrip.
Glaream
in scuto
Rinal. c. 8.
fol. 34.
A. 3.
sonet

fortes sunt, qui a quo animo ferunt ad verum. *Quis fortior Monicā in sustinendo summa cum patientia illato sibi tūm à Patrio marito suo, cum ab Augustino filio, cum denique ab ipso met Deo Redemptore suo gravi Martyrio?* *E-* quidem ex quo tria diversa martyriorum genera sustinuit, liberte inde arguere nobis licebit, ipsam triplicata fuisse fortitudine praeditam, dicereque audacter poterimus, inventam tandem esse mulierem tripliciter fortiorē ea, quam Rex sapientum tam studiose inquireret. Id quod in praesenti discurſu plenius videbimus.

2. Primo igitur haec sancta Mulier Martyrio affecta fuit in statu conjugali, per manum Patrii mariti sui iracundi, terribilis, & ferocissimi. Qui quidem tamē illam non infastat Ty ranni cuiusdam fero quodam transveberaret, attamen malignante morositate, atque ferocia sua, cor ei transfigebat, susque dissolutionibus totidem animam vulneribus cruentabat, quibus malis omnibus ipsa aliud quam invicta paientiae scutum nunquam opposuit. De qua

B. Laur. proinde Laurentius Justinianus ait: *Ista homi-
lūfīn. lude nam martyrem facit; sine fero & flamma Mar-
tyr patient. tyre esse possumus, si patientiam veraciter in*

c. 2. fol. 24. mente servimus. Multa econtra conjuges sapie-

col. 1. n. 10. sunt invente, quae hoc patientiae scuto constituta-

tæ, valde exorbitantes & violentas adversum

maritos suos resolutiones & decera conceperē.

Alexander Ferreus a conjugis sua occisus fuit,

eo quod ipsa devorare non posset continua;

qua quotidie in pectus eius ingrediebantur a mari-

to fastidia. Idem quoque in una nocte omnes

in oppido Lennio uxores maritis suis fecerunt.

Cur obsecro Demetrios Antigonus Regis filius,

manibus Anthinæ conjugis sue ab hac vita

sublatius fuit, nisi ob continuas quas diutius tol-

lerate neutiquam poterat, molestias? Regina

Sardorum ob frequentes quas a Canduale ma-

rito sue excipiebat contumelias, eidem per Gy-

gem mortem accersiti quoque fecit. Unde mu-

lieres Scytæ, atrumarum quibus misera con-

juges subiiciuntur, optime conscientia: *Conjugia*

Herod. l. 1. respuerunt & Rempublicam administrarunt si-

ne viru. Virgo illa quæ Ferræ communis voca-

zim. l. 3. bulo nominabatur, cum ab Agetico Patre suo

(qui præcipuus erat in aula Theodoserti Regis

Francia nobilis) suaderetur seu potius cogete-

tur maritum ducere, lachrymis pene inconfo-

labilibus tota immaduit: Sic uberum fuisse di-

citur, ut nimio lachrymarum humore oculorum

Alex. ab oscum habeat veru. Unde Solon magno ille Le-

gisator, ne faminæ ad jacunda conviviam: *vitæ essent, legem condidit, quo gravis in ma-*

ritos illos fulminabatur pena, qui uxores sou-

sive verbis concanente, sive factis offendere

præsumerent.

3. Deus in mundi exordio Eam formata-
rus, non appræhendit os aliquod ex capite Ad-
ami, ne ipsa se viro s. o. prælatam esse existi-
materet; neque etiam ad eam plafandam os-
liquod pedis assumpit, ne Adam ipsam alpe ab
dibus conculcandam & supplantandam eam
crederet: sed costam quandam accepit, per hoc cui
ei in situando, eam cordi suo æque comme-
datam esse debere, ut propria ejus etat percos-
qua erunt duo in carne una. Ponderanda quo-
que sunt hoc loco ad propositum nostrum: *quæ*

pri deservientia illa Dei verba, quibus & Dei

ad formandam mulierem determinabat, dicens

Faciamus u. (id est, Adam.) adiutorium sumus 603

te sibi. In Hebr. habemus N. 2. 19, quod deit. 11.

tur a N. 2. 19, quod Auxilium significat, iuxta O. 3. 10.

Hieronymi ab Oleastr. explicationem: Open fid. 14

ferre, auxiliari. Quod si igitur mulier à Uro

fine creata fuit, ut marito in omnibus labo-

bus & molestiis subfidiu & auxiliu fu-

Ergo matris se erga conjugem exhibere non

debet ut mordacem & continuo latrarentem ca-

nem, & ferocem Tyrannum. Quam à Auditio-

res existimat cauam fuisse, que Adamum

ad comedendos fructus Deo prohibitos indu-

xit? Creditis forte ipsum per gote peccatum

seductum fuisse? aut enim diviniti sibi imposuit

præcepti fuisse oblitum? Abulensi. cum idem

fecisse dicit, ut tanq uam bonus, placidus

& affabilis maritus conjugem suam nequa-

quam contristaret, vel Evæ ipsum ad mandu-

caudum invitanti minimum posse cauare

fastidium. Ne xxvrem contristaret, vel Ne abh. 4. 6.

contristaret delicias ejus, Non fuit ejus memo-

rii maritus Patrius, sed in tempore, quo Sancta Monica in uno Mat-

monii consortio vixit, nullus unquam dies

transiit, in quo truculentia sua & barbaro agen-

di, & illam alloquendi modo illius cor & ani-

mam ejus transfigendo, non offendere, id-

que duodecim solidis annis. Cui tamen ipsa

nunquam præsumptuose aut arroganter re-

spondit, non recurrebat ad enis, culti, veni-

vel toxicæ violentias; prout supra memorare

mulieres conjugaræ fecerunt, sed patientia co-

munita cedebat tempori, donec cholera ardo-

re in Patrio denuo fuisse temperata, ut po-

sa

stea innocentia sua oportune exponeret rationes, ipsum capacem redderet relationis ejus de cuius contrario fuerat male informatus, Non verat haec (inquit S. Pater Augustinus.) non resistere irato viro, non tantum factio, sed nec verbo, iam vero refracto & quieto, cum opertum videtur, rationem suam reddebat, si fortissimis inconsideratis commixtus fuerat. Mira profecto res est, quod nos ab unica misericordia mortali mox ad impatientiam precipitamus, cum tamen constans haec mulier ad totum terram sibi a marito suo causatas ne quicquam turbata fuerit; ipsa namque paternam obarmata, in hoc solum cum marito suo decertate voluisse videbatur, ut quantum Patritius in ipsa contristanda pertinax remaneret, tantundem Monica in eodem malo sustinendo esset patientis. Exigitur igitur antiqui Imperatores & servi Tyranni omni cum studio, quomodo ad augenda servorum Dei martyria vivum cum mortuo colligere & connectere possint, ut hac ratione mortuus vivo quoque mortem miserabilem & horrendam adficiat, pro ut fecit Maxentius, qui mortua jungens corpora vivis: Quicquid enim sit de his crudelitate martyrum, illis tamen tormenta & squalores brevi terminantur. At vero haec sancta Mulier ab anno aetatis suae decimo tertio, quando cum Particio per matrimonium copulata fuit, toto suis annis conjugalis tempore peneissimum invictata mecum patientia sustinuit martyrum. Unde sanctus Bernardus dixit: quod si Bern. 1. ne ferro martyres esse possumus, si patientia autem in animo veraciter conservamus. Et sanctus Zeno Episcopus & Martyr: Patientiam mundi & trem & coronam martyrum appellat: Tu quo n. 40. f. tidiana Martyrum & Mater es & Corona.

1570. D. 4. Sennacherib Rex Assyriorum: cum fortissimis in consideratis commixtus fuerat, in qua Ezzechias Rex terum poriebat, scaccinxit. Monibus autem civitatis illius vicinior factus, omnes suas cohortes in bonum juxta leges bellicas, rediget ordinem, ut generali quodam insultu eandem quaque verum aggredieretur. Deus autem civibus urbis suae defensionem impossibilem esse vident, quemadmodum Angelorum suorum misit, qui in una nocte maximam inter milites illos stragem fecerunt, trucidando ex illis simul & semel centrum octoginta quinque milia. Verum quidem est, quod Sennacherib Rex illas per manus valde probro meritorum nomine scep calumniabatur, res adhuc tolerari.

tuntamen cum idem Rex in urbis illius templo Idolum Nestoch, veluti Deum suum particularem genuflexus adoraret, irruerunt in eum ex improviso duo filii ejus Adramelech & Salasar, & hostili cum furore, per capillos apprehensum, dejecterunt in terram, ubi multis vulneribus confactus, & in proprio sanguine crudeliter volutatus vitam suam miserum cœsivit: Curunque adoraret in templo Nestoch Deum suum, Adramelech & Salasar filii ejus per eum rursum gladio. Historiam hanc Abulensis ingrediens duas movet difficultates. Prima est, cur Deus permiserit, ut Senacherib ex illa strage per Angeli potentem manum facta evaderet. Iure enim merito tanquam capitellus exercitus, & omnium aliorum secleratissimus, & ipse in eadem strage cadere & occidi debuisset. Secunda vero est: Cur Deus illum a propriis filiis trucidati voluerit? Cur non ab Angelo, aut ab aliquo e militum suorum numero. Potestne actio aliqua audiri, que hac sit iniquior aut barbarior? Filios manus suas in paterno sanguine lavare, eique qui vitam dedit, necem adeo truculentam inferre! Crudelitas & felus vere inauditus. Tolstatis autem unica duntar responsione utrique difficultati satisfacit dicendo, Deum illum non ab Angelo, sed a filiis occidendum esse decreuisse. Hoc fuit ad Abul. ib. inferendum ei maiorem paenam, erat enim peior omnibus viris suis, & volebat eum Deus punire acerrime. At vero unde putas deduci mortem Senacheribo, nec non & vulnus eidem a filiis suis illam acerbiora & dolorosiora fuisse? Idemque Abulensis idipsum explesus declarat; dicens, Occidit est a filio suis, a quibus maximè diligenter debuisset. Eiusmodi conturbationem ab eo recipere, a quo consolationem se accepturum sperabat. Offendi & laedi a filiis, qui ipsum debebant defendere! Ab iis mostem illaram esse, a quibus vel maximum sperare debebat vita! Hoc certe maximū est omnium tormentorum, quæ in vita sua posset sustinere. Hoc fuit ad inferendum ei maiorem paenam. Et volebat Deus eum punire acerrime. Nam & per manū Angeli mortuus fuisset, mors eius tolerabilis adhuc & levius censori potuisset, sed per manū filii trucidari, dolorē gigante, qui patē non habet, formētumq; est, quodvis aliud longe superexcendens. Quod Montea offendetur a gente extranea, calumnia à locu patreterit, male tractaretur à propria sua ancilla, quæ illā multenis valde probro meritorum nomine scep calumniabatur, res adhuc tol-

D. Augu.

21. lib. 9.

Conf. fol.

36. col. 2.

D.

D. Greg.

in Evang.

hom. 35.

22. fol.

330. D.

P. 113. v.

12.

ib. v. 13.

Matt. 8.

Rupertus

abbas.

10b. c. 1. 5.

larum adversus se irritatam vicit obsequiis, tollentia & manu eternis. At vero videndo se à proprio marito affligi, à quo gaudia & consolations expectare debebat. A quo maximè diligì debuissit. O quam est hoc tormentum asperum! O quam acerbum martyrium! Adeo profecto magnum erat, ut merito tanquam patientiae martyris, fottisque ac cōstans mulier canonizari potuisset. Mori à persecione, inquit Gregorius, martyrium in aeterno opere est, ferro vero contumelias, martyrium est in occulta cogitatione.

5. David multa à Dei benigna manu recepta beneficia considerans, ne ingratisudinis arqueretur, eadē per actum quendam religiosum recognoscere decrevit, dicebatque int̄a lemm̄ ipsum: Quid retribuam Domino pro omnibus que retribuit mihi? Calicem salutaris accipiam & nomen Domini in vocabo: Vel ut alii legunt: Et sacrificabo hostiam laudis. Num forte a te o Rex inclyte expressius intelligere poterimus, qualis nam sit calix ille quem offerte statuisti? Num forte autes aut argenteus multis gemmis, margaritis, lapidibusq; pretiosis distinctus calix erit? Minime gentium. Sed eo loco de martyrii calice loqui intelligitur, quod etiam ab ipsom Christo sub calicis metaphora representatum fuit, quando Jacobo & Joanni Apostolis suis dixit: Poteſt libere calicem quę ego bibiturus sum? Unde Rupertus Abbas Tuitiensis: Nomine calicis passionem voluit significare martyrii. Quasi dicere: si primas in Regno meo fides desideratis, opus est, ut pro ventute Messie fide & lege effundatis sanguinem & vitam prodigatis. Verutamen o David, si ita est, quod per hunc calicem martyrium intelligas, ergo non dedisti verbis tuis ad Deum prolatis efficacem satis fidem, non enim executus es id quod promisisti. Tu enim non es mortuus martyris, ergo non bibisti calicem. Verbum tuum verbum regnum non est, ut video. Attamen vix mihi persuaderem possum. Regem aliquem qualis David erat, verbis aliquid promisisse, eidemq; factis non satisfacere, sacrificando Martyrii calicem promissum. Et sacrificabo hostiam laudis Pro hujusc difficultatis intelligētia, ad Jobi vīti integrerimi, justi, Deoq; adeo grati exemplares actiones recurramus. Hic igitur prout à parentibus fieri consuevit, vehementi affectu feceratur erga filios, ac proinde ut in Dei continuo timore vita transigerent, nullus transibat dies, quo non pro illis Dei sacrificium quotidianum offerret; Consurgens diluculo of-

ferebat holocausta per singulos: si faciebat unius diebus; ne forte peccaverint filii mei. & hanc dixerint Deo in cordibus suis. Accidit autem illis ingens insortum, nam diu omnes in domo primogeniti mensa acumbeant, crugen validus quidam & impetuosus venus concussus & demolitus patribus totam domū evenit, omnesque pariter sub domus iudebus extinxit: Reperiens venus videntem irru, à regione deserti, & concusse quatuor angulū domus, que corraseris oppressi liberosq; & mortui sunt. Id vere ita accidit. Job autem ab omni proflus sacrificio Deo offerendo cessavit, neque enim vel unicunq; sacrificium pro extremis filiis obtulisse reperitur aut legitur, quod valde mirum est; Nam si pro illis adhuc viventibus sacrificabat, cur non facit idem pro filiis pro animabus illorum, postquam illos mortuos esse audivit? Num forte animas huius fuscus ac corpora corruptibiles ac mortales fuisse credebat? Nequaque quia dixisse noscunt Credo videre bona Domini in terra viventium. Iam Verae agitur hujus rei ratio hæc est, quando re reddita pessima de filiorum suorum mortuaria tulit, etrumna inde concepta cor subiudebat transfigere, veruntamen contractis hameris, heroicum patientiae actum exercuit, descendit: Dominus dedit, Dominus abscondit, scit dominus placuit, in factum est, si nomen Domini benedictum. Hic autem patientia auctus sacrificium quoddam fuit Deo longe gratius, quam unquam in vita sua fore obtulit, & omnibus aliis quæ facere potuisset aequivalent. Curca quod Scriptor quidam moderatus hunc in modum ingeniose loquuntur dicens: Cur non Diana magia conjurgit; ut offerat pro desuatu sacrificia, qui offerebat prosanio. Cur absconderet sacrificio offerendo, eo præcepit tempore, quo illud auferre solent offerre? Non absconderet sacrificio illud offert Deo gratias, nimis in verba illa aqua nimicatu, tollerantia, & potentia, que sunt pro gratissimo Deo holocausto. Hoc est sacrificium illud quod David solebat, quasi dicere: Quod si fortasse nonnemo me offendit, aut molestus mihi fuerit, totum patienter sustinebo, & in hac forma: Sacrificabo hostiam laudis. Hanc autem Davidis Regis intentionē fasile, expolitores expresse affimat, dum inquirunt: Non aut sacrificabo tibi tauro, & alatilia offeram horum ē hinc sacrificio, sed ex calicom salutaris accipiam, sed isti pāientēs offeram aduersaria. Quasi Patienter aduersaria sit, idem sit, quod calicem Martyrum bidens, t. p. 17. Dic-

Deoque sanguinem & vitam sacrificare. Et san-
ctus Hieronymus subjungit: *Calices mortificati-*
onis ad tamen carnem ostendunt, & semper animum ad
mortuum preparatum. Unde si etiunias &
mortifications cum patientia supportare, idem
est, quod martyrii calicem bibere, quoties Mo-
nica in hoc exercitu fuit, exente illam Pa-
tronum marito suo. Neque enim omni die tan-
tum sed quolibet die frequenter hunc calicem
bibebat, atque a mortificationibus ab eodem
marito suo illato torquebatur & dicitur afficieba-
tur Martyrio. Quoties cheu patientia sua sa-
crificia Deo obtulit? Ferra cor eius dilaceran-
ta erant vix ferocitas, vita quam agebat licen-
tia, animi sui durities, virorum aperitas,
supercilii sui rigor & severitas, vultus sui atrocitas,
in præcipiendo durum imperium ad eum ut ne
momentum quidem fuerit, in quo amarum Mat-
tyrii calicem non aiberit. Tametsi e venis san-
guinem suum effuderit, ab oculis tamen copio-
las lachrimas sparsit. Licer in Martyrio suo
morem non sustinuerit, attamen sustinuit sum-
ma cum patientia martyrium, ac proinde cum
taquam Martyrem Magnus ille Pontifex San-
ctus Gregorius canonizat, dicens: *Non sine for-*
ro & flamma Martyres esse possumus, separantiam
in animo vero citer custodimus.

6. Quam acerbum & dolorosum hujus san-
ctæ foeminae martyrium fuerit, per aliquam
Scriptura comparationem obiecto explicemus.
In Exodo legitur quod Deus, quando cor Pha-
raonis induxit eum & populo Israelis præcep-
tam à se libertatem abiret cognoscebat,
Moysæ populi illius Duxem advocabit, eique
præcepit, ut Aaron diceret, ut virga sua pul-
verem pereuteret, fore enim ut ex pulvere illo
multi subnascerentur cinipes, quia Pharaonem
punctus & moribus suis, sicut & universam
Ægyptum atrociter torquerent: *Loquere ad Aa-*
ron Extende virginem tuam, & percute pulvrum eum
terre, & sint Cinipes in universa terra Ægypti.
Aaron autem in d. viiiij hujus præcepti executio-
ne exactissimus fuit, unde facit textus ait: *Et*
fatu sunt cinipes in hominibus & jumentis. Ve-
runtamen dices forsitan, ecquod damnum aut
qui dolorem hominibus & jumentis hæc ca-
nimalcula adsecent poterant, adeò misera, ut ab
oculo hominis discepi vix possent? Cum den-
tes illorum incomparabiliter subtiliores fuerint
capillo, quomodo hominibus & animalibus
brutis pellem adeò duram & crassam habentibus
tormentum aliquod adferre poterant? punctu-
Praeletti Sanctorale.

ta quam aculeo suo vel deatibus infibebant adeò
modica & levis erat, ut ferre invisibilis esset, ne-
que à puncto mathematico distingui facile pos-
set. Nihilominus Scriptores affirmant, cini-
phes hos etori Ægypti intolerabile quoddam
intulisse supplicium: *Supplicium urbium & regio Lippoma-*
nus. Res verè admiranda & peregina haec est. *nus in*
Alium insuper Scripturæ locum supradicto in *Catena.*
hoc sensu nequamam infiorem invenio. Jo-
nas enim ut divinis præceptis obediret, in civi-
tate Ninive publicè prædicat, civitatem illam
ruine proximam esse, utpote totaliter à funda-
mentis solq[ue] deque evertendam: *ad hinc qua- Ionas. 3. 4.*
draginis dies & Ninive subveretur. Tempore
autem prædicationis finito è civitate egreditur,
& in locum quædam emineat consendit,
unde torum urbis Ninivitæ distinctum vide-
re comode poterat, ibidemq[ue] sub hædræ quadam
recumbit, frondesq[ue] nonnullas ad Solis radios
declinando, grataq[ue] sibi umbram com-
parandam impletit, ut sub iisdem comminati
se ex parte Dei ubi Ninivitæ supplici exi-
tum præstolatur. Interea Deus iutra hædræ
medullam vermiculum quandam enascat facit,
qui eandem ore suo ardentes protinus exsiccat.
Propheta igitur oculos suos in hæderam reflec-
tens, eandem proslus area factam omniq[ue] viro-
te & foliis umbram ei facientibus desitutam
esse certuit. Unde adeò vehementer turbatus est
& excanduit, ut ex mortis desiderio, Deum ut
vitam ei admetet suppliciter rogarit: *Petivit a- Ionas n. 9.*
nima sua ut moreretur, & dixit: Melius est mihi
mori, quam vivere. Quis hic, O Auditores noa
obstupescat. Estne possibile, Jonas pluris hæ-
deram quam vitam propriam alimeret? quod
magis illum affligat arbulti cuiusdam area-
factio, quam sui ipsius extincio? Quod mor-
tem, quia ultimum est terribilium omnium, dul-
cem sibi consolationem reputet, econtra ve-
ritatem umbræ aliquip tormentum esse
censeat insupportabile? Peruidere mihi nequam
possum, umbram illam tantam ei contu-
lisse consolationem, quod ea se destitutum videt
desperate, & proter illius iacturam mortem de-
siderare debuerit: *Melius est mihi mori quam*
vivere. Et tamen Codex Complutensis & Re-
gius dicit, quod *Desistebatur anima sua, quia*
Deus percussit hæderam & exaruit. unde crede-
re oportebit, Jonam adeò fuisse subilem &
delicatum, ut ne quidem unius musæ mor-
sum aut aculeum sustinere potuerit. Theophy-
lactus autem totum hoc humanæ fragilitati ad-
B b scribit.

Codic.
Compl. &
Regium.

Theoph.

adscribit. *Vi discamus humanam humilitatem que nullius turbationis sustinenda capax ant habilis est. Sicut enim Egyptus punctum minutissimi alicujus, & fecerit invisibilis animalculi seu musca supportare nequivit: ita Jonas privationem umbræ alicujus ab arbore quadam provenientis sustinere non potuit. Ex quo facile conjecte postlumus, quam molestæ & intolerabiles fuerint Monicæ ærumna, quas quotidie à Patrio marito suo patiebatur. Cujus aliae vociferationes & execrationes non tantum leviter pungebant, uti Egypti ciniphes faciebant, sed animam ejus verè vulnerabant & transfigebant. Non tollebat Monicæ umbram aliquam, sed quietem omnimodam austerebant, non arefaciebant atborem, sed omnem quam à marito expectare potuisse consolationem mortificabant & extinguebant, adè ut martyris titulus, illi jure meretissimo debitus fuerit, siquidem omnes illas à marito originatas miseras pro Dei amore patienter sustinebat. Unde Chrysost. inquit: *Quis est martyr, cui hic (id est patiens) non possit aquari? Imò Martires innumeros hic natus aqua. Hæc igitur, hac inquam O Salomon est mulier illa inter omnes mulieres fortissima, omniumque Amazonum generosissima. Mulier fortis inventa est.**

D. Ioan.
Chrysost.
hom. 1. in
2. ad Corin.
c. 1. f. 163,
col. 1.

Ambr.
Staibar. in
temp. E-
rom f. 125.

Petr Equi-
lin. in vita
sua.

Idem ib.

motum, quantum cælum à terra distat, indecifrabatur, & torquebatur plurimum. Quæ hora mille annorum spatum ei esse videbatur, donec eum ad faci Baptismatis undam locupendam permotum videret, proximique disputationum. Non elabentur multi dies, aiebat, quis, ut in Dei auxilium omnia dò confido, viatura tandem ardenteribus meis respondisse desiderem⁹. Nec hodie, saltem crastina luce, Hec illi sibi eo tantopere desiderata, tamque divergente in tam arduo negotio facienda resolutio, iugis illi tormentum erat, atque martyrum. Speculator enim, & tamen subito omnem spem suam manibus evolare aut elabi dolenter videbatur. Si quem egregiè dispergere oportet, ejus p̄fēctio, nam spes est cordis martyrum, anima gladii, tormentum vita, afflerebat eruditus ille. Valde ingens tormentum est, diem illum venientem futura expectare, in quo bossum, quod incredibili cum desiderio præstolati fūmus, tandem consecuturos opinamur. Magnum illud patiæ speculum Job in profundum erat mordacum præcipitum, perdita erant omnia ejus materia, combustæ legeres, filii mortui, dona collapta, ablatae divinita, miseriis undique ditatus, atque à capite ad calcem usque contuso quasi ulceræ dilaceratus erat, adè urinductus fuerit ad maledicendum nocti illi, in qua mundum hunc natus fuerat: *Nostrum illam invictum turbæ possident, non compescunt in diebus anni, nec numeretur in mensibus: si nos illa fibaria, nec laude dignas, maledicas eti, qui malitiam duni dies, &c.* Videbatur non posse facinorū malis imprecatione facienda, doceat tam totaliter infelici & calamitate repletam videbat. Postea vero subiungit: *Expectet lucem, & non videat, nec ortum surgentis aurora. Quibus postremis verbis patiensissimus Propheta habet contradicere videtur, nam precutus illi male, omne bonum edem exoptat. Vita nostra eo consistit, ut lux non accedat, & aurora ab ea procul sit remora, & quidem apparente loco, & nascente aurora mox moritur, vivit autem quaenamdiu lux & aurora venientem conspicitur. Unde Job dicendo: *Expectet lucem & non videat, non ortum surgentis aurora, noctiluciam vitam desiderare videatur.* Unde postmodum videatur dicere debuisse. *Venire quamprimum lux, & surgat aurora, ut renubia dissipent, & defrustratur nox illa maledicta: & autem illam vivam conservare voluit, eum illi maledicta! Quod si verborum Jobi intelligentiam definiatur,**

deratis, duos alios terminos sive verba: *Ex-
pectet*, & non videat, simul conjungite. His
enim dicere velle videatur: unice hoc nocti
conceptionis meæ optarem, ut scilicet die se-
quentis expectatione torqueretur, scio enim
quod mori tolerabilius futurum esset, quam e-
jusmodi expectare. *Expectet* & non veniat,
vel, non videat: Tamest arum nos diu expecta-
re, quod nunquam veniet, ut tamen illud non
advenire magna felicitas sit, aerberè tamen infeli-
citur & torqueretur quis diuturna expectatione.
Hinc igitur atrocitatem martyrii Sanctæ Mo-
nicae arguere possumus: *Expectabat diem*, &
non videbat; id est, diem illum fibi felicissimum
expectabat, in quo Augustinus sperabatur con-
vettendus. Manichæorum errores relictus,
ad Evangelicam veritatem accensus, desertu-
s hæreticos tenebras, venturusque ad Catholi-
ca fidei salvificam lucem, sed quod diem illum
desideratum non videat, imò quod magis ma-
gisque differatur, insuperabile ei tormentum
conciliabat. Unde sèpè Augustinum filium
suum hisce verbis alloquebatur: *Credoli mi in
Christo, quod antequam è vita migrem, te fide-
lem veracemque Christianum sim vixira.*

*bis promisit, ut fastidia dilatationis afferret. Monica
Deum amabat, eundemq; affectu suo sequeba-
tur, sancta ejus observando precepta , nec aliud
præsum desiderabat; quam Augustini sui con-
versionem; quævis hora videbatur ad millean-
nos sibi extendi ; donec tandem dies illa aëd
desideratus propinquaret, atque idè hunc diem
in mensis & annos differt; atque suspedi con-
spiciens, contubilo torquebatur, patiebaturque
ex hac præstolatione in corde suo ingens marty-
rium.*

9. *Sacra Scriptura de Josepho Ägypti Vice
Rege pro et tempore loquens, quando in con-
spectum ejus Benjamin frater suus adductus fuit,
dicit: Commota sunt viscera ejus super fratre suo,
& erumpabant lachrymae. Quenan fuit hui do-
lores, quæ afflictiones, quæ lachrymæ O Jose-
phe Gaudendum potius & jubilandum tibi es-
set, ex quo oculorum tuorum pupillam vides,
clarissimum scilicet fratrem tuum à te tantopere
desideratum, consolare igitur & latrare posita
mini mœstia & animi conturbatione. Imò ve-
tò S. Ambro. legit? *Torquebantur viscera ejus.*
Vultis causam scire, O Auditores? Attenderet se
manifestare, illum amplexata & osculata deside-
rabat, sed continuiter, quia temporis opportuni-
tatem id faciendi expectabat. Unde ob hanc
temporis dilationem, *Commota sunt, id est, tor-
quebantur viscera ejus, quia complectendit eum*
quem desiderabat, libertas differebatur. Omnidì
existimo quod desiderium Monicæ videndi si-
lium baptizatum atque Catholicum sine com-
patione ardentius fuerit, & consequenter dolor
ex tempore sà Deo determinata expectatione ob-
scurus major fuerit, atque ideo haud dubie: *Tor-
quebantur viscera ejus.**

10. Habiuitisne O Auditores aliquando reflectionem aliquam quod supplicium illud, quo Deus mulierem ob primæ transgressionis peccatum commissum castigavit? Multiplicabat arumnas tuas & conceptus tuos; Primo Gen. 3. 16 dicit: *Multiplicabo arumnas tuas.* Tranferat hoc, quia culpa magnes quidam est, qui pœnae seruorum infallibiliter post se trahit; In hoc nullam invenio difficultatem, verum quod Deus matris alicui filiorum multitudinem impetrando, supplicium inferat, & pœnam hoc ipsum non satis bene capere valeo; Nam apud fœminas Hebreas nullum est majus opprobrium, quam filios non patere; ac proinde Rachel Jacobo dicebat: *Da mibi liberos, alioquin moriar;* Ecce quæ autem matris alicui major accidere laxitia R. B. 2 possit.

postea, quām coram se integrum videre filiorum manipulum? Fateatur hoc Cornelia nobilis illa formosa Romana, quā se pretiosiora & opulentiora monilia aut gemmas non habete dicebat, quām filios suos. Quomodo igitur multos parere filios mulier alii supplicium reputari poterit? Oleaster difficultatem resolvit dicens: *Dee reverat Dees*, ut formosa suscepit se mine, & formato fari, statim illum emitteret. & non gesaret in alio ad novem menses cum maxima molestia (Inveilige, priusquam peccaret,) mulier autem in desiderio suis impatiens est, eademque differre & suspendere, est illam per continuum quoddam martyrium torquere. Non habet eo tempore quo gravida est, desiderium matas, quām partus suos viventes & in hac auram enīt̄os videre. Atque ideo facere, ut cogatur pro cūjilibet filii nativitate novem menses expectare, est illi adeo acerba pēna, quā gravi quodam & cor & animam ejus martyrio afficiat. Et consequenter plures illi impertinendo filios mensum illorum novena toties multiplicantur, ideoque voluntatem suam quovis momento tortura, seu equuleo dilationis & desideri cultro confici & martyrio quoddam affici persentiscit: *Multiplicabo conceptus tuos*. Verum enim verò quantum corpus anima inferius est, & mundo nasci minoris estimatur, quām renasci Deo, tantè major fuit dolor Monicæ, dum ardens suum desiderium filium suum Deo & gratia divina patiendi ex anno in annum defetti vidit, verè eam dolor hīc tormentum quoddam fuit, quod acerbissimum ipsam martyrio cruciavit.

**Ego. 23.
2.42.**

11. Latro suspensus hærebat in Cruce, modicum ipsi vita reliquum erat, jam enim luctabatur cum morte, eum ecce ex una parte culparum suarum gravitatem agnoscens, ex altera verò Crucifixi Redemptoris Divinitatem considerans, arque in ejus misericordiam fixiter sperans, ex sancta quadam & inculpabili præsumptione, hanc a Domino petitionem proponit: *Memento mei Domine, dum veniras in regnum tuum*. Dicere volebat: O Domine, factus integrè & distinctè scelerum rascorum cognosco excessum, ea enim poenam merentur gravissimam, intensivam & extensivam; nihilominus tibi supplico, ut pro tua pietate mihi concedere digneris Paradisum, hoc enim est maximum meum desiderium: quod in extremo vita mea habeo. Hæc Crux respectu dissolutionum mearum pena est nimisimum le-

vis, & quidem tantò est levior; quod morte mea mediante brevi terminanda sint haec mea supplicia. Scio quidem nequaquam conscientium esse, imò nec possibile, quod Paradisum impetrare valeam, nisi prius ut iustum est per condignas poenas culpis meis satisficerem; aque ideo sponte propria poenam quandam mihilo, quā Crucis hujus tormentum sine compatione aliqua intensivè & extensivè excusat, etiisque hæc, ut scilicet Paradisum expectem, usque dum veneris in regnum tuum. Sed fides forte, si quid tormentum illud, quod in Cucce patiebatur martyrium quoddam erat? Indvero. At vero hoc minime ad expandas culpas suas ipsi videbar sufficere, ideoque martyrium quoddam elegit longè dolorosius, sicut Païadisi confectionem seu possessionem sperare & expectare, usque dum renat Dominus in Regnum suum: *Novum martyrum* nō habet Crucem durius & dirius, nempe tempore tertio sua longius protracta. Potò videatis an nos hinc ea, quā dixi convenienter cum data sibi à Christo afixo Redemptore nostro responsione: *Hoc filius natus mecum eris in Paradiſo*. Per hac namque ratione nihil aliud dicere volebat, quām clarus est. Iuxta scilicet: *Scio quod Paradisum à tetram cupide deuideratur* eoque expectare, donec ego illum ingrediar, quod intra quadragesima dies adhuc futurum non est, hoc inquit præstolai & sperare, erit martyrium quoddam pro te nimiscebū. Hodie est tempus & dies concedendæ gratiæ, pietas mea sustinere non valeret, ut tu tanto tempore dilationis, expectationis, & spei equuleo torquearis, quod patientibus ipso Crucis supplicio longe est atrocius. Arque Dicit ideo: *Nondum venero, sed hodie mecum eris in Paradiſo*. Unde S. Petrus Chrysologus, ad finem hoc pio verborum istorum sensu convidetur: multum fusile alienus, dum ait: *Ne sperares tardius, ne longa expeditatio, ne lazaretur tardius, ne longa expeditio, ne fastigatio succumbet, beatitudinem claram, & calefacit obsequium*. Mirificat̄ res! Filius Dei eo ipso quo perficit cognoscet, quod latro Paradisum per quadragesima duntaxat dies expetendo acerbius Crucibutibet martyrium, ad compassionem commutus ait ad latronem: *Hoc mecum eris in Paradiſo*. Beata autem Monica licet per similes expectationem qua diem illum tandem appropinquare desiderat, quo Augustinus filius ejus ad fidem convertantur Orthodoxam, similia & accocius passiatur martyrium, Deus te-

men pro illius consolatione ei non dixit: *Hodie baptizabitur, vel: Hodie converteatur: sed prolongatur hoc desiderium ex mensibus in menses, ex annis in annos, & quanto tempore dilata fuit ejus conversio, tanto quoque temporis spatio hujus sanctae Viduae duravit martyrium. Deinde quā acerbum & pœnatum id fuerit ab ipsiusmet quoque gentilibus agitum fuit, Sene-*

ca affirmante: Nihil esse aque amarum, quam diu pendere, aquiori animo ferunt precidi solum trahi.

12. Filius Dei cum dilectis Apostolis suis quondam de instantे loquebatur melle, camque copiosam esse dicebat, melliores autem paucos, ideoque minimè sufficientes: *Messis quidem multa: operari autem pauci. Ac proinde in committitur, ut Dominum messis convenienter eique dicant, tempus messi instituendæ oportunitatem præsto esse, ac proinde de operatis ad eam colligendam necessitatis paulatim cogitandum esse, nam messem in sua maturitate diu differte, ja-
cituram non luctum adfert. Ac proinde: Rogate Domum messis, ut mittat operarios in messem suam. Doctissimus Abulensis ad hunc Scripturæ locum non nihil maturius ponderandum aliquantisper hic subtiliter; & observat, quod Dominus discipulos suos ad metendum mittat, eum autem nemo mettere possit, nisi prius seminat, id est quærit, cur Dominus illos prius ad metendum, quām ad feminandum emittat: Si enim nihil seminarunt, quidam colligere potuerunt? Respondet autem idemmet scriptor, quod is qui seminar, si eum colligere non possit, nisi tempus ad maturitatem requiritum expectet, ut melius colligat maturam & usum aptam. Quia igitur Verbum Dei incarnatum magna erga discipulos suos benignitate utebatur, illos ad feminandum emittere noluit, ne cogereotus illud subire formetur, quod unque pastori essent, si tempus messi opportuuum illis expectandum esset: Hoc dictum est ad confortationem discipulorum, quia si diceret eis Christus, quod misericordia eis ad feminandum, videbatur eis imponere tristitiam, se quod qui seminar, expedita longo tempore. Hoc autem martyrii genere, quo Christus compassione motus discipulos affligi & torquere non voluit, sancta hac Vidua ab Augustino filio affecta fuit: Ipsa namque tanquam agri sancta Ecclæsia strenua cultivatrix semine lachrymarum terram seminavit, ac proinde dicitur, quod fiebat irremedialibus lachrymis vel: Qui seminar in lachry-
mæ. Toto autem tempore quo fructus lachry-*

matum suarum, id est, Augustini conversionem expectavit, continuatum est ejus martyrium. Eo quod qui seminar, expedita longo tempore.

13. Postò sancta Monica bis sancti Augustini mater fuit, quia bis illum est enixa, semel ex utero in mundum, & secundum illum per lachrymas genitum Deo, semel quoad corpus; altera autem vice quoad animam. Post primam generationem, secundam vehementer desiderabat. Ad hanc omnes ejus operationes patiter & orationes unicè dirigebantur. Omnes fastidiebat mundanas delicias, nequicquam in toto mundo evenire poterat, quod consolari aut felicem reddere eam posset, nisi ut videte sibi licet Augustinum verum factum Dei servum, ac proinde filio suo dicebat: *Nulla re jam delector in hac vita, cum te contempsa felicitate terrena videam servum Dei. Summa desideriorum tuorum in hoc unicè consistebat, ut filium tuum secunda vice Deo generare, ipsumque consolaturus dicit ei: Nolit timere Abraham, ego protector tuus sum. O te ò Abraham felicem & fortunatum! Si Deus pro te quis contra te, meum ex nunc dicere potes: Si consolans ad verum me castra, non simebis cor meum. Et tamen hac à Deo Abraham promissa protectionis gratia ei parum grata fuisse videtur, siquidem eum hunc modum respondeat: Domine Deus quid dabis mihi quasi diceret: Quasecumque tandem mihi benevolentiae demonstrationes exhibueris, nulla tamen eorum satisfactionem aliquam mihi adfert poterit, nisi filium mihi nasci dedenis: Ego ibid.n.2.3
vadam ab aliis liberis, mihi non dedisti semen. q.d.
Non habere filium est summa infelicitas mea, sicut contra filium & posteritatis semen à te nasci felicitas mea culmen & florem esse censio, omnibusque hujus vita bonis antepono. Unde donec ei Dominus filium concederet, in continua permanebat mœstitia: Quamdiu illum Nazara.*

Eman.
ibid.n.2.3
Nazara.

Bb 3 im 3

imò comparabiliter majori torquebatur martyrio Monica, desiderando filium Deo videre renatum, eumque nancisci filium etiam quod animam & spiritum. Et quidem, si verum est, quod dolor ex expectatione boni aliquius obortus, augescat pro ratione bonitatis objecti expectati seu desiderati, major itaque cordis dolor in Monica erit, quam in Abraha fuerit, quanto scil. Spiritus præ corpore melior est atque præstantior. Uos enim filium sperabat quantum ad carnis successionem: altera vero quod propagationem spiritus. Unde facile nobis persuadere possumus, sanctam hanc Viduam cruciatum sustinuisse longe majorem quam Abraham: Incredibiliter magis quam Abraham angebatur. Atque ideo pictura vel statua nobis oculos ponitur veluti Crucem purpuream colotis sanguinei in manu sua portans, sicuti Bartholomæus manu sua desert cultum. Laurentius craticulam, Catharina rotas, Stephanus lapides, Andreas Crucem, singuli singula martyriorum suorum instrumenta: sic igitur Monica crucem in manu sua tener sanguineo lice caro colore imbutam, ad significandum, quod per crucem martyrizata fuerit in corde.

14. Verum ut martyrii hujus gravitas & acer-
bitas tanto magis elueat, alium quandam
scripturæ locum ponderemus. Eo omnis igitur
impietas, & maximus qui unquam committi
potuit ingratisdum actus mihi fuisse videtur,
quem populus Israeliticus commisit, quando
vitulum aureum adorando idololatravit. Tam
gravi injuria Deum illum offendit, qui tor in-
signium beneficiorum abundantia illum subi-
devinxerat. Tam enormem erga illum Deum
commisit ingratitudinem, queum in quovis
casu obvio protegebat, nunc Pharaonem affli-
gendo per cynipes, muscas, ranas, tenebras, per
aquas in sanguinem conversas, per bestiarum
mortes, per cineres qui super Aegyptiorum &
bestiarum membra descendentes vulnera & ul-
cera incurabilia in iis causabant, nam illum à
tyrannica Pharaonis servitute liberando, dum
illos mate rubrum siccis vestigis petrare se-
cit, hostiliter exercitum eos in sequentem sub-
ejudem maris aquis submersit, manna in deser-
to illis depluit, aquæ scaturiginem è petra pro-
manata justit, denique in prælio in Raphidim
contra Amalec initio victoriæ validè gloriolas
iis impervit, quando inquam tam beneficio
Deo terga deinceps verit eumque contempnit,
iliusque loco vitulum seu potius in vitulo Dæ-
mum a populo iterum conspicere posset, qui tame-
nus magno cum desiderio redditum ejus exspecta-
bat: *Videns autem populus quod moram fecerit*
descendente de monte Moseyes. Molesita igitur
quam gens illa ex tan dictu ita reditus fuat ex-
pectatione perplexa fuerat, eos in impatientiam
quandam præcipitavit, & ad idolatriandum i-
duxit: *Impatientissime ejus absentiam fecerit;* in-
quit ad Aaronem, *Fac nobis Deos quos pote-
dant.* Ex hoc iraque facto facile vobis sit con-
jicere, quam sit ingens dolo: tem desiderat
diu frustra expectare, Ne quicquam dubito quin
major sit affectus matris ad filium, quam milles
erga suum Ducem. *Quod si igitur milites Moy-
sis tantum experientur dolorem,* Dux in
expectando redditum, qui brevi adfutus est,
quantum igitur tormentum S Mater Monica
perplexa fuit, dum tanè tempore dilectum
sum Augustinum ad fidem Catholicam acce-
denter expectavit: *Hebreus saltem et ne illa
dignus,* aliquod habuit in sustinendo expecta-
tonis diuturnæ tormento effugio: Monica
verò non irem, atque idèo consequenter tanto
intolerabilius reddebatur ejus martyrium. Cui
addendum, quod Israelita paeuis tantum die-
bus expectant, hæc autem vidua multissi-
mis, expectare diu est durum tormentum & mar-
tyrium.

tyrium. Affirmante S. Cypriano, quod *semel vinces*, qui statim patitur, *eccloutra vero*. Qui manens semper cum pœnis, congriditur cum dolore, nec vincitur, quotidie coronatur.

15. Quoniam Augustinus certior factus fuerat scholas Rhetoricae, Logicae & Philosophiae majori cum flore Romæ vigere, quam in quibusvis aliis locis orbis, Carthaginæ discedere, & Romano itineri si aeingere limiter decreverat, cumque gloria quam lucri cupidior esset, hora in mille annos elabi cedebatur, donec Romanam videret. Mater autem cum filii cogitatione jam penetrasset, eidem persuaderet contredit, ne discederet, aut saltē ne discedens ipsam post se reliqueret. Augustinus quidem ut matriti tancisper satisfaciat, nihil sibi certi decretum esse, suo tempore de hoc deliberationem institui posse, nec esse qui eum ad iter istud capessendum pergeat, fingit, ac proinde expectatum se dicit ventorum & maris navigandi securam opportunitatem, idque tantò magis sibi esse, ne cellarium ajebat, quod amicum quedam expectaret, sine quo impossibile sibi esset Carthaginæ discedere: Ipsa vero in genua prooluta & lachrymabunda supplicabat cælo, ne eum à se discedere permitteret. Augustinus autem nocte sequenti se mari commisit, velisque ex favorabilis vento expansi & inrumentibus, navigium à portu mox solvit, Romamque versus iter ingreditur. Mater illucescente die de discello filii sui certior facta, planctus edidit inconsolabiles, dolor pectus ejus penitus occupabat, ejusque animam transadiebat, atque ad ipsas stellas usque dolentissima exprimebant suspiria. Ad mare properabat, observatura a navigium videre posset, sed navigi prora Romam velius directa undas feliciter sulcaberat, jamque eo usque progesla erat, ut ex portu ne per vi- sum quidem attungi posset. Quis igitur hic S. Monicæ explicabit angustias, cum charum sibi Augustinum è manibus erexit, nec non matritae instabilitati, & corporis animaque periculis expositum cerneret. Ipsa quidem exinde mortua non fuit, tum quia arumnis mundi hujus erat affuefacta, tu eriam quia per prudentiam animata, & per constantiam impetrata facta erat, verum quidem est quod vultus ejus impalluerit, & in continuo fueri linquuntis ipsam animi periculo, unde ipsam ad partem vel tabulam domus admitecetem videntes, ipsam quandam ex marmore statuam, eo ad probandam sculpsoris attem expositam fuisse, cre-

*Seneca ad
Albinam
de Conjo-
lat. c. 16. f.
71 fac. 1.*

16. O Augustine Matris Tyranne! ô Mater ab Augustino filio crudeli martyrio affecta! Ecce ibi, ô Salomon, mulierem fortè, quam quarebas, feliciter inventam. *Mulier fortis invenia eum.* Verum enim vero ne Auditores meos prelixioris sermonis fastidio Martyres efficiam, hic filium praecedens tantisper respirabo.

P A R S S E C U N D A.

17. **T**unc hujus sanctæ Viduæ martyrium, fuit ardenter cuiusdam desiderii, idque à Dei manu sustinuit. Martyrum utique longe acerbius illo, quod sancti Martyres per secum Tyrannorum perceperunt, quia per mortem ipsi carnificibus longe pientiore, brevi tempore fucet liberati. *Qui desideris angitum, tormentum quidem mortis patitur, sentiendo au- tem acutissim non amittit.* Mori enecat Martyrem, ut non sentiat; desideria virtutum retinent, ut perpetuo miser emoriatur, letib[us] quidam hujus temporis auctior eruditus. Cum sancta hæc vidua

*Benedict
Fernand
in c. 2.
Gen. fest.
14. n. 9. f.
791 col.*

vidua apud Ostia Tyberina graviter infirmatur, quasi mox redditura spiritum, obrena cui parum suarum generali absolutione, sacrosanctum sibi dari poposcit viaticu. Sacerdos igitur desiderio ejus satisfacturus, eamque communicatus, cum sanctissimo Eucharistiae Sacramento ipsam accedit, cumque iam panem coelestem recepta esset, ex improviso cathartus quidam pectus ejus ita affectus, ut inde ardenter sui ad communicandum concepti desiderii executionem penitus impeditus: Vexatione stomachi Sacramentum sumere nequivit. Quam acerbum hoc à Auditore huic sanctæ illatum martyrium fuit, quando moribunda Deum sub sacramentalibus speciebus realiter presentem, sibi proximè vicinum esse, & tamen ab eisdem fruitione seu communione se per simplicem quedam catharrum impediri videt: Sacerdos in feria 5. post Dominicam 3. Quadragesima dicit Deo, quod sacrificium istud offerat in preciosa morte servorum suorum: in tuorum Domine pretiosa morte justorum sacrificium istud offerimus. Nobis autem significare volens, quales ejusdem sacrificii vel sacramenti sint qualitates, subiungit: De quo martyrium sumpsit omne principium. Nescirem profectò, quānam aliognati causa posset, ob quam quodvis martyrium dicendum sit suam à sacramento Eucharistie trahere originem? Quidnam martyr o cum Eucharistia, aut viceversa intercedit? Eucharistia quoddam est suavitatis compendium: martyrium autem est quoddam quinta essentia omnis amaritudinis. Ministri Eucharistie sunt Sacerdotes: martyrum vero ministri sunt carnifices: Eucharistia promotivo charitatem habet: martyrium vero odium authorem agnosce debet: Eucharistia dat vitam, martyrium vero mortem. Forte idē Eucharistia martyris origo dicitur, quia sicut in Eucharistia aliud est quod videtur, scilicet accidentia panis & vini: & aliud quod creditur, id est, Salvatoris nostri corpus vivum & verum, quod sub illis sensibilibus signis continetur: iga quoque in martyrio de foris videntur accidentia tormentorum & dolorum, iuris veit secundum habet in animo Martyris certam & secundam spem gloriae?

18. Vulgari Proverbio dici solet: Clavis clavum tradit: nō quoque una difficultas viam sterilitad facilius capiendam alterius difficultatis intelligentiam, prout in praesenti difficultate videbimus, si ei insuper novam difficultatem

adjunxerimus. Noftis itaque quod cum Elisabetha gravida S. Joannem Baptizam in uero ferret, beatissima Virgo dono sua relata cum sposo suo Josepho ad eam visitandam per montana se recepit. Cumque in domo Zchariae appulserint, completis hinc inter Zachariam & Josephum, illinc vero inter Elisabetham & Mariam salutacionum, amplexuum, & olearum carencionis, mutuo inter se colloquenter, infantuli quoque in utrilibet matris uero reclusa id est Joannes & Christus, sibi munera cedere, interque se familiarius agere conperant. Unde de illo S. Lucas scribens dicit: Exultans in uero ejus. Joannes enim, tamecum materni ea ceris tenebras reclusus esset, indomum tamecum parentum suorum divinum presus aduenisse hostipem perspicere cognovit, & in signum jubili & laetitiae quasi triplaudans ex filii & latravit: Exulta et infans. Verum cum vero S. Joannes Chrysolomus exstumat, holca saltus fuisse effectus intensi cujusdam & excelsi doloris, quem Joannes tunc patet, non quod adigente velut ex nimis tormenti gravitate infanies, pedibus maternum uterum percutebat, quasi ad egredicendum violentiam adhibuit, tacitusque vocibus adversus matrem lamentatur, utpote quae inauditi doloris martyrio ipsum cruciatur. In claustra natura insultu, & clausi labi vociferabatur figura aliam: & Crys- cens: Inique faci è mater, que tardus prophanus, aqua de gestas in uero procurarem Christi. Martyrem Lumen stringit. Quomodo? Martyrem Joannem Lumen vocas in uero matris existentem? Martyrem Sec. in uigo non est sine tormento. Chirito autem 14. non adeò vicinus esse potest sine gaudio. Ut enim vero Auditores date mihi veniam, ut umbra fabulosi aliquantis perutar, ut uel ha ratione lux veritatis magis magisque illecat.

19. Non dubito quin notum sit, Nascillum à Poetis representari, veluti quandam pulchritudinis perfectam idam. Hic cum pulchritudine juvenis simul in se unum habuisse fertur annorum jucundissimum, ut, omnisque delicate pulchritudinis Apriliem, rafam genitum ejus rubedini comparatam velut pallidivulcum languescere, ipsiusque aurum capillorum suorum collatum flaved, ut gloriam suam video potuerit amittere. Ad gratiositas sua elegantiā collate ipse me gratia omnis videbantur gratiae expertes. Accidit autem, ut fertur, quod postquam aliquamdiu fugitiuſ ſetas ſectare fulles,

fuisse, sicutbundus ad fontem quandam prope-
rant, dumque positis ad fontis marginem mani-
bus, caput suum ad arida labia sua refocillando,
demissus ad aquas, pulchritudo vultus & as-
etus ejus in uodus ei perfecte fuerit repræsen-
ta, dumque hanc fallacem & apparentem ima-
giem, veram quandam & animarum crederet
eile effigiem, suspensu cum attentione in ea-
dem obruta, attonus illam considerabat, &
propria delectabatur imagine, videns enim
quod se ipsum in gestis secundaret, salfi sibi per-
suadet, eam quoque sibi correspondere in affe-
ctu: nam quando eam intrabat vultu placido,
ipsa quoque aquis impressa effigies benigna eum
facie respiciebat, quando tremulam ei dexteram
portigebat, ipsa quoque timidulam exendebat
manum suam. Uno impallescere vel rubetcen-
te, alter quoque pallidus siebat aut rubicundus:
Quando Narcissus, ut elegantis illius vultus la-
bris proximior ficeret, caput suum aut etiam se
pronum demitteret, effigies illi suis quoque la-
biis illi obvia & approximat: At vero cum vix
extimata undæ superficiem ad imprimendum
effigiei osculum terigisset, mille efformantur
fluuentes gyri, in quibus velut in intricata
quodam Labiryno ignorans, an visa ante pul-
cherrima effigies vel verecunda se abscondet,
vel fugiulet indignabunda, ad eandem reti-
nendum manus quidem suas extendit, sed pro-
tinus evanuisse dep. cedent, adeo ut nil nisi un-
dam stringens diros postea passus sit crucia-
tus. Unde ô me miserum alte exclamat,
qui dum ob propinquitatem te possidere existi-
mo, protius te amitto procil à me fugien-
tem. Equis igitur me impedit ut te possi-
deam? Quisam desideriorum meorum ob-
jectum ab oculis meis abripit & subducit. Cer-
tus sum quod id nec maris ampliudo faciat, nec
altitudi montium, nec remota situs positio,
neque valti oceanii profunditas, sed extima un-
da cuiusdam superficies: Hæc sola est quæ ex-
tremè me affligit & vivacissimis me doloribus
cruicat.

Ovid. 1.3.
ll. 6. 44.6.
Quoque magis doleam, nec nos mare separar-
ingens
Nec via, nec montes, nec clausa mœnia portis
Exigua prohibemur aqua.

In hoc etiam proptie S. Joannis Baptista in ma-
terno utero etiamnum delitescentis consistebat
martyrium; Mentis namque oculis in humani-
Paoletti Sanctorale.

tatis Christi speculo, ipsummet videbat Deum
incarnatum, ac proinde Franconius Abbas dixit:
*Divinitus in luto tanquam imago in speculo re-
fuglet, sed nec venerari, nec amplexari, nec pos-
sideri illum poterat. Magis Dei matris vic-
inus erat, nec tamen vultum illum beatificum,*
*Franch. Abb. de grā. Dei
veram scilicet paradisi effigiem videre poterat: in Bibl.
et asseendum enim desideriorum suorum vet. P.P.
objectum nil praeter solum matri uterum inter to 2. En
utrumque amantem interjectum impediebat; 12. full
quodsi aliqua inter ipsos fuisset situs distantiæ, 451. co. 1.*

D. Bern.
p. 1. in fest.
omnium
SS fer. I.
in fine f.
373. A.

D. Greg.

Ambr.
Staibani
in vita
eius c. 2.
fol. 31.Petr. de
Nat. in vi-
ta eius.

Aet. Apost.

2.9. n. 39.

cari metebitur, de quibus Magnus ille Pontifex S. Gregorius loquens dicit : *Quamvis occasio persecutionis deest, habet tamen pax vestra martyrum suum; quia estis colla ferro non subdimus, spirituali tamen gladio truculamus.* Deus autem qui retributionem & favorum abundantiam perpeccis aerumnis correspondere, suoque Martyres præmiate continevit, circa S. Monicam mortem se à semicirco minime dissimilem esse demonstravit. Siquidem eo ipso, quo speciebus sacramentalibus cibari, & viatici loco provideti non potuit, aliud id ipsum liberaliter compensavit, nimis in pulchritimi insanti humanae specie eidem apparet, eamque inter amplexus suos eosque fovendo, donec ei suum in ejus brachis redderet spiritum : *Puerulus (id est Christus) eum amplectens visibiliter apparet, inter cujus amplexus anima illa sancta volavit ad colum.*

20. O quam suauit huic sauctissimæ matris Monice obligati omnes illi, quotquot in religione Eremitana filii sui degunt, imò omnes sancti servi Dei, quotquot sub vexillo & regula Magno Patris sancti Augustini Deo in hac vita militant ! In Joppe mulier quædam vidua, nomine Tabitha, vel alio nomine Dorias, ab hac vita migrat, quia vero erga pauperes magna exercebat in vivis charitatem, ideò idem ob ejus mortem vehementer affligebatur. Nonnulli autem certiores facti sanctum Petrum in Lidda commorari, duos ad eum expedire cursores, qui cum ut in Joppen haud gravate veniret, suppliciter rogarent, prout etiam fecit. Cumque venisset Joppen subito eum in locum ubi Tabitha quiescebat, deduxerunt, quem undique pauperibus inconsolabiliter plorantibus referunt invenit. Qui omnes mox ut Apostolum viderunt, instanti apud eum supplicarunt, ut eam ad vitam per Dei gratiam denuo revocaret, upore quam pauperum cordialissimam fuisse matrem dicebant; cuius proinde beneficentia varia ei passim ostendebantur specimen. Unus enim dicebat: Jam non tantum lacer, sed & totaliter audus incederem, nisi illa hunc mihi velutum comparassem : Alibi vidua quædam vestem qua amicta erat, si offendebat dicendo, hanc mihi vestem sua pecunia comparavit, propriisque manibus suis confixit & concinnavit : Offendentes si tunica & uestes, quas faciebas illa Dorias. Quibus omnibus viis & auditis sanctus Petrus eam per manus appetitusam à mortuis suscitavit : *Dans austera*

illi manum, erexit eam. Videor mihi religiosum Eremitanam audire dicentem, nisi Monica fuisset, quæ per Dei gratiam filium suum convertisset Augustinum, ego de facto non esset. Non quidem vestes quas ipsa mediante accipit, demonstrat, sed immeasurablem gloriam totum Confessorum, Martyrum, Sanctarum Virginum & Viduarum, totum religionum & congregationum Fratrum & militum, qui in omnibus mundi partibus ad majorem Op. Max. & Ecclesiarum Catholicae gloriam & exaltationem florent, & haec tenus florerunt. Sic Joannes a S. Facundo Calicem quandam datur cum hostia consecrata. S. Fulgentius integræ librorum volumina. S. Simplicianus per fidem pastoralē & mitram. Sanctus Paulus coenatus in ferreos carcerum compedes. Sanctus Paulus Episcopus Nolanus catenas quibus tamquam mancipium vincitus fuerat. Sanctus Thoma de Villa Nova verus pauperum pater, loculos sive bursam quibus pauperibus mendicis quam aurum dispensatur & argentum. Beata Rita quædam Crucifixi spinam in fronte. Beata Cirilla de monte falco cor Christi passione & missa doglobulis in bilance mysteriorum facilius adornatum. Sanctus Gulielmus vexillum Lilia aurea refrectis cum galea in capite, ad pedes ejus autem thoracem ferreum & coronam Ducalem. Sanctus Nicolas Tolentinus habitum stellæ distinctum, in manu vero ferreum quandam ostentat disciplinam, rot deinceps alii innumerabiles sancti & sanctæ Dei, quæ illiusfrimma. S. Augustini religio florebat & in particulari religio hac demonstrat S. Augustinum à Monica conversum, qui sub facta Chlamyde sua congregatas tener viginti octo religiones. Milites quoque aliosque sanctos & sanctas, ornamenta nimis carorum & Ecclesiarum Dei. Unde sicut S. Petrus Tabitham resuscitatus per manum apprehendit; *Dans autem illi manum, quod idem fuit, ac si dixisset,* hoc notavit Chrysostomus : *hac manu tua multa bona contulisti in pauperes, eadem quoque manu igitur bonum recipias vitam.* Ita in die resurrectionis universalis Deus sancta Monica dicere poterit ! Circumfer oculos tuos, & vide ac con sidera omnes præclaras arbores, que tuis copiosis lachrymis ad aquatique in sacratissima Eremiana religione fructum salutis suæ, cum mea divina gratia, cum plorantibus oculis tuis referuant acceptum : *Leva in circitu oculis tuos.*

¶ vide, omnes isti qui congregati sunt, venerunt
tibi. Fiduti de longe venient, & Filia tua de late-
resurgent. Unde ipsam Deo gratias agentem,
audire mihi video dicentem: *Conversisti plan-
etum meum in gaudium mibi*, nam si in vita
mortali mundum doloris mei lachrymis irriga-
vi & seminavi, nunc lætitia fructum mihi me-
tete conceditur, nam qui fermam in lacrymis,
in exultatione matant. Eja igitur & benignissi-
ma Mater, gratiam nobis impeta, ut nos la-

chrymistis, quarum adhuc in mundo bona
habetur meritoria, irrigati, sicutus meritorios
facere, illiusque beatitudinis participes esse pos-
simus, quia Deus triplicatum tuum remuneravit
martyrium.

*Nunc nostris melius rogans tu consule rebus,
Pro nostra melius funde salute preces:
Omnis te Jesus, omnis que te invocat atra,
Te quicunque vocant, omnibus affer opem*

*Maphe-
vegius
Landen,
apud
Ambr.
de S Mori-
ca 140.
col.2.*

SERMO DECIMUS QUINTUS IN FESTO S. ANTONII DE PADUA.

*O lingua benedicta, que semper Dominum benedixisti, & cum bene-
dicere fecisti.*

Deu hominem formando, omnibus
cum prærogatis & perfectionibus
dotavit, quæ ad ejus statum requi-
rebanter. Unde S Augustinus cum
hominem loquens dicit: *Quidquid quasieris in
terra, daturus es, quam tu. Dirigite, obsecro
vobis, oculos, ad elegantiam comæ, quæ
est in vertice capitis humani*, quæ quot pilis
constat, totidem videtur opulentissimi filiis au-
teis contexta & concinata. Dicte fodes, nun-
quid vertex hominis tam eleganti coma exor-
natus diadema quodam ex gemmis, & lapi-
dibus preniosis concinne fabricato redimiti me-
retur? Ad contexendam pro cælorum orna-
mento coronam aptiorem Dii materiam adve-
nite non potuerunt, quam Berenices comam
five cincinno. Capilli apud puellas Palæstine
in tali erant pietio & æstimatione, ut auri va-
lorem superexcederent, adeò ut pro unica tan-
tum Salomonis coma comparanda ducentos si-
clos bene imposos eile exstimatorerent. Mox ut
in sereno cæli rheatro corneta quidam appare-
re, crisparatosque crines suos in auram spargere
incipit; omnem stellis gloriam admir. Inter
omnes elegantias quibus Apollo ambitio suscep-
tibile certinatur, nulla est rario, quam sint de-
aurati flave capillaturæ suæ radii. Denique

comæ complementum est majestatis illius, quæ
in hominis vultu pompoñi residere videtur. Et
enim, quod si homo, ut sanctus Bernardus scri-
bit, civitas quædam est, ausim dicere fron-
tem ejus plateam esse ex argenti candore pa-
vimentatam & expolitam, vel etiam Capito-
lium quoddam, in quo honestas triumphat.
*D. Bern.
in Ps. 90.
Et in Cane.
serm. 4.
fol. 50r.
col. 1.1.*
Si vultus hominis animatum quoddam cælum
est, lumen ejus utique via lactea, vel etiam
Zodiaci Zona erit, cuius signa sunt indicia, &
quibus animi inclinationes prognosticantur,
& per lineas quasi per totidem vias judicosa
astrologi cogitatio fertur ad investiganda ma-
xime recondita cordis secreta: *Frons imago D. Isid. &
quædam animi, mentis motum specie sua ex Vine. Be-
primi. Insuper conspicuum illud, quod in luac. l. 28.
genarum compositura reluet, observate at-
e. 86 speci-
ficium, in quo per gemitum quoddam hy-
menænum lilia & rose sibi mutuo despontan-
tur, in quibus quicquid animi tempora in con-
trarium suadeant, uno eodemque tempo-
re vigorem suum habent, autumnus in po-
mis (quia genæ velut duo gratiæ colorata
poma faciei inharent) & verum tempus in
floribus, quia ob jucundæ rubescentes ge-
nas vultus floribus esse videtur respersus, in
quibus admiratio velut argumentosa apis se-
cicum-*

circumagens, liquores gaudii libat, ut favos stuporis effundet; in insiem quoque gratia velut in duobus hortis deliciantes florem excolunt perfecte pulchritudinis. Ad huc nos portam esse dicemus Orientis, in qua velut in propriis eunis nasci videtur puerascens jubilus cum risu, nisi labia & dentes fidem mihi facerent, idem os esse velut mare quoddam, in quo nascuntur, quot dentes tot margarita & duo coralli in duobus rubentibus labiis. Oculi dici possunt magnetes stuporem sibi attrahentes, sine quibus tota Dei fabrica esset, quasi non esset; nisi enim essent oculi, qui eam spectarent, ipsa inset ignorante tenebras ignota delitesceret. Tollatis Solum, qui quidam celi oculus est, & mundi venustatem & elegantiam mox simus in ebeno auctoribus. Imo ipsam celi gloria nomen suum à potentia visiva mendicare videatur, siquidem celi beatitudo sive celestis gloria totaliter consistit in visione beata. Auditus inter quinq. & sensus corporeos primatum obtinet, utpote quod primo nascitur & ultimo moritur. Item qua ratione à nobis scientiae comparati possent, nisi aures nostra nobis mutuant audirem? Sine auditu sepulta nedum motu essent omnes videntes. Aures nostra portae sunt, per quas omnia objecta sono ducere ad audiendam transirent anima. Ad demulcendum aures Rhetorica mire laborat, ut facundiam doceat & eloquentiam. Poesia ad complacendum auribus, verbis metris pedes praescribit, ita ut ne apex quidem per metri leges ligatus extra obitam gradiat, auribusque fastidium procreet. Ad subministrandam auribus recreationem, digiti in cymbalis & cytharis discurrent, & venti intra fistulas cavalque arundines catenari, per harmonia moverant, ab auditu sibi comparant libertatem. Quod si deinde de odorato, qui suam intra nazium spharam obtinet, activitatem sermonem instaurare velimus, perspicue Deum ordinasse videmus, quemne hi suis quoque sint delicti obiectamentis, flores sua fragranna animalia quoque musco & zibetio suo eisdem revereant, arbores quoque ad oblectationem evicerantur, ut ex florace & myrrha ex eisdem emanarent, ad arcendos fastidiosos odores incensorum praeservari consenserat. Imo hæc potenter veluti Dea quodam honorari videret, siquidem idem effectus ex aromatibus myrra & thoris & universi pigmenti pigmenta excitari sufficiet & odores, qui

alias soli debentur Dei suprema Majestati. Glosus quoque non minus quam alius scelus patet conspicuus esse videtur. Ut enim ejus genitale recognoscit per oblatos pilos, acta permixtata volatilia, terra per illata quadripedia, aves per enatos ab illis fructus maturos. Nulla est in terris provincia, qua pro gultu oblatione sua non expedit accepitissima munera. Vitellius ex eo, quod in unum seculum non expenderat, plus quam viginti quinque sectorum millia, visus libi est fuisse nimis parsimonia ostensivissimus. Cleopatra in unius accartari condimentum valorem addidit centum leptoniorum. Paulus Amilius Archimachus aliquem, qui spicidisse mente fuisse in bonum & concionatum redigere ordinem novar, non minoris estimabat, quam aliqui belli ducem, qui integrum exercitorum in campis redigere novit in optimè ordinatam & dispositam aciem. Verum enim vero in fando Antonio Paduano, qui à toto mundo sanctus perthagomiam honorificè appellatur, confitefactiones & praesagittas mortali spectabilius collocavit incredibilis ejus industria, quam natura in alis hominibus perfections adaptaverit Physicas. Ipse namque commam habuit autem sanctum cogitationum. Frontem honestatè decore aptè proportionatam: Genas graticolè coloratas rubore modestiæ. Os ejus & labia nunquam aperta sunt, praeterquam ad benedicendum & glorificandum iuum Creatorem. Odoratus ejus nullus fuit alteri sufficit sive odoribus intensus, quam oratio cum incensis. Oculi ad solum Delibonem, & proximi utilitatem dirigebantur. Glosus ejus alia non desiderabat fuscula, quia quæ jejuniis & abstinentiis sunt destituta. Potentia auditus aliud unquam recognovit objectum, q. in sacras resonanter lundes, & divinas benedictiones. Quæ cum ita se habeant, at tamen lingua Sancti hujus inter omnia alia corporis sui membra perfectissima & singulissima esse videatur. O lingua benedicta, quæ semper Dominum benedicisti. O lingua prodigiosa & immortalem! O lingua quæ potius diuum quam humanum, quid sapit Dehas ignis lucis Antonii Paduani lingua dicturus, cum inefficiencia meam facis mihi perfectam habeam, vos rego, curate ut lingua vestra ejus effectu fletatio attectionis coquimmo supplicant. 260

7. Gentes nonnullæ inveniuntur (si Solino
credimus) lingua profusis expertes. Nonnulla
gens lingua caret. Quod Plinius confirmat,
dum ait: *Ali sunt sine linguis, alii natu tantum
loquuntur.* Idemmet de Astronomis, & Thro-
gloditis pariter legitur. Et quidem, si id ve-
rum est, existimo quod in corpore humano
nulla possit imperficio aut calamitas hac ma-
jor aut infelicitas reperi. Magno enim Dei dono
privatus est, quisquis tali instrumento naturæ est
defrustratus. Quomodo enim, qui sunt ejusmo-
di, desideria sua exprimere posunt? Quomodo
cordis conceptus manifestare? Quomodo animi
cogitationes revelare? Quomodo representare
internarum potentiarum affectus potuerunt?
Hæc ea quæ præterita suæ ita nobis proponit,
ac si realiter ob oculos posita illa cerneremus.
Peroratrix est voluntatis, intellectus ministeria,
& memoria secretaria. Id quod mens in secre-
to concepit, ipsa in aceris tela vivis facundia et
coloribus depingit. Pro necessitatibus exigentibus ipsa
nuoc ad iracundiam commoveri, nunc exigit ad
pietatem, mox turbatas mentes tranquillat &
serenat. Hæc & similia alia encomia ad cele-
brandam sancti Antonii Paduani benedictam
linguam mens mihi esset in medium adducere,
venum perterritus ex illa mihi in memoriam re-
vocata. Titi Livii statua in præcipua magis
tibus Romanæ plateæ erecta, quæ ad indican-
dum stilem signum, digitum labii habebat
admodum, significans quod deinceps ex quo ipse
tum verbo & lingua, tum calamo & scriptis lo-
cutoriis fuisse, nemo aliorum os aperire, aut ca-
lamum in iis, quæ historias concernunt, chartas
applicare præsumat. Cum enim lingua sancti
nostræ pariter in prædicatione adeò excellens, lo-
quendi facultatem mihi interdicit, mea quæ lin-
guæ silenti stratum imponit. Veruntamen te
melius considerata aliæ censco, neque enim
prædicationis sancti Antonii excellenter me à
depræandis hoguæ ejusdem sancti præconis
non tantum non detergere, sed etiam ad eam di-
ludandam animare deber, sicut enim claritas
per approximationem umbra magis elucet &
apparet, ita male concinanæ discursus mei rudi-
tas, ad magis declarandam eloquentiam hujus
sacerdotis lingua, quæ cum tanto spiritus servore
in prædicationibus sele exercevit. mne deliceret.
Uade ut a perplexitate mea tandem me eximi-
cam, dicam cum & hiyo Romano. *Quia tandem lin-
guam tuam soneremus appellations decorabot*
Quo nomine longam tuam exornabo?

D. Chrys.
hom. de S.
Romano.
16.

3. Haud immerito illi lingua factam hanc
lioguata similem dixero, quæ in exitu ab Æ-
gypto casti Israëlitæ Josephi auribus infona-
bat, quam audiuit quidem, sed non intelli-
gebat. Lingua quam non noverat audiuit Hugo.
linguam cùm nimis, siquidem & calrenar-
rant gloriam Dei. Lingua Antonii per orationes fol. 215.
Christianitatis patres auditur quidem, verum
nusquam fecit invenitur, qui esse hujus linguae
valcat penetrare certitudinem, seu qui certo
dicere possit, quæ & qualis haec lingua sit. Sunt
quillam mortuam credunt, eo quod à corpore
sit separata, nec ab illa anima informetur, quæ
in ea lo beatis est connumerata. Aliovent ipsam
vivere assertunt, siquidem in ipsa Spiritus vitæ
aliaque vitam infallibiliter insinuantia acciden-
tia depræhenduntur: Quicquid dicens, hoc sal-
tem certum est, quod lingua sit verè peregrina,
atque hisce nostris sæculis toti mundo obstu-
pescenda. Peregrina inquam, quia cùm alia lin-
guæ vel mortis dominio subjaceant, aut ad vi-
ta jurisdictionem pertinente, hæc simul & super
feretro jacere creditur, velut mortua, & super
vitæ quadriga triumphat. Etenim tametsi in
prætentiarum disputatione nolim de genuina intel-
ligentia sententiosi illius Salomonis Proverbij, Prov. 18.
quod dicit: *Mors & vita in manu lingua.* Cet
rum tamen est, quod si verum sit, aliquid in
manu sua habere, idem esse ac absolutum habere
illius dominium, negari quoque non possit,
quia lingua Antonii, utriusque scilicet mortis &
vita dicenda sit moderatrix & Domina. Quot
enim per culpm mortalem mortuos Antonii
lingua prædicatione sua ad vitam gratia resusci-
tavit? Quot eriam in male operando iumentis
vivaces, pungentibus repensionibus, & mina-
rum leveritate mortificavit? Quot per divinæ
justitiae timorem ad detestationem peccatorum
& morum reformationem permovit? Quot ad
præteritas dissolutiones deplorandas reduxit?
Quot furete qui rapte experti sunt beatam illam
linguam in ipsorum cordibus causate hasta Achil-
la effectus, quæ vulnerabat & medebatur.
Utinam in hanc vitam deuob cœrentium latro-
nes ad contumandum, quod tanquam sarcinæ pre-
tio conducti, effectatis venerabundi oblique qui de-
monstrationibus vita sua sancturatem, & me-
ritorum celitudinem reverentios se simulantes,
dum se auri monetam se isti offerte velle singu-
larem, ferro ipsum crucidare conati fuerint, sed ita
prosterni effectu, siquidem ipse nec munici-
bus ut habet alli, nec dolis & inuidiis circum-

Psal. 80.
Hugo.
Card. ib.
fol. 215.

veniri se permisit, sed sicut quondam ille se à ferro Marii & Cinnæ lingua se defendit: & sicut puer ille mura lingua solvens impedimenta vitam turatus est Crassus; Ita Antonius pro sua tutela aliumensem non adhibuit, quam facta lingua suæ à qua se mox adeò pungi & compungi senserunt, ut ab hujus sancti lingua uno eodemque tempore vitam experti sunt & mortem, vitam quidem at initia, sceleribus suis autem mortem, utpote qui mox vita superiora pertulsi ac pœnitentes impian vivendi normam convertere, Deoque se reconciliare decreverunt, *Mors ergo vita in manu lingua.*

*4. Propheta Regius lingua sive proprietates explicate volens illam scribitur calamo similem esse dixit: Lingua mea calamus scribe velociter scribentia. Quia quidem analogia valde mihi peregrina esse videtur, lingua enim loquens à calamo qui non loquitur, sed scribit, valde est diversa. Lingua velociter currit, pena autem adeò lente procedit, ut vir progedi videatur. Partes linguae ad aures pertinent, pena autem opera objecta sunt oculorum. Nisi forte dicatur, quod non est improbatum, Davide propheticus fuisse de Antonio lingua locutum, que verè pœna fuit, quia ut verbum Dei, Evangelium, & fidem Catholicam iu famosiores Europæ Provincias deportaret, velociter volavit. Lingua Antonii pena fuit, quia sicut pena sine manu non scribit, ita Antonius non fuit locutus ore sibi sed & operibus. Penna fuit Antonii lingua, quia sicut Jupiter ad rigandam encauito charram pennam aquilæ cuiusdam utebatur: ita Deus ad registranda in membris hominum Legis Evangelicæ precepta, usus est facta Antonii lingua: *Calamus scriba, id est, Spiritus Sancti, quæ dicit, non loquitur à me ipso, sed à Spiritu sancto.* Inquit Hugo.*

P. 44. fol. 115. col. 4.

Hugo.
Cardin.

P. 44. fol. 115. col. 4.

Spiritus Sancti, quæ dicit, non loquitur à me ipso, sed à Spiritu sancto. Inquit Hugo. Penna fuit, qui sicut Cytharædi pennam adhibent ad hoc, ut Musica resonent instrumenta, ita lingua Antonii in pulpitis harmonicum redditum Davidis Psalterium, in Cathedris vero ex doctrinis Theologicis sonorum edidit concentum. Fuit Penna, quia in voluminibus quæ compofuit, sensatæ locutus fuit. Penna quæ pavoni Junonis excidit, cœli lingua aestimata fuit, quæ Jovis minabatur supplicia: Lingua Antonii tanquam Penna cœlestis pœnas obtinatis describebat & supplicia. O quam pulchra invenitur inter hæc duo objecta propotione: Procul dubio pœna fuit, siquidem dicere ipsum nihil erat aliud quam scribere: quia sicut pœna quicquid scribit in foliis depictum post

se relinquit, ita quid quid lingua Antonii in medium proferebat, characteribus indelebilibus imprimebat in charta cordium. Id quod Sanctus Basiliscus optimè notavit, similes effectus justis proprios esse affirmans: *Lingua iusti in Medium creditum verba inscribit via atra, tincta quidem non attramento sed spiru Divinitatis.* Penna fuit, quæ Divini Verbichantibus animos auditorum regabat, nunc rectoris materiam exprimens, mox benevolentia, denique timor & amoris licet exegit deducens, siquidem in potestate linguis stat videbatur vel minus tertere, vel per hanc & firmam fiduciam erigeri: *Placidum & seruum se exhibebat, quare se habebat, ut sermo eiusq[ue] boni amore & timore afficeret Auditories.* O penitus vui! O lingua! O lingua scribens! O pennaloquentis! *Lingua ejus calamus scribi.*

5. Potidam lingua sancti nostri hosce Catholicorum aliorumque Dei timore in mortuorum hominum peccatoribus peccatis effectus, nihil mirum est: At vero quod omnem damnationem longe superat est, quod ubique sacra hæc lingua maiorem invenerat afflictionem, prout in Hereticorum peccatorum obstinatione fiebat, ibi se magnificerat etiam probabat. Notum est ex Iob Numerorum, quod numerosus Israel excidit, qui sub Moyse & Aarone Rectionibus militabat in planities Moab, laude procula Jencho eastra metatus fuerit. Unde Prophetæ Balam magnanimitatem Moysis militumque suorum generositatem sibi sat perspectam habens, congregari fecit primates & lenores Madian, eosdemque hunc in modum est allocutus: Hic cervicibus vestris immensis Israel exercitus in sinistras valde suspicione adducti vehementer enim meruo, ut vos ex importivo aggrediebas, omnes interficiat in ore gladii, adeo ut nullus gentis vestre superstes remaneat quare solliciti estote pro vobis: *Ita delicta hic populus omnes, qui in nostris finibus communiantur.* Si modum scire vultis, quo id illus factus esse suspicor, audite: *Quomodo solet bos herbarumque ad radices carpere?* Quasi dicat: velut perpendit prævideo futuras miseras: nam Israel exercitus vobiscurp ager sicut bos, qui terrena herbas lingua sua carpit & dimittit. *Quoniam est haec lingua bovis desumpta metaphora?* Cur nos uititur potius similitudine venti, tamquam aera dissipantis? ejusdemque scindens per aera dissipantis? vel flaminis aliquous, quod pido ac præcipiti eurus suo aggredi vel fieri

infestans ac devotans, omnem à se retinam, quæ ad impedientium illius transsum cū se opposuit, procul dissipat & abjectis velut non utitur similitudine lupi, qui præ nimia fame in rabies actus agnello dilacerat? Respondeat Origenes: Vitulus ore abrumpt herbam de campo, & lingua tanquam falco, quacunque invenerit scat. Balaam igitur Moabitas lebæ similes futuros esse dicit, quos proinde Israëlitici enes, velut lingua bovinæ depascunt & dementent. Unde & Origenes prosequitur: Ita & populus hic quasi vienulus ore & labie pugnat, & arma habet in verbis. Sed dices: Et ergo exercitus Moysis Moabitas cum aliis armis non occidet, quam verbis & linguis? Sie est inquit S. P. Augustinus: Per quod indicari videtur, quia populus Dei nontam manu & armis quam voce pugnabit & lingua. Simili igitur ratione, Antonius predicando adversus Moabitas heretices foventes, & adversus peccatores nutrientes culpas & sceleris pugnabit, præter linguam & verba nulla alia unquam arma adhibebat: Ore & labiis pugnabit, & arma habebat in verbis. Non tam manu & armis quam voce pugnabit & lingua. Principiū vero id in urbe Atumioensi præstitit, ubi aconitum aliasque herbas maximè noxias & venenosas proflus extipav, quando Bonivallum heresiarcham cum universis sibi adhærentibus, qui velut noxiae herbarum illi tempore progerminare & propagari cœperant, in ipsa, ut ajuat, viridi herba extinxit: Verita hereticorum dogmata luculent confundit. Quis insuper omnia alia loca & provincias recensete unquam poterit, in quibus lingua sua velut ense noxiom heresios semen & perniciosa odiorum ziania radicibus extirpavit? Profigatis tertiis erroribus, non pauci ad fidem integratem sunt reduciti. Odia inexplicabilia, & impalables inimicitias ad pacem & concordiam revocavit. Quis unquam vidit, & Auditores, quis unquam audivit magis peregrinas alibi factas metamorphoses? lingua venitur in pennam vel calamus, & penna in ferrum & ensim seu falcem ad demetendas & evelleendas discordias, & heretices extirpandas?

6. Vetus enim verò quisnam est illi qui in benedicta glorijs Paduani lingua hæc fuit prodigia operatus? Auditore prodigiorum istorum auditorem ex sequenti Scripturæ loco. Staruerat Deus olim Moysen & Aaronem ad Pharaonem alegare, ut ab eo sollicitarent populi Isæeliici liberationem, ne illos deinceps sub servitutis iugis & crudelitatem trahide expellos. & angariatos teneret. At verò observeris velim verba quibus eos alloquitur: Ego ero in ore tuo, & in ore illius q.d. Non est quod finitum hujus rexeritum formideris. Ego ero in ore vestro, ego ipsemet lingua vestra respondebo. Cur non potius eis Angelum quendam assignar, qui eos instruat, atq; ad Regem illum ad hoc, ut divino præcepto non contradicat, disponendum, terminos illos plus quam Rhetoricos suggestat & subministrat? Num fortè ad hoc munus instructoris obeundum non sufficeret? Scio equidem, quod in tot aliis obviis casibus longè majoris momenti & ponderis, Angelorum opera ulus fuerit, cur nunquam quoque non eorum obsequio & ministerio utitur, sed potius ipsem utriusque linguae diligendæ assistere decrevit? Fortè ideo, quia ut dicit Salomon: Hominis est animam preparare, & Domini gubernare lingam. Procopius opinatur, quod cum lingua Moysis balbutiens in eloquentem & facundam linguam transmutari debuerit, Deus expressè demonstrare voluerit, id ipsum particulare Dei opus esse, ideoq; Angelus se huic rei ingerere noluerit: Non Angelus, non creatura, Creatoris est novas formare lingas. Porro linguam Antonii in pennam & entem transmutant fuisse clare ex affectibus videtur licet, siquidem lingua ejus nunc loquitur, nunc scribit, nunc dicitat; Modò enim Fides prædicat, mox Christi Evangelium auditorum suorum cordibus inscribit, demum verò ex jam sopitis & superatibus discordiis palmas reportat, atque de hereticis dissiplinis gloriose triumphat: Er quid inde aliud arguere possumus, nisi quod Deus ipse non verò Angelus lingam ejus direxit & gubernavit? Non Angelus, sed ego ero in ore tuo. O lingua benedicta quæ sedes & residencia fuisti Dei illius, quem ceterorum vastitas capere non potuit: Quid mirum? Auditores, si funesta mors pedem suum lingua huic immittere non potuit, si illam is qui vita author est, inhabitavit?

7. Etenim ab illa exclamazione quam S. Bonaventura circa hanc linguam fecit, satis perspicuum consequitur, illam plus diviniti in se habuisse, quam humani. Dicit enim: O lingua benedicta quæ semper Dominum benedixisti, & cum benedicere fecisti. Porro mox ut natus est S. Joannes Baptista, decrepitus ejus Pater & Sacerdos Zacharias suppellectilem scripporiam sibi adferrit jussit, & atreptâ penna nomen quod infantulo sibi nato imponi decreverat, in chittam exaravit: Et postulans pugillarem scripti dicens: Joannes est nomen ejus. Pulchra

Thom. de
Trus. in
vita S.
Anton.

chra admodum & ingeniosa est observatio, quam super hoc factum sibi format Origenes. Dicit enim linguam hujus Sacerdotis antea mutam fuisse: *Eris tacens & non poteris loqui.*

Ib. n. 20.

Mox vero ut loquela recuperavit, lingua ejus ex humana in divinam est transmutata. *Hu-
mana esse datus & transit in sortem Divinam.* Et ergo sermo lingua conditione manifesta (Cer-
tum id est, nam qui de celo loquitur, & qui de
terra est, de terra loquitur). Qualis igitur sermo
Zachariae fuit? Prima verba quae post recuperati-
onem faciliatem formavit & expressit, be-
neditioes fuerunt, & laudes quas Deo pro-
muntiavit: *Aperatum est autem illud os eius, & lin-
guae eius & loquebasur benedicens Deum.* Lingua
ejus Deum benedic, igitur divina est, ut augu-
mentatur Origenes: *Humana esse datur & tran-
sit in sortem divinam, nimisrum quando loque-
batur benedicens Deum.* Cum igitur Seraphicus

Bonaventura exclamat: *O lingua benedicta qua
semper Deum benedixisti, quis negare audiebit?* Antonii linguam Divinitatis titulum majori si-
bi jure vindicare, quam linguam Zachariae?
Hac enim semel vel bis Deum benedixisse re-
peritur, sacra autem Antonii lingua eum quovis
tempore, omni hora & momento sine intermis-
sione benedixit & depradicavit: *semper Deum
bendixit.* Lingua non humana sed divina, ideoq;
cum S. Petro dicere possumus quod sic effecta
divinis coniuncta natura.

*8. Vocabit D:us quondam Jeremiam mag-
num illum Prophetam ei que promisit, quod
si conatur separare pretiosum a vili, os futurus
sit Dei: Si separaveritis pretiosum a vili, quos
meum eris.* Quidnam per hanc Prophetam fa-
ctam promissionem intelligit, quando dixit:

*Hugo
Card. ibid.
fol. 210.
col. 4.*

Quasi os meum eris. Non videatur Expositi-
tes quoad hoc factus bene convenience. Hugo Car-
dinalis putat idem esse quod *Mibi familiariter &
inseparabiliter adhaerebis.* S. Hieronymus, S.
Theodosius, S. Thomas & Lytauus: *Eris mibi
familiarissimus.* Alii exponunt: *Quasi os me-
um eris, id est, dabo tibi inter Prophetas aliquid ex-
imum, nempe ut affidet stes ante faciem meam e-
goque libenter aspiciam, ut quotidie donis singula-
ribus ornem.* At vero S. Joannes Chrysostomus
dicit per os Dei proprietatem intelligendum esse Ver-
bum incarnatum: *Quasi os meum eris, id est, os
Dei, quasi Christus & similium Christo, qui est
os Patris & verbum Patris.* Omnia igitur haec
præmia Deus Jeremias concedet, si superius me-
morata probè executus fuerit, e quibus præci-

puum est, quod os & lingua ejus in os & li-
guam Divinam commutabuntur. Os Dei, Huc
usque igitur vidimus iudicium qualitatis Do-
minum: Videamus nunc quænam Propheta al-
praemium illud comparandum facere debet in-
dustriam, cuim præcipue opere hoc sic præ-
cipue debeat incumbere: *Si separaveris pre-
iosum a vili.* Forte vult Deus ut Propheta flore
separaret ab utrīcīs? Rosas à spinis? à fructu-
num? Triticum à palea? aurum à lato? gemas
à faxi? Rupertus Abbas Tuitio: *Pretiosum
à vili, id est verum à falso.* Quidnam, odoce
Catholice Fide pretiosius esse potest aut venis
Lingua autem Antonii prædicacionis in
hanc separationem fecit? Igitur debetstulti
promissum Divinitatis præmium. Quæsum-
um, id est lingua Dei eris. Lingua qua anima
in Dei aestimatione adeò præiosam, ab hoc
mundo adeò vili & abjecto separat, dico
mēritō est lingua Divina. Dicite lodes, quod
fuerint inventæ animæ, qua hac lingua præ-
dicante reliquo mundo religioso clausi, & Dei
obligio se dedicarunt? Ecce igitur illam in Dei
linguam transmutatam *Quasi os meum eris.* Tu
certe fuit anima, qua mediante sacra Antonii
lingua à vili statu peccati, sensualitatis, avaricii,
superbiae, odii, aliorumque similitudinum malorum
separata fuerunt, ut earum numerus penitus ce-
plieari nequeat. Sufficiat obiter influuisse scri-
vanum quendam pessimæ virtutis, corruptissimo-
rumque morum hominem, quem pro Christi
fide Martylem effecit. Taceo pessimos illos
scicarios, quos licet non minus iniquitate quam
ferro armati essent, ad ponitatem reduxit.
Petriano viginti duos latrones, quos in unico

Tempore

14.

fol. in
14 Mac

ibid. 18

Scil.

dunataxat cum illis habito colloquio a lacrimis Tunc
suis contaxat & convertit. Sed dicit: nunquid tu vix
nunc Benevillus heretarcha enile alius sceleratus
tus & equivoca? Et tamen hic per linguam Sancti
nostris ad hereticis detestandam & amplecten-
dum Evangelium permotus fuit. Unicus Ezze-
lianus Tyrannus Paduanus, nunquid quod mar-
liriam, cuius author erat, decem milibus &
parandus erat? Et tamen hic per Antonii con-
ditiones compunctus visus est, suspensus ad col-
lum fune lachrymabundus & contritus ad peda
Sæti jacere prostratus. Quid igitur poterit quod
minus hoc Enthymena formenit: *Lingua An-
tonii separavit pretiosum a vili.* Ergo lingua Dei est.

*9. Et quidem si consequentiam hanc no-
dum satis præbat esse existimet, non inga-
tum vobis futurum spero, si illam alio quantum*

Scriptura loco corroboravero. Nostis igitur Christum in Evangelio suos interrogasse Apostolos, quidnam homines de sua persona arbitrentur aut sentiant: *Quem dicunt homines esse filium hominis?* Hic respondit: *Alii Iohannem Baptizam, ali autem Eliam, ali verò Ieremiam, aut unum ex Prophetis.* Et postea subiungit: *Vos autem qualem de me conceptum esformatis? Quid dicitis? quem me esse arbitramini.* Placuit scilicet à vobis explorare aliorum iudicium hominum, nunc quoque curiosus & cupidus sum investigandi arbitrium velutum. Responde: *Vos autem quem me esse existimatis?* Verum, obsecro te, ô Domine, condonau in urbanitatem meam, nam desiderium sciendi ad interrumperum sermonem tuum me uget. Peto igitur à te ô Domine, nunquid discipuli tui veri homines sunt? Quis dubitat? Jam jam interrogat: *Quem dicunt homines?* quod si illi quoque sub numero hominum continentur, cur postea subdit: *Vos autem &c. quasi ipsi inter homines censendi non essent?* An discipuli non erant homines? Abulensis punctum difficultatis hujus tangit, & responderet: *Ad ostendendam dignitatem Apostolorum, quia illi non erant ut homines, sed ut Dei. Homines quidem erant, sed Deificati.* At vero in quoniam Divinitas hæc suam habet originem? Forte ex familiari conversatione cum Christo qui verus Deus erat? Nequaquam; sed ex sermone quem protulerunt prædicando non tantum humanitatem, sed etiam Divinitatem Verbi incarnati, prævidebat enim quod dicti essent: *Tu es Christus filius Dei viri, unde sibi divinitatem compararunt: Quia aliquid de Christi Divinitate sentiebant.* Alias autem turbas Ideo turbas vocavit homines, quia de Christo solum sentiebant esse hominem. O igitur lingua Antonii sacratissima quæ Deum toties ac tam frequenter in plateis & compitis, in Cathedris, in oppidis, in Ecclesiis, in choro ac pulpitis publicè prædicti, laudasti, glorificasti, quid non non humanitatis sed Divinitatis titulum justè promoveri se censeberis? valeat ergo consequentia hæc. Ergo lingua Antonii lingua Dei est.

10. Accidit quod Sanctus per urbem Podiensem transiens obvium habuerit certum quendam Notarium, viuum turn ob licentiosam vitam, turn ob inordinatam conscientiam valde famosum, coram quo servus Dei humiliatus profundam ei fecit reverentiam: Cum autem peccator ille ab eo per contemptum se derideri existimat, iratus dixit ad Sanctum: *Nisi time-*

Paoletti Sanctorale.

remiram Dei, gladio te percuterem, quoditarne ridiculum facis. Noli quælo irasci, respondit Antonius, nam ego ideo veneror, quia pre video Praclarum te Martyrem fore, prout te ipsa postea factum est; Nam idem abiens ad prædicandum Saracenis, Christum esse verum Deum & Dei filium: Mahometem autem esse filium Sa-thans & perditionis, Martyrum intrepidè sustinuit. Lingua Antonii futura prædicti, facta Propheta. Id quod scribente Isaia Divinitati proprium est: *Annuntiare qua ventura sunt in Ita. c. 4. futurum. & sciens quia Deus est vos: Manifestum igitur est lingua S. Antonii quiddam Divinitatis participasse, ex hoc finitum est: Lingua Antonii annuntiabat qua ventura erant.* Ergo lingua Dei est.

11. Nulla inventi potest creatura præsentim corporea, quæ in uno eodemque instanti in pluribus locis esse possit; Soli enim Deo facultas hæc reservatur, cum enim sit infinitus, nec tempori commensuratus, nec loco circumscriptus, non solum simul & semel pluribus locis & ubique operationum suarum efficacia adeat; verum etiam nullus est locus vel spatium, quod eis suo non adimpleat. Optime P. 132. idipsum Propheta cognovit, dum ait: *Siascendo in calum, tu illic es, si descendero in infernum, ades.* Verum enim uero lingua Antonii in hac particulari conditione quiddam Divinitatis suo modo partipare videatur, nam sèpè in uno eodemque temporis punto in pluribus distinctis, & procul distantibus locis deprehensus est fuisse operatus, sic namque in monte Peñalano simul & semel uno eodemque tempore, auditus est in pulpite prædicatorum, & in choro Conventus sui cum fratribus Psalmos decantans: *Eodem tempore & le- 10. de la. tationem in choro fratrum vijus est legere, & in pri- Haye in mario tempore Concionem habere.* Ergo lingua vita ejus Antonii lingua Dei est. c. 16. &

12. Gregorius IX. Sumamus Pontifex Con- Laur. cionem Sancti nostri auscultans, tum ob dicen- Sur ibid. di facundiam, tum ob doctrinarum suarum di- Thom. de spositionem, tum denique propter exactissi Trus. in mam scripturarum notitiam adeò vehementi vita ejus admiratione affectus fuit, ut eum Arcam ap- pellârunt Testamenti. At merito quidem: *Quia Franc. quemadmodum ex arca celestia dabantur ora- Mendo. cula, ita Antonii lingua Divina mentis aperie- in virid. bat arcana.* In arca lex recondita erat: *Lex quo- n. 148. que erat sacrata Antonii lingua. Nam si, Lex juber ea qua facienda sunt, prohibeturque contraria. Cic. lib. i. Hæc de legib.*

Hæc quoque commebdat bona, mala verò de-
testatur: exhortatur ad virtutes, & vitia prohibe-
tur. Lex Dei divina imponebat præcepta: Anto-
nii lingua superna publicabat mandata. De lege
pud Max. Demosthenes scribit: *Ut corpus anima carens*
cadit, sic civitas nullis administrata legibus ever- tatur. Quot enim anima in æternam fuissent per-
nitient præcipitatæ, nisi ab hac lingua regulatæ
fuissent? In area virga collocata erat: Virga quo-
que Antonii lingua fuit; sicut enim virga Moy-
sis percutiens aquas desideratas extraxit; ita quoque lingua Antonii ex lapideis peccato-
rum cordibus abundantiam elicit lachryma-
tum. Sicut virga uti Ephrem Syrus scribit: *Con- fudit omnes incanatores, & reliquos maleficos*
Ægypti; ita lingua Antonii peccatores confu-
dit & convertit hæreticos. In Arca Manna con-
servabatur: Manna quoque erat lingua Anto-
nii; Nam sicut Manna omnium gustui con-
formabatur, ita hujus lingua sermones, & ex-
hortationes, uniuscujusque Provinciæ accom-
modabatur auditui, quando nimirum Summi
Pontificis iussu Romæ variarum nationum pe-
riginis prædicans, siagni planè intelligebant idio-
ma nationis suo in quo & nati & educati fuerant.
Uoum Manna omnes edebat sapores, una lingua omnia mundi idiomata pronuntiabant. Quod si igitur S. Antonius per Diploma Gregoria-
num declaratus est esse Arca Testamenti, pariter lingua suam legem, virgam, Manna. De-
c. 15. &
Tbom. de Trus in vita ejus.

Io. de la
Haye in
vita ejus
c. 15. &
Tbom. de
Trus in
vita ejus.

Math. 8.
27.
Luc. 8. 25.
Marc. 6.
49.

peregrinos pisces; qui omnes ad eum ause-
tandum cique obediendum promulgatum ac-
cuerunt. Quibus omnibus Antonius velut in
rationis compotes suis fecit, concionari coepit, &
dicere. Accedite o creature Dei, & nolite que-
quam timere nec escarum fraude, nec tem-
pore infidias, nam Verbum Dei, quale est quod ego
vobis sum prædictatur, non afferit nec capi-
vitam, sed eandem potius dat & prologat. Pa-
terquam Deus vobis donaverit hoc, quod est.
Etsi vivens, insuper nobilis hujus elemen-
tationem pro veltra securitate vobis afflu-
vit, in quo secuti prorsus degredi a terra inter-
diis, a turbulentis aëris, nec non & aëris ful-
minaibus. Pascuorum vobis abundanta non es-
tis, & omnimoda fruimini libertate. Vobis
quoque est quod in alio mari obtinetis domi-
num; quod si vos alii offendere querant, sis
prædicti etsi ad fugiendum, aque ad absconde-
dum vos loca refugit. Quapropter Laudat
Deum, & benedicit eum in æternum. Menin-
te quod tempore vindictæ Divinæ à cæli suppliciis
exempti fueritis, & velut salvum quicunq[ue]
conductum in diluvio universalis habuimus; so-
autem sic Creature aliae, qua velut a calam-
tum exercitibus obessa, inter medias tempe-
stes miserabiliter & infeliciter naufragantes,
uter mortis horrores vitam suam perdidentes, de-
proinde vos qui permauilitis illicet Laudat
Deum, & benedicit eum in æternum. Vobis in
Balenæ & Cete grandia loquor, qui montes in
mari formati, & in squamosa gente Gigantes
estis; nulla ad vos capiendo inventi rea po-
suot, ac proinde eo modo in mari degitis, sicut
magnates in terra; Nullus est qui vobis legem
præscribat, aut vos non formidet; Nullus omni-
minum quod in mari obtinetis impugnat, nec
est qui veltra in mari itinera interceptat, aut im-
pediat, ipsumque mare gracilis ubi videtur,
quod immensam molem veltram in suis sui
amplitudine hospitio excipiat. Laudat Deum,
& benedicit eum in æternum. Vos o Delphini,
qui ex instinctu naturali humana idiomam in-
tellegitis, inter alios Oceani habitatores sedo
veloces estis, ut nullus qui vos in mora alle-
quatur inveniri possit. Vos Astrologi, qui
impetus, aquilonarium ventorum violen-
tias prævidetis, veltra tripudia tempestum
maritimorum certissima sunt prognostica; ca-
retis omni felle, quod choleram in vobis ac-
cedat, ideoque naturaliter placidi etsi aque
mansueti, nec anni vita veltra brevitatem al-
quam

quam recognoscunt; atque ideo *Laudate Deum, & benedic eum in eternum.* Magnum quoque est quod vos ô Murenae possidetis privilegium, qui cum venenosissimis serpentibus amnisiem insatis, ideoque ab illo nequaquam contaminamini; vekta in pariendo q̄ovis mense fœcunditas, à q̄ovis alio p̄scium genere magnam parceretur invidiam, si ad illam cognoscendam capacia essent. Non habetis in specie vestra malevolos, qui vobis prædominantur, Domini estis & vestri ipsiusmet gubernatores. Una spina dorsi, cœltri loco vobis servit, quo filum ihsidiosam escam portans à vobis præscinditur. *Laudate igitur Deum, & benedic eum in eternum.* Vos quoque Polypi, sive Polypedes, ad pedum velstrarum multitudinem reflectionem facite, quos natura vobis addidit; ut per molles & liquidos Oceani campos libere oberrare possitis; hanc vobis Deus donavit prærogativam, et si escam hami prædati hamo vicissim cedatis in prædam, facile vos ab eis aculeo liberate valeatis. Adhuc ut securi esse possitis, ne undatum procellæ in arenam vos proscriptentes, in andapiscatoribus in prædam relinquant; natura provida mater vos scopolis occurrentibus ut affigatis sollicite vos edocuit, donec temperias in tranquillitatē committetur; & tametsi vobis Carabi insidentur, nunquam tamen inter vos prælium committitur, in quo victores non evadatis. Atque ideo *Laudate Deum, & benedic eum in eternum.* Hic quoque adeste Barbatuli Molluli, qui guttum delicatissimum subministratis hominibus, neque vescimini cibis vulgaribus & grossis, sed perfectissimis cottallis in profundiori maiis sicut enascentibus. *Laudate Deum, & benedic eum in eternum.* Carpiones item quibus terra & aqua mensas præparant. *Laudate Deum, & benedic eum in eternum.* Sepiae quæ aquas sanguinis vestrī attamento turbaris, ne à p̄scatoribus investigari aut inventari valeatis. *Laudate Deum, & benedic eum in eternum.* Oltre denique rudi & scabrosa cortice armata, locusta impenetrabilis amictū vestrī; Testudines quoque quæ ampliā habentis domum vestrā in dorsi vestrī circumferendi facultatem, *Laudate Deum, & benedic eum in eternum.* Tandem verò discursu suo, quem ad congregatos pisces habuerat, hunc in modum terminato, pisces qui muri sunt, caput suum inclinantes affirmativum dedere signum, quo se divinæ huic linguae promptè partitū esse contestabantur, ac tandem undis scese de-

nus immingerentes cum gaudio & lætitia dispa-
ruerunt. Adhuc sicut mare præceptis à lingua Christi enunciatis contradicere non potuit, ita quoque ipsum mare, lingua D. Antonii, haud secus ac si divina fuisset, sese obsequiosum exhibuit, efficiendo ut numerosa p̄scium familiā, ad Sanctum in littore stantem accurat, eundemque attenta auseculeret.
 14. O quot suorū hujus linguae prodigia, quæ divinatum benedictionum egregium fuit instrumentum! O lingua benedicta (exclamavit olim Seraphicus Bonaventura) quæ semper Dominum benedixisti, & alios benedicere fecisti, nunc appetat quanti meriti fructū. Quod si sancto hoc viro apertis campis prædicante Dæmon per excitatam horrendam ventorum, aquarum, grandinum, tonitruorum & fulminum tempestatem efficeret nequirit, ut vel uia pluviae Thom. de imbricose aut grandinis stilla super auditores Truf. in magno numero circumstantes decidat, id ipsum vitam ejus. linguae ascribatur Antonii, Quæ semper Dominum benedit. Quodsi ad instar linguae magoi Eliæ (de qua Chrysostomus serm. 2. de Helia dicit: Clavis cœli fuit lingua Eliæ, iubet enim & clauditur calum; orat postmodum & aperitur) in territorio Paduano Cœli prout prostrulaverit necessitas clausi, pluvias prohibet videantur: mox vero aperti in commodum agrorum salutares aquas videantur diffundere. Id totum adscribant linguae Antonii: Quæ semper Dominum benedit. Quod si à Canonis Lateranensis ad gloriola Francisci vexilla transiens à quodam hisce verbis illusus: Abi, abi quia sanctus eris: ipse modeste respondit: Quod si hoc unquam audieris, Dabis gloriam Deo, prout tempus & experientia deinceps monstravit; adscribendum hoc est linguae Antonii: Quæ semper Dominum benedit. Quod si Antonius gloriolum Doctorem S. Thomam de Aquino, qui per longam stellarum observationemensem fabricavit Philosophicum talis temperaturæ, ut incudem quandam in duas potuerit distingere; si inquam hunc Doctorum Angelum secutus ferrea perulantium & facinorosorum peccatorum corda emollivit, eadem ad veræ perfectæque contritionis actus reducendo; tribuat id totum linguae Antonii, Quæ semper Dominum benedit. Quod si mulier quædam in Franciæ regno Verbum Dei à S. Antonio prædicatum audiendi percupida & Claud. ab hoc pio opere repugnante marito impedi- Parad. ta, in sublimiore domus suæ locum ascendens, de-

de symb.
Heroicis
f. 62. apud
Ant. Ric-
ciar. in
Com.
symbol.

Concioitem Sancti distinste audivit, & perfec-

te intellexit, licet a Sancto esset duorum mil-

liarium spatio remota: Cum ad duo millaria ab-

esset locus ille, vocem viri Dei prædicantis audivit.

Id lingua Antonii tributatur, Quia semper Domini-

num benedixit. Denique tot ab hac lingua pa-

trata fuere divina prodigia, ut merito dici haec

lingua possit consors facta omnipotencie di-

vinæ.

15. Sanctus Pater Augustinus de Benignitate

Dei nostri loquens, Deum breve aliquod

medium viamque compendiosam advenisse

dicit, qua nobis suam participare Divinitatem

posuit: Beatus & beatificatus Deus præbuit com-

pendium participanda Divinitatis sue. O felices

nos, si viam hanc ad finem adeo gloriosum &

dignum consequendum valde oportunam af-

sequi possemus. Videamus igitur, num fortasse

in Scriptura sacra aliquod iuvenire possimus

eius indicium. Et quidem ni fallor tale quid

in exodo nobis occurrit; Ibi namque legitur,

quod cum Deus firmiter statuerit, ut Moyses

eum Pharaone locuturus eundem convenire:

Exod. 6. Loquere ad Pharaonem Regem Ægypti omnia

qua loqueris tibi, isle excusaverit dicendo, se ad

id munere inceptum esse, siquidem ad hoc ut

quis adeo magno & præpotenti Monachæ lo-

qui auctæ, requiratur, ut si orator aliquis magnæ

qualitatæ & experientiæ, ejusmodi autem con-

ditiones in se minime se recognoscere, cum sit

lingua balbus & blasphæmus: En increuincis labiis

ego sum, quomodo sudiet me Pharaos? Itane? in-

quit Deus, adeone humiliter de persona tua

fentis? Ita vilem te aestimas? Ex nunc Divi-

nitatis meæ nomen meritis: Ecce constitui te

Deum Pharaonis. Estne possibile quod per u-

nam humilitatis tanta obtineatur excellenter?

Seu quod viro adeo humili Divinitas attribuatur?

Imo vero, hic est stylus Dei ordinarius;

neque enim est oportuens & efficacius me-

diū, nec via securior aut compendiosior ad

impetrandum a Deo nescio quam Divinitatis

participationem, quam humilitatis actus ex-

ercere. Id ipsum S. P. Augustinus inservire volet,

quando ait: Deus præbuit compendium par-

ticipanda Divinitatis sua. Ita Rupertus Abbas

Tuitiensis hunc Scripturæ locum exponit:

Quoniam cum Pharaone ducicare & cum Regi-

bus configere te indignum dicas, auge hoc modo

usque ad novissima terra te deprimis: Ecce ego

in sollam te super altitudinem rubrum, faciam-

que te Deum. Porro gloriosus Sanctus noster

Lib. 7.

Cod. 26.

iter aliquando faciens vesperi in monasterio

quoddam aliena Religiosis diversit, ejusdem

Patres pro exhibitu sibi hospitalibus &

charitatis obsequio imploravit, quod & promis-

ti animis ab eis actu cum præstrium fuit. Reli-

gioosi autem illi ex aspectu, incessu, moribus &

loquendi modesti satis adverterunt, ipsorum

non vulgare quendam virum, sed virtutibus

præstantissime ornatum esse, cendens ut his

quodam sermonem coram illis habito com-

munitatem seu familiam ipsorum digredi vol-

let, instantissime rogarunt. Quid hic facies o-

sancta & facunda Antonii lingua.

Patres diligiosum istud a te præstolantur oblegavum, ut

ex tua facundia & spiritu, qui te inhabitas, ab-

undantia consolationem aliquam habuerit.

Ad quid igitur te resolues? Devotæ ipsorum

petitioni non condescendere, inexcusabilis

erit inurbanitatis tuae actus, si potest qui se ini-

tato cum affectu exhibuerit beneficos &

charitativos. Audite igitur, Auditores, qualem

tandem resolutionem benedicta hec lingua

cooperit. Non sum, inquit, ejus qualitas &

eruditio, cuius me esse existimat. Idem

sum, & linguam habeo simile exercitus pri-

sus inabilem. Sum omnium fratrum Reli-

giois meæ facile innotescens; ac prius no-

studui, quo potius ob inidoneitatem & inca-

pacitatem meam, superiores nostri officii vi-

litoribus magistri domeltici Monasteri

applicuerunt. Dixit, quod in monasterio octo-
Toma-

paus semper extitit in lavanda quadru & [sic] Tru-

phis, atque in verrando canobio potius quam in l-

itterarum studia. Faciamus itaque hoc loco alio-

quam inter Antonii & Moyis linguam com-

parationem. Moyses Pharaonem aliquo re-

duit, quia verè & realiter in lingua sua paue-

batur defectum. Et incircumcisus labi eg-

sum. Lingua autem Antonii docta, facundi, &

eloquens erat, & tamen ad loquendum fe-

licitandum se ignorantem proficiebat & in-

idoneum Responsum quam Moyes Deo de-

dit, veritatis actus fuit, quod vero Antonius

respondit, humilitatis effectus existit. Moyes

per veritatis expositionem, loquens de-

cetum manifestavit, Antonius autem sub spe-

cie ignorantia virtutem humilitatis abscon-

dit. Denique Antonius ut humiliter se demon-

straret, vilis auctoritatis voluit & ignorans. Ideo D. Ig-

nius vera est illa Gregorii magni sententia: Hu-

milis dum se dejectum, ad Dei similitudinem se

condensum. Lingua Antonii incomparabiliter plus & rati-

præ lingua Moysis se humiliavit, quis igitur Divinitatis participationem ei denegabit. Verum eheu quam differentem linguam meam invenio à lingua glorioissimi Patris Antonii. Hac enim eloquens erat & indefessa, mea autem irtore ex sermonis prolixitate deflata & fatigata ad ulterius dicendum idoneam se & in habilem declarat. Unde de bonitate vestra futurum spero, ut mihi modici temporis spatio respiciendi facultas concedatur.

PARS SECUNDA.

16. Hucusque de lingua Antonii egimus quoad esse & operati illius temporis, qui vivus erat; superest ut etiam ad eandem quod tempus mortem consequens reflectio ne faciamus. In qua quidem prodigium quodam obseruo per tot annorum centurias obser vatum, quod certe toti mundo ingentem stuporem conciliat; scilicet quod in hodiernum usque diem illæsa, intacta & incorrupta servetur, haud fecus ac si viva esset. Tempus omnia devorans atque paulatim consumens, nullus ad dannum aliquid illi adferendum dentes haberet. Mors que omnia disperdit, ad eam incinerandam vires non habet. At vero videamus obf ecto, an hujus incorruptionis, alias penetrare causas valeamus. Et quidem in primis reperi, quod Cor Germanici in mediis flum mis posuisse combu: i non poruerit, obstante poterissimum quodam veneno quo erat infectum. Lingua Antonii nullo quodam fuit toxicum aut veneno imbura, sed suavissimo halitus, qui ex ducissimi pueruli Iesu, quando illum iotra ex juxta brachiorum amplexus constringebatur, infantibus blanditis demulcebat, exspirabatur, condita fuit, aque ideo intacta & incorrupta conservatur. Lingua Antonii è diametro opposita fuit linguis animalium illius, quod in Hispaniarum Provinciis invenitur, & Xiphia appellatur, quod linguam haber adeo duram, ut quod alia animalia dentibus faciunt, ab eo per linguam fiat: at vero ubi animal idem mortuum fuerit, quavis cera aut herba eadem lingua mollior & fragilior efficitur; de qua proinde Opus scripsit:

Venit Xiphiam quidem ubi reliquerit spiritus
Statim ipsi etiam ille commoritur validus
gladine

Ipsique arma cum Domino extinguitur &
reliquitur
Os imbello.

Lingua autem Antonii qualis in vita fuit, talis quoque in morte perseverat, nunquam à se metipsa varia, nunquam putrefacta, sed vita semper perseverat. Corruptionis & mortis effectus sunt peccati: *In pulvrem revertaris: Et ad hom. per peccatum mors.* Et sicut Theologi docent: *s. 12.* *Corruptionis infligitur à Deo per peccatum.* Ubi *Franco* ignis effectus non deprehenditur, causa quo *Mendoza* que non repertitur. Cum igitur lingua Antonii *in viride*, incorruptibilis sit & immortalis, signum valde *l.6. ora.* manifestum, quod nulla procul culpa fuerit *11.* contaminatus. S. P. Augustinus in ea est opere *D.P. Aug.* *nione*, quod & Adamus divinum non fuisset *Lib. de transgressus præceptum*, suamque innocentiam *Quæst.* conservasset, immortalis futurus fuisset: *Deus nov.* *E.* *bominem fecit, qui quādū non peccaret, immor-* *talitatem vixeret, ut ipse sibi auctor esset, aut ad vi tam, aut ad mortem.* Et S. Thomas de Aquino: *D. Th.* *Inerat anime vis quedam supernaturaliter divini:* *P.p. q. 97.* *tus data per quam poterat corpus ab omni corrup-* *a. 2. in* *tione præservare.* Argumentemur igitur nuoc ab *Corp.* *effiectu ad causam*, scilicet: Quod cum videamus lingua Antonii inalterabilem præservari & incorruptibilem, credamus necessarium sit, ipsum Innocentia statum perpetuo conservasse, nul lumque ab eadem sancta lingua verbum ini quum emanasse, quod vel venialiter divinis prædicta præceptis potuisse.

17. Mira profectio res est, quod Dæmon Job invictum illum patientem à pedibus ad verticem usque totaliter putredine cooperire potuerit: *Percutiit Job ulcere pessimo à planta pedis usque ad verticem capitis.* Job. 2.7. Lingua ramea sua intacta permanente: *Derelicta sunt tantummodo labia;* Job. 9. 20. vel ut alii legunt: *Lingua circa dentes mox.* Et quidem nonnulli illud singulare quoddam Diabolici spiritus stratagemam fuisse opinantur, ex collimantis, ut nimirum per hingam occasionem præsentiam haberet offendendi Divinam Majestatem. Alii autem existimant, Dæmonem linguæ nullum conciliare noculum, aut eam contaminare potuisse, eo quod fuerit instrumentum earum benedictionum, quas Deo quotidie pronuntiabat: *Dominus dedit, Dominus absolvit, ita factum est, si non est Dominus benedictum.* Job. 1. 21. Cur igitur glorioi sancti nostri lingua Deum continuò benedixit; & ab aliis bene dicit

dici curavit: Lingua benedicta, qua semper Dominum benedixisti, & alios benedicere fecisti, inquit Seraphicus Bonaventura: consequenter non minus quam lingua partientis Jobi ab omni debebat putredine illata & intacta conservari, affirmante S. P. August. in Job: Lingua qua Deum maledicit, semper minuitur, qua Deum benedit, semper augetur.

18. Olvvaldus Britannus Rex erga pauperes & inopes summe fuit beneficis & charitatis: nam quotidie ad se in atrium miserorum confluens alere solitus erat. Accidit autem quod die quadam cum egenorum multitudine Eleemosynarum copiam superaret, & dispensator idipsum Regi una cum Adriano Episcopo Lindesfarnensi mensa accumbenti referret, & ex dicto dispensatori præcepit, ut omnes epulas quibus mensa regia accumulata erat, pauperibus mendicis dispensaret una cum patinis argenteis & aureis, in quibus ad mensam illata fuerant: eaque omnia propria dextra regia est mensa sublata ministris suis coaginavit. Tunc Praetulus a sidens manuilli beatus dixit, eamque osculatus est dicens: Nungquam in veteros esse hac manus. Ex quo factum est, quod post longam annorum mortem ejus subsequentium seriem manus illa in sepulchro incorrupta & veluti etiam viva fuerunt inventa, Hinc ajunte adhuc integrum in monumento liberatamque ostendendi. Porro id quod manus Regis hujus erga pauperes & egenos præstabat per cibum corporeum, idemmet Antonius lingua per verbi divini cibum spiritualem erga miserias animas peccattices operabatur, neque enim vel unus elabebatur dies, quo eas sua prædicatione non pateret. Ac proinde majori eum jure quam regia Olvvaldi manus immortalitatis præmio donati meretus: Nungquam in veteros esse Antonii lingua.

Io. Bap.
Fulg. l.4.
& Andr.
Ebor. de
liberalib.

I. Cœli
Com. 15.

lingua Deum glorificans & gloria, cum prius sit & idem: Quod in Hora eis: *Glória, Gloriū redditā lingua.* Etenim facta haec lingua ob laudes quas Deo quotidie per hanc solvebat, procul omni dubio dici potest lingua gloria; cumque corporea sit, corpus gloriosum appellari poterit. Ex quatuor autem gloriosissimum corporum donibus una est impaviditas, ac proinde cum lingua Sancti sollo ob celebratas continuas Altissimis laudes gloriosa fuerit, decens quoque erat, ut nullitas & possibilis subjaceret istib[us]: *Vivere si est & spirare.* Ægyptii olim in more potum habebant, quod nullam præceret solam Perficiunt inter omnes arbores D[omi]n[u]s suis offert, cuius ratio est, ut opiaatu[m] Plutarachus, qualib[et] arborei istius linguae simillima sunt. *Liquescere & solidificari.* Porro si ita est, quod homines isti diceodi arbore, prouti Propheta regis Iacobus & cæcus a Christo illuminatus clare edidicerat, Antonius hanc dñe[re] Perficiunt fuit, qui lingua suam & in vita & in morte Deo coelestavit, ac proinde tanquam quid Divinum prefactio eam involat, nec mox aliquam in eam jurisdictionem prætendere præsumunt. *Vivere si est & spirare.* Bertho, apud Athienenses perfectissimus erat Astrologus, figura quedam in Scholis erecta erat, cuius lingua deaurabant: *Astrologia peritum Berthum,* cui ob divinas predicationes Athienensi publice in Gymnasio statuam manuata lingua statuerunt. Cum igitur lingua Sancti sollicitus futuros toties & tanta cum certitudine prædictus, justus titulum hunc merebatur tum in Scholis, tum in sacris Urbis Paduanæ templis, honorem recipere, ut immortalitas auro deauraretur: *Vivere si est & spirare.* In Indis Orientalibus nonnullæ reperiuntur aves, que cum ex arborum aromaticarum fructibus, omnium cynamonomo & aliis similibus siccis fermentant, tam diuturno tempore vivunt, ut de incorruptibilitatis dono participare videantur. In India Orientali aves sunt, que sustentant Cynamonomo & aromaticis alimentis, carnis habent fore incorruptibilem. Ac proinde quoniam magister Dei lingua viri alia te pasebarat præterquam jejunus, orationibus, prædicationibus, laudibus & benedictionibus divinis, curauit de his dono perfici incorruptibilis. *Vivere si est & spirare.*

20. Ecce quā ulterius de hoc glorioso Sancto expectari prodigia poterunt? Legi n.

tam ejus (inquit S. Bonaventura) & certe jam dicitis longe majora invenietis : *Si vitam Antonii legeris, repertes mirabilia.* Mirabilis enim fuit in sanitate restituenda illis infirmis, quorum salutem Medici desperantes, eosdem in discretione mortis depositos velut incurabiles dereliquerunt : *Si vitam Antonii legeris, repertes mirabilia.* Quod si Vercellenus Episcopus gravi quadam indispositione oppresus languet, & moribundus spem suam in nulla re alia, quæ eum è tantis subtrahere calamitatibus possit, præterquam in morte repositum habet. Antonius tamen dextram suam tandem extendens effici, ut tangere & sanare simul & se mel in unico temporis momento accidat. *Si vitam Antonii legeris, repertes mirabilia.* In urbe Patavina mulier quædam erat adeo incurvata, ut fronte sua terram quasi contingere videtur, quæ tamen per Antonii effigies intercessiones statuæ perfectionem subito recuperat. *Si vitam Antonii legeris, repertes mirabilia.* Nullum reperiens remedium pedeni quendam paulo ante à tibia per securis iustum totaliter præsum uniendo : Antonius autem signo Crucis desuper formato illum denuo simul reconiungit, idque adeo perfecte, ut sine ullo posse impedito ambulare. *Si vitam Antonii legeris, repertes mirabilia.* Multi ex maritimis tempestibus in mortis voragines inter delictum undarum naufragia redacti sunt, qui tamen S. Antonii auxilium & patrocinium invocantes, deportati sunt ex improvviso ad littus & portum. *Si vitam Antonii legeris, repertes mirabilia.* Ad ostendendam Doctrinam Evangelicam veritatem, quæ dicitur : *Vbi est thesaurus tuus, ibi est cor tuum,* Matth. 6. mortui cujusdam avan pectus aperitif fecerit, quod excors esse ostendens, tandem cor viti illius in armatio inter monetas depositum exhibuit : *Si vitam Antonii legeris, repertes mirabilia.* Ut Hæreticum quendam realem Christi in sanctissimo Euchariis Sacramento praesertim credere renuentem confundenter, famelicum asinum quendam ad pabulum quoddam, cui superpositum etiam sanctissimum mysterium, adduxit, qui mox coram Christo sacramentato genuflexus flesionum prostravit. *Si vitam Antonii legeris, repertes mirabilia.*

Angeli veluti curtores & nuntii Antonio deserviunt, ejusque literas & nuntia summa cum velocitate ad diversa loca deportant. *Si vitam Antonii legeris, repertes mirabilia.* Ad Patrem suum a falsis calumniis liberaturus undi Padua Ulyssiponem proficiuntur, altera vero rebus suis expeditis Ulyssipone Padnam revertitur. *Si vitam Antonii legeris, repertes mirabilia.* Magno Dei servo Padua mortiente, comedimenter die Ulyssipone omnes urbis campana sine ullius ope à seipsis, & sponte propria sonuerunt, omnesque infantes pueri una voce exclamantes : Mortuus est Sanctus. *Si vitam Antonii legeris, repertes mirabilia.* Quod si denique aures vestras longe hoc & rudi ac indocto discursu meo non offendere, nec vestram humanitatem ratiō aliquo afficerim, annumerandum id est inter vera à S. Antonio patiata miracula.

SERMO

SERMO DECIMUS SEXTUS.
IN FESTO
NATIVITATIS SANCTI
JOANNIS BAPTISTÆ

Quis putas puer iste erit?

D. Ifficulter duo homines inveniri poterunt, qui quoad statura, vultum, loquela, mores, indolem animique inclinationem per omnia sibi similes existant. Nam quia similitudo est convenientia in forma, quæ ut Aristoteles scribit, in qualitate uniformitate consistit: Similia ea sunt, quorum est qualitas una, sequitur manifestè quod homines potius inter se differentes sint, quam scilicet, ut proinde Poëta observaverit, quod

Ovid. *Pectoribus mores tot sunt, quot in orbe figura.*

Veruntamen quia rei difficultas ejusdem possibiliter minime tollit, similitudo hominum inter se absolute negari non debet. Nam cum creaturæ licet in infinitum à Deo distent, eidem tamen similes existant. Non secundum eandem rationem specificam aut genericam, sed secundum aliqualem analogiam: ut habemus in Genesi: Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram, Gen. 2. Vel ut dicit S. Joannes Evangelista: Cum apparuerit similes ei erimus; Joan. c. 3. Longe magis inter homines, qui sunt ejusdem ordinis, rationis & speciei, similitudo aliqua inventi poterit. Quod tametsi ratione sufficiente persuaderi non posset, ad id tamen ostendendum sequentes experientiae servire possunt, à variis Historiis adductæ. Et quidem in primis Aristodemus Rex ab Ægina Coniuge sua duos filios habuit, quorum unus Eunisthenes, alter vero Procles appellabatur, qui adeò sibi mutuo similes erant, ut cum Lacedæmones Rege mortuus, conformiter legum suarum dictamini primogenitum ejus in successorem

eligeret & coronaret vellent, eum à secundo nito distinguere nequam potuerint. Neque sed in tantum utrum puerorum elegent, cum essent simul simil. Sic quoque Antiochus Syria Regis occiso, Laodice Coniux ejus Artemonem in suum contumeliam & Regem sibi copulavit, eo præcipue dolito, quod Antiochus Regi simillimus esset. Antiochus Regi yria Artemon in tantum simili fuit, ut Laodice coniux regia necata iam ducitur, eum in Regni successorem elegerit. Certusque Babirus Melissenius, vi hunilis conditions quo ad vultus lineamenta, & mores agendi, in nulla profusus à Dorimacho difficerat, de quo Polybius libro 4. Histor. scripsit: Vultu & eminenti corporis lineamentis, voce denique nostra simili fuit, ut si quis ei capitis ornamentum, chlamydem, que illius addidisset, hanc facile fuisse utr exire esset, discernere. Tutanus Magnus duo pulcherrimi aspectus juvenes M. Antonio Tremivio ducentis festiis vendidit, quorum unus Alaticus, alter vero Germanus erat, eique ambos illos germanos statues esse persuadebat: Quod in omnibus simillimi erant. Cumque empot aduersus factam sibi fraudem & fucum ventre exiceret, hac se Tutanus signa defendit, dicens: Ob id se tanti pars vendidit, quod cum tam diversis inter se regionibus essent, magis mira similitudo fuerit, qua minus invisa esset. Memorant quoque historie, omibus vilium suisque Vibium & Publicum, duas versus esse Pompeii Magni effigies, adeo ut Pernæa, & statua, & Pompeius in illis, & illi in Pompeijs locutari possent. De Hibra quoque Malicio oratore famosissimo scribunt, eum in facie lineamentis, & in reliqua corporis formâ

ad eod exacte certi cuiusdam Cynnicotū servi effigie, & corporis proportioni correspondisse, ut huic tota Asia germanum ejus fratrem fuisse existimat. *Tan similem servat, ut tanquam germanorum fratrem totius Asie oculi assignarent.* Augusti Imperatoris temporibus juvenis quidam Romanum venit, ab ipso etiam Imperatore, tam in vultu effigie, quam in statua, & reliquo corporis dispositione nequicquam differens fuit: *Forma corporicam similes Augusto, ut omnem populum spectaculi admiratione suspendere.* Sic quoque servus quidam, cui nomen Clemens erat, quantum ad lineamenta attinet, planè erat *perfimus Agrippa, unde ut pecunias sibi congregates in multis casibus, Agrippam se esse facti-
tabat, & veluti talis passim ab omnibus esse cre-
debat.* Sporus quoque Neronis servus fuit *se-
millimus Sabina formosissime feminæ ab Imp ad-
mata.* Richardus Briçannæ Rex sub Henrico IV. carceri mancipatus erat, quando *comes Salisburgensis Musicum quendam Regi in facie
simillimum, chlamyde Regia induit, huncque
Richardum qui è carcere fegerat, esse dicens,
multorum Dominorum sibi fidem conciliavit,
qui eum velut Regem suum sive consecrati.
Cum Justiniano Imperatore gubernante Chil-
dibus, qui pro Romanis prætorum in Thracia
administrabat, in bello occubuerat, accidit quod
in Sclavonia alius quidam ejusdem nominis,
aspectus, lineamentorum per errorem appre-
hensus, & velut mancipium à quodam, qui si-
micer se prædictum Pætro em coemisse crede-
bat, fuerit coemptus. Plurimæ ejusmodi simili-
lum longam paßim seriem adducere, sed ha-
stenus adducta pro mille aliis quæ adduci pos-
sunt sufficiant. Verum enimvero inter omnia
quæ hactenus sibi invicem assimilari visa sunt,
inter nullos tam conspicua similitudo hactenus
visa fuit, quam inter duas illas personas, carum
quæ carne unquam amicæ fuerit dignissimas &
piæstantissimas, nimirum inter Christum verum
Dei Filium & Redemptorem nostrum & Joa-
nem Baptistam. Unde si quis sanctissimo hoc
puelo nascente ex me qua silleret: *Quis putas puer
iste erit?* Luc. cap. i. utique responsum fuisse.
Puer iste nativitate, & in vita Redemptori
mundi hujus simillimus erit; Il quod prædicti
discutio latius explicabo, vos inter m' memores
estote, quod in hoc Evangelio de loquente pa-
riter & tacente trahetur: De tacentे quidem
hic te verbis: *Eris tacens & non poteris loqui;* Ibid.
v. 20. De loquente vero, dum Evangelista ait:*

Paoletti Sandorale.

Apertum est os Zacharie, & prophetarunt dicentes:
Ibid v. 64. curate ut mecum sanctum Zacha-
riam imitemini, ego quidem loquendo, vos au-
tem attenite & devotè auſcultando.
2. *Quis putas puer iste erit?* Quoniam hic
puer evaderet, qui prædictus est à Prophetis, an-
nuntiatus ab Angelis, ab universa Judæa expe-
ctatus, in plurimorum letitiam datus; p̄ ecibus
& orationibus impetratus, prius sanctus quam
natus, prius Propheta quam in hac lucem editus,
prius officio quam vita functus, qui prius
quam aetate renitentiam videre possit, luce poti-
bus est celi; qui mutis loquelam refutavit,
priusquam ipsem linguae unquam laxavit,
qui à sterili quadam conceptus est & natus? *Quis
putas puer iste erit?* Prodromus erit Regis cœle-
stis, stella erit nuntia Solis, Aurora diei, Propheta
Prophetarum, Lucerna lucens, Angelus in carne,
Noxi Testamenti Elias, Incarnati Verbi Telfis,
Elos virginitatis, Speculum Pœnitentia, Faci-
lis gratia, Sanctitatis exemplar, Caput Eremita-
rum, Gloria Martyrum, Omnibus hominibus
major, Denique vox verbi incarnati: *Quis putas* S. rm 64.
puer iste erit? Hic ex mente S. Ambroſii, patrus de Nativ.
quidem est quoad corporis staturam & molem, Ioan. 1. 3.
magnum quoad meritum quantitatem: *Puer*
& magnus. Præcollit cunctis, eminet univerſis, an-
teedit Prophetas, supergreditur Patriarchas, &
qui quis de muliere est inferior est Joannes Quæceter
ex S.P. Augustino quis Joannes sit, & responde-
bit: *Quisquis Joanne plus est, non tantum homo est,
sed Deus.*

D.P. Aug.
t. I. Jerem.
3. Ep. 1.
de S. Ioan.
Bapt.

1. Verum enimvero ne me ultra materiam
promissam latius extendam, obseruemus obſe-
cio quæ inter Christi & Joannis Nativitatem
reperiuntur similitudines: De Salvatoris Nativi-
tate dicitur: *Impleti sunt dies ut pareret.* De Nativi-
tate Joannis quoque in hodierno Evangelio re-
plicatur: *Elisabeth impletum est tempus pariendi.*
Lucæ 2. 7. Illa à Gabriele Archangelo Mariæ
annuntiata fuit: *Missus est Angelus Gabriel.* Lu-
cæ 1. 57. Insinuata quoque fuit hac Zacharias ab
eodem Archangelo: *Gabriel Angelus locutus est
Zacharie: Elisabeth uxor tua pariet tibi filium.*
Christus absque ullo cu' p̄æ nœva conceptus
fuit: Joannes quoque in uero materno sanctifi-
catus: *Antequam exires de ventre sancti avi te.*
Jerem. 1. 5. Nativitas Christi miraculose ex ma-
tre sine Parte facta fuit: Joannis autem Nati-
vitas ex Matre sterili & insecundo Parte pro-
digiose accidit. *Ex uero senectentis.* & steriles S. Ioan.
Ioan. natus est. Nascente Salvatore Angeli au-
nuntia-

E e nuntia-

auntiarunt Pastoribus gaudium & laetitiam: *Evangelizo vobis gaudium magnum.* Luc. 1, 15. Nativitas quoque Joannis multis gaudiosa extitit: *Et multi in Nativitate ejus gaudebunt.* Filiu Dei ab Angelo nomen impositum fuit: *vocabis nomen ejus Ioannem.* Ibid. 14. Redemptor noster Angelus est appellatus: *Magni consilii Angelus;* Marci 1, 2. Eodem quoque nomine Joannes est decoratus: *Ecce ego misit Angelum meum.*

3. Postò cum de Nativitate loquamur, non pigiatis observare id, quod Joannis Evangelistæ Sacer calamus in principio Evangelii sui scribit, idque verbis majorēm in se doctrinam continentibus, quam omnes tradere possint Doctores Scholastici. De triplici enim Nativitate ibi loqui videtur, scilicet de generatione Verbi æterni ex Patre per actum intellectus geniti, dum ait: *In principio erat Verbum: Et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum.* Joan. cap. 1. Deinde de Nativitate Joannis Baptista, dum ait: *Fuit homo missus a Deo, cui nomen erat Joannes.* Denique tertio loco agit de temporali Nativitate Christi, dicens: *Ex verbum caro factum est, et habitavit in nobis.* Ubi maximè observandus est admirabilis ordo quem Evangelista observat. Primo enim loco, ut justum est, agit de generatione æterna, eamque duabus aliis anteponit. Secundo vero loco Nativitatem sancti Joannis Baptista reponit: *Antequam de Christi adventu agas: Et Nativitate, de Iohanne agis.* Denique tertium locum Christi Nativitati attribuit. Veruntamen viderit mihi, quod sanctus Joannes Evangelista debitum ordinem minimè observeret. Sicut enim generationem æternam primo loco ponit, ita videbatur aquitas ex parte digitarii majoris exposcere, ut immediate secundo loco ageret de Nativitate Christi, utpote quæ longè dignior & excellentior est nativitate Joannis; eum certum sit, quod digniora sunt preferenda. Addo insuper, quod nativitas Joannis in hac à Joanne Evangelista facta dispositione, statuatur in medio inter nativitatem æternam, & nativitatem temporalem Salvatoris. Locus autem medius est excellentissimus, qui proinde generationi debebatur nobilissimæ qualis est æterna, tanquam situs personis maximè conspicuis debitus. *Pralati et Iudices habent esse in medio.* Sic cor in medio constitutus corporis humani. Polus, quistella est immobilis in medio cœli est situatus. Homerus senem Priamum in medio filiorum suorum res-

*Corn. à
Lap. in c. 1.*

*Homerus
Iliad.*

posuit: *Senem Priamum medium inter filios collocavit.* Sertorius in quadam à se in fine convivio T. Fabium tangam dignitatem suam posuit. An tonium vero ad dexteram, & semiperfum ad sinistram collocavit: *Igitur ubi ubi
cubuerit Sertorius inferier, in medio T. Fabius ibi
Spaniens Senator ex prescripta, in summo Aenei-
nus. Suetonus de Tiberio scribit: *Medius inter
duos Angelos simul sedet.* Ac promodocam Adrianus Imperator cum quodam tempore servum suum inter duos Senatores à confectu ambulet (non vidisset, misit qui ei colaphum dare, & dicebat:
Noli inter eos ambulare. Quomodo igitur in vita Præcursor ab Evangelista loci mediani dignitate honorata fuit? utique magna cum prae-
denta id à S. Joanne factum fuit. In bona con-
sientia que Philosophia scimus, quod medium pennis
parte extremitas. Quod Legista confirmant, dicit
ajunt: *Medium sapit naturam extremitum.* Ita
que idceter pueri huius nativitatem in mediis
rum aliarum oculitatum reposuit, dicentes: *Ex
bono missus à Deo, cui nomen erat Joannes,* si-
sinuandum, quod in medio consistens, & de
duobus extremitis feliciter generatione Verbi &
Nativitate Christi participans, ambobus quo-
que extremitatibus similis esset.*

4. Enimvero aliam quandam circa Præ-
cursoris nativitatem ponderationem inservimus:
principiū vero circa modum loquendū, quo Ev-
angelista utitur. Natus est homo missus a Deo,
cui nomen erat Joannes. *Fuit homo ex eo.* Cui
obsecro illum hominem appellares: *Nunquid sub-
fiebat dixisse: *Fuit Joannes missus à Deo?* Iohannes
enim esse hominis inehud, unde dico deo
Joannes, hominem quoque illum sine dubi-
cione innuit, ac prouide ly. Homo superbus
positum videtur, et que quidam sine necessitate
facta repetitio. Et quidem si fallot, difficultas
hæc cum alia quadam correspondere vide-
tur, quæ ab eodem Joanne Evangelista infor-
mantur, qui Christum in Crucem suspensum de-
scribens ait, quod priusquam moreretur, feme-
ipsum in Filium Maria adoptivum declaravit:
Alius erat filius eius Iohannes. Videatur et
enim Christus Mariam mulierem, non vero ma-
trem vocando afflictionem addere afflito, nam
quæcum illam confortasset à filio pronoun-
tum nomine Matri, tantum existim illam
constat.*

conturbatam fuisse ex auditu nomine mulieris. Cum igitur illam non matrem, vel salterum ad minus Mariam appellat: Respondebat S. Iudephonus tert. 8. de Assumpti: *Vi eam veram matrem ostendet verum se hominem partendo cormenta monstravit.* Dionysius Carthusianus: *Non ait, Mater, ne illa auditio nomine tam suavi intimum cruciatur atque desiceret.* Verum cuiusvero sanctus Epiphanius ad praesens meum propositum docte responder, quod cum tanta fuerit tamque excellens Maris sanctitas, siue facile potuerit, quod mundus, vel saltem ad minus simplices eam non mulierem vulgarem, sed veram credidissent esse Deam: *Conscito illam vocavit mulierem, ne mundus desiceretur.* Deam illam proclamans, tanto erat ejus sanctimonia & vita integritas. Hanc eandem rationem dicere possumus, circa Praecursorum procedere, dum illum Evangelista non solum Joannem, sed & hominem appellat: *Fuit homo missus a Deo, cuius nomen erat Iohannes.* Cum enim Joannes Dei filio adeo similis esset quoad nativitatem, quoad extrinseca linea- menta vultus alia corporis accidentia, cavere voluit Evangelista, ne mundus consequenter opinaretur, illum quoque eidem Dei filio similem esse quoad nativitatem. Ac proinde dicit: *Fuit homo ergo, quali diceret: Tame si illum Dei filio adeo videatis esse similem, scire tamen debetis illum non filium Dei esse, sed parum merumque hominem: Fuit homo.* Unde Venerabilis Beda sanctitatem Joannis adeo sublimem fuisse dicit, ut ad non plus ultra perfectionis intra humanitatem sphaeram contentorum perfrigerit: *Cuius est tanta vita sublimitas, ut quicquid illo sublimius est, hoc jam hominis naturam transtendere dubium non sit.* Et S. Paschalis: *Ne forte existimatetur super humanam naturam esse et plusquam homo, id est necessarium fuit ut Evangelista ipsum hominem esse declararet: Fuit homo.*

5. Ne vobis haec mea opinio suspecta aut veritatis ambiguae esse videatur, audite eadem per Archangeli cuiusdam legalitatem debite authenticatam. Etenim cum gloria Virgo Maria ex ore Gabrieles Archangeli te Dei matrem futuram esse intelligenter, mox ipsa hac interrogatione eidem replicavit: *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?* Luc. 1, 34. Ipsa quidem non dubitavit de subtilitate, sed de modo interrogavit, inquit S. Ambrosius: *Non dubitat esse faciendum, sed quomodo fiet inquirit.* Angelus autem ad hanc Matrem difficultatem

vel petitionem resolvendam, prægnantem Elisabetha sterilis uterum & Joannis Baptiste conceptionem in exemplum adducit, dicens: *Et ecce Elizabeth cognata tua, & ipsa concepit filium in senectute sua;* Luc. 1, v. 13. quasi dicere vellet, sicut uxor Zachariæ paritura est filium, licet decrepita sit & sterilis, ita quoque tu o Maria Dei Filium paries, licet virgo existas. Verum enim vero o Angelus gloriose, compatiere mihi, si forte nimis prælumpituose eloquar. Neque enim istud argumentum tuum admittere possum, quia *A minori ad maius non valet nec licet argue re affirmative.* Non enim valet si dicam: *Sufficiunt viribus ad onus aliquod decem librarium portandum mille libras.* Incompatibiliter maiores repugnantia reperiuntur in hoc, quod virgo Deum pariat, quam quod mulier matitata licet sterilis, qualis Elisabeth erat, generet hominem. Unde Lyanus: *Majus est virginem conciperere quam sterilem.* Optimè à fortiori o majori ad minus affirmativè argumentatus est Angelus ille, qui postquam cum Jacob luctatus & ab eodem superatus fuisse, eidam dixit: *Macte sis animo, & noli fratrem tuum Esau meruere, quia si contra Dominum fortu fuisse, quanquam magis contra hominem prævalebas.* Hoc argumentum bene concudit: ar veò si dicas, Elisabetha sterilis patietur; Ergo etiam tu virgo maicens patere poteris; merito tibi neganda erit consequentia S. Bernardus respondet: *ideo steriles cognata conceptus virginis nuptiatur ut dum miraculum miraculo additur, gaudium gaulio cumulatur.* At verò quis vestrum est, o Audi ores, qui nesciaris, quod comparatio similitudinem semper includat: *quaeris dominus per comparationem similia sunt.* Cum igitur Archangelus quondam inter gravidum Elisabetham & Matrem uterum comparationem institutus, idipsum ad minus idem est quod affirmare quandam inter Salvatoris & Praecursoris nativitatem, analogiam & similitudinem. Hoc videtur indicare voluisse

Andreas Hierosolymitanus, cum ait: *Qui matrem præter omniam spem prolificam in senectute reddere potest, virginem quoque gravidam præter rationem exhibebit palam;* Et licet mirabilis sit istud in virginie; utrumque tamen Divina omni potentiæ eius est.

6. Gabrieles Archangelus de partu quem B. Virgo Maria in hunc mundum editura erat, duo præcipue puerula tergit. Primo scilicet, quod futurus esset magnus: *Hic erit magnus.* Secundò quod Filius Dei appellandus esset: *Et*

Ecc. 2 filius

In Bibl.
vet. p. p. t. 2
infal. Ag.

filius altissimi vocabitur. Certum autem est Joannem quoque duabus hisce conditionibus ornatum in hunc mundum progenitum fuisse. Et quidem quod primam conditionem attinet, Astrologi dicunt, quod si quis sub planeta vel ascidente Solis in domo vel signo virginis consistentis nascatur, is futurus sit statura procerus & magnus. Sic Selericus de Othono & Theogenes de Augusto, eo quod hi sub ista constellazione nati essent, illos quoque magnos, id est, Imperatores futuros esse præviderunt; Idem quoque observatum est in Alexandro, qui postea magnus fuit. Suetonius de Neroni refert, hunc pariter sub Sole ascendentem natum esse, imò priusquam terram attingisset, Solis radius fuisse illustratum. *Suis illam radiis priusquam terram attingeret Sol illustravit, & tenuis orbis erat summus Princeps futurus.* Similiter de quodam nocturni temporis Japoniæ tyranno, qui Stabucondon dicebatur, illo magnum futurum esse eidem prædictum fuisse: *Quia dum nasceretur, Solis radius stomachum suum verberavit.*

*Suet. Tr. ag
in vita
Neron. &
Did. Vega
in fest. S.
Ioan. Bapt.*

Dum sancti Joannis Baptista Nativitatem considero, inventio illum natum esse sub Solis Horoscopo, quando in signo virginis subsistebat. Audite igitur nunc quam circa Nativitatem Præcursoris in mente mea tecudo Astrologiam. Elisabetha sex menses gravida fuit, quando *Sol iustitia Christi* in signo, id est, in utero Virginis Matiae constiebat. Ab Oriente Nazareth apparere coepit, per montana Iudeæ graditur, & in domo Zacharia appellat, & trium mensium spatio, donec scilicet Joannes natus sit, subsistit. Eodemque temporis momento quo ex matris utero prodiit, Sol Christus in signo, id est, utero Virginis Matris præsens aderat, adeò ut priusquam terram tangeret à Divino sole gratia luce radii fuerit illustratus. Unde Petrus Damianus scribit, 1.3. & 1. de S. Ioan. Bapt. *Vixne in diem Nativitatis Ioan. gloria virgo cum cognata sua morata est, donec puerum, natum sibi beatissimo conseruerit, & non pariente remoto propinquorem redderet præsentia Creatoria.* Ecce igitur tibi hic formatam figuram, confidete illam, opinioneque vestram edicite: *Quis putas puer iste erit?* Sine illa erroris suspicione dicere haud dubie cogemini, quod nasciturus sit magnus & Christo per similis: *Hic erit magnus coram Domino.* Non sumus soli, Auditores, qui in hac cogitatione & discursu descendimus, sed plures sunt ante nos eodem modo locuti: *Hinc fecitias Ioannis pater, ortus enim fuit, quando Sol in signo*

*Franc. Læ-
bat. de S.*

virginis erat, scilicet inter vires sancte Marie. In signo igitur in ortu Baptista, Sol regnaret in via, & lumen, in signo inquam illo maximo & sanctissimo, baptinus nascitur Christus, Magnus Joannes Baptista. Magnus coram Domino.

7. Quoad secundum punctum, quod Angelus tergit & Maria revolavit, id est, filius altissimi vocabitur, videtur id ipsum quoque ad minus appartenere Joanne probari posse. Dicte enim fides. Quid est Joannes? Hoc nemo melius ipso scire utique poterit, qui ipse meritorum præterit, hoc declaravit: *Ego vox clamantis in deserto.* *Quis hanc vocem genuit?* Zacharias? Nequam? quia mutus erat: *Eri tacens & non parvus loqui.* Alium ei genitor quare & oportebat. Petrus Cardinalis Damianus dicit, quod Nativitas Joannis fuit supra naturam; ac proxima de Origenes: *Nor mihi videtur homo, sed homo, quam homo Joannes.* Videamus igitur an aliis Opere quem ei genitorem inventire possimus in Divinis. In quo ordine certum est in primis, quod talis genitor esse non possit. Spiritus sanctus, a parte qui nec genitus est, nec generatur. *Noproducit verbum:* Nec filius genitor dici potest, quam tametsi filius genitus sit, non tamen generatur. Non producit verbum. Superest igitur ut hoc soli Patri velut eius proprium conveniat, non folium quia intelligit non seipsum generare verbum, verum etiam quia dicitur: *Paterna vox audita est.* Unde cum haec vox à Patre exteriori producatur, id est, Joanne Baptista affirmatur quod filius altissimi vocabitur. Et quis sit an haec non fuerit Chrysologus, quoniam de Dicitur Zacharia loquens dixit: *Zacharias quod tunc omnia non est sola parva, sed signum, non est terra debili fortata, sed cœlestis signum.* Quod signum autem quod fecerunt illud: Exponat hoc ipsum. Cardinalis Damianus, qui cum Zacharia loquens dicit: *Eri tacens & non poteris loqui.* Cur ita multa intelligentiam vocem supra naturam formatam, uero Patrem maximè cognoscere.

8. Viderur quidem Joannis Nativitas in unico tantum cum Christi Nativitate minime correspondere, siquidem Christus Mariam, Joannes vero Elisabetham matrem suam habuit. Veruntamen profundius tem hanc considerans, etiam quod hoc similiter eodem certere video, cum haec tamen difficiat, quod Christus sit Marie filius ex eadem vere & proprio genito, Joannes autem licet non sit ex Maria genitus, ejus tamen sit filius adoptivus.

videmus idipsum per quandam Scripturæ locum clarius. In Genesi legitur, quod Rachel sterili existens Jacobo marito suo perfuserit, ut factem ad minus filium quandam ex Bala domus sua ancilla seu serva habere procuraret. *Habebos famulam Balam, ingredere ad illam, ut pariat super genua mea.* Id quod Jacob mox fecit, adeò ut Bala intra novem mensēs pepererit. Rachel Bala partu præsens existens, filium ejus suscepit, eumque brachiis portat & ad pectus suum amabiliter adstringit. Et elevata in cælum facie, Deo gratias refert, quod filium ei exoptatum donans tam clementer eam exaudiverit. *Dominus exaudiuit vocem, dans mibi filium Dan.* Sileas quæso d' Rachel; Nam si servata uerum hunc peperit, quomodo tu illum filium vocare præsumis? Tuus utique esset, si illum ex utero tuo genuisses, nunc aveui cum Bala illum exixa sit, sequitur quod Bala filius sit, non veridus. Quo igitur iure dicere potes: *Dans mihi filium Dan?* Responder Rachel utriusque nostrum filius est, Bala scilicet naturalis, Racheliis autem adoptivus. Sed qua ratione? *Quo jure?* Nunquid auditus illam dicentem: *Pepitis super genua mea?* q.d. Ego ipsum in lucem editum prima in brachii meis excepti, ideoque ex concessione Legis, quæ illum mihi filium adoptivum cedit & confignat, eum possideo. Lyranus: *Vt pariri filios quos possum tenere super genua mea, ita quod licet sine super naturam, tamen mei erunt per adoptionem.* Alii Nazum excipiunt pro meo, ut solent matres in genibus filios suos statuere. Abulensis: *Quia reputabat hunc filium ancilla esse suum:* Ex hoc igitur donataxat capite quod Nativitate sua præsens adfuerit, eundem inter brachia sua suscepit. Porro glorioissima Virgo Maria, in domo Elisabeth commorata: *quis in tribus mensibus, id est, à mense sexto usque ad nonum Nativitatem Joannis præsens esse, eumque sustinente inter propria brachia sua voluit, affirmante idipsum Cardinali Damiano, cuius ait: Ipse Dei genitrix felicem puerum de terra levavit.* & cognata partus omni persecuta est serviunte. Unde si Rachel se matrem adoptivam Dan appellavit, cur Maria dicteretur mater adoptiva Joannis, & Joannes Mariae non censeretur adoptivus filius?

6. Verum enim verò de Nativitate S. Joannis ad vitam ejus transitum faciamus. Ex Evangelio Matthæi & Lucae omnes nostis quod dum filius Dei esset in flumine Jordani, ut a sancto Iohannese suo baptizaretur, vox Patris subiungit

& ex improviso audita fuerit: *Et ecce vox de cœlo dicens: Hic est filius meus dilectus.* Sanctus Matth. 3: quoque Spiritus in forma columbae subito apparet, & super ipsum similitudinem substitutus: *Et descendit spiritus sanctus corporali specie sicut columba in ipsum.* Ut quid opus erat, ut Spiritus Sanctus in forma & signo sensibili atque visibili super Christo videnter se faceret? Nunquid ad hoc ut Christus verus Dei Filius declararetur, vox Patris sufficeret, *Hic est filius meus dilectus?* Pro hujus difficultatis intelligentia optimè servit, quod inter Salomonem & Sabatorem Reginam accidisse refertur. Magna enim haec Pimelia ex fama plusquam prodigiosa Solomonis Sapientiam Regis, quæ quotidie magis magisq; dilatabatur, permota, ut eum videret & cognoscet, visitare & convenire eum decrevit. Quare cum ingenti decore, & pompa maxima, qualis nimis coronam adeò potentem & dignam meritò decebat, ad iter se accinxit, multa secum adserens præstantissima munera ex aromatis, auro, argento, gemmisque inastimabilibus congregata. *Et venit tentare eum in angustiis.* Nam ut experientiam certiore se readeret, au 3. Reg. 10: res ipsa universali fama consonat, hæc usq; est ingeniosissimæ inventione. Duos nimis fecit & colligavit florum manipulos, quorum unus naturales & veros, alter vero artificiales & fictos complectabant flores; ex quibus tamen artificiales naturalibus adeò similes erant, ut ab invicem difficulter possent discerni. Hos igitur Sapientum Regi presentavit, rogans eum, in suum, in discernendo veros à fictis coram se properet iudicium. Salomon autem mox ut utrūque hunc manipulum vidit, vehementer obstupuit, & ne vix quidem determinate se potuit. Quamvis id, in quo oculus deficiebat, ingenium ejus præstantissimum, & prudentia mitiè supplex erit. Nam confessum sibi apem adduci, ejus liberum per aëra volatum permitti præcepit, que postquam aliquot volando gyros confecisset, tandem tremulum pedem suum firmavit, & deauratus alis suis recollectis, in naturalium flororum manipulo subdit & perseveravit, c' quo ve serm. 47: stigio veros à fictis seu artificialibus discernere potuit. Unde Regina multò magis attonita & obstupefacta remansit. Etenim flos Christus erat, qui proinde Nazarenus, id est, floridus cognominabatur: Flos quoque fuit Joannes Baptista, quia Nazarenus professione suâ fuit, quod similiter idem quod floridus significat. Ambo juxta Jordanis flumen consistebant, sibi

Vide apud Franc. Lath. bat 1. 3. de laud. S. Io.

Bapt. & Crisb. Basiliens. Item Balth. Arias ser. de S. Ioan. Hugo

que adeò similes erant, ut vix inter utrumque discerni posset, uter illorum flos & fructus naturalis & verus Dei Filius, donec tandem Pater veritatem elatâ voce declareret dicens: *Hic est filius meus dilectus: at verò quia vox illa audiebatur quidem, non tamen videbatur, ideo à nemine circumstanti certò discerni poterat, an ly His super Christum, an super Joannem eaderet, ac proprieate spiritus Sanctus corpoream columbam formam induens, ut visibilis signi loco serviret, super Christi caput firmiter subtiliter, ut velut suauissima apis Paradiſica demonstraret, quod ly His super verum florem non verò super artificiali appellaret. Hinc igitur facilis est conjectura, quanta fuerit inter Christum & Ioannem similitudo.*

*Franz.
Labat.
prop. de
S. Ioan.
Bapt.*

Tanta quidem erat similitudo virtutis inter Ioannem & Christum, quisnam eorum verus Messias esset, dubitarent; Ita scilicet neceſſe fuerit diuinatus provideri, & Patri voce & Spiritu Sancti in columba specie adveni, ut ita homines dijudicarent, quia nam eorum verus Messias esset.

*10. Dei Filius intra solitarii cuiusdam deserti eremiticis, salutis procul ab omni hominum commercio delitecebat & jejunabat. Tentator infernalis, ut de ejus sanctitate capere experientiam, suarum que virium valorem certius agnoscere, eum in variis temptationibus aggredi decessit; ac proinde tribus ipsum prælvis infestavit, cotidemque turpes ab eo repulsas retinuit. Unde se contra eum minime prævalere posse videns, à cœpto certamine delisteret, arque eum licet ignominiosus deserere, & fugere costruxit: *Et consummata omni tentatione Diabolus recessit ab illo.* Sanctus autem Lucas eandem historiam conscribens, quandoam magnæ considerationis particulam adjunxit, scilicet Diabolum Christo induisse inducias eum proposito tempore oportuni ad nova intentanda certamina redeundi. *Recessit ab illo usque ad tempus.* Quodnam obsecro, etiam tempus illud quod Iacobus ad intentanda nova prælia & confititus, & ad Christum superandum sibi favorable & oportunum fore credebat? Magister Historiae scholastæ dicit, per tempus illud intelligendum esse tempus Passiōnis & mortis Christi: *Dicessit à Domino Lucifer ad tempus, tempore Passiōnis redi, timore mortis putans eum dejicare.* S. Ambrosius: *usque ad tempus.* Frequentat spicula, ut aut præmio vincat, aut rædio. Alii exponunt, *usque ad tempus*, id est, donec occasionem acciperet magis oportunam,*

Luc. 13.

*Mag. Hipp.
schol.
Petr. Co-
mest. in E-
vang. c. 35.
D. Amb.
ibi. lib. 4.
in cap. 4.
Luc.*

& majoris lucis sui locum. Verum enim, Auditores, quando unquam si Demon locum tempus & occasio novi incundi cum Dei filio certaminis, & prælii presentavit? Cum magno Basilio Seleuce regiam admis & ingrediamur, ibi namque magnum quendam Di servum reperiemus, qui illicito Herodiano & Herodiadem ardentes amores & scandalus utriusque convictum mutu subdomus dederatque pro animarum scaram salutem promovenda, & ex puto divini honoris solo uterè reprehendit, dicens: *Nor huc tibi caluus tuorum fratris sui.* Demon hæc voces multe etatratrices inaudient, virum hunc adveniūnum suum, quoctum in deferto congrellus fuerit, esse omnino creditit, adeoque industre considerat & obseruat, atque infra lemetiphis dicit: *Ecce jam tempus adeli diu à mepteratum, hic est locus conflitus meis valde proficius & opotuens;* Nunc diundam est cœlum & fatalis iactus, ut per hanc unicam viae toties perpellat jacturas & dannos recuperare va'cam. Quid igitur facit? *Den* convitum fit Damon per paedam felata, *non* T heophylactus, eoque laborat, donec dñe. *in Cœl.* Quod & tripla factum postea fuit. *Missa* *in* latore praepcepit affiri caput eius in dicto. *Et* *ad* *Mer.* larum eum in carere. At vero si place, subi *flamus* *hunc nouihil.* Quod si inimico infernalum cum Christo hostilitas intercedebat, *cit.* Christo reliquo Joannem adoratur? Quid maiori Joannes ei inculpi? Fortasse ipsum tanquam particulam amicum & cognatum Christi palebat? Difficultatis hujusque sententiae eo quod Matthaus Herodi Terrachæ occidisse referit, facili negotio concidere possumus: His enim cum ad aures ejus fama lanctitias & misericordiarum Christi pervenisset, se omnino estimate significavit, Christum esse Joannem illum Baptistam, quem ipse decollari voluerat, eundem a mortuis resalutatum esse credebat: *Hic est Joannes Baptista, ipse surrexit a mortuis.* Quod si Baptista mortuus era, quomodo illum resalutatum esse arbitriari poterat? Quod si Herodes ille vir era intelligenter cerebrum ei quod non ignoravent id quod Jesus: *He mo eum dormiret, non resurget.* donec nivatar cœlum non evigilabit, neque conjurat de fome suo. Unde igitur permoverebat ut Joannem Baptistam a mortuis resalutatum esse crederet? Scio equidem Cajetanum in ea fusile opti-

Pray.
ib. 18.
Cajet.

nione, quod Herodes has tando, non definiendo
dixit hæc verba: Lyranus tamen econtra ea
vult esse dicta affirmando, non dubitando. He-
rodes audiuit fāmam de Iesū, & credidit, licet
fālē, quod ipse esset Joannes Baptista, quem ipse
decollaverat. Vēum scite percuparem per
quid Herodes ad tamē falsitatem veritati ad
eō repugnante credendam permotus fuēt.
Doctor Angelicus. S. Thomas ex aliorum sén-
tentia dicit, Herodem Pythagoræ & Platonis
opinione sustinuisse assertum animas ex
uno corpore transmigrare in aliud, ac proinde
Præcursoris nupera à se decollati animam ad a-
liud quoddam corpus informantum & inha-
bitandum se recepisse. Alq[ui]a dicunt, quod
ipse tenuit dogma in transuſione animarum.
Plato enim & Pythagoras posuerunt, quod anima
exirent ab uno corpore, subintraret aliud corpus.
Hanc opinionem Herodes tenet, ut dicunt, crede-
bat, quod anima Joannis transiisse in animam
Christi. Unde motus est, ut non solum eam
qua Christum & Joannem intercedebat, simili-
tudinem crederet, verum etiam ipsos unam
& eandem numero entitatem esse, quodque
Christus ipsissimus Joannes esse existimaret,
sed deceptus est. Credidit hec falsò, quod ipse esset
Joannes. Dæmon autem in Herodis regia con-
versatione & vitam Joannis observans, Credi-
dit hec falsò quod Christus esset. Unde sicut hic
deceptus est credendo, quod Joannes esset Christus;
ita ille quoq[ue] deſufis est, dum Christū Jo-
nem esse censuit. Hoc autem nequam acci-
dere potuerit, nisi inter utrumq[ue] magna simili-
tudo intercederet. Unde Basilius Sebeucus scri-
pit: Cum Diabolus à Christo vñctoriam depera-
fit, in eannem veritatis arma, & Herodianis pro ar-
mis affectibus uſus viam aperit ad Baptista mor-
tem.

11. Etenim Herodem ejusmodi eroneum
fibiformale judicium nequam admiror, si
quidem cuius homini facillimum est errare.
Sicnamque Theodoricus etiam errasse legitur,
quando caput pīscis cuiusdam in mensa apposi-
tum videns, Symmachus se decollati caput fu-
isse existimavit. Similiter justam & exquisitam
erat Dæmon, utpote omnium standum & do-
lorum technarumque architectus, jam dicto de-
ceptus esset atque delatus. At vero quod uni-
versa Hierosolyma, in doto mundu[m] (ut si id
ipsum incarnata Sapientia prævidens impedi-
visset) Joannem Dei Filium & Messiam ve-

rum esse existimasset, id mihi non modicam
conciitat admirationem. Videamus id ipsum
paſtū clatiū per quendam Scriptura locum ad-
ductum. Deus itaque incarnatus, ut ostis,
in vertice montis cuiusdam constitutus, & in lo-
cietate discipolorum suorum, nec non ingentis
turba ipsum subsecuta positus, postquam illos
verum docuſer modum conquirendi ſibi me-
rita ad æternum. Beatitudinem, tandem ad di-
cipulos coauerat, iisdem dixit: Ad hoc ut vos
(dilecti mei discipuli) cognoscere valeatis,
quanti vos aſtimem, & affectionem meum quo
vos persequor, eximio vos honore afficere de-
crevi, eundem vobis impertiendo lucis titulum
& dignitatem mihi ſoli alias debitum, nam. Ego
sum lux mundi. Nunc enim acquiesco, ut & vos
quoque eundem vobis vindicare titulum poſſis-
tis ac proinde evidenter declaro quod vos eſtit
lux mundi. Universum itaque mundum per-
ambulabitis, ut mentes ignorantiae teuebris
obumbratas illuminare poſſitis. O valde for-
tunati discipuli, qui digni facti eſtis, ut illius
honoris fieretis participes, qui à Parte eterno
fili Dei debetur. Proficiat honor ille vo-
bis, coquæ felicitate & cum mille benedictionib-
us perfruamini. Verum enim vero difficultas
quædam hic mihi subinſtitur, & Auditores, ni-
mitum, quod S. Evangelista Joannes Sancti
Præcursoris recensens proprietates, eidem huic
lucis honorificum titulum denegari, dicens:
Non eras ille lux. Ergonè non vocabitur lucem
virum illum lūstrem, qui prodomus eſt ſolis,
& aurora dei? Quod si Christus in hoc titulo
Apostolis suis, in dō ipſiſimē. Judæ traditō
concedendo ad eō benignus & liberalis fuit, cur
Evangelista in eodem titulo S. Joanni atti-
buendo ad eō parcus exiuit? Verē h̄t pro-
verbium illud verificatum eſt video, ſcilicet
quid Dominus eſt munificus, ſervus autem
avarus. Num forte Saueius Joannes non ex-
que ac alii discipuli fuit promeritus? Fortalē
ad illorum sanctitatem nondum pervenit?
In dō vero ejus perfectiones & merita, quo-
rumvis aliorum hominum sanctitatem & me-
ritam mitis modis superantur: Inter natūrā mu-
tueram non surrexit major Ioanne Baptista.
Et laudes Pater Augustinus affirmat, quod
præceliti caſeros, eminet universis, antecellit
Prophetas, ſuperreditur Patriarchas, & quif-
quis de muliere natuſe, inferior eſt Ioan-
nes. Num forte Evangelistam ob ejus ingen-
tēm?

Ioan. c. 8.

Matth. 5.

14.

Ioan. 3.

Matth. 11.

11.

D. P. Aug.

fam. 2 de

Nat. S. Ioh.

Bapt.

tem gloriam aliquo invidia motu agitatum fuisse dicemus? Absit; quin potius mysterium aliud sub iis verbis latere dicendum est. Siquidem S. Gregorius, S. Augustinus & alii affirmant, Praecursorum adeò dignum, perfectum, & sanctum fuisse, ut si lucis titulum & honorem ab Evangelista accepisset, forsitan mundus, vel ad minus homines in doctri & simplices graviter hallucinati fuissent, eum tanquam veram lucem verumque Messiam adorando. Fortè dicitis, idiotas similem quoque conceptum de aliis quoque Apostolis facere potuisse, & tamen illos mundilucem appellare voluit. Verutamen, non est eadem de Joanne & Apostolis ratio: siquidem nullus est Apostolorum, qui non aliquem commiserit errorem aut gravem imperfectionem, unus enim Dominum tradidit, alius negavit, ille infidelis fuit, hic usurpis fuit deditus, alter ambitioni obnoxius, alter enim altero major & dignior esse cupiebat: imò in maximis augustinis cōstitutus eorum Magister ab omnib. desertus & derelictus permanis; & cuinā quantūvis simplici hominīa mente venire posset, ejusmodi homines tam graviter delinqüentes lucem vere divinam arbitrii? At verò quuntas Praecursoris perfectiones, tamque eminentes sanctitatis gradus consideraret, cum facile veram & Divinam lucem esse estimare posset. At queadò Joannes eaē dixit: Non erat ille lux quasi diceret: Adverte, nolite errare ne decipiātio[n]i nesciōtes ob unius & alterius similitudinem, inter eosdem discernere. Hinc igitur alterutrum ab alio distinguis & sacerdotem, Christus lux est: at verò Joannes non est lux. Non erat ille lux. Audire Sanctum Patrem Augustinum idipsum per pulchram quandam doctrinam veraciter contestantem, dum ait: Tanta fuit sanctitatis Joannes, ut Christus eret posset. Magna etiam commendatio Ioannis ab Evangelista insinuatur. Non erat ille lux. Quasi diceret: Tanta fuit opinio[n]ia, actans viri[us], ut illum non esse Christū declarare pernecessarium videatur.

Conjiciatigitur hinc quilibet vestrum, an sibi nos fuerint magnopere similes.
12. Verutamen quod si hanc Praecursoris cum Christo similitudinem melius magisque perspicue contemplati desideretis, ad sanctum Lucam quāsi reguratis, qui velut peritissimus p̄ictor in Evangelio hinc tanta vivis doctrinae lux coloribus eundem adumbravit. Nam S. Joannem Baptistam delineatus genealogia sua lineas dicit, dicens, quod Patrem habuerit Za-

chariam, matrem verò Elisabetham, hunc, à vice Abi, hanc vero de filiab[us] Aaron. P[ro]i[er]i[er]os quidam nomine Zacharias, de vice Abi, & uxoris eius de filiab[us] Aaron, & genitrix Elisabeth. Etenim nescio quomodo Evangelista de matre ejus mentionem fecerit, cum pud Histonographos Hebreorum extramitem positum fuerit, mulieres reculere in proxima Genealogia & generacionum dulcitudinea: In Hebreorum Genealogia non solent nisi lures recenseri. Optimè legem hanc & contine[re]t Iohannes. S. Matthæus Chionista observat, tamen quando ordinem Genealogiae Christi defenset, folios recenset viros, scilicet Iacob natum eledi citab[us] Abraha, non vero de Sara, Jacob ab Iacob, non vero ex Rebeca & sic dealis. Imò obliuim quendam respectum convenientem quoque videri posset, nullam Zachariam Patris suitationem facere, sed a filio Joanne in medietate cipere. Verum ecce tibi solidam hujusstitutionem. De Melchisedecho, qui Sacerdos est S. Paulus Apostolus ad Hebreos scriptus, con[n]ectio[n]em patrem nec matrem, nec Genealogiam obliuiscit, sed similem esse Filio Dei. Melchisedech Alij fine Patre, fine matre, genealogia, & assimilata est Filio Dei. Joannes est h[oc]e sacerdotio amatus, duxerat, qui proinde tanquam primogenitus & unicenus in Sacerdotio succedere debet: De sacerdotali prosperitate Joannes oritur, inquit Bodu[er]us, ut eo potentius imitationem sacerdoti primatus. Ceteret, quod ipsum ad sacerdotale genus pertinet dicitur. Tunc referet Curigurur h[oc]i eti[am] sacerdoti aliquip[er]ius gratias. Sacerdos a Sancto Luca non ad eum tantum debetur, quo Melchisedech a S. Paulo Apostolo: sine Patre, sine matre, sine Genealogia? Respondet S. Ambrosius: Dicit nos D[omi]n[u]s Iohannes Scriptura non solum mores in h[oc]i que praecepta cabiles sunt, sed etiam precepta operis laudare, ut veluti transmissi immaculatis puritas h[ab]entas, in his quos volumus laudare precellum. Veruntamen pro magis perspicua proposito possit intelligentia, duas principales in hoc fiduciaem constatarias particulates advertere debemus. Prima ab Evangelista Joanne adducta, sicut est quod per hic natus a Deo midus sit. Fuit homo summissus a Deo. Secunda vero est, quod Narrat quis ait Angelo quodam, non vero ab omnine aliquo annuntiata fuit. Apparet Angelus Iohannes Domini, &c. Elisabeth parvus ibi fuit. Ideo Ceterum inquit ut ex missione Angeli constat, item Ceterum non humana, sed divina virtute nascitur. Atqueid[em] S. Lucas sapientissime in G[ra]eci Phili.

D. P. Aug.
fer. 23. de
sanct. Gr.
D. Greg.
hom. 7 in
Evang.
apud Tol.
in c. 1. 10.
in Com.
fol. 38. B.

nealogia Joannis non solum Patrem, sed etiam matrem inferuit & nominavit, alia& enim mundus eum de celo totaliter descendere, credere potuerit; & Gens Hebreæ illum unquam verum Messiam proclamasset: *Affinitas Filius Dei*, non minus, in d plusquam Melchizedech. Unde ut demonstretur quid Joannes non sit Messias Filius Dei, sed ei duntaxat similis existat, sciendum fuit quid in terris Patrem & matrem habuerit non respiciendo ad qualitatem spiritus sacerdotalis, vel etiam ab ipsis obserandas ab iis, qui historiam Genealogie Zachariae & Elisabethæ concrexunt, *eaque aut necessarium, aut valde conveniens erat, ut eius nominaret matrem & quis facisset Ne ingens Joannis & Christi mutua similitudo efficeret, ut Joannes Filius Dei esse crederetur.*

13. Poterò Joannes Christi actiones taliter est imitatus, ut exinde simillimus fuerit effectus. nos unque toto spiritu in hoc conniti debemus, ut similes Joanni esse aut fieri possemus per vitæ suæ virtutumque & perfectionem, quæ in ipso considerant, perfectam imitationem. Quatuor præcipue particulates circumstantias in hoc facta Præcursoris confido. Locus scilicet, in quo habitavit: vitam quam duxit: vestes quibus amictus fuit: ac denique actiones quas fecit. Locus etia solitarium, quoddam defertum. Vita sustentabatur in continuis abstinentiis: vestimentum Camelorum pelle ministrabant. Actiones quibus deditus erat, aliae non erant quam prædicare, baptizare. Et quidem Religiosi ipsum specialiter imitari debent, subducendo se totaliter a seculo, & mundum omnimodè contemnendo. Verum tamen quot inventiuntur, qui vitam ponit facultatem quam religiosam agunt, ea post se relinquendo vita scandalum, & effrauenit vitæ licentias temere usurpando, ut etiam disolutissimi seculares inde stomachati graviter offendantur. Pateretur quibus se cibis Joannes paucet? Non aliis quam iis quos in facultate sua de facto habebat, non vero iis quos volebant habere porerat. Abstinentiarum suarum parsimonia: alium ei viatum non indulget, quam locustas, herbarum radices, & alios similes cibos rusticos in sylvis & dumeris enatos. Quot sunt Ecclesiastici facultates, qui ex iis iudicibus vivunt, qui ex Christi meritis exprimitur, sed tanto cum luxu, ut ipsamet quoque id ipsum erubescere superfluitas posset, de quibus proinde cum Apostolo dici potest: *Sicut Deus venter est, quorum mensæ vi-Pauperrimi Sanctorum.*

telhi & Epicuri mensas confundere possent. Quales erant panni quibus Summi Sacerdos Zachariae filius cernebatur amictus? Forte Holofotes? aut panoi Anglicani? aut pellibus vulpinis suffulta, vel Attalicae vestes? Minime; quin portius in summo hyberni temporis rigore discalceatus incedebat, taliqua corporis sui parte rudi & aspera Cameli pelle conctetus. Observatio velim quales hodie sint habitus, qui cum tanto luxu & superfluitate portantur, quasi ne- scirent, quod membra illa quæ ab auro & argento vilia reputantur, tandem aliquando nuda mensura sine vel putredine vestita. Et tamen verum est, quod vix inventi possit materia fatis elegans & pretiosa, quæ fastu & superbia ipsorum satisfacere possit. Videbitis nonnunquam Sacerdotem, cuius coma longior est quam toga. Color purpureus quo rincta sunt eorum tibialis, elegantius in vultu emicaret, si nimirus erubesceret quod in sacro alcati cum vanitatis cernatur adeò scandalosis. Quid de iis dicemus. Qui cœlum versus nihil in le- erectum habere, nihil nisi solam superioris labii barbam? Nummodò hæc per adhibitum ferri industria lussum engatitur, parum dereliquo- curant, quod anima precipitetur deorsum. & quam utilius operam suam collocarent, si suam acerba quadam disciplina mortificarent sensuali- citatem, quam quod adhibita ignis violentia O- ferti duritie suam continuo martyrio afficiant barbam. Cogor proinde approbare studitum illius Scriptoris lamentum, qui amare deplora- bat, quod moderni temporis luxus fastuolior & delitiosior in publicum prodeat in Religiosis quam in filiis vanis & secularibus. Loquor *Scipio* hæc reservato bonis religiosis debito respectu de *Glazom* malis religiosis, qui scilicet simul cum vere- *in seculo* cundia Dei quoque timorem exuerunt. Discant *Rinal-* insuper Prelati à Joanne, cui præcipue debeant *e. 27.* incumbere, ne per ipsum negligentias officiū sacerdotale suis functionibus defraudent. Quare imprimis gregem suam prædicationis pane paucet debent, item baptizare debent, id est, omnes illas functiones exercere, quæ in animatum beneficium redundant. Joannes in hoc maximam gloriam habebat repositam, si fe- citionibus Dei honorem & animarum subsidia promoventibus utiliter impendere posset, non substituere alios, sed in propria persona illas actiones exequatur; id quod hodie plurimi facere dignantur & erubescunt, tanquam rem- valem & abjectam. Pro se solos creatos esse ho-

Ff nores

nores stuleb sibi persuadent, ac propterea labores aliis committunt, cogitationibus suis de hoc solam sunt solliciti ut substitutos iuvenire possint, qui onera sua in humeros suos deportanda suscipiant. Vos omnes quorunque me hoc in loco dicentem auscultetis, sed adhuc tor, ut vos Joanni similes efficere studeatis, sit ipse virtus vestra exemplar & prototypus, quo heroicas eximias ejus virtutes ediscere possitis.

PARS SCUNDA.

14. O stendimus hactenus sanctum Praecutorem Christum fuisse similem in Naturate & in vita, ac proinde indicavimus similitudines, quae inter Christum & Joannem intercedunt quantum ad humanitatem. Quod si autem Religio & pietas id mihi concederent, quod Theologicus vigor abnuit, forsitan insuper adiicerem encolum longe sublimius, scilicet quod habuerit nescio quam similitudinem cum ipsiusmet Redemptoris Divinitate. Existimo, quod hunc loquendi modum meum non nimis astimabit licentiosum & praesumptuosum, siquidem omnis creatura rationis capax a Deo creata est. Ad imaginem & similitudinem suam, Genes. 1:27. nam ut S. P. Augustinus lib. 8:3. q. dicit. *Vbi est imago, continuo est & similitudo.* Et ut docet S. Thomas: In homine inventur aliqua Dei similitudo, qua deducitur a Deo sicut ab exemplari, non tamen est similitudo secundum aequalitatem, quia in infinitum excedit exemplar hoc tale exemplarium. Et ex doctrina eiusdem Doctoris Angelici habemus, quod *Si quis appetat esse Deo similis, in quo aliquid natum est Deo assimilari, non peccat, dummodo similitudinem Dei debito ordine appetat adipisci, ut scilicet eam a Deo habens.* Unde in hoc securiori & S. Joanni accommodatori sensu quem nos sacra Theologia doctet, moveo ut mihi persuadeam Joannem habuisse nescio quam similitudinem cum Salvatore nostro, si quatenus Deus est consideretur.

15. Potius Joannes rogatus, ut qualitates & conditions personæ non nihil distinctius exponeret, se nihil aliud, quam vocem esse expressè declaravit: *Ego vox clamans in deserto.* Joan. 1:23. Quidnam homo commune habet cum voce? Potius dicere debuisset: *Ego vir clamans, Joannes predicans Precursor vociferans.* Quod si tu, o Joannes, vox tantum es, merito hi qui te auscultant, dicere tibi poterunt, quod pensato illi sylvatum cantori non remo-

*Platan.
in Lector.
apoph.*

dicebat: *Vox præterea nihil.* Eo ipso quo te vocem esse afferis, malevolis tuis occasione prædicti imprudenti diendo: *Sapientia sapientib[us] quādā fari.* Melius opinione mea respondet: *Silence esse, quia Socrates tria præcepit: silentium esse, in animo prætentiam, in lingua silentium.* Cleanthes dicens solebat: *Maxime uocem habens convenire silentium.* Aristoteles Callichecum ad Alexandrum mittens eum: *Monuit ut cum ratione loqueretur.* Pitagoras & Appollonius: *Thyraeus quinque annis taciturni permaneant.* Verum caius verò respondet utique potius, Joannem valde prudenter te vocem esse declarat, siquidem Caro milites instruiebat, ut non tantum cum ferro dimicaret, & manu, verum etiam vocem adhiberent: *Vox plena, pluquam gladium, & vox pluquam manus luctuosa in fugam vertere, attonitosque reddat quod Verum transamus halce nugas, & ad absurdum magisque peregrinas cogitationes erganunt:* *Quid est quod Joannes vocem esse dicit?* *B[ea]tus Laurentius Justinianus Joannem non simplicem vocem, sed vocem verbis suissitudine Joannes vox verbi.* Quemodo autem Joannes vox verbi esse intelligitur? Dicte sodes Auditores, quanquam putatis inter vocem & verbum esse differentiam? Verbum est id, quod mente concepitur. Unde sicut Filius Verbum est Pater, ita Joannes vox est expressiva Verbi Divini: *Vox Verbi.* Vox expressa reprobatur, *verbū imprecium, cuiusmille existit.* *Aproposito* inde Joannes non dicit: *Ego vox clamans;* sed *clamans;* id est, vox verbi, filialis Verbo. Id quod Origenes authenticè confirmat: *Dicitur in Joannes se esse vocem non clamantem in deserto.* *Ceterum* clamans, ejus se sit et, quib[us] bat & clamabat, *Dicitur* se quis sit, veniat ad me, & libat.

16. Joannes vox fuit, sed non verbum. Veniunt enim optratem facultatem concedi, ut ad minus Joannem ad minus semel Verbum sive afferere possem. Vicarius representat Episcopum, sed non est Episcopus. Sacer Evangelista Joannes de ineffabilis sanctissima Trinitatis mysterio loquens dicit: *Tres sunt qui regnum domini dant in celo, Pater, Verbum & Spiritus sanctus.* *I. Joan. 5:7.* Videamus quoniam huius primus testis est Pater aeternus, qui tam in monte Thabor, quam in Jordane testimoniū edidit: *Paterna vox audita est.* *Hic est filius meus dilectus:* *Math. 17:5.* Secundus est Spiritus Sanctus: *Spiritus est, qui testificatur, quod*

niam Christus est veritas. Nunquam autem invenietis, quod Verbum secundum nuntium in Divinis persona, de semetipso testetur; immo potius omnino contrarium factum est: Ego testimonium non perhibeo de meipso. Si ego testi monium non perhibeo de meipso, testimonium meum non est verum. Joan. 5. 31. Et merito ita factum est; siquidem legibus statuit, quod nullus idoneus Iesu intelligitur in propria. Et gone ut Chonitla Evangelicus afferit: Trei sum? potius dicere debuisse: Duo sunt. Nostandum igitur hoc loco insuper obseruo, quo i non solum se Christum esse neget, verum etiam se Prophetam, & Eliam esse inficieatur. Non sum ego Christus, Non sum Elias, Non sum propheta. D. Joan c 1. Verum cum Joannes spiritu & virtute Elias praeditus fuerit: Venit in spiritu & virtute Elias; cum sit Prophetam, immo plurquam Prophetam: Hic est Prophetam & plurquam Prophetam, cum semper negationes respondet: Pro hujus intelligentia notandum est, quod sacri Theologi docent, & praecepit S. Thomas, quod quidditas Dei definiti aut representari non possit per affirmationem, sed per negationem. Unde Angelicus: Quia de Deo scire non possumus quid sit, sed quid non sit; non possumus considerare de Deo quomodo sit, sed potius quomodo non sit. Sæc. Atas & conditio Joannis habebat, nescio quid Christus. Divinitati simile. Vultus igitur serice quid Deus sit? Non est Angelus, non homo, non arbos, non lapis, &c. Quia de Deo scire non possumus Quid sit, sed quid non sit. Ita quoque de Joanne. Non possumus scire quid sit, sed quid non sit. Non Christus, non Prophetam, non Elias. Non sum ego Christus, non sum Elias non Prophetam. Et S. Augustinus de laud. Joan. dicit: Vis scire quid sit Joannes: non est Deus, non est Christus.

17. Ad eod magna laetitiae fama in Joanne erat, ut ad ipsius expediti fuerint Legati, qui de suo statu informationem caperent, cumque de eius meritis & qualitatibus præstansissimis certiores facti essent. Sacerdotes & Levitæ, & quorunque ad eum missi fuerant cum omnibus modis, tanquam verum diuque à toto mundo desideratum Messiam recipere & proclamare volebant. Hanc tamen dignitatem tanquam sibi minimè debitam aut convenientem acceptare omnino renuebat, dicendo: Non sum ego Christus. Joan. 5. 21. Simile quid in historiis prophani reperio. Mortuo enim Polydece Regi, non obstante, quod filium quendam parvulum tanquam Coronæ suæ successorem heredem reliquisset, Lacedæmones ad Regi gubernacula Lycurgum demotum fratrem elegite volebant. Quam ille dignitatem tenuens, accepto inter brachiorum amplexus parvulo Coronæ herede Senatum ingressus, eundem omnibus communostavat, dicens: Non sum ego Rex vester, sed hic Polydeci frater mei filius: Ecce legitimum Regem vestrum. Idem quoque accidit Præcursori. Hunc enim Sacerdotes & Levitæ Messiam esse volebant, qui oblatam sibi dignitatem animosè & fortiter renuit dicens: Non sum ego Messias. Non sum ego Christus. Unde Chrysostomus in

Col. Ad hoc miserunt, ut interrogarent, Tu quis es? Non quasi ignorantes sed volentes eum inducere ad hoc quod dixi (id est, ut se Christum esse manifestaret) unde Joannes ad vienem, & nov ad interrogationem ei respondit. Non sum ego Christus. Quis potius, vellut novellus quidam Lycurgus verum illis Messiam, Christum ostendit, dicens: Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Hic verus est Christus, quem ego vobis digito demonstro. Ecce legitimum Regem vestrum.

18. Veruntamen hoc loco insuper observo, quo i non solum se Christum esse neget, verum etiam se Prophetam, & Eliam esse inficieatur. Non sum ego Christus, Non sum Elias, Non sum propheta. D. Joan c 1. Verum cum Joannes spiritu & virtute Elias praeditus fuerit: Venit in spiritu & virtute Elias; cum sit Prophetam, immo plurquam Prophetam: Hic est Prophetam & plurquam Prophetam, cum semper negationes respondet: Pro hujus intelligentia notandum est, quod sacri Theologi docent, & præcepit S. Thomas, quod quidditas Dei definiti aut representari non possit per affirmationem, sed per negationem. Unde Angelicus: Quia de Deo scire non possumus quid sit, sed quid non sit; non possumus considerare de Deo quomodo sit, sed potius quomodo non sit. Sæc. Atas & conditio Joannis habebat, nescio quid Christus. Divinitati simile. Vultus igitur serice quid Deus sit? Non est Angelus, non homo, non arbos, non lapis, &c. Quia de Deo scire non possumus Quid sit, sed quid non sit. Ita quoque de Joanne. Non possumus scire quid sit, sed quid non sit. Non Christus, non Prophetam, non Elias. Non sum ego Christus, non sum Elias non Prophetam. Et S. Augustinus de laud. Joan. dicit: Vis scire quid sit Joannes: non est Deus, non est Christus.

19. Unica duxarat mihi opponi poterit objectio, ex qua magna Christum iter & Joannem intercessisse dissimilitudo ostenditur: Cùm enim Christus plurima fecerit, Joannes verò nullum: Joannes nullum signum fecit. Joan. 14. Videatur sibi mutuò quoad Divinitatem, & humanitatem valde sibi fuisse dissimiles. Hujus ejusdem disparitatis vix ullam scire rationem reddere, immo id ipsum maximè admiror, cum multi alii sancti fuerint ipso longè inferiores, qui tamen innumerata quasi operata fuisse miracula. Verum fistite non nihil, video enim non nihil hac in temerari lucis particeps fieri, ac proinde dico, quid ex hoc discrimine

Ff 2 non

D.Th. 1.p.
q; ante
art. 1.

non dissimilitudo, sed major potius inter utrumque similitudo argui possit. Quod ut ostendam, sequenti utar similitudine. Accipere bilancem, atque in unam lanceam monetam ream reponite, idemque etiam ab altera parte fiat, ita tam ut utraque moneta in pondere omnino aequalis sit levata in altum bilance, utrumque lanx in omnimodo aequilibrio stare conpetetis. Quid autem factu opus ad hoc, ut una lanx majoris, altera minoris ponderis esset ciatur? Tollite aliquid de substantia eius; idemque alteri adjungite. Christus etenim & Joannes quasi duæ moneta aureæ fuerunt, horum unus scilicet Christus reapse pondus sine comparatione maioris continebat præ Joanne, quoad sanctitatem eminentissimam & meritam infinitam: attamen in exteriori apparentia apud homines similes & velut in aequilibrio positi esse videbantur. Verum quid faciendum ad hoc, ut Christus sicut verè est, ita quoque exterius Joanne major esset? Tollatur aliquando ab uno, id est, à Joanne, mitacula scilicet, & addatur illa Christo, sic enim in extremitate cognosci facile poterit, quod Joannes non est Christus. Et forte praecursor hoc ipsum inferte volebar, quando dixit: *Me operies minuti, illum autem crescere.* Id quod sanctus Valentinus Archiepiscopus optimè noravit, dicens: (*Miro sapientia Dei artificio factum est, ut Joannes sine signo Christum signis innumeris coruscantem testificaretur populo, ut signorum claritate Joannis de Christo testimonium fulciretur, & falsa de Jo-*

*S. Thom. &
Villa N.
Con. 1. de
S. Ioan. B.*

anne opinio tolleretur.) Et sanctus Thomas Aquino Doctor Angelicus, id ipsum confirmat, dicens: (*Si Joannes signa feciles, homines afferent aequo Joanni & Christo attendentes; Evidenter ut homines principaliiter Christo intenderent, non est datum Joanni, ut facere ligatus.*) Quod si igitur devota quadam curiositas me interrogat: *Quis putas purus spiritus Responderem similis Christo erit, propositus explicavi.*

20. Pro conclusione addo, quod de Alexander Magno scribitur, hic enim cum remissa Thessaliam, ibidem Ophel Poœta sive in illa volunt Homeri statuam invenit, qui dignissimis super impositum constanter tenebat. Magnus hic Heros statuam hanc ut obseruat, noanihil substituit, videlicet quod frons ejus conspectu sive praesentia copioso lumen madesceret. Quia de re Philosophi interrogatur, prodigium interpres responderunt, faciat hanc in inferno velle, quod quisque heroicas & etiam vitas sua actions scribere auctoritate vellet, ei vel tacendum sit vel laudandum. Cum igitur sancti illius qui omnium sanctorum Maximus, encomia & prerogativas explicandas & celebrandas in me suscepit, opus est ut non solum laudem, prout me facere videtur, verum etiam in silentio signum per dignissimis admortum, me reliqua taciturnitatis pertransire velle significarem, idque magis cum Joannes magnus sit, immo maximus, *Magnus autem non est laudatio, sed admiratio.*

SERMO DECIMUS TERTIUS.

IN FESTO

S. PETRI APOSTOLI

Cœpit anathematizare & injurare, quia nescio hominem istum quem dicas.
Marti cap. 14.

Non minus execrabilis, quam reprehensione dignus est calamus ille, qui cum in foliorum candore generosa & heroicæ alterius facta explicate debet, defectus & deformitates è contra eorum actionum describit, quæ quod verecundia ru-

bore vultum tingant, efficiunt, ut quis aperiente in publico ambulare non aust. Tacras parlaude dignum ultimabat cum quillas operationes manifestat, quæ virtutum habitibus vestitus, in honoris theatro gloriose appetit, qualem is metetur, qui imperfectiones illustri-

tet, quæ famam obscurant in reputationis & honoris præjudicium emerunt. Quia dextri oculi defectus vultum Antigoni Regis deformitatem aliqua defodabat, id est ne deformitas hæc appareceret, prudens ille & ingeniosus pector dexteram faciem partem supprimens solam sinistram vultus partem effigiebat, ita ut pictura Regem veluti in dexteram partem resipientem reficeret. Cum Memnon omnium qui sub Datii Regis obsequiis militabant, militum expertissimus, contumeliosè de nonnullis Alexandri Magni defectibus loquentem militem quandam audiret, eidem aspertere reprehensione communatus est, quod nisi os suum continereret, & debito cum respectu de tanto Monarcha loqueretur, graves temeritatis sue peccatas esset. Atque ideo B. Petrus Cardinalis Damiani, dum iuxta eo quod S. Marcus Evangelista de S. Petro Magistro suo scribit, reflectens videt, quod qui S. Petri laudes & facta a terna memoria digna celebrare debuisset, eorum loco Magistri sui peccata detegit, ejusque plusquam omnes rehqui Evangelista manifeste defectus, ab admiratione verimenti se contineat non valens dicit: *Quare potest cur B. Marcus Magistri sui laudes a quoque præconiis omnino tacuerit?* Inquit diligenter inspicitur auges, & veris accumulat si quid in eo reprehensionib[us] & supprimi autem & a lat ex industria levigat, velutiam plenimque silentio præterit quod laudabile est. Unde si Petrus hunc à Christo favorem accepit, quod super nodas ambulare potuerit, Ambulabat super aquam ut veniret ad Iesum: Marcus de hoc nullam mentionem facit. Matth. 14, 10. Si Petrus à Christo in Theologia examinatus, per axiomata ad præcipios fidei articulos pertinentia excellentissime respondit, dicens, ut alii Evangelisti affirmant: *Tu es Christus Filius Dei vivi.* S. Marcus duobus duntaxat verbis id ipsum præterit, dicendi: *Tu es Christus,* & reliquum velut in negligendo transcurrit. Matth. 16, 17. Si Petrus à Salvatore nostro est beatificatus: *Beatus Simon Bar Iona,* Matc 8, 30. Si illum in fundamentalem Ecclesiarum suæ Petram elegit: *Si illum cæli terræque Dominum constituit:* si illum gregis sui pastorem esse voluit: *Pace oves meas* Si pro Petro rogavit: *Ego proto regavi Petro,* Joan. 21, 18 per hoc clarè insinuans quod ipsum solum pluris faciat, quam reliquos omnes simul conjuncros. Si Filius Dei voluit, quod una eademque in ore piscis inventa moneta pro se tantum & dilecto suo Petro Cæsari regnabat, ideoque Petrus, tanquam Do-

mino comparatus fuerit. Luc. 22, 32. De omnibus hisce prærogativis sanctus Marcus de vel unicam, immò ne minimam quidem tetigit. Si Petrus in horo Gethsemani generosum quoddam facinus commisiit, ensem pro Magistri sui justa defensione stringendo & animole in Malchi auriculam vibrando. Sanctus Marcus facti quidem substantiam describit, sed quisnam tam generosius facinoris author fuerit nequaquam dicit: *Vnus quidam de circumstantibus.* Matc 14, 47. Insomma, quiequid ad Magistri sui id est, Petri gloriam pertinet, velut in oblatione tradit. Econtra vero si pauperculo Petru aliquod infortunium aut lapsus aliquis humanus accidat, Ecce tibi protinus in campo positum & expeditum Matci calamum, ut eundem Petri errorem in Evangelio suo perspicuis verbis manifestet. Sic exempli causa, si Petrus in monte Thabor petat, ut paratiatur ergi in eodem monte tria tabernacula, subito Marcus id noraster describit, eumque velut extra propositi orbiram loquentem reprehendit, dicens: *Non enim sciebat, quid diceret.* Marc. 8, 33. Si Petrus vehementer erga Creatorem suum affectus teneritudine moritus, mortem eidem disluidet: *Absit à te Domine non erit sibi hoc;* Et Salvator eum desuper reprehendat, Marcus pecunia sua proutius arrepta reprehensionem illam signanter annotat: *Vade post me Satana.* *Austeria narrat animadversione corrumptum.* Si Petrus vacillat & offendit in atrio Pontificis, & Dominum suum tria vice negando turpiter cadit, illius certe Marcus nullatenus obliviscitur, sed calamo suo minime parcos latè & fuscè id ipsum exponit: *Negavisti Nequestio,* Marc. 14, neque novi quid dicas. Iterum negavit: *Cœpit anathematizare & jurare, quia nejet homo.* 71. nem istum quem dicit Et in hoc præcipue notandum est, neminem aliorum Evangelistarum hoc, Petri infortuniorum & miserabilium casum cum tanto uigore & emphasi exaggerate ac Marcus facit: *Durius loquuntur & tanquam crimen exaggerat.* Unde satis patet quod que laudibus sunt efferenda prætor, quia ad reprehendendum videntur apta, describit: *Poterisne ô Marce causam nobis exponere cur à ior Magistri præconis calamum reprimis,* & sola quainfirmitatis sunt ad posterorum monstrarum styllo committi ita curiosè Cardinalis Damiani interrogat. Respondet autem S. Evangelista, causam cur non perfectiores, sed lapsus, non virtutem, sed defectus, non gloriam sed ignominiam scribat & exponat, hanc esse, quia misericordio Petri ipsi quoque lapsus

lapsus perfectiones fuere: defectus in ipso non minus fuere laudabiles ac virtutes, ejusque insignioria non minus celebrandæ sunt, quam ejus gloriae. Id quod à S. Patre Augustino traditam doctrinam tanquam veram confirmat, qua dicit. *Nonnulla errare profuit; cui Venetabilis quoque Beda consentit dicens: In flagitia aliqua cecidisse profuit.* Unde & ego hodie à S. Marco edictus, S. Petri lapsus & defectus explicabo, ad hoc ut sicut Thales ex umora tuis eisdem, ejusdem novit altitudinem conjecture, ita vos quoque ex ejus defectibus & imperfectionibus, virtutum suarum excellentiam, prærogativas & gloriam colligere valeatis. Unde Marcus dicit, quod Petrus copit anathematizare & jurare, quia nescio hominem ipsum quem dicit; quia hoc negasse Magistrum suum, occasionaliter maxima dignitas origo & principium extitit. Porro supervacaneum esse existimo, vestram singulari studio attentionem expostulare, scio etenim, quod quando sermo est de proximorum nostrorum defectibus, quilibet dicentes attenta audeque aures solcat auseultare. Id quod vos quoque facturos esse confido. Progrediamur.

2. Quandoquidem duo gloriosi Apostoli Petrus & Paulus nec in vita, nec in morte unquam fuerint separati, id est quoque eisdem in praesenti discursu à se invicem dissociare aut se jungere nolo, sed conabor ut vobis alteri in toto hoc discursu semper & constanter adhæreat, quia per sancti Pauli doctrinam, S. Petri Apostoli prærogativas & excellentias celebrare & elucidare conabor. Scribit igitur ioprimum magnus ille Gentium Doctor in Epist. ad Romanos & docet, quod universa mala quæ servis Dei accidunt, illis convertantur in bonum: *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum*, Epistola hujus expositores ab ipsis Apostoli sensu nequequam differunt, & speciatim Cardinalis Cajetanus ita exponit: *Praesentis textus intentio directe tendit ad hoc*, quod Deus etiam in hac vita conficit omnia quomodolibet redundantia in illum (id est fandum) in bonum illius. Quibus verbis mihi a doctrina Angelici Doctoris S. Thomæ non procul ab invito videtur, qui ita loquitur: *Vise que ad eò in aliis Deus omnia cooperatur in bonum*, ut si qui horum deviant & exorbitant, etiam hoc ipsum eum faciat proficere in bonum. Circa quem pallum optarem me penetrare posse, quidnam his scriptores una cum S. Paulo intelligent per ly

D.P. Aug.
in Epist.
Beda in
Erasmo.

Ad Rom.
8 v 28.

D Th. ibid.
lecl. 6.

(omnia) & per ly (bonum) Scio quidem, quod multi per ly omnia intelligent omnes huius mundi calamitates pro amore Dei voluntarie libenter toleratas, quales sunt falsa Sulannim impositæ calumniae, persecutio Davidis, Danielis angustæ, adversitatem Jobi, in Apollinis exercitatae tyranoides, tormenta & dolores à sanctis Martyribus perpetrati. Et quidem id tam optimè dicitur. Veruntamen S. Augustinus dicit, sub hoc universali nomine (omnia) ipsa quæcumque peccata includit: *Omnia cooperantur in bonum, ut etiam peccata.* Mutanente itaque etiam peccata faciem suam & convertuntur in bonum: Imb. vero, saltem occasionaliter; quia Deus suo instrumento consilio noruit ex malo elucere bonum. Sic enim è rebus quoque lux nascitur, sed terminatio. *Ex bello pax.* Vixim enim vero qualenam in bonum illud quod è peccato nasci potest, & quidnam per ly bonum intelligi debet, quod hoc varijs sunt opiniones. Sanctus Ambrosius dicit, quod bonum illud vult bonum utile intelligendum, non esse: *Ita Deus cooperatur eis, ut omnia varijs bonum & utilitatem eorum.* At vero quidnam potest, quod bonum illud utile non sit versus bonum; id est Magister sententiarum mentem sancti Pauli declarat, dicens: *Omnia cooperantur in verum bonum.* Quasi inferte vellet: *Sicut aliquis servus Dei per humanam fragilitatem peccatum aliquod committerat, Deus velut instrumento uteret ad formandas & fabricandas ei veri boni coronas, ad eò ut tandem deducatur in subdinium & profectum, & maiorem gloriam Dei.* Et quis feit an Iacobus Paulus Romanis scribens, non voluerit illis legali amico dilectissimi fui Coapostoli, & Pastoris illorum, Sancti inquam Petri conditiones nominaret? quasi diceret: *Ecclesia tua ô Roma, caput quod seu Pontificem quandam est habitura, prius culpa à Deo in corona sunt transmutata, cujus ignominiae in honores, jacturæ in victorias sunt versæ.* Unde optimè factus Primatus ait: *[Omnia cooperantur in bonum, hoc est, crescunt,] tunc adjuvante Deo contraria revertuntur in prosperum.]*

3. Existimo omnino Prophetam Regium rotum hoc in spiritu prævidisse, quanco in Psalmis suis qualitates aliquid justi, & divina erga eundem pietatis effectus nobis proponens dixit: *Cum ceciderit Iustus non collaudetur, quia Dominus supponit manum suam.* Psalm. 36. q. 3. *Quod si Iustus, utpote viribus fragilis & debili-*

Jis , à diabolicalarum temptationum impulsibus nonnunquam exagitatus , in gravem aliquam culpam ceciderit , nequaquam dicitur , aut despiciat quia Dominus supponit manum suam . Quoniam sine Deus manum suam subrus aliquis servi sui pedes supponere dignatur ? Non solum ut illum conserveret & sustenteret , sed etiam ut illum elevet & exalteat : (Cum ceciderit justus per peccatum propter carnis infirmitatem non collidetur inquit Ludolphus Carthusianus) id est , non frangeret irrecuperabilitatem gratiam Dei & virtutes amittendo , & finaliter in peccato illo permanendo , quia Dominus supponit manum suam auxiliariem , ne criminaliter delinquant , eum auxilio sua gratiae & misericordiae sublevando .] Adeoque Deus servos suos non solum manu sua sustentat , verum etiam lapsos aut in culpam praecipitos sublevat , & ad honores & dignitates exaltat : [Supponit manum suam auxilio sua gratiae sublevando .] Et subdit Remigius Antisiodorensis ; [Illa afflictio non erit ei ad dejectionem , sed potius ad exaltationem . Hoc est , Divina benignitas ad felicitandum dilectos & electos suos miseris uritur , & confortia immittit , ad augendam amicorum suorum fortunam . Adeo ut sicut Antheus ab Hercule in terram prostratus , maiores sibi vires recuperabat , ita ut fortior semper surgeret quam ceciderat : ira hi per culpam misere prostat à majoribus criminum lapsibus , majora fibi conciliant inclemencia virtutum . Quis unquam major Filii Dei amicus exitus Petru , qui tria vice in amoris proba examinatus , semper in amando inventus est ferventissimus . Hie igitur justus erat , at verò misere lapsus est , verutamen non collidetur , quia Dominus supponit manum suam . Verè enim manus Dei fuit , que Petrum non solum à lapsu suo exxit , verum etiam eundem ad mortalem dignitatem & totius Ecclesiastici status praeminentiam sublimavit . Unde enim tantæ Petri collaræ præminentia suam habuere originem , præterquam à commissis ab eodem ertoribus & peccatis , hæc enim moraliter fuerunt sua exaltationis motivum & occasio . Dieat idipsum Rupertus Abbas Tuitiensis : [Oportebat , inquit , prædestinato atque vocato ad tantam celitudinem Petru Apostolo causam subesse , & magnitudinem honoris ejus præire , unde illi humilitatis acque compassionis scientia jugiter posset accedere ; Ideo labi permisus est .]

4. Quandoquidem Propheta Regio videbatur in se excellentiarum Petri , quas in spiritu præviderat , origine indicanda , nequaquam plenè si tisecleste , iterum loqui coepit : [In Petra , inquit , exaltavit me , & nunc exaltavit caput meum super inimicos meos . Psalm. 26 .] Et quidam satractare videtur , verba illa de Rege Davide intelligenda esse , attamen alii eadem cuiilibet fideli Dei seruo applicari possent volunt : Potest specialiter exponi de quolibet electo : quorum unus , isque omnium præcipiens fuit S. Petrus Apostolus . Verum quidam significat per hoc quod se in Petra exaltatum esse dicat ? In Petra exaltavit me Carmelitanus incognitus Michael de Aguensis respondet : Sic ergo in petra exaltantur , qui per Christum beatifici sunt . Hic proprius Petrus fuit , cui verbum Dei incutatum dixit : Beatus es Simon Bar Iona . Et hereditatem captum celestem , quod accidit quando ei claves regni celorum donavit : Et tibi dabo claves regni calorum .

*Th. Angl.
Card.*

*Matth.
16. 18.
Ibid.*

*Paulus
Palent. f.
367. col. 2.*

Idem ib.

Quod autem Propheta subiungit : Et nunc exaltavit caput meum super inimicos meos , coincidit cum eo quod Christus Petru significavit ; quod scilicet , porta inferi non prævalebunt adversus eam ; id est , adversum Ecclesiam curæ eius commissam . Unde liquet quod non incongrue versus ille Davidicus in persona S. Petri exponatur . Verum ad propositum nostrum eundem non nihil pondetemus & examinemus . Mihi equidem Propheta Regius dicere velle videatur , quando S. Seniculus Petrus lapsus est in petram Iacob ab erroribus per incautum fermone commissis , Deus ab insidem eum exaltandi & sublimandi occasionem sumpserit : [quasi dicit , In firmamento suo , atque fortitudine qua mestabilivit , & sustentavit , tanquam in fortitudine petra ; ipse dedit mihi victoriam , & glorificavit super inimicos meos , & nunc ex Dei beneficio exaltatum est caput meum .] O quartus honor quantaque gloria in Petrum exlapsu in culpa & scandali petram redundavit . Exaltavit caput meum . Ly caput etiam quidem perfiguram Syncedoches intelligere possumus , qua accipit partem protot . Per caput Petrum , qui Collegi Apostolici caput est , intelligendo ; verutamen melius per ly caput pars principalis & supremâ intelligitur corporis , id est , verum naturale caput Petri , o quanto cum jure S. Petrus dicere potest , lapsus suos occasionem fuisse , exaltandi , adorandi , & glorificandi caput suum , tribus enim coronis caput Petri redimitum fuit , veluti Registræ , cœli & inferni . Unde Lyranus

Tyran. in
Psal. 26.

Ianus dicit: Exalteavit caput meum coronando
me corona regni, in modo corona regnum. Pruden-
ter itaque Marcus lapsus Petri describit, quia ab
illis potius quam a prodigiis suis omnes originem
traxerunt Petri gloriae. Unde cum dicit: Capit
anachemizare & jurare &c. non contemnit
Apostoli nostri actiones, sed potius praclaras
eius laudat & commendat prærogativas. Rosa
à spinis non offenditur, sed defendit: Vallant,
non vivant. Tales quoque fuerunt S. Petri im-
perfectiones & defectus, siquidem ei plus utili-
tatis quam damni, plus honoris quam ignomi-
niae ei conciliavunt.

5. Duo precipue casus huic Apostolo accidisse
leguntur, ambo quidem myltici ex diversa ra-
men fortuna sive occasione nati. Unum S. Mat-
thaeus refert, nimirum quod eum filius Dei dis-
cipulos suos navem confundere justi, prout
& fecerunt, ut in terram Genesareth traiicerent;
acciderit, quod mox ut discipuli à littore solve-
rant, Dominus è longinquo super undas maris
ambulans illos fuerit isecutus. Ineunte autem
nocte, tempesta quedam ad eum ingens in mari
oborta fuit, ut tamen si attis navigandi adnodus
periti essent, valde tamen se periclitatores ex-
timuerint. Redemptor autem noster eos con-
solatus est hortando eos non timere, & cō quod
ad subvenientium filii præsens adesset: Ego sum,
nolite timere. Bonus igitur Christi discipulus
Petrus Magistrum suum convenienti percipi-
dus, eidem mox supplicavit dicens: Domine, se-
tu es, iube me venire ad te super aquas. Qui ei gra-
tiam postulatam nequaquam negavit, sed pro-
tinus dixit: veni, uade ipse omnis moræ pec-
culis, & sponda seu margine navis in mare se
præcipitem egit: Et ambulabat super aquam ut
ad Iesum veniret. Et ecce ex improviso procella
sub Apostoli pedibus intumescere coeperon,
ad eo ut ad vitam salvandam auxilium à Domi-
no coactus fuerit exposcere dicendo: Domine sal-
vum me fac. Unde nisi Dominus oportune ad-
fuerit, & S. Petro manum præbuisset auxiliari-
cem, misericordia Petrus in mari submersus, mortuus
& sepultus fuisset. Alter vero casus postea acci-
dit, refert enim S. Joannes, quod postquam san-
ctus pescator, una cum multis aliis integra nocte
retia in mare Tyberiadis jacendo in vanum la-
borasset, una cum navilio suo littus petierit,
cumque Joannes Petro Magistrum iporum in
littore statu, eosque præstolari diceret, subito S.
Senecio Tunica succinxit se & misit se in mare, &
quali per ducentorum cubitorum spaciū per-

mare transiens, tandem feliciter & secundum in cor-
spectum Domini sui peruenit. Hic igitur muc-
merito causa inquietus, cum Petrus loperetur
Tyberiadis libere & sine periculi timore inam-
buleret, in mari vero Genesareth totu[m] nau-
fragii, submersionis, & mortis periculis expos-
tus. Nunquid utru[m]que maris liquidum ele-
tum utrobiusque aqua est? Nunquid ei uara-
demque utrobius Petri persona, i. in quo plus est,
in mari Tyberiadis panis uileus
suis amicis erat, que in similibus submersionis
periculis magno sunt ad emergendum impedi-
mento. Ecce tibi in promptu difficultati he-
jus resolutionem. Tunc Petrus modice et uite
imbutus, ac proinde Dominus illi dixit: Mo-
de fidei quare dubitas? Unde nemo fit, quicum
taquam imperfectum culpe, aut velut de-
Æuolum contemnere presumat, siquidem mo-
dica fides qua in mari Genesareth imbutus es,
ei cautelæ loco fuit, qua deinceps in mari Ty-
beriadis constitutus majorem & perfectiorum
fidem concipiatur, tanquam bonus Philosophus
procedat à minori ad maius, & ab imperfecto ad
perfectum. Unde ex timore quo in mari Ge-
nesareth percusus erat, libertas postea para est,
que securitas. Olim miserari se in mari Tyberia-
dis, ubi Dominus in littore erat: Nunc autem
sainti Dominus in littore, sponte se idem mittit
mare, & non timet, quia timor illi nupc[u]s se-
curitatem in corde Petri cauifit, plenumque ad-
uersus omnem alienus huius triu[m] maritimi calos
suspitionem validavit: Nihilq[ue] periculis posse est.
Incarnata Partis sapientia de funerali am-
arissima Passionis lux eventibus, quo promul-
gata redempzione ab Hebraeorum manibus pullo-
rbus erat, cum discipulis suis sermocinabatur. Cu-
que Petro nimis videbatur exorbitans, quod ju-
itus pro peccatore, & Dei Filius pro uisitissimo
tetra vermiculo pateretur, reprehendit hoc in ea
discipulis suis loquentem Dominum: Et am-
nis affectu, inquit Chrysostol. subiunxit: Ahi a te
Domine, non erit ubi hoc. Sed quale Petrom
sponpon retulisti exhortatus? Qui conversu[m]
exit Petro, uade post me Sabana. Nunquid haec
vobis rigorosa & acerba reprehensione vide-
tur? Illum a te repellit, & summa cum indigna-
tione

tione eum alloquens, Sathanus maledicto nominis compellat. O miser Petre, quis hic te defendere prouidat? Cum enim ipse meus Dei Filius tanquam asperitate te reprehendat, indubitatum est, te magnum quendam commisisse errorem. Errorum? Reprehensionem? Ali valde decipiatur, quisquis hoc credit. Nam sermo Petri, quo magistrum suum alloquebatur, nullo fuit errore aut defectu obnoxius, sed potius amore refutatus, & consequenter Christi responsio non fuit reprehensio, sed potius honor & remuneratio. Etenim bene illam ponderemus, & comprehendimus esse veritatem; Potius pro meliori intelligentia sequentem praemittamus historiam. Quam primum Ludovicus XII. Caroli VIII. filius coronatus fuit, siisque regni possessionem apprehendit, coelestium per Secretarium suum omnium praecipuum aulae sua nobilium catalogum quendam exactum sibi confici jussit. Quem acceptum optimè observavit, super que singulorum menta maturam deliberationem iustituit; ac tandem artepta penna nonnullorum omnibus in margine Crucem quandam sub hac figura adnotavit, dicens: *Hos pre alii honoris titulis insignire volo. Hanc quoque Christi intentionem eo tempore fuisse, quo dixi: Vade post me Sathanas;* ex eodem Redemptoris mystico sermoni facile conjicio, nam dum suam Crucis mortem, quam Hierosolymis passurus erat, discipulis suis revelaret, & S. Petrus amantis affectus se illi opponeret; respondit Christus *Vade post me. In Hebreo legitur Leeb acharai, quod idem significat, quod Sequere me.* q. d. Ego quidem ante te crucem adibo, tu autem *vnde post me,* id est, post mortem meam me in ejusdem Crucis passione sequeris. Unde S. P. August. ait: *Merito Petro dimum est, sequere me, qui non solum mortem, sed mortem Crucis, sicut Christus expertus est.* Ecce tibi S. Petrum ligatus & honoratum. Verum quidem est, Christum Dominum S. Petrum Sathanam nominasse, sed tantum abest, ut hoc nomen praesenti propposito quidquam officiat, quod etiam conceptum meum potius petegere conseruit. *Sathanas enim (ut Theophyl.) & Ruper-* tus Abbas Tuitiensis exponunt; id est quod *Adversarius,* seu contrarius; ac proinde Christus ei dicere vouluisse videtur: *vere in cruce sustinenda Sathanas,* id est contrarius seu adversarius mihi esse videtur, cum enim ego capite sursum erecto, & pedibus deorsum protensis sum crucifigendus, tu est contrario in versis vestigis, id est, pedibus sursum elevatis, & capite deorsum

inclinato crucifigens. Videte igitur Audite, qualiter id quod mundus reprehensionem & contemptum esse judicat, tandem in fine honorificentia & impensa laus esse videatur. Petrus enim honoratus fuit, non vero reprehensus.

7. Refert Plinius, quod Apelles colorem ^{Plin. l. 35.} quendam adiuvenerit subtilissimum pariter & obscurum, quo pictus suis à penicillo suo tota liter absolutis ultimam dabit perfectionem, eas colore illo adumbrandis taliter, ut licet qui artis pictoriae periti non erant, existimat quod illas deturpare, & ex penicillo acceptam elegantiam adimeret, color tamen ille ad reddendam pictoram magis spectabilem ultimum concilias perfictionis complementum. Idipsum quod nonnulli in Petro defectum appellant & errorem, & consequenter colorem quendam obscurum sanctitatis lux picturam obfuscantem esse existimant; id inquam aliorum judicio umbra quædam esse videatur, que gloria sue splendor & claritatem magis facit elucescere. Pupillæ nigredo oculum perpicaciorem efficit. Naturæ abortus, inter Principum raritates & elegantias reservantur. Monstra faciunt & perfectionem universi. Equus quem semel momordit lupus, longe deinceps sit generosior. Actiones Petri culpabiles & mortales, occasionem ei dederunt, ut ergo Redemptorem suum fieret in amore ferventior, fortiusque ab eodem redamaretur. Quod si idipsum non creditis, sequentem scripturæ locum attenite auscultate, is enim non mentitur, nec decipit. Christus Dominus ut de affectu Petri erga se redderetur certior, tria vice eundem interrogat: *Simon Ioannis, diligis me plus hinc?* qui ^{10.25.27.} mox respondebat: *Etsiam Domine, tu scis quia amo te?* Replicat Dominus: *Simoni Ioannis, diligis me?* Et ecce lingua ejus, quæ à corde ipsius ne quicquam differebat. Idem iterum affirmat & confirmat dicens: *Etsiam Domine, tu scis quia amo te.* Repehit tandem Dominus eandem interrogatioem tertio, & dicit: *Simon Ioannis amas me?* Cui Petrus respondit: *O Domine, tu nosti interiora humanorum cordium, optimèque nosti an te diligam vel non: Domine, tu omnia scis, tu scis quia amo te.* Hugo Cardinalis: *Amo te plus Hugo his;* quasi diceret: Amor quo ego erga te ferot, Card. quenavis aliorum hominum amorem longe superat. Quid dicis & Petre? *Cor alterius videre non poteras,* inquit Pater meus S. Augustinus. Quomodo igitur tantum de temetipso presumis? ^{D.P. Aug.} in Cat. Nunquid aliud Dominum ardenter diligere D. Th. in potuisset Simone Joannis? videris mihi plus c. 21.19.

Paoletti Sanctorale.

Gg

nimo

nimio de te presumere, dum inquis: *Amo te plus*
bis. Dic enim sodes, quoniam habes conjiciendi
fundamentum, ut tibi persuadeas, quod Domi-
num plus quovis alio diligas? pro hujus diffi-
culturatis resolutione revocate vobis, o auditores,
in memoriam, id quod S. Lucas in domo Pharisa-
ci accidisse refert: Huc enim Magdalena acci-
dit, dumque se pedibus Salvatoris nostri un-
guento instructa advolvit, Phariseus temere ju-
dicare apud semetipsum incipit, Christum igno-
rare statum illum peccaminosum, in quo mulier
hac posita erat, ideoque dicebat: *Hic non es* Pro-
phet*a*, scire*z* utique, que*z* & qualis est mulier qui
Lev. 7. 39. tangit eum, quia peccatrix*e*? Hoc igitur adver-
tens Dei filius cordium scrutator, parabolam
quandam introducit de duabus debitioribus,
quorum unus quingentos, alter vero quinqua-
ginta denarios debebat: *Vnus debebat denarios*
ib. n. 41. *quingentos, & alius quinquaginta.* Non haben-
ib. 42. *tibus autem illis, unde readerent, creditor pecunia-*
rum istarum donavit ursusque. Scire igitur cupe-
rem & Simon, uter duotorum illorum Dominum
plus dilexerit? *Quis ergo eum plus diligat?* Cui Si-
mon prudenter respondit, utique is qui plus libi
dono datum accepit, id est, cui dimissi sunt quin-
genti denarii? *Aestimo quia is cui plus donavit.*
Non poteras & Simon melius respondere: *Redit*
judicasti. S. Petrus qui differenti Domino pre-
fessus aderat, totum hunc discursum exacte nota-
vit, praecipue vero id quod Dominus conclu-
dendo subintulit: *Cui minus dimititur, minus*
ib. n. 48. diligat. Itane? inquit Petrus, Ergo ille plus
diligat Dominum, cui Dominus plus dimisit?
Aliis discipulis unicum tantum debitor remisit,
quod valebat quinquaginta, quando *Relido et*
omnes fugerunt. Mishi autem quinque debita re-
misit, quorum quodvis centum valeret, ut proin-
de omnia ad quingentorum denariorum sum-
mant ascendant. Primum est, quando in mari
dubitans habitavi in fide: *Modica fidei quare*
dubitasti? Secundum est quando in conaculo
de eius voluntati opposui, nolens permittere
michi a Domino lavari pedes: *Non lavabis mibi*
pedes in eternum. Et tria alia debita que in atrio
Pontificis contraxi, quando cum tria vice ne-
gavi. Unde cum aliis unicum duntaxat debi-
tum, mishi vero quinque dimisit, illis inquam
quinquaginta, mishi vero quingentos, sequitur
per legitimam consequentiam, quod sicut *cui*
minus dimititur, minus diligat, ita quoque *cui*
plus dimititur, plus diligat. Mishi plus remisit
quam aliis, Ergo plus alia cum diligo. *Amo te*
plus *h*is. Verum enim vero cavete, ne Petrus per
omnia fidem adhibeat, utpote qui in propria
causa loquitur: *Nemo nisi sua diceret quis sit* *ib. 7.*
esse debet, in propria causa, inquit Ler. Accedit u-
igitor tertius quispiam, qui haecen dicta non
robort; dicens: *Vero paenitentem cum magis*
fecit ad Deum reddit, quia magis beneficium est
Deo accepisse agnoscat, iuxta illud: Cu plus in na-
nava, plus diligit. Unde etiam ex doctrina S.
Augustini facile conjecturit, ipsum per similes
alii ardenter a Christo esse redemmatum: *S. le-*
trus plus quam castri Christum dilexit, sive au-
plus quam aliud a Christo est dilectus, quia Christus
est magis amatus, a quibus magis amatur. Etenim
dicit quoad hoc unusquisque quod libet: ego
saltem exultimo, imperfectiones Petri, odore
ornamentum addidisse, non vero definitum.
Nam tametsi eti aliquid umbram addidisse
rit, id tamen cedit ad maiorem elucidationem
candoris sue sanctitatis. Encantum nigrum
auto extensem, maiorem illi valorem addidisse
potest. Capit anathematizare & punire, qui
non novi hominem illum.

pulis comparare & Christum profiteri, à sacris Evangelistis negationis trinæ obscura chlamyde contextus representatur: *Capit anathematizare & jurare, quia non novi hominem illum.* Obscurum autem pallium istud eum sicut occasiona-
ter adeo spectabilem & præclarum reddidit, ut in eo maximas causarit Ecclesiæ divitias, totumque mundum in stuporem adegerit. Nam si dicit: *Non novi illum, bene locutus est ex mente S. Ambrosi:* Bene dixit, temerarium quippe erat, ut diceret, quia noverat eum, quem mens humana non posset comprehendere. Dixit: *Non sum ego, quia maximi fui negare quam Christum.* Iterum dicit: *Nescio quid dicas: Hoc est, sacrilegia vestra ne cito.* Sed supposito etiam quod errasset, ex ejus tamen errore nascitur gloria. Audite quæ dicta sunt cum attentione.

9. Probiissime nostis ò Auditores, Iocarnatam Dei Patris Sapientiam in cunctis actionibus suis prudentissime scie moderatam fuisse. Quod cum certissimum sit, causam scire desidero, ob quam mota fuit, ut Petrum nostrum eligeret ad Papatum evehendum. O quam sublimis dignitas! Nulla in terris inventitur major, si Dei Majestatem exceperis. Cui illam non potius Joanni contulit, qui erat illi adeo charus, adeo dilectus & amatus nec non proximè saquigne junctus? Hodie in more positum est, ut quilibet de suis in altum evehendis curam habeat. Quodnam in Petro meritum vidit, quod etiam in Joanne non inventerit? Verum quidem est cum fuisse juvenem, attamen doctum, prudens, & sanctus erat. Haec sunt rationes quæ Salvatorem ad eum à Papatu non excludendum movere debebant; Demum vero Petro ad Papatum electo, audire quam supremam & summariam in eum trans-
tulerit autoritatem: *Adest Petrus (inquit Cardinalis Damiani)* & ad ejus arborium orbis uniuersus solvitur. Et quod plus est: Precedit Petri sententia, sententiam Redemptoris. Adeo quod excellentius est: *Quia non quod Christus, hoc ligat Petrus, sed quod Petrus, hoc ligat Christus.* Poterintè etiam dignitas aliqua hac major aut excellenter reperi. Quod si itaque dignitatem hanc Joanni concilieret, nihil esset quod opponeretur, siquidem meritum in eo erat, & patet. Non dico quod Petrus dignitatem hanc meritus non fuerit, sed tantum videtur mihi quod in S. Joanne motivum aliquod fuerit longe excellentius pro electione ad Pontificatum. Nonnulli Christum id fecisse respondentes, ne occasionem alii dater cognatis confundendi

*Arnob. in
Psal. 138.
apud Se-
bast. Bar-
rad. lib. 9.
c. 5.*

10. *Quisquis fossam aliquam profundam & latam vult transfilare, ut securè ad alterum fossæ latus perveniat, tribus circiter passibus retrogradiat, & sic saltus ille felicem fortuit effectum.* Petrus à uilitate pectoralis progrederetur ad excellentiam Pontificiam, scéque mittere in locum & præminentiam supra omnes alios Apostolos. Quid facit? Tribus passibus retrogradiuit, ter Magistrum suum negando. O quam feliciter & fortunatè saltus hic ei cessit! Pulcherrima est S. Joannis Chrysostomi ponderatio sequens: *Christus in cena existens, dolensque intime, quod c. discipulis suis unus illum traditur esset, dixit: Unus vestrum me Matt. 26. tradidurus es.* Quod discipuli audientes omnes contristati sunt vehementer. Petrus autem spe-
cialiter cupidus sciendi, quisnam transgressor & traditor ille sit, & de tempore huic malo adferendo sollicitus, proximè ad Joannis anticulam acce-

accedens, ab eo petiti, ut à Domino, quisham traditor ille esset interrogaret: *Inquit ergo huic, id est, Iohanni, Simon Petrus dixit ei: Quis est de quo dicit?* Unde Joannes ut Petri devote curiositati satisfaceret, ad Magistrum conversus ab eodem

Ioh. 13. 20. perit: *Domine quis est?* Unde clare videtur quod

Joannes proximè Christo assideret, arque ideo legitur: *Erat ergo recumbens unus ex discipulis in sinu Iesu, quem diligebat, quod idem est ac si dicere, Joannem præcessisse Petrum, coquè digniorē fuisse: Dignior est prope Dominum.*

Arist. 2. Aristoteles: *Nobilius est quod est propinquius opimo.* Cardinales Papæ viciniores, cunctis quo-

t. 66. que aliis spectabiliores existunt. Tales erant A-

Bartol. est quod hic mihi aliquis replicet dicendo, quod

Cass. p. 1. inter Apostolos nullus fuerit horum curialium

Confid. 12. respectus, siquidem in contrarium mox addu-

tol. 1. & cam quod inter illos hac in re accidit, quando

Consid. 16. *Fasta est contencio inter eos, qui eorum videtur*

Luc. 22. *esse major.* Cui accedit, quod ubi non est ordo,

ibi confusio reperiatur. Agedum igitur, Audi-

tores, hoc in bona memoria tenete. Joannes in

Cœna habe: *præcedentiam supra Petrum: Est*

que Petrus inferior Joanne.

11. Eamus nunc juxta mare Tyberiadis,

quando Dominus post gloriosam resurrectionem

dilectis suis leuitis suis se manifestavit,

& locuti ac positum eostundere discipulorum

diligenter obseruimus. Cum enim ex sumpto

pane & pice illuc per resuscitatum Magistrum

suum non nihil restaurati & refocillati essemus, ad

ambulandum se receperunt. Petrus accedit ad

Christum, & ad ejus sinistram sele collocat, de-

que multis gravis momenti ad Dei gloriam animarumque salutem pertinentibus negotiis, cum

Dominō & Magistrō suo satis prolixè loquitur.

Quando ex improvviso, inquit Sacer Textus, Pe-

trus conversus tertio Joannem conspicit: Con-

versus Petrus, id est retrospexit (exponunt Scrip-

tores). & videt illum discipulum quem diligebat

Corn. & Iesu sequentem Eccl. erat autem Joannes. Igmar

Lap. in hic Petrus stat ante Joannem & proximus

cap. 21. 10. *Christo. Quoniam est hæc mutatio?* In cœna

Joannes tanquam dignior præcedit Petrum. Hic

autem fit omnino contrarium: unde procedit

hæc revolutio? Sanctus Maximus totum hoc

negationem attribuit. In cœna Petrus Christum

nondum negaverat, & ideo erat Joanne infe-

rior: Post resurrectionem Christi autem

jam autem negaverat & cordialiter pænituerat,

se proinde factus est Joanne superior. Negatio-

igitur illa encaustum quoddam fuit, quoq[ue] apostolica dignitatis aurum magis elucidebat. Fuit chlamys obscuræ Servii, qui eum tacitudo spectabiliorē & admirabiliorē reddidit. Uode scribit. S. Maximus: *Potquam auge illa Dominum, fuisse meliorem; Fidelis enim fatus est, potquam se fidem perdidisse delevit, atque a mortuorum gratiam reperit quam amissi: Et Amobius.*

Maior gradus redditus plorans, quam fuit ab eo latius denegant. Domine hic autem quid? Exponit.

S. Joannes Chrysostomus: *ut ostendat Petrus negationem fiduciam. Qui enim tuus non est regnus Christi interrogare, sed id munus tuum defigere inten-*

dit; *Hic commissa sibi fratrum cura, non auctoritate suam mandat, sed ipse Magistrum interrogat;* *Ioannes quidem tacet, ipse autem loquitur. Impre-*

fectiones Petri non fuerunt ei dedecoti, feli-

cior & ornatum, quæ cum redibant predictio-

nem. Unde si copia anachoritarij & jam

qua Eccl. de hoc tamen & alius ejus defectus

dici potest: Innoterum peccata sunt pulcherrima-

& cooperantur in bonum.

12. Dicite fides, si nostis, quandam Petrus

tanquam Dei in terra Vicarius plenariam manu-

sui potestatem accepit? utique respondebitis:

eam accepisse illum postquam Theologiam illam

Divinitatis & humanitatis Christi attestationem edidit, dicens: Tu es Christus filius Dei mei vivi.

Tu secunda sanctissima Trinitatis prefisi.

na es in realitate Christus Sacerdos & Rex, filius non

adoptivus, sed naturalis Dei vivi, qui etiam

liter est in abstracto ipsissima vita. O ingen &

gravis Theologia! Remunerate te vobis uti de-

cet; *Et ego dico tibi subdit Salvator: Ego qui*

bontas sum infinita, qui non possum non be-

neficere bene meritis, Ego qui sum veritas infa-

libilis, nec possum mentiri, Tibi qui adeo pro-

fundam edidisti Sancta Fidei Confessionem at-

testando Divinitatem cum humanitate hypothetica

unionem; *Dabo Claves Regni Cælorum,*

id est, claves potestatis, ut tanquam Dominus

possis pro tuo beneplacito præcipere & mandare

in terra pariter & in celo. *Dabo futuro, dabo*

promitterit, sed non dedit. Sed cur illas non des-

tit in presenti? *Cur non dicit Deus tibi claves*

Regni Cælorum. Nondum tempus erat, in-

quit Osareum, Petrus nondum haberet omnes

circumstantias & conditiones ad hoc requi-

etas. Quando autem promissionis hujus in effe-

ctum reducenda tempus adimplebitur? *Potius*

Christi Resurrectionem, id est, postquam

Christum negavit & flevit, tunc illum vocav-

mus

func illum Collegii Apostolici caput & vicarium suum generalem constituit, dicens: *Pax agnoscet meus, pax oves meas.* Ex quo igitur Petrus negavit, & negationem suam deflevit, quod verus quidam erat verae contritionis effectus, jam illi debentur claves Pontificiae autoritatis: *Tunc sponsibus nunc collatiomibus honoratur.* Tunc promisit: *Dabo claves;* Modò exequitur: *Pax oves meas;* datque ei totius regis plenam facultatem. Petrus non fuit Servio minus ingeniosior, utpote qui traxit negationis sui chlamydem pretiosissimam lachrymarum fiascum margaritis adornare novit, quando exiuit foras & levit amare. Petri igitur dignitates & excellentiae suam ex eo traxerunt originem, quod ceperunt anathematizare & jurare, quia &c.

13. Nolo hoc loco praterire quod S. Marcus non negligit, sed accurate notavit, estque totum id quod ad Magistri sui laudem in Evangelio suo script. Refert igitur hic Evangelista quod tres Matre aduentae sepulchrum, ibidem Angelum quandam reperient, qui felicissima illis nova retulit, Creator miscerat suum resurrectibile à mortuis, esq; de bono animo esse nullum, præcipiens ut Apololos aedant, eosque felicissimi hujus gloriosi Christi Resurrectione inserviant, tunc ferentes esse particeps. Ita igitur dicitur malum es, nec ullam temporis iacturam facies: *Ite, dicite discipulis ejus & Petro, quia procedet vos in Galilam, ibi eum videbitis.* Obsecro vos, Autem, cum singulari attingente Angeli verba obseruantur. Dicunt etenim Doctores, in Scriptura Sacra ne iota quidem unicam superficiem esse. Et tamen videntur mihi in hisce Angeli verbis non unum sed plura superficia esse. Numquid enī sufficete potuisse, si dixisset, *Dicite discipulis ejus? Cuius igitur ulterius adjungit?* Et Petro, jam etenim satis notum erat Petrum Christi esse discipulum, ac proinde ipse quoque inter alios nomen: *cesari* poterat contineri. Portò hac phantasie multi alii usi fuerunt: Virgilius ait: *Reliquias Danaum arque immittit Achillius.* Nunquid enim Achilles Grecus exitit? Igitur sufficiebat dicere: *Reliquias Danaum:* Et alibi quoque: *Dū me terrent, Iupiter hostiū.* Jupiter ab omnibus habetur Deus, ideoque sufficiebat dicere: *Dū me terrent.* Ita etiam David: *Eripuit me dominus de manu inimicorum meorum, & de manu Saul.* Cum enim & Saul inimicus ejus fuit, utique jam extinxebatur in numero inimicorum suorum. Legistae seu JCTi in Rubrica Codicem quendam hisce verbis intitulans

De servitutibus & Aqua. Quid si Jurista, inquit Accurtius, de omnibus iis rebus tractare contentit, quae ad hominis beneficium serviant, quid opus erat, ut aqua specificaretur, siquidem & illa in numero de servitutibus continetur. Refolvit autem difficultatem Accurtius dicendo. (Speciāliter ponitur de aqua, generaliter de aliis, quia specialia quedam de aqua est dicti.) Ita David specialiter de Saule loquitur, quia etiam inter exercitos quos habebat, inimicos omnino truculentior. Jupiter credebatur quidem esse Deus, speciale tamē ejus mentionem seorsim ab aliis facit, quia Deorum omnium maximus erat. Achilles quoque etiam Gracchus, sed quia omnium erat generosissimus, ideo illum specifice nominat & exterminet. Hanc eandem regulam vel Phrasinus Angelus cum tribus Mariis loquens intelligebat, quando dixit: *Ite & dicite discipulis ejus & Petro.* Licit enim verum sit, quod Petrus inter aliorum discipulorum numerum continetur, quia tamen post negationem & contritionem omnibus est prelatus, non debet cum aliis promiscue nominari, sed tanquam persona in dignitate maxime singulata particulariter nominari & honorari mereatur: *Major gradus D. Ambrosius & plorantis (ploratus autem supponit & Arnonegationem) quam fuerat ablatus deneganti, ibi inquit S. P. Ambros.*

14. Ruperto Abbas Tuitiensis ingeniosè considerat, quod Redemptor noster poltquam gloriōsus resurrexit, primum inter omnes Apostolos S. Petrum visitabit. Aequitas autem exigere ob varias rationes videbatur, ut hic honor Joanni praeceteris omnibus deferretur, non solum quia Christus erat charus & dilectus, aut quia consanguineus ejus erat, & Magistrum suum in quibusque eventibus tam prosperis quam adversis fidelissime secutus fuerat. In monte enim Calvarie juxta truncum Crucis simul cum Maria non Petrus, sed Joannes plorans & constans videtur. Quisoam virginis Matris custos existit? Non Petrus, sed Joannes. Atque ideo Joannes incomparabiliter se fecisse videatur ad hanc gratiam recipiendam magis idoneum & digniorem quam Petrus. Et tamen sapientia infinita, quae erat non potest, praefecit Petrum Joanni. Habe igitur patientiam, omni dilecto discipulo, decrevi enim per meam praefariantem pra quovis alio Petrum consolari: *Luc. 24, 34.* ac proinde dicit sanctus Lucas: *surrexit dominus vere, & apparuit Simon.* Scite percupetem, quamobrem Petrus in recipiendo a Magistro

G g 3 suo

suo resuscitato prime visitationis honore, aliis omainbus fuit præclarus & privilegiatus. Rupertus Abbas Tuitiensis hanc difficultatem moveret, & veluti præ omnia admiratione attonitus hexens, videbat non posse ejus dare resolutionem aut rationem: (Pius Petro negotiorum sui nominis apparuit, quos dilecto suo Joanni, qui cum matre ejus, juxta motientia Crucem stetit & persistit.) Attendit, Auditores mysticum hujus sacri Scriptoris loquendi modum: (Petro negotiorum sui dominis apparuit,] Non dicit (Pietro Amico, discipulo, poniunti, stetit, sed negotiorum, quasi tota ratio apparitionis refundatur in negotiationem, supposita emendatione.) S. Marcus igitur dum Magistri sui imperfectiones descibit, gloriam ejusdem manifestat, & registrando strages, enarrat ejusdem victorias. Ideoque refutat quod Petrus capiit anachematizare & jurare, quia nescio hominem quem dicit, id fecit probe sciens, quod ignominia Petri tandem in ejus redudent honorem, deformitas in venustatem, jactura in lucra, umbras in claritatem, neglectus in ornamenta, defectus in augmentatione, dedecor in decora, siquidem Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum.

PARS SECUNDA.

15. Sanctus Leo, & S. Maximus dicunt, quod tametsi Petrus in principio quidem labilis fuerit, postea tamen factus est inter omnes totius ædificii Ecclesiastici petras firmior, solidior arque confitantor: *Qui ante infirmus fuerat, factus est omnibus firmamentum.* Atque ideo corallo similis fuit, qui in medio sive mari constituta herba est fragilis, foras autem ex undis protractus, in petram firmam & constantem evadit. Unde ab erudito quodam ingenio factum est emblemata, cum hac inscriptione: *Possit haec minime flecter.* Petrus Petra fuit firma & stabilis, ac Dominio suo semper deinceps fidelis. Unde Petrus idem evenit, quod Vincentio Somorolo accidisse refutant Historiographi. Hic enim ob magis cuiusdam mali suspiciones adversus Uladislaus Polonia Regem rebellavit, atque ad militandum contra eum, alterius Regis fuit inimici partibus se adiunxit. Transacta autem nonnullis diebus ab errore suo resipiscens, & errorem adversus naturalem Dominum suum commissum recognoscens, cum humillime convenit, atque ad ejus pedes provolutus veniam ab eo petuit, & impetravit. Et pro futuro tempore proprio

Regi se fidem semper exhibuit & pro convarianci prælitis sanguinibus & vita expones multas victorias reportavit; adeoque Rex ergo antea rebellis extiterat, neminem habuit generosum aut fideliorem militem & vadum; qui proinde etiam ad fidelitatem contestandam erga potuisset Emblemata Coralli, coniuncta adiuncta Epigrapha: *Possit haec minime flecter.* Portio in una eademque & occasione & tempore Petrus a Domino suo tripla vice rebellavit, inimici suis se jurgendo, haud fecit ac si illum non quam videlicet cognovisset, cum compotetur abnegavit dicens: *Non nos habemus illum.* Postea vero enotio sumum agnoscere posuit, humilique corde veniam populi, quando exire foras & levit amarit, factum est inter omnes milites Apostolicos generosum & fideliissimum: *Possit haec minime flecter,* licet centa cum torus se amaret Inferos: *Pro inferno non preualebunt.* Et factum est omnibus firmamentum.

16. Apostoli Christi a S. Joanne Evangelista sub metaphora duodecim lapidum pietorum describuntur, quarum prima que S. Petrum refert, est Jaspis: *Fundamentum primum Iaspis.* Cur S. Petrus potius huic gemina: quam aliena fonte longè prietiori comparatur? Actiones Petri à nulla alia gemina adeo discrepat, sicut à Jaspide: *Hic inter pericula tuatum facit hunc Apolum:* cum tamen S. Petrus inter maris penitus a laud dubiè naufragatus fuisset, nisi à carcilli fuisse Magistru suo habuisset sublidum. *Malpofus Iaspis & incarnationibus resipit:* cum tamen malefici in his cisterne vel ancile ofitiae incarnationibus rebus fuisse non potuerit Petrus, dum illa dixerit: *Ei zu de illis es, nam in loquela tua manifestum te facit. Oculos acuis S. Petrus autem caecus factus est, siquidem Deum non agnivit. Non vix illi hominem illum Phanta/mata fagat.* Petrus autem unum cum aliis, Magistrum suum Phantasma esse censuit: *Cogitaverunt Phantasma esse.* Quia igitur ratione Joannes Petrum Jaspidi fundem esse dicit: *Fundamentum primum Iaspis unde Joachim Abbas querit: Cui Iaspis Petrus fuit patitur?* Ac tandem resolvit, dicens Jaspidem symbolum esse perfectæ alienigena & statiles fiducias, qualis in Petro fuit: *Propter fidem, qua maxime in te commendatur.* Ac proinde: *Primum fundamentum rectissime Iaspis, qui significat rectam fidem esse, commemoratur, quia Petrus Apostolorum primus de fidei fortitudine commendatur.* Id quod cum illo coacte sit quod sancti super omnia

Rupertus
Abb. l. t.
de oper.
spir. S. de
Sapien.
lib. 2. c.
28.

D. Leo &
D. Max.

Pyrrhus
Column.

Io Ger-
bar. in
hij. Pol.
jab. An.
1331.

Maximus & Leo dicunt: *Fides est omnibus firmamentum.*

17. *Fides est omnibus firmamentum;* quia non solum fides sua, sed etiam ea quam alii prædicavit, constantior & firmior est, quavis alia ab aliis Apostolis prædicata, adeo ut omnes vesti, mundi & inferni illam deicere aut prosterne non unquam potuerint: *Porta inferi non prævalebunt ad verus eam.* Quærat hodie fidem in Asia, ubi illa a S. Joanne prædicata fuit. Quætit illam Athenis, ubi illam prædicavit S. Paulus: Quærat in Achaea, ubi eam S. Andreas docuit: Quærat in Iudea & Samaria, ubi illam S. Jacobus plantavit. Quærat in Lycania & inferiori India, ubi eam S. Bartholomeus prædicavit, & sic de omnibus discurte relicit. Solum Romæ ubi plantata est a S. Petro inviolabilis conservatur & firma. Cui ita Refert Herodotus Dianam ab universa Ægypto habitam & agnitam esse Isidis filiam. Æschylus autem Poëtam Euphorionis filium Cereris filiam esse constanter affirmasse. Unde Diana adeò graviter indignata, ut ejus temeritatem puniret, effecit ut Insulæ Ghemmensis in qua Poëta ille natus erat, super aquas vacillans semper moveretur, nec ullam unquam haberet firmitatem: *Æschylus Euphorionis filius fecit Diana Cereris filiam, id eoque ait In Islandam redditam fuisse natantem.* De S. Petro autem per sensum contrarium loqui possumus: Hic enim ex quo Christum Filium Dei vivi esse affirmavit: *Tu es Christus filius Dei vivi, in præmium veritatis istius ita fuit remuneratus, ut sua non iam Insula, sed Civitas Romana non quam vacillaret aut moveretur, sed in fide semper.*

per constantiam firma solidaque confisteret, neque ab omnibus terrenorum & infernalium incendiis ventis conquaßata fluctuaret. Et porta *Matth. 16:16* inferni non prævalebunt ad verus eam. Sedes Apostolica nunquam fuit mobilis, sed in fide Christi immobilis semper permanuit: *Sedes Petri ab initio nō cessit Ecclesie, nunquam defecit à fide,* S. Thom. & inquit Sanctus meus Archiepiscopus Valentinus *Villa Nov.* Thomas de Villa Nova. *Aliorum Apostolorum Conc. 2.* Sedes deficiente; alia sepius in heresim prolapso, de Nat. aut à barbaris capta defecit; *Ecclesia & ipsa Virg. Mar. mobilis semper stetit, iuxta Domini vaticinum statuit, sicut Petrus promisit.*

18. S. Petri excellentias & dignitates nemo per intellectus volarum esse qui potest. Quid si enim ejus imperfectiones & defectus adeo sunt spectabiles, eumque adeò eminere faciunt, facile considerare, & à fortiori bona consequentiam facere poteris, quales in ipsum honores & gloriae redundent, per laudabilia & heroica opera sua, quibus in toto virtute discursum deditus fuit. Cumque ego ad illa pro dignitate sua vobis proponenda insufficientis sum, vos nichilominus eadem cum maxima qua poteritis cordis devotione veneremini, gloriose huic Apostolo supplicantes, ut nobis praestare dignetur auxilium, ut in fide Catholica semper constantes, & in gratia Dei stabiles esse permanente possimus. Quod si vero per humanam fragilitatem, aut suggestionem diabolicae aliquantum contumax culpatum reatum, S. Petrum nobis tanquam speculum & exemplar ob oculos ponamus, per vetram penitentiam eum imitando, ut hac ratione *omnia cooperentur in bonum, etiam peccata.*

SERMO DECIMUS OCTAVUS. IN FESTO VISITATIONIS B. V. MARIÆ.

Exsurgens Maria abiit in montanacum festinatione in civitatem Iuda, & intravit in domum Zacharia Elisabeth. Luc. cap. 1.

Tameris quis honore & dignitate Magnus sit, verè tamen magnus non est, nisi eas gratias praeter, quæ Magno-

rum sunt propriae. Unde Vespasianus Magnus salutare hoc consilium suggerit: *Brus. lib. 3.* Non licere quemquam à vulnus Imperato-*e. 133.* ris

vis tristis discedere. Et Democritus dicere solebat, Magnates promptiores esse debet ad gratias praestandas, quam ad easdem promittendas, *Siebanus.* Ad largiendum quam ad promittendum promptiores. Magnatum nomen tantum obceurat gratiarum denegatio, quantum id ipsum honorat ad easdem concedendas animi pronitas & inclinatio. Alexander illustrissimo Magni nomine, non solum ideo decoratus fuit, quod brevi in diversis gravissimis praeliis triumphando, totius ferè mundi factus est Monarcha, sed principue quia beneficium semper aximum per gratiarum concessionem iis exhibuit, quorunque generositatē ejus recognoscentes, eum debita cum reverentiā venerabantur. Et quidem in speciali quodam casu accidit, quod cum una cum exercitu suo ab Indis veniens progredetur, & Tassilus Indorum Rex ei obviam procederet, eique diceret, Quod si tu d' Alexander inferior me es, justum est ut tibi a me gratiam aliquam exposcenti, non contradicam: Si autem me major es, æquum item erit, ut gratiam, si quam à te peto, facile recipiam: *Magnushic.* Incepit generosè responderit: Tanquam milites per arma certabimus, tanquam Magnates certabimus utrumque per gratias. Cumque intellexisset Bellum centurionem suum Darium vitâ exuale, tantum ille displicentiam concepit, ut Bellis temeritatem suam morte suâ lucre debuerit, et quod illi gratiæ Dario exhibende occasionem nimis maturè ademerit. Singularissima gratia illa fuit, quam Titus Imperator duobus illis Senatoribus praestit, qui vita laxe infidias struxerant, quan do illos non solum in pristinum gratiæ statum restituit, verum etiam ad mensam adhibuit, in eaque omnia eis benevolentia signa demonstrav. Ilisque diebus quibus ab eo nulla alieni pœnitentia fuerat gratia, se Imperatorem hunc non censebat, dicens: Amici perdidimus diem. Universa Roma Flavii Vespasiani benignitatem & clementiam oblitupuit, dum erga Vitellii capitalis inimici sui filiam ad eō se exhibuit benevolum, ut eam magnificâ dote locupletacum, cum vita quodam illustrius mænotæ in maximontium collocavit. Cyrus post captam Regiæ Assyriorum possessionem, in nulla re adeò glorabatur, quam in gratiis subditis suis concessis. Nullum in suis beseſſientia genus prætermisit. Julius Caesar quorunque in bello sibi acquisivit inestimabiles virtutis; Non ad vexationes, non ad luxum, non ad voluptates consulit, sed bonis viris qui bene de

*Plut. in
Alex. fol.
265.*

*Felix A.
stol. in
offic. bi-
stor. lib.
2. c. 9.*

*D. Hier.
2. 6. lib. 3.
ad Galat.
c. 6.*

*Lamprid.
Pontia de
Princ.*

*Idem c.
10. de li-
beral.*

Republica promisit erant differunt. Dum Agesilaus Rex Apellem gravi quadam infirmitate corruptum visitaret, lecto proxime illens, minimè id animadverteat infirmo, bonam autem quantitatæ involucro cuðam infirmam ad caput lecti reliquit, ut infirmus propter suis prospicere necessariis posset: *Sed aliq.
bat eniñ Agesilaus nihil esse glorioius, quam te, in
neficiū apud bonos viros depositum.* Quidam *Archelai* aulicus in publico convito autem huic uidebebatur craterem dono sibi ab Archelao datu poposcit. Cumque Archelao ullum donum istud minimè prometicum efficeret, eundem petitum donum denegando mortificare voluit, ne tamē & ipse mortificaret per objectum sibi denegatae gratis approbaret, eundem craterem per unum ex Ephesio *Eusebii* dono datum transmisit. Alexander Se- verus contumeliam sibi irrogatam esse sentebat, quando comparens cotiam illo subvenit nullam ab eo gratiam postulabat, unde dicit solitus erat: *Quid est quod nihil peti?* Pater de Adriano legitur eum ad concedendas plena gratias adeò fuisse inclinatum, ut easdem eum sponte exhiberet: *Amicos non petentes recipiat, alio-
rit, & petentibus nihil negavit.* Ecclœta vero re- carerit Thraesus: *Talentum quod d' hoc responso non
sum reguli: Talentum solum supercedere statum.* Etunque duplice hoc responso vacuum à se demisit. Nullis verbis sufficiens explicari potest, quantam Deus Opt. Mar. ad præstatuas nobis gratias & beneficia exhibenda indi- nationem habeat: tanta enim hæc est, ut ei non præstatæ petentibus non possit, ut fecit Clemens Alexandrinus: *Quia cum sibi ha-
nus, si cessare unquam benefaci, Deus quidem ha-
cessabut esse, quod nefus est dicere.* Verumamen- tis Heliogalo dectetur, ut quicquid aliqui in Imperio Romano ambiebat officia, illa donis aulicorum suorum interuenient & fires impetrare posset, ita quoque Deus vult, ut obtemperandas à benignitate sua necessariis gratias, Beatissimam Mariam Virginem tanquam unicam adhibeamus Mediaticem, utque quam omnium divitarum gratiarum confitit dispensatricem, per cuius manus omnes dirigeat gratias nobis communicandas pertinuerint.

Id quod in hodiernæ festivitatis historia manifeste videtur : *Exurgens Maria abiit in montana cum festinatione in civitatem Iudea. Mox enim ut Maria in domo m. Zacharie ingressa, non verò antè, Elisabeth repleta est spiritu sancto. Joannes Baptista autem in materno sanctificatus est utero: Unde Otigenes: Non autem repletus fuerat spiritu, donec affiseret Maria, que Christum gereret in utero. Jacobus de Valencia ait: illa vox salutationis fuit quoddam instrumentum & vehiculum per quod Christus ex utero matris emisit spiritum sanctificationis in Iohannem Baptizam: quae quidem sanctificatio mundavit eum ab originali & confirmavit ipsum in gratia & acceleravit in eius liberis arbitriis, ut cognoscere Dominum suum.*

Volens per hoc demonstrare, quod Deus utpote Magnorum omnium Maximus, omnes nobis gratias exhibe & promptissime velit, ita ut cuncti per manus transeant Mariæ. Cum igitur in hoc sermone de gratiis dicturus sim, & in gratiam B. V. Mariæ omnes nobis gratiae praestentur, ideo vos omnes obtestor, ut in gratiam Virginis Mariæ devotæ & attentæ auscultationis & silentii vestri gratiam mihi præstare non gravemini.

D. Epiph. 2. *Exurgens Maria abiit in montana &c.* Inter alios extimos & mysticos titulos qui Mariæ Virginis à Sanctis Patribus attribuuntur, unus est quo Mediatrix nostra dicitur. Hoc nomine appellatur à S. Epiphano Mediatrix nostræ, & Bernardo & S. Anselmo Mediatrix & Reconciliatrix, à S. Ephrem Dei & hominum Mediatrix, à B. Laurentio Justiniano Mediatrix salutis; Et tandem à S. Bernardino Mediatrix mundi intitularur. Eoque nomine forte id est insignitur, quia sicut medium extrema unita in ejus purissimo utero facta est unio illa inter omnes alias maximè stupenda, quæ hypothetica communiter dicitur, per quam vilissimum humanitatis nostræ plumbum, perfectissimo Divinitatis auto unitur, quando Verbum caro factum est. Licer multa quoque aliae rationes sint, ob quas tanquam Mediatrix honorificè salvatur. Verunquam ex Angelici Doctoris doctrina illuminatus diuerte autem: illam ideo vocari Mediaticem, quia omnes gratias quas defiderat possumus, nos à Deo facit impetrare: si quidem Ad officium Mediatrix pertinet, interpellare ad unam eorum inter quos est mediator pro altero. Illudque quod est unus solius inter multos dividere, id est, gratias quæ Dei sunt, hominibus conferre, prout nos de Christo tanquam

Paoletti Sanctorale.

homine supra nominatus Doctor edocet, dicens: Officium Mediatrix est, en qua unius sunt deferre ad alterum, q. d. *Dona Dei hominibus exhibendo.* Unde inter alias rationes cur Maria mediatrix dicenda sit, una est, ut suo interventu efficiat, ut totum id à Deo impetrare possimus, quod necessitates nostræ fuerint postulare. Nulla est gratia quam sua mediatione & facie suis interpositio non possimus obtinere. Et in hoc sensu Richardus à S. Victore scripsit: *Richar. Inter Diuina atque humana media & mediatrix est Maria, Quia bona plurima nobis impetrat & largitur, inquit Aegidius Columba. Quam veritatem varia Scriptura loca adducenda planius attestabuntur.*

3. Ecclesiam corpus quoddam mysticum esse certissimum est: *Tota Ecclesia dicitur una corpus mysticum per similitudinem ad naturale corpus hominis, quod secundum diversa membra habet diversos actus,* inquit Doctor Angelicus. Caput hujus corporis Christus est, ut S. Paulus docet scribens ad Ephesios: *Ipsum dedit caput super omnem Ecclesiam:* Oculi ad aliorum membrorum custodiā vigilant sunt Prælati, Genæ rubicunda Martyres sunt, qui profide sanguinem suum foderunt. Aures sunt Fideles Dei verbum auscultantes. Dentes candidi virgines. Manus sunt Religiosi qui ligant & solvunt Peccatores. Pedes rotum corpus sustentantes sunt Apostoli, Lingua Prædicatores & Prophetæ, & sic de aliis membris discurrendo deinceps. Veruntamen collum corporis istius est B. V. M. prout voluerit Bernardinus de Senis, Bernardus & Hieron. Unde Spiritus S. in sacris Canticis cum Ecclesia loquens dicit: *Collum tuum sicut monilia; sicut turris David, sicut turris eburnea.* Et quidem in hac similitudine ex una parte considero, quam proportionem virgo cum collo habeat: *Ex altera ve-*
to parte quod haec similitudo non adducatur gratia, sed cum fundamento in reper similitudinem ad naturale corpus hominis. Cum itaque constet 3 f. 53.

H b

Verun-

Richar.
de S. Vict.
e. 3. in
Cant.

D. Th. 3.
p. 9. 8. a. 1.

D. Bern.
Senensis.
D. Bern.
D. Hier.
Cant. 1. 9.
4. 4. 7. 4.
D. Th. 1.
p. 9. 5. ar.

3 f. 53.

Veruntamen ad præsens propositum convenientius dici posse existimo, similitudinem inter collum & Mariam in hoc consistere, quod sicut membra corporis humani, ut in vita sustentantur, opus habent, ut à capite suam recipient influentiam, hanc autem habere non possint, nisi transeat per collum. Unde videmus, quod detruncato collo omnia emoriantur corporis membra; ita quoque cum Ecclesia corpus sit, ejus autem caput sit Christus, Maria collum, nosq[ue] membrum eius, consequenter dicendum erit, nos à capite, quod Christus, influentias gratiarum non posse recipere, nisi per Mariam illæ tanquam per collum transfeant, unde Bernardus: *Sicut per collum vitales spiritus à capite descendunt in corpus, sic per virginem à capite Christo vitales gratia, in ejus corpus mysticum transfunduntur.* Et S. Hieronymus: *In Christo fuit plenitudo gratiae, sicut in capite influente, in Maria vero sicut in collo transfundente.*

D. Bern.

Io. de Cat.

io. 3. l. 14.

homs. 1.7.

Gen. 40.

ib. v. 8.

4. Id quod mihi in sacra Genesi in figura representari videtur in casto Iosepho Jacobi Patriarchæ filio. Hic candidus Hermenus; quod in domo Domini sui valde voluerit esse fidelis, zelumque honoris Dei ob oculos continuò positum habuerit, ab uxore Putipharis iniquissimam persecutionem sustinere debuit, liquide misericordia hunc juvenem tanquam temerarium, & omnis herilis reverentie & respectus oblitem calunniando eosque miseriariam rediget, ut à Putiphare detrusus fuerit in carcерem. In hunc autem eundem carcерem duo Pharaoni ministri, quorum alter pincernis præter, alter pistibus, ob inadvertenter commissos aliquos licet levulculos defectus, ex præcepto regio conjecti fuerant. Qui diluculo quodam evigilantes, præter omnem modum conurbati erant. Quod Joseph videns, animaque turbationem ex carcere squalore ortum fuisse existimans, eosdem proximis consolatus est & animavit. Qui tandem mestitiam suam non ex carcere infortunio, sed ex somnio quodam, quod utriusque acciderat obortam esse dixerunt, eamque inde vel maxime augeri, quod cum cupidi sive cognoscendi, quænam sit somnii interpretatione, neminem tamen invenire possint, qui in hac parte illis præsto esse possit: *Somnium vidimus, & non est qui interpreetur nobis.* Tunc Joseph compassionem motus, somnum utiusque sibi recenseri petuit, eos de interpretatione fideli securos esse jubens: *Referite mihi quod videritis.* Primus itaque somnum suum sequenti tenore recensere cœpit: Vitem quandam mihi conspicere videbar, tres ē se propagines pro-

germinantem, ē quibus botri magi & pulchi penduli erant, ē quibus unum dexter a extremitate inde vino repletum videbar mihi Platoni ad bibendum propinare. Cui Joseph mox applaudendo respondit: *O te felicem, cui ex ornato mihi somnio tuo felicissima nova augurii possum;* Neque enim dubites, frater mi, à carceri protinus liber eris, atque in officium & statu pristinum indilate te restitutum latrus videbis. Non enim tres adhuc dies labentur, per tres viae propagines significati, quin Rex ibi jam dictam præstiturus erit gratiam. Aprius tibi somnum tuum prognosticandam tibi desideraram libetatem, eveniente nequaquam potuisti: *Potestis daturum habebit Pharaon ministeri sui, & restitutum in præsidum pristinum.* Miram igitur Pincerna captus ex juvenis hujus interpretatione confusione accepit. Potro alet non minus felicem somnum sui interpretationem sive augurium sperans, si quoque somnum enarrare caput: *Et ego videns somnum, videbar enim mihi super caput meum habere tres cophinos satina referatos, domusque illos in capite portarem, in eo qui alius omnibus superemeinebat, vidi descendentes volutes eidem insidentes, & ex panibus comedentes: In his uno canistro quod erat excellitus, portare mitabam omnes cibos, qui sunt arte pistaria, & augures comedere ex eo.* Quo somno audito, mor Joseph subiunxit: *Dispicet mihi tuum istud somnum; neque enim quod in eo latet sinistrum prognosticum tibi libenter praenuntio, cogor enim ubi mortem brevi imminente exinde tibi prædicere, intra triduum enim per tria canistra significativa morte morieris; ac proinde Deo te recommends, tuumque pectus patientiè clypeo communias, ac demum me de tristis hoc tempore annuntias, nuntio excusatum habeas; nolo te hoc tuum grande infortunium celare, ut vel sic jaculum prævisum minus ledere possit.* *Tria canistra tres adhuc dies sunt, post quas afflent illi Pharaon caput tuum, ac suspendit in Cruci.* Dicat hic mihi aliquis, cur hic mortis sententia est adjudicatus, alter vero gratiam Regis præstidam recuperavit? Si Rex Pharaon in pánad mensam suam allato pilum invenit, traditio Hebreworum est, quod idem Pharaon craterem ori admovens, ut biberet, mustam in vino mortuam in craterem invenerit: Et licet tam pilus in pane, quod musta in vino naufragium provocet, mea tanta opinione nemo est qui non magis navicula mustam mortuam in portu, quam pilum in pane, atque ideo si alteruter ex hisce ministris regis res

mortis dicendus erat, is pincerna potius quam magister pistorum fuisset. Quia igitur ratione hic sit omnino contrarium, cur unus salvatur ad vitam, alter vero condemnatur ad mortem? Unus reficitur in gradum pristinum, alter vero suspensus est in Cruce. Modernus quidam disputat: si hujus rationem inquirit, dicens: Cum ursusque sine discrimine referatur peccatum, inquiramus, cur alter periculis exemptus, alter vero supplicio infamis puniatur? Tota diversitatis ratio in habiti somni in inaequalitate consistit. Uni enim in sua phantasia representantur canistra farina repleta capitum impoluta; pessimum omen: alterius verophantasiat vitis quedam apparebat bottis onusta. O quam fortunatum est hoc prognosticum! Ense milii offertatio; alterum videlicet vitium in somno spectasse, alterum non vidisse. Ergone possibile est, quod ex vite quadam somniata infallibiliter sequatur gratia liberationis respectu Pincernæ?

S. Hesichius dicit, quod vita explesia quedam sit figura Mariae: *Vitis uariorum ferax, valde florans, intacta, incaleata, & munda, conformiter illi quod Ecclesiasticus dicit: Ego quas vitis fructificavi.* Vult igitur Spiritus S. demonstare, quod sicut vita somniata pincerna gratiosum fuit prognosticum, ita myltica vita Maria sit Mediatrix nostra, ad impetrandas illas a Deo gratias, quas postulamus: *Esten vitis, Mariæ sacratissime amiga, ubi ergo virginis umbra, vera suis salutis tutela.* Ecce tibi gratiam conceillam ubi Maria nullum symbolum, certissimum fuit tormentum.

D. Math. 5. S. Methodius. Serenissima Cælorum Regi-

Eps. Pa- nae devotissimus, excessiva quadam devotione

in extimulatus, eandem salutem terminis quibuslibet.

dam, qui bene considerari non immerrito viden-

PT. 1. in tur limites & rigorem Sacrae Theologie exce-

ff. Purif. dere. Audite illos prius, neque enim dubito, quin

B.M.Y. tunc à mea opinione non procul abibitis. Hec

igitur ejus sunt verba: *Euge euge mater Dei, omnes*

namq[ue] Deo debitores cum simus, tibi ipse est debitor.

Quid audio i Deo debitor est creaturæ! & Ma-

ria creditrix est sui Creatoris!

Quomodo esse

poteat? Creditor habet ius *supradebitorem*. Nemo

aurem jus vel auctoratem aliquam super Deum

habere potest, nulla enim inventi major autho-

ritas potest, quam sit illa quæ Deo propria est.

D. Tho. in Et S. Th. docet, quod Nunquam Pater debitor filii addit. ad efficitur, multo minus homo potest Dominum sibi

q. 14. constitutere debitorem. Videamus autem aa men-

Reff. ad tem. S. Methodii penetrare valeamus. Certum

est igitur in primis, quod Maria in verbi incar-

natione, totam suam humanitatem Deo dede-

rit: Tu enim admirabilem incarnationem, quam

aliquando non habuit, Deo mutuo dedisti, sensibilis

idemmet. Bene itaque dicit, quod Deus ei factus

est debitor. Ut autem se ab hujus debiti obliga-

tionem liberaret, opus quidem fuisset, ut Deus Ma-

ria suam dedisset Divinitatem, utpote quæ ipsi

humanitatem suam mutuo dederat: Hoc autem

era impossibile, eo quod implicet contradictionem.

Quid igitur Deus faciet, ut inaequalitatem

hanc adquirit, & debitum istud liquidare valeat?

Videamus an id ipsum S. Paulus nobis explicat

velit, quando ad Corinthi scribens, ait: *Oportet 1. Cor. 2.*

hereses esse. Non video sane cur heræles mundo

necessitas esse dicantur, cum nulla carum urgeat

necessitas, neq[ue] simpliciter, neq[ue] secundum quid.

Quod si dixisset: *oportet fidem esse*, jam utique

propositio ejus aplausum mereceret & reverentiam.

Multi volunt Apostolum propositionem

hanc de Collyridianorum heresi intellexisse, qui

testi S. Epiph. in tam excessiva veneratione B.V.

M. habebant, ut illam adorationem latrice tanquam

verum Deum adorarent: *Collyridiani Mariam pro*

Deo colebant. De hac heresi Apostolum locutum

esse credunt, quando dixit: *Oportet hereses esse;*

Quam porro heres, cum Deus tanquam divi-

nitatis sua valde prajudiciale extirpare potuerit,

liberte permittebat: *Quasi Deus debito suo*

erga martem suam contraacto, Divinitatem ci ef- D. Epiph.

sienter vel formaliter dando satisfacete non va- L. 3. hare.

los, virus sit eandem Divinitatem B. Virginis 79.

certo quodam modo *permisive* concedere. Ve-

rum enim vero licet Deus B. Virginis Divinita-

tem suam quodam modo *permisive* indulserit,

dissimulando & non impediendo Collyridianos

B. Virginem tanquam Deum colentes & ado-

rantes, per hoc tamen Deus debito suo non vide-

tur satisficiere adquæ saltem quoad modum,

nam Maria humanitatem suam Deo dedit *for-*

maliter & effienter, non vero *permisive* tantum.

Et conseqüenter debitum suum minime liqui-

dasse videatur, saltem quantum ad modum. Quid

igitur faciet, ut debitum istud adquæret? Deus se

habuit ad instar nobilis alicujus, qui debito ali-

quo mille scutori obnoxius est, qui cum non ha-

beat promptam & paratam pecuniam ad satisfaci-

endum, dat æquivalens, id est, vas aliquod argen-

teum, catenâ sive monile aureum, gemmas, mar-

garitas, aliaq[ue] quævis pretiosa, quibuscum debitu

exsolvit: Ita enim Deus quoque fecisse videtur,

cum enim debito suo per aurum Divinitatis sa-

fisfacere non possit, siquidem Creatura illius in-

capax existit, hinc in vicem illius B. Virginis do-

Hh 2 nat

nat gemmas & monilia, id est, gratias & favores maximos, non solum pro seipso, verum ut etiam aliis easdem pro suo beneplacito dispensare possit; ut scilicet caldum ex aurifodina Divinitatis accipiat, eaque tanquam Mediatrix distribuat. Quod si enim Poëta finixerunt, Jovem Amaltheam nutritrici suæ pro potrecto sibi lacte consignasse cornucopiam; ut illam pro suo arbitrio diffundere: cur non dicamus Deum concessisse Mariæ Cornucopiam gratiarum, ut illas pro suo libitu dispensaret, cum ab illa non tantum velut à nutritrice lacte sit pastus, verum etiam carnem ab ea acceperit & purissimum ejus sanguinem in instanti sanctæ sue incarnationis. Merito igitur nunc S. Methodius dicat: *Euge Maria Virgo, quia semper Dei debitor es habet.* Unde duo SS. Bernardus & Bernardinus de Senis ajunt: *Non time dicere, quod in omnium gratiarum influxu quan-*

D. Bern.
Senens.
Jerm. de
Nativ.
M.V. &
D. Bern.

1/0.14.

29.

29.

dum mirum vel humana periret, alia vero salvatur, congruentius videbatur, ut salveretur Angelica, utpote incomparabiliter dignior humana. Vatis ad hoc adestuntur Theologorum responsiones: Inter quos Aegidius Columba dicit: *Quia homo peccavit per alium, congruum fuit, ut per alium restauraretur.* Vide lapsum hominum *reparabilis;* Diabolus vero, qui non peccavit propter illum, sed per se, vide lapsum eius fuisse irreparabilem. Alii cauam voluntati adscribunt, dicendo quod *Angelus inflexibiliter adharet male,* quod homo non facit, quia post peccatum commissum patinet, vel saltem pœnitentie potest, si vult. Verum enimvero prætereamus rationes Theologorum & pro clariori gravis hujuscemodi difficultatis intelligentia ad morales proprius accedamus.

7. Pulcherrimam Aulus Gellius enarrat libro, dicit enim, quod Prothogenes pictor ille famosissimus picturam quandam delineavit, à cuius pulchritudinem dignè celebrandam, hoc sufficit dicere, quod ad eam perficiendam solidos septem impendebit annos, eaque Rhodus alterabatur. Rex Demetrius picturam illius habende cupidus, omnem pecuniam pro illa habendam pollicitus, nec tamen obtinere illam potuit. Tandem cum ingenti exercitu se mox insulam illam obsedit, quam cum inerumpibilem esse compresisset, flamma & igne conflagrare decreverat, & porro fecisset, nisi pulcherrimam hanc picturam flammis & igni in prædam futuram esse veritus, factæ resolutionis eum pœnituerat. Unde liquerat, insulam illam ob solum hujus imaginis respectum à tali incendio liberata fuile: *Malo Civitatem illam inexpugnabilem relinquere.* Inquit Demetrius, *quam illud exanimis & pretiosum opus destruerre.* Sic quoque Aelius Retor, in gratiani Regina Hether, quia Hebreæ erat omnibus alii Hebreæ vitam dono concessit. Eindem quoque ratione Deus homini peccatum dimisit, non vero Angelo, idque in gratiam Mariæ, ut pote quæ de eadem stirpe erat aut esse debebat, & in Adam lumbis virtualiter continebatur. *Quia haec benedicta puella erat in lumbis.* Ad ea rem rationem, inquit Bernardinus Senensis.

8. Veritas istud in Exodo expedita ostenditur. Miserabiles enim Iraelites sub tyrannica protervi Pharaonis crudelitate angustabantur. Cum ecce Deus miseris & ænuinis illorum compassus, supra montem Horeb in flamma quadam valde luculenta apparuit, eique libere figurauit, se nec posse nec yelle Tyranni illius iactantem, & desolatorem gentis illius calamitatis mille.

miserias amplius deinceps sustinere; ac proinde velle se ut Moyses ad hoc se disponat, ut in libertata gente illa ejus opera uti possit. Audite ipsissima Dei verba: *Vidi afflictionem populi mei in Agypto.* Siste paulisper ö Domine Deus, si ita dignaris. Tu gentem illam populum tuum vocas? Eique adeo singularem gratiam, qualis est ejus ab hisce seruum liberatio, præstare decreveristi? Nunquid tu infinita es Sapientia prædictus? Igitur etiam sine ullo errore omnes eventus circa hanc gentem futuros quantumvis occultos & reconditos perfectè cognoscis. Nunquid igitur perspectum tibi est, quod hic populus, quem tanto cum affectu tuum esse dicas, quemque in libertatem omnimodam statuisti astiteres, tandem aliquando tantorum beneficiorum immemor, hanc tuam paternam ei exhibitam benevolentiam, enormi quadam ingratitudine sic recompensatus? Nunquid nosti, quod cum te offendere nequeat manus, lingua suâ te graviter sit offensus? quod dorsum tibi vertens, adoratur sit vitulum? Et hunc tu populum tuum appellare non dubitas, & tanquam gentem tibi gratissimam liberate deceveristi? quo sine gratia afficias & honoras, qui atrocia mereantur supplicia. Præmissi afficiendi sunt qui te adorant, qui autem per Idolatriam à te deficiunt, puniendi. Non ego solus hoc tuum consilium vehementer admiror, sed plures alii mecum. *Cur Hebreum populum lutea servitus jordibus squallidum & dura cervice rebellem,* atque barbara idolatria pronum, Deus populum suum appellat. Cum tamen fuetit populus beneficiorum immemor, qui etiam ab ipsomet Deo vocatur *Populus dura cervicia.* Verum enimvero Deus inter hæc omnia obligationes illas prævidebat, quas cum Maria matre sua contra eum erat, ideoque priusquam illas contraheret, anticipando iisdem per gratias hominibus ex Hebreæ stirpe sua natis præstandas satisfacere voluit, vocando illos populum suum, eodemque particuli quadam affectione amando & ab Agypti angustiis illos liberando. Deus itaque huic tameti dura cervicia populo, in gratiam Mariæ nondum in hunc mundum natæ, adeo se favorablem, gratiosum & beneficium exhibere voluit. Ita Petr. Galatin. Tam in genis atq; immensus fuit ab eterno Dei in matrem Messia amor, ut proprie eam Iraeliticum populum sibi peculiariter fecerit, eo quod ex ipso prædictura esset.

9. Gabriel Archangelus felicissima nova Incarnationis Verbi B. Virginis annuntiatur, à Deo velut legatus cælestis ad eandem virginem amandatus fuit, dumque in terreno illo Paradiſo,

in quo Maria morabatur, advenisset, cum summa reverentia hanc salutationem ex parte Omnipotens Dei eidem detulit: *Ave grata plena.* Lue. 1. 28. Optarem equidem scire, cur cælestis Paracymphus inter multos terminos salutationem significantes, nimirum: *Vale, salve, Eja, Euge,* & similis, hunc particularem *Ave* elegerit? siquidem eligere est scernere unum pra alio cum consilio, quod est actus pertinens ad intellectum, voluntas autem elegit id quod in quo repertus ratio majoris boni, sive apparentis, sive veri. Cum igitur Angelus satis superque cognoverit, quod omnia supradicta nomina, sive termini synonymi sunt, & Salutationem æque repræsentant, cur potius elegit *Ave?* Quanam major ratio boni in hoc quam in aliis terminis reperitur? Salmeron responderet, quod *Ave* devinetur à verbo *Ave*, quod desiderare significat. Et ita idem est dicere *Ave*, ac dicere desidera, quasi dixisset: *Ave Beata Virgo* sive desidera, quia quoddamque avebis; & supra quan avebis obirebis. Vel cum Clemente Alexandrino, *Cogita & faciam.* Aegidius Columna, inquit, quod *Ave*, idem dicat, quod sine ve, id est, sine miseriis culpa, & sine ulla imperfessione: Dicit primo illam salvando *Ave* id est, sine ve, sine culpa, & absque omni imperfessione. At vero Græcus observat, quod hæc vox *Ave*, contraria sit voci *Eva:* Contrarecem prius editam mulieri, dirigitur nunc sermo ad virginem Eva nihil aliud significat, quam omnes misericordiam originem, & Adam idipsum prævidens, vocavit nomen uxoris sui *Eva.* Angelus autem virginem salutat dicens: *Ave, id est, tu es contumia Eva,* siquidem ætum ab Eva profectæ, per ruzæ gratie thesauros denuo refaciuntur. Bene invertit in salutatione Maria nomen *Eva*, ad declarandum, quod sicut illa malorum nostrorum fuit origo, sic contra Maria omnium bonorum futura est principiū. Verum enimvero S. Epiphanius ad magis particularia descendit: *Eva facta est mortis causa hominibus,* per eam enim ingressa est mors in mundum; *Maria vero causa vita,* per quam genita est nobis vita, & per hanc Filium Dei accessum in mundum, & ubi redundavit peccatum, ibi superabundavit gratia. & qui per mulierem nobis vita factus est, mortem ex muliere induclam excluderet.

10. Postquam Lazarus mortuus esset, Christus cū permiraculū resuscitatus in Bethaniā se contulit. Martha autē de ejus adventu certior facta, ei obviā processit, & lachrymantibus oculis lugubre illud nuntiū, scilicet fratrem suum mortuum esse, ei retulit, cumq; rogarit, ut pro ejus resurrectione impe-

Alphonſ.
Salmer.
z. 3. tr. 5.

Clem.

Alex. 7.

strom c. 6.

Aegid.

Col. in

sal. Ans.

Greens.

in Cat.

D. Th. in

c. 1. Lev.

SERMO DECIMUS OCTAVUS

¶. 2. 22. impetranda suas ad cælū preces dirigeret: Seio quia
quacunq; poposceris à Deo, dabis tibi Deus. Dominus
igitur pietate connotus, cā consolatus est, jubendo ut
ne dubiter, sed bono animo sit, sumiterq; sibi per-
suadeat, futurum esse, ut Lazarus frater ejus ad vitam
resuscitetur: *Surget Frater tuus.* Creditq; que Dionys.
Carthus. quod Christus post aliquo hujuscemodi pro-
positi discursus absolutos, Matthæ præcepere, ut domū
ingrediens sororē vocaret, dicens: *Vade voca Mariam,*
quodq; proinde Joannes Evangelista scribat: *Abiū*
¶. 28. & vocavis Mariam sororē suā silentio, dicens: *Magister
adest & vocat te. Unde facile* conjectur, inquit Dionys.
Dionys. *Quod Iesus fecit eam vocari, quamvis Ioannes*
Cath. *gratia brevitatis non scriperit, sed his verbis intelligi*
ibi ar. *dedit, unde Maria Marthæ monitum, & Magistri sui*
22. *voluntatē inaudiens, subito omnibus qui eam con-*
solabantur reliktis, domo egrediens, Salvatori obviā
processit, interq; profunda cordis suspitione, funes &
extincti fratris nuntia retulit, dicens: Domine, si fuissi
ses hic, frater meus non fuisset mortuus. Tunc Filius
Dei circumstantes de loco sepulturæ Lazari inter-
rogavit, seque ad patrandum resuscitationis Lazari
miraculum accinxit. Vbi posuisse eum? Cumq; ad se
pulchriter venisset, Lazarum mox à morte ad vitam
revocavit: Lazarus veni foras, & statim prodidit, qui
fueras mortuus. Ecce Lazarum miraculō resusci-
tatū. Quia in re duas præcipue difficultates particu-
lares obserbo. Prima est, cur curaverit advocati Ma-
riam? Secunda quare Lazarum resuscitavit non ad
instantiæ Marthæ, sed ad preces Mariæ? Hoc enim
soli spem dedit: *Resurget frater tuus.* Huic effective
gratiam præstiterit, & in ejusdem gratiam eum resusci-
tavit. Ha duæ difficultates combinationem mutuā
habent, adeo ut una dependeat ab altera, ideoq;
una eademque resolutione expedientur. Filius igitur
Dei ut obligationi sibi à Maria in Incarnatione
impositæ responderet, libenter quidem resuscita-
tionis Lazari miraculum in gratiam Mariæ matris
sua patræst, sed in codem loco præfus non erat.
Quid igitur faciet Dominus: Marthæ dixit: *Vade*
Ser. 64. *voca Mariam, q. d. Cum mitaculum à me postula-*
f. 223. *tum in gratiam matris meæ absentis facere non*
possim, ad minus illud præstabò in gratiam tuæ so-
roris, cum enim hæc Marthæ nomine sit insignita,
Lazarum in obsequiū Mariæ V. matris meæ resusci-
tare videbor: Veniat Maria. inquit S. Petrus Chry-
sologus, *Veniat materni nominis bajula, quia sine Ma-*
ria neque mori potest fugari, neque vita reparari.

¶. 22. Christus Redemptor noster in aspero Crucis
ligno suspensus, veluti profundissimo euidam mari
tormentorū immersus erat, cum ecce Hebrei palā
protestabatur, paratos se esse, ut credant ipsum verū
Dei filium esse, dummodo solutis a Crucis ligno ma-

nibus & pedibus de cruce descendere: *Christus Regnans* Israel descendit nunc de cruce, ut videamus & credamus. O mi Salvator, meliorem ad cunctos Hebreos simul & semel convertendos nancisci inuenimus occasiōē, quam sit præfens, quare cum hoc he illud à te miraculū expectēt, ne patiens illes considerio frustari: cū enim hoc sine tota misericordia patrānis, videbatur mihi in præsentis quoq; predicatione minime te invirum esse debere, id est tanto magis cum etiā dīpsum in tua redondarum sit milles, ut te tot tantisq; pœnis subducere conatur ex possis. Jam satis clare te Filiū Dei esse declarat: *Dilexit enim Quia Filius Dei sum, atq; ideo si haec sit a miseratione præstiteris, convicti peccatorum, ut Dei filium esse publicè clamabam. Valega miror, te ad hoc præstandū invitū esse. Veri quid est, quod nō merearur a te obtinere quod possitis, veruntamen ē propter animas illas lucrandas, et ad rationabilem confundandā, nec non proper multas alia congruentias, videbatur mihi te miraculū istud & potius & debuisse perficere. Sacri Scriptores multa hanc rē exponendā acferunt rationes, quae breviter causā pertransio, quatuā una est Hebreorum ignorantia, qui nesciebant quid petebant, ac prōinde nihil obtinuerunt. Hujus Hebreorum ignorantiae pœnuam magis noticiam habebimus ex alio quodam Scriptura loco quena Christus proposuit, & S. Mattheus inter Evangelii sui annales revulit.*

¶. 22. Obscuræ noctis tempus erat, quando quinque virgines, nuptias magna cum solemnitate celebrantes, adiutare ad domū sponsi se receperunt. Ad fore autem domus cū patrissent, cōfessim pulsant, sponsumq; & senecta proprieṭatē rogant ut apertis; illaque ad festiva domus suę gaudia introducant: *Domine, Domine, aperi nobis.* Sponsus autē illas satis contumeliose dimittit, dicens: *No scio vos. Fortibusq; domus ibi sunt clausis ab iis discedit. Quamobrē mitem hinc virginibus talis irrogatur contumelia? Quamē commiserunt imperfectionē aut in quo deliquerunt. Sacra Scriptura nullū aliū in iis defectū depræhendit, præterquā quod stulta fuerint. *Quin, autē ex eiusmodi pœnitate. Et quidē si ita est, fatendum est, sponsum illas haud immērito repulisse; nam fortis, cōfessi, mulier domi suę babere valde est molestū. Verum tamē esse possibile, quod omnes haec virgines stultæ furentur? nec sit ex omnibus quinq; vel unica, quæ alio quod sapientia gradu sit prædicta? Necelō cū ignorādā conspirarint. Vere stulta fuit, talis enim censes, quis quis in ordine ad finē aliquę cōsequendam, media non eligi proportionata tali fuit: remissum crebro, et axioma illud: qui vult efficaciter faciat.**

finem, vult etiam ea que sunt ad finem. Finis harum virginum erat, admitti ad nuptias, medium quo in ordinem hunc finem consequendum utebantur, erat dicere: Domine, Domine. Supplicarunt sponso, quae si spousam rogassent dicentes: Domina, Domina, id est, invocasset Maria, gratia ista haec illis utiq; negara non fuisset, quia potius pro voto & desiderio suæ cuncta obtinuerint. Ille virgines se fatuas prabuerunt nam si quemadmodum Domine, Domine, inclamaverunt, ita clamassent Domina, Domina, illam fortasse repulsa non paterentur: quia matris misericordia filii iustitiam temperaret. A Matre quævis gratia imperatur, nec ultra ipsi à Deo negatur. Idipsum quoque Hebreis accidisse videtur: Hi enim volebant, ut Christus de Cruce descendet, nec obtainuerunt, quia stolidi erant, siquidem suū alseque intenti volebant, nec tamen utebantur medio ad id debite proportionato, nam Matris matris sua mediatione interponere debuissent, dicendo: Si filius Mariae Virginis es descendē de Cruce, sic enim peritam gratia & postulatum miraculum facile impetrassen. Descendit Christus ob reverentiam tantæ Virginis Matris.

13. Etenim ex quo in monte Calvaria commoratum, nolo nos revocate gressum, nisi facta prius super Christo crucifixo moribundo bona reflexione. Refert itaque Joannes Evangelista, Christum dum in ultimis vita sua habueret momentis, & cum morte luctaretur, caput suum inclinasse & sic emisisse spiritum: Inclinato capite tradidit spiritum. Nolo hic modè difficultatem moveare circa hoc, quod modo adeo cito, & ante duos latrones cum ipso crucifixos mortuus fuerit, id quod etiam Pilato magnam admirationem attulit. Mirabatur Pilatus si jam obiisset. Solimmodo causam investigare contendam, eur caput suum inclinarit. Etenim persudere mihi non possum, idipsum ex debilitate processisse, quia Divinitas humanitatem mire confortabat: Præterea si Christus crucifixus spiritum suum in manus Patris æterni configurare volebat, prouti jam de facto expressis verbis commendavera, necepsum erat, ut caput suum potius in calum eleveret, quam versus terram inclinaret. Præterea libenter quidem concessero, quod Christus tanquam morti proximus, intermittere non potuerit, quia caput suum inclinaret & terram versus dimitteret, sicut omnes morientes facere solent. Verutame scire cuparem in quam partem caput suum inclinarit? Experiencia quidem quam ex picturis Crucifixionis ab Ecclesia propositis habemus, demonstrat, nobisque fidem facit, quod caput suum in dexteram partem inclinarit. Sed cur non inclinavit in latus sinistrum, aut vero directè versus pe-

atus? Hugo id factum esse dicit ideo, quia scilicet Maria ex dextero lateste staba. Ex parte Matris iuxta, quasi Christus caput suum in dexterum latus inclinando dicere voluisse; quod si deinceps ubi mortuus fuero, acque ex hoc mundo discelero, gratiam aliquam ē coeli impetrare desideretis, O fideles mei, illam à dilectissima matre mea exposcite, ad ipsam recurrite: Quasi dicat per ipsam veniam petite, ipsa est oraculum misericordia.

14. Quærunt S. Patres, per quod medium latro in Cruce pendens salvatus fuerit, Paradisum quem postulatae sunt subito impetrans, adeo ut S. P. Augustinus dicat: Post crucem quam meruerat, repente Paradiso dignus judicatur. Et quidem quod difficitur 10 serm cultatem valde auger, ut scribit Ludolphus Cartusianus: nulla unquam in totius vita sua decurso bona opera fecerat: Iste latro nihil boni fecerat. Unde Chrysostomus attonitus habet, dum Carth. considerat Paradisum donati tam enormi paccatio- p. 2. l. 3. ri; cuius culpis exuendis & expiandis ne ipse qui- fer. 6. in dem Infernum sufficiebat; Similis gratia nunquam passa audita est ulli amicorum Dei fuisse concessa: O res Dom. miranda, non Abraha data est promissio Paradisi, non Patribus, non Prophetis, sed primum larroni dicitur: Hodie mecum eris in Paradiſo. Hunc favorem, inquit Ambrosius ad Hebreorum confusione pro meritus fuit, ipse namque cum cognovit inter tormenta, quem illi inter beneficia cognoscere noluerunt: Christum in suppliciis agnoverit, quem iudei in beneficiis non agnoverunt. S. Augustinus factum 11 illud cuidam mululationi adscribit, quam Christus cum Dæmone habuit. Ut versam vicem redderet detemp. Diabolo Christus, videlicet, ut quemadmodum Dia- 12. bolus primum degradando hominem absulerat de Paradiſo, sic Christus latronem consitentem erueret de Inferno. Horum eteom aliorumque sanctorum Patrum duas sententias summe veneror: In praesenti tamen adhæreo opinioni B. Petri Cardinalis Damiani, qui vult latronem subito salutatum esse, & Paradiſum obtinuisse in gratiam B. Mariae Virginis, & stantis ad pedes sanctissimæ Crucis. Unde priusquam Christus inclinaret caput. Ex parte Matris (licet ut S. Gregorius ait: Non legitur D. Greg. quod unquam fecerit aliquod bonus, semper fuit ma- apud lus & virtus,) mentem latronem illuminavit, ut vinceret. ad Mariam recurreret, si effectum & sicut præter- Ferer. sionis sua affectuare vollet; ut hac ratione ipsa pro serm. de latrone rogans, & Christus ei gratiam postulatam Nat. M. concedens, rationem haberet obligationis in Incarnatione contractæ, & superius per S. Methodium insinuatæ: Idcirco bonum latronem respuisse credimus, quia Beatisima Virgo inter Crucem filii & Cru- cem

com latronis posita, Filium pro latrone deprecabatur.

15. Maxima quam à Deo impetrare possumus
gratia est , quod postquam propter culparum
nostrorum gravitatem iuste iuratus es , nobis de-
novo clementissime placari & in gratiam suam
nos recipere dignetur. Hac etenim est gratia
impetrata difficillima , veruntamen per inter-
cessionem Virginis Matris , secuti esse possumus,
Deum hanc gratiam nobis nequamquam negatu-
rum esse. Non credo quod Deus unquam adeo
in ira sua excanduerit , quantum semel apud S.
Prophetam Isaiam cap. 10. excanduisse legitur.
Hic enim Deum introducit minas terribilissi-
mas adversus illos superiores detronantem , qui
condunt leges iniquas , qui Justitiam subvertunt ,
& opprimunt pauperes , viduas quoque & mi-
seros pupilos in perditionem totalem redigunt :
Vt qui condunt leges iniquas , & scribentes injusti-
tiam scriberunt , ut opprimerent in iudicio paupe-
res , & vim facerent causa humilium populi mei , ut
offens vidua prede eorum , & pupilos diriperent.
Porro fulmina suppliciorum , quæ Deus com-
minatur talibus , innumera sunt & incredibilia ,
nei invenire poterunt , ad quem pro auxilio &
subsidio , siue liberacione recurrere poterunt.
Decetivis adversum illos armate Regem Asur ,
qui crudelissimam inter illos stragam faciat , ut
ab exercitibus ejus conculcentur sicut lutum

ib. v. 5. 6. platearum: *Vt & Assur* *virga* *fueris* *mei*, *& baculas* *ipso* *es*; *in manu* *eorum* *indignatio* *mea*. *Ad* *gentem* *fallacem* *mittam* *eum*, *& contra* *populum* *favoris* *mei* *mandabo* *illu* *s i auferat* *spolia*, *& diripiatis* *pradam*. *& ponat* *illum* *in concusulationem* *quasi* *luctum* *platearum*. *Totum* *capitulum* *istud* *vos*, *& Auditores*, *legite* *& vix* *verbum* *aliquid* *invenietis* *a primo* *ad ultimum* *usque*, *quod peculia* *ria non comminetur* *tormenta* *& supplicia*, *ultra* *quod fatebimini* *minas* *longe acerbiores* *esse*, *quam* *ego* *vobis* *repräsentare* *potuerim*. *Et* *tamen* *nullam* *in tota* *Scriptura* *facta* *invenio* *ninarum* *istatum* *executionem*, *adeo ut* *futor* *divinus* *mitigatus*, *temperataque* *cujus* *severitas* *esse* *videatur*. *Unde autem* *id* *provenire* *existimatis*? *Forte* *exinde*, *quod* *Deo* *visum* *fuerit* *ninarum* *sturam* *rigorem* *fuisse* *nimirum* *excessivum*? *vel* *transgressores* *aliquem* *præstiterunt* *humiliatio* *actum*? *Rupertus* *Abbas* *Tuitiensis* *id* *in gratiam* *Mariæ* *factum* *esse* *existimat*, *de qua* *Propheta* *in capite* *sequenti*, *id* *est*, *undescimo* *loquitur* *dicens*: *Egredietur* *virga* *de* *radice* *lesse*, *& flor de radice ejus* *ascendet*. *Unde* *videtur*, *quod ad eum* *modum* *quo* *apparet* *die* *nox* *terminatur*, *&* *nascente* *sole* *evanescat*

renebra, ita apparente aliqua Maria figura, di-
vinæ justitiae indignationes, minæ, supplicia & penitentia
peccatorum dispergantur. Virgo Dei genitrix, virga ejus, deus, filius ejus, inquit B. Bernardus. Unde Ruper. Dm.
tus Tuitiensis: Virgam de radice Iesse justitia Domini
Mariam Virginem intelligimus. Et quam per illam
clara oppositio, supra ostendebatur illa spiritalia. I. i.
Assur, virga furoris Domini, & in manu ejus. i.
culus indignationis ejus. Atvero cur haec fagel-
la non consequuntur eos, qui se per tortu-
gessions omnis imaginabilis posse teos effe-
cerunt? An non auditissimam causam affligantur?
Ecce autem virga graiae; factum enim hoc est in
gratiam virginum nascientium de radice Iesse, quælibet
sanctissima Dei Genitrix Maria.

16. Pro hujus prima parti clausula ad speculationem quandam mentem solitam cogimus, non minus difficultem, quam attentionem vestram dignam. Etenim cum Martha & Magdalena Filium Dei domi sua suscepissent, Maria in eo debita cum reverentia excipiendo, & audentissimi affectus sui erga ipsum demonstrationibus exhibendis valde sollicita & induxit Satagebat circa frequens ministerium. Mariam autem, ut eum tanta cum dulcedine & effusa loquentem audiret, totaliter abstracta ^{Lc. 13.} pedes Domini audiebat verbum illius. Sacet autem Evangelista hanc historiam enarrans capitulum ^{13.} quinque tractatum hisce verbis tandem concludit: Maria optimam partem elegit, qua non afferetur ab ea. Et quidem particula ista de vita contemplativa, quae activa est melior, intelligi debet, at tamen Guaricus Abbas dicit: De Magdalena dictum est, sed de Maria impletum est, quando nimirum in gloriose Assumptionis sua die celestem gloriam introivit; ac proinde historia haec S. Ecclesia in praedicta solemnitatis die solemniter legitur, prout Ludolph. Carthus. observat, qui per ^{ib. v. 4.} optimam partem visionem beatificum & gloriosum sempernam intelligit, quia in die illo remunerata fuit in celoleti paradiſo. Pars Mariae est super Chores Angelorum, repletum est in bonis desiderium suum: videt Deum faciem ad faciem, ^{ib. v. 5.} scilicet & gaudet cum filio suo in eternum, hec pars optima quae non afferetur ab ea. Verum enim vero magnam in iam dictis inventio difficultatem. Etenim gloriae Maria utique est videre Deum tanquam objectum beatificum, qui iuratione gloria illa pars esse poterit? Optimam partem. Cur pars & non potius totum appellatur? Adhuc S. Thomas docet, gratiam esse can- ^{ib. v. 6.}

nam meritorum gloria : Beata Virgo autem plus gratia habuit quam omnes Sancti , & tamen totum Deum vident , totoq; Deo fruuntur ; quia sicut ratione B. Virgo parte quadam tantum fui dicitur . Infuper quis est qui goget , quod id Quod est omnino simplex , aut omnino videtur , aut omnino latet ? Talis autem est Deus ; ergo non solum a Maria , verum etiam a Beatis omnibus , vel totus videtur , vel nihil illeaseritur , hoc ultimum dici non potest . Ergo affirmari debet prius . Præterea Philosophia nos edocet , quod ubi non datur quantitas , que est ratio divisibilitatis totius in partes , ibi non possumus dari partes . Quod autem quantitas in Deo non datur certum est , quia haec ut constat , est accidentis . Et S. Pater Augustinus dicit , quod Deus est sine quantitate magnus . Arque ideo capite non pollum , quomodo de Maria dicatur : Optimam partem elegit . Hujusque difficultatus resolutio consistit in hujus vocis , Partem , intelligentia , quæ æquivoca est ; potest enim de ea parte intelligi , quæ concutit ad constitutionem totius , & hac non est ejus intelligentia : aut vero acipi potest pro officio , vel munere , vel obligatione . Et hoc sensu dicitur , Mearum partium est , aut Mes partes sunt , id est , hoc me concernit , meum hoc est officium . Ita ergo intelligenda est illa Evangelii clausula : Optimam partem , id est , optimum officium elegit in celo sibi Maria , que vel quod non auferretur ab ea . Ecodam autem est munus illud vel officium . Officium nimium dispensatrix gratiarum celestium , & in hoc consistit una pars gloria sue accidentalis : Maria reputat sua beata gloria partem eius , accidentalem , omnibus copiæ misericordi , scilicet sollicitate nostris periculis , sic sollicita pro humeris nati miseris : sic enim pientissima Virgo miseris a mat mortales , sic sollicitantur Maris vijera ho- minum erumpens , ut partem gloria sua reputet illas oportune auxiliari , illos materna petata fore .

17. Porro S. Ecclesia hoc die potissimum demonstrat partem & officium Mariæ V. esse gratias divinas dispensare ; Mox enim ut B. Virgo in domum Zachariae pervenit , Elisabetham Spittum S. recepit , & Joan. Baptista in utero materno sanctificatur . Due gratiae eximiae & singularissime in uno eodemque conceduntur temporis momento . Scio equidem multos hoc loco facile mihi dicturos esse , quod in multis necessitatibus suis pro illis gratias impetrandas ad Mariam V. recurrerint , quæ urgentibus ipsostrum eopportuni medel potuerint , nec ra-

men quidquam obtinuisse . Unde id nascitur ? Quia sunt Zachariae & Elisabethæ contrarii , hi enim Erant ambo iusti . Et tu qui in peccatis continuo vivis , qui confederatus es multis sceleribus , denique qui filium tot peccatis offendis , ad matrem ejus gratias ab ea postulando temere recurris ? Quid igitur miraris , si preces & supplicationes tuæ causa apud illam sint & iritata ? Hi magni servi Dei : Erant incidentes in omnibus mandatis & justificationibus Domini ; tu autem vix aliquid operaris , quod divinis non adverteatur preceptis . Illi omnia Dei mandata observabant , tu ne unicum quidem adimplis , & tamen ecclœ favores præstolatis ? Et tamen a Virgine Maria gratias exposcis ? Quomodo gratias a Principe postulare audes , qui gratiam Principis amisisti . Qui sibi gratias dati desiderat , qui gratias a Virgine expectat , in ejus gratiam , chartam & Bleemolynam pauperibus tribuat .

PARS SECUNDA.

18. Maxima gratia quam mediante Virgine Deipara a Deo possumus & debemus desiderare , est gratia habitualis , sive justificans , in cuius virtute grati Deo efficiuntur , & in perfecta cum ipso amicitia conjuncti sumus . Haec est gratia illa , qua a nobis maximè estimari debet , cum haec sit substantialis , reliqua vero accidentales . Oportune hic mili incidit modus loquendi Gabrieles Archangeli , quando ex divino iussu ad Serenissimam celorum Reginam secepit , ut ei annuntiaret , Verbum æternum illum in matrem suam eligere fuisse dignatum : Inter cetera namque quibus eam alloquebatur , dixit ei : Invenisti gratiam apud Dominum , quæ si dicteret : Verè fortunatissima es o Virgo , quæ apud Deum invenisti gratiam . S. P. Augustinus , & alii Patres causam querunt , ob quam dicit : Invenisti & non potius habuisti , acceperisti , acquisivisti , dedit tibi Deus . Quidnam propriæ inventi ligatur ? Idem quod alesqui rem aliquam , quæ antecedenter amissa aut perdita erat . De Paflore qui ovi culam amiserat , S. Lucas ita scribit : Si perdiditerit unam ex illis , nonne dimittit , &c. & vadis ad illam quæ perierat , donec inveniat illam ? Et cum inveniet eam , &c. Et de muliere , quæ drachmam amiserat , ait : Si perderit drachmam unam , &c. Et quarit diligenter donec inveniat eam ? Et cum invenierit , &c. Igitur invente presupponit amittere . Arque ideo si Maria (ut Archangelus dicit) gratiam inventit

Luc. 1.30.

Luc. 15.8

Paoletti Sanctorale.

nit, necessum est, ut illam prius ut unusquisque nostrum amiserit: *Non dicitur aliquid inveniri, nisi quod diligenter queritur, sic nec dicuntur gratiae, nisi quod prius fuerit amissum.* Ipsa namque gratiam nonquam perdidit, quia non perditur nisi per culpam, qualem ipsa nonquam ne venientem quidem commisit, sed gratiam potius ab instanti Conceptionis semper conservavit. Alii igitur illam perdidérunt. Et quis nisi Adam? Qui ut S. Thomas docet: *Creatus fuit in gratia:* per peccatum autem transgressionis gratiam amisit & charitatem. A quo autem gratia inventa fuit? A Maria: *Inveni gratiam.*

Egid. in 2.
diss. 24.
art. 5.

D. Aug. apud Ludolph. Carth. a. p. c. 5.

*Non anter dicitur invenisti: Non dicit Habsisti, vel acquisisti, quia res habita, vel iuste acquisita, ut propria custodiatur, sed in causa his qui perdidérunt, restituuntur. Sic Maria invenit gratiam non sibi soli retinendam, sed tanquam a liis retinendam; qui enim invenit perditum, tenetur restituere. *Gratia vero quam Eva perdidit, Maria invenit, non solum pro se, sed etiam pro nobis.* Et postea mox magius pater meus exclamat: *O Maria, gratiam apud Dominum invenisti, & hanc per totum mundum diffundere meruisti.* Cùmque nos non minus quam Adamus & Eva gratiam Dei per peccata commissa amiserimus, ideo idem Pater nos quoque iuvat & exhortatur, ut ad Mariam recurramus, ut *hac mediante illam recuperare valeamus: Omnes ubi supra, qui peccando gratiam amisimus. Securi ad thronum gratiae accedamus, & Mariam invenientiam gratiae prius fibitis, & de votis orationibus pulsemus, ut gratiam nobis reddat, quam pro nobis & propter nos invenit.**

D. P. Aug. *hac mediante illam recuperare valeamus: Omnes ubi supra, qui peccando gratiam amisimus. Securi ad thronum gratiae accedamus, & Mariam invenientiam gratiae prius fibitis, & de votis orationibus pulsemus, ut gratiam nobis reddat, quam pro nobis & propter nos invenit.*

19. Doctissimus Idiotus proinde dicere non dubitavi, quod quisquis Mariam invenit, omne dicta apud bonum inventat: *inventam Maria Virgine invenio. Haye utitur omne bonum.* Verum, inquires, quale est *Com. in hi cbonum*, quod omnis in se bonitatem *Exo. c. 3. complectitur?* Certe non est aliud, quam Deus ipse, qui est bonum infinitum per excellentiam, & omne bonum considerabile in se continet. Vult igitur hic Idiotus dicere, quod inventa Maria, Deus ipse me inveniatur. Unde *Quisquis Deum omnium gratiarum autorem & fontem invenire desiderat, Mariam querat.* At proinde Alanus super illa verba Canticorum: *Queramus eam tecum, subiungit. Bene dicitur, queramus eum tecum, quia sine gloriose Virginis fidei,*

Cant. 5.5.
n. 17. Alan

qui Christum querit, errare potest, proficiunt potest. Tres illi Orientis Reges, mox ut Reges Iudeorum in Bethlehem recens nati felicissimum noctiuus audierunt, omnes reliquias suis, itineri se committunt, ut debita reverentia reddant obsequia, eique ex preiosissimis, quae in Gazzis suis conservavunt, numeribus velut ejus vafalli tributa exsolvant. Cumque in eundem via ignari essent, stellæ quædam critica atque flammingera ex improvviso coni eis apparet, qua eos præcedens rotundus in eundi semitas clatè eis ostendit. Quambuli videntes: *O quam pulchra & lucida stella haec est, dicebant. Sit caelum benedictum in hæc, quod itineris nostri imminentem suadet tam pulchris sideribus prognosticat, videbatur enim stella haec scintillans his splendoribus, veluti totidem lugos hunc modum eos alloquit.* Animos & libertem quæcumini, & gressus vestros movete, nec quicquam timete, ego enim ducis loco vobis serviam, ut à tecta semita aberrare non possitis. Progressi sunt igitur totâ die lassissimo corde, vesperi autem mox ut in diversiora se receperunt, stella quoque veluti petra ab eis lentiâ subduxit & abscondit. Dum verò ille scilicet die itineri se rufus accingebatur, ecce stella eadem veluti evigilans novo tarsus lumine vestita, conspicuè levis videndum exhibet, fecutamque quâ gradiuocur, viam communiat, nec unquam illos deserit, aut ab eorum oculis subducit, donec ad locum ab iis desideratum & quæstuum felicissimè pertingerent. Idipsum S. Matthæus haec loquendo phrasè recentet: *Ecce stella quam viderant Magi Oriente auctorib[us] cedebat eis.* Sed quoque comes illorum sunt. *Qui fuit terminus ad quem, in quo subiit?* Audite: *Visque dum veniens starat supra, ubi erat Puer. Quædam est hac verbius circumlocutio: Starat supra, ubi erat Puer. Nunquid se brevius expedite poterat, dicendo: Starat super apaprum?* animæ, sed directe super illum locum firmatur, ubi erat parvulus. *Quis antem erat hic locus? Maria sive bethânia Maris.* Quasi ratiocinit Regibus dicere voluisse: vos natum Regem queratis? Me igitur responde super Mariam firmiter subsistente, eamque vobis monstrare. *Suprabit erat pars Matrem querite, si filii vobis invenire, inventam Maria Deum quod incarnationatum inventis, qui filius est gratiarum omniumque imaginabilium honorum origo: Inveni Maria*

ma-

invenitur omne bonum. Estque hæc Eusebii Gallicani speculatorio dicentis. Stat stella supra stellam. Maria stella maris interpretatur. Stat supra ubi erat puer, sed ubi erat, nisi in finu matri? vocat igitur stella Magos, habent enim stella lignam suam; quasi diceret: Hic est puer, hic eum querite, hic eum invenietis.

20. O igitur Beatisima Virgo Mater Dei, ego tanquam peccator inter omnes, & super omnes gravissimus, qui per tot culpatum mecum reatus gratiam perdidi, & indignationem

hucusque me patienter auscultarunt, suppliciter commendo.

26

SERMO DECIMUS NONUS.

IN FESTO

PROPHETHÆ ET PATRIARCHÆ
S A N C T I E L I A.

Institutoris Religionis Carmelitanæ.

Elias dum zelat zelum Legis, receptus est in cælum.

Lib. 1, Machab. cap. 2.

1. Singularis Magnatum prudentia est potius clementia effectus quam severitas rigores exercete. Illi enim ornamentum adferunt & laudem, hi vero defortitatem & contemptum conciliant. De animo benignitatis temperamento moderato Tullius affinitat dicens: Nihil est laudabilius, nihil magna & praelato vero dignius placabilitate & clemens. Per hujus virtutis exercitum multi Principes se plurimum reddiderunt celebres. Rudolphus Imperator suadenti sibi, ut manum à clementia retraheret, dixit: Severum & iramtem fuisse me aliquando penitus, lenem & placabilem nunquam. Cum Tythenus adolescentis patrem ejus, qui homicidam morte punire posset, id facere noluit, sed potius eo illo reliquo, pierate & clementia erga eum uti satius esse duxit: Sentiens nullius condonare quam ulcisci. Theodosius cognomento Junior interrogatus, cur capitum pena non mulctaret eos, qui in sua maiestatis contemptum libere nimis de eo loquebantur, hoc responsum reddidit: Vrabinus mihi licet mortuos ad vitam revoca-

re. Aurelius Cæsar Thianam cum exercitu suo veniens, & oculas sibi portas reperiebat, vehementi indignatione corruptus protestatus est, dicens: Canem in hoc oppido non relinqueamus, ubi autem civitatem illam postea in gressus est, cunctis miliebus leviter interdixit, ne vel minimam cuiquam civium injuriam inferrent, sed potius omnes quotquot in tuba essent canes interficerent, dicebat enim: Canem me negavi relieturum. Canes omnes occidere, & sic clementer hostes suos tractavit. Æternâ lude digna fuit Philippi Visconti benignitas, ad quem cum in prælio navalí habito juxta Insulanum Ponzi, captivus adductus fuisset Alfonso Rex Neapolitanus, eundem cum omnibus clementia & benevolentia demonstratione tractavit, eiq; insuper ingentem pecunia quantitatem & necessarios milites subministravit, quibuscum se ad Apuliam recuperandam reciperet. O animi generosi ob exhibitam in alios clementiam atque Iovins in na memoriâ dignissimi, hoc ipsi impumentis Elegio. salutare Polibii monitum: Benignitate arque Alfonsi, clementia hostem vincere, quam armis praestat. Poli. lib. 3.

2. Cum tamen sermone explicati non possit,

Li 2 quam

quam sit in Magnate aliquo contemptibilis ac detestabilis severitas, dum sedis nimis experiri coguntur, verum esse quod Chrysostomus dixit: Semper asperius ut sermonibus magis exacerbat hominem. Unde Seneca: Evitabis crudelitatem, & ministram crudelitatis iram. Non crudelitas, sed inaudita barbaritas fuit, quam exercuit Mærcatus, dum mortuorum cadavera hominibus viventibus firmiter adstrinxit & colligavit, ut hi ab illorum putrefactione & foecore contabesceretis miserere emorarentur. Quis unquam severitatem audiret adeò crudelem, ac fuit illa Alexandri Tertii, qui homines etiamnum viventes subter terram sepeliri curavit, uradeò crudelis mortis probarent tormentum. Postò quia pietas Arpago diffuadebat, Astyagis suicidare ne poterat, prout sibi à Rege ob suspicione ex somno quadam conceptam mandatum fuerat, voluit ut clam & secreto ejus occideretur filius. Eumque postea ad mensam regiam invitatum, innocui cadaveris carnibus cibavit, & pro ultimo missu adduci fecit in lance quadam occisi cadaveris pedes, manus, & caput. Quis non exhorrescoet impietatem filii Soldani Ormuzi commemorati audiens, qui in una eademque nocte oculos Patri, matris, & fratribus eruit. Deinde vero ut eos vivos combureret, ignem illi Palati partis subjecit, ubi eos tenebat reclusos. Robertus III. Rex Scotorum filium primogenitum Davidem, Albinum Ducis fratri suo confignavit, qui eum fame necandum, squalide curvis, sive carceris fundo inclusit. Certior autem factus, quod filia & ancilla Castellani eundem modico pane & proprio lacte sustentarent, utramque caroisticis manibus crudeliter enectari praecipit. Inhumanitas omniestate molesta (inquit Romanæ eloquentia Patens) nec est unquam uila quod crudelis. Cum itaque elementa & mansuetudo laudabilis & amabilis, severitas autem rigor & superabilis & execrandus sit, cui obsecro magnum Dei servus, Propheta & Patriarcha Elias hanc se lectari, illam vero fugere in vita sua ostendit, quando posthabitam omni benignitate severissimum se omnisque clementia expertum exhibuit, nunc celo pluvias, terra fructus, fluminibus aquas interdicendo; & per annos & caritatem ac cordiam sicut Provincias castrigando & regna, nunc Achabum cum summa severitate atque rigore aggrediendo; Mox fatis praincipendo, ut integras puerorum turbam dentibus & unguis dilaniarent atque disciperent, paulo post aliquot Sacerdotum Baaliticorum centuras trucidando, alias ignem de celo in bina vice covo-

taudo, eoque primum & secundum Principem quinquagenarum cum quinquaginta suis a Regad eum missos comburendo & incinerando: denique Regi Ochozio comminando mortem, adeò ut Nerone alisque crudelians ministris

haud dissimilis esse videatur. Quid igitur dicatur ad hæc? Ergone Elias immane quoddam

severæ crudelitatis instrumentum, fusile dices

datus est? Absit, inquit potius plus, servans & celo

fus minister divini honoris: Elias zelat zelus

legis, prout in praesenti discursu deinceps proli-

xius videbimus.

3. Etenim quod Elias in punieendi delinq-
ueatibus & divinarum legum transgredien-
tibus, permisus severitas injudicata excusa
processerit, id ipsum ex nullo alio motivo faci-
tur, quam ex fervore zeli quo fuit correptus,
quando honorem divinum conculari, canque
venerationem quæ verò Deo debetur in lib-
lum Baal impie transferri conspergit. Hinc enim
nascetur coelestium rerum contemptus, &
maxima qua reputantur Divinitas Majestas interrogari poterat contumelia. Nam ut S. Hiero-
nymus inquit: Vbi honor non est, contemptus est:
ubi contemptus, ibi frequens iniuria. Dum itaque
vidit una cum neglectu & contemptu veri cul-
tus Divini conjunctam paupertem esse perditionem
animarum, mox in Sancti Prophetæ pectora re-
lus subnascebatur adeò ardens, ut nullum oca-
dhiberet medium à tot inordinatis iiqui-
bus obviandum; cumque ipsam ex parte teste comprobasset, vanam esse omnem ergo
illos exercitum humanitatem aebentvolentiam,
coactus est ad suppliciorum variorum rigores
convertere, ut hisce mediantibus Iodololatæ
ad divinorum præceptorum obseruantia re-
ducerentur. Nam ut magnus Ecclesiæ Doctor
Ambr. scribit: Ad vitam zelus est Divina præ-
cepta servare, & amore nominis ejus custodiare man-
data. Et quomodo tot severitas atque rigors
demonstrationes negligere vel omittre pos-
sister, si verum est, quod demmet Doctot scribit: Iam in
Zelum Dei qui habent, omnes sibi inimici pa-
tunt, qui sunt hostes Dei. Unde hic zelus in hoc
sancto Patriarcha adeò prædominabatur, ut
metipsum ab imputibus ad similes severissi-
mas poeniarum executiones eum extimulante-
bus coercere nequaquam posset. Hinc Chrysos-
tomas ore suo autoe de ipso dixit: Helias illa
zelo Dei insignis, ut videt ludaorum gentem con-
tempna Dei misericordia perpetuo in delirs vor-
are, & idolorum cultui deditam, & à Deo quidam
impie

impunitatem tolerari; ipsos autem longanimitate istâ ad maiorem vitâ impunitentiam abutit, voluit eos puniri iri.

5. Videns itaque sanctus Propheta quod quasi omnes gentes Deo dorsum obverterent & genibus flexis corda sua idolo Baal consecrarent, adeò excandescere cœpit, ut ita succensus, regam pede conculcerit, extensa dexterâ horribiles minas fulminaret, & elevata in columnam facie pet Dei Iraelis vitam juraverit, se impunitatem hanc impunem nequaquam dissimulatum, sed acerbissimam vindictam in eandem animadversum esse, prout & fecit, dum toni & pluvias præcepit, ne deinceps caderet super tertam, donec haec steriles effecta, in vicem solitorum fructuum crudelissimam quandam pareret charitatis annonam, adeò ut populi pauplum sum & sit inconsolabiliter oppresi miserè perierint: *Vixit Dominus Deus Irael in cuius conspectu sicut annis his ros & pluvia, nisi juxta oris metuera.* Quasi dicteret: Juto quod sicut verum est Dominum Deum vitam habere: *Vixit Dominus, ipissimumque vitam esse, ita quoque futurum sit verum;* quod cælum deinceps non plueret nisi iubente & volente. Siste hic & Elias, quid tibi opus est juramento? Nunquid sufficiet dicere: *Non erit ros & pluvia, nisi juxta ore mei verba?* Cur igitur juramentum interponis! *Vixit Dominus.* Quis ignorat juramentum illud illicitum esse, quod in proximi detinuentum redundat? *Quoniam si se facturum jurat peccat,* & malius est juramentum frangere quam implere. Et summilia clâ dicunt: quod talia juramenta non ligant. Et alii dicunt: *Qui quis juramento affirmaverit, aliquid se facturum, quo fecito fatus corporalis vel spiritualis adimetur;* vel sine quo ueraque salves, vel altera reparari non poteris; fidem seruare prohibetur. Perierimus quod olim quoque prohibitum fuerit, Deorum domina in juramentis attulit: *Vestes interdum metu pejerandi Deorum nomina pronuntiebant.* & formulatam juris jurandiconverto, *tenuerant.* Quantò magis notabilem committere ueritatem Elias, per invocationem nominis Dei vivi & veri in suo juramento adhibitam, dum inquit: *Vixit Dominus Deus Irael:* Et quidem hoc Elias juramentum videtur mihi aliquam cum fuga Jonâ habere similitudinem & correspondentiam.

4. Huic enim Deus præcepit, ut in Niniven abiens ibidem prædicaret, eamque gentem ad errores suos emendandos permovere satageret,

Jussit autem, ut illi Civitatib[us] in proximo immimente subversionem & desolationem praecorizaret, quod scilicet in propriis ruinis sepeliendi esset prius quam morituri, quod omnia illius urbis edificia sive que deinceps subvertenda, adeò ut ne lapis quidem unicus superfuturus esset, è quo Niniven hic subtilisse conjiciat cognosci posset: *Surge, vade in Niniven civitatem grandem, & prædicta in ea: aliud quadraginta dies & Ninive subveretur.* Jonas autem in commissione libi Divino obsequio executor exactus minimè fuit, nam neglecto itinere Ninivitico, navem Thatseensem jam jam à littore solventem confecidit, & in Tharsis fugit: *Et surrexit Jonas, ut fugeret in Tharsis.* Itane & Jona Divina præcepta executioni mandantur? Profecto duplicit p[ro]p[ter]e reum te effici, utpote qui duos notabilissimos erros committis; unus est, quod opera caritatis erga Ninivitas exercenda facere recuses: Alter autem, quod divina voluntati non patesas. Dic igitur sodes, cur non vadis: aut quamobrem fugam capere meditatis? Num forte gaudes de sceletibus quæ Ninivitæ committunt? aut voluptatem habes in suppliciis Civitarii ex combinatione Dei immensitudinis & Basilius Seleucus in persona Prophetæ responderet: Proprietatem Dei satis superque agnosco, quod scilicet hoc libi proprium vendicet, quod scilicet subito iterum placatur, & idem scio, quod tametsi illis prædicavero supplicium, Deus tamen idipsum illis nequaquam sit immensurus, ac proinde ego prædicatione factâ non verò adimpliet, mendaci procul dubio arguendus ero: *Novi Dei hominum amantissimi artes, iram simulat, studet eos amē exsolvi, repānā, quam experiantur: Ego verò et versionem proclamans mendax vates inveniar.* Hic erat pariter Elias discursus: Probè novi quoniam magni sit Dei erga homines benignitas: Quod si ego ad hosce Idololatras persternitatem, famem, fum caligando simpliciter ipsum deprecatus fuero, ut nubibus cæli pluvias tetra subministrare interdicat, certus sum, quod paulo post compassione erga hominum miseriā commotus nubibus mandabit, ut ad dandum terræ per tot terræ hiatus veluti totidem ora postulatum subdidiū lese penitus evicerent & per pluvias exonerent: ego autem vel invitus impios hosce exauditos & consolatos esse videre cogar. Nequaquam id patiar, ac proinde Deum per expressum juramentum ad hoc obligate volo, ut scilicet pluviam super terræ faciem nequa-

Liber 3.

quaque

D. Basilei.
Seleucus.
Oratio II.

Liber 3.

quam mittat, nisi dum ipse eam à Deo postula
veto. Vivit Dominus Deus Israël &c. Decernit ut
ad conceptam in eos panam Deum iuramento ad-
fingebat: Dicebat itaque: Bonus erga illos Deus
est (est doctrina Chrysostomi) paucisque eo-
rum flectitur lachrymis, longanimitate enim abu-
tentis perditè vivunt, & simulachra colunt, at
que ita Deus ipse contemnitur. Verum, inquit
Deus, quid si pœnitentiam egerint, quid si la-
chrymam aliquam emiserint, quid si in genua
prolapsi venia postulaverint, tuumne iuramen-
tum adeò fortiter constringeret, ut peritam ab
eis gratiam, illis denegare, nec quicquam ad
pietatem erga illos exhibendam moveret debeat? Nuna-
in p. ædificis casibus pluviam illis abnuere
obligabor? Omnes, quia ligatus es iuramento:
Vivit Dominus. Non debes dare pluviam, nisi
juxta oris mei verba. Nullam illis exhibere de-
bes pœnitentiam: Illi dolis se addizerunt, ego per Dei-
tatem tuam juro: Oferende mihi, quod iuramen-
tum hoc contra te valeat, & non quando rabi vide-
bitur pœna finem faciam. Quid hic dicitis, Auditores?
Nunquid sub iurejurando affirmaretis,
majorem esse Divini honoris zelum in Elia,
quam in ipso meo Deo.

5. Dicite sodes, optimi Auditores, quoquid
ipsumet quoque filias universali huic famis &
fici miseria subjectus erat? Nunquid & ipse eas
quas duæ hæc crudelissimæ Megætæ adducere
solent afflictiones perfensicebat? O minimo ex-
stimo, quod nisi medearunt supplicando Deo suo,
ut per submissas è cælo aquas terram noaini
restaureret, ipsumet quoque fame & siti mori co-
getur in societate aliorum, ipfaque ejus innocentia
non minus quam ali dehinc quætes mortis
pœnae subjaceret debet. Jam enim tortens Jordanis
omnis aquæ expers dudum exaruit: quod
igitur medio ò Elia sit tua subveniens. Corvus
qui in tui sustentationem panem adserre solebat,
non comparet amplius: Quod si alios aliqua ad-
huc annona provitos in subfidiū imploraverit,
illos utique potius ad lapidandum te excitabis,
si quidem tu ipse es tum propriatum tum alienatum
miseriarum faber & minister. Ad minus
igitur tui ipsius ratio: em aliquam & respectum
habe, teque à tyrannicis fatalis mortis manibus
eripe. Eja igitur commoveare ad rogandum
Deum, ut per pluvia abundantiam restaureret Re-
gionem. Audite quid Propheta per os Chrysos-
tomi aureum respondeat: Non ingratum est quod
fam. i. de fame crucior, tanum ut impios puniri videam:
S. Elia, Parent corpus meum cum his qui fame opprimun-

tur. Nihil mori proprium curat, domino deo
vixis Idololatriæ non maneat aut relinquat
Iudeitæ, plus Dei honorem zelans, qua
propriam suam vitam, magisque vitacionis seculi
Deo factam injuriam percipi, quam propria
persona illata gravamina. Et enim zelos hi Elia
magis elucebit, si vos & Auditores cum atten-
tione & fine fastidio casum quandam in libro Jof-
fani relatum auscultaveritis.

6. Samsoni dolo & fraudibus Dabli milie
tradito, eruti sunt à Philistæis oculi, postea vero
catenis viocatus Gazzæ conjectus est in carcere,
atque ad beltialem in molendino labore em-
cendut non minus operosum quam vilis de-
stinatus fuit. Eruerunt oculos ejus, & duxerant
Gazam vinctum catenis, & clavum in manu suam
molere fecerunt. In tantum, ut tandem credere
comæ viræ quoque pristinæ denuo redire.
Dumque in templo a Philistæis in honora
Dei Dagon festiva quædam celebatur solen-
nitatis, Samson ex carcere exsolvi, & intrare
plum introduci meruit, qui ad columam quadam,
qua sola toram adsticte machinam subue-
bat, proximus accedens, eamque circumplexans
tanta cum fortitudine & violencia cravat, illi
rupta & dejecta totam repente templi illumi-
nchinam evertit, ipsoque una cum triginta
cento milibus personis oppresus & mortuus
est. Optime hoc loco, ut modicum principale
penetrare possem, quod Samsonem ad similem
circa Philistæos & pariter semetipsum stragen
faciendum permovit. Et quidem ubi locum hanc
Scriptura & preces, quas Samson pro felici &
facili sui propositi executione ad Deum effudi,
benè ponderaverimus, ipsum crudelè hostiis
nos ob proprium suum interesse reperimus,
nimur ut se de recepta per eratos fibris
Philistæis oculos injuria & ingenti danno de-
bite vindicaret, ac proinde divinum auxilium
expofcens dixit: Domine Deus memento mei,
redime michi nunc fortitudinem pristinam. Sed quo
fine ò Samson? ut ulciscar me de his fibris miseri,
& pro amissione duriora luminum unam ultimum
recipiam. Ubi observandum, quod Philistæi u-
no eodemque tempore, idololatriæ fideles et pol-
luebant, sacrificia in Dei Dagon honorem offe-
rendo, id quod in maximum Deveri offendit
redundabat, hoc tamen Samson ne scitoma quidem
cogitatione apprehendit, vindicta enim
quam fecit, non fiebat ex zelo honoris divini,
vindicando injuriam per idololatriam Deo vero
ac vero illatam, sed propter œculorum propo-
nem

rum jacturam : Samson agnoscens honorem labefactari divinum, sibi que obsecrat a lumina animadvertere, opus virtutis aggreditur, non divini honoris zelo, sed vindicta oculorum studio. Id ipsum Caietanus confirmat, dicens : Quamvis Philistini Deos nos laudarent, nibil tam scribitur zeli in Samsonem, sed duntaxat amor vindicandi oculos proprios. Unde facilis negotio conjiceri licet, quatus fuerit Elias zelus, siquidem nihil curabat mori non ex motivo proprii interest, uti Samsoni injurias & adversitates ab Achab Rege, Jezebele Regina, ceterisque Baaliticis plendo. prophetis receptas & perpeccatas, sed ex solum capite, quia Dei honorem conuecari videbat. Non ingratum est quod same crucior, tantum ut impiorum puniri videam.

7. Tam ardens fuit Elias zelus, ut Deum inventiones & stratagema excogitate opus fuerit, ad illum temperandum & mitigandum. Hoc enim sine fecit Deus, ut vidua illius Sareptana, quae se erga sanctum Prophetam a deo charitatem exhibuerat, filius moreceret, quod ut auditus Elias, vehementer turbarat, ad Deum confugit, eundem rogans, ut sibi eum a mortuis ad vitam resuscitandi virtutem concedere dignaretur, dicendo : Domine Deus meus, etiamne vidua apud quam ego utcumque sisfuerit, affixisti, ut interficeres filium eius. Quasi diceret : Tu o Dominus mihi praecipisti, ut me in hujus mulieris domum recipierem, sicutur enim, quod illa necessitatibus meis promptissime proficeret, prout ipsa quoque praestitus, sed adhuc in recenti memoria formalia verba, quibus id mihi praecepere dignatus es, dixisti enim : Surge & vade in Sarepta Sidoniorum, & mazebis ibi ; praecepisti namque vidua ut pescat te. Quare mandatis tuis prompte obedivi. Mulier quoque praecepisti propter praeformatum praeceptum tuum feci quod possum, deque charitati illa in re desuit. Cur igitur nunc unicum benefactricis meæ filium mori voluisti ? Haecce merces beneficiorum, quæ in me prompte & liberaliter contulit ? ad minus facultatem mihi concede, ut eum vivum desolata matre sua restituere, & a mortuis resuscitare possim. Nec est quod dicas, mortem eius naturalem fuisse, nimis enim perspicue in hoc facto elementia tua stratagema agnosc. Scio etenim quod hac morte velut occasione quadam ut velis, ut me ad compatiendum maledicitorum illorum Idololatraturum miseris inducere possis : Non est mortis illa natura eveniens ; cum opis est, mecum tenet, sentio artes suas. Sic & Chryso-

Romo Elias loquens introducit) Hoc agis Domine, ut si dissero tibi, salvo filium vidua mortuum, tu mihi ex adverso respondeas : Filium meum serm. de Israel tu fame occidimus misericordia dignare Petri S. Elias. à me gratiam, pertinet ruciissim & à te gratia. Solve famis sententiam, & solvam mortis calculum. Tandem inquit os Chrysostomi aureum, Propheta ad Regem Achab abiit decrevit, ut faciliissima ei nova annuntiaret, futurum feliciter intra breve tempus, ut calum in copiosam pluviam resolvetur. Verum audite, quam fuerit ex parte sancti Chrysostomi voluntas Prophetæ perplexa & irresoluta : Currit igitur, inquit, volens & nolens. Sed quomodo fieri potuit, quod Propheta simul vellet & nollet. Erat volens, quia Deus id ab eo desiderabat : Nolens quia Baalitæ minimè hanc gratiam merebantur adipisci. Volenti ne transgredetur præcepta Dei. Nolens, quia intra lemet ipsum magnum sentiebat repugnantiam. Volens, quia non erat impossibilis Idololatriam correcio. Nolens, quia timebat ne obstinatores redderentur post acceptum beneficium. Volens, quia gentes illa ad extrebas redacti erant miseras. Nolens, quia divini honoris ardens zelus eum ad vindictam rigorosiorē instigabat. Tandem verò necessum fuit, ut huic volensi illud nolens caderet, & desiderio Dei zelus Eliæ prævaleret. Unde Chrysostomus : Videns pertinacem Eliæ animum adhuc à misericordia ubi supra abhorrentem, à peccatoribus ipsum segregat. Ego, dicit, scio zelum tuum, quia peccatores ob zeli nimietatem ferrenos tales.

8. Verantamen Propheta cavere volens, ne sanctitas zeli sui ab indisciplina quadam pertinacia contaminetur, post multas dies, nova à Deo mandata recipiens, quibus ei dicebatur : Vade & ostendete Achab, ut dem pluviam super faciem terræ, itineri se accingens abivit, ac demum post variis diversorum sacrificiorum occisionis Prophetatum Baaleventus, ascendit in verticem Carmeli : Et proinus in terram posuit faciem suam inter genua sua, & Sodali suo præcepit, ut contra mare convexus respiceret, sibi que si quid videbatur reficeret. Quod is summa cum diligentia observavit, coöversus enim ab Oriente in occasum, calum serenum, mæteque tranquillum esse, ac as minimum quidem securum pluvia signum conspergit. Unde ad Magistrum suum reversus dicit : Ne vel maxima quidem in caelo nubecula conspicitur. Non est quicquam. Tandem ei præcepit, ut sepius ad videndum reverteretur : Revertere sequitur vicibus. In hac recensita histori-

16. 11. 42.
16. 11. 43.
duo

D. Ioan.
Chrysost.
Ierm. de
S. Elias.

duas habeo difficultates: Prima est cur posuit faciem suam inter genua sua? Secunda cur saltem ad minus semel ipsem non iverit, ut respiceret versus mare, ut videat si forte nubecula aliqua e mari prodiret? Facile enim fieri potuisset, quod Discipulus ejus vel non susset adeò perspicaci visu praeditus, qualis ad ea quæ procul posita sunt, videnda equitutius vel quod in observandis e cœli dispositione dependentibus effectibus minimè fuisset præcisus sive expertus. Verum enim verò dum rem profundius considero, uniuersaque difficultati per unam eademque responsionem satisfacti posse video. Nam caput suum inter genua posuit, & in propria persona ad videntiam nubeculam aquarum pluvialium bafulam abire noluit, quia cum consideraret Idololatras brevi ex tali securitate pluvia fore consolando & refocillando, ut nubecula illam videre noluit, ne esset sibi majoris amaritudinis animi sui occasio. Quasi dixisset: Ex quo Deum Idololatris pluviam dare velle video, cot meum distuppi mihi videretur, dum illos ex hoc consolando & amando esse considero, arque idè cum id impedita nequeam, saltem ad minus oculos meos prohibebo ne videant, quod non nisi afflictionem atque molestiam natum est adferre, posuit faciem suam inter genua. Ergone & Elia prosperatus proximi tui invidebis? Nulla te tangit charitas qua proximi tui commovere miseris? Num forrè de illorum numero eis, de quibus dictum fuit: Non tam proprii boni gaudent, quam aliena malus? Erisne Mutio illi Romano similis, qui alienum prospexitatem agre frerat? Aut M. Crassum imitaberis, qui Pompeii honores nec videre nec audire poterat? Aut sectator eris Caligula, cuius oculi afflueri minimè poterant videntis honoribus Mallio, Torquato & Cincinnato exhibitis? Minimè gentium. Non enim Eliam aliqua extimulavit inuidia, inquit Basilius Seleucus, sed potius ardens divini honoris zelus in pectori ejus astringebat, neque ad labentem de cœlo pluviam videntem induci potuit, quia verebatur, ne vel ab idololatria minimè converterentur, vel post accepta beneficia longe peiores & deteriores evaderent. Meruit ne supplici medicamentum reddatur inefficax, & ingratus populus perduret in honestate divina contemptione. Oculi ejus aliud videre non poterant, nisi vel actiones divinæ gloriae ampliationem concernerent: vel illorum supplicia, qui illam sine aliquo respectu deturabant.

9. Mortuo Achabo Rege in gubernationem

regui successit Ochozias filius ejus Pater non minus impius & lecleratus. Hic igitur conseruitatem quadam se in lectulo suo aggravauit persentisceret, cupidus erat sciendi nuptiophonis suæ futurum exitum. Cumque filio De Accaron frustra petuisse consilium, expedierat Eliam Principem quingagenarium id est Capitanum quendam quingaginta milibus fitatum, eique præcepit, ut in montem Cimbr abiret, servumque Dei inibz repursum ad patrum Regiam ex Regis præcepto descederet, ubi mandata Regis fidelissime excepit, ubi ad Eliam Prophetam accessit, eidem Regi nomine dixit: Homo Dei Rex præcepit ut descendas. Tunc Propheta furore accensus dextera tenuitans, elata voce dixit: Jam jam melanconem Dei esse experieris: Si homo Dei sum, descendatis de celo, & devere te, & quoniam tuos. Et ecce mox delapsus de celo citius ignis, qui eos corripiens totaliter consumpsit, & in cunctis rediget. Rex in infinitatis auxilio positus triste hoc nocturnum percipiens, aliam quandam militum turbam cum adiutorio illis Ducebat ad Eliam dimisit quibus idem proles occidit, nam ad nutum Elii omnes cœbiliaque fuerunt devorati. Quid culpa tuorumque cum Ducesuo commiserit Elii, quod tam crudeliter in illos animadverteret? Non soli enim tenor offendunt, quia potius te tanquam Dei servum venerati sunt & digniorum: Homo Dei. Potius ergo cum aliquo respectu reverenter, quia cum rigore illos tractare debuisses, ab blanditiis non caligare, obsequiis offerte, non vero tanta illis conciliare debuiles saltidia. Verum Auditores, nolite edere Eliam se casualiter, aut ex proprio arbitrio sive capino adversum illos milites & Duceum ipsorum commovatis; quia potius Elias ex plurimis loquendi modo quo uterbat, motus fuit, ad evocandum de cœlo ignem ut comburetatur. Homo Dei Hucusque nihil est quod dispiceat, Rex præcepit ut descendas, hæc verba sunt omnium subsecutorum malorum origo. Ergo vos mihi præcepta ex parte Regis insinuare audieritis? Ecquis est Rex ille? Quid mihi cum Rege intercedit commerci? Quamam jurisdictionem Rex super me obtineat? Eo ipso quo mihi imperat, scilicet Dominum meum, meque servum suum esse prætendit, Regis nihil interest. Neque alium agnoscere Dominum præterquam Dominum Deum Israëlis, illus duntaxat sum & constanter maneo servus.

Num

Stob. ser. de
inuidia.
Suetonius
Bras. l. 3. c.
7. 10. Rau-
vis in of-
fic. verbo
inuidi Ba-
sil. Seleu-
cerat 11. in
Eliam.

Num forte Rex tuus jurisdictionem & dominium quod Deus vivus & verus super me obtinet; eidem eripere sataget? Tantum sibi presumit! Tantum arrogare sibi iudicit! Hoc est vere honoris divino prejudicat, eisque reputatio ni gravem molestatum atque injuriam inferre. Vultii igitur temerarii auctoribus ab igne cœlitus descendente consumantur & in favillam & cinerem penitus redigantur: Descendat ignis de celo & devoret te & quinquaginta tuos. Ignis itaque de celo descendit potius quam quod Elias ex Iesu Regis descendenter de monte: Si non defendit Elias corpore, descendat in zelo. Ut proinde dicit poslit: Zelus Domini exercitum fecit hoc, id est proper zelum Domini exercitum hoc. Idem factum fuit.

10. Verum enim verò attonitus & obstupescens considero, quomodo Deus ad opes benignas & clemens severitas ne dicam crudelitati Prophetæ sui condescendere potuerit. Cur furores ejus non potius mitigat & cur concussum suum non suspendit, ut flammæ nullam habeant ad comburendum activitatem & cur igni non præcipit, ne è loco suo vel latum unguem recedat? utique non est Elias elementum Domini; ac proinde illa nisi Dei voluntas intercederet, nequam obediunt. Proinde difficultas isthac magis augetur ex eo quod sequitur: Cum enim Christus una cum discipulis suis civitatem ingredi vellet, id ei minimè permisum fuit: Et non receperunt eum. Idque fortasse ut Maldonatus scribit, quianullus inter Iudeos & Samaritanos ius eius, sed aliis alius tanquam à propheta hominibus abstinerent: vel quia cum tempus esset, quo scenopœgia festum celebrari solebat, credebant Christum templum suum eis à Sanabalah Darii Praefecto in monte Garizan adificatum, minimè ingressum esse; verutamen ut res hæc se habeat, veritas saltem est quod Samaritani non receperunt eum. Unde duo Apostoli Jacobus & Joannes non nihil commoti arque ad Dominum conversi dixerunt, Samaritanorum inurbanitatem meritè plectendam esse, seque proinde dummodo ejus consensus accederet, paratos esse ad evocandum de celo ignem, eos usque ad cineres devorantem: Cum videntur discipuli eius laobus & Ioannis, dicerunt Domine, nos dicamus ut ignis descendat de celo & consumat illos! Cur Apostolorum proposito Magister ipsorum non tantum non consensit, verum insuper acriter illos reprehendit, dicente Evangelista: Et conversus increpavit illos dicens: Pauletti Sandrale,

neficitia cuius spiritus estis. Mita profecta res. Eliæ ignis de celo sine contradictione conceditur (quit S. Hieron.) non autem prædictis discipulis: D. Hier. Si ad serui Eliæ injuriam ignis descendit de celo, Ep. ep. 15. non Samaritanos sed Iudeos consumpsit incendium, ad Agap. quanto magis ad contemptum filii Dei in impiis cam q. 5. Samaritani debet flamma servire? Deus prohibet ignem ad requisitionem discipulorum, eosque reprehendit, cum tamen postea sine contradictione aliqua Eliæ ignis de celo evocatus indulgetur. Forte quia ut inquit Chrysostomus: Clavis cuius sit sermo Eliæ. Iubet enim & clauditur; orat per modum & aperitur. Claudit inquam celum & apertus ligat & solvit; referat quod conclusit, ut Sanctorum meritum monstrar sur, non solum in terra posse quod voluit, sed & a cœlestibus posse impetrare quodunque petuerit. Veritatem Abūialis (quod tamen cum pace & maximo cum respectu Jacobi & Joannis dictum est) voleo) causam discriminis hujus esse dicit, quod Eliæ zelus longe perfectior fuerit, quam discipulorum. Chrysostomus irreparat Iacobum & Iohannem, Abul. 4: quod petebant ignem descendere de celo: Dicendum Reg. c. 1. quod increpavilius quia non movebant bono q. 19. zelo, ad proper vnde illam. Unde per bonam consequentiam deducere possimus, quod ex quo ignem petentibus Apostolis abauit; Eliæ verò cùndem evocanti non contradicit, signum sic quod movebatur bono zelo, id est, zelo perfecto divini honoris.

11. Esdras cum Deo de operibus ab omnipotenti manu Dei productis, præcipue verò de creaturis viventibus & ratione præditis colloquens dicit: Et tunc conservasti duas omnes, nomen unus vocasti Enoch, & nomen secunda Ezechiel. vocasti Leviathan. Scio equidem quod per E 4. c. 6. v. noch intelligatur filius Jated & Pater Mathusa la, de quo Scriptura ait: Ambulavitcum Deo & Gen. 5. 24 non apparuit quia tulus est Deus, & posuit in genitivo terreni, Et addit Ecclesiast. Enoch placuit Deo & translatus est in paradisum. Quidnam autem per Leviathan significetur, variae de hoc sunt sanctorum Patrum opiniones. Nonnulli ad præsens meum propositum per Leviathan Eliam intelligendum esse volunt. Quasi Eliæ sit Leviathan, erit Pineda. Verum inquit, cur Scriptura cum proprio nomine non appellat, sicut solum suum Enoch. Quomodo nomen hoc, Plin. l. 9. quod metaphoricum est, Eliæ adaptari potest: cap. 34. Forte metaphoræ hæc in magnitudine consistit; D. Th. ix quia cum Leviathan idem sit, quod moësis Indici c. 2. tobleetus, ut sanctus Thomas dicit: Per Leviathan cia.

Kk instellata.

intelligitur aliquis magnus pisces, quem magnitudine sua quoique jugera terra arabilis, id est, tantundem spatii quantum quatuor boum paria in uno die arare solent, adaequat. Et habet corpus aquale monibus, ut scribit Isidorus. Idem quoque de Elia dicere possumus ob excelleniam & magnitudinem sanctitatis, meritorum, & zeli honoris divini. Veruntamen hoc vocabulum Leviathan cum nonnihil majori ponderatione consideremus, ut mysticum inibi latens melius penetrare valeamus. Leviathan igitur à verbo Hebraeo Leviathan nascitur, quod propriè significat addere, adharere, adjungere, copulare. Vel comitatem, auctoritatem. Et videtur continere copulationem plurium. Adde ut Leviathan aliud non significet, quam copulatum, quasi ex multis compositione. & videtur continere copulationem plurium: Attive, quia se adjungit alius: vel passim, quod illum ali comitantur, accipi potest. Et Odo Abbas Cluniacensis dicit: Leviathan quippe additamentum eorum interpretatur, hominum scilicet. Ecce tibi igitur exppositam rationem ob quam Elias ab Elia Leviathan appellatur: Rex Achab & Jezabel Regina falsos Prophetas & Sacerdotes congregabant vicu regio & quotidiano stipendo illos sustentantes, ut hi honorem vero Deo debitum, eique ablatum, I-dolo Baal conciliarent, altaria erigendo & offrendo victimas. Elias zelo ardenter sese probavit, seq; Leviathan esse ostendit congregando religiosos, ingentem sibi adscendendo lacerdotum multitudinem, quemque sub nomine Montis Carmeli fundando Religionem, ut omnes simul congregari ex zelo honoris divini Idola Baal, Dagon & cuiusvis alterius falsi numinis in terram prosterinerent, divina Majestatis honorem vita suæ exemplaritate, abstinentia & jejunitia præcipue vero doctrinis Theologicas, & solidam Evangelii prædicatione refarcire fatigarent. Est igitur Elias Leviathan, id est, caput & generalis Religioni Carmelitanæ ex zelo divini honoris institutæ. Zelans zela vitæ legem Dei.

12. Etenim ne nobis subnoscatur scrupulosa aliqua opinio, qua id quod diximus, meam tantum speculacionem per humanum discutum excoxitam esse existemis. Audite id quod in hujus efficacem confirmationem referit Ecclesiasticus. Hic enim de hoc S. Propheta & Patriarcha loquens dicit: Qui urgunt Reges ad pacientiam, & Prophetas faci successores posse. Porro quod Reges unxit, ni-

hil in se eximium habet, idem namque Samuel, Sadoch, & Nathan fecerunt. Quodverò homo aliquis ad suam requisitionem alios viros congregari, eoque sic congregatos Propheras facere possit, inauditum est penitus. Imò Scriptura prorsus contrarium afferit, domit: Non volantem humana allata est aliquando Propheta inquit Sanctus Petrus, sed spiritu sanctorum inspirati locuti sunt sancti Dei homines. Et Sanctus Paulus: Aliud datus operatio virtutum, ali Propheta: Hoc omnino operatur unus spiritus unus dividens singulis prout vult. Fons id intelligendum erit de Elifaco discipulo, quem immediate post se constituit Religionis Carmelitanæ Generalem? Elijah unde p. 1. C. Regem. Id est, ad regimen Ordinis factum de facto ab ipso institui & fundati. Etenim pro hujus puncti intelligentia recurramus ad id quod in Paralipomenis tecumserit. Ibi namque legitur quod Josias Rex arcam Domini templum Salomonis collocandam esse ordinaverit, voluerisque hanc ceremoniam solemniter fieri per adhibitas festivitas & sacrificia ad scilicet que cantoribus, tubicinis, citharæ, qui in Psalmis & Hymnis harmonice decantatis per musicos modulos celebritatem adagiant: Porro cantores filii Asaph stabant in ordine suo, & Heman & idibum Prophetæ Regi. Verum inquit, quod si ibi im nominis regie musicæ Cantatores sunt, cuius igitur Propheta appellantur? Abulensis responderet: Propheta Tischa dicitur à prophetando, id est, laudando vel cantando, sicut filii Asaph & Heman & idibum dicebantur Prophetæ in Cytharis & Lyra. Adoque per Prophetas intelliguntur Regios, qui Psalmos & Hymnos in choro canentes Deum collaudant. Unde quando Ecclesiast. Elias dicit: Prophetas facit posse, dicte vobis: Hic est magnus ille Elias, qui ex zelo divini honoris postquam se in primum suum Convenerunt, sive tertefuis Paradisi Monasterium solitarium subduxerat, post se Religiosos instituit & reliqui, ut divinas in choro habes nocte dieque decentantes, eum Divina Majestati honorem restituerent, quem Achab & Jezabelis Sacerdotes Idolatriæ & Pseudo-Prophetæ eridem abstulerant, & Baal Idolo suo perfide consecrataar. Quinque doctrina sua & Divini Verbi prædicatione idololatram confunderent, & pessima Hereticon rizam templis nostris propulsarent: Prophetas fecit post Cirij. se (id est, Religiosos Carmelitanos) ad iter dixit. p. 10. 10.

plena recte currendum, concordi quadam copulatione composuit, inquit Chrysostomus.

13. In monte Thabor una cum Christo & tribus discipulis pariter adfuerit Moysés & Elias. Abul. r.
Reg. 18.
Et ecce apparuerunt illis Moyses & Elias cum colloquentes. Petrus autem de tribus Tabernaculis in eodem moate adficiendis sollicitus fuit, eoque sine Christi beneplacito poposcit: *Dominus si vis faciamus hic tria tabernacula, tibi unum, Moysi unum, & Elia unum.* Quarendum nobis hic est, an Petrus à Christo exauditus fuerit? Quatuor ad erectionem primi tabernaculi pro Christo erigendi, non obtinuit petitanus gratianus, qui abituus erat paulo post in Ierusalem, ibi moriturus, ac proinde loquebantur de excessu, inquit Abaleafis, quia de hoc mundo recessuras erat per mortem. Præterquam S. Ephrem Syrus subiungit, quod illico ostendit, se non opus habere eius tabernaculo, ipse enim erat, qui Patribus eius fecerat tabernaculum nobis in solitudine. Et in hoc sensu facti Evangelista affirmant, quod nesciebat, quid loquebatur. Quidam duo alia tabernacula aere, qua Moysi & Eliae erigere moliebatur (*Moysi unum & Eliae unum*) obtinuit intentum. Non tamen rite luce à Petro actualiter fabricata duo illa tabernacula, sed Petrus facultatem tantum obtinuit, ut ab aliis successu temporis erigerentur, suntque duo illi Conventus qui in monte Thabor pro Religione Carmelitana furebantur, unus in Moysis, alter vero in Eliae honore. Uade Tolstius ait: *Petrus posset tabernacula fieri pro Moysi & pro Eliae.* Que tabernacula vel monasteria posita ibidem vere erexit, nolle, Venerab. Bedat, cur ait: *In Thabor adificata fuere duo monasteria, unum in honorem Moysis alterum in honore Eliae.* Et quidam bene observandum est, quod Thabor à duobus Evangelistis Mattheo & Marco mono excelsus esse dicunt: *Duxit eos in montem excelsum.* Etenim apparet conveniebat, ut locus ille sublimis & celus esset in quo duo religionis Carmelitanae monasteria erigi debebantur, religionis inquam tam sublimis in sanctitate: tam altæ in doctrina, adeò exulta in suis Doctoribus, adeò emineatissima vita meritis, & exemplis, adeò denique ob quecumque alia virtutum ornamenta spectabilis atque præclarus, in testimonium zeli Elii & majoris gloriae Dei nostri.

14. Opera primum esse existimo, ut ingenitum zeli Eliani excellum ex actione quadam, quæ inter cetera ad honorem altissimi à Patriarcha

Kk 2

tem

3. Reg. 18.
v. 25.

dens omnis populus ait: optima propositio. Idolo-

latræ igitur Dei sui Baal siveque Divinitatis

experientiam facturi incidebant se cultris & lan-

catis, donec perfunderentur sanguine. Nec tamen

ideò visum est, quod Deus illos per ignem pro-

ut pacem fuerat exaudiret. Tandem Elias quo-

que vera religionis specimen datus, postquam

victimam in altari prout decebat accommodasset,

genitrix hasce ad Dominum preces emisit:

Domine Deus Abraham & Isaac & Israel, obser-

de quia tu es Deus Israel. Exaudi me Domine, ex-

audi me, ut discat populus iste, quia tu es Deus. Et

ecce subdit & ab improviso visus est turbo ig-

nus cælitus super victimam descendere: *Cecidit Ibid. 23.*

ignis Domini & voravit holocaustum, & ligna,

& lapides, &c. Arque idè universus populus

Deo Eliæ tanquam vero Deo acclamavit *Domini-*

nus ipse est Deus, Dominus ipse est Deus. Ecce ex-

tingit Idolatriam. Ecce omnes gentes verum

Deum suppliciter adorantes. Ecce qualiter

genitrix & venerabundi ad eum adorandum

se accingunt. Ecquid zelosissimus Propheta in

obsequium Divini honoris ulterius facere po-

terat? Quid insuper à me o' Auditores dicendum

expectaris? Audite.

numero Praelatorum, Episcoporum, Archiepiscoporum, Patriarcharum, Purpuratorum, qui decus & ornamentum singulare sunt & fuerunt Ecclesiae Catholicæ. Principis vero duo Summi Pontifices Dionysius Martyr & Benedictus V. cui iu Bâsilica S. Petri, auro charactere, haec erecta est inscriptio: *Hic jacet Benedictus, quem Carmelites protulit, Cassinus aliuit, Vaticanus coronavit.* Alludens ad tres montes Carmelum, Caſlinum & Vaticanum. Haec est id g̃o illa, quæ usque ad tempora Sancti Cyrilli centum quadraginta milium martyrum sanguine purata fuit. Haec est illa religio quæ tot Sanctorum gloriam Deo, nec non Ecclesiæ militanti & triumphatori vendicavit. Ex horum numero fuit S. Angelus Martyr, qui altam unde sustentaretur, annoman non habuit, quæ qua in abstinentiis & jejuniis utimur, qui cum defensi horridissimi habitatores & incola esets, tanquam Angelus meruit vicuum quotidianum ab Angelo subinistratum accipere, qui tanquam Propheta futura multa prædictit, ex ardenti zelo, qui fidem Christi promovere satagebat, persequente illum Berengario sceleratissimo & inceſtuoso homine sanguinem & vitam pariter prodegit. Talis fuit Cyrilus Alexandrinus, qui a Cæcilio I. in Praedium Concilii Ephesi celebrati electus fuit, quique pro defensione Matis Dei intrepidum te Athletam exhibens, Nestorium hereticacham confudit & obmurecerre fecit. Talis quoque S. Andreas Corchorus in custodia Evangelici gregis sui Pastor vigilans, nunc Empyrei caligemna præstans, de quo ipsamet Beata Virgo Maria tanquam fidei seruo gloriari non dubitavit. Huc quoque spectat S. Joannes Damascenus, Scriptor illorum temporum famosissimus, qui tot arumnas & adversitates pro Ecclesia Catholica generose & intrepide sustinuit, qui que meruit, ut manus dextera Leonis Maurici Imperatoris iuſtu ſibi amputata, per ipſummet Angelorum Reginam in statum pristinum redintegrata restitueretur. Sanctus item Albertus vi precum votorumque utriusque Patensis colitus datus, coquæ fine præcipui naus, ut jurat⁹ effet sensualitatis mundi & Inferni immunitus. Hic vir mortuus ab ipſiusmet Angelis tanquam sanctus fuit Canonizatus, quando ab his in praefectu Episcopi & rotius Cleri modulis musicis decantatus fuit sequens Missæ introitus: *Oz juſti mediebitur sapientiam.* Valde etiam inter illos eminet S. Petrus Thomas E-

piscopus Paſtenſis, Patriarcha Constantinopolitanus, Legatus Bononiensis, ubi quoque Pontificia, quam ibi in persona sua referebat, authore Collegium quoddam Theologorum instituit, quod in hodiernum usque diem ad maiorem Deigloriam egregie floret. Ad horum quoque numerum pertinent præsentis temporis duæ præstantissimas Virgines seu portiū virginagines, Beata ſcilicet Maria Magdalena de Pazzi, p̃x nimia divini amoris vellementa quæ defiſiens, in eorum proinde numerum meritō teſteſt, de quibus Apoſtolus dicit: *Nos ſunt propter Chriſtum.* ſtulta quidem cognomine, (nam Pazzo ſtultus Latinè dicitur) ceterum omnium virginum, quas præterita ſacula ſub ſtellis viderunt, ſapientissima & prudentissima Dei ancilla extitit. Et Sancta Virgo Theresia, cujus vita quoddam continuatum mortificationum theatrum fuit, quæ ad affequendum martyrium in Af. icam navigavit, quæ a B. Virginē Maria in filiam adoptata fuit, quæ ad ſacerdotum virginum propagationem ſupra triginta duo Monaliteria ad maiorem Dei gloriam adiſcavit, quæ ad placandam Dei racundiam aduersus peccatores excandesceret, proprium corpus Divinae iuſtitia flagellis castigandum offerebat, cuius peccus tanta charitate plenum fuit, ut meritō quædam amoris Abibna dici meruerit, unde & cor eius per ſpiritum quendam caelestem iugonto amoris jaculo transfixum fuīt, quæ denique à Deo latiflame vultu in ſe ſam hiſce verbi ſuit adoptata: *Deinceps ut vera ſponsa meum zelabis honorem, ut nimium ſila Eliæ paci ſuo non effet diſmills, qui zelavit zelum ligas.* Verum enimverò nolo hoc loco Catalogum quendam texere, tot tam in doctrina, quam in dignitatibus Ecclesiasticis præclarissimum vitorum, hoſce enim omnes alios innumerous ex hac Religione prodeuentes sanctos Dei seruos hic præterire cogor, ſiquidem ad eos enumerando lingua pauperes & dies deficeret. Sufficiat igitur hactenus adductum in confirmationem argumenti de remuneratione & præmio ardentiſimi zeli, qui cor Eliæ erga divizum honorem defendendū & promovendū exaltat, zeli inquam non inferioris, ſed longe majoris quam fuerit Zelus Phinees & Petri. Vos interim utrumque zelum cum majori industria & diligentia inter ſe minuo comparate, & in bilance prudentia reſta ponderate, quoque nonnahil ſilebo & quietcam.

PARS SCUNDA.

17. Magnus Dei Propheta Elias iussu & ordinatione divina ex fallacie mundi hujus misericordia dicensur, & in curru quodam igneo à quatuor flammivomis equis deducto, in cælum sive in terrestrem Paradisum transferendus hunc suum imminentem discellum, cum dilecto suo discipulo Eliseo contulit, quando juxta flumen Jordanis concorditer colloquentes ambulabant. Et ecce subito de celo in terram demissus est currus igneus, Propheta excepido & abvehendo à Deo missus: Cumque pergerent & incidentes sermocinarentur, ecce currus igneus, ex quo ignei divisorunt utrumque, & ascendit Elias per turbinem in cælum. Etenim cum Eliseus abscedente Magistro suo, oculos in currum defixos teneat, nos quoque in eundem mentem & cogitationes nostras desigamus, & hujus discellus, currusve circumstantias nonnihil discutiamus.

Et primum quidem dispiciendum est, quænam causa sit, quod curru insidens in cælum abeat? Nunquid Deus facere poterat, ut per Angelum quendam ad locum quo transferendus erat, transportaretur, sicut multi factum fuisse volunt, quando relicto Paradiſo terrestri in montem Thabor se contulit: *Forsan Angelico ministerio adductus*, inquit Dionyſius Cartusianus. Aut verò nunquid Deus illi unam ex gloriosi corporis doribus, agilitatem scilicet communicare potuisse, ut haec ratione sine alibi adhuc ritus ceremonialis eo perveniret, quo per eundem currum transferendus erat? Porro notum est in Historiis parumper versatis, quod quando belli Duceſ victores & triumphantes revertebantur ex prælio, mos fuerit eisdem incredibili cum solemnitate & luctitia in Capitolium Romanum deducere. Dimicaverat Elias cum Rege Achab & Jezabela Regina, cum fame item, persecutionibus & morte, & gloriosam de omniibus terulit victoriā, conveniebat igitur, ut in curru quodam triumphali caleſte Capitolium ascenderet: *Ascendit per turbinem in cælum*. Unde Chrysostomus: *Dominus qui est Rex regum & Dominus dominantium, Heliam suum tota se corporis & animæ devotione zelantem post multorum laborum iudicos, post diuarum persecutionum gravissimas defatigaciones, post tantorum bellorum magnas illusiresque victorias, optima de mundo & Diabolo ipsa ferentem, igne curru atque equis flammantibus impetu, umbiali gloria presuliente ad suarugam venire.*

*Dionys.
Cant. in
Canc. 17.
Matt.*

*D. Chrys.
ser. 3, de
S. Elia D.*

curru atque equis flammantibus impetu, umbiali gloria presuliente ad suarugam venire.

18. In curru quodam triumphi in cælum descendere debebat, ad eum modum quod sol in montibus Oricotis apparet, post fugato nebratum obscuritates, videtur quasi fulvis & latus in de urato curru suo triumphali in columnam ovans ascendeat. Sol etenim apud Grecos *Helios* dicitur, atque id est Propheta notabilis verè *Helios* appellandus post dissipatis sololatrias tenellas, occitos idololatrias altas, in honorem Baalis erecta, in terram prostrans tuum gloriosum curru infidens triumphabundis in cælum. *Capitolium* ascendere debet. *Ascendi per turbinem in cælum. Helios* verè aqua in Chrysostomus) curru argo equis fulgentis & 17. gne ad celestia decessus ascenda.

19. Dum sanctus hic Patriarcha in cuttuvolare ad cælum, pallium suum veluti memoriale perpetuum dilecto discipulo suo Eliseo post se deliquerat, multi autem occasionem subministrat considerandi & investigandi causam, ob quam currus ejus triumphalis ignis fuit? *Curus igneus*. Item quomodo ignis ardoratem suam omnem amilevit nec non cur flamma currus illius ignei ipsum nequicquam offendiceret? in promptu autem adeo responsum: nam ignis divini amoris, exercitioris curris illius flammis impediatur, quo ministratur eternum ejus corpus, membris illius offendiculi operari poscent: *Tutu illud, tutu existi proinde operari poscent*: *tutu illud, tutu existi proinde operari poscent*. Vel cum S. Maximo dicte possumus: *ubi cor ardet, flammam membrum non sentiunt*. Aut verò dici potest, quod ex quo ardore in cælum, cælumque ardentibus vox suspirabat, jamque coelo proximas erat, sicut non potuerit, ut flammatum sentire incendium, cum S. Ambrosius vos optimè doceat, quod Nihil detrimenti patiatur in terra, cuius amarus demoratur in celo. Forrè etiam Carbunculi qualitatem inducerat, de quo Plinius testatur, quod flammis resistat: *Carbunculus ignem non sentit*; id quod Iridorus quoque confimat. Nisi forrè dicere malimus, quod qui Elias abdicationis & jejunii unctione proportionata sustentandæ vita sua alimentis summo studio deditus erat, ignis ipsemet quantumvis levior & inflatibilis, a Propheta tamea tam rigidicejejunante jejunare didicent; adeo ut fieri Elias ab omni comedibili abstinuit, ita quoque ignis bonum Eliæ exemplum secutus, ab omni

quoque combustibili offendendo se seco: cœ: cuerit: Evidem ex eo quod facta currus flamma, dedis habendas Elia, & Eliam jejunatorem vidit, servum ignis manuero jejunus. Porro currus iste E- lianus, iuxta sententiam S. Ambrosii ab Ange- Clericof. lis deducebatur: Magister Elisei nonne Angelis ducentibus raptus est in celum, & quadriga ignea annuit, impetus quasi in quoddam triumpho viator ascen- di. Et quidem si verum est, quod Chrysologus ait: Semper est Angelis cognata virginitas, in carne præter carnem vivere, non terrena vita est, sed celestis. Virginitas enim hoc obtinet viribus, quod habet Angelus ex natura. Sequitur, quod cum Elias purissimus semper in virginitate per- manenter, ejusdem virginitatis virtute factus sit Angelus per gratiam, ac proinde non minus quam Angelis, qui currum ejus veluti auriga dirigebant, impossibilis extiterit, ac proinde impossibile erit, quod aliquam ab igne injuriam seu læ- sionem pati posset. Et quibus hucusque adductis rationibus quilibet facile cognoscer, cur ad stel- las usque in curu igneo fuerit deportatus.

20. Sola haec in mente cuiuslibet vestrum, ô Auditores, subnasci pesset nova sciendi curiositas, cur scilicet currus Elianus ab equis pro- tractus fuerit: *Currus igneus, & equignus.* Quod- si currus per terram protrahendus esset, abs te non fuisset eidem adhibere eorum subfundum, at vero cum iter sum currus hic per æra pro- sequi debuerit, merito eidem protrahendo in- idoei censeri possent equi, qui per æra non gradiorunt, a priores autem hinc munici ex- stimati volucres, seu alatilia possent, si nim- rum à diabolo generosis Aquilis fuisset protractus. Verum enim vero præsto nobis est sub his equis latitans pulchrum mysterium. Jesus ordinatio rebellis esse rectæ rationi, eique pre- dominari solet, tamque velut equus quidam effrenis in precipitia peturbare: *Freni sunt sen- fusi hominis ad malum.* O quoniam inordinatus hie equus causavit. Dicat idipsum Balchazar, confirmat Holofernes, afflatus Amnon, arteste- tur Samson, confiteatur Sichem filius Emor multique alii similes, quibus sensus indomi- tis idem fuit, quod equus Sejanus Dolabella, & Cnejo Pompejus: *Quia vero Elias huicundo- mito equo per frequentissima jejunia, & perpe- tuas ablinentias rectæ rationis frenum impos- sunt, idem non aquila, sed equi veluti in trophaeum Victoriae curru suo subjugari & alligati cernuntur;* *Currus igneus & equi ignei* divergerunt utrumque & ascendit Elias per tur-

biginem. Quoniam? In celum Curiosus sum hoc loco investigandi cur Deus Eliam à terra & ab omni hominum commercio sustulerit, siquidem habitatio nivorum, qualis Elias tunc erat, & etiamnum est, non celum, sed terra esse nos- citur. Scio equidem nonnullos responsuros esse, per celum intelligendam esse medianam aëris regionem; sed huic obstat, quod Elias non luc, sed in Paradiso terretrem translatus esse tradatur, ubi illum ab omni profusus hominum conflitto segregatum esse constat; cum tamen convenienter esse videatur, ut tanquam homo inter homines habitat, qui exemplo & prædicatione sua malos à bonis dispergar, justos autem in perseverantia boni confirmet. Chrysostomus raptum Elias à terra, zelo quo Dei honorem per- sequebatur adseribit; quasi Deus dicere voluisse: *zelius hujus dilecti Propheta mei quo me honoremque meum prosequitur, adeò magous est & fervens, ut si ipsum inter homines reliquo, rimendum sit, ne videns transgresiores qui me offendunt, ditam sit de his sumptus vindictam,* adeò ut eos universim occidendo, totus brevi temporis spatio depopulandus sit mundus, ac proinde opera pretium erit curare, ut tantisper in alium procul possum locum transferatur: Ego autem interea celum deserens, in ejus locum peregrinabor in terra, ut viventium crea- turarum inordinationes ē medio tollam, salva remanente eorundem vita & salute corporali. Unde Chrysostomo videtur, quod Deus currum igneum Propheta obvium mittens, eidem di- xisset: *Ascende quasi in celum, ego autem in terra peregrinus ero: Nam si diu manendum in terris,* *form. 1. de Elia Tom. 1.*

21. Etenim, ô Auditores, veritatem subtricere nequeo, quantum enim ex Elias zelo ædificor, tantundem modicum, quem Christianismus di- vino honori defert, zelum obstupescō, eundemque in omnibus divinum cultum concernenti- bus actionibus ardens hic Propheta rigorosum se semper & zelantissimum exhibuit, extraordi- narias zeli sui demonstrationes contellando, dum nunc pluvias interdicit, nunc ignem de celo edere facit, nunc Idololatras occidit frero, nunc erga eos qui Dei honorem derup- pant atque conculcant, vindictæ expressiones palam demonstrat. At vero quando postea in propria persona à Jezabele Regina, cum ad mortem usque persequente tangitur, dum illata sibi ab impia istibac muliere damna viva- citer

citer persatiscere, eaque ulcisci posset, id tamen minimè fecit, qui potius humeros suos contrahebas, sc̄e obarmavit patientia; Ille namque Elias qui supra omnem modum securitatis erat, choleras suam cohibus, & mulieris suras ardentes declinans, alio divertit, seque in fugam recipiendo vita sua consultus, injurias etenim Divino honori illatas pluris quam interrogatis propriæ personæ molestias astimate probavit; cuius tamen contrarium ab aliis hominibus fieri conseruit. Videbis enim persæpe, quod Pater filium, quem Divina præcepta prævaricari conficit, quem Deum patrum vel nihil timere animadvertis, pro suo arbitrio & libitu vivere permittar, omnemque dissolutionibus suis continuandi habet: at vero si sua propria monita spernere, aut sua personæ aliquod interrogare præjudicium attentatum, ceterum dissimilare nequit, sed omnibus cervis in id contendit, ut sua paternæ severitatis experiat effectus.

Quodsi itidem subditus aliquis alius Christiano homine indignus, præcipue vero blasphemando Divinam Majestatem offendat, videbis Superiores tam sacerdotes quam Ecclesiasticos ad ejusmodi excessus suos occludere oculos & aures, dum omnia se videte dissimulant, seque ne quicquam videre vel scire fingunt: at vero si unico duntaxat verbo honorem proprium vel existimationem tangant, vel laudent, prorsus imperceptabiles sunt. Plures ejusmodi casus, qui hisce nostris temporibus in diversorum Magnatum personis acciderunt, enumerare possem, verum cum id minimè mihi licet, duo solummodo ex sacra Scriptura petita insinuabo exempla.

*x Reg 5.
v. 4. 5. 6.*

*Eman.
Nazera. in
Iof. c. 9. v.
8. §. 22.*

gitarunt. Furio ablatum restitutum, cum non Dō fui in iuriam averant, sed ut sibi consolarentur homines ex motivo zel. honoris Divini movere solent, ut movebatur Elias, communiter autem ex motivo proprii commodi vel interesse. Tempore cultus divinus, uti potest, dummodo conservetur vel saltem nos patiatur fide per fortitudinem, dicere nonnulli solent.

23. Quorum aliis quidam Jeroboam Rā erat, qui dum ante altare temere confidens offerens incensa & dignitatem functiones sacerdotales usurpans a Prophetā Addo, vel ut scribunt Lyranus & Hugo a Gad Propheta præcessus fuit: ipse est Gad. Unde Jeroboam indigatus, dextera sua ei minas intoravit, sed que ut eum apprehenderent, seno præcepit tendit manum suam de altari, dicens: Apprehendite eum. In qua actione duo valde notabili acciderunt: Nam manus Jeroboam subiecta eruit: Et exaruit manus eius, quam excedens contra eum: Ipsi quoque altare cuprum contractum est: Altare secessit, & effusus est cinis de altari. Tunc autem Rex ad altare oculos averteos, illudque ac quicquam confidens, Prophetam duntaxat pro reintegrazione validatione manus sua rogavit: Ora pro me ut restituatur manus mea miti, Unde Theodoceus: Quod accidit altare eum non superexit, sed id quid manus, valde amxit. O quot hodie repinxerat, qui dicunt, si altare casat, si Ecclesia invenit ruinam, si patiatur aut intereat cultus Divini quid ad me? dummodo econsumus vel sufficiemus nos mili non diminuat redditus, multaque census meas exsolvendo exacte & punctualiter respondeat, quid mea interest, si non satisfiat obligationibus, si nunquam fave Missa dicatur, fave per solvator officium. Satisfaciatur tuat us meus ei quod mihi debet: quod si demum Deo debitor remaneat, id ipsum nullas cogitationibus meis inficeret molestias, vel fatidum. Adimplat is obligationes suis quibus mihi obstringitur, si postea Ecclesia deficit, si talis Abbatia præter sola vestigia nihil superbit; silla degeneraverit in habitacionem bellarium, aut etiam in spinetum & dumetum evadat, de hoc ne hilum quidem curabo. O Sancte Eliae ubi es? Ubi est ardens zelus tuus? Non dubito, quin longè alia tibi in simili calu mens force, unique enim dices: Abscent reditus & census in malam Crucem, dummodo Dei honor conservetur Iesus, O quot sunt hac in re Philistheorum, & Jeroboam, non vero Sancti Eliae Zelotis venit Dei

Dei imitatores! Hic enim vere zelans zelavit legem Dei.

24. Quid ultra dicemus? Tandem igitur dilecto discipulo suo Eliseo pallium suum post se relinquebat voluit, ut eidem pro Divini honoris defensione zelum demonstraret, aduersus omnes inimicos terrenos & infernales scutis loco defervat; hi namque dum eum vette mea induunt conficerent, ipsum non jam Eliseum esse erident, sed quod ego ipse sum existimabunt, & expavescentes terga mos vertent: Propterea Elias in celum ascendens (inquit Chrysostomus) nihil aliud quam meloten discipulo reliquit; Cum hac inquit, cum Diabolo pugnari, & tu contra illam armatus hanc capies; Quamprimum enim hanc vestem meam indueris, Idololatria perterriti & confusi remanebunt. Neque deinceps falso & emento Deo suo Baal vel altaria erigere, aut in ecclesiis victimas sacrificare presumerent. Porro huic habitum, quem Eliseo in perpetuum monumentum memorie sua reliquit, filii quoque sui Religiosi Carmelitani hereditarunt, et que ille qui tanta cum devotione fidelibus dispensaverat gloriosissima Dei genitrici & Virgini Maria Beato Simoni Stocki, Anglico Generali

Carmelitano hisce pariter verbis donatus: Dilectissime fili, recipe hoc tui ordinis Scapulare, mea Confraternitatis signum sibi & cunctis Carmelitum privilegium, in quo quis moriens aeternum non patietur incendium. Ecce signum salutis, salutis in periculis fedus pacis & pacti semperni. Ehem quoties legi, quoties audiui diversos confidentes dicentes, pallus sum ab inimicis. Alleslinium, variae mihi in sylvis strucere fuerunt insidia, ex proflo fuere & scelopetis in me globi, nec tamen vel minimum exinde nocumentum accepi, multa me non tetigerunt, alii vero licet tetigerunt, non tamen laevirunt, adeo ut vitam meam multis titulis & variis vicibus huic sancto Carmelitano habitui in acceptis referre debeam. Legite libros in hac tem & argumentum copiosè scriptos, & prodigia ac miracula sine numero reperiatis. Unde si securi vivere, & inimicos temporales & corporales superando remanere vultis illæsi, de hoc sancto Elias & Beatissimæ Virginis Mariæ de monte Carmeli habitu vobis propicie; Hoc scuto impenetrabili pectora vestra armate; Nam tanquam securum fortè & invictum vos proteget a mundo in hac vita, & ab inferno in hora mortis vestra; Amen.

262

SERMO VIGESIMUS

IN FESTO

S. JACOBI APOSTOLI.

Ecce testem populis dedi eum, ducem ac preceptorem Gentibus,
Isai cap.55.

Tituli qui honorem & gloriam praferunt, iis duotaxat apicem convenienter, qui illos justè fuere promeriti auctoritatum, & generosorum heroicorum facinorum pretio illa compagando: Titulus enim est index cuiuscunque operie. Hinc Pompejus liceo Domitium in Licia prælianudo deviceret, Imperator istamen titulum acceptare recusavit, eo quod illum nequaquam promeruisse crederet, negavit se eum honorem admissum, quamdiu hostium vallum staret etenim. Julius quoque Cæsar cum à populo Romano Sanctorale.

mano tanquam Rex salutatus esset, hunc sibi honorem vindicare recusavit, eo quod sibi, se honorem istum sufficientibus meritis minime conquisivisse, persuaderet: *Cesar, inquit, sum, non Rex, maluit privatum nomen quam Regium.* Plut. in vit Cæs.

In Poly-

anth. v.

Honor.

minimè erubescunt: Sic Alexander haud invitus audivit, se per anthonomiam diei Macedoniae Heroem arque Monarcham. Hercules qui Hydras vicit, dilaceravit leones, dracones occidit, Tauros aliaque ferociissimas bestias superavit, monstrorum domitor passim ab omnibus fuit appellatus. **Aeneas** ob charitatem erga Anchisen patrem suum exercitam, nec non ob exhibitam militibus suis pietatem Pii nomine, omni jure honoratus fuit. **Crælio** cuius facultates omnem excellere mensuram, cuiusque autum numerum nescivit, divitis titulo à rōto mundo acclamatum fuit: **Scipio** qui dextra suæ robore universam Africam subjugavit, à senatu populo Romano Africani cognomentum accepit. **Cæsar** appellatus est Dictator perpetuus, **Cato** Magnus, **Ostavius** Augustus, **Seneca** moralis, **Ulysses** astor, **Heimes** Trismegistus, **Solon** sapiens, **Lycarus** Legislator, **Plato** Divinus, **Aristoteles** Philosopher, **Archimedes** Mathematicus: **Duo** Francie & Hispaniarum Reges tanquam potentissimi totius Europa Monarchs glorioso singuli titulo honorantur, dum hic Catholici, alter vero Christianissimi titulum passim ab omnibus audiunt. Et quis est qui nesciat, ipso quoque Doctores Ecclesiæ honorari denominationibus, meritis & virtutibus ipsorum aptè correspondentibus: Sic **Gregorius Magnus** appellatur, **Hieronymus** eloquens, **Augustinus** literarum Pater, **Ambrosius** mellitus, **Chrysostomus** os aureum, **Bernardus** contemplativus, **Dionysius Areopagita**, **Thomas** de Aquino Angelicus, **Thomas** de Villa, **Nova Fleemosynarius**, & ali, aliis similibus honorificorum titulorum nominibus condecorantur, prout cuiusque meretur virtutis activitas. Enimvero quid vobis, à **Auditore**, de ipsiusmet sanctissimis Apostolis imaginamini, qui sacra fidei dogmatum discernerunt, qui Orthodoxam fidem proprio sanguine secundarunt, quis sanctum Jesu Christi Evangelium in Europam, Africam, Asiam, & Americanam deportarunt, nunquid & hi titulos haberent excellentissimus prærogativi suis, nec non quas ad majorem Dei gloriam, & totius mundi salutem operati sunt; gloriois actionibus & operibus suis conformes & proportionatos? Habuerunt utique & quidem Petrus appellatus fuit **Cephas** quod idem est, quod **Petra**, Item **Bar. iona**, id est **silius columba**: Paulus vocatus est vas electionis: **Vas electionis** est mibi iste. **Andreas** virilis, quia diu pendebat in **Cruce**. **Joannes** dilectus: **Hic est Discipulus ille quem di-**

ligebat Iesus. Thomas Dydimus, vel **Fidelis**: **Dominus meus & Deus meus.** Mathewus **Lion**: **Vidit Iesum hominem sedentem in telone**, unum **Levi**: **Jacobus Minor, Iustus**: **Iacobus cognomento Iustus**: **Philippus supernorum annorum**, quia **Philos** idem est, quod **Amator**, & Ierijden quod **Super**, quasi retum supernatum amaret. **Bartholomeus** filius suspensus aqua à **Se**, quod est **filius**, & petros, quod idem significat quod summitas, denique **Marius**, id est, **Aqua**, **Simon, Zeleotes**. Thaddeus etiam **Judas** dicitur, quod nomen idem denotabat, quod **Confessio**. **Matthias** idem est quod **Humble**. Tandem vero **sanctus Jacobus**, cuius hodie solennitatem Ecclesia festive celebat, à **Christophorus** appellatus fuit, estque nomen hoc denique quoad significationem quod **filius mortalis**. **Theophilactus** ei imponit titulum **Principem Apostolicae legiorum**, dum ait: **Eexit cum Dno. Tunc nunc Principem super legiones apostolorum**: Et quidem universa Hispania hunc eundem Apostolum celebrat & conclamat tanquam Architectorum suum generofissimum & invictissimum suum Athletam: **O Bux & deus Hispanie, invictissime Iacobus**, quis inter Apostolos primus non natus, primus eorum martyrio est laeciatu. Et enim cum ura principio diximus, tribus sindicis cuiusque operis, manifestum est, quod egregia opera à **S. Jacobo** patrata perspicue fari expletarunt, ipsum esse generofissimum exercitum Apostolorum & militie Christianæ dicem: **Iam magnum quoque magistrum**, qui doctissimum nos docuit Evangelicam. Quod autemque munus clare exprimitur in asumpti Thematibus verbis ex Itala deponit: **Ecco deo eum ducem ac præceptorem gentibus**, utrumque enim manus & ducis & magistri perfectissime adimplerit.

2. Post id exercitus sine due, et velut corpus quadam sine spiritu: **Militaris turba sine Corde, ut sine spiritu corpus**. Unde Epaminondas ejusmodi exercitum comparare solebat bellicis capite destituta dicens: **Exercitus sine duc, magis na bestia est sine capite**. Talis utique furia fuisse militia Apostolica, nisi capituli & ducis loco generofissimum & invictissimum habuisset Jacobus. Apostolus utsore sub cuius directione fallax esse ostendebatur axioma illud: **Si dicitum militare, quo dici solet: Armarum exitus semper in Cruci certi & timidi**, siquidem milites sub S. Jacobi disciplina conscripsi Leonino corda praediti erant, ac proinde de suis reddebantur victoris leceni. Et quidem tametsi Democritus dicit: **Nisi**

AH. 9.
v. 15.
Iac. de
ver.

peribus vincuntur hostes, sed armis. Hi tamen Catholicæ fidei inimicos armis superabant solius verbis divini, quippe penetrabilis est verbum Dei omni gladio anticipi. Verum cuimverò qua ratione fieri poterat, ut invictus Dux Jacobus solus cum septem militibus quos in Hispania sub vexillum Crucis conscriperat, scilicet Basilio, Cacerio, Pio, Chrysogono, Theodoro, Athanasio, & Maximo, tot innumeris subjugatus infidelium milia, eademque devicta, & legis Evangelica vinculis adstricta & alligata, in glorioso orthodoxe fidei curru ad Christum adducetur? Fortè præceptum istud tenaciter observavit, quo dicitur: In magna paupertate contra magnam vim hostiæ spicis, artificio magis quam viribus decertandum est? Indò verò illi à Lucano traditæ regule militari firmius iohæsit, qua Dux & Capitanus ut pote intrepidus & invicto animo obarmatus, exercitus suum præire jubetur: Prima Dux virsus primus inire manus.

3. Etenim ob hujus invicti roboris sui quo prædictus erat respectum, Christus ipsum ad genitissimum hoc elegit officium. Christus enim Dux erat. Ecclæsiæ generalissimus, ac proinde Propheta dixit: Et tu Bethlehem terra Iuda, nequam minima es in principib[us] Iuda, ex te enim exies Dux, qui regas populum meum Israel. Quis enim est Dux ille generalis de quo hoc loco Propheta loquitur, nisi Verbum Incarnatum? Telle S. Hieronymo, qui legi: Ex te nascetur Christus; Et Remigio, qui dicit: Dux iste Christus est. Porro uxor Zedekai filios suos Joannem & Jacobum virili animo & spiritu præditos esse cognoscens, eodem Christo tanquam Duci generalissimo & Archistratego præsentare & commendare statuit, utillosveluti Capitanos & Decuriones in suam militiam conscriberet, unumque illorum ad dexteram, alterum verò ad sinistram collocaret, ut illos hac ratione in quibus occurribus casibus fideles haberet extroque latere afflentes. Dic ut sedent hi duo filii mei, unus ad dexteram tuam, & unus ad sinistram in regno tuo. Hanc etenim fuisse mulieris hujus intentionem optimè notavit Chrysostomus dicens: Casparat dicere intra se: Ecce Rex caelis descendet ad regnum tartarea, ut Regem mortis destruet: Cum autem victoria fu. rit consummata, quid aliud restat nisi ut regni gloria sub/equatur. Ecce igitur ipsos ad epotandum expeditos & promptos. Verum id ponsum quod acceperint, auscultate: Potes inquit Christus, bibere Calicem quem ego bibiturus sum? Quasi diceret: Ge-

Petrar.
Dial. 3. 8.

Causin.
in Poly.
h[ab]it. lym[bi].
l. 3 n. 1. 1. 12. 14.

Herod. in
Eut. 1. 2
ora.

oraculum accipere refugium, ut ejus arbitrio decideretur, uter illorum tanquam caput & Marcha toti deinceps dominaretur Aegypto, à quo hoc obtinere responsum. Qui in templo Vulcani area phiala libasset, eum totius Aegypti regno potiturum. Quam obrem certò quodam die omnes duodecim Deo sacrificium libaminis obligatur abibant; Cum ecce Sacerdos incipiens à primo usque ad undecimum singulis phialam auream libandam obulit; cumque tandem ad duodecimum usque, qui Psammiticus erat, ordo perveniret, phiala autem aurea que illi presentaretur præsto non esset, ne alius quoad devotionem irreligiosior, aut minor esse videretur, acceptam è capite galeam aream vino impletivit Diisque sacrificavit, Porrexit eis Pontifex aureas phialas: Ibi Psammiticus, qui postremus eorum stabat, cum non haberet phialam, detractam sibi aream galeam tenuit, libavieque. Hacque ratione inter omnes alios totius Aegypti Rex declaratus fuit. Enimvero si scire volumus, quisnam inter duodecim Apostolos dux militiam Christianam sit declarandus, ad diviuam confugamus oraculum, quod utique nobis respondet: Eum præficiendum esse, qui è phiala ferrea libaverit vel biberit: Qui area phiala libabit. Idque Salvator dicere voluit, quando velut divinum oraculum Jacobo & Joanni honores prædictos per matrem postulantibus: Dic ut sedent &c. protinus respondit: Potestis libere calicem quem ego bibiturus sum? Etenim Jacobus omnium primus est qui è phiala bibit, qui in galea ferrea sacrificavit, id est, qui detruncato fibi per ferrum capite, tanquam verus Christi martyris mortens semetipsum Deo vivo & vero in testimonium fiduciæ sacrificavit. Atque idem quando Christus illis dicentibus: Possumus, consilium subiunxit: Calicem quidem meum bibitis, in verbis sanctum Jacobum, utpote qui primus Apostolotum effectice semetipsum Deo sacrificavit & martyrii phialam ebibit, si non Regem, saken ad minus militiam Apollonica dicemur declaravit: Jacobus qui primus in arenam profluit, manusque cum hoste confluxit, Christiana phalangis principum sibi acquisivit.

Gen 49.1. 5. Magnus Patriarcha Jacob ex hac vita magnatus, cuæcùs filii suis, qui eum consolaturi ad ipsum venerant, benedictionem impetravit, singularisque, que ins signum eventura erant, certò prædixit: Congregamini, inquit, ut annunciatum que ventura sunt vobis in diebus novissimis. Postquam autem futuros eventus Ruben, Si-

Idem ib.

Idem ib.

Did. de
Baeza l.3.
6.4. t. 1. in
Evang.

meoni & Levi prædixisset, conversus ad Iacob eidem est vaticinatus, ex ejus utripe temperante futuram esse gentem prælatissimam, & in particulari generofissimos bellum Duces: Non afigitur sceptrum de Iuda, & dux de famore eius duvensis qui misitius est. Ceterum quod est quidam, qui sanctus hic moriens senecte non ceulariter aut fortuito, sed cum fundamento & ratione, mentem habens à Spiritu sancto illuminatam vacinatus fuent. Verunquam supercuperem, quam ob causam felix hoc arguum Judæ potius, quam alius si ambo illius accedit? Mibi namque videtur honoris istum Simonis & Levi potius debitum fuisse, upore qui fuerat amigeri, prout invictus corundamus nisi sat superque probavit, in horo ad facinore quod patratur, quando in iudeam Iacob ingressi, ulti se sunt de illata tanta fomi sua iurita: Arreptis duo filii Iacob Simon & Levi fratres Dina gladius: ingressi sunt iudeam Gen. 49. confidenter, interfecitque omnibus magis Iacobus. Et Schem pariter necarunt, tollentes Iacobum de domo Siehem sororem suam. Quis unquam audivit facinus aliquod memorabilis? Hisce geritur meritò præ omnibus aliis acclamatus & deferendus fuisse Regis vel Dux titulus, non vero Judæ. Respondet Peterius: Predicat excellentiam fortitudinis, quod ut Les hostes suis debellaturus esset, & ac proinde sanctus Seneculus Petrus dixerat: Manus tuas in cervicibus inimicorum tuorum. Hebreus legit: In exercitu in battaglia, Theodoreus, volebarque dicere: Subiuga Thessaliam tibi inimicos tuos. Unde Peterius: Hoc tempore est in ipsa Tribu iuda, scimus post meritum lo-
sue hanc enim montem Di ducem sensu ait in
bus debellarunt hostes suos. Arque idem declaratus est Dux & una cum ipso omnes ex eis subi-
descendentibus. Laudabilis equidem est haec Peteri
resolutio, non diffiteor, veruntamen non dis-
plicat vobis præter hanc audiens alias expul-
sionem. Hugo Cardinalis proposito solito
magis accommodat; si tamen prius dignauerit
auctoritatis, quod de Alexandro Magno
Macedone scriptores referunt. Hi etenim ratio-
nes inquirunt, ob quas hic Heros gloriosus
huic titulum, quo Magnus passum ab universo
mundu appellatur, sibi comparant. Brusq[ue]p
nonnulli ex illis volunt, Alexandrum gloriosum
hunc titulum sibi adscribere, eo quod dum
cum exercitu suo proficisciatur in Perthesom,
pervenisitque usque ad nate Pamphulum, ne
cessit qui illud primus ante omnem exercitum

Cornelius
Lop.Dugo
Card.Pilbara
Pra. de

S. And.

mp.

trajicere auderet; ipse primus omnium hoc facinus sibi vindicari, seque periculo exposuerit, quem proinde freat & intrepidè p̄seuentem universi alii milites animosè sunt subsecuti: Nam & Alexandri Magni dux, mare Pamphili fecerit, & iter aperuit, c̄m Deus ejus operā ad destruendum Persarum imperium uti decreverif. Hoc supposito, nunc velim Hugonis exp̄ditionem attentis auribus auferretis. Hic namq; doctissimus Cardinalis exstimator, Judam & omnes ab ejus progenie descendentes, declaratos fuisse à Patriarcha Duces Israeis, & quod eo tempore quo exercitus Iudaicetus, Pharaonum dictis modis persequente per mare rubrum Moysē duce transitus erat, nec erat qui primus maris semitas, ob mortis inde conciliandas formidinem ingredieret; Judas intrepidò animo primus liquidum maris iter ingressus fuerit, hocque generoso aucto cunctos ad sequendum animarit, quasi dicendo: Me dum omnes sequamini, omnem ponentes metum, de felici hujus transitus successu nequicquam dubitate, ego precedam & ducatur vobis p̄stabo. Hunc igitur tam generosum aūsum, & facinus proflus heroicum, inquit p̄fatus Cardinalis, censuisse Jacobum Patriarcham dignum esse, quod titulo Dux cunctarum aliarum tribuum remuneraretur: *Quia scilicet primus introivit mare rubrum post Moysen.* Et Pelbartus: *Tribus Iudea inter alias tribus filiorum Israhel maximam gloriam promeruit, eo quod Moyses percutiente mare & fada mariā divisione, intravit, ejus quoque exemplo alia tribus secuta sunt per turmas suas; & propterea illi tribus Iudea Deus contulit specialem super omnes gloriam & dignitatem, quod videlicet ex illa deberent elegi Reges Israhel.* Enimvero quisnam ex omnibus duodecim Apostolis primus fuit, qui mare rubrum, propria sanguinio in martyrio petrificavit, p̄terquam S. Jacobus? Quis primus exitit qui alios ad p̄tellofas & sanguinofontes undas penetrandas & transeundas animos suggerit, p̄terquam S. Jacobus? Illi igitur soli debetur, & dandus erit glorirosus generosi & invicti Duci titulus. Cūque mare rubrum martyris longè fuerit alto mari rubro Palastinæ periculosius, de glorio hoc nostro Apostolo potiori jure quam de Iuda dici debet: *Deus contulit ei specialem super omnes gloriam & dignitatem.* Denique si Judas ob facinus p̄rediū declaratus fuit Dux duodecim tribuum, Jacob mereretur titulum Duci duodecim Apostol.

L 3 sequa-

6. Per se p̄tra memet ipsum sollicitus fui investigare rationem & finem ob quem impius Tyraonus Herodes, qui Ecclesiæ fideles tanta cum crudelitate perseguiebat, totum fel & cholearum suam ad eis suis sanctum Jacobum Apostolum potius evomuerit, quā contra alios dum hunc ante omnes in carcere conjici, & mortis supplicio affici iussit. Quod si p̄ter Jacobum nullus alius fuisset, cui Herodes potuisset inferre saevitiae sue molestiam, dicere quis posset, quod ictus ille à sufficienti divisione, in neminem p̄terquam in ipsum cadere potuisset; nunc autem ratio isthac non valeret, cum extra omnem controversionem sit, plurimos alios fuisse Christi discipulos, in quena tyrannica Herodis immanitas saevitie potuisset. Et tamen Misit Herodes Rex manus, ut affligeret quoddam de Act. Apost. Ecclisia: occidit autem Jacobum fratrem Ioannis gladio, ac demum videns, quia haec in S. Jacobum exercitata barbitas placaret Iudeis, apposuit, ut apprehenderet & Petrum, cui igitur tota Herodis, aliorumque Hebreorum malitia in solum Jacobum convecta fuit. Curiosus est per omnem modum insinatus ille naturalis, quo Cervi imbuti esse dicuntur? dicit enim Plinius, quod quando multi cervi simul sunt congregati ad flumen aliquod trajiciendum, unus eorumdem ad transversandum aquas primus audacter ingreditur, secundus autem qui primum immediate sequitur, capite suo, in primum innitur, id quod tertius pariter imitatur, dum in secundum se inclinat, quartus in nititur tertio, quarto quintus, & sic de aliis, donec omnes sic, ut p̄fertur, à primō adiuti & animari, successivè feli- citer transeuant: *Maria ranan gregatim nantes* Pind. l. 8. porrecto ordine, & capita imponente p̄cedentium cap. 32. clunibus, vicibusque ad terga redentes, scribit Plinius: adeoque si primus qui ducis primatum obtinet, periclitatur, omnes pariter essent pas- sum nafragium. Cum igitur Herodes & Hebrei eam esse Jacobi generositatem probè sat agnoscerent, ut omnes alii fideles, in massu hujus mundi Pharisaicarum contrarietatum ventis agitato trajiciendo ab ejus exemplo & invicto robore animos haurirent, & audaciam pariter & fiduciam conciperent, tota illorum furia & rabies in hunc sanctum Apostolum con- versa fuit. Quasi persecutores dixissent: Tolletur è medio dux omnium cæterorum & eripiatur vita soli Jacobo, cuius fortitudini & invicto robore omnes alii innituntur, hoc namque qui cæterorum primus dux est, prostrato, omnes alii

Ibid.

L 6

Pet. Bes-
jesus in
fest. S.
Steph. I.

sequaces facile periclitabantur? unde de eo dici potest. *Primus in hunc Oceanum se coniunctus Jacobus primus suppliciorum, tormentorumq; undas ingreditur. Et impetum eorum frangit. Huic Bartholomeus immittitur, hinc Petrus & Paulus etc.*

Ecce tibi igitur Jacobum, quasi cervum, omnium cæterorum fidelium fortissimum ducem,

7. Super eandem Herodis tyrannidem, de novo reflectentes, aliam quandan iobitumus ponderationem. Occidit autem Jacobum fratrem Ioannis gladio. Evidunt tibi O pessime Tyranne in hoc sancto Apostolo displicere potuit quod adversus ejus innocentiam tanta crudelitate & rabie furere incipias? Num forte actiones tuas reprehendit? Num tua forte pcepta est prævaricatus? An fortasse honorem tuum aliqua in te laetit? verum eheu rabida intentio nam tuam me asseQUI videor, os etenim felle plenum dulcem salivatu non expuer cogitationum autem suarum perversitatem, O Auditores unius duntaxat Scripturæ paulus expressè manifestabit. Adonibezch in una cum Chananaeis & Pherezæis societate adversus Israelis exercitum fortiter ac strenue scel obarmabat, postquam autem in prælio quodam infelicissime pugnatus universus ejus exercitus dissipatus esset, in fuga saluti sua consulete voluit, verum Israëlitis vestigia ejus strenue consequantibus, infelix captus est, & in manus inimicorum suorum misere redactus. Unde textus facit air: Quem persecuti comprehendunt. Ut autem crudelitas eum suam talionis ponda lueret, Israëlitæ summittat manum ac pedum ejus amputarunt. Cisis summis tibus manum ejus ac pedum? Unde & proprio ore confessus est sicut feci ita reddidit mihi Deus. Nonnulli hujus loci expositores, nimis Ca-jetaous, Abulenfis, Arias, Montanus, Vatablus, & alii dicunt, quod Adonibezch præfato non manus, sed major & principalis earum' digitus, id est, pollex tasi in manibus, quam pedibus detruncatus fuerit: Apprehenderunt eum, & abscederunt pollices manum ejus, & pedum ejus. Cum per hoc loco scire cur pollicem, non verò aliud quendam digitum ei amputari? Credo id eo id ab his factum esse, quia pollex inter omnes digitos manus principalior est, qui fortitudinem arque vigorem cunctis aliis ministrat, qui sine pollice difficulter & male operari poterunt. Minores proinde digiti sine principaliori, id est, pollice perditi sunt & nulli, sicut sineduce milites nihil fiant. Ad propositum igitur

Iud. 1:

Ib. n. 7:

dam mysticū esse nesciat? Cujus caput Christus est, collum Maria, & sic deinceps de aliis membris consequenter discurrendo. Poco manu sunt sancti Apostoli, quos Deus ad tortuque admiranda prodigia patranda addidit. Herodes igitur ut alios digitos ad laborandum pro fide, ad sustinendum martyrum inhabiles recidit, efficiat que ne debita cum libertate & auctoritate suorum in functionibus Apostolicis & Ecclesiasticis haberi possit, præcipuum manus hujus digitum, pollicem scilicet, qui ceterorum dux & Rector est detruncat: Occidit Jacobum fratrem Ioannis gladio. Unde S. Joannes Chrysostomus dicere non dubitavit: sic acer atque gravata, hoc datus erat ut magnum manus ille abutisse, dum eum interfecit Herodes, viuis su. Mai. 8. Verum enim invero decapitando S. Apostolum, eundem quantum vis in viri & remittentes destrant Ecclesiastica militie ducem, & ab eis in ejus martyrio saevi, alii Christiani milite bellatores longe facti sunt genetivores & constantiores. Refert Albinus, naturalem esse Elephantum proprietatem, quod dam fossam ab quam a venatoribus eis hoc sine preparatum videtur, ut in illam prolapsi nec ex exito valentes, venatoribus cedant in praedam, ut hocce periculum evadant, natura magilita & instinctuca eadem fossam uocum & eorum numero demittant, qui carceris Elephantibus dorsum suum exhibet, ut super illo haud secus ac super ponte quodam reliqui liberi & sine illo pericolo transfeant. Demum vero postquam super dorso ejus omnes transierunt, unus eorum alteri in fossa hærenti pedem porrigit, quem is proboscideus circum volvens & stringens firmiter tenuit, donec & ipse e tali fossa libertutri & extrahatur. Poco ut Elephants Apostolici cum majori securitate transire possent fossam martyrii, Sanctos Jacobus velut Dux eorum primus se in eandem fossam demittere, aliusq; velut Elephas pontis loco iuferit, ut tutus arque securius transire posset sine periculo. De Elephantibus quoq; Plinius refert, quod sint animalia fortissima & generosa, ac propriae superioribus sacculis, veluti tempore Machabaeorum simul ad prælia deduci solent. Rex Antiochus, quando ei cum Iuda Machabeo Galilæi dimicandum erat, in suo exercitu præentes ibi Panjebat Elephantes triginta duos: si tamen forte fortuito defatigati erant: aut alias ex aliquo calivo obviro pavore aliquo correpti, ac proinde immobiles subsistentes ulterius progedi nollebat, sanguinem eis, vel sanguinem Mori vel uatum sil-

quorem

quorem exhibebant, ad cuius conspectum animum & generosum pristinam reinduentem deposita laitudine atque timore facti lacrimi interpidos sese atque fortissimos demonstrabat: Sunt bellicosi & audaces nimis maxime cum eis in praeceps anguis uva vel mori offendit, inquit Vincentius Belluaceus. Et quidem in Scriptura expressi habemus, quod supradicti Machabei ad Elephantes animandos & in farotem aliquem adigendos eadem inventione fuerint usi: Et Elephantes offendit sanguinem uva, & mori ad acuendos eos in praeceps. Alii quoque affirmant, quod quando liquet sanguineus nōr vel uva praeceps non erat, & haberet non poterat, boven & taurum quandam mactatione, ut allephas copiosum trucidati bovis sanguinem manante cernens, resumeret animum, & rupto omnis timoris fratreno ferocire, & in stragem inimicorum faciendam sese ingrediere inciperet. Observaverat forte S. Jacobus Elephantum Apostolorum sociorum & pusillanimitatem, tum quando Eo relatio omnes fugerunt, tum quando timore pereuli sese è publico subducebat Propter metum Italorum. Atque ideo ut illos instar boni Duciis animaret, & excitareret, illis ob oculos ponit, non purpureum mori vel uva liquorem sed proprium sanguinem, quem immāni Herodis iussu operante carnificis manu è collo à busto praeciso effudit: Iacobus qui primus in aream proflexit, manusque cum hoste confixit, Christianaphalangia principatum sibi acquisivit: sic inter Apostolici senatus apices factus est ipse Princeps.

9. Gloriosus hic Apostolicus exercitus Dux ab Incarnata sapientia Bonaventura est appellatus, quod idem est, ac Filius tonitru. Scio equidem nomine a istud ei mitiūmè à Christo impoñendum fuisse, nisi ipse aliquam cum tonitru haberet similitudinem. & Analogiam. Forte hoc nomine insignitus fuit, quia sicut Seneca dicit: Mira fulmina si intueri velis, opera sunt? Ita quoque talia fuerunt sancti Jacobi opera, quia Mirabilis Deus in sanctis suis. Non equidem ignoro Alexandrum Magnum tanquam Dominum terræ & maris ab Apelle fulgur in manu sua deferentem fuisse depictum. Pari quoque modo sanctus Jacobus tanquam tonitru filius, & velut genetosus belli spiritualis Dux, vexillum Crucis planitudo, in possessionem suam sibi vendieavit Judream & Samariam, sumen Iberum & Saracens, Hispania & Indiarum. Forte etiam, quia sicut fulmen dum exhalationibus generatur, virtute Solis elevarum in altum, in media aëris regione concoquitur in lapidem, qui erumpens, & tonitrus corruptionemque faciens, omnia ledit in Majol. Simonis impege, vanto semper comite: ita sanctus Coll. Jacobus virtute mystici Solis Christi in sublimi elevatus, & vento spiritus sancti adjutus, Dæmones dissipavit & abegit, qui ab Hermogene & Phileta veluti Dii adorabantur. Forte nominis hujus origo inde quoque desumpta fuit, quod sicut tonitru, ut sanctus Gregorius scribit, super Nuciam delapsum omnes quia illo districtu repenebantur serpentes dissipavit & abegit: Tonitru omnes illos, qui eundem locum occupaverant serpentes intermiti. Ita quoque sanctus Jacobus predicationis sua efficaci tonitru venenosos infidelitatis serpentes confudit & profligavit. Vel inde sumitur nomenclatura: quod sicut ex tonitru occisi sunt sexcenti Saraceni sancti templi Sancti Michaelis in Deicat. in monte Gargano invasores: & colo saligura templi S. dimissa sexcentos Saracenos obruerunt: Ita quoque sanctus Jacobus in favorem & subdium Gargano. Ferdinandi I. Anno 1045 dissipavit Saracenos monte. t. 5. Urbem Conimbricam violenter & tyranice occupantes, Maurosque adversum quos pieno sept. Greg. 834 Rex Ramirus pro Christi fide Anno Reich. in belligerabat in irreparabilem confusione Marg. rededit. Vel quod sicut tonitru hanc sibi proprieatem vindicat, quod argentum & aurum consumat, bursam five marcupium relinquens inactum, liquefaciat enitem, nec tamen tangat vaginam, consumat vinum sine uilla vasis offensione: Lorulus integris arque illis confatur organum, manente vagina gladius liquefit, scribit Seneca: Ita quoq; S. Jacobus per Dei verbum penetrabat animas, nullo corporibus damno ilato, prout circa Lupam Reginam accidit: Aut vero quod sicut tonitru ibi maiores causat effusus, ut majorem inventi duritatem & violentiam: Valentiora quia resistunt, vehementius dissipat: Ita quoque sanctus Jacobus in Hispaniis ubi majorem à principio inventi resistentiam arque duritatem, maiores quoque produxit virtutis suæ effectus, dum illam ad Catholicam fidem convertit. Durior quidem Hispania fuit, in fess. S. Iac. Joan. Osor. nec facile quidem fidem Christi suscepit. Tonitru vel fulmen intra nubis viscera concepit, dum que in media aëris regione nubes illud veluti jam paritera subficit, quasi mulieris patuerentis ob viscerum convulsiones patet doloris, videntur dolentes ejus & horridæ

Simon
Major.
Coll.D. Greg.
L. 5. Dial.
c. 1. f. 1.Laur. Sur.
Mich. in
Gargano.

Ferdinandi I.

monte. t. 5.

Urbe Conimbricæ

mensa

Mauroisque

adversum

Rex Ramirus

pro Christi

fide Anno

Reich. in

belligerabat

in irreparabilem

confusione

Marg.

rededit.

Vel quod

sicut tonitru

hanc sibi

proprietatem

vindicat

quod argentum

& aurum

consumat

bursam

five marcupium

relinquens

inactum

liquefaciat

enitem

nec tamen

tangat

vaginam

consumat

vinum

sine uilla

vasis

offensione

Seneca l. 2.

c. 52. & 53.

l. 2.

voce sed stellas usque ascendentem exclamante audiri, tremunt in mari naves, feræ terrefactæ latibula & specus suas petunt, fabrice concuruntur, tremunt homines, imd ipsamet terra, tametsi natura sua immobilis sit & stabilis, vacillare tamen videtur, quia tonitru suo terribili fragore & terrore, omnium quæ in terris vivunt, creaturatum pectora percellit. Merito igitur Filius Dei sanctum Jacobum Boanerges, id est, filium tonitru appellavit, quia prævidebat quod è gradio calcis gratia sive enatus, per tonitru vocis sive, & Evangelicæ prædicationis fulmen, perterrificatus esset Magos, consternatus Saracenos, in fugam acutus esset Mauros, dissipatus Tyrannos, integrosque infernali tumatum exercitus profligatus esset. O fulgur terrificum, O inclytum Apostolicæ militiæ Duxem! O Dux & dux Hispania Boanerges Christus Iacobum nomine novo vocavit, ut vix sanctitate & miraculis esset quasi fulmen, & vocis efficacia esset quasi tonitruum, quod homines & infideles ac barbaros concuteret.

10. Pro certa veritate compertum habeo, non sine peculiari divinæ dispositionis mysterio Pet de Na- accidisse, quod gloriofus Apostolus noster licet tal. in vita inter Judæos natus fuerit & mortuus, postea tamen à discipulis suis sepelieandus in Hispaniam fuitus transportatus, non obstantibus tot à Lupa Regina factis oppositionibus & contradictionibus: Decollato igitur Iacobo, Discipuli eius nocte corpus navi impoferunt, & sepulchrum ejus divinae providentiae committentes, navim sine remigo confederunt, & Angelo Duce in Galiam in regno Lupa Regina applicaverunt, inquit Petrus Episcopus Equilinus. Scio quod Jacob moribundus à Joseph filio suo Vice Rege Ægypti aliam non postularit gratiam, quam ut sub jurejurando sibi promitteret, quod ossa sua non in Ægypto, patria nimis aliena & peregrina, sed in Mesopotamia patria sua sepelire vellet, ut hac ratione ossa sua juxta alios antecessores suos quiescerent: Facias mihi misericordiam & veritatem, ut non sepelas me in Ægypto, sed dormiam cum patribus meis, & auferas deterra hac. Et corpus sancti Jacobi est inter patriotas suos, & tamen à discipulis suis sepelieandum deportatur in terram alienam & extraeam! Citedemus ne forsan Apostolum ductum fuisse motivo Scipionis Africani, qui ob multas injurias à patrioris suis recepras, indignabundus ad patrem conversus dixit: Ingrata paria, ossa mea non posse debis. Nam tametsi omnibus meis cunas deterris, meis tamen cineribus tumulum dare ne-

Corn. à
Lap. in c. 3.
Marci.

Gen. 47.
30.

quaquæ poteris: Jacobus equidem diendi & faciendi occasionem habebat, verum in eis corde nec ira, nec indignatio, nec vindicta ergo eos, qui illum ad mortem usque persequerantur locum habere poterat. His addo difficultatem longè majorem. Ex quo enim ejus discipuli copiæ illius in Hispaniam sepelieandum deponeant, ut eidem honorificum aliquod vel Tolentia Castilia, vel Madriti, vel Salamanca, sepulchrum non procurant, sed eundem in Galitanam & præcipue Compostellam deportant? Reposten quidem potest, quod cum olim ut scribit Caius Rhodiginus consuetudo fuerit quod milibus qui in milicia se laudabiliter & generosamente daretur stella quædam, quæ ex ea vota atrha secututi præmii, quod prælio consummato, etiam conlectur: Stellarura in militem in Caliane erogatione, videtur frumentarii offerentes huius similis, quibus acceptis, plebi gratuitum distribuere possit frumentum. Ideo cum Sanctus Jacobus dux fuit militiæ Christianæ & Apologetæ, pro qua Hispani semper tangam fidèles Orthodoxi egredi in navarunt, & euanum navant opem, voluisse cum corpus Galicianæ & Compostellanæ confingere, velut ambo securi præmii. Hæc autem responso totam adequare difficultatem non videtur, ac proinde pro solidiori responione tequentem Scripturæ locum dignanter attendite. Monitur Dux Ioseph, & ut facit textus assertit, sepelierunt eum in Thammarate, civitate nimis situa in ultimis tribus sive confinibus: Sepelierunt eum in finibus possessionis sue in Thammarate, que est sita in monte Ephram: Cur obscoeno in siobus, & in ultimis tribus sua terminis sepelitur? Nunquam honorificientiores ei sepulchrum attribuere possebant, in talia aliqua civitate, seu Metropolis, quæ in medio Provinciae fuisse situata? Nequamquam, sed in confinibus convenientius sepeliebatur, nam ex altera parte Moabite iusti scelerarum inimici subsistebant, arce ideo sepelitur Ioseph in hisce confinibus, ut aliquid ad velatii nostri ad infelandom nos venerem, mox ubi ad confinia nostra propius accesserint, cianæ & videant, ibi sepulchrum esse eum, qui sicut ipsi in vita formidabilis fuit, ita quoque mortuus eisdem terrorem & formidinem incutens, sive iter suum sistant, nec vel passum uacuum ultrae procedere præsumant. Sanctus Jacobus sepelitus est Compostellæ, in ultimis Hispania terminis, juxta Turcarum confinias, ut etiam post mortem, velut Dux inclitus & invictus

Hilp.

Hispaniam & Christianitatem defendat ejusq;
os serviaat ad inimicorum terrorem, hincque
veluti scutum, vallum, munimentum & fortifi-
cium adversus omnes immanis Thraciae insul-
tus. Unde meritò replicate hoc loco potero
verba illa, quæ alius quidam dixit de ossibus
Jacobi Patriarchæ ex Ægypto in Sichen trans-
lato: *Hoc si tibi non alia opposuit arma, quam
patriarchæ cineres: Turcarum sedis non alia oppo-
sunt arma, quam D. Iacobi Apostoli ossa.*

11. Dicte sodes O Auditores, causam, si eam
nullis, cur in Hispania nulla alia gentes ad-
mittuntur præterquam Catholicæ? Excluden-
tur enim ab iude Hæretici, Hebrei non conce-
dunt per totam Hispaniam incolatus, Turcae
quoque ibi locum non habent, nec ullus infide-
lis, aut alius qui Legem Evangelicam non ob-
servet. Cum tamen in omnibus Europæ Pro-
vinciis Hebrei saltem admittantur, quicquid
sit de Hæreticis. In Hispania autem quæ vera
Hispania est, alias non inventis præterquam
solos & metos Catholicos? Unde hoc procedit?
Forrè quia Rex Catholicus sub gloriose Coro-
na sua umbram aliam quam Catholicam fidem
nequaquam admittit? Nihil quidem habeo
quod responsioni huic oppoanni. Verumta-
me potius idipsum attribuendum videtur San-
cto Jacobo Apostolo, qui Hispaniam in suam
protectionem sibi vendicavit, ac proinde nulli
fidei Christi inimico salvum conductum ad
Hispaniam incolandam indulgere decrevit. Spe-
ro quod ad idipsum dilucidandum sequentem
audire Historian vobis non displicebit. Era-
quondam Roma Templum sumptuosissimum,
in quo cæca Genitilis plurimos Deos venera-
batur & adorabat. In idem autem Templum
Tarquinius Jovis statuam collocare, & ut is solus
in eodem adoraretur, præcipere decrevit. Porro
omnes Dei qui haec tenus in illo templo fuerant
religioso aliquo cultu venerationis affecti, Jovi
libenter quidem cedebant, conscientes insu-
per ut illi soli in eodem loco adoracionis cultus
adhiberetur, unico duntaxat Deo accepto, qui
Deus Terminus vocabatur, hic enim solidè per-
sistere, & nulli aliorum Deorum locum vel cul-
tum cedere voluit? vocabaturque Terminus,
et quod omnia Romanorum confinii & Ter-
mini sub ejus erant protectione constituti. Eheu
quor gentes Catholicæ fidei inimicæ & hostes
non iam in Templum, sed in universam Hispa-
niam admitti desiderabant, sed casto prosuls ira-
ritoque conatu, licet enim alia Civitates vel

Paoletii Sanctorale.

Provinciæ locum cedant sive Hebrei, sive Ma-
humetani, sive schismatis, sive Hæretici,
DEUS tamen Terminus, id est, Sanctus Jaco-
bus Apostolus, qui in Galicia quæ limes & ter-
minus est Hispaniæ, locum illis nunquam ce-
dere decrevit, & præter Religionem Orthodoxo-
am Catholicam nullam aliam patitur, aut ad-
mittitur.

Alphon.
Vigiles.

11. Omnes illi septem Discipuli qui corpus
Jacobi Apostoli Compostellam versus deporta-
runt, Hispani fuerunt, ab eodem Apostolo ad
fidem conversi, qui quando per terras proficil-
cebanter, cadaver Apostoli arcæ eidam inclu-
sum, in humeris suis deportarunt. Nolite crede-
dere id sine peculiari mysterio factum fuisse? Et
quidem si illud penetrare velitis, memento e-
jus quod scribit Valerius Maximus: Postquam
enim Romæ diem suum obiisse, Paulus Æmi-
lius, Legati Macedonia in uibe præsentis, circa
instantia funeralium solemnia à Senatu Roma-
no hanc sibi gratiam fieri rogarunt, ut scilicet
iis in die sepulturae, propriis suis humeris excipe-
re & deportare cadaveris Æmilianum feretur:
*Principes Macedonia cum Legationis nomine Ro-
ma morarentur, funebri ictu sponte sua se a sub
zim. lib. 2.
jecerunt. Qua actione demonstrare voluerunt,* c. 3.
quod sicut Macedones, invicto robore hujus
Ducis dum viveret, armorum vi fuerant subju-
gati, ita quoque ea actione protestari voluerint,
quod eadem etiam post mortem sponte propria
velint esse subjecti & subjugati, cadavere ejus
umeris suis portando: *Eis enim se Paulus Mac-
edonia urbi nostræ illustrem ostendit, incolumentem,
spolis suis, fato fundum humeris. Portò sanctus
Jacobus armis verbi Divini in Hispaniam dum
viveret dimicans, devicit, fideique Catholicæ
subjugavit novem Hispanos, è quibus duos i-
bi prædicandi Evangelii causa reliquit, septem
autem alios secum in Iudæam perduxit: Solam-
modo novem ibi discipulos acquisivit, duos ex illis
ibidem causa predicationis rehiquit, & alios septem
secum affunens in Iudæam rediit. Motu autem
gloriolo Apostolo, atque ab impio Herode
Martyrio affecto, septem illi, universam Hispa-
niam reprobantes, sacrum Apostoli corpus per
totam viam usque in Hispaniam humeris suis
deportarunt, per hoc insinuantes, quod sicut
Apostolus nosterranquam Dux invictus & in-
clitus de iis devictis triumphaverat in vita, ita
quoque Legi Evangelice subjugatus esset u-
niversam Hispaniam post mortem. Unde pari-
jure Hispani illi Sancti Jacobi discipuli cum*

*Idem ibid.
Petr. de
Natal. in
vita ejus*

Mm

Ma-

Macedonibus Legatis dicere poterant. Biste Hispania nostra Iacobus illum ostendit, in columnam spolis suis, fato funeturum humeris. At vero ut non indoctus Scriptor quidam ait, vivus & mortuus per sacras suas reliquias Hispaniam honorare voluit: Hispaniam etiam, sacro suo corpore volvitur honorare, ut vivens & moriens Hispania esset. Proprium namque est bellum ducum, non tantum inimicos suos armis vincere, verum etiam eosdem jam devictos & profratos benevolentia, clementia, & clementia sibi devincere.

13. Hercules in tanta erat apud Pygmoeos formidine, ut quando Leonina pelle induitus tandem nonnihil tantum commovebat, omnes perterriti & consternati in fugam se protinus recipent. Porro quantum inimici mundani & infernales ex solo armorum Apostolici Athletæ nostri aspectu confusi & profligati fuerint, facilis conjectura ex sequentibus eventibus colligere licet. Refert Vinc. Belluacensis, Nobilem quendam Civitatis Battimonæ qui Sacrum Jacobi corpus veneratus Compostellam adierat, hanc ab eodem gratiam postulasse,

Vt deinceps à nullis hostibus derineri posset. Dum igitur reverteretur in patriam, repetitis vicibus, diversisque in locis in mari captus fuit, catena vero quibus vincitus erat, mirabiliter semper dissolvebantur. Ultima autem vice cum veluti macropium venditus esset, pedes ejus duabus gravibus catenis vinciti fuere, cui S. Jacobus ab eo in adjutorium advocatus apparuit, & ruptis catenis liberum dimisit. Ruptis catenis vir ille solitus, per urbcs & castella Saracenorum quandam pariem catena ferens in vniuersis in Hispaniis tantum miraculi, ad terram suam Saracenis videntibus palam redit. Paganus autem quidam, manus in eum conjicere & damnificare eum volens, via catena terribus fugiebat. Quin etiam à truculentis & horrendis regionis illius feris se læpe defendit: nam haec eum devorare quidem volebant, sed statim visa catena, quam Apostolus tetigerat, recedabant. Hermogenes Philetem juvenem arte magica immobiliter constrictum tenebat, qui a Iacobo Apostolo conversus, eidem quicquid sibi acciderat inservi fecerat, unde Missus ad eum Apostolus sudarium suum, cuius contactu confessum solitus Philetes. Quid plus? Idemque Hermogenes postquam Christi fidem amplexatus esset, graviter a Dæmonibus iustabatur, quem ut Jacobus ab hilice per Dæmonem ei intentatis molestis liberaret, baculum suum eidem transmisit: Cui

Apostolus baculum suum dedit. Eille faciabit. Verè instar veri Dux hac in re habuit, Nam faciem creaturam ad eum vilam, ut sunt Dæmones fustibus & baculis prouigata.

14. Unicum est quod nihil nonnemo objecere posset, scil. quod sic ut caput ad membra, superior ad subditos, ira quoque belli Duræ milites relationem dicat: Remota autem una latitudinem, auferitur & alterum. Cum igitur scelobus nullos sub fe milites habuerit, quomodo Capitanus vel belli Dux esse potuit? Quod audio? Tunc Jacobum nullos habuisse milites assertere audes? Præterea novem discipulos quos sub vexillum Crucis conscripsi, & militare fecit? & de foliis Egyptiis qui nos folium in Hispania, verum etiam in Italia & in ea Europa in tanto numero florent, & sub protectione Sancti Jacobi vivunt, hoc loco mensisse volo, an non hi sunt generosi ejus milites, qui pro sancta Ecclesia Dei protectione contra infideles arma gerunt? Cum his & de his loquatur Sanctus Archiepiscopus Valentius cura Lili dicebat: *Cum aliqua religione sint insitae in foliis hojipitium peregrinorum, alia ad redemptum regna capi vorum, alia ad exemplum hominum, alia ad vacaniam contemplationis. Audite o vos gentilissimi Equites Jacobi: Vester ordo in finibus est ad defensionem fidei. Ad horum generositatem & magnanimitatem depredicandum sufficit dicere, quod sunt milites tam generosus Discipuli & Athletæ, qualis fuit S. Jacobus. Unde ille quodam Francæ Rex juvenem Hispanum, qui ad latum suum ense concin ne admodum exercitus erat videns, Hispanos armatos nasci docuit, melius id ipsum de militibus seu Equitibus Sancti Jacobi de Spada dici poterit, nimis illos nasci intrepiditatem & generositatem armatos. Vos contra inimicos Christi, sive illi Mahometani sive Mauri, vel etiam Saraceni sunt, quoniam decentissimi, quoniam victoriam honorem semper ab eis reportaveritis, aut palmam martyrum. Unde supradictus Sanctus Archiepiscopus incomparabilem validitatem & animositatem vestram, quam in tot generosis actionibus incepido corde demonstrans, dignus concedebam. Tali hoc celebre de vobis encomium exclamari. Vnde O felix militia qua semper fuit victoriosa, omni invictus insuperabilis, nam si vincit, quoniam gloriosa est, morior, est victoria.*

PARS SECUNDA.

15. *Esco te fœnum populus dedicatum, Dñm 15. p. 74.*

Præceptor. Præterquam quod sanctus hic Chisti Apostolus magnus Christianæ militie Dux fuerit, magnus quoque fuit doctrinæ Evangelicæ Magister. Hic namque, inquit S. Vincentius Ferrerius, primus fuit inter omnes Apostolos qui illam docere cœpit. Fuit primus Apostolus qui exercuit legationem Evangelicam, ut pro-indemerio et attribui possit titulus ille, quem S. Ambrosius Eleazarus imposuit, dicens. *Fatidus easteris magisterium Callistus Papa II. certos quodam admirabilis casus receperit, qui in propria ejus occidere persona, quando quatuordecim circiter annorum adolescentulus erat. Inter alias namq; devotiones quibus agebat, una erat qua singulariter ferebatur erga S. Jacobum. Dux autem huic devotioni insisteret vana quedam ipsum incessanter ambulandi varijsque mundi regiones perlustrandi curiositas: cui ut satisficeret itineri se committens libellum quandam co-principiū fine secum suscepit, ut res raras magis que notabiles que in itinere occurrerant, hinc vilas, sive auditas in eo annotaret. Die autem quadam sylvam quandam pertinacenter, in latrones incidit, qui ipsum rebus omnibus quashabebat exuerunt libello prædicto ei duuxerat relictio: Raptus omnibus spolis meis, codex mihi tantum remansit. Postea vero in carcetem quandam coniectus fuit, in quo iterata vice omnis ei pecunia adempta fuit, libello semper ei salvo manente beneque servato: Perditio censu meo mibuntur modo codex permanuit. Multoties in marte & flumina lapsum est, cum evidenti vita periculo, nec tamen libellus ille vel minimum defactus fuit. Et minime codex infectus evasit. Nocte quadam dum profundo quodam sompo teneretur, ignis domum in qua degebatur corripiens, quicquid in ea uspiam alterabatur combusisse? Juvenis autem quasi miraculosè vita periculum evadens, libellum suum à flammis illæsus & intactum permanuisse depñehebit: Et codex meus evasit invitus. Supra omnem igitur modū admirabatur, qua ratione fieri posset quod libellus ille inter tot latrociniorum, naufragij, & incendiij pericula, alii solum facultatibus suis deperditis conservaretur immunis & illatus, causamq; ejus sciendi cupidus suspicatus est, id fieri propter alias particularitates, S. Jacobū Apostolum miraculosē concorrentes, intra librum descriptas. Contigit autem quod paulo post dictus Apostolus eidem juveni dormienti apparuerit, eiq; tevelaverit, quod ille ipse metu superius librum semper conservavit, sub-*

jungendo io hæc verba: Itaque miracula quæ in hoc codice continentur, diebus festi legantur. Merito hic intelligenda est caula ob quam S. Jacobus tantam hujus libri conservandi curam habuerit. Mibi autem respondendum videtur id factum, quia liber ad ipsum pertinebat. Miles tenim curam & rationem habete debet armorū suorum? Et apud Thebanos magnum dedecus erat, si miles aliquis secutum suum perdidisset. Unde Epimanondas ad mortem usque vulneratus, latus ex hac vita decessit, eò quod secutum ab inimicis sib; minimè creptum intra manus suis adhuc tenet. Parte quoque modo Magister & discipulus uihil ita curate debet, quam ne arma sua, id est, liberos suos amittat. Quod igitur S. Jacobus librum Callixti Papæ, qui tunc Guido Burgundus vocabatur, adeò sollicitè conservat, per hoc verum se Christi discipulum & fideli Catholicae doctrinæ quæ Magistrum se esse demonstravit: *Fatidus easteris Magisterium.*

15. Cum Civitas Conimbricæ à Saracenis occuparetur, Ferdinandus I. Hispaniam Rex ad obsidionem urbis illius dissolvendam cum toto exercitu suo eo processit. *Volens eam eripere Sa- Tho. de racenorum miserabilis iugo. Id quod accedit Anno Truf. in 1045. Accedit autem quod Episcopus quidam febt. S. Iac.* Græcos Peregrini habuit indutus, cui nomen Stephanus erat, cum a multis S. Jacobum Hispania Protectorem esse illique natione prælia peculiariiter propitium esse intellexisset, & quod *Armatus in multis præliis soleret favere Hispanis. Is idipsum nequaquam credens risit, dicendo S. Jacobum pescatorem natum esse, nonquam militem aut bellatorem fuisse: Cepit ipse idem ibi. irridere dicens, quod pescator esset, non autem eques, Et Caesar. & in armis exercitatus. Unde colligitur Peregrinum in magno errore fuisse falso credendo S. Jacobum Apostolum vel non posse, vel non velle Civitatem Conimbricæ protegere & defendere, utpote quem pescatorem tantum, non vero militem esse credebat. Opus igitur hic erat Magistro, qui illum falsitatem suam agnoscere faceret, & veritatem doceret. Et Ecce in promptu praesentem Jacobum Apostolum, ut uno codice que tempore & militis & Magistri adimpleat officium. Hic igitur ut peregrinum edoceat veritatem, eidem rotus armatus apparet, clavisque portatum Conimbricensium eidem exhibet dicens, ad hoc ut videoas & intelligas, quod ad exercituum Hispanicorum defensionem præliis me intromittam, crastina die claves hasce Ferdinando Regi consignabo, Civitatis Conim-*

M. 2. btae

briæ portas aperiam, Agarenoſq; in fogam turpe convertam. Neq; enim tantum pilator sum, prout male credis, verum infuper miles & Magister. Militem me esse, hac, quæ cernes, arma maoſellant: Me vero Magistrum esse veritas, quam tibi indico, firmiter persuader? Et si hoc tibi non satisfaciat, totum quod dixi, oculis experientia verum esse conperies, hisq; dictis oſſeſtum diſparuit: ut intelligas, quod ego ſolem ar-
matus favere paliū ipſis Hispanis! Propterea in
hoc habitu & ornamento tibi appari: & claves
has geſto, ut aperias Ferdinanduſ Regi portas Ci-
vitat̄, quam obſidet, & ab ea Agarenos omnes longe
propulſet. Unde ſicut Christus Magistri partes ex-
executus, quando Exprobavit crudelitatem deſ-
cipitorum, ita quoq; in praefati caſu S. Jacobus
Magistri officium exercuit circa peregrinum.

17. Multi S. Jacobum illi lapidi protioſo qui Chalcedonius vocatur, comparant, ob multas rationes. Primo quia ſi haec gemma incaleſcat, palcam ſibi attrahere noſcitur: Ite lap̄i calēfa-
tus paleas attrahit. Jacobus à Divina charitate incaleſcenſ, quoſ iuſfideliū animas ad fidē per-
traxit? & in particuliſ ſiquidem novem ex His-
pania aſſumptos & adoptatos diſcipulos, deinde duos Magos Hermogenem ſcilicet & Phileta. Item Lupam Reginam quæ per miracula per S. Apoſtolicliquias patrata, ad Christi fidem con-
verſa, ſumptuoli ei ex proprio palatio ſuo tem-
plum exiſtit. Aliam quoq; iuſfelicis & miſera-
bilis cujusdam animæ paleam ē manib; Dæ-
monis & Inferni flammis ſuſtulit & liberavit: Cū ad Infernum à Daſmonib; diceretur, B. Ia-
cobus occurrit, & ipſam ab inferno & à Daſmonib; liberavit. Voluntiſ ſuſper Scriptorū, quod Chalcedonius ad collum gestatus, activitatē habet iluminandū mentem, ad ſuperandas o-
tiones difficultates, diaboliciſ quoque illuſionib;
reliſtendi & conſervandi virtutem: Perſonat̄ & portat̄ facie vincere causas, reſifti illuſionib; Daſmoni, & virtutes conſervat. Ad cuiuslibet Magistri officium pœctet, ut doctrinam veram atque Catholicam in ſalutem animarum alios edocet: moduti quoque tradat ſuperandi difficultates ab Hæretiſ vel infidelib; contra fidem Christianam moras & excitatas, pro-uti Jacobus fecit, qui falſas rationes & cavilloſa Magorum argumenta diſſolvit, illuſionib; quoque Diaboliciſ intellectum Hermogeniſ & Phileta obſuſtantibus, ne verum Deum agnoverent & adorarent, pro virili ſua parte fe-
oppoſuit, fidem in iis qui iuſfidelite depo-

fita ad Dominum ſe converterunt ſtrenue co-
ſervavit.

18. Ipſemque ſanctus Apoſtolus, qui Doctor & Magiſter gentium fuſ, Saeculum Ju-
dicum Magistrum tuum recognofcere non eiſt. dedignatus, ſiquidem ad ipſum configit ut Ca-
tholice fidei dogmata cum ipſo confeſſet, qua-
fine Jeroſolymis ipſum expreſſe convevit. Un-
de Chryſolomus affirmit, quod Iovi Pauluſ
Ieroſolymam, ut conſerret dogmabituiſum
laſobo. Magiſter itaque fuit doctriña ejusdem
Apoſtoli, eam dilucidando, explicando, can-
que liberando à cavillationib; multorum qui
eandem à veritatis ſemiti devire queſebat.
Cur enim S. Jacobum tantum in materia co-
peribus bonis (de quibus Apoſtola ejus ellat-
terillimā) ſcriptiſt exiſtimatis? Et quidem
hoc particuliari ſenu quod Fides ſine operis
mortua eſt? utique hoc dūntaxi moſto, ut
nimur mentem illuminare eorum, quib; ſidem ad juſtificationem noſtrā ſuffici
credebant, S. Pauli doctriña inſiſti dicunt:
Arbitramur enim juſtificari hominem per fidem,
Iacobus timens ne quis ex Paulo erraret, paten-
tia ſolam ſidem juſtificare, ſcribit ſuam Epifolā
hoc fine, ut doceat opera requiri ad juſtificationem.

19. Alii Jacobi Magiſterium per aham qua-
dam ſimiſtitudinem vel Analogiam expedie-
runt, faciendo ipſum Carbunculo ſimilem gen-
it; nimur pretiolissimā quæ inventi polli-
que omnes alias in ſplendore ſuo excede:
Dicunt carbunculus, quia videtur quā car-
ignis non ardore, ſed ſplendore, cujus fulgor iſtu-
tus, quod nec noſtrū vinceat, luci immittat-
bris, adeo ut flammis ad oculos vibet. Lufianus
Rex in more poſitum habebat, quod in die ſole-
mni Corporis Domini ad frontem equi ſuſ-
pendi curaret Carbunculum quendam luci-
dissimum, qui vias & plateas quas obib; lumi-
ne ſuo illuſtraret: Praſerebat in fronte equi Car-
bunculum tantum & tam fulgidum, ut plateam
illuminare videretur. Ehem quā ap̄e Apoſtolo
noſtro hæc gemma competit, quando nimur
veluti Magiſter doctriña Evangelica geni-
lum & iuſfideliū mentes illuminab; doce-
do, ut veritatem agnolcere, verumque Deum
credere poſſent. Ita inter Gentiles & Iudeos duxit Pau-
lo, Iacobus, omnes ſua ſapiencia & ſanctitatem illa-
minavit. Nolo hoc loco præcine aliam illa-
quandam Carbunculi proprietatem in die eſt,
enim Plinius quod aquis perfuſus inardet,
& in aero poſitus ſplendeat magis. Jacobus

persecutionum aquis in charitate magis magis
qui accendebarunt. An non enim ardentis claritatis effectus fuit, quando ad Martyrium procedens, paralyticum sanitatem ab ipso depositum prorinus sanavit? Quem Apostolus invocato Christi nomine sanum effecit. Josias qui cuncte fune ex collo suspenso tenebat ligatum, viiso praedicto miraculo, veniam ab eo postulavit: Eripe veniam dedit Iosua & siculum pacis etiam ipsi contulit. Sic etiam Caribunculus acero impositus splendescit magis, ita quoque Jacobus in amaritudine mortis constitutus, dum sanguinem suum funderet, vitamque pro amore Christi prodigeret, tanquam magnus Magister omnes alios Martiri tormenta patienter sustinere docuit. Ita Jacobus in persecutionibus magis charitate Christi exarxit, id quoque primus inter Apostolos martyr occubuit. Et tanquam Magister doctissimus (non minus quam Julius Caesar) duas nos lectiones edocuit, una qualiter per verbum Dei ferire, altera vero qualiter pro fide Christi mori debeamus: Discere ferire, discere mori.

20. Optarem scire causam quoniam inter omnes alios Apostolos ad solum Jacobum quantum fidei mysterium de passione & morte Christi Jesu praedicare spectaret: Passus sub Pontio Pilato, Crucifixus, mortuus, & sepultus est. Mysterium sanguineum & cruentum martis & mortis, in quo omnis generis bellum instrumenta concurrent, nimirum gladii, clavi, spinæ, Crucifixus, Lanceæ & varia quoque in militia usitata actiones militares acciderunt, nunc perfidae & proditories, & militum, id est, Judæ defectio- nes, mox eozundem recuperationes, & de novo aliorum acquisitiones, latores nimis & cæ- turionis, nunc insultus & invasiones nocturnæ, quales in horto videntur Gethsemani paulò post falsorum testimoniorum strategemata & subdolæ inventiones, nunc præstantium turpes fugæ, qualis fuit illa meticulosorum disciplorum, de quibus dicitur: Relicio eos omnes fugerunt: Nunc eujusdam est primoribus rebelliones: Mu- lier non novi illum. Nec Ducis Generalissimi captivitas: At illi manus iniecerunt in eum, & tenuerunt eum. Videntur quoque in hoc myste- rio profunda & horrenda vulnera, sanguinis copiose effusiones, crudeles immanesque cædes. Ac proiademy (tertium istud Martiale, non à Pe- tro, aut a Joanne nec ab Andrea aut ab aliis, sed a solo Jacobo praedicatum est: quia tractans fa- brilia fabri, & ut Poeta scribit:

Navita de ventis, de Tauria narrat Arator. ^{lub.} Ovidius.
Enumerat miles vulnera, Pastor oves. ^{infib.}

Quia Petrus à Redemptore nostro creatus est, Papa, & potestatem accepit exercendam in celo & in terra, id est hic Deum prædicavit tanquam creatorem cali & terræ, dicens: Credo in Deum In symb. Patrem omnipotentem creatorem cali & terra. Ad Apol. art.

Audirem petinebat prædicare Filium Dei tanquam veracem Melchiam nostram mortali carne amictum, quia fuit primus inter discipulos, qui ipsum tanquam talen recognovit, eique una cum Simone fratre suo obedientiam reddidit: ^{1.} Joan. 1.
Invenimus Messiam, quod est interpretatum Christus, & adducit fratrem suum Simonem ad Iesum. Ac proinde ei soli conveniebat eum tanquam talen prædicare, dicendo: Et in Iesum Christum filium ejus unicum Dominum nostrum. ^{2.} In symb. Apol. art.

Joannes qui discipulus fuit amori totaliter deditus, aliud mysterium notificare non debebat, quoniam mysterium amoris, quale est incarnationis verbi, dicendo: Qui concepitus est de Spiritu sancto, natus ex Maria Virgine. Jacobus denique de subjectis martialibus tractat, de armis feliciter, de vulneribus, de sanguine, de conflictibus, de morte: dicendo: Passus sub Pontio Pilato, Crucifixus, mortuus, & sepultus. Unde facilè conjecte possumus, plurimum Ducem bellicum strenuissimum fuisse, qui eadem die qua Generalissimus fuit, id est, 3. Martii pio fide dimicando sanguinem suum fudit, & mortuus est. In hac autem passionem & mortem Christi prædicandi functione, egregium quoque Magistrum se esse probavit, siquidem per dilectiones conguas & terminos Philosophicos magnam omnibus de- dit satisfactionem? Actionem affigando per Ly passus, Agens autem innuit dum art. Sub Pon- to Pilato: Qualitatem autem acti onis indicat, cum dicit: Crucifixus, terminum quoque ex- primit actions, cum dicit: Mortuus, operis denique complementum afferit Ly Sepultus. O Dux bellicosissimus! O Magister Eximius atque do- cissimus. Ex scriptura nostra est quod mortuo Ioseph gens eius supra sepulchrum illius Solis exierunt statuam, in magni illius miraculi memoria, quoniam illum firmiter consistere fecerat. Ad conseruandam memoriam illius prodigi quo solem stiterat. Hanc solis statuam appellauit tamnam shares, id est imago solis. Quantò igitur posteriori jure gloriolo Apostolo nostro, aurea quædam sculpenda est imago, in comparatione ad heroicas illas actiones, quas tum in qualitate inclyti-

^{3.} Joan. 1.
v. 41.

Ibid. art. 4.

^{4.} Tho. de
Trus. in
sej. S. Iac.
Apol.

Mm. 3 ducis,

ducis tam in conditione Magni cuiusdam Magistri laudabilissime edidit? Sit autem statua ista Cæsar's statuæ non multum dissimilis, quæ velut bellator ensem in dextera, id similitra autem tanquam Magister sustinet librum, hæc-

que ei subnectatur Epigraphe: *In utroque Iu-
bus Sic enim propheticō correspondebit van-
io, quo dicitur: Ecce testem populi mei dedi-
cūtem, ac præceptorem genibus.*

SERMO VIGESIMUS PRIMUS

IN FESTO

S. ANNÆ.

Multa filie congregaverunt divitias, Tu supergressa es universa.
Proverb. cap. 31.

I. **T**ametsi major pars hominum cum integrō necessitatis vel egestatis exercitu absque ullis indulsiis conficeretur: fortuna tamen sapientia iis ad quos proponet prodiga manu felicitatis excēdit, dum iisdem divitiarum quasi montes aggerit, gremiumque suum argento & auro plenissimum expandit: *Copia singulorum sunt, quiis egeant, infinita multitudo, inquit Romaus faciūdix patens Tullius.* Hæc fortuna Aeneum Decēnam summa quadam constante ex Septem cum dimidio millioib⁹ auri locupletavit, quām ille summam posse dedit quidem, sed nouā estimavit. Tanta itidem erat in Mæcordiæ Regia auri abundantia, ut quadragesies mille equi illam ferre non sufficerent. Quam opulentus unicus tantum privatus in Ægypto fuerit, vel ex hoc facile conjectere licet, quod suis alimentis pariter & stipendiis sustinaverit octoginta millia equitum exercitus Pompejanis, atque ad mensam suam adhibuerit quotidie mille nobiles, idque tantò cum apparatu, ut cibi & potus autē phialis & lancibus inferrentur, & pro qualibet ferulo aurea isthac supplex renovaretur. *Civis Idem l. 36.* quidam Romanus, cui nomen erat P. Clodius, palatium quoddam sibi in habitationem comparavit centum quadragesimam septem milibus stercioris, ex quo centu quoad divitiarum suatum reliquum facilē deduci poterit calculus. Pailas qui tandem libertus fuit Claudi Cæsar's conferat cumulum ex septem cum dimidio millioib⁹ auri, quibus ex æario publico adjuncta

fuerunt quadraginta ærcorum millia. Rex Iordanum in Peride adeo dives erat, ut in sui Metropoli Pelimbrore pro omni nata belli occasione suis stipendiis quotidianis sustinuerit leonina millia pedum & triginta millia equorum, ac denuo octes mille Elephants alimenta subministraret. Soldani Babylonie exercitus ab hoste suo dissipatis passus est stragam magnam, in qua que hostii in prædam ceciderat, furerunt incredibilis, amiserunt quadragesima milia currunt, qui pleni erant armaturi, atque passion laminis expolitis, quadragesies item milie hastas quarum cuspides ex puro polo auro fabricatae fuere, scælae, quas secum ferabant, etiam ex solido, & fusco argento, nonnullæ etiam aure erant: *Fuerant in eodem exercitu scælae prorsus aureæ & argenteæ.* Candaces Æthiopum Reginae continuis stipendiis sustinebat quinqueq̄nta miliatorum millia, & quadragesimam mille alios viros, in diversis exercitibus occupatos prout praesens Coronæ fuit postulabat necessitas. Ex splendorē & opulentia munerare, que Plinius Junior, de rebus pœnali distribuit, de divitiarum quas possidebat, quantitate facilē poterat conjectura. Dum enim Filia Quintilliani tradidet nos tui quinqueq̄nta centorum millia donavit sposa, & totidem sponsi, cumque fiduci horum munerum valore nimium fuisse pacos vide- retur, munificum hoc donum, *Manusculum pœnali nuncupavit.* Romano cuidam juveni, qui omninabatur Firmus, trecenta centorum millia assignavit. *Calvinia cognata lux in augmen-*

*Cic. 2.
offic. Cor-
nel. Taciti
l. 13.*

*Franc.
Picas l. 2.
de Strygi-
bus.*

*Plin. l. 33.
c. 10.*

*Idem l. 36.
c. 15.*

tum doris sue dedit centies mille scuta. Alia quadraginta millia Metilio Crispini donavit. Pro studiis Juventute in literatum studiis sustentanda quinquagies mille anticipate assignavit, & trigesies mille scuta in annuū censum collocavit, hinc igitur ducite, quoad reliquias, quas habebat divitiae facilem calculum. Pithius Cœleus, qui ab aliis Birtius dicitur Datus Regi muneri loco obtulit Platanum & vitrem quodam ex puro auro fabricatam. Idem quoque Xerxi Darii in Regno successori, prodigiam divitiarum suarum amplitudinem ostendit, quādo exercitus ejus quinque milibus, tam quoad corporis alimoniam, quam quoad stipendiū sustentavit, cūm exercitus Xerxis ascenderit ad numerum septingentorum nonagesita octo milium militum, si unicuique militi stipendiū loco singulis milibus tria tantum dedisset scuta, sumptus Pithii summam inservebant duorum millionum per singulos menses, & per quinque menses decem milliones, & tamen post omnes hocce etrogatos sumptus, quadraginta milliones in parata pecunia in exercitu reliqui manebant: Quis unquam a limate poterit divitiā s., quas Salomon in solo auro posse distinxerit? Pater ejus David pro fabrica templi post se reliquit triginta milliones, quibus centum & octo milliones & tis proprii adjunxit. In sepulchro Patri, magnificētia tantum & pietatis argumento. Collocati fecit mille milliones, & tamen adhuc in ariato Regio superfluerunt, ter mille centum & octo milliones? Inde Scriptura facit dicere: Fecit ut tanta esset abundantia argenti in Ierusalem, quanta & lapidum. Verum enimvero quoniam omnes haec modi hujus divitiae abiebunt? Divitiae vestra patres facta sunt. Et ut sanctus Bernardus ait: Quid vobis cum terrenis divitiae, que nec vera, nec vestra sunt. Potius veritate divitiae illæ duntaxat censenda sunt, quae ad spiritum pertinent, quae nonquam amittuntur aut evanescunt, quae possidentur in hac vita & pariter conservantur in altera, de quibus Salvator noster loquens dicebat: Si verè divites esse cupitis, veras divitias amate: dicat id ipsum sanctus Bernardus: Vera diutie inquit, non opes sunt, sed virtutes. Et in his omnes Sancta Anna divitiae constituebant: id otibus, prærogativis, dignitatibus, & divitias spiritualibus, que à multis utrisque sexus sanctis participaverunt: Multa filia congregaverunt divitiae. At vero S. Anna tanquam Beatisimæ Virginis Mariae vera & naturalis Mater, & consequenter Avia Jesu Christi Filii

Dei vivi & veri super cunctas alias privilegiata extitit. Tu supergressa es universas. Unde sancta Brigitta illam appellavit: Omnipotens Dei Cæzopylacum, quia thesaurum super omnia sibi amabilem in suo utero reconcedebat. De hujus itaque gloriose Mattii excellentiis fusi dicemus, spatio interim, quod quantū ego sum facundiae inops, tautudem vos futuri sitis quoad devotionem erga hanc sanctam divites & opulete, id eoque fiducias misericordias daturi sitis. Odiamus.

2. Filios qualitates, nobilitatem, & divitias parentum suorum hereditare quotidiana non docet experientia. Quantum ad qualitates, certissimum est quod filii matrizzant. Unde Euripides dicere solebat: Nunquam ex malo Patre bonus filius. Et Demolthenes affirmavit, quod communiter à Genitoribus digni filii nascentur minime dissimiles, adeo ut si nonnunquam contrarium accidat, id casuale accidens sit & infortunium. A viris egregiis perinde quasi facio quodam id accidat, improbos proficiunt filios. *Demosth.*

Hic naturæ effectus eriam à Sancto Valentino Archiepiscopo observatus fuit, idēc dicit: Filiū imitanter parentes ut plurimum & parentes trāsfundunt in filios, non solum proprietates & passio-

S. Tho. de Villan.

& aegritudinis corporalis figuram, colorem formam, motus, habitus, sed etiam passiones animo-

Nat. B.

rum, mores, ingenia, virtus, & virtutes &c. Verum M. V.

enimvero quod Sanctam Annam omnino cōtrarium accidit. Nam ipsa omnem dignitatem, prærogativas, & excellencias à filia & Nepote suo fili vendicavit. Ob horum namque respectum Deus in ipsa accumulavit omnes gratias & divitias spirituales, quas imaginari nobis possumus ei convenientes. Unde Lansbergius inquit, Quis insciatur Annam multas gratiarum copia cumulatorem factam à Deo Optimo Maximῳ, qui ipsam Unigenitum sui Filium, ex filia ipsius carnem nostram mortuatu affumpturn, Aviam prædestinavit dulcissimam fore, ut quo Filius nata celior, eo Genitrix Mater gratiarum multitudine & altitudine diuina nosceretur. Quod Anna Mariam pepererit, quæ verè DEI vera mater fuit, hoc inquam taliter quandam in ipsa beatitudinem cauavit, ut super omnes alias creaturas facta sit veneranda & privilegiata. Ita testatur S. Fulbertus, cūm ait: Verè beata & omni veneratione habenda, & quodam privilegio sacro prædicta Mater, quæ omnium antecessit marces in concependo & generando eam, quæ suum & omnium generans Cœtorem.

S. Fulbert.

for. in ortu

B. M. V.

3. De hac gloriose sancta videtur mihi locutus

Eccles. 24.

v. 19.

tus fuisse Ecclesiasticus, quando illam terræ & hotto Jerichuntino assimilavit, dicens : *Quasi plantatio Rosa in Iericho.* Optarem etenim lete, quidnam in hac Rosa speciale fuit, quod adeo per ceteris celebretur. Forte quia similis est iis, quæ (at Poetæ singuli) vascuntur ex sudore Latonæ, quæ mane candidæ apparent, meridiano tempore purpuræ, nocte autem in viriditatem quandam transeunt? vel quia similis est iis, quæ ante peccatum vascabantur in terrestri Paradiſo, quæ spinas non habebant? de quibus S. Basilus scribit: *Verum Rosa tunc spinis carebat, postea vero pulchritudini floris adjuncta sunt spinae.*

S. Basil. ho.
5. in He-
xam.

Sim. Ma-
jol. col. 5.

Avicen-
apud Vine.
Belluae
in Spec. nat.

Achill.
Tacius l. 1.
de Leuc. &
Cliteph.

Hugo Car-
dinal. in c.
24. Ecclie-
st.

Hugo ib.
dulce non incredula.

Adrichom.
4. Verum enim vero quidam est ratio quod
in descrip-
tione Terræ sive in Iericho, non vero in alia Civitate,
sancte in aut regione nascitur? Respondent aliqui, id
foste Elisei fieri quia Rosa Jerichuntina similes sunt Rosis
Et Saligna Chinensis, quæ licet arida sint & siccæ, in
nocte ramen natalis Domini nostri Jesu Christi, sunt virides & florent, expandendo se se fer-
secus ac si vernum tempus aderet: in testimo-

nium Virginis partus. Harum una Romana-
lata fuit anno sancto 1625. in mente Decembri, 14. Ed.
qua in nocte Natalis Domini, villa est floruit, &
recens, & purpurascens. Nomen igitur Rosa
optimè convenit Mariæ, ejusque qualitates pal-
cherrimè exprimit: *Quia exter floris au-
cella.* Rosa autem Hierichuntina, id est, in
Iericho nata dicitur figurata & ad majorem su-
am Annæ gloriam. Pro quo notandum es-
terram Iericho ab aquis salinis mitigata fuisse
esse sterilem. Transeuntem autem Hierichon to-
garunt incolæ, ut cum terra opima sit, sed ter-
ris, is cam pristina bonitati restituere & secu-
dam reddere dignaretur. Qui ut eos confal-
retur, salem sibi adseri jussit, eumque una
fontis cuiusdam aquas iniecit dicens: *Sicut aqua bas, & non erit ultra sterilitas.* Unde de-
lo tempore terra illa producebat Rosas exced. Omne
locatiores ceteris five specie, five rubore, five colori.
Ac proinde Ecclesiasticus infestæ volobet: *Sicut plantatio Rosa in Iericho?* Grecus legit:
Plantatio Raurum; id est, Beata Virgo orta est de
terra sterili, qualis erat terra Hierichuntina sig-
nificans sanctam Annam, ab hac namque ova-
jam Sale Elisei, sed gratia coelestis secundaria
nata est Rosa quedam virginea, sive Maria
eius filia. Advertendum autem est hoc loco,
quod Rosa odorifera Civitatem hanc Jencho
nomine honorat, Iericho enim juxta interpre-
tationem Ariæ Montani & Rabani Mauri, idem
est quod locus odorum: *Iericho locis odora-
tus, seu florens interpretatur, forte hoc Rosarum
genus loco nomen dedit.* Vel ut alii affirmant: *Iericho*
*apud Hebreos odorem notat: unde ab ea (id est Maria
Rosa) dicta videtur urbs Iericho.* Adeoque com. Maru-
Jericho denominationem suam non dedecit Ro-
sa, sed potius econtra Iericho nomine suum fortia-
bita sit à Rosis, id est Ecclesiasticus per hanc simili-
tudinem: *Quasi plantatio Rosa in Iericho in-
ferre volebat.* Annam omnem suam dignitatem,
nobilitatem, & excellentiam à pulcherrima suc-
pari rosa, id est, Maria Virgine filia sua, Magi-
que Dei Matre recepsisse. Hanc fuisse credo
meum Rodulphi Agicola, quando elegans
poema de ea cecidit:

*Conficiens præstant altos beneficia parentum
Tu contra Nata nobilitate caro
Magna quidem meritum que tuis petitis fidique
Quis neget? At nata haec plendifera fa-
ciet.*

5. Ello.

D. M.
Hoc d.
mal. a.
Enriq.

5. Etenim Moyses de Monte descendit, ut populum suum tevideret, & pracepta a Deo subi data publicaret, ut ab eo observarentur? Sacerdotem textus quo adam magna ponderationis circumstantiam adferit, dicens: *Cumque descendisset Moyses de Monte Sinai, tenebat duas tabulas Testimoniorum, & ignorabat quod cornua esset facies suis ex conformato sermone Domini. Quænam est haec tam prodigiosa virtus Mofaci immunitatis? prout quam ascenderet mox ait: Non erat cornuta facies sua. Postquam vero cum Deo locutus fuerit, rediundo ad populum suum, coruatum faciem referebat. Scie percuperem, qualeam fuerit hoc ornamentum, quod Moyles in facie grecabat Abulensis dicit? Procedebant radii magni fulgoris, qui adeo resplendebabant? ut non possent filii Israel intendere in faciem Moyssi proper gloriam vultus ejus. Idem & à Lycano & H. gone Cardinali constitutatur, dicentibus: Radii mōri fulgoris serebantur de facie ejus, quia reverberabant oculos inservientium, quos Apostolus appellat gloriam vultus Moyse. At vero quales erant hi radii, qui adeo luminescunt in vultu Moysis re spendebant? Isidors glorie radios fuisse affirmat: Descendens Moyse cum tabula facies ejus glorificator videbatur. Unde facies ejus cum tanto lumen excolli relucebat, ut missum Solis planeta esse videtur: Quasi Sol radian tissimus Moyse suam gloriam, id est, radios sua lucis efflauit, adeo fulgos, ut Hebrei in faciem Moysei quasi alterum solem inueniri non possent. Ecce igitur qualiter Moyses de Monte rever tens a Deo imperatur, ut in vultu suo gloria radii resplendent. Desidero igitur, O Auditores, causam effectus illius investigare, si quidem in bona Philosophia, effectus non datur, qui originem suam non habeat a causa sua determinata. Verum quidem est, quod latius textus hanc solum causam assignet quod sci licet cum Deo locutus fuerit: Ex conformato sermone Dei. Verum ratio ista mihi non totaliter satisfacit, Moyses enim alias & prius eum Deo locutus est, nec tamen subsecuti sunt similes effectus. Sanctus Methodius effectum illum non ascribit simpliciter habito cum Deo colloquio, sed portius materiae subiectæ, de qua cum Deo loquebatur, quæ attinebat Mariam Virginem quæ veracis Melech futura erat Mater: *Moyse ille magnus, proper figuræ intellectu difficilis, quæ Virgo tangebant, diuinus in monte communatus est. Vt ignorante te [O casta] Sacra menta edoceretur. Quod si igitur in vultu Moysis gloriösi ob-**

Palearium Sanctorale.

N n

Michol

ib. v. 14.

Michol uxor sua stans ex opposito ad quandam palatii regi fenestram, similemque Regis exorbitantias videntes, valde inde turbata fuerit, ac proinde desperxerit eum in corde suo, domumque reversum Regem aspere reprehenderit, per contemptum & ironiam eidem dicens: *Quam glori-jus fuit hodie Rex Irael, id est, quam ignominiosus.* Certe nisi huic rei latens aliquod subuersus mytiliter, condescenderet regis *Conjug*, illam que ex mille titulis bene fecisse crederem. Verum, O Auditores, state attenti ad Davidis Regis rationes, certus enim sum quod iis auditis & bene penitatis Davidi Regi tanquam Principi valde prudenti sitis acclamatur. Potro omnes facti Scriptores in hoc conveniunt, quod Area Dei Beatissimam Virginem Mariam figurari: Et quidem alios inter sanctus Ambrosius, qui dicit: *Arcam quid nisi sanctam Mariam dixerimus.* Et Ludolphus Catthusianus: *Maria est per Arcam Testamentum prefigurata.* Id quod David Propheteta etiam cognoscebat? imo quod plus est, eam è stirpe sua nascituram prævidebat, quod ipse post multa & multa secula, & post longam quandam generationum feriem ejus patres futurus esset? atque ideo hocce punctum considerando, tantus in ejus corde surrexit jubilus atque laetitia, ut se Regem esse obli-

ginatae. Quænam divitiae, quæ dotes, aut tene-
lentiae dignitati suæ poterunt comparari? *¶* *¶* *¶*
peraressa est uniti veras.

7. Porro circa ejusdem Regis personam & actiones aliam quamdam confidationem intuamus? Hic etenim licet Deo gratus esset, homo tamen erat, & tanquam homo peccare poterat, siquidem *Nulus fine criminis viviri impossumus*, quam homi sapientia effective peccavit. Primo, quidem quando *vidit mulierem se lavantem, quia autem mulier pulchra valde*. Ex aspectu autem mulieris istius quid subsecutum est? *Misericordia David nuncius tulit eam*. Quid vero deincepsitum fuerit, in Sacra Scriptura legit potest. Secundo ut ei quod acciderat, ne in detenus ab aliis congruum adferret remedium, alium quendam commisit errorem non minoris gravitas & normitatis, dum faciliter Generali Campi Magostro sive Duci Iacobu literas scripsi teatos & querens: *Ponite viam ex adverso bello, ut per nos intereat*, id quod etiam executione punctillissime demandarum fuit, ut proinde innocens Ursias sine culpa condemnatus fuerit ad mortem. *Et mortuus est Vras Hethus* Quae et Deus in dignatus facinus illud impune dissimilasse noluit: sed Nathan Prophetam ut eum graviter reprehenderet, errorisque commissi gravitate oculos ponet, ad eum misit, qui tandem, & dici solet, plumbeo pede incendens, parabola quadam, singulari cum dexteritate usus, couque Davidem perdoxit, ut errorum suum agnoscens, suamque culpam propria ore confessus, remissionem peccatorum suorum a Deo impetrarit. Ut tamen eum magis & vehementius confunderet, omnia a divina benignitate collata efficaciter exprobavit, dicens: *Hoc dice Dominus Deus Israel: Ego omnitem in Regem super Israel, & ego eruite de manu Saul, & deducam bi domum Dominitus, & uxores Domini tui in sinu tuo, regiam domum Israel, & dominum Iuda. Paulo post vero subjungi: Ego parvus sis ipsa, adieci tibi multo majora*. Verum O Nathan offendo & promitto, cave ne contra regulam illam pecces, quia dicitur: *Ne quid nimis. Dic enim lodes O Nathan, Nuquid David Rex est? Regem esse, dignitatem inflatus adeo sublimem, ut divinum aliquid particeps. Quid igitur Deus David in majus regia dignitate deinde potuit? Cestum etenim est, quod David sceptrum & diadema non repererit in cuius infantia sua, neque Regni investitum deprehenderit in fascinis, sed DEUS solus est,* qui

D. Amb.
serm. 25.
Ludolph.
Cartb. I.
P.C. 12. C.

D. Th.
in 4. dist.
16. q. 94.
a. 2. apud
Mich.
Solon de
Instit. En
jure t. 1. q
3. a. 6.

*D. Amb. liter tapiro. Elatus enim gaudio in saltationem
ubis supra. eripit : pravedebat enim in Spiritu Mariam de
germine suo Christi thalamo sociandam ? inquit
magnus Ecclesiae Doctor Sanctus Ambrosius.
Ex hoc autem Davidis Regis antecedente, ad
spirituales sanctas Annae dicitas facilis deduci-
cet consequentia, id est, facile colligi possunt
protogratiae & dignitates, ex hoc quod non à
longe. Et post multas generationes, sed immediata
Magiaæ Dei Matri Matiaæ Mater fuerit, ori-*

qui hanc præminentiam ei donavit. Tunc igitur illam velut ordinariam quandam & mediocris considerationis gratiam fuisse existimabis? Et separata sunt ista? Quomodo parva? Interrogat Abulensis: Nam Deus dederat David magna munera, cum rulerit eum de pascuo, & fecerit Regem, dederitque ei nomen, juxta nomen magnorum, qui sunt in terra. Si judicasset ista esse parva, ipso esset superbus & ingrauius: Ideo Deus nibil ei dare debere, sed potius affirme quod dederat. Nathan profecto melius dicere non poterat, jam enim DEUS absolute disposuerat, favorem quandam ei exhibere, qui omnes alios excederet, sicut Sol omnibus stellis præminentem, neminem excellentiam omnium maximam, divitias opulentissimas, culmen aliquod Corona & sceptro suo longe dignius & eminentius, deinde ipsomet Regno majorem sublimiorē que honorem: Adiicit tibi multa majora, id est Messiam verum ex stirpe sua nasciturum & descendensurum: Nasciturum ex te Messias. O Anna mater gloriissima, quantus est favor ille, qui tibi de manu magni Dei obtigit, praeterea illo quem David obtinuit, looge excellentior. Huic namque datæ fuere promissiones, tibi vero fuit concessa promissionum factarum executio. Hic Regnum habuit & Coronam, in sanctam Annam autem major redundat excellentia ex quo quod Mater sit Matræ, & Avia Messiae filii magni Dei. Atque ideo incomparabiliter major est duplicita hæc sanctæ Annae dignitas, quam omnibus Davidi exhibiti favores, tametsi hi sunt vere innumerū: Credendum plane est hanc beatissimam, qua mater existit matris Domini & Christi avia, amplissimis benefitis, gratiis, & privilegiis divinis fuisse exornatam & insignitam, cum fuerit superna soni videlicet Christo tantopere conjuncta.

8. Fidelissimus Abraham Patriarchæ servus Ezechiele, ut verbis Abraham domino suo per iuramentum firmatis fidem faceret, Mesopotamiam versus se recepit, in mulierem quandam omnibus imaginabilibus perfectionibus prædictam dominio suo Iacob eligeret, qui pro voto Abraham sponsa ejus esset. Dumque ea quæ promiserat executi us discederet, inquit faceret textus: Gen. 24. Abiit ex omnibus bonis ejus portans secum: & versus Civitatem Nachor contendit. Nescio quæ non curiositas me hoc loco extimulet, ut rescam quid boni, pulchri, aut pretiosi Ezechiele secum attulerit ad honorandam muneras domini sui sponsam, omnino enim existimo dona hæc ne-

quam vulgaria fuisse sed valde eximia, pretiosa & opulenta, eo vel maxime quod Abraham opulentissimus esset, ipseque Ezechiele secum attulisse dicatur de omnibus bonis. Nonnulli existimant ipsum attulisse annulos, monilia aurea, gemmas pretiosas, margaritas vestesque superbissimas, aliaque ad sponsalitiam spectantia ornamenti, mundumque muliebrem opulentissimum. Abulensis vero Hebreorum quorundam opinionem adducit, qui dicunt eum chartam quandam præsentasse cui inscripta erat donatio omnium bonorum, tam stabilium quam mobili, quæ Abraham filio suo Iacob donare statuerat, quorum omnium sponsa sua futura esset moderatrix & Domina: Dicunt Hebrei, quod portabat Ezechiele unam chartam, in qua confitebatur Abraham donare omnia bona sua tam mobilia quam immobilia filio suo Iac. Et portans illam chartam aequivalenter portabat omnia bona. Docti quidam Rabisi affirmant in illa charta contentum fuisse donum quoddam sponsæ offerendum longe excellentius & pretiosius omnibus donis antea dictis, illi namque charta inscripum erat spes de futuro Messia, quasi Abraham servo suo dixisset, Apud quod si in Melopotamia de possessionibus, de Franc. censibus, de divitiis, denique de sposo filio meo Mendoza interrogatus fueris, respondebis maximam quam in virid. sperare & optare possint opulentiam, maxima- L. I. per vi- que divitias in hac charta contineri: Responde me gil. Nat. pro omnibus divitiis unam labera spem, spem de fu- turo Messia: hac una spes meus altior animus, hac una vivit. Hanc solam spem, scilicet Messiam ex stirpis suæ linea nasciturum omnibus divitiis suis portiorem estimabat. Unica hæc spes Abraham feliciorē reddebat, quam omnes ejus divitiae. Nunc igitur considerate, quod si Abraham fuisse Pater, & Sara vel Rebecca Mater Mariæ, prout fuerunt Joachim & Anna: aut si Messias fuisse proximus eorum nepos, prout istorum erat, si Iesum & Mariam vidissent, si cum ambabus locuti & conversati fuisserint, si illos sustinuerint & portassent, atque strinxissent in brachis suis, si cœlius ipsis permisum fuisse illos amplexari & amplexari, prout de Genitibus Mariæ, ad minus saltē de S. Anna cedere possumus, hanc utique gratiam pluris estimarent, quam omnes mundi divitias atque thesauros. Unde quando hi S. Genitores Mariam filiam suam, & Anna Iesum Dei filium depotem suum in brachis tenebant (affit. Th. de mandat enim nonnulli, Quod mortua fuerit B. Anna Truis. in pest quam vidi Chribum natum. Et quod Filium vit B. An. Dei ex filia sua incarnatum agnoscere, amplecti, n. a.

arque adorare meruit, uterque illorum ex majori cordis abundantia dicere poterat : *Huc una sibi noster alitur animus, hac una vivimus.*

9. Ille Propheta triste oenium attulit Ezechiae Regi Israels, scilicet Deum ejus vita ultimum terminum brevi ad futurum determinasse, eumque proinde monuit, ut cunctis rebus suis mature ordinandis prospiceret, eo quod brevi mortuorū esset : *Dilexisse dominus, quia morieris & non vives.* Et quidem tamē si iudicatio sive infirmitas Regis istius gravis esset, nihilominus quia infirmi bene semper sperate consueverunt, ad hujus spei anchoram suorum quoque desideriorum navicularum alligata habebat, futurum confidens, ut cuncta corporis mala ad portum salutis brevi exonerare posset, veruntamen quia Isaías infensus erat horoscopus, qui naufragium ei certum committabatur, ideo o tantum in corde suo dolorem sentit, ut in amarissimum fuerit planū resolutus, adeo ut nemo inventetur, qui consolari cum posset. *Et flevit Ezechias fletu magno.* Itane! Rex igitur, qui animo semper generoso & intrepido esse debet, adeo se signatum ostendit & paullanum? Sanctus quoque Hieronymus hunc Ezechiam plorans valde miratur dicens: *Certe iustus erat Ezechias, & corde perfecto, iuratus erat ad Dominum, plorare non debuit.* Potiù multi fletu hujus Regis compatuntur, ejus hate causā assignantes quod scilicet coelebs morieretur, nec filium haberet, cui Regnum reliqueret arque Coronam. Ita Hugo Cardinalis: *Quia uxorem duxit, nec filios procreavit.* Alii ideo ipsum de imminentie sibi morte tristatum fuisse dicunt, quia scribat inimicos suos ex morte sua exhibundos & gaviosos esse: *Cogitabat ut morte sua hostes sui latarentur & dicent, ob eam causam illum est vita defessisse, quia absituli de medio dolorum aras, & ejus mortiem panum sacrilegū falso interpretarentur.* Alii ideo ipsum fleuisse dicunt, quia iudeoiserat, in aetate 20. Antornum constitutus, est enim mox longe ingravior juvenibus quam senibus. *Quia juvenis erat triginta annorum: juvenibus autem mors est aserbior.* Veriò tamen opinio, in quam major Expositorum pars concurredit, est, quod fleverit, eo quod per mortem suam filium & lignam generationis suę detinueri videret, adeoque promissiouem Davidi de nascitu ex semine ejus Messia factam, in se deficeret, leque proinde a tanti nobili, digna, & illustri parentela excludendum esse. Dicat hic aliquis, Ergone possibile est quod res illa tanquam animo ejus

*Isa. 38.
v.2.*

Ibid. v.4.

*D. Hier.
t. adiu.
Pelag.*

causare potuerit molestiam & oculis planton? Potius vita tua, Corona regis, & Majestas tuae jaucturam desere. Veruntamen hoc omnia nihil prorsus feci in comparatione ad Marię & Messiae consanguinitatem & parentelam: *Flevit* (inquit Glossa ordinaria) *pro moriebatur sine filii, & promissionem patrum suorum timebat peritaram.* Et Busebius abugic: *Iure lugebas à serie Nativitatis Christi jo-
minis David futura, suam posteritatem evitare
dolebas.* Unde colligunt quod Majestas Mariae & Messiae estimatur parentelam, quam Coronam, divitias, Regnum, & vitam. Oigit ergo Anna Mater gloriola, quatenus nobilior, quicunque Mater esse poterit, quæ vera & naturalis Mater fuisti tais filia, quæ vera Dei Mater emis Tua dignitas cum Coronis, sceptris, diuinis, Regnis, & thelaeis comparata, idem nihil videatur, ac si autem plumbō compararet. Ta Mater fuisti mulieris illius, qua in propagativis & perfectiōibus nullati libi in tuo mundo similem agnosceris? ipsiusque Deum incarnatum habuisti nepotem. Quid insperatum potest? quid potest ultra desiderari? In singularijs et universis.

10. In facie Genesim perspicuum habemus, quod Enos filius Seth primus fuit, qui ut priores patris beneficis gratias ageret, Dei nomine invocare coepit: *Iste epius invocare nomen Domini.* Litera Hebreorum legit: *Sperauit invocare nomen Iudei Domini.* Busebius Bonifacius in Catech. Lippomannus & sanctus Cyillus Alexandrinus de Deo cunct quod sperarent invocare. *Sed sperauit & sperauit.* Quidnam? *Vocauit Deus. Dei nomen Enome & Divinitatis titulo honorauit.* Venit Enome enimve o quidnam praetulit, ut se dignitatem & magnum redderet? Cura augustinus in tractatu Divinitatis non potius Abelo conclusus sit, quia ejusdem & forte maioris sanctitatis fuit quam Enos etiam nam ab ipso metu Dei filio vocauit et per antonomasiā justus: *Abel iustus.* Quidnam est igitur morivum illud quod in Enos p. 23. teliquis inventum est, quod illum tanto honestius Abel digniore rem reddidit? Breuius pro beneficiis difficultatis intelligentia investigandi hi videatur ratio, cur inter tot Regum coronas ad Christi Genealogiam speciem suum, etiam connumerata sunt quarum multae infames & peccatrices, & sanctissimas flore prouide multum alienæ, omnium Thamut forniciantur, Raab meretriz, Ruth Idololatria Abraham, & Bersabea adultera. Unde sanctus Hieronymus

baud immerito admiratur, quod quævis mulier honorata & bonæ famæ à Christi Genealogia sit exclusa, ibidemque hæc quatuor prædictæ solum locum habeant, que verecundia larvam in vulnῳ suo ob commissa criminis portant: *Nostandum in Genealogia Salvatoris nullam sanctorum assūmimulierum, sed eas quas scriptura reprehendit.* Rēspōdētēt Expositores, quod tamēt hæc mulieres à tot illis & coronatorem capitum numero merito excludi debuissent, nihil minus dignæ existimatæ fuerint qua in eorum numero admittentur, propter merita filiorum suorum, qui in omni virtutum genere sunt eximii, omnibusque filiis dotibus instruti, qui hominem aliquem illudrem valdeque conspiciunt reddere possent: *Inter regales Christi Do-
bavit. 2. mini progenitores, pretermis sanctissimis regalissi-
mæ Eoīng, mīj que feminis distinctè scribuntur, Thamar for-
matrīs, Rachab mōretrix, Rachabolatrat, Bech-
fabea adultera.* Audite rationem, quæ protinus subiungitur: *In quo explicatur quantum orna-
tur parentes ex filiis. Tantam dignitatem per fi-
lio unū merita sunt secuti.*

11. Ecce igitur tibi sicut viam apertam per quam pertinere possis ad difficultatis istius intelligenſiam, cui scilicet Enos potius quam Abel attribuatur etiū & honorificient Divinitatis: *Speravit, imo obtinuit vocari Deus.* Abel etenim quia a Cain fratre suo in flore annorum suorum occidit, nec conjugem habuit, nec liberos, Enos autem omnino coeternum accedit, is enim filios genuit tam præclaris qualitatibus imbutus & conspicuus, adeoque in virtutibus eximios, ut filii Dei dicuerint: *Videntes filii Dei filias
hominum, quod est pulchra &c.* Ideo propter respectum filiorum, Pater Enos, a quo descendunt, Divinitatis denominatio honorati meruit: *Ostinetur vocari Deus.* Atque hinc est quod supradicti scriptrorū propter istud punctionum op̄ time consideratum dixerit: *(Filios genuit tan-
ta virtute conspicuos, tot fascinibus religiosis
claros, ut dum ipsi habentur filii Dei, patrem
suum fecerint acclamari.)* Quippe quando Enos
tor divinorum filiorum Pater effectus est: *Quasi
natura ipsa videtur esse divinus.*) Quod si ratio
hujus scripturarū efficax est, & valet, quales itaque
erunt divitiae spirituales Annae, quales dotes &
prærogatiæ, quæ in ipsam ex eo redundant,
quod mater fuerit filia talis, quæ maxima & au-
gustissima est, quam hactenus usquam habuit,
aut deinceps habiturus est mundus, quodque
Dei Opt. Max. unigenitum Filium ex eadem

filia verum habuent Nepotem. Quod si Enos
Divinitatem obtinuit, si illi attributa est excel-
lentia maxima Divinitatis, eadem utique ob
eandem rationem sancta Anna debebitur. Et
si sapientis in Proverbio Marti dicit, quod si filios
suis bene & honeste educaverit, iudicem futuri
sunt delitiae animæ tuae: *Eredi filium tuum & Prov. 19.
refrigerabit te, & dabit delicias anima tua vel ut Septuaginta
leprosina legunt: habet ornatum anima tua. ta.*
Quenam mater unquam vel aliam reperiit pos-
sedit, majoribus prærogativis dubius, & excel-
lentius locuplerata quam sancta Anna? ipsa su-
pergressa est universus.

12. Cercissimum est apud Philosophos quod
omnes possessiones, facultates, vel scientie nobis-
tilitatem suam accipiunt a dignitate objecti quod
respiciunt, quod vocatur: *Circa quod, quia inter D.Th. 1. p.
dicunt relationem. Ac proinde laeta Theolo-
gia inter omnes scientias, tam practicas, quam corp.
specularias est nobilissima?* Et siue doctrina
Sancti Thomas dicunt: *Secundum dignitatem idem ib.*

materiæ Theologia est dignior, quia est princi-
paliter de iis, quæ sua auctoritate rationem tran-
scendunt, & Deum pro objecto suo haber: Deus
est objectum hujus scientie. Quo nullum inven-
ti potest ens perfectius. Et consequenter inven-
ti non potest scientia Theologia nobilior. Et
quis est qui nesciat dignitatem semper professio-
nem astimandam esse, quæ exercetur circa au-
rum & gemmas, præ quavis alia quæ circa ferrum
& terram exercetur. Quod confirmari potest per
argumentum ab eminentia dignitatis fæcedota-
lis desumptum. Haec enim inter omnes dignita-
tes Ecclesiasticas sublimissima est, & ut nonnulli
Theologis scribunt, adeo magna, ut *Divina vir-
tute nec esse posse, nec fungi nobilior, quam Eucha-
ristia peragitur Christi corpus.* Id autem vetum es-
se vel exiude patet quod Papa tamen Papa sit, *Ioan. Bap.
Pozza l. 12.* attamen in quantum Sacerdos non est plus Sa-
cerdos, quam quivis alius Sacerdos Catholicus: *c. 2. in Euse-
b. Nec proficiens repertus aliquid in sacrificio Papa, eidem
quam alterius Sacerdotis, quia in sacrificio Sacerdo-
tis alicuius simplicis tantum continetur de corpore
Redemptoris, ubi specie panis & de sanguine sub spe-
cie vestri, quantum in sacrificio Papa. Unde tametsi
Deus facere possit nobiliores Angelos, cœlos,
homines, & animalia, verumtamen an nobiliores
facere possit Sacerdotes ignoto? siquidem Sacer-
dos ordinem quandam dicit & relationem ad sa-
crificium quoddam, quo nullum dignius esse po-
test, siquidem in Deo incarnato pariter & lacta-
mento consistit. Si nec divina virtute esse non idem ib.
potest*

potest nobilis sacrificium, nec singi poterit nobilis sacerdotium: Sacrificium & sacerdotium sunt relativia, ergo quod sublimior est dignitas sacrificii, et major est dignitas sacerdotii. Agedum igitur, O Auditores, Dicite fides quotidiana erat objectum circa quod, in quod scilicet affectus & cognitio-nes sanctæ Annae dirigebantur? Videā filia sua Maria. Qualis era Maternitatis suæ terminus concretivus? Maria ejus amantissima filia? Num forte huic unquam in sanctitate & dignitate inventa est similis? Minime gentium, qua Nec pri-mam similem Virga est, nec habere sequentem. Ab hoc igitur objecto ipse dignificata est. Hic ejus conterminius, magna & ineffabilem ejus arguit nobilitatem: Maria est Aurofodina, ex qua sancta Anna divitiarum suarum eruit aurum: Anne dignitas eousque erexit, ut nulla queat esse major de potentia Dei si in creaturam nudam ordinetur. Filium enim conficit, qua nulla illius, melior, & nobilior esse potest considerata Deipara Maje-state.

13. Vetus enim vero facile hic replicate quis posset, quod cum conterminius sacerdotii sit sacri-ficiū, objectum autem circa quod Christus sacramentatus: Conterminius autem Materiota-tis sanctæ Annæ sit filiatio Mariæ, bene inde se-qui videatur, quod major sit sacerdotii dignitas, quam Maternitatis S. Annæ. Sed nolo minu-tas hasce ingredi difficultates, sed veritatem ejus suo loco discutiendam relinquo, hoc tamen con-fidenter dixero, quod cum sacerdotes reperi-an-tur sine numero, unica autem sit Mariæ Mater, majori in pretio habeatur suo seculo sancta An-na, quam Sacerdos Christianus: Nam preio-
qua rara, preiosissima que singularia & unica. Gemma illa majori in pretio habetur, qua nullam sibi similem habet. Etenim quod si in mun-do tot reperiuntur Phœnices, quot Aquilæ, to-ridenque Aquilæ quot Phœnices, utique Aqui-læ Phœnices longe antecellerent. At vero quia unica tantum & sola Phœnix est, Aquilæ autem multæ sunt, ideo Aquilæ non sunt in tanta aesti-matione, in quanta Phœnices sacerdotum totus est pleus Christianissimus. Matres autem Ma-riæ, non sunt inventæ; nec possunt inventari plu-
res præterquam unica, unde eadem circa hanc quæ circa Phœnicem recurrat ratio: Quia rarissima est, & Phœnicis instar singularis, & una. In ipso veluti brevi epitome compendiata sunt omnes spirituales divitiae, omnia gratiarum do-na. Ipsa supergressa est universas. At vero quoniam medio adeo extimum favorem obtinuit, ut scili-

cet post tot sterilitatis annos filiam quædam patret, quæ tantam ei conferre excedentia. Medianisibus orationibus & Eleemosynis, qui una cum sancto Joachimo confitee suo fami-bat. Ut per hoc nos docet, quod familiæ adhi-bere media debeamus, si quod desideramus, a Deo obtinere velimus. Quare idipsum moni-ti & exempli loco in cunctis casibus obvia de-serviat.

PARS SECUNDA.

14. *M*Vta filia congregaverunt divitias, Tu-pergressa. Tales ac tantæ sunt Sanctæ hu-næ spirituales divitiae, ut in præscripti tempore brevitate exprimi nequeant, imo quo plus cele-brantur, tanto plus de ea dicendum ac celebra-dum restat. Unde occasione capto vehemen-ter admirandi, quod nec in sacra Scriptura, nec in Sacris Evangelij ulla ejus fiat mentio, cum ri-men ab iisdem de totalis personis tractetur, tam viris quam mulieribus, quæ longe minoris sit conditionis & sanctitatis. Clavis clavum tra-det, id est, per aliam quandam difficultatem mo-tam dignam habet poterimus hujus difficultatis resolutionem. Etenim sanctus Mathewus quando prima vice de Beata Virgine Maria me-minit, illam levè valde brachio & obiter quæ ac perfunctorie tangere videtur, solum dicens: *Iacob autem genuit Ioseph, Virum Mariæ, de qua natus est Iesus, qui vocatur Christus.* Curoblecto de Beata Virgine non recenseruntur sive excelfus, excellentiam sanctitatis, virginitatis candori-rem, radios glorie, & incomparabiles splendo-res virtutis? Forte per prærogativum eis multiplicitatem aliquam in memoria pallus & confusionem. Antoridus pictor famosissimus in-tela quadam, ingeniose & cum ingenio magille-rii sui specimine celum depinxit, ita tamen, ut in eo nec zona Zodiaci, nec Stellæ, nec Planetæ, nec Luna, nec aliud quodvis ornamentum ap-pateret, sed solum in eo pulchram delineavit. Solis sphærarum? Causam autem ejus ab Eupha-note interrogatus, prudente respondit, exli-mate se effigiat sole, qui maximum calo dif-fert ornamentum, superfluviam esse quævis a-liam adiectam pulchritudinem, imo in tam no-bilis planetæ conspectu, atque præsenti omni-no obscurandam esse. Equidem Beatissimam Mariam Virginem celum quoddam esse, Sanctus Joannes Damascenus perspicue affirmati-cens: *Celum & sedes Dei est Maria.* Sanctus Ma-

Matthæus sanctitatis coloribus illam depingit, executioni mandabit, incarnationem sui adorando, quid inde sequetur? *Exaltebitur cornu nostrum, id est, dignitas nostra.* Quod est idem ac si diceret: Ipsemet Deus ineffabilem Mariæ excellentiam contulit, dum illam in Matrem suam elegit, eodeinque tempore mirificis donibus sanctam Annam locupletavit, quando sanctæ Anna filiam in Matrem suam elegit, eamque singularissimè honoravit, dum sicutipsum ejusdem sanctæ verissimum Nepotem esse voluit. Unde D. Tho. Angelicus Doctor sanctus Thomas de Virgine p. q. 21. a. dicit: *Virgo Maria propinquissima Christo fuit, in corpore secundum humanitatem, quia ex ea accepta humanam naturam.* & ideo præ ceteris majorem debuit à Christo gratia plenitudinem obtinere. Et meritò quidem, siquidem. *Quanto aliquid magis appropinquat principio in qualibet genere, tanto magis participat effectum illius:* Christus autem est omnis gratiæ principium secundum Divinitatem auctoritatem, secundum humanitatem instrumentaliter: ac proinde Evangelista Joannes dicit: *Gratia & Veritas per Iesum Christum facta est.* Ergo consequenter, quia Virgo Mater præ omni alia creatura Christo vicinissima fuit, ab eo quoque superflueret est per gratiam locupletata. At vero, O Auditores, dieite sodes, quisnam post Mariam, quamvnum ad humanam consanguinitatem Salvatori omnium proximus fuit? Sancta Anna utique, debeat igitur quoque post Mariam præ quavis alia muliere gratia & gratiis locupletari, ut hac ratione verificaretur Prophætia, qua dicit: *In beneplacito filio tuo, exaltabitur cornu nostrum, dignitas nostra;* atque ob hunc respectum ambæ supergressæ sunt unius veræ.

15. Viderunt mihi quod Regius Propheta David laetam Matrem Annam, ejusque filiam Mariam cum æterno Patre loquentes introducerat, ambæque gratias Deo agendo dicant: *In beneplacito tuo exaltabitur cornu nostrum.* Quæ verba à diversis diversas patiuntur interpretationes. Hugo Card. ibid. Flodoardus Cardinalis dicit: *In beneplacito tuo, id est, non in nostris meritis, sed tua bona voluntate exaltabitur in futuro cornu nostrum,* id est, dignitas quam habebimus in futuro. Alii per ly beneplacito, Verbum Incarnatum intelligunt: *In beneplacito filio tuo.* Quando igitur, O Pater æterne, unigenitus filius tuus beneplacitum tuum

16. Ilias Propheta de Christi stirpe loquens, sub virgæ radicis & floris metaphora ita propheticavit: *Egredietur Virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet.* Per hanc virginem Rupertus Rup. Ab. Abbas Mariam Virginem intelligit: *Virginem de ibi ergo glossa, radice Iesse, sanctam Virginem Mariam intelligimus.* Similiter Glossa orthoaria dicit: *Egredietur virga, id est, Virgo Maria.* Pulcherrimus autem flos quem progerminat, Jesus Christus filius ejus est. Et flos de radice eius ascendet, id est, Christus, qui dicitur flos: *juxta illud: Ego flos Campani.* Radix unde virga immediate nascitur, mediante qua florem progerminat, sancta Mater Anna est? Hæc est radix illa benedicta, qua surculum protulit & virginem, virgaque florem super quem requiescit Spiritus almus. Porto fundamentis exploratis, desuper quandam artificio-

se cujusdam difficultatis machinam, superadie-
scimus: *Et Flos de radice ejus, id est, virga aescen-
da.* Flores non nascuntur immediate ex radice,
sed ex germine sive virga. Quomodo igitur Isaías
dicit: *Flos de radice & noa de virga?* Etenim
juxta Rupertii Abbatis Tuitiensis doctrinam hoc
idem est, ac si diceret: *Hic divinus flos non mi-
noris aescimat se de radice, id est, de Sancta Anna*
tanquam Nepotem ejus, progigni, quam quod
de virga seu virgulto Mariæ Matri sua nascatur,
unde ut Avianus suam factam Annam speciali-
ter honoret, voluit, ut Isaías Propheta expre-
sset: *Flos de radice ejus aescendet. Non magis je-
Maria Filium Christus, quam Anna gloriaratur esse*
nepotem.

17. Sancta Mater nostra non jam diviriatum
sed thesauro plenissima fuit. Etenim scire de-
sidero, quo sine in hoc solenni die, gloria Sanctæ
nostra consecrato in Misericordia legatur Evangelium
de agro, in quo thesaurus latebat absconditus:

Matth. 13.

*Simile est Regnum calorum thesauro in agro ab-
condito.* Quis autem quis est hic ager? aut quis
nam est ille thesaurus. Porro legitur quod Lu-
cullus dormienti umbra quadam seu phantasma
quoddam apparuerit, cinq̄e dixerit: *Expergeſe-
re & vade ad mare, ibi namque quendam amico-
rum tuorum ē navi jamjam egressitem repre-
ties, qui magno te vidende defidio tenet;*

*Iohn. Bapt.
Fulg. lib. I.
cap. 5.*

Lucullus amicustus Anteūtius venit, ut tecum sis. Expergefactus igitur mox secutus est monitum
in somno sibi propositum, intellexitque Romani
quasdam Cilicie nave persecutorum esse, que
ut leviores, atque ad lugum capiendam expedi-
tores essent, statuam quandam immensam pon-
deris marmoream in littore exposuerant? Quam
ille ut invenit, & attentius consideravit, vidit pro-
tinus Autolici amici sui nomen in ea expressis
grammatibus exculptum. Cum magno igitur
laboro adhibitis machinis domum suam statuam
illam deduci fecit, tandemque in cognitionem
veniens multam tamque admodum pretiosam
latere suppellectilem, tam aperiūfecit, inventa-
que in ea statua inestimabilis pretio thesaurum
O ingentes Luculli divitias! Etenim sancta Ec-
clesia nos quoque hodie mouet advenisse hunc
quendam amicum nostrum, id est, sanctam
advocatam & protectricem nostram Annam, cu-
jus hodie celebramus festivitatem. Illam itaque
recepimus obviam illi procedamus, aedamusque
mare in Evangelio hodierno nobis demonstra-

tum, cum dicimus: *Simile est regnum calorum thesau-
ri gena missa in mare, & ex omni genere pisonia-
gregans, ibi namque in agro, quodam littore
cinco statuam quandam teperius, parag-
tem in sinu suo thesauro amplectere:* *Simile est
regnum calorum thesauro in agro abscondito.*
Genetolis & audax vir ad instar Luculli agum
hunc si non inventit, saltem sibi comparabit
mit: *Et emit agrum illum, & felicem illum, &
forzatum quisquis sit.* Verum dicit eccl.,
ubi latet thesaurus iste? In agro. Quindam u-
tem per agrum intelligentem obseruare compul-
teras, quibus hoc nomen Agum conflat. A Anna.
Genitrix. R. Regna. V. Virgin. M. Matrem.
A. Anna. G. Genitrix. R. Redemptor. V. Virgin.
M. Matrem. Quali spiritus saeculus figura-
dare vellet in hac nobili statua S. Anna. the-
sauro quendam contemplari, scilicet Virginem
Mariam, thesauro inquit in excelsum
omnium excellentiarum, digniarum, dona-
rumque spiritualium, quas a filia sua Maria, &
Iesu nepotulo suo feliciter hanc invenerat.

18. Similis quoque fuit in genite in mai-
Evangelico repertus: *Simile est regnum calorum
hominum quarenti bonas margaritas. Si tamen sup-
ponamus similem quoddam foliis in imagine
expressi, qui radiis suis ultimam & perfractam
tribuerat, hac ei adjuncta Epigraphe: Tu pha-
dorem, Tu decorem. Venuntane margarita no-
stra S. Mater Anna, noua tolta à Sole Chilto,*

*v. 7.
46.
8. 2.*

verum etiam à Luna Maria excellenter fu-
sum gloriam traxit. Unde Nepotulo suo Iesu
dicere potest: *Tu foli plenderem: Edita autem:
Tu Luna decorem.* Porro de Pytho legitur quod
quando gloriosi facti suis feliciter terminatos in
partiam reversi sunt, ab omnibus excellens no-
men illud, Aquila Generosa, impositum & ac-
clamatum facerit. Quibus illi respondit: *Per vos Aquila sum, vestris armis veluti vestris
pernis sublevor.* Idem quoque S. Anna dicere
potest, nimur si tanquam Aquila generosa
ad inexplicabiles exercitus suum praerogativas &
divitias spirituales, factum id est, alis & plenis
michi mortuatis cum a Maria filia mea, tum a dilec-
to Iesu nepote meo. Qui vivit & regnat
in facula saeculorum

Amen.

SERMO VIGESIMUS SECUNDUS
IN FESTO
S. DOMINICI CONFESSORIS.

Et Patriarchæ Ord. Prædicatorum.

*Sancti per fidem vicerunt Regna, operati sunt Iustitiam, adepti sunt
repromissiones. Ad Hebr. cap. II.*

Quod si qui densis tenebris sunt involuti, lucis dieque claritatem videare aut advertere non possit nullum mirum videri debet, cum enim obscuritas objecta obtenebret, potentiam visuam pariter impedit, quo minus circa illa activitatis suæ exercere functiones possit: at vero quod ipsum lumen obtutus spectantium obscurare possit, ne objectorum species in pspillarum speculis sese reflectere aut iofluuare possiat, id cuiuslibet merito à veritate & verisimilitudine valde alienum videbitur, cum oculi sine lumine, sint sicut vœ inter tenebras talpæ ab amica autem lumen umbratum fugarice, ad perfectam eorum omnium quæ colore vestiuntur visionem disponantur & habilitentur. Verumtamen ipsa nos quotidiana experientia docet quod à lumini, quod in splendidissimo sois Planeta resideret, excessibus, nisi quis oculis A quilibet sit praeditus, visus noster adeo obtundatur, ut ad videendum totaliter reddatur inhabilis ad eum fere modum, quo 1. Cor. 3. fraclitæ. Non poterant intendere in faciem Moysi proper gloriam vultus ejus, vel uti Saulo accidit, 49. v. 7. quando Circumfulxit eum lux de celo aperitur, que oculis nibil videbar. Ac proinde qua ratione ego hodie oculis mentis meæ magnum Patriarcham Dominicum contemplari potero, qui inter glorias suæ radios luminosum resplendet? aut quo modo ebumbra me potero, ne visus hallucinetur, neque intellectus à sanctitatis suæ splendoribus confusus remaneat? Haud dubie hinc ceptum est plurimum celeberrimorum oratorum lapiens consilium, quo, cum oculorum suorum obtutus directe in eum figere non possint, eundem sibi sub variarum metaphorarum umbris ob oculos statuunt, Rhetorice coloribus

Paoletti Sanctorale.

Oo

matan

*Ioan. Car.
ibag. t. 1. de
eum sub specie virescentis Lauri exprefſerunt; si
Chri. Reſecut enim Tiberius Lauru ucebat, eandem capitii ſurr. l. 14.
ſuo imponendo, ut ſe à fulmine tueri posset: ita hom. Io.
quoque Dominicus umbra protectionis ſuæ, & Et Vinc.
orationum ſuarum efficacia omnipotens dexteram, Justitia vindicatrix per tres formidabiles ſpec. hiſſ.
Bella. in
ſagittas, peſkem, famem, & bellum exercenda ar-
t. 7. 6. 3.*

matam, continuit, quæ alias extremam mundo ruinam minabatur, utpote qui effrænis in carnis dissolutionibus luxuriabatur. Alii eundem conati sunt repræsentare sub signo stellæ cujusdam flammivomæ, quæ ab auta Spiritus Sancti fugatis tenebris originalis maculæ caliginibus, in sereno frontis sue calo apparuit, sicutumque jucundum gratiæ diluculum portando demonstravit, Dominicum è numero illarum stellarum futurum, quæ juxta Danielis Prophetiam splendide scintillabant: *In perpetuas eternitatem.* Multi illum exhibere tentarunt sub mystico cœli symbolo, siquidem continuum quasi gyrum fecit per Hispaniam, Franciam, Germaniam, Poloiam, Italiam, Mauritaniam, Thraciam, ab Oriente ad occasum, ut Evangelicæ veritatis lumen deserteret ad illos, qui in ignorantia tenebris & in umbra mortis sedebant. Dominicus etenim Cœlum fuit, quod loco via lactea in se habuit incontaminatam Virginitatem. Cœlum fuit, in quo loco solis resulget splendidissimus Sol Ecclesiæ Magnus & Angelicus Doctor Aquinas velut Pulchra Luna splenderet Catharina Sœicensis, velut stellæ tot sancti emicant, qui Cœlo Empyreo gloriösè resplendent. In hoc Cœlo Zodiaci zonam constitutum tres summi Pontifices, innumerabiles Purpurei Patres, magna Ecclesiæ ornamenta, infiniti item Prælati, Episcopi, Archiepiscopi & Patriarchæ, qui Christi gregem vigilansimum custodiunt. Me quod attinet, ne inter tot gloriarum sancti hujus Patriarchæ splendores visus meus totaliter obtundatur & hebetetur, statui cœco quodammodo velut in nocte, intra Fides sua vela procedere, quia *Fides est de non visis.* Et quidem in hac præscripti mihi temporis modicitate sanctum hunc Patriarcham in mentibus eorum qui me auscultant, veluti quoddam Fidei Evangelicæ prodigium exprimere, ostendamque verificari de illo id quod scribit Apostolus: *Sancti per fidem vicerunt regna, operati sunt Iusticiam, &c.* Anno 170. dum Ecclesiæ gubernaret summus Pontifex Christi in terris Vicarius Alexander Tertius, Imperii sceptrum autem sustineret Fridericus Primus, vivebat in Callaroga, territorio Hispaniæ, Diocesis Ozomensis, duo conjuges valde illustres, nec minus Deum timentes, quam nobilis è Guismonorum familia, Felix & Joanna. Vi-sum autem est cœlo ambos hōsc conjuges felicitare, prolem eis concedendo, filium scilicet quendam, qui splendor Ecclesiæ mundi gloria, & Athleta futurus esset sanctitatis famosissimus. Appropinquare autem partus tempore, digna-

tus est ei Deus in visione quadam aperire, quod tuto suo Canem quandam gerat, luminosam & ardenter faciem quandam, ore suo ferentem, ex fronte suis splendores in omnes se mundi partes diffundentes: *Hujus mater gravida sibi via est in qua ita te continere in alvo Catulam ore preferentem secum, quia editus in Lucern, orbem terrarum invaderet.* Quod ei Prognosticum quoddam fuit, quo ei prædictebatur futurum ut in lucem suum quandam ederet, qui doctrinæ sua luce ignorantes hæresem, culparumque tenebras fugeret. Certum equidem est infinita Sapientia Domini diffusa sit alia media, quibus id ipsum devotæ Geometrici demonstrare potuerint. Cur igitur ipsius potius sub Cœvis & facies accensæ metaphoræ præsentare voluit? Nunquid ipsum conquisitus candidus Harmenii insinuat, ut post maximus & ardentissimus fortius erat amor Virginitatis, Harmenius enim, mos masculini, quam pelliculae sua candorem fardos aliquibus derupare? Apriusque loco ardentissime fulillum quoddam ope suo detinisset, utpote virginæ puritas nobis trophaum: Certainum quidem est, quod Divina mysteria a nobis penetrinqueant, dicente Davide, *Iudicia Dei abyssus munda: Veruntamen si vera visionis hujus expolitum in investigandæ me vellem ingredi, dicere utique, Canem fidei, sive fidelitatis symbolum esse.* Ac proinde quando olim fidei servataz reddite volebant, eum de quo quæstio erat, cogebat per canem jurare, si Piero Valeriano credimus dicenti: *In Phædone per canem jurat, cum patet fidei & obsequium eum praestandum ius, qui rerum habent in Civitatibus moderantur.* Canis autem hic accensæ & flammivomæ faciem portabat, quia ignis elementum, inter omnia aliud est maxime actuum & operum expressivum. Volebat igitur Cœlum Matrem Patriarchæ certiorem reddere, quod filius quem exulta erat. Prodigium quoddam fidei futurus esset, candens ad Majorem Dei Gloriam, Proximique salutem, operum argomento semper exercitando. Ad dendum insuper, accensam quoque faciem fidem nobis Dominicæ repræsentare: Ac proinde Candela quæ in sacra Purificationis B. V. Mariae: Gratiæ remota accensæ portantur, fidem in populo et illis splendescentem significant: *Lumen significat bonum fidem populum.* Similiter in funeris diebus septimanæ sanctæ, quando Passionis & mortis Jesu Christi memoria celebratur, candele dominicas extinguantur, eo quod fides in Apostolis defecit, unica tantum accensæ remanente, ad signifi-

16. c. 71. ficandum, quod in sola Matia Virgine fides conservata fuerit: *Fidem significant, qua in sola virgine remansit, per quam postea omnes fideles educti & illuminati sunt?* scribit Durandus. Deus igitur duobus nobis & devotis Gusmannis Felici & Joannae revelare voluit, Charissimum vice-
rum suorum pignus, Dominicum, *Fidem* quan-
dam habitum non ordinariam, quæ non sol-
lum ad propriam salutem sufficiat, sed dupli-
cam, quæ nimirum prodigiosus futurus esset Hæ-
reticus & Catholicis, Hominibus & Deo, Mun-
do & Cœlo Empyreo.

2. Porro servi Dei, virtute fidei magna opera-
ti sunt prodigia: *Sancti per fidem vicerunt regna,* inquit Apostolus, subdit Sanctus Anselmus:
Quia Deo credebat, & in Deo confidebat. Ve-
rum enim vero si nobis ab effectibus argumen-
tandum esset, inventerimus utique neminem
deo in fide prodigijsum fuisse, prout fuit San-
ctus Dominicus. Hugo Cardinalis de iis Dei
servis intelligit, qui ambitionis affectus vicerunt,
reculando dignitates & Prælaturas: *Vicerunt
regna, id est, Prælatorum presumptuam ambi-*
*Hugo
Card. ad
Hab. c. 11.* *tionem contra superbos, qui appetunt regnare &*
dominari. Ceteri quodsi hi effectus ad fidei par-
tes pertineant, ut S. Paulus exultimat, Dominus
cuius multas Ecclesiasticas dignitates, ei à summis
Pontificibus sponte oblatas, & in specie tres
T. Tom. de egregios Episcopatus reculavit: *Varia à multis
Trif. in flumina Pontificibus offerebantur dignitates, &
vitæ eius, inter alias tres Episcopatus oblati sunt, quos tamen
constantissimè recusat.* Charitas enim quæ fidei
germana fotor est, ei persuadebat, bono proximi,
non vero propriis dignitatibus acquirendis sibi
D. Tom. intendendum esse. Non querit quæ sum. At vero
d. h. 7. Angelicus Doctor S. Thomas Apostoli men-
tem exponens dicit: *vicerunt regna, id est, Reges,
vel etiam Regna eorum.* Videaturque hæc Do-
ctrina Angelica valde conformis esse quibufdam
in scriptura recentis eveniibus. Voluit enim
Deus, ut Moyses & populus Israëliticus omnes
Provincias & Regna, quæ calcantur à pede
ipsorum, sibi compararent, quotquot scilicet
continerentur in spatio à deserto Libani, & à
magno fluvio Euphrate, usque ad mare occiden-
tale, ibique Jurisdictionis ipsorum termini clau-
derentur, quoque pedem suum ulterius pro-
grediendo ponere possent: si quis autem huic
ipso loco possessioni fæsi præsumeret oppone-
re, eum per iplos debellandum & superandum
esse. *Omnis locus quem calcaverit pes vester, ve-*
ritas erit, & deserto & à Libano & à flumine

*magno Euphrate usque ad mare occidentale erunt
termini vestri.* Verum dicat quodnam motivum
Deo unquam persuadere potuit, ut Moysi con-
cederet, quod tot regionum, Provinciarum at-
que Regnum Domini invadere & obtinete
posset? Quodnam apud Deum habebat meri-
tum, quo Deum ad hoc disponere potuit, ut ei
Dominum concederet adeo vastum & am-
plum? S. Bernardus totum fidei, qua Moyses D. Bern.
pollebat, adscribit dicens: *Magna signidem fides serm. 32.*
magna meretur, & quatenus in bonis Domini fidu-
cia pedem porrexerit, eatenus possidebis. Enim-
vero si quis merita Moysi cum Dominicis meri-
tis, & fiduciam uisus cum alterius fide compa-
raverit, id esse comperiet, ac si umbram
cum luce, terram cum gemmis, plumbum cum
auro æquipararet vellet. Ac proinde Dominus
Fidei armis dimicando (affirmante S. Gre-
gorius, quod Deus militibus suis ante omnia fidei Vide in
fortitudinem præbet omnium Provinciarum at-
que Regnum, quæ pede suo calcabat, factus Fides.
Indice V.

culosè apparuit : In terram respiciens denarium
natum divino illic jacentem vidit, quem protinus à
naua tolli jussit. Verum ô Domine, ait ignota
quid Non sunt facienda miracula sine necessitate.
Calus hic adeo levis momenti, maximè qui de-
narios spectat, non te cogit ad patrandum mira-
culum, imò verò quia S. Pater scribat opus iusti-
tiae esse operatum suā mercede non defraudare.
Fiat ergo miraculum { ita apud te statuerat S.
Dominicus } ut nullum committatur iustitiae
delictum. Id quod mihi evidenter argumenti lo-
co servit, unde probem sanctam Patrem tan-
quam fidei prodigium, adeò in ea singularem
fuisse, ut per fidem operatus sit iustitiae.

5. Huic doctrinæ S. Pauli Hugo Cardinalis
adjingit: Operati sunt iustitiam. Sed quā ratione?
Carnem propriam iustificando, & puniendo per ip-
sum macerationem contra voluptuosos. Porro Do-
minicus fidem habuit adeò magnam, ut in exer-
cendo ejus actibus vere fuerit prodigiosus. Cer-
tissimum enim est quid Peccatum sit offendere fa-
tu Deo, offensa autem contra Deum facta, sunt
actus contra iustitiam, per illas namque benefac-
tori aucto ingrati & molesti sumus illi cui ex
obligatione reverentiam debemus & veneracio-
rem. Econtra vero actus iustitiae compensativa
est dimina illata vel in hac, vel in altera vita refac-
cione vel compensatio per effectus pœnalitatis,
qua ut Sacri Theologi docent : Satisfactione est
compensatio, seu redditio voluntaria debitus honoris
seu obsequii pro injurya alteri illata. Unde necel-
sum fuit, ut Verbum incarnatum pro hominibus
peccato per proprium sanguinem facisset:
Deus semetipsum pro nobis ut nos redimeret ab omni iniuritate. Deo prò illata iustitia recompen-
sanda dicitur, unde dicit S. Paulus: in sanguinis effu-
sionis non sit remissio. Fuitque hæc satisfactione con-
formis debito. Iustitiae compensativa & punitiva.
In hac autem iustitia punctualissime obser-
vanda S. Dominicus fuit exactissimus. Quavis
enim nocte innocua membra sua catena ferreā
ter flagellabat, donec pavimentum loci in quo
degebatur ob ejus austeritatem quasi rubescens
purpurearet sanguine. Samel quidem ad satisfac-
tiendum Deo pro peccatis propriis, quæ se com-
misile exstimat, tametsi quorundam opinio sit,
quid Nunquam in tota vita mortaliter peccaver-
it. Secundâ autem vice pro viventium peccato-
rum dissolutionibus. Tertia deinde vice pro
corum reatum satisfactione, quibus animæ
Purgatorii Divina obstringuntur iustitiae. Visque
ad minimum quadrantem. Tres singulis noctibus

recipiebat manu propriâ de quadam catena ferrea
disciplinas unam videbatur pro se alteram proprie-
tatem qui conservantur in mundo? tertiam
pro his qui in purgatorio cruciantur. Igitur Ex-
bonis propriis, id est, cum moneta propria sanguini-
più debitis propius, quæ se contraxisse existi-
mabat, satisfecit, & propeccatis alienis. Unde col-
ligetur, quod non solum operatus est iustitiam,
sed ultra iustitiam, siquidem proprium sanguini-
pœnalitatis actus adhibebit ad satisfaciendū
etiam pro defectibus alienis. Haec ratio-
ne simul cum iustitia suam manifestavit miseri-
cordiam, alienis compatiendo misericordia, ut verifi-
caetur quid fides eum impulsa ad exercendos
actus iustitiae & pietatis, ac proinde operatus est
iustitiam? vel ut alii exponunt, id est, misericor-
diam & humanitatem.

Corn. à
Lap. ibid.

6. Quotquot iustitiae restitudinem ob oculos
sibi propinquata habent, earum promissionum
quas Deus præstit, executionem suo tempore
infallibiliter consequentur, de quo Elisabetha à
Maria certior facta fuit, quando Beata Virgo eam
visitans dixit: Suscepit Israël p' rerum suum recor-
datus misericordia sua. Sicut locutus est ad Patres
nostros Abraham & Iosephum. Quod S. Basilius Lue. 1.
expoenens ait: Hoc enim implavit, quod Abraha
promisit dicens: Quosdam benedicentur in semine D. Basili.
tuo omnes cognationes terra. Et S. Paulus expresse in Cor.
id ipsum confirmat dicens: Per fidem, adepti sunt
reprofessionem. Deus Moysen & populum suum D. Thom.
consolatus, se eum à tot angustiis & miseriis in cap. 1.
qui in Ægypto tantum non oppimebatur, Lue.
liberate velle promisit. Vidi afflictionem populi mei
in Ægypto & clamorem ejus audiri, propter duri-
tiam eorum qui prestant operibus. Et sciens dolorem ad Heb. 11.
ejus, descendit ut liberem eum. Et eaucam de ter- Exod. 3.
ra illa in terram bonam & spatiōsam, in terram, v. 8.
qua fluit latte & melle. Duo illi promisit scil.
liberate eum ex Ægypto, & introducere in ter-
ram, quæ fluit latte & melle. Et primum quidem
confecuti sunt: Egressus est omnis exercitus Do-
mini de terra Ægypti. Secundum autem, quod
a populo tantopere desiderabatur, expresse
negavit prohibendo Moysi & Aaron, ne eum Num. 20.
ullo modo in delitiolam terre hujus fertilita- v. 10.
tem introdicerent: Non introducebas populos
in terram quam dabo eis: vel quam promisi da-
re eis. Circa quod causam investigare cuperem, D. Th. in
cur Deus propriis suis non steterit, cum San. Epist. ad.
Eius Thomas nos doceat, quod Promissio Dei Heb. c. 11.
efficax est, quia non deficiens Deus in promissis. Ve- leib. 7.
runtamen dicendum quod justè metebantur, ut

O o 3 DEUS

Deus Terra promissionis ingressum illis nequaquam indulgeret, siquidem tam Moyses, quam populus in fide titubarunt. Neque enim persuadere sibi Moyses poterat, quod solo verbo si facile aquam elicere posset, prout Deus promiserat, dicens: *Loquimini & illa dabit aquas?* ac proinde bis eam virginem percussit: *Percussit virginem silicem.* Unde Chylostromus: *Cum dubitatio quodam sermonibus suis admixta rupem percussit.*

Num. 20.

v. 8.

Ibid. v. 11.

v. 8.

Chrysost.

in Psal.

Ioan. de

Pineda.

Tom. 5.

e. 40. in

Eccl. Ca-

thol. 1087

n. 7.

Apud

Malvend.

in Chron.

Ord.

Pred.

Ioan. 6. 1.

Populus item adeo incredulus erat, ut potius quidvis aliud credidisset, quam quod fidem adhiberet Deo promittenti e petra vivam aqua scaturiginem? ac proinde Moyses acrier cum reprehendit, dicens: *Audite rebeller ac increduli &c.* Ob hos incredulitatis vel infidelitatis aetus Deus adeo indignatus fui, ut iis protinus terra promissionis ingressum penitus interdixerit: *Quia non credidistis mihi, non introducti estis hospitiis in terram, quam dabo eis.* Displacit Deo fides infirma, & languida, propter quam non concessit Moysi ingressum in terram promissionis, nempe quia infirmam fide aquam eduxit de petra. Ex promotionibus igitur a Deo datis, & a Sancto Dominico impetratis facili cognosci potest Fidem Sancti Patris fidei Moysi & populi sui sive coetum. Porro quando mater S. Patris Joanna, una cum filio suo Dominico Calarogo Misericordia summa cum reverentia genuflexa intererat: Sacerdos, cuius labia Spigitus Sanctus aperiebat, & movebat lingua, ad populum conversus, loco Dominus vocatum, ex Divino iustinctu motus dixit: *Ecce mundi reparator,* quasi divinitus dicere voluisset? Huic infantulo, cui nomen est Dominicus, Deus promittit mundi reparatorem eum esse venturum. Nunc igitur, o Auditores, videamus. An adeptus sit repromotionem? Etenim prae ter mandum hunc tertium & materialem, duos alios mundos inuenio. Unus est homo, qui dicitur *Microcosmos*, id est, mundus parvus, de quo loquens Joannes Evangelista dixit: *Et mundus eum non cognovit.* Quod hunc mundum Sanctus Dominicus promotionem obtinuit, quod illius est reparator futurus, quando Deus decreverat hunc mundum funditus exterminare, idque non per diluvia, ut olim, sed per tres sagittas fatales pestis, famis & bellum, ob tria gravissima peccata, superbiae nimorum, avaritiae & luxuriae, que inter homines invaluerant: at vero Dominicus orationibus suis obtinueras repromotionem, ut esset mundi hujus reparator, & una cum Beatissima Virgine eundem defende-

bat, itam Dei in pietatem communans: *Videlicet dominus dominicus aliquando Christum vestrum, & tres lanceas in manibus habentem, quae universum mundum proficeret, propter tria peccata, que in eopotissimum grassabantur, videlicet superbia, avaritiam, & luxuriam, volbeat, cum auctem. Virgo sanctissima filio suo gloriosum dominum obulisset, cessauit Christi indignatio.*

7. Secundus mundus myticus est & finialis, scilicet Ecclesia. Hoc autem & speciem quae Romae praecipua est, & Lateranensis appellatur Ieroncentio III. existens in visionem strata fuit, quasi presentem tuinam montem, adeo etiam ut nullum ejus reparanda lapide videatur remedium, id quod cordi Summi Pontificis magnia creat molestiam, verum etiam proviso videc comparem. Sanctum Dominum, qui ruinis dorsum suum opposens lapsum protinus cohibus & reparavit murorum. Nonne quodam videt in somnis Lateranensem Ecclesiam ruinam minantem, & Dominicum humeris suppositis casuram illam fabricam sustentare? Opime igitur in sacro altari vaticinatul. Sacerdos ille & minister, dum ait: *Eccom di (id est, Ecclesiastici) reparator.* Et adeps repromotionem. Mundus Ecclesiasticus ex duodecim lapidibus seu petris Apologetis edificatus fuit, quorum tres minitabantur ruinas: nam Petrus negavit, Thomas infidelis exire & Iudas traditor fuit: *Ecce dominicus mundus reparator.* Siquidem loco Petri negantis, Petrum Matrem substituit, qui Symbolum Apostolorum Credo proprio sanguine in terram scribens, confessus Deum, se declaravit fidelem. In vicem Thomae qui infidelis erat, Thomam Doctorum Angelicum substituit, qui per insigam Theologiam suam fidem corroboravit & stabilivit. Loco Iudei qui rapta fidelitate dominum suum tanquam proditor tradidit, dominicus fide prodigium subintrat. Ecce tibi igitur egregium mundi Ecclesiastici reparatorem: *Ecce mundi reparator: Ecce repromotionem adeptus est.* Ulegatus Dei filius fidelibus suis quondam se ab aeterno Patre omnia imprestatum promisit, quæcumque petenter: *Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.* Petre & accepisti. Haec promissio nulli adeo perfecte adimplita fuit in omnibus & per omnia, sicut S. Dominico, prout ipse net Superiori cuidam ex Ordine Cisterciensi revelavit, se nunquam gratiam aliquam a Deo petuisse, quam non impetravit. *Confiteor hoc tibi, me nunquam aliquid in hac*

qita

vita postulasse, quod non pro voto impetraverim. Unde quando S. Paulus scribit: *Adepti sunt re-
promissiones, id ipsum S. Dominico portus adap-
tatur, quam Abraha, Davidi, vel alii veteris Te-
stamenti: Per fidem adeptus est re promissiones.* O prodigiosam Domini fidei! O Dominum fidei prodigium.

8. Scio eidem multos fuisse qui virtute ma-
xime fidei, qua fuerunt praediti, feras superarunt,
devoratia Leonum ora occluserunt, ut fecit
Daniel, aliud eadem dilacerarunt, ut David &
Samson, id quod Apostolus insinuate voluit,
quando dixit: *Per fidem obturaverunt ora Leo-
num.* At vero S. Dominicus per fidem Leones
vicit longe ferociores: Magnum quidem & he-
roicum opus est similius feratum robur & for-
titudinem superare: Longetamen excellentius
opus est Hæreticorum voluntatem reprimere,
contra quam nulla fortitudine prævalet, utpote
qui nullam rationem admittunt, vel audire vo-
lunt, veritatem abhorcent. Unde Redemptor
noster fidelibus suis hanc prohibitionem fecit:
*Nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua. Quid-
nam per dexteram & sinistram intelligi debeat.*
Theoph. Antioch. declarat: *Dextera significat
Christianos, colentes Christum, sedensem ad dex-
teram Patris, per sinistram vero Hereticos indicat.*
Per illam igitur prohibitionem dicere solebat,
Catholicum & hæreticum adeo procul à se
invicem remotos esse debere, ut unus nesciat
quid faciat alter. Hoc monitum Spiritus sancti
pariter dedit Paulo & Timotheo, quando in
partes Phrygia & Galatia Evangelium prædi-
caturi commigabant, tunceniam per expieclam
prohibitionem moniti fuerunt, ut nullo modo
ad evangelizandum in Asiam abirent: *Transfe-
tes Phrygiam & Galatia regionem vetatis sunt à
spiritu sancto loqui verbum Dei in Asia.* Ratio-
nem autem ejus tradit Ocumenius: *In Asia &
Bythinia vetat spiritus ne verbum diffundent
Apostoli, præscius hæresim eorum.* Cumque Pau-
lus & Barnabas aliquando conarentur in hac ple-
be aliquamdiu commorari, & Christi Evange-
lium iisdem prædicare, ipsi mox ut de ipsis præ-
sentibus facti fuerunt certiores: *Excitaverunt
persecutionem in eos, & ejecerunt eos de finibus suis.*
Quid igitur tunc sancti Discipuli fecerunt? *At
illi excusso pulvere pedum in eos venerunt Ico-
nium.* Non solum ab iis recesserunt, verum etiam
ne quidem calceamentis adharentem pul-
verem ipsorum sustinere poterant. Unde idem
met Ocumenius ait: (Neque enim Domi-

nus discipulos vult habere pulvrem pedibus
adharentem à terra impiorum hominum (id
est, hæretorum) ut per hoc ostenderent se
nihil afferre ab incredulis.) Ab hac igitur
peccata generatione Catholicus procul esse de-
bet remotus & alienus. (*Quia, ut S. Leo ait,*
Hæretici humiliter itrepunt, blandie capiunt,
molliter ligant, latenter occidunt.) Et tamen
S. Dominicus decem annos continuos cum hæ-
reticis habitavit, sed sicut Daniel inter Leo-
nes. Et quomodo timere poterat ne fides sua
aliqua ratione contaminaretur, si ipse verum ali-
quod fidei prodigium erat? Imo horum Leo-
num ora conclut, id est, eos filiere & obmutes-
cere fecit, vincendo & convincendo illos: *Se-
curingant quos fides armat.* Fuit igitur S. Do-
minicus uetus & quidem præcipuus eorum, qui
Obturaverunt ora Leonum.

9. Veruntamen S. Thomas per hosce Leo-
nes, non Leones sylvarum, sed infernales Leo-
nes intelligit: *Per Leonem spiritualiter intelligi-
tur Diabolus, hunc enim S. Petrus hoc nomine
appellat: Adversarius vester Diabolus, tan-
quam Leo rugiens &c.* Qui ergo insultus ejus re-
primit, os Leonum obturat. Quoties Sanctus no-
ster cum hisce ferocissimis Leonibus dimicavit,
illorumque rabiem repressit? Porro Daemon
Novitium quandam qui nominabatur Dida-
cus infestabat, ut relicto habitu rediret ad se-
culum, cejustationem advertens S. Domini-
nius eandem liberavit, ac demum monialibus
S. Sixti postea facete dixit, se canis officium ex-
plesse, ovem à lupi dentibus liberando. *Insultus
ejus reprimit.* Bononie alius quidam Religio-
sus *A Diabolo arripitur.* Sanctus autem Pater
Dominicus, eidem ut Religiosum illum libe-
rum dimitteret, præcepit, *Et exire compulsa est.*
Præterea tentator infernalis, ut S. Parie prædi-
cante, fructum verbi Dei impeditet, pectus fo-
minæ coquidam possidere coepit, rotumque au-
ditoriuum vocibus & clamoribus suis turbare?
Sanctus autem non solum os ei recluki, facien-
do ut obmutesceret: [*Obturavit os Leonis: sed*
& insultus ejus depressit.] Sanctus Patriarcha in-
tegra quadragesima in pane & aqua jejunavit,
disciplinas quotidie acerimas fecit, super nu-
dam humum dormivit, Dominumque rogavit
ut novem Matronas nobiles hæresi quoque in-
fectas ē manibus Leonis infernalis erigeret, id
quod ei feliciter successit? Nam (viderunt ipse Thom. de
feminæ, quomodo ab eis recederet horribilis Trus.
Demon, qui eas captivastenebat, & in servitu-
tem

tem suam redactas.) Intuper misera quædam creatura à septem Dæmoniis torquebatur, sed à sancto Patriarcha per signum Crucis & invocatum Jesu nomen statim mulier liberata est. Aliud denique similes eventus innumeri leguntur,

Idem ib.

qui in medio flammam incombusi pungent & illæ : alia vero quæ in libris inveniatis fuisset conscripta , tanquam salsa & emula condemnaturab omnibus. Dicam, frater.

Idem ib.

Sed quid denum accidit. Libri Albigensium facti sunt in eleam flammam, Bomanus vero libri procul transirent intacti aq[ue] ille laesi. (Cum ergo hæreticorum libri facile flammam comburentur, prodit fanatismus Domini.

D.Th.ib.

ni Codex illæsus & incombus) Alia quæ

dani vice propositiones quædam Theologæ

atque Catholicæ in chartam conscribit, aliquæ

Albigensibus transmiserunt, tanquam venient

certissimum & infallibilem in se continentis

eosque insuper provocat, ut si quod habent

quod in contrarium opponent, actuorum

ipso compareant, futurum enim, uen-

dem uis daturus sit satisfactionem. Uos

tenet illorum receptione chartam in ipsam

projici jussit, nec alio illam honore sit dignus.

Ignis autem, haud fecit ac incivitatem

omino mortificasset vel perdidisset, nullum

chartæ huic noxiemmentum attulit.

Ter enim ab

illis in ignem fuit injecta, & semper incendi-

gia penitus ab igne refluit.

Quid hic uobis, ô Au-

ditores, dicendum videtur? nunquid Deus in

Dominico ratificat id quod Apostolus affir-

Per fidem extinxerunt impetum ignis?

ii. Etenim tam ignis quam aqua certatim ad

hoc contendere videntur, ut factum Pan-

cham tanquam verum fidei prodigium praeci-

nunt: Idque non solum per hoc quod cum

quinquaginta Anglicani essent in matribus

Domini mati præcepit, ut eos vivos &

laicos restituueret, factumque sit protius ut

Incalumes ad terram pervenirent. Neque per hoc

taurum, quod ipso iter agente cum sociis, fa-

ctum si quod pluvia eum habuerit facili

patris respectum & reverentiam, ut nec ipsum

ne itinoris sui comitem secum ambulantes

madefacceret, sed procul tribus cubitis ab ipsi

in tertiam dilaberetur (In itinere positus, dum per

vigilans pluvias inundatio fieret, a se & a locis Episcopis

imbrexi signo Crucis repulit.) Sed quod ipse

fanum adiutoriationem obstupescere facit, quod ipse

cum in itinere quodam Tholosam verus efficit

confutatus, & Amanum flumen transire, non

nulli libri sui in

deciderint, quos adhibi-

ta quavis diligenter recuperare non posse? re-

hemanter quidem librorum jactura ei dislo-

cuit, rerumtameo iter suum strenuè et prole-

ctus. Elapsò autem triduo nonnulli pectora-

res partim hamo, partim verò reti, sancti viri libros extrahunt, omnesque siccos, & ne vel minimum madidos, vel contaminatos, imò in tam pulchro ordine dispositos invenerunt, ac si summa cum diligentia in scrinio quodam fuissent conservati. (Triduo post pectorum quidam dum se magnum cepisse pisces purar, sic eos de aqua eduxit, ut ne vestigium quidem humoris apparet? & videbentur non ex fundo fluminis sed ex scrinio vel Bibliotheca prolati.) Mira profecta res! Aqui holce sancti viri libros non auder offendere, suamque amittit humilitatem & naturalem malefaciendo proprietatem, ut verificaretur quod non solum doctrina & libri Dominicana extinxerunt imperium maligni! Verum etiam suam humectandi activitatem aqua ademerint. Notare igitur. Doctrina & libri sancti hujus viri, transper ignem & non comburuntur: item per aquas, & non madescunt. Unde doctrina ejus supra fidem orthodoxam fundata ab his elementis adeo canonizata fuit, ut sanctu Patriarcha dicere posset: *Transvi per ignem & aquam.* Verum enim verò ad aquam pervenimus, quæ ut Propheta dicit: *Non posset trans vadari?* idè que non datur ad ultiora processus, cùm enim Dominicum fidem prodigium esse demonstrarem, de eo nihil insuper dicendum restat. Unde gressum orationis sustens, hic non nihil quicco.

PARS SECUNDA.

11. Sanctus Paulus loco supra citato plura a dia virtute fidei à servis Dei patrata pro digia prosequitur dicens: *Effugerunt aciem gladii, fortes facti sunt in bello, castra verierunt exterorum.* Ad Heb. 11. Omnes autem actiones illæ sunt actus fortitudinis ex fidei calore à ser vis Dei eliciti, omnes in Abraham Patriarcha præcipue verificari reperiuntur. Hic namque in præliis insuperabilis erat, nunquam enim se aliqui certaminis commissione legitur, quin inimicos suos in fugam egerit, & victor gloriolus evaserit. Ex omnibus tamen militari bus actionibus per ipsum patratis, una est quam præcipue admiror. Quatuor enim Reges, id est, Chodori lihom Rex Elamitarum, Thadal Rex Gentium, Amrophel Rex Sennar, & Arioth Rex Ponti, in prælii egredi sunt adversum quinque Reges potentissimos Sodomæ, Gamorrhæ, Adama, Saboim, & Bale: *Quatuor Reges aduersus quinque.* G. 14. v. 8. Ethis quinque a Paslelli Sandorale.

quatuor alii superati & profligati fuere. Abram ham arreptis ad versum victorem armis, solus cum turmæ centorum decem & octo milium eis obviam processit, eosque diutius pugnando vicit, & dissipavit: *Divis focus irruit super eos nocte, percussitque eos,* & persecutus est eos usque Hebam & Phœnicem, quæ est ad Larvam Damasci. Genes. ibid. O generosum Abram ham! O rectorem gloriosum pro meritis suis nunquam fatis celebratum! Quomodo enim cum tam paucis militibus, adversus quatuor copiosos numerosoque exercitus prævale re poruit: Fortè aliquo fuit ingenio & militari stratagemate usus? *Si isti quatuor in fugam verierunt alios quinque* & diripuerunt substantiam eorum, quomodo ergo unus Abram ham cum aliisque salu vernacula victore evasit? Respondet S. Ambrosius ipsum viatoriam il lam virtute fidei obtinuisse: *Fide magis quam T. 2 l. 1.* S. Ambri. virtute militum quari solere viatoriam: *Nam ergo de Fide in Abraham trecentos decem & octo duxit ad bellum,* & ex innumeris trophyis hostibus reportavit. Quaratione sapiens illa mulier Judith ab Holopherne totius exercitus Assyriorum Generali Due viatorum palmarum fidei virtute reportavit. (Vide belligantes viros famosum docuit vincendi artes triumphandi dotes.) Sed qua ratione? (Fide vincere, religione trium phare.) Quibus mediis David horrendum & formidabilem illum gygantem deterruit? Dicat idipsum ipsemet viator per Chrysostomi authenticam sententiam: *Ipsæ armorum virtutis fidens, pugnam accedit, David autem fide. Quia ante Ezechias Rex ab exercitu Sennacherib ex centum octoginta quinque milie militibus constante circumque obfessus, cum minus mille belatoribus scilicet defendit?* Dicat idipsum S. Paulinus

Joseph. de la Zerdia in c. 16.

Iud. 2. 1.

46. in c.

2. Gen. n. 2.

D. Chrys. t. 1. hom.

Regnum erat.

D. Paul.
Nulla fides armata Deo, fideique rigore in Nat.
Fortior Ezechias paucis quam milibus ille S. Felicis Sennacherib cuius Babylon & optima Ni- Natalib.

nive

¶ Regnum erat.

13. Cum igitur Hebrei tantos habuerint animos, tamque præclaras obtinuerint victorias per Fidem quam habuerunt in Messiam ventrum, quid dicemus patras S. Dominicum qui in Fide Evangelica admirandum quoddam fuit prodigium? Ingressus est S. Pater Romæ Basilicam S. Petri, ut orationem suam ad Deum funde-

Pp funde-

sunderet, eo fine ut Deus mentem suam illuminaret & dirigeret in iis quæ ad maiorem Dei gloriam, animatumque salutem facturus erat, Erecede apparent coram ipso duo gloriostissimi Apostoli Petrus & Paulus, quorum ille ei baculum praesentat, ac si ipsum Altissimum Dei nomine Generalem sanctæ Ecclesiæ Duceum creare voluisse, alter vero librum ei poterit, ad hoc ut fidei atermatus, doctrina Evangelica gladio aduersus Haereticos, & contra vitia prædicando dominaret, dicens ei: *Vade & concionare, nam ad hoc ministerium divinitatis es electus.* Ehem cum quanto fervore munus istud exercuit? Quantum cum animi fortitudine & cum quam intrepido corde fese certaminibus & præliis hisce ingressit? Longam quidem multorum seriem recenter possem, veruntamen unicum duotaxat vobis ut sufficiat desiderio, quod nihilo inferius illis erit, quæ ab Abrahamo, Juditha, & Davide fuit patrata. Comes quidem Gallus, cui nomen erat Simon Monfortius modicum quendam bis milium Catholicorum militum exercitum in ordinem dedit, & Haereticorum exercitui, qui numerum centenorum militum facile superabat, obviam procedit. Sanctus autem Pater dicti Comitis lateri assistens, Crucifixumque in dextera sua tenens, cunctos Catholicos hortabatur ad generosè pugnandum, Castramentavit itaque ambo exercitus, congreguntur, pugnando utrumque pro viribus urgent, Dominicus inimicorum sagittas & gladios nihil timens omnes Catholicos tanquam Dux imperterritus præcedit, Crucifixum dextera sua in altum sublevat, omnesque ad fundendum pro fide sanguinem animosè & efficaciter hortatur, liquidem effusus hic sanguis moneta loco futurus sit, quo æternam sibi gloriam comparare possent. Moniti insuper ne ad præsentis vitæ jactuam respiciant, quin potius firmiter sibi persuadeant, se per hanc libi comparatueros esse immortalitatem. Interim vero perspice in Crucifixum & Dominicum integrum quidem evolant inimicatum sagittarum exercitus, sed nec uni vel alteri appropinquauit, minus eisdem offendunt vel laudent. Imo evirata ab inimicis sagitta Catholicis faventes in damnum retorquentur Haereticorum: [Zeolo fidei Catholicæ inflammatus, inermis inter densissimos sagittarum relorumque imbreuus, Crucifixum præferens nullum accepit aut vulneris, aut damnum,] Et postquam diu utrumque

*Thom. de
Truf. in
vita ejus.*

*Louv. ad
An. Chr.
1215-1216.*

domicium suos, hic tandem pugnae erit, quod scilicet viginti millia Haereticorum in ipso certaminis loco casis fuerint, reliquie vero in turpem & irreparabilem fugam fuit, etiamque bis mille Catholici aduersum certum Haereticorum millia gloriostissimi victores. Cum igitur Dominicus liberaverit Catholicos, qui effugerunt aciem gladii, fortes facti sunt in bello, Castra verterant exterorum: Hacque omnia præstiterit in virtute fidei, quis illi non admittat eum fuisse ejusdem fidei admirandum prodigium? Eternum Comitis Monfortii conatus nunquam tam gloriose exiit sufficiens, nisi Sanctus noster, tanquam fundat Ecclesiæ Dux generalis suum quoque convalle subcidium. Quomodo enim duo milia tantum milibus prævalere poterant? Utique omnes Catholici in nihil sufficiunt edaci, ut virtute fidei S. Dominici sufficiat conformis prout S. scribit Apostolus: *Convaluerunt infirmata, id est, ut Chrysostomus & Hugo Conf. explicant: Ex imbecillitate facti sunt fortes.* *Ca & Ep. viii. 10.* *Eximponentibus facti sunt potius animi fiducia.* *Ut ex eiusmodi & similiis fuerint fortes, videlicet Cognitandae: prout in supradicta ratione accidit.*

14. *Per fidem convaluerunt de infirmis.* S. Lucas refert quod tempore Eliæ Propheta, multi fuerint inter Israhelitas leprosi, decimam ullus eorum mundarus aut sanatus fuit, præterquam Naaman Syrus. Multi leprosi erant Israhelites Eliæ Propheta, & nemo eorum mundatus est nisi Naaman Syrus. *Luc. 4. Curantem solus Naaman adeo fortunatus fuit: Uta ex ancillis Hebrais Naaman Duci dixerat, inter Israhelitas adesse Elioseum magnum Deificum, quia in corporibus omnibus generis in nomine Domini fugauerat infirmitates, cuius subiecto fidem adhibuit?* unde quia ipse solus fidei habuit, ille quoque solus à lepra liberatus fuit, non verò alii: *Hic ex ancilla Hebrae ore audivit Summi Dei Prophetam Elioseum esse in Israhel, qui in nomine Domini eliminabat cunctos, & statim nou dubitavit fore, quod a magno Deo Israhel per Prophetas suos salus veniret.* *Verbum Dei incarnatum servis illius Evangelici infirmatam percipiens, statim propter le obtulit ad abeundum ut curaret illum: Ego veniam & curabo eum.* *Matth. 8. Subiungitur autem Sacer textus, quod in eodem momento temporis, absque eo ut in domum infirmi descendenter, ei sanitatem restituerit: Et sanatus est.*

paer in illa hora. Idem ibid. Ex quo autem Christus se in dominum infirmi ad eum fanandum abicurum promiserat, cur non vadit eo, sed in eodem loco ubi promisit, infirmum quoq; à morbo suo liberum reddit? Fides quam infirmi Dominio in Christum habuit, meruit, ut Filius Dei ante tempus ejus concessionem determinatum, pratiac hauc illi praetaret. Unde Rabanus: [Quodsi dicas: secundum mensuram fidei, miretur tibi & ista gratia.] Si fides mensura est gratiarum in ordine ad infinitates, evidenter hinc colligi poterit Dominicum illustre fuisse fidei prodigium. Vir quidam duplice infirmitate octodecim annos opptessus languidus & caecus, ad Dominicum confugit auxilium. Et convaluit de infirmitate. Bonorum adolescentis quidam scholasticus ob dolores quos ex geno & renibus suis continuo patiebatur immobiliter affixus erat lecto, quia S. Dominico subsidium postulavit. Et convaluit de infirmitate. Juvenula quadam in Sicilia calculi doloribus affecta, & à Medicis desperata, ad opem S. Dominicici recurrit. Et convaluit de infirmitate. In Pedimonto Hydropicus quidam jani mortitatus, gratiam sibi a S. Dominico fieri poposcit. Et convaluit de infirmitate. In Monasterio Madensis Montalis quadam Tripolis nominata per quinque meatus continuos vehementibus doloribus cruciata fuit, Dominicus autem, cui ipsa magna fide devota erat opportunum ei atrulit temendum. Et convaluit de infirmitate. Due mulieres erant, quarum una in pectore suo apostema quoddam habebat adeo putridum, ut vermes securarent, & intolerabilem astutis afflare fecerent: altera vero brachium habebat ex pestifera Caucena penitus consumptum, ambe confugerunt ad S. Dominicum patrocinium. Et convaluerunt de infirmitate. Denique Conulii cecus vijum surdis auditum, claudis gressum, muuis loquela, tetras, adulterum, mortuosestiam ad vitam equa suffragantibus meritis revocavit. Hæc omnia in virtute fidei sua semper & ubique praesistit?

15. Mortuos ad vitam revocavit. Potò mors & vita sancto huic Patriarchæ certatim obediebant? Illa fugiendo, ipsam experientia comprobantes, quod *Accepérunt mulieres de resurrectione mortuorum suos*. Scio equidem quod Nabuchodonosor ob culparum suatum gravitatem & enormitatem à Deo attricer fuerit castigatus, dum eum in bestiam quandam degenerare fecit, adeo ut relicta Regia sua in sylvis

cum feris habitare debuerit, de quo S. Paulinus dixit: *Corporis specie transiit in belluam, qui non solum à Regni suis, sed etiam à sensibus exulabat humanus, como trifili Leonem, uncis ungibus vulturem, sensu ea patulo bovem referens: ut unius tantum bellua similitudinem ferret in portis, qui multarum similiis fuisset in moribus*. Postea vero per unicum auctum fidei, quem in Deum habuit, Deo complacuit ipsum primitivo statui suo denud restituere: intellectu tandem tamen Deo, & sensu reformatu & regno, factus est ipse nobis in exemplar fidei. Magna proœctu fuit in hoc Rege fidei virtus, quod esse & vitam hominis recuperari, sed secundum quid, siquidem antecedenter etiam homo fuerat. Dominicum autem per fidem suam mortuos suscitans dabant illisdem Deo id concedente esse & vitam simpliciter. In Nabuchodonosore duas partes substantiales, corpus feliciter & anima uita erant: In mortuis autem ambae partes sunt separatae. Fides Nabuchodonosoris operata est solum in uno, Dominicum autem circa multis, & in multis virtutem suam manifestavit. Matronæ cuiusdam Nobilis filius Romæ mortuus erat; Dominicus autem plorantis matris pietate commotus euadens in Dei nomine resuscitavit. Et accepti mulier de resurrectione mortuum suum. In eadem Civitate Architectus quidam è culmine fabricæ cuiusdam, quam pro erectione Monasterii extrebat, dilapsus collabescente post ipsum mortu, ossibus ejus contractis, omnibusque membris conqualatis oppressus est, mox autem propter filiorum afflictionem ad pietatem commotus Doranteus, orationem ad DEUM effudit, vita fidei sua virtute eundem vita sanum & salvum restituit. Et accepérunt filii de resurrectione mortuorum suum. Neps Cardinalis Stephanus Fassanova cum vita jactura ex eoque decidit, Dominicus cum viva fide orationem ad Deum fundit, eumq; liberum ab omni offensa resuscitat, omnibus circumstantibus pra admiratiois magnitudine attontis. Et accepérunt de resurrectione mortuorum suum. Juvenis quidam pescando in flumen cadit, ac deinde mortuus ad litus appellere cernitur: Mater afflita & desolata ad sanctitatem servi DEI recurrit, qui cum per brachium quoddam adprehendens, è mortis manibus eripit, & vita restituit: Et accepti mulier de resurrectione mortuorum suum. Nobilis quidam una cum conjuge sua & filio Thom: ex Hungaria peregrinatur ad visitandas S. Patris Trif.

eliquias, vix autem Bononiam appulerunt, cum ecce filius gravi quadam infirmitate oppressus mortuus est. Parentes mortui & dolentes filii cadaverante arcana S. Dominici defecunt dicentes. Huc venimus gaudentes & lati, ut te visitaremus, jam vero filio nostro orbat plangent s& dolentes redire cogimur. In societate filii hunc lacreres venimus, nunc grata ejus societate destituti tristamus: Redde igitur nobis o gloriōsē Patriarcha, vivam cordis nostri latitudinem & unicūm solarium. Dumque in hæc verba loquerentur, redeunt paulatim in extincti filii peccatis vitales spiritus, & parentes cum gaudio recipiunt filium resuscitatum. Et acceperunt Genitores de resurrectione mortuum suum.

D. Anton. in lectione off. S. Dom.
16. Etenim ex quo mors vita nostræ terminus est, sic pariter finis hujus mei discursus, prætereundo igitur quod Maximis vivens & post mortem miraculis fulserit, silebo quod dum ab Hæreticis quibusdam scariis in solitudinem quandam perductus esset, iis sibi mortem minantibus dixerit, majorem se ab iis gratiam non posse recipere, quam sibi ab iis pro amore Dei pati cogeretur martyrium. Præterea quod sapè si pius ad eum modum quo Redemptor noster ingressus fuerit iam in Ecclesiam, mox in Monasterium Ianuia clausis, Maximis vivens & post mortem miraculis fulserit. Om̄it itam quod Bononiae juvenis quidam lascivus & dissolutus, dum S. Parris ex officiis etiā manus, fragrantiam quandam persenserit adeo siccavem, ut protinus per eandem extincta in eo fuerit carnis petulantia, & sensuflatas ac libidinis incentivea. Maximis vivens & post mortem miraculis fulserit. Non hic recensabo qualiter in Capitulo Generali Romæ celebrato quadraginta Religiosis omni vi etiā annona destitutis, jussu tamen suo mensa jam preparatae assidentibus, subito duo apparuerint Angeli in specie duorum elegantissimorum juvenum, canistris ostenti, rotundis refectis, quorū illorum postulabat necessitas. Maximis vivens & post mortem miraculis fulserit. Præteibo quod dum vasaria Monasterii vacua essent & ianua, à mi-

nistris à viro Sancto ad vinum inde depromendum ad ea missis vino reperta fuerint plures, Maximis vivens & post mortem miraculi fulserit. Dissimulabo eum dono prophetæ clarifice, siquidem eventus futuros frequentissim prædictis, nimis ruris quando Romæ pro Capitoli celebratione in S. Sixti Monasterio quatuor advenissent religiosi, vaticinatus est dios in corpore, & diuos in animo mirantes. Similiter quando Tholosas inter plures alios Hæreticos quidam flammis adjudicatus erat, pro collibando sollicitavit dicens eidem: Seis quia brevis eris & sanctus. Maximis vivens & post mortem miraculis fulserit. Lubens præteibo quod eadem hora qua Dominicus ex hoc mundo migraret ad gloriam, ab Episcopo Brixieni vise hinc duæ scalæ, quæ à terra ad calum uice prouidebantur, ut mundus sciret hæc illi prie Jacobo longè fortunatori, ab Angelis patitur & Deo præparatis esse, ut post ab solutum ieritis certamen, tanquam Generalis S. Ecclesiæ Dux una cum universa Prædicatorum militi ascendere ad calum possit. Maximis vivens & post mortem miraculis fulserit. Silebo denique quid ulterius ad S. Parris laudenti dici posse, cum totum id quicquid hactenus diximus, respectu eorum quae insuper de eo recenseri possent, nihil sit aestimandum. Miti namque sufficit quod ipsum verum quoddam fideipodium fuisse declarari: relinquendo Ecclesiæ plenum ius suas plenariè celebrandi glorias cendo: Fuit vir planè Apostolius, pedoris ac ferioris fidei culmen; Evangelii tuba. Orbis orationis Christi lucerna, secundus præcursor, & magis animarum Oeconomus; quem multiplicans virtutum in celo corona decorant.

* *
— —

SER-

SERMO VIGESIMUS TERTIUS

IN FESTO

S. LAURENTII MARTYRIS.

Si transferis per ignem: flamma non nocebit tibi; & odor ignis non erit in te.

INVictus Levita & Martyr Christi gloriatus Laurentius, nec flamas ferunt, nec curat incendia, nec ardores quicquam extinguunt. Imò carbones illi tosse esse videntur, flamma suaves aura, & floridus hortus figurata craticula. Unde Gilbertus Abbas inquit: [De craticula vocatur ad hortum, & dum in craticula erat ab horto non aberat.] O prodigia! o miracula! [Beatus Laurentius craticulam super canticis, lectum quietis purabat,] scribit Chrysostomus. Obstupescit natura, & attonita heret, credens siogulare esse Phoenicis privilegium eidem soli de celo concessum, quod pennas suas per ignem renoveret, & de tempore triumphans rejuvenescat. Item quod nemo excepta Pyramista & Salamandra, talen cum igne sympathiam habeat, ut ab eo minimè laedi possit, quin potius per virtutem quandam incognitam, eidem possit resistere. Similiter quod solus Papylio igne non timeat, sed potius vagabundus cum flamma ludere videatur, nihil astimans quod sepe aspergo inde dannificetur. At quoque attonita remanet, vultumque suum verecundi ruboris larva obtegens, apprehendere nequit, fieri posse, ut licet ignis chalybem domet, sciri duritiam emolliat, scilicet in cinctores & calcem vertat, imò ipsam aer dominativa sua potentia liquefaciat, eidem tamea solus resistat Laurentius, & proinde in mediis flammis intrepidum se demonstreret. Atas in admirationem rapitur existimans, quod saeculis præteritis unicæ fuissent Portæ Römaæ, Perilli, & Catulli qui desperationis impulsibus agitati inter accensos carbones suffocarentur. Nec alios quam Curtios fuisse, qui ut patres reddenter benevolos, in flammas omimas se voragine præcipitabant. Aut Murtios qui in veritatis contestationem in praesentia Porsenæ Regis dexteram suam in ignem solvantissime & pertinaciter ad combustionem

insque extendebat. Aut Eneros, Anchyses, Iulios, qui Trojana constanter pertransibant incendia. Aut solos fuisse Alexandri Ephœbos, qui quantumvis accensi carbones manum concremarent, haud fecis ac statua quædam ænea immobiles permanebant, cum tamen nunc videat Laurentium prunas non formidare, sed flammis, potius constanter resistere. Gratio quoque præsumo stupore semetipsum nequit capere sua videntes renovari prodigiosa miracula, dum Laurentius veluti novellus robustio craticula ardet, & non consumitur aut comburitur, & ad Eliæ initiationem in curtugineo ad celum ascendit: *Januas tuas ingredi merui* Nectamen vobis, o Plinius. Auditores, imaginari debet ignem Martis nostri similem esse igni montis Chymæ, qui cum sit exiguae activitatis & potentiae, per infernæ terram aut foenum extinguitur & suffocatur. Nec similis est igni, qui in Planicie Panorum, Provinciae Voca, Jurisdictionis magno Chamis nascentur, qui cum sit à frigore circumstantis aeris validè mortificatus, adeo est debilis, ut per experientiam comprobetur illum ad comburendum vel incendiandum alia esse inhabilitum. Dissimilis quoque est ei, qui ut Aristotleles resert in Pitecuso reperiunt, qui calorem habet ad calefaciendum, ad comburendum vero minime. Nec comparati potest cum igne fornacis Babylonicae, qui ut scribit Chrysostomus in Psalm. 96. *Sua nature ignis oblitus tam nihil nocuit, ut etiam capillum lesionis validè obnoxium non offendit.* Nec cum illo quem adolescentulus Helenus suo portabat in situ, qui quasi tenerae illius infantie & innocentie vite aliquem detulisset respectum, illum laedere non audebat. Aut cum illo qui in attestacionem puritatis simplicii Episcopi activitatem suam amisit, adeo ut ne linum quoddam velum quod ad unius continuæ horæ spatiū in eo igne jacueret, laedendi vim

Pp. 3. Ital.

Valerius Max. 1, 4.
1, 6.

Majol.

Calig. 22.

Aristoteles
mirabilis.

babuerit. Vel cum igne Polycarpi, quando is tempore Antonini Smiñta in eum ignem con-
jectus, non solum non est laesus, verum etiam
membra ejus ex igneulo refrigerabantur: Aut
cum igne Beati Manantis, quando regnante Au-
reliano Imperatore in Paphlagonia ipsiusmet igni
titi carbones ad nihilum reducti ficiunt, iple-
que servus Dei inter carbones illos integro tri-
bus inter ignes est conservatus. *Illustris carbo-*
Deum amans appellatur, igitur enim amoris qui
ardebat in interiori sui pectoris, extremitate igni
membra ejus extiora torquenti fortissime re-
sistebat. *Ignem igne superabat* (inquit B. Laurentius
Iustiniianus) *vehementius namque longe igne*
magna charitatis, quam materiali igni non esse
incensio. O animatum diamantem, quicquid non
redit, flammisque resilit. Si transuersi per ignem
flamma non vocabit tibi. Vos intemperie habet, de-

Sim. Met.
2. Sept.

Dionys.
Carthus.
de 4. no-
viss.c.50.

Serm. I. de
S.Laur.
tom. I O.

Str. l 10.
Sangem.
l. 2. c. c. 30.
Vinc.
Bell. in
ff. nat.
l. 8. c. 39.

Deum amans appellatur, igitur enim amoris qui
ardebat in interiori sui pectoris, extendo igitur
membra ejus exteriora torquenti fortissime re-
sistebat. *Ignem igne superabat* (inquit B. Laurentius
Iustinius) *volumenitem namque longior* (in
magis caritatis quam materialis igitur nro eius
incensio. O animatum diamanteum, qui feret obo-
redit, flammisque resistit. *Sic transire per ignem*
flamma non nocebit tibi. Vos interea, Ó Auditores,
rogo fermeos mei tuditari cum patientia
paullisper resistere.

² Si transferis per ignem flamma non uolu-
tibi. Ergo Laurentius inter medias humas
manebat illas. Etenim quod ignis uile a Ty-
ranno submisistratus cum suis ardoribus nihil
operetur, nec quicquam Laurentium oscula,
prodigium est inauditum & incredibile. Cosa
equidem varia poterunt ratione sed adhuc, us
autem est praecipuis fundata etio in re Philoso-
phiae experientia, quo nos docet, quod immo-
existens prohibet extraneum. Cui axioma est. ^{Glo-}
lotopho quadam hic sensus adaptatur: Hinc ^{Cos.}
locus dicitur esse deuidatus a colore, nra ^{Edu.} a jno,
nari ab odore & alias enim non recuperet illum si-
cuis necignis, quia cum calidus est, calidus impo-
test. Forma luctantialis, qua iuinfecteddini
est materia, impedit quamvis aliam extin-
cam, adeo ut subiacta nequeat nisi praece-
tollatur, quia una alteri resilit. Si personalis
qua est ultimum complementum naturae, tam redi-
dit incommunicabilem, & interminabilem a
quia visalia extirpata personalitate, Albedo vel
nigredo, que subiectum aliquod afficit, & qui-
lificat, ipsumque tale denominat, cuius aliena-
bedini, quam alias supradidere vellet, resilit. Sic
quoque ignis extenuus calorem in subiectum
aliquid introducere non posset, quod antec-
deenter virtute calefactiva inventi informans,
quia unum impedit operationem alterius. Et hic
est sensus axiomatis illius Philosophici, quo dic-
itur: *Intus existens prohibet extraneum.* Chancis
interna qua in Laurentiu pectori audebat, supe-
rabat operationem ignis extremi, qui membra
exteriora foris cingebat. Estque haec etiam obler-
atio sautorum PP. & Ecclesie Doctorum. ^{3. 100}
Ambrosii & Augustini, dicentium: *Hinc erga* ^{1. 100}
Laurentius accensus flammam non potest uolu-
dum, & dum Christi ardor desiderio, perfusus
penam non sentit. Corporali enim B. Laurentius
laborat incendio, sed divinus Saluator ardor ma-
teriale Tyranni resistit ardorem. Et in se-
quenti sermone subiungunt lauchi Patres: ^{1. 100}
adversarii ^{1. 100} ^{1. 100} ^{1. 100} ^{1. 100}

debat extrinsecus. B. Laurentius Martyr tyranni
sevientis incendius; sed major illum intrinsecus
Christi amor flamma torrebat. Adamas anima-
tus erat, qui ferro resiliens craticula, & Ty-
ranni ardenti flammæ: *Nec ferro cessit, nec
flamma. Expertusque est speciale interni amo-
ris opus esse, quod in medio incendio pos-
tus flammam non vocavit ei, & odor ignis non fuit
in eo. O charitas rigorosa Laurentii, quæ nimis
dominarii flammam auctorum novit rerundare.*

3. Valde religiosa & devota fuit illa Rudol-
phi II. Imperatoris inventio, quando post de-
cretum & determinatum bellum aduersus exer-
citem Otromanicum vel Turicum in exil-
io ait: *Nemo erat qui verbi illius mysterium pe-
retare posset, nisi ipsemet conceptum suum
alii Ducibus comunicaret. Observeant igitur,
inquit, quam liber hujus verbi literam, singula-
ceum integrum aliquam distinctionem secum infun-
dunt & exprimit. A auxilio D. Dei: S. Superabo?*
*I. Imperatorem? T. Turcarum, eroque victor,
gloriam de jureto Christiani nominis hoste
reportans victoriam, mihi à favore Divini sue-
cius & subfidi aura concessam. Laurentius
quoque dum cum flammis, craticula carnifici-
bus, atque Tyranno dimicaret, in patientia sua
insigni idem verbum expressum habuisse vide-
tur A.D.S. Et quidem si ejus intelligentiam pe-
netrare vobis sit animus, eandem a martyrium
crudele perpello Laurentio interrogare, qui ta-
recti ingentibus sit tormentis subiectus, veru-
tamen benevolè, placide, atque benignè vobis
respondere non dignabatur. A amore D. Divi-
no S. Superabo. I. Ignem T. Tyranni. Volens infer-
re, quod virtute divini amoris qui intus exis-
tebat, constanter intentata sibi incendia sustine-
re, vieta crudelitate carnificum, & Tyranni im-
pietate depressa. Ehem quā ingeniose veritas
ista à S. Maximo ratificatur & confirmatur, dum
ait: [O novum mirandumque certamen nouis
ejusdemque viti. Et flammis corpus urebat, &
ardentis fidei calore mens ignita ferrebat. Ubi
ergo cor aderet, flammam membra non sequuntur.
Ubi Christi ignis operatus, Diaboli necesse est
vincatur incendium? Et ubi Dei Spiritus fer-
vet, frigida sit flamma mortalium.*

4. Magnanimum se Martyr Christi exhibuit,
quando eotam Decio Imperatore expresse con-
testatus est, se misericordias nequaquam formida-
re, nec tormenta sua expavescere. Non timeo tor-
menta tua. Quis cor aliquod ita constans & in-
trepidum esse audiens non obstupefacat? Erta-
men in tuta Roma nemo erat, qui ullum prote-
geret, immo nullus erat, qui non omnem adhibe-
ret operam ad animum ejus dejiciendum, & in-
cuiendam ei formidinem, & tamen ipse auda-
cer & generoso protestatur: *Non timeo, non ti-
me tormenta tua. Cujus causam per eventum
aliquum ab opposto, qui in persona S. Petri Apo-
stoli accidit, investigare poterimus. Etenim san-
cti Patres causam examinant & motivum quod
Apostolus Principem ad negandum Magi-
strum suum, nec non ad affirmandum medio ju-
ramento, quod eum non esset commoverit? Ne-
cio quid dicas, non novi hominem illius. Ettamen
Caesar ex eis sub Jurisdictione Philippi, cu
rancham verum Dei filium aperie conficitur di-
cens: *Tu es Christus filius Dei uero. In cœvo quo-
que se promptus offert ad carceres & mortem
potius subeundam, quam u Domum suum
neget: *Tecum paratus sum in carcere & in mor-
tem ire. In horto Gethsemani etiam ap. athenum
enfeli in caput cuiusdam in pertinentis ministri
stringit, eique autem claram amputate non dubitat.
Simon ergo Petrus habens gladium, edixit eum, &
percussit Pontificis servum. Quomodo ergo postea
in atrio Pontificis unum & generosum am-
bit, & ex gesturo Leone, timidulus & ignavus
factus est lepusculus? Quænam est hæc muta-
tio? unde procedit: Num forte ex unius mulieris
alloquio? Non videtur id mihi verisimile, quod
si enim in horro impertinata fronte tumultus &
copiis armatis occurrere potuit, quomodo igitur
fieri poterit, quod ad unicum cum feminis aliqua
in publico atrio habendum colloquium Petrus a-
deò vehementer instar folii à vento agitati tre-
mat? Respondent sancti Patres quod tam in Cæ-
sarea, quam in cænaculo & horto vivebat in cor-
de Petri fervidus amor erga magistrum suum, ac
proinde timor eo subintrare non potuit, siquidem
locum illum à charitate occupatum invenit,
qua foras mittit timorem. Ita Chrysost-
mus: *Ita effervuit ut gladium evaginaverit In fu-
ga autem illa quam Petrus aggressus est, quan-
do relito eo omnes fugerant, charitatem amavit?* In Car.
unde cor suum manu & vacuum, non invenit
quod subintranti timori resistere. Fuitq; timor
ille quo contripiebatur tantus, ut tandem sermo
unius vilis & abjectæ mulierculæ, ei terorem
arque formidinem insiceret: *Et vilis puerilla mi-
nus non sufficeret, inquit Chrysost. ubi sup. Et S.
Remigius de omnibus discipulis ait: In hoc facte
demon-****

D. Remig. demonstratur fragilitas Apostolorum, qui enim
in c. 26. de amore fidei promiserunt se mori cum eo, nunc
Matth. timore fugiunt, immemores ius promissionis. Et S.
Augustinus in particulari de S. Petro loquens
S. Aug. t. dicit: Adignem statim Petrus & timore frigido
xo. hom. congelavit. Atq[ue]d[ic]t[ur] merito queri potest quod
43. de Cac. nam fuerit fundumentum illud cui innixus S.
Laurentius, procul ab aetate omni timore animo & intrepidum se demonstravit, resistentio
tormentis, incendia non curando, despiciendo
carnifices, Tyrannos superando, adeo ut
omnes illi illati dolores & poenae, nihil aduersus
ilium potuerint praevalere? Non timeo tormenta
rūa. Etenim Auditores nullum erat hujus reia-
liud in S. Laurentio fundumentum, quam quod
Laurentius multum fuerit dissimilis Petro, non
enim amiserat amorem, nec infriguerat in co-
chatitas, qua foras mittit timorem: sed haec in-
terior pectoris sui accusa ardebat, adeo ut
nec Decii mina, nec inflammatia craticulae in-
cendia sufficere potuerint ad superandam my-
stici hujus adamantis confitiam: Nec ferro,
m' flamma. Expressè id ipsum S. Maximus assert
dicens: Ideo feruentissimum Martorem in-
cum-
bentium tormenta poenarum & savissimi persecu-
toris superare flamma non potuit, quia longè ar-
dens veritatis radius mens eius accesa fervebat.

D. Max.
hom. de
S. Laur.

Gen 49.
v.14 & 15

s. Congregatis circa lectum moribundi Pa-
tris & Patriarche Jacob duodecim filiis, qui
libet eorum suam a Patre suo benedictionem ac-
cepit. Ex omnibus autem distributis bene-
dictionibus, ea quæ Isachar concernebat, maxi-
mis fuit mysteria referta? Dicere enim: Isachar
afinis foris, accusans inter terminos? vidit
requiem quod esset bona, & terram quod optima
& supposuit humerum suum ad portandum. He-
breus legit: Afins osses, quod est, plus quam
fortis, inquit Cajetaus & Petrus. [Osses
propter magnitudinem roboris corporis ad fa-
stiendum.] Porro videtur mihi quid in hoc
circa eventus Isachar, & exercitia quibus ad-
hibendus erat, facto vaticinio aliqua implice-
tur contradicatio. Primo enim sanctus Senecio
dicit: [Vidit requiem, quod esset bona] Et
postea subiungit: (Supponuit humerum suum
ad portandum.) Velut Septuaginta legunt: Ad
laborandum. Quod si enim requiem bonam es-
se vidit, id est, cognovit, cur eadem recusat? Quid
refert illam tanquam bonam approbare,
laudare & celebrare, postea vero ad labores se
recipiendo eandem fugere? Ad tolerandum du-
ros & affidios labores, inquit Abuensis? Quod

igitur quies bona est tam corpori quam an-
imo, de laboribus omnibus contrarium dei de-
bet. Pro huic difficultatis intelligentia
magnum Iustus Prophetam & Regem confe-
gianus, qui Deum cum populo Israhelito hoc
modo loquentem introducit: Laboris manus
tuarum, quia manducabis. Sed quid hic Deus
dicit? Ergo labores manducantur? nonquam
simile quid audiunt est: [Quid audio? inquit
quidam ex Exportoribus. Quis crederet mandu-
candos labores? Fructus elaboribus provenientes
manducandos esse, nemo non intelligit.] Porro difficultas ista tantò magis augentur quan-
tò difficultas intelligitur, quod docet Cajetaus cap*1*
hoc loco, scilicet, per ty labores felicitates humanae
vitæ à Deo genitæ Israhelitarum promissas indu-
git:) Materia Psalmista est felicitas hujus rex,
promissa populo Israhelis in veteri Testamento.) Felicitas omnem laborem excludit, econtra
laborne vel umbram aut vestigium aliquod
felicitatis in se continet, qua igitur actione act
cum quo fundamento dici potest, quod labores
& felicitates sunt idem. Addo insuper nouillos
per supradictos labores, comitibus intelligere
fruitionem & visionem beatam, per quam han-
di beatificantur in cælis, quia sicut manduc-
tio satiat appetitum, ita æterna visio beatorum
desiderium taliter satiat, ut nihil quod desiderare
ulterius possit, amplius restet. [Sicut quod pulchritudine
comeditur, incorporatur naturalemque appeti-
tum satiat, sic Dei fructu & visu nobis Deum quod
summe unit, mentemque beatu satiat.)] Iaipsum
Davidem de servis Dei dicere voluisse existimo,
qui cum amore sat plenissimi, omnem laborem
quem pro Dei amore sustinet, quandam be-
titudinis speciem esse censem, & hunc cibi re-
cant dulcedine sua, confortant membra, & vita
restaurant, ita alij Dei seruo, in cuius cordo
charitas ardet, idem faciunt labores, passiones,
flamme & incendia extrema, que tolerare pro-
more Dei cogit. [Quanta recent lau-
cibi quibus vires reficiuntur, tantum affectant &
communicant lauacitatem tolerant pio Dei &
Sanctitatis amore labores durissim. Hæc sunt
benedictio a S. Patriarcha Isachar filio suo
data: Vidi quietem quid esset bona, supponuit hu-
meros ad portandum, ad laborandum, ad labora-
dos duros & affidios labores quibus ei propheti-
zabat, quid vita ejus traducenda esset continuo
inter laborum distracta, & sub molesta cuius-
dam servitutis gravissimo pondere: Fati-
tributis seruens. Veruntamen consolante oī

mi ita enim video mihi audire Patriarcham solari adfertendi causam filium suum alloquenter si enim in pectori tuo arserit amor Divinus? labor tibi requies, passio voluptas, & amaritudo dulcedo est videbitur. Eundem quoque finem habent omnia tormenta & molestiae quae a Tyranno humeris imponuntur eorum qui Deum ardenter amant. Carecet enim illis esse videtur libertas, feira lapidissima fercula, minaz blaeditiz, labor requies, accessa incendia, horri delictiosi, carbones igni suavissimi flores (Hæc prophetia de tribu Isachar pulchre aptata potest ad vitrum justum. Qui fortis est ad toleranda mala multa & ardua, nullum daret laborem, nullum petulcum recusat, nihil sibi grave & acerbum intolerandum dicit. Et S. Hilarius magis sensate subjungit dicens: Sancti nunquam dulcius requiescant quam dum laboribus fatigantur. An hoc veritatem in S. Laurentio facile colligi potest ex iis verbis, quibus Tyranno dicebat: Non timeo tormenta tua? nec non ex eo quod dum in craticula confinatus, & flammis uniuersique cinctus esset, visim ficerit ei se jam unum pedem inculpasse in padisum, unde dicebat: Graias tibi ago Domine quis savias tuas ingredi merui. Et ratio est quia intus existens, id est, amor Divinus, prohibebat extranum. Unde S. Augustinus dicit: Ardebat extrinsecus B. Laurentius Martyr, tyranni saevientis incendio, sed maior illum intrinsecus Christi amoris flamma torrebat.

6. Jacob cum Laban sermocinatus Filiam hujus Rachelem ab eo in uxorem sibi dari poscebat, ut autem eum facilius in suum iacentum condescendere ficeret, obtulit sponte propriæ septennalis servitutis molestias arque laboribus in domo sua se subjecere: Serviam tibi pro Rachel filia tua minore septem annos. Laban pacium accepit, Jacob autem in servitudinem Labanisse recipiens, incipit labores. Terninato autem tempore Jacob septennium istud sibi non cucurisse, sed quasi volucere citius voluisse dicebat, adeò ut septem anni sibi vix septem dictum spatium fecerit credere: Videbantur illi pauci dies. Sed quæ ratione id verum esse potest. Numquid enim quisquis finem aliquem vehementer desideratum se assecuturum sperat, ei quilibet dies integrer annos, & quilibet annus seculum quoddam esse videtur? Pro majori evidentiæ & claritate hujus supponamus quod Papa Prælato alicui Purpuram promittat, huic utique quævis hora mille annorum spatium facere videbitur, donec

Pactum Sanctorale.

promotio Cardinalium instituitur, credet omnino tempus alii, quibus volare solebat, depositis, pedes sibi plumbeos assumpisse, ob tarditatem quæ sibi labi videatur, & cor suum à spe quæ quotidie differtur & procrastinatur, sibi transfigi & vulnerari existimat. Juxta illud: Spes qua differtur affigit animam. Quomodo igitur Jacobo Prov. 13.
ridebantur dies pauci? Ergone lapidus erat, v. 12.
quod laborum non senserit molestias, quos du-
ra servitutis intolerabile jugum secum adserit?

Enim verò dum mente mea labore pro penetranda hujusmodi difficultatis causa, alia mihi & nova oboritur in mente difficultas eundem Jacobum concernens. Hic namque in terram Orientalem, & particulatiter in quandam ejus planitiem armantis totaliter plenam eo sine adveniens, ut pecoribus portum daret ex parte quodam in medio planities illius situato, & portu rebus ille clausus erat, & magno quodam valde que ponderoso lapide cooperitus, ac proinde ad portum illum præstolabatur, donec omnes pastores ibidem appellerent, & simul congregati vites suas omnes ad levandum lapidem illum conjungerent, ut hac ratione gregibus & armatis libera ad faciem bibendi daretur facultas. Unde Lipomanus assertit, quod Lajus revolutio multorum opus erat. Dum autem peregrinus Lipom. ibid.

hic juvenis Jacob cum pastoribus loqueretur, Rachel filia Laban subito & ex improviso in eodem loco comparuit, ut gregi pecorum suorum ex eodem fonte potum daret, nam gregem ipsa pascibat. Mira profectio res! Mox ut Jacob illam vidit, se protinus mouere coepit, seque ipsum ad prædictum lapidem per se solum levandum acciuxit, ad quem alia levandum ob sui gravitatem & ponderositatem omnes pastores simili unitate requirebantur: Quam cum vidisset Ibid.
Jacob, amoris lapidem qua putens claudebatur, & sine ullius alterius auxilio unus Jacob solus exequitur, inquit Lipomanus. Quis hic, ô Auditores, non hæret attonitus? Jacob ex facto itinere lastus protinus erat & desatigatus, & tamen labores in itinere perpetuos contemnens longè laboriosa opera lete accingit, & laborema coepit facili negotio absolvit, petra enim grave pondus etiè videbatur, laborem sustinebat sine labore. Sed unde hoc? Nolite id ipsum admirari Auditores, quia inus existens amor quo erga Rachelem ardebat effecit, ut nullus ipsum labor desatigaret, etlerque labor ei sine labore suppotoribilis, tñd amor ille ipsum confortabat adeò, ut lapidis ponderositas non solum nullam

Gen. 19.
v. 9.

Lipom.
ibid.

Q. q.

nullam

Nullam ei adserret molestiam, sed potius consolationem & voluptatem. Amor prohibuit extraneum, unde Abulensis dicit: Hoc, id est, de quo supra diximus fuit propter amorem Racheli. Unde sacerdos quidam Scriptor motus est ad exciamandum: O amantissimis officiositas, arcana animositatis vigore ultra vires audax! Si amas, potes plura poteris, se plus amabis. Supra vires enim evolat amor. Amor quid cupias fieri, quid possies fieri? Ecce tibi igitur iū promptū rationem, cur dura servitus, & intolerabiles septem annorum continuorum labores ei vīsi fuerint leves, ipsaque tot annorum prolixitas & longitudo viā fuit paucorum diuturna brevitas? unica enim hujus causa amor fuit, quo erga Rachelem ferebatur, ut pote & suetum dilectam sponsam suam. Amor etenim internus omnibus resistebat molestiis, quas patiebatur foris. Antidotum quodam erat ab omni illum præservans fistula, & veluti lapis quidam philosophicuſ fertum si ritus transformabat in aurum consolationis & voluptatis. Videbantur dies paucipræ amoris magnitudine. Idipsum modo iam dicto ponderans Abulensis ait: Is pro Racheli serviret etiam amplius, tantò amore (bonoſo tamē) tenebatur. Nullus enim labor magnus videtur amanti, ignem non timet, nivēs spernit, gladio se opponit, omnia pericula ſibi grata reputat, dum tamē amatum conſequatur. O quam bene convenit hæc Abulensis doctrina, cum iū eventibus qui in sancto Laurentio occurrerunt. Quod si enim amor pectori inclusus, licet ē creaturam pro objecto habeat: Ignem non timeret, quanto magis amot Laurentii qui Deum respiciebat, ſufficiens erat ut refleget laboribus, craticulū, tyrannis, incendiis &c. Ignem non timeret, nunquid auditus ipsummet Christi Martyrem hac de re sanctè gloriantem, cūm ait: Non timeo tormenta tua. Verè itaque de hoc glorioſo Matyre verificatur: Si transferri per ignem flamma non nocerit tibi, & odor ignis non erit in te.

7. Consideranti mihi illustre Laurentii martyrium, videtur in hoc Archilevitare novatos esse eventus illos, qui in corde Germanici evenisse leguntur. Hoc namque Principe mortuo, amici eius cadaver ejus rogo imposuerunt combundendum, conservatui postea cineres, prout eo tempore confuerudo ferebat. Cadaver rogo impositum & lignis accensis in cineres totaliter quoad omnia membra redactum est, ſolo corde excepto, quod proſlus illū remansit, as-

que à flammis totaliter intactum. Physici dem hujuscē prodigiū cauſam conati fonte inſtigare, ſed invenire eandem minime poserunt unicus duxat Vitellius ingenio ſuoi perficuitate eandem penetravit, dicendo: Germanicum toxicum aliquo ſive eno imbarat fulle, il ludique toxicum cordis intercepſe regionem, ibidem que ſive per frigiditatem, ſive per quamvis aliari virtutem occultam flammis valdum adhiberi refleſtiam, cor illud depeſondor incendio, & conſervando illū ſum: Vitellius intra Pijonem palam teſtatur eſt, non paucos venenorum cor Germanici Caſarū cremer. Unde hī verificatur maxima illa Philoſophia: Ignis exiſtens prohibet extraneum. Venenum enim ignis impedit operationem. Verū cum verò quam fuit in corde Laurentii longe potentior amor pte veneno latente in corde Germanici? longe tremum major fuit amor efficacia in redundanda ignis activitate, ne in fleti Martys membris operaretur, aut ſi operabatur, id potius in ejus redundantab refrigerio, quam tormentum: Huiusmodi ignis Laurentius accensus eſt Matyris (ſcribit Beatus Laurentius Julianianus) cuius nimis ardore calſeni, anterioris ignis non laſdetur incendio, ſic in cratula diſi poſitum ipſum ducere cognovimus: Dicere mjt (ita Tyrannum alloquebat) guta carbonaria mihi refrigerium preſent. Et quidem quā ratiōne flaminę potuſſe non tales produceſſe. Et tu, quando ipſe virus quidam Adams erit? Tanquam talis enim, nec in cratula ferro ſopari potuit, nec à flammarum incendo comburi, nec ferro, nec igne. Ignem videris eſt adamatis natura.

8. Hanc veritatem Regius Propheta submisit, flaviisque Jordani metaphora authoritate voluſili videtur, dicendo: Mare vidi & fugi, Jordani converſus eſt retrorsum. Poſta vero iam fugiæ unius, quam retrocelius alterius ratonem inveſtigare dicens: Quid eſt tibi mare quod fugiſſi. Et tu Jordani, quia converſus eſt retrorsum? Sicut equidem hunc Psalmum à Regio Propheta co tempore fuille compositum, quando populus Israheliticus mare rubrum tranſitum erat. Unde Hugo: Vidi id eſt, obedivit Deus, & fugi, id eſt, deuſum eſt ut populus tranſiret: Jordani autem, quando Iofas post mortem Moysi condensum populo & Sacerdotibus Arcam portantibus tranſitum erat, aquas suas retraxit & excitatus eſt, vel ut alii voluerat in mare mortuum ſe exoneravit: (Similiter Jordani fluvius non fuit)

post multos annos, cum transiit essent de-
ferto in terram promissionis duce Iesu, post
mortem Moyse siccatus est iubente Domino,
recedentibus aquis ad locum originis sua.) Eu-
thyminus dicit quod mare (Divinam agnoscit
potentiam, & ineffabilem modum divi-
nam agnoscit voluntatem, non tunc ac si sit
fotinalis fuisse creatura : Et fugit ut celestiter in il-
luminis divisionis demonstraret.) Hac est intelli-
gentia verborum Davidis, quoad seculum litera-
lem. Veruntamen Patres Expositores hic mun-
eris sunt, sed potius ultimus in seculum mysti-
cum sese insinuant. Et Speciem Carmelitanus
incognitus P. Michael de Agyuanis Bononien-
sis vult, quod per mare aquis amaris plenum in-
tellegatur hic mundus, in quo nihil est aliud pra-
terquam eternitas & anima amaritudinis (Quid
enim per mare nisi mundi crudelitas & tyran-
norum rabies contra sanctos significatur? Con-
siderat id ipsum S. Gregorius: Quid enim, inquit,
maris nomine, nisi in bonis favienti mundi bujus
amaritudo significatur? Econtra vero per Jordani-
ensem dulcibus aquis plenum consolaciones,
gaudia, & dulcedines intelliguntur. Jam vero
idem protius effectus qui in mari & Jordane
conspiciuntur, cosdem in securis Dei quotidie
experimur. Mare cum suis aquis amaris fugit,
mare videt & fugit: Jordanius vero cum suis a-
quis dulcibus non fugit, sed semper redundat:
Jordanis conversus est retrosum, Audiatur do-
ctrina Richardi Victorini, quaecum in re parti-
culatis est; (Pulchrum spectaculum satisque ju-
cundum videte aquam maris fugientem, vide
aquam Jordanius redundantem. Notate (Ama-
rum recedere, dulcem restare, amaritudinem
descire, dulcedinem redundare.) Ebem quam
fuit hoc ipsum ab invicto Martyre ratificatum
quando (Iustus cum Deus spoliatus scorpio-
nibus cedet:) mox vero ob oculos ejus portati
Iustus varia & multiplicia suppliciorum & tor-
mentorum instrumenta: (Deinde omne genus
tormentorum in conspectu ejus affecti iussit.
Ecce tibi aquas amaras. Vultis Jordaniem cum
dulcibus aquis suis videre redundantem: Re-
spondet Laurentius se dulciores cibos, aut epu-
las illis delicatores nunquam desiderasse. (Qui
tales epulas se semper optasse dixit.) O Ada-
mantem præstantissimum! O Lapidem non mi-
nus constantem quam pretiosum. Nec ferro, nec
flamma. Tormenta mihil dulcia & suavia redun-
dant, sicutaque Jordanis, ac proinde dicebat
Tyranno: Disce miser quanta est virtus Domini,

nam carbones isti non dolorem sed refrigerium mihi
praefiant

¶ Ponderatione dignissimus est sermo spon-
sa coelesti, quo Sponsio certas quasdam particu-
laritates receulens dicebat: Meus myrrham
meam cum aromatibus meis: Comedi favum
cum melle meo, & bibi vinum meum cum lache
meo. Myrra amara est & aromaticata. Et dicitur
myrra ratione amaritudinis, inquit Egidius
Columna, & consequenter est saltidota: cum
ex altera parte mel suum dulce, vinum dilectabile,
& lac suave. Hi igitur liquores cum myrra mi-
num convenient, immo potius eidem omnino
coagitati existunt: Quae difficultas magis adhuc
augetur quia S. Cyillus Hierosolymitanus le-
git: (Myrram bibens & acerum. Alii /messui
myrram, id est, mucorata tibi debeo præstatissi-
ma, myrram amaritudinis, myrram passio-
num.) Richardus Victorius per myrram intel-
ligit amaritudinem laborum. Interlineatis. Mar-
tyres amara passos. Lycanus per myrram mor-
tem intelligendam esse dicit, quam Marty-
res per manum carnicis sustinent, quando
quædam fale mortis ab hac vita præciduntur.
Atque ideo liquet qualiter gustare amaritudi-
nes, suffriter labores, subiacere martyris, intra
mortis manus extinctum succumbere, idem
sit quod viuum pretiosum & lac suavissimum
bibere & mellis dulcedinem manducare. Id
que tantum magis cum Arabicus & Septuaginta
per ly favum panem intelligent. Syriaca sua-
vitatem. Quæ autem ratione esse potest, quod
Martyribus Christi martyrium sit velut panis
ex melle pistus ob suavitatem quæ illud tol-
erando perfruuntur? Ad Davidem protinus
recurramus, hic namque nos lumine aliquo
ad id intelligendum donabit. Regius itaque
Propheta omnes amatissimæ Passionis Chri-
sti Redemptoris nostri circumstantias previ-
dens, in persona Christi dicit Hebreos se cir-
cumstantes veluti torident apes: Circumde-
runt me scis apes. Nescio qualisnam si hæc
proportioni inter Hebreos & apes, inter tot fla-
gella, vulnera, & plagas, & parvuli cuiusdam
aculei puncturas. Non videtur similiudo illa bene procedere. Cum enim Hebrei ip-
sime ferocias ferociores fuerint, quomodo apes
bus similes dici poterunt? Apes in favis suis mel-
lis dulcedinem effundant: Hebrei autem myr-
ra variorumque tormentorum amaritudinem
super Christi humanitatem effundunt. Ergo
ne flagella, clavi, spinæ, lancea & Crux non
majore

Durand.
in rae.
Diviu.
offic.lib.
7.c.21.

Egid. Co-
lumnae. 5.
in Can. 2.
14.le.12.

Catech. 13.

Mich.
Ghisl. ibid.
Rich. Vi-
ctori. ibid.
Gl. 1.in-
terl.
Tyran. ibid.

Aribie.
Septuag.
Syriaca
apud Cor.
a Lap. ibi.
v.1.

Psal. 117.

Andr. Pin- majorem filio Dei dolorem attulerunt, quām si
tus ep. 6. ad apum puicitura fuissent? (Cū apes dicantur
Epist. Phi- impotūc cingentes, qui ferunt instar immā-
Ind. niter insultarunt? Aves in favo mella condunt,
 neclatoeis instillant succos, & carnifices isti in
 Christum, quicquid doloris, quicquid amaritū-
 dis erat, instillarunt) Propheta Regius inge-
 nosā hac & valde proportionatā metaphorā di-
 cere volebat, omnia tormenta ab Hebreis Sal-
 toris nostri humanitati illata, adeō ei dulcia
 & suavia fuisse, sicut est mel in favo formatum
 ab apibus. Unde S. Augustinus dicit: *Mel quip-
 pe Apes operantur in favo: Ne scientes autem per-
 fecutores Domini, fecerunt eum nebula in passione*

*D. Aug. 20.
 3 in Psal.
 117.*

*Andr. Pin-
 zus ubi
 supr.*

dulciorem, gustemus & videamus quia suavis est
Dominus. Verum enim verò undenam hæc a-
 maritudinis in dulcedinem, & tormentorum in
 gaudia facta in Christo transmutatio suam tra-
 hebat originem? Ab amore qui velut flamma
 quædam ardeus in Christi pectore vivebat. *A-
 more omnia tormenta dulcescunt.* Hic erat quo-
 que sensus & intentio Sponsa, quando dicebat:
*Messu myrrham meam, comedi favum mellis, bi-
 bli vinum cum lacu meo.* Dicere enim vulnus quod
 animæ justi alicujus veluti alteri eidam Lau-
 rentio myrrham amaritudinem, pœnam, &
 tormentorum que in craticulis, & toto martyrio
 patiebatur, adeō videatur dulcis, ac si craterem
 vino præstantissimo refertum ebibisset, aut ve-
 lut si manducasset panem ex melle composi-
 tum & lacte commixtum. Unde videtur mihi Laurentius inter flammæ cor. styrax dicere:

*Mich.
 Chisib.*

*Messu eum laetitia myrrham amaritudinem &
 passionum mearum aruminarum atque dolorum.* Erant hæc metamorphoses ab amore Laurentii
 causatae: *Amore omnia tormenta dulcescunt.* Qui
 proinde amor sanctum Martynum alloquens ei
 videbatur dicere: *Messu myrrham ipsam amari-
 tudinem, quām tibi in fasci ulos collegram, insigni
 metamorphosi convertiri mel suavissimum, cuius
 dulcedine fruiteris: Converti & in lac, quo ju-
 cundissime aberis, atque in unum, quo serven-
 tor fieret in spiritu.*

Cant. 2.

10. Credidi aliquando quod Salomon Rex
 Sapientum sapientissimus de Sponsa loquens,
 figurate sibi ob oculos propheticos propositum
 habuisset magnum Martynum sanctum Lau-
 rentium, adeō ut in ejus persona dixisse videa-
 tur: *Fideite me floribus: si patet me malis quia amo
 te langueo.* Mirum non est, quod sponsa amore
 languat, siquidem tales in se effectus experitur,
 ut illius libi prædominanti cogatus permittere.

Hujus rei fidem facere potest Antiochus Sele-
 ci Regis filius, qui ob ingenem erga Stratocam
 amorem (Jacebat in leculo moribundo & illa
 similis, siueque infirmatissima qualitate manu-
 state nolens, pectoris vulnus pia dissimulatione
 contegebat) Nec multum aberat, quin mon-
 paulatum subsecuta fuisset, nisi prudens Medicus
 Herostratus, ad ingressum & abitum Stratocam
 pulsum tangens mali cognitionem fuisset
 assetus. Nolo quidem hanc de sponsa opinio-
 nem concipere, quia casta, virgo & sancta est,
 siuique amorem in Deum dicitum habet.
 Solum me listam paulisper circa varietatem re-
 fiorum quas Scriptores huic pauli: *Educa me*
 floribus subnectunt. Origenes ex Giacomo dicit:
Consermante me in myrra: Magna uox Gen-
*est ister flores & myrram differentia, illorum
 ob fragrantiam stivissimi odoris delectabiles
 sunt: hæc verò ob amaritudinem est fuisse
 fa. Nihilominus nulla est translatio, quæ nos
 habeat aliquam cum te ipsa de qua leuissimam
 convenientiam, ac proinde videmus quod sicut
 flores confortant: ita quoque myrra hæc
 virtutem confortandi. Sicut flores sunt odore
 feri, ita etiam myrra talis est, cuius arbor hæc
 odore est. Verius men deficio ex quo funda-
 mento Chaldaeus & Hebraeus legunt: *Fideite
 me ignibus plurimi, siquidem ignis & flores Chal-*
*nullam proflus inter se convenientiam aequi-
 litudinem habent. Et enim indubitat quidem
 est, quia si hæc objecta considerentur feuerantur
 se, sicut inter se disparatissima: at vero amor de
 quo Sponsa loquitur dicens: *Quia amore la-
 guo, vel ut sepruginta legunt: Vulnerata habi-
 tate ego sum, efficit omnia ut ignes convertan-
 tur in flores. Ac proinde accendat impius Tyran-***

*nus pro martyrio Laurentii ignem, cumque super
 ignem craticulan & accensos carbones
 extendi faciat, prorinus videbit, quod amor Di-
 vinnus ignem istum atque accensos carbones in
 flores odonifetos, Rosas, Hyacinthes & Liba
 converter: (Prunorum accervi exuentis crude-
 liter latera Laurentii jucundiores cendentibus An-
 liliis: & purpureis floribus videbantur, dum
 succensis torrentibus ignibus, in craticula velut
 florido accumbit in lectulo.)*

11. Inuenio apud Historicos factum aliquod,
 in quo an crudelitatem, aut verò pietatem decernenda
 sit palma haud egundem scilicet: Anno 1387,
 Petrus Castiliæ Rex post obreuantem adversus Hen-
 nicum fratrem suum victoriam Hispalim Dona-
 reverus, crudeliter nobilissimam quædam Ma-
 sonam,

tronam, quæ Vraca Guismanna appellabatur, eratque mater Joannis Alphonsi Guismanni, e-peccati fecit? Nam ipsam in foro publico vivam comburi iussit. Crudeli huic supplicio Isabella Ubedia virgo honestissima præsens aderat, qua infeliciem hanc Vraccam magno prosequebatur amoris affectu, proinde cum in rogi busto fedens unum pedum nudum haberet, cum circa illum rogus accenderetur, hanc Isabellam rogavit, ut subiit ad pedem illum contegendum curriret, neque fœminei sexus honestas corporis sustinere nuditatem poterat. Hæc igitur è turbata proripiens, ut veste nudum pedem conteget, in medias flamas protinus ingressa est: In ipsum ignem insilit, nihil curando si etiama vivum Domina Guismanna conflagaret, prout & seipso postea accidit. Nec minor fuit charitas quam duo filii erga matrem & patrem Sefostrem Ægypti Regem nec non & erga alios quatuor fratres suos exhibuerunt, cum enim hi omnes per stratagema fratris ejusdem Regis eos perde-re studentis super accenso vehementi igne transite cogerentur, hi duo filii ad nutum à Parentibus datum super ignem se pono corpore prostraverunt, dumque parentibus & fratribus pontis loco servirent, ut transire ilæsi possent, ipse met fuere in cineres redacti. [Ea id est, Matrice] suadente, duos ex sex libris super ardorem pyram extendens Pater pontem fecit, super quos ipsi transeuntes evaderant & duobus filiis ita incensis, cæteri una cum Patre fuerunt servati. [O ingens amor, quem hi duo demonstrant, dum nihil curantur in igne pro parentibus & fratribus suis perdere vitam.] Magis vehementer admiror, dum considero quod Aquilæ quædam dum puellam à qua nutrita & educata fuit, post mortem in rogam projici videret comburendam, ut simul cum sua benefactrice moretetur in ignem se super dictæ pueræ cadaver conjectit, et quæ una cum ipsi in pulvorem & cineres redacta: Id quod in civitate Sefont accidit. Unde Plinius lib. 10 cap. 5. ait: *Defuncta postrem in rogam accensum eius iniecisse se & simul conflagrare.* Evidet de amore animalis cuiusdam ulterius dici poterit? *Ensisque processit in pueram amor.* Verum enimvero ardenterissimus amor Laurentiam mortem Aquilæ, duorum etiam filiorum Sefontis, nec non Isabellæ Ubedia multis ptaflangnis superavit. Dum enim in crastula constitutos esset, in Paradisi porta se confundere arbitrabatur, ardentes flamas censebat esse radios gloriae, tormento-

rumque ferocitatem æternæ beatitudinis gaudiis annumerabat. Ac proinde gratias Deo ingentes egit dicens: *Gratias tibi ago Domine, quia januas tuas ingredi merui.* Procedebat id plenum ex Divino amore, qui in ejus pectori ardebat: Adamas erat. *Intus existens prohibet extraneum.* Unde magni illi Patres sanctæ Ecclesiæ Doctoris Ambrosius & Augustinus affirmant dicentes: *Nec enim potest in uiceribus tormenta servare, qui sensibus Paradisi refrigeria possidebat.* serm. 19. D. Hugo tire, qui sensibus Paradisi refrigeria possidebat. serm. 31.] 12. *Ianuastus ingredi merui.* Ingressum & 2 de S. esse portas Paradisi, idem est, quod compræ-Laur. heusoret esse, constitutum esse *In termino?* ac proinde nescio quomodo S. Laurentius verba hæc dicere potuerit. Tu enim & Laurenti verus viator es, tametsi enim cœli portis vicious sis, attamen nondum u'ltimatè & complete per illas intrasti. Et licet dici solet: *Quod parum distat, nihil distare videtur?* atramen hæc locutio per verbum præteriti temporis facit: *Ingredi merui,* qualiter cum virtute salvari posset, non video. Infuper quoque adjungit: *Mea nex obsecrum non habet, sed omnia in luce clarescunt.* Quænam est lux illa? De qua claritate loquitur? Claritas non in nocte, sed in die resplendet. Portù cùm Dei Filius amaritudini passionis & mortis sue darunt est etiam initium, æterno Patri suo dixit: *Pater venit hora, clarifica filium tuum.* Evidet autem per hanc clarificationis horam intelligere voluit? S. Hilarius responsu- D. Hilari. nem quandam nobis assignat, quæ primâ facie contradictionem in uero videtur? *In hora lib. 3. de diei portio est, & que erat has hora?* Iam nunc con- Trinit. a- fuenodus flagellandus, crucifigendus erat. Idem pud D. Th. in Cat. ibid. affirmat Sanctus Pater Augustinus: *Passione cla- rificatus dicitur:* Poite vero idem Hilarius sub- D. Hilari. jungit, per clarificationem gloriam intelligentiam esse: *Vel orabat, us id quod ex tempore erat, gloriam eius que sine tempore est, claritatem accipie- ret.* At vero si passionem & mortem suam intellegebat, quomodo rerum esse potest quod locutus fuerit de gloria? uolum enim alterum excludit: & plus inter se quam lux & tenebra differunt. Adhuc si Verbum incarnatum passionis & mortis horam desiderabat, cut hoc termino clarificationis vel glorificationis uituit, dicens: *Clarifica me tu Pater!* Difficultas ista etiam à S. Chrysost. Joanne Chrysostomo observata fuit, dum ait: *Hom. 5. Ad Crucem duceris cum latronibus, maledictam in te suffire mortem, & hac gloriam appellas?* Imò Thom. x. vero, quia *Amore omnia tormenta dulescunt.* Idemque tormenta in gloriam, mortem vero

in jucundam coelestemque beatitudinem trastulit. Ita inquit (sic prosequitur Chrysostomus) pro dilectis ipse patior, meritoq; bæ gloriam exstimo? Laurentius inter medias flammam cædescens craticula superpositus erat, videbaturque ei non in diem, tenebrae in claritatem, flammæ in consolationem, in rosas carbones, ardore in recreaciones, incendia in refrigeria, craticula in paradisum, pœnæ atque tormenta in gloriam fuisse transmutata: *Omnia in luce clarescunt: Ianus tuas ingredi merui.* Et merito: *Quia pro dilectione Deo ipse patiebatur, meritoq; hac omnia gloriam exstimatorabat.* Denique quia ut B. Laurentius Justinianus ait, Adamas erat, qui nec fetro cedit, nec igni, atque ut verus Diamante, id est, Deum amans: *Non exhorruit carceres, non ignem, non gladium, non pœnam, non mortem.*

B. Laur.
Justin.
ser. de S.
Laur.

B. Laur.
Justin.
ser. de S.
Laur.

D. Amb.
t. 3 ser. 2.

Idem ib.

13. Inter omnia tormenta quæ excogitari possunt, maximum est ignis tormentum, qui subtilitate sua viscera derurat & penetrat. Et tamen Laurentius illud vel non sentit, vel nihil facit. Unde B. Justinianus obstupefactus exclamat dicens: [O Martyris patientia omni honore coleenda, quæ tanto viore emicuit, tantaque virtute proficit, ut immanissimum nequam supplicis cederet, nec voracibus fluctueret pœnas.] Imò ut S. Ambrosius scribit, ardore nullum illi conciliabat dolorem, sed potius animæ aurae videbantur esse refrigerantes: *Sanctus Laurentius has flammæ fidei calore non sentit, & dum Christi precepta cogitat, frigidum est illi omne quod patitur.* Ratio autem hujus quam S. Dorotheus adserit, est, qui mente & cogitationibus suis in æternæ beatitudinis mercede defixus erat: *Nec enim poterat voracibus signum tormenta sentire, qui sensibus Paradisi refrigeria possidebat.* Cœli solatia, terræ tormenta, & dilitia spiritus doloribus corporis longè prævalebant. Potest etiam totum hoc voluntati suæ tanquam cause efficienti adscribi, utpote qua pronus erat ad se pro amore Dei ultrò circa que craticula & flammis mancipandum. Etenim hæc opinio ex quadam Scripturæ loco mihi firmiter persuadetur, quem prouidere velim attentè auscultecis,

14. Angelus cum Jacobo integrâ nocte lato pugnat, & non obstante quod hic ex laboriosi itineris defatigacione admodum debilis esset, ita tamè generosè in hoc certamine nunc se gessit, ut Angelus eum superare nequam potuerit, ac proinde tanquam vietus cedere, cumque deserere protius debuit, rever-

surus ad Paradisum: *Qui (id est Angelus) videbat quod eum superare non posset, &c. Gen. c. 32.* Qua ratione fieri potest, ut Angelus cum iam impossibile sit, ne dicam difficile, Jacob aliquid viræ superare? Scio enim Anglos esse virtute præditos, ut integros possint dissipare potentissimos exercitus, imò unicu[m] ducat Angelus sufficiens esset ad relevandas in seculares haud fœtidas ac si palea quadam esset, si subique deque evertenda valitissima Regnum Latina, ad sublevatas de terra Civitates subtemperandas, vastissimisque cælorum machinas indutigabiliter immovendas, prout eas de facto quoque movere? & tamen idem Angelus credens est prævalere non posse viribus unius hominis. Interim verissimum est, quod cum superaret potuit. Quod tamen prolus mihi incredibile redditur. Porro eadem difficultas etiam notat alias à doctissimo Cardinale Cajetano, cum ait: *Sed questione non careas, quo pacto vincas, quod Angelus non potuit vincere Iacob laitacu[m].* Sed nunc quo[m] resolutionem ejus audire, qui adserit dicendo: *Non posset, id est, non voluit.* Cum igitur non posse à non velle nascatur, idem tamen non posse quod non velle, ac prout lea a contraria, tantum potest quantum vult: *Vela potest velis & poteris, ac proinde ordinatus dicit: nihil difficile voluit.* Omne quod vult, etiam potest. Unde leprosus ille sanitatem habitebilem desiderans, ita precatus est Salvatorem: *Domi[n]ne, si vis potes me mundare, quia possum velle.* Supra quod idem Cajetanus ait: *Fatua potentiam in voluntate confiere.* Angelus igitur Jacobum in lucta superare non posset, quia non voluit: quod si autem voluisset, porro utique absque illa difficultate. Nunc igitur ex hac tenis dictis hoc circa gloriosum Matrem nostrum Enchymenam formemus, Laurentius prompta voluntate omnia fert & ignis tormenta pro amore Dei sustinet voluit. Ergo id facere poterat & potuit. Amor illum morebat ad velle, suggerebat spiritum & animos ad posse. Ac proinde *Nequaquam supplicis erit nec voracibus fluctuerit parsus: & frigidum est illi omne quod patitur.*

15. Ex quo S. Laurentius le de facto parva. Si portas ingressum esse dicit: *Ianuas tuas non credi merui, portus eum comprehendens quæ via torem fuisse credere cogor, ac proinde membra sua, quæ flammæ minime sentiebant, perfusa fuisse doribus illis, quæ corporibus debentur glotiosis, quarum quatuor sunt, unione*

nes Patres Theologi, & speciatim S. Thomas docent, nimirum: Impassibilitas, Subtilitas, Agilitas, & Claritas ad eū ut corpora beatorum eo quod gloria sunt, post resurrectionem futura sint impassibilia: *In corpore glorio, non potuit esse aliqua mutatio contra dispositionem illam qua perficitur ab anima, & ita corpora illa erunt impassibilia.* Secunda dōs est subtilitas, propriae nimirum quæ beatorum corporibus suo tempore infesta erit, de qua Apostolus ad Corinthios scribens ait: *Seminatur corpus animal, surget corpus spirituale, id est, spiritui simile:* 2. Cor. 15, & conseq̄ueenter docet S. Thomas, quod *Corpora gloria erunt subtilissima* quale fuit corpus Christi Redemptoris, quando Ianus clausus intravit ad discipulos: Joan. 20. Unde S. Gregorius lib. 14. Mor. affirmit: *Quod corpus gloriosum dicitur subtile per efficaciam spiritualium potentie.* Tertiō dōs vel proprietas Corporis gloria est quod sit agile. Uno de corpora Beatorum nulla erunt gravedine obnoxia, eo quod anima totaliter prae domini subiiciantur, quæ corpori conjuncta erit, non solum tanquam forma, sed etiam tanquam motrix, ac proinde *per dōm agilitatis* (inquit Doctor Angelicus q. 84. art.) subiicitur anima, in quantum est motor, ut scilicet sit expeditum & habile ad obediendum spiritui in omnibus motibus & actionibus anima. Quarta dōs est Claritas, prout speciatim ex S. Mattheo deditur: *Fulgebunt iusti sicut Sol,* Matth. 13. quæ causabatur ex redundantia gloria anima in corpore, inquit Angelicus q. 85. a. 1.

16. Potrō corpus S. Laurentii quatuor hisce prærogativis donatum fuisse, manifestē ex eo lique quod sancta referit Ecclesia & laucti Patres affirmant. Corpus namque ejus jam nunc subtilitas dōm in semelipsō protulit, quando colorum duritiem penetrans ad Paradisi portas pervenit, dicens: *Ianuas tuas ingre di merui.* Etenim quantum a gravedine liber fuit, tantō magis de agilitate participavit, quod vel ex eo manifestē colligitur, quod gloria Christi Martyris dicebat: *Non est inventa in me iniquitas.* Iniquitas enim idē est quod peccatum, hoc autem gravitatem sibi tanquam proprietatem insatibilem vident, ut proinde Deus Noē dixerat: *Peccatum eorum aggravatum est.* Gen. 8. v. 20. Similiter quando in Scripturā mentio sic Pharaonis, suiq; exercitus, dicitur: *Submersi sunt quasi plumbum in aqua vehementibus.* Exod. 15. v. 1, comparatur autem peccatum plumbō ob rationem ponderositatis seu gravedinis: *Per gravedinem plumbi intelligitur quod erant peccatis valde aggravati & submersione digni,* scribit Lyranus. Cūm gitur Laurentius affimerit, quod *In eō non est iniquitas;* idem est ac si diceret: *In me non est inventum peccatum,* & consequenter nulla gravedo seu ponderositas. Cūmque insuper verum sit, quod *Ablato uno contrariorum, remaneat aliud,* eo ipso quo Martyr noster omni gravitate caret, agilitatem eidem assignare oportet. Denique hīc in opinione quorundam agilitas gloriae corporibus virtutem datura est, secundum quam in pluribus locis esse poterit, dicente S. Augustino l. 2. de Civ. Dei cap. 11. T. 5. *Vbiecumque voluerit spiritus, ibi erit & corpus?* Ita quoque sanctus Laurentius urpote gloriae potuit, potest & poterit in pluribus locis inveniri. Volsitne hījus aliquod specimen? Ecce tibi Laurentium in duobus locis, nimirum primo in craticula: *Strinxerunt corporis membra posita super craticulam?* deinde intra cœli portas: *Ianuas tuas ingredi merui.* Quid præterea videre desideratis? Num sortē claritatem intra tenebrarum obscuritatem præclare splendescerent? Nunquid ergo auditiseum dicentem: *Mea vox obscurum non habet, sed omnia in luce clarescant?* Veruntamen corpus Matyris super omnes alias dotes gaudebat dote impossibilitatis, id liquide satis insinuavit, quando Tyranno animosè & in faciem dixit, quod veluti insensibilis tormenta ejus ne quicquam timeat. *Non timeo tormenta tua.* Unde haud secus ac si corpus ejus insensibile factum fuisset *Tormenta non sensit.* O corpus gloriosum, quod Agilitatis, Subtilitas, Clantatis, & Impassibilitatis dotes & gloriam tecum ubique circumfert, tibi utique tanquam ratiōnē alia quam Paradisi debetur residentia. *Ianuas tuas ingredi merui.*

17. Persæ quando ad civitatem aliquam intercipiendam exercitum suum admovebant, inter ceteras quas obsidioni civitatis insinuandas præmittere solebant, actiones, hæc una ex primis & præcipuis esse solebat, quod videlicet proximè quam fieri posset ad urbē mœnia ignem quendam solerent accendere, quocum civitatis illius contemptum insinabant, sibi que ipsi pariter palmarum aggrabuntur victoriæ. Idipsum Jeremias ubi Damasci accidisse referte solebat, quando ait: *Ei succendam ignem in muro Damasci, & deverbis mœnia Benadad*

nadat Jerem. 49. Decius quidem credebat, quod eo ipso, quo ad combatendum corpus ac membra injusti servi & Martyris Christi, quæ sunt veluti quædam animæ mœnia, luculentum circa ipsum ignem excitaret, simul eriam Martyris superallet constantiam, omnesque fibi comparasse sub ejus eulodia depositos sanctæ Ecclesiæ thesauros, verum opinio ejus vanâ profusa & irrita fuit? Laurentium namque fibi vane deluso coactus est audire improprietatem: *Affatum est jam, versa & manduca: imo*

*Serm. de
S. Laur.*

flamma quædam super caput ejus comparsit, unde augures ei præfigerunt: *Magnam futuram felicitatem. Quodammodo funde Laurentio pronuntiabimus prognosticum quod ipsum hodie constitutum esse censimus in medio flammarum urentium. Magnum quoque Romæ visum est prodigium: Nam sagittæ quædam deorsum decidens, atque in pertusum, cui nomen Imperator Cæsar significavit, erat, delapsa, primam inde hecram, nimis cunctis sustulit, reliquo illo solo relitto, scilicet, *et hoc*, quod cum caeleste quoddam prodigiunse cederetur, significati edificandi causa ad agnos recuperant, qui dixerunt, quod cum Cæsare quædam sit Arithmetica, centum significativa. Hic cælitus significata voluntate Cæsar politum dies moritur, utque alii in celo Dismetaudum esse, id namque significat predictionis reliquum scilicet *et ar*, quod remanserit. Simile quid occurrit S. Laurentio? Cum enim Laurentius Deum negare nequam vellet, ut que thesauros Ecclesiæ prodere aut exinde ignis fulmen ab ira Tyranni evanescat. Laurentium decedit, sed non nisi primam oculis Laurentius literam, scilicet L. inde subito, quæ cum in Arithmetica quinquaginta vixit, significat tot viræ annos eidem adimendos esse, ut & factum est, nam fatis iuvenis martyrum suum sustinuit, adeoque manebit *Aureum*, id est, *aurea ensis*, vel auræ ensis, eo quod esse divina gratia aurum, & laetitia Ecclesiæ thesauros ab aviditate Decii defendent, & curas fuerit: vel quod tanquam enī Ecclesiam Catholicam propagnauerint, impleret vero aurum sicut perfectionis & charitatis. Similiter omes per ademptam nomini Laurentius L. omnes reliquias scilicet Laurentius bene pondererent. *Ad morem* V. verbi. R. Redemptoris E. exultanti. N. misericordia. T. Tormenta, I. Ignis V. urens. S. confortavit. Vel etiam de Laurentio non minus quida Cæsare pie quis prognosticare poterit ex nominis reliquo, scilicet Laurentius modo sequenti, ut A. significat. *Ad. V. vitam R. regnaturum*. E. excelsi. N. numeris, T. titulo L. insignibus. V. vicioriam. S. sumpsit. Et quidem si igitur Laurentiu similius in eo effectus cauferent, unque venirecbitur illud Thematis: *S. transferre patrem, flamma non nocet tibi.**

PARS SECUNDA.

Valerius
Max. l. l.
c. 6.

19. *S*i transferis per ignem, flamma non nocet tibi. Servio Tullio in cunis dormiente

10. Alexander Papa vethum quendam habebat de pilis Salamandra confectum: vel ut ali volant de Lino Asbestio, id est, lapidis cuiusdam, qui in Arcadia pannibus teperitur, vel de *Lino*

Lino Carpathio, vel Amianto. Post ad ejus lotionem non adhibebant aquam, sed in ignem projiciebatur. (Quando ablui debuit, non lavabatur in aqua, sed projiciebatur in ignem, & non cumburebatur, sed fulgidior reddebat.) Porro Laurentius ab igne nihil passus est danni, quin potius perfectior multo evasit: ac proinde dicebat: (Non est inventa in me iniquitas,) adeoque missio fisi facta adimplectionem optimè expertus fuit, scilicet: *Flamma non nocet tibi.* Archelaus Regis, Mithridatis praefectus cum Sylla dimicaturus turrim quandam ligneam valde altam fabricari fecit, non solum ut in eodem ab hoste securior esset, verum etiam ut inimico exercitu prædominaretur, ejusque conatus atque molimina observaret. Sylla turri hunc vicinior factus, eandemflammis ut eam exuteret & conflagraret circumdedit, nec ramen eam per incendium vel nonumine hædere potuit, eo quod Archelaus eandem, allumine circumque oblinivisset. (Cum ex omni latere circumplexa ignis faret, arderent non quisive, quod ab Archelao allumine oblita fuisset.) Et enim excitatus sub Laurentii corpore ignis sanctum Martorem incinctate non potuit, non quia esset allumine oblinitus & obductus, sed quia amore & gratia Divina communitus erat, Quapropter securus esto o Laurenti, quia flammam non nocet tibi. *Vbi cor ardet, inquit sanctus Maximus* sermones de S. Laurentio, *flamman membra non sentiunt.*

Ist. Bater.

la dist. meo
marab vir.
illig.

21. Quando Consalvus prælium commisilus erat cum Duce Neomagensi, cumque exercitu suo prope Cirignolam castra metatus esset, in pulvri tormentarium ignem injecisse dicitur, indeque conjectisse infallibilem victoriam securitatem, unde ob incendium subsecutum nequicquam conturbatus fuit, sed latus & hilaris exclamavit: *Vicius, vicius commilitones.* Dum sub craticula tunc o Laurenti ignis accenditur, non est quod contuberis, cum id ipsum prodigiū seu portentī loco habere debeas, è quo te vicitrix palam infallibiliter assecuturum esse colligere possis, tu enim Tyrannum vices ejusque crudelitatem? *Flamma non nocet tibi.* Cumque Lauro respondens nomen geras, de te verificari poterit, quod de Lauro notatur: scilicet, *intacta triumphat.* Cū Alexander Magnus in actuā prælio constitutus esset, ignis accusus ipsum ex improviso circumdedit. Unde hostes perterriti proxius sine ulla militi suo aut sibi illata offensa sunt retrocessi: (Dum adver-

sus hostes Alexander prælabatur, repente fuit flammis circumclusus, quarum aspectu perterriti ab offensione Alexandri protinus abstinuerunt, (affirmat Plutarchus in vita Alexandri.) Dum Laurentius velut novellus quidam Alexander cum Tyranno & gentilibus profidei & thelaturorum Ecclesia defensione dimicaret, flammæ quibus circumclusus erat, ab ejus læsione se continuerunt, nec inimici ejus quidquam adversus ejus constantiam prævalere poterant. *Flamma non nocet tibi.*

22. Cæsar priusquam cum Pompejo in apertum certamen veniret, ignem quendam è medio copiarum suarum egredi, & hostiles exercitum circumdat vidit: (In castris Cæsar's ingens flamma emicata visa supra Pompei exercitum advolavit. Hoc se vidisse Cæsar affirmat, cum vigilias circumobiceret. Fuitque id ipsum inseliz pro parte Pompei propositum, utpote cuius exercitus juncto Cæsar's robore dissipandus erat. Verum enim verò quia res servorum Dei nou eodem modo, quo res mundanae, id potius contrario modo currere, & procedere consueverunt, ignis Laurentii nō ipsi malo est omittatus, quod potius pælagium quoddam fuit Laurentium adversus Tyrannum, cuæaque ei infligenda tormenta victoriosum futurum. *Flamma non nocet tibi.* Cleomeos in viris & frusta prohibentibus Sacerdotibus templum ingressus, ut Junoni literat sacrificium,

Plut. in
Pompejo.
fol. 39.Herod. in
Erato l. 6
fol. 158.Cæs. Ba-
ron to. 5.
An. Chr.
396.

R. 1.

signifi-

Paletti Sanctorale.

qui in suis operationibus voluntatem habent à bono discordem & declinantem à virtute. Consilium & intentio Decii erat Laurentum per ignem in cineres redigere: ejusdemque vivaciter annihilare: sed flamma Laurentum cingentes, eidem ad hoc potius servierunt, ut eum reddiceret perfectiorem, magisque venustum; tanquam aurum in fornace, unde ab igne pulchrior & purior egressus est, quam ingellus: *Ita flamma ideo suscepit Marizrem, non ut eum à fide sua mutaret, sed ut probatum Domino suo reddiret inquit sanctus Augustinus sermone tertio;* tali enim incendio beatam consecrata sunt viscera, non condemnata. Unde sicut Caesar Commentarios suos conservavit, ne abundis maritimis contaminaretur, ita Laurentius in flammis fidem conservavit, ne ab iisdem patreteretur aut laedereatur: *In craticula Deum non negavi, & ad ignem applicatus te Dominum Iesum Christum confessus sum.*

Paulus
Ares. de
Trib lib
44n.41.

26. In Iadiis avis quādam repertur, quæ à Paradiso nomen suum obtinet, cui pulchritudinē aō nō mōre debet, non solum ob elegantiā pulmarum ex colore craticulo & aēto variegatarum, verū etiam quia unquam in terram descendit, ut ibi firmiter fistat, sed semper alis suis in altum evolat, & in aere per gyrum circumferrut. Beatus Laurentius tanquam vera avis Paradisi, licet corpore tenus in craticula jacet, alis ramen desideri ad ipsas usque celi portas, & ad exterorū beatitudinis contemplationem evolabat, unde dicit: *Ianuas ingredi merui?* Quia eius animus morabatur in celsis, inquit sanctus Pater Augustinus. Ut si proprietas esse dicunt, quod sereno tempore tristitur, eo quod naturalis inclinatio sive instinctus ei dicit, quod aura turbida & pluviosa brevi sit securata. A contra vero exultat & tripludiat, quando auram experitur turbidam esse, ob spem fecutur & seruitus, unde pluvioso tempore dicere velle videtur: *Serenabis.* Quantumvis alii videri potuisse tempus illud gloriose Martyri nostro valde contrarium, quando super eum non jam pluvia aquarum, sed ignis incendia copiosè decidebant, nihilominus ipse exultabundus jubilabat, eo quod etiam in mediis flammis experientur serenitatem & celestium consolationum, id eoque dicebat: *Mea nox obscurum non habet, sed omnia in luce clarescunt.* Isaías Propheta alatum quendam Seraphinum vidit, qui Propheta labia a ignito carbone purificatus, timens ne illum apprehendendo digitos ustularet, forcipem ad car-

bonem artipicendum adhibuit: *Et calcabo, id est, Thad. Pe-carbone ignito?* (expōnunt sacri Scriptores) *quam forcips tulerat de altari tetigit labia mea.* *Isa. rus in c. 24.*

Isa.

Isa.

Laurentii erga Deum majorem fuisse eo quo ardebat Seraphinus, utpote qui ignitos carbones benē multos non digito aut manu duotaxat tangere, sed toto corpore in craticula super flamas & carbones supinus jacerē debebat: Strinxerant corporis membra posita super craticulam? Nec tamen ab arborebus ladi timebat, imo ut sanctus Augustinus sermone secundo scribit: *Frigidum videtur illi omnis quod patitur.* Verū quidem est quod incensum super carbones in thuribulo positum concremetur, eodem tempore aera odo iteris sufficiens adimpler, unde de eo dicitur: *Dum ardet, redolat; vel fragrat adustum?* ut refert P. Phil. Picinel lib 14. cap. 1. num. 26. & 24. Ita Laurentius quasi mylticū quoddam incensum, super ignem conjectus, magnum de se in cælum emitit gratiarum fragrantiam, quam pro receptis a Deo beneficiis eidem relect, dicens: *Gratias tibi ago Domine, quia januas tuas ingredi merui.*

27. Verū enimvero sicut magnes ferrum attrahit, ita craticula Laurentianæ ferrum magnetem movere meorum coceptuum. Mira igitur est ies, o Auditores, quod ferrum natura sua durissimum, prout experientia docet, & Laurentius Firmianus constitutus dicens: *Ferrum durissimi rigoris materia est, atcamen ignis vehementer potentia cedens in omniā partem flexibile redditus: Ferrum quando igne ex aqua molitur & resolutur.* Unde aliis quidam Emblema quoddam inde concepit, cum hoc symbolo: *In quaecunque formas, vel Lentiscaz rigor.* At vero sanctus Laurentius ferro longe constantior esse probatur, dum nec minus emolitur Tyranni ad prodendos Ecclesiæ thesauros? néque ad flammorum ardentes flectitur, imo ferro quovis se solidiorem duriorumque esse perhibuit, unde *subjicientibus prunas inflata Levita Christi?* imo adversus Decium aperte protelatur dicens: *Non timeo tormenta tua.* In montibus Apenninis super quoddam ferri genus aereum est, quod in fornaci possum cum liquefiebat, fluidumque redebatur non minus quam aqua: Postea vero natura mutata Ferrum quod ex igne volut aqua defluere confuerat, caput congelascere, ac nullis ignibus, nullis fabilibus totius noctis intervallo incendi ac fluere posuit.

Laetant.
Firm. de
ira Dei
cap. 10.Petrus
Berch. in
Red L. 11 c.
76. n. 14.Vinc. Mai-
nar. in vi-
ua S. Anto-
nini apud
Sur. to 3.

tuit. Si craticula Laurentianæ ferrum ejusdem conditionis fuisset, illud Laurentio suas qualitates cestorum fuisse existimarem, siquidem hinc si non liquidum, ad minus tamen benignum & charitativum ab igne amoris Divini erga pauperes exhibuit, quando iisdem Ecclesiæ facultates liberaliter distribuit: postea vero mutando naturam ferri, duritiam erga Decium exhibuit, unde facile ei hæc applicari potuerit.

Oven. his.
l. 7. c. 10.

Inscriptio: *Obdurescit, dum ei in faciem extrobat: Non timeo tormenta tua.* Verum quidem est quod in partibus Novi Orbis filum quoddam ab herba quaç Cabuja dicitur extractum, quod specialem hanc virtutem habet recidendi duritiam ferri, id ipsum insta Lunæ cujusdam secundo. Sed quid tandem sit de hoc filo? Sebat quidem ferrum hoc filum, tandem verò in fine atterrit & consumitur: *Sed usū ipsum quoque atterritur.* Noster autem gloriósus Levita & ferri illius duritiam vincit, quod in forma craticula, velut instrumentum ad dolorosum ejus martyrium concurrit, & ramen invicta ejus patientia, nec non constantissima fides sua nec minimum atterrit aut violatur, afféctante eum quod hoc Propheta qui dicit: *Si transi sis per ignem, flamma non nocebit tibi, & odor ignis non erit in te.* Unde de Carnificibus, tytanis, igne & ferro palmarum reportans triumphat coronatus in caelis. Neque igitur sanctus Sixtus magnus ille Martyr & Pontifex immerito ei prognosticavit dicendo: *Nos quasi senes levioris pugnae cursum resipimus, ut et quasi juvenem manes gloriósior Tyranno triumphus.*

28. Exhibeant se igitur Catholice fidei inimici per intentata Martyri nostro truculentam ignis tormenta velut ferocissimi Leones, nam mysticus Samson Laurentius facilè adinvenire poterit rationem & modum è fauibus eorum, imò ex vulneribus sibi inflati extrahendi & colligendi dulcedinem mellis, perspicuque ostender quod ex ferri duritie, crudelium ministeriorum & carnificum barbarie, ignisque ardoribus agressa est dulcedo, cum hæc omnia patienter sustinens consolationes senserit Paradisi: *Iamnus ergo merui Ferrum quod sanctus Dominicus loricatorus ad nuda carnis sua membra mortificationis causa portavit, adhuc ut corpus illud innocens non offendere, quasi compassione motum molilitatem quadam induit, & veluti cera quadam molli & flexibile atque tractabile fuit: Duo illa ferramenta super humeros posita, prorsus sponge effracta sunt, & mollita lenitate fle-*

xibilia. Et tamen ferrum craticula Laurentianæ quod flammis resistit, licet igne, non tamen per molilitatem & flexibilitatem erit. Et quidem forte id ipsum, scilicet constanter in sua soliditate perseverare, atque ad ignis violentias nequaquam flecti a Laurentio dicitur, ut profinde à nullo nisi à solo Laurentio vinci se permittat. Scio equidem quod ferrum quoq[ue] lancha Vercellenensis à Caroñies sepius percussa fuit, haud fecus ac si inatam activitatem suam fuisse, nullum unquam ictum qui cam lacerare aut vulnerare posset, infilgere potuerit, adeo ut minister coactus fuerit, enī nequam fenderet aut vulneraret, sed eas faciem pedonum jugulo infligendo cam transfoderet: Gladium quidem admovevit, ut quod collum scire non valeret, perforando jugulum eam inserviret. Unde hoc in vita Christi Amazoni solum ferrum se tanquam devictum & superatum subdidit: quod hunc autem Martiyem & Heroin nostrum non solum ferrum duritiam suam deferrit, sed & ignis irreparabiles violentias suscepit. *Hoc igne* (inquit sanctus Augustinus) Laurentius accensus flamma arum non fuit alterius, videbaturque quod ignis violentias suos nigeres deponendo, ad concilandum Marti aliquod refrigerium, in autam suavem transformatum fuisse. Porro Craticula altare quoddam fuisse videtur, in quo gloriósus Martyr & Levita nostra semetipsum Deo victimam obtulit. Strinxerunt corporis membra post facta craticulam, adeoque factos antiqui Sacerdosstis renovans: immolavit Deo sacrificium laudis, sacrificium famis in craticula: inquit Laurentius Justinianus. Fuit item craticula hæc, ut currus quidam triumphalis, in quo novellus Elias triumphans in calum ascendit: *Ianuas tuas ingredi merui & siquidem triumphasti in calo coronatus.* Denique craticula natus fuit, in quo velut novella quedam Phœnix ad gloriam immortalitatem inter ardores renascitur, quā diceret, ignis hos patior, ut in aeternum vivam vel ut sim post fata superstes. Cui optimè subiungi potest illud Gregorii Nazianzeni potesta:

Vt Phœnix moriens primos reviviscit ad annos. In mediis flammis post plurima lustra renovatis. Atque novum veteri surgit de corpore corpus. Haud secus egregia redduntur morte perirent. Dum pia Divinitus ardescunt peccata flammis.

Hic

D. An
Orbi
al Ma
19. 2.

Sim.

Ludo
Pro.
de Cr
all. 4.

Hic sileo? nam dura craticula durissem, nec non
flammarum ardores considero, lingua mea velut
exanimis immota subsistit, dumque tyranum

SERMO VIGESIMUS QUARTUS.

IN FESTO

B. PHILIPPI
BENIZZI.1. *Iste est qui contempst vitam mundi & pervenit ad cœlestia regna.*

Nullus in mundo lapis invenitur qui peculiari sua virtute non polleat. *juxta illud: Virtus consistit in verbis, in verbis, & in lapidibus.* Inter ceteros autem lapides, valde adim tabiles & ferre in re iales sunt Magueris proprietates. *Etenim sanctus Pater* Augustinus, ex quo aliquas hujus lapidis experientias vidit, dixit: *Magnetem lapidem cum primum vidi, vehementer inhorru. In Aethiopia, & in radicibus montium qui sunt ex Occidentis Meridiei & Aquilonis opposito, certa quædam hujus lapidis species invenitur, quæ non solum non est amica ferri, illudque non attrahit, verum etiam idipsum tanquam sibi ini micum abigit & repellit: Ferrum non trahit, sed repuit & repellit.* Alia quædam hujus lapidis species in monte Ida reperitur in Indis situato, ibique inventus est a certo quodam viro, qui *Magnes* appellatur (ob cuius inventoris nomen multi existimant lapidem hunc nomine illud apud Latinos assecutum esse, quod *Magnes* vocetur) hic enim dum super hunc mon tem Magneticum transiterat, calceos induitus multis clavis ferreis sub solea muuitos, pedem sublevare à terra non poterat, adeò ut ibidem immobili subfistere debuerit. *Tuit autem in India* primus repertus clavis crepidarum baculis, cu mptadiinkerens, cism armenta idem *Magnes* pasecer? inquit Iridorus Episcopus Hilpalensis lib. 16. cap. 4. Cum in templi Serapidis, Alexandria à Democrate adscitati interiori parte nulli ex hifce magnetibus mundo inserti essent, ea virtute pollebant, ut statuam quandam ferream

in æte potuerint sustinere, prouii idemmet Sac er Scriptor refert. *In templo quadam simula chrum ex ferro pendere in aera videbatur.* Ser vius Episcopus Milevitanus sancto Patti Augu stino affirmavit, quod dum una cum quodam Africæ comite mensa accubuissest, haud sine ingenti admiratione viuum fuerit, quod dum unus sub cratere argenteo magnetem moveret, uno eodemque tempore etiam ferrum quod de super crateri illi imminebat ad motum dicti magnetis confirmiter motum fuisse: *Sicut sub ter movebat manum, qua lapidem tenebat, ferrum ubi sup. de super movebatur.* Plato quoque observavit, quod hic lapis dum primum duntaxat catenæ ferreæ annulæ moveret, hic virtutem magneti cam sibi impressam omnibus aliis communieaverit, adeò ut ex his ferreis annulis unus ab alio successivè attractus fuerit: *Magnes non solum fer reos annulos trahit, sed etiam annulis ipsiis infun dit, qua hoc efficiere possum, ac proinde ut lapis alios annulos attrahit.* Effectus alii sine compara ratione admitabiliore à Scriptoribus recententur, & speciatim quidem attestatur, quod in partibus Indiarum, ubi in Insulis maritimis ex hifce magneticis lapidibus magni extant scopuli, na ves transceptæ dum ad lapides seu scopulos istos propinquius accedunt, in iuncte suo immobiliter hætere & fistere cogantur. Unde qui maria ista frequenter trajiciunt, hanc pro navibus eorumque itinere expedieris in investigationem excoxitur, quod scilicet ab his naver fabricentur absque ullis instrumentis ferreis, atque ex meis lignis clavis compaginentur. *Narrant* *nautæ*

Ludov. naute nostrates, (scribit Vives) in ima India esse
Viv. in D. maritimis cautes magneticas, qua medio cursu
Aug. de navigia, si quid in eis ferri, vel clavis unus, si-
Civit. Dei stant, detineant, attrahant. Veruntamen faten-
l. 21. c. 4. dum est verum esse quod Magnes adamante

præsente naturam muter, suamque perdat vir-
tutem nimurum sympathiam, quam cum ferro
habet, in antipathiam transmutando, adeo ut
quodammodo pudore ipsum videatur, quod
ferro potius quam Adamanti affectum suum
applicer. Inter Adamanum & Magnetem (in-
quit Solinus cap. 35.) est quodam natura occul-
ta dissensio, adeo ut juxta positum non sicut magnete
rem trahere ferrum. Verum enimvero inter om-
nes admirabiles Magnetis proprietates haec est
magis præcipua & singularis, quod semper in
stellam Polarem inveniatur conversus atque de-
fixus. Quæ proprietas à multis ingenis eruditis
emblemate quodam exprimit, cum hac illud
animante inscriptione: Aspicit unam. Vel In te
una quiescam. Etenim quis unquam potuit mor-
taliter loqueado verior aut præstantior magnes
reperi, quam sit Bearus Philippus Benizius?
utpote qui quondam in hoc mundo vixit, nullam
unquam aliam Polarem stellam quam cælum
respexit, omnia namque bona & honores mun-
di hujus despiciens omnes cogitationes suas in
stellam Polarem cælestem Empyriæ defixa habuit,
adeo ut diceret videtur: Vnam aspicio: In te
una quiescam, memor nimirum moniti illius,
quod Salvator noster nobis reliquit, dicens: Iste
est qui contempnit vitam mundi, & peruenit ad
caelestia regna, id est, ad cælum, mundo terga
vertens affectus semper cælum versus intentus
& conversus fuit, hodierni Evangelii doctrinam
observans, qua dicitur: Nolite timere pulsil-
lus grec, quis complacuit Patri vestro dare &c.
Hicque enim præcipius punctus circa quem præ-
sentis discursus mei linea terminabitur. Vos in-
terim curate, ut attentionis vestrae magnes ad
discursus meistellam Polarem semper sit conve-
sus. Ordiamur.

2. Iste est qui contempnit vitam mundi &c. O
quantam Deus noster in formatione huius
sapientiam demonstravit, & specialiter in mem-
brorum dispositione & figura corporis, quam illi
dedit, longè diversam ab ea quam animalibus
indidit, quæ caput primum habent, aquæ ad ter-
ram conversum? cum homo contra vultum
suum ad cælos semper habeat directum. Unde
cetera ingeniosæ cœcinit dicens:

3. Ecclæstes dixit viri prudentis esse oculos habere in capite: Sapientis oculi in capite.

Et quidem si vera est haec sententia, omnes uni-

versum homines sapientes erunt, nullus enim

reperiatur qui oculos suos in capite non habeat

defixos, quis enim unquam vidit hominem o-

culos in pedibus ferentem. Unde Sanctus Bo-

adius id ipsum ponderans ait: Cuiusnam oculi

non sunt in capite? Forte Ecclæsticus hoc lo-

co institueret, vnde differentiam inter nos & alios

homines.

Pronaç, cùm spéculent animalia cursum. Cui
ram.

O homini sublimè dedit, calamitatem.

Idque à Deo factum est, ut bruta spēcula
terrenis rebus collocarent, homines autem
affectus suos in cælum dirigenter. Quia no-
stra est terra (inquit Imperfetus) ne deinceps
veniatis, sed pro tempore de terra secessistis, ut per terram vincatis terram, sed de cœlo,
& de cœlo veniatis, & utrum reducatis in ce-
lum, nisi ultra remanere volueritis in terra. Ac
proinde Thales unus è septem Sapientibus
est circubat, ut contemplaretur celorum mo-
tus, stellarumque influxus obserbarat: He-
mus in Gracia obseruavit stellarum motus, &
syderum obliqua curricula. Conformatum
existimo quod Poëta finierunt, Prometheus
Deucalionis patrem, postquam post diluvium
homines è lapidibus post rega projecta nati
fecisset, aut ut alii volunt ex luto formasse, ut
eisdem spiritu & vitam suggesteret, ope Minervæ
in cælum ascendisse, & faciem quandam ex eis
caelesti accendisse, eaque deinceps è eius for-
matis corporibus spiritum induisse & vitam.
Prometheus post factos à se homines dicunt associ-
lio Minervæ cælos accendisse & adibas facias
ad rotam Solis ignem furatus: Forte ut per hoc
homini persuaderetur, ut cum si qualitas i-
gnis etiam qualitates in se exprimat hic
cum à terra semper sustollitur, & calum ve-
sus progreditur, prout illud è flamma forma-
rum emblemata exprimit, dum hoc ei sublimis
subnecatur: Cela petit. Porro Beatus Philip-
pus Benizium ignem fuisse qualitate imbutum,
& non tantum vulnu, verum etiam corde velut
Magnetem fuisse affectu suo versus stellam Po-
larem celorum inventum & dicendum, nomen
eius manifestat. Philippus enim nomen quo-
dam est, à Philo, quod est amor, & per quod effi-
cer: Quasi amator supernorum, propter ead-
em contemplationem.

3. Ecclæstes dixit viri prudentis esse oculos habere in capite: Sapientis oculi in capite.
Et quidem si vera est haec sententia, omnes uni-
versum homines sapientes erunt, nullus enim
reperiatur qui oculos suos in capite non habeat
defixos, quis enim unquam vidit hominem o-
culos in pedibus ferentem. Unde Sanctus Bo-
adius id ipsum ponderans ait: Cuiusnam oculi

homines, de quibus Plinius affirmit, quod oculi suis in pectore habeant? *Habent oculos in pedore affixos?* Vel ab illis nos discriminat, qui oculos in humeris suis ferunt, prout cernitur in Blemis & aliis, *Qui in humeris habent oculos*, ut scribunt Aulus Gellius, Plinius & Solinus? Aut verò loquitur id ad excludendum populos illos qui non tantum oculos in capite non habent, verum etiam ipsorum capite carent, prout multi referunt, & speciatim Agidius Columna, dicens: *Sunt quidam homines sine service habentes caput intra humeros, & in ipsi humeris habent oculos.* Idque a Sancto Augustino confirmatur, quicum Religiosis suis in Eremo familiaria miscens colloqui, isdem retulit, quod dum fidem Iesu Christi in Africa prediceret, multos viderit vitos & mulieres capite carentes, magnisque in pectore oculos habentes: *Vidit ibi multos homines ac mulieres capite non habentes, sed oculos grossos fixos in pectore.* Non credo equidem Ecclesiasten holce sensus intendisse quando dixit: *Sapientia oculi in capite, sed potius ipsum mysticè & per cogitationes longè sublimiorum locutum fuisse existimo.* Videamus igitur nunc sensum sententiae illius, per proprietatem pectoris illius penetrare possumus, cuius tel ad restituendam seniori Tobiae lucem operatum præbitum, de quo proinde Sacer Textus dicit, quod Tobias Raphaelis Archangeli iussu Sumens de felle pectoris linivit oculos Patris sui, eratque nomen pectoris istius Callionymus vel Gratus, ut alii volunt. Hie enim pectoris in superiori capituli parte unicum habet oculum, quo cœlum directe respicit, ac proinde à Græcis *Vranoscopas*, id est, *speculator cœli* appellatur: quando per mare natat, foris semper & supra aquas oculum illum tinet, gaudens videre cœlum, illudque contemplari. Hoc est, quod Ecclesiaste significare volebat, quando dixit: *sapientia oculi in capite, nimis illi sapiens est & prudens*, qui velut Vranoscopus oculos in capitis vertice portat, id est, quicœlum semper contemplatur, illudque habet velut omnium operationum suorum objectum, in quod cunctos effectus suos dirigit, & sicut Magnes versus stellam polarem, ita ipse ad cœlum omnes cogitationes & con-silia sua extendit. Illi autem oculos suos in capite non habent, qui cogitationes suas in terram delicas tenent, sumمامque curam & sollicitudinem ad consecutionem bonorum mundi hujus, non verò bonorum coelestium extundunt.

Ille igitur meritò censendus est prudens & sapiens, qui *Oculos in sublime elevans* (inquit Hieronymus) *nunquam de inferioribus cognabit.* 4. Philippus noster de corū numero fuit, qui ab Ecclesiaste inter sapientes recensentur: *Sapientis oculi in capite*, nam velut *Vranoscopus pectoris*, *cœli spectator perpetuus* fuit. Probè sciens id quod monet Chrysostomus dicens: *Quod si quis in cœlum sufficeret, & quæ illæ bona sunt contemplare, statim hac contemneret;* & tanquam nullius momenti exibimur. Quasi animatus magnes aliam in suis operationibus Polarem stellam, quam cœlum ipsum non respiccat, id que facilimè mihi perfudere possum, dum actionem illam nunquam pro meritis suis celebratam considero, quam elicit, quando in ætate tenera, priusquam in eo rationis diluculum appareret, aut cognoscere posset, quid sit Christi pauperibus per Eleemosynam subvenire, haud secus ac si Evangelii sacra monita manibus suis tractasset, quibus Regnum cœlorum per Eleemosynam acquiriri dicitur: *Complacuit Patri vestro dare vobis regnum*, id est, cœlum, veruntamen date Eleemosynam: quando inquam in hac ætate genitricem luam genuflexus rogavit, ut postpositis omnibus aliis negotiis, seleaddicaret operibus charitatis impendendis in duos Religiosos Ordinis servorum Mariæ, qui rabi quam religiose & Christianæ paupertatis filii viictum suum mendicabant. Dixit enim obsecro, ô Auditores, nunquid istud pietatis opus mundo maiesté fatis declarat Philippum non solum oculos, veum etiam cogitationes & spiritus suos totaliter veritus cœlum habuisse directos. Quisquis enim per affectum terram respicit, ei nequaquam curæ est mendicis subvenire. Unde dum Philippus eosdem in necessitatibus suis sublevate procurat, manifestum de se indicium prodit, quod priusquam mundum cognosceret, cot habuerit à mundo totaliter alienum, & in ea ætate quā cœlum etiamrum cognoscere non poterat, matris supplicari, ne pulchram illam occasionem unius panis moneta cœlum comparandi turpiter negliceret. Videbatur igitur quod in illa puerili ætate, & annorum teneritudine in doctrina Magoi Pontificis S. Greg. optimè edocitus fuerit, *Hom. 11. in Euan. 1. 1.* dicentis: *Quicunque via dulcedinem perfectè cognoverit, in quantum possibilitas admittit, ea qua in terris amaverat, libenter cuncta relinquit, in comparatione ejus vilesunt omnia, deserit habita, congregata dispersit, deformè conficitur, quicquid de terrena rei placebat specie?*

quia

quia sola pretiosa margarita claritas (id est cœlum) resulgebatur in monte. Huic igitur parvulo mundi contemptori & inimico vero cœli obsequiosissimo , velut cuidam è gregi Christi innocentis agnello per verbum Evangelicum promissum fuit: Nolite timere pusillus gressus quia complacuit Patri vestro dare vobis regnum , coelestis icilicer terrenum (exponit Maldonatus] aternum, non temporale.

Io. Mal. don. ibid. col. 1.

5. Postmodum crescentibus annis, crevit etiam in Sancto devotio & ardor spiritus. Nam ab hominum congressibus se subducens, eum nullo alio præterquam cum Deo conversari gaudebat, totum dierum suorum cursum in loco unico consumens, scilicet in cultivanda anima sua per spiritualia, quibus in sanctis templis operam dabant, exercitata. Die quodam particulari accidit, quod dum excessivo quodam fervore affectus suos erga magnam Dei Matrem Mariam sublevaret, eadem Angelorum Regina eidem in ecstasim rapto in curu quodam ex purissimo auro fabricato apparuerit, eumque ad currum illum hisce verbis invitarat: *Philippe adjunge te ad currum istum.* O quam est hic favor eximus! cuius utique per multas vias in vestigari causa poterit. Etenim Philippus pretiosa quædam gemma erat, ac proinde digna quæ purissimo auro inséreretur, ac proinde: *Adjunge te ad currum istum.* Adhæsecurus erat, quod cum divina grata adjutorio, cum triste inimicio Dæmoni, mundo, & carne dimicans, gloriosam reportaturus esset victoriā, ac proinde triumphabundus in curru quodam auro ascensus esset ad cœlestis Capitoliū: proinde: *Adjunge te ad currum istum.* Insuper Philippus in Civitate Florum, id est urbe Florentina, mysticum quoddam & candidum lillum erat, ac proinde ne illud ab immunditia terrenis contaminaretur, Maria Virgo illud ab iis, tanquam pretiosum à vili separate, & in curru suo velet in vase quodam auro præservare voluit, ac proinde: *Adjunge te ad currum istum.* Præterea ē Principibus soli singulatiter dilecti & grati in proprium currum admittuntur, prout de Justiniano Imperatore & Bellisatio legitur? cum igitur magna Dei Mater, Philippum nostrum ad confidendum sibi in curru suo invitarit, credere par est, ipsam illum veluti dilectissimum filium & amicum suum declarare voluisse: ac proinde: *Adjunge te ad currum istum.* Currus Elias constructus erat exigue, qui inter omnia Elementa nobilissimus est: Currus autem Philippi factus est ex auro, quod est inter alia metallæ

præstantissimum: Unde sicut aurum incomparabiliter plus valer quam ignis, ita cutus Philippit anted majoris æstimationis erat, quodrum dignorem materiam dicit, quam ignis profinde, *Adjunge te ad currum istum.* Ade quod sicut terra patria est conjugatorum, quibus inde à Deo dictum fuit: *Crede, quibus multiplicmini, & replete terram:* ita cœlum residens & habitaculum est Virginum. Unde Elias in cœlum, inquit S. Ambrosius: *Elias Angelus ducentibus rapta ad cœlum est,* & quadriga ignis impeditus quasi in quodam triumpho videtur agere? viator enim exiterat non genitum barbarum, sed secularium voluntatum. Postmodum Philippus virginitatis candorem incontaminatum conservavit, ut cum tanto majori seruite cœli possessor evadet, ac proinde usum asequeretur intentum, cum Maria ad propinquum luum currum invitata dicens: *Adjunge te ad currum istum.* Ulterius Elias sciens, quod ad cœlum abire cupiens, nihil terrenum secum edificare debeat, pallium suum post se è curru abiecit. Unde Sanctus Hieronymus dicit: Quod Elias ad cœlum regna festinans, non posset ne *cum pallio,* sed mundi in mundo vestimenta ad hunc dimittit: Philippus autem tanquam animatus magnes Polarem cœli stellam unicorporeus, non solum deseruit seculi vestes, venit etiam quemvis terrenum affectionem. Unde Virgo beatissima eundem ad cœlum transiente volens, eundem ad currum suum condescendens suaviter provocat dicens: *Adjunge te ad currum istum.* Verum enimvero, ut id ipsum cum pace Magni Elias dicatur, cum illæ actionesque magis sunt voluntariae, magis quoque suarum meritoriarum, hominumque ex quadam conuentu cœlo consequendo dignorem redgantur: forte autem Elias pallium suum dimisit, quia force inadvertenter & præter voluntatum ei cecidit, ut proinde Sacer Textus dicat, quod *non Elias levaverit pallium Elia,* quod ceciderat *non vero dicat quod actu quodam positivo ille lud adiecerit, terreque reliquerit:* *Cecidisse ei levaverit pallium, non Elia unque proiecisse.* De Philippo tamen certum sit, quod velitis zelularis ei non ceciderit, sed sponte propriæ & voluntarie eam renuntiari: *Mundo vestimenta dimisit,* & simul cum veste zelulari patetos quoque hereditates, pacates, terram, & mundum totum solo servorum Manz facio pallio contentus dimisit, majori utique juge ad cœla.

In vita ejus apud P. Cherub. Mariam. Odale. b. 1. c. 5.

pietatem cœli possessionem à Beata Virgine ad currum aureum vocari & invitati debuit: *Adiungete ad currum istum* Philippus non est Gallicum imitatus, qui unum oculum versus terram, alterum autem cœlum versus dirigit: *Vnum oculum ad viam inferius deprivat, alterum arietem in aera dirigit.* Sed potius affectus quoque sp̄s unā cum terebris rebus abstriciens, a manente animi sui magnetem versus Polarem cœlestem in reflectebat, sc̄ens S. Augustinum dicere, quod *Anorem mundi & Dei pariter in uno corde habere non possumus.* Lepidum ingenium duas mappas mundi effigiebat, quarum una terram, altera cœlum representabat? cum hac epigraphe: *undes, id est, unum de duobus, quæ si diceret, non potest cœlum simul cum terra posse fideri, atque id est alterum ex duobus eligere oportet; eodem Ecclesiæ Doctoris affirmante, quod *Homo non potest in hæc vita Israël, & in aera iucundari.* Unde Philippus noster cautor factus, huic mundo calcis impedit, cumque ad cœlestia consequenda cunctas suas cogitationes & spiritus extendisset, mirum non est, quod Cœlorum Reginam audierit dicentem: *Adjunge te ad currum ipsum.**

6. Verum enim vero abilis ut lingua sacra humanis pretiosissimi cursus rotas & cursum tanto cum animi impetu prosequatur, ut interea oblivio in traxat tota alia innumeræ virtutum exempla, quæ in Philippi nostri vita gloriæ resplendent. Portò ut expeditius Deo inserviat, servorum Religionem ingreditur, atque in numerum servorum Mariæ adscribitur. Nolo autem hoc loco exponere, quam fuerit in progressu viræ religiose fervidus in charitate, in fiducia confans, assiduus in orationibus, in mortificationibus austerus, exemplaris in vita, in vicetu temperans, angelicus in moribus, viscerosus erigè animi infusus, ad Ecclesiæ causas promovendas promptus, diligens in exercitiis spiritualibus. Solummodo obseruantur contendam, quod tali quodam habitu voluerit veliri, è quo perspicue cogoloci possit, ipsum voluisse servum esse non solo nomine, sed etiam facto ipso, id est que vissimus & abjectissimus ministeris, quæ in Monasteriis personis idiotis, nec illa agendi virtute prædictis distibui solent, sese tuto pectori dedicari: *Patres enīcē orat, ut ipsum ad consorsium suum admissum, sacra Religionis habitu dignaretur.* Et ut eam gratiam sibi inter fratres universos relato, communis omnium obsequio atcunque compensare licet. Egitaverò ò Philippe quæ Pauletii Sanctorale.

visalia facie credidero? Imò haud difficulter persuadetur potius, quod natalium nobilitas stimulus honoris, perspicacitas ingeni, desiderium te literatura mediante ad majora promovendi, aliaque motiva similia tibi exercitia domesticâ diffuserint, urge te gravioribus Theologiae studiis totum dedicares consuluerint, ad habitudinem tuæ ad eas dignitates Ecclesiasticas, quas cœlum liberali manu conferre his solet, qui meritorum divites sunt & opulent? ac proinde ò Philippe die sodis, curia primo tuo in Religiōnem iugicella, in aetate virginis annorum, Feria sexta post Pascha Resurrectionis, alio quam Laici aut Servitio habitu vestiti noluisti. Fortè ut Christi imitator es, qui *Formam seruasti* Ad Phili. accepit, & non venit ministrari, sed ministrare. Iipp. 2. Forte, quia iuxta doctrinam Divi Joannis Matt. 20. Chrysostomi specialis magnorum gloria est, D. Chrys. humilitatis, sc̄anticus exhibet? *Sublimissimum hom. 3. in quippe illa maxima gloria est, si possunt quam maximum, se submiserit?* Forta quia indicate voluit se illius gregis ovem esse, de quo Salvator dicebat: *Nolamini pusillus greci, juxta enim expositionem Chrysologi: Pusillus grec est, quoniam de magno minutus, sed erexit de pusillo, & vel quia sumptuosa quædam è lapidibus preciosis viri fabricam contendens humilitatis fundamentum prius stabilitate cogitasti, docente te S. Augustino: Magnam fabricam construire vis, prius cognita de fundamento humilitatis. Etenim ò Auditores, tametsi hasce causas five resolutiones addactas vobis non displiceat sciā, verumente aliam quandam auctoritate non dedignemini, utpote quæ rectâ linea ad subjecti propositi punctum decurrit.*

7. Nacebat inter Christi discipulos molesta quæstio, uter illorum major esset in regno cœlorum, omniabus primatum & primum locum sibi debere prætentibus? tandem vero haec à cœlesti magistro suo habuere decisionem, five responsum: *Nisi conversi fueritis, & efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in Regnum cœlorum.* Matth. 18. v. 3. Quasi dicere volueret, ad cœli consecrationem due conditiones requiruntur. Prima est: *Nisi conversi fueritis, quasi dicetis, debetis converti, id est, opiniones & affectus mutare.* Sed quomodo? Theophylactus in Bibl. dicit: *A superbia ad humanitatem.* Dionysius hom. 1. 4. Catholicanus autem dicit: *Nisi conversi fueritis, Dion. id est, corde salubrior immutati, videlicet ab elevatione ad humilitatem, & obedientiam.* Secunda: Art. 32.

Euseb.
Emm. ib.
in Biblio-
tom. 4.

D. Max.
ibid.

I. 14.
v. 12.
Thad. Pe-
trus. ibid.

I. 14.
v. 12.

D. Bern.
serm. 17.
in Cant.

Et efficiamini sicut parvuli. Quasi ex mente Eusebii Emissi dixisset : Videtis hunc parvulum : Nisi ab illo stulta dignitate , qua in vestros animos perturbat, ad hujus patientiam et humilitatem conversi fueritis , & efficiamini sicut parvuli sine invidia, sine odio, sine superbia, sine ambitione, non solum maiores in regno celorum non eritis, verum etiam non intrabitis. Et S. Maximus subiungit : Unde intelligimus quod humiliitate pervenitur ad regnum, simplicitate penetratur ad celum. Porro priusquam Salvator noster monitum hoc discipulis suis dedit, Isaías Propheta illius nobis exemplum exhibuit in casti sequenti. Etecum menti infelicissimi Luciferi prætensionem quædam obvenit, non minus temeraria, quam immoderata : Ascendam in celum, sedebus in monte Testamenti, hoc est, in templo, ubi solus Deus solitus. In quo, ut Sanctus Bernardus ait, sedere præsumebat, cum filiis Angelis pariter & hominibus tanquam & superior præcipere & imperare, ab iisque obedientiam & obsequia viciplum recipere. Verum quid accidit ei? Num forte suum est intentum pro voto assecutus? Minime gentium? in modo profusus contrarium ei accidit. Neque enim consecutus est quod desiderabat ac eum insuper amissit, quod tanoper amiebat, sed inde probroso exclusus atque profligatus fuit, ut proinde Propheta Isaías eum deridendo dixerit: Quomodo decidisti de celo Lucifer qui manu eriebaris? Sedere in alto volebat, ut omnibus tam Angelis, quam hominibus prælatus, omnes gubernaret, omnibusque imperaret & præcesset, non solum tanquam superior, sed etiam tanquam Deus, indeque subsequuta est infelix illa cœli amissio, unde fuit præcipitatus. Unde Sanctus Bernardus eum hisce arrogantiâ & falso plenis verbis loquentem introducit : Insimiores sunt, inquit, insimiores natura (id est homine) non decet esse concives, nec aquiles in gloria. Unde temerarius ille spiritus prætendebat, quod Quemadmodum altissimus super Cherubim sedens, gubernas omnem Angelicam creaturam, ita ipse alius federetur genus humanum.

8. Noster Beatus Philippus Benizzi semper ipsum servorum Religioni dedicat, sub protectione Beatisimæ Virginis Mariæ: Et quidem quantum ad ipsum spectat (nisi Deus aliter præcepit), nunquam vult federe tanquam superior, in modo ut se ad superioritatem inhabilem redat, laicalem seu ministrantis habitum sibi dari postulat. Non vult subditis præcipere sed potius tanquam subditus Superiorum madra p̄æstolari & iis prompte obedire. In quoque cialiter se à Lucifero quam maxime distinxit, quia voluntates sua tanquam Magis in suam stellam Polatem calum feliciter continuo directus erat, ut illud assequi posset, non autem perderet, prouti Angelo apostoli accidit. Et quidem si verum est quod quando magis anima se in eum vult arrogaret & superbo extollere, tanto magis se a celo videre debet esse remotam, prouti nobis Salvator volens obscurè insinuavit, dum ait: Qui exaltabitur in altitudine, & econtra quanto plus se quis descendit humiliando se versus terram, tanto vicior celo esse incipiet: Qui se humiliat exaltabitur, mirum non est quod ipse in primo Religionis ingressu, nec eum amitteret, monitum dei Iusti discipulis suis tradidit ex quo reuerit, nimis: Nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum celorum. Vult in Religionem suam recipi in qualitate Conversi noui tantum nomine, sed & res ipsa, convertendo se ex statu hominis secularis in religionem, seque transmutando in pavuloniantem sive purum per humiliatem, resquedo superioritatem aut imperium, & eligendo potius est subditum objectissimum, seque de misissimum obedientie & servitutis tribus consecrando, ut vel hac ratione ad comparandum sibi celum, ut pte unicum eundem operationum suarum objectum, humiliaret. Scens D. illud quod Chrysostomus scribit, ut discipulus suis dixit: Ego si quis humiliatur non efficerit, ipso ingressu calvi omnes in dignum effere. Philippus igitur velut Magnus quidam animatus in calvi polatem stellam conversus semper movebatur.

9. Veruntamen Deo, qui servos suos exaltat, maximè eos qui in humiliatis centro conservantur immobiles, Philippum ad Sacerdotalem dignitatem evocare complacuit: Elificiendo ut ei suscipiens characterem Sacerdotalis sub præcepto formaliter injungere ut a suo Superiore, P. Jacobo de Senis Priori Generali, qui eo tempore Romæ commobabatur, Ordinis sui confirmationem à Summo Pontifice Alexandro IV. imperatus, quam etiam horriente euudem Pontifice Mariam Virginem, re ipsa per literas Apostolicas consecratos: Pater Generalis Philippo sermone i mandauit, p. C. isti se ad sacros Ordines suscipiens comparari. Marius ut ordinis ad sacros Ordines suscipiens comparari. Quid igitur hic facies o Philippe? ut ordine. Credo.

ris Sacerdos humilitas non permittit : Quod si verò ordinis assumere detrectaveris, magnam philip. lib. ei quam solemniter professus es, obedientia cap. 10. iuragabis injuriam. Si uni adheseris, a terrete patrum affici comprobabis, cum tamen ambabus tanquam virtutibus tibi unicè cha-^{ter}to sis sedere adstrictus. Quid igitur facies ? utram illarum amplecteris ? Cum veluti vice secundum Deum prudens, scierit id ipsum quod Samuel Sauli in finivit, quod scilicet Melior est obedientia quædam virtutis, quia in obedientia (ut inquit Lytaeus) sacrificatur Deo voluntas propria? imò vero obediendo aetus quoque excessus humilitatis, dum voluntas propria Dei & Superioris voluntati subjicitur? ultra citrò que in sacerdotalem ordinem suscipendum libens condescendit? unde humilitatis meritum ne quicquam perdeantur, fructus quoque sibi acquisivit obedientia. Porò dum jam Sacerdos consecratus, primum Deo literat Missa sacrificium, post absolutam consecrationem in celatum raptus, atque immensus splendoribus circumdatus, Angelos audiret suavissimam & ve-^{ter} Angelicam vocem & modulū decantantis San-^{ctus}, San^{ctus}, San^{ctus}, &c. O inaudita pro-^{digi}! O stupores inexplicabiles! Cœlum Phi-^{lippi} sanctitatis applaudit, eaque dignè satis ce-^{lebranda} faciat etiā neutiquam possunt? siquidem sacratissimo quodam Trifagio quod Deo soli debetur, eadem praecorundantur. Ipsiique Crea-^{toris} misericordia Philippi et sancto, & novello sanctitatis Trimelito in Paradiſo vaticano ac-^{clamantur}. Ter sanctus enim erat, quia sanctus erat in memoria, sanctus in intellectu, & sanctus in voluntate. Ter sanctus, id est, in Fide, Spe & Charitate. Ter sanctus respectu cogitationis, verborum, & operationum. Ter sanctus propter observantiam Divinorum preceptorum, adhuc in omnem misericordia operum, & ob eam quam cum virtutibus Cardinalibus habuit confederationem. Ter sanctus declaratus fuit a tribus personis divinis, canonizatus a Patre, approbatuſ a Filio & decanatus a Spiritu Sancto. Ter sanctus, quia juxta sententiam Ter- telliani, sanctus idem est ac immaculatus, ac proinde cum illius manserit a tripli infectio- ne que ut sanctus Joannes inquit totum mun- dum contaminat? Omne quod est in mundo con- cupiscentia carnis est. Et concupiscentia oculorum, Et superbia vite, ideo cœlitus declarati debebantur immaculatus & sanctus. Ter sanctus, quia hoc epithetum apud Hebreos idem significat

quod sanctissimus, qui titulus soli Deo debet-
tur in celo, ejusque Vicario scilicet Summo Pontifici conceditur in terra, unde cum Angeli ipsum ter sanctum, id est, sanctissimum hic in de laCorda in Iude 1. 3. v. 10. n.
terris proclamant, id ipsum cœlestis quoddam 20.

fuit prognosticum, ipsum ad regendam Petri navem eligendum esse in terris, in summum & sanctissimum Pontificem. Ter sanctus quia cœlum & terram certatum videbantur contendere hæc quidem Dei sanctitatem per philippi in-
guam glorificando, siquidem is paulò ante in Præfatione cantaverat: Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Sabast. Illud vero quasi Echo quoddam formando effecit, ut ab Angelicis vo-
cibus novelli Sacerdotis sanctitas tria vice cer-
tatum resonaret. Ter sanctus. At vero, dicat ali-
quis, quo jure Philippus triplicata sanctitatis encomiis celebratur a celo, qui adhuc in mortali corpore vivit viator existens in terra? Quando de anima aliqua certe constat, eam factam esse incolam Paradisi, tunc ei acclamandus est titu-
lus sanctitatis: Ne laudes virum in specie sua, in-
quit Ecclesiasticus, id est, Ne dicas sanctum in
vita sua. Unde Sanctus Maximus ait: Lauda D. Max.
post viam, magnificam post consummationem. Cur hom. 59.
igitur Angelis ab his Legibus discordant? Imò & 2. de S.
vero ea unum se observantissimos demonstrat: Eu. 6.
Quia tamen Beatus noster corpore in terra fue-
rit, atamen velut animatus Magnes cogitatio-
ne, & affectu in celo continuaret, adeò ut vero
ei adscribi possit, quod Sanctus Augustinus dixit:
Corde tamen fixus in celo est, adeò ut cum mun-
do renuntians, totum se Deo, totumque se cœ-
lo consecravit, ac proinde factus fuerit cœlestis,
jure optimo meruit, ut sicut vere erat ter sanctus, ita Angeli sanctitatem suam in celo Em-
pyreto ter facerent resonare: Cœlestis concentus P. Cherub.
è sublimi, omnium qui aderant, auribus afflu Odal ubi
ens, mira suavitate minuit tergeminum illud, up. fol. 46
Et spiritibus Seraphicis familiare Sanctus, San-
ctus, Sanctus.

10. Portò Magnes hanc qualitatem sibi pro-
priam habet, quod si juxta cum ponantur mat-
gatice, coralli, smaragdi, topazi, amethysti,
rubini, carbunculi, adamantes, vel alia gem-
mae, eisdem nequaque adhaereat, nec illas ex-
stimeret, sed solum alieni ferti rubigine contacti
fragmento inclinetur, & naturali quodam affec-
tu adhaereat: unde nonnemo qui ad-
manti hanc epigraphen admirabundus subje-
cit: Pretiosa relinquit. Enimvero quis in
toto hoc mundo honor majoris estimationis
reperit

repetiri poterit tali superioritate, quā quis caput efficitur, & Generalis alicuius illustrissimæ Religionis, quæ in omnes Christianitatis partes suam extendit authoritatem & iurisdictionem, in qua rot in predicationibus, in Theologia & sanctitate floruerunt & etiam nouum florescunt insignia subiecta. O quam excellens est iurisdictio, quā quis imperium obtinet & dominium quoque se status extendit religiosus, qui quis omnia religionis negotia pro arbitrio suo dirigit &c. Et tamen Philippus (dum Generalatus Anno 1267. ob terminatum tempus Beati Manetti de Antellis vacat) eandem superioritatem sibi oblata in se suscipere renuit, neque ad illud Generalatus munus acceptandum induci ulla ratione potuit, idque in patria sua urbe scilicet Florentina? non expresse declarat, ut si quis bono erga eum feratur affectu, is ab hoc consilio & conatu eum evehendi desistat, & hanc ejusrationem addueat, quod videlicet vir juvenis sit & inexpertus, qui vix trigesimum ætatis annum assecurus fuerit, acque munus tale esse, quod hominem prudenter, expertum, arque matutino exposcat. Non ad electorum pedes provolvitur, eosque suppliciter roget, ut cogitatus suis in alium majoris meriti Patrem divertant? nihilque indoli sui magis conforme esse dicit, quam subdum esse, non verò superiorum obedire, non erò præcipere. Ecce tibi verum animatumque Magnetem, utpote qui preiōsa restringuit. Veruntamen quando se a cœli Polari stella ad Generalatus officium acceptandum moveri coepit, utpote quæ ne vocations divinæ repugneret, eidem expresse hisce verbis præcepit. *Philippe cavo resstas Spiritui Sancto, Ego te eleegi inundo, ut sis custos hujus gregis mei, protinus das manus dedit, quasi dicaret: Vnam aspicio: te una quiesco, id est, stella Polaris cœli, voluntatem meam movere, ut annuat ac proinde od opponam non habeo, cœlo namque immatri obediere debeo.*

Angelus ienit, ut prope quæ ne vocations divinæ repugnat, eidem expelsè hisce verbis præcepit: *Philippus caro resistens spiritui sancto, Ego te elegi in mundo, ut sis custos hujus gregis mei*, protinus vietas manus dedit, quasi dicaret: *Vnam affectio: In te una quietus, id est, stella Polaris es, voluntatem meam movere, ut annuat ac propinde quod opponam non habeo, corlo namque imperanti obedire debeo.*

11. Verum enim verò quid de Generalatus dignitate loquo? Audire excellentius humilitatis & modestiæ sua indicium? Post mortem nāque Clementis IV. quæ accidit Anno 1169. Die 23. Augusti sedes vacabat, unde Cardinalibus Octobono Prostotori, & speciatim ab Ostatiano Cardinali Ubaldini, imò a majori Purpuratorū Patrum parte per electionis securitatem electus erat ad supremam Petri sedem, & dignitatem Pontificiam. Quod cùm Beatus noster intellexisset, aedē inde turbatus & af-

suctus fuit, ut consilium cepit fugere eis
Romana capessendae ne Paparum accepte con-
geretur. Fugam autem hanc nocturno tem-
pore aggressus est, eo quod colum socii oculi,
quod ornatum est stellis, admirandam hisc
Philippi sui fugam videre & spectare voluerint.
Verum enim propositum. Dic mihi sodes à Philippo,
quodnam est motivum, quod fortiterato in
ibi persuaderet, ut à dignitate quadam adeo con-
spicua te substrahas & subducas? Num fortasse
ignoras, quod quisquis dignitatem hanc possit
deo similiis officiatur? Similiter tui officiis
quatenus fieri potest, ut hominis simili, in qua
Chrysostomus, quo ipse enim est in celo, non
terra. & quemadmodum supernè nullus est in su-
periori, ita nullus in terra est hunc simili. For-
tasse te officii pondus & momentum examinas,
ut potius qui nolli impossibile esse ut quis oss
illud sustineat, absque divinæ gratie particula
assistens? De hoc minime dubito, nam &
Gregorius nomine & re ipsa Magnus idipsum D. Greg
expressè testificatur dicens: Laboriosa sunt ipsa, quia
& nisi de divina gratia fulciantur, ad confundendum in Regno
difficilia. Tibi autem ea noua deinceps, emercede
clis potius sis, quam terrenus, & Angelicus. In 2034
magis quam humanus. Num forte ei quic
elegit, idem respondebis, quod Antigonous
suo dicere libet: Antigonos regnum non
rum non esse, nisi splendidam servirentur? Indo
erò si ita est, tibi profectò hoc onus illud de-
cetur, nam acceptando illud eris servus non so-
lum nomine, sed & ipsorum opere, vocati
in sub hoc onere poteris: Philippus servu-
rorum Dei. Sed videor mihi videre Phi-
lippum nostrum æquè constantem dignitatem
anc repudiarent, recusat enim vaticanum
orandum, quia tanquam Magnes animatus ad
ali vaticandum aspirat. Regnum mundi ac-
cere reculat, quia voluntate & affectu omni-
potentet in Regnum celi. Unde deus ab
be Romana dilectione dicit poterit: Roma
prestiosa relinquit, & veritatem ad præfis-
tio[n]is acquirendam, quia conversatio ejus in
is est.

12. Enimvero scire cuperem, quodnam
sit meritorum illud, quo ap[osto]lus reddebat
lignum ad tantam dignitatem ascendam, ut
lis est esse Vicarium Christi in terris, que su-
na est inter omnes, quotquot in mundo ve-
tationem aliquam habent? Credo Philippo
dilece quod de Aarone Scriptura faciat refut
atio[n]e. Cum enim esset in conspicu Pha-

raonis inquit Sacer Textus : *Tulit virgam Aaron coram Pharaone. Exod. 7. vers. 10.* Hebreus loco *Tulit, legit abjectum?* quae duo sibi invicem contrariari videntur, nam si tulit, quomodo abjectum? Et si abjectum quomodo tulit? Per hanc ponito Aaronis virgam (quippe qui summus Sacerdos erat) (Scriptores facili baculum pastorum. 158. lom. Praetoriarum Episcopalis & Papalis intelligunt: Interpretes passim putant, hanc Aaronis virgam pastoralem baculum, qui sacerdotalis dignitatis insigne fuit, significare.) Qui autem recusat Prælaturas, (& abjectum virgam, & baculum pastoralem,) eumque fugit, is dignitatem hanc, quæ velut horum sequitur fugientem, quam maximè meretur? Nam (meriti prærogativa est honoris repulsa) Cum igitur Philip- pus noster ad honores & dignitates mundanas oculos suos clauserit, utpote qui aliud nullum desideriorum suorum objectum, quam cælum habebat, urbi Romanae terga obvertit, siuimque vultum ad cælum dirigit: eo ipso autem qua rapido passu primarios honores fugit, hi eum insequantur. Et meritum exagerat dignitatis abjectione. Idem in Scriptura etiam Moysi accidisse refertur, qui à Deo in legatum ad Pharaonem mittendum electus, se ad id munus minime habilem censuit dicens: *Quis sum ego, ut vadam ad Pharaonem?* Exod. 3. vers. 11. Et iterum: *Obseruo Domine, non sum eloquens.* Exod. vers. 10. Denique: *Obseruo Domine mitte quem misseres?* Ibid. num. 13. Hoc autem fere ad tale minus censere inceptum & inidoneum, fuit vere habilitate fere ad idem conqueadum, inquit sanctus Cyriillus in Cat. Quare re (ut ita dicam) Deum contentiosum adversum se Moyses reddidit, sua videlicet imbecillitatis confessione, & honorifica legationis recusatione. Idem pariter ab Eusebio Emilieno authenticatur, qui reliquiam sancti Maximi celebrando, quam exhibuit, in recusanda per fugam Episcopatus Prælatura, refert, quod dum hic Sanctus sui electionem subdotaliter, suspitione perculsus, longinquum meditatur exilium. Sed quid inde subiectum est? Inter hac illa cum vellet meritum augeri, nollebat agnoscere, quia ex natura jumentis, in quanto studiosus abscendi optat, tanto clarior immotescit, & occultatio ipsa proditio est. Multa equidem fuere motiva, per quæ Philippus se dignum reddebat, ut Vicarius Christi fieret, atque ad gubernandam Sedem Petrifederet, inter illa tamen unum è principiis fuit, quod se ad illam augustam dignitatem reputat inhabi-

lem. Sciebat enim quod verus modus ad cælum se sublimandi, sit ad terram usque se se de-mittere, atque idem sedemisit, non ut perveniret ad Vaticanum, sed potius ut ascendet alius, nimis ad cælum. Philippus erat, id est, Philo, quod est Amor, & Iper, quod est super, quasi amator supernorum. Contempst vitam mundi, &c. Jac. de Vorag. in vir. SS. Phil. & Jac.

13. Sanctus Joannes Evangelista bene obser-vavit, quod cum viginti quatuor Seniores ante Thronum Divinæ Majestatis consisterent, non solum affectio venerabundi & genuflexi adorantes Altissimum: procedebant virginis quatuor Seniores ante sedentem in throno, & adorabant virientes in secula seculorum. Apocalypsis 4. verum quod majori admiratione dignum est, quilibet eorum coronam de capite suo suffulit, se ad eam portandam indignos astimantes, eam in terram deponebant, & mittebant coronas suas ante thronum. Curia? Nunquid in quantum Deo serviebant, Reges erant: Servire enim Deo regnate est. Cum igitur tanquam Reges coronas in capite suo non retinebant? Imo adoratur Deum, majoris majestatis causa coronatos se in eo actu exhibere debuissent: Cur ergo Deum adorantes non magis coronas accipiunt? Num forte ideo, quod le in conspectu Dei ad coronas portandas judicarent indignos? vel cum Ambro-sio Ansberto: *Seniores coronas suas ante thronum po-nere, eis de acceptis circuibus tumorem superbie deponere & praefidens fibi cuncta tribueret.* Prima fuis & S. Augustinus. Mittentes coronas ante Eccl. Deo videlicet assignantes, quicquid virtutis, quicquid habent dignitatis. At vero in praesenti vesti-gate nō rationem cur mittebant coronas suas Eccl. Sed solum exacte ponderate volo actionem illam, quia hoc verbo mittebant exprimitur. Syriaca enim legit propositiebant: Arabæ, dimittentes delinquebant. Seniores singuli non plures quam unicus duntaxat coronam in terram demittebant, quia ergo fuit gloriolor actio Philippi qui non unam, sed tres coronas Pontificias tenentivat, ob quam causam eadem in thura Pontificali quæ ad beati nostri pedes depingi solet, conspicuntur. Illi coronas suas demittebant in terras, quia cælum possidebant, nec aliud quidquam curabant. Bodem modo Beatus noster, quia aliossum quam ad cælum non respiciebat, ne quidem oculum suum in tres coronas Papales, etiam transeunter reflectere voluit Philippus, id est, amator supernorum erat, ideo que replicare videbatur id, quod de Magne di-

Ambr.
Ansb. int. 9
n. 1. Bibl.
pp. 4. 3.
Primas.
ibid. 1. 1.
Bibl. pp.
t. 6 p. 2.
D. Aug.
hom. 3. in
Apoc.

citur: unde quaque ad idem. Uno verbo verē fuit
ille servus Dei de quo dicitur: *Iste est, qui con-*
tempst vitam mundi, & per venit ad cœlestia
regna.

14. Verē generosa aetio fuit, repudiate Papā-
tum? Et ad hoc ut de illius evasione securior sit,
Roma per fugam declinare. Non facile hisce no-
stris temporibus videbimus aliquem qui actione-
nis illius emularor aut imitator existat. Etenim
gravissima quæda n infictitas Ezechiam Regem
iotaferat, qua adeo cum divexavit, ut morti
propinquus esse videretur. Deus autem, qui faci-
lē eum exaudit, qui ipsi eum lachrymis supplicat,
Isaiam Prophetam ad eum misit, ut eum conso-
laretur, eique ex parte omnipotentis Dic annun-
tiaret, quod Deus non solam eum fecisset à mor-
tis metu securum, insuper vitæ ejus quindecim
altos annos superadjectisset: *Addam diebus tuis*
quindecim annos 4. Reg. 4. v. 6. Insuper ne de hu-
jus concessione gratia usquequaque dubitaret,
hoc ei signum dedit: *Hoc erit signum à Domino:*
Via ut ascendat umbra deo. m linea, an ut reverta-
tur tuidem gradus? Ibid. num. 9. Audite Regis
responsum: *Facilē est umbram ascendere, nec hoc*
volo ut fiat, sed signum difficultē peto ut scilicet
umbra non ascendar, sed ut revertatur retrorsum.
Quasi dicit (inquit Abulensis ibid. q. 18.) cum
hoc, id est, ascendere sit facile, non peto istud, sed
contrarium, ut miraculum appareat.] Progredi
& proficere ascendendo de linea in lineam, de
gradu in gradum, de dignitate in dignitatem, fa-
cilē est, quia nostræ inclinatione valde conforme
& hujus quotidiana internos conspiciuntur ex-
periencia: *Facilē est umbram ascendere:* at vero
retrocedere, pervenire ad summum Majestatis
apicem, & velut ad quoddam non plus ultra, &
tunc demum terga per fugam talis dignitatis
vertere, miraculum appareat. Sunt etenim hæc
miracula quæ de paucis leguntur, cuius tamen
à Philippo nostro patrati miraculi memoriam
apud posteros fama conservat, & porro conser-
vabit: *Mortuo Clemente quarto Pontifice Nar-*
bonen/ anno Christi 1269. cumparum inter Car-
dinales de sufficiendo successore convenire, à mul-
tis ex illis Pontifex, & renunciatus, sed ille pro magna
fua humilitate, tam magnâ vitaturus dignita-
tem cum aliis sociis, occultus Tunniatum Sena-
rum fuga per venit? Et meritò in talen electio-
nem non consentit, neque in hanc dignitatem
libenter condescendit, quia Papa spectare debet
ad cælum & ad terram; deoque oculum sollici-
tudinis suæ ad utrumque debet reflectere, con-

formiter ei quod Christus Petro dixit: *Quod-*
unque ligaveris super terram, erit ligatum &
in cælis: & quodcumque solvere super terram, erit
solutum & in cælis? & tibi dabo claves regnū ci-
lōrum. Matth. 16. ver. 19. Philippus autem os-
ter ad cælum tantummodo pertinere desiderie-
bat, nullam sibi attrahere volebat circa terram
aut tertena sollicititudinem, quia tanquam am-
abilis magne omnes affectus in cæli polarem
stellam directos semper habebat. Unde sepius
titius & animam suam tertia cogiceret applicare,
tergum Vaticano obvertit, & cum victor
socio suo occulta fuga se subduxit, memori
taxat promissionis illius a Christo factæ deci-
lo iis dando, qui in modis humiliatis se conserva-
tent: *Nolite timere paupilles grecs, quia comple-*
cent Patri vestro dare vobis regnum. Unde
quia contempst vitam mundi pervenit ad cœ-
lia regna.

P A R S S E C U N D A

15. Post multas & frequentes peregrinationes,
quas per varias mundi regiones & provin-
cias, ad maiorem Dei gloriam, & in levissimum
religionis suæ fecerat anno millesimo duecen-
timo octogesimo quinto cum esset in eute
quinquaginta duorum annorum. Todum pro-
fectus est, dumque ad portas urbis petrenelles, se
ibi moriturum, eamque Civitatem cadavero fu-
tumulum præbituram esse claris verbis pronun-
tiavit. Unde peractis Divinæ Majestati gratiis
& sublevatis in cælum oculis dixit: *Hoc respi-*
mae in seculum facili, hic habitabo quoniam leg-
eam. Ingressus, quem in jam dictam civitatem
fecit, à multis acclamatum fuit vocibus laetitia &
exultationis plenus, immo cum insidem quibus si-
lius Dei triumphaliter portas Hierosolymorum
ingredens, fuit receperus, scilicet clamando: *Ecce Apol-*
pelatus qui venit in nomine Domini, id quod glo-
cum non modica fui mortificatione percepit: plausus
unde ne ulterius videri, aut cuncto aplauso
a populo magnificari posset, se occulte subdu-
xit, & abscondit, scieas quod sibi Deo honor &
gloria i. Timoth. 1. debatur. Etenim talis ap-
plausus Christo in portis Hierosolyma exhibi-
tus, eidem jure meritissimo debebat, quia Ci-
vitatem illam ingrediebatur ad universum mon-
dum redimendum: Philippo quoque (sic et id
milium vestra licentia dicere) ejusmodi ac-
clamationes non incongrue petebant, utpote
qui exhortationibus suis è manus Saracini
redemp-

in ibid. redemptus erat duas mulieres Helenam & Floram, quæ Todi in dissolutionibus vitæ carnales lascivè & licentiosè vixerant, quas è peccatis transmutavit in sanctas quæ postea sancte sunt virginum matres, & virginitatis protestrices aquæ custodes. Audite meum super hac re conceptum.

16. Sanctus Joannes Evangelista miraculum à Christo Salvatore in nuptiis Canæ in Galilæa pannatum magna cum emphasi exagerat dicendo: *Initium signorum fecit Iesus in Cana Galilee, & manifestavit gloriam suam.* Joan. 2. vers. 11. feliciter transmutando aquam in vinum. Veruntamen qua ratione miraculum istud primundi potuit, si (ur. Dionylius Carthusianus optimè annotavit *ibid.* A. 7.) antecedenter tota alia miracula patravit? Respondent sacri Expositores, miraculum illud primum dici, non ordinem dignitatis, id est, fuit dignus & memorabilius inter omnia quæ hactenus fecerat; ac proinde Evangelista subiungit: *Manifestavit gloriam suam.* Euthymius Zygaborius inquit: *Potentiam & virtutem suam, magnitudinem sue Divinitatis, quasi diceret, adeò dignum & excellentius fuit istud miraculum, ut in eo Deus suam excellentiam, uitatem, potentiam, & Divinitatem singulariter manifestaret.* Quod si aqua in vinum conversio, adeò stupendum censetur miraculum, quanto majus miraculum erit non unam sed duas peccatrices animas convertere, & in justas transformare. Aqua ad hoc ut in vim transmutetur potentiam habet obedienciam, non tamen repugnat, id est, ut aquam in vinum converti nolens recalcitret: at vero Helena & Flora ad lasciviam inclinatae, & sensualitatibus deditæ, voluntatem habebant, quæ resistere poterat. Unde quanto actionis sui operatione includit difficultatem & resistentiam maiorem, tanto semper admirabilior censetur. Ad propositum autem de miraculo quod Salvator noster operatus est in Cana, Beatus Patermeus Simon de Cassia dicit: *Majora nunc invisibiliter in animabus hominum sunt quam tunc facta in corporibus agnoscamus.* Unde videatur inferre velle, miraculum conversionis harum foeminarum, quod Deus Beato Philippo mediante operatus est, maior & mirabilius esse eum, quod Christus in Cana patravit. Et revera Deus nem non aliud congruentius ad miraculum conversionis peccatum patrandum adhibere poterat, quam nostrum beatum, quia hic animatus quidam magne erat, de quo lapide

*Simon
Majol.
Coll. 18.*

*Simon de
Cassa 1. 5.
11. 27.
ml. 4.*

*Scriptores assertunt, quod summopelago, vel ipsi in tenebris, ipso calo syderibusque non confecta, cum quo navigiorum itinera dirigenda ignoratur, lapidem ducatum prebat. Etenim Helena & Flora duas naves erant, quæ in mari mundi iugis inter tenebras sine stella gratia divina, aut cali aspectu errabant? unde inter sensualitatis scopulos velut perdite perclitabantur. Ceterum etiæ etenim quod ad inferos usque naufragium pauperum finirent, nisi Philippus velut Magnes per sua sancta monita infallibilem praebuisset ducatum, easque ad salutis sanitatem reduxisset, vel sic prospero itineri feliciter assequerentur portam Paradisi. Nunquid igitur jure metebatur, ut universa Civitas benedictionum applausibus eum honoraret, dicendo: *Benedictus qui venit in nomine Domini?**

17. Placuit tandem Deo candidum hoc lumen ex horis mundi hujus transplantare ad vidua paradisi, huncque preciosum optimeque expolitum lapidem in celum transfere, pro exomando ædificio coelestis Hierusalem. *Complacuit Patri dare illi regnum cælestis,* quod fuit cunctarum operationum suarum perpetuum objectum. Unde post immissam filii à Deo gravissimam infirmitatem, per sacro sanctum plenissimum sumptu viaticum, ad absolvendum feliciter imminentem suum ex hac in aliam vitam gloriosum transitum omni studio fese preparavit. Suis interim religionis fraternali enixa commendavit charitatem dicens eisdem: *Fratres amate, fratres invicem vos diligite, ad eum ferē modum quo sanctus Joannes discipulus suis identidem repetebat: Filiali diligite alterutrum:* Quævis hora huic pia animæ milieandi esse videbantur, donec ex hisce terrenis miseriis exoluta ab Angelis transportaretur ad celum tantopere semper desideratum. Unde ultimo agoni propinquior factus, omnes animi sui spiritus revocans, cum maximo affectus ardore ad Patres suos conversus, qui magna cum charitate Beato morienti assistebant, per sepius repetitas petitiones eodem rogavit, ut ei librum suum darent. Ubi inquit est liber meus? Porrigite mihi librum meum: quis mihi librum meum sustulit? Reddere, reddite mihi illum. O care militer, quænam in te manus involvunt. Juvate me, & mecum illum quærite. At non vidi his eum? Sine illo vivere non possum. Porro Patres circumstantes, ut eum nonnihil consolarentur, librum quendam ei portigebant, verum beatus Pater signo innuebat huic non esse

*D. Hier. in
Epist. ad
Gall. 3. c. 6*

esse librum à se tantoper desideratum. Frater autem Ibalodus Adimari, moribundi patris desiderium assūctus, appræhensum Crucifixum in manus ei consignavit. Hunc ergo reverenter exceptip, & facie ad piam lætitiam composita exosculans, eum ad pectus suum velut monile & thesaurum amantissimum & pretiosissimum quem unquam possidere potuit, adstrinxit. Ergone ò Philippe tu Redemptorem tuum librum appellabis? Imò vero, quia Philippus tanquam Magne cogitationibus suis ad polarem stellam, id est, calum conversus erat, calum autem à multis scriptoribus liber appellatur, ex quo in planetarum foliis, & characteribus stellarum futuri leguntur eventus. Portò Crucifixum postulabat, sed sub nomine libri, veletiam sub nomine cali, nimirum lingua id ipsum exprimens, quod clausum habebat in corde. Imò si calum liber ab desiderando librum poscebat Crucifixum, qui etiam eulum quoddam est, quod loco Zodiaci Coronam spineam habet, quod item pro via latèa Crucem: pro Polo fixo clavos, vulnera pro stellis, pro luna humanitatem, loco Solis denique Divinitatem habet. Hunc librum poscebat, hoc calum quererebat, suum in Cruce Christum suspirabat. In Crucifixo, qui Humilitatem semipictum factus obediens usque ad mortem, velet ex libro exacte didicisse versos teminos humilitatis & obedientiaz. Unde Christus liber est de quo congruē dicitur: Liber est hic Divinitas plenus, & speculum Divinorum.

18. Nec est quod vobis imaginemini mortem effecisse ut vacillaret in iudicio aut phantasia, ideoque per errorem librum suum postulasse, dum Crucifixum petebat, siquidem Crucifixus verè liber ejus erat, è quo virtutes Theologicas atque morales dicierat. Ita Seraphicus Bonaventura rogatus à sancto Thoma de Aquino, ut suam ei Bibliothecam ostenderet, levato velo quodam Crucifixum ei ostendit dicens: Inde se petere, quicquid egregium describatur. Liber hic erat, qui cum ipsum docuisset bene & innocenter vivendi modum, nunc quoque bene moriendi artem eum volebat docere. Et quidem si sanctus Cyprianus librum Tertulliani in tanta veneratione habui, ut illum Magistri loco habuerit, ideoque diceret solitus fuit: Da mihi Magistrum? merito Philippus librum suum, imò Magistrum suum postulabat, ut in eo characteres sanguineos legere, & modum spiritum suum in manus Patris æterni commendandi ediscere posset: In manus tuas commendabo spiritum meum Luc. 23. Aelius Verus Imperator cum affectus impetu propensus erat ad legendum Ovidii librum de arte Amanti, ut nec in lecto sine illo quiescere posset. Philippus quoque lecto in ipso mortis articulo sine hoc libro stan non poterat, siquidem inde verum Deum amare di methodum clare & distincte edidetur. Alius phousus Aragonia Rex libros sibi auro gemitisque chartores esse dicere solebat. Eo ipso quo moribundus noster, nī aliud quam librum suum cogitabat, aliud nihil poscebat, hinc est evidens cum sibi in majori prelio & afflitione esse quam propriam vitam. Cum idem Rex Castellum Neapolitanum restituere cogeretur, Veruvium suum de Architectura scribentem, inde sibi effetti praecipit. Sol quem librum de Architectura profundius cibentem invenies, quād ipsumm crucifixum, ex cuius lectione magnus hic noster Dei servus egregie dicitur, super fundatum humilitatis, nec non super perfectionis lapides, edicium sanctitatis & meriti erigere & fabricare. Munitus Siliceus Archiepiscopus Tolitanus, quicunque librum aliquem sibi comparari, eundem per semetipsum, non vero opera eundem portare solebat, dicens: Libri me breviorum, quidni eos vicissim gestando honorem? Phi. Lippus quidem librum suum non emerat, sed Corporeus ab eodem empres & redemptus erat, unde dum ad partiam & incolatam coelestem reversus est, librum hunc nequaquam ater confidete voluit, sed sibi memori configurauit, & portaretum pectori suo suaviter attinxit, ut secum deferret. Verum enim vero librum hunc Philippo relinquens, siquidem ad illum accipiens se ad eum anxius atq; sollicitum mouit, jamq; eundem iotter amplexus suo stringens ad gloriam extenuitatem ex hac vita sit transiit.

Nic. Cal.
1.4. hist.
c 34.

19. Ehem quoniam gratias Deus servo suodum adhuc in vita mortali deget, dignatus est conferre! Complacuit olim Deo sigillum omnipotentiae sua sponsa sue cedere, ut profuso beuplicato cuncta facere & destruere, post ei in mentem veniret, dum ait: Pone meus signaculum? Cant. 8. vel cum Philone Carpathio, post suum signum super cor tuum, ut signum super brachium tuum. Quod idem est, ac si dixisset: Domini meum meum signum accipe, penes te suamque potentiam mea in corde & in opere: quicquid ardere cogitabis, quidquid voles, signum meo imprime, sibi constitue, fieri omnino. & ubique manum ad opus posueris, tibi omnipotens tua mea praefixa. Uique

Uique pie eredere possumus eandem promissio-
nem animæ Beati Philippi à Deo factam esse, di-
cendo eidem: Quod si in itinere constitutus
cum duobus Religiosis Teutonicis de profun-
dissimis Catholicæ fidei mysteriis Theologicis
discurserit volueris, *tube, constitue, sicut omnino*. Si
voluerit, ut lacrymæ, quas oculi tui effundunt,
in terram procedentes, in sonum quandam trans-
mutentur, *tube, constitue, sicut omnino*. Si per sic-
citatatem temporis terra exaruerit, omnesque a-
quarum venæ exsiccatæ fuerint, tu vero orate
volueris ut ex concavitate cautiis cuiusdam, unda
indeficiens atque crystallina scaturiat, *tube, con-
stitue, sicut omnino*. Quod si te forte desiderium
aliquid incollerit videnti in monte Sceniori in-
ter crudeles hyemis rigores, inter nives & glacie-
dens, Aquilone, quantumvis invito vitescen-
tes & floridas vites, atque è palmitibus inter-
pampinos fulpensas seu pendulas uvas, *tube, con-
stitue, sicut omnino*. Quod si posthabitis septem
urbis Romanae collibus aliorum divertens, ad
supremam dignitatem à dicta urbe tibi preparata
aliis renuntiandam fugitivo pede tuo in
Montammiata appendicibus appuleris, volue-
risque ut ubique baculum tuum fixerisive
ploraveris, ibi fons aquæ saluberrime scaturire
incipiat, sive ut debitos tibi reddant honores, pe-
des tuos tibi ranguinosa Pontifici osculando, sive
ut aquæ illæ in balnea transformentur, quæ à te
admirabilem adversum varias corporum huma-
norum infirmitates sanandas virtutem accipiant,
ideoque ex tuo nomine Balnea appellentur san-
cti Philippi, *tube, constitue, sicut omnino*. Quod si
una cum tribus sociis ex regionibus ultramontani
in Italiam revertens, à semita in montibus
Apenninis aberraveris, gressum sistens nunc in-
ter declivia rupium, nunc inter aspera montium,
nunc inter sylvatum labyrinthos, & per tres dies
continuos errando sine ulla viuctus annona cir-
cuiveris, ac tum denum Deum rogaveris ut faciat
Angelos tibi in forma Patorum occurrentes,
ut viam tibi commonstrent, tibique de annona
sufficienti provideant, ut lacte & pane paffus
spiritus refocillate possis, *tube, constitue, sicut omnino*. Quod si ad puniendum reos qui horrendis
iteratique blasphemias coelestem Curiam sub-
luso charrarum contumeliat fuerint, monita &
repræhensiones tuas inutiles atque infructuo-
sas esse videns subibus præcepferis, ut præfuro-
re crepantes tonitrua, fulmina, fulgura & flam-
mas evomant eosque disperdat, ad bonos à si-
mili blasphemia defertendos, *tube, constitue, sicut*

Paoletti Sanctorale.

Tt

descen-

descendendo. Verum enim verò ô magne Dei & Mariæ serue & cliens, libens agnoscere ruditatem meam, haec tenus gloriam tuam obfuscasse potius quam manifestasse : attamen si forte temeritas mea qua tuas prærogativas celebrare præsumpsi

contemptum aut reprehensionem aliquam metetur, me hac excusatione apud te excusat dico ferrum nimis quam æruginosum tuò orationis meæ, commorum fuisse ad discutendum ex virtute Magnetica sanctitatis tuæ.

SERMO VIGESIMUS QUINTUS

IN FESTO

ASSUMPTIONIS GLORIOSÆ

Virginis MARIÆ.

Non est factum tale opus in universis regnis. 2. Paralip. cap. 19.

Ehem quod admirandi & prodigiis effectus videntur multis in locis, temporibus, & occurrentibus casibus in hoc amplissimo totius universi theatro ! id que non sine sæculorum præteriorum stupore. Videntur enim terra, aëris, & cælum certatim inter se contendisse, utrum eorum plures reperisset modos quibus se oculis mortalius spectabilius redderet magisque prodigiosum. Post mortem Augusti Sol viuis fuit radix suis omnino excisus, stella in cometas crinitos sanguine rubescentes transformati fuere, cælum denique haud secus ac combustibile, igne flammaque videbatur conflagrare : Sol torus defecit, Calum late ardere viuum, & stella crinita sanguineo colore apparuerunt. Wittenbergæ tres simul observati fucce Soles, & in quolibet eorum cernebatur gladius sanguineus tinctus. Wittenbergæ viisi sunt tres Soles, quibus singula cruentus inerat gladius.

Plin. I. 2.
8.23.

Ioan. Ra-
f. 4. fo.
2. v. Pro-
digia.

Vidente Imperatore Henrico Septimo, & Clemente Quinto Summo Pontifice Tres Luna simul apparuerunt. Gratiano Otentis Imperatore regnante, in Francia juxta Civitatem Atrebantensem integro die non nisi metu Lana de cœlo depluit. **D**iem unum pluit Lana Anno 1494. Carolo Octavo Francia Rege in Italiam proficidente manna pluit : In Gallia Cisalpina manna pluit Roma duobus diebus continuiter. **P**luit sanguis ex pluvia languinea immadit. **P**luit sanguis in area Concordia. In monte Albano, Colonia, Constantinopoli, regnante Valentino Im-

peratore saxa de cœlo pluerunt. In Liguria circa in Hasbania Francia grauam & pices, Avisettini terra, Bizantii ciinis, alibi lac, in alijs denique locis ferrum, Romæ etiam ut Gregorius Magus t. 1. scribit, corporali vijs sagitta calitus venire, & singulos quoque ferire videbantur. Aëris in prodigiis suis sepe non minus admirandam exhibuit. Romulus die 1. Julii, dum actualiter Divisos sacrificaret, ex improviso in ætarapta fuit: (Romulus est ex oculis elapsus, nec deinceps vel ipse, vel corpus est defuncti visus.) In ipso aëre revolutione Campo Martio, visa sunt intempesta nocte scuta & lanceæ igne inter se acciteri configentes. (Inter multa prodigia quæ comparerunt, coniunctum vias noctu luceas ignitas, & scuta hoc illuc differunt.) Postquam M. Antonius cum Cesare prælium inire decrevisset, nocte sequente (Omnis generis organorum exaudita est symphonía, strepitusque turba.) Paulus anteagam Henricus Septimus Imperator ex hac vita migraret, Mediolani post solis occasum, per integrum horæ spatiū in aëre visus est vir quidam armatus humana statu folito alter, & postea paulatim disparuit. (Post solis occasum viussell eques armatus longe humana specie major.) Similiter in eodem loco circa tertiam horam noctis viisi sunt duo equites armati, qui inter se acciteri præliabantur : (Duo equites pari speme diu inter se dimicantes conspecti evanuerunt. Hierosolyma quoque iteratis vicibus non sine timore ingenti fatalem quandam & flammæ gladium

dem 1.
1. 3.
1. 4.
1. 5.
1. 6.
1. 7.

dem 18.

3. Th.
Villan.
Cone.
de Na.
Ving.

dium cōspexit, item super se vidit per aera diffūtantes diversos curus, militum quoque vīsa sunt turbæ acii bello inter se confligentes. Etē-

am l. 9. uim forte exultimabitis, Auditores, terram utpote

que conditione inferior est, quoad similes ad-
mirandos & prodigiosos effectus cælo & ætri ce-
dere voluisse ē certe toto cælo eratis. Nam Ge-

neruæ regnante in Italia Berengario secundo, in

Germania vero imperante Henrico Patre Otho-

nisi Primi, sedente in Sede Petri Joanne Unde-

bell. l. 9. cimo. Fons integrum diem sanguine manavit.

Quando Salvator Mundi natus est, Romæ

item l. 1. trans Tyberim oleum fons quidam scaturire coe-

pit: Ex fonte in quadam privata domo oleum ma-

navit. Anno octavo Lotharii Imperatoris, ex-

surrexit ex improviso mons quidam ad se pa-

suum millia fere extendens. Neapoli juxta mou-

tum Veluvium causantibus cuiusdam terra mo-

tus conqualitationibus, ex quadam terra apertu-

ra egesti sunt homines gyganteam statuunt p̄se ferentes. In possessionibus Verii Marcelli, qui

Netonis ageris five Procurator erat, pratum

quoddam una cum Oliveto situm suum muta-

tunt, adeo ut arbores & terra prati illius postea in

alio loco inventa fuerint. L. Mario, & S. Julio

Consulibus visi sunt duo montes loco suo dimo-

veri, & armis ignis inter se dimicare: Duomoni-

ti fragore magna emissa flamma simul con-

currere confecti sunt. O stupenda, o inaudita pro-

digia! Num aliquando similia uspiam facta legiliſiſ? Veruntamen cuncta hæc umbra sunt tan-

tum in comparatione ad effectus omnipotentis

Divinæ quos inter mea opinione palma & coro-

na pulchritudini debetur Mariæ, de qua meri-

tò dici potest: Non est factum tale opus in univer-

si Regnis. Nec similem vija est, nec habere sequen-

tem, adeo ut Angeli dum magnum hoc Marianæ

pulchritudinis miraculum Celestem regiam in-

gredi consiperent, attoniti dixerint: Quia est ista,

pulchra ut Luna, elella ut Sol. Erevim intellectus

creatus, qui milieos & infinitos mundos ima-

ginati sibi porellit, ad formandos pulchritudini

Mariæ adæquatos conceptus omnino est insuf-

ficiens. Unde sanctus Valentinus Archiepiscop-

pus dicebat: Solus cogitationibus habemas, dilata

intellectui ſimbris, deſcribe apud te in animo vir-

ginem quandam purissimam prudentissimam, pul-

cherrinam, devotissimam, humillimam, mihiſſi-

mam, omni gratia plenam, omni ſanctitate pollen-

tem, omnibus charismatibus decoratam: Quan-

tum potes, tantum auge, quantum valeat tantum

adde, major, ſuperior, excellentior est hac Virgo.

S. Thom.
Villan.
Conc. 2.
de Nat.
Virg.

Dum igitur Angeli cam cum stupore admirantur, ego eandem cum ea qua par est devotione celebrabo, vos me auscultate cum attentione patriter & silentio.

2. Non est factum tale opus in universis Regnis.

Nescio quo jure nonnulli depravati ſenſus ho-

mines moti ſunt ad detestandam pulchritudinem

tanquam culpabilem & noxa plenam, utpote

qua cum ſuperbia conjuncta & confederata eſſe

certum: Superba reſ eſt Pulchra mulier?

Existimant enim pulchritudinem nil aliud eſſe quam

fucum quendam ſive pigmentum vultus e vani-

tate compoſitum: Vana eſt pulchritudo. Prov. 31.

Alii cam Ætnæ monti comparant, utpote qua in

cordibus humanis, ut videre eſt in ſenibus, falſis

Sufficiāt calumniatoribus, incendia cauſat, hi e-

nim Exarferunt in concupiſcentiam ejus. Daniel.

Alii quoddam cum Sole ſimilitudinem eadem de-

negantes, fulgi, quod appetendo evanefcit, can-

dem compararunt. Quid enim? Ergone deformi-

tatem qua toti mundo in abominatione eſt, lau-

de digna eſſe dicemus? Absit. Hæc enim ipsi quo-

que Deo abominabilis eſt. Quisquis enim in a-

ſpectu vel minimum habebat deformitatis aut

turpitudinis veltum, is a Deo ſacris altaribus ap-

propinquare prohibebatur. Lege quoque huma-

na ſanctum fuit, ut si plures invenirentur unitus

ejusdemque delicti rei complices, is primo tortu-

ra ſubiceretur, qui ceteris deformior eſſet, cum

deformitas certum quaſi ſit irregulati & inordi-

nati animi indicium, econtra vero quaſi certa Re-

gula ſit, quod ſicut turpis corpora habitudo decla-

rat quem proclivem ad felera, ita pulchritudo ad

virtutes. Lacedæmonii Archidamū Regem con-

Bald. Faris

nas. q. 25.

v. 105.

Bald. l. ob-

servare.

Diod. Si-
tulue.

contemnit, virtutem virtuperat, nam si haec in me-
dio extremonum consistit, illa membrorum con-
gruam proportionem pro Metropoli habet, &
requirit ut illa sint per excellum nec nimis mag-
na, nec nimis parva per defectum. Et quis est qui
ignorer, quod species Priami digna est imperio
in Indiis Orientalibus & in urbe Catia in Re-
gem eligeatur ceteris omnibus pulchrior. Por-
tus hoc & prærogativa, in vultu Virginis Dei-
paræ plus quam in quavis alia pura creatura Ma-
jestate plena, valdeque admirabilis elucet. Un-
de Gregorius Nicomediensis stupefactus exclam-
at dicens: O pulcherrima pulchritudo omnium
pulchritudinum! O Dei genitrix pulchrorum om-
nium summum ornamentum.

3. Etenim non sunt mihi oculi Aquilini, qui
in radios venustatis & pulchritudinis Marianæ
suum immodicè figere possint obturum, ideo
cam observate & speculari conabor in quadam
reflexione, & in oblique, nimis in speculo
sua sanctitatis. Sanctus Evangelista Matthæus
Christi Redemptoris & successore ac consequen-
ter omnium Regum Genealogiam describens,
dum generationem & dependentiam Salomonis
& Regis David recenset, dicit: David autem ge-
nuit Salomonem ex ea, quæ fuit Viria. March. 1.
Circa qua verba duæ mihi occurunt difficulta-
tes. Prima est cur Viria mentionem faciat, quia ad
Christi stirpem nullatenus pertinet potest? Alia
est, cur Matrem Salomonis & Davidis Regis
conjugem proprio nomine non appellat: Cum
enim in illa Genealogia ponantur propria nomi-
na Thamar, Raab & Ruth, cur non etiam Bet-
sabeam propriæ hoc nomine expellet? num fort-
e præfatis mulieribus conditione inferior exti-
tit? Minime. Imo vero ceteris nobilior fuit,
arque illustrior, quia Regina erat, & coronas cu-
jusdam adeo gloriose ut Davidis fuisse noscitur,
confots erat, nec non Mater filii cuiusdam adeo
magni, gloriæ, sapientia & potentia præcelen-
tis, qualis Salomon erat. Mota est haec difficultas
a sancto Remigio dum air: Quarendum est?

Didac. de
Cel. in
Bens. Pat.

quare Evangelista Betsabea proprio nomine non
nominavit, sicut ceteras mulieres: De prima ve-
ro difficultate aliud quidam interrogat dicens:
Quare Viriam qui ad Christi Genealogiam non per-
tinet, speciem nominat, & Betsabeam tacet, quæ
progenitrix Christi est? Sanctum Matthæum id-
ipsum casualiter & omnino fortuito fecisse ne-
quaquam credendum est, inao vero idipsum pru-
denter & non sine mysterio fecisse existimo.
Maldonatus nonnullorum opinionem refert di-

cerium, Ideo factum fuisse, quod Betsabea nolit
ex marito, quam ex nomine suo est. Huic tamen
responsioni Maldonatus non subservit, inde
eandem nequaquam admittit, siquidem in Scru-
ptura longe nominatior sit Bethsabea, quam U-
rias: Quod non ita est, nam Virias in Scripturam
Bethsabea sepe nominatur. Unde si veram inve-
ni resolutionem volumus, illa nobis aliud
inquirenda erit.

4. Abraham cum tota sua familia ex pax-
cepto Dei domum deserit paternam, nec non Ci-
vitatem suam nativam, & in Ægyptum se recipit:
Descendit Abram in Ægyptum ut pingu-
reverit ibi. Genel. 12. Cumque prope regi
metropolim, quæ Pharaonis Regis residentiam
perveniens, dixit Abraham Sara conjugi sibi,
scio equidem pulchritudinem tuam quadam
effe cordium magnetem, qui enim te conficit,
nisi lapis sit, adorate te cogit. In Ægypto huc
dubie nunquam hactenus visa fuit pulchritu-
tam rata, acta est, & consequenter apud omnes
præcipue vero apud Regem desiderium tuum
minus quam admirationem exercitabis, siue scil-
cili negotio fieri poterit, quod species tua qua-
alis serenitatem lætitiae conciliabit, mibi in ta-
lenta funesta cuiusdam mortis venturum occa-
sum: Novi quod pulchra sis mulier, & quod cum
viderimus te Ægypti dictari sint, uxor illius est
interficiant me: Ibid. acque ideo opera precium
esse judico, ut ita inter nos conveniamus, ut si-
licet nomen tibi vendices non conjungi, sed sanc-
tis meæ, sic enim elegancia vultus tui utriusque es-
se poterit magna felicitatis occasio: Dixi ergo
oblivio te, quod soror meæ sis, at bene si misa pro-
tere te, & vivat anima mea ob gratiam tui. Ibid.
Verum sicutamus hic nonnulli. Auditores. Qua-
ratione fieri potuit, quod in vultu Sara tantum
sideret formæ venustas, sicut Abulensis in cap. 12.
Genel. scribit: (Erat septuaginta annorum, in
qua ætate mulier in veteratu est aliquiliter) I-
dem meritorius responderet, quod Sara nullus
hactenus peperit filios, ideoque pulchritudinem
suam constantius conservavit, nam parere, su-
trire, lactare, & educare liberos, magnum aderit
pulchritudini feminæ prejudgetum. Erat in
illa ætate adhuc pulchra, quia nondum conceperat,
vel pepererat, conceperet autem, parere, & nurris for-
velocitas mulieres in veteratu reddit. Videbatur igit
ergo Sara adhuc esse fatus in state bona & pulchra, san-
cti ibid. Alii vero affirmant, & quidem majori. Ela-
xi cum admiratione, eam fuisse nonagenarium, sed i. a. 40

canit ei argentum admittere solent, atque vultus elegantiam rugæ seniles deturant. (Fierine potest mulierem nonagenariam sua pulchritudine ac forma cepisse ad amorem Reges potenterissimos.) Cui tamen rationi scriptor quidam modernus subjungit. Id mirum non esse, siquidem Sata vultum suum unguento quodam ex myrra confecto ungebat, quod conservanda pulchritudinē erat proportionatum valde & congruum: (Myrra & unguentis in curanda cute locus erat mulieribus, quibus sane iuxta scutum illius consuetudinem, operam dedisse Satam, affirmant. Idem ibid.) Verum enim vero quavis aliatione polposa, Lyraus præ cæteris difficultatis nostræ nodum doctissime videtur dissolvere, dum ait: (Potest dici de pulchritudine Saræ, & teucridiano carnis, quod conservata sunt à Deo proper ejus sanctitatem Tyrannib.) Sanctitas enim optimum est unguentum quod sanitatem conservat. Lumen istud à Litane subministratum, veram & solidam nobis rationem suggerit, cur Evangelista Matthæus Bethsabæ nomen proprium Christi Genealogie minimæ infexerit. Neque enim illam dignam reputabat quæ registraretur, quia in vultu larvam defecit baterubescit, per quam ob suam deformitatem pulchritudinis suæ formam non solum mortificat, verum etiam obfuscabat omnino: Siquidem in vultu suo delicta referebat complice Davide, contra Dei honorem, propriam exsufftationem & famam, cum jactura vita miseri Uriæ mariti sui, turpiter patrata? Quis enim hæc turpitudines & famæ fœtores non erubesceret. Aliæ autem mulieres revelata facie comparare possunt, utpote quæ tales errores non commiserunt. Unde Hugo Cardinalis ait: Nota quod prædictæ mulieres tres nominatae sunt, quia ex generationibus suis laudari meruerunt? Hec autem Bethsabæ non nominatur, quæ peccavit cum Davide, & in virum suum, quem interficit. Unde colligitur, quod à spiritu sanctitate nascatur & conservetur specie in vultu venustas, quodque ab erroribus & criminibus commissis obfuscetur & deruperetur? ac proinde à specie decoris conditio colligatur sanctitatis, quanto enim illa major est, tanto hæc quoque majora habebit incrementa. Verum enim vero, Dicite sodes, & Auditores, quis unquam sanctitatem MARIE explicare poterit? Nullus omnino. Nullus igitur etiam pulchritudinem ejus poterit representare. Ipsa verum quoddam fuit miraculum sanctitatis, utique igitur pulchritu-

dinis quoque miraculum fuit. Sanctitas Virginis, unicæ duxerat Dei sanctitati cedidit: Pulchritudo MARIE post Deum quamvis aliam venustatem creatam longe antecellit. Dicant igitur quinque Scriptores, sive Poëtae, sive Historiographi quidquid libuerit? Dicant inquam Leuceten genas habuisse rosis consimiles, Palladem risu suo rapuisse hominum corda? Ceterem jaſtas aureum Comæ suæ colorem, Betenices pro gloria sua reputasse capillorum suorum longitudinem. Celebret quoque Neapolis suam Parchenopen, suam Penelopen Italia, Thessalia sham Daphnem, Scythia suam Thamnitidem, suam Laidem Corinthus, Syria suam Cleopatram, Roma suam Luciferiam, fruſtra enim adducit harum omnium in singulis particulariis in qua excellunt, elegantiæ, nam si etiam omnes per singulas dispersæ vultus & corporis venustates & elegantiæ in unam personam conjungerentur, minimum tamen pulchritudinis Martiæ gradum velutum talis Pandora assequi nequaquam posset: Quia Nes similem vija est, nec habere sequentem. Non est factum tale opus in universis regnis.

In Nativ.
Dom. An.
2. ad lau-

5. Indò omnis pulchritudo per singulas Creaturas dispersa & divisa, in Matia Virgine à Deo collecta est, & velut in brevi compendio coniuncta; ad eum ferè modum, inquit Tertullianus, quo pictores ad vultum aliquem quantâ possunt elegantiâ delineandum, quicquid est in aliis speciosissimis feminis decorum, elegans & pulchrum ingeniosâ quâdam imitatione in effigiem à suo penicillo exprimendam affabre transferre norunt. En ipissima Tertulliani verba: De magnis, inquit, eminentiora presumpta adv. Va-
sunt; quomodo si aliquis pictor egregius, ex multa-
rum pulchritudine personarum, unam aliquam
vellet coquare, & exprimere personam ex pluribus
speciebus speciosam, diversas vulturum gratias in
unam faciem colligat. Et de precipiis precipia eli-
git, ut unam ex plurimo formam artificis dispo-
sitione componat. Simili artificio, ut Plinius scri-
bit, usus est famosissimus Zeuxes, quando à Crotoniensibus rogatus dum super tela quadam
effigiaturus erat famosa Helenæ à Græcis tan-
topere celebrata: vel ut Plinius scribit ad instan-
tiæ Agigentinotum Deæ Junonis effigiem.
Nam pectoral typi loco s. venustissimas & om-
nibus numeris pulcherrimas sibi puellas ex om-
nibus quas invente potuit, studiosè selegit,
& ex qualibet eas est partes faciei imitatus, lib 2. de
que vel maxime eas spectantibus admirationi Invenit
esse

T r 3

esse

Ioan. de
Carrh.
lib. 2 ho-
s. fol. 145.
Cic.

esse poterant; haec ratione quandam pulchritudinis quintam essentiam compositum, quæ cum suis prothyrpis collata occasioem generate videbatur alius cuius naturam inter & artem oborundata invidiæ : Agrigentini facturus tabulam, quam in templo Iunona Lacinia publicè ducarent, insperxit virginis eorum, & quinque elegit, ut quod in quinque laudatissimum esset, pictura redderet. Tametsi Deus non indigerat, ut alienæ perfectionis imitationem aliunde mendicet, orpoce qui vivum est omnium creaturarum prothorum & Idæ, attamen ad hoc ut Mariæ pulchritudo summum attingeret venustatis apicem, in ea epilogare & compediare voluit, omnium prærogativarum, perfectionum & elegantiarum creatarum supremam excellentiam, quas unquam homines in aliis quibuscumque mulieribus venustissimis admiratae sunt & suscepserunt. In eam igitur brevi compendo simul redigat gravitatem Saræ, Racheli honestatem. Ruth parsimoniam, modestiam Esther, Rebecca prudentiam. Generositatem Jahelis, Anna continentiam, Debora animositas, Agar patientiam, Innocentiam Sussannæ, Noëm humilitatem, fœcunditatem Liæ, virginitatem filie Jephite, Michol nobilitatem, Judithæ pulchritudinem : Quidquid pulchritudinis & candoris in aliis extitit, omnia in semiperfetta aggregas hac virgo, & in singulis omnes superat, & in omnibus singulos ; adeò ut de ea cum Poëta dici possit :

Et quæ sparguntur in omnes
Inte mixta flunt, & quæ divisa beatus
Efficiunt, collecta tenet.

6. Nescio an aliquando cum speciali atentione incomparabiles illas observaveritis laudes atque encomia, quæ Spiritus sanctus sanctissimæ attribuit Virgini Mariæ, dicendo in Canticis : Ecce tu pulchra es amica mea : Ecce tu pulcherrima. Etenim in hoc unico & solo encomio, ehem quod comprehenduntur mysteria ! Orditur per ly Ecce, quod in gentem secum infert admiracionem : Ecce vox admirantis est. Ly Ecce inaudita prodicia, & nunquam huc tenus vias raritatis significat : Ecce dum apponitur, inaudita, nova, maximè admirabilia indicat. Bis autem ly Ecce repeatit, quia non simplicem quandam sed duplicatam valdeque admirandam vult pulchritudinem indicate. Bis quoque hoc pronomen Tu exprimitur, idque non alio fine, quam. Ad

Cant. i.
v. 15.

Hugo
Card. ibi
Mich.
Ghisl. ibi
exp. 4.

Idem ibi.

hanc singularem ostendendam pulchritudinem in quoque additur pronomen Tu. Bis quoque patet ly Pulchra, ad insinuandam pulchritudinem quandam valde raram, tam externam, quam internam : Ut ostendat eam pulchram & interior, & exterior, in opere & intentione. Non enim quoque titulus principalis quæ eam honorat, dum eam amicam appellat, à mysterio nequam vacat. Amica mea. Græcus legit : Proxima mea. Quo fine Spiritus sanctus de terra Maræ pulchritudine loqueatur, eam proximam & Deo vicinam appellat ? Nimirum vult inferre, quod pulchritudo Maræ ad Dei pulchritudinem proxime accedit, & velcio quidnam divini in le connectat : Amica mea, Proxima mea. Enim vero per approximationem ad Deum, fugient illustrans fulgore, iuxta illud Psalmi : Accedit ad Deum & illuminat minima, profecto quæ maximè innum ad Deum proximè accessit, maximè quoque omnium à Deo illustrata sit, opera pretium est, idque omnibus prærogativis, maximè vero in pulchritudine de qua hic loquitur spiritus sanctus. Ehem quām docte & apostoli concludit Hugo Victorinus, dum ait : Tu et sapientia, Hug. quia nihil quod turpe, est in te. Pulchra in corpore, pulchra in mente : in corpore pulchram te facit integras virginitatem : in mente pulchram exhibet virtus humilitatis. Ita ergo pulchra est.

7. Beatissima Virgo non quidem ad seipsum collaudandam, sed ad Dei gloriam celebrandam hunc in modum loquens introdicit : Ab initio & ante lucula creatum sum. Ab initio, id est, quod ab aeterno, inquit Hugo Cardinalis, quod Augustissima hæc Imperatrix dicere vellet : Ab aeterno creatum sum. Veruntamen nescio quæ ratione intelligi aut explicari possit, quod creatura aliqua, hinc ens creatum sit. Ab aeterno : sequuntur hæc duo aliquam inter se contradictionem impli- care videatur, nam quod creatum non viretur ab aeterno esse postea & contra. Cuilibet enim ente Convenit habere aliquod principium. Sola aeterna Logica nec principium admittit, nec finem, atque p. l. ideo soli Deo, non verò aliis convevit : Aeternitas separas Deum ab omni re creata, docent Patres Theologi. Et Gregorius Nazianz. inquit : Temporis intersticio à Deo scindimus & dividimus. Deus enim aeternus est, nos verò subdumus tempore. Namque ac cetera res creata. Quomodo igitur de via Maria Virginie dici poterit : Ab initio & ante lucula creatum sum. Si ab initio, id est, ab aeterno, quod ab initio creata est si creata, quomodo ab aeterno. Lati-

Vnige

Utrum id realiter intelligi non poterit, quia in mundum hunc producta fuit in talis differentia temporis, id est, quando iam tringinta novem saecula mundi, vel ter mille octingenti anni clapsi erant. Neque etiam intelligendum est. Ideo aliter, hoc enim in specialem Mariam prærogativam minime redundaret, siquidem non solum ipsa, sed & omnes creature præteritæ, præsentes, & futurae fuerunt ab eterno objectus, in idæ & mente Dei. Optime idipsum notavit Archiepiscopus noster Valentinus Thomas de Villa Nova dicens: Non videtur ad magnam Virginis laudem pertinere, hoc enim omnibus, non modo sanctis. P.M. His, sed omnibus creaturis communis est. Quidquid enim in tempore factum est, ab eterno in illo exemplari Verbo Divino ordinatum est. Quid ergo magnum dicitur de Virgine: Ab eterno ordinata sum? Difficilatius, hujuscem intelligentiam ex sequenti poterimus historia elicere. Legitur ita: que apud Gliberum quod antiquus quidam, sed famosus pictor qui telas colorum vivacitate velut animatas reddens, per stuporem quasi exanimabat spectantium mentes, omniumque paucim ad se rapiebat applausus, quod inquam hic postquam pulchritum cuidam picturæ, ultimam addidisset perfectionem, eandem alteri ejusdem professionis valde quoque celebri pictori videndam ostenderit, qui eam videns attonus habet, cumque illam aliquanto tempore magno cum stupore observasset, labia restinxens, contractisque supercilios dixit: Opus centum annorum. q.d. verè istud est opus eximium omnibusque numeris absolutissimum? nisi enim mihi non esset, qua in eius opifice latet excellētissima artis peritia nota, diceret profecto eum in picturæ hujus delineatione centum annorum spatiō consumpsisse. Ecce tibi nunc satis declarata superius insinuata difficultatis intelligentiam: Ab initio, ab eterno, & ante facultatem suam. Quasi dixisset: Deus per omnipotētiæ suæ colores, ad eum in corpore pariter & anima pulchram arque venustam efficit, ut dici possim Opus eternitatis, id est, opus tale in quo perficendo videri possit adhibuisse inconsumabilem quandam eternitatem: Opus eternitatis, quia in me velut in brevi quadam epilogi recapitulavit omnem venustatem & pulchritudinem quoquaversum per totum universum dispersam in tali circumstantia vel differentia temporis. Ecce tibi optimè cum hac expositione correspondentem Sancti Fulgentii doctrinam

Plut. de
cohēbenda
im.

dicentis: Tanta est pulchritudo sanctitatis, & puritas Mariae Christi maris, ut vix eternitatis commensurari queat: Nam si Deus in Virginis formatione eternitatis immensitudinem consumpsisset, fateor quod nec meliorem, nec puriorem facere posuisse. Huic proposito aptè convenire videtur responsum illud à Seneca magno illo Philosopho Neroni Imperatori redditum, qui cuna paupium quendam holosericum ingenioso proflus labore phrygio opere acupingu fecisset, huncque in suum ab Imperatore magna gemmarum & margaritarum copia, & quidquid opulentiae thefauris Romanis conservabatur fuisse adhuc, illique Phrygio operi insertum: Nero oī angulam sciam, ob sumptus magnitudinem, pulchritudinemque spectaculum admirabile confici curavit. Cum autem opere hoc ab soluto Seneca ad suum de eo judicium ferendum ab Imperatore rogatus fuisse, ad illud dignè celebrandum alia inventire verba non potuit, quam hæc sequentia: Nunc te pauperem esse demonstrasti, hæc enim sciam amissam, similem etiam nullam adipiscoris, quasi diceret: adeò nobile & opulentum est opus tuum, ut te nunc pauperem publicè declarasse videaris? neque enim tantas possides dicitur, ut aliud opus huic simile facere possis. Ehem quād pulchrum opus Phrygium est sanctissima Dei genitrix Maria, ipsiusmet Dei manibus elaborata & absoluta, in quam tot monilia, tot gemmas & lapides pretiosos, tot insignes margaritas, id est, tot gratias, prærogativas, perfections, & elegantias adhibuit, ut exhausta per eam videatur Divina ejus Omnipotētia, dicique possit: Demonstrasti, vel Declarasti te esse pauperem, siquidem ex mente Sancti Fulgentii: Nec meliorem, nec puriorem facere posuisse, quæ etiam opinio est Tuitiensis Abbatii Ruperti, dicens: Nihil sapientius, nihil perfectius posuit facere Deum, quam quæ fecit in Virgine.

8. Fingunt Poëta quod ad formationem Natalem Pandoræ, omnes Dii ex mandato Jovis debuerint concurrere, singuli particulare quoddam ornamenti ei communicando, unde cunctis in quovis perfectionis genere, & speciarum in pulchritudine spectabilis redderetur plurimumque admiranda: In Poetarum fragmentis, inquit Archiepiscopus Valentinus, legimus Pandoram quandam, mirâ sui pulchritudine etiam suis factis dispersam in tali circumstantia vel differentia temporis. Ecce tibi optimè cum hac expositione correspondentem Sancti Fulgentii doctrinam

Com L. 2.
Myth. c. 6.

S. Thom.
Villan.

Annon...

Catho. B. V. M.

Catholica veritate, Pandora cum Maria ad cuius formationem omnes tres Divinas personas se applicuisse pie credo, Pater scilicet, dando ei omnipotentiam? Verbum, sapientiam? & Spiritus sanctus bonitatem & gratiam, per quas doctes terra, caelo, & toti universo prodigiosum quoddam redditur miraculum. *Hec nostra Pandora* (ita prosequitur Sanctus noster Villanova-nus) *Deo suo non stupri, sed amori magis fuit.* Placuit virginitate, placuit puritate, placuit humilitate, placuit denique omnigena morum virtute. Et veluti alius quidam Scriptor affirmat Tres Divine personæ illam adornandam, atque pulchritudine quādam adeo heroicā ut similis ei nulla reperiatur in toto universo, locupletandam sese veluti exinanierunt: *Deus Pater in ea posuit suam potentiam, in quantum potestiam Divinitatis receptivam illi consulit?* *Filius in ea posuit suam sapientiam, in quantum sigillum virginitatis integrum servavit:* *Spiritus sanctus in ipsa posuit gratiam suam, in quantum plenitudinem gratia illi dedit.*

9. Unde vanitas sine dubio maxima futura esset, si quis ejus pulchritudinem nostrati & terrenæ comparare vell. Reflectamus, obsecro, mentis nostræ oculos ad pulchritudinem Angelicam, & videamus num ad minus illa eam adæquare valeat. Etenim in Genesi legitur, quod Jacob è domo Laban socii sui discendens, domum suam repetiverit paternam, post longum iter autem ingruentibus tenebris, defagatum corpus suum ad quietem compositum cervicalis vice pallio suo scitè involuto, capitì suo subiecto. Vix autem somnus sensuum fores clauserat, cùm ecce sub meliori somno superveniens Angelus, qui si non fuit nuntius mortis, saltē ad minus minister erat Martis, ejusdem auribus inclamat, eumq[ue] excitatum, ut vires suas cum illius robo, cellatas experirent ad luctam invitat? Jacob porrò oblatus sibi certame non recusat, sed erectus in pedestergum suum à molestis onerosisque vestibus liberat, sequē denudat, exercit brachium, omnibusq[ue] in se animi viribus excitatis intrepidus & animosus adversarii præstolatur insultum. In frontem se illi opponit Angelus, cique nunc pede, nunc manū minatur, omnem melioris insultus faciendo occasionem caprat? unus eorum viribus quidem prævales & arte, alter in ingenio & dolo confidit. Sese invicem irretoris aspiciunt oculis, sibi mutuo iauuent moventur, urgentur, ringuantur, stringuntur ab invicē, in mutuos complexus

ruunt, texit unus alteri pedibus insidias, deflectur manibus brachia, brachiis cinguntur lata, ac denique in terram, competitorem live vindis, sive arte, sive denique dolo profecte unquam nititur. Verum & Auditores, si redi video, & bona fallor, Angelus colluctator cedet, se detinere, seque victimum esse fateri videatur, nequam amissæ victoriz caulam affigere novit, præterquam auctor & comparitionem: *Dixisse me jam enim ascendit aurora.* Quidam testis portendit? Eigone autem, qua aetorum radiis suorum splendoribus, ad asecurionem palmae, & victoriam comparandam eum amare debuisset, siue ei eit horoscopeus, pronuntians ei victoriz jacturam? Et tamen recta est, di. it enim: *Dimittite, & cauam affig. Gnat.* *Iam enim ascendit aurora.* Quod si Angelus quidam rebellis fuisset, cui tenebatur amica, vero inimica fuisset, dicere ipsum aliquationabilis fuisse causâ subinxum, sese sub erigentem auctoram recipendi in fugam; non autem Angelus quidam fuit, è beatorum Angelorum numero minimè infinitus. Quid ignoramus ad hæc? Existimo quod in hac nobis repræsentetur lis quādam & contento quod ad nobilitatem & pulchritudinem inter Jacobum & Angelum, id est, inter Naturam humānam & Angelicam. Non quidem inter se concertarunt viribus lacertorum seu brachiorum, sed utrumque adductum rationis efficacia. Ego (dicebat Angelus) in corlo creatus sum ante hominem, & mox in Ephebam seu anachoritam Deo adoptatus: In operationibus meis, nullum habeo me impedientem molem corporis, ab omnibus quæ affligere possunt, misericordiam sum exemplaris: Nullum mors *mea* in me habet, cùm sim immortalis. Peccato ministerum subjectus, ut pote qui in gratia fui consumatus, ac proinde sum, sibi, & eti semper Dei amicus, & fidelissimus Iervus. Tu autem Homo, in terra, de terra creatus es, & tanquam terra incola, ad aratum es delimitatus, velut corporeus coactus es tributa solvere humanis calamitatibus, in operando imperfectus, in istam Desfacile incidere, & moriendo Deus perdere, ac proinde ad zetem Inferni tormenta condemnari potes. Suntque hæ maxæ rationes adductæ adeo manifesta & vera, ut nesciam quid adversus illas in contrarium adducere aut replicate possem, quapropter sile & cede. Jacobus angelus argumenta refutantur in hunc modum replicabat.

Idem.

Bern.
Bust.
Ierm. 4.
Maria
navis.

Cest.
2.9.

D Pe-
Dom-
di Ap-
Jome-
Mari-
Vrg.

Rupe-
de Le-
Ierm.
Nati-
Jome-
Andr-
Pin-
mar-
thol-
7.2.

Est homo verus Angeli Dominus, utpote qui in hominis custodiā & servitutē à Deo est destinatus. Homo verē parvus quidam est mundus, ingeas quoddam visibilium rerum miraculum, capax meriti, & quantum ad animam suam immortalis. Etenim quod homo corporeus sit, id ipsum gloriæ sua nequequam præjudicat, immo prodebet ei, eamque mirū adaugeret, cum ab omnipotenti manu Dei, cum stupenda quadam membrorum symmetria, & admirabili sensu suorum ordine sit formatus. Adhuc esse corporeum connotatens verum, pulchritudinem & bonum. Etenim dum hæ rationes ad invicem converuntur, ecce progreditur aurora seque omnibus facte esse conspicuum: Ascendit aurora, id est, Maria, de qua dicitur: Quis est ista quae ascendit sicut aurora consurgens? Qui comparente Angelus se viatum clare facetur, ceditque mira mysticæ auroræ Maria pulchritudini & vespertui: Dimitte me, iam enim ascendit aurora. Quasi dicere volueret: Homo quidem quoad pulchritudinem cum Angelo competeat aut concertare non potest, sed se ab eo hac in parte viatum facere debet, veruntamen non minus verum est, quod Angelus quoad sui pulchritudinem cum Maria concertare non possit, sed omnoe illi cogatur cedere gloriæ & victoriae palam: Considera quam serena vibratio (inquit Cardinalis Damiani) quam luminosus fulgor, circularem orbem tanti luminis superfundat, ut aliorum luminum Claritatem (id est, Angelorum) non mediocriter obſufcat: Maria est aurora, de qua nascitur Sol iustissimus Christus, solius solæ claritati succumbens. Inter Angelorum Chorus supereminentes & excellentes, merita singularium & omnium iustitios antecedit. Et alius quidam hunc scripturæ psalmum & Jacobi luctam in eundem sensum expponens dicit: Iam vere aurora Maria est, quam cum videret Angelus cedit Iacob, genus humanum representanti, quia ex eo quod Maria nata est, natura Angelica hominibus quodammodo inferior fuit: unde dicitur de virginie, Exaltata est super chorus Angelorum. Et quidem quia in ore duorum vel trum stat omne verbum, si vobis duorum doctrina non sufficiat, ecce quoque præter hostem Expositorem: Cedit Angelica puritas forori nostræ, Jordene Spiritus illi beati, ad Mariæ mandatum comparari.

Psalterii Sanctorale.

D. Petr.
Dom. fer.
di Af-
fempt.
Maria
Virg.

Rupertus
de Leti-
ferm. in
Nativ. M.
Virg.

Andr.
Pmt. Ra-
mir. Au-
thol. 12. §.
7.n.837.

Bellidux vixtus, dum cum victore novum agredi molitur prælium, idem quoque Angelus, ea natura fecisse videtur, captata occasione ex legatione Gabrielis ad Mariam abiuti, ad tractanda cum ipsa maximini ponderis & momenti secreta, ne enim hic Angelus coram B. V. Maria comparet ab ea vincetur in pulchritudine, omnes Angelorum Chori (uti mili persuasum habeo) ad eum exornandum ut in specie elegantissima apparet, omnem possiblemente adhuc eruditum; Hic enim per anti flavidem capillos colorabat, comam capitis crispatabat, & hinc inde gemmis & unionibus distinguebat, alter ille in capitio ejus vertice integrum quendam horrum florum plantare videbatur multi Lilia eum exornabant, & rosis genas ejus tingebant. Haec est cœlesti gaza & opulentissimis coeli thesauris pretiosissimas capiendo gemmas & monilia supra frontem ejus rubinum quendam adaptabat, alius ad sinistram rutilantem suspendebat carbunculam, & cœlestem in pectore adamantem. Hic ex argento & auro ac margaritis vestes ejus acpingebat, ille est cœlesti vicidario decepto Lilio ejus adorabat dexteram, ut virginales puritatis secura tropheæ portaret. Atque his aliisque e colo ac cœlitibus ei datis ornamenti exploitus, à Divinitatis Throno ea, quæ pat est, reverentia cedens, rapido ac pernici volatu per aëris liquidas semitas in Cœvitatem Galileæ Nazaretham advolavit, & veluti flos quidam novelus proportionato sibi viridario nimurum terreno illo Paradiso, quem Maria inhabitabat, appulit, squalue est cœruleo auroque colore variegatas alas denuo recolligens & compones, summa cum modestia & reverentia expressione eam devotissime salutavit dicens: Ave S. Luc. gratia plena, Dominus tecum, ac deum omnium: arcana Dei sibi commissorum eam participem reddidit; tandem Virginis responsio & confensu accepto, subite iterum & ex improvviso, ut lacer textus inquit, inde seiterum recepit: Et statim descendit Angelus ab ea. Etenim subiun hunc à Maria dilectum valde admiror; Hæc cine sunt ò Archangeli completa, & reverentia signa, quæ huc Virgini futuræ protinus Dei matri debentur? ubinam aulicos hosce didicisti mores & cæremoniias. In ingressu usus es civitate & reverentia, & nunc à Virgine recedens adeò inuibatus eris & incivilis? Verum enim vero ò Auditores excusatum habetote Gabrielem, siquidem is domum Vir-

ginis ingressus, oculorum suorum lumina in hoc pulchritudinis theatro circum quaque circumagens, adeò mox atronitus, animoque suspensus & confusus hæsit, ut nimius stupor eum vox elinguem & mutum efficerit. Unde pulchritudinem angelicam à venustate Matiana tantopere superatam esse videns, verecundo quadam tintæ rubore, frontem suam summa cum reverentia inclinavit & recessit; siquidem ei pulchritudo sua deformitas esse videbatur in comparatione ad Mariæ speciem. Ac proinde Statim dicens *An gelus ab ea, Admirans Maria pulchritudinem, inquit Bernardus, & S. Basiliscus Martyr: In conspectu Majestatis nobilis Maria, dispar nobilitas Angelorum.* Vel cum S. Eusebio: statim dicens *stupens in virginis forma, & virtutis plenitudine.*

11. Verum enim verò, non immixtiò hic aliquis dicere poterit, nihil in se eximium continet, quod pulchritudo unius duntaxat Angeli, à speciositate formæ Beatæ Virginis Mariæ superata fuerit: verutamen hanc, quam talis, quisquis est, facit instantiam, nequaquam rejicio; imò verò ut quod excellentiam Marianæ pulchritudinis quamvis aliam superexcedentem plenus satiascam, Marianam venustatem, cum universa omnium Angelorum pulchritudine comparare nequaquam subterfugio. Et quidem ad eandem clarius probandum ab hodierna solemnitate haud procul statui recedere. Etenim Beatisima Virgo Maria paulò ante suam in cœlos Assumptionem, in ætate quadam consistente & perfecta constituta erat, suæ tamen senectus pondus cerebat levius, quam alii donum floridæ suæ juventutis: ætas natura jucundum vultus sui viridarium rugis senilibus temporis vorare sulcare non audebat. Intra virginis duorum annorum spatiū Deus minime morti permisit, ut ad pulcherrima vitæ sua staminis recienda sese ingereret, sed nodum quo fortunata ejus anima carni suæ purissimæ & virginæ inæxa erat, per amorem dulciter solvi voluit, adeo ut mortem suam non minus suavem & jucundam experta fuerit, quam illi eandem communiter sentiunt esse amaram. Apostoli beatissimo huic corpori, quod fuit pudicitiae & sanctitatis lycæum, cum devota pompa honoratum exhibuere sepulchrum. Cœlum Empyreum terræ invide videbatur, quod intra suum suum depositum haberet inæstimabilem divitiarum thesaurum. Ac proinde solis equi suum ab oriente in occasum rapidissimum cursum vix tria vice absolverant, cum ecce glorio-

sissimus Mariæ Spiritus purissimo & virginik ejus corpori se denuo reunivit, ut tanto cines postea velut valoris inæstimabilis gemma in Radisi gazoni assumeretur. Argenteo antequa nubes ei glorie suæ thronum efformarunt. Aperti sunt cœlestis ædifici pelluci ac transparentes Chrystalli, unde Angeli in velles & lumen Virginis ingentem omngeorum florum imbreu depluerunt. Cum incredibili lenita & jubilo de cœlo descendentes ei Choti occurrerunt Angelici ex hilis & rosis conctas ei offertentes coronas. Jucundissima illa semperem veris luciniaz, suavissimos illi concinuerunt concentus, & suavissimam simul modulantes musicam, inter læta triplaudia harmonicas quoqueruntur faciebant cytharas & organa. Intet quæ gaudia Maria radiis lucidissimis cincta, circumdata gloria, atque ingenti beatorum spirituum corona comitata, stellas pedibus suis calcans summa cum majestate ingressa est supremi Calorum Monachæ regiam aulam. Unde rata tamque rata pulchritudine Regnum cœlestis ingrediente, omnes cœlesti aulae confortes attoniti & stupefacti, tantos perfectæ pulchritudinis excessus in ea admirantes, quafi vagabundi pylones ab elegantiæ speciosissimi vultus lustrati, videbant peregrinam hanc venustatem contemplando & celebrando fatiari minimè posse, triplici quæstione replicantes: *Qua est ista, Cuius ascensio? Quia progradientur sicut aurora consergens? Quia Cuius est ista qua ascendit sicut virgula fumi i Angelis igitur Mariæ vultus recipientes hæderant attoniti, & per curiosas, quas insinuerant interrogaciones satis significabant, se in nulla unquam creatura tantas vidisse elegantias. Poterò eorum interrogacionibus hunc in modum responderet Archiepiscopus noster Valentinus: Quis vobis, O Angeli, respondet? Quis dicere posset, qua est ista? Non mihi si lingue centum, illa si ora centum, si ferrea vox, si centum ora darentur, docere non sufficerem, qua est ista. Porro ipsi vobis dicite Qua est ista, qui ejus deore & venerantur, qui ejus splendore & claritate fruimini: vobis nunc melius innotescit Qua est ista. Nulli periuntur colores Rhetorici, nec humani, nec Angelici, qui eam representare possint, aequaliter.*

12. Magna consideratione digna sunt illa sponsi & toris cœlestis curiaz verba, quibus vigo sponsa invitatur, ut relictis hifce terrenis misericordiis in cœlum concedat gloria coronandæ.

Greg.
Thaum.
Orat. de
Annunt.

D. Bern.
D. Basilius.
eus Mart.
Mart. D.
Euseb. in
Cat. D.
Thom. in
c. i. Luc.

Cant.
v. 8.

Rup.
Corn.

Lap. il

Item
Mick.
Għad.
Exp. 4
terra
propositi
Għid

D. B.
quadr.
natur.
3. ser.
D. E.
orat.
laud.

Yeri

Cant. 4. *Veni de Libano sponsa mea, veni de Libano, veni coronaberis, &c.* Etenim quod per hanc Virgini propositam invitationem dies Assumptionis intelligatur, id ipsum Rupertus Abbas Tuitiensis expieſe affirmat, dicens: *Venies de Libano, quod interpretatur candidatio, id est, migrabis de corpore isto, corpore candido, corpore virgineo.* Alius quidam ait: *Beata virgo evocata est ex Lybano, Anna, Hermon, & Iavir, ex hoc mundo evocata est ad Christum in calum, ibique coronari Regina Cœli & terra.* At vero vocata est triuo vice, per tria *Veni,* quia tres receptura erat coronas five Lau- reolas, Virginitas, Doctoratus, acque Martyrii:

Cum triplici aureola, scilicet eminenti virginitati, Doctoratu & Martyrii, fuit enim ipsa primiceria Virgini, Doctorum & Martyrum. Et memò, Exp. 4. de qua Virgo Virginum exiit magistra evangelizantium Apostolorum, & cum Crucifixo martyris Rego Martyr. Vel trinies vocata est ad cœlum, scilicet, tanquam Sponsa, tanquam Mater, & tanquam Virgo: Veni sponsa Veni Mater, Veni Virgo. Portò inter catervas Patrum opiniones, hæc p̄a omnibus mihi specialiter placet, quod ter vocata fuerit, ad ingens illud desiderium exprimentum, quo universa cœlestis curia expatabat, ut ingredieretur Paradisum. *Per hoc quod* b. Exp. 1. *tribus vicibus explicatur verbum veni, vehementissimum significatur invitantis desiderium, ingenque eius res affectus.* Ac proinde per primum *Veni* invitatur, ut veniat ad fruitionem gloriae essentiae, quoad animam: *Per secundum Veni* invitatur ut ascendat ad fruendum gloriae essentiae, quantum ad corpus videntem Sacratissimam Christi humanitatem. *Per tertium Veni,* ut subito in cœlum veniens desiderium faciat Angelorum & Beatorum quod habent ad videndum taram & incomparabilem ejus pulchritudinem & speciem sua decorem, ad hoc ut complete beatificarentur quoad beatitudinem & gloriam accidentalem. Idque verum esse, vel ex hoc colligitur, quod Angeli in Assumptione Virginis pra laetitia exsiliunt & jubilent, Deumque glorificant & benedicant: *Assumpta est Maria in cœlum, gaudent Angeli, laudantes benedicunt Dominum.* Nec mirum, nam ad proprium in spad Ber- teresse Angelorum, aliorumque Spirituum beatorum spectat, quod B. Virgo assumpta sit in 3. form. 11. cœlum, siquidem pulchritudinem & decorem a. 2. c. 3. G. ejus vidento angelus in ipsius jubilis & gloria D. Epiph. accidentalis. *Gaudeni igitur & letantur Angeli* orat. de (inquit S. Bernardus) cum B. Virgo anima & laud. Virg. corpore ingreditur Empyreum cœlum, quia vident

Reginam cœli hodie primo in curia Paradisi, quilibet calicus ordo latatur, quia in B. Virgine reperit aliquid gloriae specialis. Denique cum S. Epiphanius conccludamus, utpote a quo discimus venuſtatem Matris, multis modis quamvis aliam pulchritudinem cretam superare, ipsaque infinita Dei pulchritudine sola esse inferiorem: Quia sola Deo excepto cunctis superior extitit, formosior est Cherubim & Seraphim, & omni exercitu Angelorum.

PARS SECUNDA.

13. *Procedere ingressus matris Dei, velut alterius cuiusdam Sabæorum Reginæ ante thronum mystici Salomonis, merito causat in Angelis stuporem, quia ipsi, Salva filii Majestate videbatur gloriöscor esse Assumptio Matris, quam ipsam Christi Salvatoris nostri ascensio. Neque enim inficiari poteritis, ingressum Principis alicujus in urbem Romanam, tanto esse majori Majestate decorum, quanto major est Principum, Cardinalium, & Nobilium ei occurrentium quantitas & qualitas. Soli Salvatori nostro obviam processere Angeli, siquidem prater hos nemo aliud adduc erat in paradiſo: Beata Virgini autem obvianunt Angeli, & alli Beati, in dō Re- d. Bern. apud D. Bern. Sen. ser. 11. a. 2. Et B. Pet. Dam. sionis. Non tantum autem Dominus Iesus homo Laureatus corpore glorificato, sed & ipse Rex Deus trinus & unus dicti potest Sacratissima Virgini triumphaliter occurrire. Solum mihi replicare poteritis Christi in celos ingressum vel ex hoc capite majori fuisse maiestate præclarum, quod secum omnes e Lymbo adduxerit animas. Cui respondeo, verum id quidem est: veruntamen etiam Mariam in sue præclaro comitatu buisse omnes animas Purgatorii, è quo in ipsa assumptione Virginis dicunt liberatae, & una cum Beatissima cœlos ingressæ sunt fructuaria æterna beatitudine. Ita existimant multi scriptores, & specialiter Joannes Ger- son, qui Censuit Purgatorium fuisse evanach- ioan. Gen. sum. Quam igitur gloria fuit Beatissima son. in Virgi-*

Magn. Virginis assumptio exprimi non potest; sicut & quantam illa Angelis & universitate curia coelesti laetitiam attulerit, est ineffabile.

Trad. 4. 14. Plura quidem de gloriofa Beatae V. Mariae

apud Andr. Assumptione vobis exponere esset animus; ve-

Gelsom. in runtamen scutum a magnete, & a succino

Theſauro caleſic. 7. palea, ita me a superiori declarata Maria pulchri-

& Bern. Bif. 2. tudine efficaciter trahi sentio, de qua utique dici

potest: Non est factum tale opus in universis regnis.

Etenim ex libro Exodi novimus, quod post-

quam Deus cum Moysi locutus fuisset, facies

eius deinceps ita resplenduerit, ut nullus ex uni-

verso populo in ejus vultum intendere potuerit;

quisquis vero vultus Mosaici contemplandi cu-

pidus, vim sibi inferebat pupillas non diminen-

do, visus ejus exinde adeo obstupesiebat, ac si

ipsummet solis spharam pertinaciter fuisset in-

tuitus. Qua de re S. Paulus Apostolus loquens

ait: Quid multiplicatus esset splendor glorie vultus

ejus, us non possent intendere filii Israhel in faciem

Moysi. Porro Moysen cum Maria Virgine com-

pareat, idem est quod coelorum vestitari arena-

granum compонere. Ac proinde si Moyses ex eo

quod unica tantum vice, idque non multo tem-

poate cum Deo locutus fuerit, tantum sibi ac-

quisierit vultus splendorem, a fortiori colligere

licebit, quantes fuerit Virginea facies Deiparæ

decor, qua cum Deo incarnato toties locuta

fuit, qua id ipsum in suo purissimo sinu novem

mensium spatio portavit, qua tringit tres soli-

dos annos continuos familiariter cum ipso con-

versata fuit. Unde S. Vincentius Fererius ait:

D. Vinc. Legitur quod Moyses locutus fuerit cum Deo in

Ferr. in monte, propter hoc radii splendoris procedebant de

Vig. Na- facie ejus in tunc, quod populus non posset eum

siv. Dom. respicere. Deinde vero Sanctus idem format ar-

gumentum a fortiori dicendo: Fiat ergo rasio, se

Rich. à S. facies ita erat splendens in sola Dei locatione, quam-

Laur. l. 5. to ergo magna facies Virginis Mariae ex Filii Dei con-

de Laud.

Virg. jungit: Si tam pulchra apparuit, facies Prophetæ ex

confortio sermonis Dei, quid existimas de facie ma-

ris ipsius Dei?

13. Splendor vultus Mosaici intuentum po-

tentiam visuam impediens: Ita ut non possent

intendere filii Israhel in faciem Moysi propter

gloriam vultus ejus. Majores autem erant utique

hinc comparatione effectus ex pulchritudine in

elegantissimo Mariae vultu relidente easfati.

Etenim de Clerico quodam qui magnæ Dei pa-

renti magnopere devotus erat, legitur, quod

magnus cum ardore dignus fieri desiderarit, qui

vel servel ad minus conditionem & qualitate

effigiei Marianæ, quam in vivis pia te volent,

videre & contemplari posset. Sæpe sapientum

genitrix magna cum animi auxiliis

a Deipara petuit; ac proinde post multis lo-

gasque preces Beatae Virginis complacuit hunc

devoto servo suo favorem concedere: Et per

submissum prædicto Clerico Angelum, eidem

indicari fecit, preces suas pro voto exaudiri

esse, ideoque se desiderato vultus Mariam al-

etu reipla potiratum esse, cum hac tamen ipsa

conditione, quod ab excessu splendorum & pul-

chritudine vultus sui producentium visu oculo-

rum suorum effet privandus: Bumque pro-

inde monuit, ut eaveret ne ex devota sua conu-

stitute cæcüs evaderet. Clericus pactum suum

habuit, & acceptavit: Cumque ab Angelo, iam

jam venturam virginem ut suam ei exhiberet

pulchritudinem, monitus esset, hac sibi caue-

re utendum esse decrevit, nam ne totalem cæ-

cüs fieret, dextera sua unum oculorum suorum

clausit, & unico duntaxat oculo desideratum

speciem aspergit: Clericus sua oculis nimis aut le-

callide, aut timide profficiens, oculum unum aut le-

callide, altero solo intuetur calidem, & peni-
tentiæ Virginis Majestatem. & pulchritudinem,

& subito ex illo oculo factus est cæcüs. Verba-

tem gaudium & jubilus, quo ex ea ratione

affectione esse sensit, adeò ingens fuit & excellen-

tes: in ejus conspectu moratur, raptus, hunc,

gloriatur, ac deficit, ut se ex ratione beatitudi-

nrum suorum existimat: adeoque nihil faciat si

cæcüs quoque fieret ex oculo dextero, manum

qua eum obturaverat, iustulit, dumque eum ob-

seruit, proutinus beata Virgo disparuit. Unde le-

utroque oculo, beatam Deiparam non vidile

vehementer dolebat, & animi amaritudine ple-

nus affligebatur quod altero oculo tanta mai-

estimenter pulchritudinem non aspergit. Atque

ideo vehementer hoc desiderio excitatus, mihi

no cum servo Deipara de novo supplicare co-

pit, dicens: Paratum se altero quoque privati

oculo. Quem pieissima Dei mater exaudiens

iterato se illi videndam amaritudine exhibuit.

Et iteram pulchritudinem suam aperit: Cumque

servo Deipara juxta vorum satisfactionem esset,

visum ei quoque perfectissime recessit: Ecce illa

quam admiranda Virginis pulchritudo, proqua se

mel aspicienda, non dubitavit illæ charissima oculi

lumina perdere.

16. Casus proflus familiis à Patre Pelbarto de

Themesvar resenseretur: nimisrum quod fan-

Etus quidam juvenis beatæ Virginis devoteus ejus miram pulchritudinem magna opere coluerit, inde quo cum insoliti cujusdam effectus ex profione illam quovis momento salutarit, dicendo : Ave Maria. Deipara igitur servum suum conformatum de celo descendens in nube quadam splendidissima, innumeris Angelis comitata & circumdata splendoribus eidem apparuit dicens :

- Mlb. I. 1. Desiderasne meam pulchritudinem videre ? Cui 13. art. 3. juvenis magna cum anxietate respondit. O Virgo benedicta, quam vis dignissim, toto tamen corde desidero. Mox Maria velum à vultu suo subduxit ib. cens dixit ei : Apice decorum meum, ejusque qui decoravit me. Dumque caelestem hunc vultum contemplaretur, se in anima interior magna consolacione affici sentiens exclamavit & dixit : O Domina, si à tua pulchritudine separabor, nunquam in posterum consolari potero ; atque in hisce vocibus pte dulcedine mortuus est. 17. Verum enim verò dicere nonnemo poterit, hosce effectus in iis qui Deiparae Virginis devoti sunt, consecutus esse, mirum non est ; at verò si ostendero in infidelium animis longè excellentes, majorisque ponderis & momenti productos esse, quis inde non obstupescet. Audite

SERMO VIGESIMUS SEXTUS IN FESTO SANCTI BARTHOLOMÆI APOSTOLI.

Facta est contentio inter eos, quis eorum videretur esse major, Sanctus Lucas cap. 22.

- I. **S**igna exteriora & foris apparentia non tantum indicia sunt, verum etiam magistri sunt & præceptores, qui docent & erudiunt alpientes id quod in objectis ^{3 Thom. in conservatu secreturn & absconditum. Signa sunt ad. 3. ad alterius rei manifestationem, inquit Angelicus 1473. art. Doct.} signum est, quicquid apprehensum in intellectu, ducit nos in cognitionem aliquius rei. Et quis est qui nesciat quod ex signis cognoscatur sarcina, ex stirpe rosa, ex fructibus arbor, ex cespitis spica, leo ex ungue, ex capitu avicula, ex di-
- luculo serenum. Quam fertilis esset terra Chanaan ex uno vritis botrio Moyses cognovit : *Quem portaverunt in ueste duo viri.* Attentos vos esse Exod. 13. requiro, O Auditores, ad observandum signa illa sensibilia, quæ in facies sanctæ Ecclesie scænis, seu etiam imaginibus & statuis comparentes sancti Apostoli & Martyres secum ferunt. Sanctus Petrus fert claves, signa nimisura jurisdictionem sibi à Christo tam in celo quam in terra datum significantia : *Quodcumque figaveris super terram, erit Molt. 16. Vt 3. legatum.*

D. Aug. in ligatum & in calis: & quodeunque solveris super
solil. c. 22. terram, erit solutum & in calis. Calix serpentem
& S. Isid. inde eminentem contineas, quem sanctus Jo-
de Pat. no- annes Evangelista manu sua tener, potius vene-
vi Testam. no intoxicati expressivum est signum. Craticu-
la Sancti Laurentii exhibet, quod sanctus hic
Martyr pro Christi Redemptori sui amore vi-
tam inter flammas prodegerit, consummaverit
que inter ignis incendia martyrium. Lapidès
quos in gremio suo defecit sanctus Prothomartyr
Stephanus mortem indicant, quem sub lapi-
dum imbre invicto animo sustinuit. Hinc igitur
devota quadam curiositate motus, investigate
statui, quidam in brachio seu humeris sancti
Bartholomaei Apostoli portatum mysticum de-
tractæ pellis signum significet. Num forte per-
suadere mihi debebo, quod ad id alludere præ-
tenderit, quod inimicus Iathanas cum Divina
Majestate de Iob invicto illo paciente loquens
dixit, nimisrum: Pellem pro pelle, & cuncta qua
habet homo dabit pro anima sua? Intelligendo vi-
delicet cum Hugo Cardinale per primam pel-
lē omne bonum exterum, per secundam ve-
xo pellē omnia interna animi bona, qualia sunt
ipsamē ornamenta virtutum: Pellem pro pelle,
id est, rem minus charam scilicet exteriora, dabit
homo propelle, id est, pro re magis chara, id est, in-
teriori. Vel etiam cum sancto Thoma exponendo
per primam pellē bona fortuna, per secundam
verō vitam, ac proinde approbando tanquam
optime & prudenter factum, si quis omnes fa-
cultates suas jacturæ periculo exponat, ut vitæ
securitati & saluti consulatur: Homo quicunque
debet cuncta exteriora, que possidet, dare pro vita
sua conservanda? Aut verō defecit illam ad insi-
nuandum, quod ex eo quod Apostolus Polemo-
nem Regem cum tota sua familia, nec non duodecim
eis parentes civitates ad Christum con-
verterit, Rex Astyages ipsum in carcерem conjici,
postea verō vivo Bartholomao pellē crudeliter
destrahī iussit?

Iob. 2.

Hugo
Card. ib.D. Tho. in
Iob. ibid.
lett. 1.In ejus
lett. Brev.
lett. 2. 2.
noſt.

2. Veruntamen potius credetem, pellē hu-
jus Apostoli signum esse significativum non
tantum eorum qua hactenus insinuata fuere,
verum insuper per eam denotari videtur, San-
ctum Bartholomaeum novum quandam sanctæ
Ecclesiæ & Christianæ Religionis Herculem
esse. Ac proinde notandum est, quod ut scribit
Diodorus Siculus, in speluncā quadam solitaria
Silva Mycenæ, iuxta montem Trythonem, re-
petitus quandam Leo quidam fuerit. Fera non
minus ferox quam formidabilis, adeoq[ue] tem-
pidis, ut oculorum suorum obturi, & tonurum
gutuum suorum, terram formidat, integrumque
regionem tremere fecerit. Et atque tam valle
magnitudinis, ut cuiuslibet alterius spelun-
cei leonis magnitudinem atque grossitudinem
excesserit. Unde nulla hasta, lancea, coles,
seu quodvis aliud ferrum quantumvis deu-
temperatum, adeo durum reperiit porcat, quod ad
leonem illum occidendum vel profugendum
sufficeret. Hic preter modum ingens, & quine Dolci
ferre, nec are, neq[ue] lapide vulnerari posset. Quod vero
intelligens Hercules nequam detinet animo, qua
qui potius generofus & intrepidus, atque ad
feritatem belluar[um] robore suo facilius relin-
latus eam aggreditur, prosequitur fugientem,
ferocientes invadit, & in ore spelunca fire-
verat in qua delitescere solebat, eandem alio-
quem manus in illam injicit per medium corporis
circumplectitur, formidante eam strigere &
coarctatus saucibus suffocat, & detracit eter-
no pellē, veluti signum trophaei & obte-
victoriar[um], super humeris, aut in brachii suis, quo-
cunque ibat deportabat: Hercules ad hanc
accessisset, fugientem in speluncam fecerat, tam
altero adiutus ore obturato, manibus tenet im-
prehensum suffocavit. Quid autem deinceps fit?
Detracitam pellē corpori regemtum ad
futura pericula circumdedit. Bartholomaeus igni-
tur dum ipsius pellē super humeris suis de-
fert denotare vult, eam esse trophorum aleg-
retos obtentorum signum, utpote qui velut
quidam sacer Hercules vicebat & fortiter lu-
perat ferem semetipsum. Nala est major victoria, sensu
quam seipsum vincere, dicebat Seneca; id elpal-
tiones sensualitatis, qua veluti fera terribilis,
& atrociter ferociantes in cordium nostrorum
antro nascuntur & vivunt. Idque perficiebat
noſt ostendit, quando ab amegito Dei Filio ad
Collegium Apostolicum sexto loco vocatus ne-
quaquam se opposuit, sed contentissimus acqui-
vit, nihil faciens se nulli aliorum praepotest
aut prælatum fuisse. Unde colligere possimus
quod non propter sanctum Bartholomaeum A-
postolum, Fasti est contentio inter eos, qui eum
videtur esse major, prout nonnulli existimat.
Dum igitur prælectant discursum pelli Barbo-
lomæi involvere nitor, vos eandem silentio iuro-
lucro circumplectamini, & attentus nubi aures
adhibete.

3. Facta est contentio inter eos, &c. Multæ etc.

DE S. BARTHOLOMÆO APOSTOLO.

355

nim sunt humani cordis passiones, præcipua autem, quæ omniis alii prævalent et desiderium, animique anxietas, qua homo, quovis alio superior esse concupiscit. *Alius precessit.* Julius Caesar eum pertransiit alpes, & terram quandam ex gente plebeia & vili populosam compreserat in dixit: *Malle se ibi primum, quam Roma secundum esse.* Agrippa familiaribus suis dicere solebat: *Morem principum esse, ut nolint habere quenquam superiorem.* Si quoque Agesilaos vehementer dispergit, quod Lacedæmonii in quodam congreßu ei primum locum non assignassent, seque alius nos prætolisset, unde pulchro quadam dicto dolorem suum inde concepit expressit, dicendo: *Bene sane habet ostendam, non lecum viris, sed viros loco conciliare dignitatem.* Ægyptus Rex, unde illa provincia nomen suum accepit, Danaum fratrem suum è regno pepulit, & eidem si præficerendo, in ejus locum subintravit: *Cum regnandi libidine agitaretur, ut hum. ejecit fratrem Danaum è regno, imperavitque post fratrem.* Cum propter Principum Electorum discordiam, duo essent electi Imperatores, scilicet Ludovicus Bavarus, & Fridericus Archidux Austriæ, hi duo Principes integro octennio crudelissimo se bello mutuo infestarunt, vi armorum violenter contendendo uter eorum alteri præficeretur: *Ambo octo annis inter se armis certaverunt.* Constantinus qui fuit quartus Imperator Constantinopolitanus, ut securum se reddiret de duobus, quos habebat fratribus in Imperio præferendum, vultum eis deformati jussit, præcipiendo ut utrique natus amputarentur: *Non possent, prælio rem dirimendam putaverunt.* Possem utique pro eodem argumento comprobando integrum exemplum è Scriptura sacra adducere manipulum, quotum tamen omnium loco duo duxerat in medium adducenda sufficerat. Porro Eva pomum virtutem homines Deificandi in se continete existimans, prout serpens ei persuaserat, dicens: *Eritis sicut Deus, in ejus degustatione prima esse voluit, quasi dicere voluisse: quod si maritus meus me in humanitate superior est, ego si prius ex eo pomo comedeo, ipso prior ero in Divinitate.* Quærat aliquis cur non vocari Adamum, ut is prior ederet? numi-

rum transformari ipsa prior cupiebat in Deum, vi-
rumque suum Divinitatem antevertere, qui se hu-
manitate præcesserat, quo hac ratione administra-
tionem rerum præ illo, atque imperium obtineret; PP.
exstimator enim simul atque gustasset, è vestigio
in Deum transformandam iri. Verum enim vero
Auditores siltamus hic paulisper, & casum
quendam à S. Luca relatum, qui in cena in-
ter Christi Apostolos contigit, mature ponde-
remus.

4. Filius Dei paulò antequam Passionem suam ordiceret, discipulis suis se brevi mortu-
rum esse significavit, id quod causa tumultus cu-
jusdam fuit & contentionis inter ipsos extitit;
liquidem quilibet alteri præferti, & in superio-
ritatem seu locum Magistri sui subrogari cupie-
bat: *Facta est contentio inter eos, quis eorum vide-
retur esse major.* Unde S. Gregorius: *Hac contentio
videatur habuisse mox invum, quod cum Dominus ab
omnibus transmigraret, oportebat aliquem eorum
fieri aliorum Principem, quasi Domini vices geren-
tes.* Nonnulli hanc contentionem à S. Bartho-
lomeo suam sumptissime originem, existimarent,
utpote qui (ut inquit) Syrus & nepos fuit Re-
gis Syriorum ex patre, solisque ex omnibus Aposto-
lis secundum earnem nobilitatem decoratus. Unde & 103.
proper spum in cena Domini facta est contentio
inter discipulos, quis eorum, &c. & consequenter
docent neminem aliorum Apostolorum præten-
disse dignitatem aliquam vel Praeturatam inter
ipsos, aut alios præferti voluisse, præter Bartho-
lomeum, ut qui nobilis & regia stirpe prognatus
esset: (Et nullus inter eos esset, qui ad talem dig-
nitatem aspirare putaret nisi Bartholomæus
proper nobilitatem regiam.) At vero sanctum
hunc Apostolum hac sensualitate, Passione, aut
vano fumo capienda ut aliis præferretur in lo-
cum Salvatoris & Magistri sui subintrando,
nunquam fuisse infestatum, imò ab eadem suis
alienissimum, ex certis quibusdam sacra
Scriptura casibus vobis manifestum fieri cupio.

5. Rebecca Isaaci conjux duos habebat filios,
Elaui nimborum, qui primogenitus & major erat,
& Jacob secundo genitum & minorem. Quia
vero per inclinationem & benevolentiam se-
cundo magis quam primo affecta erat, sollici-
ta erat, ut modum aliquem excoquaret, quo
Jacobum præferendo, locum primogeniti
etiperet, atque primogenituram & majora-
rum secundo genito Jacobo impetraret. Audi-
te quondam pro hoc intento obtinendo ad-
hibue-

Pat. in
Apoph.
Lacum.

Thes.

ib.

Thes

Gen. 27. biberit medium. *Vestibus* Esau *valde bonis*, quas
v. 15. apud se habebat domini, induit eum, *pelliculaque ha-*
dorum circumdedit manibus, & *collis nuda prote-*
D. Hier. in *xix.* Vel cum Hebreo, ut S. Hieronymus scribit:
Trad. Heb. *Sumpit* Rebecca *vestimenta filii sui majoris*. Scite
apud Ben. hic percuperem quo sine hac mulier Jacobum
Per ib. vestimenti fratris sui majoris vestiri voluerit?
Ratio in promptu est; Nam Iacob cæcus erat;
Caligaverunt oculi eius, & *videre non poterat*; Ob
excitatem igitur videre non poterat, an vestes
illæ primo, an vero secundo geniti essent. Sed
quid referebat sive vestes illæ Jacobi, sive Esau
D. Greg. in propriæ essent. Unde & sanctus Gregorius idem
Ezech. interrogat disens: *Quid est quod Jacob vestimen-*
tis induitur fratris majoris? Nemo vult pretiosis ve-
stibus indui, ubi ab aliis non posset vidari. *C. eti-.*
aut. v. *missum est quod vestes signa sint & indicia*, quæ
vestis in non in cognitionem venire faciunt quoad esse,
statum, qualitates, & conditions personæ ali-
cujus; ac proinde metitio Poëta dixit.

Vir bene vestitus, pro vestibus esse peritus
Creditur à mille, quamvis Idiotæ sit ille.

Et alius subiungit: Quilibet ex suo habitu justi-
ficatur, donec probetur contrarium, id est Idiotæ
benè vestiti sapientes esse videntur. Inter Scy-
thas ii, qui alii omnibus præmibant, alios
que gubernabant; pellibus vestiti incedebant,
& dicebantur pelliti, ut scribit sanctus Hiero-
D. Hier. in nymus. Eodem quoque modo Bimates & Se-
Epist. ad natores Romani vestiebantur, & dicebantur
Nep. Prop. *pelliti*, à pellitis vestibus quas portabant, si Pro-
& Pere. in petrio & Petorio credimus: *Hoc item nomine*
c. 3. *id est pelliti* primi illi Romane curia Senatores,
Gen. v. 21. tantique conditores Imperii appellabantur. Deus
quoque noster ut vitos à mulieribus discerneret,
hanc Hebreis in Deuteronomio prohibicio-
Deut. 22. nem fecit: *Non induantur mulier vesti virili*, nec
vir uetur vesti feminæ. Verum ad Jacobi ve-
stes denuo revertamur. Quæ in primis ex pelli-
bus factæ erant: *Pelliculaque hederum circum-*
dedit manibus, & *collis nuda protexit*. Et ut alii
volunt, etiam brachia Jacob pellibus contege-
bantur, nam totus habitus qui cum torso corpo-
re cooperiebat, majoris fratris sui Esau vestis erat.
Abul. iv. Haec autem vestes majoratum & primogenitu-
ram repræsentabant. *Ista vestes erant insigne pri-*
mogenitorum, inquit Abulensis. Ecce tibi igitur
hic patefactum quod latebat mysterium. Jacobi
brachia, manus, & collum pellibus amicic-
bantur, totumque ejus corpus vestem majori &
primogeniti fratri sui Esau cooperavit, qui Esau
fratri suo à Patre Iacob præfuit, eisque
præminentiam eriperet & præoccuparet pri-
mogenitram. Unde S. Ambrosius: *Ide postea Iacob*
ter senorem fratrem exiit. Quali dicit: Jacob ob ianu-
am altam causam vestitus est vestibus fratris suorum, quam ut majorum ei eriperet. Unde illa
colligi & cocludi potest, quod ex quo factus
Bartholomæus non solum vestibus, sed & pelle
sua exiit, manifestum per hoc figuram dicitur
se nunquam in Christi locum subrogari, ex
principiatum & majoratum Petro, nec præ-
minentiam alii quinque eum antecedentes en-
pere prætendisse. Unde sanctus Bonaventura: *Ide*
Quis fuerit hujus contentions origo, nescio. Leta
Contentio tamen est signum amoris fratribus. Contentio autem de primis signis q[uod] amorem
cellentia & Dominum. Non est igitur vestimenta
quod a sancto Bartholomæo nata fuerit conce-
tionis origo, quando facta est contentio inter em-
quis eorum videatur esse major. Ideo namq[ue] pel-
lē suam brachis vel humeris suis impeditum
defert, ut ostendat se velut mysticum quendam
Herculem in semetipso visibile & dominice pul-
sionem illam, qua nos ad prætendendum pze-
nitentiam & majoratum aut superioritatem
superioris, ferociter extimulat. *Alia press.*
6. Adam Prothopatenos noster Divinitatem
se ascœtorum existimat, prout illi (licet fal-
sò) à serpente infernali prognosticatum fuerat,
facile induci se permisit ad divini precepti par-
varicationem, quando de manu Eva dicta
confitit suæ, ne eam costristaret, aut ejus in-
bater solitaria, pomum quoddam ab arbore invul-
sum accepit & comedit: *Mulier dedit viro suo, Gen. 3, 6,*
qui comedit. Vide hic perditan ab Adam Dei &
gratiam, ecce eundem in foream quadam mi-
lierium plenissimum præcipitatum. Nuditus
autem ex hac transgressione consecuta, quia
non multo post in se animadverterunt, vetero-
die ruborem in eorum vultu provocavit: *Tunc in 1, 10,*
quod nudus essem, & abscondi me. Ponit De-
us in Paradiso terrestri obambulans, hominem
autem nullibi videns, eo quod hic in conse-
ctum divinum prodire formidans tremeban-
dus fœsi abscondisset, & in loca abrida fœsi sub-
duxisset, clata voce clamavit: *Vocavit Domi-*
nus Deus Adam, & dixit ei, ubi es? Tandem ita-
que Adam compatuuit, sed tremulus & formi-
dine plenus, non minus ob timorem supplici, quam

quam propter erubescendam nuditatem suam, cui Deus mederi & propicere volens, eidem vestem quandam adferit & portat, qua nuda corporis conteget, & revestiat: *Fecit Dominus Deus Adam & uxori eius duas tunicas pellicreas, & induit eos.* Adamus portò eam acceptam morinduit, cum autem Deus hac ueste induit vi-deus protinus subiungit: *Ecco Adam quasi unus ex nobis factus est.* Quasi diceret: Ecce Adamus qui est, statim, & conditionem suam in qua erat mutata, & usque est semetipso major, quippe Deus ex homine factus. Scio equidem varias à Patribus adduci hujuscemodi expositiones, quorum tamen major pars vult Deum locutum esse ironie, quasi dicere: Ecce eum qui aper Divinitatem prætendebat, donec factum scopum ad sagittas misericordiarum, omniumque calamitatum sentinam. Alii Deum sine ironia locutum fuisse, & verba illa potius de secundo

*lxx. Pe. Ad mo. qui Deus simul & homo futurus erat, in 6.3. intelligenda esse volunt. Ille enim homo per uniuersum personam naturae humanae cum Verbo factus. I.2. Hunc est quasi unus ex deinceps personis, id est, Filius. Marc. us Dei. Ita etiam Tertullianus: *Ecco Adam de 6.15. D. futura sedicet adiectione horum in Divinitatem.* Aug. 1.2. de Veritatem hic non obstantibus sunt alii, qui Christus ex summa quod debeat, vel falso posse etiam Manichaeos literaliter intelligi, quod Adam factus sit Deus. 1.12. loquendo de ea Divinitate, cuius Adam capax erat, ad eum modum quo Christus suos præconizabat Apostolos, quando eis dixit: *Vos autem (id est) qui estis Dei, exponit sanctus Gregorius, quem me esse dicitis?* Vel per os Davidis: *Ego dixi Domini filius;* Verum, inquit, quomodo & a quo Adam hanc præminentiam & dignitatem hereditavit! Non à statu innocentia; Non ab eo quod dilectus Dei esset; Non ex eo quod a gratia gratum faciente fortificatus esset, nec à Justitia originali, nec à virtutibus insulsi; sed ab eo duxerat, quod summi fuerit ueste illa, quam Deus illis attulit. Ac proinde si supponito quod Deus sine ironia iis verbis locutus fuerit, Scripturæ connexionem observaveritis, nihil enim, quod in contrarium adduci possit: *Fecit Dominus Deus Adam & uxori eius tunicas pellicreas & induit eos.* Sed quid sequitur? *Ecco.* Quid: *Adam quasi unus ex nobis factus est.* Quando nudus erat, in gradu humanitatis sua permanebat: ac vero pelle induitus proficit, atque ad Divinitatem usque augelecit. Nullus erat, atque adeo crudelis, & principandi dignitate explendoris. *Quando nam in Deum evasit?* Cum tunicas pellicreas sibi circum-*

c. 17. v. 1.
Concord. 2.

dedit. Porro S. Bartholomæus pelle sibi detrahi permisit, & nudus remansit, ut per hoc significaret, se nunquam ad dignitates affectum aliquem vel inclinationem habuisse, multò minus quævis aliis praeferti, adeoque dimittendo pelle subindicavit, se nullam unquam prætensionem habuisse (quantumvis nobilis fuerit) subingrediendi in locum vacantem magistri sui & Redemptoris. Unde consequenter deduc potest contentiosem discipulorum inter se fere litigantium: *Quis eorum videretur esse major, ab eo nullatenus habuisse originem.* Denique pellis sua exuvias in brachii suis porrando significat, quod tanquam mysticus Hercules, omnem in semetipso superauit affectum prætensionis, prælaturæ aut præminentiae cunctusque.

7. Naaman Dux generalis militiae Regis Syriae postquam per sepram corporis sui in aquis Jordani factam lotionem à lepra mundatus fuisset, gratitudinis ergo, Eliseo Prophetæ locupletissimi munieris loco pecunias, & vestimenta præsentavit. Quæ tamen omnia Propheta generosissime recusavat. Dux ille inclitus deuob quidem ad eum reversus suppliciter petuit, ut munus per modum gratiae recognitionis ei oblatum non spernaret, sed acceptaret; sed semper frustra & irato effectu. Cumque vim faceret, penitus non accuevit. Unde ab invicem discedentes abiecto singuli vias suas. Verba Giezi discipulus eius quid fecit? Cum ei valde displicuisse dona prædicta à magistro suo negligenter fuisse, sciens quod quidquid contemnitur amittitur, Naaman Ducem Syriae strenue est infecitus, cumque ad eum venisset, excusationis loco mentitus est se ab Eliseo ad eum fuisse misum, ut ei insuaret, quod ob certum quandam ex inopia sibi obvenientem causam, mentem non acceperat oblati sibi munera ac qualiter mutasset, simusque pateret ut ei valorem vel summam unius talenti dare dignaretur, una cum uestibus ei alias oblatis: *Recepit ib. 2.2.2.* *Dominus meus misit me ad te dicens. Da eis talenum argenti & uestes mutatorias duplices.* Ac proinde Naaman summa cum promptitudine Ligavit duo talenta argenti in duobus fasciis, & duplia uestimenta, & imposuit duobus pueris suis qui & portaverunt coram eo. Certissimum est, quod Giezi monetam & talenta illa eo fine voluerit occupari, ut bona stabilia & possessiones, oliveta, & pecora sibi inde comparare, famulos alete, & magnifice vivere posset, prout Pro-

Paoletti Sanctorale,

pheta eum repræhendens, illi dixerat: Nunc igitur acceperisti argentinum, ut emas olivetas, vineas, & oves, & boves, & servos, & ancillas. At vero, inquietus, si ad hanc comparanda talentis opus habebat, quo igitur sine etiam vestes à Naaman exposcit? Cur prator argenti talenta vestes deposuit? Num satis superque fuerant argenti talenta, ut pinguibus fundis & saltibus, armentis, servis, & ancillis poliretur? Etenim Giezi eo quod sufficeret poterat, minime contentus, insatiabiliter semisque cupidum esse monstravit; sed videamus an non possumus causam assiqui, ob quam datis sibi talentis minimè contentus, insuper etiam à Naaman poposcere vestimenta.

8. Isaia Propheta cunctas calamitates quæ ubi Hierosolymitanæ evenire debabant, praedicens, inter alias quoque venturas miseras, futurum esse vaticinatus est, ut sit sine Rege, qui cum judicio & prudentia eam gubernare possit, atque ideo cives Hierosolymitanos ne cephalii remaneant, congregando esse necessario, ut ex suorum numero aliquem ad regiam elegant & evchanc dignitatem: Apprehendit vir fratrem suum, domesticum patris sui. Verum ad hoc ut aliquem sibi ex tota incolatum universitate elegant bono communis promovendo aptum & idoneum, meritò inquirere poterant, quibusnam qualitatibus præditus esse debeat, qui velut universalis superior ad Regni coronam esset evehendus? Audite & obstupescite Prophetam qualitatem unam loco plurium aliarum explicantem dicit enim: Vestimentum tibi est, Princeps esto noster: Quasi diceret: ex quo tibi de vestimento provisum est, ideo à nobis in Principem eligi meritis, itanè? Ergone possibile est tantam in regia illa civitate fuisse vestimentorum penitiam, ut eo ipso quo quis bend honesteque vestitus erat, meruerit ad regiam

Hab. 1. 1. 2. 8.
Corn. 2. 2.
Lap. 1. b.

quoque dignitatem evehit: & tanquam superior super omnes extollit. Etenim nonnulli hoc loco per vestes divitiarum facultates intelligunt: Quoniam vestes habes, hoc es, quoniam opes tibi sunt, esto Rex noster. Revera enim ad Regem & queavis superiorum requiritur, ut modum norit, quo subditis suis in cunctis eorum necessitatibus valeat subvenire. Alii autem per vestem dignitatem, vel prælaturam intelligunt: *Gaff. 5. 1. b.* Dignus aut idoneus existimat regno, cui paulò honestius vestimentum habere conigerit; Neque est hac unius duntaxat, sed multorum opinio: Singuli dicunt ut ad singulos diuines, vel honestius vestitos: Tu vestimentum habes pul-

chrum, & splendidam togam, si itaque Princeps noster. Et sanctus Cyrius Alexandrinus: Vestitum habens Princeps nobis est; qui quis dux vestem habemus. Et quidem id rectum est, ex eo quod David accidit facile O Audtores, colligeris; Hic enim dum area Dei ex domo Obzedom Gethse in Civitatem Syon transportaretur, vestem sive chlamydem, quam eius erat, levavit; Quod cum Michal coquus ejus videret, adeò idipsum ei disipliuit, ut Davidem Regem expletis translationis facie ceremoniis ad palatium regium reversus acieret reprobaverit, eum velut stultum tractando, qui omne iudicium atque paudentiam perdisset, unde & ironice dicebat: *Quam gloriosus fuit hodie Rex Israël dico prius ante annas servorum suorum, & nudatus ibi, quasi nudaretur unus de curris.* Quasi diceret. Ex quo te hodie sine veste decentis conspexit, vilissimi es non Rex quidam adeò, sicut es gloriosus, sed portius tabula forensis, & deinceps plebs homo vilissimus: Censent nudasse se exterritos Lydum taxat vestimentis Regis, non verò intimes. *Ad Portum Lyranum & Abulensis dicunt, Davidem ob vestis decentis defectum, vilissimum fuisse omnijam amplius Regem esse, sed ex Regem velim quandam & abjectam factum esse personam;* atque ideo dicere oportebit, communis illus Proverbii regulam nunc fallere, qua dicitur: Habitus enim non facit Monachum. Atque hinc est quod juxta magno & Evangelii Prophetarum prophetiam, cives Hierosolymitani cum præceteris principatu & imperio digam esse judicabunt, qui & vestimentum habuerint, sed ut nullum ad hosce honores capescendos aliud requiratur meritum: Vestimentum tibi est, Princeps esto noster. Ecce igitur hic tibi manifestata mala causa, cur in Giezi prædominata fuerit passio aviditatis, qua non solum talenta Naaman, sed & vestibus ejusdem cupidissime habebat: Da ei talentum, & vestis mutatora dapples. Videtur enim hic Giezbene in modum intra se discutuisse: Is solum ia hoc mundo felix esse censeret, qui Dominio prævaleat, & dignitate. Illud mihi per talentum, quod à Naamano sum accepturus, compiti me puto, si illud impendam in agros & prata, pellefones, vineas, olivetos, vaiaque illius genere similia. Verum quid proderit mihi quod dives simili nisi etiam dignitatem, aut præcinctam diu quam, aut illustrem titulum milii acquiverem? Sine hisce enim quantumvis dives simili, contem-

ptus ubique ero: Duo igitur mihi à Naaman petenda erunt, talentum & vestes. Si enim à Naaman talenti unius dñitias impetravero, de bonis mihi stabilibus prospicere potero, que suum secum adferunt dominum: si autem vestes in super obtinuero, ad hoc ex mihi inservient, ut ubique in respectu & honore mundano alteri semper sim præferendus: id

*Hymn. qui probe tenebat, quod quemadmodum maximis
ubi redibus comparandis congeta pecunie mris-
t. ap. Con. 19
m. 11. n. 19
t. 1. 1. 1.*

proscit. Verum enim verò vultuē tam vide-
re similes affectus vel passionis locum nun-
quam habuisse in sancto Bartholomæo Apo-
stolo? In primis itaque dico cum non fuisse
sextatum talenta argenti & auri, aliarumve si-
milium divitiarum, cum enim Polymii Regis filiam à demonē miserè vexatam ab hoc malo &
ingrato hospite liberasset, idemque Polymius ex
gratitudinis affectu ex liberali dono aliquot ad
eum Camelos, argento, auro, variisque gemmis
preciosissimis onustos transmisseret: Tunc Res
Camelos auro & argento ac gemmis oneravit: Et
Apostolum inquiri faciens nulluenus inventus
potuit. Tandem vero sequenti diluculo inventus
Regi dixit: Quod munera illa temporalia non
quærebant, sed animarum salutem desiderabant.
Dico secundo affectum oīus nequaquam in ho-
notes, majoratus, dignitates, aut præminentias
quascumque fuisse propinquum, quod velex
eo liquet, quod non solum se uestibus exerit
exterioribus, verum etiam interna se ueste de-
nudabit, id est, propria sua pelle, qua membra
conteguntur & ostenduntur; ut vel hac ratione idem de
illo à quolibet formaretur conceptus, quem
Michol sibi de Davide impresterat dicens:
Quam glorioſus (ironice loquitur) fuit hodie
Rex Israhel discepiens se, & nudatus est, qua-
si nudetur unus de leonis; Ac proinde hoc
modo pelle sua propria denudatus publicè
protestari videbatur dicendo: Nolite constitui
re me Principem populi, quia mihi non est uesti-
mentum. Aut vero sua se pelle denudavit, quæ
vestimentum est corporis humani ad demon-
strandum indolem suam, à genio Giezi non
solum alienam esse, verum etiam eidem di-
recte & è diametro oppositam. Merito igitur
hic noster novellus Hercules pellem suam
in humeris vel brachiorum portat & circum-
fert, eandem sibi reservat in signum demon-
strativum quo innuitur, quod animus ejus om-

nem in se cuiusvis ambitionis affectum sup-
peditat, & annihilarit, & tametsi nobilis
sit & regia stirpe prægnatus (ut fuit multorum
opinio) nullam tamen unquam præminen-
tiā vel primatum in Collegio Apostolico
pro se prætendisse; neque occasione aliqua per
eum data natam esse inter Christi discipulos
illam de primatu obtinendo item & contro-
versiam, de qua sacer Evangelista loquitur,
quando innuit: quod Fadla est contentio inter
eos, quis eorum videretur esse major. Unde Be-
atus Laurentius Iulianus de eo dixit: Bea-
tus Bartholomaeus cùm temporalibus dñitius, cor-
pus voluptitibus, ac dignitatis celistudine posset
affluere, contentus omnia; & ut verus Christi
discipulus, celestia quippe terrenis, &
caducis aeterna præpositus.

B.Laur.
Iustim in
festo S.
Barthol.

9. Pre majori hujusce veritatis evidentiā
obseruandi fuit omni cūm diligentia nonnulli
faciat Scriptura passus. Postquam miser juve-
nis, innocens nimis Josephus duobus an-
nis continuis in carcere fuit detenus: Deus
qui servos suos nunquam defert, modum tan-
dem invenit, quo Pharaon ad libertatem ei re-
stituendam permoveri posset, tempore so-
mni nocturni mita quædam ei immittendo
sonnia, qua primordialis origo fuerunt digni-
tatum illarum quæ castus Josephus præceden-
ter, ne scimus quidem somniaverat. Cum i-
gitur in Regiam introducendus esset, ut cum
Pharaone de habitis ejus somniis loqueretur,
dici sacer textus quod sublatis ab ejus corpo-
re pannis seu uestibus obsoletis quibus fuerat
amictus, nova quædam uestis ab eo induen-
da submissa illi fuerit: Edactus est de carcere lo- Gen. 41.
sph, ac uestem mutata obtulerunt ei. Dic sodes, v. 14.
quoniam hinc Josepho uestis mutata fuit? For-
tè quia ei in conspectu Regis compatiuto, ve-
stes quas habebat minimè conveniebant? Ita
equidem credo, verutamen quod sunt inimi-
ci fortunæ homines pauperes & viles, qui
in habitu trito, laero maleque repetitio
in conspectum Dominorum suorum prode-
unt, nec tamen idem Dominus suos offendit;
quod si igitur Josephus quoque simili-
bus uestibus induitus Regi prætoratus fuisse,
facile conferri excusabilis potuisse, utpote qui
tanto tempore in tenebroso & squalido car-
cere haeret. Quænam igitur fuit hæc cæ-
remonia, seu ut melius dicam quodam in
hoc latuit mysterium, quod Josephus coram
Rege adducendus novis indueretur uestibus?

*Ioan. de la
Haye in
Gen. ibid.*

Prudenter ser vili & paupere exiuit ueste, & de-
centiae digniori induitur habitus. En latens sub
hac cæremonia mysterium. Deus Josephum e
cærcere in Regiam transfeuit, cumque Pharaonæ
mediante ad maximam dignitatem, qualis est
Vice Regis Ægypti, sublimare decreverat. Nun-
quid enim auditis decretum regum, quo talis
ei honor decernitur: *Tu eris super dominum me-
am, & ad tuorū imperiū cunctū populus obediens;*
*uno tantum Regni solis te præcedam: Constituunt
super universam terram Ægypti. Vestis igitur*
ad eum loco obsoleta vestis transmissa disposi-
tio quædam fuit ad dignitates, & ad primatum
præludia, denique iudicium prævium magnæ
illius præminentia, qua omnibus totius regiæ
Ægyptiorum curia nobilibus præferendus erat.
Pro cuius corroboratione, ecce tibi alium quen-
dam paullum Scripturæ.

10. Magnus ille Carmeli incola & Patriar-
chæ Elias à dilecto discipulo suo Eliseo disces-
furus, ut eidem quem in terra spiritus sui hæ-
redem reliquerat, suum ab eo abiret toller-
abilio, en, in omnibus quæ ab eo postulatu-
rus erat se fore promisit beievolum atque pro-
pitum: *Postula quod vis, ut faciam tibi ante-
quam tollar à te.* Hic autem petendi campum
late sibi apertum esse conspiciebat, supplicavit,
ut sibi spiritum suum concederer, sed dupli-
catum: *Obsecro ut fiat in me duplex spiritus tuus.*

Elias autem quia videbat discipulum suum pe-
tendo nimium excessisse respondit: *Rem diffi-
cilem postulas. Quidam obsecro Eliseus per
duplicem hunc spiritum intelligebat? Lyranus
existimat, quod spiritum prophetandi postula-
rit: *Fiat in me duplex spiritus tuus prophetandi.*
Id est, quoad gradum & conditionem crescere,
& inter Prophetas in locum Eliæ subintrare, at-
que primatum inter omnes obtinere solebat.
Veruntamen eodem modo ut supra respondit,
nimium, gratiam istam obtenuit quidem valde
esse difficultem, attamen casus fera quod eum in
aëra levatur, & procul ab eo remotum videat,
cuncta se impetraturum esse quæ desiderat: *As-
tamen si videris me, quando tollar à te, erit tibi
quid peristi, si autem non videris, non eris.* Cùm
igitur magister in curru igneo à terra levatus
transportaretur in cælum, Eliseus vultum suum
in cælum levat, & fixis ac irretortis oculis
confusus atra voce exclamat. *Elijah clamabat*
& videbat Quod Elias audirens ait: Ergo nō me
abeuntem O dilecte discipole & vides & doles,
nolo igitur & ego promissionis tibi factæ im-*

4. R. 2, v. 9

Ibid.

*Nicol. de
Lyran.*

Ibid. v. 10.

memor esse, sit igitur tibi concessa grata, quam
à metam instanter rogasti, simulque hæc dices
dimisit pallium, ut Eliseus illud sibi colleret pro-
ur & fecit: *Et levavit pallium Eliæ quod occide-
rat ei, erat autem pallium istud, ut nonnulli ro-
lunt ex pelle camelii confectum. Si hanc
hic non nihil Auditores? Quod si Elias Eliseo
spiritum suum duplicatum promisit, id est, sub-
stitutionem ejus in locum suum evehendolum
ad primatum inter omnes Prophetatum filios
obtinendum, cur loco hujus dignitas pallium
suum discipulo suo demittit, ex Camelipelle
confutum? Etenim sapientissime hac in re fa-
ctum est, nam cum Eliseus ad alterum esset
gradum evehendos, & tanquam Prophetatum
omnium Primas & generale caput in locum Eliæ
Patriis sui subrogans, decens erat, ut quo-
que Elias paludamento seu pallio indueretur;
uode pellitum hoc pallium Eliseo demittere,
erat eundem Prophetatum omnium primatum
& Principem & Elias successorem declarare. Ac T. 14
proinde Tostatus dicit: *Levavit pallium Eliæ
quod occiderat, ut Elias intererat pallio istius
quam insigni Prophetali, ut sic Elias sustine-
bat in officiis & dignitatibus, ita & succederet in falli.*
Uno verbo igitur dicendum quod nulla unquam
dignitas reperiretur sine ueste, hæc enim elilius
index & ineffabile signum, qui unam am-
bit, ad alteram quoque censendus est anhelare.
Vestiantur igitur pro suo libitu Joseph & Eliseus,
quia alii sunt tanquam Principes & Sa-
periores antecedentes, Eliseus quidem cito en-
do primatum inter Prophetas, Joseph autem
afflendo majoratum & suprematum post
Regem præminentiam super omnes Æ-
gyptii nobiles: Bartholomæus autem econtra
non tantum ueste, sed & pelle sua se exire in
evidenter arteflationem, quod nequaquam ad
dignitatem aut ad quandam superalios Corpo-
stolos præminentiam aspireret. Unde sicut Eli-
ias quando supremam inter Prophetas exaltata
non erat amplius administratus ex pelli-
cameli formatu vel in cælum suū discipulo in eius
locum subrogando renunciavitis ita quoque glo-
riofus uolter Apostolus, ut specimen aliquod
edeteret, quod nullum unquam ad superiorita-
tem superalios affuerit, affectum habue-
rit vel inclinationem, sine ueste pelis suæ
dus remanere, atque ē sexto Collegi Apostoli
ci loco à cælesti Magistro sibi affigato nub-
quam abscedere voluit, ut hac ratione rei*

mundo innoteat, se nullam unquam occasionem cæteris Apostolis dedisse unde contentio inter illos de primatu habendo nasceretur, de qua D. Amb. l. dicitur: *Facta est contentio inter eos, quis eorum videtur esse major.* Neque enim de illorum numero est, de quibus Sanct. Ecclesiae Doctor sanctus Ambrosius hisce verbis scribit: *Nec ex quo contenti, majora quarunt ambitu vestrum captantes petitionem suffragium.*

11. Uxor Zebedæi filios suos in conspectum Redemptoris adducit, ac præmissa debita reverentia & adoratione, ad pedes ejus prostrata hanc Matth. 20. ab eo supplex gratiam expoicit: *Die ut fedearint hi duo filii mei unus ad dexteram tuam, & unus ad sinistram in regno tuo.* Verum enim vele, ut verum faciat, modum loquendi hujusc multe non satis capio. Neque enim causam assequi possum, cur duobus hinc terminis utatur unus & unus, videtur enim quod prius dicere debuisset, unus & alter, vel primus & secundus. Nequamquam ita loqui oportet (tam mihi videor audire respondentem matrem) scio quid dicam, nolo ut unus filiorum sit alter & secundus, quia esse secundum, dicit inferioritatem respectu primi. Quia enim ambo primus sicut desidero, id est, ut unus sit primus eorum qui sunt ad dextram, & unus sit primus sine Praelatus omnibus qui sunt ad sinistram in paradi, ideo dico unus & unus. Hac eadem phras & modo loquendus quoque est Nazianzenus quando de duabus maximis mundi uribus Roma & Constantiopolis loquens dixit: *Vos magna urbis cives, qui primi statim post primam estis.* Observeat Autiores, quam pulchra emphasi sanctus hic Doctor hic loquatur; Neque enim Constantinopolitanos absolute primos vocat, sic enim Romania præjudicaret; Neque illos vult appellare secundos, sic enim eorum derogat et excellentia & nobilitati, sed ambobus primatus honorum attribuit. *Primi statim post primam estis.* Hæc pariter hujusc multitudo intenuo erat, nec non enim filiorum suorum secundum dici voluit, eo quod hic terminus respectu alterutrius inferioritatem designaret, sed ambobus primatum confetti desiderat, ut primi essent, & omnes alios præcederent. Unde Abolenhis: *Petrivit eos ceteris majores fieri quantum ad omnia.* Hanc igitur à Christi gratiam petiti, ut licet eos majores seu primos ficeret in omnigenere primatus seu præminentia, quantur ad omnia.

12. Nunc igitur attentos vos esse volo. Etenim Verbum incarnatum postulatum iis non

denegat gratiam, sed respondet eis: *Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum?* ubi advertendum est, quod non dicat simpliciter Calicem, sed calicem quem ego bibiturus sum. Verum, iuquies, de quoniam igitur calice loquitur: *De calice Crucis, non scilicet quantum ad rem, sed etiam quantum ad modum;* Ac proinde Tolstatis sic verba illa explicat: *Potestis bibere calicem, quem Tolst. ibid. ego bibiturus sum? id est, Potestis tolerare Passio-*

9.7.3.

nem id est, Crucis sicut ego? Et Lytanus: *Potestis忍受 mortis ignominiosam & crudellem, quam Glo. ib.*

ego passurus sum in Cruce? Cui interrogatio

Zebedæi filii liberè respondent: *Possimus.*

Honoris cupido inflammerat eos, ut sic dicarent, in-

quit Tolstatis. Ambo igitur ut primates fierent,

& cuivis altei præfrentur, ad bibendum cali-

cem & sustinendum Crucis martyrum promp-

tos se exhibent, non solum quantum ad rem,

sed etiam quantum ad modum sicut Christus:

At vero sanctus Bartholomæus, qui præsens

aderat, & discursus prædictos audiebat, acciudat

observarit, quod ad obtinendos primos hono-

res, & præminentiam super omnes alios, oportet

Crucis calicem exhaucire, sicut ego, id est,

quantum ad modum; atque id est intra se dicere

videbatur: Magister meus in Cruce mortuus

Cesar Ba-

est, capite seorsum polito, pedibus vero decosum

ron. in

pendens, ut igitur toti mundo palam fiat, Maytyrol.

quod nolim honores, ut Jacobus & Joannes,

nec ambiam præminentias aut prælaturas super

alios, calicem quidem Crucis bibere nequa-

quam ab uno, immo desidero, sed non sicut ipse, sed

modo profus contra ratio, nimis in Crucifixi cu-

pio capite tertam versus sive deo sum posito, &

pedibus suis in calum erectis. Unde Josephus,

qui dicitur Humilis, tradit quod dum Ju-

dei omnia ad ejus crucifixionem necessaria pa-

reant, sanctus Apostolus noster rogaverit carni-

fices illos, ut verso in terram capite in Cruce suffi-

geretur, nec rectus, quemadmodum ejus magister in

Crucem offeretur; ita & in ipsis crucifixibus suam

in magnis reverentiam conservabat.

13. Etenim S. Bartholomæus calicem mar-

tyrii in Cruce exhibet, sed non sicut ipse Christus.

Siquidem exoriatus, & sine pelle, quæ velut est

carnis, nudus in Cruce habet: Abyages Rex Apo-

stolus in Cruce extensum vivum excripi mandav-

it; ut haec actione gloriosus noster Aposto-

lus efficaciter, quæ hactenus de eo dicta sunt,

corroboret. Apud antiquos Romanos in morte

politicum erat, ut si quis a senatu officium, digni-

tatem, seu præminentiam aliquam prætende-

ret,

D. Nazian.

98.26.

Joseph Ha-
mil. apud
Metaph. de
Trifil in
fest. S. Bar-
thol.

Petr. de
nat. 4. 7. c.
103 f. 176.
col 3.

ret, is speciali quodam habitu vestitus coram eodem senatu compateret, illius vestis indicio se coram iis, qui honores dispensare poterant, tanquam praetensem & competitorem exhibendo. Et hic candidatus appellabatur: Rationem Roma triū solam suisse constat, deferendi candidam vestem, ut perituros insigne magistratus, offendere alba vestis. Ita referunt Blondus & Alexander ab Alexandro. Apud alios scriptores pariter legitur, quod candidati hanc vescem portando apud Ambr. Magistratum se declarant ad honores & dignitates obtinendas anhelos, candidati dicebantur, Ifig. hisp. qui ad alicuius Magistratus petitionem aspirarent. I. 19. c. 2. 4. Porto Bartholomaeus in cruce extensus, ut manifeste offendere, se candidatum non esse, nec dextram aut sinistram, nec ullum primum cum Jacobo & Joanne ambi, veltibus exui, & propria pelle sua se denudari voluit. Adeo ut sicut S. Evangelista Marcus, ut se ad sacerdotium, quo se indignum reputaret, pariter inhabilem redderet, dexteræ sua pollicem sibi ipsi amputavit: vel sicut Israelite ne ab Aegyptiis in instrumentis musicis ludere, vel hymnos facios in terra prophana canere cogerentur, imò ne possent velle pollices sibi abscederunt, vel sicut Anacreon Philosophus, ne violentia tormentorum, ad id revelandum, quod minimè revelari expediebat, cogi posset, linguan suam dentibus sibi ipsi præscidit: Ita pariter dicere possumus quod S. Bartholomaeus pelle suam sibi summo cum perpresso dolore detrahi, caputque amputari permiserit, ne caput aliorum esse cogeretur, impossibile judicans, quod qui capit is experts est, esse possit alterius caput: Cumque pelle nudatus adhuc vivus permanisset, & excoriatus Domum predicaret, & multos tantum cornentes miraculum convertisset, iussu Regis decollatus est sequenti.

14. Cæsar semper & in quovis obvio casu paludamento imperiali induitus incedere solebat, ut ex hoc quilibet de dignitate & Majestate sua certior fieret: Hie Imperator superba veste Ale. Pel. in c. 13. Matt. 10. 2. pa- delectabatur adeo ut etiam in acie, imò in ipso conflitu purpura indueretur. Die quadam tamen dum staret in acie iam cum Aegyptiis prælati- ruz, purporam exuit, ne ab aliis agnosceretur, sed greganis connumeraretur militibus. Verum quidem est S. Bartholomaeum non fuisse primum qui Apostolicae militiae collegium gubernavit, attamen quia facile fieri poterat, ut ob natum suorum sublimem nobilitatem tanquam talis crederetur & honoraretur, pellis sua vescem

sanguine suo tintam & purpurascentem erit: Excoriatus est, & pelle nudatus.

15. Postquam Rex Xerxes bellum Athenie- bus movere statuistet, propositum suum cum Attabano contulit, cumque idipsum ab hoc multis adductis in medium rationibus diffusa- deretur: Respondit Rex, Deorum imperium ip- sum cogere ad prolequendū dictum bellum ab iisdem sibi præcepit. Cum autem Attabanus id credere nollet, voluit Xerxes ut ipsemet Deos idipsum præcipientes aufultaret, ideoque eundem prope thronum quo Dī sua expo- mete oracula solebant proximi adsistere voluit; nec tam ullum Deorum sermonem Attabanus auribus suis insolentem percipere potuit. Tunc igitur Attaraxes Regio paludamento se exuit, illudque ab Arthabino indui, & sic regia veste indutus Arthabanum in thono Regio considerare voluit. Mites! mox enim ut Arthabanus hanc Chlamydem regiam indueret, hand siccus ac si Rex fuisset, Deorum colloquio & sermone honoratus fuit, unde apparet quā veltis aliqua magnifica, quandam quoque dignitatē & superioritatem secum subficerat. Quid sciens Apostolus & veste & pelle se exuit, ut in die quilibet discere possit, se nullam ambi dignitatē aut supra alios præminet. Ex- coriatus est & pelle nudatus.

16. Mirum quod de Solimanno Turcam Imperatore legitur, nimis quod Insulam Rhodiorum forti quadam obliuione cinxerit, veruntamen quia fortissima, omniq[ue] apparatu miliarī & victus annona instructissima, & consequenter inexpugnabilis erat, vanum quemvis insultum, & stratagema militare esse experiebatur, nihilque supereesse quam ut obliuione cum modica sui reputatione soluta ab omni conatu desisteret: Prisquam vero id faceret, prius ad superandam quamvis difficultatem, & intercipiendam sibi Insulam, quod armotum vi & impetu impossibile sibi esse videbat, per proditiones & tradimenti aggredi moliebatur. Quapropter viam sibi stravit, qua ad habendam cum Gubernatore qui munere suo hadecum strenue & gloriose perfunctus fuerat, securam intelligentiam pertingere posset, quam faciliter quoque obtinuit, ac proinde ei per literas claram & secretissima via missas insinuabat, quod si Insulam sibi commissam, in Turcam potestatem traderet, filiam suam ei in conjugem sit daturus, & consequenter eum non solum in suum generum, verum insuper in supremam post

post imperialem totius Mahometani imperii dignitatem exercitus est. Hac igitur munifica oblatione Gubernator permotus, in voluntatem & desiderium Solymanni descendens, prædictam insuperabilem Insulam in ejus manus tradidit. Cum autem post traditam Turcis Insulam pro factæ sibi promissionis executione instanter sollicitarer, Imperator ei respondit, sed ad executionem pacti & datæ regis fidei liberationem promptissimum esse, scendum tamen ei esse, quod solemnis esset Turcarum Lex, ne ullus Christianus religioni addicetus ad honores aut dignitates inter Turcas obtainendas admitteretur, nisi prius vesta Christiana exutus, vestem sibi Mahometis indueret: *Pelis Mahomet est in diuenda. Et mox misero cutem diripi jussit.* Hæc que fuit justa perfidia sua remuneratio & condignum præmium; ut enim hunc traditorem ad quenvis honorem & dignitatem inhabilem & indignum declaravit, non tantum vestem Christianam, sed & propria pelle ipsum denudavit: verum enimvero Apostolo nostro Bartholomæo cutis crudeliter in modum detracta fuit, non solum, quod se Dominus suo fidelem servum esse probavit, & evangelium constansissime prædicando, verum etiam Deus id ipsum permisit, ut exinde veluti exteriori quadam signo toti mundo innotesceret, quod desiderium dignitatum, honorum, præminentiarum, nullum unquam in ejus mente locum habuerit, sed sexto loco quem Dei Filius in Collegio Apostolico ei assignarat, contentissimus permanerit, nec fuisse ab eo datam litis inter Apostolos de primatu subfiteatur vel minimam occasionem, de qua dicitur: *Facta est contentio inter eos, quæ eorum videtur esse major.*

16. Verum eheu! quod sunt, qui omnino contractri faciunt? Quot sunt qui licet viliosiores, abjectiores, in virtutibus pauperiores, & consequenter ad dignitatem inhabiliores sunt, quam si Afins idoneus ad Lyram, sine ullo tamén rubore aut verecundia omnem lapidem movent, ut se promoeant, & ad altiores dignitates condescendant. Et quod pejus est, aded in iis prædominatur maledicta ambitio, ut id, ad quod per gradus meritorum non possunt pertingere, sibi per mediatores & larga munera non dubitent procurare. De hac geute Amos Propheta loquebatur, quando à Deo interrogatus: *Quid tu vides Amos?* Respondit: *uncinum possumus quasi diceret. Qui ad colligendos honorum & præminentiarum fructus, à dignitatum*

arbore enascentes & pendulos manu proprii metiti non potest pertingere, ad eos ratiæ decerpentes & habendos uncinum donorum, munierum, & intercedentium Patronorum & mediatorum non erubescit adhibere. Unde ut se deinceps abadhibitis in erogata munera & conciliandos favores immensis sumptibus, indeque contracto ex alieno possint eximere, volunt ut subditi, sub amicitia, vel sub fiduci charitativi metaphora contribuant. Unde miseri subditi tantæ potentia & authoritati non valentes resistere, coguntur dentibus stridere & lamentari. Prouti Deus per cundem Prophetam revelavit dicens:

Ibid. v. 3.

Stridebunt cardines templi in die illa. O contemptibile genus hominum, qui semper ambunt esse primi, ideoque vivunt semper male contenti, vel moriuntur desperati, si in secundorum numero ab æquitate maneant relicti.

Optime dixit S. Ambrosius: Arugo mentis est appetentia dignitatum; nam sicut arugo consumit ferrum, ita similes immoderati effectus qui semper alius praefere, & nunquam subesse cupiunt, miserabiles & infelice ejusmodi homines ad mentis infamiam perducunt. Dum scilicet suos conatus Cæsaris dictaturos longe dissimiles esse vident, qui ut

Suet.

Suetonius scribit: Recepit continuum consulatum, perpetuam dictaturam, præfecturamque stulte sibi ejusmodi homines persuadent, cælum aliud non cogitate nec moliti, quam suam exaltationem, neque ad superioritatis sedem

vel thronum, vel tribunal, vel sufficiendas imperii vel regiminis habendas alios se aptiores esse aut magis idoneos; ac proinde nullam boni & ingenui nominis curam habent, dummodo titulum viii Iliostris, Reverendissimi,

Gratiosissimi &c. Sibi acquirant. S. Petrus in montis vertice habitare amiebat, quando ait:

Bonum est nos hic esse; at vero de eo dicitur: Non sciebas quid diceret. Cui ita? Respondet S.

D. Mar. 9.

Proc. orat. de Transfig. Sep. Gl. in scut. Ar-

nal.

Procillus: Nondum audaciam nauticam excusit. Multi in humili loco nati sunt, & tamen ad verticem sublimitatis anhelant ascendere; vires natæ sunt ut serviant, & tamen magni fieri volunt ut imperent. Optimè illorum proprietatem explicat, eoque ad vivum depinxisse videtur, vir ille lepido ingenio præditus, qui di-

xit: Sellam seu Epiphippium ambiunt, & afnos se esse non animadverto, in busca vires con-

fidentes, maxime vero alienæ. Porro iisdem ap-

plicari posse existimo, quod eruditus quidam

Scriptor ait: Quid mirar? An mysterium igno-

ras? pro comperto habens, bestiam hanc magnis

passi-

passibus in ruinam & in excidium ruere. Hi tales S. Bartholomaeum Apostolum pro imitando sibi exemplari sive prototypo ob oculos ponant. Hic ut nonnulli scribunt, natus fuit nobilis, Regis Syriae nepos, Dives consequenter, & eminenter magnus, & tamen nunquam ei in meatem venit aliquam dignitatem aut præminentiam velle prætendere, sed velut alter Hercules Christianus, per pelle brachii suis inherentem inuit, se sui ipsius, nec non immoderata passio-
num, quam ambitionis humanitas nostra secum adserit, gloriosum esse victorem.

PARS SECUNDA.

xv. Multæ rationes in medium adduci pos-
sunt, cur pellis viventi Bartholomæo de-
tracta fuerit; & quibus ego nonnullas quas mens
mea suggesterit mihi, specificabo. In primis igitur
suo relpondere nomini voluit, quo etat insigni-
tus, nam Bartholomæus, idem est, quod filius
suspensus aquæ. Sed inquit, cum solus Deus
sit qui aquas suspendit, num forte Bartholomæum
filium Dei fuisse diceret audiebimus? Imo
vero, inquit Petrus Damianus, sed quomodo
id dici poterit? Nam cum dicitur filius suspensi-
tas aquæ, dicitur procul dubio filius Dei, non qui-
dem naturalis generationis origine, sed propensioris
gratia dignitate. Sicut igitur filius Dei nudus
mortuus est in cruce, eo quod, cum calor amoris
sui adeò ardens fuerit, vestes in corpore suo ferte
non potuerit, prout de eo scriptum legitur: Ve-
stes in cruce ferre non potest, sed nudus ascendit, ac se
ipso facto diceret, tanto igne charitatis ardeo, quod
vestes aliquas ferre non valeo. Ita Bartholomæus
ob amorem quo erga Deum ardebat, in cruce
nudus extendi voluit, ut verè nomine & re Bar-
tholomæus esset, id est, filius suspendens aquas,
quasi diceret: Tanto igne charitatis ardeo, quod
pellis, id est, pelle ferre non valeo; ac proin-
de verè executus est quod de Jobo dictum fuit:
Pelle pro pelle, & cuncta quæ habes homo dabit
pro anima sua. Porò per eam pellem quæ danda
erit pro alteri pelle, id est, vixi, aliqui intelligi
volunt divitias, quæ in aureis argenteisque mo-
neris continentur: Quidam existimat significari
pecunias, quod eo tempore non alia essent apud
Idumeos divitiae; pellibus igitur pro pecunias ue-
bantur. Vel per pellem illam alia intelliguntur
bona fortunæ: pellis nomine significantur externa
bona. Quodlibet autem hæc ita se habeant, qualia
bona terrena non dabuntur pro vita & anima?

Quilibet utique se patietur pellari rebus omni-
bus; Imò Bartholomæus pro anima sua fulvo-
da, propriam pelle suam non dubitat pedere.
Patitur & pelle pellari pro anima sua.

18. Invictus ille patiens Jobus videns, quod
Deo permittente per diabolicas persecutions
igne coelesti configrastæ pecora, profligat, ef-
fert armamenta, sive que deinceps palatia, oca-
si filii, omniaque fortuna bona sibi efficit ex-
tra, mox ut functa hæc nova ad eum sufficit de-
lata: Tunc surrexit Job. Sed quid factus fum-
it; scidit vestimenta sua: non per actum depe-
ratioinis, sed ex opere supererogationis: Quis
diceret: Ex quo Deo ita placuit omnibus ne
desertuere quæ possidebam, volo insuper sponte
propria haec me vestire, nudus natus sum
ab utero matris meæ, volo igitur ad ventre
communis matris nostræ, id est, tertie nudus dicere: Nudus egressus sum de utero matris meæ, & natus
revertar illuc. Id ipsum quoque Bartholomæus
replicare videbat, etenim coelestis Mi-
gister noster Christus, nobis quidem omnis
terrena bona dimittit præcepit, qui non renun-
ciat omnibus que possidet, non potest mens est debita
putus; de pelle autem non loquitur, siquidem
contentus est ut illam geramus: veruacem
aut Bartholomæus, ego illam exure volo, & in
ventrem audior quam natus sum reverti volo.
In cruce extensus in vix exortatus est. Volebat
que proinde juxta expositionem S. Augustini
inferte: Si de necessaria impletum est, quanis ma-
gis superflua contumere convenit? Et quidem
quoniam S. Bartholomæus id ipsum intellexit,
non solum bona terrena, tanquam res superflua
abjecit, & deservit, verum etiam ea quæ necessi-
taria erant ut est pellis. Unde in adimplitione
hujus præcepti, nemo tam exactus & accusatus
fuit, ut S. Bartholomæus, quia ex amore Chri-
sti, dimisit & pallium, dimisit & pellam. In alia
quadam occasione Salvator Apostolis suis di-
cebat: Estote prudentes sicut serpentes. Etenim
serpens prudentia, ut S. Hieronymus sit, in hos
conflitit quod, toto corpore occultat caput, ut illud
in quo via est protinus, Bartholomæus autem ob
ingenit Magistrum in amorem, ne quidem
summet caput conservare voluit, quia iussa Re-
gis Astyagis decollatus est. Porro Beda siam Dile-
quandam circa haec verba adhibet observatio-
nem, dicens: Soler serpens eligere strigas rimas, per Bedam
quas transiens veterem pellem exiit; ac postea Ca-
juxta hanc expositionem Bartholomæus quoque D. Ioh.
que serpentis prudentiam exhibuit, quia inter
Lycos.

B. Petr.
Dam. ser.
42. & 2.
de S. Bar-
thol.

Tac. de vo-
rag. ser. 2.
de Passe
Dom.

Job. 2.

Ioan. de
Pine. in
Job. c. 2.
v. 4.
Idem ib.

Lycaoniam & Indiam inferiorem veluti inter duas pertas transiens, ex viis suas, id est, pelllem dimisit, prout ei à Salvatore nostro prædicto de Nat. & cum fuit, quod scilicet, Pro eus amore natura in vita eius lem vestem hoc est, corporis cuitem demitteret.

19. Cum Saul in Ramatha appulisset, spiritus Domini super illud stetit, & protinus in praesentia Samuels prophetae caput: *Fatigatus est super eum Spiritus Domini, & prophetaeavit Deo dñe vero sacer T exitus prosequitur dicens: Ex expoliavit etiam ipse vestimentis suis, & cedit nudus tota die & nocte.* Porro Bartholomaeus verbi incarnati imitator exigit, non quidem in prophetando, sed orando; nam sicut Magister Erat pernotans in oratione Dei: ita disceipulus orando censes in die, & tuidens in nocte genu flettebat. Saul expoliavit se vestimentis suis: Bartholomaeus autem pelle nudatus est. Porro Dei Filius dixit: *Facilius est camelum per foramen acus transire, quam divitium invare in Regnum calorum.* Circa quæ verba nonnulli per camelum grossum quandam funem ex canabæ contextum intelligunt, qui per foramen acus transire nequit, nisi subtraheando omnes partes grossiores totaliter fiat subtilis. Etenim Apostolus noster, ut Regnum celo um ingredi posset, omnia quæ habebat, dereliquerat, scilicet nobilitatem, divitias, ipsam quoque veltem pupuream, qua propter honorem dignitatis induitus utebatur. Glossa dicit: Hierosolymis quoddam portu Gl. erat, que foramen acus dicabantur, per quam camelus nisi deposito onere & flexis genibus transire ibid. non poterat. Camelus igitur genuflexus & sine Bartholomaeo ut cælorum Regnum ingredi posset, non semel tantum, sed centies in die & nocturnum. Insuper quoque omnis exuviarum suarum lice pellis propriæ determinavit: *Pelle nudatus est.*

20. Alexander ab Alexandro refert, Geniales Duce in more positum habuisse, quod si forte pelle alieius inimicorum suorum, quem in prælio superarant in sua habentem custodia, illum veluti eximum quoddam donum unicamissimum amicorum suorum dare seu reliquæ consueverint: *Hosium cutes in fortium flororum insigne documentum suis relinquebant.* Idque eis erat in monumentum perpetuum generositas & fortitudinis in bellis exhibita: Patri quoque ratione cum Bartholomaeus inimicos suos, id est, passiones ambitionis, proprii comodi affectus, & carnis sue stimulos velutiger.

Paulisti Sanctorato.

Alex ab Alex. 4.
cap. 14.

nerosus athleta superasset, moriens, ex viis vietoræ sua id est, pelle suam, amicis suis, id est, Christi fidelibus confignavit, ut illis exemplis loco deservias, ut suos quoque supradictos inimicos pariter quoque suo exemplo animati vincere possint. *Hosium cutes insigne documentum suis reliquit.* Truculentus ille Germanus inimicus, & crudelis Catholici nominis persecutor. *Zisca morti vicinus militibus suis præcepit, ut post mortem suam cuitem sibi detrahent, eandemque in tympano quadam extensam conservarent, futurum eum esse prædictum, ut si Germani in actuali confictu, sonum ab hac Ziscæ pelle formarum audirent, perterriti terga vertentes in turpem se fugam recipient: Ex corio meo tympanum facite: sic Teubones terga dabunt, Ziscam in tympano formidantes.*

*Inventus proflus & glorioles bellator fuit nosbar Bartholomæus Apostolus, qui aduersus Catholicæ fidei inimicos pugnavit, Regem Polymium vicit & convertit. Sapientius cum Demonibus certavit, nunc Daemonem Berich è templo pellendo, nunc in fugâ agendo Astor Idolum; nunc ad infernum deturbando eum qui opprimebat Regis Polymii filium; nunc alium quendam cogendo ut informa nigritimi Ethiopia manibus igneis, catenis vincitis comparetur, eumque in defertum quoddam velut in exilium usque ad novissimum judicii diem coademans nunc Idolum Altagis, quod Palac vocabatur, in terram prosternens, & in minutæ pattes diminuens atque constringens. Tandem verò Bartholomæus morti vicinus, postquam suum gloriose sustinuerat & superasset martyrium, pelle suam fidelibus Christi post se celiquit, quasi diceret: *Ex corio meo tympanum facite, sic Damones terga dabunt, Bartholomaum Humilium in tympano formidantes.* Nam ut Joseph cognominatus Humilis ait: *Bartholomaeus Idolo rum infaniam & noctem extinxit, lumen hosium corda vulneravit, Daemonum per aera vagantium turmas percussit, Idolorum templo Solo adiquavit, & homines ipsos viventes Dei templum reddidit.* Verum eni invenio Sancte & gloriosæ Apostole, validè heroicæ sunt tuae prerogativæ, atque id est. Te quidem laudationibus extollere vellem, sed rerum multitudo confundor, & divisione infirmitate opprimor. Neque quisquam est, qui prodignitate laudes tuas narrare valeat.*

Aeneas Sil. 3. com. de reb. gest. Alphon.

Reg. & de Bello Boem. lib. 40.

E Fr. Bon. in triumph. fig. S. Cathar. Senen. & Andr. Alciati emb. 170. Vincen. Bellu. l. 9 t. 85.

SERMO VIGESIMUS SEPTIMUS
IN FESTO
GLORIOSI PATRIARCHÆ ET PATRIS
S. AUGUSTINI.

Quasi Sol resplendens, sic iste respluit in templo Dei. Eccl. cap. 15.

Merita, prærogativa & excellentia Magni Patris sancti Augustini, qui Legislator est Religiorum, Confessorum gemma, Magister Theologorum, Doctorum Cœtiphæus, Norma Prælatorum, Naucleus navis Petri, Dux militia Christianæ, Catholicæ veritatis, Defensor, Splendor mundi, Gloria torius Africæ, & Sol universi, hujus in quam merita adçò sunt tara, heroica & eximia, ut si quis hoc acto die eadem sermone celebrare præsumeret, comperturus esset protinus, quod sibi velut novello cuidam Tantalo defutura esset: onanis ab arte perfecta sublimatio, quodque & immensitate dicendorum omnis ad laudem spectantis argumenti futurus esset plus quam mendicus. Nam veluti quidam è fulvo auro rutilans Apollo, vel tauquam immensi lumenis parat aliud præter radios suos non admittit ornamentum, siquidem nulla est adeò conspicua claritas, quæ abs splendorum suorum reverberatione non obsecetur, ne aliqua reperibilis est obscuritas, quæ à fulgore ejus luminosa facta non splendet. Et quemadmodum cœlestis firmamenta paludamentum omnem pectinatum & emendatum ornatum penitus respuens, solo geminatum, id est, stellatum suorum ornato contentum magnificè & pomposè superbit, ita excellentia & gloria sancti Augustini, quæ vis stylo artificiose accumulata lumen attributa contemnes obnutescere faci quævis oratorum facundissimas linguis, & celeberrimæ famæ sonoras tubas raucas efficit vel taciturnas. Et sicut de Sole nonnemo dixit, quod is immenso lumine suo quodvis aliud lucem supplicat: ita gloria Augustini confundunt

mentem, & cuiusvis humani intellectus clamorem excessivo splendore suo obfuscant. Unde sicut venustissimus summeque admirabilis Planeta ille à Latinis Sol dominatur, eo quod *sunt illis omnia luce*: ita quoque sanctus Augustinus sed *intra* habendam profundissimorum de facetaissima *hinc* Triade conceptuum intelligentiam abundanter, & quavis alia Doctore lumina subministravit, atque idè manif. statu per illum reconditissimorum difficultatum & mysteriorum veritatem, illi non minus quam Soli haec debetur scriptio: *Hinc procul umbra*. Unde gloriosi tui hinc præterita scula, & veluti prælentem morta conservent Solis Colofon ab ingenuissimo Lydio Lysippi discipulo Rhodis etat, & ab universo mundo summo comitupore celebratum, de quo proinde doctissimus Plinius calamus scripsit rehiquit, quod ante omnia in admiratione fuit Solis Colofon Rhodique feceras Charles Lydius Lysippi discipulus, cuius fortuaginta erat cubitorum altitudo: nam excellens quid de sancto Augustino dici poterit, nulla enim reperibilis est lingua apta & idonea, ut eloquentia sua stricta mensura metitorum suorum excellentiam & immensitatem adequate possit, utpote quæ tanta est, ut ob tam noster hic Sol mysticus in stupendum quoddam evaleat prodigium. Quis igitur brevis epuranonis symmetria complecti poterit, heroicæ ejus virtutes, qui quoad sanctitatem immensus quidam dici meretur gygas? Quis intra angustos amboios cujusdem Rhetorice margines vel limites eum laudet Augustinum, ad cuius ecomia celebranda, Verbum incarnatum linguam suam taxavit, divisaque labia sua aperuit, quando, ut

Beatus Jordanus de Saxonia inquit, *Christum filium Salvatorem nostrum in carne videre & tangere, ac ejus pedes Lavare incurvit, & cām audiē dicentem tibi: Magne Augustine, Filium Dein carne hodie videre merūisti.* Certe si Alexander, ut sanctus Hieronymus scribit, fortunatissimum Achillem esse censuit, eo quod Homerum operum suorum celebratorem & encomiast habuerit: *Felicem te o Achilles, qui magnō fruore praecone meritorum.* Quidnam de Augustino dicemus, cuius gloria ab ipso Iomini Dei filio accepit præconia. Ac proinde ego qui Apelli minime comparandus venio, magnūm hunc Ecclesiae Doctorem, qui Alexandro longe major est, effigie sermonis mei penicillo minime præsumo. Quomodo enim ego qui purgaras Aquilæ pupillas non habeo, sed instar avis cuiusdam nocturnæ, vel cæcæ cuiusdam talpæ admodum debiles, quomodo inquam in gloriam suatum splendores firmos & minime palpitantes oculorum obruti figere potero? potiori certè jure cum Possidionis dicere potero: *Si cuncta mei corporis membra vertiventur in linguas, adhuc non esset dignus aut sufficiens ad laudandum tantum Patrem & Doctorem, & tantum fidei refūcentem illuminatorem.*

2. Unde ide nū mihi hodiernæ die eventurum esse prævideo, quod Memnonis statuæ accidisse, nescio an Poetæ fabulando confingant, an vero Historici pro certa veritate recentant. Hac namque licet ex inuisibili quodam ac durissimo matrone fabricata fuerit, attamen quampri-
mūm Sol lucidissimus in montanis Orientis elucescere incipiebat, ab ejus radiis collustrata, haud fecusac si spiritu quodam cœlesti animata fuisset, labia sua aperiebat, movebat lingua, spiritus ducebat, articulatas formabat voces in certum quoddam idioma deductas, edebat sonos, & verba syllabatim distinguens in admirabilem quendam protumpebat sermocinandi rationem, adeò ut si ad illam audiendam non occurrerint saxa & lapides, saltem ad minus homines præ stupore nimio in saxa veluti conversi attoniti coram illa perstiterint. Etenim sive hoc ipsum vera sit historia, ut judicat Strabo, aut verò merum sit figuramentum poeticeum, ut Philostatus opinatur: ego saltem certissimam realitatem & veritatem esse experior, quod de magno Augustino locuturus, ex parte subjecti de quo nobis sermo erit, in talem rapiat præ nimio stupore meatis excessum & extatim, ut veluti

statua quædam immobilis sensibus saxeis, insensibibusque membris prædicta obrigescere videat, nisi mysticus Sol noster, qui sancta Ecclesia hemisphaerio superbo colluet, spiritus & artus meos reviviscaret, vocesque ac verba idonea suggesteret. Sicut enim fui qui sole occidente hanc gnomen ederet: *Languescit Sole latente, ita eodem denuo exortante non immerito subjungi posse censeo: Viresco sole Oriente, quia vita mihi denuo aderit.* Exurgat igitur & reviviscat in me spiritus meus, atque ad tanti Patis gloriam fæse fauces & voces meæ promptissime adhibeant atque dilatent, dum in procinctu sum ut demonstrem, quod sanctus hic Doctor sicut Sol respluit in Orientis aurora per radios doctrinæ, in meridiē per charitatis fervorem: in occasu denique per humilitatis profunditatem, ut vel sic Propheticum illud versificetur vaticinium: *Quasi Sol resplendens, sic Augustinus respluit in templo Dei.* Verum enarrero sicut Petrus, ut scribit Tertullianus, *solem in linea depicto adorabant: ita & vos dum ego discursum promissum exordior, pulcherrimum venustissimumque solem nostrum Augustinum in discursus praesentis tela depingendum cum attentione atque silentio ut venientemini, effigito.*

Eccles. c. 50

3. *Quasi Sol resplendens, &c.* Laudabilis est sanctæ Ecclesiæ consuetudo; quod ad exprimendas distinctias nominum Sanctorum existimas qualitates, præclarum aliquod venetando corundem nomini attribuatur laudis epithetum. Sic Joannes Antiochenus Chrysostomus sive os auerum dicitur, Basilius appellatur Magnus, Bernardus mellitus, Gregorius Thaumaturgus. Quæ etiam cæremonia quod ad magnum Patriarcham nostrum minime negligēta fuit; Is enim quoad usque viri Augustini nomen præ se tulit, post mortem verè cedem aliud longe præclarius Aurelii nomen accepit, quod Solem interpres significare docent. Cui conforme est quod Romæ nobilis Alex. ab hoc nomine insigni illo gaudebat privilegio, ut sola eius est quæ in templo Solis factorum perpetui eligerentur Antistites. Unde eo ipso quo sanctissimo Patriarchæ nostro Aurelii nomen Flor. p. 5. impositum fuit, pariter perspicue declaratur, Abraferum in sublimi sanctæ Ecclesiæ celo, inter tot d. S. Th. A. prælatorum Doctorum stellas, fulgidissimum fol. 159. sol. quendam Solem esse. *Orbis lumen* (dicitur) & s. D. Remigius; alii Doctores mig. in ex-magnus mundi Sol. Et S. Remigius; alii Doctores mig. in ex-

Yy 2

compa. pos. Ful.

comparantur stellis, Augustinus Soli. Unde & de eo merito dici potest: Ex sequenti decorum.

4. Porro Sol in plagi Orientalibus exoritur & quasi generofus bellator luminosus claritas chalybe obarmatus, dexteram quoque suam tadiorum suorum ardore communis, ad expugnandos & profligandos e campo aereo ingentes & vastos tenebratum exercitus: Dissipat. Demum vero splendorum suorum faciem ad mundi hujus hemisphaerium collusstrandum exaltaus Orientis universum illustrat: Ita quoque sancta Dei Ecclesia Sol mysticus Augustinus doctrina sua fulgentissimis radiis haereson tenebras dissipat, omnisque haeticorum horrores in turpem fogam convertit: Spirituali lumine Ecclesiam illustravit, ita ut nulla sit caligo haeresis, nulla nebula erroris, quam ille doctrina sua splendore non depulerit. Obmutescunt Fortunatus, Manichaei quoque & Donatista declarantur conficti, haereses extirpat, anihilat errores, Haeticos profligat. Obmutescunt Fortunatus, cedunt Manes & Donatus tanta lucis radio: Desfruxit haereses, errores repulit, haeticos prostravit. Qui quidem propitissimi sunt solis effectus & operationes, de quo dicitur: Oblstantia solvit.

5. Sanctus Prosper aliquique Scriptores peregrini obseruantur, quod eodem protius tempore quo in Britannia natus est haeresiarcha Pelagius, natus quoque in Africa fuerit Patriarcha Augustinus 13. die Novembri anno post Christum natum 357. Idque non sine speciali Dei

providentia, quia contra malum bonum est, contra mortem vita est. Et ut scribit S. Gregorius:

Sicut arte medicina calida frigidis, frigida calidis curantur, ita Dominus noster contraria opposuit medicamenta peccatu. Et quis clade retum ignarus, qui nesciat, quod contraria contraria curantur? Mox ut cascuntur serpentes, fassios quoque stondes suas progerminat, quantum umbra quovis illis toxico venenosior & nocivior esse nescitor: Miranatura benignitas, prius quia serpens prodeat flore fraxinus, nec ante condita folia dimittit. Eodem et quo Nabuchodonosor natus est, qui sacrum Dei templum desolauit erat, pariter natus est Cyrus id ipsum suo tempore reaificatus. Eodem mense, ut scribir Caius, quo formata fuit Eva, post multa secula Deus Mariam Virginem condidit, ut quod illa percussit, haec sanaret. Unde pari quoque ratione, quando in hunc mundum natus est Pelagius, qui bonam illius partem haesum suarum tenebris obtenebatur ergo, natus est etiam

Augustinus, ut luminosis doctrina sua radiis caldem tenebras profigaret & dissiparet; contra malum bonum est. Aleric id ipsum S. Prosper dicens: Eodem nimurum tempore: quo natus fuit Britannia Pelagius haeresiarcha cum caligo quodam in tenebris illis regionibus exorta, natus est in Africa Aurelius Augustinus veluti clarissimus Sol noctem illam erroris discurrit. Et Aurelius Cassiodorus subjungit: Doctor optimus benignus, dominus Pater Augustinus debellator haeticorum defensor fideliuum, decurrit tanquam fons purissimus, nulla face pollutus, & in integritate fidei praevarans nequit locum dare haeticis.

6. Inter alios laudum titulos qui à S. Bernardo & universa Dei Ecclesia mystico Soli nostro sumus Augustino attribuuntur, præ ceteris plura in & Cœlesti mysteria continet, quo Malleus hereticorum glorie appellatur. Verum enim vero, eum non potius enī vulnerans, hasta bellatrix, pungens lancea, scutum impenetrabile vel alterius cuiuslibet armaturæ nomine appellatur, quæ militare conveniat? Responderi quidem potest, hoc quod malleus instrumentum quod dam si feruntiam vincens, illudque à tubigine liberans, & in quilibet partem pro libitu contorqueo & volvens. Unde cum hac Epigraphie non modo emblemata formavit: Dant ictus formam Haeticorum erant veluti ferum in haeth industratum. At vero Augustinus doctrinæ sua malleo dominum ipsorum devicit, eorumque mentes ab haereticis rubigine purificavit, arquead Catholicæ fidem facta dogmata detor sit & melioravit, cumque ab Evangelica lege difformes essent, Christianorum & Catholicorum illis formam impreserit. Malleus hereticorum. Affirmant nonnulli scriptores Nilo flumine pisces quandam repente, cuius omen hypopopomus, cuius squamae adeo sunt duræ, ut à quo vis ente, hasta vel fero, quantumvis acuto, impenetrabiles esse competantur, ac proinde regionum illarum Incole hanc inventionem excogitarunt, ut Mallo spumas piscium concutiant, eisdemque hoc instrumento confactis & divisis hypopopomus eorum potestati se dedit: Tanta duritate est, ut nullo jacto penetretur, sed necesse est, ut mallo ferrum ematur, quia vix aut unquam moiretur. Per Bercor. Porro ad dirimpeadas haeticorum durissimas squamas, ut praefatis moribundis tempore scribentium & praedicantium enses, hasta, lanceæ, rapiuntur sufficiant, ac proinde opus fuit Augustini malleo, Malleus haeticorum. Malleus instrumentum quoddam

Abrah.
Bzov. ubi
supra.

In seq. ejus.
in Prefat.
Missa e-
jus/d. D.
Prof. ē.
Hornand.
de lac. a-
talor. Zi-
menez p. 1.
c. 15 f. 11.

Eccles. 33.
D. Greg.
hom. 32.
in Evang.
Plin. l. 16.
cap. 3.
Vine.
Bellu. Sp.
nat. l. 20.
cap. 14.
Sim. Ma-
jol. coll. 21.
fol. 919.

Canif. L.
de Deip.
cap. 11

est, quo omnia arma bellica fabricati solent, ac
proinde sacri Doctores insidium gregem ag-
grelluti, frenes quælionum, articulorum ha-
bita, lanceas argumentorum, responsionum
quibus sternentur & prossigantur Hæretici. *D. Rem.*
Mal. Hæretorum, per manus Augustini: *Ei* in expos.
quidem, nā à proposita mihi Solis metaphora *P. Sagd.*
procul discedam, dicam cum sancto Remigio. *Iord. de.*
Ali Doctores comparant stellæ, Augustinus. So. *Saxon.*
li, nam sicut stelle lumen à Sole recipiunt, sic om- *jer. 2. de-*
nes Doctores Sapientia lumen recipiunt ab Au- *D.P. Augi-*
gustino. Ut igitur doctrinam ejus addiscant, & in num- *jer. 1. 30. f.*
atque ab hoc Sole illuminentur, non solum Hæ- *retri, sed & toto universum in ejus se discipu-* *li. 10. 8. f. 2. A.*
latum recipit.

8. *Malleus Hæretorum:* Nemo utique ex sa-
cra Scriptura Professoribus inficiari poterit,
qui revelationes a sanctis Prophetae tradita, e-
ventus quoddam in se contingat, successu tem-
poris feriatim verificandos, ex omnibus unam
invenio ab Ezechiele Prophetæ descriptum, non
minus mysteriis quam stupore rurigidam atten-
tivitatem eandem anfeultet: *Ezecchii.*
6. 40.
Eccl. Texus, Vir cujus species erat quasi species a-
ris, & in manus ejus funiculus lineus, & calamus
mensura, & mensus est. Hanc autem revelatio-
nem de sancto Patriarcha nostro Augustino in-
telligendam esse, deprehendemus, si singula re-
velationis verba nonnulli examinaverimus. Di-
cigitur: Et ecce vir: Non dicit Et ecce homo,
qui sicut homo dicitur ab humo, ita vir deno-
minatur à virtute: Unde Rupertus Abbas Tu-
tensis: Virum dicens: seram cum integritate apud Fræ-
ciuitatis exprimit naturam hominis. Cum igitur
Augustinus inter omnes virtutem predios homi-
nus primatum teneat, meritò ipsi hic titulus, *Rup. Abb.*
Men. in t.
Reg. e. r.
Vir per autonomiam debetur. Sequitur dein-
de: Cujus aspectus erat quasi species aris: Quasi *n. 1. adnot.*
diceret, habebat faciem æneam veluti Africanus *4. fer. 3.*
qualis Augustinus erat, unde Propheta dum di-
cit. Et ecce vir cujus erat species quasi species aris,
figurare locutus fuit, quasi clarus duxisset: Et ecce
Augustinus. In manu sua funiculum tenebat
repräsentantem sacram Evangelium: funiculus
lineus in manu ejus. In altera verò doctrinæ
sua feret calamus, & calamus mensura. At
*verò quid faciebat? Mensus est. Quid verò me-
tiebatur? pulchram sancta Ecclesia fabricans,*
qua est congregatio fideliuum, ut videret, num for-
te in patribus aliqua se proderet petra scandali;
vel laxum hæreticale, quod Catholice fidei sa-
cra dogmata prætergradiens, eleganti huic fabri-
cæ minaretur ruinam: inventiens autem non
nulla è faxe extra ordinem posita esse, nec con-
Y. 3. formia:

formia esse justæ Evangelii mensuræ, suæque doctrinæ calamo, Theologiz suæ malleo, argumentando & disputando, vel reprimere ut æquaret, vel frangeret, ut convinceret. Accidit idipsum minosis Pelagianorum, Donatistarum, Manichæorum, Faustorum, Fortunatorum, aliorumque similium peccatis & saxis, ac proinde Ecclesia idipsum reverenter recognoscens eum appellat *Firmamentum Ecclesie*, & malleum Hæretorum. Etenim quicquid hactenus dictum fuit, speculationem refert sancti nostri Archiepiscopi Valentini Thomas de Villa Nova dicentes. [Mensus est omnes adficii partes, egredientes enim lapides & extrusos malo equabat, faciens omnium fidelium corda concordare funiculo doctrinæ Catholice & Evangelicæ. Augustinus gladio spiritus flamma fidei Hæretorum monstra de medio tulit. Quis ita defendit fidem ut Augustinus? quis rotiitros composuit contra Hæreticos, ut Augustinus? Quis differendo, prædicando, scribendo, convictos ab Ecclesia Hæreticos expulit, Augustinus? Firmam Ecclesie columnam! O magnum fidei propugnaculum! me ito igitur ab Ecclesia malleus Hæretorum est nuncupatus.

9. Omnes Doctores lux appellantur: *Vox estis lux mundi*, & merito quidem, quia mentes ignorantiae tenebris adumbratas illuminant, ac proinde cum sanctus Augustinus veluti Sol quidam mysticus omnibus aliis lumen præbuerit, merito *lux Doctorum* appellatur. Idipsum Deus Zacharias Propheta Angelo mediante intinuante voluisse videtur, quando clara voce eum à somno recitans eidem dixit: *Quid tu vides?* Ipse autem accuratè observabat & videbat candelabrum quoddam aureum ex solido auro fusum. *Vidi & ecce candelabrum aureum totum & septem lucernas ejus super illud*, visa autem in specie sunt *lampas eius super caput ipsum*. Postea verò subdit, quod septem lucernæ habent septem infusoria, singula, cuius virtute accensa erant, lumenque edebant. Nonnulli Scriptores per hoc candelabrum magnum Patrem nostrum repræsentare volunt, præcipue verò sanctus Vincentius Ferrierius. Aurum etenim perfectionem ejus denotar. Lumen verò quod est super caput ejus, sapientiam suam demonstrat: *Lampas ejus scilicet sapientia super caput ejus*; exposit Ferrierius *Septem lucernas sunt virtutes septem peccatis mortaliibus expositae*: Septem lucernæ ejus, id est septem virtutes quas habuit contra septem pecca-

ta mortalia: vel per septem lucernas antlipes intelligi possunt omnes Doctores, quorum quilibet habet infusorium, id est, illuminandi virtutem recipit ex doctrina canonicâ, id est sancti Augustini, vel etiam ex lampade capitinis, id est ex præstantissimo ejus ingenio, & haec non habet infusorium, quia illuminandi virtutem non ab alio Doctore recipit, cum de ipso dicatur ab Ecclesia, quod *Quicquid in iunctu nullo tradente concipit*. Et laudes Vincens subiungit: *Cum adhuc esset puer fuit ita pulcherrimus ingeniosus*, quod per se sine Magistro dicere potest, unde de ipso dici potest, quod de Sole non modo prouocavit, sed fulget: *Vel non mutata luce*: & sicut Sol omnina objecta terrena de celo illuminat: ita Augustinus aureum celi sancte Ecclesie candelabrum intellectus sui lampada (*lampas super caput ejus*) omnium aliorum Doctorum Theologorum. Ecclesie lampadibus doctrina lumen distribuit, quo illos facilius redditur in via certe & convincere eos possunt, qui venturi sunt Evangelicæ contadentes Ecclesiam ista. Illant: *Ali Doctores dicuntur lucernæ, neocandit lucernam*: Augustus candelabrum, quod video dicere, quod omnes Doctores, qui venerantur eum, sustentantur super ejus doctrinam sanctam, puram, Catholicam aucti purissimam, sine errore, sive errorum opinionem. Porro quicquid hec de opinione Xenophonis & Atmodi, qui stellas è motibus nasci credierunt, certissima est veritas, quod è libro quo Augustinianorum monachis (de quibus S. Prosper tripliciter dicens: *Libri regi numeri, librales sunt*) tor procellent & propagantur, id est præstantissimi Doctores, de quibus dicimus & porrò deinceps dici potest, quod *fulget quæstella in perpetuas aeternitates*. Unde rapie illa Philosophi sententiam in effectum deduxit, qui dicitur *Sol homo generat h. minorem, unius videlicet quoad esse naturale, alter verò id est Sol mysticus Augustinus quoad esse doctrinale, ut hac ratione faciles ejus patrus vera Theologiz suæ lumine instruti & qualificati deinceps adversus S. Ecclesiam hostes præliari, gloriolamque de us vi etiam reportare libere possint*.

10. Non est nobis hoc loco præteregendum id, quod de miraculo ejus corde Scriptores referunt. Etenim Sigisbertus Episcopus Lodionensis in Gallia utpote S. Patriarche nostro vehementer devotus à Deo instanter postulavit quandam magni Patriarchæ reliquiam sibi impetrari, dumque orationi intentus esset, Agelus

S. Tb. à
Villa in
Con. D.P.
Aug.

Zach.c.
4. n. 2.

D. Vine.
Fer. fer.
de D.P.
Aug.

gelus Domini de celo descendens coram ipso apparuit & Reliquiarium quoddam ex auro & chrystallo affabre consecutum eidem attulit, in quo Cor. S. Patris Augustini reverenter affervabatur. His autem verbis S. Episcopum alio-
qui cœpit, ego sum Augustini Custos Angelus cui eo mortiente universorum Dominus p̄ce-
pit, ut illud ab ejus p̄ ecclorū exemptum inalte-
tabile conservaret, utpote quo ad eō ardenter Deum amaverat, ab omni deinceps persecu-
tione immune esset voluit. Cūm igitur tuas orationes percepierim, exūm hoc manus tuae devotioni configno, idque tam suō quam meo nomine, ac proinde surge & accipe Ehem quāta erat hujus sancti Pastoris laetitia, quando tam insigni reliquia se cælitus locupletatum esse conplexit, cuius equidem laetitia evidens testi-
monium edidit, quando mox post receptas sacra-
tissimæ hujus cordis reliquias, universum Clerū convocavit, easdemque reliquias solemnum il-
lum hymnum Te Deum laudamus decantando, in Cathedram suam Ecclesiam processionaliter collocavit, cumque ad illa verba Sanctus San-
ctus, Sanctus devote decantanda pervenisset, sacratissimum Augustini cor adeo movebatur, ut haud fecerat si vivum fuisset saltando exsiliatur, jubilarit, exalatur. Enim verò magis ad-
mirandum est, quod quanto tempore sacratissi-
ma hæc reliquia in hac Basilica subsistit, Hæreti-
corum nullus pedem suum ei inferre præsum-
pletis, sio verò temerario quodam ausu quis-
pian in illam ingredi violenter præsumpsit, si inde non minori cum violentia abactos atque repullos recipere denud debuerint, si vero de-
mum virtuti divinae in illos agendi perfida, qua-
dam temeritate se dedita opera & violento adhibuit conatu resistere ausi fuissent, invisibili
quidam vi prostrati & velut mortui in terram prolapsi fuerint: Nunquam Ecclesia, in qua erat cor sancti Patris Augustini, Hæretici homi-
ni ingressum passa, qui autem in vestibulo non caderet, intus occumberet. Ut proinde sacratissi-
mum Augustini cor scutum quoddam & fortu-
litum fuit, quo sancta Ecclesia non minus custodiebatur ab Hæreticis, quam defendi po-
uerit, olim civitas Trojana per Palladis simu-
lachrum, fuitque simile scutu illi, quod tempo-
re Numæ Pompilii in senatum Romanum de
celo decidit, quod ad Martillum militem spe-
ciate dicebatur, qui ab eodem protegatur ab
inimicis suis in bello, nec non à naufragiis in
mati: Cū premeretur solo, cū premereturque

falo: De corde namque Augustini dicitur. Cor
Divi Patris Augustini est eximus thesaurus,
sanctissima Trinitatis Clenodium pretiosum &
Ecclesiæ fortalitium.

11. Catholicæ fidēi inimicos dissipare adeō S. Augustino proprium est, ut divina disponente voluntate ejus Religio futura sit, quamdiu præsens hic duratus est mundus, ut in novissimis diebus aduersus impiissimum Antichristum ejusque sequaces prætereat & dimicet, atque veluti scutum forte omnium Hæretico-
rum fastum reundat, eorumq; perfidiam & fal-
sitatem fidem Catholicam defendendo profer-
nat. Portò veritatem hanc oculo prophetico Joachimus Abbas diu ante prævidit, dum ait: *Surget Ordo qui videtur novus & non est: induit nigra vestibus desuper accincti zona pellicea: Hi crescent & fama eorum divulgitur, & prædicabunt fidem quam defendent usque ad coniunctionem facili in spiritu & virtute Eliae. Enim viri cujus ordinis Zelosi hi Religiosi erunt?* Floren-
tia 14 f. 176.
nunquid audistis induit nigra vestibus, desuper pudet. Accincti zona pellicea. Expressius: *Hic erit Ordo Eremitarum imitantium vitam Angelorum, quorum vita erit quasi signis ardens in amore & zelo Dei ad constitendum Ispinas & tribulos, hoc est ad coniunctionem permisum vitam prævarorum. Ecce tibi primum Solis effectum scilicet quod do etiis sue radis Hæreticorum tenebras & hæretum horrores & dispellat & profliget.*

12. De Sole nuper excogitatum est hoc emblema, quo referebatur splendoribus suis veluti crystallo quoddam percuviens & illumi-
nans, quod demum per reflexum suum in stupā-
diteclum, candemq; reverberans incendebat, cui hæc subdebat Epigraphe: *Vnius splendor, Scipio incendium alterius: Vel mortificat & vivifacit.* Bargagli Portò præterquam Augustinus Hæreticos mor-
tificaverit, abditissimam insuper & obsecrissimam sacra Scriptura loca scientia sua lumine illumi-
nivavit, & vivificavit. Eteom in Exodo habemus, quod Manna ante exortum Solis colle-
ctum, commestibile mihiusne fuerit, neque Israe-
litatum gusti propositionatum. Sol autem ex-
oriens radius suis adeō efficaciter disponebat, ut cujuslibet gustui suave esse videtur: *Cum que incaluissest Sol, liquefiebat. Sacra Scrip- tura magnam habet cum Manna similitudinem,* ibid. q. 11. sequidem omnis saponis suavitatem in se con-
tinet, adeō ut in ea quilibet inveniat cibum in-
clinationis sua gustui convenientem, dicique proinde

proinde de ea possit : quod sit omnibus omnia.
 Hæc autem priusquam myticus Sol Augustinus
 nascetur dura , id est, ad intelligendum
 difficilis erat, ut proinde eum audientes dicerent:
Ioan. 6. v. Durus est hic sermo , & quis potest eum audire?
16.D. Id est iuxta Chrysostomi expositionem difficulter
Chrys. in susceptibilis , superexcedens eorum imbecillitatem .
Cat. D. Verum enim verò postquam Sol noster
Thom. ib. Augustinus ingenii & scientiae sue radius lumen
f. 298. veramque Scriptura intelligentiam nobis sub-
col. 4. ministravit, eadem facta est omnibus suavis clara , & intelligibilis . O quam id bene intellexit
S.Th. à. S. Valentinus Ecclesiæ Archiepiscopus , cum
Villa. in ait: Fides enim erat quodammodo adumbrata, non
con. D. P. solum erroribus Hereticorum, sed etiam verbis &
Aug. Pet. eloquentia Catholicorum, quibus magis cura fuit
Blessem. t. cœli & ornata quam distincta loqui; ac proinde
12. Bibl. quod in qualibet fidei materia sentiendum esset,
ver. PP. non tam erat in aperto, sed Augustinus prius ca-
f. 884-885. pit Catholicas veritates enucleare, & ad scholasticam formam redigere, docens, quod in quolibet fidei mysterio sentiendum, quid ad objecta respondendum esse.

13. S. Jonnnes Evangelista Deum vidit in Throno gloriose Majestatis suæ sedentem, atque in dextera librum quendam tenentem scriptum tam intus quam foris. Et vidi in dextra sedentis in throno librum scriptum, intus & foris signatum sigillum septem. Porcè per hunc librum Hier. Orig. facili Expositores Scripturam intelligenti & Rup. Ab. præcipue quidem Thomas de Villa Nova cum S. Th. à ait: Liber iste est Scriptura sacra scriptus intus Villa nova propter mysticos sensus, foris propter literalem, sign. conc. de B. natus septem sigilli, id est, septem excellentes V. M. f. 334. in Scriptura contentis, quæ sunt: Sententiarum profundissimas, sensuum multiplicitas, figurarum varietas, rerum incomprehensibilitas, mysteriorum obscuritas, Tropologiarum suavitatis, infallibili veritas. Ecquis autem librum hunc aperte presumet eundem declarando, verisque expositionibus illustrando? Quis est dignus aperire librum, & solvere septem signacula ejus? Ecce tibi in promptu responsum: Nemo inventus est neque in celo, neque in terra. Itane ergo ne vel unum inventire possibile fuit? audie Joannem qui subdit: Et vidi in medio seniorum Agnum stantem. Sed quid facientem? Accipit de dextra sedentis in Throno librum, & aperuit, & cum aperuisset &c. Hic igitur Agnus est, qui librum aperuit. O quam bene! Seniores sunt sanctæ Ecclesiæ Thologi: In quorum medio Agnus quidam stetit, quis antem est hic Ag-

nus? Agnus hic sanctum denotat Augustinum hic librum aperuit, doctrina sue lumine com illuſtravit, cumque tot gemmis, preciosissime monilibus, quorū eum characteres scripsi, complebat. Et quidem id ipsum sanctus quoque Anselmus in suave voluisse videtur, quando dixit: Eius est Augustinus quem Dominus ex hoc erudituit, & in toto orbe terrarum Legū Dilectum & Legiferum Principem fecit, & dedit natus Amoris fôrvensis librum atque aperiendū. Cognitum igitur magno Parti Augustinus applicaverunt, ingeniosum hoc Epiphaphium, qui dicit quod septem, qui totum scibile scrivit, id est, qui das, id est, licet novum & vetus Testamentum, scriptum id est septem artes liberales: qui totum scibile suvit, quia nulla uocum fuit lapicula aut formata professo, quam eo intellexerunt aut docuerunt, quamque tanquam profundiissimus Magister faciliter & claritate sua non illustrat: alaque doctrina, qua Theologia sue radius quam fuit illustrata dicere potest, quod solare horologium Soli, nimisrum: ni aperit, non aperior. Etenim incredibile est quacumque Augustini calamus scriptetur, sive in favorem Catholicorum, sive in fiducia confessionem, sive ad scilicet patram explicandam, sive ad docendas scierias, sive ad profligandū inuides, sive denique ad Hereticos confundendos; quod S. Valentinus Archiepiscopus cum stupore considerans dicebat: Est mirum de hoc pontifice quod tantum librorum congeriem scripsit: Quando obseruitur, quod dictabat: Quando meditata dicitur, tunc dilatatur, quod dictabat: Quando meditata dicitur, tunc dilatatur, quod dictabat: Quando meditata dicitur, tunc dilatatur, populo publicatur, proponitur, quando recitat, quando dormebat, quando comedebat, quando a populo super negotia judicabat, quando officia particularia exercebat? Denum vero concludit, quod si hominem aliquis nascetur, qui opera ejus non intermissione legere inciperet, si talis legatio finem facturus non esset, quantumvis longam vitam viveret: Vix diuina unius hominis vita, nimisrum tamen quidem est, sufficit ad eodem legendos, & valuit ipsa inter tot negotia ad eosdem scribendos. Unde Theodolphus Tauricensis Episcopus subjungit,

Mentitur qui te totum legisse fatur,
 Aut quis cuncta tua lector habere potest.
 Namque voluminibus mille Augustinus re-
 fulget,
 Testantur libri quod loquor ipse mihi
 Quamvis

P. Pet.
Damia.

Th. I.

Erod.

v. 19.

Pollen.
decide.
Tenui.
ratio.

Temp.

PP.

sub

D. II.

& b.

Quamvis multorum placeant volumina, libris
Si Augustinus adest, sufficit ipse tibi.

14. Nequeo O optimi Auditores, ulterius pro-
gredi, nisi prius subsistam ad admirandum dexte-
ra sanctissimi Patris nostri digitum pollicem: di-
gitum, qui tot chartas atramento rigavit, tot vo-
lumina impletit, tot libros scripsit: Digitum a
Deo datum: digitum unde majora Theologiae
flumina scaturierunt, quam pede Equi Pelagii
emanarunt, a quatuor Poëticarum rivi: Digi-
tum, qui sustentaculum est fidei, sapientiae clavis,
lingua Evangelii, verbi scripti Interpres,
Secretarius denique sanctissime Trinitatis. Ete-
niam si Cardinali Damiano de digito Doctoris
Angelici dicere licet: *Eactus est Magister Mundi*,
majori utique iure de Augustino digito dicere li-
cabit, *Factus est Magister universi*. Referat Plinius
statuæ Solis pollicem, machinæ quandam (qui à
Caretæ dicitur) adeo vastam fuisse, ut unius ho-
minis brachii difficulter potuerit circumdari:
Pauci pollicem ejus amplectuntur, majores sunt di-
gitæ, quam plereque statuæ. Etenim quis unquam
cap. 7. digitus aliqui poterit magnitudinem digiti
sancti Augustini, si loquamude magnitudine,
sive de quantitate virtutis? Digi*ti nimis, de*
quo hæretici confusi & profugiti replicate pos-
Exod. 8. sunt, quod olim dixerit malefici Phœtonis, *Dig-*
v. 19. *gitus Dei est hic.* Digi*ti inquam, qui immorta-*
litas auro deaurati merentur, plusquam ca-
pilli Paulæ, quos Nero deaurati procurabat.
Sic equidem, quod si Alexander Magnus
hanc nostram vixisset æatem, in scrisio opu-
lentissimo, quale inter Cyri Ipolita inveniri po-
tuerit, collocatus fuisset loco Iliadis Homeri
i per æstansimum pollicem Augustini. Ac
proinde felicissimam te meritio pronuncio
civitatem Montis Ilcini in Tuscia, cuius depo-
sito Deus monile adeo pretiosum, imo the-
saurum opulentissimum, qui in sanctæ Ecclesie
sæzæ arato reperi*re* ulpiam potest, consignavit
nimis digitum sanctissimi hujus Patris, de
quo loquitur. Et quidem meritissimo iure
is tibi consignati debet*be*c*on*sider*an*d*eu*nd*us*, si quidem Mons Ilcinus olim à nonnullis Mons Lu-
cinius dicebatur, quod semper ab humilitate ter-
rena, & ignorantia tenebris fuerit alienus, ac
proinde maxime idoneus in cuius vertice digi-
tus hic refidet, ut Sol quotidie luminosi sui
splendoris tributa penderet, conterentque ei
stellæ Coronam. Porto electio digitus cuiusdam,

maxime dexteræ pollicis, confirmatio est fidei in-
violabilis, qua vobis O Incola Ilcinei! Augustinus se obstringit, futurum se in omnibus
occurentibus casibus fidem velutum apud DEUM protectorem. Videor itaque mihi vi-
dere Augustinum veluti novellum quandam Mercurium in vertice Montis dexteram exten-
dentem, qua tibi veluti Deus quidam virtutis
viam communiqueret, non ut Athenas pervenias,
sed ut ad gloriæ immortalitatem perducas.

15. Duos præcipue Solis effectus experimentum;
lucem nimirum & calorem, eoque præcipue co-
tempore persenscimus, quo Sol est in meidie,
unde natus est symbolum è luce ardor, vel, hinc
splendor & ardor, cumque doctrinæ splendor ta-
lis fuerit, quem haec tenus à me descriptum au-
ditis, charitatem suæ erga Deum & proximum
fervor nequaquam minor extitit. Lege divina no-
bis præcipitur, ut proximum nostrum sicut nos-
metipos diligamus, neque ulterius eum diligere. *Matt. 22. 39.*
obligamus: *Diliges proximum tuum sicut te ipsum.*
Veruntamen Augustini Charitas adeo fervens
fuit, ut proximum suum, plusquam semetipsum
dilexerit, non obstante quod facta Theologia *D.Th. 22.*
nos doceat, quod homo ex charitate debet magis *q. 26. a. 4.*
diligere seipsum, quam proximum. Etenim Epis-
copus Hypponensis erat, quando ex publico
Ecclesiæ umbone populo suo prædicans ex-
mia charitatis fervore accessus, hisce eum
verbis alloquebatur: *Quid volo, quid deside? Ex S. Th.*
ro, quid cupio, quare hic sedeo, quare loquor, à villain
quare vivo, nisi hac intentione, ut simul om. conc. D.
nus in eternum vivamus? Cupiditas mea est; P. Aug.
honor mens ille est, gaudium & possesso mea
ista est. Quasi dicaret, nihil adeo in votis
habeo, quam ut omnes simul salvaremur, &
in Paradyso nos deinceps revideremus, hac
summa est votorum, quæ à Deo exopto, quæ
que à vobis desidero. Advertendum tamen
vobis est, quod si culpa vestra desiderium meum
vanum redderetur, vos quidem animas
vestras perdetis, meam autem ego salva-
bo: *Si me non audieritis, si tamen non ta-*
ceruo, liberabo animam meam. Verum audi-
te quod sequitur: sed (*O verba proculs stu-*
penda:) *Nolo esse salvus sine vobis.* Quasi di-
ceret: *O ovicula mea, tantus est, quo ego*
tanquam Pastor erga vos feror, affectus, ut si
Deus per suam gratiam salvare animas meas
vellet, non vero vestram, responsurus uti-
que ei essem, vel omnes, vel nullam salva-
si enim

Paoletti Sanctorale.

si enim oīibus meis Paradysum donare tenuis, eumque mihi soli dare intendis, pro hac gratia gratias tibi refo, nolo esse salvus sine vobis. Credo equidem Augustinum amore infatuatum esse, certum enim est cum per Charitatis excessum aliquod sibi adscivisse delirium. An enim

D Th. in
quodlib.
g.7.art.
f.872.
idem.1.2.
q.26.a.4.

salutem prætermittere pro aliena? vel quod nemo tenetur, nec debet pro salute spirituali totius mundi, velle carere gratia & amicitia Dei? Et du dicas, ac aperte protestatis: Nolo esse salvus sine vobis?

16. Suspensatidis velim O Auditores intentum sermonis Patris nostri, illudque certo cuidam casui, qui sancto Petro Apostolo evenit, applicate, hic enim dum in Monte Thabor quasi in quadam gloriæ Paradylo, abs Divinitatis splendoribus & Salvatoris vultu emicantibus & resplendentibus beatificatus cōsisteret, celesti Magistro suo dixit: Domine, bonum est nos hic esse: si vis, faciamus hic tria tabernacula. Quali dicere vellent, Domine ut hac præsenti gloria frui possimus, sit nobis perpetua in hoc monte commratio. Etenim S. Marcus verba S. Petri obseruat, & non obstante quod is Magister ejus esset, eum imprudentia redarguit dicendo, non enim sciebat quid diceret, cui quoque opinioni S. Lucas adhæceret cum ait: nesciens quid diceret. Verum dicat hicalquis, que est hæc Evangelistarum in reprehendendo Petro temeritas? nunquid Apost. hic mundum deaderabat deserere? Domino suo adhærente? spiritualibus bonis frui? quid in his omnibus culpa latet? responder Abul. quod S. Petrus inter glorias splendores constitutus de semetipso solo sollicitus fuit, de aliis vero consolabiliis nec non & Apostolis reliquis absentibus nequicquam curavit, erravit Petrus, quia ab hac societate felicitatis excludebat reliquos discipulos nam si in monte illo semper manaret, ipsi soli fruerentur gloria claritatis Christi & ceteri Apostoli nihil viderent, & hoc erat contra charitatem. Idipsum quoque S. Paschafius confirmat qui S. Petrum hisce verbis alloquitur. Bonum est nos hic esse: itane bonum existimat in gaudium Domini tui ingredi fratribus & subditis foris relictis? Nec enim aliquid cogitare de his videtur Petrus in quibus Charitas quam maxime commendabatur. Dummmodo Petrus bono illo frueretur parum curabat hujus in aliis iacturam, dummmodo ille inclusus esset in gloria, parum curabat alios discipulos inde emanere exclusos, ac proinde nesciebat quid disseret, neque enim in iis verbis ceterabatur Petri debita erga proximum dilectio, ac prinde bege de

D. Marr.
g.m.5.
D. Lucc.
9.3.34.

Parum se beatum creditur si in via Cœli aeternæ gloria ab hospitalitate pio cœsare officio, & j. in bonis frueretur divinis. Quasi dicieret: Gratianus mihi esset, O Domine si in hoc mundo diutius vivere possem, idque ex hoc unico duxit auctoratio, ut hac ratione hospitalitatis officiis operari possem, prout haecenus assidue feci. Quid si autem mihi ex hac vita per mortem intervenientem migritate suoque tempore Paradyli gaudiis perfusi præcepferis, protestor quod mihi non videbor perfecte beatus, nisi pariter mihi concesseris, ut in actibus charitatis erga proximum tanquam pater pauperum & egenorum exercitare me possum: Parum se beatum creditur ergo. Verum enim vero duas in hoc Chrysologii effato difficultates invenio: Primo enim non video erga quos Abraham in celo exercere misericordiam potest, cum in celo nullius rei sit egestas, nec ullæ locum habere possint miseria: Non enim, neque stent amplius, neque dolor erit ultra. Quia ponit futura ibi sit omnis felicitatis abundans. Fons erit qui respondeat Abrahamum ibi de symbolo cutum esse. Veruntamen nec hoc die posset, quia in Limbo nulla fruebatur beatitudines, idque si de Limbo intelligentus esset, Chrysologus utique minime dicturus fuisset: Parum se beatum credidit.

Abul. in
Matt. ib.
q.26.73.

Parum se beatum creditur si in via Cœli aeternæ gloria ab hospitalitate pio cœsare officio, & j. in bonis frueretur divinis. Quasi dicieret: Gratianus mihi esset, O Domine si in hoc mundo diutius vivere possem, idque ex hoc unico duxit auctoratio, ut hac ratione hospitalitatis officiis operari possem, prout haecenus assidue feci. Quid si autem mihi ex hac vita per mortem intervenientem migritate suoque tempore Paradyli gaudiis perfusi præcepferis, protestor quod mihi non videbor perfecte beatus, nisi pariter mihi concesseris, ut in actibus charitatis erga proximum tanquam pater pauperum & egenorum exercitare me possum: Parum se beatum creditur ergo. Verum enim vero duas in hoc Chrysologii effato difficultates invenio: Primo enim non video erga quos Abraham in celo exercere misericordiam potest, cum in celo nullius rei sit egestas, nec ullæ locum habere possint miseria: Non enim, neque stent amplius, neque dolor erit ultra. Quia ponit futura ibi sit omnis felicitatis abundans. Fons erit qui respondeat Abrahamum ibi de symbolo cutum esse. Veruntamen nec hoc die posset, quia in Limbo nulla fruebatur beatitudines, idque si de Limbo intelligentus esset, Chrysologus utique minime dicturus fuisset: Parum se beatum credidit.

D. Pasch.
je: Itane bonum existimat in gaudium Domini tui ingredi fratribus & subditis foris relictis? Nec enim aliquid cogitare de his videtur Petrus in quibus Charitas quam maxime commendabatur. Dummmodo Petrus bono illo frueretur parum curabat hujus in aliis iacturam, dummmodo ille inclusus esset in gloria, parum curabat alios discipulos inde emanere exclusos, ac proinde nesciebat quid disseret, neque enim in iis verbis ceterabatur Petri debita erga proximum dilectio, ac prinde bege de

credidit. Secundo non video quomodo Chrysologus de Abraha dicere potuerit: *Parum se beatum credit*. Beati namque Deum videndo, non possunt non esse summe beati, cum enim Deus sit quidam omnis boni epilogus, & objectum nostræ voluntatis, necessarium est, ut Beati illum summo cum animi conatu diligent, indeque perfecta quædam beatitudo formaliter resulteret, ad eum modum, quo quando potencia visiva bene est disposita, ipsumque objectum illuminatum est & visibile, illud non videre non potest. Quomodo igitur Chrysologus dicere potuit: *Parum se credit esse beatum?* Clarius id edicam: adeo servas erat ejus, ad praestanda egenis charitatis officia desiderium, ut si in calo hoc suo fuisset desierto frustarius, nequam se perfecte beatum censere potuerit: *Parum &c.* Et quidem observandum est, quod in calu suo ipse subtrahenda fuisset omnis exercendæ erga proximum charitatis occasio, Abraham non fuisset reculaturus beatitudinem, sed solum le minus beatum exilimasset: At vero S. Augustinus paratus fuisset ad hoc ut e Paradyso absolute & simpliciter excluderetur, privareturque totali beatitudine, ob servetrem erga proximos & gregem suum amoris dilectionem, ac proinde dicebat: *Nolo esse salvator sine nobis.*

18. Nolo hoc loco referre quod domus ejus hospitiale pauperum fuerit, quod inopes & egenos summa cum benevolentia receperit, iisdem vicuum subministravit, de eorum quoque amictu sollicitus fuerit, imo nimia charitate accessus iisdem pedes lardidos lavavit; unde factum est, quod ipsiusmet Fili: Dei incarnati pedes quoque ablucere meruerit, qui in forma paupertis meadicti simip rogigando eum convenit, qui etiam sanctum Patrem nostrum tanto cum affectu ad pedes suos prostratum ceteros, magnopere celebravit dicens: *Magne Pater Augustine hodie meruisti videre filium Dei in carne. Magne Pater. At in quo adeo magnus exstitit! In cunctis virtutibus, præcipue vero in charitate erga proximum.* O igitur vere magna Augustinum! O solem fulgidissimum! Hinc splendor & ardor.

19. Hugo Cardinalis circa capillos Magdalæ quibus Redemptoris nostri pedes lachrymarum imbre humectatos abstulerit, gravem quandam ponderationem instituit, dicens: *Maria Magdalena riga viis lachrymis pedes Domini, id est, compassa est pauperibus, & capillis suis tergit, hoc est, refrigerium attulit eis de suis superfluis.* Capillatura namque quædam est corporis superfluitas; quibus verbis inferte voluit, ipsam egenis atque pau-

peribus charitate suadente, iis succurrisse substantias, quas sibi cognoscet, est superflua, at vero Augustinus ex charitatis suæ excessu mendicitati & egrediari proximi sui subveniebat non adhibendo capillos, id est non impendendo illud quod libi superfluum erat, sed utendo eo quod propriis erat usibus necessarium, sive que Episcopali mensæ debitum, redditibus se Ecclesiasticis privando, ut Christi pauperibus subvenire posset: Unde ad tantam est egreditatem redactus, ut nihil ei praeter solum pauperibus aliquid ex solo Dei amore ergandi desiderium superfluerit, ac proinde vasa sacra aurea & argentea stragebat, eaque confacta particulatim erogabat pauperibus, ut eorum posset calamitatibus mederi: *Tanta benignitas fuit in festo 8. pauperes, ut cum non esset alia facultas, sacra vasa P. Aug. frangeret ad eorum inopiam sustentandam.* Ad veram solis imitationem, qui veluti charitativus luminosus thesauros suos tetricæ necessitatibus impedit.

20. Cum igitur tanta fuerit ejus erga proximum charitas, facile conciceret possumus longe majorem fuisse ejus erga Deum amorem. Nolo hoc loco recensere cor ejus amoris fulmine vulnératum fuisse: *Vulneraverat charitas Christi cor ejus, & gestabat verba ejus in viceribus, quasi sagittas acutas.* Et ut B. Jordane de Saxonie scribit: *B. Iord. Quoties sancta Trinitas coram eo nominabatur, vel de Saxon. liber coram eo de Trinitate expandebatur, quasi vi- fer. 49. de taliter exultabat, cuius simile de nullo alio fando di- Sanctis.* Citer. Et insuper addit: *Singulis annis in festo San- dissime Trinitatis cum Missa cantatur, & cor super altare ponitur, mox omnibus intuentibus se cor mo- vere incipi, quasi picea in aqua.* Verum dicatali quis, quod si cor illud exanimi Augustini vitata non habet, quomodo exercere poterit operatio-nes vitales? Pro respouione sequens commo- dissime serviet historia: Etenim de Marco Anto- nio legitur, quod dum moribundus esset, jam que immobiles, sensibus omnibus amissis, cunctisque spiritibus vitalibus deflatus in lecto ja- ceret, per omnia corporis membra mortis pallo- re suffusus, vitaque ejus quæ in procinctu erat ad Plut. in emigrandum, nihil praeter solum auditum reli- M. Ans. fol. c. 49.

ferebatur amorem haud obscure conjecturabant. Unde cum similes quoque effectus in S. Augusti corde sele evidenter prodiant, ex iis veluti minime obscuris argumentis conjicere possumus ardentissimum ejusdem erga Deum trinum & uniuersitatem.

21. Scio equidem quod Jacob amoris sui quo Rachelem desperabat, difficile & arduum specimen ediderat, quando nimis lapidem quo putes clauderatus levando sustulit, ad quem alias movendum omnium circumviciorum pastorum vires conjunctae requirebantur: *Hoc fuit propter amorem Rachele consobrinam sua, cui complacere volebat,* inquit Abul. Simile quid David ex amore Michol adactus operatus fuit, quando in singulare cum Goliath gigante certamen descendit: *Pugnavit David non cupiditate honoris, sed amoris, ut eam quam amaverat in uxorem Regis filiam obtinere.*

Abl. 16.

Idem.

Exod. 32.

v. 31. u.

35. 27.

*impulsu amoris difficillimus conatus consummandis sele accinxerat, magnus ramen Dei Propheta Moyses longe majora amoris specimina edidit, dum impossibilia tentavit, urgente eum ingenti illo quo erga populum suum ferebatur amore. Quando enim Deus commisum sibi populum propter commissam idolatriam castigare decreverat, hic vir Dei dixit: *Aut dimittet illis hanc noxiam, aut dele me de libro in quo scripsisti. Impossibile erat ipsum libro vite deinceps deleti aliquando posse, liquidem in eo spiritus erat, simpliciter & absolute, & non secundum quid, vel ex gratia quam habebat hic & nunc, sed ex predestinatione.* Amor enim impossibilitatem nō imere considerat: *Amor non recipit de impossibilitate solatum:* At vero Amor Augustini quo erga Deum ardebat, super omnem cuiuslibet amantis amorem triumphat. Id quod ex doctrina S. Th. clarę & perspicue demonstratur. Quærit enim hic S. Doctor, an quando Lucifer dixit: *Super solium Dei exaltabo solium meum, & similis ero altissimo,* proprie desiderari se Deum fieri posse? Et responder, quod similem esse Deo, duobus modis considerari possit: *Vel quantum ad similitudinem, vel quantum ad equiparantiam inenitatem.* Lucifer se Deum esse desideravit primo modo, non vero secundo modo, quia hic erat impossibile: *Et contra naturale desiderium; Est enim unicuique naturale desiderium ad conservandum suum esse, quod non conservaretur, si transmutaretur in alteram naturam.* Unde repuratur impossibile, quod entitas aliqua inferiori gradus & ordinis possit appetere superiori na-*

ture gradum, quod utique fieret, si homo consideraret per equiparantiam esse Angelus, ut Angelus cuperet esse Deus. Hac igitur doctrina fundamenti loco supposita, charitatis D. Angeli fabricam deluper & disceceris. Cum sanctus hic Patriarcha in Oratorio suo genitrix coram Crucifixo sublisteret, divinam inde resonans vocem audivit sibi dicentem: *Augustinus amas me & cui eum S. Petro confessus respondebit: Tu quis es Domine, quia anno te. Cumque Dominus intercessione replicaret, si amas me, quid facias pro me?* met stupendam omnino mox subintulit confessionem dicens: *Stego forem Deus & tu Augustinus, omnino vellim ego fieri Augustinus, ut in te laudes Deus.* Attende oblecto Auditores, quidam sibi Augustinus faecere voluerit in argumentum optimi affectus in Deum. *Este Deum est habere entitatem quandam immensam, illimitatam, & infinitam: E contra vero esse Augustinus est habere entitatem quandam finitam & terminatam.* Nullares, inquit Angelicus, qua est in inferni gradu natura, posset appetere superiori natura gradum. Veruntamen Chaitas S. Augustinus erat, ut promptum se atque pacatum exhibet ad faciendum pro Deo suo, ea que impossibilia erant: si quidem si fuisset ordinis superioris & infinitus, id est, increati & Divini, eligere volebat sui non esse, esseque suum Deo si is Augustinus fuisset, dati sibi auctem entitatem, ordinis inferioris & finiti vendicare, & ex creatorie creatura fieri decreverat. Cum igitur impossibile sit, quod Angelus esse Dei appetere possit, hoc enim ita jacutatur eniatis propriis, littera finita nequam posset, manifeste sequuntur quod Chaitas erga Deum, que ei suavit etiatis entitate in creato & infinita, creatam & finitam sibi adficeret, cum ad actiones quasdam adegerit, impossibilitatis terminos excedentes & prolixi impossibilis: *Omnino vellim ego fieri Augustinus, ut in te laudes Deus.*

22. Porro Chaitas in eo ardenter adeo ferebat, ut ne quicquam de Chaita habeat sibi videtur. Unde coniuvio instantissime Domino, ut eam sibi concederet, & concessam adargueret, supplicabat: *O Amor qui semper seruus & nunquam tepeſis, accende me, ascendat inquit a te, ut torus diligam te. Minus enim te amar, apergit enim aliquid amat, quod non properat a te. Non possum, nec debeo, nec volo aliquid praeter te amare, aut certe si extra te quipiam diligam, in ordine ad te solum id ipsum diligere: O Amor qui semper ardis, D. I. natus.*

D.P. Aug. & nunquam extingueris, dulcis Christe, bone Iesu, in manu tuis accende me totum igne tuo, ut rotus dulcedine amoris tui plenus, tuus flamma tua Charitatis vaporatus diligam te Dominum meum dulcissimum & pulcherrimum. Etenim sicut es qui amat, in objecto amato vivere & mori vellet, ita quoque Augustinus dicere solebat. Inter Crucifixi Redemptoris mei brachia mihi vivere dulce erit, & mori suave: Inter brachia salvatoris mei & vivere volo, & morte cupio. At vero Auditores, natura ita nobis comparatum esse scimus, ut quando Sol est in meridi, id est, in summo fervore sui gradu, in quo Augustinum Solem mysticum jamjam constitutum esse diximus, viator sive peregrinus subsistere solet & quiescere; ideo quoque tempus nunc est, ut vos diu me auscultando defatigati, respirando quiescatis, ego vero loquendo laetatus, raeendo non nihil subsistam, ut quod reliquum est laudum D. Augustini absolvere possum.

PARS SECUNDA.

23. Q Vasis Sol resplendens fuit in occasu per profunditatem humilitatis, quam eo quod adeo heroica sic valde ostupescerat sanctus Archiepiscopus Valentinus, quia Ardens ille furum peccatorum historiam scriptis, quam alii solent gloriarum suorum gloriosam historiam posteris in sui memoriam legendam reliquere. An non enim inaudita humilitas fuit propriis manifestare imperfectiones, easque in libris descripsas publico omnium conspectui exponere, ut quilibet peccatorum suorum censores fiant & arbitrii. Imo vero quod plus est: Neque ambitionis quisquam in gloriam affectavit, sicut ille contemptum: At vero quid Deus circa humilem hunc Dei virum disposuit? Sed Deo disponente accidit illi, ut unde voluerat dejet, inde amplius laudareetur & vertetur in gloriam. Et quod disponebat ad suaditionem, & unde voluit fieri contemptibilis, fieret inde amplius admirabilis.

24. Magnus ille Pontifex Gregorius in Augustino nullam virtutem adeo admiratur, quem admodum ejus humilitatem: Vir iste magnus in virtutibus suis, mibi certe sublimis apparet etiam in peccatis suis. Merentur in eo qui volunt Castitas continentiam, mirentur integratatem iustitia, mirentur uicera pietatis, ego non minus admiror confessionem humillimum peccatorum, quam eotum sublimia gesta virtutum. Porro sapientemto

D. Theod.
in Gen. c.
6. n. 8. f.
14. col. 1.

Petr. de
valde ser.
7. de Nat.
S. Ioan.
Bapt. fol.
243. col. 1.

noster, magnam effecit, non jam Jovis statuam, sed Augustini personam: *Magne Pater Augustine*, quasi diceret, vel ab hac positura magnitudinis non dimovetur, aut vero si in aliquam partem sit movenda, in humanitatis profunditatem utiq;

D. Petr. contendet. Siquidem verius sum est quod Chrysostomus assertus dicens: *Devotus animus insulsus beatus annus*. neciorum crescit ad obsequium, augetur ad gravem. M. for. iam, non ad arrogantium proficit, non ad superbiam 142. 488. consumescit. Unde Augustinus velut Sol mysticus in fine ser. ad humilitatis Antipodas semper inclinavit.

26. Nequaquam Deus olim permittebat ut in facio Templo sculptilia erigerentur, vel pictura delinearentur Solem repräsentantes. Unde cum in templo Hierosolymitano currus quidam esset in quem Solis statua deposita erat, quæ in dextera spicarum manipulum, in sinistra vero vas aqua plenum deferebat, pro quo curru trahendo Iudeæ Reges multos miserant equos, de quibus Cajetanus dicit: *Fuerunt equi naturales adducti à regibus ad trahendum currum Solis*. Rex Josias munimè ignorans quantopere Deus Solis simulachra in templo suo erecta abhorceret, currum illum una epius statua & equis è templo amoveri, currumque igne comburi iussit: *Abstulit equos quos deceperat Reges Iuda Soli in introitu Templi Domini subdit*. Et Cajetanus subdit: *Currus ipse subiungitur combustus, equi autem ablati*; ne scilicet Sol eo in loco, ubi verus adorari debebat Deus, veneracionem aliquam haberet. Quia etiam Ægyptii Solis statuam in templis suis conservabant supra Crocodilum (qui aquæ symbolum refert) in navi collocatam, veluti dictæ navis naucleum, ideo Deus Nabuchodonosori præcepit, ut statuam illam in terram dejici & prosterne faciat, prouti Hieremias Propheta nobis recenset: *Conteret statuas domus Solis que sunt in terra Ægypti*. Spectabatque hoc Dei mandatum eo duntaxat, ut nec Hebrei, nec Ægyptii ad Solem veluti Deum adorandum venerandumque converterentur. Id quod magis inde corroboratur, quod scilicet porta Templi Salomonis versus orientem respexit, idque duabus præcipue de causis, primo scilicet ut mane in ortu suo templo radiis suis ingrediens, paulatim & pede de tim altari approximat, Deum adoraturus, eundemque verum creatorem suum agnitus. Secundo ut Hebrei Templum ingessi, & coram altari genua sua flectentes, dorsum suum Soli obverterent, ad contestandum, quod Solem nequam tanquam Solem veneraretur aut te-

cognoscerent. Observandum autem est hoc loco Solem apud antiquos duobus modis representatum fuisse. Ægyptii enim Solem supra Crocodilum quendam, qui aquæ symbolum est, & in navi mare fulcante collocabant. Hebrei vero curru per terram discurrente evanadem posse sollebant, per hoc innatas violentes, Solem tenet marisque Dominum obtinente. Pingebat quoque illum una manu spicas, altera vero vas aqua plenum portantem, ut per hoc agnoscetur rex Deus, qui homini de omnibus propria, que quotidiana: ejus sustentatione sunt necessaria. Verum enimvero nimis est haec temeritas & presumptio, inquit Deus, adhuc igitur confitit Josias Rex & superbum, hoc solis simulacrum una cum currus & equis è templo ejiciat & eliminet: *Abstulit equos quos deceperat Reges Iuda in introitu Templi Domini*, Nabuchodonosorem quoque Regem in Ægyptum ablegat, eique praecipit, ut *Conterat statuas domus Solis que sunt in terra Ægypti*, ut scilicet per hoc demonstret, quod Soli nullum in templo suo locum reile permittere: at vero si haec ita se habeant, cur igitur deinceps permittit & vult, immo maximopere sibi in eo complacet, quod in eodem templo in statu veri solis cuiusdam mystice comparet Augustinus, immo ut idem Sanctus Patriarcha Avellino titulo honoretur, qui idem significat quod Sol, nec contradicit, si Solis titulo appelleret & insigniatur: *Quia Sol refulgens, scilicet, id est, Augustinus refulgit in templo Dei*. Vite etenim Sol quidam est qui in dextera spicas, id est, panem, amma scilicet sustentationem, aquam vero doctrinæ in sinistra defert: *Tu de verbis Salvatoris dulcem panem conficias, ecce spicas & panem: Et impinas potum vita de Psalmorum nectar*. Ecce quoque aquam doctrinæ. Tanquam Sol Crocodilum infideli qui symbolum est aquarum: id est, Lachrymarum affectuosissima matris sue Monicae; & Nauclei Officio suagunt, dum Peruviam Ecclesiam scilicet doctrinæ sua rem governat: *Tuam in horum mari naucleam Augustinus in proximè gubernavit*. Et tamen Deus Solem hunc anno Augustinum in templo suo effulgere permittit? Imo vero, nec mirum, quia tantum plus quam mille Soles resplendebat, ob hoc ramenæ quoque effetur aut turgido fastu extollere, ut tanquam verus Sol haberi aut honorari vellet. Imo ut dicimus, expresse protestatus est quod si ipse Deus esset, paratus esset ad exundam omnem Divinitatis excellentiam, non tamque vi-

lem humanitatem amplectendam, ut Augustinus fiat. Quid igitur vobis, ô Auditores, videot? Nunquid Augustinus Sol est ad humiliatis occasum inclinans? *Quasi Sol resplendens.*

27. Sol merito dicitur Augustinus, quia Sol apud Ægyptios sapientiae symbolum fuit. Quem

SERMO VIGESIMUS OCTAVUS
IN FESTO
NATIVITATIS BEATÆ
MARIÆ VIRGINIS.

Liber Generationis Iesu Christi, filii David, filii Abraham. Matth. cap. 1.

1. **C**ertissimum est, nec potest experientia cuiquam suggerere contrarium, quod opera ab omnipotenti dextera, ab illo inquam supremo artifice, qui infinita sapientia sua cuncta regit & gubernat, producta sunt ob inventionis raritatem singularia, ob artificium eximia, incompatabilia ob magnificientiam, ob excellentiam gloria, celebria propter magnificientiam, ob pulchritudinem summe admirabilis, que proinde expressæ se causa cuiusdam omnipotentis, infinitæ, & immortalis veros naturales & legitimos partus esse contestantur: ac proinde mera vanitas ne dicam fatutas futura effet, si quis illorum operū præstantiæ comparare vellet, vel Herculis columnas, vel Apellis lineas, vel Zephyri uvas, aut vela Panthasi, vel Androcidi tritones, aut Dædali statuas, vel Dionis turres, vel Ptolomæi pyramides, aut Myrmidis quadrigas, vel denique Archimedis sphæras. Licit enim hæc vera sint artis miracula, mentisque humanae prodigiis partus, ad naturam invidiam elaborata, at tamen si cum æterni & omnipotentis Factoris operibus comparentur, respectu vastissima hujus mundi machina totidem esse videatur puncta indivisibilis, totidemque nocturnarum tenebrarum horrores, si illa ex opposito claritatis pulcherrimi Solis collocaveris. Nunquid enim quidam stuporis magnes, divinorumque prodigiorum miraculum est pulcher ille, opulentus & magnificus mundi globus, de quo S. Augustinus

scribens affirmat: *Visibilium omnium maximum D.P. Auctus mundus.* In quo Cœlum & terra taliter ingess. lib. 11. ter se de pulchritudine certant, ut nescias disceptare. *De Civitate, an cœlum novus quidam horrus sit ex iste Dei c. 4. t. his floribus, an vero terra cœlum quoddam sit ex ss. f. 92. col. floribus veluti stellis exornatum.* Adhac si ope. 2. ra ex mente docti Mirandulani tanto præclarior. *Io. Fran. 10. Pic. Mi. eleganti diversarum partum dispositione, haud raro. de dubie inimitabiliter excellentia etat Dei ope. appet. pri- 11. ra, utpote producta in numero, pondero, & men- 12. mat. l. fura.* Considerate etenim ô Auditores & cit. I. c. 3. f. cumspicite, quot eleganter in amplissima uni- 13. versi machina eluceant, quantum decorum in florido paludamento suo lata terra prodat, quantas divitias in humido sinu suo ditissimum continet oceanus, quanta bona sine in celestibus sphæris lateant, vel in gyris sublunari bus commorenatur, quæ omnia auream regi. Prophetæ eloquentiam imitando dicere videntur: *Magna & mirabilia sunt opera tua Domine. Psal. 120.* Opera inquam sine numero, quæ per expressam & 138. licet mutam facundiam Divinæ magnificentie *Ap. 15.* celebrant excelsius: *Quia facit magna & incom- 14. prehensibilia, & mirabilia quoru non est numerus. 16.*

2. Verum enivero si verum est quod Philo- 15. sophi affirman, nimis quod *In unoquoque Metaph. genere datur unus, quod est primus, causa & men- 16. sura ceterorum,* velut inter odores balsamum, Rosa inter flores, inter arbores Cypressus, Leo inter

SERMO VIGESIMUS OCTAVUS

370

inter quadrupedia, inter volucres aquila, Adamas inter gemmas, margarita inter monilia, inter metallam aurum, ignis inter elementa, inter animalia homo, Sol inter planetas, inter Coelos Empyreum, inter Angelos Seraphim, & sic deinceps, si inquam principium illud Philosophorum verum est, exultimo omnino, quod ex toto terum creaturarum numero primus locus primique honores attribuendi sicut magno illi Libro, de quo Matthaeus Evangelista loquitur dicens: *Liber generationis Iesu Christi.* Este enim Liber hic Liber Virginalis in quo verbi incantari Sapientia comprehenditur, de quo Propheta affirmavit dicens: *Liber grandis scriptus styllo hominis.* Liber est de quo scripserunt Epiphanius & Gregor. Nazianz. dientes: *Sola Virgo Maria Liber est generationis Iesu Christi.* Liber est impensis in Typographia Coeli, conservatus autem in Libraria Paradisi. Author qui illum compofuit, Deus est. Dominus possidet me in initio viarum suarum. Scriptus autem est calamo Spiritus Sancti: *Spiritus sanctus superveniet in te.* Quod in eo continetur subiectum est verbum incarnationis: *Et verbum caro factum est.* Chartae ejus sunt septem Virginis Solemnitates, nimirum Conceptionis, Nativitatis, Præsentationis, Annuntiationis, Visitationis, Purificationis, & Assumptionis. Ligatus est Liber hic filo aeterno perpetua cujusdam & incorruptibilis Virginitatis: *Virgo ante partum, in partu, & post partum.* Conectus & cooperatus est non iam ex corio sive ex pergamenio, sed altissimi Dei virtute: *Et virtus altissimi obumbrabit tibi.* Quadranguli ejus sunt quatuor virtutes Cardinales, Prudentia, Justitia, Fortitudo, & temperantia. Signales in eo nodi tres sunt virtutes Theologicae Fides, Spes, & Charitas; vel etiam tres Personæ Divinæ, Pater, Filius, & Spiritus Sanctus: Juxta illud, *Pone me ut signaculum super cor tuum.* Demum vero hodie Libro huic subinscribitur edendi facultas per verbum: Publicetur. Hodie enim Liber iste editur in Lucem: *Hodie nata est Beata Virgo Maria,* idque cum singulatiori mundi jubilo & aplausu: *Gaudium annuntiavit universo mundo.* O Liber obxatis te necitudinem, & humiliatis profunditatem parvulus: *Quia respexit humilitatem ancille sue;* maximus autem & vastissimus ob meritorum eminentiam. *Fecit mihi magna qui potens est.* Grandis fuit Liber iste, sum propter magnitudinem scribentis, sum propter magnitudinem contentorum, sum propter magnitudinem volumini con-

tinentis, inquit P. Jordanus de Saxon. Liber igitur ad hunc Librum pervolvendum accedit Bernardi, Chrysostomi, Ambrosii, Augustini, Gregorii & Hieronymi, me quod amorem libri Frontispicii titulo, qui in Augustissimo nomine constitit, devotè contemplando substat. O nomen gloriosum, exaratum mysteriorum opulentissimum, validumque sacramentorum armamentarium! O Nomen admirabile! O Nomen delectabile! O Nomen gravidum sermoris, & divinum plenum mysteriorum! O Nomus mysteriorum! O Nomen celeberrimum! O Nomen sublimis, & ante tempora universa in Dei praedestinatum compositum, & in tempore digna persona secundum rem convenienter imponitum. Sunt verbi emblematis Ludolphi Cæthul. Enimvero, Auditoris, dum bujus Libri Titulo, id est, nomini Mariae declarando infuso & quam dignum, utile & delectabile sit fuisse declarato, vos obsecro, ut dum illud cum devotione contemplore, vos idiopum cum silentio venerare non desistatis.

3. *Liber generationis Iesu Christi, filii David, filii Abraham.* Libri ab illis preciisque maxima habentur in precio, qui eisdem comparari, sine que humanæ mentis legitimæ partis non minus dilecti & cari, quam unum Genitorum dilectissimi filii. *Libri liboris chariores sunt parentum,* quanto mentis filii praestantiores sunt, quam corporis. *Indicatio in Librariae Ptolomæi Philadelphi Ægypti Regis,* conservabantur quadriginta Librorum millia. *Quisnam diversis ex locis duos* magni studio quesiti, simul omnes aruerint. Se pertenueris quoque Sarmenticus magna virtutis Philadelphiopoulos Septuaginta duo Librorum millia collegerat, quos postea Gordiano juniori donavit, ut potè cuius Patri magno amicitia vinculo confederatus fuit: *Sereno Sarmonico doctrina vix plena ingenitis, duo & septuaginta millia Librorum sufficierunt.* Sybilla Cumana alias Amalthea cognominata novem Libros a se pro bono Imperio Romano regimine compositos (*In quibus erant de se pectores Romana conscripta*) Tibenio Pnico emendatos, obtulit. Cum autem Imperatori vix illum esset, et prestitum pro iis postulatum nimium exorbitare, et ad eisdem sibi comparare tenuens Sybillam abs te ad dimisisti. Quæ mox tres eis conserpatis Libris igne ad tradidit, sexque reliquos pro eodem quodantes Glos postularat pretio emendos eidem. Tybene presentavit; Qui quanto pauciores relatabat, tanto magis ad illos sibi comparandos invitum exhibuit. Ac proinde sepe dicta Sybilla ab Impe-

Isa. 8. 1.

Epiphan.

Greg. Nazianz.

Sap. 8.

Luc. 1.

Ioan. 1.

Luc. 1.

Cant.

B. Jord.

Saxon.

serm. 4. in

n. 157 fol.

2.4. fac.

2. E.

Glo.
sab.
ur.
in
InPr
l. fa
inPr
D. 1
Sen
M
Alb
198
InPr
l. fa
inPr
D. 1
Opf
17.
sl.

ratore iterata vice dimissa, res quoque alios Libros eorum qui reliqui manserant in flamas comburendos coniecit, & cum tribus ultimis, qui illi reliquis exultis remanserant, denuo Imperatorem convenit, cique illos tertia vice vnam exposuit, obtegens ut non habito ullo pecuniarum respectu, idem quod pro omnibus novem poposcerat pretium incunctanter exsolvetur. Unde Imperator admiratione & curiositate permotus, postulatam pro libris pecuniam oumerati jussit, tantundem pro tribus solum libris perfolvens, quantum pro omnibus novem solvere postulatus fuerat. Fueruntque in magna deinceps veneratio semper habiti, & veluti gemmae praestantissimae in Capitolio Romano conservari. At vero virginis hic liber, qui hodie in lucem est editus, suumque Publicerut, et alleculatus, tametsi unicus duotaxat & solus sit, veluti librorum omnium haec tenus editorum præstantissimus, præ omnibus qui olim sive in libraria Alexandrina Ptolomaei, sive in illa Veteri Sarmatici comprehendebantur, eminenterissime præcellunt, utpote in quo majora comprehenduntur mysteria, quam in aliis a Sybilla Amalthea compotis. Ac proinde nulum inventur in toto mundo pretium libro huic æquivalens, siquidem omnibus potior est torius universi thesauris. Pro cuius evidentiis hoc solum dixisse sufficiat, quod Mariae glorioso titulo præfulgeat.

Gloss. ff. 1. Ex nominibus facile devenimus in personarum, librorumque eorumque insignium quatuor in veritatem cogitationem. Unde leges volunt, quod Inf. gloss. qui Bonifacii nomine est insignitus, pronus in Problem, quoque sit ad alios benefaciendum: Ex nomine d. Bonifacii arguitur quod homo benefaciatur. Eadem L. f. 1. si quoque causa Accurtius Gloriosator magnopere in danda de hoc nomine gloriati solebat: Dicit se habere honestum & pulchrum nomen, quod vocetur Accurtius, quia accurrere & succurrere. O quod, & quam profunda sunt quæ in magni hujus libri titulo comprehenduntur mysteria? Maria non unam tantum, sed multiplicem interpretationem habet, inquit sanctus Bernardinus Senensis. Alterius Magnus opinatur, quod quia Matre nomine aliquam cum mari affinitatem habet, ideo Ab. M. c. 17. f. 76. quot in illo sunt stillæ & guttæ, toridem in hoc nomine lateat & converventur gratia: Locus omnium gratiarum vocatur Maria. Sanctus D. Thom. Thomas inquit, quod Maria interpretatur stellæ spose. s. t. maris. Et ratio est. Quia sicut per stellam maris navigantes diriguntur ad portum, ita Christiani A. l. B. Pauletum Sanctorale.

diriguntur per Mariam ad gloriam. Magnus quoque S. Ecclesiæ Doctor S. Ambros. docet, quod D. Ambr. Maria interpretetur Deus ex genere meo, adeo ut i. de insit. hoc nomen Maria idem valeat, quod mater Dei. v. g. c. s. f. In lingua Syriaca Maria idem sonat, quod Domini 110. t. 1. na, ut hac ratione insinuetur, quod habeat do. D. Petr. minium in terra, in purgatorio, & in caelo. Et I. Chrys. ser. diora subiungit: Tanta virtus & excellens est 142. f. rum sanctissimum nomen beatissima Virgo, quod 485. ad invocationem ipsius cœlum ridet, letatur terra, id est. Angeli congaudent, demones contremiscunt, inferni. s. l. de Cons. cept. Deip.

5. Verum enim vero instituamus majori cum industria sanctissimi hujus nominis Anatomiæ. Hoc namque nomen è quinque literis componitur, quarum qualibet mysteriorum gravida est, Quævis etenim litera hujus nominis Maria Ezech. 28. lapidem quandam pretiosum mihi referre videatur. Per M. significatur Margarita, per A. Adamas, per R. Rubinus, per I. lapis, per A. denique Amethystus. Unde glorioso huic nomini dici potest: Omnis lapis pretiosus operimentum tuum, maxime si quoad effectus consideretur, qui sunt col. 2. f. dignissimi valdeque conspicui, ut videre est per singulas denuo hujus nominis literas, in hoc namque nomine per M. innuitur quod sit Mediatrix, per A. quod sit Auxiliatrix, per R. quod sit Restauratrix, per I. quod sit Illuminatrix, per A. denique quod sit Advocata. Mediatrix eterne est in offensis quæ homines inter & Deum exoriantur: in omnibus necessitatibus nostris occurrentibus casibus est Adjutrix; Constatorem etiam dannorum, quæ nobis à Dænone inferuntur, potentissima est Restauratrix. Illuminatrix quoque est mentium, ut in virtutum divinorum præceptorum via honeste ambulemus; denique advocata est peccatorum, speciatim eos in articulo mortis à temptationibus diabolice, divinæque justitiae suppliciis clementer protegendo. Præterea prima hujus nominis litera M. est, quia sicut Michol à persecutionibus Saulis Davidem prudenter salvavit: Ita Maria eidem in liberandis animabus nostris à Sathanæ technis nequicquam est dissimilis. Secunda est A. quia sicut Abigail tanta fuit sapientia prædicta, ut Regem aduersus Nabal iratum perfecte noverit placare: Ita quoque Maria divini furoris flamas è peccatis nostris extortas mitigat quotidie. Tertia littera R. est, quia sicut Rachel Joseph genuit, quidicitur Salvator: Ita Maria universi genuit Redemptorem. Quarta est

est I. quia sicut Jael tempora Sisera transfixit: Ita Maria serpentis infernalis caput contrivit. Denique A. quinta litera est, quia sicut Abisai omnium est venustissima atque pulcherrima, electa super omnes filias Israël ad serviendum Regi: ita Maria omni pulchritudinis vera Idaea in Dei matrem felicissime fuit electa. Unde Sanctus Valentianus

S. Thom. à Archiepiscopus Thomas de Villa Nova scribit: **Vill. ser. 3.** In virginis collecta est omnis Ecclesia. Sanctorum de Nat. B. que perfectio: Quidquid enim in quolibet Sancto M. fuit illustris, in illa fuit. O nomen inter omnia Virg. fol. 349. col. 2. nomina longe dignissimum! & gloriosum in hujus libri frontispicio collatum titulum. O librum excellentissimum, cuius nominis dignitas talis actanta est, ut omnis humanæ capacitatibus intelligentiam longè excedat.

6. Certissimum quidem est, quod opus plurimum commendet magistrum: veruntamen non minus verum est, quod operi magna quoque accedat existimatio ab excellentiā magistri. Unde si convenienti testimonio mihi probaretur, hanc vel illam picturam absolutam esse manu Appellis vel Titiani, Michaelis Angelii, vel Raphaeли, confessim eam valde eximiā atque præstantem esse certo conferem. Artifex qui nomen Mariæ ex quinque literis compositum, ipsam et sanctissimam Trinitatem fuit, Deus scilicet unus in essentia & trius in personis. Observatisne unquam quo ordine Sancta Dei Ecclesia beatissimam Virginem invocet, ejusque laudes reverenter solemnizet? Prisquam Sanctissimum Mariæ nomen in Litanīi resonare faciat distincte, ab eadem invocantur tres Divinae personæ, Pater, Filius, & Spiritus sanctus Pater de cœlo Deus,

In Lita-
mis. B. M. postea autem Personarum Trinitas cum essentia unitate conjunctim adoratur dicendo: **Sancta Trinitas unus Deus.** Et tandem protinus sequitur: **Sancta Maria.** Quenam obsecro est hujus ab Ecclesia usurpati ordinis ratio? Responde ri forsitan poterit, adeo dignum esse nomen istud, ut obejus excellentiam nos indignos extimantes qui illud nominemus, prius invoceras Divinum trium Personarum, & unitatis essentia auxilium, ut hac ratione digne efficiamus nomen istud aliquatenus saltem digni pronuntiare. Huic equidem expositioni non contradico, nolo tamen intermittere, quin aliam quandam Doctissimi Idiota opinioni consonam in medium adducam; nimirum factum id esse, ut per hoc demonstretur, quod in compositione

nominis Mariae simul concurrent tres personae divinæ, sicut cum unitate essentia: Faciamus aliquam hujus rei experientiam. Et quidem ex quo B. V. adeo sece diminuit, ut se declararet veram Domini ancillam Ecce Ancilla Domini, inter literas nomen Marie constituentes puvum sive diminutum in primo loco adhibeamus. Hæc litera ex tribus compositum linea, quarum prima Patrem, secunda Filium, tercia Spiritum sanctum significat: hæc autem littera ex superiori parte unitæ sunt, ad indicandam essentia unitatem, vel quod opera ad extra sunt indivisa. Secunda Litera est A. que cum sit Alphabeti principium, significat esse à Patre, qui est prima persona, **Esse principium Sanctissima Trinitatis.** Litera tercia R. est, que indeat esse verbi incarnati, cu tamquam Regi regnum propriètatem significat, ut hoc indeat, nomen hoc ad unitate essentia compositum esse.

Quinta denique Litera est A. formata à Spiritu sancto, qui idem est quod amor, nam spiritus sanctus est nexus amoris inter Patrem & filium. Quis autem est qui nesciat dignitatem Deorum operatorem inventiri non posse, ac consequenter concludere oportet, inter omnia opera ad extra nullum esse hoc Sanctissimum Mariæ nomine dignius ex iis quæ puræ creatura sunt, aequo adeo in hujus Libri virginis frontispicio tuquam ejus Titulus adprimitur. Merito ignotus Idiota ait: **Dedit tibi Maria tota Trinitas nomen, ut in nomine tuo, post nomen angelicus, cum omne genu fleatur calix, terestrium, & Diu-**

infernorum, & omnis lingua confiteatur hunc nomen, sanctissimi nominis gratiam, gloriam, & virtutem. **VII.**

7. Hæc veritas etiam à B. Petro Damiani confirmari videtur, qui postquam Sanctissimum hujus nominis dignitatem sibi ventilasset, ait: **De thesauro Divinitatis Nomen eius evob. D. vivit.** Verum quisnam est hic Divinitatis thesaurus? ineffabile Iehovah nomen thesaurum fr. 11. hunc esse dixerat, hoc namque, ut scilicet Theologici docent, Deum unum in essentia, & in personis omnistrum expicit. Unitatem quidem essentiae, quia est unum Nomen. Trinitatem vero personarum per Literas nomes illud continentives. **Iod enim idem est quod principium?** Et primam personam significat quod dicitur.

vita, ideoque verbuna connotat incarnatum. Et
 Ab. Ap. c. in ipso vivimus, moveatur, & sumus. Vah dictio
 17. n. 28. est copulativa, & Spiritui sancto correspondet,
 qui est nexus amoris inter Patrem & Filium. Huc
 usque omnia bene procedunt: At vero quarta
 litera He quid efficit, superflua enim esse vide-
 tur, cum tres iam dictae ad sanctissimam Trinitatem
 expressionem sufficient; Tribus namque perso-
 nis tres duxatae litterae sufficient. Ac proinde,
 cum quatuor sint, Nestoriani inde occasionem
 sumptere falsè affirmandi quatuor personas in di-
 vinis. Nunquid igitur tres sufficiant? Attenti
 difficultatis hujus resolutionis accipite. Quanta
 ergo Litera ex duabus literis componitur, scilicet
 Ricciar. ex H. & F. quarum prima scilicet H. significat al-
 Dux. apud titudinem atque in Phras. græca. Est demonstratio
 grec. certa virginitatis. Quæ amba sunt prerogativa
 In Bibl. Matris propria. Per anthonomasiam cuius Maria
 dicitur Virgo. Quod si meritum altitudinem in
 ea desideretis, de ea Ecclesia dixit: Exaltata est
 sancta Dei Genitrix super choris Angelorum. Imo
 ipsum Mariæ nomen significat, quod Exaltata.
 Altera Litera est B. quæ significat Purum & nu-
 num, quia Maria in puritate unica est & singula-
 ris. Nec similem visa est, nec habere sequentem.
 Nunc igitur si liber duarum harum literarum sig-
 nificantia conjungite, & dicite: Una Pura Virgo ex-
 altata. Quoniam autem est ista? Maria. Cum igitur
 id est, Maria, optime sanctus Petrus Damiani
 Mariæ nomen è thesauro Divinitatis extractum
 Iesop. de esse dixit: De thesauro Divinitatis nomen eius e-
 Lazar. de volvitur. Doctrinam hanc eruditus & ingenio-
 M. V. fol. sus quidam scriptor modernus tradit, dicens:
 148. col. 2. Forsan ideo quadrilaterum in omni lingua est nomen
 G. Dei, cum tamen tres personae in Deitate subsistant,
 quoniam ad comitatum Trinitatis Maria fuit subli-
 mata: Ideoque Litera illi per gratiam contigit in
 Dei nomine, extrema tamen, ut creaturam esse de-
 monstret.

8. In Genesi Deus Abraham apparet magnifi-
 ca promittit: Multiplicabo te vehementer nimis.
 Qui tantoper se à Deo honoratum videns reve-
 lentiae causa ad ejus se pedes proiecit, pro tantis
 gratias referendis: Cœdidi in faciem tuam Nam
 Ibid. Abram. Deus autem firmat ei fidem dando,
 Ibidem. cum Caput & Patrem multarum generationum
 futurum subiungit: Erisque Pater multarum gen-
 tium. Dumque istarum Abraham mutavit, patiter
 nomen ejus mutari voluit, Nec ultra vocalitur
 nomen tuum Abram, sed appellaberis Abraham.
 Id ipsum quoque Apostolorum Principi accidit,

primò enim Dedit ei potestatem curandi infirmi-
 tates & ejiciendi demonia: Postea vero Simonis 4.
 in Petri nomen commutavit: Et imp̄iat Simonī Abul. in c.
 nomen Petrus, Unde Abulensis sit: Christus im. 10.
 post Petru nomen novum ad significandum ex-
 Matth. q.
 uelletiam ejus futuram, quia Princeps Apostolo. 31. co. 2. A.
 rum factus est, & summum Pontificatum suscepit.
 Hinc quoque sit, quod mox ut quis factus est
 Papa, nomen quoque ejus confessum immutetur,
 neque enim jam amplius Maphæus sed Urbanus; Petr. de
 non Joannes Baptista, sed Innocentius. Non Fa-
 bius sed Alexander vocatur: Ad mutationem in Bibl.
 namque status, nominis quoque mutatio conse-
 virg. f.
 quiritur. (Consuevit Deus quando novum ali-
 490. col. 1.
 quod mysterium vult implere, & alicius perflo-
 nat statum mutare, & illam in statu eminentiori
 constitutere, ipsi nomen mutare, ut ex mutatione
 nominis mutatio status intelligatur.) Beatissimæ
 Virginis etenim Mariæ nomen impositum fuit:
 Et nomen Virginis Maria. Veruntamen eventum
 observate; sanctissimæ Triadi decretum erat
 hanc Virginem extollere, eamque ut Verbi In-
 carnati Genitrix esset, ad Materiatis eminentiam sublimare: Nec tamen nomen ejus que-
 quam immutat, quia semper idem nomen reti-
 nens vocata est Maria. Vetus inquires, si Abraham &
 & Simoni ob status mutationem nomen immu-
 tatur, cur non quoque Virginis nomen mutatio-
 nem patitur? Respondebit S. Ambrosius nomina
 Abraham & Simoni adeo digna & perfecta mino-
 me suis, quin aliquod ulterioris perfectionis &
 dignitatis augmentum accipere potuerint: Dum
 autem Mariæ nomen in Virgin non mutatur,
 contrarium significat, quod scilicet continet in se
 omnimediam dignitatem & perfectionem. Ita ut in-
 finiti conditionem quasi participans: Et nulla pa-
 tientur fieri additio. Estque hæc sancti Ambrosii D. Ambr.
 speculatio dicens: Maria nomen adeo ab exordio
 grande adeoque semper perfectam, ut nec nova mi-
 rabilique dignitate adveniente, aut reformari pa-
 tatur aut augeri.

9. Verba Ruth sapientissimæ illius Mulieris Ruth. v.
 scilicet: Nolite me vocare Noemi, id est, pulchram, 20.
 sed vocate me Mara, id est, amaram, etiam suo
 modo Virgini attribuuntur. Unde sancti Bona-
 ventura & Bernardinus Senensis tomo 3. tract.
 de beata Maria Virginie articulo 3. cap. 4. dicunt:
 Verba ista Maria accommodantur. Ac poin-
 de Virginis nomen Mara & non Maria esse de-
 bebat, tum ut figurae corresponderet; tum
 etiam ob amaritudines atque dolores quos in

passione & morte filii sui passura erat. Juxta Simonis Vaticinum dicentis: *Tuam ipius animam pertransbit gladius.* Eoimvero causam scire percupere, cur Deus Virginem non Maru sed Mariam appellare voluerit. Et quidem difficultas haec augetur exinde, quod Deus Abraham præcepit unam litteram I. scilicet ex Conjugis suæ nomine adimere, illamque deinceps non Sarai, sed Saram vocari voluerit: *Dixitque quoque Deus ad Abraham Sarai uxorem tuam non vocabis Sarai, sed Saram.* Magnam obsecro hoc loco videte contrarietatem: I. ex Saræ nomine tollitur, & Mara adjungitur, ita ut jam non Mara, sed Maria vocetur. Vel litera I. dignitatem & perfectionem dicit, vel indignitatem & imperfectionem: Si primum, cur hæ litera I. Saræ nomine adimetur? Si secundum, cur nomini Mara adjungitur? Respondei: quidem possit, literam I. idem significare, quod aracula, num I. su., idem est quod vade. Cum igitur Saræ domi abscondita esse, sua que ades minime egredi debuerit, censet Deus literam I. in ejus nomine superfluere, è contra vero cum Maria ambulare debuerit, nunc ad visitandam Elisabetam: *Abit in Montanæ, nunc ad fugiendum in Ægyptum,* ut impii Herodis tyrannidem fugere, dulcissimumque Jesu sui vitam salvare posset: *Fuge in Ægyptum,* ideo non Mara dicitur, sed adjecta litera I. Maria vocatur, veruntamen Pictor Valerianus dicit, quod litera I. quæ directam posituram habet, columnam quandam, quæ stabilitatis symbolum est repræsentet. Atque ideo quia sola Maria in gratia, charitate, spe, & fide, stabilis semper fuit, Litera I. Saræ nominata est Maria attributum: Verum enimvero ad sublimiorum speculationem mentem nostram elevemus. Ambo hæc nomina Sarai & Mara idem significant quod *Domina*, Litera Chrys. ser. ta I. autem idem quod mea: Sarai igitur idem dicebat, quod *Domina mea*. Maria autem solum *Domina*. Tollatur itaque (ait Deus) Litera I. à Sarai, ut vocata Saræ absolute solum *Domina* maneat, non vero mea, id est, Dei *Domina*, eademque Litera I. Mara addatur, dicaturque *Maria*, id est, *Domina mea*, ut inde innoteat hoc nomen Mariae adeo dignum esse, ut Virginem *Sanctissimam Dei Dominam* esse declareret. Ac proinde ad hoc punctum ingeniosus quidam Scriptor Estevao Mendoz. cap. 50. §. 2. fol. 308. vol. 3. alludens dixit: *Sara non est vocanda Domina mea, quia hic titulus Domina mea Virginis sacratissima debetur.*

30. Gloriosa illa salutatio quam Gabriel Ar-

changelus Virginis detulit, quando Verbi Incarnationem Dei nomine eidem annunciarerunt, et se receperit, mysteriorum est loceplenissima; dixit enim: *Ave grata plena, &c. Ave iacundatatem non absurdè pronniciat Angelus Virginis dicens Ave.* O dignissimam salutacionem! Postea vero subiungit, *gratia plena;* Et merito quidem inquit sanctus Hieronymus serm. de Aliumpe. tom. 9. fol. 69. B. & Sanctus Thomas à Villa conc. 3. de Navig. Virg. Mariz f. 34. col. 1. Quæ caseris gratia per partes praestatur, Marie vero finaliter insidit gratia plenissima. Veruntamen easam cur Angelus Virginem salutatus eadem propriæ nomine non appelleret, ne imaginari quidem mihi possum, imperfectè enim loqui video, dum ait: *Ave grata plena, nam by Ave, supra quod cadit:* potius igitur dicere debet: *Ave Maria gratia plena.* Num forte nomen ejus proprium ignorabat? minime indubitanter, namque mihi persuadet nomen hoc ei à Deo revelatum fuisse. An forte nomen hoc menti ejus excidit? nec hoc est credibile, siquidem cogitationes Angelicæ objecta Angelarum memoriz characteribus indelebilibus sunt insculpta. Hanc casadem difficultatem circa illum Italicum Prophætiam mouere possumus, quo Deipara Virginis qualitates & conditions defenserat: *Ereditur virga de radice leste, & flos de radice ejus atra latet.* Vel ut Rupertus Abbas Turicensis expouit: *Virga de radice leste.* Per virginem Virginem invenimus; *Virgam de radice leste, sicutam Virginem Aliam a Mariam intelligimus.* Ubi observandum, quod illud neque Ihsus proprium Deiparae nomen exprimat, sed solis virga vel virginis nominibus perstringat. Equidem perfudere miti nec possum, nec volo, te O sancte Prophetæ nomen hoc ignorasse, cum enim tibi vota fuerit substantia; non est possibile accidens tibi fuisse incognitus: Cur igitur nomen illud subrifices? Existimo evidenter sanctum Prophetam observare, & executioni mandare voluisse legem illam & solemnem Hebreorum consuetudinem circa Dei nomen ineffabile Hebrew obseruari solitam: Hi namque dum Biblia legendo illis nomen hoc occurreret, id ipsum non proferebant lingua, sed subrificabant, capite illud venerando, & adorando corde; Ne- mo enim se ad illud dignæ nominandum dignum & ideoneum reputabat; Ac proinde dicebatur ineffabile. *Iehovah ab Hebrew scribitur, sed non profertur;* inquit Abbas Joachim. *Iaia 37. 14.* *Atitur Virginem sub virge metaphora nominavit.* p. 49.

11. *¶* de proprium autem ejus nomen subrigit, quia adeo
Cart. t. 1. illud dignum judicavit, ut se indignum censuerit.
1. f. 13. *¶* sit, qui illud digne nominare posset. *Angelus for-*
is. hom. 5. san honorissimum Maria nomen conjuxo
f. 389. pratermisit, ut similem honorem ei deferret, quem
al. 1. Hebrei nomini Dei teborabat, ineffabile
¶ inominabile illud appellant, ob eximiam reverentiam ei debitam, & indigne putabant hu-
mana lingua proferri. Etenim nominem aliquem
similem de semetipso conceptum formare posse
non admiror, valde autem mirandum est, id fieri
posse ab Angelo & quidem a spiritu Gabrielis
adeo puro adeoque digno. Et tamen verum est,
quod Deiparata Virg. salutans nomen ejus si-
luerit, indigne se reputans qui lingua id ipsum
exprimeret. Et hæc observatio S. Bern. Senens.
D. Ber. sen.
1. 3. tract. qui ait. *Angelus Mariam non nominavit, quia ma-*
luit venerari silentio quod non potuit exprimere elo-
1. *que B. V. ser.*
1. *B. Simon* 1. *Cass. l. 2. c.* 11. Angelii trina vice introducuntur quasi in-
terrogantes quodnam ejus quam ut Dominam
venerantur, & veluti Reginam adorant, nomen
fir. Et quidem primo dicunt: *Quia est ista que pro-*
grederetur ut aurora consurgens? Secunda autem vi-
ce reperunt: *Quia est ista qua descendit de deo*
dilectus affluit; denique tertia vice iterū replicant.
Quia est ista qua ascendit sicut virgula fumi. Et tam-
en de qua quæcum Regna est omnium Angelorum.
Et genit nullam habent nominis illius Regi-
næ quam adorant, cui serviantur, quamque ardentissime amant cognitionem? Quod si illam dili-
gunt, necessarium est quod ejus cognitionem ha-
beant, siquid actus voluntatis nequit subsistere
amando, nisi actus intellectus ei præsupponatur
Egid. in 1. cognoscendo. *Nihil volitum quin præcognitum.* Ne
fint. dift. 1. quidem ipsimet beati in patria Deum per actum
Prin. 2. voluntatis amando formaliter beati esse possent,
nisi eundem per intellectum cognoscerent; neq;
eum in objecto divino delectari, aut quiecat
poterat, quamdui nullam ejus habent cognitionem.
Quomodo igitur Angeli objecto aliquo ip-
sis saltim quoad nomen incogitato frui possunt?
Num quid Deum vident, in quo veluti in lucido
quodam crystallo vel speculo omnia objecta re-
lucunt? Et tamen interrogant: *Quia est ista?* Re-
tine 6. cælestes Angeli, questioni huic ego re-
spondebo, petitumque Reginæ vestrae nomen
vobis insinuabo, dicendo: *Ista est Maria.* Nunquid
jam contenti eritis? minime gentium, quia de-
uo replicate incipiunt: *Quia est ista?* Nescio igi-
tur, surdi sitis, expresse eam dico vobis: *Ista est*

Maria. Nunquid me intellexistis? Imò vero ter-
tiam interrogacionem instituunt dicentes: *Quia*
est ista? Quis hic non dicat: Ne quid nimis? toties
eum repetitam responsum vel semel appre-
hendere cœque aquiescere deberent; & quidem si
fortasse vox mea rauca aut nimium debilis est,
vozem meam levabo, ut melius audire me possit,
& dicam: *Ista est Maria.* Verum enim vero videor
mihi Angelorum mentem paulatim intelligere.
Agete namq; videtur ad imitationem sponsi il-
lius, qui amatum dilectæ sponsæ nomen sibi in-
sonari audiens, illius choro sono dulciter perfra-
ens satiari non potest. Quasi Spiritus S. per repeti-
tas illas Angelorum interrogaciones indicate no-
bis velit, adeo dignum esse Mariae nomen, ut sit
veluti complementum beatitudinis & glorie
cælestis; qua Angeli cæterique beati fruatur in
Paradiso, litque gloriae accidentalis objectum si-
ne cuius fruitione Angeli sibi totaliter beati &
gloriosi esse minime videtur. Est delicatus hic
concepimus Rich. à S. Lant. dicentis: *Ter in canti-* Rich. à S.
cum canicorum in persona Angelorum queritur: Lant. l. 1.
Quia est ista, non tantum quia Angeli persona ad-
mirant excellentiam, que nec similem via est, laud. vir.
nec habere sequentia; sed forsitan quia dulce no-
men Marie, sibi desiderant responderi.

12. Porro nominis hujus digitati utilitas quo-
que ejusdem adjungitur, adeo ut non minus utile
sit respectu nostræ, quam est secundum se digendum.
Urile etenim est iustis & peccatoribus immo uni-
verso mundo, ut proinde haud immerito docti-
simu. Egidius columna monuerit, in cunctis no-
bis obviis casibus nomen hoc una cum SS. Iesu
nomine reverenter a nobis invocandum esse; di-
cit enim: *Nomen Maria semper, cum nomine filii Egid. co-*
sui Domini nostri Iesu Christi nobis in ore resonare lumna in
debet; quia si us de nomine filii sui dicit Iesu: Qui salut. Ang.
in vocaverit nomen Domini, salvus erit, ita & de f. 9. col. 1.
nomine hujus Virginis gloriose pia & rationabi-
liter credi debet. Hoc loco veluti pena simili-
tudinis sequens mihi scripture locus defervit.
Israelita in Ægypto nurum in modum multi-
plicabantur: *Fili Irael creverunt & multipli- Exod. 1.*
ceti sunt. Ac proinde Ægypti vehementer me-
tuebant, ne a nimis multiplicata Israelitarum
turba tumultus aut revolutio fieret, atque ut
ab hoc se metu liberare posset, Rex duabus in
Ægypto obstericibus Sophora nimitem &
Phœbæ serio præcepit, ut omnes ab Hebreis
nascentes masculos protinus interficerent: *Dé-*
xia Rex Ægypti obstericibus Hebraorum, quando 1b. n. 15.
obstericabis Hebreos: si masculus fuerit inter- 16.

Aaa 3 sicie

ficere eum. Cum vero jam dictæ mulieres similiem committere impietatem omnia nolent, Pharao alio easdem præcepto obstrinxit, omitterunt ut omnes masculos in præterlabantis fluminis aquis submergerent atque exinguerent;

ib. v. 22.

Quidquid masculini sexus natum fuerit, in flu- men proiecit. Accidit igitur, quod infatulus quidam nasceretur, cui nomen erat Moyses, quem utpote speciosissimum in flumen præcipitem agere, exhorteientes, trium mensium spatio tenuerunt absconditum; quia vero metuebant ne hæc ipsarum in prævaricatione præcepti regii comissa temeritas ad aures suspendetur regias, tandem dicto regio mortem gerere decreverunt, ac proinde infantulum scilicet seipso impositum, cœlitibus commendatum, aquis expulerunt. Imo ipsissima mater ejus: *Exposuit eum in carecto riva fluminis.* Et ecce res profusa mira, nam flumen pietate Regem supertans Moysen infantulum conservavit illæsum, atque à morte defendit. Verum inquires, quare id fieri potuit? Naturaliter enim id mihi impossibile videatur, atque ideo dicere oportet salvatum cum esse miraculosum. Cuiam autem hocce attribuendum est miraculum? suspendatis velim cogitationes vestras ad respondendum, donec sequentem vobis scripturæ locum præprouero.

Gen. 6.
v. 7.

13. Dicere obsecro, Auditores, quando Deus ob mundi peccata graviter indignatus, omnes ejus creaturas universali diluvio multavit omnes ne tunc viventes perire existimat? utique respondentem est affirmativæ, satis enim evidenter Deus significavit firmiter sibi decretum esse, ut omnes tam rationales quam irrationalies creaturæ perirent: *Delebo hominem quem creavi à facie terra ab homine usque ad animantium, à reptili usque ad volucres, calè panicer enim me fecisse eos.* Unde colligi potest, nullum ex omnibus remansisse vivum qui morti traditus non fuerit. Veruntamen contrariam ego opinionem sustineo, nemirum quod non solum illæ permanescunt innumera brutorum animalium individua, verum etiam corundem innumerabiles species: Pices namque à morte præservati fuerunt atque exempti. Cur autem id factum fuisse existimat? Num forte Dei vindicta nullam sibi in aquis jurisdictionem vindicavit? aut vero cætera animantia hominis beneficio defervivat, pices vero minime? Imo vero ipsis quoque piscibus imperatum fuerat, ut homini inservirent, homini vero ab solutum in illos commissum fuerat regimen &

dominium: *Dominamin: pīcōbus marū.* Quam igitur nascentes in aquis pisces habuere bonam fortunam? Etenim simile quippe in libro Job 1. 14. sue legimus, *Magnus quippe hic bellū dux uram obcedit Hierichuaninam, ut eam desolaret, & eam illius quidem eam incolentis creatura vizu parceret.* Corruunt protinus in terram mania, Jo-suetici eam ingrediuntur milites, ac hostili furore, quicquid in ea offendunt igne confundunt & gladiis Exceptis duntaxat illis qui intra domum mulieris eufusdam Rabab nomine se receperunt, qui in vivis relieti & salvati sunt: *Interfractū omnia qua erant in ea à viro usque ad mulierem, ab infante usque ad senem.* Solis dominus Rabab in colis remanentibus illæsis: *Rabab virò & domum Patris ejus, & omnia qua habebat, fecit loque vivere.* Verum dicite sodes, cur hi porci quam alii privilegiati fuerint, & à morte exempti? Hujus causa signo cuidam adscribitur, quod milites Iosephus è fenestra conspexere fuisse plenum, iuxta facta utimque pacta, cum dicere: *Singredianum nobis terram signum fuerit funiculus iste coccineus, & ligaverus eum in fenestra, & patrem tuum matrem, fratresque & omnem coquationem tuam congregaveris in domum tuam, inveni eum.* Ecce. O felices certe & fortunatos illos qui in domo illa tenebantur reconditi, qui ob uos duntaxat signi respectum vitam suam salvam conservavete! Unde Arnoldus Abbas ait: *In ea enim domo manebant, qua tam celebri signo (Maria) reverentia muniebatur.* Et quis non Aenean-an nouerat in piscium habitaculo, id est, in aquis quas permeando incolunt, aliquot simile signum latuerit, in cuius virtute ad universali diluvio atque à communis divini furoris supplicio fuerint præservati? Quoniam nomine aquas insignitas esse existimat? Congregations aquarum appellavit Maria: *Nimis Gen. 10. nomen fortis sunt Marie nomini simillimum;* Neque enim inter utriusque nomen alia reperiunt differentia, quam unicus duntaxat accentus, *Maria* scilicet penultima recepta, & *Maria* penultima producta. Pices igitur in tali domo confitebantur, cujus nota signo aliquo notabatur, quod osculo quam cum Marie nomine habebat correspondiam: *Pices habiant in aquis* (inquit Coje-Cajanus) *qua dicebantur Maria, Reliqua animantia in aëte vel in terra.* Unde cum Arnolde Abbatice dicere possumus: *In ea enim domo manebant, qua tam celebri signo Maria muniebantur.* Atque ideo qua ratione possibile erat, Moysen

In fiscella scirpea peticitati? Cut à morte eximi non debebat, qui in domo velemento quadam erat à quadam Mariani nominis umbra mirè protectus. Congregations aquarum apella via Maria. audite quod sequitur: *Lates pro certo in Cythara illa mysterium.* Sed quodnam erit mysterium istud: Erenim Dæmon solo hoc nomine Harmonia in fugam convertitur. Si enim ex eodem Anagramma confecritis, litera, n. veluti superfua ab eodem sublata, reliquum erit. O Maria Adoque non harmonia, sed quod in ipsa significatur & continetur, scilicet figuratum Mariæ nomen Sauli refrigerium. Dæmoni vero confusionem & opprobrium adscivit: *Lates pro certo in Cythara illa mysterium: figura illa erat, hac veritas, hic complectitur, quodlibet significatur.*

14. Verum enimvero ut utilitas in nos copiosè redundantis utilitas magis elucentur, evidenterque apparet, inter hujus sancti nominis figuram & umbras nonnulli obambulemus. Et quidem imprimis perspicuum & notum est omnibus, quantum Rex Saul à spiritu infernali fuerit divexus: *Exagitabat eum spiritus nequam.* Porro suatum est ei ab aulicis suis: ut si malignum hunc spiritum mortificatum esse, sibique quietem conciliari cuperet, Davidem cythara dum expertissimum accereret; futurum enim esse, ut excitata per plectrum Davidis harmonia magnum ei allatum esset refrigerium: *Iubeat Dominus nosker, ut servituti qui coram te sunt, querant hominem scitem p̄fllere cythara, ut quando arripuerit te spiritus malus, p̄fllat manus sua, & loviuſ feras.* Atque lacertus, quod David cythara chordas juxta artis sue præcepta suavitet tangente, magnam Saul senecti consolationem, spiritus autem malignus non solum ab afflictis vexationibus cessarit, verum ad cythara sonum minime consistere valens discesserit, & terrore atque formidine plenus in fugam se receperit: *David tollebat cytharam, & percutiebat manus sua.* Sed quinam exinde sunt consecuti effectus: *Refocillabatur Saul, & levius habebat, recedebat enim ab eo spiritus malus.* Verum dicat aliquis, qua ratione fieri potest, ut nudus aliquis cythara sonus tanta efficacia polleat ergone Dæmonem adegnavum & debilem spiritum esse credemus, ut ad illum effigandum & profigandum solius cythara sonus sufficiat, qui horrendos tonitruæ strepitus, aut bombardarum terribiles fragores minime expavescit? Maximi armatorum exercituum tumultus ad eum repellendum non sufficiunt, & quæ à sonoræ cuiusdam cythara chordis procedit harmonia suavitas, eundem in fugam convertet: *Mira res (inquit auctoritus sanctus Archiepiscopus Valentinus) musicæ fugantur dia bolus, ad cythara sonitum tremefactus recessit, & quem nulla vis superat, superat harmonia.* Verum

15. Richardus à S. Laurentio Mariæ nomen Rich. 4.8. oleo comparat: *Hoc nomen Maria oleo compara tur.* Cujus equidem analogia variaz adduci rationes possent, ex iis tamen unicum duntaxat in medium adducam in sacrosancto Evangelio fundamat; illum itaque hominem in memoriam vobis revocare: *Qui ab Hierosolymis digressus & in Iericho sedens, incidit in Latrones, qui eum omnibus rebus suis despoliatum, multijque vulneribus saucium semimortuum reliquerunt.* Cettus *Luc. 10.*

quidam Samaritanus eadem via progrediens, in miserabilem hunc sibi obvium hominem incidit, & compassionem motus, vulnera ejus viuo diluta, & oleo sufficienter delinita fasciis vinxit & curavit: *Appropians ligavit vulnera ejus idem ib. infundens oleum & vinum.* Parabolam hanc ipsem Salvator ad multas veritates probandas proposituit, præcipue vero ut nobis insinuaret, quanta in nos ex Mariæ nomine dimanet utilitas. Quod fusius exponentem attendite. Per hunc igitur viatorem Sanctus Pater Augustinus quemvis hominem peccatorem intelligit, dicens: *Descendit homo miser satanas per peccatum.* Latrones eum sublata candida innocentia ve D.P. Aug. ste despoliantes sunt dæmones: *Incidit in latro. in cat. D. nes, id est, in diabolum & Angelos ejus.* Semivivum *Th. f. 112.* eum reliquunt: *Semi vivus enim homo dicitur cal.*

per peccatum, quia anima immortalis est, corpus ve romortale, inquit Theophil. At vero quodnam Theophil. inventi medium poterit, ad sanandum plegas in Cat. D. & vulnera ejus, tollendumque manifestum in Th. ib. que est vitæ periculum? *Infundens oleum, sed quodnam est illud ranta virtute prædictum oleum?* Non aliud, quam Mariæ nomen, prouti superius dixit Richardus: *Hoc nomen Maria oleo comparatur.* Demonstrate nimur voluit, quod sicut oleum Samnitani utile fuit ad curandum vulnera peregrini, ita quoque nomen Mariæ languido peccatori magnam adferat utilitatem, dum illud devote & sedulò invocat, præcipue

cipue vero dum semimortuus est, id est, ubi ad extremum vitæ suæ redactus fuerit, Descendet istud unguentum [inquit Ambrosius] in anima precordia, viscerumque secreta, quoniam delitatum odore sanha Maria, sed divine gratia spiramenta redolebant.

G. 126.

16. S. Bernardus ut quantam Mariæ nomes toti mundo adferat utilitatem, clare demonstrat, miram quandam adferat comparationem. Dicit enim nomen Mariæ quoad aliqua puncta humanitati Christi persimile esse. In hac namque quinque videmus vulnera, in illo autem totidem, id est, quinque videntur grammata: Quinque illa vulnera mundum salvarunt, hæc quinque grammata peccatorem quoque salvare possunt. Quinque vulnera veluti toridem ora universalem impetrarunt remissionem, quasi Christo cum Patti suo æterno in persona peccatoris loquente, quolibet vulneris unum ex sequentibus formalisset verbis; Deus Propitius esto Mibi Peccatori.

Eodem quoque sensu qualibet Litera nominis Maria Patti æterno supplicante dicit: *Maria Anxillum Reis Impetrans Animabre*. Unde sanctus Bernardus velut in bilance quadam una ex parte quinque Christi vulnera, altera vero ex parte quinque nomen Mariæ formantia grammata reponens, eademque utrimque magna cum attentione & diligentia ponderans dixit: *Sicut Christus quinque vulneribus suis consultit plene remedia mundo: ita beatissima Virgo suo sanctissimo nomine, quod quinque literis constat, confert quotidie veniam peccatoribus*.

17. Apud priscos Romanos in more positum erat, ut resert Petrus Crinitus, quod quæ dabantur vel decidi debebant mortis sententiæ adversum quoseunque reos, unica duntaxat litera R. scilicet signarentur. Si quis à iudicibus damnatus erat, idipsum litera R. notabatur. Hæc litera veluti infausta quædam mortem comminans stellata erat: Quando vero ex aliquo motivo decreverant reis aliquam impetrari gratiam, revocando vel annullando darant sententiæ, literæ R. A. literam adjungebant, *Sic erat absolutus A. apponebatur*. Etenim in sanctissimo Maria nomine R. quoddam reperio, veluti signum, quod propter peccata nostra mortis sententiæ rei sumus; *Anima que peccaveris, morte morieris*; ac vero notandum est, quod juxta R. literam, A quoque litera in eodem nomine repertiarunt, veluti indicium quoddam, quod dum hoc adeo dignum nomen à peccatoribus devote invocatur, certam quoque iisdem impetrat remissionem. Imo continentur

in eodem S. nomine duo AA. ut nos tantundam sciriores, quo Deo nomen hoc devotum invocantibus condonatus sit peccata, praefique remisitus. O virginalem librum qui a frontispicio suo titulum adeo dignum ponit, nomen inquam a deo gloriosum, unde tantum nos utilitates dimanant!

18. Verum eheu quorū sunt, qui nullum habent nominis hujus dignitatem qui fulget, his adiude in eos dimandantes tot gratiarum utilitates, habentes respectum, nomen hoc adeo excellens & pulchrum non solum lingua convellunt & dilecent, verum etiam idipsum actionibus exercendis operibus probabo deturpa. Angelus solitus exprimentum censentur indigni, & facilius aliqui linguae illud temere blasphemare licet. Quod si verum est quod doctissimi idiorū assertit, quod scilicet dæmones Maria nomen resonare audientes contemniant, tortuque conturbetur infernus: *Dæmones convenient, infirus conturbatur*, tales utique ipsorum inferno & dæmonibus longe erunt deteriores. Eheu quorū sunt in circuite peccatrices, hoc nomine insignitæ mulieres, ac proinde ex nominis quidem venustate & deorte pulchritudine, sed quoad animastupissimæ! Etenim quid si excellentem quædam geminam in luto jacentem videas, quid dices? vel si vestem aliquam Phrygio opere acupiam & exornatam in cloacam mundum projectam esce cernebas: vel denique si librariam aliquam ingressus, libro cupiam hæc verba: *Opera D. Augustini*: alteri autem *moralia S. Gregorii*, incipita notares, cosdem vero libros postea evolvens Calvini, Lutheri, vel aliorum Hæsiarcharum erroribus & falsis dogmatibus refutatos & spurcatos esse deprehenderes, nunquid in maximam esses admirationem rapiens? Nunquid contentam libri seriem inscriptioni sua minime respondere dices: utique Tu igitur quæcumque talis es nobiscis mulier, Maria: quidem nomine insignitis, sed vitam agis turpissimè peccatrixis mutato igitur tam S. nomine Magdalena vocare. Porro magnus ille Macedonum Alexander militum quendam in suo exercitu notavera, eodem Alexandri nomine insignitum, qui tamen veluti miles ignavus in actionibus suis nihil habebat eximium, quin potius turpem otiosumque via agebat. Quare Alexander huic ad se accedito militi prius dixit: vel Alexandri non ē muta: vel vitam age Alexandro dignam. O quam illa deformitas, quod mulier aliqua Mariæ nomine appelletur, nomine scilicet quod sanctitatis, vita-

ginta-

Luc. 18.

D. Bern.
apud
Pelb. in
sp. virg.
G. apud
Andr.
Gelson in
Theſ. Cel.
c. II f. 104.
Petr.
Crinitus de
honore di-
scipl. c. 8.

Rich
Laur
cap. 2

D.
Sen
3 de
Vir

ginitatisque spirat odorem, eaque se se constitutat carnalium sensualitatum manscipium, & in turpi veneris hata vitam agar scandalosissimam. Vel igitur quæcumque talis est, Mariae nomen deponeat verò vitam Matris nomine dignam instatas. Observet velim egregium mysterium, & pulchrum S. Luca loquendi modum, dum ait: *Et nomen V. Maria.* Quo sine hæc d. o nomina Virginis. S. Maria simul conjungi existimat, Nunquid sufficiebat dicere: *Et nomen ejus Maria?* Et nomen matris Maria? Demonstrate utique S. Evangelista hoc loquendi modo voluit Mariæ nomine semper cum virginitate, aut certè ad minus cum callitate conjunctum esse debere: *Bene immodicè jungitur Maria virginitati, eo quod non solum nomine preferat, sed etiam prebeat gratiam castitatis;* Mariae nomini virginitas & sanctitas inseparabiliter sunt adjunctæ. Verum inquit, video illud tamen in multis fœminis summa eum in honestate coniunctum. Verum id quidem est, attamen considerandum, quod quando idem Evangelista de Magdalena tanquam peccatrice loquitur, illam non Mariam, sed mulierem vocet: *Et ecce mulier quis erat in civitate peccatrix.* Non dicit: *Et ecce Maria,* quia Maria & peccatrix non bene conveniuntur simul: Propter hujus nominis reverentiam, non ait *jesus* fuit S. Lucas Mariam, sed mulierem nominare. Ille igitur mulieres, qua tot sensualitatum foedulo sunt immersæ, adeò pulchri nominis decorem totaliter defecant. Quamobtem resplicant, vi tamque suam emendent, vel certè vitam vel nomen commuent:

laudibus Virginis & ejus nomini valeo per horam occupari tanta mentis letitia saevis, tantaque interioris sua uitate perfundor, ut cunctis vanitatibus & concupiscentiis conculeatis, nil aliud petam, quam cum ipso latitis spiritu, sedaretur, statim exsibire ad Dominum.

20. S. Joseph divisa nondum mysteria penetrans, virginemque spontanam suam gravidam esse cernens, in vallo quodam axillarum cogitationum mari fluctuabat, totusque artonitus habebat & conturbatus. Unde S. Augustinus: *Intelligens Joseph Maria uterum gravidari, turbatur se fer. de Nat.* cumque estimabat disputans: *& dicens: quid faciam?* prods aut taceo? si proddero, adulterio non Th. Matth. consentio, sed vitium crudelitatis incurro, quia se cap. 1. f. 7. cundum Moys sententiam lapidandam eam esse col. 1. cognosco: si tacuero, male consentio & cum adulterio portione mea pongo. Ab hisce anx is cogitationibus, velut toridenti malleis cor soleti tenis concutiebatur: Ab his inquam eum graviter afflictionum perturbationum machinis agitarus, inclinatus in volante manus capite, somno correspondus suaviter obdormivit, jamque eam secrete descretere, ab eaque discedere statuit: *Voluis occulte dimittere eam.* Deus autem qui servos suos in similibus labyrinthis nequaquam vult perdi, Angelum quandam cælitus ad eum misit, qui pulsis ab ejus corde quibusvis turbulentis intimè eum consolaretur: *Et ecce Angelus Domini, apparuit in somno Joseph dicens: Noli timere accipere Mariam Conjugem tuam.* Quia verba mihi penitus considerari videtur, superfluitatem quandam in iis committi, certum autem est, quod non sunt multiplicanda entia sine necessitate. Etenim dicendo: *Conjugem tuam,* dicebat etiam saltem implicite Mariam. Cur igitur consortis sue nomine etiam explicite prouintare & exprimere voluit? Num irum Angelus nullum excogitare nomen poterat, quo eum efficacius consolari, & turbati cordis sui tenebras validius dissipare posset, quam exprimendo sanctissimum nomen Maria? Noli timere accipere Mariam conjugem tuam. Prout sanctissimus Joseph ipsam experientia manifestè comprobavit, ad solam namque nominis Marie resonantiam subito mens castissimi Josephi tranquillitate magna subscedit, letificaturque est cor eius, ac dissipata à pectori ipsius omnes sinistrorum cogitationum procellæ, c. Aloy. Non contra verò expertus est in se magiam divinam in umbr. rum consolationum dulcedinem, per quam tranquillitas redditæ est vulni, magnaque serenitas Enc. 12. mentis: Non absire Maria nomen interferit Angelus; n. 118.

Ibid.

Rich. à S.
Laur. 1.
cap. 1.

Rich. ubi
juxta.

PARS SECUNDA.

19. Hoc & gloriosum Mariæ nomen non solum dignum & utile, verum etiam delectabile est, cordaque hominum consolatione magna atque dulcedine adimpler. Et multis qui idpli per experientiam didicerunt unius fuit S. Bern. Senen. qui proprio ore suo affirmavit, quod si Deus hanc ei gratiam facere dignaretur, concedendo ei tunc mori, quando SS. Nomen istud vel profetter labii, vel calamo in chatham conscriberet, tunc se securum fore cederet, quod nullam habitus esset in morte sua amaritudinem, inquit videi sibi quod mortuus suavis, delectabilis & dulcis futura esset. Audite ejus at Sen. in fer. testationem propriis verbis enuntiatam. *Tessis 3 de nom. conscientia mea est Dominus, quod si quando Domina gratia largiente exterioribus curis exemptus, Paolletti Sanctorale,*

Bbb ipsum

D. Bern.
Sen. in fer.

ipsum dulci hoc nomine trepidantem, tranquillum reddere velut ac sedatum: sola quippe iesus nominis prolatio, audito sola erigere mentem potest, & animum magnis curis pressum recreare.

21. Nomen hoc verissimum est electuarium quod adhibetur ab Angelis, ut afflictiones nostras in laetitiam, nostraque amaritudines in suavitatem atque dulcedinem transmutent. Etenim novimus ab aeterno Patre misum esse coelestem paronymphum ad virginem, ut eam de insituenda in ejus castissimo sanguine Verbi in carnatione, certiorum efficiat. Dum autem se per benedictionum voces salutari audivit: Ave gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus; omnis à venustissimo vultu suo coelestis serenitas evanuit, & conurbata est vehementer: Quae cum audisset, turbata est in sermone eius. Ecce cogebat, qualis esset ista jalutatio. Nolo equidem hoc in loco curiose rationem inquirere cur turbata fuerit, quae gaudere & latari potius debebat, quando qui loquebatur spiritus erat caelitus, discursus autem live colloquium nullis perturbatum fuit rebus tristibus; sed meritis refertum erat benedictionibus & gratiis. Imò tanto minus turbari debebat, siquidem S. Joannes Chrysost. dicit: Qui apud Deum meretur gratiam, non habet quod timeat. Et Græcus interpres subjungit quod Angelus non accessit deceptus, imò deceptionis absolutionem de promete; Non enim prædaturus inviolabilem tuam virginitatem, sed conditoris puritatis & custodis contubernia referare. Non sum serpentis minister, sed perimenti serpentem legatus, consilium tractator, non infidiarum molitor. Et tamen vehementer turbatur; id quod advertens coelestis paronymphus, tandem confortatus ad antidotum protinus recurrat, ut eam ad omnia modestiam atque timorem deponendum permoveret. Sed quale est hoc Antidotum? Nunquid auditissis? Ne timeas Maria. Cur non dicit tantum: Ne timeas? vel cur non dicit: Ne timeas virgo, ne timeas mulier? Scivit utique coelestis hic iustus ad timorem deponendum, eumque in gaudium & cordis jubilium transmutandum nullum esse aptius & efficacius remedium, quam si angustia pressus animus gloriosum Mariæ nomen exprimi audiat: Ne timeas Maria. Unde Chrysost. ait: Fugatura metum vox Angelū mox processit dicens: Ne timeas Maria. Et B. Simon Cæsarius subjungit: Qui (id est, Angelus) turbatam virginem, arque verborum novitate imitemur, sic confortant, sic docte removeret ejus animi passiones dicens: Ne timeas Maria,

LUC. I.

Ibid.

Chrysost.
in Cat. D.
Th ib. c. 1.
in Lucam
f. 153. gra-
ces in Cat.
D. Th. ib.

D. Petr.
Chrysost.
serm. 14.
de annunt.
f. 485.

B. Simon.
Cassian.
l. 2. de Virg.
Mar. 6 4 f.
23. col. 3.

22. Unigenitus Dei Filius in aspero Cruci ligno hærebar, luctabatur in vasto quadam tormentorum mari, jam è mortis calice dolorum amaritudines epotabat, quando dilectissimum Genitricem suam afflictam & defolatam videt, aliquam ei consolationem suggesterat statim, illam nimis confortando, eamque illoquendo, eique Joannem loco suo in filium congnando; uade ei dixit: Mulier ecce filius tuus. Hucusque omnia bene procedunt, Verumnamen causa mihi imaginari necitem, cur virginem matrem suam vulgari mulieris nomine appellat: Mulier. Ipsa utique pia cunctis aliis multibus dignissima, sanctissima, maximisque privilegiis adornata erat, non igitur hoc nomine vilii. Mulier illam compellare debebat. Mulier idem est quod inconstantia, Maria autem in fide, spe & charitate constantissima fuit, curigita cum appellavit mulierem? Denique si ob eum aliquem respectum ipsam matrem suam esse maiorissellare noblet, dicendo ei: Mater ecce filius tuus, utique illam proprio nomine suo Mariam appellare poterat. Imò vero hanc ob causam eam potissimum mulierem nominavit, ne cogitaret illam vocare Mariam; cur autem hoc nomine illam appellare cavebat? Num forte nomen hoc tale erat, ut ex eo aliquod matris vel filii reputationi nasci potuerit praedictum? Minime genitum. Cur igitur: Resolutionem difficultatis ius attente auscultate. Etenim ex histona Paschalis Dominicæ scimus, quod dum烈士道 minum crucifigentes in Calvaria monem pervenisset, quando in ex viro & myrra mixtum composuerint, eamque Salvatoris potio elibendum propinarint: Dabant ei libere myrratum vinum. Hunc autem sibi oblatum potum bibere recusavit: Et non accepit, cum tamē rebementi quadam sibi vexaretur, adeò ut paulo post dixerit: Sitio, cum queo potio quod dām submittatur ex aceto & hyslope confecta; eadem quoque renunt. Cum gypsaffra voluit ibero. Ita Verum dicat hic aliquis, cur qui sibi verabat, potum sibi oblatum sumere abuit? Adverendum igitur est quod potionem ex myrra, vino, in aceto & hyslope, imò & ex melle composita, quem condenatis & moribundis propinari consueverint, ut membra hujus potus irritare obstopent facta tantum dolorem minime sentirent: Constat ut vini mortis potulum dannata exhiberetur, solutum, calidum quo vel feruent animosiores ad cruciarum & supplicium necem tolerandam, vel animo ex immunitate fuisse in stuporem acti, minimè profarentur. Salvator igitur ut illi

tut noster, ut pote qui in passione nullum voluit refocillamentum, confortationem, aut refrigerium, sed acerbas sine aliquo leniçivo amaritudines, non accepit. Vel: *Cum gustaffer nolui bibere: Oblatum ipse minimè haust, ne dolores passionis, superflatis membris levaret.* Tanta autem in Matri nomine dulcedo continetur, ut si Crucifixus & moribundus Salvator noster Matri sua dixisset: *Maria ecce filius tuus, in ipsa nominis Matri prolatione, tantam perceperus fuisset consolationem & refocillationem, ut vel illa ad dolores suos temperandos, passionisque suæ amaritudinem mitigandam & indulcandam sufficere potuisset, ac proinde dixit: Mulier, & non Maria, ne tam digna prolatione Christi dolores minuerentur, ut affirmat S. Paschalias.*

23. Quam excelsa fuerit quæ Magdalena pectus invaserat mortitia & afflictio oculi ejus per lachrymarum characteres, & per suspiriorum expresiones labia ejus sufficietes demonstrabant, quando stabat ad monumenta foris plorans. Redemptor noster personari Hortulanum cujusdam vestie amictus ei apparens causam tanti fletus ab eadem exposcit, dicens: *Mulier quid ploras?* Ipsa autem suspiria sua pariter & lachrymas continebat, ut antea; Salvator igitur altera vice revertitur, eique suadet, ut ab omni lamento cefset, solitaque serenitate faciem suam induat, & cum lachrymis si non stabilem pacem, saltet aliquousque inducas ineat, dicitque denuo: *Mulier quid ploras?* Mulier autem magis affligebatur, adeò ut cor per oculorum meatus in la-

*Orig. apud
Aloys No-
var. in
verb. vi-
rus lib ex-
cut. 128.
n. 1187.*

*D. Bon. in
Psal. B.M.
Virg.*

SERMO VIGESIMUS NONUS IN FESTO S. NICOLAI TOLENTINATIS.

Scitote quoniam mirificavit Dominus Sanctum suum. Psal. 4.

Nunquam me ad discurrendum de sacris sanctæ Ecclesiæ scānis accinxi, aut linguam meam laxavi adeò mente confusus, inops conceputum, verborumque pauper, quam in solemnis hujus diei festo, immortalitati magni servi Dei

Nicolaï Tolentinatis consecrato; cojus taræ virtutes, merita & prærogativa tales sunt ac tantæ, ut meritò dicere possum: *In opem me copia facit.* Et revera quænam mortalis lingua repertetur, quæ non facili cogatur, se veluti submergi, quotiescumque se committit non jam dico
Bbb 2 subli-

sublimissimarum virtutum suarum vasto oceano, aut immenso singulatissimatum excellentiarum suarum pelago, sed angustioribus vulgarium moxque spectabilium encomiorum nivulis est vita felicissimi Nicolai nostri emanantibus, qui in Ecclesia militante veluti cælum novellum Chlamy de fulgidissimis virtutum stellis distincta, in Ecclesia vero triumphantie gloria coronatus inter beatos coruscatur? A quo eam filo sermonis tela exordetur, quando in dicente omnis perditur & evanescit cogitatio? Ac proinde, per me heet, ut panegyribus copiosissimis eum alii celebrent. Extremos alii adhibeant coronatus ut linguis purgatissimis, celeberrimisque encomiis glorioſas ei Corollas contexere posint, ejus extollendo humilitatem, admirando ejus abstinentias, pietati ejus acclamando, celebrando eum propter prudentiam, integerimas denique eximiasque ejus qualitates depradicando. Omnem alii lapidem moveant, ut egregia ejus & heroica opera, in proximorum subſidium pattata fuse recensere posint, qualiter scilicet correxit peccatores, vita reprehenderit, parvit pauperes, optimis consiliis præveniret perplexos & dubios, afflictos solatio feravit, cohortatus fuerit religiosos, litigantes pacificaverit, tribulatorum genitique ætiminas in veram cordis communitatē feritiam: Tribus cotulabatur, mæſtos & afflitos exhilarabatur, discordes concordabatur, in tribulatione positis solatio erat, & omnibus consolationem maximam exhibebat. Alii Romanæ facundæ divitias exhaustant declarando, quam fuerit in humilitate profundus, in fide confitans, erga proximi necessitates compatisvus, in refrænanda appetitus fortis, afſidius in orationibus, in contemplationibus exstaticus, in vita exemplaris, in aliorum salute procuranda sollicitus, prudens in operando, in exhortatione efficax, & angelus in moribus, in obedientia observans, faciens remittendis offensis, in offendendo difficulter promptior ad hoc ut à falce mortali recisus moriendo caderet, quam ut inter fallaces horum mundi Syrenas incaracterates diuicius viveret & maniter gauderet. Alius, quiscumque tandem ille, ad depraedandas Nicolai virtutes stylis elevat gravitatem, describendo eum veluti à fraudulentis mundanarum voluptatum rebus semper maxime alienum, stratagematum ab infernalib[us] inimico & malitiae intentatorum triumphatorem, animarum vilium, erga quas se in purgatorio gravem exhibet fevera divina justitia manus pientissimum auxiliatorem, viscerofissimum

Thom. de
Trus. in
fest. B.
Nicol. f.
1780. n. r.

necessitatum quibuscum membra sua sigillata affligebat amicum, mortificationis gladio effinem, sensualitatis dissolutionem coercentem & reprimenter, aspernans carnem suam cithis domabat, ut spiritum suum ius veluti calcabundus ad viam orationum, dilectionatum & jejunum gyganteis passibus incundam sollicare: *Sacrae orationibus, vigiliis, & abstinentijs, junt tantum & aqua contentus, carnem cithis ferine circulo materbat. Ego etenim in praescrip- hi temporis brevitate, factos regni Prophetæ ac- centus, omittimus: Secuto quoniam mirificus Dominus sanctum suum, replicans, cum Gene- brando legam: Mirificavit, dicit, mirum fecit, mirum affectus beneficij, & admirabilem reddidit. Sim- plique oratione narrativa exponam, qualiter Deus mirum fecerit sanctum suum Nicolaum in na- tivitate; miris affectus beneficij in vita; & admirabilem reddidit in morte. Interea dum ego in procinqua sum, ut vobis demonstrem, quod mirum fecerit Dominus Nicolaum in Na- tivitate, curæ vobis erit, ut è graviō benevolen- tia vestra sit, intra laborem uertorū cuius pulcher emulcatur attentionis atque silenti ge- mellus patrus: Exordiamur.*

2. Etenim nativitas Nicolai toti mundo ad- mirabilis exiuit, siquidem Genitoribus suis ab Angelo annuntiata fuit, quemadmodum factum est de praecursoris Joannis Baptiste & Chilii Domini Nativitate. *Ei siue matris sterili & vifo infæcundi partu siue satus est, veluti beatissima Virgo à Joachimo & Anna, concepus fuit s. per orationes patris, & matris vestræ, nec non per Nostro intercessionem magno Ecclesiæ Pasteris Nicolai Barenfis. In partu ejus maiores gratia nisi quā natura partem habuit, idque merito, quia filius majori cum jure cœli, quā tertie filius appellandus erat. Et idēc aptè huic infantulo a S. Bpt. Ecclesiæ encomium illud attributur, quod ad eadem de Praecursore Domini, qui maximus est inter omnes filios hominum, dictum esse lo- mus, viderimus: Iste puer magnus coram Domini nam & manus eius cum ipso est. Idque forte quia à Spiritu sancto illuminata prævidetur futu- rum, quod ad instar ejusdem Joannis Baptiste in sanctificare eximia coruscaturus esset, prout ex infra scripti Anaglammatis Litteris colligi potest:*

*Beatus Pater Nicolaus Tolentinus,
O Lucens ut aliter Ioannes Baptista.*

De

Ant.
vnp
fj. ej.

Pit. i
Nat. q
S. X. b
capit.
190. 6.
P. J. L.
Gau.
vid.

Simo
D H
Hab.
Hugo
Car.
189.
D T
art.
Aug.
Tim.

Fran
Swan
6. 4.
Fran
bata
Exc
prop
f. ; s
col. 2

De hoc sancto puer dicitur, quod Deus eum elegerit, ut deinceps luminosus & clausus emerget in splendoribus Sanctorum: Elegit Nicolau[m] Dominus, & in splendoribus Sanctorum suorum clarum fecit. Ebenim vel clarae sunt illae etiam aum valde obscurae sunt, suntque splendores meorum mihi admodum obscurantes, nec mysterium sub iis latentes penetrare possumus, nisi regni Prophetae doctrinam rite ponderaverimus;

Ant. I. ad Psal. 109. qui Patrem aeternum de aeterna Verbi generatione loquenter introducens dicit: *Tecum principium in die virtutis tuae, in splendoribus Sanctorum ex utero ante Luciferum genui te.* Qualem nam est haec phrasis, qua Pater aeternus filium in splendoribus Sanctorum genuisse dicit? Symmachus legit: *In venustatibus.* S. Hieronymus vertit: *In montibus.* Hebraeus: *In splendoribus sanctitatis.* Hugo: *In vita splendida.* Portio ad habendam in iudee dicitur: *Si perfectam intelligentiam opus est, at ad sacra Theologiae lumen recurramus.* In eamque queritur: *An 189. col. 4.* Verbum divinum procedat a Patre ex cognitione D[omi]n[u]s. tam obiecti primarii, quam secundarii; id est, ex efficiencia divina cum attributis, omnibusque creaturis cognitis? cuius quia fuit Doctor Angelicus respondet affirmative. Deus enim cognoscendo se, cognoscit omnem creaturam: *Verbum igitur in mente conceperit est: representationem omnis ejus, quod actum intelligitur.* Id quodante ipsum nos docuit S. Pater Augustinus dicens: *Verbum divinum est de omnibus, quae sunt in scientia Dei, nam si aliquid minus est in verbo, quam in scientia, non esset verbum adequate.* Et ratio est: *Quia cognitio illa est infinita, perfectissima; intuitiva, quidditativa, & tanquam talis cognoscere debet, & de facto cognoscit omne obiectum cognoscitivum.* Nunc autem quarto, quidnam proprie sit verbum procedere ex cognitione obiecti primarii & secundarii? Hoc praecipue importat, quod Pater aeternus in generatione Filii. *Pro orbe habet omnem essentialē perfectionem suam, & omnia sua perfectissima & splendidissima auctorita, & omnem perfectionem creaturarum, & Sanctorum, & Angelorum.* Et ex hujusmodi cognitione verbum Dei procedit, sicut verbum divinum procedere ex cognitione obiecti primarii & secundarii, idem est, ac si diceretur, quod Pater aeternus in generando Verbum eidem omnes perfectiores communiceret, tam creatas quam increatas; Quae Theologia a Davide Propheta per Iacob loquens prophetam exprimitur: *In splendoribus Sanctorum, ex utero ante Luciferum genui te.* Id est,

Cum Pater seruus in se omnem increatam & creatam venustatem contineret, ex illis Pittum suum quimodo ejus, & figura substantia ipsius, generavit, merito in Filiō omnis illa venustas continetur.

Franc. Lab ubi supra.

Quare meritò illi dicere potest Pater: In venustatibus Sanctorum, in montibus, in splendoribus genui te. Nunc igitur ecce tibi causam, cui sancta Ecclesia de Nicolaio affirmet: *Elegit Nicolaum Dominus, & in splendoribus Sanctorum suorum clarum fecit.* Per hoc enim inquit, quod Deus Nicolaum in servum suum eligeret, omnes splendores, prærogativas, virtutes, merita, perfectiones, & gloriā aliorum Sanctorum in eo compendiarunt, ut hac ratione fieret quoddam gratiae prodigium, & verum sanctitatis miraculum. In ipso igitur invenire licet Abelis innocentiam, Abrahā fidem, obedientiam Isaci, Jacobi sapientiam, Jobi constantiam, calixitatem Josephi, Eliæ zelum, Moysis dignitatem. Uno verbo: *Elucebat in ejus vita singulare quoddam specimen omniam virtutum offici.*

O Nicolaum virum maximopere admirandum:

Mirum fecit Dominus sanctum tuum.

3. Judicia Dei invincibilia est extra omnem quidem dubium positum est; veruamam singulari curiositate me extimulante, causam investigare cogor, cui Deus ad hoc ut Nicolaus in hunc mundum nascetur, tam ardentibus precibus interpellari voluerit, ut nimis interponerentur Patris orationes, & vota matris, peregrinationes itidem & intercessiones sancti Parentum Nicolaie Parenhis? Quòd sine Deus illum tantopere desiderare vult, & tamen effice, ut post contractum inter Sancti Parentes matrimonio prolem hanc benedictam multis deinceps annis expectare debuerint: *No[n] tarda molimina spiritus Sancti gratia, inquit S. Amb.* Huc scivit, quod de Apelle refertur, nimis cum dum die quadam civitatem, cuius incola erat, perambularet, vidisse in platea quadam à Pictore quodam elaboratas varias ac bene multas picturas, isdem appropinquans, Pictorem, quantum tempus in illis depingendis insumpserit interrogavit, cui Magister glorianter respondens, finium picturam inquit duas vel tres faciliter in uno die conficiam. Quod audiens Appelles comitū suo dixit, varc opera Pictorum veritatem dicere conseruant. O igitur me miserabilem cui ad unam picturam delinrandam integrum anni spatium vix sufficit: Cui comes subiunxit: ideo penicillum vestrum opera singulata perfecta &

Hierem. Drex t. 1, f. 264. col. 1. in fine.

Petr. de Valder. in Concio S. Nicol. f. 180. col. 1.

Bbb 3 examina

eximia perficit; Hæ vero pictura quia brevi tempore sunt, parvi quoque estimantur & parvel nihilum valent. Idem quoque in hominum nativitate accidit, qui enim in termino novem Mensium nascuntur, homines sunt vulgares & ut plurimum parvi estimabiles: Nicolaus autem qui post prolixum tempus plurimumque annorum decursum hinc mundo in lucem editus fuit, veluti elegans quedam Appellis pictura extitit, sive quadratum quoddam omnem in se natura & gratia perfectionem continens, atque ideo ut opus quoddam adeo admirandum & stupendum fieret, bene longo indigebat tempore, ut tandem absoluto opere dici posset, quod Mirum fecit Dominus sanctum suum Nicolam, cum enim certissimum sit quod, Quæ cito oriantur, cito intereunt. Nicolaus autem in membris hominum, nec non in gloria æternitate immortalis vivitus erat, jucundum erat ut tardè & in longitudine temporis ederetur in lucem. Nimirum & Elephas tarde & post plurimi temporis decursum nascitur; Natus autem bestia evadit inter omnia animalia maxima atque stupenda.

4. Vix eriamum natus cum materni suis filii vocari nondum posset, appellari merebatur abstinentia pater. Priusquam didicisset profeteret hanc dictiōnēm jejuniū, tanquam discipulus, veluti Magister docebat qualiter, quod hebdomadatim tērū jejuniū locum esset, incipiens nimirum prius Deo, quām sibi vivere, ut proinde ipsi meritò applicati possit, quod de alio quodam t. 10. fer. 22. dixit S.P. August. Ante suscepit Divina munera, de sancti Ep̄ quām humana corporis membra, ante caput vivere, de Nat. re Deo quām sibi: tribus etenim diebus in sept. 10. Bapf. mania jejunavit, nimirum diebus Mercurii, Venetis, & Sabbathi; veruntamen dic mihi sodes ò Nicolaie, quis te inter dies docuit discernere, qui ut ita dicam membrā corporis distincta inter se nondum habes? à quo didicisti quod post diem Mercurii dies Jovis sequatur à sacris Canonibus à jejunio exemptus: utique hoc ipsum subindicat te habere notitiam cursus Planararum, cœlestifque sphœræ exacta praxi praeditum esse. Quis hoc non miretur, nondum natus peritus factus es Astrologus? nondum polles cognoscendi iudicio, qui tam exacta excellit rerum cognitione. Porro causa, cur præfati dies jejunio sint destinati, ex opinione Francisci Furtiani hæc est, ut sc. debita Passioni Christi illis diebus exhibeat reverentia, siquidem die Mercurii captus, die Veneris Crucifixus, ac dum die Sabbathi die sefultus fuit. Dies isti sunt quibus sponsus ablatus

est, quarta enim die coepit Iudea tollerat dies de media, siquidem eo die factum est cum Iudea Tunc dñm de tradendo Domino, sexto autem Crucifixus, ñd Sabbatho iepulit sibi. Verum enim dixit unius fides ò chare infantule, à quo haec doctrinam accepisti, num forte ex morali Theologie Diff. 1/2 culter id credere possum, quia ne quidem homines provocatæ artis sciunt jejuniandum esse dicere Mercurii ob Christum eo die traditum & capi, quod Veneris Crucifixum & Sabbatho iepulit, nū igitur tu talis M. noster capax, in dñ Magister dici poteris & haud dubie ipsum in laetate & fascis constituto puerulo impossibile esse videatur: veruntamen Auditores, Nicolaus admirabilis quidam sanctum extirrit, utpote qui impossibilis ad possibilitatem redigere non posset, Mirum sed Dominus sanctum suum Nicolaum. Et velut doctissimus Carmelita Mantuanus cecinit.

Credimus hunc nondum voces formare puerum, S. Lukas
Quamprimum spirare datum est, habuisse dñrum D. Matthei
Nonitiam, servisse Deum, divinæ Iuræ. Cart. 1.6.3

5. Cum incremento ætatis magnos quoque sibi comparabar profectus virtutis: siquidem adeo religioso imbutus animo erat, ut nullum sibi gratiori invente locum posset quam Ecclesiæ & templæ. Dum actionibus facis principiū vero Missa Sacrificio assistenter, talen piz se corporis modeliani & compassionem, nec non spiritus devotionem serebat, ut ad verecundiam redigeret maturioris ætatis homines, & alios in perfectionem magis proiectos. Dum Sacerdos elevaret Sanctissimum Sacramentum, Christus se illi in propria specie parvuli infantis spectandū exhibebat, atque suavissimis verbis ei ad blandieando, dicebat: Innocentes & recti adheserunt mihi. De Alexandro Magno referunt historiæ, quod à Philippo Patre suo extortus, ut ad certamen quoddam cum aliis incundum descendenter, eidem responderit, promptus equidem sum ad certamen cum quovis incundum, dummodo cum pati certare licet: Etiam Dei Filius soli Nicolao sub Innocentis pupilli similitudine spectandum exhibuit, quia nullus aliorum ei in puritate adeo similis existit.

Apparebat ei non parvo candidus orbe In rīsi
Panis ut apparet nobis, sed parvulus in equi
fans Aut

*Aut specie puer eximia qui sancta morbo-
bat
Ora, manus, oculos, solitus mysteria qua-
dam
Ad puerum divina loqui, que audire pro-
phani
Non poterant.*

6. Verba prædicationis cujusdam Auguſtini
differentiæ de vanitatibus mundanarum
contemptu, in cor Nicolai adeo profundè de-
ſcenderunt, ibidemque cum attulere ſunctum,
de quo S. Mattheus ait: quod Cœdiderunt in
terram bonam, imò optimam. Unde dum effec-
torum undecim, per prudentem resolutio-
nem mundum relinquere, & Eremitam Auguſtinum induere firmiter decrevit. Ehem quan-
tus Religio ni noſtra de cœlo favor praefluit
fuit, dum tandem gemma adeo preioſa locu-
pletare voluit! utique nobis in ipſis in hac
Religione exiftentibus applicare poſſimus id-
ipsum, quod Turbae dixerunt: Propheta ma-
gnus ſurrexit nolis, quia Deus viſitavit plebem
ſuam, id est, miſericorditer faciens nobis eum dan-
do nobis tam magnum virum. Etenim quam ex-
actus in Dei ſervicio ſicut nulla hominis lingua
explicate ſufficit, quantum in obediendo dili-
gens, in orationibus ſervidus, in diſciplo niſi tec-
piendis aliſdibus, abſtinentiarum amicis fuerit,
explicate me non poſſe libens conſiteor: ſpecia-
liter verò in actibus charitatis erga proximum
nullum ſibi priorem habuit: atque idē Miris à
Deo affiſtus eſt benefiſius. Die quadam cum aliis
Religioſis menſa accumbens, veluti alter Job,
qui dicebat Antequam comedo ſuſpicio, priu-
quam appofitum vefceretur ferculis, intia ſemel
ipſum ſingultiens in hæc ferè verba protrum-
pebat.

7. O quot Christi pauperes & mendici fa-
me percutunt! & tu inutile corpus meum hinc
te cibis paſcere temerari präsumis: Cibi hi à
mea Religio ne inter illos ſolum diſtribuuntur,
qui in Dei ſervicio ſtrenue labant, tu autem
quam unquam operatus es actionem, quo
Domino tuo placere aliqua actione poſlit? ſcito,
quod in vineis Dei Quoniam laborat non
manducat. Hisque dictis appolitam ſibi po-
tione ſtudioſe reſervavit, mensaque ita cum
aliis panis fragmentis ad Monasti: i: fore attu-
lit, ubi eandem plutes pauperes cum defiden-
to expectabant. Factus autem ei obvius ſuperior,
dum eum, quidam in veste haberet recondi-

tum, ſcifeitaretur: ipſe moniti Evangelici me-
mor quo dicitur: Neſciat inſtrua tua quid fa-
ciat dextera tua, hanc pietatis actionem Superio-
rem celare voluit, id eoque ſciens, quod Pater
tunc qui vidit te in abſcondito, redet tibi, re-
ſpondit: Pater nouuſlos Roſarum manipulos
in veste deſero. Itane roſas! ſub bunxit Superior,
& quidem hoc anni tempore, quo omnia nivi-
bus obreguntur, tu roſas abſconditas in veste
tua deferes? Exhibe ſi quas habes. Aperto igi-
tū gremiuſ ſubito deprehenſum eſt, cibum una
cum panis fragmentis in fragrantissimas roſas
conveſum eſſe. Unde ad ejuſ pedes ſuperior
provolutus exclamavit: ô te Nicolae virtus
admirandum, ô magnum Dei ſervum! abi-
liberè, & omnes Monasterii facultates pro tuo
beneplacito diſpenſa, ſit tuis manib⁹ omnis
mea concreta authoritas: Hilarem datorem In vita e-
Nicolauſum ſic Deus dilexit, ut illam objurgari non
permicerit, quod Conventui neceſſarias facultates
nimis pauperibus largiendo conſumeret: cū ſi
quidem mappulam pantibus ad legos plenam de-
ferret, Priori occurreret & ploranti purpureis
fragrantibus, roſis media byeme eandem refer-
tam oſtendit, data ſibi ob id impoſterum libertate
cunila ad libitum diſtribuendi. Vel ut celebris
ille doctusque Catmelitanus Poëta Mantuanus
ſcribit:

*Occurenſi igitur gremia quid ferret onus! Ioan. Bapt.
Postulat, ille roſas (inſpiravit in ejus ora Mant. in
Hoc reſponſa Deus) dixit inſerre recentes ſacris dieb.
Et gremium ſolvens rejeoſ (mirabile) flo-
res.*

Potò Nicolai panis mutatus, quia ſicut roſa
florum Regina eſt: Roſa inter flores obtinet prin-
cipatum, ita Charitas eſt Regina virtutum. Ad
hæc präterat in Nicolao caudidum Virginitatis
lilium, atque idē, ut inter roſam & liliū gra-
tiosum contraheretur hymenæum, panis in ro-
ſas convertitur; diſci etiam potest id factum eſſe,
ut verificaretur dictum illud Poëta:

*Lilia mixta roſis — — — — —
Vel etiam cum Prudentio : Virg. l. 2.
menta roſis candentia lilia miſcent.
Iis igitur egenis, qui in miſeriarum tenebris
hærebant, aurora appetuit charitatis, quæ
roſas ſpargebat, ut proinde Deus per hoc mi-
ſerium mundo demonſtrare voluisse videa-
tur, Nicolaum yete ſuum dilectum ſuisse de
quo*

Matt. c. 6.

Aloys.

Torel.

Centur. 2.

6.4 f.

170.

Petrus

Bore. in

Reduc. f.

558. col. 1.

27.

Ane.

Prud. in

Plycom.

Cant. c. 3. quo ait: *Dilectus meus candidus*, nimis rūtū per
lītū virginitatis, & rubicundus, ob purpureas
charitatis rōsas. Enimvero rōsa, ut Pierius testa-
tur, speciale eloquentiae symbolum est, unde de
facundo Oratore dicitur: *Audivimus eum ro-
jas loquenter.* Ac proinde rōsae frontibus suis
veluti toridem facundissimis linguis Nicolai ce-
lebrarunt eximiam sanctitatem. Rōsa quoque
omnes alios flores venustate & pulchritudine sua
præcellunt: Unde deus dicitur: *Rōsa terra or-
namentum est, plantarum splendor, oculus prati
rubor, flos omnium pulcherrimus:* atque idē rōsa
in gremio S. Nicolai subnatā de eo præconiza-
bant eum furarum esse eximium viridatū Eccle-
siastici ornamentum, omnesque alios sanctos
haud secus ac rōsa flores motum venustate su-
peraturum esse. Rōsa elogii loco hæc epigrapha
subjicitur *præsidio & decori:* sic quoque charitas
S. Nicolai per panem pauperibus præsidio erat,
per rōsas vero sibi meti pī decori & ornamento.
Dici denique potest, quod dum genē ejus in
superioris sc̄ientiis præfentia modello ringe-
bant rubore, rōsa hæc è vultu ipsius in ejus ce-
ciderint gremium. O rōsas pulcherrimas, rō-
sas odoriferas, non jam in flore hortis subnatās,
vel in Hisperidom viridariis, sed in animato
quodam Paradiso miraculose progerminaentes
& efflorescentes.

8. Ab hisce igitur rōsas è pane procedentibus
facile colligere licet, quod Deus misericordia
beneficiis servum suum Nicolau[m] nobisque
indicate voluerit, eum tamē sanctum, qui
id quod planè impossibile est, possibile reddere
posse. Certum est apud omnes, solemnis Ec-
clesiæ cærimonias mysteriis referuntur esse:
Constat autem, quod Summus Pontifex Do-
minica 4. Quadragesimæ rōsam quandam au-
ream benedicat, eamque postea aliquam magno
Principi, qui erga sedem Ap̄stolicam optimè
meritus sit, dono transmittat, Prout Alexander;
Venetus fecit, dum solemnem in S. Marco Mis-
sam celebraret. Cupidus portò semper sui hujus-
ce cærimonias cognoscendi significatum. Ne-
que enim immitto videri nonenimi posset
convenientius Pontificem facturum esse, si in
præfata Dominica ad imitationem Christi pa-
nem, non vero rōsam benedicet & multiplicaret.
Lyranus rōsam hoc fine à Papa benedici re-
spondet: *Vt solus Domini ostenderet plenitudinem
potestatis, qui de lapidibus panes, & de panibus rō-
sas nobis donare potest,* unde constat panem in
rōsas permutare, tem cœli adeo impossibile, ut

sols Deus eam possibile reddere possit: *ut
lius Dei ostenderet plenitudinem portas,* n-
proinde idipsum pretulit Nicolaus, quando ho-
berno tempore paucis fragmenta Eleemosynæ
loco pauperibus deferens, in rōsas transforma-
vit. Verum inquires, nunquid huiusce se im-
possibilitas soli reservata est Deo? quomodo ergo
Nicolaus tandem ad possibilitem rela-
gere potuit? nolite mirari idipsum, quia Nico-
laus declaratus est absolutus quidam Discipulus
potentissimus, ut quod natura suā impossibile esse
noluerit, possibile officiat: *Mirū efficit beneficium
Sanctum suum Nicolau[m].* Posto Pelagius Pa-
pa dicere solebat, quod beneficia divina gradū Dñi
bus semper ascendunt, & quibus bona conferuntur,
meliora pollicentur, seoperim incrementū posse
ad culmen ascendunt, ubi supremus favor pre-
stat exordium. Rectequidem nam Deus le-
vos suos favoribus cumulando non satiabitur
neq; ipsi ei serviendo fatigari possunt, cuiusma-
iestum in S. Nicolao habemus exemplum:
hic namque abstinentius, macerationibus, & dis-
ciplinis Deo inserviendo nunquam fatigatus,
30. annos continuos jejunavit. *Panem et aqua
contentus, & huic austentati cœlia insupe-
& disciplinas adiunxit,* adeo ut innocens eis
corpusculum erigere se vix posset. Verumò
miseria caro, quemam unquam commissiliter-
torem, ut à tuo Nicolao tam servire & rigid
punire merearis, num forte in hoc eternum finis
quod in sanguinis effusione adeo saevis produ-
gus? alterius profecto culpa teatgeve non pos-
sum, quam quod ratione nimium fieri obediens
est. Cæterura rigores vita sua adeo excellit
fuere, ut ipsas quoque petras duriissimas ad sui
compassionem comovet; dum enim die quadam
Sanctissimo Crucifixo genu fleceret, compre-
sum est lapidis, cui inirebat, durum ge-
bus & cubitus Nicolai cœsilis, quasi hinc cum
verbis lapis hic alloqui volueret: recitate o in-
nocens corpusculum Crucifixi Redemptoris
tui aspectu: restarentur languores tui dñi
quas sancta Iesu membra sultraverunt aspen-
titibus. Considera Dei Filium passione farras
asperitates longè superantem. Negquecum tu
Cruci affixus es, nec spinis perforatum habes
tuum verticem, nec pedes, nec manus clavistras-
fixas. Noli igitur querulari, quod pane dura-
at & aqua palcaris, quia famelico Salvator tuo
in deferto cibilo loco præsentat suos lapides, ejus-
que ardentissima siti acutum subministratum
fuit fellis amaritudine commixtum. Quibus

con-

Guillel.
Durand.
in Rat.
d. vin.
offic. in
dom 4.
Quadr.

Nicol.de
Lara.

considerationibus afflita membra ejus mira
refocillabantur.

9. Miris profecto res à propria etenim necessitate oculos avertens Nicolaus, prompte is
succurtebat, quorum necessitates nec auro, nec
oculo perfenserat. Audite factum quoddam admirandum, unde vobis concludere licebit
quod Miris affectus Dominus Nicolaum beneficis.
Non nemo amicorum suorum, quoem familiarij agere consueverat, in uia eademq; mensa accumbens, ex devotione qua erga sanctum
ferebatur, aquam Nicolai præparatam bibere
appetebat, mos autem ut craterem oti admovit dum bibere inciperet, servus Dei Aquam in
vinum mutavit. Porro ut in qualitatibus miraculi
hujus cognitionem pervenire possitis, sequen-
tem ex S. Joanne desumptum Scripturæ lo-
cum velim attendere: dum Dei Filius nuptiis
in Cana intercesseret, accidit, ut vinum deficeret,
quod adveniens providissima Virgo Maria, ad
dilectum Filium suum conversa, eum, ut huic
defectui profpicere dignaretur, rogabat: Defici-
ente vino, dicit mater Iesu ad eum, Filiu vinum
nobis habent. Christus autem respondebat: quid mihi & tibi mulier? Etceterum quod Christus dicat,
Quid tibi, non adeò magnopere minor: Quod
autem insuper se excusat dicens, quid mihi, non
vehementer admirati non possum, siquidem de-
cessitas qua premis urgens est & evidens, aquam
autem in vinum transmutare facultas humana
non valer, atque ideo nisi Christus miraculum
istud efficiat, quis prestare valebit? pro hujus
difficultatis intelligentia advertera est Mariæ
supplicatio & Christi responsio, ipsa dicit Filiu:
& eum tanquam Filium suum præcisè & tanquam
hominem rogabat. Christus respondit: Quid mihi &
tibi o. ut sum filius tuus, ut homo, sic quod petis,
mihi non est possibile, ut scilicet tanquam filius
tuus, & ut homo miraculum hoc partare possim,
mutando aquam in vinum. Ita exponit S. Au-
gustinus hinc verbis: Nihil commune est mihi &
tibi, cuius virtute conveniat mibi miracula fa-
cere, quia istud convenit mibi ratione divina na-
ture quam non sumpsi exter. Et alibi idemmet
Pater subiungit: quod fatus erat miraculum
secundum Divinitatem, non secundum humani-
tatem. Adeò exprestè Christus declaravit, sibi
ut Filius est Mariæ, ut homo est præcisè impos-
sibile esse convertere aquam in vinum, ejus inodi
enim extremis necessitatibus providere soli Deo
tanquam Deo convenit: unde Angelicus Doctor
ait: Omnia sunt subiecta Divina providentia Verū
Paoletti Sandorale.

enimvero ò Deus meus quid hic video, mira-
culum istud quod Christo a homini impossibi-
le erat, factum est possibile Nicolaus. Ejus
namque conviva Craterem ex devotione aqua
Nicolao præparata adimpler, eam vero gustans
in viuum perfectissimum conversam esse depre-
hendit. Et tamen Nicolaus est homo, imò
homo est Christo longè inferior, & nihilomi-
nus in possibiliterem superat. Quia ratione id
sicut potest? Nolite mirari, quia sanctus hic Dei
servus factus est absolutus Dei Plenipotentiarius,
cujus potentia & virtus omnia illa opera,
sibi, tanquam objectum vendicat, quæ natura
sua in possibiliis & sic noscuntur. Miris affecti eum
Deus beneficis.

10. Miris quidem res est aquæ in viuum
transmutatio, per hanc enim transmutatur una
substantia in aliam: Nicolaus autem plenipo-
tentiam suam in rebus longè impossibilioribus
demonstravit, quando substantiam & elemen-
tum aquæ enīlilo velut ex mineralibus exta-
xit. In Tolentino enim ob totius territorii si-
citatatem omnes fontes exaruerant, aqua destitu-
ti erant omnes putes, adeò ut ob aqua penuri-
am nos solum homines & animalia languerent,
versum etiam architecti in prosequenda Tolentini
Ecclesiæ fabrica progrederi vltius non
posset: Nicolaus igitur divini honoris zelo
accensus & Religiosorum precibus permotus
subito genuflexus orationi se totum dedit, at-
que arundinem quandam in terram plantavit,
unde haud secus ac ex canali quodam aquarum
rivi ex improvviso scaturire cernebantur. Enī
vero ut miraculi hujus excellentia tantò eviden-
tius eluceat, instituamus quandam inter aquam
Nicolai, & aquas à Moyle è petra elicatas com-
parisonem. Conquerebatur omnis populus
Moysi subjectus, quod in deserto quodam eos
sibi emori sicutet, nec de potu procurando sol-
licitus esset, ideoque dicebat: Da nobis aquam Exodii 17.
ut bibamus. Moyses igitur adversus omnes in-
digitatione successus mita verborum acerbitate
eos reprehendi dicens: Quid jurgamini contra
me & tentatis Deum? quasi diceret, cui infati-
abilis & inquietam, hanc plebeculam conti-
nuato murmuris vestri suscitare ad seditionem
provocaris? unde, Davide teste, scimus quod
Irrita verunt eum ad aquas contradictionis, & I. 1. 10.
vexatus est Moyses, quia exacerbaverunt spiri-
tum ejus. Verutamen mihi hanc rem pe-
nitius consideranti populum hunc non immo-
ritudo mutuus videtur, neque enim creden-

Ccc dura

man. c. 2.

D. Cyril.
Alex. ib.

A. Aug.
apud D.
Dion.
Cart. in
c. 10. a. 7.
f. 573.
idem apud
D. Tho. in
Cant. ib.
D. Th. 1.p.
2. 1. 1. 2.
ait: Omnia sunt subiecta Divina providentia Verū
Paoletti Sandorale.

dum est, quod sit morientes, ac summa necessitate potum à Moysè postulantes Moysè, vel Deum irritare, aut vexare potuerunt; quod si enim nos panem nostrum quotidie postulamus dicentes: *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie: cur populus aquam à Moysè postulare non potuisse?* Abulensis dicit: populum aquam poscendo male fecisse, benè autem egisse Moysè, dum rigoris verbis se exacerbatum ostendit, alterisque insuper Moysèm minimè obligarum fuisse, ut populo de aqua proficeret: *Non senebasur ipse ad hoc.* Sed cur ita: si Moyses Dux populi era, utique illi providere debebat de omni eo, cuius habebat necessitatem, cùm verissimum sit commune illud adagium. *Non præst, qui non prodæst.* Ad hæc militib[us] intolerabilis est sit, ut pote quæ malorum pessimū se contrahat. Unde in bello Germanico nimia, quā milites pariebantur, sitis causa fuit, cur universus exercitus Mario rebellari. Atque idē potius contra doctrinam Abulensis dicendum videtur, quod *Moyses tenetur ad hoc*, & tamen ipse confrater dicit: *quod Non senebasur:* & meritò quidem, quia in deferto quodam inter rupes & saxa constitutus erat, "e quibus a quā eliceret utpote impossibile humanam superabat virtutem, unde meritò Moyses dicere poterat, non teneat ad impossibile. En ipissima Abulensis verba: *Hoc dato quod tota populi cura Moysi inumberet, non tamen tenebatur ipse ad hoc,* quia nullus tenebat ultra p[ro]fabilitatem, erat autem simpliciter impossibile quod ipse daret eis aquam de terra. Verum enim vero id quod Moysi impossibile erat, factum est Nicolao Tolentino, in summa aquæ penuria consistente impossibilissimum. Nam in aridam terram, & inter lapides, & ruderā Nicolaus arundinem quodam plantat, & ecce (dō miraculum suspendit) unda pura & crystallina in tanta copia scaturire vila est, ut inde formatus sit p[re]pureus quidam, qui in hodiernum usque diem videretur, & conservatur, velut testis veritatis, quod Nicolaus impossibile posse fecerit: *Quia nulla arte inveniri poterat,* unde fabbris p[ro]s Nicolai lacrymes & orationibus affluerit. Tautis autem gravis leuis Dei calitus cumulatus fuit, ut ex hoc mundo inaeresceret, quod M[ari]s affectus dominus beneficis sanctum suum Nicolau[m].

I. vñr. e-

I. 56. 17. 11. Etenim per jejunia & continuas abstinentias adeo animam saginavit, ut nec pinguia, nec quidquam gustui delectabile suscipierit unquam,

pane solo & aqua contentus. Rigidæ autem corporis macerationes gravem quandam infirmitatem Nicolao acceleraverant, in qua à Medico ipsum visitante, ut ad refocillandum corpus in carnes manducaret, ordinatum fuit, id quod ipse facere omnino detestavit, utpote in Medicum caelestem confusus, qui solo sermoni inflatus universa. Superior autem duas ei perdes preparati, optimeque præparatas & conditas apponit fecit, finit ei in meritum salutari obediens præcipiendo, ut easdem comedaret. Quid hic facies O Nicolae? si ad carnem manum extenderis, vim faciet abstinentia, si vero hanc ea manducaveris, magnum ioferes obediens præjudicium; abstinentia & obedientia dilectissimæ & devotissimæ amicæ tuæ sunt, si unigenitus fueris, alteram infallibilitatem offendes, si unius te sequacem ostenderis, aliam te fugere declarabis. Veruntamen præhabito cum prædicta consilio, sciens, quod *Melius est credere quam sacrificare*, modicum quid de perdere, quantum scilicet ad implendam obedientiam sufficiat, accepit & benedictione perdicibus impetrata favor singularis & profus eximius utrumque perdes reviviscere, plurimus reverentur, non que additis aliis explicatis libere & volent; quo viro prodigio, non solum circumstantes ob stupores excellum veluti in lapides conterti sunt, verum ipsi etiam stupor veluti lapis quidam obstupescens immobilis hatit. Videmus igitur, quicquid ut sanctitatis Nicolai applaudatur, ipse quoque aves mortuæ resurgant: tum quia miraculi per manum Plenipotentiarum Dei patrata sunt, veluti voluntia prodigia; quæ vulgaris eloquentia carthus a sequi non potest: Meni igitur perdiices haec in phœnices fortunatissimas, quæ ab igne charitatis Nicolai revixerunt in hominum membris summa fæper immortalis virtute remanebunt.

12. Quid igitur hic vobis, à Auditors videatur? nunquid in hoc opere ingens quædam eluet impossibilitas per 3. nostrum ad possibiliter terminos redacta? Etenim sicut Sol ònes stelle fulgores excedit, ita resurrectio quodvis miraculorum & tamecum icer resurrectio opus impossibile importet, Nicolaus tamen opus quedam telonectione longe majus exhibens, specimen editat, & etiam in iis, quæ impossibiliter impossibiliora sunt, patrandis prævalere. Norum etenim effigies & icones confitentes in resuacione anima & corporis, eamq[ue] tuoc solum locum habere, quando hæ partes etiam postquam divise sunt; taliter con-

conseruantur. Perdicum animæ autem jam mortuæ erant, & tanquam formæ inseparabiles amiserat esse. Unde quando Nicolaus eas resuscitavit, non solum duatum divisatum parcum unionem produxit, verum etiam animæ illarum ab eo de novo productæ, atque à non esse ad esse revocatae fuitunt. Unde si resurrexiō mortuum humanae virtuti impossibilis est, Nicolaus perditas mortuas resuscitans, non solum impossibilitatem superavit, verum infuper miraculum quoddam patravit impossibilitatem longè superans. Atque idē tametsi aulla p̄festo essent alia actions, hæc sola ad Nicolaum veluti Plenipotentiariū & amicū Dei, à quo Miris affectus est beneficis, canonizandū sufficeret. Eumverò hoc loco teipsa comprobatur esse video, quod ex Sancto Pelagio superius diximus, nimis : *Et quibus bona conservantur, meliora pollicentur*, liquidem ipsamet quoque Virgo Beatissima ad hunc Domini servum favoribus demulcedum concutere voluit, quando infirmitatis sua tempore in splendidissima nube maximo Angelorum comitatu cincta ad eum visitandum de cœlo descendit, & verum ei anridotum, id est panem attulit, cui hodie panis ille responderet, qui etiamnum in eius honorem benedicitur, & dispensatur. Hanc igitur colorum Reginam mox ut Nicolaus vidit, hisce fere verbis est allocutus : quianam sunt hi favores O promacđa Nobilis, ô amarissima Medica? Utinam nunquam à me hæc infirmitas recedat. Quando ejus occasione tam magnifica visitatione me honoratus videoi gratias igitur Virg. egit, que magna post se in iherimi pectore consolacione relæcta protinus discellit. Nicolaus autem acceptum panem aquæ intinxit, eq̄q; devorisse sumpto sanitatem subito recuperavit. Et quis sufficiet enarrare gratias quæ universus Christianismus ab hoc pane recipit? quibus ramen unum vel alterum quin recenseam omittente non possum. Accidit circa annum Domini m̄s 1477. in urbe Veneriarum, quod palatiū S. Marcijne circumquaq; corripere ut, quod utique totaliter igne flammæ; conflagraret, nisi Religiosus quidam Augustinianus benedictum quendam S. Nicolai paniculam in incendium istud conjecisset, unde ignis alias inextinguibiliis protinus extinctus fuit. E felicibus quoq; pulchris Partheno opis litoribus integer quidam solverat navium exercitus, qui mox ut in alcum mare venit, a seva tempestatum furia miseratur & conquallatus una cum navigantibus

submersus propè fuisset, nisi quidam è religiosis nostris maris turbulencias permati injectum S. *Idem f. 99.* Nicolai panem fedasset. Quot sunt per hoc antidotum à contagio præservati? Quot infirmi à Medicis derelicti per hujus panis virtutem è mortis fauibus brevi tempore fuere subtratti? quot mulieres steriles evalere fecundæ? quot ex partus doloribus moribundæ hoc pane sumptu feliciter pepererunt? Etenim sicut manna ad satiandum cuiuslibet gustum & appetitum omnes in se complectebatur sapores, ita panis hic cælestes homines à quovis periculo & infirmitate liberandi virtutem in se continet: ut de eo dici possit : *Omnia omnibus factus est panis D. Nicolai.* Porro si in S. Dei Ecclesia sanctus aliquis eligeretur fuisse, qui inter omnes alios veluti Rex quidam eminere, ad eum ferè modum quo olim ingruente calamitoso Hierosolymis tempore accidit, omnino credere electione hanc in persona Nicolai nostri terminatā in fallibiliter esse, neque enim per actum humiliatis ab hac dignitate acceptanda excusare se potuisse dicendo : *Non sum Medicus & in domo mea non est panis, Isa. 3.* Liquidem nullus est infirmus qui ad ipsum revertens non recuperet sanitatem, in dō & panis eius quibuslibet infirmitibus curandis opportuum adserit remedium. Quapropter O Nicolae, quia Medicus es, & panem habes. *Esto Reu noſter, Protector noster etio & Advocatus.*

13. Verum enim verò ad eam revertamus virtutem quam Deus illi, veluti plenipotentiario suo indidit, faciendo possibile quod est impossibile. Elias in curru igneo in cælum abiutus Elias dilectus discipulus suu hortatus est, ut aliquā ab eo gratiam posceret, ut pote in fallibiliter obtineat: *Poſtula quod vis ut faciam tibi antequā v. 9.* tollar à me cui ille subiunxit: *Obfero ut fiat in me Ibid.* duplex spiritus tuus. Evidem inter Expositores non satis convenit, qualitatem fuerit virtus aut spiritus ab Eliaſo hisce verbis postulata: *Lyras & Abuleus credunt, ipsum poposisse Lyras.* virtutem prophetandi, & miracula faciendi facultatem, *id est prophetandi & faciendi miracula.* At *Abul ibid.* verò si ita esset, unique Elias non respondisset: *q. 16. col.* *1. G.* Rem difficultem postulasti, liquidem non implicat quod aliquis servorum Dei prophetizet, & faciat miracula, ac proinde S. Gregorius & Rabbi Salomon dicunt, Eliaſum postulasse quidem potestatem, & virtutem faciendi miracula, id tamē in hoc sensu intelligedo, ut ea faciat duplicitate, adeò ut si Elias duo fecerit, ipse quatuor patet, si Elias quatuor, ipse octo: *Fiat in me dux plex*

plex est spiritus tuus. Hac autem expositione supposita, denuo mihi videtur Magistrum minime respondere debuisse Rem difficultem postulasti, si quidem inveniuntur Sancti bene multi, qui majora sint operati miracula, quam Elias patrit, quod si enim Elias tantisper mare divisit, donec illud cum discipulo suo petrassisset, Moyses illud per tot horas divisit quod requirebantur, ut omnes exercitus sui milites illud transirent. Unde quo ad durationem miraculum hoc plusquam duplicateum, inde centuplicateum exigitur. Si Elias quadraginta diebus jejunavit, Maria Magdalena & Maria Aegyptiaca desertum quadam 30. annos incoluerunt, nec tamen ulla imaginabili cibo fuerunt perficiunt. Si Elias cohibuit caelum ne plueret, & Ioseph Solem firmavit ne iter suum prosequi posset, id quod maius est, quam calo interdicere pluviam. In strage Ronisvalensi ubi mortui sunt vigesies mille Catholici & quinquefies mille Pagani, Carolus Magnus, ut interfectos suos digna & Christiana sepultura honoraret, adeo que eos a Saracenis, quibuscum permixti jacebant, divideret, cum ad hoc opus dies unus non sufficeret, Soli, ut cursum suum usque ad completam pram hanc functionem susteret, praecipit, efficitque, ut hic planeta cursum suum ad trium horarum spatium moraretur promptissime: Dum corpora sanctorum militum a Saracenis occisorum requireret apud Ronisvallem, & Sol ad occasum pergeret ad ejus orationem, & mandatum: Sol in celo stetit, & spatio quasi horarum trium in nullo se moveat, donec sanctus Rex omnes suos interfectos recollagat. Quod si igitur alii Sancti miracula patrarent centies & plures Elianis miraculis majora, cur Elias spiritum miraculare partandi libi duplari potenti responderet. Rem difficultem postulasti? Ac si diceres: Volemus ut petres, sed ut possibilia peteres, capere etenim non possum, in quoniam haec consistat impossibilitas. Ac proinde haec mea est opinio difficultatem hujus petitionis non cadere super faciem miracula in genere, sed super unum speciatum scilicet super resuscitationem mortuorum, haec etenim vere dici potest miraculum miraculorum; unde Elias supplicans spiritum duplicatum, duplicatum quodam virotoem imperante contendebat suscitandi bis rotidem mortuos, quor ab Elias suscitari fuerant, ut si Elias unum suscitasset, Elias suscitaret duos; aut si Elias duos, Elias suscitaret. De hoc igitur Elias loquitur: cum dicit: Rem difficultem postulasti, volemus ut

possibilia postulares. Hoc igitur supposita hec in modum discurramus: Suscitare duos mortuos uti desiderabat Elias ut difficile est: Rem difficultem postulasti. Resuscitate tres, ut Christus fecit, difficultum est. Resuscitate quatuor impossibile: sex vero aut decem ad vitam revocate impossibilissimum. Verum quem quod mortuos sanctus Nicolaus suscitavit? Omnipotens ergo quinque. O ingentem Divinæ bonitatis excessum! Scimus quartu[m] resuscitare impossibilitatem attingit, ipse autem tanquam Dei Plenipotentiarius ad ea patranda prævaluens, quæ impossibilissima sunt, facile est cuiuslibet judicio pollenti efformare argumentum à fratribus. Oigitur te admirabile O Nicola! Actiones enim tuæ non solum capacitatem humanaum, verum etiam impossibilitatis terminos trascenderat. Nec mirum siquidem Deus hoc præcepit haec iuxta alios sanctos elegerat: Miris agere Dominus beneficia sanctum suum Nicolam.

14. Monebatur Rex Achaz, ut signum aliquod sine in coeli altitudine, sine in profundis inferni pro arbitrio suo pateret: Puto tibi signum ^{signum} à Domino Deo tuo, sive in profundum infernum, sive in excelsum supra. Verum ipse, sine quale id ipsum non metiri cognoscet, sive quia tale quid perendo: setemere aeternum formidabit, vel minimum quid petere recessavit: Et dicit Achaz: Non petam, & non tentabo Dominum. Certum equidem mihi est, Achaz Regem nihil tale postulasse, quia pro arbitrio beneficii sibi vel aliis posselebat sibi Nicola nostro referabantur. Ipse etiam miracula calix obrivit, & spectram stellam quandam, quæ ipsum non minus, quam alia quædam stella tres Magos Orientales in Bethleem usque deduxit, exterrito Sancti Angeli Tolentinius usque inseparabiliter ei consecuta, sexque mensibus continuo mortem suam immediatè antecedentibus, quavis nocte Angelii ei apparebant, cum nuo cantuum melodia, nunc instrumentorum Musorum harmonia derulantibus, eiusque animam, que vera Dei sponsa erat, ad coelestem gloriam invitantes: Cum eis vita finis appropinquaret, per ex Ego mens ante in hora matutinæ Angelos magni- ^{quæ} ples delectatione vocientes audirent. Hoc igitur ab aqua plura signa rursus de celo habuit: At vero quid de ilis dicemus: quæ ex abysso impetravit? Petere sibi signum in profundum infernum. Unde animæ purgatori ejus auxilio habendo ad ardentes ejus orationes recurrebant, eique appetuerunt hisca ferre vobis cum rogantes.

Petrus de
Natal.
Episc. E-
quinus.

Sancte Pater succurre iudee compescere dolores,
Quos patimur tantos & nostra incendia tolle:
Namque posse si sancta die libamina festem
Dedorta, nobis fer openi & miserere tuorum.

Verum dicit fortasse aliquis non esse specialem Nicolai favorem, per animarum liberationem signa ex purgatorio impetrare, signum item fari credibile est, quemvis sacerdotem per sua sacrificia animas liberare nonnullas. Hinc igitur respondeo primo, tamen si id verum sit, a nullo tamen sacerdote animas in tanta multitudine libertas esse, sicut a Nicolao. Secundum id quod maximam admirationem, in modo stuporem cuivis adferre debet, est, quod ex ipsomet inferno fratris sui animam liberavit, eujus morte ut mortem inauditum plangendo dixit: *Hoc miser quia damnata est.* Verutamen divina Majestati supplicans, gloriam ei protinus impetravit, adeo ut frater eius in visione ei apparentem de sua liberatione certificaverent dicens: *Frater mi, vere tuus precibus a pena liberatus ad celos etenim a solo patriam.* Dices fortasse, impossibile esse animas ab inferno liberari: *Quia in inferno nulla est redemptio.* Respondeo verum id esse: verutamen Deum in divinas justitiae legibus in gratiam Nicolai dispensasse, quia sanctus hic Dei plenipotentianus est, qui ipsa quoque impossibilitate efficit: *Pete tibi signum à Domino Deo tuo.* Si ex exercitu mortuum conculsionibus paucis quidam Ecclesia Tolentinata ruinam minatus fuerit, tu vero, non obstante, quod de facto versus centrum se inclinaverit, eum immobilem reddere volens ei precepis dicendo: *Ex parte Dei tibi impero, ut immobiliter perfistas.* Pete & obtinebis quidquid desideras: *Pete tibi signum à Domino Deo tuo.* Si volueris quod adversus eos, qui in publica justitia parvulis in aera suspensi sunt, mors functiones suas non exequatur, postula à Deo fieri quod tibi sicut vis: *Pete tibi signum à Domino Deo tuo.* Quod si Ecclesia in medio mari millenarii turbulentiarum à procelloso hæresum & schismatum undis conquassata volueris, ut tot commotionem procellæ compescantur, & quies pacisque universalis serenitas Ecclesia restituatur, postula à Deo & pro voto omnia impetrabis: *Pete tibi signum à Domino Deo tuo.* Si præmonitum esse volueris universum Christianismum, ac ex improviso à Catholice hædi inimicis demeratur & exireetur, pro signo autem sanguinem proprium è brachiis elicere volueris, pete à Deo & obtinebis: *Pete tibi signum à Domino Deo tuo.* Quod si non nulli è sublimi fabricarum culmine in terram prolapsu fuerint, tu autem illos illatos, & intactos preservare volueris: *Pete à Deo subito impetrabis: Pete tibi signum à Domino Deo tuo.* Quod si in-

S. hic id quod impossibile erat suis orationibus possibile efficeret. Et miru affectit eum Dominus beneficia.

*Apud cœ-
les. Brun-
num E-
pisc. Bojanii
in quod li-
betof. 628
§. 6.*

*¶. Achaz Rex nulla à Deo signa petiit, quia haec Nicolao reservabantur, ut eadem impetraret; ac proinde à magno serve Dei pete tibi signum à Domino Deo tuo. Si enim volueris, ut fragmenta lampadis tue vitæ, à Dæmonie corrui quod adamantinum erat, confrigere non valentes, totaliter colligas & in multis partes disruptæ in uolum perfèctè redigantur, & lampas pristino suo statu restituatur, radeatque lychno flamma ut locum illustret, pete à Deo & obtinebis: *Pete tibi signum à Domino Deo tuo.* Si à Tentatore infernali infestatus crudelissimique insulibus invasis, orationibus, & jejuniis armatus inimicum hunc adeo truculentum in fugam agere, & gloriostam ab eo victoriam reportare congregat. *Ex lib. Do-
nati Calv.
Augusti-
niani.**

*Lombar-
dum.*

fanulus è fistula putei cujusdam bibere volens
in eundem infelicitate collapsus , & per duas ho-
ras integras citra ullum submersum subsecutæ
periculosa constituta à transversibus pueri ca-
daver extrahere volentibus reperiatur intactus
& vivus , nil mirum quia Nicolaus hoc à Deo
petiit , & pro voto impetravit . *Pete tibi signum à Domino Deo tuo.* Quod si ludenti cuidam in-
fantulo ex clavo , in ejus gulam in transversum
adacto , fauces cum manifesto mortis periculo
intumescent , tu vero ejus salutem à Deo popo-
ceris , utique obtinebis : *Pete tibi signum à Domi-
no Deo tuo.* Si in Bergameus territorio in
Brembana & Scitiana valle flumina intumescen-
tia , campos & agros inundantia , cunctas de-
vastantia domos , arbores extirpantia & sub-
vertentia , pontes coercete , eoque sic à Deo tem-
edium volueris poscere , liberrimè quidem il-
lud expete ; reque protinus exauditum exparie-
ris : *Pete tibi signum à Domino Deo tuo.* Si mari-
ut procellatum suatum furores mitigare præce-
peris , acri ne grandine possessiones & prata de-
vasteret ; fulminei ne viatoribus Maceratae inter-
& Recanaten obertantibus nocturnum aliqui-
quod inferat , igni denique ne lectum , in quo
puerulus dulciter dormiens jacebat , lambere incipiat , mandare volueris , generose mandare ne
dubitas , postulata enim a Deo gratiam habuisti
obtinebis : *Pete tibi signum à Domino Deo tuo.* Si
Christianismus in principaliotibus totius mun-
di civitatibus Romæ videlicet , Neapoli , Genzœ ,
Venetiis , Bononiæ , Ferratiæ , Mediolan , Lug-
duni in Galliis & plurimis locis al is à pectus con-
tagio oppresus subdidum a te postulaverit , in
vanum se id non fecisse confessim experientur ,
quam enim à Deo postulas gratiam , infallibiliter
imperrabis . *Pete tibi signum à Domino Deo tuo.* Quod si in urbe Cordubensi que totius
Hispaniarum Andalusia Metropolis est , pectis ,
manifestum Dei flagellum furore suos exferat ,
universæ autem civitatis ad placandum divinæ
justitiae furorem , in devotam quandam processi-
onem sele recipienti Sodalitas tua obviam
processerit , vexilli loco ex una parte crucifixum ,
ex altera vero S Nicola statuam deferens , pro-
tinus videbitur , quod mox ut ambæ turmae sele
proximè contigrint , statua tua ô S Nicola rati-
neth lignea ad crucifixi pedes genuflexa cor-
ruer , ipse autem Crucifixus è clavis & cruce ma-
nus suas resolvens te servum tuum dulciter am-
pleteetur , cessabitque subito in gratiam eadem
prosul die totius urbis contagio ; tu enim facili-

mē obtines , quidquid desideras . Scitis igitur ,
quoniam mirum fecit Dominus fanum suum , &
miris affectis beneficis .

PARS SECUNDA.

16. *A*dmirabilem reddidit servum tuum Deus
etiam in morte . Innumeræ quidem sunt
mortiva ex quibus Nicolaus etiam in morte vixit
admirandus sanctus esse declaratur , inter cetera
autem præcipue mihi considerandum oecum ,
quod sex mensibus continuo , prorsusquam ex hac
mortali vita in paradisum transiret . Deus ad eum
confolandum cantibusque Angelicis demulcendum
Angelos quocumque subiungit ; Sex antea
mensibus paulo ante nocturnas preces singulis
noctibus Angelicum andavit concentum . Veronta-
men quod hunc Angelicum concentum attingit ,
eundem ob ipsorumque quoque Angelorum
intercessione institutum esse existimo , cum enim de-
bitæ conceputus sui harmonia formando per
Luciferi contra alium canente volentis lapsum
Bassus decessit , expressæ namque declaraverat , *sa-
per solium Dei exaltabo solium meum , & simile
ero altissimo* , opus erat ut Nicolaus per humilitatis
suae Bassum Luciferi defectum suppiceret , ut
coelestis Musica nullus argui dilomanus pos-
set , atque ideo Angeli cum Basso humilitatis
concentratur ad eum se recipiunt . Aut vero di-
cere etiam possum , sanctum Nicolam coelesti
musicæ tanquam cappellæ magistrum interire
debuuisse , utpote qui super innocentem corporculo
suo per rigidas disciplinas exactissime moderari
poterat , tactum sive Mensuram .

17. *2. R. C.* Deus Davidi per Nathan Pro-
phetam significat , dimissum ei esse peccatum
cum Betabea commissum , futurum tame-
re , ut filius ab ea natus brevi tempore more-
tur . Ex quo nuntio David vehementer turbatus ,
Deum ut vitam ipsi continuerit ardentissime
rogat , rigideque ejunat aliisque mortificationis
bus super nudam humum jaceendi se conficit , ut
facilius imperet , quod postulabat . Interea vero
totus extra se raptus nullas aulicorum consola-
tiones , aut pro corporis restauracione cibis
necessariis admittebat . Seprimo autem die
mortuus est infra tulipas : *Accidit autem die sp-
timæ , ut moreretur infra.* Quod tristis nuntium
nullus ei communicare audebat , timebant enim
afflicti Regis mortori omnia addicere incre-
menta . Re却 autem gestæ veritatem diuersus
dissimilares non valentes . Tandem aperie di-
xerunt ,

Ibid. v. 2. **xerunt, quod mortuus est puer.** Hic igitur & Auditores rem audire mitandam & obstupescere; dicit enim Sacer textus, quod percepta pueri morte experienta, & serena fronte ructum omnibus exhibuerit hilarem, sublatusque à terra faciem suam laverit, preciosissq; odorum sufficiens imbuuerit, regisque vestibus novis fuerit amictus, nimurum cæremoniæ hæ erant ab Hebreis in calu occurrerentis jubili & lætitia exhibeti solitæ: **Surrexit ergo David de terra, & totus undique est, cumque mutasset vestem, ingressus est domum Domini.** Et quidem David hac in re valde prudenter se moderatus fuisse videtur, dum ex morte Filii non facient tristem aut afflictam, sed hilarem & lætam induit. Ita enim Anaxagoras quoque dum unigeniti sui nōs cunctarietur, ne quicquam turbatus dixit: **Scibam me genuisse mortalem.** Xenophon filiorum suorum quedam in prælio occisum esse audiens, expresse declaravit: **Malle se habere filium strenuum quam longavum.** Antigoni denique hoc solum in filio suo dispuicuit, quod tardius gloriofa morte occubuerit, prout in bello dimicantibus accedere solet, dicebat enim: **Serius & Filiam gloriosam mortem subiisti.** Joannes Huniades nobilissimus Hungariae Athleta post universam familiam suam demortuam pulla se veste induit. Uladislaus autem Hungariae Rex, hunc vestis colorem cum jucundiori mitare præcepit, insinuare volens, in morte amicorum nulla exhibenda esse mortitiae signa, siquidem is qui moritur vitaliter mortem cum immortalis vita commutat. Quæ etiam causa fuit, cur David ob filii mortem lætitiam potius quam mortitiam præ se tulerit.

18. Verum enim verò sistamus hic nonnihil, & alium quandam fines tum, & Davidi non minus ingratum calum audiamus, nam triste illi ex civitate Chusi adfertur nuntium, scilicet Absalonem filium suum à Joab duece suo in bello esse occisum, jubeturque proinde non tristari, sed læsus esse, utpote qui non tam filium quam truculentissimum quedam inimicorum suorum amississe. Audito hoc nuntio, Rex, qui præ lætitia exsiliere debebat, totus turbatus est: **Confristatus itaque Rex;** in consolabiliter plan gere coepit: **Ascendit caenaculum porta & flevit,** & suspirantibus labi totam hisce vocibus. **Domum implevit:** *Filiimi Absalon, Absalon fili mi, quia mibi tribuat ut moriar pro te, Absalon fili mi, Absalon.* Hic etegim David omnem ex morte primi filii intrepido animo tolerata comparata

sibi fidem & gloriam amittere videtur, dum in iactura secundi filii omnino se exhibet inconsolabiliter tristem, qui potius lætati & gaudere debuisset, utpote qui infelixissimus eus inimicus erat, utpote nihil aliud adeò molitus, quam ut cum licet Parrem suum regno, corona, sceptro, imperium & vita ipsa ex aere posset. Consolante igitur & David, vel ex hac duntaxat consideratione, quod tibi mortuus sit non filius, sed homo quidam rebellis, ingratus, traditor: **écontra verò conturbare, quod Deus filiolum tibi ademerit,** patrum nimurum amoris quo Bersabeam depetibas, à quo aliud quam gaudia & consolationes ex pœnitentiis non poteras. Verum cheu (ita mihi Davidem respondentem audire videor) de Absalonis morte vehementer contristor, quia perditissima vir & juvenis erat; de filio autem ex Bersabea genito vehementer lator, quia sanctus erat & innocens. Hoc itaque supposito, quid de Nicolai nostri sanctitate dicemus? de tanti servi Dei candidissima innocentia? in utraque enim adeò admirandus extitit, ut cælum ipsum sex menses continuos ante mortem immediatè præcedentes insigni jubilo atque lætitia ei morituro applauerit; universa Curia cœlestis ei occurrit; angeli voce & plectro suavissimas ei harmonias musicas efflingerent; ipse met Dei filius, Beatissima quoque virgo Mater eius, & sanctus Pater Augustinus è celo se recipiunt, ut obviam ei procedant; eumque ad cœlestem gloriam invitent, dicentes: **Euge for-
ve bone, intra in gaudium Domini rui.** Porro alii sancti cœlestes gloriam ingredi ardenter desiderant, unde & Apostolus dicebat: **Cupio dissolvi & esse cum Christo;** at verò quando de Nicolaio agitur, ab universa cœlesti curia idem desideratur, dicente: **Eugo intra in gaudium Domini rui.** Unde colligere licet, quod admirabilem reddidit Deus sanctum suum Nicolauum in morte.

*Die 17.
Sept. in
offic. 2.
Noct. lect.*

19. Denique ipsimet lapides hunc nostrum magnum Dci servum tanquam admirandum sanctum, qui universa impossibilia possibilia reddidit, canonizare voluerunt: Etenim in quadam Italia civitate quedam in Ecclesia Ordinis Eremitarum S. Augustini existens gloriosi Nicolai lapidea statua certo quodam die in totius populi prospectu à capite ad calcen usque sanguinem sudar ecceperit. Ex qua novitate obstupescens est universus populus, concurrens etiam eo summi Pontificis Legatus, qui ob rem tam admirandam attonus dixit, pro competto habeo,

*Petrus do
Valder.
fer. 5. de
D. Nicol.
fol. 198.
col. 1.*

habeo funestum quid hodie Ecclesia Dei accidit. Et verò ita fuit; dum enim hac ageretur, veredarius quidam Roma expeditus apulit, qui mortem annunciat Eugenii Papæ Quarti, ob cuius sedem vacante funefissima Ecclesia Dei mala acciderunt: Enim verò Auditores, sicutamus hic non nihil: nam quod lapis aliquis *tendat de orsum*, quod in loco ubi est collocatus firmiter perficit, haec proprietates lapidi debentur. At verò ubi unquam auditum est lapidem sauginem fudate? utique idipsum naturaliter impossibile est, veruntamen quia lapis hic Nicolaum refere-

Pine.
18.c.1
Sax.
d.vi
lap. sp.
Bellua
ab*si*
1. 23

Diose
apud
Bel. L.

Diose
Bellua
18.c.1

SERMO TRIGESIMUS

IN FESTO

S. MATTHÆI APOSTOLI
ET EVANGELISTÆ.

Et fundamenta Muri civitatis omni lapide pretioso ornata, fundamentum septimum Chrysolorum. Apoc. cap. 21.

Vinc. Bel.
l.8.c.29.

Bellua.
ibid.c.37.

Drum lapidibus admirabiles indidisse virtutes affirmant Philosophi, ut poterem frequenti experientia comprobata, unde Poeta:

*Nec dubium cniue debet falsum ve videri
Quin sua sit virtus diuinus in sua Gemmis.*

Etenim de Achate lapide, qui in quodam Siciliæ lumine, à quo denominationem habet, nascitur, plurimi scribunt, eum aduersus vipearium mortis præsentissimum esse antidotum. Item, quod visum conservet, & in ore portatus sit aferat temendum, denique ut Belluaensis referat portantem roboret & secundas. Memoria quoque non excidit lapis ille, quem Pyrrhus annulo inclusum portabat, in quo novem videbantur Musæ, in eis umquam medio Apollo cytharam tangens: *Non impressis figuris sed ingentis.* In Asio Trojadicis lapis quidam nascitur dictus Sarcophagus, in quem impostrata cadavera quadraginta dierum spatio consumuntur totaliter, illæ si solum dentibus reliquit. Vetus autem quibus cadaver am-

citur, in eundem transmutantur: Sarcophagi lapis est dictus, & corpora defundorum in eum infra quadrangula dies dentibus exceptu conjunguntur. Sarcos enim Græcè dictus Aris, Regn comedere; vestes quoque & calceamenta mortuorum illata lapidea sunt: Hugo Rex Francæ vas quoddam habebat ex Onycha lapide elaboratum, quod sacerdos suo Eduardo Angliae Regi dono dedit, quod ea pollebat virtute, ut admirabilis in se furiosus effectus demonstraret, videlicet mens sem quandam granorum abundantem, vites frondolas, denique hominum scelere morentes imagines, haud leucas ac si vivi & ven homines fuissent: Vas quoddam ex Onycha nisi in calatum, ut in eo fluctuare vegetos & gemmara vini, & hominum moveri imagines viderentur. In Melalava provincia Orientali lapis quidam expenter talis virtutis, ut qui eum ore suo defert, nullam patiatur famis necessitatem, unde & pauperis continuum lapidis illius ulum habent: Indigenæ foliis cuiusdam oleris in volvum ore duca vere, simul, illius calida virtute simul & olera evoluti calorinto saturantur. In Acheloo flumine Grecæ lapsi

lapis quidam generatur Galathites appellatus, qui mulierum parvulos nutritium ubera lacte fecundat: parturientes vero ubi hunc lapidem dextro brachio alligatum portaverunt, sine dolore à partu se expedire facit. Liberat quoque dentium dolore, & contra ligaturas seu incantationes Dæmonis mire valet, oblivioni traditum. Bel. omnes casus finitos & funestos, cunctaque in 18.1.37. f. cendia in ejus praesentia extinguntur: & qui se 17. coll. 4. cum portaverit, si principem vel alium offensum Arnold. de habuerit, in oblivionem eum adducit & gratiosum Sax. libro reddit. In littoribus Oceani in Perseide intra A de virtut. quilarum Nidos Ethytes lapis inventum, qui à lap. apud mulieribus sterilibus ad collum suspensus calidem Bellac. ab supra 1. 23. fecundas efficit gravidatum partus facilitat, ab ortus arcet, à moibo caduco liberat, alimonia veneno intoxica. lapis hic manifestat: Si de veneni fraude aliquis suspensus est, hic lapis subiectus & cibis impositus ipsum deglutire prohibet. Alectoriu lapis ea virtute est prædictus, ut qui ipsum ore suo defert, de inimicis suis vixor evadat, si Dioseoridi fidem habemus; augetur quoque in faminis faciei vepultus, & matris ius gra Bel. 1. 8. c. te redduntur; Regi in prælio dimicanti, mulum quoque refert ad confectionem victoriae; advertit autem Belluacensis neculum esse, Vt bona tot prestat, clausus portetur in ore. Juxta matre Oceanum apud Trogodites quædam generatur Magnetis species, quæ sagittas ferreas intra vulnera hærentes attrahit. De eadem quoque Magnetis specie refertur, quod latrones domum aliquam secuti, deprædati volentes, candem pulveritaram in ignem conjiciant, unde sit, quod domus incolis visus, habetur videaturque iis domus rotæ fusque deque casura, unde periculum evadere volentes, præformidine è domo fugiunt; unde latrones plenam habent libertatem auferendi quæ volunt: Eures intrantes domum ut presa diripiunt, infra quatuor angulos domus carbones ardentes ponunt, & lapidem minuti præcium supermittunt, sive mentes & oculos eorum, qui adjunt avertunt, ut timore fūgiant, putantes super se rueret domum. Non est inferioris alii prædictis lapidibus virtus adamantis: hic enim omnes à corde suspicione arcet, quæ hominem inquiete vivere faciunt; maleficiis & incantationibus resilit; potentissimum est adversus deliria stultitia pharmacum; venenis quoque evidens præber antiidotum; estque vanitatibus somniiorum, &phantasmatum effectibus opportunum remedium: hominem animosum reddit & fortet, ut aduersus inimi-
Dioseor. Vinc. Bellac. 18.1.21.
Paoletti Sanctorale.

cos suos prævalere possit: Denique magnam Belluac. cum venenis antipathiam habet, quia si vene. 18. c. 39. num adhibetur prope, fertur sudorem adnare. Vælet contra insaniam & vanam somnia &phantasma. Libens hic Jaspidis, Sapphiri, Chalcedonii, Smaragdi, Sardonichis, Sardi, Berylli, Topazii, Chrysoprasii, Hyacinthi, Amethysti, aliorumque similium lapidum virtutem præterea, & solum de Chrysolithi virtute ratioinari dectevi, utpote qui inter duodecim lapides Apostolicos à S. Joanne in caelestis Hierosolymæ ædificio visos (primum tenet locum, 10. Ofor. in & S. Matthæum perfecte nobis representant, seb. S. Nam septimo loco Matthæus numeratur inter Matth. Apostolos, & septimum fundamentum caelestis Anselm. Hierusalem descendens de celo Chrysolithus est, 21. Apoc. ut Ioannes ait; & ideo hic lapis merito Matthæo Petrus tribuitur. Videbimus igitur proprietates Chrysolithi, adeo expresse in S. Matthæo pœfigu Redu. c. rati, ut mentio mysticus dici Chrysolithus pos sit. Fundamenta muri civitatis omni lapide pre D. Isid. L. tio ornata. Fundamentum septimum Chrysolithus. 16. c. 14. thus.

2. Chrysolithus lapis est pretiosus, qui à toto Berochorio Pictavensi Æthiopicus appellatur: Est lapis Æthiopicus. Et ratio est, ut refert san. Georg. Etus Iudorus, quia in Æthiopia proprie genera Venet. tur: Hunc lapidem Æthiopia gignit. Porro tametsi Cant. 3. Matthæus in Æthiopia natus non sit, ibi tamen 68. c. 3. ad minus diu multumque habitavit, prædicavit, apud 10. ibidemque multis gentiles ad fidem convertit, Apoc. templaque, & lacta altaria ad honorem veti Dei, ibidem fabricavit & erexit, sors eius fuit in Æthiopia, ubi & Evangelium compoedit. Ad hæc multi Scriptores volunt Chrysolithum coloris cœli autem, eique videri simillimum: Aureo colo Plin. Bo. 2. retransiuet, affirmat Plinius. Boëtius ait: Chry. 2. de gem. solitus aureum habet colorem. S. Anselmus: Chry. c. 65. solitus aurum fulget. Denique Dionysius Car. Dionys. thiianus ait: Gemma haec tota aurei est coloris id. Carth. in quod pariter ab Haymone Episcopo Halbersta. c. 21. Apoc. diensi confirmatur, ubi ait: Chrysolitus quasi Aymon. aurum fulget. Et ab Hugone Cardinali dicente: in c. 21. Hic auro similis est. Aurum autem metallum est Apoc. inalterabile, siquidem ex nullo prorsus acciden Hugo te colorem perdit, aut valorem, sive illud in ignem injicias, sive præcipites in lutum, sive cum plumbo permisceas, sive martello concutias, semper illud idem esse deprehendes: unde ex auro nonnulli. Emblema efformant cum hac subnexa Epigraphe: semper idem: talis autem similiter Matthæus fuit.

Ddd

3. S. Sch.

3. S. Scriptura multa nobis de certo quodam probó homine ē civitate Ramathia in monte Ephraim oriundo, cui nomen Elcana erat, recenset; Et quidem, ut ejus qualitates & condicione nobis exponat hisce utitur terminis: *Fuit vir unus de Zamathaim Sopkim de monte Ephraim, & nomen eius Elcana.* 1. Reg. 1. Observeate oblecto hunc loquendi modum & phrasin, dum inquit: *Fuit vir unus.* Cur ly unus additur? Ex

D. Greg.
ibid.

Idem ib.

Hugo ib.

Egid.
Col ibi.
lett. 9.

veid ventus calidus,) inquit Cardinalis Egidius Columna, & quidem si ita est, cur ergo sponsa in singulari dicit perfla, velut si unum ducas ventum alloqueretur: prius dicens dicebat perflata. Forte ambos quidem exocavit, sed in uno tantum scilicet Auster sibi complacuit? facit hic indubie mysterium, quod non nisi per adhibitam sancti Pauli Apostoli doctrinam penetrare poterimus.

5. Hui enim Ephesii, quānam Incarnationib[us] sint proprietates insinuare volens, ait *Quod ascendit ipse est, qui ascendit.* Ad Ephel. 4. v. 10. ac si diceret idemmet Deus, qui de celo in terram descendit, est ipsissimum qui determinatus in Cœlum ascendit. Verum eam vero cum Deus invariabilis sit, & immutabilis superflue dicitur ipse est, sufficiebat enim dicere, qui descendit ascendit. Sanctus Anselmus respondet a postulatum Ephesii persuadere voluisse, quod tametsi persona verbi mortalitatis nostra habita amicta fuerit, non tamen ob id sibi persuaderent, vel crederent eum fusile aliam quandam personam diversam à semetipsa, sed ipsissima quae descendit, eademque quoque ascendit: (Ne videererūt alii, quod alia persona est ascēdens, & alia descendens, addit: Qui descendit secundum Divinitatem accipiendo humanitatem, & qui ascendit secundum humanitatem ipse est una, & eadem persona. Ita Divus Anselmus.)

Eandemmet doctrinam Angelicus, quoque Doctor sanctus Thomas nobis tradid, dicens: (In quo designatur unitas personæ Dei & hominis, descendit enim Filius Dei assumendo humanam naturam, ascēdit autem filius hominis secundum humanam naturam ad vitam immortalis sublimitatem; & sic est idem Filius Dei; qui descendit, & filius hominis qui ascendit.) Cui doctrinæ Cajetanus pastor conformat, dum subdit: *Eandem hypostasis, & alia eandem personam divinam significat descendit, & ascendit; descendisse quidem suscipiendo carnem, ascendisse autem carnem assumptam inferendo cœlis.* Ex quibus Scriptoribus colliguntur, unam eandemque, & individuum fusile personam, quæ descendit, & quæ ascendit.

Tora autem difficultas in horum terminorum ad nostrum propositum explicando significatio consistit, dum dicitur: *ipse est; id est, una & eadem personæ est, quæ descendit & quæ ascendit;* quasi diceret: non minus dom ad nostras misericordias descendit, nostrasque penitentes attingit, quam dum ad æternam felicitatem ascendet.

fuius unus: eadem persona, & hypostasis, ita ut nec terrena calamitates, nec superna beatitudo effere potuerit, ut vel minima in eo causaretur alteratio.

6. Ita hunc locum exponit Carthusianus fo-
litudinis Fundator Bruno Colonicus, dum ait: *Qui descendit & qui ascendit super omnes caelos ipse unus & idem est, & idem est individuus Christus homo Deus. Et licet aliis videatur ascendens, id est homo, alius descendens id est Deus, tamen qui descendit, & qui ascendit super omnes caelos ipse est unus & individua persona.* Scivit id nobis exemplaris loco ne unquam in cordibus nostris, vel minimam alterationem adnotarimus, sed semper & inalterabiliter idem maneamus, & simus, tam cum ad humilem fortunam descendimus, quam dum ascendimus ad summum fortunæ apicem, Sponsa coelestis se utique sponsi sui imitatrix esse declaravit, quando dixit: *Surge Aquilo, & veni Auster, & perfila hortum meum, per impetuosum namque Aquilonem omnes intelliguntur miseræ & cruxæ, ut proinde Hieremias Propheta monuerit: Ab Aquilone pandetur omne malum, per suavem autem & delectabilem Austrum quævis prosperitas intelligitur;* unde Hugo ait: *Aquilo id est adversitas, vel tribulatio. Auster, id est, presperatus Sponsa autem in singulari dixit persa & non persata, quia sive illam aggrediantur adversitatis Aquilonates venti, sive eam foveant suaves spiritus Euri, vel Austri felicitatis, unus & idem ei erat, haud secus, ac si Aquilo & Auster unus ventus esset, neque enim Aquilo cam contristabat, nec evanescere illam faciebat Auster, sed semper una, semper eadem manebat.*

7. Hinc igitur expressè colligere licet causam, cur Propheta Samuel de Elcana loquens hac loquendi phrasis usus fuerit: *Erat vir natus de Ramathaim Sophim, prius tamen advertendum est, Elcanam duas habuisse conjuges, quarum una Anna, altera Phenenna vocabatur. Hic habuit duas uxores, nomen uni Anna, & nomen secunda Phenenna. Unde sterilis erat, altera fecunda: Elcana igitur nec ob unius sterilitatem conturbabatur, nec vanæ letabatur ob alterius fecunditatem. Non desperabat in causa Annae, quæ filios non habebat, nec exuberabat ejus gaudium ob gravitatem Phenennæ, sed erat unus, semper*

Hugo ibi. Eridem: Vnde inquit Hugo: Non mobiliter sed constans & stabili. Et Origenes: Erat vir natus: col. D.O. hoc pertinet ad laudem lusus quod dicatur de eo, erat rig. hom. vir natus: nos qui adhuc peccatores, non possumus

bune titulum laudis acquirere, quia unusquisque se uno isto nostrum non est unus, sed multi. Verum inquit, lib. Reg. Cur ita? Audi quod sequitur: Intrare aliquous vulnus nunc irati, nunc iterum tristis, paulo post rursum gaudenius, & iterum turbati & rursum lenis. Elcana erat unus semper & idem veluti aurum. Porro talen quoque fuile Sanctum Apostolum & Evangelistam Matthaeum actiones sua affatim satis manifestant: nam si ei à Christo vocato conveniebat relinquere collibitum, libros, aquæ divitias, nequicquam contrastabatur, cum domus ejus præsentia Filii Dei eoque tanquam conviva judicabatur digna, non se sinebat vinci à vaga gloria nec per superbiam evadescere. Si Ægypti regem benevolum erga se & urbanum: Hirracum autem adversum se iniquum & truculentum experiebatur, ipse velut alter Elcana semper unuerat. Non rapitur ab impetuoso Aquilonis turbine, nec effertur ab suavibus austri spiracionibus, adeò ut sive ad Apostolatus ascendat excellentiam, sive in Tyrannicatum persecucionum humile descendat, ipse semper unus & idem permaneat. Unde vel vivus & Mysticus quidaan Chrysolitus auro similius est.

8. Et vere quidem Matthæus non minus quam Chrysanthus aucto similis fuit: Siquidem cuncta quæ patrabat opera prodigiosa Deo attribuebat, eique soli referebat accepta; Ad eum feré modum quo aurum Soli totum suum valorem atque virtutem attribuit, unde nonnulli ex aucto Soli opposito consingunt Emblema cum hac subnexa Epigrapha, *Tu splendorem, Tu valorem.* Id quod manifestè demonstravit, quando Idolorum Sacerdotes ei sacrificia offerre, cum quæ raoquam verum Deum adorare volebant, credentes, quod quidquid miraculosè operabatur, totum à propria ejus procederet virtute: ipse autem sacrificia nec non adorationem soli Deo debet manifestè eis est protestatus. Inidum à Rege Ægyptii ingenti auri & argenti pondere donatus esset idipsum acceptare noluit, sed potius ad veri Dei honorem applicati suscepit, ædificando Ecclesiæ & Altaria, protestans hunc honorem soli Creatori non verò creature debitum esse: *Sacerdotes Idolorum sibi voluerant sa. Leonarde sacrificare, sed ipse docuit soli Deo esse sacrificandum Vtino in & omnia qua attulerunt respuit & Ecclesiam adi. Conc. D. Matthæi.*

9. Nahman Syrus adeò sava erat lepta affectus, ut se movere nō valens ad cunctas esset humanas operationes inhabilis. Cū autem perceperit

Ddd 2 pslct

pisser Eliseum Prophetam in quavis infirmitate curanda prodigiosum esse, pro sanitate recuperanda ad eum confugere decrevit. Post explicatas autem Prophetarum preces suas quibus se affectu non vulgi ei recommendabat, Iesus est ad Jordanis flumen se recipere cum infallibili promissione impetrandi quod desiderabat: *Vade, & lavare teptis in Jordane & recipies sanitatem carotus.* Sacri Scriptores & inter eos praecepit Doctor Abul. in Reg. 5. etissimus Tostatus Episcopus Abulensis sciscatur, cuthic Princeps potius ad Jordanis quam ad alterius fluminis aquas remissus fuerit, sum tamen aqua Jordanis ob continuas inundationes turbida semper esset & lutosa: *Aqua Jordanis erat turbida & lutulenta propter alluvionem, qua alluvio ex nivibus montis Libani procedebat, quae aetis calore liquefiebantur, omnesque quaqua versum campos inundabantur, & Jordanem reddabant turbidum.* Quo igitur sicut Propheta vitrum tantæ qualitatis ad aquas adeo lurulentas lavandum restituit, qua porius nocivæ quam præcua ei esse poterant.

10. Memento. Auditores, præcepti illius quod Deus Moysi imposuit, quando omnis ei commissus populus aquæ inops sit mortiebatur. Deus ille, qui nos in calamitatibus nostris non derelinquit, quique dum nos cum nostris necessitatibus minime succurrere velle cedimus, tunc vel maxime se de iis sollicitum esse demonstrat, Moysen ducem suum advocavit, præcipiens ei ut ad petram quandam loqueretur, futurum enim infallibiliter ut è lapidei sinus sui visceribus, rivos aquæ dulcis & chrystillinæ abundanter elueret, prout deinceps reapse accidit: *Consum. 20. gregis populum tu & Aaron & loquimini ad petram.* Circa hunc locum duæ præcipue mihi occurruerunt difficultates, prima est, quod petra in semetipsa nec aquam nec ignem habeat, immo vero aptior sit ut ignis inde quam aqua elicatur. Secunda est, quomodo fieri possit ut aqua ex lapide solis elicatur verbis: *Loquimini ad petram.* Me quod attiner, non minus incredibile mihi videatur efficer ut è petra aqua scaturiat, quam ut mortuus quidam è sepulchro resurgat.

11. Ac proinde haud dubie aliquando observeritis modum, quo Dei filius non solum ad Magdalem & Martham consolationem sed præcipue æterni Patris gloriam Lazarum è sepulchro in quo jam quattuor annos & fortens erat resurrexit. Sacer etenim Textus dicit, quod postquam clara voce dixisset *Lazare veni foras,* eum protinus resuscitaverit: *Statim prodidit qui fuerat*

mortuus. Sed in qua forma? Ligatus pedes & manus inficti, & facies ejus erae iudicaria ligata. Ut vero si oculi ejus obvici erant, quomodo videre poterat quoniam pedes suos figeret aut gressus moveret? Item si pedes ligatos habuit, quoniam ne ambulare potuit? Deinde si manus habebat fascibus vincatas, quomodo sibi auxiliari poterat, ut funesto sarcophago suo egredere? Qui dat esse, dat etiam ea quæ consequuntur ad eum. Ut Lazarus resuscitetur atque è sepulchro suofras prodiret, requirebatur omnino ut oculos haberet revelatos, solatos pedes & manus liberas. Nequaquam ita fieri poterit, inquit Chilensis, volo enim ut ejus resurrectio divinas virtutis & non Lazarus attribuatur: *Hoc Evangelista prescripsit, exponit Rupertus Abbas Tuitiensis: quæcum est ligatus pedes & manus inficti, nec pedibus nec manibus propevere potuit. Unde sequitur: resurrectionem sibi Deo non verò aliis attribuendam esse. Aquarum tivis è petra quadam efficer non aliâ quam solorum verborum virtute naturaliter estimpossibile.* Ut igitur omnis populus Moysi subiectus qui praefens erat, sciamerent hanc è petra aquata soli divinae virtutis attribueret, voluit Deus, ut ad petram illam accederet, non cum alto quam solus sermonis instrumento, tametsi ad talen effectum omnino improportionato: *Unde Abulensis fatus, inquit, huius apparebas illas (id est, aquas) non naturaliter, sed Naamam resuscitaveris.* Sic quoque Eliflaus voluit, ut 10. Naaman sanitatis suæ authorem Deum, non vero Jordanem; vel ipsummet Prophecam recognosceret; atque ideo ipsum ad aquas illas Jordanis turbidas & lurulentas, sanitarique tenuerat omniaco improportionatas lavandum censit. Fuit hæc Abulensis opinio dicentis: *Quod dicitur in majestate sum ad flumen Jordanum potius quam ad altam aquam, fecit hoc, quia minus verisimile erat de aqua Jordanis quid sanare posset, quam de alta aqua; et quod erat turbida & lurulenta propter alluvionem.* Verum enim vero è quam punctiliosis, è quam exactus fuit auctor noster Chilensis hujusce circumstantiæ observator: in omnibus namque operibus miraculis quæ pattebat, gloriam & honorem inde provenientem soli Deo mystico soli acceptum referebat, omnem regnentem cultum, qui ei à gentibus dolosus exhibebatur, ei cedendo, docens & predicens quod debet soli Deo honor & gloria. Unde sic cut Eliflaus Naaman Principe ad corpus suum à lepra liberandum: ad aquas turbidas & lurulentas remisit, ut vel sic cognoscet liberationem suam.

suam ei immediate à Deo provenisse : Et sicut Moyses aquam à petra solis verbis elicuit, ut hac ratione populus moveretur ad gratias nulli praestes. Deum refundasset ac denique sicut Lazarus è sepulchro resurrexit, & egrediebatur obvlatis oculis, manibus quoque ac pedibus ligatis, ut circumstantes id videntes soli Deo gloriantarentur: ita Chrysolithus noster, qui fuit simili auro, patrando miracula, & gratias ad beneficium gentium praestando, semper se solum & merum mystici Solis instrumentum esse, à quo velut ab agenti principali recipere virtutem, protestabatur: *Honoram Dei sui sibi noluit usurpare, nec sacrificium quod sibi impendere volebant, acceptare, quia libet iustos converteret, non tantum boni sibi adscribat.*

12. Præterea Matthæi Chrysolithus auro similis est, quia sicut metallum istud ex abieclis, obfusisque terræ visceribus extractum polita verò sublimatum, in Regum & Magnatum capitibus pomposè resedit: & à toto mundo in veneracione habetur: ita pariter Matthæus à Christi voce & obtutis è vilissimi telonio abiecta humiliata, ubi pro Cæsare gabellas exigebat: *Nunquam signatum imagine Cæsari exigebat pro Cæsare,* inquit B. Simon de Cæsaria, exercebataque usuras, veluti vapor quidam terrenus Solaribus radiis sublimè elevatus & sublimatus, non super Regum capita, sed in frontispicio S. Ecclesiæ ad Apoliticæ dignitatis gloriosem excellentiam evocatus est: *De telonio quippe cumulandas pecunias,* inquit B. Petrus Cardinalis Damiani, in cathe dram transfertur Ecclesia. *& qui prius exigendi verigadas fungebatur officio, constitutus est fidei diuinarumque celestium ministrare theamuros.*

13. Adhuc Chrysolithus Matthæi auro similis existit quia sicut metallum istud licet naturā suā durum sit & frigidum, in ignem tamen conjectam, relictā duritie tenentudinem & molitiem quandam induit, immò ab igne candescens paulatim omnino colligiescet, cuius rei quotidianam experientiam veracissimam testem habeo. Ita hanc quoque qualitatem in Chrysolitho nostro eluxisse perspicuum est. Hic namque antea in usuris induratus erat, siquidem in telonio non stabar veluti in pedes erectus, quasi per modum transuentis, sed Christus eum videlicet dicit *sedentem in telonio*, id est, per modum permanentis: Frigidus erat, quia Divini amoris calorem in se non habebat: à Salvatore autem vocatus hisce verbis: *Sequere me, quasi ab igne celesti calefactus & colligiescens,* li-

quidatur in se qualitates suscipit; quod non terminatur termino proprio, sed alieno, ut docet Philosophus, nam velat metallum quoddam liquefactum protinus lectus est vocem Redemptoris vocantis: *Et statim fecitus est eum.* Conceptus hic à Magno Pontifice Sancto Gregorio hisce D. Greg. verbis ingeniosè corroboratur: *Matthæus durus in pressu erat in se, in igne amoris Christi liquefaciens est: te Evang. Cor eius durum & frigidum, divini amoris igne Matthæum succeditur,* & à terrena quam prius te fol. 2 col. 3. mit actione reparatur, & ad sequendam vitam de-sideriorum ejus laboratur: ut sicut prius durus fuerat in amore seculi, ita postmodum & fortè exhiberet in amore Dei, & quod antea renuebat audire, jam credere incepit & prædicare. Ecce tibi auxilium, sed liquefactum. Ecce tibi Chrysolithus, sed anni limisitudine minime destitutum. *Aureus Chrysolithus.*

14. Insuper Matthæi Chrysolithus auro similis fuit. Autem enim veluti Rex quidam metallorum, symbolum est charitatis, quæ est reginae virtutum: *Major autem horum est Charitas,* inquit Sanctus Paulus Apostolus. Et quidem si 1. Cor. 13. verum est, quod *Charitas ad alterum tendit, & non querit quae sua sunt.* Quis unquam à Sancto Matthæo productos charitatis effectus dinumerare poterit? In Æthiopæ civitate Nactoobet duo Magi Zarob & Arphaxad regionis illius incolas prolibitu suo infestant & vexant, eisdemque ingentem corpore & anima tenus perniciem affert, hæc tamen damna universa Matthæi charitas perficit & relaxavit: *Ita Majorum prestigia petr. detegebat, ut quicquid faciebant hominibus in Natalib. perniciem, ipse converteret in salutem.* Multi 8.c. 100. quotidie ante ipsum cerebantur inserviri, ipse fol. 202. autem charitati permotus desperata omni bus restituebat salutem: *Omnis quoque infirmos ad se delatos, & quacunque infirmitate curabat.* Duo erant in regione illa ferociissimi Dra cones, qui sibilis & flatu obvios cunctos encabant & dilatabant, quibus Apostolus Crucis signo armatus obviam processit, eisque præcepit, ut nullam deinceps incolis, partium illarum stragem inferentes, à finibus illis quanto- eius se prioriperent: *Et continuò sine cuspisquam Idem ibi. lessione per portas urbis egressi sunt.* Euphenis sam Reginam ob mortem Euphronii filii sui desolatam Apostolus videns charitate motus, Oratione fusæ juvenem protinus suscitavit. Tot insuper in Ægypto & Æthiopia animas Demonis tyranuidi subiectas cernens, charitate adactus Evangelium iisdem prædicavit. *Et plusquam Idem ibi.*

Ddd 3 septuaginta

Leonarda
Vino in
Contra ejus
dam.

B. Simon
Cæs. lib.
9.c. 17.
fol. 173.

B. Petri:
Dam ser.
49. &
S. Matth.
fol. 116.
coll. 1. B.

septuaginta millia hominum ad Christum conver-
tu, totamque Aegyptum & Aethiopiam ad Eadem
Christi perduxit; dum ab Aethiopia populis lo-
cuplestissimis argenti & auri donaretur muneri-
bus, mortice charitate iisdem perfusauit, ut non
querant qua sua sunt, sed qua Iesu Christi, volunt-
que omnia haec munera ad magnum Dei glo-
riam adhucet. Populus autem de auro & argento
Apostolo oblatu ipso iubente, Ecclesiam fabricavit
Devique cum ab Hyttaco Tyranno molestatu-
tur Ephigenie virginitas; charitas Matthaeum
obstrinxerit, ut eandem sanguine pataret & vita
defenderet: Pro Missirum solemnia Reg. Episcopu-
torem misit, qui a tergo missa gladio intersecte eum,
& Martyrem Domino consecravit. Quid igitur,
O Auditores, ad haec dicens? Nunquid Mat-
thaeus Chrysolithus quidam fuit auro simili-
mus? Sanctum Hieronymum hac in testi-
mento dicentem: Merito Apostolus Matthaeus
Chrysolithus appellatur, quoniam auro charitatis
rutilat, ardentes divini amoris scintillas ex se in
omnes immitit.

15. Chrysolithus auro, quod inter metallorum
præstantissimum est, persimilis esse perhibetur:
vos utique existimabitis me exinde infere-
re, Matthaeum inter omnes Evangelistas
principium & eximium esse, qui proinde ab
Ecclesia Dei primo inter alios loco colloca-
tus reperitur non solum ordine sed dignitate: in hanc
tamen comparationem descendere nolo, tan-
cum quid Sanctus Petrus Damascus bac in re-
sentiat, vobis edicam, qui quatuor Evangelisti-
tas quartuor estretrei Paradyso originem suam
ducentibus fluminibus comparat, vultque
per Phison repræsentari Sanctum Matthaeum:
Matthaeus assimilatur fluminis Phison. Audite
rationem: Num forte quia aqua illius Sapi-
entiae Symbolum est: aut quia aqua eius gem-
mis auroque abundat, aut vero quia aqua eius
saluberrima est, & ubi inundat campos fer-
tilissimos efficit: Vel denique quia non
quam turbidatur, sed claritatem & limpi-
ditatem suam semper conservat? Quoad hoc
idemmet Scriptor pro me respondeat, qui

D. Petrus ait: Sicut Phison primus est fluviorum de Pa-
dam ser. 2. de S. Matth. fol 129. col. 1. D.

radysi fonte procedentium, ita Matthaeus inter
religiosos Evangelistas primum obtinet locum.
Satis ergo conveniens est & intime rationi ap-
plicata congruit, ut sicut apud Phison optimum
repræsentatur aurum, sic & apud hunc Beasti-
mum Evangelista Ordinis primicerium insti-

ligamus thefauri coelestis incomprehensibile Sacra-
mentum.

16. Hic Matthæi supra alios Evangelistas, si-
cuti auri supra quævis metalla, primatus & ex-
cellens, ab aliis singulari quadam pondatione
hunc in modum observatur: Sancto Mattheo
etenim supra Sanctum Matrem & Sanctum
Lucam gradus quidam deberur superior, qualis
est ii Evangelista quoque fuerint, non tamen
Apolloli: Joannes Apostolus quidem & Evan-
gelista pariter fuit, per Martyrium tame-
natur sacrificio manum encatus, nulquam in Scripturis
reperiatur. Unde sicut autem quodvis met-
allorum valore suo præcellit, ita Sanctus Mat-
thæus quemvis alium Evangelistam in jam di-
ctis prærogatiis excedit: Socios antecellit; Mar-
tinum quidem & Lucam, quia Apostolorum digni-
tatem non sunt fortui: Ioannem vero quia Marti-
nus palmarum non accipit, quod effectum solle-
cit.

17. Alii Scriptores aliam quandam Chrysolithi-
ti proprietatem in medium adducunt, videlicet
quod scintillas vibrerat atque resplendebat. Unde
Doctor Angelicus ait: Chrysolithus versus (sic) D. Ioh-
nus quasi ardentes emittit. Dionysius Caesarea-
nus dicit: Ardentes videbatur scintillas diffundere. Ap. H.
Haymon Episcopus Halberstadiensis inquit: Vi-
tae utrūque emittere ex se quædam ardentes scintillas. Doc.
Et S. Antonius pariter ait: Quod scintillas emi-
tit ardentes. Alexander de Alea affirmat Chry-
solithum, qui in fundamento nobilis & sum-
ptuoso ædifici coelestis Hierosolymæ septi-
bus lapis erat, specialiter repræsentatum Abra-
hamus apostoli & Evangelistæ Matthæi: ip. D. Ioh-
nina genua Chrysolithus, quia seu hic lapis ex aliis
emittit scintillas ardentes & fulgentes, sic Evan-
gelista doctrinam devotè audientes, recipi-
tes, & implentes, reddit charitate ardente &
arduerit in eos flamas immittit. Ecce tibi ratio
nam: Cum enim non minus ageret natura
alia, quam libera propter suam opereatur, fit eti-
mæ Matthæus quoque scintillas emisit, non ut ar-
deat, sed ut luceat. Tibus etenim modis lux
mystici Chrysolithi nostri resplenduit & scin-
tillas exibravit, scilicet fidem Christi prædicando:
scribendo Evangelicam veritatem: nec
non ad maiorem Dei gloriam, totiusque Aethio-
pæ & Aegypti universale beneficium, mun-
cula patrando: Fuljis & scintillas misit ardentes tam ore docendo, quam scribendo Evan-
gelium, & miraculis coruscando. Tanquam ap. Ioh.
Chrysolithus scintillando resplenduit, dum in principio

principio Evangelii sui de Incarnatione & Nativitate filii Dei, in medio de ejusdem prædicacione & stupendis ab eo patiatis miraculis, in fine vero de Passione, Morte & Resurrectione luctuenter tractavit: *Falsus confessor ardenter scintilla mysteriorum Christi, de cuius Incarnatione & Nativitate in principio; de prædicacione & miraculis in medio; de Passione, Morte & Resurrectione in fine pertrabat.* Et quidem quid ejus Evangelium tanta cum sollicitudine & cura conscriptum aliud est, præterquam lux quedam, qua scintilla atque splendoribus veritatis tam fidelium, quam infidelium meatem illuminat, omnibus qui facis Doctoribus & Patribus Theologis, imo toti Ecclesiæ cunctisque totius universi partibus lumen affundit. Unde scriptor quidam modernus hæc de eo verba scribere non dubitavit: *Scriptis praeter eatus Evangelis suis ex exactè Christi Evangelium, quo quasi ignea fax noctem hujus seculi & Ecclesiæ illuminavit; ac proinde mirum non est, quod Nicolaus V. Summus Pontifex pro Evangelio S. Matthæi Hebraicâ lingua conscripto promptè obtulerit quinq' lectorum aureorum millia.* Denique Evangelium Matthæi in Ecclesia Dei scintillat & resplendet, siquidem ut à multis obseruatum Matth. fol. est, quia in eætia pia eatus frequenter: scilicet ex Testamento veteri Psalmi Davidici; ex novo Epistola S. Pauli: Denique ex Evangelio illud præcepit quod Sanctus Matthæus conscripsit: *In Ecclesia frequentantur tria: Psalmi reg. in Fe. David, Epistola D. Pauli, & Evangelium Matthei.*

Tren. 4. 8

18. Ex quo Sanctus hic Chrysolithus has est se vibravit lectoribus, Sanctorum Marci, Lucae, & Joannis intellectum adeò illuminavit, ut sua quoque hi molirentur conscribere Evangelias; nisi enim Matthæus primus scripsisset, nulla fortitudo in Ecclesia Evangelia reperirentur, cùm tamen ea sint Ecclesiæ Catholicae fundamentum, Columnæ fidei, & Christianæ religiosi lumen in se contineant: *Ad sanctum Evangelium scribendum primus Matthæus properavit, scribendi eatus Evangelisticæ viam præceptor aperuit;* & tanquam Dux vexillum sequentibus prætulit, suoque eos exemplo ut describerent invitarvit. Jacobus in ignorantia & gentilitate tenebris Æthiopia, eratque anima quam corpore & vulneru nigrior arque deformior, ut de ea dici poterit: *Facies ejus sicut nigredo olla,* vel *denigrata est facies ejus super carbones.* Appulit vero in Æthiopiam Matthæus, & Evangelicæ doctrinæ lu-

D. Petrus

Damser.

49. fol.

116. C.

Idem ibi:

Quia ad S. Evangelium scribendum Matthæus primus prorupit: scribendi eatus Evangelisticæ viam præceptor aperuit (ut afferit S. Petrus Damserius). Et tanquam Dux vexillum sequenti, bus prætulit, suoque exempla ut scriberent invitarvit. Unde progressus qui per Evangelium hominum mentes illuminando, gentilesque & iudeos ad Jesu Christi fidem convertendo quotidie fieri cernuntur, post Deum Chrysolitho S. Matthæi in acceptis referti debent, upote qui è suo sacro Evangelio veras scintillas veritatis emitit. Unde Sanctus jam nominatus Cardinalis prosequitur: *Illi ergo debemus Evangelium, quia Evangelie narrationis constat intus principium, & quem eatus novimus primum, non ambigimus inter eos cujusdam privilegiū tenere primatum.*

19. Sanctus Apostolus & Evangelista nostri à multis Scriptoribus Moyse Prophetæ assimilatur, S. enim Petrus Damianus ait: *Matthæus fuit alter Moses;* Secundus quidem quo ad ordinem, primus tamen quoad dignitatem & sanctitatem: Hujus autem similitudinis ratio fuit: vel quia sicut unus à Deo ad Pharaonem misus est: ita quoque nomen alterius à Sancto Athanasio Antiocheno *Mandatum altissimi* interpretatur: vel, sicut ille per virgam operatus est prodigi: ita hujus miracula patrata sunt à penna. Moyse Dei manus sunt, Matthæus *vita ejus.* quoque idem quod manus Dei innuit; Moyse etat mitissimus; *Vir in terra mitissimus, Mattheus S. Gerg.*

thæus ex mente S. Germani idem est quod mel,
dereb. Ec- id est, fævis est & mansuetus sicut favus mellis.
clef. Moyles indignum se reputavit qui Deus fieret
Pharaonis: Matthæus se veluti Deum in Æthio-
pia adorati non permisit. Moyles primus Liber
quem composuit appellatus est Liber Genesis:
Matthæi Evangelium intitulatur Liber genera-
tionis. Moyles nobis lucem quandam à Deo
creatam describit: Matthæus Deum Crea-
torem lucis nobis representavit. Moyles agit de
primo Adamo in anima vivente: Matthæus
loquitur de secundo Adamo in spiritu vivifi-
cante. Porro quis est qui ignorat, quia opera
creationis de facto sub obliuione vel etiam
ignorantia obscuritate suppressa jacentent, ni-
fi à Moylis calamo coram toto Mondo in lu-
cem edita fuissent? Ita igitur Matthæus pariter
velut mysticus Chrysolithus qui scintillat & ar-
det ut lucent, lumen dedit, atque in totius uni-
versi lucem, omnia Dei Incarnati nostræ que
Redemptionis opera prout expressæ in ejus fa-
crosancto Evangelio recensentur, adduxit. De
quo modernus quidam ita scribit: Hic est Liber
continens optimum & leüissimum nuntium Ad-
ventus Christi, sive Messie Patriarchis promissæ,
puta Incarnationis, Nativitatis, Vita. Prædica-
tionis, Passionis, Resurrectionis, Ascensionis, ac Re-
demptionis, Salutis, Gratiae, & Gloria ad eo parte,
& terti orbi allata, cuius scriptor fuit S. Matthæus,
dictator Spiritus Sanctus. Moyles primus Scriptor
fuit qui natura operibus lumen addidit: Mat-
thæus primus fuit qui calamo suo mysteriis gra-
tia lucem ministravit. Unde sicut Moyles super
omnes Testamenti veteris Scriptores sublimari
meruit, ita Matthæus omnibus novi Testamenti
Scriptoribus meruit præferti. Id quod per do-
ctum S. Petri Damiani calamus aperte confirma-
tur scribentem: Beatus Matthæus fuit alter Mey-
mos fol. 43. sicut Moyles Prophetis non absurdè præponitur,
122. col. 1. Et omnibus qui scripserunt aliquid in veteri Testa-
mento: Ita Beatus Evangelista Matthæus jure pra-
celle, qui compisse repertus in novo: sicut enim
nascentis mundi textus originem, sic iste tanquam
spiritualis cuiusdam mundi orientem scribit Ecclesi-
stia nativitatem.

20. Porro dum cogitationes animi mei in
preciosam hanc gemmam accuratius desigo, no-
væ in ea proprietates jure merito considerande
se mihi præsentare videntur: Hunc namque
 preciosum lapide n aduersus pusillanimitatem
plutinum valere, illaque qui ob occurrentes fini-
stros fortunæ eventus, abjecto nimis timore ani-

mo despondent, Chrysolithum animum, & ge-
nerositatem robur aliquod addere, compeno. L. 6.
Chrysolithus valet aduersus pusillanimitatem, &
contra motus melancholicos. Id quod Diogenes, C. 1.
Cathulus quoque confirmat, dicit: Chry-
solithus timores expellit nocturnos. Scio eviden-
tiam & infuperabilem in Matthæo cordis
aceum, nunquam obfuscione cinctam, nec diuine
pusillanimitatis, vel timoris infestaram nullam.
Cordis infelix, igitur quæ se vitici tyrannorum, cu-
niscum crudelitati, impensisque inferni infelix
intrepide obviavit, nihil curans sine sanguiue
effusionem, live vite astutam. Præcipue vero
quando in favorem virginitatis Iphigenia tan-
quam velata & consecrata Dei sponsa, nec
non adversus effrenem Hirtaci Regis libidinem
in templo prædicabat, animos & ausus genos
sacra huic virgini, quæ una cum aliis virgi-
neis confundalibus suis, ob Regis furor & ex-
caedescepsam formidolose, ad Apostoli se pe-
des prostraverat, zelosissime lugentes: Quod Pet. 5.
audiens Rex admodum pre ira infatuus, furiosus
dus abcessit: Apostolus autem omnes ad patientiam
& constantiam confortavit, & Ephigeniam coram
se timore prostratam, cum ceteris virginibus
dixit.

21. Multi referunt Chrysolithum aduersus
multas infimitates, & præcipue ad Demone-
num fugandum speciali quâdam virtute prædi-
tum esse: Valeat contra Demones, profici contra
melancholicam, per quam & tantum homines soler-
te Spiritus malitius scribit Abul. & Anl. Boëtius
Idemmet pariter Pet. Berchor. confirmat, dum
at: Demones ipsum (id est, Chrysolithum) fugiant,
atque timent. Idem quoque Diocondes fatetur,
& Ilidorus Hispaniens: In auro, inquit, gesta-
tus contra Demonem valit. Hanc autem hujus
gemme virtutem & proprietatem in Matthæo
quoque reperiiri fidem faciunt vari Scripto-
res, inter quos Simeon Metaphrastes dicit,
quod Eos qui languoribus & morbis vel Demo-
num malitia oppressi de vita periclitabantur,
verbo, & manus attacta ab omnibus molestis
passim liberabat. Imo S. Barnabas cuncta mira-
cula sua per solum Evangeliorum librum ca-
lamo & manu sancti Evangelista nostri con-
scriptum patrabat. Unde ad eum modum quo
Pygmæi ex solis Leporis ab Herculis humeris
suspehisi exuvias perterriti fugiebant, Demone-
nes ad solum foliorum Evangelicorum a S. Apud
Matthæo conscriptorum alpeatum penetrari Lenar-
& confusi in Inservium præcipites argebatur: de nit.
(Beatus)

fr. 52. de Beatus Barnabas istud Evangelium in magna reverentia habuit, quia ipsum secum portavit ut à Dæmonibus protegetur; super infirmos posuit, ut sanarentur, secum in sepulchro poni jussit, ut securius morderetur.)

22. Adhæc referunt Chrysolutum diurno tempore auti speciem revere, nocturno vero igni simillimum esse. Unde S. Isidorus Episcopus Hispalensis ait: *De die videtur aureus, de nocte igneus.* Et Abulensis inquit: *Chrysolutum colorē per diem aureum prefert, sed nocte igneus ap-*

Abul. in s. 28.
Exod. t. 2. pareat.

Item
Vinc. Bell.
18. c. 61.

Enimvero ut hæc de natura Chrysoluti, ad personam & qualitatem Matthæi transferte valeamus, investigate oportebit, quid in Scriptura sacra per diem & noctem; quid item per aurum & ignem significetur. Certum itaque est quod iuxta S. Pauli Apostoli doctrinam per nos item peccatores, per diem vero iusti representantur. Unde Corinthios scaloquuntur: *Quæ societas luci ad tenebras id est iusti ad peccatores?* 2. Cor. 6. 14. Id quod ad Ephesios scribens denuo confirmat, dum ait: *Erat enim aliquando tenebra, nunc autem lux in Domino: ut filii luci ambule.* Ephes. 5. 8. Ad Thessalonicenses iterum ait: *Omnis vos filii lucis esatis, et filii diei, non sumus noctis, neque tenebrarum.* 1. Thess. 5. 18. Iusti enim in die serena luce ambulant? peccatores autem in tenebris noctis. Ac proinde Drogus Episcopus Ostiensis serm. de Paſſ. Dom. ait: *Per diem iusti significantur, & per noctem peccatores.* Secundò per aurum charitatis virtus exprimitur, unde sicut aurum inter flamas, ita charitas inter adversitatum carbones indies magis magisque purificatur: *Tangam aurum in fornace probavi illos, inquit sapiens cap. 3. 6.* Ut hoc aurum charitatis Lædices Episcopus sibi compararet, ex Dei commissione eundem serio commonuit Joannes Apostolus, dum ait: *Saudo tibi emere aurum ignitum probatum.* Apoc. 3. 18. Denique quod per ignem furor ira Dei, ejusque supplicia designantur, hujus pleni sunt sacri textus. Constat enim ex Levitico, quod quando Deus Nadab & Abihu punire voluit, *Egressus fuerit ignis à Domino, devoravit eos, & mortui sunt.* Levit. 10. 1. Quando successit murmuratioibus, *Accensus in eosignis Domini devoravit extremam castrorum partem;* Num. 11. 1. Verum ehem quam bene aperque hæc Chrysoluti conditiones in S. Matthæo referuntur! *De die videtur aureus,* id est, erga bonos & Jesu Christo fideles mera chautate accensus & ignitus, prout se probavit

erga Reginæ Candacis Eunuchum, item versus Ägypti Regem & Eupherismam Reginam, cum quo extinctum filium Euphronem per cum ad vitam revocatum: Denique versus Principissam & virginem Iphigeniam, ejusque sodales ducentas virgines. *Sed de nocte igneus apparet;* id est, totus in furorem conversus erga illos, qui in nocte peccatorum & infidelitatis tenebris Letargicè obdormientes jacebant, quales erant duo illi magi Zatoë & Aphaxad, Sacerdotes quoque idolorum, ac demum Hiracutus ejusque sequaces; quorum palatum igne consumptum fuit: (Erumpens flamma Regi Palatum in Petrus de vasit, & cuncta consumpsit. Rex autem turpis Natal. in leprosus effectus, cum non posset curari, se manu vita S. propria intererit.) Vides igitur hic clarè atque Iphigenia perficie verificatum, quod veluti Chrysolutus. 1. 8. c. 10. 3. (*De die videtur aureus, sed de nocte igneus apparet.*)

23. Verum enim vero opere pretium esse iudico, ut tandem primam hujuscē sermonis partem per prædictā sapientiam gemmæ duitim, constantia à S. Matthæo in omnibus necessitatibus occurrentibus, præcipue vero quando vitæ suæ cursus per Martyrium terminatus erat exhibita, correspondente claudamus. Constat igitur ex relatione Plini, quod Chrysolutum. Perdurare est, ac tanta duritate, ut Sappiro parum, aut nihil cedar. Et quidem ut in re ab aliorum ordinatam exemplis, certum est, quod veluti infra lapid. 1. 7. etus Chrysolutum constantissimus fuerit Anaxarchus, cui dum à Nicocreonte Cypriotum Tyranno omnia confacta essent membra & ossa, intrepido invicto que animo eidem dixit: Potes quidem, ô Tyranne corpus meum trucidare & intrenacioni tradere, meam tamen sincere constantiam minimè valebis: (Philosophus animo Brus. 1. 2. infractus: Tunde, tunde, inquit, Anaxarchi c. 2. ex Plut. Valerius, Anaxarchi constantiam non teris.) sar.

Veluti Chrysolutum se constantem esse demonstravit C. Mevius Auguſti Centurio, quando in Antonii confpectum adductus, atque ab eodem, (Quid de se statui juberet?) interrogatus respondit: libertum ei esse, ut sibi pro libite vitam etiparet, neque enim se mortem timere, sciteque futurum, quod à signis Cælareis nunquam alienandus, nec Antonii militie unquam jungendus Brus. 1. 2. esset: (Jugulari me jube, quia non salutis beneficio, nec mortis supplicio adduci possum, ut aut nom.

Cæsatius miles esse definam, aut tuus es incipi-

Max. 1. 3. a) Athenarum milites, qui immortalem sibi fa-

ma

Rec

Paoletti Sandorale.

mam compararunt, in prælio Maraconensi adeo se exhibuerunt intrepidos, ut telis transfixi moti non fuerint, sed ad ultimum usque prælia momentum velut immobiles statuæ constansissime persistierint. De Matio quoque Scævola legitur, quod ex quo sagitta quam ex arcu suo in pectus Porsonæ Regis Tuscia vibrare constituerat, à propria ei scopo multum aberrasset, manum suam, qua eam emiserat, errorem hunc gravi supplicio luere voluerit, nam eam igni impositam cōsuebat coquere firmavit, donec totaliter concremata fuisset. Firma quoque memoria etiam cum conservator fama generosæ animositatis & fortitudinis C. Martii, qui dum à carnifice per medium secundus erat, ligari se non permisit, sed in mediis doloribus constanter & immobiliter subsistens, ne minimum quidem impatiens signum edidit, nec vultus ejus imperterritus in pallorem degeneravit. Fatendum est equidem, magnum fuisse virorum jam recensitorum magnanimitatem, veruntamen haec nequaquam comparati merentur cum invicta & insuperabili mystici Chrysoliti nostri Matthæi constantia, qui dum factio altari Missam celebraturus assisteret, jussu Tyrannini Dum sacra peragaret, lancea confessus, spiritum Deo reddidit. Unde si Socrates affirmat solitus erat, hominem constantem haud fecerat ac statuam in basi sua esse debere immobilē : *Vt statua in sua basi virum virtutis studiosum, bono proposito innixum immobilem esse debere,* verè id Matthæus Chrysolitus noster præstiterit, quando in altari sacrificans Lancea confessus, spiritum Deo reddidit. Atque ideo sive prædiceret, sive officii sui functiones exerceat, sive vivat, sive moriatur, *semper unus, semper iste, semper constans* permaneat.

P A R S S E C U N D A.

14. Chrysolitus lapis pretiosus, si multis id referentibus adhibenda sit fides, mari num quoque in se colorum continet : *Habet cum marino colore similitudinem,* inquit Ifidorus Episcopus Hispalensis lib. 16. c. 14. Alius : *Habet quandam marii coloris similitudinem.* Item alius scribit : *In colore mari similis est.* Matthæus autem non soli colori, verum ipsius mari similem se esset probavit. Præterea hic mille analogias quas inter utrumque adducere possem, & unam duntaxat hoc loco proponam : scimus etenim & quotidie videmus,

quod omnia flumina mare ingrediantur, eoque velut ad proprium centrum decurrant, unde Ecclesiastes inquit : *Omnia flumina intrant in mare.* i. Cor. 7. 1. Pati quoque raro se omnes spectabiliores prærogativæ aliorum hominum in Matthæo velut in propria Metropoli rehident. Non sum equidem ignarus, Deum gratias suas inter homines ita dispergitur, ut singulis particularem aliquam gratiam doverit, uide Apolotolus ad Corinthios ait : *Vnde quodque proprium donum habet ex Deo : quibus alio loco iterum subiungit : Aut quidem datur homo sapientia, ali sermo scientie, ali fidei, ali gratia scientiarum, ali operatio viriutum, ali propria, ali discretio spirituum, ali genera linguarum &c.* i. Cor. 12. 8. Quando vero de Matthæo sermo est, credendum est, quod omnia flumina intrant in mare : est etenim simul Apostolus, Evangelista, Doctor, Martyr, Episcopus, & Prædicator. Logebatur ut Sapiens, ut scientificus docebat, instruebat tanquam fidelis, omnia callebat linguarum genera, operabatur virtuosè, futuropredicabat, sanabat infirmos, pellebat Demones ; ad eo ut Deus omnia virtutum dona in eum accumulasse visus fuit. *Omnia flumina intrant in mare.*

15. Est quidem præter mortem positum, quod cœlum in unico tantum subiecto tot simili epilogate soleat prærogativas : nam ut notat Theophrastus, Deus & natura gratias suas parè admodum dispensat consueverunt : Experiens namque comprobatum est, arbores illas vel fructus, qui dulces sunt, non esse odoreos; quibus vero dulcedo deficit, odoris indita est fragrantia : qui vero fragrantia carent, dulcedio abundantur. *Ex dulcibus nullus fere bene olens.* Verum odor & flavorum & ramorum est, in quibus aliquid acreius inest. Et haec quidem ordinis dispositio nouum solum à Deo in arboribus, verum etiam in creaturis ratione præditis obseruat. Hem quā pulchra & speciosa Rachel erat, quam quicquid respiciebant, linguis suis laudibus celebrare cogebantur : at vero quia infæcuenda erat, à matto poltabatur, eratque contemptu omnibus. Contra vero soror eius Lia, quia vultum habebat turpem & deformem, nullus eam sine roga alspicere poterat : Deus autem, qui misericordia juvandæ, hanc ejus infelicitationem comprelabelre voluit, dum eam sex filiorum, id est, Ruben, Simonis, Levi, Judæ, Isacchæ, Zabulonis & unius filiæ, quæ Dina vocabatur fecundam genitricem effecit : quamobrem à Jacob na-

Blas.
Vieg. in
e. 21. A-
poc.
Berc. in

rito suo admodum amabatur, summoque in pretio habita erat. Hæret hic Tostatus, divinarumque ordinationum modum hisce verbis acutè ponderat: *Eccœ quanta divina sapientia in rebus ordinatis: Rachel qua ante sibi ipsi felix habebatur, ut sororem despiceret, per sterilitatem depressa est, ut se miseram cognosceret: Et Lia, qua omnibus contemptibilis videbatur, fœcunditatu abundantia sibi postea felix via est.*

26. Veritatem istam per alium quendam Scriptura locum confirmemus. Omnibus etenim ootum est, quam fuerit Goliath Gygas, Philistiorum Dux generalis superbia tumidus, & temerarius, Israelius vero formidabilis, utope qui mino & exprobationibus suis non timere tantum, sed & tremere & obstupecere faciebat quenvis validissimum Israeliticu exercitus athletam, Saulem vero Regem præcipue: *Audiens autem Saul & oves Israelitæ sermones Philistiorum superbant, & mirabantur nimis.* 1. Reg. 27. Alia quoque vice dum in conspectu populi Israelitici fortitudinis suæ ederet specimina, inquit sacer textus: *Cum vidissent virum fugientem à facie ejus, timentibus eum valde. Ergone possibile est nullum ex omnibus reperiiri qui ei resistere, aut attimes & fortitudinis suæ robore cum eo decretare posse?* ubi est Princeps Jonathas genetos adeo animo prædictus, qui *Percussit stationem Philistinorum que erat in Gabaa?* 1. Reg. 13. 3. Nunquid hic est Jonathas ille adeo validus & in præliis exercitatus, ut non alio præterquam armigero suo comitatus inimicis Philistinorum copias aggredi, & generoso invictoque ausu bonam illorum partem occidere, reliquos vero, ut erga verterent, atque ad salvandam vitam fugiæ sibi consulerent, cogere non dubitari? *Etecum multitudine prostrata & huc illucque diffusigent.* 1. Reg. 14. 16. Quod si igitur Jonathas adeo expertus atque in accumulandis victoriis fortunatus erat, cur hunc Gyganis intolerabilem fatum non mortificat, aut cur ejusclamat superbiæ non retundit & reprimit? Ergone qui haecenus integros adoriri exercitus non formidavit, nunc ignavus & pusillanimis cum uno solo congreedi timebit? Nequaquam dubito quin Jonathas à Gygante ad solitarium certamen & duellum provocatus idipsum generoso animo & auctu acceptatus fuisset, nisi, ut Abu-lensis scribit, Deus ipsum specialiter retardasset & impedivisset: (Forte Jonathas aggressus fuisset Goliath singulati pugna, nisi quia Dominus cum compressis, scilicet reprimens

ejus animositatem.) Hoc autem suppositionem ejus investigate maxime sum cupidus: num enim Deus hoc forte fecit suspicans Jonathan in duello illo superandum esse? aut vero non conveniebat forte ut filius Regis aliquis tanto vitam suam exponeret periculo? Idemmet præfatus Doctor dicit, Deum doluisse permettere, ut Jonathas duabus fieret victoriis gloriose, ideoque hanc de Gygante instantem victoriam Davidi reserville, ut exaltationis & magnificenter sua fieret origo: *Vt exaltaret David, contulit ei ipsum triumphum.* Neque enim uni soli impediti victorias voluntate.

27. In hisce autem Divinis legibus æternis que Decretis infinita Dei omnipotens, quo ad Matthæum dispensabat, dum non unam locum prærogativam ei concessit, sed voluit ut patiter adhiberet lingua, exerceret & calamum, in eo porius quam in arboribus simul conjunxit sanctitatis odorem atque fragrantiam, & in attrahendis ad Catholicam fidem gentilibus miram dulcedinem. Deus in eo non licet in Lia & in Rachele pulchritudinem à fœcunditate sequeltravit, sed per gratiosum quoddam hymenæum sibi desponsavit, & pulchritudinem spiritus per culpan minime deformis, & fœcunditatem paternitatis, utope qui tot masculinos partus per fidem genuit, id est, omnes Æthiopæ gentiles, nec jam unam duntaxat filiam Didam sed Ephigeniam spiritalem filiam suam una cum ducentis aliis virginibus sodalibus Christo peperit. Non unicam duntaxat, sed innumeras retulit victorias, dum iam velut alter Jonathas de multis inimicorum mundi, scilicet dæmonis, carnis, magorum exercitibus triumphavit, nunc velut alter David Gygantem quendam qualis Hyrcanus Æthiopæ Rex erat cædit. Unde S. Petrus Damianus ait: *Inter omnes plane sanctos, quide Cœlesti gloria, de triumphato mundo victoria tūculos intulerunt, beatus Matthæus mibi videtur insignis atque conspicuus, & quendam inter eos dignitatis obtinere primatum.* Iple namque Catholicæ Prædicatoris honorem habuit; sanctæ quippe Ecclesiæ fortis propugnator extitit, cuius videlicet lingua quasi acutissimi gladii Evangelii administratione Dominus infidelium corda transfixit, inquit Magnus Pontifer sanctus Gregorius. Gloriam item habuit Evangelici Scriptoris; nam *Scriptis praeter ceteris Evangelicis suis & exactè Christi Evangelium, quo Evangelium* in pref.

Ecc 2

gnosis

*Matt. f.
2. col. 5.* *quasi signea fax noctem hujus facili & Ecclesia il-
luminat. O gloriosum Chrysolithum S. Mat-
thaeum Apollolum! Hic me cogit, & inclita Sa-
lerii civitas, ut fortunis tuis dum eum devotio-
nis auro tibi alligatum & in sinu tuo requiescen-
tem felicissime contines sancte invideam. Veru-
tamen jubila satis & exulta de hoc tam pretioso
rhelauro, quem utpote gemmam in aslumabi-
lem venerabunde possides. Nec dubita quia
præstantissimum hic Chrysolithus continuas è
se in Cives tuos evitabili favorum & gra-
*Corn. à
Lap in c.
21. Apoc.
f. 327.
col. 1. A.* *tiarum scintillas. A mutis tuis, nec non à ma-
tri quod argentea tibi penderet tributa terreni
patiter & infernales inimici, procul stabunt,
nam Chrysolithum Demones fugiunt, atque ti-
ment. Fiet itaque, ut vel pacis in te virefcat oli-
va, vel victoriae palma semper frondescat. Nun-
quam te aëris turbato respiciet supercilium, nec**

*districtus tui fines tenebatur involvit ob-
scuritati; quia portus inalterabilis conserva-
tur, & ab hoc pretioso Chrysolito calinere-
ntes, Chrysolito enim proprium est scintilla
ardentes emittere non ut ardant sed ut lucent.
Famem, quæ annoꝝ penuria nutritur, seculum
istud nunquam videbit, nec ei permette-
tur, ut ad te infestandum portas tuas pede suo
pullet, siquidem monile quoddam in fronte tuo
elaudis, quod auri splendoribus eam coartino
flagellabit: nam Chrysolitus quasi aurum fulgeat
videtur emittere ex se quasdam ardentes scintillas,*
Hym.
Habebit
*inquit Episcopus Halberstadiensis. Nos interca-
sancto huic Apolito humillime supplicemus,*
21. 1. 17.
*Divinæ gratiae aurum nobis impetrare dignatur,
ut animæ nostræ hic in terris merito, ac denum
post hanc vitam gloria locupletentur in co-
lis.*

SERMO TRIGESIMUS PRIMUS.

IN FESTO

S. MICHAELIS
ARCHANGELI.

*Sancte Michael Archangele defende nos in prælio, ut non pereamus in
tremendo iudicio.*

*N*ulla est creatura in mundo, quæ
tor habeat adversum se conspiran-
tes inimicos, ac Homo, ut proprie-
tate jure merito dicere possit: *An-
guis mihi sunt undique.* Dan. 13. 22. Integri
namque miseriarum exercitus, ex fortissimis
seruumnarum fortalitiis ipsum obsidione cin-
gunt, & per extremarum necessitatum insultus
in totalem perniciem eum redigere moluntur:
*Semper malum aliquid viget, alterum verò pre-
terit, & quod novum successorum est deinceps,
nondum appetet;* inquit Euripides. Nulla est in
Orbe fera, quæ suos ad eum dilaniandum non
expandat & applicet uncipedes, vel unguis
suos ad vitam ei eripiendam non excusat. Imo
& impietas inaudita!) ipsi sunt homines mu-
tuas fidi inter se struunt insidias & stratagema-

ta. Unde vetus illud enatum est proverbium:
Homo homini lupus. Adhuc quos ab inimico
infernali quotidie recipit insultus, adeo sunt
horribiles, & nisi à Divina gratia nova accipe-
ret vitium sufficiunt subidia, cogeretur
succumbere. *Accedit ad hoc* (inquit sanctus Va-
lentinorum Archiepiscopus) *Demonum in S. Th. diantum innumera multitudo, quorum omne villo-
stadium est laqueos parare, suffidere forvum, of-
fendiculum ponere, ut homines illaqueantur & S. Mich-
aeli ruant, capiantur demum & internectioni dedan-
Archetur. Unde Deus se vitium potius hominibus
hibuisse viderit, quam patrem, cum ad se de-
fendendum nulla ei profusa arma submi-
strat. Canem etenim unguibus armavit, for-
titudine Leonem, Ursum uncipedibus, astuta
vulpem, leporem cursu, aliis aveni, unguibus
equalum,*

D. Ioan.
Chryf. in
Matth. c.
7.

aquilam, pisces squamis, veneno serpentem, E-
ticum spinis, cornuum semicirculis in fronte tau-
rum, apem aculeo, solis & unicus Homo armis
omnibus tam defensivis quam offensivis desti-
tutus manet. Id quod prudenter monuit Chry-
softomus, dum ait: *Omnem Creaturam sensibili-
lem Deus armatam & munitam creavit; alias
veloci pedem curse, alias ungulis, alias pennis,
alias cornibus, alias denique dentibus. Venit
enimvero quod Deus hominem in eternum omni-
nisque armaturae expertem reliquerit, variae ini-
jus rationes adduci possunt. Vel enim hoc fat-
atum est, quod Deus ipsis hominis protector
esse velit: *Hominem solum sic dispositus, ut ver-
sus illius sit ipse Deus.* inquit S. Chrysostomus.*
Vel quia lagnum habet ad exposcendum pro-
priatum necessitatum subfidium, valde accom-
modatam. Atque enim illam lazarum Crescum
Regem ab eo, qui stricte ene jamjam vitam ei
erupturus erat, curatus est. Eadem & matura
Marcus Antonius ab hostili militum a Marco &
Cinna subornatorum furore salvatus fuit. Licet
fatendum sit hoc armorum genere sceminas potius
quam viros communiter prævalere. Aut ve-
to dici potest, quod armorum loco intellectu
prædictus sit & voluntate, potentissimum
adeo nobilibus, ut in omnia sibi pro libitu com-
parare possit. Vel quod pro armis manum ha-
beat, qua *Est organum organorum*, qua oportu-
tum ubique subfidium confert, dummodo
oculus occurrentem ei pandat necessitatibus. Vel
denique quia expeditos promptosque in sui de-
fensionem habeat Angelos, siquidem *Angeli
suis Dens mandavit de te, ut custodias te in omni-
bus viis tuis.* Psalm. 70. Hi namque prompti ad
auxiliandum fuisse reperiuntur in calamitatibus
Agar & Ismaelis, in occurrentibus quoque ne-
cessitatibus Abrahæ & Loth, Gedeonis, Judi-
thæ, Eliæ, Danielis, Moysis, Jacob, Zacha-
riæ, Josephi, Petri, Cornelii & infinitorum
aliorum simillim. De quibus proinde attestant
Apostolus, quod *Omnes sunt administratores
spiritus in ministerium missi propter eos, qui ha-
bitatem capiunt salutis.* Ad Hebr. 4. 14. Ex om-
nibus tamen sanctorum Angelorum agminibus
sanctus Michael Archangelus nobis in omnibus
adversus mundi & inferni inimicos nostros in-
stituendis certaminibus & præliis, addictissi-
mum se defensorem & Archimandritam esse
probavit. Unde S. Panthaleon Diaconus de il-
lo assent: (*Michael fidelium populorum Eccle-
sias exhibilat, Romanorum custodit Remp. Chri-*

*sfi Imperatorem armat: adversus Barbaros Christo S.
stianos reddit victores, hostes inimicos persequi- Mich.
tur, ab eorum qui persequuntur molestus pios li- Arch.
berat; ab ingentibus maiis fluctibus, eos qui
ipsum invocant, eripit; Dæmonis impetus pro-
pulsat.) Hic igitur protectionis nostræ scutum
est a Deo nobis subministratum. Unde Alexan-
der de Ales de hoc defensionis præsidio secutos
nos reddens dicit: (*Ipsæ affluit laborantibus ad Alex de
operandum, ne à Dracone impediatur: oratio Ales in
nibus ad petrandum, ne repellantur: vacillau- Apoc. c. 12.
tibus ad confirmandum, ne à Dæmonie seducan-
tur; pugnantibus ad triumphandum, ne à Dra-
cone subigantur.) Atque ideo eum tam sollicite
hinc verbis invocat S. Mater Ecclesia: *S. Michael
Archangеле defende nos in prelio, ut non pereamus
in tremendo iudicio.* Qua de re ad hujus sancti
Archangeli gloriam & honorem fuisse dicturus
sum. Tu interim, ô Archangèle gloriose! tuam
mihil de tuis laudibus dicturo impetrare bilan-
cem, nec non & ensim: hunc quidem ut presen-
tium Auditorum corda vulnerare possim: illara
vero ut præsentem discursum justo unius hor-
spatio valeam metiri.**

2. Quam hodierna die sancta Ecclesia cele-
brat solemnitas, in Angelorum omnium glo-
riam & honorem redundat, ac proinde S. Vin- D. Vino.
centius Ferrerius dicit: *Hodi fer festum & so- Ferr. ser-
lemnitas omnium Angelorum: eadem tamen à de sancto
solo S. Michaeli Archangelo denominationem Mich.
suam accipit, ed quod hic inter omnes qui ad Arch.
præsidium nostrum à Deo missi sunt primus sit
& praecipuus; cuius proinde nos assistentiam ha-
bentes in omnibus que contra inimicos nostros
adoriemur præliis & conflictibus de obtinenda
victoria securi esse possumus: (solemnitas & fe- Idem. ib.
stum hodiernum haber nomen & titulum spe-
ciale, & habet officium gloriae quia dicitur S.
Michaelis; ratio est quia inter omnes sanctos
Angelos Cœli, qui descendunt in hunc mandum
ad procurandum nostrum bonum & salvatio-
nem maximus est Michael;) qui dum ad no-
stram defensionem evigilat, lecui dormire pos-
sumus. Unde mysterio non vacat, quod idem
sanctissimus Archangelus hastam in dextera &
scutum in sinistra gestans, velut actu præliatus
à sancta Dei Ecclesia representetur: cuius si ra-
tionem ediscere volamus, ad id quod historiæ re-
ferunt recurramus; Epaminondas cum exercitu
quadragesima milium Spartanorum in certamen
decenarius, cum illis quo ad militum numerum
longe inferior esset, ingenioso istuc usus est*

Kcc 3. Sirat.

Stratagema: in templo quodam Dea Palladis statua erecta erat, quæ dextera lanceam tenebat, pedibus autem adjectum habebat scutum: se- crete igitur Epaminondas sculptorem quandam introducens eidem præcepit, ut scutum Deæ pe- didibus adjectum è terra levaret, idemque ejusdem Deæ siostro brachio aptè insereret. Dictum fa- ctum, mense sequenti templi portas aperiti præ- cepit, ibidemque omnes exercitus sui milites priusquam manus conseruent ad eam, omniumque nomine debita immolati sacrificia voluit: qui hanc Deambellatricem scutum è terra, & à pedibus suis levatum siostræ manu apprehendisti videntes, stupefacti, prostrati & attoniti ste- terunt: credentes id cælestè quoddam moni- tum esse, Deam Palladem eis futuram propitiari dimicando pro ipsis, non obstante longe inferio- ri militem suorum numero, sibique inde victo- riam triumphum infallibiliter obtinendum esse augurabantur.

3. Licet mihi ex hac profana historia concludere, quod dum sancta Mater Ecclesia sanctum Michaelis Archangeli una manu lanceam, altero vero brachio scutum ferentem exhibet, signum nobis prognosticum erat, hunc sanctum Archangelum in omnibus necessitatibus occurrentibusque calibus defensorem futurum esse, longe potentiorum faventiorumque quam Pallias Thebanis esse potuerit. Id ipsum etenim experientia in pluribus Scripturar locis liquidè demonstrabit, ut ex sequestris manifeste apparebit; imprimis enim Abraham in Genesim cum Isaac filio suo e domo sua discedens versus montem Maria se recipit, ut cum Domino in sacrificium offerat, prout eidem dum intempesta nocte somnum inter & vigiliam requiesceret a Deo mandatum fuerat; dicente: *Tolle filium tuum quem diligis Isaac, & offer illum mihi in holocaustum super unum mentium quem monstravero tibi.* Gen. 22.2. Porro in montis verticem cum pervenisset, super erecto altari ea se accommodata signa, filium quoque postquam ei manus ligasset & obvelasset oculos, super eadem ligorum trus genuflexum sedere juberat, ac tandem eis naum admovebat, dumque majorem habebat voluntatis Dei quam paterni affectus respectum, absque ulla cordis palpitacione aut vacillatione manusensem ad ferendum striguit; cum ecce subito Angelus quidam superveniat: *Et ecce Angelus de Calo, qui manum suspensos hisce vocis strictum intercepit eossem: Abraham, Abraham, ne extendas manum tuam super puerum Ve-*

Ib. v. 12.

dam maris sanguine natare viderentur supra centum octo agmina quinque cadaverum milia. *Fa
4. Reg. 19.* *Hunc est igitur, nocte illa, venit Angelus Domini, &
35. percussit in castris Assyrorum centum oslogora
Nit. de Ly- quinque milia: scilicet (ut exponit Litanus) omnes
ra. ib. robustos bellatores, & principales exercitus. E qua
strage Dux generalis confusus terga civitati ver-
4. Reg. 19. tens solus fuga secepit in Ninive: *Et recedens
36. abiit & reversus est Sennacherib Rex Assyriorum,
& mansit in Nine. Scire hoc loco percepitem, quis & qualis Angelos ille fuerit, qui civitatem illius tutamen sibi vindicavit, quiique exercitum adeo numerosum & iugementum in ore gladii interfecit. Scriptura quidem Angelus fusile di-**

*S.Thom. à Villan. de C.
D. Mich. Arch.
mag. I.*

*cit: Vent Angelus Domini. Hoc autem nomen generale est, & conuenit multis. Porro si ibidem curaudis fusile aliquis infirmus, vel aliquis illuminandus cœsus, Raphaalem fusile affutarem: Item si defencia fuissent maximi ponderis & momenti nunciæ, universale quoddam rotius mundi beneficium concerentia, et ceterum fuissi Gabrielem: at vero cum de factione bellica, de armis, obfudionibus, præliis sermo sit, alius praeter S. Michaelem, qui princeps est militis Calestii esse non potuit; cum hoc sit officium nulli alteri præterquam ipsi conveniens. *Hic, id est Michael Archangelus, fuit, qui potentissimum exercitum Sennacherib Assyriorum Regis intererit. Affirmavit olim idemnet Panthalon Diaconus.**

5. Deus noster Opt. Maximus, misericordis quibus dilectus populus Iudei in Ægypto per Pharaonis tyannidem aogatioriebat, tandem finem impone ex mera pietate sua decrevit. Vias quidem populus iuste debuit dum ex Ægypto egredetur laboriosas, incognitas, & difficiles, id est per desertum ducentes, mariisque rubri, aquis correspondentes, ut igitur iter illud lenius faciliusque redderet, suumque populum ab exercitus Pharaonicis persecutione facere esse securum, inquit Sacer textus, ipsumvot Deum ei præbuisse datum, de die eum in columnam nubis nocte veido in alia quadam columnam ignis speciem referente

Exod. 13. præcedendo: Dominus autem precedebat eos ad ostendendam viam, per diem in columnam nubis, & per noctem in columnam ignis. Etiam Lyranus non Deum sed Angelum quendam illos in nube Lyra. ib. in fine C. realiter præcessisse existimat: (Dominus autem præcedebat eos scilicet per Angelum, qui præcedebat exercitum Hebreorum.) Cui conseparit Abul. in cap. 4. Abulensis dicens: Angelus gerebat vicem nubis. cap. 4. Hic autem Angelus alias quam S. Michael non erat, utpote qui tunc protector erat Synagogæ

Hebræorum totiusque Isælitici populi defensor: id quod S. Valentiniorum Archiepiscopus nostrar. S. Thom. de Villa Nova affirmat. Unde perspicue colligitur, quod ex quo gentem Moysi commissam eo in itinere ducebat, eum quoque eadem in via ab omni quod illi imminere poterat penculo præcipue veido ab hostili Pharaonici exercitu furore defendent, feceritque esse secundum. Haec bene dicuntur: verumtamen ad unam duxatax à doctissimo Ostaro insinuatam circumstantiam reflectionem facio, hic namque affirmat, quod Columna erat tenebrosa, & illuminans noctem. Cum enim hic de una tantum columnam loquatur, quomodo hac simul tenebrosa esse, & illuminate poterat? hæc enim duo contradictionem involvere videntur: si enim obscura erat, qua ratione poterat illuminatione? si autem illuminabat, igitur obscura & tenebrosa non erat. Verumtamen optime dicit, nec ullam includit contradictionem, si nubem consideremus respectu diversorum. Nobes enim secundum se erat luminosa, sed post Israelitatum tergum & in Ægyptiorum facie consistebat, ad eoque illis lumen ministeriat absque aliqua occultatione offensa. Ægyptus autem obfuscabat hebetabarque eorum oculos ne videre possent, indeoque velut inter tenebras illuminari manebant, id quod merum opus erat S. Michaelis Archangeli in Hebreorum defensionem egressi:

Abul. ubi exercitus cum nube, transulit nubem ad posteriore partem, ut illuminaret Hebreos. & obscuraret sup. Ægyptus: sic enim dicitur quod columnæ erat tenebrosa, & illuminans noctem. Hoc etenim præcipuum erat S. Michaelis officium, quia ut S. Thom. mas docet: Praerat Synagoga.

6. Duo Scripturæ loca inventio præsenti proposito plurimum inferventia. Nemini ignotum est, integratatem a malevolis velut signum ad sagittam calumniis imperitam fuisse, maxime in 3. Regum & Præcipuum aulis, in quibus homines studiosi & probi continuas ab invidis patiuntur iniurias. Unde cuiilibet in Historiis à Scriptura relatæ nonnullæ petito manifestum est & certum, in Peristylum Regis aula Danielem quandam fuisse, egregiis imo divinis qualitatibus præditum, quem etiam Datus Rex veluti hominem perfectum & sanctum magnumque veri Dei servum prædicabat: Veruntamen aulici ejus cum persecutionibus infestare, milleque calumniis vitæ ejus insidiati cœperunt, arguendo eundem veluti decretorum ab eodem Datio, ut inviolabiliter à

quo-

D. Tho. in
4. dis. 4.
9.3-n.3. ad

quolibet conditorum transgressorem. Etenim tametsi Rex falsis hisce calumpniis autem nequam præberet, importunit tamen malignan-
rium istorum eumque ad mortem exposcentium instantiis adactus, eo se permoveat permisit, ut ipsum in quandam famelicis truculentisque Leonibus referant speluncam seu foceam includi-
cerit, ut ab iisdem subito dilaniaretur & devora-
retur: haec autem indomita bellus feritate ac tru-
culencia in mansuerodinem commutata, illum
nequaquam uncis & ungibus læserunt, sed potius delinuerunt blandiciis, linguaque sua ejus Lambendo pedes osculari videbantur. Fuisse
omni cum fidelitate ab ipsis ea nocte custoditus,
ita ut nullus vel minimum ei adferte documen-
tum ausus fuerit. Verum, inquires, qua id ratione
fieri potuit? hi enim truculenti Leones carnis hu-
manæ adeo avidi & insatiabiles erant, ut ipsa quo-
que ossa communierent & devorarent; Adeo ut
& ipse Rex velut per Cæreniam summo di-
luculo iverit, ut si viveret videre posset, imo oculis
præ lachrymis stagnantibus mortem ejus de-
plorans eum in leonum ventre jam sepulture se-
de credebat: *Tunc Rex primo diluculo consurgens,*
festinus ad lacum leonum perrexit, appropinquans
lachi, Danieli voce lachrymabilis inclamavit &
affatus est eum: Daniel servus Dei viventis. Da-
niel autem auditu voce Regia subito respondit:
Rex in æternum vive. Ad qua Daniels voces
quantum Darius attonitus hæserit aullis possim
verbis sufficienter exprimere. Nihilominus ve-
stras quo ad hoc factum cogitationes velim su-
pendatis, priusquam enim hunc locum expe-
diam, alium quendam non minoris admiratione
dignum in medium adferre decrevi.

7. In eodem libro Daniels legitur Nabuchodonosori vice quadam tale incidisse mentis deli-
rium, ut se veluti Deum adorari precepit: Man-
dat enim statuam erigi auream, sexaginta cubitis
altam, sex verò latam, idque in loco quadam par-
ticulati, qui vocabatur: Dura, vel ut Symmachus
legit: *Dotaum: quod ut S. Hieronymus scribit:*
Vivarium vel conclusum locum dicere possumus. Ibide-
mque omnes Regni Satrapas atque Prima-
tes congregari fecit, ut mox ad instrumentorum
Musicalium, Tubarum, Cythararum, & psalme-
riorum primum sonum reverenter quilibet ge-
nusflecteret, in terraque genuflexus statuam au-
ream pro vero Deo adoraret. Ex altera verò par-
te fornacem quandam fabricare, eamque igne &
flammis adimplere jussit, ut si quis statuam ado-
rare detrectaret: *Eadem hora miserebatur in for-*

Symm.
D. Hier.
ibid.

nacem ignis ardentis. *Dan. cap. 3. 6.* Unde
nulli ex fornaci timore, alii ut Regis genio sus-
facerent jussis Regis obtinabant, nullus autem
erat qui indebitum illi adorations homo
denegare præsumeret; præterquam tres a-
dolescentes Hebrei, Sidrach scilicet, Misach,
& Abdenago, qui soli vero Deo salem adora-
tionem debet non ignorantes, neque fornaci
timore quidquam perturrit statue terga ven-
tunt, & Nabuchodonosori in faciem prospici
sunt, le ipsam haudquam adorare velle: *Sa-*
tuam auream quam erexit non adoramus. Unde Domi-
Rex indignatus Precepit ut succenderetur fornax &
*sepulchrum quam successi conjuraverat, colquis-
tatis pedibus & manibus in fornacem precipi-
res egit. Qui in eadem non solum non fore in
cineres redacti; verum etiam inter flammas
hanc secus ac inter auras suaves, & jacundis
velut in amoenissimo quadam virtutario delita-
bantur: Et ambulabant in mediis flammis lan-
dantes Deum & benedictentes Domino. Verum ita
inquires qua ratione fieri poterat, ut rigoris eos non
offenderet, sed consolationem potius &
refrigerium adferret? Quis impediens flam-
mas? Ardore quis temperabat? Mirum esse
esset, si haec audienti ipsam quoque venias
redderetur incredibilis. Audire igitur quid sa-
cra Scriptura quo ad hoc subiungat. Dicit ig-
tur: Nabuchodonosorem abivit, ut videt
fornacem, & in ea non tantum invenisce ju-
venes illos lætos, hilares & jubilantes, verum et
iam quartuor ab eo in fornaci visos esse: Ecce
ego video quartuor viros solutos, & ambulantes in
medio ignis, & nihil corruptionis in eis habet. Un-
de attonitus hæsit, quomodo præter tres in
fornacem injectos, quartus quoque video pos-
set: Obstupuit & dixit: Nonne tres viros mi-
simus? Hic autem quartus erat is, qui activitas
sem ignis, & flammarum voracitatem impe-
diebat: Ita ut capillus capitis eorum non esset
adustus. Unde sanctus Hieronymus, Septua-
ginta, & Interlinearis dicunt per quartum An-
gelum debemus accipere, non tamen qualis is
Angelus fuerit declarant: versusante S. Pan-
thaleon Ecclesiæ Constantinopolitanæ Diaconus,
Angeli hunc S. Michaeli fusile, assertus,
qui illos a flammis, & Nabuchodonosoris ty-
rannide liberari. Tu verò, & Daniel, qua ra-
tione a leonibus ne dilaniaretis illasum te con-
servasti? Ejus audire responsum: Deus natus
conclusit ora Leonum, & non nocuerunt mili. Gof-
Dan. 6. 12. Unde Glossa ordinaria ait: Nos su-
bita*

D. Pant.
apud lo.
Lopez in
con. S.
Mich.

Petrus
Bess in
con. S.
Mich.

rata est feritas aut rabies Leonum, sed ab Angelo conclusa. At nunquid proprium hujus Angeli domen sci poterit? Supra citatus Diaconus Angelum hunc tam in fornace Babylonica, quam in Leonum spelunca eundem metit S. Michael fuisse affirmat: (Species quarti qui in fornace Babylonica comitatus est pueros, ne laderentur, Michael fuit, qui etiam conclusit ora Leonum, ut Danielem contingenter.) Quantum vero ad tres alios pueros idem subiungit: (Michael ipse tres illos adolescentes in fornacem Babyloniam conjectos conservavit, in medio flammaturum usastare visus est.) Hicigit Dux & Capitanus noster est, qui in omnibus occurrentibus necessitatibus nostris, in quibus vires nostrae prævalete non possunt ad nos descendendo, nobis altitudine. Unde meritò ipsum tanquam defensorem invocare debemus dicentes: Sancte Michael Archangelo, defende nos in prelio.

8. Jacob Patriarcha una cum Rachele conjuge uiveraque familia sua in via erat, ut ad domum reverteretur paternam: at verò quia fratrem suum Iesu, quem ita erga se etiam num accensum esse suspicabatur, magnopere formidabat, ut eum placet, sibi que benevolium ac propitiū reddeter, varia eaque praestantia ad eum transmisit munera, eò vel maximè, quod subdoratus esset, eum, ad vindicandum receperam à se in surreptione be redictio- nis, sibi tanquam primigenito debita, injuria, cum quidem tigerrimis militibus obviam ei procederet; credebat enim melius, ad ejus furorē compescendum, inventus non posse tem- peramentum, quām quod per munera fieret; ideoque intra se dixit: Placabo illum muneri- bus, qua precedunt. & postea videbo illum, for- san propitiabitur mihi. Genes. 30. v. 20. Qumque timore & formidine plenis passibus iter suum prosequeretur, Angelus quidam coram eo se sistrit; hunc autem Scriptores Michaelen fuisse dieunt, qui ut illum in terram prosternebat, cum eo luctatus eum amplexatur. Jacob autem generosus sibi met animos suggestens, ad imminens facinus felicis absolendum, vires in se recolligit, & cominus cum Angelo certare, luctari, ringere, & quovis adhibito ingenuo & viribus adversarium subigere con- cavit: Ecce vir, id est, Angelus, luctabatur cum eo uiquamane. Ibid. v. 24. Curiosus sum hoc loco sciendi, quo sine Angelus tantam ha- buerit in dimicando, & luctando cum Jacob Faoletti Sanctorale.

complacentiam: Cum Jacob, inquam, misero, & ex longinquō itinere desfatigato, & lasso, o- minibusque vitibus deflito peregrinatio, cum quoq[ue]nque quidem perjucum, nedum serio, lucta- ri opportunum erat; unde Michael Archange- lus, perhanc, cum Jacob desfatigato, initam luctam, indiscreti Angeli nomes seu labem- si faciliter conciliasset. Nequaquam hōc ti- mendum erat, siquidem non intendebat Ar- changelus Jacobo molestus esse, sed potius ad fortiter & generosè Iesu fratri suo obvia- dum, animare, videntem Michael Archangelus Jacobi, ex nota sibi fratis sui ferocitatem, conceptum timorem, luctari cum illo voluit, ut vites suas, etiam ab Angelo quodam insuperabiles esse cognoscens, resumpto animo foras d' peccatore pellere timorem, sibiique persuaderet, quod in casu, quo sibi cum Iesu congregiden- dum esset, obtenturus infallibiliter esset victo- rius; unde dicebat ei: Si contra Deum fortis Nic. de Ly- frusti, Eccl. Genes. 32. v. 28. Lyranus addit: ra ibid.

[id est contra Angelum, hoc enim nomen, De- us, hic accipitur participativè, vel repre- sentativè, quanto magis contra homines præva- D. Pant.
1-bis, id est, contra Iesu, & filios ejus.] Et S. apud Lo- Panthaleon Diaconus ait: [Michael tota nocte per ibi- luctatus est cum Jacobo, sed quo sine? Ute- sup. 1.4. um animatum redderet in causa fratis quem ti- mebat.]

9. Imò verò idem Archangelus nonnum- quam, ubi opus est, arma nobis adversaria im- pugnare, & pro nobis præliari non designatur. Davidis etenim Pastoreculi in iuventam generosi- tatem non tam admiror in eo, quod tanta cum resolutione, & libertate animi abiurit ad duel- lum cum Gigante ineundum, quem non sol- lum impetrerit Duces, verum integrè quo- que exercitus, tum ob vulnus terrificatorem, tum ob proceritatem statutum, tum denique ob invi- citem dexteræ, & rotius corporis robur, time- bant. Quantum ob stuporem attronitus læ- reo, considerando, quod lapidem ex funda in Gygantis frontem jaciendo eundem prostrave- rit, & gloriolum ab eo retulerit victoriam: pri- mo enim quomodo fieri potuit, quod tam par- vulus lapillus tam ingentem clam ficeret? Et si à capite ad calcem ulque armis ferreis munitus erat, nunquid magnum ejus erat infortunium, quod lapis hic dirigitur in frontem, qua sola ex omnibus membris uita erat; & inermis? & tamen verum est, quod Tulus unum lapidem, & funda jecit, & percussit Pbilistinianum in fronte,

Fff. Ep. in-

& infixus est lapis in fronte ejus. 1. Reg. 17. num. 45. Certe si frontis durities proportionaliter aequalis fuerit duritiae aliorum ossium corporis sui, nescio qua ratione lapillus iste taaram habere vim potuerit, ut tam duram frontem frangere, eamque penetrare potuerit: *Infixus est lapis in fronte ejus.* Ibid. Demum vero dum lapsus ejus considero, nova, nec minor mihi difficultas, subnascitur, dicitur enim: *Et cecidit in faciem suam super terram,* ibid. pronus itaque non fupinus in terram cecidit, cum tamen contrarium fieri debuisse, cum enim lapis hic tantam ei vim intulerit, ut duram ejus frontem contractam perfruperit, & penetrat, necesse erat, ut ex jacti lapidis violentia supinus in terram caderet, non autem pronus in faciem. Atque ideo haud dubie Goliath mortem sancto Michaeli Archangelo potius, qui erat *princeps & Dux militis Iudeorum*, quam Davidi attribuendam esse existimo, ita ut David quidem lapidem funda jecerit, Michael autem increbilem ei vim impresterit, cumque ut frontem ejus justè vulneraret, perfectè dixerit, efficeritque, ut mox ad receptum ex lapide vulnus vemens adeò dorso ejus impactus fuerit impetus, qui eum in faciem cadere coegerit, utpote indignum, qui in puncto mortis coram respiceret. Unde supra dictus Diaconus Constantiopolitanus dicit: *Hic est Princeps militiae Michael Archangelus: à quo Goliath est jugulatus quando funda à David fuit percussus.* Et Philo Hæbreus Davidem hisce verbis cum Goliath loquentem introducit: *Azori oculos tuos & vide inter fidem tuum.* Quem Cygas, priusquam morceretur, aspiciens, cognovit mortem sibi non à Davide, sed ab eo, qui imperum fecerat, unde ab eodem Philone ita singitur loquens: *Non tume interficisti, sed hic qui recum est. Sed quis est ille?* *Hic est Princeps militiae Michael Archangelus.* O invictum athletam & ducem, non tam Hebrei exercitus, sed militia Christianæ: *Defend nos in proelio.*

D. Pant.
ubi supr.

Philon
Heb de
anig.
Bibl.

S. Tho. &
villa de
D. Mich.
Corc. 1.
fol. 408.
col. 2.

Abul. in

5. Verum enim vero dicitur Auditores compendiosius rem absolvam: Dicite sodes, quis est, qui de liberatione populi Dei à Pharaonis tytannide cum Moyse tractatus in tubo ardenti eidem apparuit, si non S. Michael Archangelus? Quis mare rubrum aperio & invaserit? Quis totum exercitum siccis pedibus transire feliciter fecit? Quis Pharaonem eum omnibus caraphactis militibus suis submersit, si non Sanctus Michael Archangelus? Quis Moysi

victoriam adversus Amorhaeos contulit, si non Sanctus Michael Archangelus? Quis qui Angelo apud Regem Perlatum communi-
tanti opportunè succurrit, ut liberet & sine im-
pedimento futuri Messiae mysteria Dani et re-
velaturus abire posset, si non S. Michael Arch-
angelus? Quis Josue confortavit? Quis con-
solatus est Gedeonem? Quis Eliam in cura
igneo in cœlum perduxit? Quis Lot à flam-
marum incendiis exstraxit? Quis pescin aqua-
movebat? Quis Anti-Christum occidet si non
S. Michael Archangelus? Quis generos Ma-
chabæos tam exiitias fecit reportare victoria-
si non S. Michael Archangelus, ac proinde fecit?
Romani & Sabini quatuor in iniquis suis liter-
tas deferebant, scil. S. P. Q. R. ita quoque Macha-
bæi quatuor hostiæ in suis vexillis ferentes
characteres: M. C. B. I. quæ literæ inter se
quod Ma, Cha, Be, I. idemque significant quod Mi-
chael, aut quis ut Deus? Demonstrare volentes,
quod omnes victorias suas virtutis S. Michaelis
Archangeli tribuerent eis patrocinantes, eos dile-
ctos defendantis & pugnantis pro illis. Machabæi
paucissimi maximas crebraque obtinuerunt vo-
ctorias, præclaræ gesternit facinora, nimis de-
bellarunt, Provincias suo subjugans impio-
Patriam restituens, Urbeque & castrum
tissima expugnarunt virtute insigniorum, qui in
suis exarata gestabant vexilla.

11. Verum enim vero quid nobis prodebet
ab inimicis terrenis non defendere, nisi latet
quoniam nolto affiseret, ut in insulibus, & tem-
tationibus infernaliis adversarii nostri nos ad-
juvaret? Certissimum est Daemonem truci-
lentissimum esse hostem, quem unquam genus
habuit humanaum, qui sine ullis induc-
ciis nobis assidue insidiatur, quoniamque, quas
nobis struit insidiias, sibi juxta votu melius
procedunt, tanto magis temerarius efficiunt &
velut insatiables ad texendas novas technatum
machinas subito revertuntur, quanto plus victor
evadit, tanto in prolequendis & pronoven-
dis victoriis suis ambitiostorem sele exhibet.
Et tamen, quod valde mirandum est, ex Scriptura sacra manifestè colligo, quod postquam
Prothoparentes nostros in terrestri Paradi-
so per temptationum machinas invenit & super-
vit, eosdem deinceps se prius infestando non
quam reversus fuerit. Valde, inquam, idem
sum mirandum est, quod vel hac ratione often-
do: Quando Adamus per justitiam originalem
armatus erat, eundem infestare & tentation-

D Pa
ubis

Num
v. 17

Ibid.

bos

bus aggredi nequaquam dubitavit, postquam verò per culpam iuermis factus omnibus fuit viribus exutus, & consequenter facilius superabilis, in pace & quiete eum vivere permisit. Profectò si in primo tentationis congressu hominem expertus fuisset intrepidum, generosum, & fortē, adeò ut eum superate minimè potuisse, mirum non esset, si ad iteratos congressus tentandos adeò esset ignavus & pusillanimis, magna enim imprudentia argumentum esset, si ad certamen quis eum eum provocet, in quo tantam expertus est resistentiam & animi robur & generositatem. Cum igitur tanto cum studio, cum maximo præjudicio nostro, sua adaugere luca contendant, quid est quod deinceps Adamum molestatie penitus desinat? Respondeat Sanctus Panthaleon, quod ex quo primus Dæmonis cum homine initus congressus cum exigua hominis reparatione terminatus fuerit, S. Michael Archangelo ictu citoque se obtulerit, promiseritque se deinceps quibusvis necessitatibus occurrentibus futurum ejus intrepidum auxiliatorem; Indeque humiliatum esse adverarii infernalis latum, magnamque ei incussum formidinem; ut deinceps armata tentationum suatum adversus Adamum levare aut movere minimè præsumperit: sapienter enim expertus fuerit, quod quiescunque cum S. Michael Archangelo prælatus fuisset, tam esset certa sua jactura, quam desperata etat ejus victoria: Porro Archangeli Michaeli suasionibus & monitis instructus Adamus fuit amplius sedulus à Diabolo, nec passus est aliam ab ipso commissione.

12. Propheta Balaam à Balach Regis Legatis, ut populo Dei malediceret, per multas honoris & benevolentiae significaciones, variorumque munerum oblationes favoritatus fuit, inā summa cum precum instantia rogatus. Ita eaim Regis Moabitatum nomine cum sunt allocuti: *Ne cunctis venire ad me, paratus sum honorare te.* Et tametsi in principio in Legatorum preces condescendere noluerit, sed dixerit: *Si dederit mihi Balac plenam dominum suum argenti & aurum, non potero immutare Verbum Domini Dei mei, ut vel plus, vel minus loquar;* Veruntamen diluculo sequenti ad iter fraccionxit, & dicens, ut exqueretur Corone regiae desiderium: *Surrexit Balaam mane, & strata a fina profecta est cum eis.* Civitatem autem egellus, obvium se ei offert S. Michael Aachangelus: *Mi-*

*chael fuit qui pergentem Balam, ut malediceret Israël, perterrefecit ense evaginato, dicens, per versus 1o. Osor. est uita tua, nihilque contraria. Et subdit Lyra in Conc. 1. nus: Dicunt aliqui, & probabiliter quod hic erat in Apparit. Angelus, qui præaret exercitu Israel, id est, S. Mich. chael: Qui ictu gladio comminabatur ju- fol. 479. mento, ne ulterius procederet. Verum dicat hic col. 1. B. aliquis, cur Angelus Balamo in iritate perficiendo obstacula ponit, quando Deus ei binā vice abire præcepit dicens: *Surge, & vade cum eis.* Ergone Michael Dei se voluntati opponere præsumet? Lyranus vult, quodly: *Surge & vade, fuit dictum ironie, sed Balaam accepit serio.* Glossa qdicit: *Cedit Deus cupiditate, & dimittit eum in desiderium cordis sui.* Hugo Card. ibid. Hugo Cardinalis ait: *Surge & vade, permisso est non imperium:* Idemmet autem Expositio aliam quandam adferit responcionem, proposito nostro magis accommodam, scilicet, quod is qui dicebat: *Surge & vade, Dæmon fuit, quo cum Balaam, urpote Magus, familiarissime notus era,* & sapientem loquebatur, quem proinde Deum ac Domiuam suum appellare solebat. Unde & Legatis dixit: *Dicit mihi Dominus: foris Damonem qui sibi loquebatur, vocauis Dominum. Quod igitur Balaam ad maledicendum populo, qui Deo ad eo charus erat, abiens, merum erat Dæmonis stratagem.* Ideoque S. Michael, qui prætectionem offert & exhibet, comminando ju-*

Hugo
Card. ibid.
fol. 142.

col. 3. C.

fol. 176.

col. 2.

Sebast.

Barrad.

ibid. lib.

Mich.

fol. 649.

9. c. 1. v. 5.

col. 1. D.

fol. 649.

col. 2. A.

faueret vel diceret contra Israël. Ac proinde libertime, si audet, veniat inimicus infidelis, ut damna nobis interficiat, ne quicquam enim timemus, quia in quavis occurrente necessitate per coelestis militiae Principem strenue semper defendemur. Obarmet licet adversum nos universas abyssi phalanges, ab hujus namque invicti bellatoris assistentia protecti, non est quod quicquam formidemus, securi enim esse possu-

Fff 2. possu-

10. Top. t. 4.
in Fff. S.
ibid. lib.
fol. 176.
col. 2.

l. v. 17.
l. v. 21.

Num. 21.

possimus quod deinceps semper Dæmonem superiores gloriösè de ipso triumphaturi simus, cum iam mortificatus nimium & depressus sit semperius Sathanæ ausus. Maxime si in gratia Dei nos conservaverimus, si operibus meritoris dediti fuerimus, si divina obseruavimus præcepta, si à peccatis abstinerimus, si ad hujus gloriosi Archangeli majorem gloriam Confessionis & sacrae Communionis sacramenta frequentaverimus; quod si vero omnino fecerimus contrarium, ensem quo nos offendat, Dæmonis manus inferemus: eumque adversum nos redemus fortiorē, ut deinceps aucto majori nos infestare præsumat. Adhæramus igitur huic invicto coelestium exercitum Duci, nullam committamus actionem, quæ virtute regulata non sit, ut sub gloriosis verillis suis dignè militare valeamus.

PARS SECUNDA.

Tota quidem Sacra Apocalypsis divinis est reserta mysteriis; præ cæteris autem visio illa S. Joanni Evangelista revelata, qua Luciferi depressionem spectat, non vulgati ponderatione digna esse videtur, quare atentandum auscultate: *Et vidi, inquit Joannes, Angelum descendenter de Cælo habentem clavem abyssi & catenam magnam in manu sua,*

10. Lop. ubi sed quid prestiti? Apprehendit draconem feruentem antiquum qui est Diabolus & sathanas, & ligavit eum per annos mille. Hunc Angelum

D. Aug. ib. 148. col. 4. S. Michaelem fuisse multi Scriptores affirmant:

Iacob. 17. f. Multiprobabiliter existimant Michaelem eum Angelum fuisse, quem vidit Joannes descendenter de Cælo. Catena autem magna, quam de Cor-

L. Bened. sculo ad Draconem infernalem ligandum adfert, ut vult S. Augustinus, potest esse Dei in

col. 1. manu sua, quæ eum in abyssi profundo strictissimè colligavit hoc est, sub potentia & imperio ca-

sceti 2. tena deponens in inferni carcere detrusi, inquit

col. n. 1. Peterius. At vero quanto tempore hoc modo

Andr. E. vincitus mabebit (mille annis, id est, quadri-

pisc. Cap. ceas Archiepiscopus Caesare in Cappadocia: Mille

Cef. in Bibl. P.P. 14. f. 534. igitur annis (ut credibile sit) complectuntur totum illud tempus, quod interfuit inter Christi Incar-

15. f. 21. nationem & Antichristi Adventum. Unde ex-

sol. 2. G. presce colligitur, quod ne Dæmon illum nobis

noeumtum adferre possit, simusque ab ejus

persecutionibus secuti. S. Michael Archangelus

speciali Divinæ voluntatis dispositione manus.

ejus vinculis astrinxerit, temerariam ejus mortificaverit auseum, fastidum depresserit, viresque debilitaverit in profundum infernum cum pax, pitando, ubi quoad mundus duratus est, perpetuo permanebit.

14. Verum enim verò replicate no[n]emo hic poterit, quod tametsi Sathanas ab Archangelo mortificatus, depressus, & vincitus sit, suos tamen nihilominus leuiores habeat, qui militi obarmati per indirectas nobisq[ue] ignotas vias infestare nos possint, & potè vehementer infestant. Inficiati id ipsum non possint, immo credo quod pejus quam dici possit faciat; nihilominus omnem abjecte debemus formidinem, nec quicquam de defensione & protectione Archangeli nostri desperare. In Epistola Iudei legitur, quod mortuo Moysi, viro nimirum in quovis perfectionum & virtutum genere praestantisimo, magna oborta fuit inter S. Michaëlem Archangelum & Democritum contentio quoad locum in quo sepe huc ederat: *Cum Michael Archangelus altercaverit inde de corpore Moysi &c.* Etenim scire percipit, quidnam utriusque interfuerit, ubi Moses sepe huc ederat, quidnam ad illos attinebat eum habere corporis, quod nullus valeret si de animalitatem, non mirarer, quia hæc catena est, & immortalis, & valoris inestimabilis. Lyra, Dionysius Carthusianus & Coenobitus respondent, Dæmonem voluntè eum separebili, in loco omnius noto aere visibili, Michaëlem autem omnino contrarium contradisse, siquidem eum ab omnium oculis volebat esse absconditum, ne ullus scire posset in qua terrena parte cadaver eius repperit. At vero ignoscat mihi hic S. Michaël, videtur enim Dæmonis prætentio non adeo esse irrationabilem, immo longè laudabilem, ut opere quæ in Moysis magni illius, servi Dei honorem maximopè redundet. Ex alia vero parte quomodo fieri potest, ut Dæmon qui glorie nostræ inimicus est illud occultum effenolit, ne honor tali Heroi debite privetur? Verum nequaquam dubitandum est, S. Michaelem voluntariet in prælis expertum, Dæmonis penetrasse statagema, quod tale erat ut si intra someripium diceret: si corpus Moysis in loco Hebreis cognito sepultum fuerit, cum unigenite adeo venerabuntur, ut cum illa ad Idololatriam maximè proci ac proclives, eum veluti verum Deum hoc adorant, quo facto populus Hebreus utpote Idololatria mo-

gram

*Cajet. ib.
fol. 437.
f. 2.*

gnām sibi Dei indignationem conciliabit, atque
ideō, quia Michael erat Princeps populi Israël, ut
aut Cajetanus, opportunè p̄sello est, damnis-
que, quæ populo suo poterat accidere, mede-
lam adhibere voluit, & ne Dæmon suum alle-
queretur intentum, speciale cum ipso p̄salutum
descendit, & gloriosam, ad favorem gentis suæ,
pro cuius defensione pugnabat, reportabat vi-
ctoriam. Volebat enim Diabolus revelare corpus
Lyran. ib. Moysi Iudei (inquit Lyranus) ad idolatriam
pronis, ut eum adorarent tanquam Deum, Mi-
chael autem Princeps Synagoga hoc volebat
impedire, quād eandem opinionem Dionysius
quoque Carthusianus approbat dicens: Quo-
nam tanquam Princeps Synagoga voluit cérpus
illud manere absconditum, ne pieb̄ sibi commissa-
p̄cearet, Diabolus verò voluit illud manifestare
Inde quatenus superstitionē ipsum venerarentur,
seu adorarent.

*Dionys.
Carth. ib.
fol. 371.*

15. Docet nos sancta Mater Ecclesia, ut in
agonia mortis constituti sanctum hunc Archangelum
in auxilium nostrum invocemus, dicen-
tes: Sancte Michael Archangel defende nos in pra-
lio, ut non pereamus in tremendo iudicio: Siquidem
mortis hora tempus est adeo periculorum,
utpote in quo, vel de audenda ecclesiī inexplicabi-
la gloria, vel de gustando æternis inferni
suppliciis, agitur: Sanctus Lucas Evangelista
recenset, quod dum Christus in horo Gethse-
mani orationem ad æternum Patrem effundere,
constitutus in immenso quadam dolorum
pelago, interque mortis agonias, Angelus qui-
dam cœlitus ad eum descendedit, ut eum con-
solaretur & confortaret: Apparuit ei Angelus de
calo confortans eum. Hunc autem Angelum Mi-
chaelem sūisse Dionysius Carthusianus exprefse
affirmat dicens: Probabile est Angelum istum
sūisse Michaelum tunc Principem Synagoga. Scio
equidem Christum tanquam Deum confortare
non indigne, tanquam hominem autem
a divinitate & supposito divino potuisse confortari:
Et tamen æternus Pater voluit, ut sanctus Mi-
chael Archangelus officium istud filium
suum inter agonias angustias confortandi exer-
ceret, ad inserviandum, quod eo tempore quo
homines in afflictionibus & amaritudinibus
mortis fuerint constituti, arque à Diabolicois ren-
tationibus direcō infestati, ab hoc Archangelo in-
fallibiliter sūr protegendi, qui scit Dæmonem
in calo gloriose superavit, ita quoque eundem
in mortis hora vincet, id quod maximum erit,
quod mortibundi recigere poterunt, solatum:

Defende nos in p̄lio, ut non pereamus in tremen-
do iudicio: Hnde Ludolphus Carthusianus hoc
ab Anglo Salvatori allatum solatum conside-
rans dicit: Quidam ajunt Michaelem astitisse or-
antem & dixisse Patri orationis tenorem retulisse:
Post hac confortavit eum, vel de sui præsenzia, ut
amicus confortans amicum unde confortavit, id est,
et assistendo, vel foris aliqua verba consolatoria
dicendo: Notate in quo præcipue solatum hoc
confitatis, quod se hinc vincit Lucifer, sicut
victus est in celo & quod magnanimum magna-
sūfūnos decebat.

16. Verū enim vēd discursum hunc & Au-
ditores per historiam quandam in Chonico
Ordinis Minorum terminemus: In iis namque
releuit duos Religiosos veros Dei servos à cer-
tō quo dām nobili viro hospitio exceptos fuisse,
qui fortè in tota vita sua aliud p̄t̄er quam illud
opus bonum & meritiorum non fecerat, quod
nuocandituri essent, siquidem ob vitam distolu-
ram & perditam quam ducerat, animam suam
sacramentali confessione diu non expiarat. Fœ-
num igitur & paleam lecti loco in quo requiem
habituri erant, iisdem propriis manibus accom-
modabat, ut suavius dormirent. Si pulas manibus
suis detulit quibus lectoribus conficerent, in quo ser-
vi Dei nocte illâ requiecerent. Nocte vero illâ
malo quadam subito correptus, repentinâ mor-
te extintus fui; dumque agonizaret, ejusque
anima jam jam à corpore separanda esset, Dæ-
mon ad animam ejus possidendam impotens
sollicitabat, eō quod ad mortem usque perdit
vixisset. Erant rationes ejus efficacissimæ val-
deque ad persuadendum urgentes. Cū autem
se jam animæ illius possidorem factum esse cre-
dēs, ad æterna eam deportare supplicia conser-
deret, coram eo confestim apparuit sanctus Mi-
chael Archangelus dicens ei: quid & temerarie
Spiritū quoad hanc animam prætendis? Præste
sum hic, ut eandem pro viribus ruerat arque de-
fendam, nullis enim niteris rationum sufficien-
tibus momentis, quare ad infernum te iterum
confestim recipi, voluntas enim absoluta Dei
est, ut anima hæc consors fiat æterni Paradisi.
Adducatur hic pretiosum scutum & palea, quas
mo. ibundus hic pauperculis Dei servis lectum
præparatus propriis suis manibus accommoda-
vit, eaque in blanca mea ponderentur, postris
ex adversa parte peccatis suis, quorum nunc con-
stitutionem habet, quæque histerno crepusculo
religiosis istis hospitibus suis confiteri statuerat.
Ecce quæ bilanciæ sanctus Michael Dæmoni

*Ludolphi
Carth. p. 2.
c. 59. fol.
275. col. 3.
K.*

Didac.
Diez. in
Conc. i. in
Festo De-
dic. S.
Mich fol.
718. n. 38.

evidenter ad oculum ostendit, quod [Gravius appenderunt paleæ, quam universa scelera, quæ in tota vita sua commiserat. Sicque anima illa à Diabolis liberata fuit, & à sancto Angelis in salvationis locum deducta.] Id quod eadem nocte duabus illis Dei servis cœlitus revelatum fuit. Quod si igitur modica palea, ad obsequium inopum ex charitatis motivo accommodata, Archangelum nostrum obstrinxit, ut animam illam, ne periret, defendere & tueretur, atque à Diabolis manibus & ore Inferni liberaret, li-

cet gravissimis haec tenus fruster peccatis onus: quād magis, si nos à Dei gratia constata viximus, multaque meritaria opera exercerimus, animas nostras àathanicis tentationibus erupturus, easque in salvationis locum predecurus, morti nostræ p̄t sens aderit? Curat ergo fratres charissimi diligentissime p̄ nos operibus exercere, ut illa hora vos sanctus Michael, cum magno pondere inveniat, ineffabilique hilariter, eterna præmia percipiat. Amen.

SERMO TRIGESIMUS SECUNDUS

IN FESTO

SERAPHICI PATRIS, ET PATRIARCHÆ

S. FRANCISCI

Dilectus mens candidus & rubicundus. Cant. cap. 5.

D. Basil.
apud Th.
de Trin. in
Festo SS.
Apost Sim.
& Iude
fol. 1880.
n. 10.

Apud
Vine 6. 1.
ib. de Ci-
vit. Dei
eff. 13. fol.
185. col. 2.
n. 16.

SBasilius modum, quo pictores effigiem alicujus delineatur naturæ vivacitati proximiū accedant, accuratè obser-
vans ait: *Pictores cōm̄ imaginem alii
quam ad alterius exemplum exprimere volent, i-
deniide exemplarū ipsū sp̄ciantes, illius linea-
menta & colores ad vivum referro conantur.
Porro non minus immortalis quam celebris, at-
que in posterorū mentibus characteribus in-
delebilibus in sculpta remanebit ingeniosissimi
Xeuxis gloria fama, qui cum ad exprimendum
in tela quadam elegantissimum Helenæ vul-
tum, quem nulla Graciarum puellarum pulchri-
tudine & decoro suo assequi poterat, se compa-
raret, quiequid venustatis aut excellentiæ in alia-
rum virginum faciebus dispersum erat, cum si-
gulari quodam magisteri & artis suæ specimi-
ne in ejus depicta effigie simul contraxit: Su-
peremus pictor magnus & Seraphicum Fran-
ciscum æternæ sapientiæ coloribus in humani-
tatis nostræ tela delineando exprimere volens, in
eo velut in epitome quadam simul omnes illas
prærogativas in unum collegit, quas in digno-
ribus creaturis præstantioribusque servis suis dis-
fusæ dispersit. Unde si Adam Èvam in con-
jugem suam habuit, ideoque esse debuerunt*

duo in carne una, Franciscus paupertatem in so-
ciā & sponsum suam sibi elegit adeoque cum
illa se confederavit, ut dum ei tres coelestes
puellæ cœlitus misericordiæ obviarent, hisce eam vobis
salutarit: *Bene veniat Domina pauperis.* Si
Abraham divinæ voluntati obtemperatus
cū audiret hæc verba: *Egredere de terrâ &
de cognatione tua & multi p̄fabo semen tuum p̄
cut stellas cœli.* prout obediuit; Franciscus mox
ut auditiv hoc Evangelii monitum, nolue posse
dare aurum, neque argentum, neque pecuniam in
zonis vestris, non solum hæreditarias facultates,
verum etiam paternam domum posthabendo
dereliquit, & nudus coram Episcopo civitatis om-
nibus paternis bonus renunciatus ad Dominum con-
volavit. Unde & meruit ut Deus seraphicam
suam familiam velut stellas cœli multiplicaret.
Si Isaac promptissimè obedierit quando in mor-
te paterno gladio collum subiecit, Franciscus ut
se in obedientia actibus exercendi occasionem
haberet, subditos suos rogabat, ut cum praecipit
suis continuo subjicerent. Si David tantus fuit
humilitatis amator, ut le vilissimum temere co-
suerit vermiculum, dicens: *Ego sum vermis & p̄fatu*
non homo. Humillimus quoque semper Franci-
cūs fuit, siquidem inter omnes religionum fu-
datos

Esel.
Esel.

Gen.

Tert.
Sec. a
Gno.

datores minor dici voluit. Si Noe vineam plan-
tavit, eamque vitibus aliisque arboribus imple-
vit, quæ postea ad instar secunda geneticis
poma tulerunt aurea, uvarum que botros : Fran-
ciscus suam fundavit & instituit religionem, in
qua sublimitate videntur quatuor Cypresi, id
est, summi Pontifices, Cedri viginti duæ, id est,
Reges, Malogranata itidem purpurea quadra-
ginta duorum Cardinalium, Vites quoque
plurimæ, id est, plus quam quadringenti Epis-
copi & Archiepiscopi, totidem quoque rubefac-
entes rosi id est, glorioforum Martyrum nu-
merus sine numero. Si Moyses legem genti-
sæ dedit, ut per semitas ambularent virtutis :
Franciscus ea in Regula sua stabilivit præcepta,
quæ à suis deinceps Religionis observari debe-
bant. Si Jacob velut secunda quedam arbor,
quod cum filiorum suorum propaginibus, gra-
tia circum se coronam faciebibus, circumda-
tum vidit, Franciscum velut patrem lectati &
& reveriti fuisse duodecim Coadjutores, qui in
Catholicæ religionis obsequiis, ad majorem
Dei gloriam operam dabant. Si Elias in cur-
ru igneo translatus fuit in celum : Franciscus
similiter in flammivomo curru, ad stellas usque
translatus esse noscitur. Si Joseph tanquam
Vice Rex Ægypti, à Pharaone totius regni ob-
tinuit superintendantiam, cuius prudentia, to-
tius terræ regimen inniteret, eique ab eodem
regium plenaria potestatis sigillum configu-
atum fuit : Franciscus commilla fuit ruinam mi-
nitans Ecclesia Lateranensis, eique in Alver-
nia monte quinque vulnera redemptiois no-
stra signa impresa fuere, adeò ut quidam
Christi vices gerens declaratus esse videatur. O
pulcherrimam picturam ! o perfectam imagi-
nem ! o vivam effigiem, in qua maximorum
Patriarchatum perfectiones, veluti in epitо-
men quandam contractæ videntur ! Verun-
tamen nullius alterius Patriarchæ virtutes, in eo
adeò vivaciter & naturaliter exprimuntur, sicuti
Abelis, adeò, ut, velut mythiscus Novi Testa-
menti & legis Evangelica Abel, præconizari
possit, non solùm, quia fuit Guardianus Religio-
rum, sicut ille pastor fuit ovium : *Fuit Abel
pastor ovium* : Verum etiam, quia ille viva Christi
figura fuit, & hic ejusdem viva effigies, unus
illorum veluti innocens canonizatur, alterius
innocentia candor intactus conservatur, Abel
fuit Martyr, Franciscus quoque in voluntate
martyrum sustinuit. Et quidem hæc tria en-
somia, ex suo nomine Franciscus eliciuntur:

*F.R.A. Figuram, Redemptionis. Accepit. Ecce tibi
Franciscum Crucifixum Redemptori similem :
N.C.I. Nulla Carens, Integritas : Ecce tibi Fran-
ciscum, velut hermineum Abelis innocentia ve-
stitum ; S.C.V.S. Seraphici Crucifixi, Vulneribus,
Signatu : Ecce tibi Franciscum in membris suis
reali martyrio affectum. Unde de eo dici potest,
Dilectus candidus & rubicundus. Velim igitur,
Audatores, in hoc discursu meo mysticum hunc
Abelem respicere, velut Christi effigiem, vene-
remini tanquam innocentem, & observeate tan-
quam Martrem.*

2. Et quidem imprimis, priusquam discur-
sum hunc exordiar, respondendum mihi vide-
tur tacite eidem objectioni, quam nonnemo
haud immensè facere possit, scilicet, quod cum
Chistus Deus noster esset illi in similitudine com-
parari possit. Dicit enim David : *Non est simili-
tudin Dñs Domine.* Et alibi : *Nos ēs qui similes
suntibz.* Nec mirum, quia, ut Philosophus ait : *Si-
milia dicuntur, quæ convenientiæ in forma.* Huic
igitur aptè respondebit Docto Angelicus di-
cens : *Quod creature sunt similes Deo, non secun-
dum eandem rationem specificam, aut genericam,
sed secundum aliquem analogiam.* Et licet mihi
ad id verbis persuadendum, alia non suppetat
ratio, vel auctoritas, sufficeret nihilominus re-
stumonum Moyis, inquit trium divinarum per-
sonarum dicentium : *Faciamus hominem ad ima-
ginem & similitudinem nostram.* Gen. 1. cui con-
sonat illud Joannis Evangelista dicens : *Cum
apparuerit similes eierimus.* Joan. c. 3. Verunta-
men inter omnes creaturas nulla unquam fuit,
quæ Dei incarnari similitudinem adeò in feme-
ipsa ad vivum expreserit, sicut Seraphicus no-
ster Patriarcha.

*D.Th. I.
9.4.a.3. &
cajet. ib.*

3. Id quod mihi ex hoc præcipue persuade-
tur, quod corpus ejus in loco quodam abscondito
re conditum sit, ubi à nemine videri possit.
Dicet etenim fortasse aliquis, ad majorem fide-
lium consolationem, majorem item sancti ho-
potem, inquit etiam ad majorem Dei gloriam, fu-
tutum fuisse, si corpus ejus in Ecclesia in con-
spectu omnium staret expositum, vel ad mis-
sionem semel in anno, in solemni festivitatibus suæ
die exhiberetur. Cui proinde ut respondeamus,
statu rationem hujus investigate per quendam
a S. Matthæo allatum Scripturæ locum : scitis
etenim tres discipulos simul cum Christo, Elia &
Moysi in monte Thabor commoratos esse;
dumq; diversos inter se sermones misserent, de-
repente nubes quædam pulcherrima, lucida &
respren-

*Eccelin Fe-
brius ijd.*

Gtn. 4.

*Tert. in
Sc. adv.
Gno. 6.c.*

resplendens, in aere visa est, è qua vox paterna
audita est emanare dicens: *Hic est filius meus dilectus, in quo niki bene complacui*, ad horum au-
tem verborum prolationem varia acciderunt,
Apostoli enim ceciderunt prostrati in terram;
principiè vero Moyses & Elias subito se subdu-
xerunt & disparuerunt, nec à discipulis amplius

*Matth. 17.
2.7.6.*

2.6.8.

fueri visi, unde sequitur in sacro texu, *Levantes autem oculos suos neminem viderunt nisi solum Iesum. Nolo hoc loco ad id me reflectere, cur Apostoli audita hac voce fuerint consternati, sed tantum cur duo Prophetæ se absconderint, ita ut deinceps amplius non fuerint visi? Quod si enim in monte, maximi pondoris negotia cum filio Dei tractaturi, comparuerunt, quo sine paterna voce resonante *Hic est filius meus dilectus absconduntur, nec se videri amplius permittunt. Doctò projectò responderet sanctus Joannes Chrysostomus, vocem quidem Patris aeterni, *Hic est filius meus dilectus, auditam fuisse, non poruisse ramen videri, supra quem cadet, & de quo Petrus, Jacobus, & Joannes illam intelligere debuissent. Unde ne forte eam de duobus illis Prophætis, aut alterculo illocum intelligentiam esse suspicantur, se protinus è conspectu subduxerunt, nec se amplius videri permiserunt, ut vel sic Apostolis perspicuum esset, *Christum, non vero Eliam, aut Moysen, verum esse Dei filium: Ut autem, inquit Chrysostomus, nulla Chrys. t. 2. dubitatio emogeret, de quoniam vox emitteretur, hom. 57. segue de Christo solum dictum esse intelligent, illis In c. 17. iuxta duobus, Moysè scilicet & Elias, removit, vox Matth. fertur: Hic est filius meus dilectus. Id quod à sancto Ambrolio pariter confirmatur dicente: *Hic est filius meus, non Moyses filius, non Elias filius sed fide. c. 5. hic filius. Recesserunt enim servi ut solum Dominus, qui solus designabatur, filius videretur. Et S. D. Hier. l. 5. Hieronymus addit: Rationabiliter, postquam c. 17. Matt. surrexerunt non viderunt nisi solum Isum: ne si Moyses & Elias per se verarentur cum Domino, Patria vox videretur incerta cui petissimum dare te-*****

stimonium.

4. Quod si, sicut Christus, Elias & Moyses, simul erant in monte Thabor, ita quoque Franciscus in omnium conspectu in una parte Ecclesia stetisset, & Christus in altera, futurum utique fuisset, quod ob magnam, quæ inter utrumque erat, similitudinem, simplices ad minus suspensi, ambigui & ancipites fuisse, nec potuisse cognoscere aut se resolvere, utti è duobus deservent primi adoracionis honores & uter verus censendus esset Dei filius. Unde Francif-

cus, ut huic inconvenientia, quæ tandem illa quando accidere potuerit, obviaret, haud leon ac Elias & Moyses se subduxit, nec corpus eius in Ecclesi amplius comparet, aut videntur, ut vel sic simplices agnoscant, quod, hisj sibi, Christus, est filius Domini ut solus Dominus, qui solus designabatur filius viceretur, & non Franciscus. Tum igitur magno, quæ inter utrumque intercedit, similitudinem attribuendum est. Unde Bonav. exclamavit dicens: O viri Christiani, dum virum, qui & viri Christi viventi, & ex moriens morienti, & mortua mortuo perficit, & studiis imitatione conformis, & expressa promissa sum similitudine decorari.

5. A veritate haud alienum esse existimatim, si talen quandam similitudinem à Davide Rego oculo propheticō inserviant esse dixerit. Hic enim, dum eam universo mundo notificatus esset, omnes cuiuscumque status & conditionis homines ad vocavit, ut attingent & cum silentio sermonem suum auscultarent, dicens: *An dñe dñe hec omnes genes, auribus percipite omnes qui habitatis orbem. Demum vero postquam multas circumstantias edocuerit, tandem circa mundi redemptiōm suo tempore futuram subiungit. Ceterum omnibus esse debet, quod frater non redimit, redimet homo. Ponit tametsi nonnulli verba hæc modo interrogativo legant, redimet homo? nihilominus usiū eadem letbonia phrasē & sensu determinato & resoluto, redimat homo. Ceterum etenim est factos exppositores per ly homo, nihil aliud intelligere, quam Christum Redemptorem nostrum, ita Arnobius ait: *Hoc sciatis quod nullus vos ab iniuria redimit, non pater, non mater, nisi homo Christus Iesus, qui dñe dñe semetipsum pro omnibus. S. Bruno quoquedit: Redimet homo, id est Christus. Id ipsum quoque à duobus. S. Ecclesie Doctribus Hieron. & Ambr. confirmatur, dum aijun: *Iste est Iesus, qui redimet hominem; id est mediator Dei & hominis, homo Christus Iesus per hominem dominum Iesum intelligimus, qui suscepit hominem conditionem. Porro quid demum. Psalmista Regius per ly frater intelligi velit, haec mea est opinio, cum nequaquam locutum esse de fratre secundum eamē, bene tamen secundum spiritum, unde cum dicit: Cavete, quia Frater non redimit, id est, non ille qui religiosus est & frater, est redemptor: Non is qui frater est, inquit Loinus, & proinde existimo sermoni propheticō hanc polle interpretationem attribui, ac si dicere, duo in mundo suo tempore comparitui sunt homines, quo,***

quorum unus appellabitur frater, alter vero homo, de quo scribent. Et homo factus est: intertrunque autem quo ad externam apparentiam tantum similitudo, ut mirum non esset, si frater, id est Franciscus, velut homo, Redemptor universi adoraretur, proinde advenit bene, Frater non redimet, sed Deus ille qui factus est homo: Et homo factus est: hic redimet, hic Redemptor noster erit. Cum igitur neculum fuerit, ut David veluti digito offendenter, uter ex ambabus futurus esset Redemptor, ambos ad eum in ter le similes suisse manifeste sequitur, ut ab invicem dignosci difficulter potuerint. Huic conformiter quidam S. & Seraphico P. valde devotus quandam scripsit: Corpus & caro B. Francisci, est figura Iesu Christi depicta & figurata, ut videntibus B. Franciscum videatur Christus. Unde nonnullum fuit opinio, quod si Christus habitu indueretur Francisci, Franciscus vero vestes indueret Christi, quilibet Christum pro Francisco, Franciscum vero pro Christobabere & adorare: Unde ingeniosus quidam Poeta scripsit:

mutavit : Franciscus etiam signo Crucis edito benedixit aquam , mos vinum effectur optimum. Christus quadriginta diebus jejunavit: lejunavit Matth. 4.
quadragesima diebus : Franciscus quoque quadragesima diebus in honorem S. Michaelis jejunavit. Christus vanam gloriam enixa fugit: Ego gloriam meam non querio : Franciscus quoque docuit transiorie laudis praeconitum debere contemnere, & mentis quoque iadantia comprimere fastum. Christus se, tanquam bonum, celebranti respondit, quid me dicis bonum ? Franciscus quoque aliquos, qui ipsum velut sanctum canonizabant, reprehendit dicens. Nolite me laudare ut securum, nemo laudandus cuius incertus est exitus. Christus erga peccatores benignus fuit. Non veni vocare iustos, sed peccatores Marc. 19. 1. Franciscus etiam humanus fuit erga peccatores. Christus paradisum desiderante dixit: Vade & vende omnia que habes, & da pauperibus. Matth. 19. 21. Franciscus similiiter eidam Deo servire volenti respondit: [Si vis Christi pauperibus jungi, pauperibus tua distribue.] Christus infatuosque cuidam arbori maledixit: Maledicti si ulneam & arcuata est: Ib. c. 7. Franciscus quoque animal quoddam immundum, quod agnellum occiderat, maledicto surcepit, d. cens: (Maledicti si impia quae teneat, nullus, de ea comedat bonus, & illa periret.) Christus gallus est injuriam in verbis & factis: Demonium habes. Tulerunt lapides, ut jacerent in eum: Joa. 8. S. Franciscum etiam luto plaustratum & lapidibus pectebant. Christus Apostolos suos oratione instruendi modum edocuit: Sic orabit Pater noster Et. Matth. 6. Franciscus quoque modum orandi religiosi suis prescripsit: [Cum orabis, dicite Pater noster.] Et Christus turbis panes providit & multiplicavit: Accipe panem & distribui discumberib; Joan. 6. Franciscus etiam cum omnis via decesserit, qua possent sibi de vieti necessaria providere, subiicit apparuit homo alterius pacem tu manu. Christus Damnonem & filia Chananam expulit: Et sanata est filia eius ex illa hora: Matth. 13. Franciscus pariter pellit a foemina Damnonem. Christus desertum quoddam inhabitavit. Duxus est Iesu in desertum a spiritu: Matth. 4. Franciscus solitaria loca queret, amica mortoribus. Christus solebat dicens: Regnum meum non est de hoc mundo: Joa. 18. 36 Franciscus sapienter protelabatur, quod nihil erat sibi commune cum hoc mundo.) Christus mundavit leprosos, infirmos curavit, &c. D Bona- restitutus visum, sanitatem hydropicis, lurdis au- vent. ibid ditum, sermonem matris: Sordos fecit audire. & c. 15.

mutos logi: Matth. 7. Francise quoque mediante cæcis & surdis, mutis & claudis, hydropticis, paralyticis, dæmoniacis & leprosis, paofragis & captivis, remedias conferuntur. Christus captus ab Hebrews & ligatus fuit: Luc. 23. Francis capitur a Saracenis & male tractatur. Christus in Cruce nudus est mortuus: Divisierunt vestimenta ejus: Francis similiter super nuda terra nudus moritur: [Super nudam humum se totum nudatum prostravit.] Christus impropria pastus est a latronibus: Impropabant ei: Matth. 27. 44. Francis a latronibus in quandam niveam vallem præcipitatus, his servis contemni audire debuit: (Jace rufice pæco Dei) Christus in humanitate sua quinque vulnera habuit: Foderunt manus meas & pedes meos: Psal. 21. Francis, similiter: (Aliqui stigmata manuum viderunt & pedum.) Christus refusatus discipulis in concavulo pacem attulit: Sicut in medio & dixit eis: Pax vobis, Luc. 24. Francis civitati Aretina pacem reddit urbemque salvavit. Christus Thomæ vulnera ostendit dicens ei: Mitte manum tuam in latus meum: infer digitum tuum huc Luc. 24. Francisco etiam dum infirmus esset, ut de vulneribus ejus haberetur certitudo, digiti immisssi sunt in vulnorum suorum cicatrices: (Vidit plagam, cui etiam tres veloci contactu digitos applicans, tam visu quam tactu vulneris quantitatem agnovit.) Denique ut Seraphicus P. Bonaventura inquit: Voluit certe Francis per omnia Christo crucifixu esse conformis, qui pauper & dolens nudus in Cruce pendit.

7. Enimvero Auditores duas præcipue actiones in Christo & Franciso video, magna consideratione dignas. Salvator enim noster religionem suam Apostolicam jam instituerat, at verò scit ab undis maritimis navis semper fluctuat, ita quoquæ hæc ex multis malevolorum persecutionibus eam abolerit voluntibus pericitabatur. Inter ceteros autem Ecclesiæ infestos hostes quinque erant infenissimi scilicet Annas, Caiphas, Pilatus, Herodes, & Dæmon, qui postremus omnium erat præcipuus, ac prouide Christus Religiosos discipulos suos monuit dicens: Ecce Saracenus expirvit, ut cibraret vos sicut tritum. Luc. 22. 31. Finis autem quatuor priorum persecutorum admodum fuit funestus & miserabilis, tam quo ad corpus, quam quoad animam, prout fuisse legi potest apud Scriptores hac de re tractantes: Exais enim unus illarum sibi violentis manibus deseratus interit, alius à

D. Bonavent. ubi
sup. c. 14.

lepra devoratus mortuus est, aliis denique consumptus à vermis: præcipuis autem; Demon scilicet, rametis mortuus non fuerit, ejus tamen fatus fuit mortificatus, ipse vero in abyssi carcere catenis vincitus, & alligatus; Usque de Christo Rédemptore nostro bene dicitur, quod armis Crucis suæ subvertit potentias Diabolus, vel ut Joannes scribit: Angelus habens clavem abyssi, & catenam magnam apprehendit Dracum serpentem antiquum, qui est Diabolus & Satan, & ligavit eum per annos mille. Apocalypsi. 20. 1. 2. Nunc videamus qualiter simile facinus à sancto Francisco patratus fuerit.

8. In Hibernia qua nunc Irlandia appellatur, quinque præcipui magnoque autoritatis viri in gentem aduersus Seraphicam sancti Francisci Religionem seditionem excitarunt, eandem omnibus viribus suppriemere contedentes: Inter quos unus qui caput ceterorum erat, alios summa cum perfidia ad conceptum scelus execundum excitat; verum horrendum rei velim audiatis exitum, in eadem Ecclesia, in qua pro conclusione rei faciendum erat concilium, erat in majori ejus porta ex una quidem parte imago sancti Pauli gladium tenentes, ex altera vero imago sancti Francisci habentes in dextera Crucifixum. Sequenti diluculo dum sacrificatus quasi ante diem ad aperiendas Ecclesiæ portas se reciperet, audivit sanctum Paulum hinc verbis Franciscum allocuentem. (Quid agis & scilicet Franciscus? cur tuam non defendis familiam?) Cui ille respondebat: Quid faciam? nihil habeo praeter Crucem, & haec ipsa me docet de paternitate servanda.) Subiunxit confitimus, Apostolus cede mihi hanc Crucem: illius enim loco hunc tibiensem confignabo. Auditus id sacrificatus attonitus discellit, paulo post autem rediens videt Franciscum gladium ex sanguine rubricatum manu sua tenere. Rei igitur sacrificium religiosus populo insinuatus egressus est Ecclesiam, & subito vocem quandam audit elatam; qua significabatur præcipuum religiosus inimicum, qui eam subvertere nitebatur in lecto suo detruncato a busto capite mortuum repertum esse. Quid hic diceris Auditores? Nunquid Franciscus in hac actione Christo similem esse probavit? Verum tamen fere percuparem, quoniam malevoli isti ad persequendam sancti Francisci religionem duci fuerint motivo: Num forte ideo quod nonnulli in eis discoli viverent? Minime nam & in Collegio Apostolico unus Judas erat: nec conveniebat

vnius delinquentis corrigiendi causa religionem universam funditus subvertente. Servi illi de quibus in Evangelio sermo est, Zizania quidem etadicare volebant dicentes: *Vnus imus & colligimus ea?* Non tamen id illis permisum fuit vel ob id scilicet: *Neforte colligentes zizania eradicetis cum eis & tritcum.* March. 13. Nam contra omne fas & aequitatem est, si gradum bonorum ob perversorum zizania pati cogatur. Sinatis igitur crescente granum, veniet enim tempus, quo zizania collecta dabuntur ad comburen- dum. Cur igitur Hiberniae Primates religioni huic machinabantur praecipitum? Num fortis sancte Ecclesie dedecor erat? Nunquid reli- giones columnaz sunt stabiles quae doctrinarum suatum petris sacrum ejusdem sustentant aedificium, tenuissimo, quod sanctus Joannes Chrysostomus adversus illos, qui vel suo tempore, vel paulo ante statum, & vitam monasticam aspernati fuerant, nobis illum adversus virtu- peratores vitæ Monasticae conscripserit tractatum. Divus Joannes Chrysostomus tom. 5. adversus virtuperatores vitæ monil. I. r.

9. Postò inter alias Abelis prærogativas una & quidem præcipua fuit, quod esset innocens:

Dilectus meus candidus ac proinde sanctus Chrysostomus c. 1. serm. de Mart. de eo dixit: Solus

Abel sanctissimus purus argu int ger per se veras,

Inst. opus. si enim Abel innocens: & Beatus Laurentius

Justinianus subjungit, quod innocentiam custo-

davit Abel. Quoad hunc punctum Seraphicus

Franciscus Abeli simillimus fuit, innocentiam

etenim non minus, immo forsitan cum majori

puritate & merito, quam Abel incontaminata

conservavit; adeo ut etiam Franciscus innocens

dici possit, scio equidem à Auditores vos huic

opinioni meæ non futuros contrarios, dummo-

do veritatis hujus probations attente ausculta-

veritis. Obstupescere equidem considerans mag-

niam familiariatem, quam Franciscus cum ani-

malibus brutis habebat, promptamque et tun-

dem brutorum erga ipsum obedientiam. Praedi-

cari volatilibus, quæ mox ut ipsum auscultent

immobiles persistunt: Manum suam erga illas

extendit, nec fugiunt, aut volant, donec data sit

iiiii à Francisco abeundi licentia: (Praedicat avi-

bus, audiatur ab eis, tanguntur ab ipso, nec nisi li-

centientur recessunt.) Arundinibus cantando &

gattiendo nimium importunis & stridulis au-

tesque molestantibus ut taceant, imperat, &

cum summi observantia silentii mox ei obtem-

petant obsequiosaque se ei exhibent, Hirnn-

dines dum eo predicante garriunt, ipso imperante protinus continebuntur. Alias quoque dum per mare Venetas versus iter ageret, inter paludes il- las constituta canorum aves in magna multitu- dine appropinquant, quibus dulciter cantillationibus Franciscum eum socio suo in catundem medio se posuit, & horas Canonicas decantare caput: *Quibus intrantibus aves mota non sunt.* Intego cuidam avium gregi congregato pra- ceperit, ut Deum singula laudarent, & gratias a- gerent, quæ vestrum loco de plumis eis prospe- xisset, ad volandam quoque alas addidisset, ac demum postulatores terræ & acriis dominatrices efficeret; ad quas voces omnes illæ aviculae ve- luti exsistentes mox obtemperauit, milleque gatibus & cantillationibus aera impleverunt, advolaverunt quoque in humeros ejus, quas ille id minimè abeunt, aut formidantes manibus ap- præhendit: *Et per medium earum transiens Laurent.* *Ser. in vita* *S. Fr. t. 5.* *Petr. de* *Natal. l. 9.* *cap. 18.* *D. Bonav.* *ap. Laur.* *Ser.* peringebat easdem. Imò parvula quædam ci- cada, cum à viro sancto hisce verbis vocata fuisset: *Soror mea cicada veni ad me, ut nutibus ejus promptissime obedires, relieta arbore, cui insederas, in manus ejus advolavitis.* *Quæ statim* *obedientis super ejus manum ascendit.* *Verum di-* *cum hic aliquis, qua ratione fieri potuit, ut ani-* *mala illa adeo prompte mansueterent &* *obedienter ei, eumque non modò non fugerent,* sed ultra citroque in ejus manus advolarent? Nunquid Seraphicus Franciscus homo est, cur igitur ei non æquæ ac aliis hominibus aves hæc rebellis existunt? aut cur ei potius quam aliis hominibus se reconciliast, & per tam manifestos benevolentia & amnistia perpetuæ actus se ei confederatas demonstrarunt? Respondet cum S. Thoma, inobedientia avium aliorumque brutorum & ferarum erga hominem prænam esse peccati ab homine commissi, & præcipue oris ex amissa per peccatum innocentia: In D. Th. t. p. *obedientia ad hominem, eorum, quæ erubent esse* *96. a. 2.* *subjecta, subjecta est in peccatum ejus, eo quod ipse* *fuit inobedientis Deo. Et ideo in statu innocentia,* *autem inobedientiam prædictam nihil ei repugnat,* *quod naturaliter debet ei esse subjectum.* Unde quod aves & alia animantia adeo fave- riunt Francisco familiaria, quod ab eo non fuge- riunt, sed ejus consortium avide quaesierint, ver- bique ejus promptissime paruerint, omnia hæc manifesta erant argumenta, innocentie Dionysj. Statum perfectissimum ab eo conservatum esse. Cartin. de Uade Dionysius Cæthysianus de eo affirmat, S. Franc. quod ad conformitatem status Innocentia, forma

quem habuit primus homo in paradiſo eminen-
ter pervaenit.]

10. In vita S. Francisci legitur, quod Dæmon,
qui puritati non minus adverſatur, quam tene-
bra luci, aut malitia booitati, sensualitas tut-
tem spiritum in fœmina cuiusdam pectus im-
miserit, ut ea ignis locuti posset, ut in sancto
Francisco escam cordis ejus concupiscentia ar-
dore accendere posset. Unde summa cum indu-
ſtria, quovis uia est artificio, ut adhibitis colorum
pigmentis, & fuciſ emendatam & apparentem
quandam ſibi adſeſceret vultus elegantiam &
venustatem, tandem ferrum Dei inveniens
fallacibus blandisque verborum & gesticula-
num lenociniis caſtas ejus contaminare cogita-
tiones contendebat. Vehementer utique fuerunt
lubrica hujus mulieris infestationes, & confilia
periculosa. Erideò quid hic facies Franciſce?
Qua ratione humanum pectus, quod vitro fra-
gilis est, iſibus qui cor qua turvis aneum
frangere poſſent refiſtere poterit? Audite & Au-
ditores, qualiter dira Veneris, in dī circis & magi-
ca incantatrix hujus certamina ſuperarit. Per
totum loci illius pavimentum, in quo erant,
magnum ardentiū carbonum quantitatē
ſtravit, omnibusque ſe vefibis exuens, ſuper
iſdem nudum corpus ſuum congegit, impudicæ
huius mulieri diceas, ut ſi concubitus ſuum am-
bitet, ſuper ignitis illis carbonibus eundem at-
tentaret. Unde pefima mulier pudoribus rubore
ſuffusa auſſugit, & Franciſeum ardentiibus priuis
incumbentem deferruit, cujus membra haud ſe-
cū ac ſi ænea fuſſile proſtrata & illæſa
manerunt, adeò ut nullum inde dolorem per-
ſenferit. Adhæc in Syriam navigavit, ubi mox ut
in Sultanī conſpectum venit, ut veritati verbi
Dei erederet, cognoveretque quamvis aliam fi-
dem vanam eſſe, & ſolam Chriſti fidem, quam
auantibus, perfectam eſſe atque ſalvificam, lu-
culentum fecit ignem accendi, cumque in greflus
eſt (ut hic cognoveret qua fides anterior & ſanctior
renenda eſſet) qui ignis, haud ſecus ac ſi activita-
tem tuam totaliter amifuerit, eum nequequam
offendit, corpus namque ejus veluti inaltera-
bilis cujusdam temperamenti fuſſile, ſammis
reſtituit, nec quicquam ambulatum fuit. Idem ei
pariter in aula Friderici Secundi Imperatoris
conſtituto accidit, ubi etiam Prunas ardentes mu-
do corpori ſuo ſubjecit. Imò aliam hiftoram hoc
loco reſeram longè admirabiliorem: Cum enim
aliquis religioſorum ſuorum actum queſtam
comiſſiſerit obedientia adveſtantem, alia ipſa ſu-

poenitentia mortificare noluit, quā nū tem-
caputio ſuo exueret, illudque ei ablatum igoi in-
jiceret: Sed quid accidit? (Extrahitur caputum Mord
de medio flammarum, nullum habens adiuto- de pīca
nis veltigium.) Nec mirum, nam ſi conjuſ Puti
phariſi Jolephi pallium appreſhendens, idipham capi-
contaetu ſuo contamineare poruit, ut prouide
castus juuenis illud nequaquam reflueſere, ſed in
eius manibus relinque voluerit, crede nobis
pariter licebit Franciſei manuom uelli maſu
ſuæ contaetu præferativam quendam impre-
ſiſte virtutem, qua à flammis maneret illaſa &
immunis. Verum enimvero ut diſcultatis hu-
juſ punctum melius alleq; valeamus, eadem
Angelicae doctrinae lumine magis penetrate
conuenit. Docet igitur sanctus Thomas, quod
eſſe paſſibile (loquendo de paſſione proprie) & ſen-
tire dolorem, homini in peccati paenam a ci-
ciat. Unde Deus Eſt dixit: In dolore paries fluerunt.
Gen. 2. (Quia in partu ſunt vehementes ago-
ftia; talia autem non fuſſilent in ſatu inno-
cione & peperiffent mulieres fine dolore,) inquit Nch:
Lyrianus. Status autem innocentia exemplis at-
que ab omni dolore & paſſione proprie ſumpta
liber erat. Ita quando Adam in innocentia ſiu-
adluſe conſtitutus erat, Deoque mulierem for-
maturus coſtam è latere ejus adimebat, nulla in
eum exinde redundauit paſſio, aur dolor aliquis
Separatio illius coſta non fuit cum paſſione,
qua removet hominem à natura diſpoſitione.) Thom:
inquit Angelicus. Et Cajetanus ſubiungit, quod I. 4. 45.
(Paſſione propt̄ e homo erat impaſſibilis & ani-
ma & corpore, quia virtute animæ prohibe-
paſſionem, ſicut & mortem.) Cum igitur Fran-
ciscus, uincit ſuper carbones accensos proſte-
nat, ut ſenſualis carnis ſuperate tentacioem
poſſet, uincit in S. Itani ſpectu in medium ho-
culeum ignis ingrediat, ut in coquid harcat, &
ſemper impaſſibilis perleveret, taleque manum
fuſſilem contaetu inobedientis cuiusdam religio-
rum caputum igoi injectum reddat, opus eſt dicere,
cum Innocentia impaſſibilitate imburum, can-
que eum in quovis caſu obvio intactum & illaſum
conſervasse. Unde sanctus Bonaventura af-
firmat, quod membra corporis ſu gibusſam
videbantur signis innocentia decorata. Quia eſt
dilectus canthus.

11. Homo dum contumeliosis verbis, & fa-
ctis injuriolis operatur, nullum quo ſe corr-
cere poſſit frānum habet: imò future ſuc-
cufus & infligatus per vindicta acerbitudem vita-

Laur. Su.
in vita S.
Franc. c. 9

rem doloris sensum manifeste testatur. Unde in Proverbii dicitur: *Zelus & furor viri, non parcer in die vindictæ, nec acquiesceret cujuſquam pretibus, nec ſuſcipiet pro redemptione dona plura.* Proverb. 6. 34. Syracusani a Calippo Atheniensi graviter offeſci vitam ſe ei pariter & filii abrēpros esse jurarunt: [*Ægræ aded tulerunt, ut in ejus ultionem, quando eum in potestate habere non poterant, filios interficerint.*] Wenceslaus Bohemiae Rex frater Sigismundi, & filius C. Atoli Quarti per verbum Aulicij cuiusdam commotus [*Aded ita cuncta inlanuit, ut ē mensa confurgens atrepto pugione amicum interficerit.*] Irene Augusta Constantiopolitana à Conſtantino Sexto filio ſuo injuria quadam affeſta ablaſt ſibi oportuna viudictæ occaſione oculos ei erti fecit: [*Mater effodi oculos iuſſit, & præ dolore is haud ſupervixit.*] Integrum adferte poſſem ſimilium exemplorum catalogum, ſed hæc præ innumeris aliis ſufficiant. At vero Franciſcus in propria patria, Aſſili videlicet contumelias paſtus eſt, non ſolum verbi, verum etiam factis ipſis deluſus eſt, velut fabula vulgi & peripfera plebiſ, aded ut ab ipſis quoque pueris exhibilaretur: [*Pueri etiam per vicos cum ſubſannabant, & natu etiam grandiores idipſum diſiderabant,*] affirmat Seraphicus Bonaventura: *Et quod maximè conſiderabile eſt (Multa pertulit opprobria, non ſolum ab extraneis, verum etiam à propriis parentibus.)* Et tamen ipſe ſemper ſilebat fine ullo impatientia vel diſplicientia ſigno exhibito. *Ipsæ verò nihil reſpondit.* Dicaturigitur, quo ad uique liber, Salomon: *Zelus & furor viri non parcer in die vindictæ, nam id faltem in Franciſco veritatem non habuit, qui oſuū non appuerit, multo mīo uerbū aliquod in ſui deſcenſionem adduxit.* Et quidem indubitatum eſt credo ipſum hoc admirabili ſileatio toti mundo maniſtate voluisse verē innoſentem eſſe. Cur ita obſeruantur eſt pro meliori hujus intelligentia ſequens Scripturæ locuſ.

12. Iouia, quas Dei Filius in paſſione ſua ab Hebreis recepit, incēdibiles fuerunt & innumeræ, præcipue vero quas in Pilati conſpectu & praefencia perpeſius eſt, ubi adverſus eum conqueri vatisque injuſtis onerata & coſſendere non ceſſarunt tam verbiſ quān factis, aded ut nullus eſſet qui eum non derideſet, aut lingua ei moleſtas eſſet. Ipſe autem omnino obmutefſens ſubtricuit. Pilatus quidem Hebreorum perfidiam qua honoriſ & viuſ eujus infidiabantur,

ei exponere non intermittebat, dicens: *Non audiſt quanta adverſam te dicent teſtimonia?* Nec tamen ullum ab ipſo verbum exprimere potuit, nam ut Matthæus refert: *Et non reſpondit ei ad ullum verbum, ita ut miraretur Praeſes veheſtenter.* Matth. cap. 27. num. 13. & 14. Et ſanctas Marcus, qui etiam hanc actionem reſcenſet dicit: Marc. c. 15. c. 14. *Quod cum Dei Filius à ſummi Sacerdotibus calumniaretur, oſuū non appuerit ſed perperum ſemper ſervat silentium: Et accuſabat eum ſummi Sacerdotes in multis. Aded ut Pilatus admittans diſerit: Non non reſpondes quicquam. Vide in quan- tis te accuſant.* Matth. 22. Verūm & Domine diſ fodes, quonam conſtant illud ſpectat silentium. Qui tacet conſentire viderut. Quia calumniantur non reſpondet, de calumniæ reatu ſe accuſat. Qui nullum quo ſe defendat argumentum adducit, transgrefſorem ſe eſt arguit. Siue loqui quando tacendum eſt contemptu dicitur, ita tacere quando loquendum eſt gravis error eſt noſcitur. Notum eſt, quod iſ, qui in nuptiis obmutuit velut gravis delicti reus præcepſactus fuerit in tenebras exteriores: *Et qui- dem quod Herodi non reſpondet omni re- prehensione caret, ſiquidem iſ per illatam Pia- cufori tuo Joanni inuictam necem, utpote per ademptam tibi vocem loquela patiſſe tibi ad- emit: At vero hic de honore & reputatione tua agitur, & tu filie & obmutefſis? Sanctus Am- broſius reſpondet Dei Filiū non debuile lo- qui, ideoque benē feciſſe tacendo, quia inno- cens erat, innocentia autem, nec verbiſ eger, nec reſponsis eam tutariſſis, utpote quæ ſemetiſſa*

ſſacini defendit: *Accuſatur Dominus & ta- est: Et bene tacet, quia deſenſione non indiget, ambi- gant deſendit, qui timent vinci: non ergo accuſa- tionem tacendo conſirms, ſed deſpicit non reſul- lendo.* Unde Pilatus ex taciturnitate Christi ve- luer ex antecedenti quodam innocentiam ejus tanquam conſolucionem adduxit dicendo: *Ego nullam inuenio in eo cauſam.* Quapropter & Auditores dicite fodes, nunquid Franciſcus no- ster dum milie improprieſ impeteretur, *Ipsæ verò nihil reſpondit, evidens quoddam argumen- tum proruit, unde innocentia ſuę candor ma- nifeste poſſit concludi: Bene tacet quia deſenſione non indiget.* Ecce igitur tibi myſticum Abelem, de quo dici poſt: *Dilectus meus candidus, id eſt inno- cens.*

13. Candidus & innoſens. Inter horridas Alverni montis ſolitudines in quibus crudeliffi-

D. Amb.
l. 10. in
Luc. c. 23.
f. 159.

mae hyberni frigoris asperitates verbo tempore ingressum prohibent, in quibus quavis anni parte montes & rupes ex nivibus albescere cerauntur, in quibus frigidus Aquilo per glacie impedimenta rivorum cursum impedit, adeo ut congelati & immobiles inter inaccessas rupes magne molis instar habeant, imo in quibus ipsam sylvestres feræ ob nimiam Cœli clementiam habitare designantur: solus talis Francisco ob maiorem corporis sui mortificandi Deoque inserviendi commoditatem eo se recepit. Ubi postquam quadragesima diebus jejunaasset, supra fixum quoddam genuflexus cum ingenti spiritu fervore in oratione absorptus in forma alati cuiusdam Seraphim crucifixum Redemptorem nostrum sibi apparet vidit, a quo ei in misericordia latere & pedibus quinque fuerunt impressa vulnera, a deo ut stigmata illa cum excessivo semper dolore portaret: [Statim namque in magnis & pedibus ejus apparet cœperunt signa clavorum; dexterum quoque latus quasi lancea transfixum rubra cicatrice obductum erat.] Enimvero sermonis mei cursum obstupescens sic listere cogor, cupidus donatax causam sciendi cui crucifixus Salvator noster Francisco potius quam alteri servo suo Redemptoris nostra signa particeps, suaque vulnerata humanitas effigiem in ejus corpore imprimere, & exprimere voluerit. Cum enim haec vulnera rubini fuerint inestimabiles pretiosissimæ gemmæ, & thesauri opulentissimi tantis laboribus, tamque pretiosi sanguinis effusione comparati, iisdem (opinione mea) honorandus erat sanctus quidam majoris dignitatis videlicet sanctus aliquis Episcopus, Cardinalis, Papa, vel Apostolus, quam Franciscus vir humilis, pauper, privatus, nullaque dignitate, vel platura Ecclesiastica in signis. Ad hac cum eadem vulnera humanitatis sua Deificata impressa fuerint opera premium esse videbatur, ut eadem alteti imprimere & conferre volens virum aliquem eligeret in dignitate, & gradu maxime qualificatum: Franciscus autem simplex quidam Religiosus erat & inter hoc quidem se Minorem esse censebat & appellari volebat. Ecquis autem est, qui ignoret & Auditores, gemmas auro, quod metallorum Rex quidam est, communiter inferi: opportunè mihi hoc loco alia quædam difficultas in mentem incidit à precedente non multum diversa. Scire etenim causam desiderarem, ob quam Veterum Incarnatum in Cœna ultima sub specie Panis Sacramentari & consecrati voluerit. Cum non elegit substantiam aliquam pindigiōtem, ut Sacramentum quoddam electer omnia Sacraenta sublimissimum? ut propter quod vocatur *Sacramentum omnium Sacramentorum*: de quo etiam sanctus Thomas cum sancto Dionysio dicit: *Hoc Sacramentum Eucharistie est potissimum omnium aliorum.* pro quo prouide conficiendo eligenda ex substantia quædam, quæ in toto mundo reperti poterat pretiosissima, difficultat huic docto Algerus ingeniosè respondet, scilicet quod (In Sacramentalibus speciebus Christus non quæsivit dignitatem, sed apertitudinem) arguens, quia nobis per modum, ubi dati volebat substantiam aliquam, præ panem agri proportionatam inventire non posuit. Unde sanctus Thomas nos docet, quod *Panis, quo communius homines reficiuntur affluit in hoc sacramento ad ipsum spiritualis mandat ouï,* quod prius conforme est illi, quod Algerus dicit, scilicet Christum non resipisse ad dignitatem sed ad convenientiam & apertitudinem. Huc quoque Crucifixus Seraphim Francico vulnera imprimens respexisse videtur, quia quando cicatrices suas homini atque imprimaverit, non qualivitatem qui in honoribus & dignitatibus excellentior, sed qui aptius, convenientius, magisque proportionatus esset, esque in le conditions exprimeret, quas Christi humanitas cui primus impressa fuerint, reprehēbat. Princeps aliquis qui monetas sussin argento & auro excudere constitueret, magnum dignitatem & excellentiam suæ præjudicium, & vilpendium esse cedebat, si casem in alio metallo minus pretio, plumbō videlicet, vel ferro imprimeteret. Christi humanitas subjectum fuit ad recipienda quinque clavorum, & lanceæ vulnera apposite convenientes, aptum, & proportionatum ob respectum puritatis & candoris innocentia: arque idem cum illa Francico impresserit, dicere oportet, quod idem nec innocens fuerit, & quod Christus non quaerit dignitatem sed apertitudinem, quæ in innocentia consistit, ac demum, quod Deus dilectum suum candidum honorare & extollere voluerit: *Dilectus meus candidus ex signatis signis redemptio nis nostra.*

14. Hæc sacra stigmata in Francisci corpora re litera Hieroglyphicæ & ora fuerunt: litera in quibus legebatur puncta, Hieroglyphica

candorem extimentia, & ora praedictantia Se-
raphici viri innocentiam. Sed qua id ratione in-
tellendum erit? Notandum est Deum no-
strum locarnatum semper in omnibus locis ubi
moratus fuit, aliquam consuevit relinquare
sui ipsius memoriam & signum; videlicet in
corpore suo Divinitatem, quod semel assumpit,
nunquam dimisit; in sudario Veronicæ vulus
sui effigiem: In sindone in qua à Nicodemo &
Josepho ab Arimatæia de Cruce sublatuſ fuit
extrema externarum corporis sui partium linea-
menta: In sepulchro in quo collocatus post
mortem mox ut resuscitatus fuit pannos reliquit
lineos, quibus fuerat involitus, & sudarium
quod fuerat super caput ejus. Unde Petrus una
cum Joanne ad sepulchrum curuſ veniſſer. Vidit
lineam posita ē sudarium quod fuerat super
caput ejus. Joana. cap. 2. num. 7. Porro
Christum in Francisco fuisse, urpote quem ar-
dentissime dilixerat, res est certissima, nam A-
manus magis est ubi amat, quam ubi animat.
Unde Franciscus cum Apostolo dicere poterat:
Vivo ego jam non ego. vivis vero in me Christus.
Ad Gal. 2. 20. Sed quid est quod in eo
relinquit? Stigmata in manus pedibus & late-
re, quæ sunt signa redemptioſis nostræ: [Si-
gnasti Domine seruum tuum Franciscum sig-
na redemptioſis nostræ.] Hoc loco tamen ad-
verteendum est, sepulchrum in quo positus fuit
Dominus, novum fuisse, nec ullum in eo ante
fuisse sepulchrum: In sepulchro novo in quo
nunquam quisquam posita fuerat. Joan. 19.
num. 41. In sindone nulla proſtituſ macula
deprehendi potuit: nam Ioseph involuit illud in
sindone munda. Matth. 27. 59. Sudarium quo Ve-
ronica Salvatoris faciem abſteruit ex candiſſi-
molino erat confectum, sanctissima Christi à
Verbo Desificata humanitas, iabiſt puritate
& innocentia prædicta, ut ne quidem culpæ ori-
ginalis labia fuerit maculata. Ex quibus omnibus
inferto, quod à Christus ſemiperfum in Franci-
ſeo dignatus fuit imprimere, nemo inficiari auit,
qui adeo exalta in eo puritas fuerit, ut haud
ſecundum alter Abel per antonomasiam innocen-
tiae poruerit. Dilectus candidus:

14. Ad extollendam magis hujus Abeliſ in-
nocentiam cauſam oblecto investigemus, eur
Seraphim Crucifixus vulnera Franciſco impri-
mens, non patiter in capite ejus coronam col-
locaverit spineam: neque enim credendum
afflidi casualiter omisum, sed ex speciali di-
uisa prævidentia diſpositione, & cum gatucuſ

latis ſignificatione mysterii, quod ei Crucem
non dederit non multum admitor, quia ea-
dem in corde suo exſculptam ſemper fer-
ebat; Et ut fauētus Bonaventura dicit: Mori-
ficationi carnis invigilabat attentus, ut Chri-
ſi Crucem quam interius ferabat in corde, ex-
teriorius etiam circumferret in corpore. Quæ ut c. i.
Origenes in cap. 6. ad Romanos refert, ea est
virtute prædicta, [I]Uſ ſi ante oculos ponatur,
& in mente fideliter retineatur, nulla concepiſ-
centia, nulla libido, nullus furor, nulla ſupe-
rate poſſit invidia, ſed continuo ad ejus pra-
ſentiam torius ille peccati & carnis fugeretur ex-
ercitus:] ſola igitur area de corona ſpi-
nea mota difficultas, cur ſcilicet illam Fran-
ciſeo non dederit nobis reliqua manet. Num
forē id fuerit, eo quod illa ſoli Christo Re-
demptori noſtro, velut ſupremo Martyrum
Regi debeterit.

16. Celsus Venetiarum Dux monetas cuſi
fecit, in quarum una parte cornu erat Ducale, Petr. inſſ.
quod Venetorum Princeps in capite portare
conſuevit, ſupra illud autem sculptus erat Cru-
cifixus cum basi per monetas circumducta in hiſt. Ve-
net. in Cels.
inſcriptione: Non mihi ſed Christo. Credo e-
quidem, quod quoque Crucifixus Seraphicus Regium ſpinei ſetti diadema imponere
voluit, Franciſcus ſemper replicavit: Non mihi
ſed Christo. Ac proinde dicere poſſumus, ſibi
Christum retinuisse coronam, ut etiam in ex-
terna corporis ſpecie appartenens aliquod ſignum
eſſet, quo à Franciſco diſferret. Sic Alcibiades
invictissimus eotius Græciæ debellator, ut ſcu-
lum ſuum ab aliorum ſcutis diſnoſceret, in eo
nudam cupidinem veluti actualiter dexterā
fulmen quoddam vibrante ſculpi fecit: Cly-
peum ſuum ſic ab aliis diſmīſit. Et quidem Plut. in vñz.
quo ad Franciſcum Christo ſimillimum vel
maxime opus erat, ut corona noua dona-
tur, ut haec deinceps diſferentia ſignum eſſet,
unde diſnoſceretur uter Christus aut Franciſcus eſſet. Verum enimvero ſi reſolu-
tione ſublimiore habere diſiderat, ne vo-
bis diſpliceat velim: Si aliam quandam à Moysे
in facia Genesi registratam diſſicultatem ad-
duxero.

17. Dicite obſtero si nollis & Auditores,
quandonam ſpinæ è terra prodiſta fuertint: C
Reſpondebius unque in principio mundi, at
verò dicite uelias: eut tunc & ex quali occa-
ſione fuertint prodiſta? Ceterum eft quod pro-
gredit & de peccatum: ſpinas & tribulos germe-
nabit.

mabit tibi. Unde Magnus Abulensis ait: [Si Aebul. in. 3. non peccasset Adam, illa terra non germinasset Gen. q. 20. tribulos, spinas, neque aliquid nocivum,] Et S. D' Aug. Augustinus subiungit: *Hoc ad cumulum poena valere credi potest.* Et quidem revera ita est, scilicet fuisse in poenam peccati productas, proinde David dicebat: *Conversus sum in crux mea, dum configitur spina,* quæ aliud quam peccatum non representat, ut sanctus Theodore scribit, dicens: [*Spinam enim peccatum nominavit tanquam inutile germen & ad pungendum natum.*] Angelicus Doctor S. Thomas pariter dicit: *Spina, id est peccatum. Spinæ igitur effectus sunt & poena peccati: atque id est Cht. stus Redemptor noster coronam eis spinis contextam in Cruce habuit, quia pro peccatis nostris patiebatur, & personam seu statum peccatoris referebat.* Hinc igitur colligitur, quod status innocentia spinas, utpote poenam culpa non admittat, ac proinde Franciscus tanquam innocens easdem in capite suo portare non debebat, neque enim conveniens erat, ut punctatus sentiret, qui innocentia remedium in pectore portabat, veluti Francis. *Dilectus natus.*

18. Unde in proveniente existimat, quod magni ac Seraphici Patris nostri corpus non velet alia sanctorum corpora supinum in terra jaceat, sed haud fecus ac si vivere in pedes erectum absque ullo sustentaculo consistat, & conservetur? Id quod de nullo Sanctorum uspiam legitur. Quod si pro responsione ad miraculum teureritis, dicendo, quod *Densitas diabolus in contrarium ego replicabo, quod Miracula non sunt multiplicanda sine necessitate,* qualis hic nulla intercurrit. Dici fortiter posset, corpus illud beatum igitur sive flammatu in natura in se præditum esse, flamma enim semper *tendit sursum*, ad propriam suam sphæram, id est, cœlum: Quæ quidem responso nullatenus est incongrua: nihilominus aliam, si placet, audire, præsentem proposito nostro magis accommodam, & in quadam a sancta Ecclesia tradita, & ab omnibus ac singulis fidelibus universaliter observata ceremonia fundatam. Mos namque solemnis obtinuit, quod Christiani in diebus Paschalibus Resurrectionis universaliter se in terram nequam quam prosterant, sed in pedes erecti semper consistant. Quando Antiphona: *Regina coæ. H. Ecce.* dicitur vel cantatur. Imò Ecclesia genuflexiones aut prostrations, in omnibus Dominicis per annum, utpote Dominicæ Resurrectionis inter alias magis præcipue subordinatis sicut prohibet, sive dicatur *Salve Regina*, sive

Alma Redemptoris mater, sive Ave Reginarum. Vulque ut sub omnibus hisce operibus in pedes erecti consistant. Quidam est hoc mysterium: et vel quid per sacram hunc tum insinuate nobis vult sancta mater Ecclesie. Devota hac curiosaque quaerit olim mortua sit a sancto Justino Martyre & Episcopo Lugdunensi hisce verbis: [*Cum Dominice dies & à Pascha usque ad Pentecosten genuiretur.* Eunt ii qui precantur? Unde etiam talis con-D. fuetudo in Ecclesiam perduta est?] Responsum autem, quod titus inclinatio auris propter quæcumq; undi in terram, lapsum in peccatum, vel inno- G. centia jacturam significat: [*Genus flexio calum nostrum in peccatum significat.*] Unde in Proverbii dicitur: *Septies in die cadit infus.* Proverb. 4. 4. 16. In pedes autem & erecto corpore stare, grata & innocentia statum nobis mortaliter denotat. Unde sanctus Paulus Apostolus de lapsum in peccatum, & conscientia in gratia, & innocentia, loquens ad Catholicos inquit: *Quis exibimat flave, videat ne cadat.* 1. Cor. 10. 12. Quod igitur Paschali tempore & omnibus diebus Dominicis a pedes erecti stemus, per hoc mortaliter insinuamus, quod per merita passio- D. nem & mortem Iesu Christi, in pedibus, id est, in gratia Dei persistamus, jamque culpa totaliter aboluta in innocentia flavi resurreximus: [*No- flectere autem genu in Dominico die resurrec- D. tionis nostra, est significatio, qua Christi beni- mui. ficiare, & a peccatis, & a morte, quæ ab illo interficta est, libertati sumus, inquit idemme- ap. 10. sanctus Justinus.*] Id quod sanctus Germanus Episcopus Constantinopolitanus patier conser- rato. mat, dicens: [*Genu non flectere facio Domini- nico die Resurrectionis, significare lapsum no- strorum erectionem, factam per triduanam D. Cor. Christi resurrectionem.*] Cum igitur corpus & B. B. elevatum sit in pedes, probabiliter valde inde deducitur, ipsum nulla unquam culpa fuisse coinquatum, aut à peccato in terram prostratum, sed semper erectum stetisse, id est, innocentia sua statum integrum intermit- tunque conservasse: *Id est stat, quia non cedi- dit.* Ecce igitur cum tibi velut innocentem quædam Abelum demonstratum: *Dilectus natus candidus.* Quod si vero cum insuper per manum rubicundum videre desideretis: *Candidus & rubicundus, indulgetis mihi prius, vos obli- cro, ut brevissimo tempore, nonnihil respiciem, mox enim in secunda hujus sermonis parte, & velto*

vestro desiderio, & mea satisfaciam promissione.

PARS SECUNDA.

19. *Dilectus meus candidus per innocentiam, & rubicundus per Martyrium; talis namque & Abel fuit, ut Abulensis assertor dico;*

(Abel non solum fuit sanctus, sed & Martyris imo & Martyrum primus.) Verum in contrarium forte, quis mihi opponat Angelicam sancti Thomae doctrinam docentem: neminem censendum esse Martyrem, nisi quis sanguinem effundit, & moritur ex Martyrio, nam, Mors est de ratione Martyrii. Veruntamen tametsi hoc inficiari non possum, scio tamen id ipsum intelligendum esse de Martyrio effectivo & in re, non autem in desiderio, de hoc enim sanctus Gregorius affimat dicens: Et si persecutio destruxerit, Martyrū meritum in occulo est, cum virtus ad passionem prompta flagrat in animo. Et hoc sensu B. Laurentius Julianus loquebatur cum ait:

(Sine ferro & flamma Martyres esse possimus, sed quā ratione id fieri? Expressè id ipsum exponit Sanctus Pater A. gultinus dicens: Nemo dicat fratres charissimi quod temporibus nostris martyrum certamina esse non possunt: Habet enim pax nostra martyres Ios; nam sicut frequenter suggestus iracundiam mitigare, libidinem fugere, iustitiam custodire, avaritiam contempnere, superbiam humilitare, pars magna martyrie est. Et idem numerus Sanctus Augustinus alibi subiungit: Non martyrium sola offensio sanguinis consummat, nec solatad palmam exultio illa flammarum; pervenitur non solum occasu, sed etiam contemptu carnis ad coronam; de mundo triumphasse pars magna martyrii est.

20. Porro Sanctum Franciscum omnes hæc conditions & circumstantias perfecte & complete exequuntur esse relatae actiones, quæ in vita sua caro per ipsum patræ leguntur, in his namque perspicue liquet, quām promptus fuerit ad patrem irascibilem contigandam, refrænandum seculalitatem? ad actus justitiae observandos? ad contemnendam avitiam, calçandam superbiam, omnibusque mundi dignitatibus renunciandum, adeò ut ei non possit denerari laureola martyrii.

21. Etenim Martyrem esse specialiter constitui in faciendo omni eo quod ex parte nostra debemus & possimus, habendo semper desiderium a Paoli. Sanctorale.

Dei filius Discipulis suis Jacobo & Joanni dedit, quando eorumdem mater hanc illis gratiam fieri postulavit, ut in coelestibus sedibus, unus dexteram ejus, alter vero sinistram occuparet: *Dic ut iudeant Eccl.* Hic namque petitioni huic in modum respondit: *Potes sis bibere calicem quem ego bibiturus sum?* Dum le ad id promptos obtulissent, dicentes: *Possamus*, mox subiungit: *Calicem quidem meum bibetis.* q. d. *Certus quidem sum*, vos calicem meum bibitum esse. Ubi quoque adverendum est, quod non dicat simpliciter *Calicem*, id est, *Martyrum bibetis*, sed *Calicem meum*, qui *Crux* ejus fuit. Atque ideo nescio profecto quā ratione promissionem suam verificate potuerit: nam tametsi Jacobus Martyrii calicem biberit, non tamen ē Christi calice potavit, siquidem ab Herode decollatus, non vero crucifixus fuit: Joannes autem non solum non fuit crucifixus, sed neque martyrii dolores sustinuit, sed naturali morte extinctus fuit. Quā igitur ratione verificate poterit, quod dicit: *Calicem meum bibetis*: Ego etenim exstimo quōd lybabit ad ambo, ly vero *meum* ad Joannem duntaxat referatur. Sed dicit: Ergone hic crucifixus fuit? Imò vero, & quidem in ipsissima Cruce Christi. Sed quomodo? In primis quidem respondere possem in Verbo Incarnato & passioni subiecto duas fuisse animas, propriam scilicet, quae beata erat, nam secundum esse fuisse (ut docet S. Thomas: *I* tota anima Christi fruatur, in quantum est subiectum superioris partis anima, cuius est frui divinitas). Et hinc beatitudini Pafatio nullum prius impeditum conciliat, nam superior pars anima perfecit fruatur Christo patiente. Altera autem anima erat anima Joannis, quae in amato Crucifixo residebat: unde sequitur, quod Joanne juxta Crucem Iesu stante, anima Joannis simul cum Crucifixo & praedilecto Redemptore suo crucifixus fuit: cum hac tamen differentia, quod Christus in corpore, Joannes vero in anima sua crucifixus fuerit; Christus per passionem: Joannes autem per compassionem; Christus quantum ad effectum, Joannes quantum ad affectum. Et hoc sensu adimplita fuit filii Dei filius Zebedae facta missio: In Jacobo quantum ad martyrium, quia decapitatus fuit: In Joanne quantum ad modum rei: Jacobus Bibit calicem Martyris: Joannes Bibit calicem Christi: Calicem quidem meum bibetis. Hunc quoque calicem Franciscus videatur, tunc præcipue, quando in monte Alvernai crucifixus Redemptor noster eidem

Matt. 10.

apparuit: *Dum sequestratus orare & proximitate servioris totus effusus absorptus in Diuum, affatus ei Christus Iesus, veluti Crux confixus.* In asso-
namque crucifixus fuit per compassum, rectum, brac-
ium Joannes. *Quia crucis affixa compassus doloris gladi oipsius animam pertransibat, inquit sanctus Bonaventura:* Per passionem, ut Christus, quā statim in manibus & pedibus ejus cuperam opes. D. ha-
bere loca clavorum. Et de minus (ne diciam, quā plus) Joannes martyris ellen, Calix quoque Cruci-
cis ei nequam defuit: Christi Crux quam interius ferebat in corde, exterius etiam circumscri-
bat in corpore.

23 Pro maiore haec tenus dictorum evidens optimè mihi hoc loco subleviet quedam ab *Ethiopia* Regibus usitata cæteronia. Quoniam enim Reges in hujus Regni imperio suc-
cessive subingrediebantur, alicum quendam eligeret solebant, quem p̄r exercitus charum & dilectum amicum suum esse declarabant, cum his
se tamen expresse pactis conditionibus, quod scilicet omnis boni vel malorum, lenitatis & metens, fortunatum & adversitatum, quæ Regaliquando humanius accidere possent, alicuius ille per omnia redderetur patriceps; adeò videlicet, ut si Rex fortuitus live in latere, live in pectori, live in manu, live denique in vultu vulnera acciperet, talis quoque alicuius oblitus fuerit in eodem corporis loco vulnera aliquod libi infligi permittere, imò & eadem præcise de quo Rex moriebatur, morti pariter succumbere: *Ethiopia* Dicit.
Regum familiares ita Regis ad specimen se aptabunt, ut ejus quoque plaga in propria carne sit & insigcent, & eadem morte vitam concludent, atque in perenne sui amoris integrum momentum. Pono *Franciscum* cœlestis Regis charum dilectum, que familiarem suam quæ maximo prosequitur affectu, adeò certum est, ut illud alterius probate superfluum esse conscientiam: Hoc solium dicere sufficiat, quod si amicus est alterius, Franciscus, ut dictum est, ad minus apparenter alter quidam Christus esse videatur, arquido cum Christus Rex si Martyrum, Franciscus veluti dilectum suum de suo martyrio mar-
mè participem esse voluit; hoc enim amicos proprium est, ut inquit Alfonsus Cardinalis Palleotus dum ait: *Incredibile virtus amoris Christi est ut in amato vivat amans,* & eadem quæ amans, qui diligitor, passionem afficiatur. *Christus ad Hebreis clavis & lancea in pedibus, inauibus,* & latera in cruce vulneratus fuit: atque ideo Franciscus tanquam fidelis & charus Christi amicus

D. Thom.
3 p. q. 46.
a. 8.

Idem ibi.

Gen.
11.

D. 2.
ib. 4.
Ioseph.
Pasc.

v. 11

amicus in Monte Alvernix ab eodem clavis & lancea in manibus, pedibus, & latere, quinque fuit vulneribus sauciatus. Et quodnam potest esse illo dignius Martyrum? Quisnam reperiit potenter Franciseo gloriolorum Martyrum? Digne summi Regis clementia suis amatoribus ultra omnem affimationem hominum condonans, suo Crucis vexillum ipsius corpori deferendum impresit, ut qui mirando fuerat Crucis amore praevenitus, mirando etiam ficeret Crucis honore mirificus. Liquevit igitur Franciscum non minus ac Joaunem Passionis Iesu Christi calicem ehibuisse.

24. Extravagantes quandam propositionem hoc loco in medium adducete decrevi: vos illam, si placet, pio & sano modo intelligatis. Quando aliquem veluti magnum quendam Philosophum aut Thologum laudare volumus, dicere solemus: si Philosophia vel etiam Theologia amissus esset, tandem in tali vel tali v. g. in Augustino & Thoma Aquin. reinventor ressemus: & hoc sensu in praesenti hoc loquendi modo mihi licet ut: si per impossibile Christi passio amitteretur, adeo ut ab omnium hominum memoria evanesceret, in nomine præterquam in Sancto Francisco reinveniri posset. Pro hec autem propositionis fundamento sequens Scriptura historia, opportunè deserviet. Scyphus quem Joseph Vice-Rex Ægypti amissum esse finxit, in sacco Benjamin postea ab eius dispensatore relievatus fuit: *Invenit scyphum in sacco Benjamin.* Cur scyphus & non aliud quidpiam potius inveniatur? Cur in sacco Benjamin, non vero Ruben, Simeonis, Juda vel aliorum? Sanctus Ambrosius dicit, quod in hac actione Refulgens mysteria divina, ac proinde videamus, oblecto, an ad hæc mysteria penetranda prævalere possimus. Etenim per scyphum vel calicem passionis, dolores & Martirii tormenta intelligi superius insinuavimus: sic enim Christus dicit, potestis bibere calicem? Et alibi iterum: *Transcas à me calix iste.* Unde Rupertus Abbas Tuitiensis ait: *Nomine Calicis passionem voluit significare Martyrii, qua & ipsam & illos decebat consummari.* At vero quo sine hic calix vel scyphus passionis & Martyrii in solius Benjamini sacco deprehenditur? Ecce tibi nunc mysterium à Sancto Ambroso insinuatum? Benjamin inter omnes Fratres minor erat, ut innuit Abulensis dicens: *Benjamin erat frater minor.* Unde cum dicit Spiritus sanctus: *Invenit scyphum in sacco Benjamin,* idem est, ac si dixisset: *in sacco fratris minoris.* Ecquis autem

D. Bonav.
apud Sur.
ubi sup.

B. Laur.
Iust. de
stigmata Christi.

Hhh 2

siderationis in corpore suo habentem, excellenter, præstantiorque p[re]se à Rege Patri afficiendum esse præmio, eundem enim ut se à cætorum militum numero subdaceret, in eorumque luctu non compareret, rogavit; inconveniens esse existimans, subditum aliquem majoribus p[re]se Principe afficiendum esse honoribus, cui Deus ille liberter acquiescens mox se subduxit, nec coram Rege apparuit, ut hac ratione Princeps, ut iustum erat, p[re] quo vis alio, maxime honoraretur.

26. Ecce tibi cœlestem Principem Christum Redemptorem nostrum ejusque familiarissimum amicum Franciscum, ambo prælantur & dimicant, unus in Monte Calvaria, alter verò in Monte Alverno, ille à clavis & lancea vulneratur in manibus, pedibus & latere, hic quoque ab insidem armis in insidemque locis cunctas recipit cicatrices. Dicite igitur sodes & Auditores; præscindendo à merito, utrius ex ambobus vulnera digniora & spectabiliora existimatis? num Christiani an verò Francisci? haud dubie vulnera illa filii Dei fuerunt infiniti valoris, non item Seraphici Francisci: Verutamen videor mihi in vulneribus S. Francisci videlicet nescio quid majoris præstanter, nam vulnera Christi commixta fuerunt ex bono & malo, ex amore & odio: ex amore quidem ex parte recipientis, qui Christus fuit. Ex odio autem, ex parte facientis, qui fuit populus Hebreus. Vulnera autem Seraphici Francisci talis ex bono & malo, amore & odio commixtionem minimè habuerunt, sed mera amoris vulnera fuerunt, tam ex parte passi, qui fuit ipsem magnum Pater, quam ex parte agentis, qui fuit Christus in forma Seraphini. Id quod exp[re]s[er]e confutatur per doctrinam quandam allatam ab Aegidio Colunaria in Quæstione, quâ Aegid. Col. scilicet: Virum Ecclesia, in qua esset occisus in Quodl. Martyr, sicut fuit occisus Beatus Thomas, propter qualib. 2. q. 15. talis sanguinis effusionem esset reconcilianda? Et responderet: Quod in effusione sanguinis duo sunt, scilicet actus & passio Martyris. Et tametsi passio Martyris grata Deo sit & accepta, actio tamen agentis odiosæ est & displaceat Deo. Imo quod magis videatur esse per se, quod actio persecutoris displiceat, quam quod passio Martyris placeat. Et ratio est: Quia actio persecutoris est displaceens formaliter, quia est formaliter mala, passio Martyris est placens materialiter, in quantum Martyr benevit.

tur malo. Hæc porro doctrina etiam ad differtiam inter vulnera Christi & D. Francisci demonstrandam servire mihi posse videtur. Vulnera etenim Salvatoris respetu passi amoroſa fuerunt, quia ob nostram amorem illa receperit odio. sed autem fuerunt respectu agentis, utpote quod ab Hebreorum odio suam habuerunt originem. Francisci autem vulnera ex omni parte & respectu cuiuscumque fuerunt amoroſa, fine illa admixtione odii. Agentem, qui Christus, et meo amore ei illa impreserit, paſſum autem, id est, Franciscus ex amore quoque eadem recepit. Unde vulnera nostri Seraphici Martyris in sensu tantum nescio quid majoris præstante se habere videatur, quam vulnera crucifixi Salvatoris. Atque ideo ad instar septa adducti principis dixisse videatur: Tameris tua vulnera omni dilectissime Francisce non sine infiniti valoris, cuti mea esse noscuntur, atamen juxta mundi apparteniantem præstantiora esse videbuntur priuatis, quia dignitatem quandam in se continent respectu actionis, quam passionis, & ideo forsitan per adorationem in majori reverentia, & per veneracionem in majori honore habeti poterunt, quam mea infinites dignificata: proinde acquiscas velim & Franciscus, & in Ecclesia corpus tuum nequaquam in oculis hominum compareat, ut ille mea duxat vulnera videntes, debitum mihi divinae adorationis præmium mihi soli cedant & deferant. Cum igitur Christus gloriosum Regis Martyrum titulum per vulnera sibi comparat, credi pariter debet Seraphicum Patrem sanctis Stigmatis suis laureolum obtinuisse Martyrum. Hie finis esto, cum eam corpus hujus Patriarchæ absconditum sit, neb hominum oculis unquam videatur, couenient ut & lingua mea ab ulteriori sermo ne se subducatur, quiete sit, nec jam deinceps auditu se permettat.

SERMO

SERMO TRIGESIMUS TERTIUS
IN FESTO
Sanctorum Apostolorum
SIMONIS & JUDÆ.

Hæc mando vobis, ut diligatis invicem.

Ambr. 1. *P*tolomæus Ægypti Rex regiorumque Diadematum, a quo Ægypti Reges Ptolomei appellati sunt, cuius nomen volante famâ ab Oriente in Occasum de-
Plat. in exil. apud Honop. latum fuit, qui in capite suo diadema quod-
Manefo. dam, non minus prærogativis & encornis, quam gemmis, lapidibusque pretiosis opuleorum su-
serm. SS. stinete meruit, hic inquam manu quodam septen-
Sum. & Iude. Legatos, qui in ea Regni Metropoli pro maximi ponderis & momenti negotiis tractan-
dis rœsidebant, ad mensam suam invitavit, erant autem Legati sequentes, scilicet Romanus, Cat-
thaginensis, Siculus, Rhodiorum, Athenarum, Lacedæmonum, & Sicimiorum. Ptolomæus autem plus mentem questionum politicarum curiositate quam ventrem exquisitis epulis pa-
endi cupidus curiosè inquisivit, quemnam essent meliores bonoq[ue] communis convenientiores & utiliores Leges quæ in Rebus publicis eorum in-
violabilitatem observarentur. Et quidem Roma-
norum Legatus asterebat, quod in urbe Romana enī civi distictè p[ro]cipere turpi inviolabilis-
factorum Templorum veneratio: Deinde ve-
tò cuncti Superioribus suis eum non minori promptitudine, quam punctualitate obediendo parerent, transgredires autem & rebelles severè & sine ullius respectu castigarentur. Carthagi-
nensem Legato autem videbatur ad regiminis alterius integerrimi rectitudinem inferiores non esse eas, quæ a suis convicibus infallibiliter velut inalterabiles conservabantur, videlicet, ne nobilibus ullâ ratione licet mercatorum negotiacionibus sese ingerere; in plebe nihil otio de-
testabilius esset; sapientes Philosophia professo-
res in instruenda & docenda juventute nequa-

quam negligentes essent. Adhæc Siculorum Legatus laudabiliter quoque esse censuit Sicularum Legum rectissimos ordines, quibus serio cavebatur, ne ibidem proprii commodi interesse Justitia rectitudini ullâ ratione prævale-
ret; Veritas quoque ubique dominaretur abs-
que illa cujuscunque subditi illam perturban-
tis contradictione, cumque partialitas à toto utriusque Sicilia districtu proscripta sit, nullam in Legibus suis remissionem impetrari unquam posse. Postea vero Rhodiorum Legatus ex iis que Ptolomæo pro occasione referebat, certò sibi persuadebat, incorruptis Insulæ sue moribus universalem ab omnibus applausum negari non posse, affirmabat enim quod in vulnus juventutis hujus Insulæ, honestatis & modestiar[um] rubor summa cum maiestate resideret, sexusque formineus singulari quodam fœ-
dere pudicitiam sibi haberet adstrictam. Deinde Athenarum Legatus cuiusvis se genio com-
placuisse non dubitavit, exponendo qualiter in Atheniensium Republica avititia prohibe-
retur in dicitibus, in pauperibus otium, & ig-
norantia in Senatoribus. Post hujus orationem absolutam cuncti magno cum desiderio audire cupiebant, quibus Legibus inter Lacedæmones vivetur, quando eorum Legatus, ad quem ordo devenierat loquendi, gloriatu-
s est, quod nulla inter suos regnare invidia, eō quod omnes in cunctis essent æquales; nec avaritia in iis locum habere posset, utpote qui-
bus omnia fortunæ bona essent communia. Nec posse quempiam suorum per negligentiam, so-
cordiam, vel otium torpescere, quando qui-
libet sine ulla ullius exceptione se in professione sua

H h h 3

sua continuè studiosèque exercebat. Tandem igitur Sicimorum Legatus ultimo loco basec inter suos inviolabiliter observari Leges affirmavit, scilicet, ut nullæ in congressibus suis gentes admitterentur extraneæ novitatum amaticces: ut non foveantur aut sulfineantur Medici, utpote vitæ humanæ destructores potius quam conservatores, quippe qui infirmorum nullam curam habent, & sanos pariter enecant; nec Jurisconsultis locum cedant vel Advocatis, ut note litigiorum fomentatoribus potius, quam defensoribus. Rex igitur Ptolomæus omnibus per ordinem summâque cum ateturione auctoritate quenam Leges meliores, aut quea Republica majori laude dignæ essent nequaquam dederat minavat, sed cuilibet præsentium Legatorum item publicatum suatum nomine applausum non vulgariter exhibeti fecit.

2. Verum utram in horum Legatorum numero unus fuisset Catholica fide imbutus & præfato Regi Ptolomæo proposuisset in Republica Christiana, nec Legem digniorem, nec præceptum nobilius repetiri, quam quod charitatem & amorem spectat, utique illi acclamatum ab omniibus universis fuisset, utpote Legi non à Numa, nec à Lycurgo, vel Solone, sed ab ipsomet Dei Filio promulgata dum ait: *Hec mando ut diligatis invicem* O Legem sanctam!

¶ præceptum conuersatione Christiana Religioni & Ecclesia Catholica summe necessarium! Unde Titelmannus ait: *Hoc est præceptum meum præcipuum & summarium, quod ego vobis studioſissime commisso obseruantum, ut proximos vestros propter me ex animo diligatis, nec lingua tamquam aut fictâ simulatione, sed opere &*

D.P. Aug. veritate. Et S. Augustinus subdit dicens: Me in Bibl. riuò Magister bonus dilectionem sic sapienter hom. t. 4. dat, tamquam sola precipienda sit, sine qua non in Feso SS. possunt prodere cetera bona, & qua non potest haberi. Inde. buri sine ceteris bonis, quibus homo efficiatur bonus. Item Beda: Porro Lex isthac à Republica Apostolica, præibili verb. cipuc verò à duobus gloriois Apostolis Simone & Iudae pueritatem obseruata; nunquam verò per prævaricationem neglecta fuit, utpote qui in quovis obvio casu ob oculos sibi possum habuere sincerum erga proximum amorem; is enim omnium actionum & operationum suarum primum mobile erat, prout ex præfecti discursu cui libet liquide colligere licebit. Prudenter autem eundem exordiamur, in memoriam revocate veterum laudabilem morem, quo amore nunc taciturnum, mox vero eloquen-

tem repræsentabant, unde ab iisdem depingebatur, veluti digito fabia premens in ligum silentii, manu vero rofam quandam detinens, veluti facundæ symbolum, iuxta illud: *Adsumus rofas loquentes, Amorem igitur imitemur, ego rofas loquendo, vos digito tacendo & schiater exordiamur.*

2. *Hec mando vobis, ut diligatis invicem* Deus Optimus Maximus qui humanitatem pedibus nostris inseruit, eidem veluti fidem & comitem ioseparabilem charitatem adiunctione esse voluit, ut per illam nos mutuo amando ad vicem nobis corresponsderemus: *Dedit Deus patens ffictum, ut homo hominem tuenter, diligat, & foveat,* inquit Lactantius Firmianus, in libro de divinis charitatem non in solo benevolentia affectu, qui proximum nostrum respici confiteare, sed præcipio in actuali auxilio, quod ad omnibus & operibus nostris illi exhibetur, & ideo dicit: *Diligat & foveat, quasi dicere: qui proximum amando illum non juvat, vel non amat, vel homo non est, sed potius hominis nomine indignus:* Qui homini non prodest, se homini appellatione dispoliat (subiungit idem Firmianus) *qua humanitatis officium est, necessitati homini ac periculo subvenire.* Amare enim à juvando præscindi non debet, ut inquit Angelicus Doctor hinc verbis: *Nos ergo proximum diligere debemus sancte ad bonum & efficaciter, velut ut in luci dilectionem opere offendamus.* Ex operibus igitur sicut à duobus hisce Apostolis patratis, charitatis erga proximum servorem conjicere haud difficulter possumus.

4. Nati sunt hi gloriosi discipuli Christi in Cœlio Chana Provinciæ Galileæ inferiores in Palesti. angelis, idcoque Chananae appellata fuere. Qui propter priam desententes patriam in regiones remotas exterisque provincias se receperunt: Judas qui Neopatrem in Mesopotamiam, Arabiam, Pontum, & Cœli. Idumæam; Simon vero peregrinatus est in Aegyptum, Africam & Britanniæ: ubi postquam cum ingenti animatum lucro Evangelium prædicabat, in Persidem ambo convenienter: (Judas primo in Mesopotamia & Ponto præsedit, Simon vero in Aegypto; deinde ambo in Persidem venerunt, Peri. de Natal. l. 9. esp. 11.) Verum ò magno servi Dei dicere fides, quis vobis tam longinqua & difficilia rura ad omni persuasit? quam ob causam proprium tecum contemnit? cur patræ comoda negligenter ærumnis & laboribus, fluctibus videbet nimirum acerbis, qui ex itinerum asperitibus

nasci solent, vos exponitis? State firmiter & in Chana immobilitate manete, ut inter amicos & parentes quiete vesta frui valeatis: dulcis amor patriæ, dulce videre Iusos. Scio equidem, quod Ulysses fuit Homerus scribit Odissi: lib. 1. v. 13. lib. 5. v. 13. & cap. 12. in fine tametsi à Nymphâ Calypso in Insula Ogygia miris benevolentia excessibus tractatus fuerit, amat tamen ploraverat, ut pote latiori vultu sumum caminorum Itaca pariter suæ videre gessiens; Et tamen hi duo quidvis quod in Chana eos felicitare poterat prætereunte prælegerunt, tot se subjice-re molestis & fastidios, quæ in itineribus tam maritimis quam terrestribus illis occurrere poterant. Sciret percupere quoniam facie horum vagantium, non vero errantium cœlorum pri-mum mobile.

5. Pro hujus intelligentia annotanda est diffi-cultas quædam circa tres personas divinas a Mal-donato doctissime mota, videlicet quod Pa-tre & Filiis in cœlis metaphoricè federe dicau-tur, dicit enim Pseudo David de Patre æter-no, Deus sedens super sedem sanctam suam. Psalm. 41. Et alibi: Qui sedens super Chern-bim manifestare coram Ebrais, Bonjanm & Manasse. Psalm. 79. Et Iosias dicit: Vidi Do-minum sedentem super solium excelsum & elevatum. Iitate cap. 6. Quod vero federe filii atti-nere, idipsum quoque ex multis Scriptura locis manifesteratur; de ipso intelligitur quod David ait: Dixit Dominus Dominu meo, sede a dextris meis; Psalm. 109. & sanctus Marcus restatur, quod post siuum in celos ascensum: Sedes a dextris Dei. Matth. 16. Et Joannes Evangelista Paradisum apetum contemplans, duas dum-taxat sedes preparatas in eo vidit, usam Patris alteram Filio: Sedes Dei & Agni in illa erunt; Dei, id est, Patris, Agni, nemp̄ filii. Apoc. 4. Dicit igitur hic Maldonatus in cap. 16. D. Matth. fol. 827. col. 1. C. quod Spiritum sanctum nau-quam in Scriptura leudentem inveniat (Animad-verto in hinc sacris nusquam Spiritum sanctum, sed solum Patrem & Filium dic sedere.) Cujus à scriptoribus variae in medium adducun-t rationes. Ego vero priusquam aliquam meo proposito accommodam aligem, funda-menti loco velut certissimum suppono, quod sicut Patri æterno omnipotenti attribubuntur, & sapientia Verbo, ita amor attribuatur Spiritui sancto, cum sit nexus amoris inter Patrem & Filium. Quod igitur Spiritus sanctus nusquam reperiatur sedens, per hoc nobis innuitur, quod

amor nunquam quieteat, nunquam consistat, sed semper in commodum nostrum operetur, & qui amans est proximi, non possit non ambula-re, discurre-re & occupari semper in actu secundo, ut beneficium proximo afferat. (Spiritus fan-Did. de etus qui amor infinitus est, merito nequam Cel. in dicitur sedere, magnus enim amor otia lessio-nis nescit, semper actuosa & negotiosa est, pp. Ben. nunquam otiosus.) Charitas que in Simonis & Jude cordibus dominabatur, eos in civitate sua in fine n. Cana sedere non permisit, sed sine ullo difficultatum, molestiarum, laborum aliquorumque x-tuminarum respectu in provincias procul remo-tas Ponti, Mesopotamia, Egypti, Persidis, aliarumque plurium excutere coegerit, idque ad beneficium proximi, & legis Evangelica adimp-letionem quæ a Salvatore nostro in republica Chalæstina promulgata fuit dicente: Hac mando D. Ioseph. vobis, ut diligatis in vicem, afferit enim Chrysostomos autem. Quod omnia facile ferunt qui hom. 9. ad charitatem colligati sunt. Eph. 6. 4.

6. Sacer Evangelista Joannes de amore quo t. 4. quilibet erga proximum suum ferri debet lo-quens dicit: ejus puritatem & perfectionem meliori experientia comprobari non posse, quam efficax ei in suis necessitatibus adferendo sub-fidum: (Qui videtur fratrem suum necessita-tem habere, & clauerit viscera sua ab eo, quo-modò charitas Dei manet in illo? quibus ver-bis dicere solebat, ut exponit Cajetanus ibi-dem, (Quod non sufficit dilectio interna, sed oportet dilationem opere comprobare.) Chatita-tas igitur demonstrationibus exterius mani-festatur, egenorum videlicet necessitatibus suc-curendo. Ut compatiatur miseria illius, inquit Glossa interlinealis: Qui vero aliter se habet, id est, qui claudit viscera sua ab eo, subventionem ei denegando (ut exponit Lyranus in Gloss. ord.) quonodo is chitatatem in corde suo re-sidere, & dominati sancte gloriari poterit? Quonodo charitas Dei erit in illo? id est, declarat explesè Cardinalis Hugo ib. Non manet in eo charitas. Porro Judam Thadæum charitate erga proximum plenum fuisse, eamque operi-bus ipsis eidem demonstrasse explesè deduci-potest ex eo, quod Abageto Edelis Regi acci-dit, qui Salvatori nostro scribendo literas, & responsa ab eodem recipiendo famulatis fuit. Hic enim gravi infirmitate corruptus, & in specie leproa infectus cum esset, Thadæus compassio-ne motus, misericordia opus, eum visitando ex-hibitiurus ad eum abiit, cumque in manus suæ conta-

Petrus de contactu pristinæ sanitati restituit: (Cum le
Natal. l. 9. prolus esset Thadæus eum retigit, & mox ple-
nam mundationem accepit, & baptismum sus-
cepit.) Curavit igitur corpus quidem à lepro, à
peccato vero pariter & animam. Nunquid hic
perfectæ cuiusdam charitatis actus fuit? Cele-
brent igitur Historici pro libitu Alcestis amo-
rem, utpote quæ pro Admeto Rege Theseus
& marito suo mori parata fuit, dummodo is, ut
oraculum promiserat desideraram sauitatem re-
cuperasset, referant item de Regina Angliæ,
quod Henrico Rege sposo suo per ferrum ve-
neno imbutum vulnerato non horruerit vene-
num è vulnere exsugendo mortem subire, dum-
modo conjugis sui vitam extra dubietatis aleam
constitueret: referant quoque, quod dum apud
Thebanos Capanci exequæ solemnitate cele-
brarentur, Evatnes uxor ejus in rogum se sponte
propria præcipitem agens in cineres se redege-
rit, vel quod Emilius juvenis postquam conju-
gem suam, quam post dumetumstantem feram
esse crediderat, & telo percussus, infelicitate
occidisset, sibi meti nimo postea dolore con-
fectus violenta manu vitam ademerit: quisquis
enim prædictorum amorem tandem peitus
consideraret, eum à proprio interesse originem
traxisse, & mortem esse reperiet, quia videlicet
dulci ejus, cum qua duo in una carne erant con-
sortio se deflitos, atque eo auxilio, quod con-
jugatorum uius ab altero sperat se privatos esse
videbant: at vero Thadæi erga infirmum Aba-
garum charitas, quamvis aliam multis modis ex-
cedit, utpote qua non per consanguinitatis al-
terius proprii interesse affectum motus, ut san-
itatem restitueret, eumque è mortis manibus ser-
peret, itineri se accinxit, sed ex obligatione sola
charitatis illius sibi à magistro suo tam serio
præceptæ, dum ait: *Hec mando vobis, ut diligatis invicem.* Unde licet mihi ex sancti Jo-
annis Evangelista doctrina de sancto Iuda Tha-
dæo affirmare, quod *vidit fratrem suum necesse*
habere, aperuit viscera sua & dilectionem
opere comprobavit, ergo charitas Dei manit
in illo.

7. Veruntamen ad mysticas atque heroicas
tam Thadæi, quam Simonis actiones conju-
ntim ponderandas obsecro revertamur. Præci-
pue vero se se oculis meis objicit invictus ille &
generosus animus, quem eo ipso quo adeo in-
trepido & magnanimo corde ad prædicandam
inter infideles Jesu Christi fidem se receperunt,
dilucide montarunt. Cerd etenim futurum
in illo.

esse sciebat, maxima se reperturos esse à Tyr-
annis objecta sanctorum conatum suorum obla-
cula, per carnificum manus se transuersos, tra-
cidandos, terram ipsam effundendi propinquu-
guinis purpura tingendam, seque tandem em-
deli morte dilaniatos, virtù sue cursum milite
terminatueros esse, hac inquam certò sibi inflare
sciebant, nec tam expavescunt, aut pertinet
pedum suorum retrosum convetus veligi,
sed potius exceptum iter inter pericula animo
prosequuntur, tot imminentes funebres crea-
tus minimè formidantes. Hujus consideratio-
nis occasione oportere mishi hoc loco incidit, o
Auditors, quod de certo quodam adolescentem
Jonathæ atmigero facta Regum narrat historiæ:
Huic namque Jonathas Dominus ejus dixit,
ut eum strenue & incessanter consecratus, do-
nece eum essent locum affecuti, ubi adversarii
Philistinorum castigantabant exercitus: Di-
xit Jonathas ad adolescentem armigerum suum,
veni, & transiens ad stationem Philistinorum.
1. Regum. 4. Porro via per quam illi trans-
fundum erat, difficilis admodum erat, & pro-
pter scopulos, rupes, præcipitiæ & continuam
tana longe asperima: Erant inter eisq[ue] per
quos nitebatur Jonathas transire ad stationem Phi-
listinorum eminentes petre ex utraque parte, &
quasi in modum dentium scopuli hinc & inde pro-
rupi. Ibid. adeo ut evidenter se præcipi-
rum & imminentis mortis periculis exposuerit.
Quondam autem atmigetur hunc Jonathæ
principis sui sibi intrato iussu telorum
subiunctis existimat? Num forte operis
moliimis concepi difficilemat Dominus suo
ob oculos posuit? aut evidenter vita jactu-
m ei clare exponendo, à suo eum proposito dive-
tere studuit? vel fortasse duos solos integrum Phi-
listinorum exercitui obviam procedere, nihil
alium, quam cœlum & fortunam tentare, &
consequenter magna temeritatis & impruden-
tiae actum esse dixit? Nihil horum fecit, qua-
mo promptum le imperterritus obvult ad eum,
quocuoque iuris ester consecrandum, laten-
que ejus constantissime adharendum etiam cum
virtute sue manifesto periculo & jactura: Fa-
minia que placent animo tuo, perge quo enias: &
ero tecum, ubicunque volueris. Quarit hoc lo-
co Abulensis, undenam juveni huic hie adeo
intrepidus & generosus subdatus fuit ini-
mus? Responderemus eundem ab amore animi
yulgari, quo Jonathan Dominum suum ad
prosequebatur, suam traxisse originem: (An-
molus

mosus juvenis erat iste, quia non formidabat totam aciem Philistinorum: ex amore tamen nimio faciebat: Diligebat enim Jonatham sicut animam suam, ideo gratissimum erat sibi eum quoque cunctem comitatu, etiam in morte certissima.) O ardentissime amantem juvenem! O amorem eximium, qui sequaces suos quibusvis gravissimis ærumpis obviam ire, nullaque mortis pericula formidare cogit. Verontamen amor hic armigeri hujus erga Jonatham, umbra quadam tantum erat respectu ejus amoris qui ardebat Apostoli, quod enim itinerum labiosissimorum difficultates nequaquam respexerint, Infidelium minus penitus contempserint, quod à canonibus præparata illis tormenta non formidaverint, sed utro citroq; verticem suum Martyrii atrocitatē subjecerint; id totum alio non spectabat, quam ut Divisaam amoris legem perfectissimè adimplerent: *Hoc mando vobis ut diligatis invicem.* Et certè, subdit B. Laurentius Justinianus in festo SS. Sim. & Jud. { Nunquam labores peregrinationis, iudicium minus, tormenta carnis, martyrii superaserint agonem, si non charitatis jugo interioris hominis colla itavissent, Defeculent absque dubio in itineris medio, & inguentibus, contra se persecutionum turbinibus, naufragium pertulissent, nisi tranquillitas animi hante charitatis vento ingessi fuissest portum.

8. Quod Apostoli nullum timori locum dederint, quamdiu ab infidelibus Barbaris procul aberant, nullam mihi admirationem adferunt, longa enim ab inimico distarcta & absentia, securum præstat ad declinandas injurias vel offensas asylum. At vero ultro iisdem obviam procedere, eorum furor & infançia se objicere, iracundum, ferocem corundem vultum aspicere, minus quas dictante vindicta evomunt, audite & experiri, prout Simon & Judas fecerunt, quoad Pontificis Idololatras, qui omnem movebant lapidem, ut eos è medio tollere possent, nec tamen timorem quicquam in iisdem operari, hujus rei causam me ignorare omnino mihi fatendum & agnoscendum esset, nisi Scriptura sacra ob oculos mihi pometet causilius eventum, qui inter Abelēm iustum & Cain fratrem ejus seu porius fratricidim accidit. Quia enim Deus unius illorum sacrificium sibi gratum & acceptum esse, alterius vero non item, manifeste significarat, Cain qui idipsum clate satis viderat, in furorem & iracundiam actus, ut conceptum furoris venenum in fratrem suum evomere posset, euagēma

Paoletti Sanctorale.

ut animi causa secum foras in campos egredetur, perhumanice invitavit, diceans: *Egridiamur foras.* Bonus Abel nihil mali suspicatus, in ejus preces seu iustum libens defecadit, cum que animo proflus quieto, mente que tranquilla, omnis adversi formidine procul posita comites est comitatus. Sed pessimò subsecuto eventu, qualiter nimirum nunquam somniata, nam *Cum esset in agro consurverit Cain adversus fratrem suum.* Genes. 4. O juvenem omni compassione dignissimum! Ita evenire solet his, qui nimiam alius fidem præstant. Dic etenim mihi ô innocens juvenis, nunquid fratris tui malitia probe tibi cognita erat? Nunquid atram in eo bilem prædominari dicebas? At non videbas quod vel te in faciem rectè non aspiceret, aut certè id non nisi torvo oculo faceret? nunquid facinus istud cum ex virtus sui truculentia, aut ab inclemencia cordis ejus omnini ante poteras? Ecquiam alia mali animi, & quo te prosequebatur infestissimi, mortemque tibi machinantis odii testimonia desiderare poteras? Nunquid fronti ejus infastissimis characteribus, cordis sui iniquitatem inscriptam alias sæpe legeras, indeque faralem & funestum mortis tue casum prævenire facile erat? Imo verò. Cur igitur ab ejus te societate mature satis non subduxisti? aut cur simplicitatem tuam perfidie sive manibus commisisti? Verum enim verò Auditores, videor mihi in vobis notare, mentem vestram quoad Abelem sinistra quadam opinione imbutam esse, quasi verò Abel velut incautus aut imprudens culpandus sit & reprehendendus, ac proinde eum per adductum quedam scripturæ locum omni laude dignum, nequaquam verò culpandum esse demonstrare decteui.

9. Mathæus Evangelista de custodibus ad sepulchrum Christi Iesu adhibitis loquens, eos panicō quodam timore ex improviso correptos fuisse dicit, adeo ut attonti proflus & quasi mortui omnes illi milites in terram fuerint prolapsum. *Pro timore autem ejus exterriti sunt custodes.* & facti sunt velut morui. Matth. cap. 18. Tandem verò Angelum introducit, qui cum Mariis sepulchrum visitandi, & corpus Salvatoris ungredi cœla in eodem loco præsentibus loquens, liberè iisdem dixit, ut omni posito mortalib; nihil simili formidarent: *Resspondens autem Angelus, dixit mulieribus: Nolite timere. Idem ib. Causam hic scire aveo, cur Angelus non etiam custodibus, ut metum omnia deponerent suscitur, cum tamen hic in illis omniq; maxi-*

mus fuit, in tantum, ut *Faſti ſint velut mortui*, cuius contrarium in mulieribus erat: *Nolite timere*. Sanctus Cyrilicus Hierosolymitanus responderet, impossibile fuſſe metum hunc a militum cordibus eximere, eō quod Deum nec quicquam amaverint. Ubi autem amor non est, timor ibi adſit necesse eſt. Maria autem, quæ Dominum diligebat, & proinde ardentie charitate plenæ erant, nullum habebant timoris motivum, vel si aliquod ejus veltigium iis inerat, illud ab iis propulsare duo duntaxat ab Angelo prolatæ verba efficacissimè poterant, nempe: *Nolite timere*. Et tamen foeminae erant, quæ ſemper alii cui pusillanimitate ſolenielle obnoxiae, utpote in quibus timor potius quam in viris locum habere conſuevit. Licet harum sanctarum mulierum corda penetrare non potuerit, utpote quam unita erant præſervativa charitatis, inquit sanctus Cyrilicus Hierosolymitanus Catech. 14. (Inſtrumentum quidem muliebre corpus, virilis autem prudenter. Aqua multa non extinxit dilectionem, neque flumina demerſerunt. Et Angelus ad ipſas dixit: Ne timeatis vos; non dico milibus, ne timeatis, sed vobis: Illi timeant: vos autem non eſt necesse timere. Ecce tibi ingenuam rationem. Perfetta enim charitas foras mittit timorem.) Ob hanc eandemmet causam Abel in ſtatuis ſui ſocietatem ſe junxit, fine illa iniquitatis illius ſuspitione, aut formidine, amabat enim illum, amor autem & charitas iſum nec vultus fraternali truculentiam, nec cordis perfidiā timere permisit: (Erat Cain frater, & cum Abel vehementer amabat, unde nihil ſibi potuit timere ab illo. Nescit enim amans timere ab amato ſuo, quia nunquam amor locum timori praebet.) Ex iis quæ circa hunc Scripturæ locum dicta ſunt, facile nobis erit arguere, ut logicus ait: *A posteriori*, quod ex quo duo illi Apostoli animo adeo intrepido morti occurſunt, poſthabitis minarum atrocitatibus, & barbara rabię qua Tyranni, carnifex, & idolorum Pontifices adverſus ipſos futere non definebant, facile ſit deducere per liquidam conſequentiā, quantum proximum ſuum dilexerint, ejus ad Deum converſionem studioſe procurando, cumque liberando ab iniicii infernali illusionibus; haec ratione maniſtentur omnes actiones suas ab amore regulatas eſſe, ipſosque charitatem loco primi mobilis habere, utpote à magiſtro ſuo eis hiſce verbiſ praeceptam: *Hac mando vobis, ut diligatis inicem*.

10. Inter alia monita quæ ſanctus Paulus A-

poſtulus Romanis transſcribit, unum faſhmanæ inclinationis adeo conſtratione; ut ſilbet in danda eruditioribus ſuis ſatisfaciōne negligentes, aut morosi non eſſent, singulis debita ſua reddendo: Reddite ergo omnibus debita, cuī tributum tributum; cuī veltigal veltigal; cuī timorem timorem, cui honorem honorē: Ad Romanos cap. 13. 8. Inter omnia tamē debita unum dumtaxat erat, quod nunquam ad finem usque perſolvi & expediti volebat, ſed poni ab iis requirebat, ut quo plus de tali debito ſatisficerent, tanto plus ſatisfaciendum & ſolendum ſemper ſupeteflet; illudque debitum charitati debitum erat: Nemini quidquam debetis, nij ut inicem diligatis. Ibid. quaſi diceret, quantumvis multum quo ad hoc debitum ſatisficeritis, ſemper tamē vos illius debitoris eſter debetis: Unde ſanctus Auguſtinus Epift. 61. ad Cœle. tom. 1. ait: Semper debeat charitatem, quæ ſola eſiam redditia ſemper detinet debitem. Et poſteſ ſubjugit: Mutua charitatem libet reddi, gaudensque recipio, quam recipio adiuvenſto, quam reddo adiuvenſ deo. Id namque ſugulariter poſtulat debitum charitatis, quæ nos obligat ad faciendum quidvis poſſible pro conſervatione vitæ & honoris, tam proprii quam alieni, atque ideo pelliſtē faciunt, qui vitam alterius periclitari videntes, derubari proximi honorem & exiſtimationem, animasque miſericordarum etatutarum in extremam agi pericli, omnem negligunt charitatis actum dicentes, ut eruditius illi doſtri temporis ſcribit: (Quid mea iorteret alio. Francum curare ſalutem? qui perit pereat, qui ferat, Laking, ſeruetur; nihil horum pertinet ad me.) O pauci homines omnis proliſus charitatis expertes & de anno Paulini moniti, nec non legis Christi prævacio-primitores? Quantum ab hiſce à charitate non rego-propterea? latis affectibus procul remoti & alieni ſuunt ſancti Apoſtoli ſimon & Judas, ex unica dumtaxat actione, in qua tres perfectæ charitatis & etiū præclate reluent, manifeſte colliguntur. Erat namque certi cuiusdam Principis extere nationis filia, quæ erorem quendam notabilem, ſibiique, & ſoli familiæ ſuā valde probroſum commiſſerat, nam ex fornicatione concepit, parentes ſaipem cum qui ſtuprum intulerat, & peccatum complexerat ignorantes, omnem ſuipionem Diacono cuiudam, viro virtuofo Deumque timenti, qui horum Apoſtolorum Discipulus erat impoſerunt, adeo ut illum commiſſa fornicationis certum existimarent authorem, erat autem ei nomen Euphrosinus: Unde magnam ex hoc ratio-

Petrius de
Natal. L. 5.
6.115.

*mox passus est honoris & famæ suæ jacturam : Imo ipsam juvencula eundem talis reatus accusavit, nimurum : (Quod ipse eam virginem violaverat, & ex ipso puerla conceperat,) ideoque miseri, licet innoxens Diaconus præterquam famam jacturam fecisset, in magno quoque erat vitæ amittendæ pericolo : quod utique non evasisset, nisi per Apostolorum charitatem inventum fuisset opportunum hujos periculi arcendi remedium, efficiendo ut hujus inculpati Discipuli innocencia manifestè appareret : sed qua id ratione factum est ? compareat (ajunt Apostoli, in conspectu nostro filius paulò ante hoc eodem die natus, cui mox ut adductus est cotam omnibus spectantibus & Euphrosino præsente in nomine Christi Jesu præcepert, ut revelaret expressis verbis, an Diaconus præfatus aliquam in hoc delicto communionem haberet : (Adiutanteque puerum in Christi nomine, ut si Diaconus ille eum genuisset, coram cunctis debeat propalare.) Tunc infatuulus contra naturæ mortem & facultatem labia aperiens & articulate prompteque pronuncians Diaconum innocentem esse respondit : (Infans vero directè respondit, & Diaconum iustum & sanctum afferuit, quia nonquam carnem suam coquinavit.) In qua histria tuis portissimum charitatis actus considero. Primus est, quod ad justificationem Euphrosini veritatem manifestam reddiderint, qui actus licet dici debeat opus justitia, ad charitatem tamen reducitur, utpore ex cuius imperio originem suam traxit. Secundus est, quod infantulum transstetorem revealare cogerent, in eorum preces nullo modo condescendere volerint dicens : (Si innocentes absolvere debere, non autem nocentes prodere.) Dissuadente idipsum Christiana charitate, de qua Apostolus scribit, quod *charitas operis multitudinem peccatorum.* Et cap. 4. 8. Hacigitur ratione, le à quovis alio debito exemptos, solo charitatis debito in perpetuum obstrictos & obligatos esse demonstrarunt, juxta monitum Pauli dicentis : *Nemini quidquam debeat nisi invicem diligatis.* Ad Rom. cap. 13. 8. quod illi præcepto magistri ipsorum consonat : *Hac mando vobis, ut diligatis invicem.**

11. Porro ut huic charitatis debito pro ut par estcorrespondent, alios adinvenirent modos, quibus se charitativos proximiq[ue] amantes esse probarent. Baradach Xerxis Babylonæ Dux generalis ingentem quandam exercitum conscripsérat, ut Indos infestaret. Quia vero imminentis prælii exitum sciendi admodum cupidus erat, Sacerdotes convenit, & Idolorum requisivit Oracula, ut ab iis num vincendus aut victor futurus esset ediceret. A quibus hoc retulit responsum, institendum esse prælum, tametsi id non sine copiosa sanguinis effusione magnaque militum utriusque partis terminandum esset. *Tunc Phanatici bellum dixerunt futurum, & mulsum bine inde populum rueturum.* Apostoli autem hoc oraculi responsum exhibentes Duci dixerunt, nequaquam futurum prælum, imo brevi post tempore adfuturos pro pace tractanda Indorum Legatos, tamque subito concilium iri, prout die sequenti realiter determinatum fuit: *Evenie dii sequenti sicut Apostoli predixerant: Unde ambo Apostoli caelestes se horoscopos demonstrauit esse pacem prognosticantes.* Verum dicite obsecro auditores, nquid generofus magisque heroicè fecissent Apostoli, si generalem bellū Ducem Baradach meliori responso animassent, eumque fecissent sub suis auspiciis gloriolam reportare victoriam? minime geotum, neque enim discedere volerunt à divinae Legis charitatē præcipientis obligatione: *Hoc mando vobis ut diligatis invicem:* Ex hac namque suam pax originem trahit. Pro cuius veritatis majori evidentiā sequens mihi scripturæ locus opportune deservet.

12. Universus quippe mundus diluvii universalis aquis inundatus, & submersus erat: Quando Noë tam gravis & diuturni supplicii finem sciendi cupidus ex omnibus volatilibus candidam quandam columbam elegit, tamque foras extra arcem evolare permisit: *Dimitit columbam ex Arca,* quia ad crepusculum usque foris commorata, tandem reversa est iostro suo virantis olivæ ramum deferens: *At illa venit ad eum ad vesperam portans ramum olivæ virientes foliis.* Cur obsecro olivæ & non potius alterius arboris ramum ei detulit? Certum quippe erat, quod cuiuscumque tandem arboris ramum attulisset, Noë inde facilis negotio aquarum diminutionem aut decrementum colligere potuisse. Verum enim vero ex quo columba erat,

erat, alium quār̄ olivæ ramum adferre non poterat, ut potè quie pacis signum est, dicente S. Eu-

D. Euch. chetio: In ore columba tanquam in oculo pacis, nec ep. Lug. l. 1. olivæ ramus pacis expressivus ab alio animali in Gen. in quam à columba portari debebat. Hæc enim Spiritum sanctum nobis representat, qui, cui cum sit nexus amoris inter Patrem & Filium: charitas & amor attribuitur, & idem bene ait Glossa in c. 8. ordinaria, quod Columba spiritum sanctum significat. Dicere igitur quod columba oliva ramum deferat, idem est, quod affirmare, quod charitas sit genitrix pacis, & hæc vicissim partus charitatis. Atator. Dilectio semper in ore fructum pacis habet, in l. 2. in Act. quia Atator. Ubi enim fructus sunt pacis, arbor Ap. charitatis eos producens ut præcedat, neccle est. Unde doctus quidam scriptor modernus inge-

Didac. de nosc̄ notavist, quod nefas filiū charitas alias Bæz. in prius parturire fructus quam pacis: Neque pacis ab Evang. p. alio prius nascitur, quam ab ore charitatis filialis: 2. l. 14. c. 3. Semper enim charitatis in ore fructus est pacis. Por-

Petr. de Natal. ubi supra. tò Simouen & Thadæum duas fuisse amabilissimas charitate per omnia imbutas, ex hoc præcipue colligi potest, quod oliva pacis ramum Baradach exercitum Babylonicorum duci in ore suo deportarent; nam ut Petrus de Natalibus ait: Apostoli verba illorum deridentes (id est Sacerdotum & idolorum qui cruentum bellum prædicterant) Duxem hortati sunt dicentes: Se pacem secum adduxisse, & die sequenti hora terria legatos Indorum ad eum venturos esse, suaque se potestati cum pace volle subjicere. Quia in re exaltissimos se observatores esse probabant hujus in Republica Apostolica vigentis præcepti Evangelici: Hac mando vobis, ut diligatis invicem.

Idem ibi. 13. Nulla mentem ejus invadebat cogitatio, nullum promebatur verbum, nec ulla siebat actio, que mortice charitatem suam non haberet originem. Etenim Baradach de falsitate & fraudibus, quibus maledicti idolorum Sacerdotes cunctorum hominum mentibus illudebant, certior factus, statuerat omnes igne flammaque consumere; sed Apostoli id ipsum non permiserunt, dicentes: Quod missi erant non viventes occidere, sed mortuos vivificare. Nunquid hic eximus charitatis actus fuit? Zaroe & Arphaxao Advocatos quosdam incantationibus suis elingues fecerunt; adeoque impotentes, ut ne signis quidem vel nutibus, cordis exprimere cogitationes potuerint, jam enim illos prorsus reddebat immobiles, mox visus beneficio desistuebant efficiabantque cæcos. Quando igitur Apostoli Ad-

vocatos illos ab hisce incantationibus liberarunt, sicut illis morum, loquela, & visum reflexendo, nunquid egregium illis charitatis opus exhibetur? Supradicti magi atque & ali diabolico ingentem quandam serpentum multitudinem è terra visceribus evumpere fecerunt, ad inferenda creaturis maxima damna, at vero idem serpentes in coldem incantatores Zaroe & Arphaxat conversi eisdem momordenter, ita ut ubicumque dentes infigenter, venenum panier infunderent, qui proinde sine illo protius remedio mortui fuissent, nisi Apostoli suam veneno operationem prohibuerint. Ecquis autem hoc charitatis opus fuisse dubitabit? Per tres dies continuos Magi ab atrocissimi doloribus viscera eorum penetrantibus vexati fure, adeo ut nec requiem reperire possent, nec mediam, ab Apostolis autem ab eodem malo sine ulla laxatione facti fure liberi: Apostoli eos sanos facrunt, omnemque eis dederunt quocumque colibret ambulandi libertatem: Et libere quo volunt abire permisérunt. Uicique magnum hoc charitatis opus fuit. Duo crudelissimæ Tygides ē filii egreditæ civitatem penetrant dilaniantes & devorantes, quotquot habebant obvios: Apostoli autem ad instar domesticarum ovium fetas illas adeo reddidere manus & cibos, ut toto die cum hominibus & inter homines agerent, nocte vero appropiquantur ad has se speluncas reperient, quis hoc non dicat excellens fuisse opus charitatis? Apostoli anno integro & tribus mensibus in Babyloniam conmorati fuerunt, suaque prædicatione & bono exemplo plusquam septuaginta milie homines absque parvulis & mulieribus converterunt, eisdem ab infidelitate ad fidem, à magis demonum ad sanctæ Ecclesiæ gremium, denique ab inferno ad Paradisum perduxerunt; unque magno charitatis suæ testimonio. Præcipientibus ipsis demonibus, ut ab idolis sele proprie- tent, visum est eos in forma horribili & atrofatu egredi, idque ut Gentiles illi, se illusos & in perditionis statu constitutos esse cogoscerent, charitatem suam in proximos eo ipso manifeste demonstrantes. Nec mitum, quidem nec portarent, nec aliter procedere volebant obstante ex professo Magistri sui mandato: Hac mando vobis ut diligatis in vicem.

14. Verum inquit videte proximum ad extream quandam necessitatem & miseriam redactum, nec tamen ullum ei portigate subsidium, canum

canum potius proprietas, quam caritas est. Cum igitur Apostoli duos illos Magos tribus diebus sine cibo & potu famem & sitim sustinentes sine somno languere permiscent: *Tribus diebus sine cibo, & potu, & somno manserunt;* nescio quatione caritas ipsorum magnopere depraedata possit, cum famelicis & libibundis subveniente potius sit misericordia, & consequenter caritatis opus, hoc autem negligere evidentissime crudelitatis calumiam importat. Verutamen priusquam quis sinistrum hoc de Apostolis concipiatur judicium, rationes, quae ipsos ad id faciens permoveant, velim auscultare. In Genesi legitur Sarah absolute voluisse Ismaelem uia eum matre sua Achar foras e domo ejici, hancque suæ voluntatis adimplitionem sine ulla contradictione minime differti: *Ejice ancillam hanc & filium ejus,* nec aliam ei viatici annonam per viam confignatur, præterquam fructum panis & vas aquæ: adeo ut dum in deserto quadam sterili, omnisque fructus experti essent, ambo annona defecta fame, & siti emori feceruerint. Nolo hic inquirere quodammodo commiserint peccatum, ob quod indigni censabantur, qui ultiore in domo Abrahæ moram traherent: si quidem Scriptura sacra manifestè dicit, quod Sarah Ismaelem cum Isaac ludentem viderit: *Cum vidisset Sara filium Achar Ægypti ludentem cum Isaac filio suo,* dixit ad Abraham: *Ejice ancillam & filium ejus,* nec curæ mili est ut investigem, quoniam inter se hi pueriludo vel jocos transegerint, siquidem Interlinearis jocos illos tales fuisse dicit, qui reprehensionem mercabantur & castigationem: *Lubricum & lascivum esse docebat,* sicut ipse erat. Alii volunt Ismaelem docuisse Isaac idolatriam: *Sub Hoc ludo aliqui laetere idolatriam notant.* In Hebreo quoque dictio *Ludentem exprimit per hebraicam dictiōnē Merachēc,* quæ dictio æquivoca. Quia significat ludentem, idolatram, occidentem, & coemantem, sive lascivientem. Quia potius hoc solum hic coiderandum esse existimat, quomodo sanctus Patriarcha natura sua adeo benignus, bevolus & beneficus, adeo se erga pauperem hanc mulierem Achar, ejusque filium Ismaelem, qui partus quoque & pars viscerum suorum erat, dutus fuerit atque crudelis, omnisque charitatis expers, ut ne tantum panis & aquæ per viam dedent, quantum isidem unio die sufficere potuissent? Ubi pieras tua manxit à Abraham? Scio etenim te viscerosa erga inopes charitate semper fuisse insignem; quomodo igitur erga hostem

Gen. 21.

Interl. b.

Aloys.

Nov. ib.

Apud
tund. ib.

proximo sanguine tibi conjunctos adeo te omnis pietatis expertem exhibes, ut eos fame & siti emori permittas? *Cur erga filium tantam severitatem exeres?* An amorem benevolentiamque quam illum prosequeraris oblitus es? Minime gentium, imo vero hancis mortificationem inferte, egregius charitatis actus fuit, ut scilicet deinceps refipserent, neque ad committendas Idolatriæ vel cuius liber alterius peccati, quod Isaac ab Ismael docebatur, absurditates reverterentur: *Tunc se pueri amatorem ostendit, cum in illum exercet severitatem.* Adquoque non fuit res odii, sed *Cr. fig. t. 2.* *Didac. de Baeza de Gen. q. 21.* res amoris & benevolentia: *Nunquam non avorice est, illas severitatem in amato exercere,* inquit §. 8. Doctor quidam modernus: Idem quoque S. Theodoretus confirmat dicens: *Et haec (ide est Theod. in 7* *fecit) benevolentia quadam ductus erga Ismaelem.* Quis igitur dubitabit, quo Apostoli dum Magos illos Zarco & Atphaxad languore permitserunt tribus diebus sine cibo & potu, & respicerent, suamque pravitatem deserentes, charitativos sele proximumque amantes esse demonstrant: unde oportune hic applicare possumus, quod magnus ille Pontifex S. Gregorius de Ægypti Vice Rege scripsit, quando is quoad exercitiorum faciem erga fratres suos omnino austerus & durus existens, vel potius tam le esse simulans, carcere iisdem est comminatus: *Vos Gen. 22.* autem eritis in vinculis donec probentur quæ dixi- *sus: Tolleisque Simeon, & ligans illos presentibus,* D. Greg. cum tamea interiota cordis suu amore astutæ hom. 21. & charitate: *O tormenta misericordia! Cruciat & in Ezech. amat.* Sed inquires, qua ratione id fieri poterit? Permanebat in offensione austeritas, ut fratres noui purgarentur. Pari quoque ratione Discipuli Christi permiscent, ut Magi à Xerxis generali Duce in obscurum quandam detuderentur carcere, hoc duntaxat sine, ut familiaritatem & commercium, quod cum demonibus habebant, dimitterent, & ad Deum converterentur, unde alium nullum fiuum ob oculos possum habebant, quam animatum illorum salutem: Permanebat in offensione austeritas, ut nos purgarentur. Unde mirum non est, si hanc illorum charitatem admiratus cum sancto Gregorio exclamans dixerit: *O tormenta misericordia! cruentant & amant.* Equis igitur amplius facere poterant pro hujus præcepti Christi observantia quo dicebatur: *Hac mando vobis ut diligatis invicem.*

15. Hic Apostolicæ charitatis excessus magis elucebit, sicut malitia & odio, quo Magi illos

illos prosequabantur, comparetur, quid enim
hi impii arte diabolica mediante non fecerunt,
ut omnibus sanctorum Apostolorum actioni-
bus se opponerent? Quas non machinatis sunt
illis infidias? Quas cavillationes non adinvene-
runt? Quales iniquitates ipsi non suggesserunt pro-
priae ipsorum perfidiae dum nunc subordinabant
populos, qui seditionem contra illos excitarent,
nunc è terra visceribus evocabant serpentes,
nunc ex idolis loqui faciebant dæmones, nunc
illos velut fraudulentos deceptores & novatores
calumniabant, nunc aduersum eos rotani
concitabant Persidem, nunc septuaginta idolo-
rum Babylonis sacerdotes subordinabant, qui
adversum Apostolos concitati iis se oppone-
rent, eosque a venerandum ipsorum Deos ad-
stringerent, vel tenientes protinus trucidarent:
Quibus tamen illi summa cum benevolentia &
charitatis affectu occurrerunt, omnem moven-
do lapidem ut animatum suarum securam redi-
derent salutem. Enim vero si causam hujus scire
desideratis, sequentem scriptura locum atten-
dere vobis non displicet. Nemini etenim igno-
rum est quam obstreperum, insolentem & in-
gratum patri suo se exhibuerit protinus Absolon,
cor namque ejus veneno plenum erat, illud-
que per ambitione & iniqua consilia sua adversus
proprium genitorem evomere decreverat. Hoc
igitur sine ingenti quendam congregavit ex-
ercitum, cum eoque recta in occursum patris
processit, ut corona pariter & vita cum exueret:
nec cessabat ad seditionem concitate subditos,
ipsosque milites ad inferenda damnam sollicitare:
Unde ad gratiam aliquam ab Absolone obtinen-
dam, sufficiebat aliquid reputationi & vitæ Re-
gis Davidis adversum dicere vel facere, quod ad-
vertens Architophel, ut ejus malo genio se ac-
commodaret, protinus se obtulit ad exhibendum
duodecim millia militum expertissimorum, &
cum hac armata manu nocturno tempore Davi-
dem Regem ex improviso aggredieundum, ut
quod possibile foret, extremum illi concilaret
exterminium: Dixit Architophel ad Absolon, eli-
gam mihi duodecim millia virorum & consurgens
persequar David hac nocte, & irruens super eum
percutiam eum. Hic igitur O Auditores dicit
fides, in cuiusvis est unquam filius aliquis in Pa-
trem suum adeo perversus & impius, ut Absolon
erat? Et tamen andite obiecto quibus præceptis
ejus Pater & Rex David duces suos Joab, Abisai
& Ethai oneraverit: hoc eam modo locutus est
ad eos: In hoc bello cavebitis ne filio meo Abso-
loni ulla inferatur injuria vel molestia, quapro-
pter circumspici estote, ne vulneretur auctor
dat: Servate mihi puerum Absalon. Id quod
scriptor quidam facet modernus vehementer ad-
miratus, hunc cum prædicto Rege sermone
instituit: Quid ait Rex: impium filium quia a ^{per} regno & vita deturbare conatur, servare iubet; ^{de am} Qui mille mortibus dignus est in bellis, qui te occide. ^{Præ} re intercedat, indemniabitur. Ex illius morte in qua ^{Præ} ta cum pendeat, à morte servandum cōspicimā-
das? Veruntamen nolite mirari, amicos
quo erga Absolonen temere cerebatur, ad hos illum cha-
ritatis & pietatis effectus adiugebat: Valde enim di-
ligebat, & charitatis innata est soliditudo his. ^{D. B.} Et Epiphilius
S. Bernardus ait: Respicit enim charitatem rationem
proximi, non autem causam contemplatur. David de Regi Simon & Thadæus nequidquam fuit de
similes, liquide non obstante, quod Zatoen & Atapharad iutari ipsorum hostes essent, ac quicun-
vitam ipsorum conspirantes mortem eis machi-
naentur, ipsi tamen charitate pleni, mox ut au-
diunt, ipsos à Baradach igne combateudos esse,
omni conatu idipsum impediti fluerunt. Pre-
hiberunt Apololini ne hoc foret quia misserrima
viventes occidere sibi mortuos virtus erat. Imo di-
cere ausim, prætaentiores esse Apostolorum
charitatem illa a Davide Rege exhibitatis enim
charitativus erga filium fuit, Apostoli autem erga
duos truculentos & ferocios suos, fideli Evangel-
& Dei hostes; charitas igitur operabatur, ut
ad odium inimicorum suorum non respiceret,
sed ad divinum Magistri sui præceptum:
Hoc mando vobis ut diligatis invicem. Respicite
enim charitatem rationem precium, non eam causam
contemplabatur.

16. Quapropter Auditores hujusce Apostolicæ
charitatis occasione exhortatos vos volo, ne po-
hac sancta Lege & divino charitatis erga prox-
imum præceptio vel latum unguum decedatis, ut
gloriosorum Apostolorum nostrorum imitato-
res esse possitis; si enim præceptum istud minime
prævaricari fueritis, alia quoque facilmente obser-
vabitis, in hoc namque velut in brevi epitome
eminia alia epilogata comprehenduntur: Ude S.
Joannes Evangelista adimplitionem huius digi-
& venerabilis præcepti discipulis suis identem
repetebat dicens: Filii dilegit alterutrum, qui i. I. dum curiose ab eo petent, cur adeo frequenter ^{11.1.1.}
unum idemque præceptum replicaret dicens:
Magister quare hoc semper loqueris? Mox ut scribit
Hes-

2 Reg. C.
27,

Hier. in Hietonymus. Respondit dignam Ioanne sententiam: Quia praeceptum Domini est, & si folium fiat Galat. l. 3. sufficit. Possem equidem opportune satius hoc c. 6. f. 116. charitatis praeceptum fractum illi simile dicere, col. 1. E. quem arbor quædam, cui nomen Cicara in provincia Malabacca parturire solet: Hæc enim arbor non nisi unicum dumtaxat fructum, quovis anno producere, cumque adeo grandem ut trecentos alios intra suum suum contineat. Ecquis enim major fructus esse potest præcepto charitatis: quod omnia alia virtutum præcepta consummat, unde Joannes dicit: Si Ad Rom. folium fiat sufficit: Vel ut Apostolus ad Romanos 13. 10. scribens affirmit: Qui diligit proximum, legem lib. n. 8. & implavit. Et iterum: Plenitudo legis est dilectio. D. Thom. Proximum igitur velutrum impense amat: Non in c. 1. lingua sed opere. Inter quæ utram & quidem ex loc. 2. cœlens esse censeo iis, qui in extrema lunt necessitate constituti aliquot Eleemosynæ conferte subsidium.

PARS SECUNDA.

17. PRæcipiunt nobis charitatis leges, ut in administratione charitatis nullum haec tenus habemus proprii commodi respectum, sed solam proximi utilitatem intendamus & beneficium: Ita enim monuit S. Paulus Philippenses, dum ait: Non quia sua sunt singuli considerantes, sed ea quia aliorum. Quia verba, tametsi perpicua fuit, omnimque intelligentiae evidenter, hoc tamen sensu à Remigio. Remensi declarantur: Nemo solum sua commoda & suam utilitatem debet querere, sed aliorum; Vilitas enim multorum p. 976. multis prodest; uita vero tamen unius prodest: sed ea quo aliorum, ad multorum utilitatem pertinent. In hoc etenim præcipue consilistit vera & perfecta charitatis debitum: Hoc maxime spectat ad frumentum sincerae charitatis, ut quia aliorum sunt quis- natus. f. 14. que consideret, aliorum salutem consulens, atque prospiciens. & non sibi soli. Certissimum namque est, sed 4. B. ut idemmet Apollonius Coriothis significavit, 1. Cor. 1. 3. quod Charitas non querit quae sua sunt.

8. In historia Gallorum legitur, quod dum nobilis quidam militem quandam videlicet Scopeto explodendo in pectus Henciti Caroli nomine Regis Francie fratris germani collimare eo tempore quo Rupellam obsidione cinxerat, globo jaciendo lemetipsum obiecisse, & duos in pectore globos recipiens, vitam suam pro vita Henciti Domini sui salvanda morti expuerit: Nam pectore apero strenuus ille miles excep-

dummodo te benedictum, & paternarum divitiarum heredem videre possum, contenta sum memetipsum exponere paterna maledictionis fulnia. In me sit ista maledictio filii mi. Amor hic Rebeccæ minime vulgaris fuit, siquidem, dummodo Jacob filio bene esset, ipsa cuivis malo subjaceat minime curabat. Rebecca (inquit Isidorus Pelusiota) animi magnitudine prædicta imprecationem suscipere non dubitavu, ut ipsius filius benedictionem consequeretur, mala ipsa sola suscipere parata erat dicens: In me sit ista maledictio filii mi: Veritas amar amor hic, si bene confidemus, non erga personam quendam incognitam, extraneam vel peregrinam, sed erga filium cerebat. Atque ideo amor & charitas Simonis & Thadæi, cui comparari possit, nullam habet. Si quidem dum Angelus quidam eis apparens optionem dedisset, an templum idolorum præcipitati, omnesque in eo infideles occidi vellet, an vero ipmiserit martyrum subire eligerent: Angelus Dominus eis apparuit, & ut alterum ex duobus eligerent, illos monuit, aut omnium in templo existentium reponendum interirent, aut iuuen martyrum. Utrum igitur ex his duobus O glorioli Apostoli præzeligerit. Ego etenim vos ut vita vestra & colueritis exhortarer, si enim infideles malo pertinaciter adhaerere velint, malu quoq; habeat, & in malam abeant crucem, neq; enim, siue ex patientela

centela sive per amicitiam, vos quidquam contingunt: ac proinde suadetem, ut permetteretis celestem vindictam in capita inimicorum vestrorum cadere, vitamque vestram salvare: Veruntamen non ita censebat Apostoli, nam ad debitum charitatis erga proximum respicientes: *Non qua sua sunt considerant, sed ea qua aliorum,* ideoque simetpli mortem, illis vero vitam elegerunt: *Martyrum elegentur, us populum ad patinentiam reducere possent.*

i. Duorum praecipue eximiorum servorum Dei charitas, tam a sacra Scriptura, quam a sanctis Patribus praelatice celebratur, quorum unus ad veteris testamentum, ad novum vero alter specerabat, id est, Pauli & Moysis. *Hic, nisi Deus populo suo quod commiserat idololatria peccatum condonaret, semetipsum quoque aeterno supplicio addici non curavit, hoc utsus dilemmate:* *Aus dimitte eis hanc noxam, aus dele me de lebro vita.* Sanctus Paulus quoque amore erga proximum stimulatus dixit: *Optabam ego ipse Anathema esse a Christo pro fratribus meis.* *Sacri Origines.* Expositores varias huic termino *Anathema* adhibent expositiones. *Origenes, S. Hieron. & Alcaſſa* alii, per illum intelligunt occisionem & martyrium ac mortem corporis pro Iudeis subire, ac proinde & Syriaca loco *Anathema legit Cherma, ut Lap. in Apostolos alludens videatur ad Hebraium verbum Cherem, quod apud nos idem est quod Epist. ad Rom. c. 9. *Anathema*, quod in Hebreo significat occisionem.*

v.3. f.125.

col.2.B.

D. Ios.

Chrys.

Theoph.

Theod.

Ansel.

Tanta igitur Pauli caritas erat, ut sibi desideraret mortem, ut Iudei salvarentur. *S. Jones Chrysostomus autem, & Theophylacus, per Anathema intelligunt eternam separationem, non a charitate, sed a beatitudine, ex gloria sua.* Alii ut Theodoretus & Anselmus dicunt: *Quia in aeternum perire, eternisque addicpana, Veruntamen in gratia Dei constitutus) proinde ipsorum Iudeorum.* Optarens autem hoc loco scire, uter ex duobus maiore exhibuerit charitatem, an Moyles erga populum suum dicas: *Aut dimitte eis hanc noxam, ergo Aut vero Paulus erga Hebreos cum ait: Optabam Anathema esse, ergo Isidorus Pelusiotae Paulo psalmum dicit: quia Moyles puniri solebat, simul cum omni populo suo eligens delecti de libro vita: Paulus autem solus aori solebat, ad hoc ut proximus suis viveret. Major est quod Apostolus fit: Nam ille, id est, Moyles simili perire cupiebat, hic autem scilicet Paulus perire, ut alii jalutem sequerentur. Similis Paulinae Charitas fuit Glosiorum Apostolotum nostrorum Charitas, ut pote qui sibi Marcius mortem elegent, adversariis vero vitam felicem. Ac proinde nihil superest addendum ad celebrandum, quam coram omnibus probarunt, Apostolicam ipsorum Charractem; vos interim candem melius devotique ponderate, illiusque electe serventes imitatores, & abite in pace.*

SERMO TRIGESIMUS QUARTUS.

IN FESTO

OMNIVM SANCTORVM.

Gaudete & exultate quoniam merces vestra copiosa est in caelis.

Matth. cap. 5.

Iulius

Fontinus

L. c.5.

fol. 16.

ii. **T**ametsi adire Corinthum, aut clavam extorquere Herculi, vel fulmen Jovis intet difficillima quæ ab homine fieri possint, reputatum fuerit, unde dictum est: *Non omnibus datum est adire Corinthum, clavam Herculi extorquere, & Iovi fulmen difficile: veruntamen nulla est in mundo difficultas, quæ tempore, labore, & industria*

non facilitetur, aut superari non possit. Lisanus Lacedæmon se ab inimicis inca angulum Athenarum portum reclusum cerneret, ingenio natus est, ut vi rotarum naves suas extra omne periculum subduceret, suoque exercitu iuxta Munichiam de securitate consuleret. Quid difficilis excoxitari potest, quam viam extra mundum

Idem ib. mundum poscam adinvenire? & tamen Columbus desiderii & ingenii sui plurimis, temporis aliis conjunctis, mediantibus laboribus omnem difficultatem superans, novo mundo inveniendo ingressus. Pericles Atheniensis à Peloponnesibus intra magnas loci cuiusdam angustias redactus fuit, in quo una ex parte præcipitorum minæ ei intentabantur, ex altera vero se ab adversariis turmis velut obſidione cinctum videbat, adeo ut periculum evadere impossibile, nedium difficile, censeri potuſerit, nisi cogitationibus ad singularem industriaſ tentandam adhibitis. Hannibal per Fabii hinc indeclam collocatas infidias in angustias redactus, ut evaderet, hoc est stratagemate usus, in tempeſta noctis tenebris ingentem congregavit bestiarum multitudinem, singularumque capitibus fasces alligavit ardentes & flammigeras, easque sic instructis paſsim per campos curvare fecit, unde Romani formidine & ſuspicionibus adacti se subduxerunt, relicto interea Carthaginensibus, pericula, in que per inadvertentiam suam redacti fuerant, effugienti aperto campo: unde ipsam experientia, teſte verum esse comprobatur, quod, nihil eſt tam arduum tamque difficile, quod tempore, labore & industria ſuperari uon posſit.

2. Et tamen verum eſt, o Auditores, multrō qui ſoituras & delicias terrefris Paradisi ſemitas invenire tentauunt, dicensa navigalle maria, eoque progetſoſe quo vix pertingere potest cogitatus humanus, ſed caſo proliuſiſtioque conat: Nam Scriptores afflant, ante paradiſum eſſe celſiſſimos & maximè præcriptos, at que inſuperabiles montes: deinde interpoſtas eſſe horridas arque in vias, & ferociſſimi & maximè venenatis animalibus reperfertas ſolitudines. Alia que varia impedita, quibus pervius eis prohibetur accessus. Unde facili negotio colligitur, quod ad optatum uſque finem allucetur producendam, nec tempori longitudo, nec laboris exantlatiasperitas, aut ingenii adhibita industria quicquam juver. Quæ cum ita ſe habeant, longe uite & incomparabiliter difficultus ne dicam impossibilis mihi hoc mane meritò videti debet, me meditationis & diſcūſus paſſibus innixum ingredi poſti Paradisum coelestem, ubi beati vera gaudent atque fruuntur beatitudine. De qua magnus Pontifex sanctus Gregorius ita ſcribit: Quæ lingua dicere: vel quis intellectus capere ſufficit illa ſuperna civitatis Pauletti Sanctorale,

quanta ſint gaudia? Angelorum Choris interſecuum beatissimis ſpirituibus gloria conditoris afflere, preſentem Dei uultum cernere, incircumscriptum lumen videre, nullo mortis metu offici, incorruptionis perpetuus munere letari? Etenim ut verum faciat, Auditores, nec medium, nec inventionem inuenio, qua non ſolum aliquam eo pertinendi ſemitam aperire, ſed nec voce quidem aliquid illius alſequenda uelutigum exprimere poſſim, præcipue cum Apoſtolus, quando ne uibrā quidem illius tantum participaverat, aut primis beatitudinem illam labiis, ut auſt, deguſtaverat, protestetur aperit, quod de ea non liecat homini loqui. Adhuc si Alexander Theſſaliorum conſtitutus, & ē regione ſtatū Homeri conſilens eandem digito labia compiumentem, ſudare coſpiled avertit, quaſi significaret: Tot tantaque fuſſe excellentiſſima gesta Alexandri, ut adea conſcribenda ipſo dignitate laudanda, nec forte nec Homeruſ alter apertus & ſufficiens: quomodo ego non potius ſudore mædebo? Imò verò cui non penitus digito labia compiuſe, ut ſileam? Aut ſi ſilete dum tuum videtur, cur non diſciplē mihi videatur, de illa cœleſti gloria agere, de qua Salvator noſter cum diſciplis ſuis loquens dixit: Gaudete & exultate, quoniam merces vestra multa eſt in celis?

Cor. 12. 4.

Franc. Lab. t. 2.
de S. Ioan.
Bapt. pro-
po. 2. fol.
339. col. 1.

Operis igitur hujus difficultate deterritus me quidem ipsum ſubducam, meaque lingue conatum huic commendatum relinqam, quod ad fieri poterit ſuſe & perspicue vobis Beatorum gloriam copiſam eſſe denonſtret, quia ut ait Apoſtolus: Nec oculus vidu, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit. Id eſt, ut exponit S. Bernardus: Non vidit oculus lucem inacceſſibilem, non audivit auru pacem incomprehenſibilēm; nec in cor hominis ascendit, quia fons eſt, & a cœnſum neſcit. Vos interea, dum ego ſuſtoribus maledicere incipio, labiis uelut in alti silentii ſignum digitum ſuperimponit, taciturnitatis perſecta datum initium.

3. Merces vestra copioſa eſt in celis. Cœleſtis beatitudinis, quam beati poſſident propium & inseparabile prædicatum eſt, quod ſit copioſa, qui tamen terminus apud ſacros Expofitores varijs patitur expositiones. Cardinalis Petrus Damiani vule idem copioſam dici, quis ibi pax B. Petri. ſumma eſt, requies voluptuosa vita perpetua, ja Dam in pientiamenſu, agilitas corporis, cordis illuminatio: ſefo om. Haymon Epifcopus Halberſtadiensis, copio SS. in Bibl. ſam appellari exiſtimat, quia meritorum no ho. 4. col. ſuorum meſuram incomparabiliter magis ex 904 f. 2. cedit.

Kkk

cedit.

Bened.
Perer. in
Gen. 1. 3.
q. 4. f. 302.
B.

D. Greg.
hom. 37. in
Evan. 1. 1.
f. 338. col. 2
C.

cedit, quām cōclūm, stellām, aut māre stillām;
Haym. *Merces vēstra copiōsa ēst in calīs. Quia quo plura
 Halbes̄t. in certamina pro nominis mei amore perruleritis,
 Bibl. hom. ed copiosiſibus à me eorū post ſimtos iſos la-
 t. 4 f. 900. bōres donabimini.* Sanctus Augustinus opinat-
 col. 1.
D. Aug. *da pellasse magnam & copioſam, quod capacita-
 om. SS fer- tis noſtrāe auguſtam sphēram, plurimum
 1. Ep. 37. 1. trascendat: Conſideremus ergo in chīam ur-
 10. f. 72. bis illius felicitatem, in quantum poffibile ēſt: ut
 gol. 1. C. enim ver ēſt, comprahendere nullus ſermo ſuffi-
 ciat. Pracipue vero viatorum oculis copioſa exiſtit, unde dicitur: *Nec oculus vidit, ad-
 dendū antem eſt: sed nec videri unquam po-
 terit: cum oculus, quād visionē beatificam
 longē inferioris sit activitatis, quām sit talpæ
 alicujus oculiſ, ſi is exponatur ad sphēram
 Solis. Id quod per varia Scripturæ loca in
 in medium adducenda evidens fiet & manife-
 ſtum.**

4. *Iſaias Propheta refert in suis revelationibus, quod cōdem anno quo ſubſecuta eſt mors
 Oziae Regis, cōclūm plane apertum viderit,
 & ſingulari quodam Dei favore altissimorum
 Paradisi cæleſtiſ mysteriorum factus fuerit par-
 ticeps. Obſervavit igitur in primis Deum in
 ſublimi quodam Majestatis ſuā throno confe-
 difſe. Omnia quoque regiæ cæleſtiſ conclave
 pretiosiſimiſiſ adornata fuſſe gloriæ auleiſ: In
 Angelorum vultuſ nil niſi jubiluſ legi po-
 tuſiſ. Per tortuſ ſupremæ illius residentiſ cir-
 cuſum veſerabundoſ adſtituiſſe alatoſ ignitoſq; Seraphinoſ. Cantuum melodiā arque a ſupre-
 mis ſpirituſiſ cæleſti prolixi artiſcio efforma-
 tas concertationeſ muſicas, cum ſphērauim
 cæleſtium haſtonia dulciſiſme concertaſſe,
 adeo ut universaliſ quidam inde ortuſ ſit totius
 Empyrei jubiluſ. Ad maiorem autem altissimi
 Dei gloriā per treſ circumquaque choros
 reſonare audiebatur magnificientia & ſanctitas
 Creatoris, totum namque cōclūm hiſſe perſo-
 nabat Angelicoſ vocib; *Sanctus, Sanctus, San-
 ctus.* O te felicem Iſaiam, qui viſionem adeo
 dignam contemplati meruifſi. Veruntamen
 dic ſodes, viduſine aliud quoddam objectuſ,
 quod hactenuſ coartata in ſuā gloriā, magnifi-
 centia & Majestate ſuperat? Obſervaſtine
 qualiuam fuerit gloria qua Deus Angelos bea-
 tificat? Num forte exponeſe mihi valebiſ, quam
 ingeſt futuruſ ſit piaſum illud quod Deus
 eorum animabuſ beaſtificandis reſervavit, qui
 nunc fideliter eidem in terra ſerviunt? Hujus e-*

tenim informationem aliquam habere defiſeo, ut animos iis addere poſſim, qui hoc in loco
 preeſentes me avide auſcultant; hoc namque cul-
 caris loco illis deſer vice poſſet, quo ex tra ma-
 jori cum fervore iis ſe actionibus meritorum ad-
 libere poſſeat, quæ oportunitum ſint ad eternam
 beatitudinem comparandam preuum. Audie
 igitur o auditores Iſaiam. Prophetam mihi re-
 ſpon de tem. Dicit enim: *Domus repleta iſfu-
 mo, quāſi diceret: Aliud nihil videre poterat,*
 quia uivera illa regia fuma repleta erat. Itaſe
 fumus obſtupescere me facit o Iſaiā, quomodo
 enim fieri poterit ut Paradisuſ fumo pleuſ ſit
 eſt etenim infelix oculorum tyranus, quos
 poſtquam offendit, lachrymarum quoque ui-
 butum ſolvere cogit, lachrymæ autem ecclis
 ſunt procul eliminatae: *Nen erit amplius neque
 clamor.* Fumus certus quidem eſt prodicatio
 ignis; in cæleſti autem illa habitatione non eſt
 ignis, igitur nec fumus eit. Achæc fumus via-
 les ſuffocando ſpiritus, funeflam acceliare mor-
 tem ſolet, prout juſtuſ Alexandri Seveſi Vetto.
Petrino Turno Zœ uxore Nicolaiſtrati Marryſtem. *La. 1. ab
 pore Diocletiani accidit, quāvis ignitalia ſu-
 pra enartata in Paradisuſ eſt facile mihi imagi-
 nari poſſem, ſolo fumo excepto; glorioſa cale-
 ſuſ viſio beatifica appellatur, quomodo autem
 talis eſt poterit, ſi fumus oculos offendens vi-
 ſumus impediens ibidem reperiat? *Fumus D. Hu-
 noxius eſt oculis, inquit S. Hieronymus, quod li-
 ceat nullus testaretur, ipſa ſufficienter quotidie
 na monſtrat experientia.**

5. *Hujus diſſiculatris intelligentia pen-
 trare aut ignorantia ſumum, qui mea no-
 ſtam obſueratam tenet abigere non po-
 terimus, niſi ad aliqua ſacra historiæ loca reca-
 rumus. Ille igitur Deus Optimus Maximus, qui
 author eſt lucis & ſplendorum foriſt deſtructioſ
 & conſequenter tenebrarum deſtructio, adeo
 caligine, nubibus, fumo, & tenebris delectat
 videtur, ut illas veluti opulentissima & ſuperti-
 ſima aulæ adhiberi velit, quibus ſe obvelet &
 uestiat, quando charifimiſ amici ſuſ ſe vi-
 den dum exhibere decrevit. Audit obſerco, David
 Deo in acceptu reſer, quod inimicorum ſuorum
 praeponē vero ſauliſ truculent & ferociſſimi
 perſectoriſ ſuim manus effagebit, cum namque
 in ſuū favorē armatum, adverſoſ adveſarioſ
 ſuuo autem ira exadſcenſum deſcribit, amara
 autem noualiſ armis veſiſigib; quām cali-
 gine & tenebris, dicit enim: *Inclinavite coros &
 deſcendat & caligo ſub pedibus ejus.* Poſuit reſe-
 1. Ep. 1. 17. 1. 17. 1. 17.*

bras latibulum suum. Sed dices, ergo in Deo sunt omnes? In Deo caligines? In Deo sumus? In Deo tenebrae? quomodo igitur Joannes Evangelista ait: Quod tenebrae in eo non sunt ulla? Et enim inter haec difficultates constitutus vix resolutionem aliquam invenire possem, nisi Abulensis & S. Eucherius Episcopus Lugdunensis meatem mean illuminarent. Scitis utique (§ 6 Auditores) Deum objectum esse beatissimum, quod beatos glorificat; & Deum videre nihil esse aliud, quam gloria trui & formaliter beatum esse. Hoc autem gloria & beatitudo adeo est ingens & copiosa, ut oculi nostri, qui in unico momento tot stellas vident, quarum singula plures ipsa tera majores sunt, quique caelos contemplantur incomparabiliter omnes stellas excendentes, ut inquam hi postea talpa reddatur ad contemplationem vel minimi coelestis gloriae radii, qui est visione Dei & ab essentia Divina nascitur, inhabiles ac proinde Abulensis ait: Istud ponitur id est, caligo sub pedibus ejus, ad significandum modum apparetur Dei, nam ut non videatur, ponit nubem caliginosam sub pedibus. Et S. Eucherius ait: Posuit tenebras latibulum tuum ne a nobis modo in eterna & infinita claritate videatur. Quod si igitur verum est lucem a tenebris nasci, experiri mihi video, mentem meam ab hisce obfuscis caliginibus illuminari ad intelligentiam sumi, quo liaias Propheta Paradisum plenum esse vidit, dum ait: Et domus impleta est fumo.

Vult etenim dicere: Quod oculi nostri inert obfuscantes obtenebrentur & noctescaerent, haud fecus ac si obvibili & obfuscati fumo essent, dum ad contemplationem gloriae coelestis & beatitudinis Paradisi se applicant; Id quod conforme est illi, quod Apostolus affirmat dum ait: Nec oculus vidit. Quia comprehensio Majestatis Dei vultus, Angelos fugit, etiam illos beatissimos, ne dum homines Vel ut alius quidam expolitor subiungit: Nec mirum quod nebula, seu caligine auras Deum presentiam suam nobis solet quandoque ostendere, seu praemonstrare, quia tunc habitat lucem inaccessibilem, sive nullo patio in mentem ejus Majestatem cospira possumus; propterea quicunque voluerint ex ieiuniis gloriam intueri, tenebris involvantur necesse est.

6 Deus cum Moysi facie ad faciem loquebatur, & quia quidquid ab eo perebat, totum pro voto impetrare consueverat, favorem quemdam non vulgarem, ab eo expoferre audacter praesumpserit, nimisrum, ut Divinam faciem suam vel semel dumtaxat a se videti, permitte-

ret: Si inveni gratiam, inquit, in conspectu tuo, ostende mihi faciem tuam. Verum inquires, si sacer

*Exod. 33.
13.*

textus de Moysc dicit, quod loquebatur Dominus ad Moysen faciem ad faciem, sicut solet loqui homo ad amicum suum. Ergo faciem Dei jam videt;

autem faciem Dei vidit, quomodo illam videte

desiderat? quomodo pro gratia aliqua impe

tranda supplicat, cujus jam autem factus est posse

for? Idipsum quoque S. Gregorius Papa mira

tur dicens: Quid est, quod Moyses facie ad faciem

cum Domino loquatur, etiam Dominum obje

cerat, ut faciem suam ostendas? Quod deside

ratur, effectice non possiderunt, nam desiderium

est de bono non adest ut sit Angelicus; unde si

illam vidit, quando loquebatur facie ad faciem,

quomodo illam videre desiderat? Forte id di

citur, quia Deum vident, Deum semper videre de

siderat? Potto Abulensis existimat: Moysen

per Lyficiem intellectu glorian beatam, que

in Divina essentiae visione consistit: Per fa

ciem notatur clara cognitio Dei: sive cognoscere

Deum in se. Imo ipsiusmet Moyes idipsum

expresse declaravit subjungendo: O! ende mihi

gloriam tuam. Nunc igitur Dei recipiunt

auscultate, dicit etenim: Ostendam tibi omne bo

num, quod id est, ac si diceret: Satisabo te per

visionem gloriarum: veruotamen si recte confida

to, Deus potea sibi contradicere videtur,

& negare quod promiserat dicendo: Non poteris

videre faciem meam. Quomodo nunc hanc

difficultatem conciliabimus? Observate igitur

oporet petitionem unius & concessionem

aliorum discordare tantum quo ad tempus:

Moyles enim faciem Divinam, id est, glo

rian beatissimam videre cupiebat de presenti, di

cendo, Ostende, Deus autem hanc ei petitionem

concedit quantum ad rem, ea verò illi negat

quoad tempus de presenti, promittit autem in

futurum. Ostendam. Quasi diceret, tu qui

dem audeo videre velles, ne tamen id cogites,

cum sit impossibile: Non poteris videre facien

mem id est, gloriam meam: In hac vita non

videbit me homo & vivet: In altera verò vita

sumus ita te consolaturum esse promitto.

Ostendam tibi omne bonum. Sed replicabis for

tales, Deus non mensuratur tempore, nec ejus

operationes aliquam a tempore dependen

tiam habent, sed omni tempore superior exis

tes, nullum tempori subiectur, ideoque apud

eum idem est tempus futurum quod praesens:

Quo igitur sic visionem beatam & Divinitatis

sue gloriam in tempus futurum alterius

Abul. in cap. 33.
Exod. f. 274. col. 2. 1.

vita differre statuit? Ut proinde Tostatus dicat: *Oferendam tibi omne bonum id est, Ego offerendam tibi vitam beatam, licet non modo, sed post mortem, in qua est totum bonum meum; scilicet quod de viris bonis, quia ibi effici eos felices, alibi autem nequaquam.*

7. Difficultas haec valde sublimis est & alta, unde ut illam assequamur, non oportet in vulgari speculationum humilitate subfuisse, ac proinde super montium vertices nos erigamus, ubi utique conceptus magis peregrinos in vestigate poterimus. O quam eximus illi favor fuit, quem incarnatum Verbum in monte Thabor Petro, Jacobo, & Joanni exhibuit, de quo

Matth. 17.

Corn. a. Lap. inc. 17.
Matth. v. 3. f. 32. 6. col. 1.
Matth. 17. Io. Mal. ibid.
f. 362. col. 2. C.

*Assumpit Iesu Petrum, & tacubum, & Ioannem fratrem eius, & duxit eos in montem excelsum. Volut insuper, ut humanitas sua splendoris viderent: Resplenduit facies eius sicut Sol. Et hanc iis consolationem concessit: Ut primum res discipules ne caderent animo, cum ipsum visuri essent in monte Calvaria cruci affixum. Verum enim verò audire casum valde peregrinum. Pauperculi discipuli ex improviso tanto timore & horribili trepidatione correpti fuerunt, ut Scriptura dicat: Timuerunt timore magno, & ceciderunt in faciem suam. Adeò ut remanerent exanimes, & femininas, ut scribit Maldonatus. Ut verum factar hujus mitis causa via persuadere mihi possum, si enim in Christi Societate erant, quidam timere poterant? Si in medio jubilo confitebant, quam habebant trepidandi occasionem? Forte suspiciunt lumen nubem, quæ apparebat fulgere & fulminum sagittis, plena fusse, sicut olim equus Trojanus armis & militibus gravidus erat? Num forte terrentur audiendo resonantem vocem paternam: *Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacuit?* Ad eum fecer modum quo Cardinalis Pelvæus Henrico urbem Parisiensem ingrediente Lituum tuba sonum audiens exurbatione infirmatus, & brevi tempore mortuus est: Nequaquam, quia vox Patris consolationis erat, non verò afflictionis. Celiberorum Legati ab Alexandro ad convivium invitati, atque ab eodem Heroe interrogati, quidnam res publica illorum quam maxime timeret, cum is eos se Alexandri generositatem præcipue formidare responsuros esse crederet; illi è contra se semper metuere responderunt: ne calum corruiens eos optimiter: *Ne calum ruat.* Non credo quidem eandem cogitationem Apostolorum corda timore pauperis & terrors imbuuisse; quia*

potius eos præ formidine in terram cecidisse, ut proinde Dei filius manu eos erigeret, & voce animos addere debuerit dicendo: *Surgite & nolite timere,* quia nimis iporum oculi gloriarum radios in Christi vultu residentes sufficerent minimè potuerunt. Adferit hanc opinionem S. Hieronymus dicens: *Humana fragilitas conspicuum majoris gloria ferre non sufficit, & toto animo ac corpore contremiscens ad terram cadit.* At verò quantum est haec in volu Christi apparens gloria, quæ similes in Apostolis effectus cauflavit? utique non illa per quam sancti in celis beatificantur: *Non enim ostendit sancta in celo aliquem templum beatum:* sed potius externa corporis gloria sunt, *quæ Divinitatis sue umbra solum erat:* Itav. Tertullianus, S. Chrysostomus, S. Leo, & Damascenus: *Divinitus Christum apostolus sicut apud gloriam exterrit corporis, quia Divinitatis Cor erat index, ut per eum quasi per rimam, sed corpore velatam aliquo modo gloriam & maiestatem Deitatis afficerent.* Id quod sancta Ecclesia in hymno festi Transfigurationis confimat, dum splendorem illum vultus Christi vocat: *Segnum perennis gloriae.* Et Maldonatus ait: *Nongitur Iesus Christus Divinitatem suam, quia corpore oculi Maledonatus videri non potuit, sed Divinitatis speciem & cor 319. corporis gloriam ostendit.* Quod si igitur Apostoli solam gloriam umbram & beatitudinis dominata signa in facie Christi videnda aded fuerunt pertinenti, ut quasi exanimes in terram cedissent, facilis negotio considerari potest, impossibile fusisse Moysem tunc de praesenti ejusdem facie vel Divinitatis gloriari potuisse videre, cum dicit: *Ostende mihi faciem tuam id est Divinitatem tuam:* atque ideo Deus illi respondit: *Oferendam tibi omne bonum, in altera vita & in futura, quia in hac praesenti est impossibile: Non enim videbit me homo & vivet, quantumvis etiam perspicaci & purificato oculo sit prædictus, qui ne oculus vidit.* Uide Abuleulis concludit: *Bonum quod erat essentia, non sicut tunc revelationum sed post.* Haec autem gloria quam Deus Moyse promisit, quaque omnino se bonum contineat, et ea demmet, de qua suis discipulis loquitur, dum illum velut copiosam deprecatur dicens: *Merci vestra copiosa est in celis.*

8. Verum enim verò in vacuum me laborasse experior, neque enim novi aliquid in medium adduxi, cum apud omnes doctos certissimum sit, quod oculus viatoris, ut potest potencia corporis, non potest ferri in objectum spirituale, upponit

te sibi improportionatum. Quapropter elevamus nos non nihil ad oculum beatorum & comprehensorum, qui est ipsorum intellectus, qui lumine gloria elevatus & confortatus, oculus est beatitudini quadammodo proportionatus. Propheta Regius considerans, quod in hujus miserabilis vallis profunditate nullum reperire bonum possit, quod verum sit & stabile, nec quietem aliquam quæ milie in se perturbationes non contineat, vultum suum in altitudinem coeli elevavit, rogaudo Dominum, ut sibi revealare dignaretur, quisham adeò futurus esset fortunatus, ut intra sempiterna summa Jerusallem delicias habitat posset, dicens : *Domine, quis habitabit in tabernaculo tuo? aut quis requiescat in monte sancto tuo?* Ad quæ verba Hugo Cardinalis dicit : *In parva erit habitatio & requies: in via autem eis habitatio & non requies;* Et S. Remigius Antiochenus ait : *Quis habitabit in excelso habitaculo, ut in illo Palatio caelestis Ierusalem, ubi magna est celstudo, ubi nullus inimicus includitur; nullus amicus excluditur?* Dum hunc Psalmum non nihil considero, duc mihi cunctas eundem difficultates occurrent. Prima est, quod S. Augustinus, nec non & S. Hieronymus loco *Ly* habitabit transierant peregrinabatur. Secunda, quod caelitus patria & gloriose beatitudine tabernaculum appellatur. Quomodo enim beatissimi in caelis velut peregrini esse dicuntur? Qui in aliquo loco peregrinus est, ibidem per modum transeuntis tantum subsistit. Beati autem in caelis sunt per modum permanentis. Peregrinus pro brevi tempore in aliquo loco moratur, beatissimi autem in caelis permanebant in eternum. Peregrini extra patriam suam degunt, Beati autem in Paradiso, velut in propria patria moratur; præterea etiam obstupescunt, quod David beatitudinem eternam Tabernaculum appelleret : *Quis habitabit, peregrinabitur in Tabernaculo tuo?* Terminus hic mihi valde impropius esse videatur; Nam S. Hieronymus dicit : *quod Tabernaculum non est firma domus: Tabernaculum non habet fundatum; sed huc illuc mutatur; Et Tabernaculum est domus incerta.* Cœlum autem firma domus est: stabile habet fundatum, quod Deus ipse est, nullus subjectum est variationibus : ipsi quoque beatissimi cœlo degentes certi sunt se nunquam illud amissuros, sed futuros esse illius postfatores in eternum. Quo igitur iure Propheta Regius gloriam peregrinationem, beatos peregrinos, caelestem deinde beatitudinem & gloriam Tabernaculum

appellat? Responderi quidem poterit per illud Apelis euidam discipulorum suorum pronuntiatum effatum, qui postquam Helenam multis preciosis ornamentiis, auro nixium gemmis, & monilibus decoram, depinxisset, dixit ei :

Quia nesciebas pingere pulchram, pinxisti divitem: Apelles cum vidisset quendam ex suis disci-

Clemens

pulis pinxit Helenam multo auro ornatam,

O Alex l. 2.

Adolescens (dixit) cum non posset pingere pulchram, sicut

secisti divitem, ut refect Clemens Alexandrinus:

ita David cum non auderet beatos, velut per-

manentes coeli cives describere, eosdem in habi-

tum peregrini delineavit & beatitudinem ipsa-

tum, non velut & discutit stabile, sed sicut Ta-

bernaclum sine fundamento & stabilitate de-

pinxit, ut de ipso quoq; dici possit: Cum non posset

pingere cives, fecit foregrinos. Verumtamen pro-

pinquus ad veram intelligentiam me aeccliu-

rum existimat dicendo: Quod qui peregrinan-

do incedit, novas semper semiatis ingrediatur,

diversas inveniat vias, regiones, civitates & Pro-

vincias dumquaque haec tenus vias perlustrat, pari

quoque modo intellectus beatorum, tametsi lu-

mine glorie sublevatus capax sit, Divinam di-

videndi essentiam, & creaturas tam per cogni-

tionem matutinam, id est in verbo, quam per

vespertinam, id est in seipso, non tamen potest u-

no eodemque tempore puncto simul, & suc-

cessivè (ut multorum Patrum Theologorum

fuit opinio) omne quod in ea reluet penetrare,

sed omnino novarum revelationum recipiunt

argumenta, dum scilicet semper infinita objecta

cognoscenda & intelligenda supersunt. Non Egid.

necessario simul omnia à Beatis cernuntur, qua-

Lusit. & cunque vident in Verbo in principio sua beatitu-

dinus, sed plura quotidie de novo absqueulla co-

Rom. in visione mutatione reali intueruntur. Ita mul-

ti docent Theologi. Verum quænam est ra-

2 sent. p. 1. dist. 9. q. 1.

2 f. 425.

objecta, & de beatitudine in alia successivè hea-

titudinis motiva: dicitur quoque eadem gloria

metaphorice Tabernaculum: Quia se habet ad

modum tabernaculi. Nam sicut Tabernacu-

lum semper est in motu, & successione de loco

in locum! Ita celestis gloria respectu intellectus beatorum in continuo argomento coexistit, dum scilicet a Deo in essentia Divina, frequenta revelationum novorum objectorum multiplicatur, idque nascitur, tum ab excellencia & magnitudine gloriarum, tum ab insufficiencia intellectus beati, nam ut Apostolus ait: Gloria haec tam ingens est & copiosa, ut eam Nec o-

Did ac de celus vidit. Unde ut Scriptor quidam modus ait: *Celestis patria eterna beatitudo, hac Hesb c. 15 de causa sub nomine tabernaculi & peregrinationis v. 16. § 1 designatur.*

309. m. 5 f. 9. Porro insufficiencia oculi & intellectus, autis quoque inhabilitas subnectitur ab Apostolo, dum ait: *Nec auris audivit.* Cum tamen maiorem activitatem autis in audiendo habeat, quam oculus in videndo, hic enim non percipitalia objecta, quam quae praesentia sunt, autis vero & præsencia & præterita & futura, impotest mundos, si Deus illos produceret: Et ramen S. Paulus autem quoque absoluere impotentem declarat, ut percipere possit magnitudinem gloriarum, quam quia copiosa est in calis: *nec auris audivit.* Joannes Baptista Dei Filium videns dexteram suam extendit, & indice manus eum duobus discipulorum suorum in sua secum societate stanum demonstravit, dicens eis: *Ecce Agnus Dei.* Qui subito permotio obvia nisi ei procelerunt, cumque audientes sermonem, mira eotum suavitas & dulcedine adimpleri censerunt: Unde parati ad eum quemque iter conlectandum de loco habitationis suae eum interrogarunt dicoentes: *Rabbi ubi habitat?* quasi dicentes desideramus ut habitationis tuae locum manifeste nobis aperias. Multi quidem Scriptores existimant, desiderium suorum discipulorum non in eo stetisse, ut scienter locum habitationis praesentis, sed futuræ:

Zachar. Episc. Chrys. in Bibl. PP. 35. col. 1. A D. Th. in 14. c. 2. A. Orig. apud Cart. ib. f. 33. B. Ita Zacharias Episcopus Chrysopolitanus, dum ait: *Vt habitationem eternam mansione nobis dignetur ostendere;* cuius quoque opinio est Doctor Angelicus S. Thomas, dicens: *Querunt ubi Christus habitet,* quia ad hoc deberemus Christum sequi, ut per eum duceremur ad celos, id est, c. 1. tonn. ad gloriam celestem. Verbum autem Incertum devotam ipsorum curiositatem audies, allud iis respondum non dedit quam hoc: *Venite omnes ad me, quia ego misericordus sum.* Non potest Christus ubi habitaret, sed illos ut venirent, & quod illi uiderent invitatim, quia habitatio, id est, gloria domini Christi videri quidem potest, verbi explicacione, non potest. Non quidem respectu Christum Dei, sed t. n. 1. 14 respectu discipulorum Joannis, quoniam aures eorum incapaces erant: *Nec auris audivit.*

10. Privi quam ad id respondam, alio quendam praesenti proposito non incongruum ab eodem Joanne Evangelista pariter clarum auscultare. Post variis namque discibus quos Verbum incantatum cum discipulis misseuit, tandem plura alia profunda mysteria iis revelanda habere conclusi: *Multahabeo vobis dicere,* multa profectò ea ramen sub silentio præterit & tacer: Unde dicit: *Sed, sed, sed!* At quid? *Non potestis portare modo.* Ubi advertendum, quod non dicat. Non possum vobis omnia explicare, sed vos non potestis capere: adeò ut insufficiencia & inhabilitas retinet ex parte spiritus discipulorum. Et ratione reddit Franciscus Tielmannus dicens: *Factum id esse ob remum de illis vinorum magnitudinem,* quasi dicat, manifestare vobis debeo arcana Paradisi, & celestis gloriae magnitudinem vos docere: *I tangam Deus illum quidem patefacere possum,* at vero certus sum aures vestras ad illum percepiandam insufficientes esse, adeò est ingens, supercedens & copiosa. Ac proinde. *Non potestis portare modo,* quasi dicat (explicat Hugo Cardinalis) *Non quis insufficiens Doctor sim,* sed non potestis portare modo, id est, non estis adeste capaces. Ecce igitur tibi plena difficultatis superioris insinuata intelligentiam: Christus enim ut Deus poterat quidem discipulis Joannis referre habitationis suæ, id est, gloriarum beatæ circumstantias, at vero quia sciebat illas aures suorum facultatem excedere conformiter sententia Apostoli icx. *Nec auris audivit,* id est, id facere pretermisit. Unde Beda & Alcuinus: *Idea non dicitur Christus ubi habitaret, sed illos ut venirent,* & quod illi uiderent invitatim, quia habitatio, id est, gloria domini Christi videri quidem potest, verbi explicacione, non potest. Non quidem respectu Christum Dei, sed t. n. 1. 14 respectu discipulorum Joannis, quoniam aures eorum

gul

Bede *Alcuinus* *Hugo* *Cardinalis* *f. 33. B.* *Non potestis respectu discipulorum Joannis, quoniam aures eorum* *incapaces erant: Nec auris audivit.*

11. Gloriarentur proinde ali quorumlibet de superbissima habitatione, quam magus Cham in civitate Cobalù possideret, scilicet illam quadriangulati muro cinctam fuisse, cuiusfor-

gulæ quatuor partes se extenderint ad octo milia in longitudinem; adeòq; magna fuerit, quanta est civitas Romana in circuitu. Penitus ingredienti autem alia quædam occurrat habitatio sex milliarum per circulum continens, in cuius medio palatium quoddam ab octo aliis minoribus palatis circumdatum, in quibus conservantur arena & munitiones bellicæ. Plus ultra procedenti occurrit alius distictus quatuor muris inclusus, quorum singuli ad quatuor milliarum se extendunt, in quo prater palatium majus alia quinque alia palatia minora per circuitum & difticta videntur, in quibus maxima cum diligenter magni Cham cultodiuntur vestimenta. Intra spatiis vero omnium recensitorum murorum arbores semper virescunt fructifera, sub quibus inter flores cervi & hinnuli, alisque animalia mulecum & zibetum olentia ludere videuntur. Aula Regia virginis quatuor aureis sustinet columnas, variisque sculpturis famosissimas & historiis bellicis opulentè conspiciuntur. Nec defunt horti deliciosissimi, nec piscibus refertissimæ piscinæ. Aerarium denique in vasis, aliaque ex auro & argento confusa suppellectile consiftantur. Afferant quoque alii adeò vastum & ingens esse Regis Chinæ palatum, ut septuaginta novem contineat conclave, adeò tam spatiose, ut iis videndiis integer dies non sufficiat, e quibus quatuor præ cæteris minime stupenda sunt, eò quod primum ex mero aere, secundum ex argento & auro, tertium ex lapi bus pteriosissimi omnigeni coloris, quod nos Mosicū diceremus, ultimum vero ex partibus ex gemmis & margaritis compotis fabricatum sit. Celebretur quoque Magi Domini Zipanguensis Insulæ Orientalis præclara habitatio, utpote præ omnibus aliorum Principum totius mundi palatii sumptuosissima & opulentissima, utpote qua ex puro auro passim per omnia loca contexta est, sicut altiora & difticta apud nos plumbō cooperiuntur, item quod tabulata superiora aulærum vestita sicut lapidibus aureis, pavimenta quoque ex puro auro sunt strata; nihil enim hac omnia quaeruntur nisi pretiosa sint, ad Dei nostri habitationem conferunt, quia minima pars habitationis Dei nostri omnes Monacharum Regias, Principumque tenetorum palatia incredibiliter excedit. Quodvis pretiosum metallum & gemmæ præstantissimæ in comparatione ad aurum gloriae, plumbō vilius appetat, & margaritæ luto abjectiores: Uno

verbo cum Doctore Angelico dicere sufficiat: quod Habitatio Dei sine gloria agnoscari non potest, nec verbi explicari. Et cum S. Paulo Apostolus: Nec oculus vidit, nec aures audivit. Idque ab ineffabili ejus magnitudine procedit: *Merces vestra copiosa est in caelis.*

12. Verum enim vero ex quo jam sufficiens percepimus intellectus oculos, beatitudinem æternam non posse comprehendendre, nec aures ad eam capiendam sufficere, videamus fatum, an beatotum lingua illam nobis possint representare & exprimere. Sed nunquid auditus

Alcu. 1.
Beda. 2.
D. Tho. 3.

Alcumin, Bedam, & S. Thomam dicentes, verbi explicari non potest? Respondebitis fortassis id de viatorum, non vero de comprehensorum linguis in intelligendum esse. Ego autem replico, beatitudinem æternam omnibus linguis creatis penitus esse inexplicabilem. Dicite enim fides è Beati, num hunc nobis favorem praefestate poteris, ut de gloria, quam possidetis, aliquam nobis relationem faciatis: Scio etenim vos amicos nostros esse, qui omnibus casibus & petitionibus nos consolati non dedignemini. Altos namque inventi non possumus praeter eos, qui beatitudinis possidores estis, neque fruimini, ut devota curiositas nostra satisficiamus. Agedum igitur respondete nobis: magno cum desiderio expectamus, ut aliquid saltem voce hac de te à vobis intelligere possimus. Tacetis ne? Num forte occupati estis, & linguam divinis audibus adhibetis? Si felices estis, ad minus inciviles non eritis. Unicum dumtaxat verbum magni vobis constare non potest. Eratis taceris? Ergo preces nostræ ne quidem ad unam responsiunculam a vobis impetrandam sufficiunt? Longè urbaniores vos credidistem, ac de facto experior, nec imaginari mihi possum hujus vestitæ taciturnitatis causam: neque enim vos mutos esse credo. Num forte vetum vobis à Deo est, nos vel verbulo alloqui. Nolo igitur deinceps ad eos loqui, qui respondere mihi nolunt. Nos igitur è Auditores, ad invicem convenientius investigando pertinacis hujus silentii rationem. Scio etenim gloriam cælestem in Scriptura facta sub metaphora aquæ & vim representati: *Torrente voluptatis tua potabis eos; fluminis impetus latificat civitatem Dei: Inebriamini charissimi, adeò ut beati bibentium instar gloriæ fruantur.* Cùm autem in caelo nequam bibatur, improportionatae haec metaphoræ mihi esse videntur.

Atque

*Psal. 16.
Cant. 5.*

Marcus 1.
Ptol. 1. 2.
*Pigaf. de
l. 1. r. 2.*

Anton.
*Pigaf. de
l. 1. r. 2.*

Marcus 1.
*Ptol. 1. 3.
cap. 2.*

*D. Th. in
c. 1. Iohann.
led. 1. 5.
14. col. 2.
4.*

Atque idem ut verum fatetur, non satis penetra mysterium. Attenti autem estote; ex sequenti eam historiam aliquam ejus expositionem nos habere posse videmur. Non quidem legi, sed ab aliis id referentibus intellexi: Pictorem quendam famosissimum, peregrinum viatorem sub ardentero canicula astu iter facientem vivacissimis coloribus in tela delineasse: Quem ardenti sibi, tum ex canicula servore, tum ex iteris prolixitate vexatum depinxit, veluti ad limpidum quandam fontem consistentem, positumque super marginem manibus arida labra undis insigentem, audeoque bibentem, idquerant cum cimmetria & proportione, ut ars naturae palmarum præcipere velle videatur. Multi pictoriā atem profientes picturam viderunt, omittere non valentes, quin illam velut opus admirabile & dignum summis laudibus celebrarent. Et tamē eadem curiosissime, summaque cum attentione observata fuisse, nullus ramen fuit, qui vel minimum nāvum aut capillum in ea carpere, aut reprehendere potuisset. Nōn potrō fuit qui cum ilam ad latitudinem videre non posset, dixit. Adeo opus naturaliter factum est, ut præter solum sermonem illi opinione mea nihil desit. Mox inventor operis respondit, an non vides quod bibant? biberentes autem loqui non possunt, sine igitur illos abunde satiūtū suam extinguerere, & mox illos audies respondentes. Beati in Paradiso ex iuxhausto glorio lumine perenniter bibunt, & quasi bibendo suavissimo beatitudinis viō fruuntur:

D.Th. I. p. Inebriabantur ab ubertate domus tue, & tōren-
g. 12. a. 2. te voluptatu tua potabī eos. Cūm igitur actu-
f. 33. col. 1. aliter bibentes loqui non possunt, quid mirum
Egid. in si non respondeant? Perenni enim divinae essen-
quod lib. 5. tiae sunt immersi sunt, atque idem, ne verbum
g. 9. f. 05. quidem formare possunt. Unde Patres Theolo-
Pf. 148. gici docent, quod Beati videntes Deum non for-
Mich. mant verbum. Atque idem David dixit: Exulta-
tiones Dei in gutture eorum, Quia vox laudis &
exultationis primo formatur in gutture, inquit Carmelitanus incognitus. Sicutam igitur cos-
quieribere, nam ubi saturati fuerint, nos utique aliquo responso consolabuntur. Saturati sue-
rint? Nolite credere illos saturandos esse, nun-
Alguani. quam enim bibeant & suendo satiscentur; nam
ib. f. 108. 4. ut ait Ecclesiasticus: Qui libunt me, adhuc se-
col. 2. C. stent. Adeoque postquam biberunt, adhuc satis-
cent, dumque ad statim restinguendam bibunt,
eandem met longe magis adagent. Unde dice-
re: Qui libunt, adhuc satiscent, idem est, ac si dice-

retur: Beati quidem gloria fruuntur, sicut au-
tent desideriū nunquam in ipsis extinguitur, sed
semper sine nauca plus bibere cupiunt, nec bi-
bere desinunt, quanđiu ad divinæ essentie so-
lent pretiosis caelestis beatitudinis liquoribus
fui possunt. Qui libunt, adhuc satiscent, id est, Eze. 14.
inquit Eusebius Emblematus, hom. 3. de Epiph. 2.
in Bibl. P.P. f. 549. col. 2. B. Beatitudo sibi
ipsum bonorum caelestium sūm. Unde Beatus:
Impleris sic, nescit explorari, ut quantum capiatur
augetur, tantum aviditate deficiat

13. Unde nullam prosflis spem concipere
possumus, quāl futurum sit, ut Beati aliquam
nobis beatitudinis notitiam ministrare possit.
Adeo enim hēc est copiosa, quod: Nec oculus
vidit, nec auris audivit, Imò quod Neclingus
valet dicere, nec litera exprimere. Transcede
namque omnem oculorum, intellectus, ani-
mumque potentiam & omnis lingua auctorita-

14. Et tamen non obstante quod homo optime sciat, quam ingens, copiosa, inexplicabilis & ineffabilis sit illa gloria, nihilominus idem homo eandem gloriam pro nihilo perdere minimè curat. Oftulum quendam conceptum, ob momentaneam voluptatem, ob effusum quendam libidinem bonum amittitur infotum. Dicautem mihi & homo quisques, unde depravatus adeo gustus, quo caelestem illam beatitudinem ita naureas, evasit? Non forte illam talem esse non credis, qualis ab Ecclesia, Evangelisti, Sanctis & ipsorum Dei Filio describitur? Talem in te infidelitatem latetem mihi persuadere non possum: Vnde hoc: Interro. 876. a.
gat sanctus Thomas à Villa nova: Numquid ex velu incredulitate: Non utique. Et credimus, & si. Dom-
inus, & nulla de hoc est nobis ambiguum. Unde quia igitur sit, quod cum illam pro nihilo consequi f. 33. col.
possimus, illam tamen haud fecus ac pugilium
terra, vel luti nihil faciamus aut a somnis? Vnde ergo tam miserabilis contemptus terra deside-
rabilis? Dicam id tibi, sit idemmer Archiepiscopus Valentinus: Glorii illa spiritualis est &
caelestis, tu vero corporeus, atque idem bona
terrena apperendo, contemnis caelestia: Quis idem ill.
Regnum illud spirituale est, & carnalis &
venundatus sub peccato. Ceterus es, quod
ad consequendam supernam illam beatitudinem opus sit, ut odium deponas,
usuras & quodvis illicitum lucrum dimicas,
malam quoque & suspectam societatem, cui or-
annis cum exiguo tuo honore, maxima Dei of-
feola

Idem ib.
Marcel.
dep. t. 4.
in indice
taf. A. co. i

fensa & incredibili animæ detimento assuevisti,
deseras : Et ideo in corde carnali non sit impressio,
neque signatio illius boni , prepediente durtia
peccatorum... Legitur in historiis, quod An-
astasio Imperatori in carnali dissolutione admo-
dum licentiose, homo quidam dormienti ap-
pareuit, librum & pennam quandam in manu
tenens dicens ei: Ob peccata tua deo quatuor-
decim annos vita tua: dederius autem tibi con-
tinget, nam propter peccata tua gloriae æterni-
tatem amites. Unde si una cum Beatis in Para-
diso gaudere desideras, declina à malo, ut monet
Propheta Regius, delere peccata, viram muta &
Chilicaram vitam agere contendit. Quid pre-
terea? Fac bonum, operate bene, operibus meti-
tosis vaca, præcipue verò ope riam dato charitati,
erga pauperes faciendo Eleemosynam, huic e-
num virtuti præmiam regni cælorum, & æ-
ternæ beatitudinis proprie spondetur, nam Bea-
ti misericordes. Alfredus quondam Rex An-
glie, cum ab ænulis lui mortem ei machinari-
bus regno exodus esset, ut vita consuleret, re-
pentinam ingressus est fugam , adē ut pro
vita sua suæ futilatione pater unicum pacem
alium nihil secum in via sumere potuerit. Cum
que in itinere pauporem pro amore Dei Ele-
mosynam poscentem olyvum haberet Alfredus,
mendici illius miseriæ compatiens, atque ad
propria necessitates oculos claudens panem il-
lum , in quo spem dei illius pro vita sua con-
servatione positam habebar, benignè ei donavit.
Quid accidit? Intempesta nocte ei dormienti
sanctus Cuthbertus Episcopus Lindisfarne-
sis apparuit, ei dicens: Quod Dens ob erogatam
pauperi eleemosynam subditorum suorum ani-
mos, ut eum denud in Regem suscipere dil-
poluisse, ac proinde securi reverteretur, futurū
enim , ut tanquam talis recipere tam plau-
su & acclamatione ab omnibus , pro utriusca-
cidi: Alfredus enim inde ad regnum merito
revocatus. Pro uno itaque pane integrum
acceptit regnum. Quod si igitur Regnum ce-
lestis acquirere contenditis, prout haud vos du-
bi facturos esse credo, pauperibus eleemosynam
erogate. Et vestrum erit Regnum cælorum.

PARS SECUNDA.

Ian de
Cartag.
t. 1. l. 8.
hom. 7.
f. 578.

15. Incredibile est quam ampla & vasta sit cor-
dis nostris capacitas : Ac proinde Scriptor
quidam modernus ait: Cogitatio in celum aisen-
dit, in infernum descendit, pugatorium visitat,
Paoletti San Florale.

gehennam penetrat, ad terram regreditur, mon-
tes pertransit, maria navigat, per septem mundos
regionis vagatur , errat per aeris spharam, nubes
transcedit, elementa pertingit, mundi egreditur
limites, & mille mundos fabricat. Et tamen ad
gloriam Beatorum capicudam vasculum est ni-
mis angustum , haud secus ac concha quedam
refpectu totius amplitudinis vasti Oceani : vel
sicut granum Mili in comparatione spatiofa-
tum & immensarum sphararum colli: Unde
moderatus quidam scripsit: Tam magna est ea
lesis felicitas, ut Jesus corporis, & anime poten-
tias transcedat, quod coulonat cum illo Apo-
stoli: Nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in
cor hominis ascendit. Sistamus igitur omnihil,
ut cordis noltæ incapacitatem melius confide-
rate possimus.

*Ant de
Escob t. 6.
L. 12. c. 5.
in Matth.
f. 1. f. 23.
v. 47.*

16. De oleo in Scriptura sacra bis mentio-
nem fieri invenio, vernaculo magna cum dif-
ferentia & disparitate: semel in testamento ve-
teni & vicissim in novo. Eliseus Propheta
pauperis illius vidua miseria, quia ei ob debita,
& mortem mariti acciderat, compatiens, motus
est, ut ad ejus se domum recipiens, quodlibet ab
e apostulatum subsidium libenter se laturn
obtulerit dicens: Quid vix ut faciam tibi? Inter ea
veò ipsi de olivo abundantem prospicere decre-
vit, ac proinde dixit, ut vicinas suas conveniens
plutima sibi ab iis vasa muruaret: Vade, petemu
tuo ab omnibus viciniis tuis vasa vacua non pa-
ca. Postquam autem secretus & remoritus
domus sua conclave ingressi fuissent, Eliseus
Propheta à Deo impetravit, ut non solù omnia omni-
nia adimplerentur, verum etiam supererfluerent.
Ecce omnia vasa abundantissime repleta, cum
que plena fuissent vasa, &c. Nunc oleum con-
sideremus, de quo in novo Testamento sermo
est, & utriusque obseruenus differetiam.
Quinque Virgines que dicebantur stultæ è
domibus suis le recipientes , locum quandam
adierunt, in quo magna cum festivitate & splen-
dore sponsi cuiusdam celebrabantur nuptiae. Quia
verò nocturno id tempore siebat, lampades suas
habebant, quæ tamen, postquam non muletum
progrexisse essent, ob olei defectum füte extin-
ctæ. Unde alias quinque virgines interpellarunt,
ut ipsas abundantis olei sui redderent par-
ticipes dicentes: Date nobis de oleo vestro , quia
lampades nostre extinguntur. Illæ autem peti-
tum oleum negantur fæle excusantes , dicendo:
Quod vix quantum quod sibi ipsis sufficeret o-
lei haberent, adē ut si de hoc aliis distribuerent,

Ibid. v. 6.

Matt. 25.

indubitate & ipsam defectum passuræ essent: Ne forte non sufficiat nobis & vobis, ite potius ad vendentes & emite vobis. Unde stuleis defuit oleum, ipsarumque lampades ab omni olio exinanitæ remanserunt, sapientes autem ejusdem olei tam exigua habuerunt quantitatem, ut meritò metuere posuerint, ne id ipsum quoque illis eveniret. Hoc supposito attendeturius que olei disparitatem & oppositionem ponde-rate. Oleum virginum adeò modicū fuit, ut ad impletandas ipsarum lampades non sufficeret, ac proinde fatui vacua, alii verò quasi vacua transmiserint: Tales sunt terrenæ felicitates & beatitudine mundana; Non enim hæc sufficit ad impletandam lampadem nostram, id est, corda nostra, quæ semper remanent vacua. Oleum autem Elisei superabundavit, & è vasibus superfluixit, adeò ut illius capienda incapacia fuerint: per quod significare voluit nobis Spiritus Sanctus, oleum cælestis beatitudinis adeò esse superabundans & copiolum: *Merces vestra copiosa est in celis, ut corda nostra nimium sine angustia, quam ut illud capere & continere possint: Nec in cor hominis ascendit.*

Hugo Vict. in i. mis. cell. cap. 5. Ehem quæn benè punctum istud Hugo Victorius tergit, cum ait: *Habet oleum Deus, habet oleum mundus, ad oleum Dei vasa deficunt, oleum mundum vasis deficit. Oleum Dei dilecto aeternorum, oleum mundi delectatio presentium; illa sufficit, ista deficit.*

x. Reg. 2. v.s. 17. Anna sanctimæ vitæ mulier & uxor Elcanæ sterilis exultens, in continua vivebat mentis amaritudine, & quod nullum è cœlo filium impetrare posset: *Dominus concluserat vulvam eius,* et atque tam inge s' ejus afflito ut a plœctu nunquam cessavit, neque ad lumen dum cibum induci potuerit: *Flebat & non capiebat cibum.* Tandem verò Deus pietate erga ejus miseriam commotus filium ei concedere dispositus, qui vocatus est Samuel, factusque est Propheta eximus & magnus Dei servus. Unde & ipsa debita gratitudinis non immemor maximas dñiæ Majestati gratias perfolvit, cantum soum compponendo quod incipit: *Exulta vix cor meum in Domino: Et exultatum est cor meum in Deo meo.* Non dubito quidem læritiam & exultationem sanctæ bejus mulieris suam data sibi filii masculi consolacione habuisse originem; veruntamen læritia illa de cœlo quoque & à Deo ei concessa fuit, ac proinde dicit: *Exultavit cor meum in Domino.* Unde Angelinus ait: *Cor enim non in rebus transitoris exultat, quia potest quis gaudere decarnalibus, non*

Ibid. v. 7.

z. Reg. c. 2. 18. Anna sanctimæ vitæ mulier & uxor Elcanæ sterilis exultens, in continua vivebat mentis amaritudine, & quod nullum è cœlo filium impetrare posset: *Dominus concluserat vulvam eius,* et atque tam inge s' ejus afflito ut a plœctu nunquam cessavit, neque ad lumen dum cibum induci potuerit: *Flebat & non capiebat cibum.* Tandem verò Deus pietate erga ejus miseriam commotus filium ei concedere dispositus, qui vocatus est Samuel, factusque est Propheta eximus & magnus Dei servus. Unde & ipsa debita gratitudinis non immemor maximas dñiæ Majestati gratias perfolvit, cantum soum compponendo quod incipit: *Exulta vix cor meum in Domino: Et exultatum est cor meum in Deo meo.* Non dubito quidem læritiam & exultationem sanctæ bejus mulieris suam data sibi filii masculi consolacione habuisse originem; veruntamen læritia illa de cœlo quoque & à Deo ei concessa fuit, ac proinde dicit: *Exultavit cor meum in Domino.* Unde Angelinus ait: *Cor enim non in rebus transitoris exultat, quia potest quis gaudere decarnalibus, non*

Angetoni: n. ib. in Bibl. BB.

gloriatur ex jucunditate terrenarum rerum, sed in Domino. Notandum autem quod septuaginta interpres loco ly exultatum est, legatur confor-tatum est, qui terminus quidam est a cœlo vel mini glorie conveniens; passim autem intellegebatur Beatorum, *Quia intellectus Beatorum confortatur per lumen gloria.* Unde licet gaudium est excedit & filio dato conceptum: ingenio seruit, attamen cum beatitudine cœlesti & Beatorum gloria comparati nequir. Et tamen oportuit ut Deus prius illius cor confortaret, sicut per lumen gloria intellectum Beati confortat ad hoc, ut cor ejus consolations illius capax esset; nam nisi prius cor ejus confortasset, *ad exaltationem cordis confortationem antevereret, prælatissima amplitudine penè defecisset.*

*Nunc igitur argumentum a fortiori faciamus, quod si cor Annae incapax erat jubili cuiusdam adeò vulgaris, qualis erat, qui ex secunditate & concepso filio nasci poterat, nisi Deus primo illud confortasset: Confortatum est cor meum; Quomodo igitur immensitatis gloria, qua copiosa est in celo capax esse poterit? Unde ad hoc propositum Philosophi sapienter concludit dicens: *Non enim sicut Deus ad beneficiorum natura preponit, sed in creatura ad capienda beneficia illius enim causa potentia longè superat, at hisque infirmitas imparet eorum magnitudini, succumbereisque nisi Deus pro cuiusvis portione moderaretur suam gratiam.* Quam igitur manifeste vera apparet S. Pauli apostoli doctrina docentis: *Cor nostrum vasculis nimis angustum, quam ut cœlestis felicitatis oleum capere possit.* *Nec in cor hominis ascendit.**

O igitur nos felices, si a divina benignitate nobis permisum fuerit, ad minus drachmam vel stillam, vel tadium quendam ea leuis beatitudinis participare? Spero autem humiles adimplendum esse desiderium nostrum, dummodo pro ejus consecutione exparte nostra fecerimus quod oportet. Veruntamen quid est, quod hoc sine faciendum nobis incambit? Nunquid auditus: *Bene pauperes spiritu, quoniam iporum est regnum celorum.* Pauperitas igitur spiritus in cœlo recreatur. Zeno magus ille Philosophus prius Mercator quidam era opulentissimus, qui cum omnibus divitias & merces suas majoris lucri causa in exercitu nationes perducendas, magna & cuidam navi impolliseret, expansis velis per mare discurrens, in loculum quendam impiegat, adeò ut naufragium patiens, cunctas merces & divitias suas amitteret, fieretque ex opulentissimo pauperi-

Paulus
Arcti de
11. f. 174.
v. 32.

Paulus
Arcti de
11. f. 174.
v. 12.

Match. n.
v. 12.

Matth. 11.
v. 12.

Marcell.
de piso. t. 1.
in septe.

mus mendicus; sed fortè illum non nemo de-
sperasse existimabit: Nequaquam, in dō fortunæ
gratias egit dicens: Benē sibi factum esse, ac
proinde se Deæ fortunæ plurimum obligatum
esse, eō quod à mercatura sc̄d Philoſophiam
avocasset: Benē facis fortuna, qua me ad Philo-
ſtribul. left. ſophiam vocas. Longè excellentiorē in nobis
effectū paupertas spiritus operatur, nam a-
mittente diuitias & spiritu ad minus pauperem
esse, eft ſe habilitare non ad ſtudium Philoſo-
phiae, ſed ad confeſionem cæletis gloriae.
Beati pauperes ſpiritus, quoniam ipſorum eſt regnū calorum. Quod ſi tamen medium altū ti-
biarduum nimis, nimis & difficulte videtur,
hoc alio uti poteris, ſc̄licet: Beati qui perfe-
cutionem patiuntur, quoniam ipſorum eſt regnū calorum. Meminiſſe namque debemus cælum
fortalitium quoddam eſſe, pro quo poſſidendo
dimicandum nobis & certandum eſt: Regnum
calorum vim patiut, & violenti rapiunt illad.
Referunt historiæ, quod Rege Lufitanæ ſuo
hæredibus mortuo, multi Principes Regnum
eius habere prætenderint, ſingulis libi jux com-
petere prælumentibus. Philippus autem Hi-
spaniarum Rex cum ingenti & numero quo-
dam exercitu in Lufitaniam profectus regni
illius poſſessionem cœpit. Postea vero mone-
tas cum hiſce effigiebus cuius fecit, nimirum ex
una parte reprætentabatur vir quidam, vel mi-
les armatus, in cuius haſta, quam dextera tenebat, feſt. f.
corona quedam erat, qua Lufitanæ Regnum
repræſentabat cum hac in Periphilia inscriptio-
ne: Qui volet: Quasi diceret, qui quis ad hanc
coronam & Lufitanæ regnum aspirat, ad bel-
lum ſe præparet: Si quis cupidus eſt regni, de
pugna cogitet. Et tu cum diuinis male acquifitis,
cum vita commodiuitatibus, cum deliciis tereſ-
nis regnum cœlorum acquirete & beatitudi-
nem æternam poſſidere temere præsumis. Num
forē ad illius beatae gloriae poſſessionem per-
veniuntur te credis, per diſſolutiones gula,
per abſurditates crupule, per luxus menſutam
ex omnibus epulis, quas humana deſiderare po-
tet in gloriis, lauifilimē præparatum? Fa-
mes tibi & ſitis patienda eſt, prout fecerunt A-
poſtolii: Beati qui ſeruum & ſitum. Si fecus fer-
ceris, idem tibi præſagio, quod Leonides Dux
Graecorum militibus suis prædixit, nam pau-
lò antequam cum copiā tricentorum armato-
rum innumerabilem Xerxis aggrederept exer-
citum, lautam illis præparavit convivium di-
cens: Prandete hic commiſſiones in inferno &c. Corn. à
naturi. Vos ipſi historiam hanc applycate & ab- Apud.
ite in pace.

SERMO TRIGESIMUS QUINTUS.

IN FESTO PRÆSENTATIONIS BEATÆ MARIAE VIRGINIS.

Beatus venter quie portavit, & ubera qua ſuixiſti.
Lucæ cap. II.

Paul. Oro-
fus in t. 5.
Bibl. P.P.L.
4.c.s.f. 357
col. 2. H.
Vinc.

IN diversis mundi partibus multe reperiuntur admirandis virtutibus prædicti fontes, qui effectus quoque non minus extravagantes parturunt: Horum unus in Lotaringia ſcaturiebat tempore Benedicti Papæ septimi, qui ſanguinis rivos evomebat.

Alius quidam huic non abſimilis Genuæ ſca- Beluz.
turuisse legitur ſedente Joanne duodecimo, hift. l. 24.
Pariter in Britannia tempore Schismatis Cle. c. 66.
mentis cum Gregorio, ſeptimo viſi ſunt eſon- Bapt. Enlg
tis cojuſdam ſinu ſanguinis ſcaturigines enaſci, l. 2 c. 4, de
Tholosz quoque aliud quidam inveatus, qui prod.

LII 2. intra-

Vinc. Bel-
luac. hisp.
l. 20. t. 54.
Amb. Pe-
rez Anno
Dom. 1555
Sax.
Gram.
prefact.
Diam. hisp.

Plin. l. 2.
c. 103.
Bart.
Caffan.
Cat. glor.
in p. 12.
conf. 18 f.
257 co. 3.

Pl. Jun.
Epist. apud
Surram
t. 4.

Ludov.
Barth. de
rebus Ind.
L. 1. c. 1.
Simon
Majol.
colloq. 13.
f. 612.

integro quodam die vice aquæ Anno 460. sa-
glione manavit. In mundo novo in Bajæ civi-
tate quæ vocatur sancti Salvatoris, dum pro-
sumptuose ejusdam fabrice ædificio funda-
menta effoderentur, & arborem quandam im-
mensæ magnitudinis evellerent, fons quidam
aquarum non solum dulcium, sed etiam copio-
sarium & salutiferum ex improviso apparuit.
In Insula Hibernia non minus sterili, quam fri-
gida fons quidam est semper sumigans, & quid-
quid ab hac exhalatione contingit in lapidem
protinus transformatur. In territorio Carti-
nensi in Hispania duo fontes erumpunt, quo-
rum unus ejicit, alter verò absorbet quidquid in
eum injicitur. Apud Garamantas fons quidam
est, cuius aquæ dedicadè frigidæ sunt, ut por-
tari non possint, de nocte verò adèd ebihunt,
ut intractabiles evadant. Juxta Seras fons qui-
dam reperitur sanctæ Petronille appellatus, qui
aquarum edendarum valde parcus est, sunt au-
tem aquæ fontis illius admodum salutiferæ, &
magna cum devotio ne potantur, ec quod non
nisi semel in anno emanare videantur, id est, à
primis vesperis p. dictæ sanctæ, & conservan-
tur usque ad secundas; postea verò fons exsic-
catus mæser usque ad Annum sequeat. In
civitate Novocomensi fons quidam originem
suum trahit, qui per saxa ex alto descendens La-
tium fluvium ingreditur, & in continuo est in-
cremento & decremento, dum succellit nunc
crevit, mox verò decrescit, semperque à semet-
ipso varius demonstratur. Nunquid admodum
peregrina cuiilibet videbitur fontis Cambiaræ in
Iudæ Orientalibus natura, cuius aquæ decre-
scente Luna crescunt, eadem verò crescente, de-
crescent. In radicibus montis illius, qui littori
maritimo correspontet, ubi Timanus submer-
sus est, fontes aliqui videntur, cuius aquæ celo
steno se subducunt & abeundunt, & vix videri
se suuunt, celo verò nubilo & turbido in ranta
copia securiunt, ut superabundantes pet omnia
circumque loca diffundantur.

z. In mystico sanctæ Ecclesiæ horto sic ap-
pellato per Spiritum sanctum hisce verbis: Hor-
tus conclusus (in quo Sancti Dei sunt arbores &
flores, quecum adorant, eumque gratum &
jucundum efficiunt: floribus ejus nec rosa, nec
lilia de sunt, inquit Venerabilis Beda ferm. 18. de
de Sanctis.) Cypriæ sunt Apostoli, Prophetæ
Cedri, oliva Patriarchæ, Martyres rose, Nat-
cissi Confessores, Anachoretæ Hiacinthi, Lilia
virgines, &c. in quorum medio fons quidam

situatus est, qui tum ob limpitudinem, tum ob
copiam aquarum omnium spectantium attrahit:
applausus, de quo Spiritus Sanctus: Pento-
torum, Puteus aquarum. Et hic quidem Cam.
fons beatissimæ Virginis, maxima que Dei Ma-
tris myticum est symbolum: In medio horto
rum Beata Virgo Maria, ut fons maximè infusus
voluptatem singulareræ sui præstat aspectu. Vel
cum Ruperte Abbate apud Gb. ib. fol. 712 col. 2. E.
1. D. Fons hortorum dicta est Bala. Virgo Maria,
quia ex ipsa ortus est Christus, fluvius ille quo irri-
gatur universa terra: Fons hic est divinarum
aquaarum copiosus, qua a sancto Hieronymo
serm. de Assumpt. Beatae Virginis Mar. 19.
fol. 71.) appellantur Aqua Divina gratia: cu-
jus plenitudo nullus aliorum fontium totius mun-
di comparari potest. Fons hic plenus est gratia
sapientiae incretae, de qua mulier hæc Evange-
lica exclamat: Beatus venter qui te portavit.
Ad hunc fontem Verbum. Incarnatum putum
pretiosi laetis Virginis argenteum epotavit Bis-
ta ubera qua suscepisti. O foarem, O Mariam!
O fontem, sed aquis plenam! O Mariam, sed
gratia cumulata, Maria gratia plena. Joan. Bap.
Fulg. lib. 1. cap. 6. de mirabil. De fonte quo-
dam Basilicæ legitur, eum tantum esse sicutum
amicum, ut solis tacentibus aquas suas offerat:
Vos quoque ô Auditores, si de fonte laborum
meorum Evangelicæ doctrinæ aquam desideratis,
dicentem me cum attentione & silentio au-
sculteris.

3. Beatus venter quite portavit. & abera
qua suscepisti. Ceterus sum quod Ebdæ nequa-
quam adèd difficultè & arduum esse vistum fuerit,
ponderare flamas, metiri ventos, vel efficiere
ut dies pateritus redeat (qua ei quondam ab
Uriel Angelo propria fuerant, quando ei hisce
verbis præcepit: Pondera mihi ignis pondus, aut
mensura mihi flatum venti, aut revocabi libidem
v. 1. que præsterit.) Quantum mihi difficultè erit &
arduum fontis hujus profunditatem, & aquarum,
quas continet quantitatem posse meolurate.
Aliqua saltem ratione adhuc contentus &
quietus in animo esset, si promittere mihi au-
derem, quod vel unicam aquæ illius stellam per-
fectè vobis repreäsentare possem, ut ex ea qua-
titatem & magnitudinem reliqua aquæ signe-
re, vobis non esset difficultè. Interea tamen hac
difficultate non obstante, de ea meliori quo pos-
sumus modo discutramus, quantum videcet
talentis mei mihi permisit utilitas. Grata igitur
duobus modis considerari potest, vel tan-
quam

quam causa finalis, ob cuius respectum multe operationes sunt; & hoc quidem satis dicere solemus: *Bene mihi est propter te, prouti Abraham conjugi suæ dixit, id est, ob gratiam tuam.*

Gen. 12. 23 *Velut Patres Theologi docent, pro dono quodam supernaturali accipitur, cuius virtute creatura intellectualis vel rationalis Deo placere dicitur. Hæc autem gratia varia est & multiplex, scilicet iactata, quæ est ipse Deus, & creata. Et hæc vel est gratia sanctificans, quæ Deo nos gratos efficit: vel est gratia quæ gratia vocatur, cujusmodi sunt dona Spiritus sancti, respectu quorum is qui ex possideret, opera supernaturalia patrati faculatatem haberet, id est, propounding, aut faciendo miracula. Quodlibet autem genus gratia ex iam receisis in Maria inventur, habetque tantam omnium illarum gratiarum plenitudinem, quantum imaginari nobis possumus. In ipsa namque in primis gratia illa fuit, quæ à gratia finali nequit separari, siquidem Deus in gratiam Mariæ peccatoribus nunc peccata condonat, nunc justè promerita hujus virtutis gella suspendit, non unquam etiam eadem suspendit in altera, dum eos quos condemnatur erat ad externa supplicia, clementer salvat & Paradiso donat. In ipsa quoque gratia fuit, in quantum illa tanquam donum supernaturale consideratur, per hanc enim Deo ipsam eligere, & præ quavis alia pura creatura amare, & gratiam habere complacuit. Ac proinde Archangelus ei dixit: *Ave gratia plena.* Circa quæ verba sanctus Hieronymus dicit: *Bene ait plena, quia ceteris per partes præstatur gratia: i. Marie vero se tota infundit plenitudo gratia.* Denique nec gratia increata destruta fuit, id est, ipsomet Deo, teste Gabriele Archangelo dicente: *Dominus tecum.* Tametsi enim Deus in ipsa non fuerit per unum Hypostaticam, in ipsius tamen fuit, quando per unionem hypostaticam naturam affumperit humanam. Et hoc sensu sanctum Auscillum locutum esse existimo, quando ait: *Bene sol a gratia plena dicitur, que sola gratiam, quam nulla alia meruerat, conjectua est, ut gratia repleteur auctore.* Et sanctus Chrysippus Hierosolymitanus serm. de sancta Mariâ: *Gratia plena, quia tecum est universus gratia thesaurus.* Postremo gratiam habuit, in quantum hæc Spiritus sancti dona connotat, prouti ei à Patanyinpho, ecclæsti clare fuit insinuat, dum ait: *Spiritus sanctus superveniet in te.* Unde sanctus Athanasius serm. de Deipara: *Spiritus sanctus descendit in Virginem cum omnibus suis essentialibus virtutibus;* Atque idcirco*

gratia plena cognominata est, ex quod impletione Spiritus sancti omnibus gratias abundaret. Hunc igitur fontem, non solum gratia plenum, verum ipsius quoque gratiae autorem in virginali utero suo comprehendentem, mulier hodierna Evangelica celebravit, exclamando: *Beatus venter qui te portavit. Syneodoche est,* (inquit Maldonatus) *bid. fol. 1047. num. 16. col. 1.* *quia pars prototipi ponitur ita ut quod mulier effusa est de utero, intellectrix de Virgine Maria.* Unde affirmare possumus: *Fuit hic venter (id est Maria) Templum.* *Lap. ibid.* *Thalamus, Cælum, Tironus gloria filii Dei.* *Cogita f. 135. col. 1.* ergo quanto gratia donis fuerit exornatus venter, ut dignus furet Deo.

4. Excellens est sancti Thomæ dogma quod D Th. 5. p. *quanto anima aliqua Deo vicinior est, aut con-* q. 27. f. *junctior, tanto maiores gratiarum gradus ab eo par-* 247. 10. 8. *ticipet, idque docet in hoc sexto capitulo fundan-* n. 40. *do:* *Quanto aliquid magis appropinquat principio in quolibet genere, tanto magis participat effectum illius principii.* Et hoc sensu sanctus quoque Dionysius Areopagita de coelesti Hierarch. cap. 4. docuit: *Quod Angeli quo sunt Deo propinquiores, magis participant de bonitatibus divinis, quam homines.* Unde quæcumque inter omnes creaturas Christo vicinior est arque coniunctionis (qui est Bern. Bus/ principium gratia secundum divinitatem authoritative, secundum humanitatem verò instrumen- p. 12. de Co- taliter) eadem quoque super quaslibet alias crea- ron. Ma- turas de gratia magis participabit. Hanc autem ria f. 300. col. 1. Mariam fuisse certissimum esse deprehendemus, si per gradus unionis cum Deo gradatim discurrente incipiamus. Horum autem graduum principiū seu sunt, scilicet *Creationis*, quo sensu creature conjuncta est suo Creatori, sicut effe-ctum cum sua causa. *Cognitionis*, qui consistit in actu intelligendi & cognoscendi Deum, sicut objectum a nobis quandom viatores sumus per lumen fidei intelligibile. Item *Dilectionis* me- diante amore, qui cum sit virtus unitiva, nos cum Deo unit, velut amorum cum amante. Deinde *Glorificationis*, qui à visione beatifica nascitur, que animas beatorum unit cum objecto beatifico in patria clare viso. Præterea *Maternalis Conceptionis*, qui in sola Maria repetitur, quia ut ait Arnoldus Carnotensis: *Caro Christi est caro Mariae.* Denique lexus gradus est *personalis unionis*. Et hæc unica tantum est, suppositi nimis divini cum humanitate Christi. Cum igitur intensio graduum gratie arguatur ex ipsa unione cum Deo, ut docet Doctor Angelicus, sequitur manifeste quod cum Virg. Mat. præ-

D. Hier. *fer. de af-* *f. 69. B. &* *sumpt. s. 9.* *70. C.*

D. Ansel. *in Luc. 4. 2.* *2. 6. 2.*

Luc. c. 1.

Et sanctus Chrysippus Hierosolymitanus serm. de sancta Mariâ: Gratia plena, quia tecum est universus gratia thesaurus. Postremo gratiam habuit, in quantum hæc Spiritus sancti dona connotat, prouti ei à Patanyinpho, ecclæsti clare fuit insinuat, dum ait: *Spiritus sanctus superveniet in te.* Unde sanctus Athanasius serm. de Deipara: *Spiritus sanctus descendit in Virginem cum omnibus suis essentialibus virtutibus;* Atque idcirco

qavvis alia creatura cum Deo conjuncta sit incomparabiliter secundum primos quatuor gradus, & insuper per quintum gradum, utpote nulli alteri Creaturæ convenienter, dici quoque debeat ipsum fontem quendam fuisse, contentem copiosiore aquam gratiæ, quam quivis alias fons vivens post Christum Redemptorem: Estque hæc doctrina sancti Thomæ dictoris: Beata Virgo Maria propinquissima Christo fuit secundum humanitatem, quia ex ea accepit humanam naturam: Et idem præ casero majorem debuit à Christo gratia plenitudinem obtinere.

D Thub
supra.

Psal. 45.
Io. Rau.
in off. ver.
bo Fluv.
f. 418.

5. David de certo quodam flumine sibi optimè noto loquens affirmit, quod impetus eius ingentem civitatem Dei lætitiam adserat: Fluminis impetus, ait, latificat civitatem Dei. Ac proinde distinctius scire desidero, de quoniam fluminae Propheta loquuntur: Forte de flumine quodam Lydiæ, quod Hermus appellatur, quod variorum patens & genitor est metallorum? Aut forsitan de Arimafio, qui arenas continet aureas? De Idaspe qui gemmas producit? Vel de Tago, aut Partolo? Aut vero eritne unus e quatuor fluviorum, qui e terrestri paradiiso suam ducent securi originem? Quales sunt Phison, Geon, Tigris, vel Euphrates? vel fortasse Oderia Pomerania fluvius erit, qui pro varietate & qualitate ventorum, nunc in dulcem transmutatur, nunc in salsum, moxque falsidem deservat amissam recuperat dulcedinem: Vel erit fluvius Sabbathius, qui per Palestinæ campos discurrat, & dilatatur, & solo sabbathi die, veloci diem illum sanctificare volens, cutsum suum sistens, in terra viscera se abdit, de quo proinde Plinius affirmit, dicens: In Iudea rarus sabbathis omnibus siccatur? Non credo etiam flumen illud de quo Psalmista loquitur, simile fuisse illi, quod Navia appellatum totam cingit Lithuania, quod non solum hoc sibi proprium vendicat, quod venenosos serpentes in finis suo non admittat, verum etiam à suo illos districtu procul arceret. Ac proinde cuiusvis alterius prodigiosi fluminis proprietates præteriens, dicendum existimo, Davidem de cœlesti quodam flumine fuisse locutum, quod scilicet suam à Spiritu sancto trahit originem. Unde sanctus Augustinus in Psalm. 45. fol. 92. col. 3. H. dicit: Quis fuit isti impetus fluminis, nisi inundatio illa Spiritus sancti? Aqua enim, qua copiosissime est referata, non est alia, ut affirmit Remigius Episcopus Antisiodorensis, in Bibl. PP. p. 2. l. c. 9. fol. 932. col. 1. C. quam abundans gratia Spiritus sancti. Ci-

vitas autem Dei unde hæc aqua gratie fecuntur & inundat, Maria est; juxta Cartulianæ expositionem dicentes. Cœritas Dei latifrons est Maria; Omnes autem hæc expositiones ab Hugo de sancto Chaco simul combinatae repensantur, dum ait: Fluminis impetus latificat civitatem Carls Dei, potest hoc exponi de beata Virginea: Fluminis impetus id est, obumbratio Spiritus sancti, ita latifrons civitatem Dei, id est, beatam Virginem, in qua habitat et plenitudo Divinitatis corporatur. Notandum autem hoc loco est, quia ratione aqua gratia in Mariam descendat; Dicitur Hugo: Fluminis impetus id est, ad modum nimis rizulus sed fluminis. Et cum impetu, ad eum modum, quo flumen impetuoso decurrit, significat, magnam in se continent aquarum plenitudinem. Propheta igitur regius infante voluntate videtur, quod flumen Spiritus sancti in civitatem Dei Mariam cum summa gratia plenitudine decurrit; ad eum ut cum aliis facti illum stillatim participent, In Mariam tota famularis gratia plenitudo. Estque hæc ponderatio sancti Vincentii Ferterii, q. u. ita scribit: Fluminis impetus, quia totum flumen divisorum gratiarum effusum est super eam, in sanctificatione aliorum sanctorum infunditur una gratia, quia unus sanctus habuit unam guttam gratiae, alius med. aliam? At in Virginis Maria fluminis impetus. Unde mulier hæc Evangelica nive hæc Martham, fuerit, sive Marcellam, Virginem Mariæ uterum considerans, veluti fontem e flumine Spiritus sancti, aqua gratia testisissimum, euodem celebravit exclamando: Beatus venter qui te portavit.

6. Verum dicat fortasse aliquis, quod beata Virgo Maria fons quidam gratia plena ele dicatur, Gratia plena, non videtur talis esse prærogativa, quia in solam Mariæ gloriam redundet, cum multis quoque alios sanctos habeamus, qui in Scriptura sacra gratia plena fuisse dicuntur; sic enim de Zachariæ conjugi dicitur: Elisabeth repleta est spiritu sancto. Similiter de Joanne præcurlo dicitur: Et spiritu sancto plebitur adhuc ex utero matris sue. De Stephaniano quoque Prothomartyre: Stephanus plenus spiritu sancto. De Apostolis item: Replete sunt enim spiritu sancto. Et de multis aliis, prout in Scripturis expresse appetit: ad eum ut plenitudo gratiae non sit sola Mariæ proprietas; Ex bono namq; loco scimus, quod id quod est proprium alii, cuius non potest aliis convenire. Prò hujusque difficultatis intelligentia advertendum est hoc simile.

simile. Ponamus enim duo vasæ, quorum unum parvum, alterum verò supra modum vatum sit & magnum, maximeque capacitatis ; utrumque implatur ad summum usque aqua, ita ut utrumque si plenum , in tali casu vas maximum præ alio minori incomparabiliter majorem aquæ copiam continebit. Et hæc quoque est disparitas plenitudinis gratiæ, quæ in aliis SS. reperitur &

Io. Cart.
I. hom.
J. L. f. 388.
Zid.
Col. m. in
Sal. Anf.
11. col. 3. in
pri.

Io. Mald.
ib. f. 867.
n. y. c. 1.

D. Aut.
serm. de
Deipara.

Ludovic.
Barl. in
rob. Ar-
fel l. 2. c. 8.
y. c. 2. 2.

tice montium. Atque ideo de monte hoc affirmari potest: quod in eo sunt omnes theauri sapientia, scientie & omnipotentia Det. Verum inquires, de quoniam monte Propheta eo loco loquitur: Quis estmons isti tot caelitus favoribus cumulatus ad hoc ut tanto evidenter qualisnam mons iste sit, intelligere valeatis, brevem quandam institutam præcipuorum magisque admirandorum montium narrationem. Mons Petrate yafissimus & maximus est, continens in longitudine circiter mille millaria, à Chiro ad Cuzo usque se extendit, ac tandem in interiori finu suo viam quandam Lapideo pavimento stratam, & vi- ginti quinque pedes latam concretam. Mons Atho hanc in se proprietatem habet, quod vitam conservet, & usque in annos 150. feliciter prolon- gat, qua prærogativa aliquem montium incolebat & habitatores niminem gaudent. In hiis montis cuiusdam a mari centum cubitis distans anno 1400 navis quedam integra, omnibus necessariis instrumentis astarim instructa inventa est, quadraginta hi se continuens hominum cadava- ra, seu cadaverum ossa. In regno Balastre mons quidam est adeo altus, ut integræ dies ad eum concendeendum niminem sufficiat, in vertice autem ejus campi sunt amazissimi, deliciosa prata, herba, flores, fructus, arbores, feræ Syl- vestris, aquæ limpidissimæ, ac tandem quovis tonus anni tempore ver est perpetuum in eo & continuum. In Polonia majori prope Sueno mons quidam est vasa generans quibusvis pe- culiaribus commoda, haud secus ac hæc arte fa-cta suulent: Olla, amphora, cæcilia, & aliarum Cromer. figurarum vasa sicutas sponte nascuntur. Tres Polon. sunt in Perlese situati montes, quorum unus ab altero haud procul distans est. Transverso pri- mū montem, confusatim vocum audiuntur Clemens tumultus, haud secus ac si aliquod hominum Alex. b. 6. nullia acriter inter se dimicarent. Proprius au- tem ad secundum accedendo, eadem voces au- geru & incendi audiuuntur, sed distinctius: Denique tertium transverso, audiuntur in eo suavi- ter & per choros inter se concidentes. Verum enimvero nullus horum est mons ille de quo Maia loquitur: quia nullus est mons in orbe ita confitentes, ut si in vertice omnium montium. Et tanetis nonnulli inter factos Expositores velint per montem hunc mystice nobis repæ- sentari Christum Dominum nostrum; alii ve- ro Ecclesiam: Nihilominus sanctus Grego- rius Prophetam de beata Virgine locutum fui- sedicit: Posset autem hujus montis nomine bea-

Pet. Hipp.
p. 5. c. 25.
Plin. L. 7. II
c. 48.

Pet. Hipp.
p. 2. c. 21.
Marcus
Polem. b. 1.
c. 23.

Mic. de
Pak. ib. f.
56. col. 4.
D. Greg.
b. 1. c. 3.

ssima

Reg. 1.2. tissima semper Virgo Maria Dei genitrix designari. Per alios autem montes quibus hic mons inicitur al. i. sancti intelliguntur: Sancti viri montes iure vocantur quia per vita meritum ad celo. *f. 840.* *Idem in* ista propinquaverunt, inquit sanctus Gregorius. *Ezech. 1.* *1.2. ho.* *13. f. 131. G* Quod consonat cum hisce verbis Glossæ: *An-* *Gloss. ibid.* *geli. Prophetæ, Patriarchæ, Apostoli, Martyræ, &* *sco. 1. B.* *alii qui miraculose fulserunt.* At vero ut revelatio montis hujus nostro fiat proposito accommoda, leite perepetem quidoam Propheta per hunc montem super alios montes positum veit esse intelligendū. Num forte innuere vult Mariam omnes alios transcendere sanctos? Nemo est qui id ipsum inficiari ausit. Nec tamen etiam necesse erat, ut Isaías id ipsum notificaret, ut pote quod omnibus notum est atque perspectum; Ideoque ad speculationem quandam magis raram & peregrinam mentem nostram erigamus.

8. Magnus Iacchus Rex David de fabrica qua- *dam valde digna, magnifica & sumptuosa* scribens: *Fundamenta ejus præcipue laudibus cele-* *brat: dicens: Fundamenta ejus in montibus sanctis.* Quibus in verbis haec solum repperitur difficultas, quoniam videlicet haec particula ejus referatur? Certum etenim est, quod in illo psalmo de nullo alio locutus esse reperiatur. Unde sanctus Augustinus ib. f. 208. col. c. D. merito querit, dum ait: *Quomodo dicitur ejus, de quo nihil est dictum.* Et sanctus Hieronymus ib. f. 146 F. *Non predicit eum, & dicit fundamenta ejus.* Cardinalis Hugo Chartenis de gloriosa Virgine particulari illam exponit, dicens: *Fundamenta ejus id est beata Virgo.* Loquitur enim de gratia quam habet, quæ fundamentum est ædificii spiritualis. Fundamentum autem appellat, quia verba illa de eo quod in primo gradu gratia humillimum & minimum est, intelligit: *Quod licet cum aliis gradibus gratia quos habet, comparatum, humillimum sit & minimum, comparatum tamen ad gradus gratia ab aliis sanctis habitæ, licet supremis illis, omnibus illis magis est.* Adeoque insimus gradus Mariæ altissimos, supremos, & sublimissimos aliorum montium, id est sanctorum gradus longè excedit: *Per montes sanctitatis, altitudines virtutum omnium intellige,* inquit Cajetanus ib. f. 144. fac. 1. Et Felix Prænensis ibid. cum Cajerano legit: *In montibus sanctitatis, sanctitatis nimis in abstracto,* quæ nullam imperfectionis umbram quantumvis minime includit: *Insinuare nobis volens,* quod humillimus & insimus gradus gratia Ma-

riæ major est maximis, generosiorque maxime herocis quos sanctitas in suo habet ætate fundamenta ejus, id est beata Virginis, inquit Hugo ubi supra, in montibus sanctis id est in Patriarchis, pl. XI. & Prophetis. & Regibus, ex quibus originem nostra species sicut patet in Genealogia ejus. Et alius qui, 4. fol. 4. *idam Scriptor hunc sanctitatis, quæ filia eligit* 329. *tia passum exponens, subjungit: (Quid est hoc* quod ait: *Fundamenta ejus in montibus sanctis.* Ceterum non aliud si recte intelligere & explicare velimus, nisi quod insimus ei Mariæ, aliorum supremum fuit, argue adeò vertex & apex, nimirum suprema aliorum sanctitas, (nam quoddam sanctitatis & gradus insimus a Mariæ.) Ebenim vero hactenus in sententia illorum fui, qui dicunt: *Quod non datur unicuius intellectu,* id tamea nunc retractandum celesio, quidem adverto Prophetam Isaiam ne minimum quidem ab intelligentia Davidis discepasse, quando nobis se montem quendam in altitudinem aliorum montium in spiritu prævidile fecerit. Unde hujus montis, qui est Maria, pars insima, id est insimus gradus gratia situatus est non quidem loco vel situ sed dignitate & sanctitate supra maximæ aliorum sanctorum gratiae florem, & apicem; facilè est conjicare & coequaliter adducere de omnibus aliis gradibus quos acquisivit, quique ei per eorum vitæ suæ cultum a Deo fuerunt concessi. *Erit preparatus mons domini* D. Gry. *Domini in vertice montium.* Ubi sanctus Gregorius Papa ait: *Potes autem hujus montium matris beataissima semper Virgo Maria Deigenitrix do-* f. 1. fol. 1. *nari: mons quippe fuit, quæ omnem electi oratione altitudinem electionis sue altitudine transcedit.* An non mons sublimis Maria, que meritorum verticem supra omnes Angelorum glorias nuper ad solum Deitatis exerceat? Hujus enim montis pre- f. 1. fol. 1. *cellentissimam dignitatem Isaías vaticinans ait:* *Erit in novissimis diebus preparatus.* Et. Mons quippe in vertice montium fuit, quia altius Maria super omnes sanctos resulst. Si quidem quod de sanctitate dicitur, de gratia quoque affinatur, quia ab illa haec præsupponitur.

9. Eliazar Abrahæ servus abiens ad eligen- *dam Rebeccam Isaaco adolescenti in spoliis, multa secum munera & dona, ex auro, gemmis, & argenteis ei donanda artuili. Prelatusque va- Gen. 14. *sis argenteis & aereis, ac vestibus dedit ea Rebecce* v. 33. *pro munere.* Quasi dixisset Rebecce: in figura affectus illius quo à Dominis meo amatis, & in sponsam ejus eligetis, haec tibi mulierum pulcherrimæ Dominus meus mittit, obtestor ita-*

Lippom. que te, ut ea gratauerit & reverenter accipere digneris: Optima & electa, hoc est, res pretiosa, jocula aurea, & lapides pretiosi, inquit Lippmannus. Cum igitur Beataissima Virgo sponsa fieri debuit Spiritus sancti & mater verbi ineanati, quot qualesque geminas, margaritas, aliasque divitias Angelicus Eliezer Sanctissimæ Trinitatis nomine ei adferre debuit? utique plenitudinem quandam gemmarum, lapidumque pretiosorum id est gratia & gratiarum. *Ave gratia plena, in qua Christus, quia secum est universus gratia thesauros.* Et Venerabilis Beda, Soli Mariae hac salutatio servabatur: *Bene enim sola plena gratia dicitur, qua sola gratiam quam nulla alia mererat, conjectura est.* Præterea quis est, qui nesciat, quot gratiarum donis dominus probi illius virti Obedientiam appellati à Deo repleta fuerit, ex eo duntur at capite, quia tribus tantum mensibus Aetam Testamenti hospitio suscepit? Et habavit area Domini in domo Obedienti Gethse tribus mensibus: & benedixit Dominus Obedienti & omnem domum eius. Atque ideo cum Maria dominus futura ficeret, in qua non arca, sed ipsem Dei Filius, non tribus tantum, sed novem mensibus commoratus erat, conveniens utique erat, ut omnibus à Deo repletetur gratia thesaurs, fieretque *Gratia plena.* Cui proinde merito cum pientissima illa muliere Evangelica acclamare possumus, dicens: *Beatus venter quæ portavist.* Unde Sancti Patres Augustinus, Hieronymus, Ambrosius, Petrus Damiani, & Bernardus dicunt: *Quia mox Concepta Christum erat, gratia plena vocatur, & fontem Chrystallinarum aquarum copiosissimum: ò Mariam gratia plenissimam! ò ventrem coelestibus benedictionibus cumulatum!*

D. Chrysostom. 6. *Faustus violentis sibi manibus mortem accersit. Ares. de Tu autem ò Joseph quid times, eujus quietam Tribul. mentem oullum ex prædictis motivis aliquos leit. 42. f. adsciscere turbines valer?* Omnino existimo, 690. n. ò Auditores, nec me falli credo, hunc Josephi 40. timorem suam ex summa qua Virginem consortem suam prosequebatur, reverentia habuisse. *Orig. & D. se originem: Eodem prorsus modo (ut putant Bern. apud Origines & Bernardus) quo Petrus dixit Chri. Mald. in sto: Exi à me Domine, qui homo peccator sum; c. i. Mate. Et Centurio ille: Domine non sum dignus ut in f. 38. col. 1. tres sub testum meum.* Hi namque vera luci C. proximè assidentes, sibi tenebræ esse videntur, in conspectu sanctitatis Christi constituti maximos se peccatores esse censebant. Ac proinde similes quoque esse videbantur discursus Josephi, ac si dixisset: Plane Virginem hanc sponsam meam fontem quandam gratia plenum esse animadverto, ideoque me ejus sociaret indignum esse declaro: *Gratia tuæ gradus adeo magnos & heroicos esse cognosco, ut memetipsum per comparationem ad eam considerans, me omnis gratia expertem esse judicem; ac proinde indignum me reputo qui ejus deinceps sum contubernialis, etque inserviam, tutius mihi futurum judicans, si bona cum resolutione ab ea me subduxero.* *Voluit occulè dimittere eam.* Joseph ius. Orig. in f. 38. erat (inquit Origines) & virgo immaculata, c. i. Mate. sed ideo illam dimittere solebat, quoniam virtutem in Virgilia mysterii, ac Sacramentum quoddam magnificum Nativit. eadem cognoscebat, cui approximare se indignum Dominus f.

Fausti Sanctorale.

118. col. 1. existimabat. Ejusdem quoque opiniois B. Bern. natus fuit, dum ait: *indignum & peccatum se reputans, dicebat in raga se à tali & à tanta non debet. 2. super missus est supra je mirabit exparvecebat dignitatem.*
*f. 30. A. 11. Punctum istud à Psalmista regio ingeniose admodum confirmari videtur, quando dicit: Thronus ejus sicut dies cœli. Nulla quidem est difficultas aut ambiguitas, quia per hunc thronum incarnati Dei Mater intelligatur, in qua velut in throno novem mentes continuos resedit. Veruntamen circa hoc duæ mihi difficultates occurserunt. Prima est, cur Thronus iste virginis diei cœli comparetur: Secunda, cur non diei terra similes esse dicantur. Ambas igitur examinemus, scio certum quod pulchrum in iis comprehendemus mysterium. *Sicut dies cœli.* Cum bona igitur Psalmista licearia liberè dicam quod sentio. Videtur itaque mihi nullam prorsus esse inter thronum & diem proportionem, ac proinde Psalmista congruentius locutum fuisse, si Thronum regium auro, argento, vel gemmis, aut alteri eidem materiae diviti, & pretiosæ dicitur. *Ibid. l. 14. xixlæ esse similem.* Sicut enim argentum verum quoddam puritatis est symbolum, ita quoque purissima fuit Virgo Maria. Item sicut aurum Charitatem nobis repräsentat, ita quoque ferventissima fuit Virgo Maria. *Sicut Fides, Spes, & Charitas B. Virginis* nonquam in vita extincta fuit, itaque quoque Thronus hic Virgineus sub lapidis Asbeli metaphora exprimi debuisset, hic namque semel accensus nonquam extinguitur. *Sol. c. 7.* Adhæc cum Beata Virgo tot tellis adornata fuerit, quorū erat decorata virtutibus, aut vero quorū illam Joannes Evangelista in capite redimitam & coronatam esse vidit, longe apius videri posse assimilari porusse lapidi Sittiri, ut potè cuius sinus quoddam esse videret stellarum æstuum. Insuper ex quo B. Virgo verbum incarnatum absque ulla accidente vii opera peperit, ideoque ante partum, in partu, & post partum Virgo permansit, cur illam non sub metaphora lapidis Gaudiani repräsentat, siquidem is in Média nascitur, & sine ullo aliotum lapidum commercio quovis trimestri multos parit alios lapides. *Plin. l. 37. c. 10.* Tertera cum aliorum Sanctorum in lemerita continet: mirum est, quod hunc thronum Psalmista repräsentatur, illum non potius per figuram lapidis qui *Esse coralytus appellatur, exprimit, utpotè qui sexaginta gemmarum coloris in se continet.* Secundò cur in hoc mystico & animato Throno repräsentando, potius illum*
119. col. 1. dies cœli, quam diei terra similem esse dicit? Forte quia dies cœli sunt æterni, dies vero tenet transitorii? Ita quidem opinatus est S. Augustinus, dum ait: *Alii sunt dies cœli, alijs sunt dies terra.* Dies terra & succedentibus urgentur praesentes *psal. 88.* excluduntur, nec qui succident manent, sed levigantur, us eant, & pene antequam veniant, sunt: Dies autem Cœli nec initium habent, nec termimum, nec ullus dies ibi augustinus inter hisnam *Excrastinum:* Nemo ibi expectat futurum, nemo ibi perdit præteritum, sed dies cœli semper presentes sunt, uberioris Thronus ejus in aeternum. Hanc quidem magni Patris mei doctrinam simul & admitto & veneror: vobis tamen non iugatum futurum confido, si sub aliorum scriptorum dictatu, aliam quandam ponderationem, ad hujos, quam tractamus, materiae propositum magis accommodam in medium adduxero. Invenio igitur in Sacra Genesi Moysen magnam statuere differentiationem dum de diebus cœli, & terre diebus sermonem instituit. Dies namque terra ex Luce & tenebris permixta esse vobiscurrit, ita ut in his incipiatur, in illa vero terminetur: *Et factum est vespera & mane dies unus,* Et. Gen. 1. Dies vero cœli redibit parent, nam in Luce incipiunt, cum Luce progrediuntur, ac demum in Luce terminant (fere illos nunquam terminandos esse dixissem, cum sint æterni:) *Dies Cœli splendent, Lucent, & fulgent,* inquit qui Ltr. iii. dam Modernus, & Remigius Antiphodorensis, 816. coll. dum ait: *Sicut dies cœli, id est, in claritate permanenter, deterga omni noctis caligine.* Porro ali San. Amphi. Et tanquam dies terræ vespere quoddam habent. Ep. ii. runt & mane, id est, gratiae quidem habent. Bob. P. Lucem, simul tamen etiam tenebras habuere, fcc. 9. f. 7. quæ quædam sunt Lucis privatio, ut S. Aug. f. 79. coll. stius docet dicens: *Et reversa qui diligenter i. B. considerat quid sine tenebre, nil aliud inventi, quam Lucia abentiam:* ita igitur dictum est: Te. D. Aug. nebra erant super abyssum. Et quidem tametsi Genes. nonnulli fuerint, qui in vita sive decurso halce f. 109. coll. tenebras vespere privationem non habuerunt, illas tamen in instanti Conceptionis nequam potuerint effugere, ut videare est in S. Joanne Baptista, & aliis. Lucem autem sine ullo omnino tenebris habere, id est, gratiam sine ulla privatione, etiam pro instanti Conceptionis, solius Mariæ privilegium fuit, argue ideo cœli, non vero terra dies fuit. *Thronus ejus sicut dies Cœli.* Ita enim constanter gratiam habunt & retinunt, ut ne quidem pro unico ducatay instanti ejus privatione obnoxia fuerit: *Alii saeculi dies terra.* D. Amphi. dñi

D. Aug. a. dici possunt, qui incipiunt in vespere & caligine
pud. Silv. originalis peccati, terminantur vero in Luce & die
i.d. i.c.; q. gratia: At Thronus Dei beatissima Virgo, dies est
2. n. 11. cali, semper in gratia micat & fulget, nulla peccati
obscuritate nec initio, nec sine obfuscata est, ajunt
magni Sanctæ Ecclesiæ Doctores Ambrofius &
Augustinus.

Guiliel.
Durand.
dix. off. L7.
c. 23 f. 131.
col. 4. A.

11. Veruntamen ad magis particularia nonni-
hil, si placer, descendamus, computum sive cal-
culum quendam gratiae instituendo, quam Ma-
ria habuit, quando & quoties de Sanctissimo
altaris Sacramento communicavit. Etenim Bea-
tissima Virgo post Christi in cœlos ascensum,
annis viginti quatuor in hoc mundo vixit, id est,
ab anno 48. usque ad 72. vel ut alii volunt usque
ad annum 73. Veruntamen persistamus in op-
pinione eorum, qui illam usque ad annum 72. vi-
xisse affirmant. Hi autem supra dicti 24. anni
continent 886. dies, atque in his, ut multi
Scriptores affirmant, quovis dii marutino tem-
pore Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum
infallibiliter in communione accepit. Cum igit-
tur in qualibet communione tantam obtinue-
rit gratiam, quanta correspondet activitati
actuum amoris erga Deum, qui tales in ipsa
erant, ut omnibus habuerint intentionem & ex-
cellentiam, que ad superlativum quedam per-
fectionis gradum requiritur, hinc est, quod non
solum credibile, verum etiam certissimum, quod
in prima communione, ipsa sola majori asserit
amore & devotione, quam universa Ecclesia
simil conjuncta; juxta cuius amoris & devo-
tionis mensuram, gratiam quoque proportiona-
liter acquirerebat, siquidem ut Patres Theo-
logi docent, & speciatim tradit Beatus Laurentius
Justianus: *Gratia correspontet amori.*
In secunda autem communione dici sequentis
augendo Claritatem, effectus ut in se quoque
duplicata fuerit gratia Divina; Et sic conse-
quenter quovis die successive faciebat, quiesce-
cunque pane se reficiebat Eucharistico, nam si-
cure secundo die crescentibus actibus Charitatis
in duplum præ actibus primi, gratia quoque in
duplum multiplicabatur, præ gratia primi diei:
ita quoque actus tertii dici in duplum augeban-
tur præ secundo, & gratia similiter; Et actus
quarti diei vicesim in duplum multiplicabantur
præ actibus diei tertii, & cum illis certatum quoque
tantundem crescet & gratia. Et sic conse-
quenter discurrere vobis licet, usque ad com-
plementum dierum octies millium, octingento-
rum, sexaginta sex.

13. Porro tametsi impossibile sit speciatim fe-
re, quot habuerint gradus Charitatis & devotio-
nis prima die quo pane Sacramentato pasta fuit,
illos tamen imaginari nobis haud difficulter po-
terimus: Et quidem ut per auxilium loqui vi-
deat, ad minimum gradum Charitatem primi
diei revocabo, ut graduum computum insti-
tuere volenti facilior evadat calculus. Suppona-
mus igitur quod in prima Communione, uni-
cum tantum amoris & gratiae habuerit, licet
ipsum inumeros gradus habuisse non dubitem.
Sequitur inde quod in secunda Communione
multiplicaverit duos gradus amoris, atque ideo
Deus duos quoque illi dederit gratiae gradus: In
terris autem ipsa auxerit quatuor gradus Chari-
tatis, & Deus quatuor gradus gratiae: In quarta
octo: In quinta sedecim: In sexta triginta duas:
In septima sexaginta quatuor: & sic deinceps
numerate pergit de die in diem usque ad com-
plementum dierum 886. ac tum demum per
Arithmetican veltrami mihi dicite; si potefis,
quot gradus gratiae sibi in 24. annorum spatio
per solam Sanctam Communionem compararit.
His autem insuper adjungite totalias actiones
heroicas, quarum virtute nova denuo accepit
gratiae incrementa, veluti quando in utero ma-
ternu fuit concepta, quando perpetua virginita-
tis voto ex electione propriæ voluntatis fuit ob-
stricta; quando in Templo praesentata, Deo fuit
dedicata, quando illum profundissimæ humili-
tatis actum fecit, dicens: *Ecce ancilla Domini;* *Luc. 1.*
quando in matrem Dei fuit electa; quando fuit
Josepho desparsa, quando corporalem verbi
incarnati presentiam novem mensum spatio in
visceribus suis habuit; quando Deum & homi-
nem peperit, & per modum raptus, ad Divinam
essentiam videndam elevata fuit; quando Legi
purificationis obedivit; quando tot actus amoris
erga Christum elicuit; quando passionis dolores
animu adeo intrepido sustinuit: quando juxta
Crucem sterit; quando de Resurrectione filii sui
gavisa fuit; quando ejusdem filii sui ex hoc mun-
do in cœlos discessum & quaniamiter toleravit;
quando in die Pentecostes ipsa sola plus gratiae
recepit, quam omnes Apostoli & alii qui praes-
entes erant, simul conjubeti; quando denique
ex hac vita migratura erat, quo tempore Deus
utique ad concedendum ei omne maximu quod
puro homini dari debebat gratiae incrementum,
omnes in eam gratiae thelauros abunde effudit.
Ac proinde quis erit intellectus ille siue humanus
sive Angelicus, qui gratiae Marianæ magnitu-
dinem

M m m z

dine exprimere aut exponere sufficienter possit?

14. Et quidem tametsi haec ita se habeant, non tamen vos piceat, o Auditores, si aliam insitudo comparationem gratiae Marianae cum computu gratiae, quam altissimam Hierarchia supremi Angeli possident. Indubitatum est etsi omnes illos beatos Spiritus gratiam habere iuxta quantitatem & dignitatem sua Natura; quicquid enim natura perfectior est, maiores quoque gratiae gradus haber & incrementa tam intensive, quam extensive; arque ideo quilibet Angelus ad minus tot habet gratiae gradus, quot sunt Angeli ipso inferiores, & plures; suppono enim quod superiori Angelo pro quovis Angelo inferiori ad minus saltum unus gratiae gradus accrescat, conformiter ad perfectionem naturae Angelorum superiorum. Certum autem est, quod inferiorum Angelorum incomparabiliter plures sunt, quam sint omnes homines qui fuerunt, sunt, aut futuri erant usque ad novissimum diem judicii. Id quod vel ex hoc unico fundamento facile potest evinci, quod videlicet quilibet homo, excepto Christo Domino nostro, unum habeat a Deo sibi, mox ut natus est, assignatum Angelum custodem, ex his autem is qui unum hominem jam mortuum custodivit, non denuo ad alium hominem custodiendum a Deo deputatur, sicut una anima, postquam e corpore quod informaverat semel emigravit, alteri corpori informando a Deo nunquam immittitur; Imo numerus Angelorum, omnium hominum qui fuerunt, sunt & erunt, numerum adeo notabiliter superat, ut Deus nisi eidemque homini custodiendo deputaret potiusset decem Angelos. Cum igitur, ut multi scribant, in uno saeculo nascuntur ad minus 500. Millions hominum; Et a creatione mundi, usque ad Christi adventum transierunt anni 1599. id est, saecula 52. A nativitate Christi autem usque ad praesentem diem elapsedi sunt anni 1658. id est saecula sedecim & dimidium cum octo annis, quae saecula superioribus conjuncta faciunt saecula sexaginta octo & medium: saecula autem futura, quae ad usque iudicii diem subsequentur, tamen determinate sciunt nequeant, ex multorum tamen opinione futura sunt sexaginta, quae faciunt 6000. annos, facile est computando 500. millions hominum pro quolibet saeculo (licet haud dubie longe major hominum in saeculo uno narorum sit numerus) calculum deducere, & videre ad quem usque numerum multitudi hominum ascendet tam eorum, qui fuerunt, & sunt, quam qui pro-

babiliter ad finem usque mundi futuri sunt, ascendat. Jam autem major utique est numero Angelorum infimi Chori, e quibus ad ejuslibet creaturam rationalis custodiari eliguntur tuncles, licet hi iterum pauciores sint Angelis ipsi immediate superioribus. Hi enim multiplicantur per decuplum supra inferiores successivè ascendendo usque ad supremum Seraphicum: Quanto autem Angelii plus multiplicantur, tanto quoque magis in gratiae gradibus adaugentur iuxta perfectionem & dignitatem Natura. Uode deditur gradus gratiae supremi Seraphini tantos esse, ut millions millionum & millionum transcendent, imo ut ne quidem per millions millionum valeant computari.

15. Hisce itaque presuppositis fundamentis magnam gratiae Marianam fabricam edificare incipiamus. Dicunt igitur Patres Theologi, Beataam Virginem in primo Conceptionis sue instanti in gratiae gradibus supitemum Seraphinum longè superasse: Pium & verisimile est credere, gratiam Virginis in prima Sanctificatione intensorem fuisse, quam supremam gratiam, in qua consummuntur Angeli & homines. Dicendum primum gratiam B. Virginis fuisse intensorem, quia ex vi eius si cum illa sola transiret ad patriam, maiorem quam ullus Angelorum, gloriam fuisse habuit. Hac autem gratia in ipsa nonquam oscula fuit, sed a primo Conceptionis sue instanti, quo usus rationis prædicta fuit, multiplicata fuit, idque dicere auderem factum fuisse in quovis momento, quia tamen id fortasse cupiam minus devoto nimium videretur, ad minus usum factum fuisse dicam qualibet hora vita sua, etiam quando dormiebat; Ipsa namque dicere poterat: Ego dormio, et cor meum vigilat. Avebatur in ea gratia ad quilibet passus quos faciebat: ut non tam vestigium pedis tolleret (inquit Ambrosius). Quam gradum virtutis atolleret. Agedum igitur o Auditores, nunc Arithmeticam velram in Concilium advocate, ab eaque ediscite (si tamen & ipsa id dicere norit) quantitatem gratiae Marianam, faciendo computat semper per republicationem in omnibus horistotius vita sua, qua ad 22. annos usque se extendit; ego enim de calculo hoc sine errore absolvendo penitus despero. Hoc sololum addam, quod à sublimi quadam ingeni scribent, nimurum quod licet Beata Virgo in primo instanti Conceptionis, unicum tantum gratiae gradum habuisse, & non amplius (ocate quod dicat unicum duntaxat gratiae gradum) & hunc multiplicantes, duplicando illū lo-

lum

DILECTA LIBRARI

XV 25.

Ium quovis sexto mense semel (notate iterum quod non dicat omni momento, vel quavis hora) adeo ut gradus ille bis tantum quovis anno adactus fuisset, in fine tamen vita sua coadunatura fuisse plures gradus gratiae, quam requirerentur grana arenæ, ad adimplendos mille & viginti quatuor mundos paris cum praesenti mundo magnitudinis, si totidem Deus creasset, accipiendo coquilibet magnitudinem à superiori parte convexa primi cœli usque ad alteram partem inferiorem & convexam cœli ejusdem, ita ut trahendo lineam ab illa altitudine, descendendo per centrum terræ, & transverso usque ad alteram partem convexam dicant esse duo milia millionum milliarium; & nihilominus tot grana arenæ, qua mille viginti quatuor mundos teplerent, gradus Marianæ gratiae adæquatura non essent, tametsi etiam unicum tantum gratiae gradum in conceptione habuisse supponeretur, qui modo supradicto proportionaliter reduplicando multiplicatus fuisset. Discursum hunc hic claudendum esse censeo, eò quod mihi ultra mibi dicendum superfit, ac deinceps ne in oceano quodam adeo vasto naufragari incipiām. Solummodo me ad conceptum hujus mulieris Evangelicæ remittam, ut illa Maria uterum velut gratiae ærarium celebrando, dicat: *Beatus venter qui te portavit, interea non nihil conquiscamus.*

PARS SECUNDA.

16. Gratiæ mater est sanctitatis, non solum Quantum ad intensionem, sed etiam Quantum ad extensionem in gradus: quia hæc dependet a pondere illius. Unde iuxta incrementum gratiae, sanctitas quoque adaugetur, & ex unius incremento alterius quoque profectus colligetur. Metiti sanctitatem, est quoddam ponderare gratiam, cum una sit causa alterius licet in diverso genere: adeoque ab effectu qui est sanctitas tanquam à posteriori inferre & concludere possumus, quantitatem gratiae habitualis & sanctificantis, qua prædicta fuit Maria. Etenim sanctitas hujus Virginis matris adeo magna & heroica fuit, ut probabilitas dici possit, ipsam uno eodemque tempore viaticem simul & comprehensorem fuisse, privilegio nimis neminis aliorum sanctorum unquam concessio vel collato. Certissimum est enim apud omnes Philosophos, quod ubi dantur proprietates species, ibi datur species ipsa, si eum exempli gratia: *Vix datur proprietas quarto*

Hugo
Victorius.

Luc. 1.

Idem ibi.
f. 44v.
col. 2.

Hugo
Victorius.

M m m 3 ultate

ultare afferuit, gustum interne dulcedinis se percepisse ostendit. Ita concludit Hugo de sancto Victore. Ex hoc igitur comprehensionis favore adhuc in via habito, animæ sanctatem & gratia sua plenitudinem securè inferte licebit. Sinamus igitur Evangelicam mulierem ipsum cordialiter celebrare dicendo: *Beatus venter qui te portavit, id est, beata Maria gratia plena.*

17. Sponsus cælestis, aut si mavis dicere Spitus sanctus pulchritudinem sponsæ Mariæ celebrandō satiarī non potuisse videtur, dum his eam

Cant. 1.17 sacris encomiis depingit: *Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra es. O quot mysteria in hoc à Spiritu cælesti in laudem & gloriam Mariæ, composite brevi Panegyrico continentur! Non dubito equidem, quin à Spiritu S. hisce verbis gratia & sanctitas animæ potius, quam pulchritudo vultus celebretur: ideo enim eam*

Mich. Ghisile ib. f. 212. col. 1. & 2. C.

D.Tho. ib. f. 71. co. 1. 1.

Egid. co. ib. lett. 3. f. 540. 3. B.

Petr. Ga- lat. 1. 3. c. 5.

do & pie loquendo videatur, quod Spiritus: Atus quasi terminos invenire non valens, quibus eam intensi repreſentare posset, utſe fieri hoc modo Oratorio & Rhetorico, exenſio replicando verba & periodos dicendo: (Pulchra es amica mea, pulchra es.) Sponsus cum verbis: venire minime potuerit, quibus id quod intenſio debat exprimeret, per geminatum contundens verborum exclamacionem, pro virtibus saltem le 210. ok. id significare exitur.

18. Verum enim verò nos quidem virtutes & perfectiones Mariæ admiramus & celebramus, nostras tamen imperfectiones, nostrosque defec-*tu*s nec relipimus, nec dereliquimus. Illa pulchra fuit in anima plena gratia, sancta, amica, & proxima Deo, nos autem animam habemus turpitudine peccati pessime deformata: sceleribus pleni sumus, divotum cum sanctitate fecimus, in continua sumus inimicia cum Deo, & ab eodem magis procul quam cælum a terra distamus. Cum igitur culpa nostra nos in profundum in Dei præceptiarum, ad eam, qua grata pleia est, recurramus, ut nobis succurratur nosque sublevet. Quod si haec tenus Divina præceptando præcepta, vitamque licetiosam & dissolutam agendo à virtutum semitis procul discessimus, ad Mariam recurramus, ut egrariam nobis impetrat ad vitam murandam, ut Deo Luct. in servire possimus in sanctitate & justitia omnibus Cœ. diebus nostris. Quod si peccata nostra à Dei confortio & amicitia nos excludant genuflexi Virginis supplicemus, ut ipsa sit mediatrix nostra, qua mediente in pristinam benevolentiam & confederacionem cum eodem Deo reverti possumus. Ipsa unique, que plena est gratia, hanc nobis facere gratiam dignabitur, ut preces o-*stris* aufulcent; nostrisque supplications exandiat, si erga eam fuerimus de- voti. Abite, benedicti à Deo & Maria.

SERMO

SERMO ENCOMIASTICUS.

In laudem Beatae Virginis

MARIÆ MAGDALENÆ
DE PAZZIS CARMELITANÆ.

Authore Admodum Reverendo

P. BARTHOLOMÆO BELVEDERE.

e Societate JESU.

1. Ngeniosa profecto doctrina est, quam libro 4. sui Hexameron doçoit S. Ambroſius, cum Solem ne ad unius quidem palmi ſpatium adhuc le moville, nullumque in cælorum oribus grefſum etiamnum feciſſe ait, quando jam Deum terram in proprio ſuo pondere immobilit̄ conſistentem iſtabiliverat. Non dum Sol ē lucis fascis ſolutus in lucem prodiērat, quando jam Heliotropium ē terra proge- nitum in ſuo conſiſtens ordine ad ſolem contem- plandum, & indefatigabilis amoris paſſibus con- ſectandū promptum erat atque expeditum: Sol ē cunis orientis velut infatuſus proſpicere nondum coeperaſt, cum ecce in altum exceilentes arbores, comploribus ad invicem frondibus veluti manūnū plauſibus ſe ante Solem productas eſſe gloriabantur; uade licet Sol omnes terrae planas, herbaſque incomparabilis præcedat glo- ria ſplendore, atamen viſiſſimum etiam in pra- tis ſubnaſcens foenum, ipſum longe antecellit priuilegio tituloque antiquitatis. Ante Solem extitit rubus, qui prius spinis erat circumdatus, quam Sol redimitus eſſet radius lucis; unde ſi Sol ſe luminoforo magis diademate caput cinoxifile gloriari, gloriari econtra poteftribus, coronam qua fons ejus cingitur magis eſſe antiquam. Priuilegia he bis veltiebatur & floribus prius ē tenet ſiu arbores progerminabant fructibus onus, ac tum demum Sol auro veltitur, flam- mifque coronatus cernebatur in cœli vertice; ut vel inde homo terram ſine Sole ſecundam eſſe posſe ad eamque ſecundandam ſufficere intellige- geret, ſolam virtutem Creatoris, utpote qui ejus gloriae, quam ex tam glorioſo opere ſibi compa- raturus erat, cupidissimus eſſet zelotes. Cum vi- des Solem (inquit S. Ambroſius) attende terram, Lib. 4. qua ante ſecundata eſt, attende herbam fani, qua Hexam. priuilegio ordinis, attende ligna qua planū cap. I. dunt, quod priora luminaribus cali eſſe coeperrunt: anterior rubus quam Sol; ut cognoverent omnem terram ſine Sole poſſe eſſe ſecundam.
2. Ab hac doctiina Ambroſiana eximiarum laudum glorioſa Virgois Magdalena Pazzis ordinar principium. Hæc enim priuilegium ab ali- quo perito spirituali vice Magillæ ſacris irriga- ta & ſecundata eſſet doctrinis, Christianis jam imbuta amictaque erat virtutibus, peccatiſque ejus cœleſtibus exardeſcebat cogitationibus, jamque erat divinorum operum fructibus reſertissima. Jam adhuc erat infantula, cum recipiendorum ad bene expediteque faciendam orationem ſuam documentorum incapax eſſet & inepta, ecce remotores obſcurioresque domus ſuæ exquirit anglos, utriuſidem ſine ſtepiuſ & turbine at- tentente poſſet orationi vacare; novitque cum Deo expedite loqui qua non niſi balbutiendo ſcie- bat loqui cum matre. Priuilegium aliquis cum iſla de disciplinis ſubigendo corpoſe ſermo in- ſtitui poſſet, ipſa ſeveriſſima manu infantilia corporiſculi ſui membra acerbiſmis disciplinis con- ſiciebat. Nullum ſibi uſpiam fuerat exhibiti- tum cilicium, cum ecce alpetrīmis spinolofisque

Dumetii

dumet ramis deceptis suas iisdem infasciat delicate catnes incipiebat. Ob aetatis suae teneritudinem nondum ei permisum fuerat, ut in Schola Christi ejus discipula fieret, cum domi sua quādam veluti Academiā eret, docta hac spiritus magistra egregiam suas docebat famulas pietatem. Nullos adhuc de charitate fermocantes audierat, quando animi deliquia & divini amoris ingentes pariebatur excessus. Denique priusquam ab ullo hominum esset instruēta, beatissima hæc infantula magna erat sapientia prædicta. Quis illam hanc sanctitatem edocuit, præterquam Deus, qui ex divina hac insula nascituram gloriam soli sibi reservarat, totique mundo volebat esse manifestum, se solum tam doctæ discipule esse magistrum, quam omnibus fere horis per extasēs adeo sublimes arque frequentes in Paradyssi scholam advocabat. Se solum denique, absque ulla alterius hominis interveniente opera aut industria, cœlestem illum esse agricolam, qui suas illam gratias locupletissimis fecundarat, suisque manibus virginēi sui corporis terram cultivarat, ut tantarum in ea virtutum germen erumpere posset: *Vt cognoscerent omnes terram sine Sole posse esse fecundam.* Minime conveiebat, Auditores, ipsam hic in tertio ab aliquo Magistro eruditū, quæ prius quam ab hac terra discederet, vitam agendo profus cœlestem, terrenam hanc vitam omnino defuerat; nec ab aliquo homine quantumvis eruditio instrui debebat, qua ab ipso sua Nativitatis exordio, divinas, humanaque conditione longe superiores commoriōes in corde suo seaserat, de qua proinde sanctus Greg. Nazianzenus orat, de sancto Basilio, secure dicere poterat: *Sublimiora quam pro homini conditione sentiens: atque hinc priusquam vita excederet iam digressa.* Veruntamen ne ingente hunc thesaurum terræ totaliter subtraham, & ejusdem gloriam inter terram & cœlum æqua servata proportione disperiar, cum Clemente Alexandrino dicam, quod cum terra ad capiendas inumeras, immensaque Magdalena virtutes incapax & intidonea esset, Spiritus ejus quandam in cœlo fecerit coloniam, ut proinde huius nostræ beata, utpote terra hujus civi & incolæ, concessum sit laborandi, se fatigandi, & patendi privilegium, & simul ex privilegio indigenatus cœlestis, quo perenniter gaudebat, fruendi cœlestibus prærogativis, tum ad zelandum cum Angelis, tum ad intimam arque continuam cum Christo habendam familiaritatem atque com-

mercium. *Hinc tibi concessit Christus. O Magdalenæ dicere ei Clemens Alexanderinus potest,* in Eccl. *calos mittere coloniam.* Etenim hanc Clementis *ad Ious* sententiam tantisper examenemus, & num cum veritate consonat dispiamus.

3. Nescio Auditores, num aliquando amadverteritis, quod ex omnibus arboribus que suis semper cernuntur frondibus esse vestis, nonnullæ scilicet oliva & pinus, tamen si nonquā foliis suis adeo splendent, ut totaliter nudæ appareant, suam tamen vestem perspicere comirent; ita ut postquam prima earum vestis, nimia verustate deperiit, aut ex ardenter solis radiis exaruit, aut ex nivibus seu pruinis decolorauit, aut ex nimia pluvia languescere aut collabescere coepit, adeo tenue, deritum & lacrum pallium deferre verecundatæ, illud ipsum in terra abscondant, & novella progerminando folia amictum summum antiquum, folius natura sumptuosa, cum vestitu novo, longeque eleganteriambitiosè renoverat & alteraret, servata nihilominus eorum, qui nova veste induiuntur, non contemnenda confuetudine, dum ad instar illorum naturæ, id est viatori sudoribus madido, seu defatigatis ex pastu armentis bibalis, ut vocant, seu honorarii loco delitissimam maximeque securam umbram vicissim rependunt. Sola palma semper viridis esse perpetim perseverat, idque non tam folia sua alternatim commutando, quam summa cum naturæ industria eadem conservando. Quas semel progerminavit frondes, nunquam languescere finit, sed novas integras & vigorosas ad ultimum usque vitæ sua spiculum perpetuo conservat, nec unquam communem omnium nostrum matrem Naturam, ut novis frondibus aut foliis ab ea vestiatur, sollicitat, frondes enim, quas ab ipsa in sua nativitatibus veluti exordio accepit, nunquam inverteruntur; eaque vestis quam crescendo & vegetando à Natura sibi comparavit, pro ratione incrementi, staturæ & vitæ sua, suis quoque in frondibus adaugetur & crescit. *Servat indumentum suum sem Lib. 3. per olea vel pinus.* inquit S. Ambrosius, sed tamen Hexam folia sua saxe commutant: nec ea quasi diurna, cap. 17, sed quasi succedanea præstendunt suis arboris pulchritudini: perpetui integritate vestitus vice manus obumbrantes. Palma autem virens semper manet, conservatione & diurnitate, non commutatione florum: nam quæ primo germinaverit folia, ea sine ulla substitutione successione conservat. Anima ad altissimum Christianæ perfectionis gradum pertingente cupiens, palmam ut imitetur ut celo

cette est; illum namque gratia virorem patiter & vigorem quem in baptismate accepit, illamque puram virginemque innocentiam, quam prae se ferre in primis infantia annis solebat, integrum illibataisque toto vita sua tempore conservare, nec unquam, ut heroicarum illarum virtutum stondes, quibus semel à Deo vestita fuit, marcescant, permettere debet, quin potius curandum ei est, ut majoribus semper incrementis crescendo proficiant, donec tandem gloria fructum sibi parturire concedatur. *Imitare ergo eam, subjungit idem S. Ambrosius, ut dicatur & tibi, statuta tua similitudine est palma, serva viriditatem pueritiae.* Et illius innocentia naturalis, quam à primordio receperisti, & folium tuum non defluat. Quoniam hæc omnia recipiant, vos, ô Auditores, jam satis superque perspexisse existimo. Veta palma fuit. B. nostra magdalena Pazzia gratiam namque quam è sacro fonte renascens accepit, iactemoratam semper conservavit, virtutesque sibi à Deo in infantia sua prodige communicatas nunquam perdidit, sed in isdem ad mortem usque semper crescendo, pulcherrimam, primisque foliis suis semper vestitam palman se esse toti mundo palam fecit.

4. Dum adhuc infans esset, tanta fuit erga pauperes & egenos prædicta pietate, ut dum à parentibus ad puellarum scholam amandaretur, industrie & data opera carceres transire solita fuit, eorumque cancellis appropinquans, mendicem suam è canistrello suo apprehendens, manu sua propria inter miserios inibi vinclitos distribueret, misericordia ex exercitia velut docta magistra tunc nos edocens, quando nendi, flandi, texendi artem edocenda, scholam adibat discipula: sepe fame excrucians nihil estimans, dummodo ab Angelo suo Custode, prandiolo suo vinclitos illos miserios tenebrisco loqui inclusos refocillatura, veluti tenellas Abacuc deportaretur. Et hæc pietatis viscera ab ejus pientissimo pectori nunquam emarcuerunt; Imo quotiesci, dum jam religiosa esset, ad refectiōnem corporis aliqua dabatur collatio, totes magnam ejus partem portatae conventus deferte solebat, eandem rogando, ut illam famelicis ad portam mendicantibus erogaret. Quia in re imitabatur pullorum altricem quandam aviculam, quæ propriæ famis oblitera, pullorumque suorum famem propriam reputans, mira quadam cum continentia, quæ a sola pignorum suorum amantissima genetricē practicari potest, granulum quoddam ore suo minimè deglutiens sollicitate deferte, sibique adimens, ad tenellæ prolis

Faoletti Sanctorale.

sua sustentationem, ori ejus anxiè ingerit, idque tanto cum affectu, ut ad ipsam quoque vitam sibi eripiendam, pullisque communicandam prompta cœle videatur, si vitam suam nutrimento commixtam paulo dilectorum pullorum suorum ori ingerere posset, tuncque se pientissima volucis satutam esse existimat, quando dilectissima pignora & viscera sua satiata & bene nutrita esse conspicit. *Iustus autem misericors & tribuit, dicebat David. Et sanctus Ambrosius subdit. Squidem aëspullas suos cibo satiant suo. Quid igitur mirum est, si Magdalena panem ori proprio subtraxerit, ut pauperibus mædicos cibo suo sustentaret? in eo etenim actu Beata nostra corvi potius quam Elia filia & haeres esse eligebat, dum panem famelico adferte potius quam abalio recipere voluit.*

5. Vix septimum ætatis annum attigerat, quando disciplinarum asperitatibus minimè contenta, caput lumbosque suos pungentissimis spinis cingebat, sive ut densa hac spinosa que sepe illum delitiatum hortum, quem Deus in corporis sui terra plantaverat, firmiter ocluderet; sive quod terra timens, ne opulentissimus hic thesaurus in erhalten, sibi à celo per immisias ei frequentes extases & raptos eriperetur, inter aspera multiplicium spinosorumque ramusculorum brachia finura ejus zelotypa constringeret. Hoc saltē verissimum est, ideo rigoribus asperitatibusque additissima infantulam spinis corpus suum eluxisse, ut in lecto jacens spinis obvoluta, totam noctem excessivis innocentis carnis suæ doloribus transfigeret; rigidissimi nimurum Elia dignissima proles, nam si sub spinosa pungentis Juniperi umbra dormivit Pater, inter acutissimas carnemque crudeliter transfigentes spinas, dormire quoque solebat filia, imo generosa filia vita suæ rigore & asperitate patrem suum tantum supererat, quantum ipsamet spina umbra sua est dolorosior, quantumque vulnus præ umbra plus affligit & torquet. Porid ingens hic ad exercenda pœnitentia opera affectus, simul cum ætatis incremento adeo succrexit, ut continuas supra sudam humum cubationes, ad cruentem usque flagellationes, aspera continuo portata cilicia, per totum annum in pane & aqua protracta jejunia ablynthii masticationes, integris noctibus absque unius momenti somno perpessas vigilias, non jam corporis macerationes, sed delicias esse arbitratur; unde in ætate paulo adultiori non iam spinis se accingebat, prout in ætate tenera

Nun facete

*Psal. 36.
lib. 3 offic.
cap. 3.*

*3. Reg. 17.
v. 6.*

In ps. 118. facere assueverat; sed largo quodam cingulo clavis ferreis præacutis horribiliter intexto corpus culum suum semimortuum solebat succingere. Merito igitur sanctus Ambrosius eam ex sui ipsius odio & Christi amoris clavis ferreis indefati-gabilicer transfixam cernens, dicere poterit, *Habebat clavum suum charitas.*

6. Virginem putaret ab ipsis pueritatem crepusculis tantopere dilexit, ut eandem in decimo ætatis sue anno Christo ultro citroque consecraret, eandemque quadraginta duobus annis, quibus nobis cum in terris vixit ea ratione sartam rectam conservavit, ut non solum eandem nullo proflus nævo, quantumvis minimo commacularit, prout in mortis agone de semetipsa publicè fuit testificata, se læstissimam ex hac vita discedere inquiens, eò quod hinc emigraret, ignorans quidnam impunitatis spuriæ importaret: verum etiam suavissimo virginei corporis sui odore profumaverit, & imbuevit omne id quod corpus ejus attigisset. Unde mirum non est, quod qui pascitur & recreatur inter lilia, cum adeo candido & odorifero fragrantique lilio per totamque diurnas exsas ad eo frequentes conversari gavisus facit. Nimirum immaculata virginacula nostra, ob ingentem putratem, qua prædicta erat, omnino merebatur omnibus horis sibi stellas evehi, ut tanto striatus & conjunctius cum Christo in Paradyso convertaretur, ad eum proflus modum, quo Joseph Patriarcha, ut S. Aldelmus inquit in præmium floridissime virginitatis sue, Solem, Lunam, & stellas, pedibus suis advolutas videre meruit. *Formosior fvetus virginitate, non immerit à lippidissimis Solis & Luna luminaribus ac stellarum sideribus adorari videtur,* scilicet in terris vivens femina, iustar ardentissimi & parvissimi *Særaphi* vixit in celis. Altissimo quodam virginæ puritatis gradu, magnus ille orientis Apostolus S. Franciscus Xaverius à Deo donatus esse perspicue agnoscebat, quando nocte quadam profundo licet somno sepultus, nihilominus ex habito impudico quodam somnio adeo vehementer inhorruit, eique tanto cum conatu resistit, ut simul cum ingenti quodam sanguinis flavo, qui per os emanabat latens in somno veroenum, quod satanas pudico ejus pectori instillarat, evomuerit, gaudens purissimus hic virgo se omnes venas suo eximiovisse sanguine, dummodo ab omni impunitate immunis esset in suo corde. Etenim Beata nostra Magdalena, licet jam mortua, & in Ecclesia, super exposito publicè fetetto, quen-

dam mortis somnum profunde obdormiens, tamen lacivum quandam juvenem ad ejus funus appropinquantem adeo vehementer exterruit, ut ei, ne fordinem videret, oculos se habeat clausos minime sufficeret, quia insuper in adversam partem faciem vetterit, ne perficietur patecentiam. Unde cum S. Zenone illam vivum cadaver appellare potero, sive quia modi sensualitatibus totaliter mortua, conformiter omnino vivebat legibus Paradysti: sive quia post mortem etiam cadaver ejus Angelicae cajulanda virginitaris vitam traduxit: *vivum Cadavus.* *Serm. i. 8. dñi*

7. Et quidem ut totum hoc unico donata S. Anna verbo exprimam, *B. nostra Christianorum virtutum frondes, quas in infancia sua progerminavat, nunquam amisit, sed has potius cum incremento ætatis eo usque processerunt, ut eam vertice huius stellas ipsas attingere fecerint, tuorumque immortalium operum elegansissimam comam inseruerint cœlo, cum fragilis vita sue radices plantatas haberet in terra, civis omnium terrena simul & celestis. Liberè igitur ei dicit Clemens Alexandrinus: Hinc tibi concessit Christus in causa mittere Colaniam. Et S. Ambrosius subiungat: Statura tua simili facta es palma.*

8. Quod si palmarum folia pugnacium spinarum speciem referant; quid mirum est, si innocens nostra Magdalena tantis se porcitentia austeritatibus confecit, ut nesciam an majorem subierit Magdalena peccatrix? Veruntamen quas ultra subivit austeritates, altiore utique sui causam habent, quam ut per illam puniantur & expientur culpas sue propriæ. Ipsa namque cum magno trecentorum pedum suorum tornante per medias quoque nives discalecat, indebat, quæ ne unum quidem pedem extra viam posuit salutis: unica duotaxat tunica adeo antiqua & trita delicatum corpus suum vestiebat; ut hiberno tempore sepe totu corpore via sit tremere, quæ nullam unquam culpam commisit, ob quam Deiram cogeretur formidare: acutissimis horridorum clavorum calcatribus latera sua prætingens ad velocius incendium se stimulabat, quæ ad Evangelicæ pæfæctionis metam & terminos cucurrit, immolarat: unius integræ hora spatio catena ferrea se flagellabat quotidie, quæ nullum unquam vitæ sua momentum alio fine, quam ad solam Christi gloriam adhibuerat: innocentem sanguinem suum veluti seditionis & inquietum per centena vulnera latissima copiose effudit, quæ sanguinem suum in venatum ratis contra divinam

*Lib. de
virgin.
cap. 27.*

divinam legem tumultuantem nunquam perserat: manibus se propriis flagellando defatigata, se veluti publicam forem & peccati-
cem conversarum sororum manibus flagellati
& fustigari petuit, quæ nullum aliud furtum un-
quam commiserat, quam quod à Conventis la-
bores per obedientiam impositos sibi vendicari:
carnem sibilacerasbat, quæ nullum unquam
commiserat læsa majestatis delictum, aut vel
minima cogitatione contra divinæ voluntatis
beneplacitum rebellis exiterat. Tota contrita
& penitens cor suum in amarissimos planctus
effundebat, quæ nunquam peccaverat; & ta-
men omnino existimò, quod si Deus in unum
hominem omnia omnium hominum peccata
collegisset & coadunasset, qua committuntur
in terris, ad eadem expienda copiosiores lachry-
mas aut rigidiores austeriores & penitentias
minime fuisset ordinaturus. Quonam igitur ten-
dunt tantæ asperitates, aut penitentiae in Mag-
dalena rigores? Huc videlicet: omnium homini-
num peccata piis Magdalena humeris veluti
imposuit, ut zeloflma sponsa sua pro omni-
bus intercedens, à divina vindicta cunctos libe-
raret, id quod evidenter insinuavit, quando ei-
dem non semel sed repetitis vicibus dixit: *Pro
mundi peccatis O Magdalena patere & torquere.*
Congruè igitur Beata nostra ut potuisse illis
sponsæ verbis: *Nolite me considerare quod fusca-
sim; quia decoloravimus te Sol,* Id est, tametsi me
asperimus macerem penitentias, oculosque
meos in quoddam amarissimi plantus mare re-
solvam, cavete tamen, ne ob id inita veræ alicuius
peccatricis me arbitremini nigram sine de-
formem, me enim non propter memetipsum, sed
pro peccatis proximi mei castigo & affligo, illa-
que deploro: Aliena peccata, non vero mea me
movent, ut tantis penitentiae rigoribus me con-
ficiam, eaque me decolorat & nigram videri ob-
faciunt. *Decoloravimus te Sol.* Decolorari à Sole,
inquit S. Bernardus, est ignescere charitate frater-
na, flere cum flentibus, infirmari cum infirmi-
bus, ura ad scandala singulorum. O incompar-
abilis Magdaleæ Pazzia charitas. Plorabas cō
quod gravissimis culpis obnoxius peccator, pec-
cata sua deslore minime curabat: intolerabilibus
fere immorbiatur rigoribus, frequentibusque
animi deliquis deficiebat, propter eos, qui mil-
leus scelerum venenis intoxiciati ad Sacramen-
torum antidotum recurrere neglegerant: cor
suum in vivo quodam afflictionis & derelictio-
nis inferno ardere persistisebat pro iis, quos ob-

enormem vitam, qua mundum scandalizabant,
de facto ad infernum condemnatos esse conspi-
ciebat: *Decoloravimus te Sol.* Ceterum ipsa, quæ
velut nobilissimæ pastorecula sub aidente ferven-
tissimæ charitatis suæ æstu post errantia perditi
gregis sua vestigia, eundem ad salutis osse re-
ducta oberrabat, quanto magis a penitentia,
rigorum & asperitatum radiis decolorabatur,
tanto velut Æthopilla gentilis castissimo sposo
suo pulchrior arque venustior esse videbatur;
dum enim velut terra hujus civis & incola pa-
nitentia se hic macerabat in terra, & velut inqui-
lina & civis coælestis cum coælestibus Seraphinis
ardebat in cœlis. *Hinc tibi concessit Christus in cœ-
los missere coloniam.*

9. Verum enimvero sicut charitas erga prox-
imum suum, baud secus ac Sol in Leone constitu-
tus, Magdalena denigavit, & fuscam reddidit,
ita ardens erga Christum amor in ejus pectore ar-
dentem quandam fornacem accendit.

16. Amor ut plutimum, & Auditores, omni
prosul caret judicio, à ratione gubernari nescit,
neque in operibus suis modum aut in actionibus
menstruam aut regulam tenere novit. Si amor rem
desiderat pro voto non obtineat, non ideo ar-
dens ejus desiderium refrigescit, quod difficile es-
se conspiciat quod concupiscit, neque quod in re
volta impossibilitatem experietur, ab alsequenti
conatu consolatus definit: Imo vero amor rem
desideratam non afflictit in eum futorem adi-
gitur, ut sanctæ hospitiū leges violans peccus in
quod divertit, dentibus quasi discerpit, suo-
que hospitiū pro mercede exhibet urbanitatis
mortem crudeliter adsciscit: Amor id in quod
fertur non libere proteguntur, sed potius in id
quæ à passione sua inclinatur, violenter trahi-
tur, & tametsi cœcus sit, veloque obductos
habeat oculos, suum tamen amatum objectum
semper & incessanter aspicere non definit. *Amor
ignorat iudicium,* inquit sanctus Petrus Chry-
sologus, ratione caret, modum nescit, amor non
accipit de impossibilitate solatium, non recipit de
difficultate remedium. Amor nisi ad desiderata
pervaserit, necat amantem, & ideo vadit quo
ducitur, non quo debet; & quid plura? Amor
quod amat, non potest non videre. Pro confir-
mando veritate ejus, quod sanctus Petrus hisce
verbis edixit, sola nostra Magdalena, nifallor,
sufficeret: Hæc namque beata nostra, amore,
quam nomine stultior, ad campanas Monas-
terii sepius advolavit, ut, veluti dicebat, carum
sono omnes gentes ad Dominum suum præ-
servide-

Cant. 1.1.

Serm. 28. in Cant.
Serm. 147.

accepit de impossibilitate solatium, non recipit de
difficultate remedium. Amor nisi ad desiderata
pervaserit, necat amantem, & ideo vadit quo
ducitur, non quo debet; & quid plura? Amor
quod amat, non potest non videre. Pro confir-
mando veritate ejus, quod sanctus Petrus hisce
verbis edixit, sola nostra Magdalena, nifallor,
sufficeret: Hæc namque beata nostra, amore,
quam nomine stultior, ad campanas Monas-
terii sepius advolavit, ut, veluti dicebat, carum
sono omnes gentes ad Dominum suum præ-
servide-

Nra 2

serm. 147.

ketvide amandum advocaret; neque enim ad tantam pulchritudinem, satis pro dignitate & merito suo amandā, omnium angelorum corda ei videbantur sufficere. Ab hoc amore ebria velut insaniens, quidquid ei dabatur in manus convellet & lacerabat, tot se modis præter omnem mensuram & rationem movens & agitans, ut delirare videretur. Totum Deum suum intra pectoris sui angustias contendebat concludere, & tametsi id ei videretur esse impossibile; attamen à desiderii sui vehementia allecta & agitata, ut eum tanto posset facilius capere, ad dilatandum magis vestes suas, pannos quibus induita erat, lacerabat. Ab hoc amore violentata, nescia quid erat, per rotam domum quaqua versum discurrebat, obviaſque sanctimoniales per manus apprehendens, easque post se trahens dicebat: *Venite mecum O Sorores ad Deum amandum.* Amor illius id quod volebat minime invcniens, adeo crudeliter in ejus pectore furere cœpit, ut veluti ruptis præ amoris vehementia visceribus, corde que quasi lacerato, si non inferebat mortem, saltem adeo truculentus torquebat, ut jam jam emoritura esse videretur. Cum ceteris sanctimoniaibus in choro orans, dum vehementissimos amoris patetetur excessus, sèpius nullis, præterquam tenuerrimi affectus sui alis instrueta, in supremum chori mira cum rapiditate, non sine evidenti gravis lapsus, indeque securitatem mortis periculo, evolavit fastigium, ut consistentem ibi Crucifixi statuam dulciter amplectetur. Et tametsi dilectissimus sponsus, & Salvator ejus in cælo, Magdalena vero procul inde absens in terra consisteret, ipsa tamen vel ab aliis afficiata, vel sola illum semper videbat præfitem, dulciaque cum ipso miscerat colloquia: *Amor quod amat non potest non videre.* Et vero quidnam Christus tam frequentes excuses ei impetrando, aut submittendo ad illam nunc humillimum Patriarcham meum S. Ignatium, qui de sublimi Christianæ humilitatis virtute cum ipsa sermocinaretur, nunc sanctum Albertum Carmelitanum, qui cum illa de Evangelica sacra Religionis sue pauperitate discurseret, nunc magnum Patrem sanctum Augustinum ad illam alegando, ut ipsi in divini officii recitatione assisteret, nunc cælestes Angelos ad revelanda ei secretæ cælestia ad illam destinando, quid inquam Christus aliud per hæc omnia facere intendebat, quam ut lethiferis ejus doloribus & angustiis velut pientissimus medicus mederetur & subveniret, quos ex ea tantum, quod se à tam

vehementer amato bono suo adeo precepsit possem esse conspicere, spectabatur?

11. Sacratissima Christi Sponsa exardentissima quadam charitatis febri proflus languida, flores poscebat & poma, quæ delitiosissima quam spargunt fragrantia sua laboriosis profundiique, quæ cor ejus ignororum affectuum ponderi subiectum edebat, suspiritis mederentur, odorofisque suis exhalationibus, vel temperatæ excessivum cordis ardorem, vel spiritum hinc ahebitum, quæ una cum vita, præ amore agnoscens expirabat, eidem restiteret. *Fulcite me floribus, suspirate me Cœli, malis, quia amore langueo.* Ne magna Dei amatrix Magdalena Pazzia, ob charitatis vehementiam infirma & languida totaliter deficeret, & ex ardenti amoris sui violento imperio extinda succumbet, opus omniaeo erat, ut Angeli ea, quæ in cœlo agebantur minutum e'revelando, & quavis hora amorissima ad eam destinata charissimi sponsi sui nuncia deferendo, veluti pulcherrimis pomis odoriferisque in beatis Paradisi hortis deceptis floribus insupportabiles illos mitigant dolores, quos ex tam ærumno exilio, & lethali languecente, in diebusque ruinam minitante vita concipiebat. Hinde fecutus exsile futurum fore, ut magna Dei Mater una mecum ad hanc ancillam & filiam suam honorandam concurrens, hoc vesperi mihi illud muuatua sit elogium, quod de ipsa Sanctus Thomas de Vila Nova enuntiavit, audacter de Magdalena dicere potero: *Non immrito crediderim, hoc toto exilio si tempore ad sustinendos extaticos illos amoris impetus, odoriferia eam Paradisi floribus, & purpurantibus malis, id est indiscutiblemente exculo revolutionibus & dulcissimis suavitatibus ab Angelis fuisse fulcitur, ut desicerat præ amore.* Quasi tenua hujus Civis Beata nostra infirmatur præ doloribus amoris, at vero tanquam cœli indigena colestibus curatur remedii.

12. Nil nisi Christum cogitabat, de solo item Christo semper miscebat sermones, adeo nimis ardens Christi amor eorū ejus & linguam depletatus fuerat, eam ex desiderio in desiderium tanta cum vehementia precipitans, ut saepius in volucrem transmutari desideraret, ut passim per aera volando altissima & ad ipsos quoque inferos personante voce clamare posset. *Venite omnes quovisque ejus ad amandum Deum vestrum.* Tantum enim amoris ignem in corde suo flagrarem persentiscebatur, ut is ne per stellas gelida aqua pleras, supra ejus pectus hyberno tempore effligeret.

S. Bern. effusas potuerit mitigari. & amor praecepit & vehe-
ferm. 79. mens! omne quod cogitat ista, & quod loquitur te
sonat, se redolat, & nihil: ita tibi ipse & cor
vendicasti & linguam. Addo, cum bona tamen
sancti Bernardi licentia, & aures: neque enim
suavior autibus ejus insouare poterat harmonia,
quam dum aliquis de Christo institueretur ser-
mo. Unde Christus eam aliquando recreare &
confortare volens, non ad illam sicut olim ad san-
ctum Frasiscum Assumptam, Angelum ali-
quem submissum, qui cythara plectro eam erigeret,
sed potius illi tribuit, ut tametsi longinquus, per-
fecte tamen Patrem Rectorem Societatis Iesu
eo tempore in suo Collegio cotram Paribus &
Fratribus suis in conclavi quodam simul congrega-
tis, devoutissime & ferventissime perorantem
audire & intelligere posset, de quo beata nostra
ulterius affirmabat, se aperte spiritum S. eo tem-
pore linguam dicti Oratoris tangentem, ejusque
ori non tantum conceptus, sed & singula senti-
mentis illius verba suggesterent vidisse, adeo ne ipse
met quidem Deus omnipotenter manu sua lin-
guam carnem tangere & cytharadi officium
subire non sicut designatus, ut dilectam sponsam
nonnihi erigeret & rectearet. Dicatur igitur nunc
S. Bernardus & porro melius: Ita tibi ipse &
cor & linguam vendicasti & aures. Totam ipsam
quaestus. Christus sibi rapuerat; ideoque nec
manum moveat, nec linguam solvere potuit, nisi
vel ob bonum proximi, aut pro gloria Dei.

13. Dixi quondam sanctus Augustinus, in
gloria Paradysti totidem esse Deos omnipoten-
tes, quotibet sunt sancti, ideoque quidquid
Deus facere potest per se ipsum, id ipsum quoque
facere posse beatos per ipsum Deum. Quotquot
ibi sunt, Dii sunt, nam sicut poterit Deus, quod vo-
let, per se ipsum: ita potuerunt ipsi quod volunt, per
illum. Deus enim munera loco beatis omo-
num potentiam donat, quia totam voluntatis
ipsorum servitio & obsequio addicit & conse-
rat. Unde beatus Divinitas potentia velut arbitrii
sui prompta ministria, fidelique ancilla nititur,
adeo ut Deus per totam eternitatem indefinen-
ter voluntatem beati respiciat & consideret, ut
beneplicata illius executioni subito mandet; at-
que ideo Dei omnipotencia, omnipotencia quo-
que erit beati, siquidem tota Dei omnipotencia
huc unice spectat ut beato complacat & inser-
vit. Quotquot ibi sunt, Dii sunt. Ingens hoc & in-
effabile Beatorum privilegium, Deus Magdale-
na nostra quoque communicavit, illam etiam-
nam in terris viventem hanc fecus tractando ac-

civem coelestem cum expressa promissione qua-
se obligavit ad dandum seu concedendum ei,
quidquid petierit, idque verbis hisce gratissimis,
omnisque amoris plenissimis: Sponta unigeniti
verbis mei quidquid vis a me peto. Quia certe ne-
quaque fuit inanis; quotquot enim insimilis
ipsa sanitatem restitutam esse voluit, subito san-
nati fuere, idque nullo alio adhibito remedio,
praterquam solius orationis, aut desuper formati
signi Crucis, adeo ut meritum dubitate potuerit
mundus, anne B. nostra lingua, an vero manu
est valentior. Solo Crucis signo super vas vino
plenum formato, viuam inibi contentum omni-
no corruptum, in optimum commutavit, de quo Seneca 1.3.
miraculo vino soror Maria Angela acuta febie
obnoxia, ter tantum forbendo, subito convalevit.
ciius: Ingra-
Neque sola a Magdalena patrata miracula, ve-
tus est qui
rum etiam miraculorum suorum filii, sive esse
stus, sanitatem impertiendi potestatem habe-
bant, prout liquide pater in vino ab eo miracu-
los restituto, quod sanitatis beneficium contulit
paupercula sue sotori infirmar. Ad haec veluti
blandus catellus Sororis Barbarae Bassi leptam
lingua sua lambens munditiae corporali confe-
stionem restituit, adeo ut leptis a sorori jam dictis
membris peribenter recessisse videatur, eod quod
M. Magdalena illam tanta cum civilitate impres-
so eidem blando oris sui oleu ad abeundum li-
centiae noverit: & si hisce nostris temporibus ad-
huc vixisset S. Gregorius Nazianzenus, utique
pietatem hanc, adeo nobilem summè admiratus,
atque de tam generosa actions, qualis erat os &
labia horrida cujusdam infirmæ ulcerosis puti-
disque membris infigere, proflus obstupefactus
de Magdalena nostra dicturus fuisset: Quocirca
ne labia quidem virgo generosa agrotis admovere
grazabatur. Simili modo os suum putrido cui-
dam & vermis scaturienti apostemari, quo fo-
roris Magdalena tibia erat obnoxia, os suum ap-
plicauit, idemque in eodem momento evanuit.
Nec mirum, neque enim tam fodi ulceris fortes
subsistere potuerunt ad eorum labiotum sanctissi-
morum contactum, quæ toties ab accenso di-
vinæ Eucharistie carbone mundata fuerant.
Fuitque proinde beata nostra os sua circa divinam
potentiam dispositione, p̄ Jesu longe poten-
tior, ut potius quæ jussi suis planetas ad inferen-
dem mortem non firmaret, sed potius blanditus
& osculis suis ad conciliaandam vitam & sanitatem,
vulnera & plagas in fugam abegit. Quidquid
vis, a me peto. Animæ item duorum reorum, qui
veluti traditores & homicidae prope Monaster-

Orat. 20.
qua est de
S. Basilio.

Iosue cap.
10. v. 13.

780
rium suum extremo erant suppicio afficiendi, ut æterna salute donarentur, confidenter à Christo postulat, quibus mox in gratiam Magdalena Christus coelestem Paradysum indulget, tantum nimirum beatis hisce delinquentibus reis (Sic mihi hoc vesperi illos appellare licet) prope Magdalenæ Monasterium mori profuit, quantum fortunatum lartrem juxta Crucem Verbi æterni incarnati mortuum fuisse juvit. Pro pluribus quoque Sacerdotibus pessimam scandalosamque vitam agentibus, ut ad Deum per veram pœnitentiam converterentur rogavit, quos Deus mox eidem verè & efficaciter conversos esse monstravit; imò nunquam magno cuiquam peccatori salutem poposcit, quem in brevissimo temporis spatio ad veram pœnitentiam reducere non viderit; adeo ut B. nostra modicis lachrymis, & per unicum duntaxat: *Converte illum O mi Iesu*, maiores & nobiliores conversiones operata fuerit, quam alii consecuti fuerint prolixarum concionum suarum largis sudoribus.

14. Apes, uti omnibus constat, omnes sunt virginæ, sicutque patet omnes secundæ, nulla ipsarum marem novit, & tamen parturiunt omnes in concipiendo, nulla ab iis delectatio percipitur, neque in partu ullo dolore afficiuntur, omnes sine coniunctione corporum & absque copula matres evadunt, & simul una vice, absque ulla virginalis integratæ sue offensa, integrum innumerabilim volantium filiorum examen in lucem edere cernuntur, cuius ratio est, quia apes fecitus suis non in visceribus suis, sed in ore effingunt & formant, neque eisdem ex gremio sed ex ore suo ex herbis & frondibus colligendo parturiunt. Quod si id vobis paradoxum & enigma quoddam esse videatur, audite obsecro sanctum Ambrosium hac de re discurrentem sequentiam verbis: *Communis omnibus generatio, integritas quoque corporis virginalis omnibus communis est partus, quoniam neque ullo concubitu miscetur, nec libidine resoluuntur, nec partus quauntur doloribus, & subito maximum filiorum examen emittunt, è foliis & verbis prolem suam legentes.* Beata nostra Magdalena prouti verè apis fuit, ita quoque virgo patet & mater exitit: *Virgo quidem, quia virginitatem suam intra quadraginta duos annos non quam amisi, illamque fidem qua se in tevela ætate Christo desponsatam eidem obstrinxit, nuquam fecellit aut rupit:* Mater vero, quia pro peccatorum salute orans, innumeros Christo filios progeniuit; ipsosque peccatores ferventissimis orationibus suis

Lib. He-
xam. c. 21.

ab inconstantibus deliciarum voluptatumque humanum viridianibus foliis divelens ore veluti & lingua pulcherrimos fœtus suos ab herbis & frondibus legens produxit. *Quidquid vultum pete.*

Porro pro se à Deo nihil aliud poposcit, quam ut unde sine aliquo admixto solatio pari adversa posset, pars enim amor, prouti S. Bernardus *Serm. 1. in Cau.* ingeniosè notavit, nescit mercedem: *Pars amor non est mercenarius.* Hæcne sibi à Deo postulata gratia ipsi adeo perfectè à Deo fuit concessa, ut quinque annis continuo graviter afflita fuerit febris corporis, quæ continuam in anima patiebatur febrem amoris, cur adoxa et tussis quædam adeo violenta, ut ejus vehementia ruptis non una taortum, sed pluribus in pede te venis, largos evomere saepe debuerit: languoris torrentes, atque ex hoc capite in B. Lurgida quæ parem quoque patiebatur contingui languoris vomitum, à Christo viva Martyr agnita fuerit & declarata. Per remansimum dentum dolorem, ob cujus vehementiam ei omnes serè excedenter dentes, veluti nova quædam Apollonia martyrizabatur in dentibus: nonnumquam cum B. Bartholomæo Apostolo veluti limatissima novacula sentiebat sibi vivæ quasi excoriati pectus: alias cum S. Jacobo Apostolo fullonibus atque martelli caput contundi videntur: Item cum S. Jacobo interciso omnia sibi membra ab invicem divelli credebat, in hoc solo omnibus aliis martyribus erat dissimilis, quod hī teste S. Thoma Aquinate Doctore Angelico, *S. Thom. de 20. Passionis sua tempore tantis erant consolatiō-ri. art. 3.* coelestibus cunivati, ut veluti tormenta sua minimè sentire videntur; Magdalena vero *ad 3.* econtra, prouti à Deo postulata, inter tormenta sui omnis erat solarii spiritualis expers. O genitissimum & invictissimum Magdalena amor, utpote qui inter tot tormenta & accumulatos omni ex parte dolores, nulla prolsus indigebat consolatione, aut ullo ex re aliqua sperata vigore, tametsi id ipsum ei debitis mercedis loco milles deberetur, neque ex tanta spiritus ariditate per dissidentiam vacillans unquam lapsum minabatur aut ruinam; nempe purus amor (inquit S. Bernardus) *de spe vires non sumit, nec tamen difficit in Cauda damnam ferit.* Solus Magdalena amor ei amori, quem nobis in cruce Christus exhibuit similis esse cognoscitur.

15. Nefcio equidnam innuere voluerit S. Paulus Apostolus, quando dicebat: *Adimpleo ea que desunt passionum Christi in carne mea.* Veruūta mea

men sufficit mihi nosse me, Beatam nostram Magdalena perfecte & complete supplicuisse, quidquid dilectissimi Domini sui acerbissimae passioni deerat, cum enim Christus, ut noravit S. Bernardus, minimè contentus se dolorosissima crucis sua tormenta passum esse, eadem millies de novo pati desiderari, prout per verbum illud *sitio*, evidenter indicat, quasi manifestius diceret: *Aliuc plura & majora sitio subire tormenta, Magdalena vero supplevit, quod huic Christi desiderio defuit, siquidem ad sonitum hora sextæ matutinae cujuslibet diei veneris, omnes illos patiebatur dolores, quos Salvator passus fuerat in cruce, nimis dolores quos dilectissimus sponsus sua in carne replicare non poterat, amantisima ejus Sponsa suo in corpore replicabat, idque tanta cum doloris vivacitate, ut meritè sotiores monasterii dubitaverint, dum Magdalena in Christum, an vero Christus transmutatus fuisset in Magdalena. Quidquid vis à me pete.*

16. Quin imo pro peccatorum salute plus patienti cupidissima, a Christo, ut inferni dolores pati possit sibi concedetur, obnixè periit & impetravit: Christus enim ipsam per aliud quinquecentum cuidam lacui immisit, non leonum, sed dæmonum, qui ipsam veluti devoratur, omni hora in speciebus longè horrendissimis, exēcrandas blasphemias evomentes & ululantibus occurrabant, nec ramei ipsa tam trebubatur, videntio tot dæmones ad ipsam torquendam infernum egredi, quam cernendo tot miseris animas in infernum precipitari: plus dolebant lehales iactus, quos peccatores a tot commissis sceleribus suo patiebantur in corde, quam truculentæ futilgationes, quas ipsa à malignis illis spiritibus sua recipiebat in carne: plus torquebatur videndo animam quandam in terram prostratam & raptatam, ex uno peccato devolvi in alterum, quam quando corpus ejus ex altissimis scelis precipitatum totam raptabatur per dominum. *Anima mea conturbavit me proper quadrigas Amazadas; haec autem horribiles quadrigæ, et quarum conspectu Sponsa adeo turbabatur, nihil aliud quam animas peccatrices insuebant, quæ quadrigæ Sathanæ factæ ipsum veluti Dominum in corde suo defuerunt, & Sathanæ imperio obedientes ab eodem per turpissimum scelerum iras ad infernum se deduci permittunt. Qui scilicet, inquit Theodorus, parent imperio diaboli, et tanquam currus illius sunt, aique ab eo gubernantur. O incomparabilis Magdalena Pazziæ Charitas! quæ duntaxat cogitando animam*

quandam tam copioso nec non pretioso Christi sanguine redemptam infernalis Sathanæ factam esse mancipium, non jam dico turbabatur, sed ardentissime ad eum zelo conflagrabat, ut veluti per omnia membra in cineres redacta ex continuis deliquiis deficeret, nimis veluti civis terrena, pro peccatis alienis atroces patiebatur dolores, & veluti indigena coeli, his omnia impetrabat, quæ peteret. *Hinc ibi concessit Christus in celos mittere coloniam.*

17. Porro quod præ omnibus in Magdalena admiror, est ejus inter tot prærogativas, divinisque favores, tanta tamque incomparabilis humilitas, videbis nonnunquam fluviolum quendam ad mare velocissimè currentem, qui in via five per jucundum herbarum viorem, five per eximiam florum, quibus tipæ vestitæ aut margines coronati cernuntur, fragrantiam se impediri aut sustineri minimè hinit, sed velut nobilis quidam peregrinus five viator, qui post longa emensa itinera in patriam revertens solam paternæ domus amphitudinem, ut sensim & paulatim bonis aspirantibus favonijs allequatut suspirans, argue ad mitigandos longi itineris molestias dulci quondam murmure sub lingua cantans, cæterum mutus in silentio iter suum prosecutus. At verò si titulus iste, dum ad eum sollicitè & rapidè progreditur, forte fortuito in magnum quoddam scalam, unde cursus ejus suscitatur, incidat, cum quanta spuma justissimum fuorem suum candide aperit, & cum quam elata voce velesa Viatoriibus, per injectum in sinus ejus lapidem, iter suum impudentibus, despiciunt exiliis acerbè doles, vel supplicabundus pias sibi & auxiliatrices manus, quibus cursus sui obex & medio tollatur porrigi postulat, ut vel sic in sinum & brachia maris recipiendus expedite currete possit, ut semetipsum in eodem totaliter perdat & amittat, unde totum suum esse quod habet receperat. Gloriosa nostra Virgo Magdalena Pazzi quæ à materno sinu velut chrystillinus rutilus vir scaturierat, cum ecce per pietatis opera virtutesque Christianas cursu adeo rapidè atque velocè ad colum properabat, ut illam nec ingentes, quibus paterna domus abundabat, divitiae, nec facili venustas, aut elegancia corporis, nec clarissimus familia sua splendor, neque altissima certatim er oblate sponsalitatem, eam unquam vel ad unicum duntaxat momentum impediens aut motari potuerit, quin charitate prouersus liquefacta in Deum velut vultu maris abyssum expeditè curret. Nunc scipio supra se ipsam reflectens,

Cant. 6.

In hunc
lucum.

nihilum suum clarè cognoscet: nunc maximam se peccatriem existimans in humiliissimas profundissimi inferni vales se reconcedat, mox denique per inauditas frequentesque extases in altissimum se Paradysi verticem efferebat, ad instar aquæ tantudem per gratias sublimesque favores ascendens, quantum per sui ipsius notitiam veramque humilitatem se demiserat. *Descende ut ascendas* dicebat Sanctus Augustinus, quantum

Serm. 21. *de temp.*
qui est pri-
mus de ti-
more Dei
& vera
humilia-
to.

humilitate inclinatur cor ad ima, tantum proficit in excelso. Etenim Sathanas jucundissimo huic fluviolo felicissimum ejus eusum invidens, cunctum per eosdem lapides speravit fistendum esse, quibus se Christo oppugnaret. Ipsam namque tentavit per gulam, quæ præter jejunium alium cibum minimè appercebat. Tentata fuit per superbiam, quæ tanta fuit humilitate prædicta, ut ante telectoriis foras prona in terram prostrata, propriatum noviciarum suarum pedibus se conculcati voluerit. De habitu religioso dimittendo & repetendo seculo tentata fuit, quæ statim seculatena vivum astimare solebat infernum. Tentata fuit de violentia sibi manibus inferendis ut semetipsum occideret, quæ mille sibi vitas exoptavit, ut Christum mille cordibus charitate accensis amare posset. Per duos annos continuos de imputitate incessanter tentata fuit, quæ ne quidem ex nomine nedum ex facie imputitatem agnoscebat. Cumque Magdalene videbatur cursum amorosorum affectuum, quibus ad Deum volabat, à tot Diabolitarum temptationum importunitis lapidibus omnino impedita, diceret aut imaginari sibi nemo potest, quantis cor ejus crepuerit doloribus, quot amaras lachrymas per oculos stillarit, cum adeo flebili murmurante continuo clamando: *Vos ò Cœlum, ò terra invito, adjuvate me, ut vel ipsas quoque petras & saxa planctus hic movere potuistis.* Veruntamen conceptum meum adæquate nondum explicandum asssecutus.

18. Aqua semper deorsum habitur, unde si foras de longè aperturam quandam sibi patulam esse animadverterat, nec herbatum lectorum sibi sternentium molitudo, nec florum ad illam contemplandam se erigentium adulantiumque odorum vocibus ei applaudentium multitudine, nec centeni solis radii, quibus aquæ congenitus color argenteus explicetur & illustratur, efficeret posse, ne in cavernas suas se velocissime recipiatur, seque ut incognita semper degere possit, subitu terram sepiet; Simili modo prorsus humilius sancto Dei timore semper plenus, infernum

demeritis suis proportionatum locum efficeret, suas in Paradysum erigere cogitationes nescit, quin potius mente semper pavida & meticuloſa deorsum se præcipitando in locis horrore terroreque plenis semper degit. *Nec illud diffusat,* inquit S. Bernardus, *quod aqua semper ima præ-* *Serm. 21.* *timor ad ima cogitationem deducit,* & in Dom. *inferioribus immoratur atque loca horrenda pavida poscit,* mente collustrat, juxta illud: *vadam ad portas in Ego.* Hoc totum de nostra B. Magdalena intelligendum esse ex duabus sufficienter demonstrati potest, primò quia cum in legitimo quodam examine se benedictam Aloysii mei animam tanta gloria, qua nulla major esse posse videtur, in cœlo coronatam vidiſſe, cogeretur deponere, dolor quem ex hoc, quod vilissimum nomen suum ita ei videbatur in chartam conciendum, & coram Illustrissimis Dominis magna Rotz Romanæ auditoribus publice legendum esset, concepit, itaq; fuit vehemens, ut per plures dies ipsachlymas & suspitionis totaliter resoluta, nullam porutem consolationem admittere; adeo ardet toti mundo protus incognita semper vivere desiderabat. Secundo contigit, quod eundo per domum, vultus ejus ex attenti prætorum de meritorum & imperfectionum suarum consideratione totaliter rapitur, mortis pallore ex improvviso suffusus fuerit, ipsaque præ nimio horrore obrigescens firmiter stereret: à forribus autem quid ei accidisset interrogata, ex nimio tenore toto corpore tremula, videri sibi, ius respondit, futurum, ut terra ad omnem gressum suum se appetiret & dehisceret, atque ad infernum viam sternet, ut poterit quæ peccatorum suorum minimum pondus portare aut sustinere nullatenus posset. *Aqua semper ima petit,* & *timor ad ima cogitationem deducit.* Nihil eximium facit, qui cum Christianarum virtutum favorumque celestium inops sit, sibi inter ipsi velut Paradyso indigneus vilescit: hæc autem fortunatissima anima, quæ simul cum immensis sanctitatis & gratiarum thesauris, amplas quoque humilitatis possidebat divitias, ex mente S. Bernardi se quandam in terra Phœnicem secutæ estimare potuit. *Rara avis in terris aut sanctitatem non perdere, aut ha-* *in Cam.* *militatem sanctimoniam non excludi.* Vere Beata nostra Magdalena talis Phœnia dici potuit, qui humilitatem innocentia copularit. Ob miram namque ejus innocentiam Deo adeo grata semper fuit, ut suis à Deo precibus cuivis maximo peccatori gratiam & amicitiam Divinam impetrare facilissime posset, & tamen haud secus ac si totus mundi

mundi fuisse maxima peccatrix, sorores suas humillimè rogabat, ut Dei misericordiam & peccatorum suorum remissionem sibi precibus suis à Deo exposcerent, idq; vel quia adeò de propria salute sollicita, suis metitis minimè consideranxiè auxilium & suffragium mendicabat alienum: vel quia se adeò imperfectam esse existimat, ut in mentis alienis non verò in suis spem & fiduciam sibi colloquandam esse cederet; uttūque haud dubie ei ad humiliamenta tantam stimulos addidit, inquit Abbas Glibertus: Anxia

Serm. 45. studios adducit, inquit Abbas Gilbertus: Anxii
in Cant. vota suis esse contenta meritis nesciunt, ideo aliena
precis mendicant suffragia. Perfecta humilitas de-
crescit. Sicut enim dicitur in lumine: Verum enim exim-

*metr. iij. tertij. auctus propositi. V. etiam canticum
15ai. 66. sic
legi: Guar-
tius. Ab-
basjer. 3.
de Assumpti
B.V.*

*et rō, ut quid me alii argumentis iniquicundis fati-
got? Super quem requiescam nisi super humiliam &
quietum? Quod si enim humilis molles ille lectu-
rus est, quo Deus suavitate requiescit, profes-
to. Ad Magdalena de Pazzi humiliam creaturā
dicere oportet, quæ ex tempore uspīam invenit
in terris poterit, siquidem Christus familiariter
cum illo loqueps unicam requiem suam ipsam
appellavit. Uode mitrum non est, Spiritum San-
ctum in die Pentecostes non semel prout super
Sacerdos Apóstolos, sed septimam diversis vici-
bus super illam descendisse & quievisse in ea.*

19. Vultisne Auditores, ut amplius & excellentius quid dicam?

Salomon cuidam amicorum suorum prudenter sua sit, ne se personarum illustrium circulo ingereret, aut magnatibus se jungeret, ne ab ipsorum gloria obscuratus, aut a magnificientia ipsorum plutonium diminutus obscuris quidam inter illos esse videatur pignus, in loco magnorum ne steterit. Salomonem namque hinc et cibis ipsiusnam enquaerat veritatem, vel ipse Luna testabitur. Divinus Moyses Solem & Lunam duo luminaria & ambo magna appellavit: *Facit que Deus duo Luminaria magna.* Mox autem Lunam appellat lumina minus, *luminare minus ut praesertim nocti.* Equidem nulli dubitate licet, quin Luna vere lumina sit valde magnum, verutamen ubi cooperit cum Sole habere confortum, seq; cum eodem in comparationem admittere, ab hujus regni planeta magnifica luce

In hunc
locum l. debilis oculis nostris videatur esse lucerna: Loca-
cap. 24. tafuit Luna in gradu & loco magnorum, inquit
Rupertus Abbas. & qua de seluninare magnum
erat, comparatione ad alterum facta lumina-
minus evadit. Ut igitur laudatus bujus noctis
Beata excellentia & magnitudinem tracto e-
Paoletti Sanctorale.

videntius ostendam, statui hoc vesperi Magdalena Pazziz humilitati aliquam infere violen-
tiam, tamque in circulum quendam honoratissi-
mum, & in quoddam gloriissimum Her-
osum Illustrissimum Collegium extrahere, secu-
rus enim sum, quod ipsa inter omnes hosc tum-
morum sanctitate, tum servituis ad gloriam Dei
praestitis, tum premiis à Domino suo reporta-
tis, inter totius regni Dei Illustrissimos sanctos
constituta, nec ab ipsis um s plaeodore aut gloria,
nec ab eorum inestimabili magnificencia, vel
minimum imminuebat aut obscuranda.

20. Et primò quidem fate dum est, heroicā
prosuis fuisse illam incomparabilis Patriarchæ
S.Benedicti actionem, quando à carnis lasci-
via tentatus, se totaliter deaudatum in subum
quendam praecutis scutibus & spinis obscurum
generose conject: attamen nihil minus Beata
nostra Magdalena præstit, que in simili carnis
insultu constituta, cum ad campos dumetum
que situra egredi non posset, ex eo loco ubi ligata
allervari solebant, spinolas quendam apprehen-
dit fasces, earamque spinis tandem magis pene-
trantibus, quardc sicciores erant mille in carnae
sua fonticulus aperiens, indeque effluentibus
sanguinis sui uulnus infernalem ardorem istum
in unico momento superexit.

21. S. Thomas a Aquino tenet post gloriose superatum, quod ei impudica & lasciva quædam muliercula intentata, bellum, Angelorum manus succinti fuere cingulo casitatis. Beata nostra Magdalena certamē feliciter terminata, longe purioribus Dei Geniticiis eidem gloriose apparet, in aliis candidissimo puritatis vel opulentissime vestita fuit. Salvator noster S. Catharinam V. & Mart. sibi desponsavit, & quidem in evidenter illius sponsitutis figura annulum digito ejus probubum inseruit; Magdalena quoque Salvatoris nostra desponsata fuit, verum factum id est longe meliori gemma mediante, quam sponsus in opulentissima sua Gaza asservarat; digitum namq; ejus pulcherrimo annulo cinxit, quem ex pretiosissimo vulnerati pectoris sui scintio decompedit, ex insigni utique amatus cordis sui particula fabricatum.

22. Catharina item Senensis spinea quadam corona, quam Christus manu sua tenebat, coro nata fuit. Magdalena autem nostra etiam quidam spinacem à Christo coronam accepit, verutamen longe nobiliorum altera, eandem mereret nimis rursum, qua Christi caput redimitum fuit, quæ proinde pretiosissimo magni Dei nostri sanguine veluti

000 inæsti

inæstimabilibus monilibus distincta erat Libet enim ad tempus præiosissimo hoc diademate in capite carere voluit, dummodo eodem dilectissimæ Sponsæ suæ frontem exornare posset. Et quidem ab oranib[us] Scriptorib[us] fortunatis simus semper estimatus est mons Carmelus, eò quod in felici ejus territorio nulla pungentum nascatur spinarum, incomparabiliter astimandus nunc est fortunatior, postquam Christus, Magdalena jam spinis suis coronata Sanctissimas capit[us] sui spinas Carmelo inservit.

23. Postquam invictissimus Christi Martyr Sanctus Ignatius à leonibus & urbis dilaniatus fuit, dulcissimum Iesu nomen in Sancto ejus corde scriptum invenierunt Lectores. Unde mirum non est, quod adeò ardenter pro Christo dilaniati desideraret, qui intus in pectore suo nomen quoddam à Salvatore circumcisio sanguinis & vulnerum pretio comparatum portavit. Nostra autem Beata Magdalena è cœlo submissus est sublimis omnium Theologorum vertex & angustissimus omniū Doctorum Princeps Santos Augustinus, ut in corde ejus virginio aureis sanguinisque litteris Verbum caro factum est exararet, relicto intellectu ejus, quoad hoc mysteriū adeò sublimiter illi strato, ut de eo discutrens haud securus si Cherubinus quidam esset, loqui soleret.

24. In corpore S. Francisci Assisiatis Seraphinus ille incarnatus veluti vivum quoddam sigillum, una cum vulneribus Salvatoris nostri Crucifixi impressus fuit. Id quod erat Beata nostrā modo quodam eminentiori accidit, ipsa namque in anima sua iisdem vulneribus pariter signata fuit, adeò tamen in corpore ejus colluctibus, ut lucidiores esse non possint radii Solis, sive id aciderit, ut nobilissima illa monilia, in longè nobiliori astleraret scrinio, sive ut preciosissimum illum Thesaurum, à rapacibus latronum, id est, laudatorum oculis carnis suæ velo cooperatum custodierit.

25. Denique quid si Christus in tenera infantis cuiusdam specie Sancto Antonio Paduano apparuerit, ut sub hac forma constitutus absque divina Majestatis suæ robore Sancti hujus brachii sele inservere posset; Nostra Beata Magdalena non in una, sed in centenis speciebus variis apparuisse digneatur, scilicet nunc velut infantulus, qualis erat, dum in Ægypto adventa erat; nunc in ea forma, quia in templo inter Doctores inventus fuerat; nunc in specie viti, ad putum Sichar sedentis, & cum muliere

Samatiana sermocinantis; Et quidem hæ species sibi inter omnes quas conspicerat, ob ingenitum zelum, quem in animæ istius salute procuranda referebat, sibi semper est pulchior, ut proinde perierit, ut sibi deinceps in hac eadem forma appeareret. Merito igitur dubitate Mundus poterit, utrum major fuerit magisque intrinseca Magdalena cum Christo familiaritas, à quo tot tantosque extravagantes postulare favores non dubitabat; an vero major fuerit Christi erga Magdalena tenetudo, utpote qui in centenas se figuris transformabat, ceterisq[ue] se speciebus induebat, ut dilecta Sponsa suæ oculis magis magisq[ue] placere posset. Cesset igitur deinceps Salomon Magdalena dicere. In loco magnorum non steteris. Quia cum quovis Sancto quantumvis magnis collata, nequicquā de gloria ejus obfuscatur aut perditur, cum ipsa sola in se referat, & repletæt eleganter illas, quæ in cunctis Ecclesiæ dicitissimis virtutibus unquæ plantata fuerunt, virtutes, ut vel hac ratione tamē elegiūt periceret Beati Carmeli sui perfitemotata.

26. Verum enim veò, Auditores, tempus me video deficere, cum tamen in veritate agnoscere debeam me delicatissima hujus venustissime animæ linearienta adeò rudi minervâ depinxisse, ut vitæ ejus telam, prout à me delineata fuit, eorum oculis vestris me exposuisse, merito evincere debeam. Vos vivam hujus sanctæ Virginis effigiem in vita & moribus religiosorū Fratrum suorum, quos bis coram oculis vestris presentes esse videntis, contemplari poteritis. Illa namque in vultu & oculis relucens modestia in vestitu emiccas paupertas, obseruantia rigor, fraternal concordia, devotus & punctualissimus psallendi modus, ardentissimus ille salutis proximi procurandæ zelus, illa propria perfectionis suæ sollicita cura, tandem sunt magistrali arte moderari penicilli, quibus Deus Beata nostram in Fratrum suorum moribus & vita ad vivum delineavit. Et quænam est virtus illa, Auditores, quam & vos ipsi in illa invente non possitis, dum illam vobis imitaandom volueritis proponere. Ecce enim qui se novaturus andis gravatum, caputque suum canis conspersum esse conspicit, totum se virtutum studio non consecrabat, dum Beataam noctram ab ipsi tenera infanta annis adeò devoram, tebusque spiritualibus addictam fuisse audit. Quis etsi quantumvis nimia negotiorum multitudine occupatissimus, qui se tempus cum Deo conservandi invenire non posse dicere ausit, quando

Magdalena inter manualia opera in ecclasiaptam devore orasse legit: Quis est qui se Deum graviter offendisse intelligens debitam de carne sua per cibilia, per disciplinas, per jejuniis, vindictam non sumat, si Magdalena adeo innocentem, omnisque peccati expertem asperas ad eum penitentias facere videat? Quisnam ex vobis sibi, se pro regni coelorum affectione, nimium labefactare persuadere poterit, videns Beatam nostram tantum a Christo favoribus cumulatam, adeo vehementer, ne dampnatur, metuissit? Qui familiam suam in divina Lege eruditus & docere fastidier, si viderit Magdalena nostram aeterno te-

pore in villam ruralem a parentibus deductam, nullas alias sibi quae si vissi delicias, aut recreaciones, quam ut rudes pueros puellasque paganas, huius rusticanae divina fidei nostra mysteria edocere posset. Quis denique deinceps tepidus aut negligens erit in procuranda salute sua propria, cum Beatam nostram Magdalena adeo fervida & diligentem esse videat, in procuranda salute aliena. Per hanc igitur viam a Christiani, ambulamus, fieri; sine dubio, ut nobis concedatur aeternum Paradisi regnum asequi, Deoque.

Opt. Max. cum Magdalena aeterniter frui, Amen.

SERMO PANEGYRICUS

In laudem

B. M. MAGDALENÆ DE PAZZI.

Habitus ab Admodum Reverendo P. M. P. LAURENTIO
BRANCCACCIO CARMELITANO, Regente studi Theologici in Conventu S. MARIAE de vita Urbis Neapolitanæ
In die festo ejusdem Beatæ Virginis, A N N O 1640.

Veni sponsa mea, requies & stimulus Spiritus mei.

In vita B. M. Magdalene i. p. cap. 14.

Pater aeternus B. Mariam Magdalenam nostram ad hoc sanctitatis prodigium sublimatur, ut illam ostenderet perpetuum quoddam esse divinatum excellentiarum theatrum, stupendissimum divinæ gratiae miraculum, aeternam quandam summi admirandorum dexteræ Dei operum præconem: Denique ut multa paucis eloquar, prodigiosum Omnipotentis brachii Spiritus sancti opus, hisce eam verbis in hujus solemnitatibus vigilia est allocutus: *Veni sponsa mea, requies & stimulus cordis mei.* Et quidem non est necessum, ut causas, cur illam præclaris hinc titulus exornare voluerit, ex aliis capitibus emendemus, cum sola & simplex adducti thematis expostio eas abuas de satis exponat. Sanctissima igitur haec virgo ab ipsomet Deo appellatur *Requies & stimulus Spiritus sancti.* Etsi ipsiusmet Dei requiem dicit indicibilem meritorum excellentiam: Esse increati amoris calcar & stimulum, ineffabilem insinuat sanctitatem. Date Deo requiem, evexit supra omnem, quod humanum est, & cœlum sapit; Deum autem extimulatae divinum est Res divina esse debet in qua insinuetur quietus, plusquam divinum autem decendum est illud, quod inquietissimo amori stimulum addit & calcata. Et qui-

dem si verum est, (est autem verissimum) quoddam nova haec Sybilia in prodigioso quodam octo dierum rapta corpore in terra, quoad anima verò velut civis coelestis in cœlo constata edixit: Si verum est, inquam, quoddam beatissima haec anima in limpidissimo Verbi speculo, per altissimam contemplationem legendu, & vidento potius, quam ore, vel lingua mortali proferendo, de hoc inceato amore dixit, nimirum quoddam simul nobilissimus sit & immobilis, omnibusque in immobili nobilitate infundatur. Item quoddam semper quietus sit, semperque operans: Quodam passibus, semper firma stabilitatis nunquam firmetur. Similiter, quod ubiunque immobilia passus sui pedem semel figit, omnia firmet atque conserue. Et tamen omnia destruet: Denique, quoddam nunquam quiescendo quieteat. Et in metu semper confitetas, semper sit stabilissimus. Si inquam hoc totum, utpote vera, altissimaque ab ipsomet Coeli cathedralico, Verbo scilicet aeterno, huic sancta virgini tradita Theologia, veritati conponet, Beata nostra Magdalena certe est felicissima, quae requies fuit Spiritus sancti, ac propiore spiritum hunc mobilissimum quietavit; nisi enim quietisset, nihil unquam in illa operari potuisse; id quod faciendo quietescit;

Ooo 2 Tan-

Tandem verò sanctissima hæc anima cœlestibus vîstinationibus recipiendis se quovis momento capaciorem, apud eumq; reddens infinitum amo-rem iterum exstimulat, ut immobilitas & mobi-lissimæ bonitatis sua passibus animam ejus in bonis semper stabilièdo, efficiat, ut sicut in prin-cipio dicebam, eandem reddat & constituant in-gens quoddam sanctitatis miraculū, breve quod-dam perfectionis compendium, magnum gratia prodigium, ac denique prodigiolum opus Om-nipotentis brachis Spiritus sancti, prouti vobis perspicue sum demonstratus, si patulas mihi mutuare aures animosque benevolos dignati fueritis.

Veni Sponsa mea, requies & stimulus spiritus mei.

1. Mirabilis admodum est hæc Spiritus san-cti requies, Auditores optimi, ejusq; divinæ ex-cellentiae valde proportionata: Tūc enim Spiritus sanctus requiecerere dicitur, quando gratiæ suæ absq; remora, aut impedimento aliquo dis-fundit, aut quando ineffabilis communicativæ bonitatis sua impetus nulla experitur aggerum obſtacula, quin potius effusa in nos gratiarum suarum, suorumq; divinorum theſaurorum di-luvia plenissimè & liberimè currere & dimana-re ſiquatur. Unde fit quod in facie Litteris, va-ticinante Iſaiā Proph. cap. 1. Divini hic Spiritus in Christo Salvatore nōlō specialiter quiecerere dicitur: (*Requiescit super eum spiritus Domini*) eō quod totus infiniti hujus Oceanus imperius in eū ſe-absq; ullo impedimento ad quæc exonerare po-tuerit, illamq; infinitus gratia cumulauit, adeo, ut hæc in Christo nec crescere poruerint, aut mi-nus, prouti ſuper huic paſtum Doctorum An-gelus Angelice ſcribit: (*Quia non fuit in Christo gra-cia augmentata, nec interrupta per culpam, nec perturbata per pugnam carnis.*) Addit Ruper-tus Abbas, in ſolo Verbo incarnato requieville Spiritum sanctum, eō quod in ipſo ſolo nequa-quam laboret, cum tamen in aliis creaturis ſive homines illæ ſint, ſive Angeli, Omnipotens brachii valorem adhibere debat per operofam gratiam, in illis prius fabricando hospitium quā elargiatur domino, cum enim natura defecuoti-ſint, niſi per Spiritus sancti gratiam stabiliane-ſint, eleventur, & purifcentur, adeo divino hospiti-proportionatum dare nequeunt hospitiū, mul-tò minus ſequuntur. (*In iſis quidem,* inquit Rup-eritus Deus, ſed oportet ut prius ſibimet in illis manſionem parer, & in brachio ſue fortitudini ſupererur, & gratiam conſtruerat, in qua ad requie-cendum nominis ſui gloria dignè collocetur) At verò quia Verbum Incarnatum, verus Deus erat, ac

proinde impeccabile, nullum unquam divino Spiritui attulit, nec adferte potuit laborem, ſed aeternam potius & infinitam requiem. In Aug-lis quidem Deus quiescit, ſed, inquit Ruperus (post laborem & per operofam gratiam) Verbum autem Incarnatum, in quantum Deus, eternali bonitate bonum existens, nulla actione operata qua ei bonitas communicaretur, opus habuit: in quantum verò homo eſt, Deo etiam perfonat-ter, ſeu hypostaticè unitus, nullum etiam Spiri-tus sancto infinitus donis & gratiis eum cumula-re volenti impedimentum attulit, aut adferte potuit, atque idēo perfectam in ipſo ſolo requie habuit. Ita concludit mecum Ruperus (*In iſo solo nibil unquam fuit, quod reficeret ei, ignor-bis unus eſt in quo Deus requievit.*) Verum quidem eſt, quod divinus hic hospes in animabus etiā iustis hospitetur & quietat per gratiam, idque tantò facilis, quanto Christo conformantur perfectius. Unde quisquis divinarum gratiarum imperium copiosius iutta anima ſuſti-num currere ſinit, minisque maris hujus cuius impedit, maiorem perfectioremque divinæ huic bonitati ſummè communicativæ donat requie. Universam hanc Theologiam Divina Sybilla, Beata, in qua Magdalena in calis dicit, ea-denque in admirabili illo per octo dies ſolido continuo raptu retulit, quando subhuiusmodi dicit: *Spiritus hic in quadam Verbi communica-tione & unione firmatur per naturam. Eſt quidem in Angelis quoque firmus, aut hospes, non tam per naturam, ſed per gratiam.* 2. Divinus hic Spiritus nunquam ſe alii creaturae, adeo copioè co-municat, quin ſemper ad praefandam et communica-tionem copiosorem ſuſtromptus, dum eam in crea-tura deprehenderet diſpositionem, qua ad ejus-modi communica-tionem in aliis creature requiri-tur. Eteum cum felicissima Soror noſta Mag-dalena ipſomet aeterni Patris ore, non ſolum re-quires, ſed etiam ſtimulus appelleret Spiritus Sancti, igitur divini hujus Spiritus oportet ſe-gratia nullam unquam fecit reliftentiam, & co-sequenter infinitum illud gratiarum mare nullo obſtaculo aggere impeditum pleno impetu in-ejus animam potuit manare, & hoc quidem modicum eſt, cum etiam velut calcat, & ſtimulus infatigabilis brachii Omnipotens pro majoribus gratiarum incrementis recipiens amphi-tem leſsum, per quem aeternum coelum do-norum flumen liberè curreret, incessanter para-tit, idque propriè eſt requiem, & ſtimulus elle-Spiritus sancti. Hoc fensu S. Cyprianus hujus increati

*In cap. 2.
Gen.*

*Epist. ad
Dom.* increati amoris naturam & inclinationem de-
piogens dixit (*Non enim qui beneficiorum terre-
strium nos est in capessendo munere calisti men-
sura, vel modus est*) neque enim ad immeasam
bonitatem capieenda aliqua debet adhiberi
mensura, neque donator immensus capi potest
in strictis mensurabilis aliquis peccoris con-
tributis : imo vero velut impetuoso flumen
quoddam quod pluvio tempore in solita aqua-
rum copia intumescens proprium lectum im-
moderatè deserit, se quaqua versum exonerat,
vicinos agros inundat, rumpit aggeres, fortia de-
molitur murorum obstatula, profundissimis ra-
dibus fundarae evellit arbores, superbissima
susque degi, evertit aedificia, nec valles duntaxat
adimpler, & quaque planities, verum etiam ip-
sofmet nonnunquam devariae montes communi-
nari videntur: ita (licet adhuc comparatio nici-
mit sit humilius) profluen largiter *Spiritus nulli*, finibus premitur, nec coercentibus claustris in-
tra certa metarum spatiis frangatur, manat jugi-
ter, exuberat afflueret.

3. Et quidem in hac sanctissima Virgine haec
omnia, si unquam in alia, perspicue videntur,
eui non uno duntaxat modo divinus hic com-
municatus est spiritus, verum uni & soli omnes
illæ adhibuit species & formas, quibus divisim
operando in aliis usus est unquam. Septem nam-
que diversis vicibus, diversisque continuis die-
bus mane sub decantata Tertia, variis scilicet
ignis, flummis, columbae, nubecula, venti,
ignearumque linguarum formis induitus, in ip-
hus animam illaplius est *Spiritus sanctus*, digito
velut demonstrans ipsam solam omnes lopeſſu-
enter recepisse gratias, quas alii sancti receperunt
divisim. Et hoc quidem modicum est, siquidem
divinum Patris oraculum, quo Maria Magda-
lena *Spiritus sancti requies* vocatur, & stimulus,
de cuius verificatur donis cœlestibus. Unde
requies & stimulus est *Spiritus sancti* non solum
in quantum ignis, verum etiam ejusdem in quan-
tum flumen, nubes, columba, columna, ven-
tus, aut lingua ignea &c. Stimulus est verè de-
predicatur. O protus, ineffabilis Magdalena
excellens!

4. Verum enim vero, ecquædam esse potest
ignis requies, nihil ardere, flagrare, comburere,
ascendere, denique omne id in se convertere,
dummodo flammatum suarum capaz sit, quic-
quid ei objectetur (*Deus nos fieri ignis consumens
est. Fons virius ignis charitas*) canit Ecclesia.
Igois in quam est, quia amor est; & sicut ignis,

ita quoque amor, ut inquit Diophylos, mobilis
est, incellabilis, acutus, penetratus, servidus, *Dœcœlesti*
infatibilis, inquietus. Et quomodo igitur, *Hierarch.*
ò optime Deus, æterna haec flamma in Mag-
dalena amorum forum incendiorum Spiritus san-
cti esca perpetua, inquietissimam amante, infatia-
bili amatrice, adeo in amore fervente, ut à pe-
ccoris sui incendiis ejus frequenter exarserit
vultus amore, ignis ardorem imitante, utpote
qui eam a vertice capitis usque ad plantam pedis
adeo vehementer accendit, ut in tigidissimis hy-
bernum menis strigibus ad temperanda a-
mantissimi cordis sui incendia opus habuerit
gelidissimum ad ardentes peccatis sui regiorem,
copiosè effusis aquis, nec non ex vestibus & velis
efformatis ventilabris aeris æstum mitigantibus.
Existimo Spiritum sanctum eam in Magdalena
habuisse requiem, quam Levit. c. 6. desiderat,
quando longæ altiori & sublimiori consilio, quā
capere posset stolidus & rudis Hebreus, ignem
in altari suo semper ardere præcepit. (*Ignis in al-
tari meo semper ardebit, quem nutrit Sacerdos
subiecti ligna per singulos dies*) Circa quem locum
Gregorius Magnus dicit: Altare illud de
quo Deus loquitur, nihil esse aliud quam cor no-
strum, amorem autem esse ignem, quem in hoc
altari semper ardere desiderat (*Altare Dei cor no-
strum est, in quo jubetur semper ardere, quia ne-
cessum est ex illo ad Dominum charitatis flammam
semper ascendere.*) Ecquando autem ab his iugis
Locarnaci Seraphici cordis altari amoroſe flam-
mæ ascendere desierunt, cum miraculi loco ha-
beatur ipsam tot inter incendia constituta, non
suffit extinctam? cum item ipsam et se in-
gentes divisi amoris flamas amplius sustinere
non posse viridico suo ore testata fuit.

5. Ceteræ amoris requies amate est; tunc enim
requiescit charicas, cum illiginitis divini amo-
ris aliis ad centrum suum evolare licet. Ideo
Ilias cap. 6. Seraphinos caelites simul firmiter
stare simulque volare consperxit, (*Seraphim sta-
bant super illud*) & mox subiungit (*Duabus vo-
labant*) Ubi S. Bernardus: Nolite mirari, inquit,
nec repugnantes videantur, quia in amore val-
dēlunt uitata. Quoniam enim Seraphinos il-
los evolassit existimat? In aëra forsitan? Ne-
quaque, sed in objectum a se amatum. Ignis
quoadusque flaminam volat, volando quietatur,
& quietendo volat, nam requiescere illi idem
est quod veſare, & volare idem, quod requie-
cere. (Quo enim Seraphim volant, nisi in eum cu-
jus ardent amore? vide flaminam quasi volan-
tem,

*25. Mor.
cap. 7.*

*Ser. 4. de
verb.
Isaæ.*

tem, & stantem simul, nec miraberis, jam Seraphim
stantes volare stare volantes.) Atque ideo sponso
non sufficiebat alia addidisse amori, nisi casdem
quoque dedisset igneas. Unde ubi nos Cant. 8.
legimus: {Lampadesignis} alii legunt: {Ala ejus,
ale ignis.) Ala ignis est amor; ala quidem quia in
armatum semper excolli; objectum, ignita autem
simil est, quia ardendo volat, & ardet volando,
nullam ospiam nisi in solo ardore requiem in-
veniens. Agedam igitur mecum, o Auditores,
obstupescite; Seraphini nequam de amoto-
ris suis lamentantur incendiis, qui potius se in-
creati ignis praesentia, veluti gelido frigore, rigi-
dos exsilitantes, vultus suos reverentia causa
contegunt (duabus velabant faciem) & tamen
hac virguncula plus quam seraphica, inter rot
incendia vivere non valens, amotose querulatur
dicens (cur tantum mihi largiri amorem, o Deus!)
arque infallibilis notas ineffabilis amoris Dei
sui in semetipsa conspicens, Divinam Maj-
estatem amore dicebat insanam (te, o mi Iesu pre
amore insanire dico, o semper dicam). verbis illis
se ab amorosa amentia magis insanam esse de-
monstrans.

6. Justi voluminis, ne dicam brevis discursus
terminos excederem, si in hoc mare me vellem
submergere, solas in suundo aut declarando hu-
jus plusquam Seraphici amoris in Madalena no-
stra notas arque specimina Haec enim perspicu-
satis produnt, oratio ejus perpetua, in maximis
quos ulla unquam creatura pati posset, doloribus
arque æternis sustinendis fortitudo, animique
generofitas miraculosa, voluntaria quoque ejus
& incredibilis pœnitentia, admirabilis & stu-
penda illius cum divina voluntate conformitas,
infatibilis pro honore Dei majora semper opera
praestandi cupiditas, quorum aliorumque simili-
um specimen plena sunt de ea conscripta
volumina. Quando igitur amorofa charitatis
flamme adeo totaliter Seraphicum ejus devo-
rare pectus, meritò gloria nostra Magdale-
na requies esse dicitur divini amoris.

7. Fuit autem Maria Magdalena requies Spi-
ritus sancti modo quodam eminentiori, nobis-
lioni, magisque sublimi. Etenim maiorem aman-
tis alicuius requiem nemo sibi imaginari poter-
it, quam sit illa quæ ex objecti amati unione
recipitur; Et quidem si allet possibile, quod ul-
tra unionem affectivam, quæ dicit ipsumsum
essentialiter amorem, corda quoque sanitium
realiter uniti possent, inde maxima quam amor
unquam habere possit, requies oritur. O ne-

gotium proflus ineffabile, id quod creatura fac-
re non potuit, Omnipotens amor facere preva-
lit, prout in hoc divinarum gratiarum theatro,
beata Magdalena perspicue videtur, ut pote cui
Christus Salvator noster pretiosissimum largitus
est ipsiusmet cordis sui donarium (collocato cor apud
meum in anima bona mea.) Unde Pater xri
nus cor Filii in Magdalena pectori cœlens ei-
dem dixit: (Sponsa Verbi mei, quidquid uia ame-
pete) quasi diceret, eo ipso quo co i Verbi mei pos-
sides, jure mentissimo cœlum ipsum consequen-
ter tuum est, tua est terra, tua sunt omnes gratiæ
& dona, tua denique sunt omnia, siquidem æ-
ternus Filius meus omnium est Dominus, qui
cor suum tibi dando, tibi largitus est omnia quo
codem argumento quondam utebatur Ap. ho-
rus dicens (quomodo non omnia cum illo nobis do-
navit?) Veruntamen relinquamus illud, & ad
alia properemus

8. Etenim quis vestrum est, o Auditores, qui
perspicue non videat, qualiter Spiritus sanctus
perfectam habuerit in Magdalena requiem, ut
pote quæ id est assecuta, ad quod nullus aliis in-
terior amares potuit pertingere, nimis, ut ip-
summet cor Divinum in pectoris sui penetralia
veretur collocatum. Porro de Magno Patriarcha
nostro Elia, qui pater fuit spiritualis mago
hujus filiæ, ob exaduentem in pectori ejus di-
vini honoris zelum, sanctus Epiphanius scribit,
eum à parentibus suis prorsquam in hunc mun-
dum nascetur, visum esse ab ipsiusmet Angelis
ardentibus flamnis frequenter fuisse patum.
(Flammam ignis cibi loco ministrabant.) Quid
igitur de hujus magni Patris spirituali filia
dicemus? Profectò si cor Christi quis est, ita
enim illud à sponsa vocatur, (media charitate Cant.
constravit) ubialia legunt (Medium ejus combi-
sum) Medium, id est, cor, totaliter est amore
combustum, sequitur evidenter ipsam in meru-
conversam esse ignem divinum. Etenim Ser-
aphini cor Christi non habent, & tamen per so-
lam propinquitatem quam ad Deum, ignem il-
lum infinitum sortiti sunt, adeo semper ardent,
ut ab amoroso, quo flagrant incendio, Seraphini,
id est, ardentes, accendi, vel accedentes appelle-
rentur. Veruntamen igitur hi spiritus in compa-
ratione ad Magdalenan, tametsi ipsissimi sint
Seraphini, frigidi, immo gelidi dicendi sunt, hec
namq; non solū est igni divino vicinissima, ve-
rum eundemmet divinum ignem cordis loco in
pectore suo possidet. Porro cor primum est vite
nostræ principium, estque illud, unde omnia re-
liqua

Pqua corporis nostri membra vivificantur, ac
roinde primus, humanæque naturæ author
demmet in media pectoris regione collocavit,
ut omnibus aliis membris abinde vitam, elicet, &
calorem influeret. Ab hoc vita fonte, spirituum
vitalium officina, & caloris naturalis thesaurario
non solum derivatur oculorum vivacitas, ver-
nans in genis coloris venutas, morus gratiositas;
neque solum ipsi, tanquam Regi omnes
sensus, & potentiae præstant servitius homag-
gium, utpote qui per oculos videt, sentit perta-
ctum, audie per auditum, per gustum sapores
discerit, & degustat, olfacit per narres, ore rideat,
loquitur lingua, manus donat, pedibus ambu-
lat, & demum in omnes motus ipsum moveatur,
non solum inquam hoc quod ipsum reperitur,
verum etiam ipsum cor veluti supremum Mon-
archam & primum mobile omnes affectus huma-
ni recipiunt, cunctaque ad ejus motum ser-
vata proportione moveantur. Dum cor dilataratur
atque expanditur, mox tuto corpore ingens ju-
bilis se prodit atque lætitia: si restringatur, tri-
stitia nascitur & melancholia: si refrigeretur, si
morem parit, si ascendatur, furorem gignit: De-
niique quia cor propria est sedes amoris, si illud
illis amoris flammis immoretur, mox ab hoc igne
interno stigmata inoruntur amoris omnibus
verbis, operibus, & cogitationibus. Cum igitur
B. Magdalena ignem divinum in se contineat loco
cordis, quid miru si verba ejus ignea fuerint,
ipsa de divino amore semper loquente, si igneæ
fuerint cogitationes ipsius de divino sempera-
more cogitantur: si ejus etiam actiones igneæ
fuerint, quas seraphice semper elicerebant: denique
si ignea facient omnia corporis membra, pe-
ctus, sinus, vultus, manus, & totum corpus, quod
proinde ad immensum amoris sui flammam miti-
gandas aquis frigidisimis saepè immergetur: I-
dem propositus (ut sanctus Gregorius Nyssenus in
cap. 8. Cant. dicit) eveniat neculum est, quando
in pectore & corde flammæ ardentes divini amoris:
(Omnia sigillata vita studia, tanquam ali-
cujus corporis membra servent spiritu, qui ex
corde permeat, nulla iniquitate, nulloque mem-
bro corporis refrigerante charitatem.) Etenim
cogitationes, verba, & opera sunt veluti membra
animæ, atque idem omnia hæc in Magdalena at-
dant, qui ipsummet armoris divini ardorem
cordis loco habet. Verum enim vero tametsi ha-
etenus dicta sublimissima in se continent Mag-
dalena, et elegia, attamen, res ineffabilis, beatæ
Magdalene se gratissimam esse incretae amoris

requiem minimè sufficit, nisi insuper velut cal-
cat & stimulus eundem urgeat, & extimulet ad
majora incendia ardoris; neque enim frustra ab
æternæ Patre *spiritus* sui *regues* appellatur &
stimulus. Altiores in sublimi flammas vibrare,
ne ipsi quidem Seraphini poterant. Aliquid
hujus experiamur specimen & probam. Beata
quondam in sublimi quodam mentis excessu di-
lecto suo dicebat: (Quod si, ô amor, locum in
quo requiescere possis nullibi invenias, totū te in
me recipi, quæ ad hoc omniede connitar, ut
totum in me possum recipere) O ardoris astus, i-
mō ausus plusquam Seraphicus. Ergone immensus
ille amoris Oceanus, qui omnia Beatorum
corda inundando adimpleret, & tamen in suā im-
mensitate manet incomprehensus in arctum
Magdalena pectusculum se exonerabit? Illeque
ignis infortius, qui totam coeli curiam externaliter
inflammatur, in angusto beatæ coiudam vir-
gunculæ sinu recludetur? Porro Magdalena, ut-
pote illuminatissima, optimè quidem novet,
quod insati amoris incendium non nisi finito
modo capax esse posset, attamen, quia cor Christi
in pectore suo cerebat, cor illud nobilissimum
ausus adeo generosus & nobilis; adeoque su-
blimes pectori suo suggerebat spiritus, & cogi-
tationes, ut vel inde cognosci possit verum esse,
quod inquit Chrysologus: *Amor non recipit de
impossibilitate solatum*. Magdalena igitur ex
possessione cordis Christi jam quasi Divina redi-
cta sponso suo audacter dicat, & generosè:
Quod si, ô increate amor, in Angelis aut Seraphi-
nis nullam invenias perfectam requiem, mihi, ut existimo, pectus est, mihi cor est ad te re-
cipiendum capax satis & sufficiens. Sagittæ tuæ
in me vibratæ non ejaculabuntur frustra, nec
vacuæ redibunt. Nec sane vana erant ejus de-
sideria, utpote qua inaudita octo diebus inte-
gris continuata vasis, octavo die Spiritum fan-
tum vidit immensum præter morem divitius
onustum, qui mutatis ab Angelicis hierar-
chis monilibus pretiolissimis, acceptisque ab
aliis duabus personis divinis sublimissimis do-
nis, in Magdalena non fabulosam sed veram
formaturus Pandoram, defusus illam semicrip-
so modo quadam ineffabiliter plevit, uide
dicere minimè dubitavit (Spiritus ille cor meum
ingressus cum omni donorum suorum plenitudine
advent) O valissimum cor quod certè aliud,
quam cor Christi esse non potuit. Hunc a-
morem, hunc igitur Gilbertus Abbas descri-
psit, quando dixit, quod amor non capiat se-
ipsum,

*Serm 19.
in Cant.*

*P. 3. vita.
Die 8.*

Nyssen. in
cap. 8.
Cant.

ipsum semetipsum superexcedat, dumque omnem transcendit ordinem, atque measuram, adeo est insatiables, ut imministratis cupidus, ipsummet immensum esse, imitata & emulata affectet: *Amor exsiccatur seipsum non capit, superfuit sibi, imminitatem emulatur, dum metam nescit affectu ponere.* Immensas B. Magdalena flammam melius describere non poterat, ejus, inquam; Magdalena, que increat amoris, qui ipsissimum est ignis, requies est & stimulus.

¶ Verum enim verò gloria nostra Magdalena Spiritus S. requies in quaum futura fuisset, si solum Deum dilesisset, sumque plusquam Seraphicum amorem etiam non extendisset versus proximum, siquidem potentissima hæc virtus omnia Regna (charitas inquam) utrumque objectum respiciat, sitque amor proximi propter Deum dilecti ab amore Dei adeò inseparabilis, ut dilectus Christi discipulus proinde pleno ore mendacem esse dixerit eum, qui se Deum amare gloriaret, nec tamen non quidem æqualiter sed proportione servata suum duxerit proximum. Ac proinde valde notandum est, quod non in sola ignis specie: verum etiam sub forma linguarum ignearum. B. nostra Magdalena communicatus sit Spiritus S. ut per hoc clare insinuaretur, quod fuit Divinus ille spiritus Apostolis in hac specie apparet eisdem in animarum salute promovenda. Dei cooperatores fecit & conjectavit; apparuerunt illi dispersi lingue tanquam ignis, ita quoque danus esset idem divinus spiritus B. Mariae Magdalena, ut pote quæ etiam requies est, & stimulus Spiritus S. in amore fratris. Tota B. Magdalena vita ferventissimis fraternali charitatis actibus mitre est adornata, ita namque ipsam hæc charitas proximi devorarat, ut tandem veridico ore suo tæpe vocari limam cordis sui consummatricem. Hanc ejus charitatem adeò formidavit ipse in Infernum, ut cum pessimi Dæmones sanctam hanc animam aliquato tempore torturis contra fidem temptationibus fortuit infallentes, nec tamen eos multis licet industris adhibitis, coercere valerent, tandem quodam ferventissimæ charitatis actu erga omnes credentium animas olicito eisdem prostris dissiparit, & in Infernum secedere compulerit, attamen hoc veluti nihil est. Sancta namque Magdalena iu hujus virtutis exercitu confucta sanctitatis terminos longè superexcessit, ardores Apostolicos, non tantum imitata, sed potius plurimum supergrefsa. Ab non veluti Herculea amoris Apostolici

columna in Paulo fuit, propriam vitam pro proximorum salute impendi generosum ignorare desiderium? Desiderantes vos cupide volebatis ir ad eum non solum Evangelium Domini & animas nostras. 1. Thessal. 1. At verò hic actus natus erat ex iis, quos Magdalena ordinariè solebat edere, acque ideo ipsa plus ultra contendens, se penumero a Deo postulabat, ut sibi soli invenientur omnes poenæ, dolores, atque tormenta peccatoribus debita, ut hac ratione eis condonarentur sua peccata. Numquid prodigiose in apostolo fuerunt vehementissime illæ chaitis flammæ, quibus super ipsos se exultit Seraphicus spiritus, quando pro aliquanto tempore le à Christo divelli minimè curabat, dummodo exinde proximorum suorum aliquis suam vacillare salutem posset? *Cupiebam ego ipse anathema esse à Christo pro fratribus meis.* Rom. 9. Verum ò plus quam seraphicam Magdalenam noctram, quæ in hisce flammis semper vixit, & incesanter exsistit. Etenim in quodam mentis excelsu pro uisus duntaxat animæ salute comparanda ipsummet sibi Infernum eligere non dubitavit, dummodo is ei cum hac concederet pacta conditione, ut in eo non odisset Deum, sed potius ardenter diligenter, quando autem id ipsum pro uoto suo subito non impetrabat, pia fuit ipsius carnis frumenta carnem suam molestis adurebat urtici, ardentibus certe stillantibus gurgulis perplacabat, macerabat aspermis cilicis, crudelibus flagris integris se noctibus lacerabat, ferreis se accingebat catenis, clavisque præacutis fodicabat, ferreis deinde forcipibus innocens suum convellebat, scindebatque corpusculum, non quidem ut per hac tormenta pro propriis satisficeret culpis, quales nunquam, ne levissimas quidem commiserat; sed ut coram Deo pro peccatis lucretialis. Quies importuna oratione facta animarum salutem tali tantoque cum ardore a Deo posset, ut statueret firmiter ab orationis loco donec postulata impetrasset, nequam recedere, semper peccatorum animas cum infinito cordis sui jubilo ad Deum conversas, veluti certissimum praeservidatum precium suarum fractum sibi datum esse latæ conspiciebat. Verum & hoc patrum est, namque divina flamma in ipsa cousque se exulerunt, ut incomparabilis zelus illius partem habere menerit, quocum unigenitus Dei Filius animarum salutem zelosissime prosequens semetipsum, divinamque vitam suam pro eisdem in sacratissimo crucis ligno expoluit. Id quod de semetipsa testata fuit, quando in admira-

randā quadam exāsi dixit: *Collocavit me verbum in desiderio, quod ipse habuit in humanitate sua.* O res ineffabilis. Ecce enim hoc Christi zelo amicta, ejulmet veibæ sed usurpans, & ob amoris fraterni excessum animatum salutem vehementer anhe-lans dicebat: *Desiderium animarum tuarum comedime.* Nuquid hoc vere est requiem date? Deo? Utique. Etenim nunc verum esse perspicue cognoscetis, quod S. inquit Ambrosius, nimirum, Deum creato homine requievisce, eò quod jam creaturam aliquam sibi haberet præsentem, cui peccata sua sepius posset dimittere. *Requiescit habens eius peccata dimitteret.* Cum igitur B. Magdalena tantæ peccatorum multitudini per ignitas orationes, prodigiosaque pœnitentias suas efficax fuerit æternæ salutis instrumentum, torque ad Christum adduxerit animas, merito ipsiusmæ Dei appellari requies debet. Verum enimvero tametsi haec longè sint excellentissima, nondum tamen in supremo culmine sumus; Ipsa enim non solum requies, sed & similitudinæ fuit Spiritus sancti, quando in raptu quodam posita dilecto sposo suo dixit, se gloriam in cælis sibi præparatam nequam velle, nisi simul etiam multas animas pro quibus ferventissime orabat, sibi concederet, utpote que patata promptaque esset ad mortem totidem vicibus appetendam, quod per ipsam animæ æterna esset salute donandæ. Cui quidem petitione Deus à tam ardenti sponsa sua zelo stimulatus acquievit, plurimas ex quovis hominum statu animas ei indulgendo, dum ipsa interea ad sustinendas molestissime ariditatis spiritualis internæ pœnas parata, sæpius exclamare coacta fuit: *Dolore inferni circumdederunt me.* Etiennam jam dudum quidem legeram, charitatem stimulaticem esse, id enim sanctus facet ut Apostolus, dicens: *Charitas Christi urget nos: quod autem in Magdalena cum stupore videmus, est quod charitatem sua ipsummet Deum extimulet, & urgeat, utpote in creati amoris pefecta requies, & stimulus.*

2. Cor. 5. 10. Adhæc datus quoque est Magdalena spiritus sanctus sub symbolo fluminis, sub qua etiam specie illum Ecclesiæ promiserat Christus dicens: *Flumina de ventre ejus fluunt aqua viva, hoc autem dicebat de spiritu.* Joan. 7. Etenim divinus hic spiritus rameti ignis sit, flumen tamen pariter & aqua appellatur, propter effectum mundandi & purgandi quem causat, & quia tali cordis munditus & puritate mediante pectus, & animam ad eum fere modum in cælum attollit, quo aqua eo sublimius ascendet & erigitur, quantum altior fons est, unde de- loan. 4. rivatur. Unde Christus dicit: *Qui biberit ex aqua, Paletti Sanctorale.*

quam ego dabo ei, fiet in eō fons aquæ salientis in vi-tam aeternam. Id quod glorioſus noster Ecclesiæ Doctoř Cyriillus explicans dicit: *Ad solum Deum In c. 7. inueniētum humanam anhelo spiritu fitientem reddit.* Iean. Cormundum, ut inquit S. Marcus Eremita, est, quod se ab omnibus creaturatum speciebus exinan-tiens ad recipienda sublimes spiritus sancti im-preſſiones proruptum semper se exhibet: (Cor mundum est, quod exhibet Deo memoriam omni specie vacuam, paratum iſo signari solis ipsius ty-pis.) Corrale ipsomet haud dubie ex celo sublimius, non solum est, ut ait Macharius, *Spiritus sancti domus, & requies, verum insuper superbissimus ipsiusmæ Dei thronus & regia, in modo vastum quodam regnum.* (Rex Christus, inquit Macharius, venit illuc, ut ibi requiescat, habitet, inambulet, regnumque suum collocet.) In modo sanctus Marcus citatus insuper addit, quod cor mundum extimari debet verus Dei mundus, utpote quod illo cuius mundus solum nomen obtinet, incon-parabiliter dignior, atque divinior. *Eſſicitur Dei mundus.* Porro divinus hic spiritus hujus venuſatis & nitoris adeo est cupidus, ut ipsi minimè ſufficiat ejusmodi cor veluti ſedem, thronum, pa-latiū, thalamum, & mundum sibi vendicasse, niſi etiam ejusmodi animam strictoři quodam vi-culo ſibi copulans adoptet in ſponsam. Unde S. Anatalius Sinaita ait: *Omne cor mundum uni-1. Tom. tum Deo verbo jam ſunt duo in una carne.* Etenim Bibl. Auditores, quod cordis puritatem aliaſque prodigiolas virtutes attinet, de iis nunquam tantum sancti Doctores potuerunt ſcribere, quantum Magdalena in facto ipso & vera praxi conceſſum est ex-periri. Modicum de ejus puritate dixeris, si illam ab omnibus speciebus creatis vacuam esse pronun-tiaveris, niſi illam ex celeſtium impressionum adeo plenam fuſſe affirmaris, ut in ipsa veluti ſimpliciō, immoto, & imperturbato fonte ipsiflamma ef-figiata fuetur puritas divina. Nemimum quidem verbum effata eft alio, quam folius divini amoris morivo, prolatum. O puritas ineffabilis! Nulli unquam creature vel leviflima affectione ad-hæſit. O puritas humana virtutis terminos longe excedens, Angelicæ autem puritatis proxima-æmula! Nullum unquam in ſe vel minimo tem-poris ſpatio gaudium, delectationem, aut compla-centiam, præterquam in ſolo Deo ſenſit. O Di-vina puritatis miraculum. Ac proinde cum cor mundum verus quidam Dei thronus, thalamus, pa-latiū, regnum, in modo mundus aliquis eſſe confeatur, quiſ beatam Magdalenanam cuius sanctissimum cor divina fuit puritate prædictum, requiem fuſſe ne-gabit

Marc.
Eren.
36. vet.
PP. To.
5.
Mach.
Sea. ho.
15. To. 2
Bibl.
vet. PP.

gabit Spiritus sancti? Imò beatæ Magdalena puritas quidam fuit in creaturæ puritatis stimulus, utpote, quæ ejus mira pulchritudine capta eandem sibi annulo quodam aureo despontavit, casto huic, felicissimoque sponsalitio assistentibus ardenterissimis cælorum Seraphinis, sancto videlicet Augustino & Catharina Senensi. Enim verò ad quem herocum gradum in B. Magdalena hæc cordis puritas se extulerit, non solum ex coelesti illa visione evidenter cognosci potest, in qua præsente serenissima Angelorum Regina Virgine Maria ab ipsomet verbo incarnato candidissimâ veste visa est amicizie, verum longè clarius in rigoroso illo examine videtur, quod in quodam mentis excessu, coram ipsam peritute increata, in cuius oculis ne ipsi quidem mundi sunt cæli, constituta de omnibus cogitationibus & operibus suis exactissime instituit. In hoc namque examine ipsi quoque solum imaginati defectus cum ejus operibus purissimis de puritate contendebant. In eodem se veluti de enormi quadam culpa commissa accusabat, eo quod se ad Divinas laudes decantandas recipiens, voces suas cum coelestis Paradisi Cantoribus non coniunxisset. In eodem denique examine velut scelus ingens deplangebat, quod ad confessionem sacramentalem accedens potiori cura ad animas suæ quietem, quam ad debitam Deo pro tali beneficio gratiarum actionem persolvendam anhelaret. O nix quovis Angelico candore candidior! ò cor purissimum! ò ineffabilis puritas! etenim quod si verum est quod in Philosophia edocentur, scilicet eum, qui in pectore homini latet, cordis calorem suam causam esse, cui homo erecto in cælos capite incedat, mirum nequaquam erit, quod B. Magdalena, quæ in pectore suo ipsummet eorū Christi ferebat, in sanctissimi cordis sui puritate ad sublimes adē gradus evecta fuerit. Porro Davidi Prophetæ hæc nondum gratia obtigerat, ut cor Dei possideret, sed hoc solum ipsi elogium, quod vir effet secundum cor Dei, attribuebatur, & tamen quia sanctus, & iustus existens. Deum consequenter in corde suo ferebat, ex hoc solum veluti graves defectus in se accusabat, qui revera defectus non erant. Modicam ex regia Saulis veste præcidat laciniam, id que non ut ei noceret, sed potius ut evidens quodam proni in ipsum animi sincerissime affectus quo irreconcilabilem iniuriam suum proficeretur, ederet testimonium, & tamen ecce subiudicior ei palpitar. Unde ubi nostra Vulgata legit: *Pecussit cor suum David.*, Septuaginta majori cum energiâ vertunt: *Pecussit cor eum, & ex Hebreo: Pecussit cor Davideum.* Ubi notandum est, quod

cor Davidem pecussisse, non vero cor à Davide percussum esse dicatur, ut insinuetur, quod enim qui Deum in corde suo habet, omnis actio, quæ in le non continet aliquod heroicæ sanctitatis religium, defectibus latere videatur. Quid igitur de eo, qui ipsomet Dei corde verè donatus est, dicendum esse censebimus? Neutiquam ergo B. Magdalena divini fluminis Spiritus sancti requiem & stinum fuisse, dubitate licet.

ii. Idem quoque Divinus spiritus beatæ nostræ sub specie venti, sub qua etiam hisce diebus sanctissimo Apostolorum collegio apparet, infusus fuit. Quod si autem à S. Augustino causam, cui divinus ille spiritus super discipulos in qualitate venti renierit, exquisiteritis, ipse id factum esse respondebit, ut per hoc insinueret, quod imperfectorum, & peccatorum paleis, velut furiosus quidam ventus, ab Apostolicis peccoribus abacturus esset: *Aer nali palea corda mundabat*; siquidem divinos hic hospes semper ipso teste in corde peccatis affectum habitat, aut requiescit: *Non habitabit in corpore subditio peccatis.* Imò quādā majori cum abundatiâ aliqui communicatur Spiritus S. tardus vehementius à corde hominis ministrus quisque pellit defectus, prout testatur melliflous Bernardus cum dicit: *Hanc sollicitudinem non facit nisi spiritus sanctus, qui nec minimam paleam intra corda, quod tam possidet habitaculum patitur residere, sed statimq[ue] domus subtilissima circumpestante excutit.* Iusti sunt veluti tenthina quādam Divina Majestatis specula. Unde in Epist. 2. ad Corintib. cap. 3. ubi nos legimus: *Nos autem gloriam Domini speculantes.* In Gazo legitur: *Nos speculū vicem gerimus.* Speculum autem, uti nostis, solo anhectu maculatur, ac proinde mirum non est, quod cor nostrum quivis novus commaculet. Unde S. Bernardus dicebat: *Sicut purum cor, ut nihil morari intra se patiatur mali, nec modicum quidem offendiculum tolerabile reputet.* Verum hoc beatæ nostræ Magdalena nimis modicum & humile visum est esse, id eoque longe alius ascendit, utpote quæ non solum baptismalem suam innocentiam integrum atque intactam conservavit; verum etiam peccatum, quod animam inquit, adē abhorruit, ut quicunque peccatum nominari audiret, tantò mox fuerit honore correpta, ut continere se minime posuerit, quin veluti ad terribilem cuiusdam mortis aspectum alcum exalarmaret; tantum erat in ea peccati odium! Verè igitur in beatissima Magdalena anima requevit Spiritus sanctus, utpote qui sicut à solo peccato intellexit & turbatur, ita in innocencia cordis suaviter quiescit, & deliciatur. Unde S. Cyrilus optimus è propo-

propositum nostrum loquitur, cum dicit, quod homine peccante Deus suam, qua in homine gaudebat, amittat quietem: *Non invenit in hominibus requiem Spiritus S. contra vero postquam Christus Salvator noster perditam a nobis Dei gratiam, nobis denudo promeruit & restituit, spiritus quoque sanctus priuilegia sua quieti denudo relikutus fuit: Fecit ut deinceps in nobis requieceret, ac in cedentium mentibus cum voluntate habaret.* O quam jucunda & delectabilis Spiritus S. requies fuit Magdalena nostra gloriosissima, quae solum peccati nomen inaudiens linquebatur animo. Verum hoc parum est, siquidem ipsa quoque Divini amoris, in quantum ventus est, urgentissimus stimulus fuit; Purissimum etenim hujus sancte obtutus in obdutatum aliquem peccatorem directus, eum post se effectum relinquens, utis primo quidem in semetipso confusus, demam vero compunctus, culpaque proprias cordialis dolore detestans divinum spiritum, ut corda illa, quae ante inimici infernalis miserabile erant hospitium, in divinum sibi habitaculum consecraret, efficaciter extimulat. Etenim hoc est Spiritus S. non tantum in corde & pectore, sed & in oculis habere, & circumferre, eundemque ut delitosum sibi creaturatum suorum cordibus faciat triclinium extimulare. Unde coelestis sponsus sponse sua venustatem & pulchritudinem dilaudans, dixit: *Oculi rui columbarum,* Cant. 1. id est, a Gregor. Nyssenus exponit: *Quoniam sponsum naber in oculis, q.d. sponsum suum in columba specie symbolizatum in oculi suis defebat.* Eximia profectio S. Magdalena nostra laus est, quod hominum impiorum corda solis purissimis oculorum suorum obtutibus Deo consecrare potuerit. Merito igitur hoc sibi vindicar preconium, quod requies & stimulus sit Spiritus sancti.

12. Adhuc Spiritus S. quinta vice huic sanctiss. Virginis communicatus, super cam in vera nobis specie comparuit, quae ob levitatem suam, sublimemque quem obtinet locum Angelice virginitatis uiratissimum est symbolum. Unde Iasias de ineffabili Incarnationis mysterio loquens, inquit: *Ascendet Dominus super nubem le vemi abi S. Hieronymus per nubem levem sanctissimam intelligit virginem, nullo pondere gravatam conjungi.* Etenim quod castitas, & virginitas quies, & triclinium sit Spiritus S. in sacrificiis clarum est, & perspicuum. Sicut enim Deus universum humanum genus horrenda carnalitatis spurcitur defacit, cum esse videns dixit: *Non permanebit spiritus meus in homine, quia caro est;* ita S. Zeno de delitosissimo Dei paradise dulcissimaque ejus requie loquens, dicit: *Requiescit libenter;* utique in hoc B. Magdalene nostrae corde dulcissime requievit, ut pro eius virginitas heroicis planè, imò divina exxit, quippe quæ eidem non solum ab inclyta virginum Regina Maria sub candidissimi veli cælitus allati symbolo communicata fuit, verum etiam in omnem inordinatum catnis seorsum penitus adeo excinxit, ut post reportatum singularem ab impuro spiritu superato triumphum, ne

Lib. de
Trin.

Nyssen.
hom. 4.

Gen. 6.

P pp 2 primus

primus quidem motus virginitati contrarios deinceps unquam percenserit. Id quod omnino sufficeret, ut delitosus quidam Spiritus sancti paradisus, nescio requies censeri posset. At vero fuit insuper efficacissimus quidam Spiritus divini stimulus, siquidem earo ejus fragrantissimum quandam suauissimumque spirabat odorem, quem sanctimoniales puritatis odorem appellare solebant, atque ex oculis coelestis candoris purissimos radios vibrans, quas intuebatur perlitas ad puritatis desideria accendebat, causabatque cogitationes puras, & castas in iis, quos aspiceret, quod est genus quoddam puritatis Angelicum, in domum divinum. O immortalis Magdalena virginitas! Dum mortua beatæ nostræ cadaveris Ecclesia super feretro quodam publicè esset expolitum, universa è civitas Florentina turmatim confluxit, ut sacro sanctum corpus illud, quod templum quoddam fuerat Spiritus sancti, debita veneratione prosequerentur. Huic autem turbæ se quoque inter reliquos impurus quidam, & lascivius innescuit juvenis. O miraculum inauditum! hunc purissima virgo aversata, faciem suam in adversam partem convertit, ne ab impuris posset oculis conspicere; quo stupeendo miraculo juvenis ille perterritus, intra semet ipsum confusus est intime- que compunctus, quantumque haec tenuis virginæ puritatis hostis fuerat & insidiator, tantò deinceps ejusdem Angelicæ virtutis factus est amator & cultor ardenter. Vivit igitur etiamnum in dudum defuncto corpore divina B. Magdalena honestas, sa- Etaque est prodigiosa ejus virginitas efficacissima stimulatrix Spiritus S. utpote qui mediante eo qui ex membris jam mortuis etiamnum spirabat vi- vo & miraculoso puritatis sensu cor illud incole- re cœpit, quod antea impurissimorum spirituum horrenda mansio erat. 14. Post ob adeo miraculosa corporis, mentis, & cordis puritatem, Spiritus S. sexta quoque vice illam sub similitudine columbae invisit, ultrafissimo nimitem Spiritus S. symbolo, qui in eadem quoque specie super ipsummet Christum descendit. In qua apparitione nobis aliud quoddam stupendum inserviunt miraculum, nimisrum sanctæ hujus perpetua oratio, & contem- platio, quam miraculum appello, eò quod Beata nostra nullum in hoc sancto exercitii genere parem habuerit. Columbiuum hunc spiritum Regius Pro- pheta desiderabat, quando Psal. 54. dicebat: Quis dabit mihi pennas sic columba, & volabo & re- quietcam. Ubi Theodoretus acutè observat, Pro- phetam non aquilæ, sed columbae pennas petuisse, quia dari sibi cupiebat Spiritum S. ut is mentem suam in cælum usque extolleret. *Manifestum est ip-*

sum Spiritus sancti gratiam desiderare, qui columba specie volat. Etenim oratio, & contemplatio me- riò requies cordis humani pariter & requies Dei dicitur: Nostri quidem cordis requies est, quia me- diante oratione, centro suo, quod Deus est, suavitate unitur & adstringitur: Dei quoque requies esse ce- letetur, quia anima orans per orationem, domus, tem- plum, & jucunda, deliciosaque habitatio sit Spiritus sancti. Unde S. Joannes Chrysostomus agat Divi- nam Majestatem hujus quietis cupidam thronum suum, & calum pariter in terram submissile, ne homo dubitate possit, quin oratio sua ascendat in cælum; ac proinde circa illa verba Jobi cap. 40. Respondens Dominus Iob de turbine dixit, idem Chrysostomus reperit: Cale lymbolum & nota est nubes, quando igitur calum ipsum vult Iobi vertit immi- nere, ferme solium suum prope lobum admoveat. O quam est anima orans delitiosa requies ipsimet Deo, qui quasi calum fastidens, hujus longè deli- citiosioris paradisi percupidus calos inclinat, ut in hoc novo cælo Empyreo dulciter quietere & commorari possit. Sic idemmet auctum Chrysostomi flumen dicit. S. Paulum omni in loco orando, fecisse Deo ex quovis loco manantes ce- lestes: Electo genio mea ad Patrem Dominum no- strum Iesum Christum, ut per fidem in cordibus nostris Christus inhabiteret. Circa quæ verba Chrysostomus hanc glossam adjungit: Vide ne quantum virum habeat precatio. Templo Christi homines efficiuntur, quem non capiunt celestes orbes, uero animo, qui in pre- catione vitam ducunt, continetur. Potius orationem requiri singularem esse Spiritus sancti, multò evidenter ex eo cognoscitur, quod Isaia cap. 7. dicitur, ubi cum Deus impio Regi Achaz liberto- mani quidvis pro libitu petendi optionem, & faciliatem tribuens, videret, quod impius hic Princeps hanc Deo gloriam dare renueret, graviter inde indignatus dixit: Nunquid parum vobis est molestos esse hominibus, quia molesti estis & Deo mo- ubi Septuaginta vertunt: Cur aegrotatis Domini- num: q. d. Cur vos crudelis spiritum Dei conti- statis & affigitis, qui adeo infinitè bonus est, ut tunc se suaviter quietescere, & deliciari existimat, quando nos gratiarum fuarum donis adauget. Au- dacter igitur B. Magdalena ex hoc capite suavis Spiritus S. requies esse dicatur, ut propter cuius oratio adeo continua fuit, ut prodigio videretur esse similia- ma; quod si enim vita sua momenta minutum consideraverimus, ipsam maiorem vitæ sua pat- tem in oratione consummasse deprehendemus, quod illi Deus promiserat, cum dixit, quod ta- metsi non semper per raptus, & extates Divinitati imme-

immergenda foret, curaturus tamen esset, ut mentem semper in cœlos defixam, & elevatas haberet. Unde vita ejus perpetua quædam oratio fuit: laborando orabat, neq; oratio ejus quantum elevatissima ejus impidebat actionem: neq; externa opera obicem aliquem ponere poterunt fervidissimæ suæ orationis. Contigit ut dum panem pisereret, subito in spiritu elevata massam panis manibus suis ferens divino paui communicatura appropinquaret. Manus quoq; non a unquam ut cibum sumeret elevabat, cum ecce mente in Deum subiœc[t]a elevata, manus quoq; sursum ad os firmiter tenebat elevatas. O stupor! O prodigium ingens! quis uquam vidit aut legit exales quatuor, iex, quadraginta horis, aut quatuor octo diebus & noctibus, in modo quadraginta diebus integris continuatas. Nudumne, an verdine indutum spiritum, Angelum corporeum, an vero corpus Angelicum illam fuisse dicemus?

Quod Samuel Propheta in templo frequens esset, ibidemque concubine viveret, id est de illo Philo Hebrews dicebat: [Nihil corporeæ molis gestabat, sed totus erat mens.] Quid igitur de B. Magdalena dicitur? nun illam metram mentem merumque spiritum fuisse prouounceabimus, neq; eam id ipsum tanti stuporis epithetum erit, quam dicamus illam, cum esset spiritus carnis amictus, nullum tamen in se sensilis carnis pondus. Benè illam depinxit Chrysostomus licet nescius: *Spiritum habentium caro anima, cum ipsa anima est volatilia effecta,* q. d. Caro est qua penis Angelicus instructa volat. Vel potius est Angelus, quem carnis quæ circumdatur, pondus à volatu minime impedit. Drego Ostiensis S. Petrum Apostolum excusat, quod ne una quidem hora cum Christo vigilare minime potuerit. Excusationem meretur, inquit Episc. Hostiensis quis in ipso metu cœlo, non nisi per medium horam silentium esse aut servari noscitur. *Factum est silentium in cœlo quasi media hora.* Quis est Domine, repetit Drego, quis est, qui tecum una hora vigilet? etiam in cœlo non est factum silentium, nisi media hora, quan[do] minus in terra, una hora vigilabimus tecum? At vero de Magdalena quid dicetur, qua etiam in terra constitutos omnem vitam suam orando transfigit? utiq; per continuam orationem delitioli Spiritus S. requies fuit. Imo in eadem oratione cum ferventibus suspiris, calidisq; lachrimis per genas diffusis, tibus obstinate perseverans, Spiritui S. ut pro salute proximi, prodigiisq; peccatorum conversionibus, celestia sibi dona elargiretur, stimulos per læpe addidit. Nihil etenim novis, quod hæc Divina Columba, quæ juxta limpidos crystallinarum aquarum rivilos per lib. nter consistit: *Super riuulos aquarum,* inquit sponsa, ab hisce ex oculis pariter

& corde dimanantibus cælestibus lachrimatum aquis, trahi, aut stimulari se permittat. Unde non immemor Guericus Abbas dicit: *Nec si spiritui S. quin columba apparuit, alia vox familiarior geminita, aut gravior sit.* O quoties Divina hac columba à stillantibus ex oculis & corde Magdalænæ utpote quietis, & stimuli Spiritus S. cælestibus oculis dulciter attracta, allecta, & invitata fuit?

15. Verum enim vero tandem aliquando ad plusquam Hercules columnas solemnæ hac Epigraphæ plus ultra notatas appulimus, ad fortitudinem, inquam, & patientiam Magdalænæ, quæ fortitudinis miraculum, patientia prodigium, & novum quondam extitit stuporis theatrum. Monstroso namq; ejus fortitudo, & patientia significatur per columnam, sub cuius specie Spiritus S. Beatissimæ hujus Virginis animæ ultimo loco tandem infusus fuit. Etenim fortitudo spiritui S. adeò appropriatur, ut hoc nomine absolute non solum *Hæc 11. Spiritus fortitudinis appelletur:* verum eriam sub eodem nomine ab ipsomet Christo Salvatore nostro Luc. 24. fuerit Collegio Apostolico promissus: *Vos autem sedete in civitate, donee induamini virtute ex alto.* Quod si equidem Spiritus S. unquam summam admittandum in creaturis suis produxit effectum, is utiq; ille fuit, quem idem ille divinus Spiritus in Sanctis causavit Apostolis, qui primo quidem tormentorum metu consternati, coram facie Tyrannorum, & persecutorum comparere formidantes in cænaculo Hierosolymano veluti in carcere recluse latebant: postea vero hæc fecus ac leones è cavernis suis erumpentes incredibili cum generofitate, & fortitudine Tyrannis fere opposuerunt, derisorum tormenta quantumvis ironiania, imo ipsummet infernum provocando lacestantes, vitam quoque propriam nibili duxerunt. *Quis unquam Petrus aliquid vidit infirmius, aut debilis, qui sola viliissimæ ancillæ voce percussus, non solum in mille quasi partes fuit contractus, verum insuper in ipsu quoq; infidelitatis barathrum fuit præcipitatus?* *Vix mulieris vox percussus,* inquit Gregorius Magnus, dum mori timuit, vitam negavit. Verum tam pavidi hi Christi discipuli, non jam amplius iidem, qui ante fuerant post Spiritus S. adventum permanescunt, quin potius veluti per se duci simæ scilicet indomabiles, & immobiles rupes non solum verborum asperitatibus, verum etiam minarum turbibus, persecutionum tempestatibus, denique ipsiusmet quoque mortis tonitribus constantissime resistenterunt. Sed quid sanctos hoc loco memoro Apostolos? aliud longe magis insolitum & peregrinum obstupescite spectaculum; Debilis namq;

virguncula omnium infernalius sagittarum constitutus scopus adversus delicatam puerulam universus effunditur, & congregatur infernus, innumerabilis tarrareorum gigantum exercitus implacabili furore, robore invictissimo, cum infirma quadam filiola ipsorum potestati non jam ad unius diei, aut mensis, sed quinque continuorum annorum spatium divina permissione exposita horribiliter congrederit & luctatur. Ex officinis infernaliibus omnes ad horrorem conficitæ machinæ cumulantur in illam ut eam offendant. Dæmonum alii veluti exitiales viperæ mosus illi intentant. Alii veluti horribiles illam dilaniaturi leones ei occurrunt, alii ut eam crudeliter occidant, & sublimi præcipiant, alii ipsam continuo, per quinque horas integras crudelissimis flagris nonnunquam cedunt, verum, o peccatum invictissimum! cum his omnibus confligit, & dimicat, omnibus resistit, vincit & superat omnes. Tracleulentissimæ adversus ipsam insurgunt tempestates, crudelissimi infernuntur insultus. Ei, quæ ante summum cum cordis jubilo ipsa frequenter conspiciebat colli spectacula, ei, inquit, nunc ob oculos horrendissima, & abominandissima statuotur larvarum infernalius species, atq; figura, adeo ut quovis loco & tempore dici poterit, fuisse cum incredibili tremore, & pena ipsius metu inferni spectatrix. Alii horrendis execrandū blasphemiarum sibilis torquebant auditum. Alii in ipso sacra communionis actu illam modis indicibilibus panico terrore defatigare contendebat. Sed o vero æneum hujus beata Virginis peccatus nunquam enim ipsa cecidit, imo nunquam cessit. Non frangitur timore, nec impatience rumpitur, haud secus, ac si hæc omnia vel non sentiret, vel cœnens nihil astimaret, cum tamen omnes sibi intetatos truculentos iactus, atq; vivacissime persecorint quidem, sed eosdem ne nocere possint, in invictissimæ patientia scuto confringit & collidit. Verū hecmodi dixi, Infernus namq; futore plenus, cunctas vires suas recolligens, omnes suas in eam evacuat pharetras, acutq; sagittas, nec est in toto rebellium spirituum exercitu, qui non peccatus suum prius implacabili furore, ac demum manus quoque suas novis infernalius armaturarum generibus instruat & muniatur. Unde serenissimum illud mentis hujus Virg. cœlum quod ante quiete & tranquillitate fruebatur Paradisi, adeo vehementer turbatur, ut pes solidorum annorum spatii ne vel minimū senserit serenitatis vertigem. Hinc vehementissimum tentationū in ea insurgeant tempestates, illinc vero subtiles diabolicalum illusionū infidiae urgebant. Una ex parte illam obsidebat, & preme-

bat desperatio, ex altera vero illam superbia infestabat, insupportabiles in ea consurgebant confidem mortis interiores, reddebatq; tædiosus in ipsa omnis illi obveniens gustus aurensus primaria, demum vilissimam à gula luçā patitur, adeoq; ab impurissimis invercundæ carnalitatis cognitionibustorqueret, ut per duos annos continuos nullam ab iis habuerit requiem, cōtinua coeufusfligebat & ludificabat falsa imaginatio, quā le damnam, seque veluti gravibus peccatis obnoxiam, in ira Dei constitutam esse sibi firmiter persuadebat, donec tandem perspicue intelligerer, & cogao-sceret, nullum in inferno temptationis genus superfice, cujus fuisset immunitate gavila. Et tamen genetosum, invictissimumq; hoc peccatum nequaque moveret, aut ab animi sui validate dejectur, ad omnes, quos patitur, horribiles insultus inconcessi, fortis, intrepida semper manet, & constantissima. Imo, quod stuporem merito accidere cunctis potest, illud est, quod seilicet post tot, tam que continua, horribiles, & importunas infestations fortior semper evaserit, longeque insuperabilior, exanimatas, penitusque petteritos lacerat, & provocat Dæmones, & exprobriat iisdem sua debilitate, eosdem veluti imbelles porsus, & ignavos despiciat, atq; contemnit, universumque tandem infuso, cum eō adegit, ut sibi licet delicatæ pueræ, & virginis cedant vietionam, leq; à multe videt, & superato esse fine dissimulatione aliqua fatentur. O summè admirabilem fortitudinem! o genetosum invictumque peccatum, proflusque divinum! Autem illud os D. Iozu. Chrysost. invictam Jobi patientiam valde admiratur.vidensq; quod nec per rerum suarum jastram, nec per ira, rovatum suorum suorum mortem, nec per propria vulnera, aut propriorum amicorum suorum, imo & ipsiusmet conjugis sua impropria atq; insultus ab obstioata patientia sua unquam potuerit dimoveri, dicit inimicos ejus exinanitis, fractisq; jam pharetris, veluti inermes factos, unde illum deinceps expugnat, attenuatā caret. Cunctas ab eo sagittas excipiunt, pharetram exinanivit universam. Verum enim vero majori cum veritatis evidencia dici id poterit de Beata nostra Magdalena, siquidem cum nullum fuerit temptationis genus, nec ulla, quaeruntur vestimenta, & diabolica inferni machina excoegerat potuerit, quacum per quinque annos continuos non dimicavit, ipsa tameo ipse: quoque obfuscente cœlo cunctorum malorum gloriola vitrix & triumphatrix evasit.

16. Verum enim vero nondum assecuti sumus invictæ quæ Beata nostro resplenduit patientie culmea,

culmen. Ipsa namq; Beata Maddalena nostra postea quoque fuit in lignum, & scopum sagittarum coelestium. Et quidem si inter tot angustias, turbines, tempestatesq; horrendissimas, aliquam saltē in mente sua experiri consolationem potuisset, proti aliis sanctis perspē evenite consuevit, credi potuisset, quod hæc ab interna mentis dulcedine stilians & in magnum ærarium mare dilapsa consolationis guttula amaritudinem ejus adeò immensam non nihil indulcere, aut temperare potuisset, at verò è cœlo nihil tale ipsi induitum fuit; neque enim dum adeò atrociter infestaretur, à Dæmonibus quicquam solarii haubiebat è cœlo; Imò verò uno eodemque tempore momento cum inferno adversus ipsam patiter conjurata videbatur & collum; nam è cœlo, unde promptiores alias expetiti solebat consolationes, & auxilia, inde infestiores patiebatur insultus, & bella; æneum ipsi factum fuisse dixiles paradisum; nam non solum abinde solidæ in ipsam non depluebant gratia, verum etiam illarum loco aduersus ipsam abinde demiterebantur ingentia, & impermeabila ariditas, & dolorum, desolationumq; spirituelium diluvia, quinq; enim annis continuis omnis illi subtrahitus fuit gratia divina; sensus, adeò ut spē sponte propriæ se adeò in spiritu derelicta fassa sit & desolata, ut nō brutū animal, aut faxū proflus insensibile potius, quā creatura aliqua rationalis fuerit, discernere nequaquam potuerit. O prodigium patientiæ! ò fortitudinis sumum miraculū! Cellest nunc Basil. Sel. Abraham admirari fortitudinem, quā dicere solebat, fuisse Patientia simulacrum, eò quod Deus adversus illū cuncta vibrasset universa naturæ arma, & fulmina, quod gravissimum illi de proprio Filio sacrificando impoluit mandatum: Tentatione Deus purgat Abraham, patiens simulacrum; Naviculari ventis agitat, fluctuum ciet impetum, ut obstupescas, quā nullā tentatione moveatur; machinas admoveat, natura fluctus in justum subollit, arma natura exacut, omnianq; amoris tela exhausta. Hæc enim omnia exigua & quaslibet suū respectu illius, quod dicit Magdalena coelestis, infernaliūq; sagittaū metæ, & scopo, atq; generose omnium illarum, machinarum viætrici, quas non solum barbara crudelissimorum Dæmonum rabies, verum etiam ipsum Omnipotentis Dei potentissimum brachium, pectori alicui objicere potuit. Verum enim verò, ò ineffabile & solius Omnipotentis brachii stupendum prodigium! Nam Magdalena nostra, veluti verum quoddam fortitudinis miraculū ex omnibus hac tenus recentis generosior facta, ex tot exantlatis angustiis minimè satiata, atq; ex formidabilis Leonū lacu, hoc nomine passio, & examen cui Dei ordinatione subjecta fue-

rat, cælitus appellabantur Victoria triumphatrix egressa ipsam Dei Majestatem ad nova patientiæ certamina extenuando provocavit; siquidem nō minus generosus, quam generaliter omnibus spiritualibus consolationibus, quibus perfaci solebat; ultrè citrōq; cessit, & renuntiavit, expellitumq; cum ipsomet Deo pactum iniit, quo Deum ut nudas purasq; diuis patiendi occasione clargiret, obligavit, quam Deus exaudiens, in vivis hoc solo fine supra naturæ vites conservavit, ut illam diuis passionibus perfecte satiareret. Sedecim namque annos in infernalibus spiritus desolationibus constituta transgit. Triginta verò menses, qui ultimæ sunt plusquam mirabilis & sanctissimæ. vitæ periodus & epilogus erant, in quadā adeò seva atque innata infirmitate absolvit, ut nullum fuerit virginei corporis sui membris, quod non particulari quodam torqueretur dolores, adeò ut novi semper miraculi loco haberetur, quod vel unica horula inter tot, tamenq; dolores vivere posset; longè tamen dirius torquebatur in anima, neque enim duntaxat omnis internæ satisfactionis expens erat, verum insuper salutis suæ jacturam vehementer peritemscens Deū instanter rogabat, ne pro suis peccatis à se commissis, universum mundum generalibus plectere flagellis. Etenim nullus suscepit modus, quo mirabilis vitæ sua prodigia; quibus utpote omnē stuporem superantibus ineffabilis redditur, explicari, ne dicam, exrolli, aut exaggerari possint. Hoc solū dicam, quod sicut B. Magdalena per hanc ardente patiendi sitim, facta est requies Spiritus S. utpote qui in peccatis generosis, firmis, constantibus & fortibus quā dulcissime requiescit, ita per idē plura patiendi desiderium se quavis hora donorum incompatibilium capaciorem reddens, novā divino hic Spiritu quietem tribuit, utpote qui quantò liberalius cælestia dona sua disflundit, tamq; suavius deliciatur, & quieticit. Id ipsū Tertul. de magna plura patiendi fame, & siti, qua nascens astubat Ecclesia loquens ait, cū ait: Pati exoptat, ut totam Dei gratiā redimat. Antiqui Eccl. primitivæ fidèles & recenti divinatum. Incarnati Verbi passionum memoria animati, & accēsi, & ipsi quoq; infidelissimi amoris specimen & testimonium pati & mori desiderabant, illudq; desiderium increato amori potentissimum velut calcar & stimulus erat, ad dispengendum in eos universas gratias suæ divitias, donorumq; suorum divinorum thesaurorum. Pati exoptat, ut totam Dei gratiā redimat. Quid igitur de Magdalena nostra ardenter siti ad puras poenas, ad pura tormenta, & dolores, quā quavis sitabūda cerva ad chrystillinos fôtes suos anhelatē dicemus? Insatiabi-

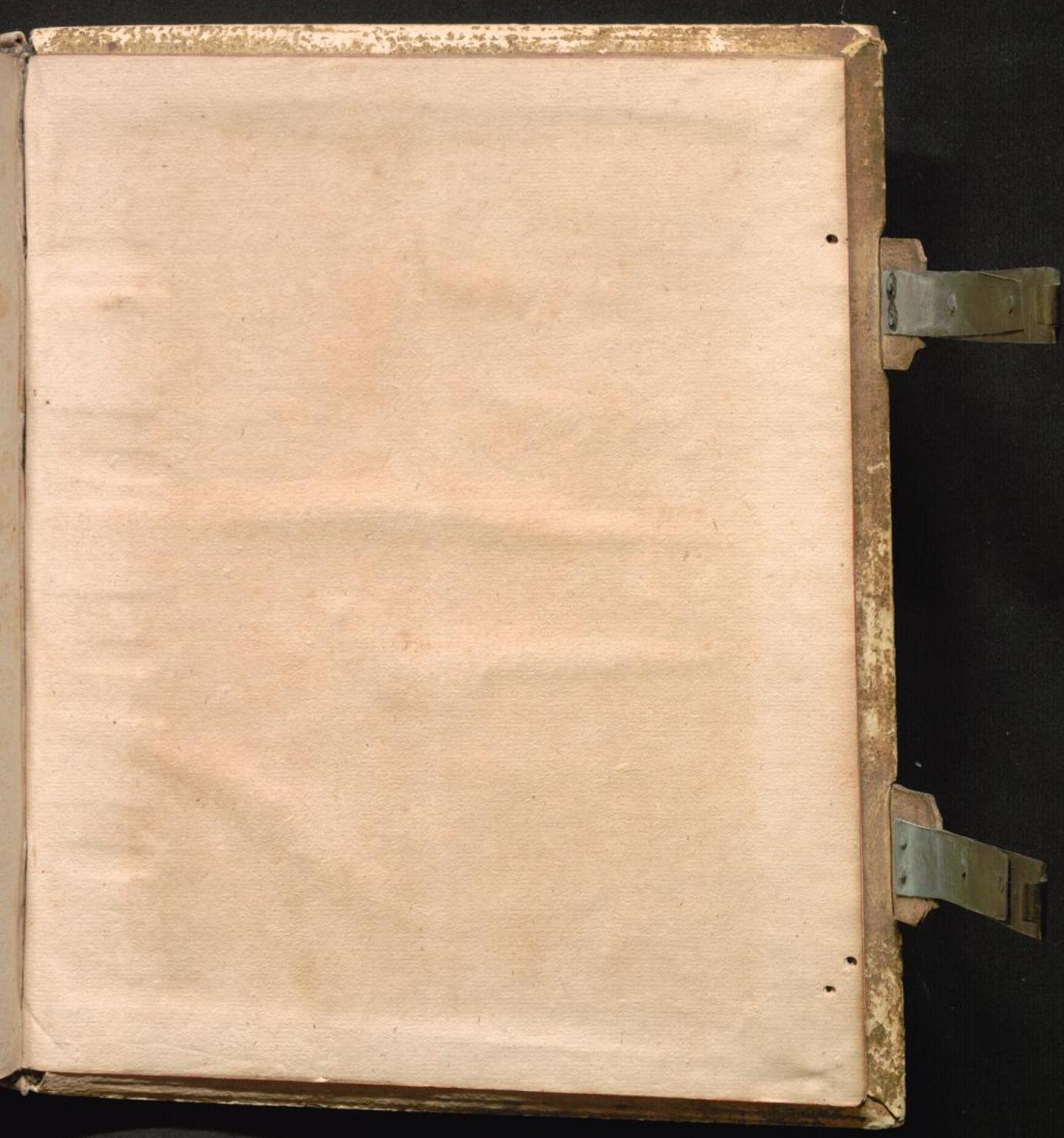
tiabilis erat in patientia non minus quam in divino amore, quo fudente non mori desiderabat sed pati (novo nimurum & peregrino fortitudinis & amoris generis) nec mirum, siquidem in celo, ubi ipsa in perpetuum regnatura erat, pati nequaquam poterat.

17. Verum enim verò audietis velim ultimos virtus hujus fortitudinis terminos, quos ut creatura aliqua aliquid valeat, sola effice potest divina omnipotencia. Audite, inquam, referentem ultimum brachii Omnipotens conatum; Beata Magdalena participes facta est omnium poenarum & dolorum quos solum Verbum Dei incarnatum, eò quod verus Deus esset in assumpta carne pro nobis pati poterat. Deus enim illi concessit, ut omnes illos patetur dolores & poenitentes, quas Salvator ipse met in amarissima sustinuit Passione, nimirum flagellationis saevitiae, immanem è corona spinae illatam cruciatum. Patris derelictionem, plusquam lethales in horto toleratas angustias, & agones, atrocissimos vulnerum dolores, quæ non corpori, sed animæ illius, cum excessivo & vivacissimo stigmatum Crucis sensu impensa erant. Deniq; non solum quicquid Filius Dei passus est moriendo (principue in divisione animæ suæ à corpore, quæ conjunctu habuit dolorem adeò vehementem, ut omnem supercedere credarur dolorem, quem quævis doloris aut poenarum capacia corda unquam passa sunt, aut deinceps passura erunt) ipsa quoque in corpore & anima sustinuit: verum etiam Deus ipsum in quandam indicibilis illius doloris partem subingredi voluit, quem Verbum Incarnatum ex prævisa paucitate eorum, quibus amarissimæ Passionis sua dolores futuri erant profici, sustinuit, qui dolor, à sola immensa Filii Dei capacitatem superabilis Christum in vivacissima omnium totius mundi peccatorum representatione gravissime affixit. Quod dum considero, spiritus me desicit, & lingua pariter cum vose fauibus hæret, quia ulterius progredi ne cogitatio quidem prævaleat. Ac proinde perspicue jam video, quanta cum veritate Sanctæ huic relevatum fuerit; quod ad hunc prodigiosum effectum obtinendo, nimirum, ut omnes Malæ poenas pati posset, Divini Sponsi sui cor, & Spiritus ei communicatus fuerit. Quod revera est omoen humanae ponderationem superans miraculum: in hoc namq; Deus ipsum, quantum ab aliqua creatura potest, Divini sui esse participem reddidit. Poenæ & tormenta, sive dolores hujus Beatæ poenis Christi veluti vivo quadam sigillo signatae fuerint ad contestandum eosdem patros, merosq; suisne solatio dolores Martyribus quidem propinatus

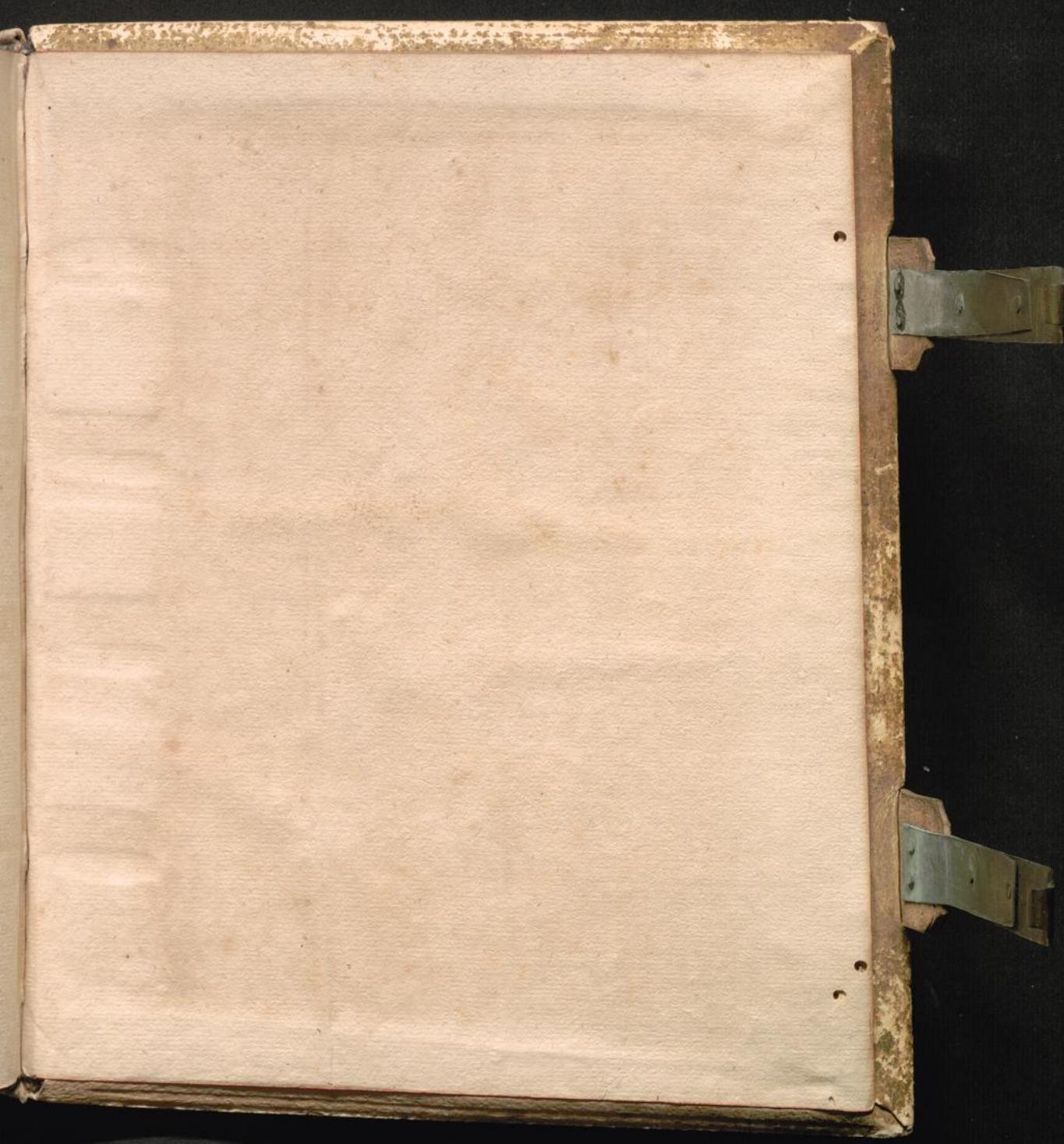
est calix passionis, veruntameb calix ille non penitentia passio fuit, quin potius, ut S. August. dicit, Calix iste alperius, & permixtus fuit mille gaudis, consolationibus, quibus extera passiones non locum leves, sed etiam dulces redabantur & suaves. Ipsemque Salvator noster per stupendum quoddam miraculum simul & semel Beatus fuit, eademque propositus quam nunc de facto possidet, gloria conspicuus, quando eodem propositus tempore, nolens aliquid ab anima beata in corpus derivari solatium atrocissimum tormentorum inmansum passus est dolores; ac derelictionem à solo divino pectore tolerabilem. Quia in te ex mente S. Petri Chrys. Salvator noster gloriosum edidit Divinitatis sua specimen, siquidem adeò atroces, nuda & mera poena à solo vero Deo poterant sustinendi. Autem est, ut author facili scilicet teste moretur, ut à mundo mundi Dominus ante per panam, quam per gloriam cognosceretur. Veit igitur divinum est B. Magdalena pectus, quod cas sustinere poenam prævaluat, quas solus passus est, & sustinere potest Deus. Evidem haud immerito gravem divinis hisce patientiæ fortitudinis virgineæ columnis censeret facere injuriam, si divinam earum præciliem multis exaggerate verbis contendere vellent, atque idem isidem, quod virginis hujus patientiam, fortitudinem, & sanctitatem incredibilem attinet, hanc inscribo Epigraphen: Non plus ultra. Superest igitur ut quilibet vestrum facatur ingeniose, quod Beata nostra in amore Dei & proximi, in cordis puritate, in sua ab omni culpa nævo, incomparabili munditia, in virginitate sua plusquam Angelica, in mentis suæ in eccliam sublevatione percepia, denique in fortitudine & patientia Spiritus S. Iulianus fuerit & requies perfecta. Etenim hasce recentitas ex totius Beatæ nostræ decursu leviter cedet. Etas eo potissimum sine explicare volui, ut superficialem quandam Auditoribus vitæ suæ notitiam suggesterem, minime dubitamus, quin quilibet velut non jam integrum sermonem tantum, sed justæ magnitudinis librum suo tempore edendum desideret. Fuit igitur tenella hac virguncula ab ipso metu Deo producta, ut sit omnis sanctitatis, & perfectionis speculum & norma: nos quoque illam itauamus veluti vitæ nostræ regulam, ut nobis illam meliori, quo possumus modo imitantibus, Divino Spiritui complacat gratia in nobis mirabilia operari, nolque per Beatæ hujus intercessiō nem gloria sua dignos efficiat.

Amen.

F I N I S.

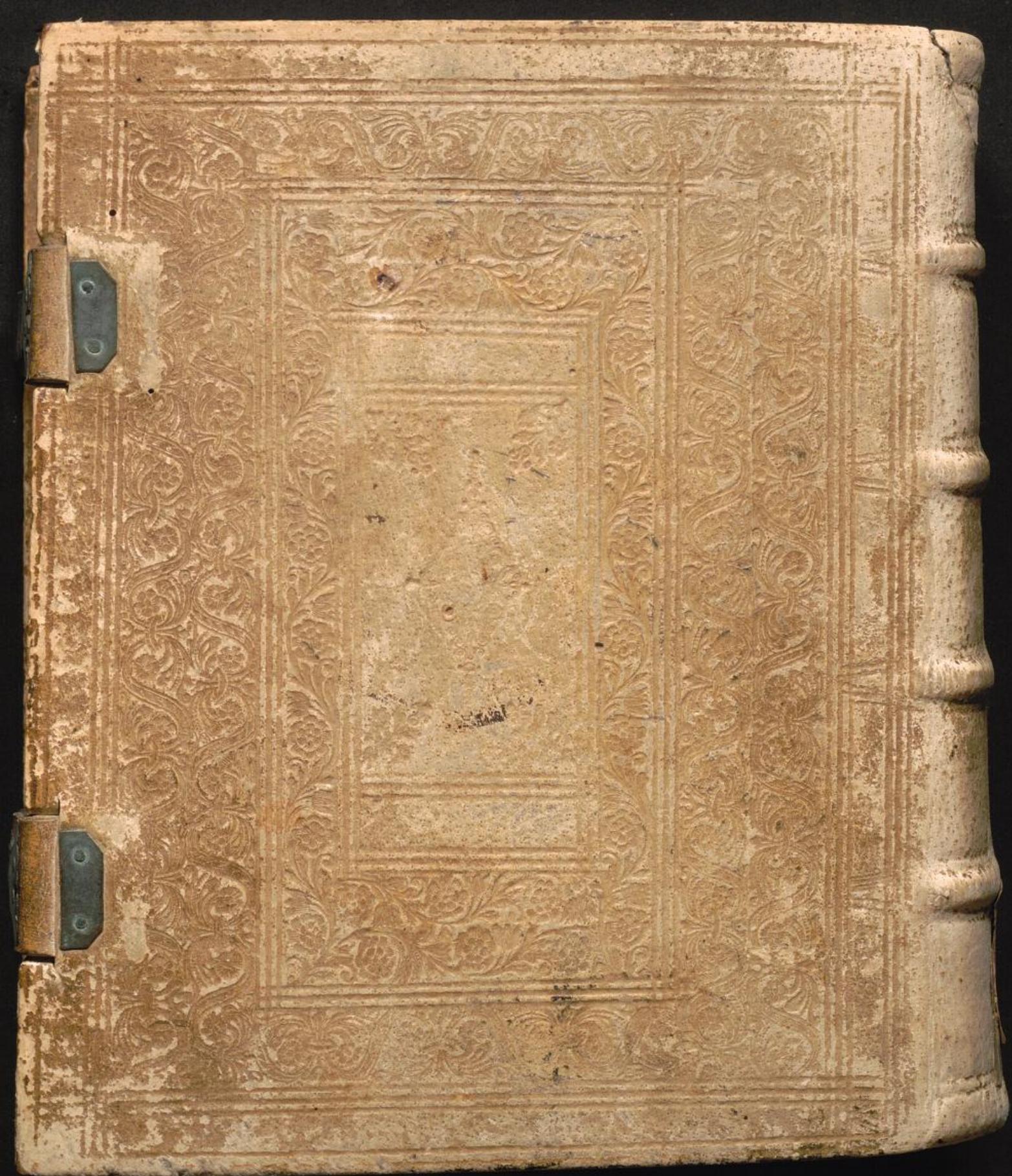

PARALETTA
Dictione medicis
XV 26.

PARLE IT
D'Hom prédicaw
XV 26.

Th
3288

Dilecti prædicatori

XV. 26.